553

os … is Spoten Pape … mp …

92

[illegible]

[illegible] 235
nº 92

Nº 29
213
C. 2

i18473362

ubi discordia est diabolum
aproximare videsti

…o.i
…t ba
…tutũ hẽa
il. …er n ipſemet bãn
ĩ c… …atutũ nõ recipit reſtric
alleg… …ar.de cu.i.l.j.in ꝑn.ff.de inſti
g.ꝛ melioꝛ de coꝛpoꝛe iur.i.l.ſi qs in gr
quoqꝫ ꝛ ibi bal.ff.ad ſilla:ꝛ ſali.i ſua fo
i Sui.C.õ nota. Tertio limita in caſib⁹ i
i in iudicio eẽ de qb⁹ hẽtur in.l.vix cert
…s pmittit̃ ĩpetrare ar.c.ſane ꝛ.c.ꝑter
…legatũ.ff.de ꝓcur.facit qđ no.bal.i.l
…ꝛ ciba.leg.ꝛ bñdic.de plumbino in.l
cã. Sed aduerte ꝙ tex.in.l.Suus.ff.de b
Su⁹ in iudicio põt petere bonoꝝ poſ.ꝛ ra

Librería

CASA PROFESSA IHS

UNIVERSIDAD DE SEVILLA

Por comiſsion delos S.^res Inquiſi[illegible] Sevilla eſte libro eſta expurgado conforme al expurgatorio del año de 1584.—

Fr. [illegible] Galindo

Corrigioſe 2.a vez por el indice nuevo del año de 1612 — 14 de junio de 1613. + Estevan de Hojeda

Prohemium generale

Tſi di-
uine laceſſite
monarchie iu-
riū ſumma fa-
ſtigia ſint: que
apud paucos
alios a mei ꝓ-
feſſione tam
ꝓꝑa alienos
autores eximi-
os profundiſ-
ſime ſunt dif-
fuſa vt dulciſ-
ſimū reputē il-
la poſſe ex īge-
nio meo emū-
gere: cordi ta-
mē eſt prono
animo ob hoc
commune pre-
ſtādum bene-
ficiū deo: preſule ſedula ꝛ peruigili induſtria: mo-
derataq; digeſtione ipſius ſancta deciſiua referre.
Primū vt vtriuſq; iuris profeſſoribus: qui ex alie-
nis agris fructus decerpere nequeūt: ac alienis in
meſſibꝰ falces ꝓꝑas ponere nō nouerūt: lōgiſſi-
me ac ſubtiliſſime indagationis labor abſit. Tum
etiā vt a garrientiū quorūdam prurientibus lin-
guis: qui his iuribus orthodoxijs: ſugna aſperna-
ti mēte temerarie detrahere nō poſtponūt. De qui-
bus teſtāte ſcriptura diuina ſcriptū cōperitur: Po-
ſuerunt mendaciū ſpem ſuam: ꝛ mendaciū opera-
ri ſperauerūt. Et iterū qui ſcḋm prophetiam dicunt.
Domine recede a nobis: viam tuam ſcire nolumꝰ
Libera ꝛ enucleata reſtituam: nec ſpe queſtus: vel
vt magiſtratum: ſacerdotiūue ambitu conſequar.
propter que ipſi prophani falſa ſcribendo libenter
inceſpitant. Uenio ad ſcribendū: nec vt principibꝰ
aduler: nam ipſam horreo publicam regū peſtem:
Quin potius vt temeratorū arrogātiam ruſticam
veritatꝭ freno compeſcā: ꝛ vt craſſantis ſtulticie er-
ror amplius nō aſpiret. Pro voto igiť tāti expe-
ditione religioſi te eſſe numen certiſſimū: federice
dux auſtrie: sereniſſime ceſar inuoco: quem pro di-
uini reparatione imperij horrendo ſacrilego in-
genti ſciſmate iam confuſi. Poſt fraternum impe-
rium prefecto terrene monarchie celitus miſſum
arbitror: vt tui terreni fauore imperij: diuini iura
reſpirent. Tali ergo hoc ſancto etiam ſuffultus pre-
ſidio tute de re tua: publico honeſtoq; iure profe-
cto amodo diſſeram.

Prohemium ſpeciale

Aximū
quidē eſt donū
qḋ ꝑncipiū eter-
num: idemq; fi-
nis dux vector
atq; ſemita: no-
ſter deꝰ oīpotēs
terreſtribꝰ ratio-
nē aīantibus ꝓ-
bet: nos q̄dā ꝑ-
ficiēs ſilitudine
ꝑfectiōe gr̄e: ſi-
cut ipſe eſt per-
fectōe nature vt
mūdꝰ iſte ſenſi-
bil' in mēte ipiꝰ
creatorꝭ eterna-
liter ante ꝑfixꝰ:
demū creatus
vno principio ꝛ
motore ad ſupe-
riorꝭ ampliſſimi orbis inſtar: modereť atq; regať
plimi tā humani generꝭ: quos nō dīna volūtas pro-
tegit: nō verax rō: ſꝫ potiꝰ brutal' ſenſualitas: ꝛ cuiuſ-
dā tirānidis appetitꝰ a vō abſtrahit excelſi tanti mu-
neris ignari ſiue potiꝰ indigni: h̄ ſcīi diuini munerꝭ
bñficiū abijciētes: inuideq; romano ceſari: q̄ iuſto
dei iudicio ipiꝰ mūdi merito eſt moderator ꝛ arbiť
detrahētes alijs diuerſis ꝑlibꝰ inſolidū tanq̄ ꝑſixū
aliqḋ bñficiū a deo collatū: dignitatē hāc aſcribē ſa-
tagūt. Nā ipſorꝫ ꝓterui q̄dā magꝭ ꝓꝑo forte ingenio
q̄ vītate vel iure. Et ɔtra credendū eſt pōtificꝭ ſūmi
q̄ veritatis eſt pr̄ volūtatē in dubiū reuocādo: apud
quē ē vl' fuit tpal' impij monarchia inferior omniū
corruptibiliū q̄ tpe menſurātur ſacrū ipm pōtificē:
xpi vicariū in hoc ceſari anteponere cupiūt. Adhuc
verū nōnulli priorib꞉ magis hebetes: q̄ hyſtorici il-
luſtres aliq̄ referūt orbis q̄tuor ꝑmeditātes impia
babilonicū: atq; medū: demūq; macedonicū: ꝛ dein-
de romanū. Et q̄ſq; generi forte ſuo: vt ꝓꝑa iura ipa
vēdicādo: in dubiū h̄ ꝑterita iſta reuocāt. Quis vi-
delicꝫ ꝑmū tāti excelſi ſolij apices iuſte fuēit adeptꝰ
q̄cūcta vt vītas eluceſcat: ꝛ nr̄o romano ceſari triū-
phatori feliciſſimo debitꝰ honor celitus ꝑdeſtinatꝰ
detur: h̄ in libello diſcutiēda ſubijcio etiā his anne-
ctens: vt cūctꝭ garriendi cupiditas arceať: ſi ɔſtanti-
no ceſari in biſantiū referēte venerāda ſigna torpea
ipſam retinuit monarchiā: eiuſq; poſteri poſtq̄ ma-
xime romanū imperiū eccl'ia trāſtulit in germanos
propť quē ptātē oportebit oſtēdere eterne vite cla-
uigeri: ꝛ noſtri glorioſiſſimi Auguſti.

In hoc libro feliciter incipit tractatus de poteſtate imperatoris: ac pape. Et an apud papam ſit poteſtas vtriuſq; gladij. Et de materia cõſiliorum: qui appellatur monarchia: Editus per excellẽtiſſimũ vtriuſq; iuris doctorem dominũ Antoniũ de roſellis de aretio.

Iſcepta tiõem igitur hanc ipſam primũ aſſumẽs in qua luminaria duo clariſſima ſũmus patriarcha ⁊ ceſar Auguſt⁹ in cõcertatõeꝫ ducũt aiaduerto ꝙ q̃daꝫ principijs tantuꝫ naturalib⁹ ⁊ argumentis ſcripture ſancte ⁊ fũdamẽtalis hui⁹ tante rei excelſe ſeriẽ ꝓdire nitunt̃: traditiõibus apoſtolicis omnio poſt poſitis: cũ cõſtitutiões ipſe eccl'e fũdamẽtali diuĩe ſcripture ſint (ut dicant) poſtponẽde: vane forte arbitrãtes põtifices ſummos ĩ editionib⁹ ipaꝝ iuribus eccl'e nimiũ fauorabiles extitiſſe. Ipſe vero ⁊ſi hoc ipm nempe affirmẽ fũdamẽtalem diuinã ſcripturã pontificũ canonibus preferẽdã: tamẽ venerandas ipas ſacras cõſtitutõnes nõ excludo: quia arbitrari pontificem errare: vniuerſali eccleſia diu ſupportante: nephas iudico. ¶ Pro veritate dubij igit̃ huius primũ eruenda: quid a ſcribẽtibus dicat̃ incipio cũ pluribus de cauſis ſunt qui putant omnẽ tẽporaliuꝫ ãministrationẽ vniuerſam: habitu ſaltem ⁊ſi non actu: apud ſummũ xp̄i conſiſtere ſacerdotẽ. Et p̄mũ ex diuĩe ſcripture ſentẽtia in deuteronomio relata: ad hoc dicenduꝫ: cõmotos ſe fore dicũt: ⁊ habet̃ tranſſumptiue qui fi. ſint le. c. per venerabilẽ: ſic inquiẽte: Si difficile ⁊ ambiguum apud te iudiciũ eſſe proſpexeris: inter ſãguineꝫ ⁊ ſanguinem: cauſam ⁊ cãm: lepram ⁊ leprã: ⁊ iudicium videris variari: venias ad ſacerdotes leuitici generis: ⁊ ad iudices qui fuerũt illo tẽpore: qui iudicabũt tibi iudicij veritatẽ. Et facies queciiq; dixerint qui preſunt loco: quẽ elegit dominus: ſequeriſq; eorum ſentẽtiã. Qui autẽ ſupbierit: nõ obediens ſacerdotis imperio qui eo tẽpore miniſtrat domino deo tuo: decreto iudicis morietur. dicto. c. per venerabilẽ. Ex q̃bus verbis denotant ſummũ pontificẽ habere ſpiritualiũ ⁊ ſeculariũ cauſarũ cognitionẽ vniuerſaꝫ. nã deuteronomiũ ex vi vocabuli interp̄tat̃ ſecũda lex. ⁊ loc⁹ quẽ elegit dñs ſedes ẽ ap̄lica vbi xp̄us vicariatũ cõſtituit. de tranſla. c. quanto. de re iudi. c. ad ap̄lice li. vj. ⁊ vt eccle. bene. c. vt nr̄m. Unde cõcluditur ꝙ ip̄e põtifex tria poſſit iudicare iudicia: inter ſanguineꝫ ⁊ ſanguinẽ: quod pro criminali intelligit̃ iudicio: ⁊ ſeculari quod ciuile dicit̃. ⁊ inter cauſaꝫ ⁊ cãm idest eccleſiaſticũ ⁊ ſeculare. Ex quibus patet in eo eſſe ſeculariũ omniũ ⁊ ſpiritualiũ cognitionẽ. Quod ꝓbat̃ leuitici. xiij. c. vbi dicit̃: Q; omne genus lepre: qđ quadruplex eſt vt notat̃ de peni. di. j. §. deniq;. v̉. moyſi: ſpectat ad ſacerdotẽ. facit. xv. q. vi. c. auctoritatẽ in fi. vbi papa cuidaꝫ archiepiſcopo ꝑmittit ſpiritualis ⁊ ſecularis gladij coertionẽ cõtra facineroſos aliquos: quã ꝑmiſſionem vtiq; nõ poſſet facere ſi ipſe nõ haberet in ſe: quia nemo alij quod nõ habet ꝑmittit. l. indebiti ſolu. §. ſed ſi nũmi. ff. de condi. inde. de cõſe. di. iiij. c. quomõ. ⁊ ff. de pigno. l. ſi fundus. §. j. quod oſtendit̃ in dicto. c. ꝑ venerabilem: quia ibi papa legitimat filios regis francie qui de aliena videbant̃ eſſe iuriſdictiõe. ſed oportet dicere ꝙ illud facit ex ſua ampliſſima poteſtate.

ſ Ecundo probant ex littera geneſeos: Nã deus fecit duo luminaria magna: vnũ quod preeſſet diei: alterũ vero quod preeſſet nocti. In quib⁹ myſtice hec duo regimina ſignificantur: vt ex̄. de maiorita. ⁊ obedien. c. ſolite. Ad firmamentum eniꝫ celi. i. vniuerſalis eccleſie fecit duo luminaria idest duas inſtituit dignitates. ſ. pontificalẽ: ⁊ regalem. Et illa que preeſt diebus. i. ſpiritualibus: pontificalis ẽ: que vero carnalib⁹: ceſarea eſt. Sed ſicut ſol ꝑ lunã mũdum illumiat qñ per ſe nõ põt lumen preſtare. ſ. noctis tempore: ſic pontificalis poteſtas cũ per ſe nõ põt ipſaꝫ exercere poteſtatẽ: puta in ſãguinis effuſione. l. di. clericis. vel in adminiſtratiõe iſta terrenoꝝ: tunc facit ꝑ reges ⁊ principes ſeculares. Unde ſolus ipſe pontifex poteſtatem hanc vniuerſalẽ habere videt̃: ⁊ ab ipſo imperator ⁊ principes ceteri. ¶ Pro hoc facit qđ habet̃ in. d. c. ſolite. Nam cõſtituit domin⁹ pontificẽ ſuper gentes ⁊ regna vt euellat ⁊ diſſipet ⁊ edificet ⁊ plantet. Ex quibus colligit̃ tempaliũ ⁊ ſpiritualiũ pontificẽ habere poteſtatẽ: lꝫ in exercitio tempalia ceſari cõmittat: ipſum inungendo: coronãdo: ⁊ approbando: ex̄. de elec. c. venerabilem. Et quia ꝑ ſacerdotes deus reges in terris facit: vt habet̃ regũ. viij. c. in fi. ⁊ gene. x. Nã precepit domin⁹ ſamueli vt cõſtitueret regeꝫ ſup iſrael. Item dñs precepit elie ꝓphete vt inungeret regem ſup ſiriam: ⁊ alium ſup iſrael: vt habet̃ in. c. j. v̉. vnde in veteri de ſacra vncti. Facit quod habet̃. ij. q. vij. §. item cũ dauid. ¶ Pro hoc facit quod not. Innoc. in. d. c. per venerabilẽ: qui dicit ꝙ reges ſeculi ſubſunt pape: nõ imperatori.

t Ertio ratione probatur: nam inferiora regulari debent ad inſtar ſuperiorum: cũ ad imaginẽ dei creati ſumus vt. xxxiij. q. v. hec imago: de penit. di. ij. c. preſentiuꝫ. Et philo. j. celi. ⁊ primo metaphiſice. ⁊ viij. phyſicoruꝫ. Quod probat Boetius de conſolat. dicens: O felix hominum genus ſi veſtros animos: amor quo celũ regit̃: regat. Sed ſicut in ſupernis eſt vnus deus: vt ex̄. de ſum. tri. c. j. ⁊ c. damnam⁹. ⁊ vj. q. j. nouacianus. Et qđ late oſtendit eloquentiſſimus Lactanti⁹ in libro de falſa religiõe circa p̄ncipiũ. Et ratione probat̃: negãtibus vera principia. Nã ſi poneres plures deos qđ eẽt hẽticuꝫ vt. xxiiij. q. ſi. c. q̃dã. v̉. cerdoniani. aut poneres iſta p̄ncipia cordia: aut diſcordia. Et ſi poneres cõtraria: tunc actõne vni⁹: alterũ deſtrueret̃: ⁊ opationes eſſent in dijs multociẽs cõtrarie. ⁊ ſi ponis eos concordes: aut ponis equales: aut inequales. Si inequales tunc qui eſſet minus ꝑfectus faceret opera imꝑfecta: qđ dicere nephas eſt: cũ opus imꝑfectionis nõ nouerit etiã ipſe qui perfectus eſt: vt. C. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. ep̄la victor. ⁊ ex̄. de baptiſ. maiores. Si per oĩa equales ergo vnũ ſupfluum: contra. §. quibus: p̄ma conſti. C. qđ de deo dici nõ debet: quia in poſitiuis ⁊ naturalibus ſuperfluitas reſecat̃ vt in. c. ij. de probat. ⁊ l. ampliorẽ. §. in refutatorijs. C. de ap. Eſt ergo in ſupernis vnum principium: ⁊ ita in terris debet eſſe vnus dei vicarius ad ei⁹ ſimilitudinẽ. Et hoc eſt qđ dicit auguſtin⁹ in queſtiõibus noui ⁊ veteris teſtamẽti: ⁊ habet̃ in dic. c. hec imago. xxxiij. q. v. ¶ Pro hoc quia eccleſia militãs aſſimilatur eccleſie triũphãti: vt legit̃ de elec. fundamẽta li. vj. vnde Io. in apocal. Uidi ciuitatẽ ſanctã hieruſalẽ. q. d. ꝙ hieruſalem terreſtris. i. eccleſia militans aſſimilat̃ celeſti hieruſalẽ. i. eccleſie triũphanti. ⁊ ſic ſicut in ſuperiori triumphanti eccleſia eſt vnus deus: ita in militanti eccleſia vnus dei vicarius. de hereti. cle. ad noſtram. ⁊ ibi

glo.in verbo eccleſie. Sʒ hic vicariatus nõ ceſari ſʒ apo
ſtolico traditus reperit᷑:vt ex᷑.vt eccl.bene. vt noſtrum:
⁊ de tranſla.c.quanto:cum ipſius dei ſacerdos pſonam
gerat ĩ eccleſia:de peni.di.iij.c.ſceleratioꝛ.§.his auctori
tatibus.ṽ.ſed quẽ ſacerdos:ergo ipſe pontifex ſolus eſt
dei vicariꝰ:cui cuncta tẽpoꝛalia ⁊ ſpiritualia ſubſũt:nõ
vero ceſar aut alter. Myſtice etiã oſtendit᷑ quia pe-
trus ſolus ſupra mare viſus eſt ad xp̃m venire: vt dare᷑
intelligi:ꝙ totũ oꝛbem p mare deſignatũ:ſub ſua domi
natione habiturus eſſet.⁊c̃.

u RGentiſſimã aliam etiam
rationẽ indu
cunt: nam certũ eſt ꝙ vna ẽ eccleſia vt legi
tur canticoꝛũ.vi. Una eſt columba mea: p
fecta mea: ⁊ habe᷑ in canone.xxiiii.q.j.lo
quitur:de ſum.tri.c.j.§.vna:ex qua debet eligi impatoꝛ
xxiiij.q.j.§.ſed iſtud.⁊.xxiiij.q.viij.cõuenioꝛ.not.in.l.
fi.C.de iude.⁊ in pͦhemio inſti.in prin. ⁊ probat tex.in
.c.ſolite de maio.⁊ obe. Hec eſt xp̃i tunica inconſutilis
que nõ debet ſcindi.xxiiij.q.j.c.qm̃. In hac tunica xp̃i
coꝛpus repreſenta᷑ non ſcindibile.xxiiij.q.j.aduocauit:
Hec eſt vnica archa noe:ex᷑ quã quicũqꝫ terreſtres tem
poꝛe diluuij repti ſunt:moꝛtui ſunt.xxiiij.q.j.quia ex ſo
la:⁊.c.qm̃ vetus:⁊ que vnicũ ſolum rectoꝛẽ habuit ip̃m
noe: hec eſt illa vna domus in qua agni carnes comedi
iube᷑:⁊ extra foꝛes domus poꝛtari ꝓhibe᷑:dictis iu
ribus:hec eccleſia ẽ que mater dici᷑ cũ per baptiſma ab
ipſa regeneramur.xij.q.ij.qui abſtulerit: ⁊ extra quam
nec eſt ſalus:nec remiſſio peccatoꝝ. Si ergo ẽ vna eccle
ſia ⁊ vnũ coꝛpus myſticũ: ergo vnũ debet habere caput
⁊ nõ plura.de offi.oꝛ.c.qm̃ in pleriſqꝫ:quia alias eſſet ſi
cut quoddã monſtrũ.cõtra.c.p venerabilẽ qui fi.ſint le.
Sed caput nõ eſt p̃nceps profecto ſed papa:vt.ix.q.iij.
alioꝝ.⁊ ex᷑ de ſacra vnc.c.ij. Ergo papa ſolus oĩbus ⁊ in
oĩbus preeſt:⁊ hoc myſtice ꝓba᷑:quia princeps in bra
chio vel armis iniungi᷑:nõ in capite:ꝓpter qͦ ſcriptũ ẽ:
Factus ẽ principatus ſup humerũ eius: vt nõ princeps
ipſe caput:ſʒ ſacerdos caput eſſe intelliga᷑:de ſacra vnc.
.c.j.qui ſacerdos in ipſo capite iniungi᷑: ſed nõ p̃nceps.
Item eccleſia que vnica dici᷑ xp̃i ſpõſa.xxiiij.q.j.loqui
tur in fi.xcvij.di.c.pͦ.debet vnum habere virũ ⁊ nõ plu
res:vt ex᷑ de p̃ben.c.cũ nõ ignoꝛes. C.de adult.l.eum q̃.
Item ipſa eccleſia eſt ſummi dei filia igi᷑ debet habere
patrem vnũ nõ plures. Item ipſa cuiꝰlibet regenerati:
mater vnica eſſe debet:cum impoſſibile ſit ſm̃ naturam
aliquẽ ſingularẽ ex duabus natũ matribus: ſicqꝫ eccl̃ia
cuiuſqꝫ ſingularis per baptiſma regenerati mater: ⁊ hac
de re eccleſia mater dici᷑.xij.q.ij.c.qui abſtulerit:debet
vna cenſeri cũ fictio naturã imite᷑ quãtũ põt.l.adoptio
ff.de adop.⁊ ſicut nõ põt quis natus eſſe ex duabus ma
tribus:ita nec põt ex duplici(vt ita dixerim)eccleſia eſſe
regeneratus: ⁊ hec põt eſſe ratio quare ſanctũ baptiſma
nõ reitera᷑. Ex q̃bus cõcludi᷑ in oꝛbe pontificẽ eẽ ſum-
mum patrẽ ⁊ oꝛbis virũ ⁊ oꝛbis vniuerſalẽ vicariũ atqꝫ
dominũ: ⁊ ceteros ab ipſo vt ab architectoꝛe dependere
alias ſi poneres ſepatum ceſarẽ rõne tpalĩ poneres in
feriꝰ duo p̃ncipia quod eſſet hereticũ.xxiiij.q.ſi.c.q̃dã
Ad hoc faciant que infra ſubnectã.vʒ ꝙ oĩa melius re
gun᷑ p vnũ.vii.q.j.in apibus:ergo ipſe pontifex ille vnꝰ
cenſendus ẽ:qui digniorib' ⁊ meliorib' preeſt. Et fere
iſta oĩa relata eẽ cõperi ĩ extuagãti.vnã ſanctã:quã nũqꝫ
videre potui:niſi ope iſto iam perfecto.

q VOd vero nõ ſit impatoꝛ ſolus ipſe
monarcha funda᷑ ⁊ alia rõne:
nã ille ſolus monarcha dici debet cui infe
rioꝛes hoĩes tãqꝫ vni p̃ſtro p̃ncipio reſpõ
deãt. ſʒ certũ ẽ ꝙ ipſi p̃ncipi nõ oẽs parere
debent nec cogi poſſunt: qꝛ nõ clerici quos ipſe nõ iudi
cat.xij.q.j.c.futurã eccl̃am: ⁊ ex᷑ de iudi.c.clerici. ſi ergo
nõ põt inferioꝛes oẽs ſuo cõplecti dominio:nõ eſt ipſe
ſummus cui debeãt oẽs parere:ſicut in ierarchia ſupioꝛi
vbi celeſtes oẽs intelligẽtie reſpõdẽt ad ſuũ monarchiã
ĩmobilẽ motoꝛẽ oĩum p diuerſa officia:ipſi tñ vni deo
parentia.lxxxviiij.di.ad hec ⁊.xxxiij.q.v.hec imago.de
peni.di.ij.c.principiũ. Preterea ipſi p̃ncipi nõ ſubeſt
pontifex qui a nemine etiã ab Auguſto in tpalibus iu
dicari põt:vl̃ etiã ab vniuerſali eccleſia:p̃terqꝫ de hereſi
.ix.q.iij.nemo.⁊ ex᷑ de elec.c.ſignificaſti: ergo non prin
ceps erit:ſʒ alius qui oẽs iudicet ⁊ cui oẽs pareãt. Sed
hic ꝓfecto iudicãdus ẽ papa:cui quicquid fideliũ ẽ vbi
qꝫ ſubmitti᷑: dum totius coꝛpoꝛis.i.eccleſie caput eſſe
ſigna᷑.ix.q.iij.alioꝝ. Hoc cõfirma᷑: qꝛ papa de tota
põt iudicare eccleſia.ix.q.iij.c.ipſi ergo.⁊ de impatoꝛe
iudiciũ dat qui de eccleſia eẽ debet.xxiiij.q.viij. conue
nioꝛ.aut.de nõ alie.vel pmut.re.⁊.§.pen.coll᷑.ij. qͦ patʒ
quia eius ſentẽtias nullas declarat de re.iudi.cle.paſto
ralis: ⁊ eum deponit de re.iudi.c.ad apoſtolice li.vj. itẽ
⁊ oẽs alios clericos ⁊ laicos iudicat:cum eccleſia vna ſit
vij.q.j.nouacianus.xxiiij.q.j.loqui᷑.habẽs duo latera
dexterũ clericoꝝ deo obſequentiũ: ⁊ laicoꝝ terrena tra
ctantium:cum ergo de tota iudicet eccleſia:dicẽte apl̃o:
Sp̃ũalis hõ iudicat oĩa:ipſe a nemine iudica᷑: ⁊ textuʒ
iſtum demũ vidi in dicta decretali:vnã ſanctã: ergo de
oĩbus iudiciũ p̃bet: ⁊ ſic ipſe ſolus dici debet monarcha
qui in cunctis oẽs iudicat ⁊ a nemĩe iudica᷑. naʒ ſolus
deꝰ p̃ſul ẽ apoſtolice ſedis.ix.q.iij.alioꝝ. Et ꝙ papa ſit
ipſe monarcha oñdi᷑:nã ſtãte cõcilio fideliũ vbi repre
ſenta᷑ vniuerſalis eccl̃a nõ ſynodo p̃bet auctoꝛitatẽ imp
atoꝛ vt prioꝛ:ſʒ põtifex vt ſũmus.xvij.di.§.hic etiã.⁊ ea.
di.c.multis.nã petrus ẽ qui a deo regnũ recepit nõ aliꝰ
.ij.q.vij.c.petrus: ⁊ ip̃e clauiger ẽ cui poteſtas oĩs a deo
eſt data terreni ⁊ celeſtis impij.xxij.di.c.j. Ad qͦ bñ fa
cit qͦ de ip̃o petro cantat ſancta eccl̃a in feſto ipſius ca
thedre: Tu es paſtoꝛ oĩum p̃nceps apoſtoloꝝ: tibi tradi
dit deus omnia regna mundi.

p POteſt ⁊ p̃cedẽs ſentẽtia roboꝛari
qm̃ ille ẽ ⁊ dici debet ſũmꝰ
monarcha q̃ oĩbus p̃ſit: ⁊ in illis nulli niſi
deo ſubſit qꝛ reſpectu eiuſdẽ ſubiecti non
põt q̃s eẽ ſupioꝛ ⁊ inferioꝛ vt ꝓba᷑.xxiij.
di.c.in noĩe dñi.ibi qꝛ ſedes apl̃ica.⁊ ip̃i vt ſup̃mo debʒ
ineſſe regendi poteſtas: ⁊ inferioꝛibꝰ obſequẽdi neceſſi
tas.xxi.di.§.in his oĩbus ⁊.c.inferioꝛ. Sʒ hic ꝓfecto ce
ſar nõ ẽ: q̃ minoꝛ ⁊ inferioꝛ ẽ:de maio.⁊ obe.ſolite: ⁊ cu
ius iudiciũ a pape dependet iudicio:nõ ecõuerſo.xcvij.
di.duo ſũt: ⁊ maxĩe cũ p̃ncipũ colla ſubmitti videamus
genibꝰ ſacerdotũ:eadẽ di.c.ſi ĩpatoꝛ: Et qꝛ xp̃i ſacerdos
regũ ⁊ p̃ncipũ:oĩumqꝫ fideliũ pa᷑ magiſterqꝫ cẽſe᷑:ẽgo
miſerabilis inſanie eẽ vide᷑ ſi filij patrẽ:ſi diſcipulꝰ ma
giſtrũ ſubiugare cone᷑:dando ſup oẽs p̃matũ ⁊ potãtẽ
ceſari.xcvj.di.q̃s dubitet:q̃ tñ ab ip̃o ñ ſolũ ĩ t̃ra ſʒ etiã ĩ
celis credi᷑ poſſe ligari ⁊ ſolui.xxiiij.q.j.ſi petͦ:⁊.c.qͦ
cũqꝫ. Impatoꝛes enĩ ſubdere debẽt executiones ſuas ec
cleſiaſticis p̃ſulibus nõ p̃ferre: ⁊ obſequi ſolere p̃ncipes
decret̃ eccl̃ie nõ ſuã ep̃is p̃ponẽ potãtẽ.xcvj.di.ſi impa
toꝛ Ex q̃bus rõne maioꝛitatis cõcludi᷑ principatũ vni
uerſuʒ oꝛbis eẽ apud ſummũ põtificẽ:nõ ĩ ceſarẽ q̃ filiꝰ
pape dici᷑ de ſum.tri.epl̃a victoꝛ.xxiiij.q.viij.cõuenioꝛ
⁊ ideo papa vniuerſalem paſtoꝛem omnium populoꝝ
ſe nuncupat de re iudica.clemen.paſtoꝛalis: ⁊ ſuper om
nes aſſerit retinere eccleſia principatum ⁊ magiſtratum
vt in pꝛohemio ſexti: ⁊ extra de ſumma trinitate damna
mus ad fi.ix.q.iij.cuncta p mundum.xxij.di.c.p̃mo.

Acit et alia rō.nā pontifex in ptātꝭ
plenitudine eſt aſſūpt⁹: hinc
f eſt ꝙ ſemꝑ pallio vtitur vbi ptās figurat̃.
de auto.ꝛ vſu pal.ad honorē.Ceteri vō ꝑ-
lati ꝛ ꝑncipes ſunt in ꝑte nō in toto vocati
Si ḡ pōtifex ptātꝭ habꝫ plenitudinē: ergo nō ali⁹ alter
cū inſolidū duo eiuſdē rei nō pnt dominiū adipiſci.l.ſi
vt certo.§.ſi duob⁹ vehiculū.ff.como.Et ꝙ habeat pleni
tudinē ptātꝭ oſtēdit apl̃s dū inqt: Neſcitis qm̄ angelos
iudicabitis:vt ex̄ q̄ fi.ſint.le.ꝑ venerabilē.§.paulus. Si
ergo pōtificib⁹ de angel̃.i.ſacerdotib⁹.xxxvj.di.ca.ecce.
licꝫ aliq̄d iudicare q̄nto magꝭ ſeclaria cūcta negocia iudi
cabitꝭ:dicto.c.maxime.cū ille q̄ habet plenitudinē ptātꝭ
oīa hr̄e dicat̃:cū adiectōe nō indigeat plenitudo.vj.q.j.
ſi oīa.xcvj.di.bene quidē.ff.de le.l.hmōi.§.edes.et qꝛ ſi
ei eſt cōmiſſa adminiſtratō aīaꝝ q̄ eſt ars artiū.de eta.ꝛ
qua.c.penul.ꝛ q̄ quidē ꝑcioſiores ſunt corpore.xij.q.j.ꝑ
cipim⁹.l.ſancim⁹.C.de ſacro.ſan.ec.ex̄ de pe.ꝛ remiſ.cū
infirmitas. Quāto ergo magꝭ adminiſtratio tpaliū dicto
c.ꝑcipim⁹.ex quib⁹ ꝯcludit̃ ius ſupmi ꝑncipat⁹ inferio-
ris eē in ſacerdotio:nō in imperio ſeculari.

Uod ſit in ſacerdotio ꝛ ꝑ pontificē
in impio ꝓbat̃. Nō eſt dubiū
q ꝙ pōtifex curā habet aīaꝝ gregis dn̄ici:vt
ꝑ vba illa paſtoris eterni dicta petro. Pa-
ſce oues meas. Jo.vl.c.ꝛ trāſūptiue ex̄ de
elec.c.ſignificaſti.de maio.ꝛ obe.c.ſolite.C.d ſū.tri.epi
ſtola int̃ claras.Si ergo ipſi ē aīaꝝ cura cōmiſſa:ergo et
tpaliū ꝛ omniū inferioꝝ q̄ ad vſum hominū ſunt cōpara
ta:vt vult phs.j.poli.ꝛ ꝓbat̃ in.l.in pecudū.ff.de vſu.et
pſalmiſta oſtēdit dicēs:Oīa ſubieciſti ſub pedib⁹ eius.
Sed q̄ hēt ꝑncipale:hēt omne ius ꝯſecutiuū.ff.de edil̃.
edi.l.iuſtiſſime.Et qꝛ ter agn⁹ ipſe celeſtis replicauit:pa
ſce:oportet intelligi nō ſolū de ſaturatōe ſpūali rei ꝛ exē
pli:vt xp̄s fecit.ij.q.vij.quis ex vobis.ſed etiam de tpali
exēplo ipius xp̄i:cui⁹ oīs actio eſt nr̄a inſtructio.de ꝯſe.
di.ij.c.ſcriptura.qui nō ſolū vbo docuit:ſed etiā virtute
ſanauit ꝛ corporalib⁹ alimētꝭ refecit.xxxix.di.§.ecce.Ex
quib⁹ luculenē videt̃ ꝯcludi ꝛ tpaliū ſubiectōeꝫ hr̄e pō-
tificem. Hoc ꝯfirmat̃:qꝛ q̄ vult neceſſariū ꝯſequēs:vult
ei⁹ antecedens.ff.de ꝓcura.l.ad rem mobilem.ꝛ.l.ad le
gatū.Et q̄ vnū vult:vult ōne ꝑ qō ꝑuenit̃ ad illud.ff.d
ſpon.oro.Sed ſi de⁹ vult pōtificē hr̄e curā aīaꝝ:ꝛ h̄ fie
ri nō poſſit ſine adminiſtratōe tpaliū:ſine quib⁹ nec ſpi
ritualia admiſtrari pnt.j.q.iij.ca.ſi q̄s obiecerit.ꝛ.xxxij.
q.ij.moyſes.vult etiā ꝛ tpaliū vt dictis iurib⁹.facit ad h̄
lxxxvj.di.fratrē.ꝛ.xxxix.di.petr⁹. Nā remouet̃ ep̄s qui
ſimplex neſcit eccl̃ie negocia ſecularia miniſtrare. Nā ꝛ
pōtificib⁹ ſeclariū eſt a iure curaꝭ cōmiſſa.j.q.iiij.c.qꝛ ꝑ
ſulatus.Ad h̄ facit qꝛ corp⁹ ꝛ corporalia ordinant̃ in ani
mā ſicut in finē ꝑfectū:vt ꝓbat̃ in cle.j.de ſū.tri.ſꝫ papa
ꝑeſt aīab⁹ ꝛ curis eaꝝ:ergo etiā debet ꝑticipare oīb⁹ cor
poralib⁹ q̄ ſūt ad aīaꝝ finē.Ad h̄ qꝛ aīa dn̄at̃ corpori do
minio diſpoſito.i.vō ꝛ eo dominio quo dn̄atur dn̄s ſer
uo:aut iumēto vt ei nō poſſit reſiſtē.nō aūt dn̄at̃ ei illo
mō quo dn̄atur ſenſui ꝛ potētie ſenſitiue:qꝛ illud dn̄iū
eſt ſic dominiū regꝭ q̄ dn̄at̃ ſubdito.Et iō ſubdit⁹ pōt re
gi reſiſtē de fcō ꝛ ei nō parē.ꝛ ſilr̃ ſenſus pōt eē rebell̃ ꝛ
nō obtēperās rōi.d pe.di.j.c.p⁹ naufragiū.ſꝫ corp⁹ adeo
eſt ſub aīe dn̄io vt ei non poſſit reſiſtē.ſic nec ſeca inſtru
mentū ſecātꝭ ipſi ſecāti:q̄re ſic pōtifex dominiū hꝫ aīarū
ſic ꝛ pōtifex dn̄ari debet tpalibus.

Oborari hec ſententia poteſt an
tiq̄tate ꝛ diuturna con
r ſuetudine approbata. nam romani princi
pes diu hanc poteſtatem a ſummis ponti
ficibus accipere ꝛ recipere conſueuerunt
ipſis etiā fidelitatis ſacramētū p̄ſtādo vt.lxiij.di.tibi
domino.ꝛ.c.ego rex otto.ꝛ de iure iur.cle.j.ſciente ꝛ pa
tiente romano populo. ſꝫ talis cōſuetudo ius p̄bet.ex̄
de tranſl.c.quāto.item ꝛ de ipſo ad libitū impio diſpo-
nendo:nā eccleſia de grecis trāſtulit impiuꝫ i germanos
ex̄ de elec.ꝑ venerabileꝫ.de iur.iur.cle.romani. Item ꝛ
pontifex reges ꝛ imꝑatores deponit.xv.q.vj.aliud.ꝛ de
re iudi.c.ad apoſtolice. item nullas ſentētias principis
eſſe declarat de re iudi.cle.paſtoralis.quas quidē pote-
ſtates exercere nō poſſet nec deberet ſi ipi ꝓ p̄dictis ſub
iecti nō eſſēt. Nā ille debet habere poteſtatē deponēdi
qui cōponēdi. Pro hoc ragula iurꝭ:vnū quodq̄:vt in
.c.ij.de re.iurꝭ.ꝛ qꝛ ille bene dicit qui male dicit:ꝛ econ
uerſo.xxj.di.deniq̄. Pro hoc qꝛ leges impatorū nō ſūt
ſupra legē dei ꝛ canonicas ſanctiōes.vt.x.di. lege impa
torū. nec iudicia eccleſiaſtica poſſūt impali iudicio diſ-
ſolui.d.c.lege ꝛ.c.nō licet. Pro hoc qꝛ nō decet vt ſpūs
cedat carni:ꝛ ꝙ a terrenis celeſtia ſupent̃: vel ab huma-
nis diuina.x.di.ſuſcipite:vbi etiā ꝓbat̃ ꝙ lege xp̄i imꝑ
atores ſacerdotali ſubijcit poteſtati. Ex quib⁹ infert̃ ꝑn
cipatū ſupremū eſſe in pontifice nō in alio.

Stis etiam p̄dictis annectit̃ qꝛ ele-
ctores qui hodie ſunt imperij
i ab eccleſia ipſa ſuſceperūt ptātem vt ex̄ de
elec.ꝑ venerabilē.quā quidē ptātē cōferre
nō potuiſſet eccleſia niſi ſaltim habitu ha-
buiſſet: qꝛ nō cōfert quis q̄ nō hēt.de cōſe.di.iiij.c.quo
Iteꝫ electorib⁹ negligētib⁹ pōtifex ip̄e eligit: approbat
etiā ceſaris ꝓmouēdi ꝛ iprobat ꝑſonā ꝑncipeq̄:etiā vn
git:examinat:ꝛ coronat vt.d.c.ꝑ venerabilē. Ex q̄bus ḡ
infert̃ hāc ptātem apud ipm eē ſupremū ſacerdoteꝫ qui
talia cōfert. Pro hoc ꝙ ita ſit facit qꝛ xp̄us in ſanguine
ſuo fecit pōtificē regē ꝛ ſacerdotes iuxta illud petri apl̄i
Uos eſtis gen⁹ electū:regale ſacerdotiū.ex̄ de ſacra vnc.
.c.j.Ex q̄bus infert̃ regnū ꝛ ſacerdotiū eē in xp̄i vicario
Pro h̄ qꝛ q̄ pōt inferior debet ꝛ poſſe ſupior.ſꝫ impator
pōt ꝛ hēt adminiſtrationē vniuerſā tpaliū vt.l.deprecatio
ff.ad.l.rodi.de iactu.vij.q.j.in apibus.ergo papa idē de
bet poſſe ipi maior:de ma.ꝛ obe.c.ſolite. Ad h̄ ēt faciat
qꝛ cui maiora licēt ꝛ minora:vt in.c.ꝑ venerabilē qui fi.
ſint le.xcv.di.illud.ſꝫ pape oīa ſpūalia licēt q̄ ſūt maiora
ergo ꝛ tpalia ipis inferiora.xcvj.di.duo ſūt. Ex q̄bus cō
cludit̃ vniuerſū orbis impium in oībus eē penes vrbis
ſūmū patriachā. Pro h̄ qꝛ ſi ius forte aliqō ante xp̄i ad-
uentū impio queſitū fuit:illud Cōſtantin⁹ tranſtulit in
eccleſiā.xij.q.j.futurā eccl̃iam. ꝛ ſic hodie ſalti remanet
ꝛ ē in eccl̃a nō in ꝑncipe alio ſeculari niſi cui ꝑ electores
eccleſia cōfert:dictis iuribus.ꝛ hāc ſententiā videnſ con-
cludere domini canoniſte in.c.trāſlato de cōſtitꝭ.

Elittera etiā luce.xxij.c.arguunt
vbi xp̄o dicēte diſciplis
d Et qui nō hēt vēdat tunicā ꝛ emat gladiū
Et illis reſpōdentib⁹: Ecce dn̄e duo gladij
hic. Rn̄dit xp̄s: Satis ē. Dicūt igit̃ ꝑ illos
duos gladios h̄ duo regimīa ſignificari quos diſcipuli
dixerūt eē ibi.i. apud eos.vn̄ dicūt ꝙ ſimilr̃ eſt hodie a-
pud pōtificē gladius vterq̄ ꝛ vtraq̄ iuriſdictio. Et hoc
vult glo.ex̄ de iudi.nouit.ꝛ in autꝭ.quo mō oportet epi.
in pn̄.lꝫ ꝑ illa verba petro dicta: Cōuerte gladiū tuūꝫ in
vaginā.de q̄bus verbis habet̃.xxiij.q.j.in ſūma. dicant
exercitiū denegatū pape ꝑ ſe imediate:ſꝫ ꝑ ceſarē.facit ꝛ
eſt bene notādus tex. Mat.xxvj.c.nā dicit gladiū tuum
vt detur intelligi ꝙ gladius eſt pontificis. quia hec pro
nomina meum tuum ꝛ ſuum ſignificant dominiū.ff.de
reli.l.nulla in locū.l.quītus.§.argēto de aur.ꝛ ar.le.no.
viij.di.c.j.ꝛ.xij.q.ij.c.ſi ergo in glo.j.ꝛ ſic dominiuꝫ gla-
dij non videt̃ velle Bernardus in.v.li.de conſidera.ad

euge.ĩ quo dicit.q̄d tu ĩquid vſurpare gladiũ tẽtas quẽ
ſemel iuſſ⁹ es mittẽ ĩ vaginã quẽ tñ q̄ tuũ eẽ negat ñ ſat
vi deṙ attẽdẽ vbũ dñi dicẽtis ſic: Cõuertẽ gladiũ tuũ.eſt
ergo tu⁹ ⁊ forſitã tua nutu ⁊ ſi nõ tuo manu euaginãduſ
alioq̄n ⁊ ſi nullo mõ ad te ptineret non dixiſſʒ dñs ipſis
dicẽtib⁹ aplis.Ecce duo gladij h̄ ſatis ẽ ſʒ poti⁹ nimis ẽ
vterq̄ʒ igiṙ ẽ eccl̄ie.ſ.ſpũalis ⁊ maṫialis: ſʒ is q̄dẽ ꝓ eccl̄a
ille vero ⁊ ab eccl̄ia ẽ exercend⁹.ille ſacerdot: is militis
manu ſʒ ſane ad nutũ ſacerdotũ ⁊ iuſſu impatoris. ⁊ vba
hec poſt h ec oĩa ſcripta relata cõpi ĩ dicta extuagãti,vnã
ſctãm: quã demũ h̄ perfecto ope tñ vidi .vult ergo Ber
nard⁹ ex his eccl̄iam accepiſſe vtrũq̄ʒ gladiũ. ⁊ hec vba
ſeu eoꝝ ꝑs h̄ẽṙ de iudi.nouit ĩ nouella.Et h̄ rõ eſt ſʒ eos
q̄re põtifex iungit examinat ⁊ coronat: dicto.c.venerabi
lẽ: vt gladiũ ab eo recipe recognoſcat. Et ſic ĩferṙ duo h̄
eẽ regimina in apoſtolico: ⁊ vnũ ꝑ ipm in principẽ q̄ ab
eo ĩ his dignoſciṙ depẽdere.Etiã dicũt h̄ oſtẽſũ fuiſſe in
magoꝝ oblatiõe ĩ q̄ h̄ẽtur.xxxvj.di.legim⁹.q̄ obtulerũt
ipi auꝝ thus ⁊ mirrã: ad deſignãdũ ipꝫ: ꝑ thus veꝝ ſacer
dotẽ: ⁊ ꝑ auꝝ veꝝ p̄ncipẽ.vñ ſi xp̄s rex fuit ſpũaliũ ⁊ tpa
liũ: ergo ei⁹ vicari⁹ cui diſpoſuit xp̄s regnũ ſic diſpoſuit
ſibi pr̄ regnũ luce. xxij.c.ꝓ hoc bñ facit.xcvj. di.cum ad
veꝝ dñ dicit ꝙ xp̄s actib⁹ ꝓprijs ⁊ dignitatib⁹ diſtinct
officia ptãtis vtriuſq̄ʒ diſcreuit nõ ḡ ptãtem ipam ſʒ ptãt
officia.i. exercitiũ ſepauit: ptãs tñ oĩs erat apud xp̄m ⁊
petrũ: ⁊ ſic ĩ ſucceſſores.licʒ exercitiũ ſit diſtinctũ ⁊ datũ
ceſari. ⁊ q̄ꝛ ſepare nõ potuiſſet ſi nõ fuiſſet vnitũ.

D predicta firmanda accedat ⁊ illud
a q̄ꝛ diuina ſunt iuſtoꝝ ⁊ in iuſtis auferṙ re
gnũ ⁊ daṙ genti facienti iuſtitiaʒ.xxiij.q .
vij.c.i. ⁊.c.ſi de rebus: ſʒ gentiles vt roma
nus popul⁹ erãt ĩiuſti: q̄ꝛ ſine lumĩe fidei : ḡ eoꝝ regnuʒ
datũ ẽ merito xp̄o ih̄u alioꝝ iuſtiſſimo: ⁊ deiñ ſedi eius
d. ca.hinc legiṙ ꝙ apoſtoli cãs xp̄ianoꝝ etiã ſeculares ĩ
eccleſijs terminabãt.xi.q.j.relatũ.q̄ð etiaʒ hodie ſeruari
videṙ: q̄ꝛ ſi ſecularis iudex ẽ ſuſpectus ipi adiũgiṙ ep̄us
in aut.vt in diffi.iudi.§.ſi tñ coll̄. ix. ꝓ hoc faciat quia
ſpũalia tãq̄ʒ nobiliora vbi tpalib⁹ admiſcenṙ: etiã acceſ
ſorie trahũt ad ſe tpalia ⁊ de ipſis papa diſponit etiã in
vtroq̄ʒ foro ex̄ de iur.iur.c.debitores. ⁊ idem ecõuerſo
nã rõne ſpũaliũ papa diſponit de tpalibuſ vt ꝓuidendo
de matrimonijs iudicãdo illa legitima vel ĩlegittima .
diſponit de hereditatib⁹ ex̄ q̄ fi. ſint legi.c.q̄ð nobis de
claui.de ſpon.c.cũ ĩhibitio: ſi ḡ papa ꝑ cõſeq̄nciã ⁊ de tpa
libus diſponit ḡ ipoꝝ eſt ſũm⁹ iudex : ſine q̄b⁹ patẽs eſt
ꝙ adminiſtratio ſibi cõmiſſa ſpiritu aliũ exerceri ñ põt
xij.q.i.exemplũ dñi ⁊.c.habebat dñs loculos ⁊ h̄ eſt q̄ð
diciṙ.j.q.iiij.q̄ꝛ p̄ſulatus.ꝙ põtifex curã gerit etiã tpali
um Ex q̄bus inferṙ ꝙ ſic ſpũaliũ ſũmus ẽ p̄nceps ipe ſa
cerdos: ita etiã ſeculariũ de q̄bus vel rõne connectionis
vel depẽdẽtie etiã diſponit : ꝓ h̄ facit q̄ꝛ q̄ñ ꝑmiſſũ nõ
põt ꝓcedere ſine ꝓhibito ꝙ nõ licet directo: ꝑ cõſequẽti
am licet. C.de iudi.l.quociẽs.Et q̄ꝛ q̄ñ aliq̄d neceſſario
ad poſitiõeʒ alteri⁹ venit q̄ð nõ directo licet ꝑ conſequẽ
cia licet.l.j.ff.de auc.tuto.ff.de pac. l. ſi vn⁹. § .illud de
vſur. l .ſi aliena.§.h̄ videṙ.de.libe.le.l.ſi is q̄ duos ĩ fi.ſʒ
cũ ſint pape cõmiſſa oĩa ſpũalia ergo ⁊ tpalia q̄ de neceſſi
tate ĩ cõſequentiã veniũt: cũ ſine tpalibus nõ viuaṙ: nec
ſpũalia miſtrare poſſint: vñ rõne depẽdẽtie pape tpalia
ſũt cõmiſſa: licʒ etiã forte p̄ncipaliṙ ipi eſſent ꝓhibita. ad
hoc facit q̄ꝛ ẽ ĩpoſſibile aĩaʒ rõnabilẽ bene dirigi ĩ ſuis
opationib⁹ dũ eſt corpi copulata: niſi deſeruiant ei vtu
tes organice. ⁊ intellect⁹ nõ põt iuſte opari niſi deſerui
ant ipi virtutes ſenſitiue: q̄ꝛ nr̄m intelligere ẽ fantaſma
ta ſpeculari vt in cle.i.de ſũma tri. ⁊ h̄ẽtur. 2° ⁊.3° de aĩa
⁊ no.de cõſe.di.v.ca.nichil: ⁊ ca.ſequenti. Et ipe virtutes
ſenſitiue non poſſũt intellectui deſeruire niſi organa cor
porea q̄bus iũguntṙ ſint bene diſpoſita.xlij.di. j. Et cum
cetera oĩa genita ſunt ad ſeruiendũ hũano corpi: ideo re
gulans animas: debet regulare alia cũcta ipi anime de
ſeruiẽtia. ⁊ ſic oĩa tpalia ⁊ trena que ad hoĩm vſũ ſũt in
uenta: dicta.l.in pecuduꝫ: de vſur. ad hoc facit rõ q̄ꝛ q̄ñ
cũq̄ʒ due facultates ſic ſe hñt ꝙ vna ordinaṙ ad aliã ſicut
ad fineʒ: ille q̄ p̄ncipaṙ fini debet principari ei q̄ð eſt ad
finẽ vt ꝓbaṙ in dicta.l.iuſtiſſime de edil̄.edi c. ⁊ ꝓbant
oĩa precedẽtia iura.Et hec regl̄a põt oſtẽdi ĩ eccleſiaſtica
hierarchia.nã cũ ipa ordineṙ ad celeſtẽ ſicut ad finẽ: igi
tur princeps eccleſiaſtice monarchie ⁊ eccl̄ie militantis
eſt ſubiect⁹ p̄ncipi celeſtis hierãchie ⁊ eccleſie triũphan
tis.de elec.ca.fũdamẽta militantis eccl̄ie li.vj. Sʒ facul
tas reꝝ tpaliũ ordinaṙ ad facultatẽ ſpũaliũ ſicut ad fineʒ
ix.q.iij.c.ſi q̄s obiecerit.xxxij.q.ij.c.moyſes ⁊ ꝓbat phi
loſophus in 2° ⁊ 3° de aĩa ⁊.xij.metha.ergo ille qui p̄nci
paṙ ad facultatẽ tpaliũ debʒ ſub eſſe illi q̄ p̄ncipaṙ in fa
cultate ſpũaliũ ꝓ hoc q̄ꝛ finis ĩponit neceſſitatẽ his que
ſũt ad finẽ ſʒ phyl̄os.Et h̄ eſt ꝙ dicũt iuriſte ꝙ finis tra
hit ad ſe p̄ncipiũ.ff. ad mũici.l.iij.not.xxvj. di.c. q̄ꝛ ſunt
in glo.iij. ⁊.l.damni infecti.§.ſabini.ff.de dam. infec. ⁊
ſic p̄nceps finis ꝓ vt ẽ papa q̄ eſt p̄nceps ſpũaliũ ĩponit
neceſſitatẽ p̄ncipi tpaliũ que ſũt ad finẽ.fa c̄ .ff. de ꝓcu.
l.ad rem mobilẽ ⁊.l.ad legatũ ⁊ ph̄us.iij ⁊. iiij.ethycoꝝ .
Ad h̄ facit q̄ꝛ p̄nceps ẽ miniſter pape quẽ deputauit de
us vt eccleſias cõtritas atq̄ʒ cõcuſſas reſtauret ⁊ nouas
edificet: ⁊ dei ſacerdotes venereṙ : ⁊ cõtra hereticos atq̄ʒ
rebelles tueaṙ ⁊ hec habenṙ de elec.venerabilẽ.lxiij.di.
tibi dño.xcvj.di.ca.fi.Ex q̄bus patet ꝙ miniſter ẽ põti
fex.ſʒ p̄ncipalis agent ẽ eligere ſibi miniſtros ⁊ inſtru
mẽta ad finẽ ſuũ: ⁊ ſic papa ad ſuũ vſum debet poſſe ſibi
impatorem eligere ⁊ corripere ⁊ admonere ⁊ tamq̄ʒ in
feriorẽ excipere.ad hoc de re.iudi. c. ad apoſtolice li.vj.
hoc ꝓbaṙ quia felicitas hominis ſpeculatiua eſt finis
felicitatis police. Ad quem videlicet felicitas politica
habet reduci, ⁊ ordinari. ꝓbaṙ quia ipa felicitas politi
ca nõ eſt vltius finis ⁊ pfectiſſim⁹ hoĩs igiṙ ipa politica
felicitas hoĩs ordinaṙ in ulteriorẽ ⁊ pfectiorẽ hoĩs finẽ
q̄ꝛ ſicut reꝝ ordo in vniuerſo impfectus ordinaṙ in ma
gis perfectum ſicut in finem vt ſcribiṙ .j. phyſicoꝝ: ſic in
ꝓpoſito quia non eſt pfectior finis hominis q̄ʒ felicitas
ſpeculatiua: cũ non ſit pfectior intellectus in hoĩe q̄ʒ ſpe
culatiuus: eſt igiṙ finis hoĩs felicitatis politice ſub fine
felicitatis ſpeculatiue: ſʒ cum finis qui nõ eſt, vltim⁹ ſed
ſub vlteriori fine ad ipm vlterioreʒ finẽ reducaṙ ⁊ ordi
netur: ſequiṙ ꝙ politica felicitas ad felicitatem ſpecula
tiuam ordineṙ ⁊ reducatur tãq̄ʒ ad ſuũ debitũ finẽ: hec
eſt ratio ⁊ tota intentio euſtracij,x.ethy. ordinantis feli
citatem politicam ad felicitateʒ ſpeculatiuã.vñ. x.ethx .
Euſtratius vult ꝙ felicitas policita ſit eligibilis ꝓpter
ſpeculatiuã felicitatẽ. vult eniʒ felicitatẽ politicã diſpo
ſitionẽ eſſe ⁊ p̄parationẽ quandã ad felicitatem ſpecula
tiuã Sed ꝓpri⁹ finis pape quẽ intendit ꝑ poteſtatẽ
ſũmi põtificatus eſt felicitas hoĩs ſpeculatiua ad quã
ordinaṙ ꝑ virtutes theologicas . vnde p̄muʒ pontificis
ſtudiũ eſſe debet inducere populos ad ſalubrẽ diuinuʒ
cultum. Coliṙ autẽ deus vt inquit augu.in Enchiridion
fide ſpe ⁊ caritate.tales autem virtutes excellunt mora
les in officio ⁊ obiecto ad quas morales ⁊ ad felicitate
vite politice tendere debet finis impatoris per poteſta
tem imperialem. Cuʒ ergo poteſtas impialis ⁊ finis ei⁹
ſubordinetur ad pontificalem poteſtatem tãq̄ʒ ad finẽ .
eius ergo poteſtas pontificalis neceſſitat imperialem q̄
eſt ad eius finem vt ante deduxi. Preterea ſicut intelle
ctus ſpeculatiuus in homine bene diſpoſito precipit et
dominaṙ ĩtellectui practico ita poteſtas papalis in mũ

do bene diſpoſito pꝛecedere debet ⁊ dominari poteſta-
ti imperiali.patet:qꝛ bonū ꝙ intendiť per poteſtatē pa-
palem eſt bonū intellectus ſpeculatiui cum ſit illud bo-
nū per qđ maxime ⁊ ꝑncipaliſſime deo.coniungimur ⁊
vnimur.tale aūt eſt bonū intellectus ſpeculatiui vt expͥ-
mit euſtratiꝰ.x.ethy.bonū aūt quod ītendiť ꝑ poteſta-
tem imperialem eſt bonū intellectus pꝛactici qđ oꝛdina
tur ad ipſum tamq̄ꝫ ad ſuuꝫ finem:ita poteſtas papalis
cuius illud bonuꝫ eſt finis pꝛecipit poteſtati imperiali
que eſt ad finem papalis:⁊ cuius pꝛactici ſpeculatiuꝰ
eſt finis. Qꝫ autem intellectus ſpeculatiuus in homi
ne bene diſpoſito pꝛecipiat intellectui pꝛactico:ſic patet
in qualibet domo recti regimīs vir ꝑcipit mulieri.igiť
in domo mentis hūane ſi eſt bene diſpoſita intellectus
ſpeculatiuus ꝑcipit intellectui pꝛactico.Jn domo.n.hu
mane mentis intellectus ſpeculatiuus ſe habet vt vir q̄
eſt imago ⁊ gloꝛia dei.intellectus aūt pꝛacticus ſe habꝫ
vt mulier que eſt imago ⁊ gloꝛia viri vt vult.augu.in li
bꝛo.xij.de tri.exponens illud apſi:vir non debet velare
caput ſuū:⁊ ibi nominat intellectum ſpeculatiuū parteꝫ
ſupioꝛē:⁊ pꝛacticū ꝑtem inferioꝛem.Jnſup ab intellectu
ſpeculatiuo lex imponiť intellectui pꝛactico:⁊ ꝙ impo-
nat legeꝫ pꝛactico intellectui īſinuať:qm̄ ipe oſtēdit q̄d
agenduꝫ:quid iubendū:quid vetandū ⁊ cetera alia q̄.l.
condita contineť h̄ vult aug.in li.de vera religione vbi
dicit ꝙ cōditoꝛ tpaliū legū ſi vir bonus eſt ⁊ ſapiēs:con
ſulit eternā ⁊ incōmutabilē legē ⁊ ſm eius incōmutabi
les regulas q̄d pꝛo tempe iubendū vetandūq̄ꝫ ſit diſcer-
nat:ſꝫ conſtat ꝙ ſolus intellectus ſpeculatiuus cōſulere
ſufficit eternā ⁊ incōmutabilē legem cū ipa ſit in cōmu
tabilis veritas q̄ eſt obiectum ſolius intellectus ſpecu-
latiui.Jſte ē igiť materialis oꝛdo in hoīe vt eterna ⁊ in-
cōmutabilis lex.ꝑmo ꝑcipiat intellectui qui ſolus ipaꝫ
ſufficit intelligere:⁊ iſte eſt intellectus ſpeculatiuus q̄ ꝑ
cepta legis eterne īponit intellectui pꝛactico:intellectus
aūt pꝛacticus īponat de cetero alijs inferioꝛibus virībꝰ
intrinſecis ſiue extrinſecis:⁊ ita eterna atq̄ꝫ incōmutabi
lis lex īnterpoſito intellectu ſpeculatiuo ⁊ ꝑ ipius medi
um ꝑcipit intellectui pꝛactico:ſꝫ cū bonū intellectus ſpe
culatiui ſit illud bonuꝫ vt pluries ante dixi qđ intendiť
ꝑ poteſtatē ſūmi pōtificatus:bonū vō intellectus pꝛacti
ci ſit illud bonū qđ intendiť ꝑ poteſtatē impꝛialem:ſeq̄ť
ꝙ queādmodū in hoīe bene diſpoſito intellectus ſpecu
latiuus ꝑcipit ītellectui pꝛactico ⁊ ei īponit ꝑcepta legi
eterne:ita in mūdo bene diſpoſito poteſtas ſūmi pōtifi
catus ꝑcipere debet poteſtati impiali ⁊ ei īponere pꝛece
pta legis eterne hoc pōt ſic doceri:papa habet animarū
curaꝫ ⁊ adminiſtrationē vt.ſ̄.deduxi ⁊ eius aīe opera-
tio duplex ē.eſt.n.opatio intellectus ſpeculatiui q̄ tēdit
in ſcire ⁊ habere cognitionē veritatis maxime in cōtem
platione creatoꝛ.Alia eſt opatio intellectus pꝛactici ⁊ h̄
tendit ī opando ſm vtutē.⁊ ſm hāc duplicē opationem
diſtincta eſt duplex vita:cōtēplatiua:⁊ actiua.xix.q.ij.
ca.due ſunt.⁊ in vtraq̄ꝫ cōſiſtit hūana felicitas ſm phi.
j.⁊.ix.ethi.⁊ ꝓbať de peni.di.ij.caritas.ſꝫ in has felici-
tates:papa ſolus poteſt deducere qꝛ cōſiſtūt in anima:⁊
ipi animaꝝ cura eſt cōmiſſa ergo hoc ipm habet reſpe-
ctu intellectus ſpeculatiui ⁊ pꝛactici.Et ſilr hoc dici de-
bet ſi attendimus felicitatē eterne patrie quā conſequi-
mur in via ꝑ fidem ſpem ⁊ caritatem.Et ex ſupnaturali
bus ſm theologos ⁊ fidē hanc ſolus poteſt papa conce-
dere:qui ſolus claues ſuſcepit vt ſoluat ⁊ liget.xxj.di.iij
nouo.Poteſt ⁊ hec ſententia ſic doceri:inferioꝛa hec vt
dixi.ſ̄.in pꝛincipio tertij argumenti:debent regulari ad
inſtar ſupioꝝ cum ad imagineꝫ dei creati ſumus.xxxiij
q.v.ca.hec imago.ſed queādmodū illa ſuperna machi-
na mundi ſemper bene diſpoſita ſic regitur per ſuos re-
ctoꝛes ꝙ motoꝛ īmediatus poſt deum mouet ad motū
⁊ imperium dei:nam intelligentia mouens pꝛimā ſpe-
ram oꝛbem ſtellatum qui ē pꝛimus motoꝛ appꝛopꝛiatꝰ
in mouendo reſpicit ſūmā intelligentiā que deus eſt ad
nutū eius mouet.Motoꝛ vō oꝛbiſ ſaturni qui eſt ſcđus
in oꝛdine in mouendo reſpicit ad amatoꝛem pꝛime ſpe
re ⁊ ad nutuꝫ eius mouet ſm exigentiā diſpoſitionis eiꝰ
Et ſi eſſet poſſibile ꝙ intelligentia oꝛbis ſaturni eſſet ali
quo modo obliqua ſiue inoꝛdinata.habere ab ipo mo-
toꝛe pꝛime ſpere oꝛdinari ⁊ dirigi ſic inquā ī machina
iſta inferioꝛa bene dūtaxat diſpoſita ꝑmus motoꝛ ⁊ pꝛi
mus rectoꝛ erit ſūmus pontifex qui īmediatus ceterī re
ſpicit ſeu reſpicere debet volūtatem diuinā ad legē eius
eternam ⁊ ſm nutū eius mouet ex poteſtate ſūmi pōtifi
catus intendens nos viuere deo ſm illud qđ eſt ī nobis
optimū.Scđus autē motoꝛ erit impatoꝛ qui videť de-
bere mouere ad nutū ſūmi pontificis:vt ſm exigentiaꝫ
boni quod intendiť in nobis ꝑ poteſtatem ſūmi ponti-
ficis fiat in nobis diſpoſitio bona ꝑ poteſtateꝫ imperia-
lem.⁊ hec eſt bonitas virtutū moꝛaliū intenta per leges
imperiales.Hec aūt moꝛalis bonitas eſt diſpoſitio bo-
na ad bonitatem virtutū theologicaꝝ.Ex quibus videť
ꝙ queādmodū ſupma ꝑfectio pꝛecipit diſpoſitionibuſ
oꝛdinatis ad ipm:ita poteſtas papalis ꝑcipiat poteſtati
impiali:que ſuboꝛdinať ad papalem tamq̄ꝫ ad finē:hoc
ꝓbať quia ſicut in ſupioꝛi hierachia eſt oꝛdo duplex.ē
enim oꝛdo coꝛpoꝝ celeſtiū:⁊ eſt oꝛdo intelligentiarum.
Coꝛpoꝛa autē celeſtia inferioꝛa ꝑme ſpere reducunť ad
pꝛimā ſperam qui pꝛimū mobile nuncupatur.ꝙ mobi-
le pꝛimū mouet vt dixi ad nutū ſūmi dei ⁊ cetera coꝛpo-
ra celeſtia deducunť ad ipſā pꝛimaꝫ ſperam vt ſimiliter
in oꝛdine intelligentiaꝝ eſt deuenire ad pꝛimā ſperā:vt
ſilr in oꝛdine intelligētiaꝝ eſt deuenire ad ꝑmā intelli-
gentiā a qua cetere depēdent vt a pꝛincipio finali ⁊ effe
ctiua.lxxxviij.di.ad hec ⁊ de peni.di.iiij.c.in domo.ſic
ergo ſingula coꝛpoꝛa celeſtia reguntť a ꝓpꝛijs intelligen
tijs ⁊ ſingule intelligentie dependent a pꝛima ⁊ ſicut to-
ta machina ſuperioꝛ reſpectu coꝛpoꝝ ⁊ intelligentiaruꝫ
dependent a pꝛima intelligentia que fuit ⁊ eſt creatrix
omniū.Sic igitur debet cōcludi in hac monarchia ter-
reſtri in qua ſunt coꝛpoꝛa ⁊ ſunt anime regulantes ⁊ re-
gentes coꝛpoꝛa vt ipe aīe incoꝛpoꝛales:⁊ ipa coꝛpoꝛa re-
ducanť ad vnū qui ſit regulatoꝛ coꝛpoꝛaliū ⁊ incoꝛpo-
raliū ⁊ a quo dependeat tota machina inferioꝛ. Et iſte
debet eſſe ille qui eſt regulatoꝛ animaꝝ rationabiliū.⁊
ſic pontifex qui regat animas ⁊ coꝛpoꝛa ⁊ omnia coꝛpo
ralia ⁊ ⁊ ꝑ conſequēs imperiū:⁊ ſi ꝯtingat ipaꝫ imperia
lem poteſtatem obliquari vel inoꝛdinari in ſui admini-
ſtratione officij:debeat ꝑ poteſtatem papalem reoꝛdina
ri ⁊ emēdari ⁊ ſi inemendabilis ē mutari alienari ⁊ tol-
li ſicut patet cuꝫ recte poteſtas imperialis de grecis fuit
tranſlata in germanos ex̄.de elec.venerabilem.Ex q̄buſ
manifeſte inſinuať ceſarem a pontifice dependere igiť
recte dictur.ꝙ pōtifice data eſt poteſtas terreni ⁊ celeſtī
imperij.xxij.di.c.j.⁊ ſicut xp̄s eſt ꝑnceps regum terre vt
in apoca.ſcribiť:ita papa eius ſucceſſoꝛ debet iuſte dici
ꝑnceps regum terre hoc pōt etiam ſic doceri homo q̄ di
ciť minoꝛ mundus ⁊ ideo diciť microcoſmus ſm phi.
vj.phiſicoꝝ habet animā intellectiuā que omnes actus
coꝛpoꝛis ⁊ anime ⁊ cūctos alios dirigit ⁊ regulat iuxta
varietatem potentiaꝝ ſuaꝝ:nam ſpeculatiua ſpeculatur
rationatiua ratiocinať volitiua potentia dirigiť in bo-
nū.⁊ has opationes non pōt anima niſi ſubminiſtretur
a virtutibus oꝛganicis ⁊ coꝛpoꝛeis quas tamē regulat
anima rationalis quia voluntas imperat membꝛis cir-
ca executionem cuiuſcūq̄ꝫ aſſequendi ipa anima rema-
nente libera.xxxiij.q.iij.vaſiſiť ⁊ ergo per actus pꝛudē-

tie anima circa quecunq̄ corporalia apprehēdēda vel reſpuenda regulas tradit ⁊ inuenit media in ꝓſequēdo ⁊ fugiēdo ⁊ omnē ꝓceſſū circa corporalia regulet ⁊ gubernet ipa aīa rōnalis in ipo ꝑuo mūdo. Sic ⁊ ī magno mūdo.i.in orbe terreſtri dicim⁹ ꝙ papa q̄ eſt animaruꝫ ductor regulet etiā terrena ⁊ corporalia ipis animabus deſeruientia.

Sacerdotiū etiā ꝙ habeat oīuꝫ ꝑncipatū vltra etiā oſtendit᷑. nā res que ad aliqđ eſſe deducit᷑ ꝑ ſpecificantez in ipſis ē ſpecificantis dn̄io: etiā ſi ex aliena ſpecificet᷑ materia dūmodo nō reducibili ad pſtinā formā.l.ad eo.§. cū quis.ff.de acqui.re.do. Sꝫ deus eternus mūdū hunc ſenſibilem ex nihilo creauit vt legit᷑.Gene.j.ca.⁊ ex. de ſū.tri.c.j.ꝑut ibi dicit᷑ creator oīm ⁊ de peni.di.ij.C.ꝑncipiū de conſe.di.ij.panis.⁊ ſic ſpecificatiōis rōne dicit᷑ dominus.hoc eſt ꝙ dicitur in pſal. Dn̄i eſt terra ⁊ plenitudo eius ibi.Quia ipſe ſup maria fundauit eā ⁊ eſt ꝓ h̄: quia ſine ipo factū eſt nihil.Jo.j. Jtēz ipſe deus ſicut orbis factor mundū ipm̄ ꝑ ſe regit: ſpūalia ⁊ tpalia miſtrādo ſicut ⁊ q̄libet rei ſue domin⁹ ſuā rem gubernat ⁊ regit: igitur vt miniſter mūdi homī quē fecit ꝑceptū impoſuit. Ex omni ligno comeditis: ⁊ eſt.Gene.iij.c.⁊ duꝫ dixit ade: Quia audiuiſti vocem vxoris tue maledicta terra in opere tuo. Mulierē etiā puniuit dū inq̄t: multiplicabo erūpnas tuas ⁊c̄. de peni.di.j.c.ſerpens ibi: ꝙ̄ iudicabilis ſibi ⁊c̄. Jtem ⁊ ꝑ ſe ipm̄ puniuit caym de peni.di.j.c.⁊ venit; ⁊ lomech puniuit: ⁊ quoſdā alios tranſgreſſores tamq̄ ordinarius iudex cōpeſcuit temporalit᷑ vt ge.vij.⁊.v.c.mundūq̄ ſic regit vſq̄ ad noe. ipſe vero noe cōſtitutus eſt a deo rector populi quod patet q² ipi dn̄s gubernationēꝫ arche ꝑmiſit.geñ.vj.c.in qua figurat᷑ eccleſia.xxiiij.q.j.q̄ni.⁊ hic primū ꝑ miniſtros: deus eternus mundū regit. Jpſeq̄ noe vt princeps legē. ſubditis dedit.q̄ poteſtas non niſi principi cōpetit.l.ij.§.hoc autē C.de vete.iur.enucle. Et lꝫ non legat᷑ noe fuiſſe ſacerdotem: tamen offitium ſacerdotis exercuit: anteq̄ leges populo daret.geñ.viij.c.edificauit.n.ꝑmū officiū ſacerdotis quod ante habuit caym ⁊ abel.⁊ in hoc demū dominio ⁊ adminiſtratōne ſucceſſere deinceps patriarche q̄ erant iudices ⁊ ſacerdotes vt moyſes ⁊ aaron.xxij.di.ſacro ſancta.vſ.ſed in veteri.xxvj.di.ca.fi.in princi. Et ꝙ moyſes a deo cōſtitutus fuerit dn̄s tpaliū ⁊ ſpūaliū: probat᷑ nam ſibi inquit dn̄s: Maleficos ñ paciaris viuere: exodi.xxvj.⁊ hētur.xxiij.q.v.§.huic apparet in ꝑnci.⁊.§ ſi nō licet ⁊ de peni.di.j.c.periculoſe in glo.⁊ de pe.di.ij.§.Jtē obicit᷑ ꝙ de moyſe. Jtē ipſe fecit iudiciū de ꝑncipibus populi quos in patibulo ſuſpēdi fecit.contra ſol' ortū ⁊ interfici fecit vigintitria milia: Numeri.xxxiij. fac.xxiij.q.iij.§.quod aūt ⁊.xlv.di. diſciplina ⁊ de pe.di ii.§. Jtē opponit᷑ de moyſe. Jtē in montē aſcendēs moyſes inquit ſenioribus populi: Habetis aaron vobiſcū ſi quid natū fuerit queſtionis referetis ad eū exodi.xxiij. c.⁊ q² non reꝑit᷑ ipm̄ deū cōſtituiſſe generalē dn̄m ſup cūctos populos niſi ſacerdotes ⁊ ꝓphetas vt dixit iſido. li.vij.etymo.⁊ hētur.xxj.di.cleros.vſ.ſi pōtifex vſq̄ ad xp̄m.xp̄s vero qui fuit naturalit᷑ ⁊ vere dn̄s ⁊ rex nr̄.iux illud: Deus iudiciū tuū regi da.xciii.di.dn̄s noſter ipſe vicariū conſtituit petrū ⁊ ſucceſſores ⁊ q̄n claues ipi dedit regni celoꝝ terq̄ dixit: Paſce oues meas. C.de ſū. tri.⁊ fide cat.ca.epiſtulas intercl'as: ⁊ ſic etiā omnē poteſtatem tpaliū quā fuiſſe in exercitio iō eſt ante ꝓbatuꝫ. hinc ē ꝙ vbi neceſſitas iminet ꝓ tpalibus ad papam recurrit᷑ ſiue ſit neceſſitas iuris: q² alius non ſit iudex. ſiue de facto ſiue iudices minores non poſſint: aut non velit vt ex.qui fi.ſint legi.c.ꝑ venerabilē de foro cōpe.lꝫ ex ſuſcepto ⁊.c.ex tenore.⁊ hoc idē ſi vacat impiū.d.iurib⁹ Ex q̄b⁹ cōcludit᷑ dominū oīum eſſe ⁊ fuiſſe in deū ⁊ ſucceſſione in petrū: eiuſq̄ poteſtas ⁊ alios ab ipo in ipſis dependere: ⁊ hoc videt᷑ de ſententia. Jnno.eximij doctoris ⁊ pape ex̄ de fo.cōpe.lꝫ ex ſuſcepto: ꝑ quo facit quia ſacerdos dei ꝑſonā in eccleſia gerit.de peni.di.iij.ca.ſceleratior.§.huius ita.vſ.ſꝫ ⁊ quē. Et cuꝫ xp̄s habuerit poteſtatē a p̄re cōmunicatā ſibi ꝑ actum generatiōis. de q̄ aplus ad hebreos ꝑmo dicēs. Locutus ē inq̄t pater in filio quē cōſtituit heredem vniuerſoꝝ ꝑ quē fecit ⁊ ſecula que lꝫ poſſint intelligi de xp̄o ſꝫ diuinitatē. humanitas tamē xp̄i etiā habuit ipam poteſtatē vniuerſalis dominij a verbo ꝑ actum hypoſtatice vnionis vt queadmodū ratione vnitatis eſſencie verbuꝫ poſſidet poteſtatem quā habꝫ a patre paterno ⁊ hereditario iure. ita ex vnione ꝑſonali humanitatis xp̄i ad eius diuinitatē ipa natura humana in xp̄o poteſtatē ⁊ iuriſdictōeꝫ quas habeat ſup oēs vniuerſalit᷑ creaturas ⁊ hereditatis ipam iure ꝑſonalitat' diuine habeat. licꝫ papa longe alio ⁊ inferiori modo ꝑtātē ſibi ꝯceſſā a xp̄o hoīe: a ꝑdictis modis dict' de xp̄o poſſideat ipam cū tāq̄ legat⁹ habeat eā: vt patꝫ ꝑ aplm̄ dicētē. Legatione fungimur ⁊c̄. Et hāc ipam ſētētiā voluit etiā haymo ibidē in glo. in v̄bo. Conſtituit heredē vniuerſoꝝ: h̄ eſt totius mūdi ſeu omniū creaturarum nō tamē ſm̄ diuinitatē qua coeternus ē p̄ri ⁊ coequalis illi in oīpotencia.⁊ deitate in qua eternalit᷑ ipſe poſſidet oīa cū patre. ſꝫ potius ſm̄ humanitatē a v̄bo ſuꝑtā cōſtitutus ē ille dn̄s ⁊ heres ſup omneꝫ creaturā ſic ei deus p̄r ꝓmiſit dicēs: Poſtula a me ⁊ dabo tibi gentes: hereditatē tuā ⁊ poſſeſſionē tuā terminos terre. Si ergo xp̄us ſm̄ humanitatē habuit vniuerſale dominiū ergo ⁊ petrus ⁊ ſucceſſores cui diſpoſuit ipſe regnū ſicut diſpoſuit ſibi pater regnum.

Coadiuuatur ⁊ hec ſētentia rōnibus alijs. nā ⁊ natura ꝑfecta redarguit homicidium ⁊ adulteriū dauid: ſi ergo de tpali adminiſtratōe ſacerdotis reges corripiūt de peni di.iij.c.ſi agap.ḡ in ipſis regib⁹ ꝑſunt.ꝓ hoc quia ſamuel agap pinguiſſimū regeꝫ amalech in fruſtra cōcidit: ⁊ daniel iudices a populo conſtitutos de falſo teſtimonio cōuicit ⁊ cōuictos dānauit.ij.q.vij.§.Jtē daniel. ꝓ hoc etiā qđ legit᷑ primo regū.ꝙ ſamuel: ſaul regē intronizauit ⁊ deinde depoſuit. Si ergo ſacerdotes h̄nt poteſtatē corripiēdi reges ⁊ regna in alios transferendi.xv.q.vj.c alius: ſic ⁊ ſūmus noſter pater hūilis antiſtes accipere. ⁊ transferre. pro hoc de re.iudi.c.ad aplice.li.vj. Et quia imperiū de grecis illis priuatis tranſtulit in germanos de elec.c.venerabilem: quā traſlationē neceſſe habes iuriticā dicere al': omnes poſt karolū filiū pipini. cuius tēpore hec fuit facta tranſlatio oportet te negare nr̄os habitos ceſares ī germania fuiſſe auguſtos: quod nephas arbitrari puto. Dicenduꝫ eſt igit᷑ tranſlationē illam valuiſſe ⁊ ſic concedi oportet ꝙ diſponendi poteſtas de romano imperio eſt principalit᷑ in ſacerdotio: q² poteſtas pape cuiuſlibet ordinis dignitatē ⁊ gradus habet inſtituere.xxij.di.c.j. ipam vero ſolus xp̄s fundauit ⁊ ſup petram fidei moꝝ naſcentis erexit. Ex beato petro eterne vite clauigero terreni ſimul ⁊ celeſtis imperij iura cōmiſit: hoc etiā miſtice figurat᷑. Nā de femore iacob duo h̄ fluxiſſe regimina nō negamus nā fuit leui: ⁊ iudas quorū alter leui ſacerdotij antiſtes.j.di.⁊ purgabit alter ali⁹ tpalis regiminis p̄r: ſꝫ ſic ſe habuit leui ad iudā ita ſe habꝫ ſacerdociū ad impiū: ſꝫ leui ꝑceſſit iudā natiuitate ⁊ auctoritate ergo ⁊ eccl'a imperium precedit in auctoritate fac.x.diſtin.ca.lege imperatoris.⁊.xxvj. ſi imperator et C.duo ſunt.

Irmant ꝛ hoc poteſtatē omnē ſeculariū: etiam eſſe pe-
f nes ſūmi piſcatoris ſucceſſores per verba
celeſtī imaculata: relata mugitu bouiſ euā
gelici. xxij. c. vbi īquit diſcipul' ſuis: nūqd
qn̄ miſi vos ſine ſaculo ꝛ pera aliqd̄ defuit vobis: ꝛ re-
ſpōdētib⁹ nichil. iterū dixit: Nūc q̄ habꝫ ſaculū tollat ſilr
ꝛ perā: ꝛ q̄ nō habet vēdat tunicā ꝛ emat gladiū: In qb⁹
v̄bis dicūt pauptatē iniūctā aplis Matth. x. c. hic fuiſſe
relaxatā ꝛ ꝑ hec v̄ba ipis tꝑalia fuiſſe cōceſſa. informās
xp̄s diſcipulos nō eandē eē inuēdi formā tpe ꝑſecutōis
vt pacis: ꝛ h̄ videt̄ velle beda ſuꝑ illo v̄bo luce in origi-
nali: forte aſſerēs in mattheo dicta fuiſſe: ceremonialia
q̄ qdem nō ſūt de ꝑfectōe euangelica cū ipa moralis eſſe
noſcat̄: qd̄ idē ſentire videt̄. Aug⁹ ꝯtra adimatū dicens
ꝙ oīa iſta q̄ referente matheo fuerūt īpoſita ſpūalit̄ ſunt
ītelligēda: ne ipe dn̄s ꝯtra ſua p̄cepta feciſſe videat̄ qui
etiā loculos habuit vbi pecūia ad victū neceſſariū porta
bat̄. xij. q. j. habebat dn̄s loculos: inuiint etiā ibidē dicta
ipa mathei fuiſſe ꝑmiſſiua nō p̄ceptoria dum ſubiūgit.
Aug⁹: Nō aūt iuſſa ſꝫ ꝑmiſſa ē ꝛ ſic ſaluat̄ illud qd̄ pau-
lus aplus manib⁹ victū queſit. Ex qbus concludit̄ a xp̄o
clericis tꝑalia fuiſſe cōceſſa ꝛ ſec⁹ aſſerentē in hereſim
dicūt īcidere fuiſſe manichei q̄ dānabāt tꝑalia poſſiden
tis ꝛ ī hereſim apoſtate iuliani. Si g° diſcipulis a xp̄o ꝑ
miſſū ē dn̄iū tꝑaliū: igit̄ pōtifex q̄ cūctis p̄erit etiā ſūm⁹
erit tenentiū tꝑalia.

Poteſtatem hāc ī ſacerdotio
eē ꝓbat̄ ꝛ aliter
p Nā ſi pōtifex ſūmā nō haberet ptātē tꝑali
um ergo ꝓ ipis alteri foret ſubiectus: qd̄ ē
falſiſſimū: nā papa preterq̄ȝ de hereſi nulli
iuriſdictōi alicui⁹ ꝓ aliquo crimīe vl' tꝑali negotio ſub
iect⁹ ē. xciij. di. c. ſatis euident̄. nec pōt ab aliquo de alio
crimine tꝑalit̄ puniri. xj. q. iij. nemo ꝛ. c. alioꝝ cū multis
ſi. antecedēs ꝓbat̄: qꝛ oīa q̄ ſūt vnius generis oportet vt
reducant̄ ad vnū qd̄ eſt ī mēſura q̄ ſub ipo genere ſunt
vt vult ph̄us. j. phyſi. ꝛ ſic reduci ad vnū oportꝫ tāq̄ȝ ad
mēſurā oīum: qꝛ in ēntib⁹ ordinē eēntialē in vniuerſo
a quo oīa habnet̄ eſt neceſſe deueniri ad vnū p̄ncipiū
a quo oīa dependeāt ꝛ iō demonſtrat̄ vnus deus a quo
depēdet celū ꝛ terra ꝛ tota natura de ſū. tri. c. i. ꝛ. l. i. C. d̄
ſūma tri. ꝛ ph̄us. xij. methaphi. ꝛ hoc ꝓbat̄ canone. xxiij
q. iiij. c. duo iſta noīa ꝛ. ff. de v̄bo ſi. l. ꝓnūciatio. §. fami
lie ibi: ſub vni⁹ ꝑteſtate ꝛ. v̄. pr̄ ꝛ. C. de veteri iure enu.
l. j. Itē qn̄ aliq̄ plura ordināt̄ ad vnū neceſſe ē vnū regu
lare: alios regulari vel regi vt vult phil'. in ſuis politicis
ꝛ ꝓbat̄ in iurib⁹ ꝓxime allegatis ꝛ ſi alit̄ diceres eēt da
re ꝙ papa nullū ordinē reſpectu tꝑaliū haberet ad alios
hoīes. ſ. melioritatis vel inferioritatis ꝛ eēt acephal⁹. ꝫ
notat̄ in. c. nulla. xciij. di. ꝛ. xviij. q. ij. abbatib⁹. Si ergo
qd̄ ante dixi ſic ē: ꝛ papa etiā reſpectu tꝑaliū nō ē reduci
bilis ad impatorē vt ſupra in p̄ncipio oſtēdi: nec ī tꝑali-
bus ſit a ceſare papa regēdus neceſſe ſequit̄ ꝙ ipe ponti
fex etiā tꝑalib⁹ p̄ſit ꝛ ad ipm impatorē reducat̄ ꝛ ab eo re
gat̄ nō ecōuerſo. ꝓ h̄ bene faciūt iura que dicūt papā de
ponere p̄ncipē de re. iudi. ad aplice. xv. q. j. ali⁹. fac̄ ad h̄
optīe. xcvj. di. duo ſūt. ibi: Noſti itaq̄ȝ īter h̄ ex illoꝝ te-
pendē iudicio: nō illos ad tuā poſſe redigi volūtatem ꝛ
eadē. di. c. ſi impator ibi diſcē cōuenit nō docere. ꝓ hoc:
qꝛ ſi alit̄ iſta a ſpiritualib⁹ eſſent ſepata iā nō eſſem⁹ om
nes vnū in deo ꝯtra xp̄i verba dicētis: volo pater vt ſint
vnū in nobis: ſicut ꝛ nos vnū ſumus vt de ſūma trini. c.
damnamus: debet ergo vt omnes vnum ſimus eſſe vn⁹
omnibus ꝛ in omnibus preeminens ꝓpter vniuonem ī
diſſolubilis caritatī de ſūma tri. dānam⁹ q̄ vnitas ñ eſſꝫ
ſi alt̄i tꝑalia: alteri ſpūalia diceres fore cōmiſſa.

Ec validius ſentētia patefit: qn̄ xp̄us
fuit dn̄s terrenoꝝ ꝛ iudex vt ī pſal.
b De⁹ iudiciuꝫ tuū regi da. ꝛ hētur. xciij. di.
dn̄s nr̄. Et no. Inno. d̄ voto ꝛ voti redem.
c. qd̄ ſuꝑ his. ad p̄n. magne glo. ꝛ ꝓ hat̄ in
cantu eccl'ie in feſto ephyphanie dū dicit̄ in itroitu miſ-
ſe: Ecce aduenit dn̄ator dn̄s ꝛ in manu eius ptās ꝛ impe
riū. ergo ꝛ papa vicari⁹ eius cui diſpoſuit xp̄s regnū ſic̄
diſpoſuit ſibi pr̄ regnū: luc. xxij. c. Antecedēs etiā oſtēdi
tur: nā ſicut xp̄o in ſūmo oīum p̄ncipe fuit ſimul diuini-
tas ꝛ hūananitas. xxiij. di. qui ep̄us ꝛ ex̄ de ſūma tri. c. j.
§. j. ita fuit dominiū tꝑale ꝛ ſpūale in eo ꝛ hoc ē ꝙ ſcribi
tur ad hebreos. j. c. Cōſtitutus ē xp̄s heres vniuerſoꝝ. ꝛ
ipa veritas de ſe inquit: Ego dn̄s ꝛ nullus pret̄ me ꝛ me
us ē orbis ꝛ dn̄i eſt terra ꝛ plenitudo ei⁹: vt. viij. di quo
iurī ꝛ ex̄ de deci. c. tua nobis. Et qꝛ dominia ſūt iuſtorū
xxiij. q. vij. c. j. ꝛ. ij. Nā labores impioꝝ iuſti edunt ꝛ re-
gnū aufert̄ iniuſtis ꝛ dat̄ genti facienti iuſticiā: dicto. c.
j. ꝛ. ij. Quod oſtendit̄ ī p̄mo parēte cui rōne ſue īnocētie
datū fuit dominiū vniuerſi Geneſ. j. ꝛ. ij. c. Quāto ergo
magis dominiū habuit h̄ xp̄s alioꝝ innocētiſſim⁹ ꝛ pa-
renti quippe p̄mo maior quē ſāctificauit pr̄ ꝛ miſit ī mū
dū ꝛ cui dictū eſt: Dabo tibi gētes hereditatē tuā qn̄ cō
ſtitut⁹ ē dn̄s hoīm ꝛ angeloꝝ de quo Jo. vj. c. dic̄ ꝙ ei da
ta eſt ptās iudicādi corpa ſi igit̄ xp̄o data ē poteſtas iu-
dicādi vniuerſaꝫ carnē ex ſua innocentia naturali ꝛ vni-
uerſe carnis habuit p̄ncipatū: ſic ꝛ ſucceſſor eius pōtifex
xp̄i vicarius corporaliū ꝛ terrenoꝝ: itē ꝛ ſpūaliū erit do-
min⁹ cui cōmiſſū eſt regnū xp̄i ſic̄ xp̄s habuit ipe regnū
d. c. xxij. Pro hoc qꝛ ipoꝝ ſpūaliū ꝛ tꝑaliū deus fuit crea
tor de ſūma tri. c. j. g° rōne ſpecificatiōis ē dn̄s. l. adeo. §. j.
cū quis: de acqui. re. domino. Pro hoc qꝛ veniēs in mū
dū ꝛ ponēs animā ſuā ꝓ redēptione totius hūani gene-
ris: nos de dn̄io diaboli eripuit ꝛ ptāte ſub quo eram⁹
de peni. di. ij. c. princeps vitioꝝ: ꝛ in ſuo dn̄o vendicauit
de peni. di. iiij. §. due ſūt ꝛ. §. hanc ſocietatē. ergo vicari⁹
eius hoc habet dominiū ꝛ nō alter cū duo in ſolidū eiuſ
dem dominij eē nō poſſūt. l. ſi: §. ſi duobus vehiculū. ff.
como. Et ꝙ xp̄s rex ꝛ ſacerdos fuerit oſtendit̄ p̄mo ī ei⁹
incarnatione. 2° in eius cōuerſatōe. 3° in eius paſſione
ꝛ. 4° in eius reſurrectione. Ex eius ī incarnatōe: qꝛ ex tri
bu regali traxit originē ſm carnē. ideo dicit Aug⁹ in li.
de cōcordia euāgeliſtaꝝ: ꝙ qꝛ xp̄s futurus erat rex: pro-
pheta: ꝛ ſacerdos: ideo diuina ꝓuidentia facta ē vt tres
euangeliſte qui xp̄m q̄ntū ad humanā naturā aſſūptam
notificare ſūpſerūt: h̄ ordine inciperēt: qꝛ mattheus ince
pit a ſemīe regali: dicens. Liber generatōis ih̄u xp̄i filij
dauid regis: Marcus v̄o a vaticinio ꝓpheticiali dicēs:
Initiū euangelij ih̄u xp̄i ſicut ſcriptū eſt ī iſaia ꝓpheta.
Lucas v̄o incipit a ſacrifitio ſacerdotali dicens: Fuit in
diebus herodis ſacerdos qdā nomīe zacharias. itē oſtē
ſum fuit eū regē in cōuerſatione ſua dū xp̄s dixit: Quid
tibi videt̄ petre: reges terre a qbus recipiūt tributū: a fi-
lijs an ab alienis. Et petro rn̄dente: ab alienis: Cōcluſit
ſic xp̄s: ergo filij regū ſunt: Suꝑ quo dicit Jeronym⁹: ꝙ
dn̄s noſter ꝛ ſm carnē ꝛ ſm ſpiritū fili⁹ regis erat: qꝛ ſꝫ
humanitatē ex dauid ſtirpe erat: ſm diuinitatē erat dei
oīpotentis verbū. oſtenſū fuit etiā in eius paſſione qn̄ ī-
trauit hieruſalem: populi ſternebāt veſtimēta ſua ꝛ idē
de tertio ſcriptum eſt zacharie. ix. Ecce rex tuus venit ti-
bi māſuet⁹ ſedēs ſuꝑ aſinā ꝛ pullā ei⁹. Et pilat⁹ ſpū ſctō
dictāte: poſuit titulū ī cruce. Jhus: na. rex. iu. Itēꝫ ptās
regalis oſtēſa ꝛ p⁹ reſurrexionē cū diabolū ſpoliauit: ꝛ
multa corpa ſctōꝝ ſurrexerūt cū eo.

Pradiuatur p̄cedēs cōclu-
ſio: nā xp̄o da-
c ta eſt oīs poteſtas in celo ꝛ ī terra. matth.

ult.c.vt in noīe ihū oē genu flectaᷤ:celestiū:terrestriū: ⁊ infernoꝝ. Nā in hoc mortuus ē xp̄us vt dn̄aret viuis ⁊ mortuis.xxiij.q.j.in sūma ex̄ de homicidio.c.j.li.vj.ī nouella.in vbo gregē ꝙ qdem est intelligendū.ne dum ſm diuinitatē p eternā generatōez ex patre:p quā ē equalis patri:veꝝ etiā ſm hūanitatē ſm quā reſurgendo a mortuis glīa ⁊ honore coronatus ē.vn̄ beda ſup ipō verbo: Data ē michi oīs poteſtas .inquit:nō eniȝ hoc de coeterna patri diuinitate ſȝ de aſſūpta loquiᷤ humāitate quā ſuſcipiendo minoratus eſt paulominus ab angelis. ⁊ ī qua reſurgēdo a mortuis gloria ⁊ honore coronatus eſt ⁊ conſtitutus ſup opa manuū patris ⁊ oīa ſubiecta ſunt ſub pedibus ei⁹ vt etiā ipī ſm hūanitatē ſubiecte eſſent angelice ptātes qō declarat aplus ad ephe.j. inquiens: Suſcitans illū a mortuis ⁊ cōſtituēs ad dexterā ſuā ī excelſis ſup omnē pncipatū ⁊ ptātem ⁊ vtutē ⁊ dn̄ationez ⁊ oē nomē qō nominaᷤ nō ſolū in hoc ſeculo ſȝ in futuro: ⁊ omnia ſubiecit ſub pedib⁹ eius q̄ quidē ipī ab iſtāti cōceptiōis conceſſa fuiſſe credēdū eſt. Nec obuiat qō videᷤ dicere aplus:ꝙ hec habuit ex merito paſſionis ⁊ poſt reſurrexionē:qꝛ hoc debet intelligi p manifeſtationem vt qō ante ignorabaᷤ poſt paſſionē fuit manifeſtū ⁊ hoc vult glo.augi .ſup illo verbo aplō.Donauit illi nomen ante reſurrectōez inquit hoc habuit ſȝ poſt reſurrectionē qō erat in euidenti poſitū ē vt ſcirent hoīes ⁊ demones:habuit.n.xp̄s ex ipoſtaſtica vnione.vn̄ cum primū vnio facta ē habuit ius dn̄andi qō eternaliᷤ habuit verbū ex eterna generatione a patre.vnde Jo.in apoca. de xp̄o inquit:ꝙ eſt pnceps regū terre.hinc eſt ꝙ ipē vt ⁊ tpaliū ⁊ ſpūaliū domin⁹ dū in mundo fuit vtrāq̧ exercuit iuriſdictiōez. Nā nō ſolū eloquio increpans:veꝝ facto flagello de funicul' vberās oēs vēdētes ⁊ emētes ex tēplo eliminauit.j.q.iij.c.ex multis ⁊.c.vendentes cum ſequentib⁹.c.⁊ ſic imperiali vſus ē gladio. Itē ⁊ ſacerdotali vſus ē cum ſe ipm hoſtiaȝ prebēs diſcipulis dixit:h' eſt corpus meū de con.di.ij.ſacerdos ⁊ de ſūma tri.c.firmiᷤ.§.j.ſi ģ xp̄us fuit vtriuſq̧ iuriſdictōis ſūm⁹ pnceps nā ipē eſt ille lapis ſine manib⁹ abſciſſus q̄ ſtatuā pcuſſit in pedib⁹ in qua ſtatua ille quattuor ſunt monarchie figuratiue aſſirioꝝ:pſaꝝ: grecoꝝ: ſiue macedonicoꝝ:ac romanoꝝ. Danielis.ij.c.Et eſt notandū ꝙ eā pcuſſit ī pedibus qꝛ ſicut homīs pes vltima pars eſt ſic romanoꝝ monarchia vltima fuit quā xp̄s pcuſſit .i.reprobauit ⁊ ſibi ratione iuſti dominij aſſūſit:qō etiā oſtendit:qꝛ coram pilato ſe ſemp regem fecit:nec negauit. ⁊ pilat⁹ etiā dictante ſpiritu ſancto in titulo crucis eum regem fecit. nec hoc moleſte ferentib⁹ principibus ſacerdotū: veraȝ illā de xp̄i titulo ſentētiā amouit.ergo ſub ſui ptāte fuit terrenū imperiū ⁊ imperator.p hoc de re.iu.cle.paſtoralis.nam xp̄s fuit rex regū ⁊ dn̄s dn̄antiū.Et ſi fuit imperator etiā ē ſub poteſtate xp̄i.ergo ⁊ eius vicarij quē loco ſuo conſtituit pncipē ⁊ paſtorē cū eidem ter dixerit. Si diligis me paſce oues meas. Jo.vltimo.c.⁊ tranſſūptiue.C.de ſūma tri.epl̄a inter claros ex̄ de elec.c.ſignificaſti.de ma.⁊ obe.c.ſolite. Sȝ abſit ꝙ impator non ſit de xp̄i ouibus nec de grege petro ꝯmiſſo: cū ex̄ eccliam nō poſſit elegi imperator.xxiij.q.viij.cōuenior.ibi: Imperator intra eccliam eſt:⁊ itex:ibi ſi vis diuci⁹ imperare eſto deo ſubditus.⁊ in aut.de nō alienan.in.§. petit coll'.ij.Si ergo imperator eſt de grege petro cōmiſſo: ģ eſt ſub poteſtate ſucceſſoris petri eius nauicule exercitoris atq̧ remigerij.pro hoc facit quia virtutes theologice participantur virtutibus cardinalibus ſm doctrinaȝ apoſtoli. Et ideo principatus qui regitur ſm virtutes theologicas que ſunt:fides: ſpes: ⁊ caritas.⁊ qualis eſt pncipat⁹ pape ⁊ ſpūaliū debet pncipari illi pncipatui q̄ regit ſȝ vtutes cardīales q'l' ē tpaliū pncipat⁹ vt ipator'

Ex prolixius iura hec extēdaȝ ad cōcluſiuam finalem rōnem iſtoꝝ deſcēdo:certū eſt imperatori electiōe queri iura imperij.xciij. di.legimus .ſȝ electores poteſtatem habēt hāc ab eccleſia ex̄ de elec.venerabilē:ergo ab eccl'ia iura imperij. cōſequiᷤ impator.⁊ ſic a papa qui eſt eccl'ie caput.ix.q.iij.alioꝝ. Item certū ē ꝙ electores ⁊ eccl'ia ſūt de familia ⁊ ouibus xp̄i:aliᷤ non eſſent electores. Item ſūt in dominio xp̄i ſubditi ⁊ ſubiugati qn̄ eidē ī baptiſmate fidem ⁊ obedientiā pmiſerūt ppt quod de dn̄io diaboli erepti ſūt. Et ipī dn̄o vendicati.de con.di.iiij. c.poſtq̄ ⁊.c.ſicut noſcis cū ſe.ģ ſine xp̄i licentia vel eius vicarij alterius ſe domino obligare nō poſſūt:p hoc qꝛ pmiſſa in baptiſmate nō poſſūt reſoluere de con.di.iiij c.celebritatē facit de phibi.feu.alie.c.imperialē.§. pterea ad fi.p hoc quod ſcribiᷤ.ff.de noui.ope.nuctia. l.j. §.⁊ poſt opis.Si ergo nō poſſūt ſe alterius obligare dominio:ergo ſequiᷤ ꝙ nec impatoreȝ ſibi eligere poſſint abſq̧ dei licentia vel eius vicarij:⁊ hoc eſt ꝙ ſcriptuȝ in euāgelio repitur.ꝙ filij homīs liberi ſūt et a tributo immunes qō pbaᷤ.xxiij.q.viij.§.ecce.ibi:tāq̄ filij ſūmi regis in omni regno liberi ſunt.Et ſi xp̄s ſoluit fecit ne ſcādaliſarent vt ſcribit Aug⁹ ad pollentiū.⁊ hētur.xxviij. q.j.c.iam nūc.§.vnde cū ipē cū tamē ante dixit cum filij hoīm liberi ſint matthei.xvij.c.⁊ dum matthei.xxij.ca. ſubdit:Reddite que ſunt ceſaris ceſari.oſtenſo ſibi prnumiſmate inſinuauit:ꝙ ipī qui ſe ceſari voluntarie obligauerāt ad ſolutionē tributi teneanᷤ Sȝ cū aduenīete xp̄o facti ſum⁹ de ouib⁹ ⁊ dominio xp̄i nō poſſum⁹ ab eius dominio ſepari vel alterius nos dn̄io obligare ſine licētia ipīus xp̄i vel eius vices gerētib⁹ interris: qꝛ xp̄s dixit:Fiet vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor:⁊ ſic voluit paſtorem vnū eē nō plures:ſȝ petꝝ loco ſui paſtorē fecit cū ſibi dixit:Paſce oues meas:qꝛ ⁊ ipē paſtor fuit cū de ſe dixit. Ego ſū paſtor bon⁹:ex quo ſequiᷤ ꝙ ſi q̄d dominij hodie ceſar hȝ illud ſuſcipiat auctoritate ⁊ pmiſſu eterne vite clauigeri ſub cui⁹ aūt dn̄io ſūt q̄ ceſari ſe ſubiciūt:ex q̄b⁹ p hec ab eccl'a impator vt iferior noſciᷤ depēdē. Et ſi ſec⁹ diceres eē ecclīā ī tpalib⁹ diuidē.⁊ ab initio xp̄i paſtore ſegregare:⁊ plures pncipat⁹ ponē:ꝙ ē hereticū. xxiiij. q .ſi.c.q̄dā.§.cerdomani ⁊ corp⁹ vnū eccl'e miſti cū ex clericis a dexteris diuina tractātib⁹ ⁊ ex laicis a ſiniſtris tpalia miſtrantib⁹ ꝯ xp̄i votū q̄ vult eccl'ie vnitatē.vij.q.j.nouacian⁹.xxiiij.q.i.loq̄tur cū ſimilibus iurib⁹ plurimis.Et hāc ptem videᷤ determinare ex̄uagans bonifacij octaui q̄ icipit:vnā ſanctā q̄ ē ſub titulo de ſū. tri.quā ope pfecto hoc demū vidi.

Hec ſunt q̄bi referūt ſeu referre poſſūt cōcludētes totius orbis mgr̄atū apō xp̄m fuiſſe ſūmū regē ⁊ cognitorē ſpūaliū ⁊ ſeculariū cauſaꝝ: ⁊ deinde ī petꝝ ſucceſſoreſq̧ ei⁹ xp̄i vicarios. Aſtruētes:etiā romanū ceſarē in ipoꝝ ſeculariū cognitōe ab eccl'ia depēdere vt artifex inferior ab architectore ⁊ in hac ſentētia vltra doctores ſacre theologie plurimos ⁊ fere opiniones excellentiſſimos decretoꝝ doleo fuiſſe virum maxime ſapientie bartolum in quodaȝ cōmento quod edidit ſup extrauaganti ad reprimendaȝ edita a feliciſſimo Auguſto henrico preauo ſigiſmūdi noſtri glorioſiſſimi monarche. In quadam apoſtilla q̄ incipit. Totius orbis ⁊ in.l.j.ff.de requi.re. Michi vo ipſe qualis cum his cōmunis ſententia ſit qualis aduerſa refero:⁊ abſit ꝙ abnegem xp̄m dei filium ⁊ ſūmuȝ redēptorē non habuiſſe oēm poteſtatem ⁊ diuinū dn̄ium in celo ⁊ ī t'ra:ipȝ q̧ nō vnā eccleſiā cōſtituiſſe ⁊ nō vni ſoli ei⁹ vicario curā ſui dilectiſſimi gregl' ꝯmiſiſſe ī quo

etiã grege ſit:eẽq; debeat glorioſiſſim⁹ ĩpator a xp̄i ipſo vi-
cario dependens in predictis vt filius ⁊ inferior. Illud
vero ip̄m nego ſeculare ſeu ciuile dominiũ inferiorũ ter
renorũ omniũ ſecularẽue ipſorũ poteſtatem ⁊ coertionẽ
apud dei inqam filiũ vt xp̄m ⁊ hominẽ extitiſſe. ſed aſſe
ro potius xp̄um illa abnegaſſe ⁊ noluiſſe:nec exercitori
alicui nauicule ſue per ipſuz fuiſſe cõmiſſa:imo ipſis po
tius adẽpta tantũq; permiſſa vt ipſe xp̄s loculos habuit
in quibus habitũ ciuilis dominij per eccleſiam futuraz
habendi deſignauit:quantũ diuinus cultus nõ deſeref
tur inopia. Et hec vult Augu. vt habef. xij.q.j.c. habeat
dñs loculos. Humana igitur iura ipſa:poteſtateſq; ſecu
lares ⁊ coertões de⁹ eiñ⁹ per ĩpatores ſeculi diſtribuit
generi humano:vt vult Augu. ſup Joh. ⁊ habef. viij.di.
quo iure. ⁊ ſic ꝑ auguſtũ ceſarẽ qui in his omnib⁹ ſupe-
rior a nullo in ipſis noſcitur dependere.

Ed ꝙ xp̄s dominiũ hoc poteſtatẽq; a
ſe abdicauerit nec habuerit:oſtẽdi
tur dũ inquit: Regnũ meũ nõ eſt de h̄ mũ-
do:ſi ex hoc mũdo eſſet regnũ meũ:miſtri
mei vtiq; decertarẽt vt nõ traderer iudeis
Joh. xviij. ⁊ trãſũptiue. xxiij.q.iij. in ſũma. In quib⁹ ver
bis xp̄us inſinuat ꝙ eius nõ eſt ciuile ⁊ ſeculare regnũ a
quibus ſecularibus regibus deo miniſtrãte ⁊ eoꝝ legi-
bus ciuilia dominia ⁊ ſeculares poteſtates ꝓceſſerunt:
vt inquit Aug. ſup Joh. ⁊ habetur. viij.di. quo iure. Di-
uinũ autẽ habuit dominiuz:ſed diuinũ dominiũ nil ha
bet proprij:ſ; omnia ſunt cõmunia. nec ibi eſt dare meũ
nec tuũ:ſed oẽs deus de limo terre fecit:⁊ oẽs vna terra
ſupportat:vt ibi. nec ĩ eo ſunt neceſſarie poteſtates ſecu-
lares que ſunt poſite ad vindictam malorũ:laudẽ võ bo
norũ. d maio. ⁊ obe. ſolite. Cũ meo ⁊ tuo poſtpoſito:oĩs
tollatur de medio contentio. xij.q.j. dilectiſſimis. Fuit
ergo regnũ xp̄i ſp̄ũale ⁊ diuinũ. Nam ad illos ꝑtinet re-
gnũ huius mũdi:qui auxilio humanarũ rerũ magis q̃
diuino preſidio ab imminentibus iniurijs ſe tuentur:vt
xxiij.q.iij. in ſum. ꝙ xp̄s hoc de ſe negat dum dicit: Mi
niſtri mei vtiq; decertarent ⁊c. vñ Augu. ſup hoc verbo
dicit:ꝙ xp̄s negauit humanũ regnũ apud ſe eſſe:diuinũ
autẽ conceſſit:cũ iterũ pilato dicẽti: Rex es tu:r̄ndit:tu
dicis. q.d. nõ me abnego regẽ:ſed tñ ad regnandũ nõ ve
ni temporaliter vt credis. Et ideo ſubdit: Ego eñi ad hoc
natus ſum ⁊ veni in hunc mundũ:vt teſtimoniũ ꝑhibeã
veritati. q.d. nõ ad dominãdũ tꝑaliter:ſ; ad veritatẽ di-
cẽdũ. Et ideo ſubdit: Oĩs eñi q̃ ex v̄itate ⁊c. vñ Chryſo.
ſup hoc verbũ exp̄ſſe dicit:ꝙ xp̄us manifeſte negauit re
gnũ ſuũ eſſe mũdanũ ⁊ corporale:ſed diuinũ. ⁊ hoc dicit
Chryſo. ſuper oblatione illoꝝ regũ magoꝝ:ꝙ xp̄us non
erat regnatur⁹ more ſeculariũ regũ qui finẽ ponũt in ci
uili regimine. ſed ſuũ ad hoc ordinauerat xp̄us regnũ vt
filios dei in vnũ congregaret:vt dicif Jo. xj. Regulatur
eñi xp̄i regnũ ad eternã vitã querendã:nõ ad ſucceſſio-
nẽ regni hui⁹ tꝑal. Et ſm̄ alios xp̄s rex dr̄ illoꝝ in quib⁹
ip̄e regnat:⁊ ipſi ei obediũt:nõ ꝑ mũdanã potẽtiã:ſed ꝑ
obedientiã. tales ſunt ſancti:⁊ iſti nõ ſunt de mũdo iſto
tꝑali:vt Jo. xvij.c. ibi: Nõ ſunt de mũdo:ſicut ⁊ ego non
ſum de mũdo. ⁊ de his habef. xxiij.q.viij.§. ecce. vbi dr̄:
ꝙ hi ſic deũ ⁊ eius hereditatẽ accipiũt:vt his nil cũ ꝑnci
pibus ſeculi cõmune ſit:q; tꝑalia penitus abijciũt:ne eo
rũ occaſione legib⁹ impatorũ obnoxij teneanf:ſed tanq;
filij ſũmi dei in omni regno liberi ſint. Et hoc ſcribit
Ambro. xxiij.q.viij. cõuenior. vbi hereditatẽ xp̄i appel
lat diuina:nõ tꝑalia. hi ſunt qui ſp̄ũ dei ducunf ⁊ nõ ſũt
ſub lege. ad Gal. iiij. Et quib⁹ iuſtis lex. ſ. ſecularis nõ ẽ
impoſita. xix.q.ij. due ſunt. Et ſicut ipſe deus eſt in mun
dum miſſus:ita in mundũ miſit diſcipulos. Sed tñ xp̄s
miſſus fuerit vt haberet diuinũ regnũ:non mundanũ et
ſeculare ſeu ciuile dominiũ:ita ⁊ petrus ⁊ ſucceſſores ſi-
milif miſſi ſunt:vt habeant diuinũ dominiũ:non huma
nũ. ⁊ hoc exp̄ſſe inſinuat ipſe pontifex in decre. nouit. de
iudi. in v̄. cũ eñi. dũ dicit: Cũ eñi nõ humane:ſed potius
diuine conſtitutioni mutanur:q; ꝑtãs noſtra nõ eſt ex
homine:ſed ex deo. Q; etiã xp̄s habere noluerit huma-
nũ dominiũ:patet Jo. vj.c. nã cũ cognouiſſ; xp̄s miracu
lo facto de quinq; ordeaceis panib⁹ ⁊ duobus piſcibus
De quo vide. xxxv.di.§. ecce. ad fi. ꝙ turba querebãt euz
regẽ facere:fugit iterũ in montẽ ip̄e ſolus. ſup quo inq̄t
aug. Fugit xp̄s cũ voluerũt eũ regẽ facẽ. Oĩa. n. hũana ⁊
trena ↄtẽpſit de⁹ hõ xp̄s:vt ip̄a etiã ↄtẽnãda mõſtraret
Ex quib⁹ loculenf apparet ſeclari ⁊ ciuili dñio terrenoꝝ
humanaq; coertione ſe ⁊ diſciplos penit⁹ expoliaſſe. ex
quo ſeq̄f:ꝙ ſi nõ fuit ĩ xp̄o nec ẽt ĩ petro ⁊ ſucceſſorib⁹.

Uod xp̄s hoc humanũ regnũ ⁊ ciui
le dominiũ coertionẽq; nõ ha-
buerit:oſtendif. nam iura ipſa humana ꝑ
imperatores ⁊ reges deus diſtribuit gene
ri humano. viij.di. quo iure. et ꝑncipibus
ipſis ſeculi datus eſt gladius ad vindictam maloꝝ:lau-
dem vero bonoꝝ. de maio. ⁊ obe. ſolite. ij.q.vij.§. itẽ cuz
dauid. ſed xp̄s in facinoroſos hoc nunq; vſus eſt gladio
ergo non habent. Antecedens ꝙ non fuerit vſus proba
tur per id quod habetur. xiij.di.§. quod võ. Nam cum
ip̄e xp̄s quereretur ab herode vt interficeretur:nõ patro
ciniũ gladij ſibi queſiuit qui occulto inſtinctu potuiſſet
et debuiſſet tanq; iuſtus rex:⁊ bene vtens gladio ſibi cõ
miſſo in eũ conuertere iudeoꝝ manus:⁊ iuſte vindicare
paruuloꝝ neces. ſed quia nõ fecit:vt. xlv.di. epiſcopum.
patet gladiũ ſecularẽ non habuiſſe. nam ſi illum tenuiſ-
ſet ⁊ ſuam vagiẽtiũq; pueroꝝ innocentũ ab herode iniq̃
interfectoꝝ iniuriam non expiaſſet iuſte fuiſſet negligẽ-
tia notãdũ:quod de deo nõ decet dicere. xxv.di. deinde
cũ negligentia ſit peccatũ grauiſſimũ. xxiiij.q.j. officij. h̄
idem oſtẽditur. Nã cũ a iudeis lapidibus peteretur:nõ
vindicauit peccata illa gladio:ſed abſcondit ſe ⁊ exiuit
de templo. d.c. quod vero. ⁊ mlta delicta tempore xp̄i ꝑ
petrata ab ipſo nec gladio v̄idicata ibi vide:⁊ dicta ſunt
imo dũ ꝑcuteretur:nõ repercutiebat. ⁊ dum pateref:nõ
cõminabaf. xlv.di. ep̄m. propter que colligitur ad reges
ſecl'i pertinere exceſſuũ ſimiliũ coertionẽ qui auxilio hu
manarum iurium iniurias tuentur. Non ad eos quib⁹
diuini iudicij admiſtratio cõmiſſa ẽ. ⁊ h̄ ẽ qd̄ ipſa v̄itas
docuit diſcipulos: Si vos ꝑſecuti fuerĩt in vna ciuitate
fugite in aliam:vt daret intelligi ip̄is non gladijs ab eis
perſecutões vindicãdas:ſ; fuga vitãdas. d.§. qd̄ vero. h̄
etiam eſt quod docet Apoſtolus Corinth. j.c. vt iniuriã
et fraudẽ pacienf ferãt potius q̃ repetendo fratres ſcan
daliſent. quequidez doctrina ſana non foret niſi deo mi
litãtibus:nõ his qui gladij tenerẽt poteſtatem:ad quos
iniurias vlciſci pertinet. d.§. item cum dauid. ⁊ d.c. ſoli
te. ⁊ d.§. quod vero. hoc etiam oſtendũt ſcripta. xxiij.q.
j. in prin. vbi celeſtis verba referuntur dicentis. Si quis
te angariauerit mille paſſus:vade ſecum duo milia. Et
Apoſtolus inquit. Non vos defendẽtes fratres cariſſi-
mi:ſed date locum ire ⁊ illud petro dictum: Recõde gla
dium tuũ in vaginam. ⁊ iterum illud cum eo interrogã-
te: Dñe nunquid percutimus in gladio: Reſpondit veri
tas: Non. quod quippe ei non negaſſet ſi gladium ſecu-
lare tenuiſſet. ⁊ facit ad id quod de beato andrea legif.
Qui ſuas nõ vindicauit iniurias:nec a ꝑp̄lo eripi voluit
de manu iniq̃ iudicij. Itẽ ⁊ illud: Nolite iudicare ⁊ nõ
iudicabimi. ⁊ Paul⁹ ad Ro. Nolite iudicare ĩuicẽ. ⁊ mł
ta ſilia ex quib⁹ deꝑhẽdif ꝑtãtes has ſeclares deo mini-
ſtrãtibus fore ſubtractas. vide in dicto. c.j. in prin. xxij.
q.j. ⁊ latius. xxiij.q.v. in prin.

Ancipſam ſniaʒ īſinuat bern̄.ad euge.dicēdo. Nō mō
b ſtrabunt puto ꝙ̄ hoc dicerent vt aliqn̄ apl̄oꝝ iudex aliquis ſederit hominum:ſtetiſſe lego apl̄os iudicandos:iudicātes ſediſſe nō lego.ꝓ quo facit x.di.ſi in adiutoriū.vbi ponitur ꝺ appella.pauli ꝙ̄ tanq̄ȝ romanꝰ ciuis ceſarē appellauit:⁊ ſic ſub eiꝰ iudicio fuit. Hec idē ↄfirmat Grego.in moral̄.inquiēs: Hi terrenas cauſas iudicēt qui exterioꝝ rerū ſcientiā pceperūt.ꝙ̄ aūt ſūt ſpūalibꝰ dotati:terrenis nō debēt negocijs implicari Et h̄ ē ꝙ volūt cañ.notati.xj.q.j.ꝑ totū.vt clerici de ſecl̄a ribꝰnegocijs iudiciū nō dicāt int̄ laicos:ſʒ tm̄ q̄ntū inter eccl̄iaſticos tractaret̄:vt ibi ꝑ totū maxie in.§.ex his ⁊c̄.

Inſinuant inſuꝑ ꝙ poteſtates has ac dominia xp̄i
i et apl̄i nō habuerūt v̄ba filij tonitrui relata Math.xx.c.ibi:ScitꝪ quia p̄ncipes gē tiū dominatur eoꝝ:⁊ ꝙ̄ maiores ſunt poteſtatē exercēt in eos.nō ita erit int̄ vos:ſʒ quicūq̄ȝ voluerit primꝰ eē ſit ſecūdꝰ.xciij.di.diaconi.⁊ hec verba refert glo.in ꝓhemio decretaliū:ibi:Seruꝰ ſeruoꝝ dei.Ex quibus verbis colligit̄ ꝙ ſūmꝰ pontifex qui eſt primꝰ⁊ qui iuxta precedentē regulā ſe ſeruū ſeruorū dei nūcupat.de cōſe.di.j.c.vaſa.⁊ in ꝓhe.decreta.ſex.⁊ clemē.nō poteſt poteſtatē exercere:vt p̄ncipes gentiū poteſtatē exercent xp̄o ꝓhibente dum dicit: Nō ſic erit inter vos.q̄ſi dicat: Poteſtatē nō exercebitis.qꝺ debet intelligi de poteſtate.ſ.ſeculari ꝙ̄ p̄ncipibꝰ ↄceſſa eſt ad vindictā malefactorū.de maio.⁊ obe.c.ſolite.⁊ h̄ dicit Bern̄.ad Euge.li.x. et nota.ex̄ de iudi.c.nouit.in nouella vbi inq̄t:Aggredē ſubditos v̄bo:nō ferro.quid enī vſurpare gladiuʒ curas quē ſemel iuſſus es mittere in vaginā:Et hoc etiam innuit Apl̄s.j.ad Thi.iij.dū dicit:Oportet ep̄m eſſe non ꝑcuſſorē.xlv.di.in p̄n.⁊.c.j.lxxxvj.di.nō liceat. Nā vt inq̄t paulus apl̄s:ep̄i debēt arguere:obſecrare:vel increpare in oī patientia:nō cū ciuili potentia.xlv.di.cū btūs. Nā ſcire oportet ꝙ miniſter noui teſtamēti:eſt miniſter māſuetudinis ⁊ ſacri vnitatis.nam ſacr̄m altaris rep̄ſentat vnionē xp̄i ⁊ eccleſie:quā etiā ſignificat vnio aīe ad corpus:q̃ aīa viuificat corpꝰ:ſic xp̄s ꝑ h̄ ſacr̄m viuificat eccleſiaʒ. Hec eſt ergo ratio quare executio materialis gladij eſt ꝓhibita ſacerdoti:ne diuidat animā a corpore. Ille cui cōmiſſū eſt miniſteriū vnitatis:nō diuiſionis.

Dcoadiuuanda predicta ac
a cedat quod inquit veritas ipſa Joh.xvij.c. vbi inq̄t:Opus ↄſūmaui quod dediſti mihi vt faciam.ſi igit̄ oīa ↄſūmauit que ſibi dedit pater:ergo que ibi habuit fecit.ſed xp̄s cohertōes tp̄ales non exercuit:ergo eas inquantū hō nō habuit:q̃ ſi habuiſſet:nec eis vſus fuiſſet:negligētia notari potuiſſet:quod de xp̄o dicerre nephas eſt.xxv.di.deinde.nec etiā mandata ſibi omnia a patre conſumaſſet.quod ipſe negat:⁊ ꝙ nō vſus fuerit:oſtenditur. Nā ⁊ diſcipulū habuit furē:ꝓditorē:⁊ ſacrilegū.xxiiij.q.j.nō turbat̄.et tm̄ pro tali delicto eū tp̄al̄r nō coercuit.xxvij.di.c.ↄſulēdū. ſimile legit̄ Jo.vj.c.Ex hoc enī multi diſcipuli retro abierunt.⁊ habetur de peni.di.iiij.c.ſi ex bono in malū.⁊ de conſe.di.ij.c.forte.⁊.c.j.ipſe tm̄ eos de ſuis facinoribꝰ tēporalit̄ non cōpeſcuit.ex quibꝰ colligit̄ in xp̄o poteſtatē ſecularē vel in eiꝰvicarijs ſucceſſoribꝰ nunq̄ȝ fuiſſe. Hoc ↄfirmat autoritas Bede ſuꝑ id Math.dū dicit int̄ vos ꝙ̄ eſtis mei non erit hoc:violent̄ dn̄ari:quī ſic oīa carnalia ſunt in neceſſitate poſita:ſpūalia v̄o in volūtate:ſic et qui p̄ncipes ſunt ſpūales p̄ncipatus hn̄t in dilectiōe:nō in timore.ſed qui hn̄t carnalem coertionē:timeri debēt: illud Apl̄i ad Ro.xiij.Si maleféceris:time.ſ.poteſtateʒ ſecularem. Pro hoc quia ſacerdotū arma ſunt lachryme xxiij.q.viij.cōuenior.⁊ in p̄n.in.§.quod v̄o. Nō ergo eſt gladius pontifici ꝑmiſſus. Hoc iudicat Apl̄s ad Thi.ij. c.⁊ habet̄.xj.q.j.§.ex his.dū dicit: Nemo deo militans implicet ſe negocijs ſecularibꝰ:ergo apl̄o ꝓhibēte nō exercent clerici iuriſditiōes ſeculares:⁊ dominia ciuilia et humana.que ſecl̄aria ſūt. hoc ſignificauit dn̄s:cū petro non gladiū ſed claues conceſſit.xxiiij.q.j.c.quodcūq̄ȝ.et eccleſia nō habet gladiū.xxxiij.q.ij.c.inter hec.ꝙ̄ claues ad excluſionē excōicatoꝝ:⁊ ad recōciliationē penitentiū ſunt ↄceſſe.ij.q.vij.§.itē cū dauid.⁊ de maio.⁊ obe.c.ſolite.⁊.xxiij.q.viij.ī p̄n.vbi exp̄ſſe dic̄:ꝙ nō niſi cui a deo ptās gladij data eſt:illū exercere licet:⁊ exp̄ſſe inhibet ſacerdotibꝰ.Ex quibꝰinfert̄ hec p̄dicta nō eē in clericꝪ.ſed ab habitu ⁊ exercitio eoꝝ oīno diſtincta.pro hoc qꝺ habetur Lu.xij.c. Nam cuidaʒ querēti a xp̄o tp̄ale iudiciū de diuiſione hereditatis cū fratre ſuo:dn̄s dixit: Hō q̄s me ↄſtituit iudicē aut diuiſorē ſuꝑ nos:q.d.nullꝰ.⁊ ſic videtur ꝙ ipſe nō habuit in rebus tp̄ale dominiū vel iudiciuʒ.q̃ ſi habuiſſet ⁊ recuſaſſet:mala feciſſet: Jtē dum dixit:Quis me conſtituit:oſtēdit ꝙ nō erat iudex ſecularium cāꝝ:nec eſt aliq̄s niſi ꝙ̄ ab ordinarijs cōſtituit̄ vel cui a deo ptās gladij datur.xxiij.q.iij.in p̄n.

Portiori valde rōne ꝙ xp̄i regnuʒ ītelligi debeat ſpirituale
f nō humanū ſiue terrenum aut ciuile:⁊ ſiūr ſucceſſorū eiꝰ ⁊ petri.cū enī lex ⁊ pp̄he ſm̄ v̄boꝝ corticē ꝓmittāt xp̄i tp̄e ⁊ ꝑ ipſʒ xp̄m regnū dari plenū diuitijs ⁊ opulentia ineſtimabili ⁊ ↄtinens mūdi in ſe vniuerſale dominiū.⁊ iſta ſubmittimꝰ methaforis ⁊ figuris magnificēt. ſi verū fuiſſet eius regnū futurū eſſe debere in ptāte vniuerſa ſeclari ⁊ ciuili dominio omniū terrenoꝝ:tunc ſeq̄ret̄ neceſſario ꝙ xp̄s deus ſm̄ lr̄am tales ſeculares diuitias ſecū debuiſſet afferre.Sed cū hoc ſit falſum ꝙ xp̄s dn̄ia hec ſecū tulerit: cū ipſe nō in habūdantia ſeculariū diuitiarū ad hebreos ⁊ in mūdum venerit:īmo in pauꝑtate maxima.xxxv.di. eccleſie. Nam fertur eū dixiſſe:Uulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos:filius aūt hoīs nō habet vnde caput reclinet.vn̄ potiſſima cauſa eiꝰ exprobationis erat abiectio ſue pauꝑtatis.vnde eiꝰ ſepius dicebāt emuli: Nōne iſte filius fabri eſt: Nonne mater eius maria dicitur: ⁊ fratres eius apud nos ſunt: Neceſſe habes igitur dicere:has diuitias ꝑ prophetas xp̄i tp̄e ꝓmiſſas. Jtē regnū ip̄m ꝺ ſpūalibꝰdiuitijs ⁊ regno ſpūali oportere intelligi alias.viam aperies iudaice prauitati:vt audacter aſſererent ſuperficiei littere inherentes xp̄m meſſyam nondū veniſſe:cum xp̄m quem verū meſſyam credimus:non ſecum tulerit vniuerſorū dominiū ſeculare atq̄ȝ ciuile:qꝺ eſt falſiſſimū ⁊ iudaicū. Hoc ꝙ xp̄i regnū fuerit tantū ſpirituale intelligendum nō mundanū ⁊ ſeculare ſiue ciuile:oſtenditur.nam xp̄s a prophetis rex eſſe promiſſus eſt ⁊ habiturus:non ſoluʒ imperiū hieruſalem:ſed vſq̄ȝ ad fines terre.Dicitur enī in eius perſona in pſalmo:Dominabit̄ a mare vſq̄ȝ ad mare:⁊ a flumine vſq̄ȝ ad terminos orbis terraꝝ.Jtem eius tēpore reſtitui debet regnū iſrael perpetuo duraturū.Unde Jſa.c.ix.Super ſolium dauid:⁊ ſuper regnū eiꝰ ſedebit vt confirmet illud:⁊ corroboret in iudicio ⁊ in iuſticia:⁊vſq̄ȝ in ſempiternū. Jtē lxj.ca.Et corona glorie in manu dn̄i:⁊ diadema regni in manu regni tui.⁊ terra tua non vocabitur amplius deſolata. Sed cū in aduentu xp̄i noſtri hieruſalem ciuitas ⁊ populus tunc fuerit ſub alieno rege:⁊ poſtmoduʒ in captiuitate vſq̄ȝ in preſens:⁊ debuerit tunc reſtitui regnū qꝺ duraret in eternū cū tm̄ tūc ſit perditū ibidē:⁊ in aduentu xp̄i ſeculare ſeu ciuile regnū nunq̄ȝ eſt ipſis reſtitutū:vt nō ſolū duraret ꝑpetuo:imo nec xp̄i tp̄e īcepit

ſed regnauit herodes alienigena.vñ Actuū.j.c.Cū xp̄us aſcēdit in celū multi recolentes ſcripturas p̄dictas inter rogauerūt:ſi illo tp̄e:reſtitueret regnū iſrael.igit̄ q̄d dr̄ de xp̄o rege debet intelligi ſolū de regno ſpūali aīaꝝ:nō de tp̄ali ſeu ciuili:vt iudei intelligūt.Nā ſi debuiſſ; eſſe in habitu etiam apud xp̄um:fuiſſet perpetuū ꝛ durabile apud oēs:q̄d nō eſt.ꝛ fuiſſet hieruſalem liberata a dn̄o herodis tirannico:ꝛ reſtituta in xp̄i dn̄o ꝛ deſcēdentiū in eternū.Preterea ſi xp̄i regnū fuiſſet ſaltim in habitu ſeculare:ſeu ciuile mūdi hui⁹:Quō v̄ificat̄ q̄d ē ſcriptū: Diuiſerūt ſibi veſtimēta mea.Nā ſi xp̄s erat tp̄al' rex iu deoꝝ:quō ipſi eū ſic tractauerūt:qui erāt in dominio tē porali ſibi ſubditi:ꝛ ſic ei⁹ miniſtri:cū ip̄e dicat:Miſtri mei vtiꝗ decertarēt ꝛc.Itē quō verificat̄ ſcriptura Re. iij.c.de ſalomone.Nā dr̄:Feci tibi ſm ſermones tuos: et dedi tibi coꝛ ſapiēs ꝛ intelligēs:intantū vt null⁹ ante te ſimil' ſit tibi:nec poſt te futurus ſit ſimil' tibi.Et ſic cū nullus rex excipiat̄ futurus:certe xp̄s nō fuiſſ; potētioꝛ nec prudētioꝛ ſalomone.d̄ quo tñ ſcriptū eſt:ꝙ requieſcet ſup eū ſp̄us ſapie.opoꝛtet ergo intelligi regnū xp̄i fuiſſe ſpūale in quo fuit oībus prudētioꝛ:nō tp̄ale in quo oēs ſalomon p̄teritos ꝛ futuros reges exceſſit.ꝛ ꝙ de ſpūali regno in xp̄o tñ intelligat̄:oſtēdit p̄phetia pſal.ij.dicēs in xp̄i pſona:Ego ↄſtitut⁹ ſum rex ab eo ſup ſyon montē ſanctū ei⁹.ꝛ vt det ītelligi de ſpūali regno:ſubiūgit:Pre dicās preceptū ei⁹.pro hoc q2 nullū tp̄ale poteſt eē ſem piternū:vt notat̄ in.l.j.ff.pro ſocio.vnde opoꝛtet intelli gi xp̄i regnū fuiſſe ſpūale:nō tp̄ale.q̄d nō eſt p̄petuū.Et in quo nō poterat eē iuxta dicta dei p̄ris ſalomone potē tioꝛ ꝛ prudentioꝛ:ſ; in ſpūali ſic:cū requeuerit ſup eū ſp̄us ſapiētie:vt ſupra dixi.

p Poteſtatem hanc ſeculare ꝛ humanū domi niū vniuerſi:eē ſolū apud ceſarē:patefacit gratian⁹.ij.q.vij.§.itē cū dauid.vbi dicit: ꝙ due ſunt p̄tātes:quib⁹ mūdus iſte ſenſi bilis regit̄.p̄tās.ſ.regalis.ꝛ ſacerdotal':ꝛ ſicut reges pre ſūt in cauſis ſecl'i:ita ſacerdotes in cauſis dei.Regū eſt coꝛpoalē irrogare penā.Sacerdotū ſpūalē inferre vin dictā.Ex regali vnctiōe ſacerdotib⁹ ꝛ prophetis rex p̄eſt in cauſis ſecl'i:q̄ tñ eis ſubdit⁹ ē in cauſis dei.Sic ergo tam a dn̄o lepra pcuſſus ē quia ſacerdotū officia voluit vſurpare:ſic ſacerdotib⁹ ꝛ p̄phet̄ regū officia vſurpare nō licet.d.§.itē cū dauid.Nā ſic nō ſine cauſa iudex gla diū poꝛtat:ita nō ſine cauſa claues eccl'ie ſacerdotes acci piūt.illi gladiū ad vindictā malefactoꝝ:laudē vō bono rū.de maioꝛi.ꝛ obe.ſolite.P̄clati vō claues ad excluſio nē excōicatoꝝ:ꝛ recōciliatiōē penitentiū.Ex quib⁹ ver bis infert̄:Impiū a deo eſt in p̄ncipe ſecl'ari:nec p h̄ ab eccleſia depēdē.p quib⁹ ſecularib⁹ ipſi ſacerdotes infe rioꝛes ſunt p̄ncipib⁹.alias ſeq̄ret̄ ꝙ idē p eodē inferioꝛ eſſet ꝛ ſupioꝛ:quod eſt impoſſibile.

b Hanc etiā ſententiā docet nicola⁹ pa pa.xcvj.di.cū ad verū.ꝛ.x.di.c. qm̄.dū inq̄t:ꝙ ſic impatoꝛ iura pōtificat⁹ nō arrupuit:ita nec pōtifex nomē impato rū vſurpauit:qm̄ mediatoꝛ dei ꝛ hominū hō xp̄s actib⁹ p̄prijs ac dignitatib⁹ diſtinctis:officia p̄tāt̄ vtriuſꝗ deſeruit:vt impator̄ tñ p etna vita pōtifi cibus indigerēt:ꝛ pontifices p curſu tp̄aliū tantūmodo rerū impialib⁹ legib⁹ vtētur q̄ten⁹ ſpūal' actio a carnali bus diſtaret in curſib⁹.ꝛ deo militātes minime ſe nego cijs ſecularib⁹ implicarēt.ac viciſſim:nec reb⁹ diuinis p̄ ſidere videretur q̄ eſſet negocijs ſecularib⁹ implicat⁹.ex quo tex.dat̄ ītelligi a deo officia hec p̄fecto foꝛe diſtin cta.ꝛ nullū ab altero in ſuis officijs dependere:ſ; a deo vtrūꝗ īmediate p̄cedere.ꝛ h̄ vult Inno.q̄ ſūm⁹ fuit pō tifex in.d.c.p venerabilem.ꝛ ex̄ d̄ ſen.excō.c.nouerint. p quo facit.xcvj.di.ſi impatoꝛ.vbi colligit̄:ꝙ etſi rōne fidei impatoꝛ fili⁹ ſit eccl'ie:habet tñ p̄uilegia ſue p̄tātis quā p admiſtrādis legib⁹ publicis diuinit⁹ ↄſecut⁹ ē.ꝛ facit ea.di.eccl'ie mee.Ad iſta facit:q2 oīs p̄tās eſt a deo et eſt impatoꝛ p̄cōſul ſiue legat⁹ dei.in aut̄.d̄ ſi.inſtru. §.q2 vō impiū.C.de veteri.iur.enu.l.ij.§.ſi q̄s igit̄.in au ten.de ↄſu.in ſi.de offi.p̄fec.a fri.l.in noīe dn̄i.In aut̄. quō opoꝛtet epi.i p̄n.cū ſi.Et q̄ impatori reſiſtit:dei oꝛ dinationi reſiſtit.Ex quib⁹ ↄcludit̄ impū hr̄e a deo īme diate ſuas iuriſditōes ꝛ p ipo a nemine dependere.

p Plus videt̄ poſſe libere dici ꝙ intātū impatoꝛ pre oībus habeat a deo dominiū h̄ ſecl'are ꝛ ciuile:cohertioneſꝗ [redacted] vt etiā clerici:ipſis ſe negocijs ſecularib⁹ imiſcētes ſint impatoꝛi p ipſis bonis ſecl'arib⁹ ſubditi.Hoc vult Aug.ſup Jo.ꝛ habet̄ di.viij.quo iure.Nā leges ſeculi ꝛ diſpoſitōes ipſas ter renoꝝ ſm ciuile ꝛ ſeculare dominiū deus per imperato res ꝛ reges populis conſtituit ꝛ l; leges tales non cōpre hendant iuſtos:ꝛ ſic clericos quia lex nō eſt impoſita iu ſto:Ad Gal.iiij.Et q̄ ſpiritu dei ducunt̄ nō ſunt ſub lege xix.q.ij.duo ſunt.Et hi ſunt qui tanq̄ filij ſūmi regis in omni regno liberi ſunt.xxiij.q.viij.§.ecce.ꝛ ſunt ſci viri de quibus ſupra in.j.argu.tamen quaten⁹ clerici ſe nego cijs ſecularib⁹ ipſis immiſcēt.ꝛ quatenus bona aliqua ſeculari ꝛ ciuili dominio querūt habere propria:ſubditi ſunt imperatori ꝛ eius legib⁹.nam ꝛ iure ꝛ dominio di uina bona defendi proprio iure nō poſſunt:quia illo iu re omnia ſunt cōmunia:vt ibi.ꝛ.xij.q.j.dilectiſſimi.Si ergo volunt clerici ſecularia proprio iure:ſubmittunt ſe legibus ſeculi ꝛ humanis iuribus:que iura querend i p pria:vias inuenerūt vt vult tex.in dicto.§.ecce.xxiij.q. viij.Et hoc oſtenditur in paulo qui vtens ſeculari lege tanq̄ ciuis romanus ceſarē appellando:ſe eius vtiꝗ po teſtati ſubmiſit:q̄d facere potuit.Pro hoc.ij.q.vij.nos ſi incōpetenter.Hoc idem vult ſanctus ambroſi⁹.xxiij. q.viij.cōuenioꝛ.vt pro tēpoꝛalibus bonis que etiā iure proprio clerici poſſident:ſoluant ceſari tributū.hoc idē dicit ſenſiſſe xp̄m dū inquit:Imago ceſaris ꝛc.vt.d.c.cō uenioꝛ.Hoc latius ꝛ clarius confirmatur.xj.q.j.§.his. vbi hoc expreſſe gratian⁹ cōcludit:ꝙ clerici ſubditi ſint principi pro ſecularibus bonis.Itē ſanctus Ambro.xj. q.j.ſi tributū.ꝛ.c.magnū.vbi dicit magnū eſſe documen tū vt oēs ſub limioꝛib⁹ p̄tātib⁹ ſint ſubiecti:nec cōſtitu tiones terreni regi q̄s putat eē ſoluēdas.ſi enī cēſū fili⁹ dei ſoluit:q̄s tu tātus es q̄ putas nō eē ſoluendū:Et hoc vult tex.ꝛ glo.ex̄ de cēſi.c.ij.vt clerici p exterioꝛib⁹ p̄ncipi bus ſint ſubiecti dū dicit omnē viuentē aīa eē ſubditā ſublimioꝛib⁹ p̄tātib⁹.Ex quib⁹ ↄcludit̄ ceſarē noſtrum in admiſtrādis legib⁹ ſecl'i ī diſpoſitiōe hūani iur̄ cūct̄ ſiantib⁹ p̄eſſe et clericos ſe ī talib⁹ imiſcētes q̄cūꝗ ſint ipſi foꝛe ſubiectos.ꝛ in his v̄ificant̄ ap̄li dicta iubēt̄ ſer uiri regib⁹:honorari reges.d.c.quo iure.viij.di.ꝛ.xj.q.j magnū.h̄ volūt iura q̄ dicūt ꝙ humano iure pōtifex idi get imperatore.xcvj.di.cū ad verū.x.di.qm̄.

i Stud etiam p̄cedēs dictū ↄfirmat ꝛ clarius vrbanus papa.xxiij.q. viij.tributū.nā piſcāte petro tributū ī oꝛe piſc̄ īuentū ē vt oñderet̄ ꝙ de exterioꝛib⁹ terrenis tributū eccl'ia reddat.nō aūt tot⁹ piſc̄ iuſſus ē dari:ſ; tñ ſtaterē gerulū didramatis:vt nō ipſa eccl'ia nō pōtificat̄ aper det̄ impatoꝛi:q̄ apex ē in capite.de ſa.vn.c.j.ſ; q̄d ī oꝛe inuenit̄ p petro ꝛ dn̄o dari iubet̄:vt de exterioꝛib⁹ eccleſie pro pace ꝛ quiete:quia tueri eccl'iam debet im peratoꝛ:tributū ei a cleric̄ etiā ſoluendū ſit.ex quib⁹ col ligit̄ ꝙ pro carnalib⁹ ꝛ ſecularib⁹ miniſterijs pōtifex et

clerici q̄ten⁹ ipſis iurib⁹ ſe imiſcent: ſubditi ſunt ceſari. xxiij.q.viij.tributū. Et ꝓbat̃ in iuribus ꝑmo ſupiori argumēto notatis.

c **Onfirmatur** et rōne ꝑtātis ſeculares ⁊ ciuilia dominia non eē habitu vel exercitio apud pōtificē: ſʒ apud ſolū ceſarē. ⁊ ſic impoſſibile eſt ꝙ ꝑtās a deo data ⁊ ꝑ ꝯſ̃s ordinata: ad Ro. xiij. ⁊ xxij.q.j.§.ſi etiā.xxiij.q.j.q̄d culpatur. poſſit pmo in malū obiectū ⁊ malū actū. Itaq̧ oportet ꝙ nullo mō niſi ꝑ accidens ſe extēdat ad malū faciendū. ⁊ h̾ q̄ꝛ ipſa creatio nō eſt a deo ad opus malū vel imꝑfectū: de baptiſ. c. maiores. ſed ſi ꝑtās pape a deo creata eēt: ⁊ haberet obiectū ad vniuerſam admiſtrationē tp̄aliū: eſſet ad malū obiectū vt p [redacted] ecularium negociorū diuina dimitterent̃ vel innuerētur q̄ eſt ↄtra veritatē ⁊ dei ↄſilia. q̄ diuina non tp̄alia petro cōmiſit. pro h̾ q̄ notat ipſe pōtifex in decre. nouit. de iudi. in pte q̄ hodie eſt remota: vbi papa dicit cū iuriſditiōeʒ propriā nō ſufficiamus explere: cur alienā vſurpare velim⁹. ⁊ maxime cū veritas dicat Mat. vj. c. Nemo poteſt duob⁹ dominis ſeruire. de pe. di. ij. nemo pōt. ⁊ de pe. di. v. c. ↄſideret. v̄. nō poteſtis. ⁊ ſic nō poteſt q̄s deo ſeruire ⁊ mamone. q̄ſi dicat: ꝙ diuitie ⁊ ꝑncipatus ſic fortit̃ corrūpunt intētiones cordis: ꝙ ſunt hominū theſauri vt de⁹. Et ideo ibidē ſubiūgit: Nolite vobis theſauriſare in terra: nam vbi theſaurus tuus: ibi ⁊ cor tuū: ⁊ ſic nō ad deū ſed theſaurū. Et ideo in canonica Jo. ij. c. d̾r. Nolite diligē mūdū: neq̧ ea q̄ in mūdo ſunt. ⁊ Ja. iiij. dicit̃: Amicicia mūdi eſt deo inimica. Pro ꝑdictis bene facit de cleri. ↄiu. c. diuerſis fallacijs. Nam igit̃ inhibet̃ copula matrimonialis clerico: ne cū habeat q̄d cogitet quō poſſit placere vxori: min⁹ q̄ dei ſunt valeat cogitare. Et ne q̄ſi diuiſus in duo: plenā ſui habeat poteſtatē: vt ei a quo ſtipendiū recipit pleni⁹ famulet̃. ſic in adminiſtratōe tp̄aliū eſt dicendū vt ipſis nō intelligatur cōmiſſa ne eoꝝ reſpectu a diuinoꝝ adminiſtratiōe ſubtrahāt̃: ⁊ min⁹ propt̃ h̾ que dei ſunt cogitare. Ex quib⁹ infert̃ ꝑtātis pōtificis nō ad vniuerſam adminiſtrationem temporalium eſſe ordinatā a deo: q̄ꝛ ſic eſſet ad malum obiectuʒ ſed ad diuina iudicia miſtranda. ex quo infert̃ ꝙ eis ceſarem a papa nullatenus dependere. Ad hoc facit quod petro conceſſit claues regni celorum. ſʒ ꝑtās clauiū nō ſe extēdit ad dominiū tp̄ale: ergo eis cōmiſſum non extitit. ⁊ h̾ ꝓbat̃ de iudi. nouit. vbi papa recuſauit d̾ feudo iudicare int̃ illuſtriſſimū regē francie ⁊ glo̾iſſimū regē anglie tanq̄ iuriſditio tal̾ nō foret ſibi a deo cōmiſſa licet rōne peccati iudicaret ibi.

c **Eſarem** a nullo niſi a deo pro adminiſtratione tp̄alium dependē ꝓbatur. Nā pp̄lus roman⁹ q̄ īpio v̄tutib⁹ meruit alijs anteponi nationib⁹ cum legib⁹ ⁊ armis pro tuitiōe rei publice creuerit: vt. C. de nouo. C. ↄfir. l. j. iuſte iura hec eſt ↄſecutus monarchie: vt ibi: q̄ latius tangā in fi. q̄ſtionis libelli hui⁹. ſʒ pp̄ls romanus q̄ iuſte habuit: in principē tranſtulit. inſti. de iure na. §. ſʒ q̄ ꝑncipi. l. j. ff. de ↄſti. ꝑn. cū nccē foret rei publice ꝑ vnū ↄſuli. l. j. §. cū aūt. C. de veteri iu. enu. ergo iuſte habuit iura pp̄li romani ab ip̄o pp̄lo ⁊ a deo ꝑ ip̄oꝝ mediū: in aut. quō oportet epi. in ꝑn. ergo nō a papa. et ſic patet ꝙ ius impij pro tp̄alib⁹ a papa nō dependet. hinc eſt ꝙ a ſn̄ia ceſarꝭ nō appellat̃ ad antiſtē ſummū. de ap. ſi duob⁹. q̄ quippe deberet licē ſi ceſar a pōtifice depēderet. ſʒ q̄ꝛ nō depēdet: nō licʒ. Hoc ꝓbat̃: q̄ꝛ ſi iuriſditio ꝑncipis depēderet a ꝑtāte pōtificꝭ: tunc nō eēt diſtinctū forū eccl̾iaſticū a ſeculari. i. forū pape a foro ceſarꝭ: ſic forū epi nō facit diſtinctū forū a foro pōtificꝭ: cū ſit ſub ei⁹ iuriſditiōe. ſic ergo impial̾ ꝑtās foꝝ ſuū nō diſtingueret a pōtificis foro: q̄ eſt falſum. ex̄. q̄ fi. ſint le. cām. ⁊ c. latoꝛ. de iudi. nouit. cū mult̾ ſi. facit de fo. cōpe. c. ſi cleric⁹ Nā cleric⁹ ꝓ reb⁹ ſuis vel ecclie ſue nō vocat laicū apud epm̄: ſed apud forenſem laicū iudicē: licʒ h̾ de ↄſuetudine ſec⁹ ſit in nr̄a ecclia aretina. Et h̾ etiā oñdit̃: q̄ꝛ ſi ꝑtās hūani ⁊ carnal̾ iurꝭ eēt in ſacerdotio: ⁊ ꝑ ip̄m in impio: g̃ papa excluſis electoꝛib⁹: cū vellet ipſe deberet poſſʒ ꝑncipalit̃ eligē ceſarē illis ꝑuatꝭ. q̄ eſt falſū: vt in. c. venerabilē. ⁊ notat glo. de re. iudi. ad ap̄lice. li. vj. Et h̾ etiā oſtēdit̃ q̄ꝛ ſi pōtifex vellet iura impij ſecularꝭ fundit⁹ tollere nō poſſʒ. xxiij.q.iij. q̄ſitū. Cōcludam⁹ ergo iura imperij eē ī ꝑncipe a ſolo deo. xxiij.q.iiij. q̄ſitū. xliij. di. ſit rector. et. x. di. ſuſcipitꝭ. Et ꝙ ꝓ tp̄alib⁹ a nemine depēdeat. ſed oēs ſe ſecularib⁹ īmiſcentes: ab ipſo depēdere noſcant̃. quod cōꝓbat̃ etiā rōe incōuincibili. Nā inuiſibil̾ miſſio ē dignioꝛ q̄ꝫ viſibil̾. ⁊ diuina miſſio lōge melioꝛ ē q̄ꝫ humana: vt de hereti. c. cū ex iniūcto. Cū igit̃ ad bene eē mūdi ſit opus vno monarcha. xxiij.q.v. h̾ imago.. Et h̾ monarchia eē debeat ꝑfecta: q̄nto melioꝛ ē poſſibile ſm̄ ꝑfectionē humanā: cū ꝑ h̾ mag̾ eq̄mur monarchie celeſti: ad cui⁹ ſilitudinē creati ſum⁹: ſequit̃ vt ſit ꝑfectioꝛ et melioꝛ pp eē imediate a d̄o q̄ꝫ ab aliquo hoīe ei⁹ vicario

p **Arte** hāc etiā valde ꝑ id q̄ ſcriptū cōperi Math. xxij. c. vbi xp̄s anteq̄ꝫ diceret: Reddite que ſunt dei deo: ꝑmiſit Que ſunt ceſaris ceſari. Que verba no. Auguſti. ↄtra manicheos. ⁊ tranſuptiue. xxiij.q.viij. ↄuenioꝛ. ⁊ ea. q. §. ecce. In quibus v̄bis ſignificat̃ ꝙ niſi ꝑri⁹ mūdana mūdanis relinq̄nt̃: nō pōt q̄s plene d̄no deo militare. Igit̃ yſaac ī li. d̾ ↄtēpla. inq̄t Anticipa ſoluere omnē colligationē extrinſecam a te. et tunc deo poteris colligari. Ex quibus colligitur ꝙ vt clerici optime deo militent: debent eſſe a ſecularibus negocijs ſegregati: ipſis enī expedit ſapiētes fieri. nō quideʒ ſm̄ apl'm. j. ad Corin. ij. c. Sapiētia hui⁹ ſeculi ⁊c. xxxvij di. §. hinc etiā. ⁊ ꝑ totā illam diſtinctōem. Sed ſap̄ia dei q̄ in miſterio ē abſcōdita quā nemo ꝑncipū hui⁹ mundi cognouit q̄ꝛ ſap̄ia ſeculi ſtulticia eſt apud deū. Q̄ inſinuat Hiero. in quadā ep̄la dicens: Q̄diu v̄ſamur in rebus ſeculi ⁊ aīa nr̄a poſſeſſionū ac redditū ꝓcuratione deuicta ē de deo libē cogitare nō poſſum⁹. Hoc idē ipatoꝛ ſacratiſſim⁹ Juſtinian⁹ inq̄t dicēs: Obprobriū ē eis ſi velint eē ꝑiti diſciplinarū forenſiū. C. de teſta. l. ↄſulta diualia. no. xxxvij. di. in. c. ep̄os. Ex quib⁹ ↄcludit̃: ꝙ vt clerici ſcī ſint: ⁊ de ſorte d̄ni debēt a ſecularib⁹ ſegregari et ſic reddāt imaginē dei deo. Et talit̃ in oī regno ſunt liberi iuxta v̄bū dei dicētꝭ: A terrenis exactiōibus filij hominū liberi ſunt: dicto. §. ecce. Et ſi ſecularib⁹ ſe implicāt pro ipſis exterioꝛibus imaginem ceſaris ceſari reddant xxiij.q.viij.§. ecce. Juxta ſententiā Ap̄li: Soluite oībus debita: cui tributū: tributū. cui vectigal: vectigal. facit. xj q. j. c. magnū. ⁊ q̄ no. ex̄ de cenſi. c. ij.

i **Tem** probatur per id actuū ap̄loꝝ. vj. Nā ap̄li conuocata multitudine dixerūt. Nō eſt equū nos derelinquere verbū dei ⁊ miniſtrare menſis. xxiij di. legim⁹. ī fi. Cōſiderate g̃ frēs viros ex vobis boni teſtionij ſeptē plenos ſp̄ū ſcō ⁊ ſap̄ia: quos ↄſtituam⁹ ſup h̾ op⁹. Nos v̾o oꝛōni ⁊ miſterio v̄bi dei inſtātes erim⁹. in q̄b⁹ nobis dat̃ itelligi ipſā tp̄aliū diſpēſationē eē ipe ditiuā ↄtēplatōis ⁊ regimis diuoꝝ. Et ē notādum ꝙ nō ad h̾ op⁹ exercitij tp̄aliū ap̄li ipſi miniſtratores elegerūt Sed ius eligendi populo permiſerunt: que videntur inferre ꝙ non a pontifice ſed a populo vel quibus conceſſerit populus poteſtas miniſtrandi temporalia principi ceſari debet concedi ⁊c.

c

Onfirmat ꝓcedētia hec rō.nā ꝑfectio militātis ecclesie est ꝯfirmari celeſti hierarchie ꝓut ē rōni magis poſſibile ſm Dio.in li.Eccl'iaſtice ⁊ angelice hierarchie.⁊ probat̄ ex̄ de ſū.tri.c.dānamꝰ:ibi Nos ꝑficiēs ꝑfectōe grē deꝰ in terrꝭ ſic ipſe ꝑfectꝰ ē ꝑfectōe nature.⁊.xxxiiij.q.v.hec imago. Et oſtēdit̄ in oratōe dñica xp̄o dicēte. Fiat volūtas tua ſic in celo ⁊ in terra.ſ.vt nos terreſtres adeq̄mur monarchie celeſti.facit qḋ no.de elec.ca.fundamēta.li.vi. Et in Apoca.dū dr̄. Uidi hieruſalē deſcēdentē de celo.i.eccleſiam militantē q̄ aſſilat̄ celeſti triūphāti.ſed nō poſſidēdo tꝑalia:eccl'ia magis illi monarchie adequatur:cū ibi nullus ſit vſus tꝑaliū:ergo ſilr ⁊ h̄:diuerſimode tñ. Nā tñ debet intelligi ꝑmiſſus q̄ntū infirmitas humana poſſit ſuſtētari cū tāta dari nō poſſit ſilitudo:dicto.c.dānamus.Et h̄ eſt qḋ dr̄ ꝙ xp̄s mittēdo diſcipulos ad ꝑdicādū ſine victualibus fecit eos:q̄ſi de hōibus angelos.i.de monarchia ſuꝑiori q̄ nō indigēt tꝑaliū.

p

Alidant ⁊ h̄ q̄dā imperiū nō autoriſati ab ipſa eccleſia vl' ab ip̄a depēdere:q: forma eſt q̄ dat eſſe rei.j.q.j.ca.de tra.⁊ de baptiſmo.c.debitū. ff.ad.l.fal.ſi is q̄ q̄dringēta.§.q̄dā.ḋ v̄.ſig. l.edificia.§.ꝑfeciſſe.⁊ nullū cauſatū in eē pōt ꝓcedē ſuā cāz.⁊ h̄ eſt iuri dice ⁊ nālit̄ manifeſtū.Sꝫ iura impij fuerunt in romano ppl'o ante eccl'iam:cū legibꝰ ⁊ armis iuſte iura ppl's romanꝰ fuerit adeptꝰ monarchie.vt.C.de nouo.C.confu.l.j.⁊ h̄ fuit anteq̄ eēt xp̄s.Ergo imperiuꝫ non habet cām formalē vel auctoriſabilē ab eccl'ia:alias ſeq̄ret̄ ꝙ in ſe ꝓcederet ſuā cām:vel autoritatē ſue cauſe qḋ eſt impoſſibibile.ꝑ h̄.l.obligari.ḋ auto.tu.⁊ qḋ no. Inno.⁊ Jo.monachꝰ in.c.j.de re.eccle.nō alie.li.vj.⁊ in c.cū ꝯſuetudinis:ḋꝯſue. Ad h̄ q: oīs habilitatio ꝑſone debet ꝑcedere actū q̄ gerit̄:nō ſeq.ff.de le.iij.l.j.§.ſꝫ ſi filius.Et hinc ē ꝙ filiꝰ q̄ ad adeundū hereditatē cenſet̄ inhabil':nō pōt adire:niſi pᵒ iuſſus ꝑcedat.l.ſi q̄s michi bona.§.iuſſum:de acq̄rē.here.⁊ ſi q̄nq̄ȝ.actus ꝑcedit ꝑtātē et ratificat̄.tūc ad validitatē actus:opꝰ ē iurꝭ fictio q̄ fingat retro vt potentia ꝑceſſerit actū:alit̄ nō valeret.Et qḋ ante fuerit impiū q̄ȝ eccl'ia:xp̄s fūdamentū eccl'ie oſtēdit dū ꝓ ex̄toribꝰ tributū ſoluit ceſari.xj.q.j.magnū.qḋ eſt ſubiectōis ſignū.ex̄ de cenſi.c.ij.⁊ q: moriēs ſm ordinationē diuinā a ꝑſide ceſarꝭ orbis vniuerſal' dñi voluit iudicari.q̄ ꝑtās dici debꝫ fuiſſe in xp̄m iuridica:cū dixerit Joh.xviij. Nullā hr̄es erga me ꝑtātē:niſi tibi datū eſſet deſuꝑ.Uñ aug.ſuꝑ h̄ v̄bo dicit.Diſcamꝰ ergo qḋ dixit: qḋ ⁊ apl's docuit:q: nō eſt ꝑtās:niſi a deo. Et licꝫ q̄dā dicāt ꝑtātē illā fuiſſe vſurpatā:nō ordinariā:qḋ forte cōcedi debet reſpectu innocētie ipſiꝰ xp̄i:q: tanq̄ȝ filiꝰ ſūmi dei in quolibet regno liber erat.xxiij.q.viij.§.ecce.Eius tñ reſpectu ꝙ in tali punitōe fuit deletū pctm̄ ade:i quo oēs pctōres eramus.xxiij.q.iij.c.ſi habes.neceſſe habes dicē poteſtatē ordinariā fuiſſe:⁊ illā fuiſſe q̄ punitioneꝫ iniūxit xp̄o ordinariā illiꝰ dñi riſis eſt q̄ dñs erat totius vniuerſi cui ipſe xp̄s ſm diuinam volūtatē vt purgaret ade pctm̄ volūtarie ſe ſubmiſit ⁊ ꝙ illa ꝑtās fuerit vniuerſal' dñi ⁊ eiꝰ q̄ talē habuerit poteſtatē oſtēdit̄:pctm̄ ade oēs nos hūani generis pctōres fecit:vt dicto.c.ſi hēs.de pe.diſt.iiij.c.pctm̄ qḋ ex adā.Et h̄ dicit apl's ꝙ ꝑ vnū hominē in mundū pctm̄ intrauit:⁊ ꝑ pctm̄ mors.de cōſec. di.iiij.c.q̄rꝭ.in fi.⁊.c.de generāte ⁊ ſe.⁊.c.placuit illi.Sꝫ ſi de illo pctō nō fuiſſet ꝑ xp̄i mortē ſatiſfactū:adhuc eſſemus filij ire.de pe.di.iiij.§.hāc ſocietatē.de ꝯſe. di.ij.c. iterat̄.i fi.⁊ di.iiii.c.firmiſſime.qḋ ē falſū cū dicat apl's Qꝫ ꝑ xp̄m hēmus redēptioneꝫ:⁊ ꝑ ſanguinē eiꝰ remiſſionē pctōꝝ.ex̄ de ſū.tri.c.j.ibi:Pro ſalute hūani generꝭ in ligno crucꝭ paſſus ⁊c̄.⁊ ḋ ꝯſe.di.ij.q: corpꝰ.⁊.c.q̄ paſſus eſt ꝓ nobis.⁊ de cele.miſ.c.cū morte.Et in canonica Petri vbi ſcriptū ē: ꝙ xp̄s oīa nr̄a pctā portauit in lignū.de peni.di.ij.c.ſi enī in v̄bo pctm̄.Et ad Ro.vj.dū ait apl's. Oēs vos q̄ baptiſati eſtis.de cōſe.di.iiij.ꝓpe.⁊.c.vt oſtēdit̄.⁊ ḋ pe.d.c.q̄ natꝰ.⁊ ḋ pe.di.iij.c.ille rex.ad fi.ibi:Deletur ꝑ ſanguinē crucꝭ.⁊ di.iiij.§.hanc ſocietatē. Sed ſi pilatꝰ nō habuiſſꝫ poteſtatem ab vniuerſali dño ſic erat Tiberiꝰ ceſar:⁊ vt neceſſe erat eē quia pctm̄ ade fuit vniuerſale:⁊ ſic ab vniuerſali dño puniendū:iam pctm̄ ade nō fuiſſet punitū nec nos redempti.nā punitio nō iuſte infert̄ nec dr̄ punitio:niſi illata ab ordinario:vt Auguſ. inq̄t.xxiij.di.iij.c.ſex differētie.⁊.c.nr̄i.⁊.q.iiij.c.forte.i fi.⁊ eadme.q.ille gladiū.Et hec eſt ratio quare xp̄s a iudeis vel ab herode punitꝰ nō eſt:q: nō erāt ꝑſides ꝑncipis vniuerſi ſub quo vniuerſale pctm̄ ꝑmi parētis poſſꝫ tolli.Fateri ergo oportet pilatū fuiſſe ordinariū illius q̄ fuit dñs vniuerſi.alias xp̄i punitio non fuiſſet redēptio pctī ade:qḋ eſt falſum.Et ſi fuit ordinarius ceſarꝭ hn̄tis vniuerſum imperiū iuſte ante eccl'iam fuiſſe ⁊ abſq̄ȝ eiꝰ auctoritate.Ex quo infert̄ ab eccl'ia ergo nō depēdere:ſꝫ a deo imediate ſubſiſtere dicēte xp̄o: Niſi tibi datū eſſet deſuꝑ.Fateor tñ ꝙ tal' xp̄i ſubiectio volūtaria fuit:ſic ⁊ pauli cū appellauit ad ceſarē.x.di.ſi i adiutoriū. Ex quo male arguūt q̄ archimādritā ſummū dicūt ſubiectū ceſari:q: xp̄s fuit ſubiectꝰ auguſto.ſꝫ debet dici tal' ſubiectio nō neceſſaria:ſꝫ volūtaria:cum q̄ volūtate ⁊ pōtifex ſe poteſt ſubmittere ceſari.ij.q.vij.nos ſi incōpetent̄.Sꝫ ſi papa nō vult ſubici auguſto:liber eſt.ix.q.iij.alioꝝ. Hec tñ argumētatio:etſi ſubtil' ſit:nō tñ eſt neceſſario v̄a ſiue cōcludens nec mihi placet. Nā queādmodū certo tꝑe Romanū imperiū habuit exordiū ⁊ poteſtatē ſuper ceteras poteſtates terrenas:q̄ ip̄m etiā iuſte ꝑceſſerant.⁊ tenuit primatū in vniuerſo dominio tēporali:ſic eccleſia potuit capere exordium a certo tempore:eſto ꝙ poſt imperiuꝫ etiam qḋ añ iuſte preceſſiſſꝫ ⁊ extūc potuit eē data ꝑtās petro terreni ⁊ celeſtis impij.xxij.di.ca.j.Et ſic fateor ꝙ ante eccleſiā imperiū ex ſe habuit autoritatē:forte a deo poſt vero cōſtitutā eccl'iam:videt̄ cauſam formalem ab eccleſia ſuſcepiſſe. Hoc ſimile videmus in regibꝰ qui hodie ſubſunt romano imperio.l.in nomine dñi.de officꝭ. ꝑfec.preto.afri.⁊.vij.q.j.in apibꝰ.Et ab ipſo demuꝫ ſolo ſunt ⁊ cauſam formalem capiunt ſiue recipiunt:⁊ qui ei nō parēt iniuſti ſunt Nā ante romanū impiū pl'a fuerāt iuſta regna:vt reges iſrahelite qui inceperunt a ſaule et durauerūt vſq̄ȝ ad xp̄m:iuxta ſententiā prophetie iacob dicētis: Nō auferet̄ ſceptrū de iuda:nec dux de femore eius donec veniat qui mittendus eſt ⁊c̄.⁊ tamen preceſſerunt romanū imperiū:a quo poſt ipſum formā ⁊ cām habuerunt. Argui ergo poſſet de imperio romano ad regnum iudeorum quemadmodum ſupra inducitur de eccleſia ad impiū.ſ.ꝙ non exn̄te romano impio qḋ ē cā ⁊ ēt forma alioꝝ regnoꝝ:regnū iſraheliticū ⁊ alia regna vl' nō habuiſſent iuriſditioneꝫ iuſtam:qḋ ē falſum:vt.l.ex hoc iure.de iuſti.⁊ iure.vel ſi habuiſſent nō fuerunt poſtea cum romano ppl'o iuſte cū ante ſuā iuſtā formā habuiſſent:qḋ eſt etiā falſū.Sꝫ oportet dicere ꝙ imperiuꝫ romanū poſtea habuit ꝑncipatū ⁊ dominiū:Et tūc cum adeptꝰ ē ip̄m ꝑncipatū qḋ idē dici poſſet de eccl'ia. Uñ hec argumentatio non concludit:hoc poteſt etiam naturaliter oſtendi.ſol enim habet virtutē actiuam productiuam ⁊ conſeruatiuam in iſtis inferioribus generabilibꝰ et corruptibilibus ſm philoſo. de generatione ⁊ corruptione:quia ſol per acceſſum ⁊ receſſuꝫ a circulo aliquo eſt cauſa predicta in iſtis inferioribus. Sed quis neget herbam virentem ⁊ facientem ſemen ⁊ lignū pomiferum preceſſiſſe ſolis creationem. Nam ſol die quarto

creatus fuit: ⁊ terra germinans herbã virentem ⁊ lignũ
pomiferu3 die tertia. ſol ergo in ſui creatiõe accepit vir
tutem actiuã qua influeret in cuncta germina ⁊ vegeta-
bilia ſuper terrã etiã que ante diem tertiã facta fuerunt
a quo tñ ſole deinceps reciperẽt formã: eſſe ⁊ cõſeruari.
⁊ ſic in eccleſia que ſibi cõpata ẽ. de maio. ⁊ obe. .c. ſolite
poſſet dici ꝙ poſt creationẽ pmo introductã ſicut roma
num imperium accipiat formã eſſe ⁊ conſeruari: vnde
hoc argumentum nõ videt̃ ſufficiens. inherendu3 ergo
alijs cenſemus.

Umanum regnũ ceſaris a ſolo deo imediate depẽ
b dere ſubtiliſſime inſinuat̃ vnde aduertere
oportet ꝙ humana rationabilis creatura
diuinitatis ⁊ mortalitatis: participat nam
omnis eius pars ſubſtãtialis ẽ ex aĩa ⁊ corpore: anima
enĩ incorruptibilis ⁊ ppetua vt ex̃ de ſum. tri. c. j. in cle.
Et iuxta ſententiã phi dicẽtis: Uidet̃ aũt ſepari hoc ab
hoc tanq̃ ppetuum a corruptibili. i. aĩa que ẽ ppetua a
corpore qd̃ corruptibile ẽ: etiã a corpe in quo mortalita
tem participam⁹. Si ergo hõ tãq̃ mediũ poſit⁹ ẽ inter
ppetua ⁊ corruptibilia: neceſſe eſt vt ſapiat de vtroq̃ ex
tremo. ſ. mortalitatis ⁊ imortalitatꝪ ⁊ vtrãq̃ naturã par
ticipet. Nã triplex eſt creatura: ſpũalis ſiue angelica: cor
poralis ſiue humana: ⁊ alia cõis. ſ. ex ſpũ ⁊ corpore vt ex̃
de ſum. tri. c. j. p̃° ℞. Et no. hoſtꝪ. in ꝓlogo ſue ſũme. ṽ.
Eſt igit̃ hec veſtra ſciẽcia ad ſi. illi⁹. vñ ius naturale qd̃
eſt in homine vt. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. j. §. ius naturale. ꝓut
ipſe hõ eſt particeps diuino ꝑ dicit̃ ius diuinũ. pro hoc
.j. di. c. j. ⁊ c. humanũ genus. Prout aũt hoc ẽ in natura
cum qua ꝑticipat ceteris corruptibilis aĩantibus ⁊ per
quã habet ſenſum: motũ: ⁊ inſtinctũ ius: qd̃ ẽ in eo hoc
modo dicit̃ ius naturale qd̃ ẽ cõe oĩbus aĩantibus ſm
Ja. de are. ⁊ Cy. ibi: ius võ naturale qd̃ ẽ in eo ꝓut ẽ hõ
ſapiens ⁊ diuinus ⁊ humanus dicit̃ naturale gentiũ de
quo. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. j. §. ius gentiũ cum. l. ſe. Sed cum
oĩs natura ordinet̃ ad quẽdã vltimũ fine3 cum finis ſit
cauſa cauſarum in intentione: ⁊ eſt effectus cauſaru3 in
exſecutione. xxxv. di. c. ab exordio: ⁊ c. ſexto die: ⁊ not.
Jo. an. in princi. vj. Sequit̃ vt hõis finis duplex ſit: vt ſi
cut inter oĩa entia ſolus corruptibilitatẽ ⁊ incorruptibi
litatem ꝑticipat: ſic ſolus in duos. fines ordinet̃ pmus
finis hominis vt eſt corruptibilis ẽ huius vite tranſito
rie: beatitudo tamẽ qualis põt haberi: ⁊ hic finis conſi
ſtit in opatione ꝓprie virtutis ⁊ figurat̃ ꝑ terreſtre3 pa
radiſum. de conſe. di. iiij. c. eccl̃ia. Alius finis hoĩs in
quãtu3 incorruptibilis eſt beatitudo vite eterne que cõ
ſiſtit in fruitione aſpectus dei ad quã fruitione3 ꝓpria
virtus nõ põt deſcendere niſi diuino adiuta ſit lumĩe. ⁊
hic finis pro celeſti paradiſo capit̃ dicto. c. eccl̃ia. Et ſm
has cõſiderationes ſumpte ſunt a phis tres vite. volue
runt enĩ ꝙ hõi prout cõmunicat omnio cu3 brutis cõpe
tet vita voluptuoſa. S3 vt eſt aliquid in ſeipſo cõpoſit⁹
ex vtraq̃ natura cõpetat ei vita politica. vt autẽ ꝑticipat
cum ſubſtantijs ſeparatis quas nos angelos noĩamus
cõpetit ei vita contẽplatiua. Quilibet ergo vel viuit vt
beſtia ⁊ d̃ his ñ ẽ ſermo: vl̃ viuit vt hõ: vel viuit vt angl̃s
Et ſicut duas viuẽdi formas ꝓbabiles ponunt ſic dupli
cem felicitatẽ in vita cõſtituũt. nã vitã voluptuoſam ne
gant fore vitã felicitatẽ politicã ⁊ contẽplatiuã vt dicat̃
quis felix politice qñ eſt felix vt hõ habẽdo in ſe prudẽ-
tiam que ẽ recta ratio agibiliũ. Ponũt cõtemplatiuã fe
licitatẽ vt dicat̃ quis felix. contemplatiue qñ eſt ſup ho
minẽ: ⁊ qñ eſt felix nõ ſolum vt hõ ſ3 vt eſt in eo aliquid
diuinitatis: ⁊ aliquod melius hoĩe in his que aguntur:
igit̃ ponunt felicitatẽ politicã: ⁊ in his que ſpeculantur
ponunt felicitatem contemplatiuã: ⁊ appellãt tunc ipm̃
non hominẽ: ſ3 homine meliorem. nam agere ⁊ cõmuni
care in actionibus cũ alijs competit homini vt homo ẽ
Sed ſpeculari ⁊ cognoſcere veritatẽ cõpetit ei vt ẽ in eo
intellectus ſpeculatiuus qui eſt quid diuinũ ⁊ ſm quẽ
cõmunicamus cum deo ⁊ cum ſubſtantijs ſeperatis. Et
ideo in pmo politicoꝝ colligitur ꝙ quilibet aut eſt hõ
aut eſt homine peior: ⁊ tũc beſtia. vel eſt hoĩe melior
⁊ tunc eſt quid diuinum. ⁊ has duas vitas in homine ſi
militer diſtinguũt theologi ponentes actiuam vitam: ⁊
cõtemplatiuã. Ad has igit̃ vitas conſequendas vel bea
titudines ſeu felicitates: ⁊ ad hos fines attingẽdos ꝑ di
uerſa remedia veniri oportet. Nã ad finẽ beatitudinis
terrene venim⁹ ꝑ phiſycã. i. naturalia documenta iſta ſe
quẽdo ⁊ ſm virtutes morales ⁊ intellectuales opando.
Ad ſecundũ vero fine3 ꝑducũt ꝑ ſpiritualia documẽta
que rationẽ humanã tranſcẽdunt. ⁊ iſtum finẽ aſſequi
mur ꝑ virtutes theologicas. ſ. fidẽ ſpem ⁊ caritatẽ. Et l3
deus eternus ꝑ dicta ſanctoꝝ ⁊ ꝓphetarũ nobis hos du
os fines oſtẽdat: humana tñ natura que procliuis ẽ ad
malũ ab adoleſcẽtia ſua. xij. q. j. oĩs etas. ⁊ in autꝪ. de mo
na. §. ſi vero. Nã ad motũ ⁊ actũ peccati naturali moue
mur inſtinctu. in autꝪ. de reſti. ⁊ ea que pa. §. vnã ꝓ fecto
plurimũ iſta ꝓſtergat. vñ neceſſe indigẽt hoĩes duplici
directiuo ſicut duplex eſt finis noſter in quẽ tendimus.
Primus finis ẽ ceſar qui ꝑ naturalia documẽta ⁊ tpa
les poteſtates genus humanũ ad tpalem felicitatẽ diri-
git. ſ. ſedatis tẽpeſtatib⁹ nr̃e mortalitatis humane: nos
cũ mundo ſumus in pacis trãquilitate cuſtodiẽdo atq̃
ſeruando. vñ hoc maximũ debet ceſar curare vt gen⁹ hu
manũ liberũ in pace ⁊ trãquilitate q̇eſcat oĩ tyranide ab
lata atq̃ ſubmiſſa. pro hoc in autꝪ. de here. ⁊ fal. in pn̄. ⁊
.C. de veteri iur. enu. l. ij. §. ſed q2. deinde facit. l. j. C. de
offi. p̃fec. ꝑtoris afri. vbi dicit̃ ꝙ ſub tali ĩperio romano
ſubditi cõſequunt̃ libertatẽ ſub alijs ſeruitutẽ. Et ĩ ꝓhe
mio decretaliũ vbi ꝓbat̃ ꝙ pax ẽ vnitas ſubditoꝝ. deb3
eẽ vltim⁹ finis legiſlotoris. ⁊ cõpetit h̃ ꝓprie ceſari qui
mũdi hui⁹ trãſitorij ⁊ tpaliũ curã habere debet: nõ autẽ
põtifici q̇ eẽ nõ debet de h̃ trãſitorio mundo tpali iuxta
ſentẽtiã vitatꝪ eterne dicẽtꝪ: Rogo pat̃ nõ ſint de mũdo
ſic̃ ego nõ ſu3 de mũdo. Secũdus finis ẽ põtifex ſũm⁹
q̇ ſm ꝓmiſſiões ſctoꝝ patrũ ⁊ fidẽ ⁊ ſpe3 quã debemus
hr̃e genus humanũ dirigat ad celeſtẽ patriã vitã eternã
ſ3 cũ iſti⁹ mũdi ſẽſibil̃ diſpoſitio ꝓcedat ad̃ diſpoſitiõe3
celoꝝ ⁊ ſupioꝝ iux̃ ſnĩã3 phi p̃° metaphi. ⁊ ij. celi. dum
inq̇t: neceſſe ẽ hũc mũdũ eẽ otiguũ ſupiorib⁹ actiõib⁹ vt
oĩs virtus inde regat̃. ſeq̇t̃ ꝙ diſponẽ de iſto fine ⁊ dire
ctiuo ꝑ qd̃ dirigitur ad btãm et̃nã vitã ꝯſeq̃ndã ſolu3 ad
illu3 ipm̃ ſpectet q̇ celoꝝ diſpoſitiõe3 introduxit: q̇ ẽ ſol⁹
de⁹. vñ a deo ſolo hic finis q̇ ẽ ceſar nr̃ diſponi dẽt non
ab alio. ⁊ h̃ volũt tex. q̇ ꝓbãt ꝙ ĩpiu3 ſit a ſolo deo. x. di.
ſuſcipite. de ma. ⁊ obe. c. ſolite. xxiij. q. iiij. q̇ſitu3. ⁊ ĩ autꝪ.
qũo oportet epi. ĩ pn̄. ⁊ ĩ aut. ꝯſti. q̇ dedi ĩ pn̄. cũ multis ſi
milib⁹ ml̃totiẽs allegatꝪ. Ex q̇bus ĩfert̃ ꝯcluſiue Ceſarẽ
a deo ĩmediate depẽdere nõ ꝑ ſũmi põtificis mediũ qui
directiõi vite ſpeculatiue ⁊ cõtẽplatiue dedecus nõ põt
nec dẽt actiõibus iſtis mũdialibus turbari vt maxĩe ſta
tim probant iura ſequentia.

Eprolixius diu euagẽ diuerſa referendo vltimas
n confirmationes induco vt oſtendã impe-
rium tẽporaliu3 nõ eſſe in ſacerdotio nec
eſſe poſſe. Certum eſt ꝙ ſtatus religionis
ſine intermiſſione tẽporalium eſt altior ꝑfectior ⁊ vltior
omni eccleſie diuino cultu q̃3 ſtatus ſecularis eccleſie cũ
intromiſſione tẽporalium. hoc vult Aug⁹ de moribus
eccleſie du3 dicit de iob: Sic amiſit eni3 ille oẽs diuitias
⁊ factus ẽ repente paupꝛimus ſ3 in cõcuſſum tenuit ani

mum quo aīo ſi eſſe poſſent noſtri tēporis hoīes non
magnopere in nouo teſta. ab iſtaꝝ poſſeſſiōe cohiberēt
vt pfecti eē poſſim⁹. hoc idē Jero. ad eliodoꝝ inquit:
Perfect⁹ ſeru⁹ nil hēt pter xp̄m: aut ſi aliqͣ hēt pter xp̄z
pfectus nō ē. Et idem in epl̄a de vita monaci malchi de
ſcribēs eccleſiā inquit: Adulta pſecutiōibus creuit mar
tyrijs coronata fuit. Sed poſtq̄ ad xp̄ianos pncipes ve
nit potētia ⁊ diuitijs maioꝛ ē facta ſ3 virtutibus minoꝛ.
Hoc etiā ꝓbat᷑.xij.q.j.duo ſunt genera: vbi inſinuat᷑ q̄
diuinis mancipati officijs debent ab omni ſtrepitu tem
poralium ſegregari. Ex hoc enī clerici dicunt᷑ q2 cleros
grece latine ſoꝛs: ſiue hereditas dicit᷑.xxj.di.cleros.⁊ di
cto.c.duo:⁊.c.clericus.q2 in ſoꝛtem vel hereditatē dei
ſunt vocati. ſed qui deum poſſident vel eius hereditatē
ne vna cum propheta dicere poſſunt Pars mea dn̄e nil
vltra dominū habere pōt quod ſi quippiam vltra domi
num habuerit pars eius nō erit dominus dicto.c.cleric⁹
Hinc eſt q̄ in veteri teſtamēto qui erant in ſoꝛtē vel in
ptem dn̄i vocati: funiculūq3 erant hereditatis ei⁹ nō ac
cipiebāt partes inter ceteras tribus iſrael. ſ3 leuita ⁊ ſa
cerdos de altari ⁊ decimis ſubſtētabant᷑. d.c. clericus
⁊.xxiij.q.viij.§.ecce.⁊ hoc ne ſoꝛte tēpoꝛaliū impedirēt᷑
a cultu diuino.xij.q.j.cui poꝛtio que in eis pdicta mani
feſtius figurant᷑ ex coꝛona quā gerūt in capite.nā radē
do caput nil aliud ex remotione pilorū figurari dicit᷑ q̄z
remotio tēporaliū: dicto.c.duo.quid enī miſeri⁹ q̄ ꝓp
ter tempalia deū cōtempnere cum xp̄us dicat: Oīa que
ſupſunt date ⁊ oīa munda ſunt. Luce.xj.c.⁊.ij.q.j.c.q2
tua fraternitas.⁊ licet nō abnegem q̄ ꝓpter infirmitatē
humanā eccleſia aurū ⁊ tēpoꝛalia poſſit poſſidere: ⁊ ali
quid tpaliū qd̄ ſignificat᷑ myſtice p paruos pilos capi
tis q̄ nos clerici nō abradent: nā etiā xp̄us viam pfecti
onis oſtēdens in altiſſima cōtemplatiōe ⁊ paupꝛtate ta
men condeſcendit infirmis.ij.q.vij.§.his ita. Item ⁊ lo
culos habuit in quibus deſignatū eſt q̄ ratōne infirmi
tatis humane aurū ⁊ tpalia habere poſſit eccleſia vt.xij.
q.j.c.exemplū dn̄i: ⁊.c.expedit: ⁊.c. habebat dn̄us locu
los. nō tamē hic ꝓmiſſus eſt vniuerſalis adminiſtratio
nis tēpaliū: vel vt propter hec deo ſeruiat: ſ3 tn̄ ne ꝓpt
inopiam iuſticie cultus deſerat᷑. Hec verba ſunt beatiſ
ſimi Auguſtini in dicto.c.habebat dn̄s loculos. Si g̃
tempalia ſunt eccleſie pmiſſa nō vt propter hoc clericus
deo ſeruiat ⁊ ſubminiſtret ſ3 vt pro ea cultus ſubſtentet᷑
diuinus: quod clarius inſinuat ipſe Auguſtin⁹.viij.q.j.
ſunt in eccleſia. dum refert paulū apoſtolū dicētem ſua
querentes: nō que ieſu xp̄i: quaſi dicat qui tēpalia pnci
paliter clericādo querūt nō xp̄m gratis diligūt: nō deū
ꝓpter deū querūt: ſ3 ꝓpter tēpoꝛalia cōmoda cōſequē
da lucris inhiantes: ⁊ honoꝛes ab hoībus appetētes vt
ꝓpter hec deo ſeruiāt. quiſquis tn̄ talis ē: mercenari⁹ ē
⁊ inter filios eius ſe nō cōputet: dicto.c.ſunt. Patet igit᷑
q̄ nō omnis vniuerſalis admiſtratio tempaliū clerico
pōt eſſe cōmiſſa ſ3 tantū quantū diuinus coltus nō deſe
ratur inopia. Et hoc innuit apoſtolus dicens habentes
victū ⁊ veſtitū his cōtenti ſumus.xij.q.j.epūs. nā vt in
quit hiero. Aliena rapere cōuincit᷑ q̄ vltra neceſſaria
ſibi retinere. ꝓbat᷑.xlij.d.§.hoꝛtādus. nec vſus terrene
ſolicitudinis cur nos dei miſtros facere debet.xlviij.
di.c.hic enī.§.gibboſus. Jn quoꝝ pſonā pſalmiſta dicit in
pſalmo Incuruatus ſum vſquequaque humiliat⁹ ſum
quia vſus tpalium incuruat ⁊ humiliat dum vacamus
terrenis obmiſſis celeſtibus. Sic enī in vniuerſam ad
miniſtrationē tpalium aſſumeret clericus iam nō p di
uina ſ3 per tpalia cōmoda altiſſimo miniſtraret qd̄ ē cō
tra dei intētionē ⁊ cōe bonū ſancte matris eccleſie: iuxta
illud qd̄ ſcribit᷑ xcvj.di.c.bene quidē de clericis: videl3
quos a iure dominatiōis inuaſit ⁊ iugum diſcipline ec

cleſiaſtice fecit reſpuere: quia tale exercitiū detraheret
diuino cultui: eſſetq3 claudicare in duas partes qd̄ non
licet.xlviij.di.c.ſacerdotis.i.mūdana velle ⁊ diuina: nā
deficit ambobus q2 vult ſeruire duob⁹.xxvj.di.acutius
⁊ quia eēt dei opera facere omnino deſcēdere de pfecto
ad inpfectū qd̄ nō decet: ſ3 potius licet econuerſo. Dico
q̄ etſi ſumm⁹ pontifex qui caput eſt religionis ⁊ pater
patrū vellet in ſe aſſumere vniuerſam adminiſtrationē
tpalium qd̄ nō arbitroꝛ ex quo pfecto ſtatui religionis
ex alto detraheret᷑ ad inferioꝛē ſtatum totalis infirmi
tatis cōdeſcēderemus ⁊ ſic tolleret᷑ de medio.in ipo to
tus ſtatus altioꝛ cōmutando in inferioꝛē infirmū imo
infirmiſſimū cōtra volūtatē dei ⁊ cōe bonū eccleſie: ⁊ cō
tra id apoſtoli dicētis: Siquis infirmat᷑ ⁊ ego nō infir
moꝛ.ij.q.vij.§.his itaq3 rn̄detur eſſetq3 potius ſe manū
ad aratrū apponere ⁊ retrocedere quod electis dei mini
me cōueniēs eſt cōtingere nā cū obliti ſint eoꝝ q̄ retro
ſunt.i.tpaliū que ſola ſint eterna requirāt peſſimū eēt
ſi poſt exoꝛdia boni operis ad prioꝛa mala redirent tpa
lia ⁊ contra ſententiā ꝓphete dicētis: Nō reuertebāt᷑: ⁊
hoc habet᷑ de peni.di.ij.nemo: ⁊.c.nō reuertebant᷑ [redacted] Clericus vero in minoribus ſic: cū ipſis liceat
ceſſare a diuinis ⁊ copulare matrimonio ⁊ ſecularibus
oībus ſe negotijs inmiſcere etiā a ſe totaliter abdicādo
ordinē clericalē vt i.c.j.de cleri.cōiu.li.vj. Et hec ē ratio
quare quis ſimpliciter minores ordines ſuſcipiēdo cū
ordinatione etiā ad titulū ſui patrionij nō perdit feudū
⁊ poteſt ſecularia exercere ſecus ſi retineret ſecum bene
ficium vel ſacros ordines ſuſciperet nam perdit feudū
vt in.c.ſi cleric⁹. ſi de feu. fuerit cōtrouer. quia deo mili
tans congrue nō pōt ſeculo militare: de bene.amic.c.j.⁊
dicto.c.ſi clericus Illud vero ipſum chachino ptranſeo
q̄ quidā fugere volentes dicant habitu apud romanū
pontificem eſſe imperium terrenoꝝ ⁊ noſtreꝝ moꝛtali
tatis l3 nō productionē imediate ad actum ſed per me
dium principis ceſaris quem dicunt a pontifice ſuſcipe
imperium ⁊ ipſius adminiſtrationes: ⁊ ſic in eo a ponti
fice dependere. nam cui denegat᷑ exercitium ⁊ habitus
denegatur: multomagis cum virtus cōſiſtat in exercitio
nō in habitu vt patet ex de ſacra.vnc.c.j.ibi Fides ſine
opatōne moꝛtua ē. de peni.di.ij.c.ſi enim.j.q.j. Fertur
⁊ iacobi.c.ij. facit de conſa.di.iiij.c.v.⁊ fi. ⁊ virtus cu
iuſq3 rei conſiſtit non in ſolo habitu ſed in operotione
virtutis ſm̄ phy.ꝑ° ethi. l3 Senica in aliqbus eplis ad

lucillum aliter ſentiat. Item adminiſtratio tempoꝛaliū
vniuerſalis eſt contra naturā eccleſie vt pꝛobant omnia
iura ꝓcedentia: ergo auctoꝛiſari imperio ſeculari nō eſt
de virtute eccleſie cuʒ virtutes vniuſcuiuſqꝫ rei: naturā
ipſius rei ſequat̃ ꝓpter adeptionē finis. ſed hoc eſſet
non adipiſci finem eccleſie ſed auctoꝛiſare imperiū ſecu
lare: ſed potius impedimentū quia ſupꝛa monſtratū eſt
ꝙ adminiſtratio tempoꝛaliū retrahit ab adminiſtratōe
diuinoꝝ. Ex quibus concludit̃ imperium a ſolo deo im
mediate eſſe in ceſarem. ⁊c̃.

Efellenda nunc puto ipſa obie
cta in parte pꝛima in
ducta ab his qui aduſti flammis inuidie
plus ſacro ſancte romane ſedi cōpatiunt̃
Quū ipſe idem xp̄i vicari⁹ gubernatoꝛ qui
ſuis in pluribus decretalibus manifeſte teſtat̃ ꝙ nō in
tendit in aliena iuriſdictione iuriſdictiones aliquas ex⸗
ercere tempoꝛales. extra de iudi. nouit. de fo. cōpe. licet
ex ſuſcepto. ⁊ c. ex tenoꝛe. ex̃ q̄ fi. ſint le. c. cām. ⁊ c. ꝑ vene
rabilem. Et ad aliud Deuteronomij. ⁊ qḋ habet̃ in ca. ꝑ
venerabilē: Rn̄det̃. nā Hoſt. in ſum. de fo. compe. intelli
git hanc autoꝛitatē in ꝑtinētib⁹ ad fidē: vel in cauſis ſpe
ctantib⁹ ad deciſionē eccl̃ie: vel reſpōde. Nec negat̃ pon
tificem non hr̄e poſſe ſeculariū cognitionē cauſarū: ⁊ ad
ip̄m vt ad ſūmū patrē cū ɔtigit arduū iuris dubiū nō ſit
ad ꝑncipē ceſarē ⁊ alios recurrendū vt altitudine cōſilij
ipſi⁹ ſūmi pōtificis ceſar vel q̇uis alius poſſit rite obſcu
ra etiā ſecularia terminare. Sed cū infert̃: ergo vniuer⸗
ſalis ſeculariū cognitio ⁊ terrenoꝝ eſt pꝛincipalit̃ in pō⸗
tifice. Conſequētia nō eſt bona: qꝛ aſſumptū ſeu ꝑ̄dica⸗
tū eſt de parte aliqua ⁊ ɔſequētia infert ad totū. que q̇dē
nō eſt eadē ratio vt in parte. ſed hic in toto nō eſt eadem
ratio: qꝛ ſi oīs adminiſtratio tēpoꝛaliū eſſe poſſʒ in pon
tifice iam detraheret̃ cultui diuino ꝑ ea que dixi ſupꝛa
in parte ꝓxima. ⁊ licet ꝑmiſerit archiep̄o executionē tē⸗
poꝛaliū fateoꝛ ꝙ papa habʒ adminiſtrationē t̄paliū q̄te⸗
nus ancillant̃ diuinis. Et pꝛo ipſis diuinis indiget. xij.
q. j. habebat dn̄s loculos. In alijs vero vniuerſaliter nō
Et licet legitimauerit regꝭ filios ex hoc nō arguit ɔgrue
ip̄m hr̄e vniuerſalē poteſtatē: quia illud igit̃ eſt cū de fa
cto rex frācie non recognoſcat ſupioꝛē: inſti. de pa. po. in
fi. cū. c. licet ex ſuſcepto. ⁊ c. ex tenoꝛe. nō tn̄ habʒ ɔtinuo
vniuerſalem tempoꝛaliū diſpoſitionē.

Ecundum vero ꝙ dicūt de lr̄a
gene. dicunt quidā
hoc nequaqꝫ poſſe cōſiſtere vt myſtice hec
iſtis duob⁹ ꝑncipib⁹ cōparent̃. Nā ſi hoc
eſſet verū tūc ſeq̄ret̃ ꝙ pꝛi⁹ fuiſſet ſm̄ eos
accidens qꝫ ſubiectū: qḋ eſt ɔtra naturale ꝑncipiū. Sed
ſol ⁊ luna die q̄rta creati ſunt qui ſignificant dignitates
iſtas. homo autē ſexto die fuit creat⁹ cui hec accidētalia
ſigna inherēt: ergo pꝛi⁹ fuiſſent ſigna qꝫ ſignata: ⁊ ꝑ cōſe
quens accidētia qꝫ ſubiecta: quod eſt impoſſibile: cū nō
poſſit eſſe accidens ſine ſubiecto: ⁊ ad remotionē ſubie⸗
cti ſequit̃ remotio accidentis. l. ij. ff. de vſufru. ꝑ̄terea di
cunt: iſta duo regimina ſunt hominū directiua in certos
fines vt oſtēdi ſupꝛa in argumētis ꝓximis in eo qḋ inci
pit: humanū regnū. ſed ſi homo ſtetiſſet in ſtatu innocē⸗
tie in quo a deo creatus eſt vt de pe. di. ij. c. pꝛim⁹ homo.
et. c. adam. ⁊ c. ꝑnceps vitioꝝ. ⁊ c. ſed nec adam. talib⁹ di⸗
rectiuis nō indiguiſſʒ cū iſta duo regimina ſint introdu
cta ɔtra infirmitatē pc̄ti: ⁊ homo nō ſolū in die q̄rta pec
catoꝛ extitit: ſed etiā nōduʒ creatus erat ſimplicit̃ homo
Nā vt ſcribit̃ ſecūdo de aīa Obiecta debēt ꝓcedere po⸗
tentias. Cū enī obiectū iſtarum dignitatū eſſet homo in
ſua infirmitate pc̄ti cōſtitutus: debuit igit̃ pꝛi⁹ ee̅ hō et
in infirmitate qꝫ cōſtitutus hmōi figurate dignitates.

ꝓducere enī ante remedia hoc fuiſſet ocioſum ſm̄ iſtos
Ego vero has reſpōſiones falſas dico. ꝑ̄mo autoꝛitate ec
cleſie q̄ ſic iſta duo luminaria interꝑ̄tatur vt ſignificēt h̄
duo regimina. de ma. ⁊ obe. c. ſolite. ꝑ̄terea quia lʒ dum
ſol ⁊ luna creati fuerūt nō ee̅nt in oꝛbe hmōi regimina:
et ſic nō ſignificarēt duas has dignitates: tn̄ cū ipſa regi
mina ꝑ̄mū in mundū ꝑuenerūt adueniēte ſignato id qḋ
pꝛi⁹ erat in alia q̄litate: nūc incipit ee̅ ſignū. ad h̄ tex. bo.
ff. de noua. l. ſtichū. §. ſi q̇s ita. Nā obligatio nouās non
poteſt ee̅ ante nouatā obligationē: qꝛ ſic ꝑ̄uatio habitū
ꝓcederet quod eſt impoſſibile vt ibi notat̃. Sed ɔceptō
ſtipulatōis nouātꝭ poteſt ee̅ ante ɔceptionē obligatōis
nouate. ſed iurꝭ intellectu dicit̃ ꝓceſſiſſe obligatio noua
ta ipſam nouantē. ſic ex intētione dei ⁊ inſpecto ei⁹ intel
lectu q̄ vult ꝙ ꝑ hos duos planetas hec duo regimina ſi
gnificari: ipſa duo lumina celeſtia ꝓceſſit hō q̄ntū ad h̄:
vt ꝑ ipſa ſignificarētur duo ipſa regimina: lʒ eoꝛum pla⸗
netarū ɔceptio ſeu creatio ad hūc fineʒ ꝓceſſerit ip̄m ho
minē aut hoīes. Simile videm⁹ ī obligatōe fideiuſſoꝛꝭ
q̄ nō poteſt ee̅ ſine ꝑncipali: qꝛ interdū obligatio fideiuſ
ſoꝛis ꝓcedit obligatōnē ꝑncipal̃. l. ſi ita ſtipulat⁹. §. adhi
beri. de fideiuſ. tn̄ quo ad effectū nunqꝫ fideiuſſoꝛ inci⸗
pit pꝛi⁹ obligari qꝫ ſi obligetur ꝑncipal̃. ſic lʒ hec plane
tarū creatio ꝓceſſerit: tn̄ nunqꝫ inceperūt ee̅ ſignū niſi ſi⸗
gnato adueniēte cui⁹ ɔtēplatōe ſm̄ intētionē dei creati
erāt. Sic etiā beatā virginē mariā ſtellā ſcripture cōme
moꝛant. Nunq̇d btā virgo ſtellas pꝛioꝛitate ꝓceſſit: nō
certe. ſʒ ipſa adueniēte ſtella ip̄a: factū ē ſignū: Preterea
null⁹ dicit ꝙ hec duo luminaria ſint in veritate illa duo
regimina: lʒ ſint figurata vel figure duoꝛum regiminū.
et ideo figurāt accidētia q̄ in pꝛopꝛijs ſubſtātijs ɔgruis
t̄pib⁹ a deo futura ꝓuidebant̃. Et ſi h̄ figura ee̅t accidēs
nō ee̅t accidēs rei figurate: ſʒ figurāde. ⁊ ſic figura nō de
buiſſet ee̅ ante pc̄tm̄: qꝛ ſi hō nō peccaſſet nō indiguiſſet
tali remedio. Adhuc delirāt. nā paſſio xp̄i moꝛiēte ī cru
ce ⁊ foꝛmatio eccl̃ie de latē xp̄i doꝛmiētꝭ in cruce fuerūt
in remediū ɔtra infirmitatē pc̄ti. Et ſi hō nō peccaſſet: ta
li remedio nō indiguiſſʒ. ⁊ tn̄ tal̃ paſſiōis ⁊ ſacr̄i anteqꝫ
hō peccaret figura ꝓceſſerat q̄ñ foꝛmatio eue de latē ade
doꝛmiētis figura fuit foꝛmatōis eccl̃ie de latere xp̄i doꝛ
miētꝭ in cruce. Alia v̇o vtamur reſpōſione. Dico ergo ꝙ
dū hi credūt argumentū ꝓ ſe inducē ſuā ɔfuſionē indu⸗
cūt. Nam lʒ luna nulluʒ habeat lumē a ſe niſi a ſole cum
ſit coꝛp⁹ opaciſſimū: nō tn̄ ſequit̃ ꝙ op̄atio ⁊ effect⁹ lune
ſint a ſole: imo ſūt a ꝓp̄a intelligētia mouēte oꝛbē ipſius
lune. h̄ oſtēdit̃ qꝛ ſi op̄atōes lune ee̅nt a ſole ergo eſſent
ſm̄ diſpoſitionē ſol̃ qḋ ē falſuʒ: qꝛ ſunt ɔ̄rie. fateoꝛ tn̄ ꝙ
q̄ntū ad meli⁹ ⁊ virtuoſi⁹ op̄andū ſic̄ luna recipit lumē a
ſole: ita imꝑiū recipit lumē ab eccl̃ia: lumē dico. ſ. fidei.
iuxta id Jo. j. c. Erat lux v̄a q̄ illmīat oēʒ hoīeʒ. xxj. di. c. j.
ī fi. Et ī ſymbolo lumē de lumīe. Et h̄ tn̄ in admīſtratōe
t̄paliū dico ceſarē ab eccl̃ia nō depēdē ſic̄ nec luna ī ſuis
op̄atōib⁹ a ſol̃ lumīb⁹ nō depēdet vn̄ h̄ eoꝝ argumentū
potius cōcludit ad oppoſitū.

Ertio rn̄det̃ rōni q̄ vtiqꝫ v̄a ē vſqꝫ
ad vltimā illationē cū dicūt
ꝙ h̄ vicariat⁹ nō ē dat⁹ ceſari ſed apl̃ico.
Nā h̄ eſt falſū ꝙ imꝑiū terrenoꝝ ſit datuʒ
apl̃ico: imo eſt ademptū. Et vicariat⁹ ei⁹ eſt in diuinis ⁊
diuino dn̄io nō in humanis ſicut ⁊ xp̄us habuit vt dixi
in argumētis ſecūde ꝑtꝭ. in. j. ij. ⁊ iij. argu. Et dū ſubdit̃:
ergo in terris duo erūt vicarij: negat̃. Nā ſi clerici ⁊ pō⸗
tifex ꝓut ſe nō īmiſcēt terrenis nō ſunt de mūdo: ſic̄ nec
xp̄s fuit de mūdo. Jo. xvij. c. vn̄ ſolus imꝑatoꝛ dici debʒ
in terrenis dei vicari⁹ ⁊ in diuinis pōtifex q̄ nō ſunt de
mundo lʒ ſunt in mūdo. Preterea reſpectu eiuſdem regi
minis nō p̄n̄t duo vicarij oꝛdinari ſed reſpectu diuerſoꝝ

regiminū poſſunt duo vicarij diſtincti ordinari. patet in epo q̄ ordinat vicariū in tpalibus ⁊ aliū in ſpūalibus: ⁊ vnus ab alio non dependet: ſʒ tñ ab epo q̄libet ipoꝝ depēdētiā habet: q2 q̄ nō ſūt eiuſdē rōnis vnū n̄ reducit̄ ad aliud ſʒ ſpūalis ⁊ tpalis iuriſdictio non ſunt eiuſdem rationis igit̄ vna ad aliā nō eſt reducibilis. Et que diſtincta ſunt in ſe ⁊ ad diſtinctos fines ordinant̄: vnū nō ē ab altero. vt eſt papatus ⁊ impiū diſtinctos in fines diuerſos. lxxxxvj. di. cuʒ ad verum. ⁊ iō vnū non debet ab alio ordinari imo imediate reducunt̄ ad aliqd̄ certū. Et hic deus eſt a quo imediate ſunt papatus ⁊ impiū. ⁊ iō de⁹ etern⁹ duos cōſtituit vicarios: vnū in ſpiritualib⁹: aliuʒ in tpalibus. Et cū dicis: ergo preſupponis in terris duos vicarios ⁊ ſic duo pncipia ⁊ hoc eſt hereticū. fit pcedens rn̄ſio: q2 licet vicariatus pape ſit in mūdo non tn̄ cenſendus eſt de mundo p pdicta. Et lʒ ambulatio ſupra mare ſignificet vniuerſale dominiū petri in mūdo: debet tamē intelligi de dominio q2 habuit xp̄s vel diuino vel naturali nō de ciuili vt infra dicam.

Quarte rōni rn̄detur q2 verū ē q2 vna eſt eccl'ia habens vnū caput ſummum pōtificē de qua etiā ē impator qui de xp̄i ouibus eſt. Et veꝝ eſt orbis pontificē patrem. Sʒ dum ſubdit̄: ergo dependet impator ab eo vt inferior. fateor vario ⁊ diuerſo modo q2 dico reſpectu diuinoꝝ in quibus in terris eſt papa xp̄i vicarius imperator fili⁹ ē eccl'ie ⁊ ſūmi pontificis. Sʒ in tpalibus nil habet cōe cum papa cui nec habitu nec exercitio temporalia ſunt cōmiſſa vniuerſa: ſʒ ſoli ceſari. ⁊ q2 reſpectu aliquoꝝ poſſit eſſe q̄s ſubdit⁹ ⁊ etiā alijs liber. pbat tex. in. l. fi. C. de iurꝭ. dictꝭ. oīm iudi. Et dum ſubdis ergo in terris erūt duo vicarij: nego quia vt dixi vicariat⁹ pape put tantū in diuinis mediator non cenſet̄ de mūdo nec eſt de mūdo vt pxime dixi ſʒ ſolus vicariatus iperij ē de mūdo iſto terreno cui ⁊ ſubiacet papa ⁊ clerici quaten⁹ iure ſeculi alia q̄ȝ diuina q̄runt ſibi bona vt ppria querere. viij. di. quo iure. xj. q. j. magnū. ⁊ c. ſi tributū. xxiij. q viij. cōuenior. §. ecce. ⁊ eadem. q. c. tributū. Et his etiā reſpōdet̄ q2 ē vnica dei filia: vnica dei mr̄: vnica dei archa vnica ſpōſa: habʒ vnicū p̄rē: vnicū filiū: vnicū rectorē. ⁊ h̄ papa n̄ tn̄ ex his ſeq̄t̄ q2 p adminiſtratiōe tpaliū ceſar a papa poteſtatē recipiat ſicut nec iferiores alij in ſuis actionibus nō recipiunt a ſuis maioribus adminiſtrationeʒ ſʒ a deo ⁊ a ſe ipſis habent.

Ad quintā rōnem dicendū q2 aſſūptum eſt verum pmū. Itē ⁊ illud eſt veꝝ q2 impator de clericis ⁊ ſūmo pōtifice iudicia nō pſtat. ⁊ dum ſubdit̄: ergo non eſt monarcha: cōſequentia nō tenet. nā clerici put ſe tpalibus non imiſcent ⁊ deo ſeruiūt ſācti ſunt: ⁊ liberi in omni regno. xxiij. q. viij. §. ecce. quia lex non eſt impoſita iuſtis. ⁊ Gala. ij. ⁊ xix. q. ij. due ſunt. ⁊ ratio q2 leges ſeculi ⁊ monarchia impatoris ē a deo ordinata ad dirimenda litigia que oriunt̄ rōne ſecularium negocioꝝ: ⁊ talis potētia in illos non extendit̄ q̄ ipſis ſe nō imiſcēt Et hi vt dixi non ſūt de mundo ⁊ ſic nō ſunt ſub monarcha mundi. Sed quatenus ſecularibus ſe imiſcent negotijs quis hoc dicit ipſos non ſubiectos legibus ſeculi p ipſis ſaltim ſecularibus negocijs. cū Augu. otrariū dicat ſup Jo. viij. di. quo iure. ⁊ Ambro. xj. q. i. c. magnū. ⁊ gratianus ibidem in. §. his ita. ⁊ xxiij. q. viij. §. ecce. Et dum ſubdit̄ q2 de tota eccl'ia papa iudicat. hoc verū ſpiritualiter iudicādo: ſʒ tpaliter nō. vn̄ temporalia nō exercet in terris imperij qui ſi. ſint legi. cauſaʒ. ⁊ de imperatore iudiciū dat ſpūale ſub quo impator vt filius eſt pape ⁊ de ouibus xp̄i nō temporaliter niſi forte in patrimonio bti petri qd̄ hodie forſan eſt factū ſanctum ſāctoꝝ ⁊ quod eſt datum pape ab impatore p diuinis ſubſtendādis obſequijs de elec. c. fundamēta li. vj. Et dum ſubdit̄ q2 papa auctorizat̄ cum alijs fateor q2 in ipſis ſpiritualia ⁊ eccleſiaſtica negotia ſunt tractanda: in q̄bus pōtifex ipſe monarcha ē: nō impator auguſtus. Si aūt cōciliū p tpalibus tractandis pncipalit̄ celebraret̄ tūc audacter dicerē ptātem cōcilio nō pōtificē ſed ceſareʒ pſtare debere qui in rebus ſeculi oībus eſt monarcha. ⁊ hoc pōt ppendi in pace cōſtātie. Itē ⁊ in legib⁹ vniuerſo populo datis per iuſtinianū pncipeʒ ſacratiſſimū. Et dū ſubdit̄ q2 petro ⁊ pape datū ē ſoli a deo regnū celeſtis ⁊ terreni iperij. Reſpōdet̄ q2 debet intelligi de regno qd̄ xp̄s i terris habuit qd̄ fuit ſpūale ⁊ diuinū non humanū: cū diſcipulis diſpoſuerit regnū: ſic pater diſpoſuit ſibi regnū Luce. xxij c. ⁊ q2 intelligat̄ de xp̄i ſpūali regno patet p dicta in pmo ſcd̄o tertio argumento vltime partis.

Sexte rōni rn̄det̄ fateriq3 oportet pōtificem ceſari ſupiorē ipſiq3 filiū ceſarem. ⁊ omnia in ipſa recitata vera eē pterq̄ȝ i cōſequentia vt dūʒ ſubdit̄: ſʒ hic pfecto ceſar non eſt hoc veꝝ non ſit. Nā ſupioritas ſūmi pōtificis eſt in ſpūalibus p quibus ceſar filius eſt eccl'ie. C. de ſūma tri. ep'la victor. ⁊ xxiij. q. viij. c. cōuenior. In q̄bus ipſe ceſar a pōtifice dependet vt filius ⁊ inferior q̄ ſpūalia quidem tpalibus ſunt maiora: ſicut ſol maior ⁊ nobilior eſt luna de ma. ⁊ obe. c. ſolite. ſicut aurū plūbo eſt nobilius xcvj. di. ij. duo ſunt. Et iſtis reſpectibus filius auguſtus nō eſt pferendus pōtifici etiā rōne temporalis ſue poteſtatis: q2 ſpiritus non debet cedere carni. x. di. ſuſcipitis ⁊ eadē di. c. lege imperatores. Et q2 de ſpūalibus pdicta intelligant̄ oſtendit̄. xcvj. di. ſi impator. circa finem ibi nō eſſe humanaꝝ legū de talibus ferre ſententiā. p hūanis aūt impator oībus pſt. Et p adminiſtrādis humanis legibus de q̄bus pōtifex ſe non debet intromittere. In q̄bus ſi ſe intromittit ceſari p ipſis tpalibus eſt inferior. vn̄ reſpectu vniuerſoꝝ pōt quis dici maior ⁊ minor nō eiuſdē ſubiecti vt infra dicam.

Ad ſeptimā rōnem reſpondet̄ q2 pontifex habet plenitudinē poteſtatis ſpūaliū ⁊ in hoc nullus iſolidū ſecū eſt dn̄s imperator vero temporalium. Et dū fit argumentū a maiori q2 licet iudicat ſpiritualia ergo ⁊ temporalia: fatendū quatenus ſpiritualia negocia cōcernūt: ⁊ in certis caſibus. vniuerſalit̄ autē q2 pōtifex habeat vel habere poſſit ipſaꝝ cognitionē nō: p ea q̄ dixi in finalibus argumentis ptis vltime: q2 ⁊ argumentū a maiori nō concludit vniuerſalit̄ cū veniret̄ ad abſurdū: ſʒ abſurdū patet q2 cognitio ⁊ adminiſtratio tēporaliū eſſet impeditiua exercicij diuinoꝝ: ergo argumentatio non tenet. facit qd̄ dixi in argumento finali huius vltime partis.

Octaue rōni clara eſt rn̄ſio: q2 qui habʒ pncipale habet ⁊ conſecutiua niſi alteri ſint diſpoſita. Sed adminiſtratio humanaꝝ legū ⁊ ſeculi deus diſtribuit p pricipes ⁊ reges nō p pontifices. viij. di. quo iurꝭ. xcvj. di. ſi imperator. ⁊ c. due ſunt. ergo nō pōtifex. p hoc q2 cōceſſio ſequentiū eſſet impedimentū cōceſſioni pncipalis. i. adminiſtratio tpaliū eſſet impeditiua cōceſſionis ſpūaliū vt pluries ē dictū igit̄ nō venit in conſeq̄tiā id quod eēt ipedimētū pncipalis. Et dū arguis a cōceſſione cōſequētis vn̄ dari debet añcedēs ⁊ oē per qd̄ puenit̄ ad illud rn̄detur: nec negat̄ pōtificē nō habere adminiſtrationem tpaliū q̄tenus diuina ſubſtentent̄ q2 h' licet exēplo xp̄i q̄ loculos habuit. xij. q. j. c. exemplū dn̄i. ⁊ c. habebat dn̄s loculos. Sʒ hn̄ negādū eſt pōtificē habere vel habere poſſe vniuerſā adminiſtrationē tpaliū ſʒ de quo ē diſce

ptatio noſtra quis inferioꝝ omniū corruptibiliū iura re
tineat monarchic: quā nō eſſe in pōtifice ſ; in ceſare: plu
ries eſt oſtenſū. nec obſtat ꝙ qui p̄ncipat̄ fini debet p̄n
cipari p̄ncipio eoꝝ q̄ ſunt ad finē ꝛ ſic eoꝝ p̄ncipē: qꝛ lic;
hec ſint vera dico p̄ncipat̄ p̄nceps finis ꝓpt̄ ipm fineꝫ ꝛ
occaſionē ipſius tm̄ finis neceſſitat ea q̄ ſūt ad finē. Et ſic
papa neceſſitat ceſarē ad ſpūalia ꝛ occaſione eoꝝ diſpo
nit in cōſequētiā de tꝑalib⁹ de re. iudi. ad apoſtolice li.
vj. de iudi. nouit cū ſi. p̄ncipalit̄ tm̄ non diſponit papa de
tꝑalibus ad alios reſpectus ꝙ ipſius finis ꝛ ſic ē impera
toꝛ ſubiectus pape in tꝑalibus rōne ſpūaliū: nō autē me
re rōne ipoꝝ tꝑaliū. Exemplū prebeo materiale ſi ē dn̄s
dom⁹ fiende q̄ habet artifices cū inſtrumētis ſi p̄eſt eis
ad domū ipam cōſtruēdā q̄ eſt finis ipius dn̄i dom⁹ nō
p̄erit ad alios vſus vel actus. vt hec optime ꝓbant̄ in. l.
fi. C. de iuriſdic. o. iu. vbi artifices ſubſūt rectori vniuer
ſitatis tātū in cōcernētibus artē ipam: ſic in pōtifice. ſ;
nos nō negam⁹ ceſarē ſubditū pōtifici rōne ſpiritualiū:
ſ; abſolute negam⁹ tꝑalia pōtifici ſubiecta: ſ; ceſari. nec
ſequit̄ ptās impalis reducit̄ ꝛ ordinat̄ ad ptātem papa
lem cū finis ipe politice qui eſt finis poteſtatis imperia
lis reducat̄ ꝛ ordinet̄ tāꝙ ad maius bonū ad felicitateꝫ
ſpeculatiuā que ē finis ſūmi pōtificatus tamꝙ archyte
ctonica ē p̄ceptiua ꝛ dn̄ans ac legē imponēs ipi politice
ꝛ ptāti imperiali: g̊ ptās papalis ē impalis vel papa ha
bet adminiſtratōeꝫ tꝑaliū: ſicut iſti arguētes vident̄ īfer
re qꝛ nō ſequit̄ quis nō videt vnā ſciētiā alteri ſub alter
nari: ꝛ vnā reduci ꝛ ordinari ad reliquā abſꝙ hoc ꝙ al
tera p̄dicet̄. ſil̄r ars frenifactiua ordinatur ad artē eque
ſtrē: equeſtris ad militarē: militaris deniꝙ ad ciuilem.
Et ita ad ciuilē oēs artes tales reducunt̄ vt vult philo. j.
ethi. nō tamē altera de altera p̄dicat̄ vt dicat̄ equeſtris
ē militaris vel econtra. nec obſtat ꝙ dicit̄ de intellectu
ſpeculatiuo in quo repſentat̄ pōtificalis ptās ꝛ ad queꝫ
ordinat̄ intellectus practicus vt ad ſuū finē: ꝛ ſic debet
papa poſſe mādare impatori ſicut intellectus ſpeculati
uus cogit ꝛ neceſſitat intellectū practicū: qꝛ lꝫ ptās papa
lis poſſit p̄cipere impali: nō tm̄ debet aut pōt papa per ſe
ipm adminiſtrare ea q̄ ſūt imperialis officij nec illa ha
bet aut habere pōt in habitu aut in actu. Et iō verꝫ eſt
qd̄ ſcribit̄. x. di. qm̄. ꝙ mediator dei ꝛ hoim homo xp̄s
actib⁹ ꝓprijs ꝛ dignitatib⁹ diſtinctis offitia ptātis vtri
uſꝙ diſcernit. Nequꝙ ergo pōt ex ptāte ſūmi pōtifi
catus niſi ab impatore ipi cōmitteret̄ ea q̄ ſūt tꝑalia mi
niſtrare. nec eoꝝ exercitū habet in habitu nec in actu ſic̄
nec motor ſupioris orbis ſtellati orbis ſaturni ꝛ alioꝝ
inferioꝝ motionē in habitu nec in actu habet ſ; mouet̄
a ꝓprijs ipoꝝ intelligētijs: lꝫ motor orbis ſaturni ſi poſſi
bile eēt ipm inordinatū fore ab ipo motore orbis ſtella
ti deberet reordinari ꝛ corrigi qd̄ nec nos de impatore
negam⁹: qui ſi deuiet a debito ordīe ſue adminiſtratōis a
pōtifice nō poſſit regulari ꝛ corrigi. loquor de liberatōe
q̄ impediret finē ip̄erij. ſ. vitā politicā q̄ ordinat̄ ad ſpe
culatiuā. vñ ſi regimē eēt ita inordinatū p̄ncipis ꝙ tolle
ret bn̄ſitiū ſpeculat̄ vt quia impator ſciſmatizaret vl̄ de
uiaret in fide tūc poſſit a papa ordinari ꝛ corrigi. nec tm̄
ex h̄ ſequit̄ in hītu nec in actu ptātem imperij eē vel eſſe
poſſe in ipo pōtifice imo penitus ſunt opationes ſepate
atꝙ diſticte. Et ceſar in tꝑalib⁹ niſi a deo a nullo noſcit̄
depēdere niſi q̄tenus neceſſitet̄ ad ſpūaliū ꝛ vite ſpecu
latiue finē. h̄ pōt oſtēdi qꝛ vltim⁹ finis hoīs inq̄ntū hō:
nō dico inq̄ntū ꝑticipat cū ſubſtātijs ſepatis. ſed inq̄ntū
hō: eſt tm̄ ipe ſolus ītellectus practicus g̊ directiuū finis
hoīs inq̄ntū hō erit ptās ipa impalis oīno circūſcripta ꝛ
ſemota a papali: ſic̄ remoueret̄ opatio intellect⁹ ſpecula
tiui in hoīe ſolū vt hoīe cōſiderato ꝛ impatoris ſinectuꝫ
nō ſūt ſimplicit̄ corpora ꝛ corpalia ſ; ad ea q̄ ꝯſiſtūt in in
tellectu practico cui⁹ finis ē prudētia que eſt recta ratio
agibiliū. vñ tollit̄ illa argumentatio ꝙ ſi papa p̄eſt ani
mab⁹ g̊ ꝛ corporibus cū corpa ſūt ſub dominio aīe. Itē
nō nego ꝙ p̄nceps nō debeat reduci ad pōtificē ꝛ ꝙ ab
ipo tāꝙ a p̄mo p̄ncipio debeat regulari: ſ; iſta regulatio
debꝫ eē reſpectu finis ipius pōtificis. i. adminiſtratōis di
uinoꝝ ꝛ ſpūaliū. Et hoc mō ſi obliquus foret īpator emē
dari ꝛ corrigi poſſet: ſ; alijs reſpectibus non depēdet ab
ipo pōtifice. Itē ꝑ hoc non dicit̄ pontifex habere vel ha
bere poſſe habitu vel actu. adminiſtrationē tꝑaliū qꝛ cum
ſpeculatio ꝛ bonū intellectus ſpeculatiui nō poſſit habe
re niſi quis penitus abijciat tꝑalia ꝛ ipoꝝ curā quia ipa
impeditiua ſūt cōtemplatōis. vt eſt tex. in. c. diuerſis fal
lacijs de cle. cō. ita papa non pōt habere bonuꝫ papatus
niſi remotis tꝑalibus. Et iō habet illa practicus intelle
ctus cuius finis ē recte opari lꝫ in opationib⁹ ſuis a ſpe
culatiuo intellectu habeat ordinari ꝛ dirigi ꝛ hoc nos
de p̄ncipe non negamus. ad finē tamē ſue optime ſpecu
lationis. Et ita papa ad finem ſi dei noſtre augende ꝛ cō
ſeruande. vnde hec argumenta que videntur colorata
tendunt potius ad oppoſitum. Nec enim pontifici eſt
commiſſa animarum gubernatio niſi ad eternaꝫ vitam
querendam. Et ex hoc dicitur quaſi ad aliam vitam pō
tem faciens non ad operationes humanas quia ad iſta
eſt poſitus imperator cuius finis eſt actiua vita ꝛ opatio
practica intellectus.

None rationi respondetur ne gādo antecedēs
nam non eſt recipi poteſtatem imperij a pō
tificibus ſed a deo ꝛ per medium romani po
puli quia habet a romano populo qui hanc iuriſdictio
nem tranſtulit in principeꝫ inſti. de iure naturali. §. ſed
quod principi. Et hodie per electores qui euꝫ elegerunt
q̄ habent ex cōſuetudine approbata q̄ ius tribuit eligen
di vt in. c. venerabileꝫ. de elec. ꝛ in. c. ad apoſtolice. de re
iudi. in. vj. imo etiā ſi papa eligeret non tribueret ipe po
teſtatē imperij niſi mālit̄ vt dicā in rn̄ſione decime ra
tōis. Nec etiā electores tribuūt ptāteꝫ ſ; de⁹ vt ibi dicā.
determinat enīꝫ potius pſonā ad talē dignitatē ꝙ ipi tri
buāt ptātē ſic̄ ꝛ collegiū cardinaliū determinat pſonam
pape nec tm̄ ꝑ electōnē ei ius tribuit vt ibi dicā ꝛ lꝫ ipi ſa
cramētū p̄ſtet nō valet: cōſequētia: g̊ papa ē vniuerſalis
dn̄s tꝑaliū: lꝫ ꝓ hoc pape efficiat̄ inferior. qd̄ ego nō ne
go in ſpūalibus in tēporalib⁹ nō: qꝛ ſi vellet ceſar ſe ſub
mittere ꝛ romanū imperiū alteri vtiꝙ non poſſet. ꝓ hoc
l. legatus. ff. de offi. pſi. Itē ad iurādū ſi non vult cōpelli
nō pōt. vt infra dicā. Nec ſi iurat ē fidelitatis iuramētū
ꝑ qd̄ cenſeat̄ inferior vt tangā infra in q̄ne. an pōt cō
pelli ad aliqd̄ iuramentū p̄ſtandū. Itē nō dicūt illa iura
ꝙ impator recognoſcat ptātem a papa ſed iurat pape ꝙ
ſibi fauebit ꝛ exaltabit ecc̄liam. Et ſi hoc eſſet verꝫ ꝙ re
cognoſceret a papa nō eſt ex ptāte ſūmi pōtificatus ſ; ex
cōceſſione ſibi facta ab imperio q̄ poſſet reuocari ſicut ꝛ
alias fuit in ceſare q̄ eligebat pōtificē. lxiij. di. adrianus.
ꝛ tamē pape nō erat ſupior vt latius ibi dicam. Dū etiā
arguit̄ ꝙ de imperio ad libitū diſponit ꝛc. R̄ndet̄ ꝙ ra
tione tꝑaliū hoc papa non facit nec facere pōt vt eſt tex.
de iudi. nouit. niſi in conſequentiam ratione peccati po
teſt omnes compeſcere ꝛ ad penitentiam reuocare extra
de iudi. nouit. xij. q. ij. predicandum. vj. q. j. illis. ꝛ quod
dixi ratione peccati non intelligo ꝙ pro quolibet pecca
to papa temporalia poſſet ad ſe reuocare quia hoc eſſet
ſubuertere vniuerſam alterius iuriſdictionem contra. c.
nouit. ſed intelligo quando ſunt grauia peccata propter
q̄ ecc̄lia pōt cauſas a ſe reuocare vtputa denegationē iu
ſtitie d̄ foro cōpe. c. ex tenore. ꝛ. c. licꝫ ex ſuſpecto vl̄ ſi cri
mē ſui natura eēt eccl̄iaſticū vel rōne paci vel iuramēti

vel quia ſit notorium: vel ſi proponitur contra imperato
rem a miſerabili pſona: tūc dico qꝫ rōne pcti ei denūciat
papa. nō dico qꝫ ex iſtis eū deponat qꝛ ptātem quam ab
eo nō hꝫ: nō pōt ab eo puari niſi ſtaret in ſua obſtinatōe
ꝛ incurreret hereſim vel piculū ꝛ ſuſpitionē hereſis. Nā
tunc poſſet puari ꝛ declarari. d. c. apl'ice. ꝛ qd ibi nota. ꝛ
qd habet. xl. di. papa. nec mirū qꝛ pontifex talibꝰ cauſis
eēt ipe deponēdꝰ. Et idē ſi i ɔtēptū clauiū impator deij
ceret. nā poſſꝫ deponi. xxij. di. c. j. v. q aūt. ꝛ. xxiiij. q. j. h ē
fides. v. ſi aūt. ꝛ e. q. c. rogamus. ꝛ. c. alienꝰ. Et rō: qꝛ deie
rans ꝛ p annū pſeuerās in excōicatōe ē ſuſpectꝰ de here
ſi: ꝛ pōt deponi: imo ſi certa ſit hereſis ē ipſo iure depoſi
tus: de ſen. excō. c. cū ſm leges. li. vj. vn̄ papa pncipē non
deponit qꝛ admiſtratio ipſi ſubſit: ſed rōne pcti p pdicta
facit quod nota. de iudi. nouit. ꝛ in. d. ca. ad apl'ice. vbi
qdā expſſe tenent: qꝫ a papa pnceps nō deponit p pctō
etiā mortali nō data incorrigibilitate. Et iſtud credo ve
rū: ꝛ tunc facit rōne ppe ſue iuriſditōis ſpūal' ppt pctm̄
non qꝫ pſit vniuerſali admiſtratōni tpaliū. Simile dico
de trāſlatōe qd de puatōe cū trāſlatio ſit puatio vnius ꝛ
ɔceſſio alterꝰ. Alijs iuribus introductis ſupra reſpōſum
eſt in. vj. reſponſione ꝛc.

[redacted]

Ad decime rõni põt rñderi per in
terẽptionez: ⁊ ꝙ ille
ſenſus miſticꝰ ibi nõ ſit talꝛ vt ꝑ duobꝰ illꝭ gla
dijs h̃ due ſignificentur dignitates: qꝛ ſi ptãs
vniuerſalꝭ ſecularium ⁊ coertio fuiſſet in xp̃o ⁊ nõ ea vſus
fuiſſet: ⁊ tunc fuiſſet negligẽtia notãdus: qḋ dicẽ de eo ẽ
ꝓphanũ: vt dixi. s̃. in ↄfirmatõe vlt. partꝭ in. ij. argu. Itẽ
qꝛ ſi talꝭ myſticꝰ ſenſus capeꝛ: iam nõ eẽnt rñſiones xp̃i ⁊
diſcipuloꝝ ad ĩterrogata. Nã xp̃s in ṽbis illis dñ dixit:
Qui habet tunicã vendat ⁊ emat gladiũ. nil plus voluit
dicere: niſi ꝙ ſicut priꝰ oĩa eis admĩſtrata fuerãt qñ cum
diſcipulis fuit ⁊ nil eis defuit: ſic nũc tãta eis tribulatio
ĩminere debebat: ꝙ etiã ſi humano mõ vellẽt eã euadẽ:
nõ ſolũ victualia q̃ deſignanꝛ ꝑ perã eẽnt eis neceſſaria:
ſed arma. Et illis reſpõdentibꝰ: Ecce duo gladij h̃. rñdit:
ſatis eſt: vt eis daret intelligi ꝙ gladijs pugnandum nõ
erat. etiã imminẽte xp̃i paſſione. qḋ patet: qꝛ dixit petro
Cõuerte gladiũ in vaginã. xxiij. q. j. in pñ. Et qꝛ ipi inter
rogãti: nũquid ꝑcutimꝰ in gladio: tale exercitiũ denega
uit: nõ ꝙ ſatis eſſet ad pugnandũ duo gladij ↄtra tot gẽ
tes: ſed vt inſinuaret: ꝙ cũ nõ eẽt etiã tũc gladijs pugnã
dũ: duo ⁊ vnꝰ erãt ſatꝭ. Et iſte eſt ſenſus lr̃e verus. Et
h̃ ſentit Beda ſup h̃ ṽbo: Qui dicit ꝙ paupertas iniũcta:
Math. x. c. fuit in caſu neceſſitatis relaxata. vñ non põt
cadẽ reſpõſio diſcipuloꝝ ⁊ xp̃i ad dicta ſupiꝰ: vt illi duo
gladij intelligerẽtur miſtice ꝑ iſtis duabꝰ dignitatibꝰ.
qꝛ ſi diſciplꝭoꝝ nõ ↄgrua reſpõſio fuiſſet ad dicta xp̃i: añ
ipſe xp̃s eos increpaſſet: qḋ nõ fecit. Poſſumꝰ tñ dicere
ꝙ illi duo gladij ſunt duo teſtamẽta: vetus: ⁊ nouũ. Etiã
in quibꝰ oĩa ſatꝭ ſunt. Uel ſi intelligimꝰ ꝙ duo gladij in
telliganꝛ ꝑ iuriſditõe ſpũali ⁊ tpali q̃ erãt apud xp̃m ha
bitu: vt poſtea vidi expleto h̃ ope qḋ approbando dixit
aliqñ papa in decretali: vnã ſanctã: q̃ tñ nõ eſt cũ alijs in
voluminibꝰ incorporata: ſꝫ extrauagans. ⁊ ꝓfecto ꝙ nõ
ſit incorpata: h̃ nõ eſt ſine miniſterio: qꝛ facte fuerunt po
ſtea clemẽtine. Dico ꝙ xp̃s illas ptãtes ab initio diſtin
xit: ⁊ gladiũ. ſ. ſpũalem ↄceſſit petro dũ dedit illi claues
regni celoꝝ. xxiiij. q. j. ſi petro. ⁊ c. quodcũqꝫ. Tpalem vo

ceſari. xcvj. di. cũ ad verũ: ibi vtriuſqꝫ ptãtꝭ officia diſcer
nit. vñ ↄceſſa ceſari ñ ↄceſſit petro: ⁊ ꝙ iuriſditões ipas
a ꝑncipio deꝰ ipſe diſtinxerit: ⁊ ſepauerit: no. Hoſt. i ſũ.
in pñ. §. vñ habuit originẽ. ad fi. ipſiꝰ. §. ibi in. v̉. quicq̃d
dicaꝛ. Et h̃ rõ ẽ q̃re cũ inhibuit petro exercitiũ gladij di
xit: Recõde gladiũ tuũ. xxiiij. q. j. in ſũma. ⁊ nõ dixit gla
dios: vt daret intelligi ſolũ ſpũalem eẽ apud eũ: q̃ nõ de
bet tpalꝛ exerceri. nõ etiã ſecularez eẽ penes eũ: qꝛ tunc
dixiſſet: gladios recõde: lꝫ ꝑma reſpõſio plus placeat. vꝭ
põt dici ꝙ duz ſenſus miſticus capiꝛ ꝑ duobus gladijs
quos dixit eẽ ibi: debet intelligi ꝙ erãt ibi. i. in eccleſia
militãti. ⁊ iſta ſentit tex. in decreta. ꝑdicta: vnã ſanctã: ꝙ
ſint in ecc̃lia ⁊ h̃ nõ negaꝛ: qꝛ ſpũalꝭ eſt: apud pontificẽ q̃
eſt caput ecc̃lie: eſt in ecc̃lia. ⁊ ſi tpalꝭ eſt: apud ꝑncipẽ eſt
in ecc̃ia: qꝛ ꝑnceps etiã de ecc̃lia eſt ⁊ eẽ debꝫ: vt. s̃. pl̃ies
dixi. ⁊ xp̃s ſecularẽ ipſe non habuit: lꝫ in ecc̃lia fuerit: qꝛ
ipſe reſpuit ipm ⁊ hr̃e noluit: ⁊ ideo actibꝰ proprijs offi
cia vtriuſqꝫ plãtis dimiſerit: vt ibi. Et lꝫ q̃dã dicant ꝙ h̃
v̉ba fuerũt ex ſimplicitate petri ꝓlata loquẽtꝭ ſupficialꝛ
male dicũt: qꝛ nõ ſolũ petri fuerũt v̉ba illa: Ecce duo gla
dij h̃: ſed omniũ diſcipulorũ. vñ argumẽta ſua de ſimpli
citate petri ſũmi archimãdrite parũ faciunt ad eẽ: cũ vt
dixi oẽs ꝓtulerũt v̉ba illa xp̃o. Nõ obſtat qḋ dicitur qꝛ
dixit: gladiũ tuũ. ⁊ ſic ſignificauit dominiũ. vñ videꝛ ꝙ
gladius fuerit apud petrũ: qꝛ debet illud intelligi de gla
dio ſuo ſpũali quẽ debet retinere in vaginã nõ effundẽ
do ſanguinẽ ⁊ tpalꝛ exercere. Nã gladiꝰ ſecularis nõ te
netur nec debet retineri in vagina. ſed debet exerceri ab
hñte: ⁊ ſi eẽt penes põtificẽ nõ diceretꝛ illũ invagina reti
nere vꝭ retineri debere: cũ ſalti illũ exercere debeat ceſar
et ſic ipſe põtifex ſi ab eo ceſar haberet facere diceretur:
nec in vagina retineꝛ. Ar. regule qui per aliuz: de re. iur.
debet intelligi de ſuo ſpũali: vt ipm effundendo ſangui
nẽ nõ exerceat. hinc dr̃ ꝙ eccleſia nõ habet gladiũ. xxiij.
q. ij. c. inter hec. ſ. in exercitio tpali: vel gladiũ ipm. ſ. tpa
lem. Ad illud de miſtica oblatione thuris ⁊ auri reſpon
dent quidã: fatẽdo xp̃m deũ fuiſſe dñm. Sed ↄſequens
ꝙ vicarius eius habeat non concedũt dicẽtes: ꝙ nullus
vicariꝰ equalet poteſtati cõcedentis. vñ ſi xp̃s habuit gu
bernationẽ tpaliũ: nõ ſequiꝛ: ergo ⁊ papa eius vicarius
Sed hanc reſpõſionẽ nõ amplector: quia xp̃s diſpoſuit
diſcipulꝭ regnũ ſicut diſpoſuit ſibi paꝛ regnũ: Lu. xxij. ca.
Si ergo habuiſſet tẽporalia: ergo illa diſcipulꝭ dimiſiſſꝫ.
ꝑterea nõ eſt verũ ꝙ xp̃s habuit dñia ſecularia tpaliũ co
ertioneſqꝫ ſeculares: vt ſupra dixi in confirmatõe vltime
partꝭ. j. ij. ⁊. iij. arg. Sed habuit dominiũ diuinũ terreno
rũ: ⁊ iſto reſpectu datũ eſt ſibi aurũ vt ſignificareꝛ dñs:
ſꝫ non ciuili dñio: ſꝫ diuino. viij. di. quo iure. Nec ob. ꝙ
diſtinxit officia ptãtꝭ. i. exercitia: ⁊ ſic ſequiꝛ ꝙ vna ẽ po
teſtas lꝫ exercitia diuerſa. d. c. cũ ad verũ. qꝛ dico ꝙ imo
due ſunt ptãtes: ⁊ hoc ꝓbat tex. in. d. c. cuz dicit: vtriuſqꝫ
ptãs. ⁊ ſic ſignificat ꝙ duplex ẽ ptãs quas xp̃s diſtinxit:
cũ tñ vnã voluit quã petro dimiſit. ſ. ſpũalẽ. Alterã ceſa
ri dedit dũ inq̃t: imago ceſaris ⁊c. xxiij. q. j. quid culpaꝛ.
facit. xcvj. di. ſi impator. vbi tex. dicit: Habꝫ impator pri
uilegia ſue ptãtꝭ: ergo nõ eſt alteriꝰ illa ptãs: ſed ẽ ipius
ceſaris ab omni alia diſtincta. Nec ob. ꝙ ſi xp̃us habuit
ergo ⁊ petrus cui diſpoſuit ſibi regnuz ſicut diſpoſuit ei
pr̃ regnũ. Et ſic videꝛ ꝙ papa debꝫ de regno tpali diſpo
nere: ſicut xp̃s diſpoſuit. xcvj. di. cũ ad verũ. vbi ꝓbaꝛ: ꝙ
xp̃s h̃ officia diſtinxit: quia reſpondeo ꝙ eiꝰ diſtinctio
nõ fuit de tpalibus aliqualꝛ intromittẽdo vel ceſarꝭ of
ficiũ deputãdo: ſed actibꝰ proprijs. Nã tpalia penitꝰ con
tempſit: ⁊ de ſe eis ſe in nullo intromiſit. et ſic officiũ qḋ
habebat ſpũaliũ: a tpali diuiſit. primũ voluit ſpũale. ſecũ
dũ nullo modo habuit: ⁊ penitus renuit ꝓprijs actibꝰ: i.
renuendo. ſic pontifex renuendo penitus tpalia actibus

pꝛopꝛijs debꝫ hec officia diſtinguere. Nõ ob. illa decre.
ūnã ſanctã: dū dicit: Sed certe q̄ in ptãte petri tpalẽ gla-
diū eſſe negat: male attẽdat vbū dñi ꝓferentis: Cõuerte
gladiū tuū in vaginã. vterqꝫ ḡ eſt in ptãte eccľie. Nã iſte
tex. facit pꝛo pͥncipe: qꝛ fateoꝛ ꝙ gladiꝰ tpaľ eſt ſub ptãte
pape: qꝛ ipſe impatoꝛ eſt de ouibꝰ xp̄i ⁊ filiꝰ pape. Sed ſi
cut filius aduẽticia nõ habet a patre: debet tñ de ipſis di
ſponere ſm ꝯcilium p̄ris. ita pͥnceps lꝫ debeat ad nutū ⁊
cõciliū ſacerdotis põtificꝭ mouere gladiū: nõ tñ habꝫ ab
ip̄o põtifice. Et ideo tex. dū dicit: Gladiū tuū debet expo
ni. i. eccľie tue: qꝛ in eccľia ſua eſt nõ mouẽdꝰ ab ipſo põ
tifice. ⁊ iſto mõ põt dici ſuus: qꝛ in eccleſia ſua eſt: ſꝫ nõ
in ſuo dñio: vel ab ipſo mouẽdus ſed a pͥncipe. et quãdo
vult ſeq̄ nutū ⁊ ꝯciliū põtificꝭ: ⁊ ideo ꝓ fide debet ſemꝑ
ip̄i pape obedire ⁊ moueri: ſed nõ pꝛo alijs ſuo nutu mo
uere: qꝛ tunc papa ipſe diceret̃ gladiū ip̄m mouere: ⁊ ip̄e
põtifex iuriſditionẽ talem exercere: vt in. c. mulieres. de
ſen. excõ. ⁊ in. l. pater. de manu. vindic. ⁊ no. Bar. in. l. ſꝫ
ſi vniꝰ. §. ſeruus meꝰ. ff. de iniurijs. Sed ipſi pape ẽ ꝓhi-
bitū exercere gladiū tpalem: ergo nec ꝑ ſe nec ꝑ aliū exer
cet: quia etiã ſi ꝑ aliū faceret: ipſe facere diceret̃: vt dixi.
Uel dic ꝙ hec nõia poſſeſſiua tuū ⁊ ſuū non ſemꝑ deno
tant dominiū: ſed variant̃ reſpectu ꝑſone loquentis: vel
eius cū quo fit locutio: vľ reſpectu rei de qua loquimur
vt no. Bar. in. l. quitus. §. argento. ff. de auro ⁊ argen. le.
Et ideo ſi lego ſeruo res ſuas: intelligit̃ de rebus q̃s hꝫ ⁊
poſſidet in peculio. l. iij. ff. de manumiſſio. que tñ nõ ſūt
in ſerui dñio. ſic in pꝛopoſito gladiꝰ tpaľ eſt petri: ⁊ pape
q̃ntū ad poteſtatẽ quã habet faciẽdi ip̄m moueri ꝓ fide
nõ pꝛo alijs: ⁊ h̄ mõ dr̃ eccľie: ⁊ eẽ pape: vt vba ſm certã
materiã capiant̃: cū vt dixi alio mõ non ſit eccleſie vľ ad
eius nutū mouendus.

d Uodecime et tertiedecime ra-
tioni reſpõdet̃: ⁊ põ
derari ſubtiliť opoꝛtet: ꝙ iura dominij vario
et diuerſo modo ſumūtur in iuribꝰ n̄ris in ꝓ
poſito. Nã aliquod ẽ dominiū quod homini eſt ꝯceſſū
rõne iuſticie ⁊ ſue innocẽtie ⁊ puritatis: quod dominiū
pꝛius adam habuit: ⁊ deinde xp̄s alioꝝ innocẽtiſſimus.
Hoc tñ dñium cū haberet̃ ꝑ ſcõs viros ⁊ iuſtos q̄ tanq̄
filij ſūmi regis in omni regno liberi ſunt. xxiij. q. viij. §.
ecce. nõ eſt particulare dominiū poſſeſſiuū: nõ coactiuū
vľ punitiuū: ſed eſt cõmune omniū iſtoꝝ in mūdo exiſtẽ
tiuꝫ. xij. q. j. dilectiſſimis. xxiij. q. vij. c. j. ⁊. ij. ⁊ fac. viij. di.
quo iure. Et h̄ naturale põt dici dominiuꝫ quo iure oĩa
ſūt cõia. j. di. ius naturale. Nã dominia poſſeſſiua ⁊ par
ticularia cū ptãte coercendi delicta: ab iniq̄tatibus ⁊ ho
minū peccatis ꝓceſſerunt dictis iuribus: pꝛopter q̄ coer
cenda deꝰ ptãtes ꝯſtituit ſeculares: d. c. quo iure. Eſt ſe-
cundū dominiū quod ab iniquitatibꝰ deſcẽdit: quia ho
mines quiſqꝫ querebãt iure pꝛop̄o ſibi ⁊ particulari do
minio res querere. Et ſm iſtud facta eſt oꝛbis ⁊ reruꝫ di
uiſio. vt. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊. j. di. ius gentiū.
Hec quidẽ dominia nõ ſunt iuſtoꝝ. itẽ eſt dominiū di-
uinū. i. dei: ⁊ hoc ſiľr nõ eſt dei ꝑticulare: ſed diuinum ⁊
cõmune: quod cõceſſit ipſe deus omnibꝰ pariter animã
tibus. d. c. quo iure. Et hoc vult ſcotus: alias doctoꝛ ſub-
tilis ſuꝑ li. iiij. ſen. di. xv. q. ij. diuinū ergo dominiū ⁊ iu-
ſtoꝝ xp̄s habuit etiã inquantū deus ⁊ homo. Sꝫ do
miniū ſeculare ⁊ ciuile omniū terrenoꝝ xp̄s non habuit
viam ꝑfectionis oſtendens: imo tenuit Jo. vj. habuit tñ
et ciuiliter foꝛte loculos: ⁊ ꝯdeſcendens in inferiꝰ: vt. xij.
q. j. habebat dñs loculos. in quibꝰ habitus pecunie ꝑ fu
turã tunc eccľiaꝫ habẽdus deſignabatur. ſ. tñ vt diuinꝰ
cultus non deſeret̃ inopia. d. c. habebat. modo fateoꝛ ꝙ
diuina ſunt iuſtoꝝ. ſ. dominia diuina ⁊ naturalia: nõ hu
mana q̄ conſiſtunt in iure pꝛopꝛij poſſidendi ⁊ malicias

coercendi. Jtẽ de dñio dei quod deꝰ habet: dñm fateoꝛ:
ſed eiꝰ dominiū eſt diuinū: vbi oĩa ſūt cõia. viij. di. quo
iure. q̄d nõ habet q̄d pꝛopꝛij vel coertões ⁊ ptãtes ſecu
lares. Et lꝫ foꝛte deus omnipotẽs vt oꝛdinariꝰ anteq̄ ha
beret miniſtros tẽpoꝛaliter aliquos iudicauerit hec tñ
ptãs in xp̄o: inq̄ntū homo nõ fuit vt docui. ſ. in. ij. argu.
ꝯfirmatõis vlti. Et ſi nõ fuit in eo nec in põtifice cui xp̄s
diſpoſuerat regnū ſicut pater ipſi diſpoſuerat regnum:
Lu. xxij. c. Et lꝫ dicat̃ ꝙ ap̄li etiã cauſas ſeculares tracta
uerunt: illud debet intelligi pꝛopť defectū iudicis ſecula
ris: qui tunc deficiebat inť xp̄ianos. vnde ⁊ tunc ſupplet
pontifex ⁊ ſacerdotes: de fo. cõpe. c. ex tenoꝛe. ſed non tñ
pꝛo hoc infertur pontificẽ habere terrenoꝝ omniū moꝛ-
taliuꝫ monarchiam alijs ibi inſertis. Ex ſuꝑioꝛibꝰ patet
reſponſio congrua: ⁊ lꝫ ſacerdotes veterꝭ teſtamẽti habe
rent adminiſtrationẽ tpaliū ſacerdotes noui teſtamenti
deus cõſtituit digniozes cū eis ſeculariū inhibuit curã:
vt perpẽſius ſpūalibus vacarẽt officijs: illi quidẽ aĩalia
victimabant: iſti vͦo coꝛpus xp̄i ⁊ ſanguinẽ eiꝰ offerunt:
pꝛopť quod expedit vt eoꝝ manꝰ ab omni ſoꝛde munda
noꝝū aliene ſint. pꝛo quo facit. l. di. ſi poſt. j. q. j. neceſſe ẽ.
Ad id de intellectu pꝛactico ⁊ ſpeculatiuo ⁊ de oꝛdinatꝭ
ad fi. vt neceſſitent̃ a fi. dixi. ſ. in reſponſione octaue ra-
tionis. Et quod dicit̃ de minoꝛi mundo: dico ꝙ q̃tenꝰ
tpalia veniunt ad finẽ ſpiritualiū: papa imponit neceſſi
tatẽ pͥncipi ſic aĩa rõnaľ hoĩs diſponit ad ſuuꝫ finẽ. Nec
obſtat ſi dixit: oĩa tpalia oꝛdinant̃ ad finẽ ſpiritualiū fa
teoꝛ in habitu ſꝫ nõ in operatiõe. Et h̄ vult tex. in. c. habe
bat dñs loculos. xij. q. j. vbi tex. vult ꝙ clerici tunc hẽant
tẽpoꝛalia quantū diuinus cultus nõ deſeratur inopia: ⁊
ideo habuit dñs loculos. i. parua marſubia in quibꝰ pe
cunie per eccleſiam habende deſignatus eſt. Non ḡ vni-
uerſa tẽpoꝛalia in operatõe ſunt ſemꝑ pꝛopť ſpiritualia
lꝫ in habitu ſic. Et ſic nõ ob. ſi dr̃ ꝙ omnia tẽpoꝛalia ſunt
ad finẽ ſpiritualiū. Et ideo dicitur ꝙ duo ſunt hominū
genera. xij. q. ij. duo ſunt ⁊c̃.

q Uartedecime rationi reſpõ-
ſio eſt ex tex.
in. d. §. itẽ cū dauid. Nã ⁊ nathan pꝛopheta:
cū regẽ redarguit: ſacerdotij eſt executꝰ offi-
cium in quo regi maioꝛ erat: nõ vſurpauit regis officiū
in quo erat regi inferioꝛ. Monuit enĩ eū vt per peniten
tiam ſua expiraret peccata: nõ tẽpoꝛaliter tulit in eū ſen
tentiam vt tanq̄ adulter ⁊ homicida moꝛti necaret̃. vñ
ille tex. facit ad oppoſitū. Jtem illud Danieľ ſoluitur
ꝑ nota. ij. q. vj. §. itẽ daniel. Nam miracľa veterꝭ teſtamẽ
ti ſunt admirãda nõ in exemplū noſtre actionis trahen
da. Nã ſamuel interfecit regẽ amalech: ⁊ ex ſacerdotibꝰ
noſtris non licet effundẽ ſanguinẽ. Jtẽ depoſitio ſaulis
nõ fuit facta per ſamuelem vt dei vicarius: ſed vt nūcius
vt facile depꝛehenditur ex tex. Nam vicarius eſt q̄ in
eodem tribunali vbi oꝛdinarius iudex ſedet ſententias
ꝓfert: vt no. i. c. romana. de offi. oꝛ. ⁊ no. in. l. j. ff. quis ⁊ a
quo appe. Nūciꝰ ẽ q̄ tanq̄ pica ⁊ oꝛganū ſibi cõmiſſa de
nūciat. l. ⁊ licet. ff. d ꝯſti. pecu. vñ nõ ꝯcludit argu. de nū
cio ad vicariū pꝛeterea vt ſupꝛa oſtendi: hec dominia ci
uilia ⁊ coertiones tẽpoꝛales nõ fuerunt in xp̄o: ergo nec
in eius vicario. alijs ibi inſertis patet ſupꝛa reſpõſio. Et
ad. c. aliud. xv. q. vj. ſm glo. Jlle tex. facit in oppoſituꝫ: qꝛ
nõ depoſuit ibi papa regẽ francie: ſed deponẽtibus con
ſenſit. Ad aliud vero myſticū de leui ⁊ iuda nõ eſt bonū
argumentuꝫ pꝛocedit in natiuitate: ergo in auctoꝛitate:
qm̄ multi ſūt maioꝛes natu qui nõ ſolum autoꝛitate nõ
pꝛecedunt: ſed etiã a iunioꝛibꝰ pꝛecedunt̃: vt ſi ep̄i iunio
res ſint ſuis pꝛeſbiteris: Jn eſau ⁊ iacob hoc etiam oſtẽ
ditur. nã iacob iunioꝛ fuit ⁊ nõ pꝛioꝛ natu: ⁊ tñ in digni
tate ⁊ autoꝛitate pꝛeceſſit eſau.

BIBLIO… UNIVERSIDAD DE SEVILLA

Rationi q̄ndecime ꝙ fuerit relaxata
paupꝑtas:poteſt mltipliciter
r reſpōderi:ꝙ tantū in cauſa neceſſitatis immi
nētis tp̄e paſſionis xp̄i fuerit facta relaxatio:
et ad id ꝙ fuerint cerimonialia ⁊ ꝑmiſſiua:nō p̄ceptoria
et ēt moꝛalia. No.Ambꝛo.ſup id Luc̄.x.Nolite poꝛtare
ſacculū ⁊c̄. Inq̄t enī:ſi ꝓhibent̄ aurū poſſidere nō in va
cuū petrꝰ effuſa dn̄i mādata cum poſceret̄ a paupe vt ei
aliq̄d pecunie largiret:ait:argentū ⁊ aurum nō eſt mihi.
Itē ſup id Luc̄.ix.nil tuleritꝭ in via:dicit Qual̄ debet eē
q̄ euāgeliſat regnū dei p̄ceptis euāgelicis deſignat̄ vt ſi-
ne virga ⁊ pera ⁊c̄. Itē dicit glo.ſup Actꝭ.iij.⁊ ibi ſup id
Lu.x.Et ibi Be.ſup Lu.xxij.c.Et idē Hiero.ad Euſto.
Oēs iſte autoꝛitates dicūt poſt moꝛtē etiā tale duraſſe p̄
ceptū.Sed ſi q̄d ↄceſſum ꝑ habitū loculoꝝ clericis:debꝫ
intelligi tantū quantū diuinꝰ cultus nō deſerat̄ inopia:
vt vult Aug.xij.q.j.habebat dn̄s loculos.

Sextedecime rationi reſpōdet̄
ꝙ papa nō immi
ſ ſcēdo ſe tp̄alibꝰ nulli ſubiectꝰ eſt:tanꝙ filius
ſūmi regis.xxiij.q.viij.§.ecce.ſed ſi eis ſe immi-
ſcet:ip̄a tp̄alia ſunt ſubiecta ceſari:⁊ opoꝛtet de ipſis hr̄e
cenſum.xj.q.j.magnū.Papa v̄o tanꝙ vicariꝰ dei ⁊ ꝓut
filiꝰ ſūmi regꝭ a nemine iudicat̄:qꝛ nō cenſet̄ de mundo
cū pater ſit iuſtoꝝ q̄ nō ſunt de mūdo.Et iſto reſpectu ne
mini ſubeſt:etiā ſi ſe īmiſceret tp̄alibꝰ:qꝛ inſpicit̄ qḋ eſt
in eo maiꝰ.ſ.diuinitas:temoꝛpalia tamē ſunt ceſari ſub-
dita.vnde pro ipſis inferioꝛ eſt ceſare ſimpliciter ipſum
reſpiciendo in tempoꝛalibus ſiue in diuinis:lꝫ fatear ra
tione diuini officij a nullo poſſe iudicari:⁊ ī ↄſequentiā
etiā de tp̄alibꝰ.ix.q.iij.alioꝝ.de ipſis tn̄ exterioꝛibꝰ ⁊ ter
renis electi:ceſari tributum reale ⁊ onera mere realia ſol
uūt:qꝛ tranſeunt cum onere ſuo p̄terꝙ p̄diū in quo con
ſtruit̄ eccl̄ia:vel qḋ efficit̄ dos eccl̄ie qn̄ tale p̄diū ē ↄſti
tutū eccl̄ie dos a dn̄o tributi.Et h̄ poteſt eē rō q̄re de do
natione facta ꝑ principem pōtifici ipſe non debet ceſari
tributū:quia tal̄ donatio facta eſt eccl̄ie dos ꝑ ip̄m p̄nci-
pem cui debet̄ tributū.Sꝫ ſi fundus eēt ↄſtitutꝰ dos ec-
cleſie inſcio dn̄o tributi vel nō ↄſentiente:tunc debet ad
ante redimi a tributo.alias etiā dos eccl̄ie eēt effecta tri
buto:vt no.in.d.c.j.de cenſi.ſm̄ Hoſt.⁊ doc.quinīmo ne
dū p̄ncipi:ſꝫ ⁊ alijs ſecularibꝰ dn̄is tenent̄ eccl̄ie ad one
ra pro exterioꝛibꝰ in eccl̄iam ꝑuentis ad honera etiā ex
terioꝛa oꝛdinaria:q̄ tn̄ anteꝙ ꝑuenirēt exterioꝛa p̄dicta
ad eccleſiam erant iā indicta:vt no.glo.in.l.incola iā.ff.
ad munici.Et idem dicas pro indicēdis qn̄ pro talibus
oneribꝰ indicēdis res erāt hypothecate anteꝙ ꝑuenirēt
ad eccl̄iam:vt ſi res ipſe erāt affecte ad certū onus ⁊ ꝑpe-
tuū ꝑ ſolidos ⁊ libꝛas diſtribuendū:qꝛ tunc ad eccleſias
tranſeunt cū onere ſuo.l.alienatio.lꝫ ſi onus non eſſet ab
initio certū:ſed erat ſm̄ imminētes neceſſitates indicen
dū:tūc cū incerte obligatōni nō accedat hypotheca.etiā
ſi eēnt res ꝓ futuris oneribus hypothecate:tn̄ non tene
rētur pro indicēdis eccl̄ie poſtꝙ res in ipſas deuenirēt
vt h̄ no.xj.q.j.ſi tributū.⁊.c.magnū.xxiij.q.viij.tributū.
et de immuni.ec.c.j.li.vj.vbi ꝑ Archi.⁊ in ſpe.de cle.cō-
iu.⁊ ex̄ de cenſi.c.j.⁊ ſic pro exterioꝛibꝰ ſubditi ſunt ceſa
ri.Et pro ſecularibꝰ negocijs quatenꝰ ſe immiſcent:facit
viij.di.quo iure.lꝫ ſi clerici ip̄is ſe nō immiſcēt:liberi ſic̄
xp̄s ſunt ⁊ diſcipuli q̄ tp̄alia abiecerāt:liberi erāt.⁊ ſi ſol
uerūt tributū:fecerūt:ne ſcandaliſarent̄.xviij.q.j.iā nūc.

Decimeoctaue reſpondetur vt
prime:p̄ter vbi
d dr̄ ꝙ xp̄s vſus eſt coertiōibꝰ ſecularibꝰ eiiciē
do vēdentes de tēplo.Dico ꝙ nō eſt veruꝫ:ꝙ
xp̄s coertiones ſeculares habuerit:vt oſtēdi in.ij.arg.cō
firmationis vltime.⁊ oſtēdit̄:qꝛ ſi habuiſſet hic modica
fuiſſet vſus coertione ſimplicit̄ verberādo funicul̄.Et iō
dici opoꝛtet potius ꝙ vſus eſt officij hoſtiarij:cui modi
ca eſt ꝑmiſſa ſine ſanguinis effuſione coertio.

Vltime rōni ꝑ oēs reſpōſiōes factas
ſupꝛa:riſio patet. Nec veruꝫ
v eſt ꝙ ſine licētia xp̄i non pn̄t alieno dn̄o.ſ.di
uino obligari.Sed obligatio ceſarꝭ eſt domi
nij ſecularis.Et ideo ceſar nō poteſt p̄cipere vt me a fide
vel dn̄io xp̄i alienarē.⁊ ſi p̄ciperet nō foꝛet ei parendum.
xj.q.iij.ꝑ totū.⁊ maxie in.c.iulianꝰ.vn̄ nō poteſt hō obli
gari vt retrahat̄ a fide ⁊ dn̄io xp̄i diuino:humano autē
dn̄io bene poteſt q̄s ſe obligare.nā poteſt q̄s pati ſe ven
di liber homo ad preciū participandū.

Seruatis ſic igit̄ aduerſarioꝝ
obiectionibꝰ luce cla
e rius ad ꝓpoſitam primā queſtionē patet.ſ.ꝙ
apud ceſarē eſt terreni imꝑij coꝛruptibilium
omniū.q̄ tp̄e menſurant̄ monarchia.Et quid eſt ſi inter
nos moꝛtales ↄſideres directiuū illud:quo rōne partis
noſtre īmoꝛtalitatis dirigimur ad eternā vitā q̄rendā:q̄
eſt dei viſio:⁊ ipſius fruitio:quā acq̄rimꝰ ſpeculando:⁊
cōtēplando.que eſt felicitas vltima humanoꝝ:⁊ in qua
maxime in ↄtēplatione p̄mi contēplabil̄ ↄſiſtit tota vlti-
ma hoīs ꝑfectio:vt habet̄.j.⁊.x.eth.⁊ de regula.c.licet.⁊
xix.q.ij.c.due ſunt.his vt ſoꝛdes mundialibꝰ:⁊ ex terre-
nis dico iura ipſa monarchie ſup oēs terrenos eē apud
eterne vite clauigerū:⁊ priꝰ fuiſſe in dei filiū redēptoꝛē:
et de ipſo in petrū ⁊ ceteros ſucceſſoꝛes.Et h̄ non huma
na:nō terrena:ſed potius celeſtis ⁊ diuina debꝫ dici mo
narchia:cū ex hoc dicatur pōtifex quaſi pontē ad aliam
vitam faciēs.in quo exigit̄ nō potētatus:ſed virtus.nō
ſuperbia:ſed humilitas.nō auri cōgeſta pecunia:ſed dei
et ꝓximi ↄgeſta dilectio.q̄ moꝝ.īntegritas cuſtodit̄ ⁊ ſal
uatoꝛꝭ p̄cepta ſeruāt̄.ſub h̄ p̄ncipatu ē ceſar pōtifici vt
filiꝰ ⁊ inferioꝛ:et vt vnus ex ouibꝰ gregꝭ dn̄ici petro com
miſſi ⁊ ceteri fideles:vel etiā infideles. Nam oēs hoīes
t̄reni ſunt de ouibꝰ xp̄i ꝑ occaſionē:lꝫ nō oēs ſint d̄ ouili
eccl̄ie:vt no.Inno.ex̄ de vo.⁊ vo.redē.c.qḋ ſup his.hic
eſt ꝙ ſm̄ ip̄m Inno.ſi gētilis qui nō haberet niſi legē na
ture ↄtra illā faceret poſſet a papa puniri: Idē in iudeis
ſi cōtra eoꝝ leges venirent:nō obſtante ꝙ ad papam nō
ſpectat iudicare de his que foꝛis ſunt.xj.q.j.multi.qꝛ il-
lud intelligit̄ excōmunicādo vel compellēdo ad fidē:in
qua ſola dei gr̄a vocari debēt.xlv.di.de iudeis.Eſt ergo
papa diuinꝰ monarcha:qui omnibꝰ inferioꝛibus preeſt
aīaꝝ reſpectu ⁊ directionis earū ad eternā vitā querēdā
Si v̄o ↄſideres directiuū aliud quo rōne moꝛtalitatꝭ di
rigimur ad beatitudinē aſſequendā tranſitoꝛie vite pre-
ſentis:quā demū conſeq̄mur ꝑ ptāres tp̄ales cōpeſcētes
a vitijs genus humanū ⁊ vnicuiꝙ ſm̄ iuſticiā diſtribuē
tes:vitiaꝙ ſeueriſſime vindicantes:⁊ dn̄ia ꝑticularia le
gibus ſeculi inter priuatos diſtinguētes:nos ſic in pace
et trāquillitate ſeruando:menſurādo nos cū ꝓuidentia
q̄ eſt recta ratio agibiliū ⁊ actiue laudabili vite nos ſm̄
prudētie precepta ſubijciētia.Pꝛofecto iura hec ſoli ro-
mano ceſari feliciſſimo auguſto dico cōpetē qui ī terre
nis his adminiſtratiōibꝰ ⁊ ſecularibꝰ dominijs ptātibꝰ
ac coertōibꝰ eſt omnibꝰ ſuperioꝛ ⁊ ſupꝛemꝰ monarcha.
pro quibꝰ quicūꝙ ſint humani generis:etiā ſūmus pon
tifex qui diuinā habet monarchiaꝫ nō mundanā.ſed ſe-
cularia dn̄ia nō coertiones ab ipſo ceſare dependere no
ſcūtur.vn̄ merito ceſar omnes delinquētes poteſt puni-
re:etiā ſi ei de facto nō pareant.et oēs etiaꝫ gentiles ⁊ iu
dei ſub ipſo ſunt.C.de iude.l.iudei.⁊ no.j.di.ius q̄ritū.
et de elec.c.venerabilem.in glo.que incipit.ī germanos
Eſtꝙ terrenoꝝ coꝛruptibiliū omniū p̄nceps:a nullo niſi
a deo immediate dependens:ꝑ mediū tn̄ romani ꝑpli q̄

tanq̄ dei miniſter ⁊ inſtrumentū eiꝰ iuriſditionē omnē
in ipm̄ trāſtulit ⁊ imperiū habet.inſti.de iure na.§.ſʒ qꝛ
quod ꝓ̇ncipi.C.de veteri iur.enucle.l.j.§.cū eni.⁊ no.de
renū.c.j.qm̄ veriſſima ē hec ipa ꝯcluſio:ꝙ bonū vltimū
hoīs inquantū homo ſit opatio ſolū intellectus practici
abſq̄ cōſideratione operationū intellectus ſpeculatiui:
ſʒ quatenꝰ homo in vlteriorē finē intēderet ꝓut de imor
talitate participat:nō eſſet ſolus intellectus finis vltimꝰ
eius ipſe practicus:ſed ſpeculatiuꝰ:cuiꝰ ſpeculatiui dire
ctio ꝑtinet ad pontificē.Sed ſicut recta ſpeculatio impe
ditur ꝑ adminiſtratōes tēporaliū:quod figuratū fuit in
maria magdalena ⁊ martha:vt ī euāgeº.Martha mar-
tha ſolicita es.⁊ ō̄ renū.c.niſi cū pridē:ita papale officiū
turbaret̃ aſſumēdo adminiſtrationē tꝑaliū vniuerſam.
quemadmodū eni intellectꝰ ſpeculatiuꝰ nō aſſumit:nec
debʒ aſſumere officiū intellectus practici cū bene ſpecu-
lare intēdit:qꝛ ſic deſineret eſſe ſpeculatiuꝰ.ita papa nō
debet nec poteſt aſſumere officiuʒ ꝓ̇ncipis imꝑatoris:qꝛ
deſineret eſſe papa.Et q̄uis ſi deuiet ꝓ̇nceps a ſui recta
adminiſtratiōe:poſſit a pōtifice emēdari:hoc nō arguit
tm̄ pōtificē hr̄e vel hr̄e poſſe tēporaliū admiſtratōeʒ vni
uerſam:queādmodū eni iudex emendat male geſta ſub
ditoꝝ.nec tm̄ habet dominiū vel adminiſtrationē bono-
rū ipſoꝝ:nec eoꝝ exercitia.ſic pōtifex ipe facit.loquor ꝙ
emēdat in impedientibꝰ finē ipſius pontificis.Et ex his
confundūtur plima motiua ꝓ̇mo facta.Et quia papa im
perium tollere nō poteſt:nec imꝑatorē amouere:niſi qm̄
deuiaret a fide.pʒ qꝛ imꝑator ⁊ impiū ab ipſo nō depen
det:qꝛ que nō pn̄t ab hoīe amoueri:a deo īmediate ſunt
Ue igitur illis ⁊ iterū ve:qui fundamēta ecclīe in mon-
tibus ſanctꝭ:⁊ illa ꝑter que nemo aliquod ponere poteſt
quod eſt xp̄s ih̄s veluti in ſūmo angulari lapide ſolida
te in arena tꝑaliū fictis allegationibꝰ fundamēto diſpo
nere queunt.aut eſtuantes in maternos cōcubitus ſum
mi pōtificis qui pater eſt patrū ad vſurpandū vniuerſū
tꝑale imperiū conant̃ violare aſſenſum:⁊ petri nauiculā
tꝑaliū tēpeſtatibꝰ īmergētes:ipſam fluctuare ꝯtinuo ſa-
tagant.Sed o:vtinā ſolos ipſos papa ꝑfidos ſubuerten
tes in hoc romanū imperiū teneret auctores:qm̄ nimiū
canceroſus iſte morbus inualuit.Nam hi alijs etiā plu
rimis noſtro ceſari detrahētes ſubqueſite apl̄is plimis
libertatis colore multos inſcios miſere ab ipſo deuiare
cōpellunt vere dei ordinationi ⁊ exiſtētes:⁊ idolas ꝓp̄e
voluptatis adorātes:intantū vt pauci itali in vera fidei
ſoliditate ſacro impio aſſiſtētes:iter quos paucos vſq̄
adeo cōnumerare nō vereor.Conſpicuū meritis virum
quidā anthoniū vrbini ac mōtis feretri comitē:Cui exi
gētibus eiꝰ virtutibꝰ letus adhereo:⁊ eiꝰ illuſtrē ꝓgeniē
comitis montis feretri que nunq̄ vipio more verſa ē in
viſcera genitricis que nec vt pecus languida gregeʒ dn̄i
ſui:ſua nunq̄ contagione maculauit.Sʒ ſemꝑ adheret
ceſaree vnitati:que obres ⁊ pſecutiones nō modicas et
damna maxima paſſa eſt:pro ſacro romano auguſto vi
riliter dimicando. Satiſq̄ religioſiſſime ceſar vt arbi
tractor tua iura manifeſte defendi imperiū a deo.ſ.īme
diate:nō ꝑ vicariū ipſius alicuiꝰ mediū fore:⁊ inquantuʒ
opus fuit nō minꝰ aut ampliꝰ.Nūc aūt ad alia ⁊ tibi et
mūdo vtilia trāſitū ꝓparo.Et iſta ō ꝓ̇oritate ſūme archi-
mādrite:eiuſq̄ ptāte diſcernere eſt ad ꝓ̇rie dicta q̄dā cō
nexa:ſeu cognata referre igit̃ placet ⁊ de ipſiꝰ pōtificꝭ ⁊
tua ptāte paululū enarrāt.Hec igit̃ ſubſeq̄nt̃ diſceptatō
ſupponat̃:Quis ꝓ̇ferēdꝰ vt maior ſit ſūmꝰ pōtifex:an au
guſtꝰ:⁊ q̄lit̃ vnꝰ ſubalt̃nat̃ alti:⁊ q̄s forte int̃ ipos litigā
tes iudiciū interponat:⁊ vniuſcuiuſq̄ qual̃ ptās ſit.

Vbſanabunt et derident ſa-
cri romani im-
perij detractores vt arbitror dubia ante lata
audētes me dicere hereticū ⁊ inſanuʒ ex eo quod in du
biū reuocē.quod eſt ſanctis auctoritatibꝰ iam decretū ⁊
ampliſſimis rōibꝰ roboratū:ab eccleſiaq̄ deciſū:cū oīs
dubius eoꝝ q̄ ſcā decidit eccleſia:hereticus ſit cenſendꝰ
Sed ipſi potiꝰ arguēdi ſunt qui ſanctarū ſcripturaꝝ mē
tē ſm̄ nudam tm̄ verboꝝ corticē intelligūt ratione atq̄
intentione ipſarū ex glo.Que tamē non ſunt iudaice ad
lr̄am cōſiderāde:ſed ſm̄ mentē dei intelligēde:q̄ vt dul-
cide eniteſcāt ad ipſas explanādas linguis mordacibus
poſtpoſitis accedamꝰ.Et ex quinq̄ aut alijs pluribꝰ ſū-
mi pōtificis nōnulli ſupra ceſarē maioritatē oſtendant.
Primū nāq̄ ordinis ratōne:qm̄ pōtifici ordo annexus
eſt:principis aūt nullus eſt ordo:vt no.de elec.c.venera-
bilem.⁊.lxiij.di.valentinianus tm̄ igit̃ ceſaris eſt digni
tas:ſed nō ordo:⁊ ideo ꝓ̇nceps nō conſecratur criſmate
ſed tm̄ oleo delinit̃:vt in.c.j.de ſa.vnc.quia eius non eſt
prop̄e cōſecratio:ſed inūctio.vt nota.in.d.c.venerabilē.
nec cōſecrationē prop̄e vel ordinē habet.Itē ⁊ ordo ipe
qui imprimit̃ pape:fundatur in aīa:qm̄ gr̄a:ſciētia:cara
cter:⁊ ordo ſacerdotal̃:ſignū eſt aīe.Imperial̃ vero pote
ſtas fundatur in corpore.C.de ſacro ſan.eccle.l.ſancimꝰ
ō peni.⁊ remiſ.c.cū infirmitas.xij.q.j.p̄cipimꝰ.xxiiij.q.
iij.ſi habes.ita ordo ſacerdotal̃ eſt potior ⁊ maior pote-
ſtate imperiali:preſertim quia maioritas debet conſide
rari ratione ordinis:nō dignitatis:vt no.in.c.ad ſuppli-
cationē.de renū.Itē cuiꝰ ſubiectū nobilius eſt:illius po
teſtas ⁊ actus nobilior atq̄ maior. Et hec miſtice figu
rata fuere in ꝓ̇mi parētis genitis abel:⁊ caym.nā abel ſa
cerdotiū figurauit:caym regnum.Abel paſtor offerebat
de ꝓ̇mo genitis gregis:ad cuiꝰ reſpexit dn̄s oblationes.
Sed ad caym munera dn̄s nō ꝓſpexit:qm̄ agricola ter-
rena dn̄o offerebat.Gen̄.iiij.c.Ratione igitur ordinis ⁊
ſubiecti:poteſtas pōtificalis maior:⁊ deo acceptibilior
imperio reputat̃:cū ipa primū vacet adminiſtrationi di
uinorū:queq̄dē ceſari minime ſunt ſubiecta.xxiij.q.viij
ꝯuenior.⁊ ideo ſcriptū ē:Que ceſaris ceſari:que dei deo
Imperiū v̇o in humanis meditat̃:vt in autꝭ.quō opor-
tet epi.in ꝓ̇n.⁊ hac de re ſacratiſſimꝰ imꝑator in.d.autꝭ
quō oportet epi.ꝑmittit ſacerdotiū imperio:quia ꝑ̇ores
et maiores inferioribꝰ preponūtur.C.de no.co.fal.l.vni
ca.poſt mediū.⁊ de maio.⁊ obe.ſtatuimꝰ.⁊ ī autꝭ.de nō
alie.§.ſumꝰ.ſemꝑ ꝑmittit ſacerdotiū imperio:dū ibidē
dicit:nec multū differūt ab alterutro ſacerdotiū ⁊ impe-
rium:quaſi velit ꝙ cū vtrūq̄ ſit īmediate a deo:vt in ꝓ̇n.
dicte autꝭ.quō oportet epi.nō tamē multū differūt:niſi
qꝛ ſacerdotiū ꝓut meditatur in diuinis:maius ⁊ digniꝰ
eſt imperio:quod vacat humanis:quoniā diuina tantū
humana ꝑcellunt:quantū anima corpori antefertur.de
maio.⁊ obe.c.ſolite.⁊.c.illud intātū.vn̄ manifeſte doce-
tur maioritas ſūmi pōtificatus:quia quāto quis melio
ribus ꝑeſt:tāto magis ipſe maior:nobilior:⁊ honeſtior
eſt.in autꝭ.de defen.ciui.§.nos igitur.col.iij.Et ideo pō
tifex tanq̄ ſupremꝰ ⁊ omnibꝰ maior inquit:ꝙ habʒ ple-
nitudinē poteſtatꝭ:vt qui fi.ſint le.c.ꝑ venerabilem.⁊ ꝙ
omnes debēt duci eius autoritate pōtificis:nō proprio
ſenſu.vt in.c.j.de conſti.et ipſe xp̄ianiſſimꝰ imperator h̄
ipſum videt̃ aſſerere:dū dicit:ꝙ leges nō dedignant̃ ſa-
cros canones imitari.ī autꝭ.vt eccle.ap̄.prop̄.epi.§.ſi v̇o
et de mona.ī fi.Et alibi dicit etiā ꝙ preomnibꝰ vult ſeq̄
ſacras regl̄as.ī autꝭ.quō oportet epi.§.j.⁊ vt cle.ap̄.ꝓp̄.
epi.Et his de cauſis arbitror:ꝙ imperator filiū ſe dicat
eccleſie atq̄ pape.xxiij.q.viij.cōuenior.⁊.C.de ſum.tri.
epl̄a victor.⁊.xcvj.di.quis dubitet.⁊.c.ſi imperator.Et
eccleſia mater imperij dicit̃:in autꝭ.vt determi.ſit nucle.
§.j.vt ſe inferiorē pontifici recognoſcat:queamadmodū
filiꝰ inferior eſt parēti.Ex quibꝰ cū ratione ordinis pon
tifici annexi:ſed nō principi propter quē ordinē ꝑferen

dus eſt habēs nō habēti. ⁊ ideo epiſcopꝰ prefertur p̄ſbi-
tero: ⁊ preſbit̄ diacono.lxxix.di. ⁊ hec.ī fi.xxiij.di.a ſub
diacono. ⁊.c.legimus.cū rōne ſubiecti vtriuſq;: ꝙ ſit no-
bilius ſubiectū ſūmi pōtificis: tam etiā rōne ꝑfectionis
ipſius ceſaris profitētis: ꝙ vult ſacros canones imitari: ⁊
filiꝰ eſſe pape: manifeſte colligit̄ ſupioritas atq; maiori
tas ſūmi pōtificis ſupra ceſarē. Secūdo ratione cōſecra
tionis: maioritas ⁊ ſupioritas palam fit: quoniā pōtifex
et epiſcopꝰ capite inūgunt̄ criſmate: ſed nō princeps qui
oleo tm̄ in brachijs ⁊ armis inūgitur: nō in capite. de ſa.
vnc.c.j.vt detur intellectus ꝙ ſacerdos ipſe ē caput: ⁊ in
eo repreſentat̄ xp̄i pſona: qui caput ē eccleſie ſue ſancte.
et ideo pōtifex vicariꝰ ſolus ē vnicus ih̄u xp̄i: vt in.d.c.j
Et eiꝰ vices gerit in terris. de tranſla.c.quāto. ⁊ vt eccle.
benefi.c.vt noſtrū. ⁊ in terris dicitur habere celeſte arbi
triū. C. de ſum.tri.l.j.ſicut ergo in ſupernis eſt ſolus deꝰ
ita in terris vnicus dei vicarius: qui omnibꝰ preſit: ⁊ iu-
dicet: ⁊ a nemine iudicetur.xxiij.q.v.hec imago. ⁊ ipē ſit
quē xp̄s in ſanguine ſuo fecit pōtificē: regē: ⁊ ſacerdotē:
d.c.j. ⁊ ſatis ſupra in argumētis p̄me queſtionis p̄dicta de
duxi atq; p̄miſi. Ex his concluditur ꝙ in capite pontifex
delinitus dei vicarius cunctis preeſt. Et omnis etiam ce
ſar ſibi ſubditi ſunt.

r

Ratione ſue ampliſſime ptātis proba
tur: vt tertio ipſius pontifi-
cis ſuperioritas ⁊ maioritas vltra ceſarē. Nā
imperator ſpirituali poteſtati ſubiacet: ⁊ ab
eo creditur: nō ſolū in terra: ſed etiā in celis poſſe ligari
et ſolui.xcvj.di.quis dubitet. Nā petro cōceſſa fuit vni-
uerſalis poteſtas: homines ligādi atq; ſoluēdi: nemine
excepto.xxiiij.q.i.ſi petrus. ⁊.c.quodcūq;. Et omnes iu-
dicibus ſpiritualibꝰ ſunt ſubiecti. de peni. ⁊ remiſ. Oīs
vtriuſq; ſexꝰ: omneſq; p̄ncipes: decet ſuis epiſcopis obe
dire. de maio. ⁊ obe.c.oēs. ⁊.c.illud. Et ideo pontifex al-
loquitur imperatorē inquiendo: Noueris ex ipſorū epi
ſcoporū te dependere iudicio: nō illos ad tuam poſſe re-
digi volūtatē: vt in.c.ſi imperator.xcvj.di.in fi.dicit: Im
peratores xp̄iani ſubdere debent executiones ſuas eccle
ſiaſticis p̄ſulibꝰ: nō preferri: Quare nōnulli pōtifices ali
quos imꝑatores anathematiſauerūt. Innocētius enī pa
pa archadum imperatorē excōmunicauit: qui conſenſe
rat ꝙ iohānes criſoſtomꝰ a ſua ſede pelleretur: ⁊ ſanctus
ambroſius: licet nō vniuerſalis eccleſie epiſcopꝰ theodoſiū
magnū imꝑatorē a fidelium cōmunione ſecluſit.xcvj.di.
duo ſunt. vñ maioritas pontificum deſignatur: quoniā
maior eſt ille qui male dicit q̄ cui maledicitur: ⁊ ille q̄
bene dicit q̄ cui benedicitur.xxiiij.q.j.§.ſi aūt. ⁊.xxj.di.
deniq;. ⁊.ca. Nunc autē. Et ideo melchiſedech ſacerdos
benedixit abrahe patriarche: vt maior. Ad Hebr̄.vij. Et
ipſe abraham patriarcha qui interp̄tat̄ pater celeſtis vl̄
excelſus: munera obtulit melchiſedech ſacerdoti tanq̄
maiori. Geñ.xiiij.c. Obtulit enī ipſi panē ⁊ vinū. Et pro-
pterea ēt valētinianus īpator ſuffraganeis mediolanen̄.
eccleſie dixiſſe legitur: Talem in pontificē eligite: cui et
nos qui gubernamꝰ impiū ſincere noſtra capita ſubmit
tamus. d̄ iudi.c.nouit. Lex enī xp̄i imperatores ſacerdo
tali ſubijcit poteſtati. Jo.j.c. ⁊ Math.vj. Dedit enī deꝰ
ſacerdotibus principatū multo perfectiorē principatibꝰ
imperij.x.di.ſuſcipite. Quia incongruū videtur ꝙ ſpi
ritus cedat carni: aut ꝙ a terrenis: celeſtia ſpiritualia ſu
perētur. Et his forte de cauſis recipit imperator a ponti
fice approbationē: perſone vnctionē: ⁊ coronatōez: ⁊ ca-
put ipſi ſubmittit. de iur.iur.cle.romani. ⁊ de elec.vene-
rabilem. Ex quibus videtur confirmari: ſiue a papa con
firmationē excipere. Nec hec propria cōfirmatio eſt: vt
no. Inno. de re.iudi.cū bertoldus.in.v̄.memorato. his
etiam autoritatibus ⁊ iuribꝰ credo: ꝙ interdū pontifex

imperatorē deponat. de re.iudi.ad apoſtolice.li.vj. ⁊ de
re.iudi.cle.paſtoralis. ⁊ imperiū de gēte in gentē trāſſe-
rat: vt de grecis in germanos. de elec.venerabilem. Et re
ges etiā deponat ⁊ corripiat.xv.q.vi.alius. ⁊ probatur.
qui fi.ſint legi.per venerabilē. dū tex.dicit: Neſcitis q̄r
angelos iudicabitis. et per conſequēs magis principes
Hoc etiā de ſamuele patet: qui ſaul regē cōſtituit. Et ad
ipſum ioadas fecit: qui natalia tūc in iudea regnāte mā-
dauit ab exercitu occidi. Ipſa tamē ſpiritualis poteſtas
ſup̄ma eſt: ⁊ a nemine iudicatur.ix.q.iij.nemo. ⁊.c.alio-
rum. ⁊.j.ad Corinth.ij. excepta cauſa hereſis.xl.di.ſi pa-
pa. Et ideo ſuis legibus imperator nō derogat canones
x.di.l.imperatoris. quoniā non eſt ipſe ſupra legem dei
ſed ſubtus: nec de eccleſijs: aut perſonis eccleſiaſticis po-
teſt ipſe diſponē.xcvij.di.bene quidē. Quia vtentes pri
uilegio clericali nō poſſunt alieni laico perſonaliter ſub
eſſe. de fo.compe.ſi diligēti. Cū igitur ex predictis appa
reat principes ſubditos fore pōtificibus: ⁊ ab ipſis bene
dictiones ⁊ maledictiones excipere: ⁊ iudicari a preſuli-
bus ſuis: ⁊ ab imperio amoueri. patet ꝙ tanq̄ īferiores
ipſis preſulibus ſunt cenſendi atq; ponēdi. Ex preroga-
tiua antiquitatis maioritas ſūmi pōtificis deſignatur.
Nam antiquitati decreta ſanctorum patrū ſanxerunt reue
rentiam exibendam: vt in.c.quanto. de tranſla.epi.ff. de
iur.iur.l.ſemp. ⁊.l.j.ff. de albo.ſcri.lxxv.di.ordinatiōes.
ſed ſacerdotiū eſt antiquiꝰ impio: quoniā melchiſedech
qui fuit ſacerdos preterit ſcriptā legē quingētis fore an
nis. Exo.xxviij.c.ī fi.no. de conſti.c.tranſlato. licet ſacerdo
tium leuiticū vna cū ipſa lege ortū habuerit: vt no.in.d.
c.tranſlato. Et ſic vtrūq; ſacerdotiū melchiſedech ⁊ leui
ticū p̄ceſſit romanū imperiū. Et demū ipm̄ leuiticū fuit
tranſlatum de aaron in xp̄m qui fuit de tribu iuda: ⁊ de
xp̄o in petrū: vt hoc habet̄ in.d.c.trāſlato. ⁊ ſic ſubroga-
tus debere ſapere naturā eius: in cuiꝰ locū ſubrogat̄.l.ſi
eū.§.qui iniuriarū.ff.ſi quis cau.l.i.§.ſimiliq; modo. C.
de bo.que libe. vt quemadmodū ſacerdotium melchiſe
dech ⁊ leuiticū antiquitate ⁊ propt̄ eam preterit romanū
imperiū: ita xp̄i ſacerdotiū ⁊ petri debet precedere: etiam
ſi poſt inchoatū romanū imperiū initium habuerit. īmo
plus ſm̄ aliquos dici poſſz: ꝙ etiā petri ſacerdotiū anti-
quius eſt romano imperio. Nam q̄uis tempore xp̄i im
perator receperit iuriſditionē a romano populo: vt.l.ij.
ff. de ori.iuris. ⁊ inſti. de iure na.§.ſed quid principi. illa
talis poteſtas abuſiua poteſtas fuit: quoniā ius cōcedē-
di legem erat per prius in ſacerdotio etiam illo tēpore:
vt no.in.d.c.tranſlato. quod loquitur indiffinite de po-
teſtate legis cōcedende: vt eſſet in ſacerdotio: ⁊ vt etiam
in laicos ſacerdotibus talis poteſtas cōpeteret. vñ ex ta
li tranſlatione iuriſditionis in principē non habuiſſet:
vel habuit princeps poteſtatē legis concedende. niſi ſua
poteſtas fuiſſet per eccleſiam: poſtea quo ad exercitium
in laicos confirmata. volunt enī iſti ꝙ princeps nullam
de ſe iuriſditionē habeat: niſi a pōtifice vel eccleſia: dicē
tes habitu ſalti omnē iuriſditionē: ⁊ vtrūq; gladiū apud
xp̄m ⁊ petrū fuiſſe: ⁊ ſic nō apud alios: cū apud duos in
ſolidū eſſe nō poſſit. Et pro iſta ſentētia ſunt omnia illa
argumēta que in p̄ma q̄ſtione ꝓ p̄ma p̄te deduxi. q̄ nūc
ne bis idē replicē pretermittā: niſi ꝙ ſi hec eſt ſententia
vera: ſeq̄tur ꝙ pro ſua iuriſditiōe imperiū reciperet cau
ſam autoriſabilem ab eccleſia: ⁊ ſic imperio circa ipſam
iuriſditiōem antiquior eſſet eccleſia: cū impoſſibile ſit in
eſſe precedere queq; ſuam cauſam vl̄ autoritatē ſue cau
ſe.l.obligari.ff. de auto.tuto. Et ad hec facit: quia in vete
ri teſtamēto per ſacerdotes ordinata ē regalis poteſtas
regiminis.viij.di.c.ſi. ⁊ Exo.x. ⁊ dixi in p̄mis confirma-
tionibus p̄me q̄ſtionis: vñ maior eſſet papa qui prebet
autoritatē q̄ cui preſtatur autoritas. Sicq; tam ratione

antiquitatē cū ſacerdotiū antiquius ſit imperio q̄ ratione autoritatis cū eccleſia ſtatuat ſm eos iuriſditionē: patet autoritas pontificis ſupra ceſarem.

Robatur hec pape maioritas ratione obiecti ⁊ finis: i quē potentia cuiuſq̄ pontificis ⁊ ceſaris ordinatur. Nam obiectū pape: eſt reformatio animarū: ⁊ ideo ipi earū cura cōmiſſa eſt: que eſt ars artium. Item eius potentia eſt in eternā vitam directiua: que eſt fruitio dei ⁊ eius viſio. talis autē fruitio eſt ſine cōparatione nobilior felicitate mūdi corruptibilis ⁊ trāſitorij: Temporalis vero ceſaris poteſtas ad reformationem exteriorū. Et ſicut anima eſt ꝑncipiū motus: ita ſpiritualis adminiſtratio in animaꝝ cōpoſitione diſpoſita eſt primū principiū motus: ⁊ tēporalem poteſtatē precellit tanq̄ prima. Itē ratione finis oſtenditur pōtificis ſuprema poteſtas: quoniā ipa ordinatur ad eternā vitam querendā: ⁊ ad virtutes theologicas ordinādas: fidem: ſpem: ⁊ caritatē. Et ideo vicarius ſūmi dei habet peccatorū remiſſionē: ⁊ gratie impetrationē: cū habeat claues ligādi ⁊ ſoluēdi. Humana vero principis potētia eſt ad finē beatitudinis ꝯſequende mūdi huius tranſitorij: vt dixi ſupra in confirmatorijs ꝑme partis. ⁊ ipſa videt̄ ordinari in vlteriorē finē: videlicꝫ ad finē poteſtatis papalis: vt ibi dixi. Et ſic melior eſt poteſtas papalis imperiali: quia finis eſt melior ⁊ maior eoꝝ que ſunt ad finem: vt late ſupra in ꝑma queſtione deduxi in confirmationibus ꝑmis: que omnia poſſent hic iterū replicari. Maioritas etiā ipa probatur. quia in ſubordinatis agentibus ille eſt maior ⁊ nobilior qui ē propinquior fini: quoniā plus participat de ratione finis. Et ideo melior eſt minera argēti propter appropinquare magis auro: q̄ alie minere metallorū: Sic eſt ſūmus pōtifex: qui magis appropinquat xp̄o ihū ⁊ deo noſtro: cui ſucceſſit vicarius ſpiritualiū ad contemplandū deū: ⁊ mūdialia relinquenda Hinc forte eſt ꝙ imperator ſoluat decimas ſuis epiſcopis: vñ maioritas cōprehenditur: de cenſi. c. ij. quia caro peccata obnoxia decimata eſt: xp̄s autē ſolus de lumbis abrahe exiens ſm carnē in abraham decimatus non eſt quia nō fuit caro xp̄i vł anima peccato ade ſubmiſſa. de conſe. di. iiij. c. ſed adhuc queritur. de bap. c. maiores. §. ſed adhuc. ⁊ Aug⁹. ſup Gen. xxxiiij. c. Et ideo inquit Apoſtolus: Si nos vobis ſpiritualia ſeminam⁹: nō magnū ſi nos carnalia vr̄a metamus: quaſi velit ꝙ decime a quocūq̄ pontifici exſoluantur. Ex quibus tūc ratione obiecti ⁊ finis: tū quia magis appropinquat pōtifex fini: ⁊ q2 vt maiori decime ipſi ſoluunt̄: patet pōtifices antecellentie ꝑcedere ceſarem auguſtū.

Ltra hanc ſententiā confirmare vidētur plures autoritates canonice ⁊ ſanctoꝝ patrū. Nam de ma. ⁊ obe. c. ſolite. ſcriptū cōperitur ꝙ q̄ differentia eſt inter ſolem ⁊ lunam: illa eſt inter ſacerdotiū et impiū. quare patet ꝙ ſexies milies ⁊ quadrageſieſquatuor: ⁊ inſuper eius medietatē eſt maior poteſtas papalis imperiali: q2 tanto maior eſt ſol luna: vt inquit Ptholomeus in. v. li. almagiſti propoſitione. xviij. Et alibi dicitur: ꝙ aurū nō tam precioſi⁹ ſit plumbo: quoniā regia poteſtate ſit altior ordo ſacerdotalis. xcvi. di. c. duo ſunt. Hec etiā maioritas inſinuatur. nā ſicut filius dei eſt contra naturam conceptus ⁊ incarnatus: ⁊ natus ex virgine ipſa in momēto concipiēte deū verū: ⁊ hominē verum: ſic eſt iuriſditio quā reliquit petro ⁊ ſucceſſoribus. nam eſt contra naturā iuriſditionis: quia ſi incidat ſpiritualis cauſa in foro ſeculari: de illa nō cognoſcit ſeculari iudex. ſed cauſa ipſa incidens reuertitur ad ſpiritualem iudicem: vł de ordi. cogni. c. tuam. ꝑ quod. c. confunditur ſententia Bar. quā poſuit in. l. ticia. ſo. ma. dicendo ꝙ ſi de matrimonij cā eſt diſſenſio inter alios q̄ cōiugales: vel etiam vno de coniugaliū de matrimonio litigāte cū tertio nō ꝯiuge: ꝙ de hoc cognoſcit incidenter laicus iudex. Sed ego credo in cā matrimonij ꝙ quomodocūq̄ de illa ſit etiam incidenter queſtio ſiue ſit queſtio facti ſiue ſit queſtio iuris ſiue inter ꝯiugales: vel tertiū ꝙ de illa nō cognoſcit ſecularis iudex etiā incidenter. tex. eſt in d. c. tuam. ⁊ in. c. lator. qui fi. ſint le. Et hoc eſt cōtra naturam iuriſditionis: quia iudex qui ordinarie alias nō habet de cauſa cognitionē: tamen de illa cognoſcit ſi incidit coram eo. tex. eſt in. l. quotiens. C. de iudi. Sed hoc nō habet locū in cauſa ſpirituali: quoniā de ipſa etiā incidenter iudex laicus nō cognoſcit: quia ſicut dei filius contra naturā product⁹ eſt: ita ⁊ hec iuriſditio ſpiritualis ſm Hoſt. Ex quibus cōcluditur pōtificalem poteſtatem precedere imperialē: ⁊ imperiali maiorē eſſe. Poſſent ad hanc ſententiā roborandā adduci omnia iura q̄ in ꝑmis ꝑme queſtionis deduxi: ſed hic prolixitatē euitando dimitto.

Ontraria tñ videtur alioꝝ ſentētia: ꝙ ipator ſupra pōtificē ſit: nō ſubtus: qm̄ legit̄ ſacerdotiū iam fuiſſe ꝑ reges cōſtitutū. Nam dauid rex qui cultū diuinū plurimū ampliauit: ſacerdotes prefecit. Et ſalomon rex ſtatuit ſadoch ſacerdotē. ij. Re. ij. Itē principis maioritas probatur. xxiij. q. ſi. tributū. Nā pontifex et clerici ſoluūt tributū ceſari. Inquit eni beat⁹ Ambro. Si xp̄us cenſum ſoluit: tu quis tantus es: qui putas nō eſſe ſoluendū. xi. q. j. magnū. ⁊. c. ſi tributū. Si ſoluūt tributū: ideo ſunt inferiores: quia eſt ſubiectionis ſignum de cenſi. c. ij. ad hoc tex. in. l. fi. C. de legi. vbi dicit̄: Quid ſanctius: quid maius poteſtate impiali. Et ideo dicūt iura ꝙ omnis anima debet eſſe ſubiecta ſublimioribus ⁊ ex eo ꝙ generaliter dicit: omnis: cōplectitur etiā ſummū pontificem ⁊ alios omnes. xi. q. j. magnū. de maio. ⁊ obe. c. ſolite. in fi. no. in cle. j. de iur. iur. in glo. in. v. cuiq̄ Et hac de re forſan tolleratū eſt quod contingit tempore henrici imperatoris. Nam in cronicis legitur: ꝙ benedictus papa qui ſucceſſit ſtephano: a pōtificatu eiectus eſt et factus eſt papa iohannes ſabienſ. epiſcop⁹: cui impoſitū fuit nomē ſilueſter: ⁊ ipſe pecunia ꝓmotus eſt. Et hic demū eiectus fuit: ⁊ benedictus reſtitutus: ⁊ iterū idem benedictus eiectus: ⁊ pōtificatus traditus eſt iohāni archipreſbitero ante portam latinam: cui impoſitum fuit nomen Gregorius. Et hic etiam ab henrico imperatore depoſitus: ⁊ eſt vltra montes tranſlatus. Hec refert glo. xxiij. di. in. c. in noīe dn̄i. ſi igit̄ impator deponit pōtificem: ergo maior eſt eo. Quia inferior vel par: nō habꝫ in ſupiorē vel parē imperiū. l. nam magiſtratus. ff. de arbi. et de maio. ⁊ obe. cū inferior. Hoc idē interueniſſe ⁊ iterū legit̄. Nā cū iohānes duodecim⁹ papa eſſet venator et totus lubricus adeo ꝙ meritrices publice retineret: ⁊ nōnulli cardinaliū ſcripſiſſent ottoni impatori ⁊ ꝑncipi ſaxonū vt ſcandalo compatiēs ecclie ſancte dei abſq̄ inducijs romam peteret: ⁊ caute claui debitā ꝓuiſionē impenderet. Et ex his pōtifex indignatus iohāni diacono cardinali tanq̄ facti hui⁹ cōciliario naſum feciſſet abſcidi. ⁊ alteri iohanni ſubdiacono q̄ lr̄as ſcripſit: manū amputari feciſſet tandē monitus ab imperatore prefato et electoribus imperij vt ſe corrigeret: nō correctus a papatu eiect⁹ ē ⁊ voto cōi leo papa pōtifex cōſtitutus extitit: q̄ vere pōtifex in aplātu ſucceſſit: ⁊ ei⁹ geſta ſemp vniuerſalis cōprobauit ecclia q̄re dici nō pōt ꝙ tal̄ iohānis depoſitio fuit erronea vel de facto: quia vniuerſalis ecclia leonis facta minime approbaſſꝫ cū nō fuiſſet aplic⁹: ſed apoſtaticus. quod tñ minime verū eſt: q2 pro ſcō viro et

aplīco nr̄o ꝙ pōtifice ipm̄ leonē approbauit eccleſia de
mū ſequens. Si igitur imperator otto papam depoſuit
ergo iudex eius ⁊ maior ipo fuit rōnibus antedictis.

q Uod iuriſdictionē habeat ceſar ſupra
pōtificē ⁊ in ipz ⁊ maior eo ſic do
ceť nō ē ptās vel iuriſdictio maior pōtificis
nec ē ipe maior aut magis exēptus a iuriſdi-
ctōe pn̄cipis ꝙ̄ fuerit ipe xp̄s. nā vicariꝰ nō ē maior illo
cuiꝰ vicarius ē. Sz xp̄s ıq̄ntū fuit hō mortalis ipi pn̄cipi
iferior viſus eſt cū eidē cēſū ſoluit. xi. q. j. magnū ꝙ ē vt
pluries dixi ſubiectōis ſignū de cenſi. c. ij. ac etiā eius iu
riſdictioni ſubditꝰ extitit. Et iō corā pilato ceſaris preſi
de ipe xp̄s inquit. nō haberes ptātem aduerſus me vllā
niſi tibi datū eſſet deſuper ꝓpterea qui me tradidit tibi
maius peccatū habet. Jo. xviij. c. Ex q̄bus v̄bis colligiť
ꝙ pilatus ceſaris tiberij preſes habuit ſupra xp̄um iuri
ſdictōez coactiuā nā de ipa ptāte xp̄us loquebať qꝛ v̄ba
hec ihesu xp̄i fuerūt reſpōſiua v̄bis pilati qui ꝑante dixe
rat. Neſcitis qꝛ ptātē habeo crucifigere te. cui tūc r̄ndit
ihūs nō haberes ⁊c̄ ⁊ ſi habuit ptātē coactiuā in xp̄z for
tiꝰ debz habēr i pōtificē: loquor de ptāte ordinata nō de
vſurpata qm̄ vſurpata ptās n̄ ē a deo cōcedēte ꝙ̄uis for
te ꝑmittēte. nec ō vſurpata ptāte xp̄s loq̄bať: ſz de ordia
ta. iō dixit ꝓpterea q̄ me tradidit tibi maius peccatū hꝫ:
qm̄ magis peccat qui innocentē occidendū tradit ordi-
narie poteſtati ꝙ̄ ipa poteſtas q̄ taliť occidat timore for
te maioris poteſtatis vt feciſſe crediť ipe pilatus. ſed ſi
poteſtas pilati in xp̄m fuiſſet vſurpata qꝛ ſi ius occupaſ-
ſet occidēdi xp̄m tūc maius fuiſſet pctm̄ eius vſurpātis
iuriſdictionē ⁊ occidētis xp̄m ꝙ̄ tradentiū ipm̄ ſimplici
ter occidendū. qō tamē xp̄s ibidē negat nā vult eſſe ma
ius pctm̄ tradentiū ipm̄ occidendi. habuit ergo pilatus
coactiuā iuriſdictionē ⁊ ordinariaz ſupra xp̄m vt ſentit
theofilus ſuꝑ id Jo. iij. c. exponēs illud v̄bū xp̄i dū īquit
a temetipo dicis an alij tibi dixerūt de me. dicit. n. theo-
filus ꝙ xp̄s hic voluit dicere ſi hoc ex te ipo loq̄ris oſtē
de ſigna ⁊ iudicia mee rebellionis: ſi ab alijs p̄cipiſti in-
quiſitionē fac ordinariā. Ex eo igiť ꝙ hic doctor ſentit
ꝙ ſm̄ xp̄i verba pilatus debebat facere inquiſitionē or-
dinariam fateť ꝙ etiā eēt pilati poteſtas ordinaria aliaſ
nō habuiſſet facultatē inquirendi. l. ij. §. ſi publico. ff. de
adul. cū ibi no. hoc etiā ſentit bernardus in ep̄la deſtina
ta ad archiep̄m ſenonēſem dū dicit. cū xp̄s romani preſi
dis poteſtatē ſuper ſe fateať. celitus ordinatā inquiā ꝙ
ſuꝑ ipm̄ iuriſdictionē habuit coactiuā quā tam in eum
exercere iuſte minime potuit niſi xp̄s coraz eo legittime
quantū iudici cōſtare pōt fuiſſet cōuictus de crimine: ſz
quia conuictus nō fuit: ſz timore eū dānauit iniuſte: hac
de re ipe pilatus peccauit ⁊ morte eterne ſe tradidit: qui
cū ſi damnaſſet eū conuictū falſis etiā teſtibus nullū pec
catū ꝯmiſiſſet qꝛ iudex exactitatis ⁊ ꝓbatis dānans etiā
innocentē timore iuſticie nullū peccatū cōmittit. Ex qui
bus deduciť ꝙ habuit pilatꝰ preſes ceſaris iuriſdictio-
nem ordinariam ⁊ coactiuā in xp̄m ⁊ ꝑ ꝯſequens impa
tor debet habere in pōtificē ⁊ ſucceſſores eius: hoc etiaz
patz qꝛ ceſar habuit poteſtatē in paulū apoſtolū ad quē
ceſarē paulus tamꝙ̄ ad ſuꝑiorem appellauit ad quē ſi n̄
fuiſſet ſuꝑior non appellaſſet qm̄ mentitus paulus fuiſ-
ſet quia ſic factis vt verbis mentimur. xxij. diſti. cauete.
quod de paulo dicere nephas ē. Si ergo fuit pn̄ceps or
dinarius pauli ergo ⁊ petri ⁊ ꝑ cōſequens pontificis qꝛ
omnes apoſtoli quantū ad hoc. an forent ſubiecti an nō
ceſaree ptāti fuerunt in p̄eminētia pares. Ex his inferri
videť pōtificē ſubiacē ceſaree ptāti ⁊ eo iferiorē exiſtē.

I Conū vt ora cōcludā ⁊ latrātiū līguas
cōpeſcā opꝰ ē. Et iō ꝑ cōcluſiōes
ꝙ̄ veritatē ſentiā infra ſubijciā. Et ſi q̄dē cōſi
deremꝰ pōtificē ꝓut ſāctitas eiꝰ p̄eminet ſp̄ūalibꝰ ⁊ di-
uinis ⁊ q̄liť ꝓ ipis admīſtrādis cūctos debet habere pō
tifices ſubditos ⁊ ſubmiſſos tūc firmiter habeo ceſarez
ab ipo depēdere vt filiꝰ ⁊ inferior ⁊ vt vna ex ouibꝰ do-
minicis in dn̄o ⁊ iubernatōe petro cōmiſſa ⁊ adeo infe
riorē ⁊ ſubditū exiſtē vt occaſione p̄dictoꝝ poſſit nō ſo-
lum a ſūmo pontifice. ſz a quolibet ſuo ep̄o anathemati
zari ⁊ corrigi ⁊ ꝑ papā ſi opꝰ ē ab īperio āmoueri: nā pec
cādo pōt a papa cōpeſci ⁊ ad penitētiā reuocari ō iudi.
c. nouit. xxij. q. j. c. p̄dicandū. vj. q. j. c. illis. Et his occaſio
nibꝰ dr̄ eē pn̄ceps filiꝰ ſūmi pōtificis ⁊ ei ſubditꝰ inferi
or atꝙ minor. Et ē talis minoritas ⁊ gradꝰ inferior non
ꝑ modū ſimplicis eēntie. i. ex eo ꝙ maiorem habebat di
gnitatē pōtifex ꝙ̄ auguſtꝰ ſicť eſt maior ordo ſacerdotaľ
diacono: ſz ꝑ modū cuiꝰdā pn̄cipatꝰ nālis ſub quo pn̄ci
patu ſit ceſar. ipe vero pontifex ꝓ ipis ſp̄ūalibꝰ ē vnicus
monarcha diuinꝰ q̄ oībus p̄ſit ⁊ a nemine iudiceť tp̄alr
vel ſp̄ūalr adeo vt nec etiā ꝓ terrenis exterioribꝰ pn̄cipi
aut alteri ꝑſona eiꝰ poſſit eē obnoxia vľ ſubiecta ⁊ iō pō
tificis ꝑſona ꝓut obligari q̄reť ꝑſonaliť nulli mortaliū
eſt ſubmiſſa iudicio: niſi ꝓ hereſi. xl. di. ſi papa: quo caſu
ē iudex cōciliū talis cāe. xix. di. anaſtaſius. vel ipe ſi vult
ſue cauſe. xxj. di. nūc aūt. p̄ferť tm̄ ſentētia cōcilij hoc ca-
ſu: ſentētie pape. xv. di. c. ſicť ſancti in fi. ⁊ ibi glo. ⁊ tūc in
hereſi caſu iſto maior eſt pn̄ceps tali pōtifice qꝛ ſi hereti
cus ē pōtifex minor ē quolibz catholico. xxiiij. q. j. acati
us. Et idē credo qm̄ nō ē apoſtolicꝰ ſz apoſtaticꝰ ⁊ ꝑ vim
vel dolo intruſꝰ. Nā tūc nō eſt pōtifex ſed inferior pn̄ci
pe: ſz pōt āmoueri. ⁊ ſic procedunt depoſitiones facte de
Johāne. xij. qꝛ facte fuerūt p̄cedētibꝰ monitōibꝰ euāge-
licis que hꝰ caſu etiā pōtifici fieri poſſūt qm̄ eſt ſuſpectus
de hereſi vel peccator notoriꝰ ſcādalizās eccľiam ⁊ pub-
licis etiā manitōibꝰ vn̄ ipe ꝑſiſtēte ī ſua obſtinatōe he-
reſis vel peccati ſcādaliſantis eccľiam iuſte debuit ⁊ po
tuit deponi. ⁊ his de cauſis tp̄ibus meis depoſuit ſāctū
cōſtācien̄ conciliū. Jo. xxiij. ⁊ bn̄dictū. xiiij. ſz ipoꝝ vnꝰ
foret antipapa. nouerat. n. ipoꝝ q̄libz ⁊ iurauerant renū
ctiare papatui ꝓpť tollere ſciſma de eccľia ſancta dei qō
inueteratū extiterat ānis pene. xl. vel pluribus ⁊ demuz
ipoꝝ q̄libet erat voti fractor ⁊ iuramēti p̄uaricator ⁊ fi-
ctionibꝰ talē ſanctā vnionē ꝓcraſtinabāt gaudētes q̄li-
bet in ſua ꝑte ſciſſa bonis eccľie. Nā iohāni ⁊ p̄deceſſo-
ribꝰ eius adherebāt romanoꝝ tunc rex ⁊ germeana tota
cū electoribus imperij ⁊ italia ⁊ rex anglie cū ybernis ⁊
rex polonie vngaria ⁊ illiritū. Bn̄dicto aūt adherebant
tota gallia ⁊ oēs reges hiſpanie ⁊ cū vno eoꝝ arogon̄ re
ge erāt ꝑlime maritine inſule tematria maioricaꝝ ⁊ mio
ricaꝝ īſule atꝙ corſica ⁊ rex ſcotoꝝ ſicꝙ fuit tp̄e ottonis.
Nā ille Johānes. xij. fuit depoſitꝰ a cōcilio ī quo adſit
imꝑator otto ſicuti ⁊ cōſtācienſi cōcilio etiā fuit. Sere
niſſimꝰ nr̄ monarcha Sigiſmūdꝰ q̄ tm̄ Johanē. xij. n̄ de
poſuit ſz deponētibꝰ cōſenſū p̄ſtiterit ⁊ cā ſubſtulēdi tā
ti ſacrilegij ⁊ ī veteratū ſciſma fuerit ſilr credēdū ē ꝓceſ
ſū fuiſſe tp̄e illiꝰ iohānis p̄ſbiteri an̄ portā latinā. cui fu
it cognomē gregorij qꝛ ſi ab hērico vltra mōtes detruſꝰ
fuit hoc factū fuerit mediate concilio vel ſi ab ipo henri
co ſolū factū extitit ad ipm̄ ꝓceſſerit qꝛ ille archip̄ſbiter
erat notoriꝰ antipapa apoſtaticꝰ ⁊ intruſꝰ ſcandalizator
ꝙ ſciſmaticꝰ vn̄ iuſte a ſolo pn̄cipe potuit captiuari. Si
igiť ē pōtifex catholicus nullius iudicio aut imperio ē
penitus ſubmiſſus niſi ſe ſponte ſubijciat alterius pote-
ſtati quia per talem ſubmiſſionez ſubiectus eſt. ij. q. vij.
c. nos ſi incōpetenter. ⁊ talis fuit ſubmiſſio xp̄i apud pi-
latum ipſe enim xp̄s ratione ſue innocentie ⁊ poteſtatis
in omni regno liber erat. eadez etiā fuit ſubmiſſio pauli
cum ceſarem appellauit. Quoniā voluntaria ⁊ ſponta-
nea fuit: male igitur argumentant qui ex his pontificez

ceſari ſubditū dicūt. Nec etiā ē pōtificis ꝑſona ſubiecta principi tꝑaliū rōne ⁊ ab ipſo iudicāda etiā q̄s a ꝑncipe recognoſcat: lȝ res ipſe bene poſſint etiā apud pōtificem exiſtētes eē ſubnoxie. ⁊ lȝ xp̄s ſoluerit tributū: nō ſubiectionis rōne ex eo ꝙ xp̄i ꝑſona fuerit ceſari obligata aut inferior: ſed fuit ſolutio talis ex caritate: vt exigētes nō ſcandaliſarētur. xxviij. q. j. c. iam tunc. vbi ſunt talia verba Auguſtini ad Polentiū. vel ideo ſoluit q2 ꝓ exteriorib' eccl'ia debet ceſari tributū. ꝑſona tn̄ pōtific ꝗ vel alterius clerici nō eſt pro ꝑdictis ſub aliquo iudice ſeculari ſubiecta. de fo. cōpe. c. ſi diligēti. niſi eſſȝ cauſa feudi: quo caſu laicus cognoſcit de cauſis clerici: vel clericū aſtringit: vt de fo. cōpe. verū. Et lȝ quidā etiā ibi dixerint in cā recōuentionis h' expeditū nō eſt: vt no. de iudi. ac ſi clerici. Ex quib' cōcluditur pontificē nulli penit' fore ſubiectū inferiorē: ſiue minorē. Et pro adminiſtratiōe diuinorū ⁊ directōis aīe ceſarē ⁊ cūctos habere ſubmiſſos: ⁊ talis pōtific ꝗ monarchia diuina nō humana: ⁊ in ꝯſir. j. q. et in fine ei' vltio dixi: Ubi vō dubitam' q̄s ꝓ adminiſtratione tꝑaliū actu vl' habitu cunctos mortales antecellat. tunc dico ꝙ ceſar oīb' ꝑeſt: q̄ oēs iudicat: ⁊ ꝓ ipſis a nemine iudicat': niſi q̄ten' alteri ſe ſubmittat. l. eſt receptū. de iuriſdi. om. iu. ⁊ C. de offi. ꝓcu. ceſar. ꝑ totū. vl' niſi ꝓ adminiſtratiōe diuinoꝝ vel ſpūaliū tꝑalia ancillent': vel in ꝯſeq̄ntiā veniūt. q̄ ſi. ſint le. c. lator. ⁊ c. cāȝ. Et ideo rōne denegationis iuſticie per ceſarem facta: poteſt papa ad ſe ceſaris cauſas aduocare: vt in. c. ex tenore. in. c. lȝ ex ſuſcepto. de fo. compe. de quo dic vt ibi dixi: ⁊ infra in caſibus reſeruat ꝗ vel ſi nā ſui cā eſt eccl'iaſtica rōne pac ꝗ vl' iuramēti: vel ſi proponit' ꝯtra impiū a ꝑſona miſerabili tunc papa impatori denūciat: nō dico ꝙ ex his ſol' deponat: q2 vt dixi cū impiū ab eo nō h̄eat: nō pōt de ipſo ab eo ꝑuari aut deponi: niſi in talib' pctis: vel aliquo ꝑſiſteret obſtinat' adeo ꝙ hereſis ꝑiculū vel ſuſpitionē incurrat: aut totū ſcādaliſaret impiū: q2 tūc rōne hereſis poſſȝ ꝑuari: vel declarari priuādus: ſicut ⁊ de pōtifice dixi. xl. di. ſi papa. Eſtq3 mō ceſar maior pōtifice ꝓ tꝑaliū adminiſtratione: ⁊ hoc ꝓut maioritatē aſſumim' ꝑ modū nālis ꝑncipat': q2 ꝑncipalr ⁊ propri' ipſis tꝑalib' ꝑncipat' ceſar q̄3 pōtifex: lȝ ſi q̄res an pōtifex eēt maior ceſare etiā reſpectu tꝑaliū ꝑ viā ſimplicis eēntie: ⁊ ꝓut ceſar ꝑfecto min' impio ꝑfect' ſit. Et quemadmodū aues ſunt nobiliores ⁊ ꝑfectiores piſcib': tūc ſemꝑ aſſererē pōtificē maiorē ceſare. Ex quib' ꝯcludit' ꝙ ꝓ adminiſtratione tꝑaliū q̄ten' diuinis ⁊ ſpūalib' reb' ancillant': vel in cōſequentiā veniūt: pōtifex maior eſt ꝑncipe: q2 tūc tꝑalia ſūt ad finē q̄ten' ꝓ adminiſtratiōe ſpūaliū ancillant'. ſȝ vbi nō veniūt vt ꝑparamēta vl' inſtrumenta ad finē ſpūaliū: vt q2 ad finē aliū miſtrent': tūc ꝯcludo ꝙ impator ſupm' ē monarcha ꝑnceps ⁊ iudex oīb' ſuperior: q̄ a nemine iudicet': niſi alteri ſe ſpōte ſubmittat. Quēadmodū eni intelligentia mouēs orbē lune: nō hȝ intelligentiā orbis ſol' in maiorē ꝑ viā natural' ꝑncipat': ſȝ tn̄ de' oīpotēs omniū intelligētiaꝝ celeſtiū ſūm' ē ꝑnceps. xxviij. di. c. ad hec: ita ꝑtās impial' nō hȝ maiorē poteſtatē pōtificale ꝑ viā ꝑncipat' nālis reſpectu ipſoꝝ tꝑaliū: lȝ reſpectu ſpūaliū: ſic. et ꝓ ipſis fili' dr' eē pape. ⁊ ideo tex. in. c. ſolite: dū dicit: ꝙ poteſtas papalis eſt maior impiali: quantum ſol maior ē luna. debȝ intelligi de maioritate que eſt per viam ſimplicis maior ꝗ ꝑfectōis ⁊ bonitat ꝗ ꝓut ꝑncipat' pape magꝗ ꝑfect' ē: ſic intelligit'. xcvj. di. c. duo ſunt. dū dicit: ꝙ iſta differūt vt aurū ⁊ plumbū. ſic etiaȝ debet intelligi qđ dr' de maioritate rōne ordinis: vel ꝯſecratōis: aut antiq̄tat ꝗ: vel ſubiecti nobilior ꝗ: vel finis q̄ melior ſit. vel ꝙ papa magꝗ ꝑticipet de fine: q2 ꝑdicta ſūt itelligēda ꝑ modū ſimplic ꝗ eēntie gradus ꝑfectior ꝗ: nō ꝑ modū nālis ꝑncipatus: nec ē abſonū vt diuerſis reſpectib' vn' maior et minor altero eē dicat'. Nā archidiacon' dr' maior archipꝛſbitero rōne dignitat ꝗ vel officij: q̄ tn̄ ipſi archipꝛſbitero minor ē ip̄e archidiacon' rōne ordinis: vt no. ij. q. vij. c. q̄3q̄3. ⁊ ibi Archi. fac eadē cā ⁊ qđ. c. q̄rit'. Nō ē igit' abſonū vt pro tꝑalib' ceſar aliq̄n ſit maior pōtifice: q̄ tn̄ oī alio reſpectu ipſi noſcit' eē minor: ſilr rōne ordinis ⁊ cōſecratōis apl'i oēs fuere pares: tn̄ rōne adminiſtratōis oēs petro fuere minores. vt no. j. di. i noue. Nō ob. qđ dr' de maioritate rōne ꝑtāt ꝗ: q2 ꝑtās nō eſt niſi ⁊ ī ſpūaliū ⁊ diuinoꝝ: vt ante dixi. vn̄ ꝯcluſio ſit ꝙ ꝑ viā natural' ꝑncipatus in tꝑalib' q̄ten' nō ſunt ad finē ſpūaliū: ꝑnceps ceſar oīb' ꝑeſt ⁊ maior ē: oēs iudicās: ⁊ a nemine iudicat': lȝ ꝑ viā ſimplic ꝗ eſſentie ⁊ bonitat ꝗ ⁊ ꝑfectōis ſpūaliū ad tꝑalia pōtifex ceſare maior ſit. Nec nr̄e ſentētie aduerſatur ſi emuli nr̄i dicant ꝙ h' ſit inſana ꝯcluſio. q2 videt' aſſerē diuiſuȝ ceſarē a pōtifice rōne tꝑaliū: ⁊ inferi' ponē duo ꝑncipia: qđ eē videt' hereticū: cū h' inferiora regulari debeāt adiuſtar ſupioꝝ vt quēadmodū ſupiora regūt' vno ꝑncipio: ſilr ⁊ inferiora regant'. Nā obiectōib' iſt ꝗ ⁊ pluribus alijs in. j. q. pleniſſime ſatiſfeci: q̄ h' ponē iam poſt pono: vt ꝓlixitates euitē. Et ex ꝑdict ꝗ infert' ad ſecundū q̄ſitū q̄lit' ſubalternet' alteri. nā ꝓ ſpūalibus ⁊ diuinis ceſar eſt: vt dixi ſub pōtifice. ⁊ idē ꝓ tꝑalib' ꝓut in ꝯſequētiam veniūt vel ancillant' ſpūalib': ꝓ tꝑalib' vō ꝓut nō ſunt ad finē ſpūaliū: ꝑnceps nō ſubalternat' pape: ſȝ oīb' ſupior ē: quemadmodū eni artifex inferior architectori ſubalternat' in architectoria ⁊ ꝯſtructōe dom': et in his que ſunt ad finē architectorie. ſȝ nō in alijs: puta ad artē eq̄ſtrē: ſic impator ſubalternat' pōtifici ꝓ ſpūalib' vl' tꝑalib' q̄ ſūt ad finē ſpūaliū: ſȝ nō ꝓ tꝑalib' q̄ forte ad aliū finē q̄3 ſpūaliū dirigant'. Nam nō oīa tꝑalia ſunt ad finē ſpūaliū: ſȝ illa tantū q̄ntū diuin' cult' nō deſerat' inopia vt in. c. habebat dn̄s loculos. xij. q. ij. ꝓ tꝑalib' igit' ſpūalibus nō deſeruiētib' ceſar ſupm' ē ꝑnceps: Et alij ſunt ip̄o inferiores: etiā ſūm' pōtifex ſi ꝑdict ꝗ ſe imiſcet. non dico ꝙ ꝓ ipſis ꝑſona pape iudicio ꝑncipis ſubiaceat: ſȝ ē ꝓ ipſis tꝑalib' pōtifex minor atq3 inferior: quemadmodū eni cū intellectus ꝑuenit' a ſenſu ⁊ captiuat' ab eo et ipſi applaudet non regulans ⁊ dirigens ſenſum: ſed ſe ꝑmittens regi ⁊ regulari a ſenſu: eſt minor ſenſu. ſic eſt cū papa q̄ pro itellectu et anima capitur: ſed permittit ſe captiuare ab iſtis terrenis ⁊ mūdanis: ⁊ ipſis applaudet quoniā tunc ip̄e papa eſt quemadmodū intellectus qui captiuetur ⁊ ꝑueniatur a ſenſu qui eſt tunc ſenſu minor et ſic ipſe papa tunc imperatore minor eſt: qui ſi ſtaret in ſua libertate nō immiſcēdo ſe tēporalib' eēt maior et dn̄aretur ꝑncipi quēadmodū intellectus dū rōne vincit ſenſum ipſi dn̄atur atq3 ꝑeminet.

X his etiam decidit ur tertiuȝ dubiū quis inter e ponat inter ip̄os litigātes iudiciū: quia ſi litigiū eſt de ſpirituali materia vel de temporali in conſequentiam veniētis ad ipſa ſpiritualia vl' ad eoꝝ finē: vl' de materia concernente peccatū: vl' aliquid aliud quod ſit de eccleſie iudicio: ſicut violatio iuramēti vl' pacis: aut concernit alia: de quibus in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. c. licȝ ex ſuſcepto. de fo. compe. ⁊ tunc ſolus iudex eſt pōtifex ⁊ in vtroq3 foro. qui ſi. ſint legi. c. ex tenore. ⁊ c. cauſam. de ordi. cogni. c. tuā. Et quia pontifex eſt iudex ſuarum cauſarum etiā immediate ad ipſum quo ad cōmodum ſpectantium. l. ⁊ hec tiberius. ff. de here. inſti. no. in d. l. ē receptū. cū ſit in ip̄is vt dixi ſūmus ꝑnceps neminē niſi ſupiorē deū recognoſcēs. faciūt no. ō iudi. nouit. ⁊ h' niſi papa delegādo cās hmōi cōmittēt iudicio ipator ꝗ vl' alt' ꝗ: q̄n tūc tali iudicō ip̄e ſūm' eēt q2 cās ēt mere ſpūales vl' ciuiles aut criminales papa pōt ēt alt' laico delegare. lxiij. di. c. in ſinodo. ⁊ c. adrian'. ō iudi. decernim'

vbi no. ⁊ .xcvij.c. bene quidem. ⁊ ſe alioꝝ iuditio ſubmit
tere pōt' ij.q.vij.nos ſi cōpetent. ⁊ .d.l.eſt receptuʒ.Et iō
papa cās ſuas ⁊ imꝑatoris aliqñ ſubmittit iuditio con/
ſilij vt in.c.ad apoſtolice de re iudi.li.vj. Et ꝙ papa iu
dicet ſeu det iudicē qñ eſt cauſa ꝑtinens ad eccłiam ⁊ ē
inter eccłiam ⁊ imꝑatorem tunc ē caſus ſm intellectum
quē dedi in.c.veꝝ.de foro cōpe.Et iō cū eſſet reus cōuē/
tus papa vel eccłia romana vel cōuentus daret iudicem
papaʒ vt ibi. Si vero eſt litigium de re mere tꝑali non
veniente ad finem vel in cōſequētiam ſpūalium.tūc ſi eſ
ſet in patrimonio beati petri in quo papa aſſerit habe/
re pleniſſimam p̄ncipis ꝑtātem vt in.c.ꝑ venerabilem.v̄
id aūt qui ſi. ſint legi.adhuc ipē pōtifex erit iudex ex eo
quia p̄ncipes cōſueuerūt iurare nullā iuriſdictionē ī di
cto patrimonio exercere vt ī cle.j.de iur|.iur|. vbi refert
papa iuramentū ſereniſſimi henrici proaui noſtri mo/
narche. Sigiſmūdi.Et hec vera eſſe videnť qñ ceſar cō
firmat ipām donationē ⁊ p̄fatum iuramentū p̄ſtat.ſic
etiā fecit glorioſiſſimus Sigiſmūdus beatiſſimo Euge/
nio quarto qꝺ iuramentū totuʒ ego ſolus cōpoſui ⁊ di/
ctaui.Sʒ eo nō cōfirmante donationē ipāʒ ⁊ ſe iuramē
to p̄dicto non aſtringente.Tunc eſt videndū ſi dicta do
natio tenuit p̄ſertim in p̄iudiciū ceſaris ſucceſſoris.Et ſi
aſtringi debet ad aliqꝺ iuramentū.Et qm̄ de his ſcribē
tium varie ſūt ſententie:referā plimoꝝ ſententias ⁊ mo/
tiua ipās in eis in veſtigationibꝰ roborando. Tandem
ſubnectā quā ſententiam verā reputem. Nō nulli argu
mentāt donationē ipām nō tenuiſſe. ⁊ hodie etiā nō va
lere his rōnibus forte moti. Imperiū ē quoddā publicū
officiū auguſto ꝑ romanū populū ad eius vitā conceſſū
l.j.§.nouiſſime.de ori.iur|. Q̄uis igiť de iure adminiſtra/
tionis ſibi cōceſſe poſſit ꝑticulares res donare.l.cū mul
ta.C.de bo.q̄ libe.cū ſi.que infra dicam. In toto tamē
imꝑio vel ꝑte offitiū imperij ⁊ iuriſdictionē nō videť a
ſe poſſe abdicare exemplo tutoris q̄ q̄uis poſſit cum de
creto ⁊ ſolempnitate res pupilli alienare ⁊ offitiū tutele
alteri ꝑticipare.l.inter tutoꝝ.ff.de admi.tuto. ⁊ .l.ij.C.ꝺ
diui.tute.nō tamē poteſt a ſe offitiū tutele ſua auctorita
te ꝓpria abdicare vel remouere. Et qꝛ ſi vellet hoc ipſuʒ
imꝑator agere ⁊ in toto vel in ꝑte imperij renūctiare vi/
dereť ꝙ in populi romani manibus id ipm̄ deberet age
re a quo recipit ar.l.legatis.ff. de offi.preſi. ⁊ de renūc.
āmouet ⁊ hac vnica rōne que tm̄ debilis ē vt apparebit
ex infra dicendis videť hoc tenuiſſe vir magne doctrine
bar.in prima conſti.ff.

ſ **Ecundo** inſinuať ſi tranſlatio in p̄n
cipem ꝑ populū romanum
facta fuit vt melius rei publice conſulereť ꝑ
vnū ⁊ hac de re imꝑiū p̄ncipi de mādatis eſt
inſti.de iure nāli.§.ſʒ quod p̄ncipi. ⁊ .d.§.nouiſſime ⁊ .l.
j.§.cum enim.C.de iure ve.enu. ⁊ optime factum fuit qꝛ
ſm ſententiā tam diuinā q̄ʒ phi naturalem inferiora de
bent regi ad inſtar ſupiorūʒ.xxxiij.q.v.hec imago. Et
ſicut ſupius ē vnus deus:ita in p̄ncipatu inferiori vnus
p̄nceps vel dn̄s.Et ideo creauit deus vnū hominē a pri/
cipio ⁊ non plures vt ſolus ipē eſſet dn̄s vt fuit Gen̄.j.c.
qm̄ teſtante. ⁊ etiā dicente phi.Entia nolūt male diſpo/
ni: pluralitas principatuū mala.vnus ergo priceps.xij.
metha.in fi. ⁊ .vij.q.j.in apibus.faċ.c.licet de uoto. hanc
igiť vnionē p̄nceps non debet poſſe ſcindere ꝑtem in to
tum a ſe abdicando ⁊ pōtifici cōcedendo qui excederet
fines mandati.contra.l.diligenť.ff.man. ⁊ de reſcri. cuʒ
dilecti ⁊ de reſti.ſpo.piſanis. Itē ī ipō p̄ncipatu ceſareo
cōſtituerēt infra: ⁊ in ipō duo p̄ncipia quod videť here
ticuʒ.xxiij.c.q̄dam.v̄..ſi.cerdoniani. Et hac de re forte
diciť p̄nceps a celeſti arbitrio imꝑiū ſumpſiſſe.C.de ſū.
tri.l.j.in fi.Et legatus ſiue proconſul dei diciť in aut|.de
ſide iſtru.§.quia vero imperiū. ⁊ in aut|.de cōſuli. in ſi
vt a ſe non poſſit in toto vł in parte tale offitiū abdicare
vt in.c.cū ad monaſteriū de ſta.mo.quia nemini licet ꝑ
offitiū ſibi cōmiſſū facere q̄ ſunt ꝯtra illud vel ipſius ſub
ſtantiā.ideo pape nō licet xp̄ianā fidē confundere:iuxta
ſententiā apoſtoli 2° ad corin.xiij.dū dixit ſcōʒ poteſta/
tem que mihi data eſt in edificatōeʒ non in deſtructōeʒ
Et ideo non poteſt papa omnes epiſcopos deponere ne
ꝑturbet vniuerſalem eccłiam vt no.viiij.q.iij.ꝑ p̄ncipa/
lem.Sic igitur nec imperatori lʒ imperiuʒ ſcidere cum
ipi datum fuerit imperiū vt pluries eſt dictū vt rei pub/
lice melius cōſulereť ꝑ vnū.d.§.nouiſſime. ⁊ vt ꝑ ipſuʒ
augereť ⁊ manu teneretur imꝑiū. ⁊ ideo auguſtus dictꝰ
eſt vt in ꝓhemio.ff. ⁊ .C.Et ideo ſi talis imperator poſſʒ
diminuere ⁊ imperiū ſcindere ſequereť ꝙ idem in q̄ntū
idem ſibi contrarius foret qꝺ eſt impoſſibile.

t **Ertio** ꝓbatur.imperiū eſt in diuiſibi/
le ⁊ ſimiliter iuriſdictio indiuiſi
bilis ⁊ in alienabilis abdicatiue de feu.alie.
c.imperialē.§.p̄terea ⁊ .d.l.legatus.de offi.p̄/
ſidis.ꝑticipare tamē poteſt.l.j.§.cū vrbem.de offi.p̄fec.
vrbi.viij.q.j.c.j.ſi eſt indiuiduū imperiū nec pōt abdica
ri a p̄ncipe.ergo nō valuit donatio. Et tūc ipm̄ indiuiſi
bile eius.i.imperiū retrahit ad ſe ipām donationē q̄ nō
eſt ens.l.imꝑator.l.ij.de ſta.ho. ⁊ .l.ſi is qui duos. ff. de
libe.lega. ⁊ ꝙ rex vel p̄nceps in p̄iuditiū regie dignitatiſ
vel regni ſui donare non poſſit. ⁊ te.in. c. intellectus de
iur|.iur|. Et no.in.l.ꝓhibere.§.plane qꝺ in aut|. clam.
nam cū tranſlatio in p̄ncipem facta fuerit ob publicam
vtilitatem vt melius ꝑ vnū rei publice conſulereť non vi
deť pactum vel contractus etiā iuramento firmatus va
lere in.d.c.intellecto.faċ de foro cōpe.ſi diligēti vbi tex.
ꝙ non firmat iuramētū cōtractū in p̄iuditiū iuris publi
ci.bona enim p̄ncipis nō ſūt ſua: ſʒ ſue dignitatis q̄uis
eoꝝ adminiſtratōeʒ habeat: ⁊ iō nō videť illa poſſe alie
nare irreuocabiliť ſaltim vt valeat poſt eius vitam.Et h̄
eſt ratio ſm glo.viij.q.j.moiſes.ꝙ regna debent haberi
ex electione quēadmodū ⁊ imꝑiū nō ſucceſſione qꝛ cuʒ
bona non ſint ꝓpria p̄ncipis vel regis non debet in illis
habere ſucceſſorē.C.vt omēs tam ciuiq̄ʒ mili.iudi.l.i.qꝛ
ſucceſſores haberēt vel ab inteſtato ⁊ ſic ex tacita ſucceſ
ſione ipſius p̄ncipis.l.cōficiunť ⁊ .l. ſi quis cū nullum de
iur|.co.vel exp̄ſſa diſpoſitōe teſtamētaria.Et h̄ diſpōes
poſt mortē ſalti p̄ncipi nō licēt qꝛ tūc nō durat plus eius
admiſtratio.vel ꝑtās.l.ex pluribꝰ de admi.tuto.Et reſo
luto iur| datoris debʒ reſolui ius acceptoris.l.ſi quis do
mū.ff.loca. ⁊ .ff.de pigno.l.lex vectigal.q̄uis in nō nulľ
regnis ſucceſſio locū hēat in.c.licet de voto. Sʒ illud ē
de cōſuetudiē de iur|.vij.q.j.c.deniq̄ʒ. ⁊ .xxiiij.q.j.c.ſi. ⁊
no.in.d.c.licet. Si g̊ offitiū imꝑij durat tm̄ ī vita eiꝰ cui
ſit cōceſſio: lʒ de ſinguľ rebus poſſit ꝑpetuo diſponē.
de iure tamen decernenti offitiuʒ nō poteſt diſponere ī
p̄iuditiū ſucceſſoris.l.eū qui in ſi.de iure.o.iudi.l. peto
§.p̄diū.de.le.ij.qꝛ cā ſcđa ñ pōt eē diuturnior cā p̊ma. ⁊
iō ñ eligit ſibi papa vel ipator ſucceſſorē qꝛ exercēt offi
tiū ſuū ī cōcernētibꝰ ſubāʒ officij ſui pꝰ finitū offitiū qꝺ
ſibi nō licet.Ex q̄bus cōcludiť ꝙ vel donatio fuit ꝯ pub
licā vtilitatē ⁊ tūc ñ valuit:etiā in vita cōcedētis niſi ad
eiꝰ p̄iuditiū.l.trāſigē.C.de trāſac.l.iubemꝰ.§.ſane de ſa
cro ſanc.eccle.Et ipē cōſtātinꝰ ⁊ q̄libʒ imꝑator ſic donās
potuiſſet ⁊ poſſet illam reuocare in.c.ſi quis preſbitero
rum de rebus eccleſie. nō alie ⁊ .xij.q.ij.non liceat.xxxv
q.viiij.ꝙ quis cōmiſit.vel ſi dicimus valuiſſe ⁊ non fuiſ
ſe cōtra publicā vtilitatē ſalti nō ligaſſe ſucceſſorē ⁊ poſ
ſe a ſucceſſore ñ haberi rata inť dict| iuribꝰ. ⁊ iſta ē forte
rō quare ſēper pōtifices faciūt in coronatione a nouo ī
peratore ipāʒ confirmari vt in cle.j.de iur|. iur|. ⁊ c̄.

Uarto ꝙ nõ tenuerit hec donatio i
ſinuat̃ quia imperiũ non eſt
q alienabile: patet qꝛ pſcribi non põt. l. com/
pit. de pſcriptꝭ. xxx. an. ⁊ ſic ſi eſt in preſcri
ptibile ergo in alienabile. l. ex plurib⁹ de
admini. tutt. ⁊ ratio quare in pte ſit inalienabile nec ſcin
di poſſit ſit iſta qꝛ imperiũ eſt quoddã corpus miſticuꝫ
ſꝫ corpori non licet ſine cauſa a ſe aliq̃ membrũ abſcin/
dere. xxiiij. q. j. loquat̃ quia ſi haberet ſciſſa mẽbra non
eſſet corpus pfectum ſꝫ monſtruoſũ in. c. p venerabilem
qui fi. ſint legi. ideo roma caput inperij ⁊ mũdi non de/
buit eccleſie donari ⁊ ab imperio abſcidi quia ſic eſſet
imperiũ ⁊ corpus ſine capite q̃ eſſet monſtruoſum ⁊ ri
diculum. Itẽ qua ratione valeret donatio vni⁹ puintie
⁊ abſciſio valeret omniũ aliaꝝ ⁊ anihilaret̃ imperiũ. l. ar
boribus. ff. de vſu fruc. quod tamẽ eſt falſũ quia imperi/
um non põt non eſſe in autꝭ. quõ oportet epi. §. fi. Et im.
periũ non moritur nec occidit. l. quod principi de le. ij.
Et res publica non habet heredem qꝛ non moritur: nam
q̃uis corrũpi poſſit forma ſpecialis: remanet vniuerſal̃
que non morit̃. l. quotiens. §. fi. de vſu fruc. pſertim qꝛ
imperiũ eſt a deo fundatuꝫ vt patet de. ma. ⁊ obe. c. ſolite
Sed fundamentum dei non cadit dicente aplo ad Thi.
Firmũ fundamentũ dei ſtat. Itẽ conſtantinus non po/
tuit donãdo preiudicare ſucceſſori. l. digna vox de legi.
nec pari ſuo ſucceſſori potuit imperare. l. nam magrãt⁹
de arbi. de ma. ⁊ obe. cum inferior. l. ille a quo. §. tempe/
ſtinũ ad trebe. de elec. innotuit. Et ideo q̃uis ſibi poſſit
per verba derogantia legem ĩponere nõ tamẽ ſucceſſori
ſuo vt no. in. c. licet romanus de conſti. li. vj. vnde lꝫ con
ſtantinus potuerit ipi ſibi legẽ imponere vt non exerce
ret iuriſdictiones iuribus donatis eccleſie. Et quilibet
ſimilit̃ alius ſucceſſor pnceps: ſucceſſoribus tñ nõ potue
runt legem imponere ⁊ iura imperij in rebus donatꝭ pre
dictis non poſſunt exercere quia ab imperio vt eſt plu/
ries dictum totaliter res ipe ſcindi non poterit in eis ſal
tim non ſemp eſſet imperialis pеminentia ⁊ excellentia
quia vt valeat contractus pendet ex legis cõfirmatione.
l. legittima de pac. Et ſi non eſt lege approbata non valet
Et ideo ſi pnceps futurus nõ approbat cui lex eſt ex ani
mata in autꝭ. de cõſuli. §. j. vñ ſi ipe non aſſiſtit dacioni
ipa ẽ ſemi approbatõe legis ⁊ ſic i valida. d. l. legittimã.

Uinto ꝙ non teuerit dicta donatio
ego allegaui cauſam in. l. mł
q tũ de verbo. obli. loquor ſaltem quo ad iu
riſdictionẽ temporalẽ ⁊ ſecularẽ vt ſciſſa
fuerit ab imperio inducendo ſic. cũ ex cã lucratiua inſti/
pulatione deducit̃ aliquid q̃ nõ eſt i cõmertio ſtipula
toris talis pmiſſio non tenet. Et ſm aliquos quoꝝ ſen/
tentie adhereo non tenet in ipa re phibita nec inextima
tione vt voluit Ja. de are. ⁊ bar. licet dy. dixerit ꝙ ⁊ ſi ñ
valeat quantuꝫ ad ipam rem debeatur ſaltim extimatio
ſicut in legatis. l. filius fa. §. ſi quod ⁊. l. apud mł. §. fi. ⁊. l.
ſꝫ ſi rem dele. j. ſufficit ergo ꝙ omnes cõcordant ꝙ quan
do res nõ eſt i cõmertio ſtipulatorꝭ ꝙ in ipa re donatio
vel aliqua diſpoſitio non valet. d. l. multũ. ſed quantũ ad
ipam iuriſdictionẽ temporalem ⁊ ſecularem atqꝫ ciuileꝫ
ſiue criminalem p ſe eccleſia non erat capax qꝛ eccleſia ñ
habet gladiũ nec poteſt ſe de temporali iuriſdictione i/
pedire: quia petro dictũ eſt: reconde gladium tuũ in va/
ginam. ⁊ ſic eſt ipi⁹ iuriſdictionis eccła in capax ex de/
fectu ſꝫ non ex crimine vt late pſecutus ſum hanc ſenten
tiam ſupra in q̃one opis in ſcõis cõfirmationib⁹: Quia
clerici non debent ſe temporalibus intromittere. l. placꝫ
de epi. ⁊ cle. Et ipi clerici qui habent officiũ in diuinis
non debent etiã habere in tpalibus: qꝛ quis non debet
habere duoꝝ officiũ. ff. de pac. l. ſi plures. C. de offi. aſſa.
l. fi. l. quiſquis. de poſtu. ⁊ hoc qñ ſe in adminiſtratione
ĩpedirent per cõcurſum: ſꝫ ſi eccła vacaret iuriſdictioni
tpali impediret̃ diuinis cultus ⁊ offitiũ diuinũ: qꝛ ipſe/
met pontifex dicit in. c. nouit de iudi. in parte deciſa ſi/
uẽ hodie remota cum iuriſdictionẽ ppriam nõ ſufficia/
mus explere alienam exurpare velimus. facit de cleri.
coniug. c. diuerſis fallacijs. Itẽ etiã dicim⁹ ꝙ nõ debet
quis duo habere offitia: Ex q̃bus ex vtroqꝫ ſtipendium
ſuſcipiat. l. eis q̃dem. C. qui mil. non po. li. vj. Et hec eſt
rõ q̃re duo curata ſimul quis habere non põt vt in. c. de
multa. de pben. qꝛ non põt ambobus deſeruire vt in ex/
ua. q̃ incipit: execrabilis. Et quia nõ debet habere duo
ſtipendia: ſic nec clericus vt papa debet habere officium
in diuinis ⁊ in executione gladij ſecularis ſibi i hibita.
quia de duobus ſeperatis non põt fieri vnuꝫ numero ⁊
ſpecie ita ꝙ remaneat in pma ſpecie: ſed ſacerdotiũ ⁊ im
periũ ſunt diuiſa vt duo ſpecie differentes vt. xcvj. di. cũ
ad verꝫ. x. di. qñ. idem non põt vt vnũ numero conſtitui
vnde in hac videt̃ pfecto non valuiſſe donatio. facit q̃
no. in prima conſtitu.

Ltimo videt̃ probari ꝙ non valuerit
qꝛ imperiũ eſt ĩmediate a deo
v quia ipe eſt p cõſul ſiue legatus dei in autꝭ.
de fide inſtru. §. quia vero imperiuꝫ. C. de
veteri iure enucle. l. ij. §. ſi quis igitur in autꝭ. de cõſu. in
fi. in. l. in nomine domini de offi. pfec. ⁊ in autꝭ. quomõ
oportet. epi. in prin. vnde non videt̃ per homineꝫ poſſe
ſuprimi vel mutari. Itẽ qꝛ populus romanus liber erat
⁊ eſt in aut. de here. ⁊ fal. §. j. igit̃ non licuit ceſari ipſuꝫ
populũ eccleſie venundari qui liberoꝝ hominũ non eſt
cõmertium. l. inter ſtipulanteꝫ. §. ſacram de verbo. obli.
Et hanc ſententiam ꝙ non valuerit tenuit glo. in autꝭ.
quomõ oportꝫ epi. in prin. Ja. de are. dixit ꝙ non valuit
quo ad directam iuriſdictionem: ſꝫ quo ad comodũ iu/
riſdictionis ſic Jac. bu. variauit. dñs ſignorolus medio
lanenſis voluit ꝙ non valuerit ad piudiciũ ſucceſſoꝝ: ſꝫ
ipius dominantis ſic. Alij vero vt glo. in. l. j. §. cũ vrbẽ
de offi. pfec. vr. ⁊. lxiij. di. Ego ludouic⁹ rizar mal̃ ⁊ gui/
di. de tuũ. ⁊ multi volũt ꝙ valuerit his forte moti racio/
nib⁹ infraſcriptis. Et pmo ab euidẽti ptiũ enumeratiõe
arguẽdo oſtẽdũt ſic: vel ex trãſlatione iuris in pncipem
dicẽs in eũ omne dñiũ ⁊ omnẽ ptãtem ⁊ iuriſdictionem
vrbis: ⁊ tũc nulli videt̃ dubiũ ꝙ ipaꝝ reꝝ alienandi ple/
nariã habuit facultatem: qꝛ ius q̃ quis hꝫ iure de eo vi
det̃ poſſe diſponere. l. ſi dom⁹. in fi. de le. j. ⁊. l. qui taber
nas de ↄtrahen. emp. qꝛ in re ſua q̃libet eſt moderator ⁊
arbiter. l. in re mãdata. C. nã ⁊ pnceps elargiẽdi habere
videt̃ plenariã libertatẽ. l. cũ multa. C. de bo. qꝫ libe. l. j.
C. de pet. bo. ſub li. x. in autꝭ. de non. alie. §. ſũmus adeo
vt ei⁹ cõtract⁹ vim legis obtineat. l. ceſar. de publi. l. pe.
C. de do. inter vi. ⁊ vxo. vbi bon⁹ caſus ⁊. l. j. de conſti.
prin. ideo videm⁹ ꝙ pnceps cõcedit ſuppremas dignita
tes ⁊ eoꝝ territoria. C. de iu. ꝟ. fi. l. phibitorias li. xij. itẽ
publica iura cõfert. l. phibere. §. plane. ꝙ in autꝭ. clam.
Itẽ ↄfert marchionat⁹ puicias ciuitates ⁊ comitat⁹ in
c. j. de feu. mar. duc. no. in. l. hum anũ. C. de legi. igit̃ do/
nãdo eccłie ciuitates ⁊ puintias quas donauit videt̃ te
nuiſſe donatio. aut dicis i pncipẽ trãſlatũ fuiſſe admini
ſtratõeꝫ ⁊ ad huc eccłie donare potuit qñ negare nõ po
teſt quin habuerit liberã cũ pplus in eũ oẽ ſuũ ius: ⁊ im
periũ: ⁊ ptãtẽ ↄceſſit. inſti. de iurꝭ. nã. §. ſꝫ q̃ pncipi. per
q̃ habuit liberã. nã qñ ↄſtituit̃ q̃s cũ ptãte: vt poſſꝫ oĩa
q̃ dñs põt: ex h̃ videt̃ cõceſſa libera. l. creditor. §. luci⁹. ff.
man. ⁊ idẽ cũ cõcedit̃ plena ptãs vel oĩs ptãs. l. ſi pcurꝭ.
C. de procurato. ceſ. ⁊ omnia iſta in principem deman/
data ſunt. l. j. §. cum eni de veteri iure enucli. ⁊ dicto. §.
nouiſſime ⁊. §. ſed quod principi igit̃ habens liberã po

tuit ſubſiſtente cā donare: licȝ ſine cā donare non poſſet
l. in. iur. §. j. de pac. ſed ſubſiſtente cauſa poteſt: ideo tu
toꝛ cum expedit pupillo donari poteſt. l. cum in plures
§. pe. de admini. tuto. l. j. §. ſed non nullos de tute. ⁊ cur.
diſ. ſic igitur imperatoꝛ iuſte donauit eccleſie: quia pa-
pa eum in fide erudiuit: ⁊ eum a lepꝛa mundauit. fuit
enim talis potius remuneratio ꝙ̃ donatio cū ab infide
litate ſilueſter papa mundū liberaſſet ⁊ conſtantinū a le
pꝛa mūdaſſet. ff. de dona. l. aquilius. Expediebat enīȝ fi
dei vere vt eccleſia haberet bona. vñ diuinū cultum ſub-
ſtentaret ⁊ ideo valuiſſe videt̃ talis donatio. l. fi. lege. §.
conſuluit de here. peti. pꝛeſertī in eccl'iam in quā omnis
īmenſitas eſt mēſura in coꝛpoꝛe de nō alie. §. ſi micius. ⁊
his caſibus eſt que foꝛent alienare ꝓhibita alienari poſ
ſent. l. iubemus nullā. C. de ſacro ſanc. eccl'ia. Et q̄bus vi
detur concludi ꝙ ſiue p̄nceps eſt dñs mūdi ⁊ tūc potuit
donare vel ip̄aꝝ habuit adminiſtratiōeȝ liberā ⁊ adhuc
potuit cauſa hec ſubaudi honeſta ⁊ iuſta ſubſiſtente do
nare. Sc̄do iſtud pōt ꝓbari qꝛ lex equipeꝛat bona fiſ-
calia ⁊ patrimonialia. l. bene azenone de qua de re p̄ſcri.
v̄. ſȝ ſcim⁹. Sȝ nulli videt̃ dubiuȝ ꝙ patrimonialium te
nuiſſet alienatio: igit̃ ⁊ fiſcaliū. Et ideo pꝛiuatus volens
ipſa donata a p̄ncipe vendicare non pōt illa a donatario
petere: ſȝ habet neceſſe ad fiſcalem cāmerā habere recur
ſum: ⁊ infra quadrigeniū: ⁊ al' non audit̃ poſtmodū. l. ij
⁊ l. bene azenone. de qua p̄ſcript. aſſignant aliqui ratio
nem ꝙ eccl'ia ⁊ imperiū fraternizant cū ambo a deo ſint
in aut. quō opoꝛtet epi. in pꝛin. ſȝ frat̃ non ſolum ꝙ poſ
ſit ſȝ debȝ dotare ſoꝛoꝛē. l. cū i plures. §. fi. de admi. tuto.
huic tamen rationi facilis rñſio foꝛet qꝛ eccl'ia mater eſt
imperij. xij. q. ij. qui abſtulerit. ſȝ filius non tenet̃ dotare
matrē etiaȝ inopem. l. tutoꝛ. ſm dignitatē in fi. de admi.
tuto: Tertio ꝙ valuerit inſinuat̃ papa eſt dei vicari⁹
in terris in. c. j. vt eccle. bene. de tranſla. quanto. ⁊ impe-
riuȝ eſt a deo in aut. qūo opoꝛtet epiſco. in pꝛin. ⁊ hoc
appꝛobat tota collexio xp̄ianoꝝ. licȝ aliqui de facto nō
pareant. Appꝛobat etiā imperium eccl'ia de elec. venera
bilem. ſi igit̃ imperiū eſt a deo igit̃ habens ip̄m debet
poſſe remittere ⁊ renūctiare in toto vel in parte ī manu
dei ⁊ ſic pape eius vicarij de tranſla. p̄la. c. cum inter coꝛ
poꝛalia. vñ nō obſtat. l. legat⁹ de offi. pꝛeſi. nec illud qȯ
dicit̃ de renūctiatione in ſuperioꝛum manib⁹. Item ſi
imperatoꝛ nullū ſup̄ioꝛē recognoſcit tūc valuit renūctia
tio imperij in toto vel in parte in cuiuſcūq̧ manu fuerit
factū no. in. c. j. de renūc. li. vj. vñ modica ⁊ leuis eſt argu
mentatio. l. legatus ꝑ quam bar. motus eſt. Quarto ꝓ
batur ꝙ donatio tenuit. nam ambe iuriſdictiones inſoli
dū apud eccl'iam vident̃ eſſe vt vult glo. in aut. quomō
oȝ epi. in p̄nci. ⁊ in. c. nouit. de iudici. ꝓpter illa v̄ba luce
xxij. c. Ecce duo gladij hic. vñ donatio p̄ncipis in papaȝ
fuit potius recognitio ſiue reſignatio aut traditio eius ⁊
reſtitutio ꝙ pꝛinceps vſurpauerat: vñ efficax videt̃ ha-
bere dominiū in his bonis eccl'ia: ⁊ donatio potius va-
luit: ⁊ hac vna ratione tenuit hic vir ſūme excellentie. io.
de lig. non tñ bene vt ex infra dicēdis patebit. Quinto
ꝙ valuerit oſtendit̃ p̄nceps eſt ſolutus qualibet poſiti-
ua lege. l. p̄nceps legib⁹ ⁊ l. ſacri legi. C. de diuer. reſcri.
neq̧ iura in ꝯtrariū humana adduci poſſūt que p̄ncipē
artent quia locum vendicāt in diſpoſitōibus inferioꝛuȝ
quoꝝ poteſtas finita eſt non in pꝛincipis actibus cuius
poteſtas finem ab humano iur. nō recipit. ⁊ ſic iura ſu-
pꝛa incontrariū deducta obeſſe non vident̃ cū locū ven
dicent̃ in actibus hominū finem hn̄tibus non in pꝛinci
pem geſtis ab humanis legibus non finitis. Et finiti ad
infinituȝ nulla ſit ꝓpoꝛtio. Sexto deficiētibus cūctis
roboꝛari videtur hic legittima p̄ſcriptōe: nam ꝙ̃uis iſe-
rioꝛ non poſſit que ſunt regalia contra ſup̄ioꝛem pꝛeſcri
bere queādmodū ſunt imperij iura vt. l. comp̄it. de pꝛe-
ſcrip. xxx. an papa. tamen videtur ⁊ eccl'ia contra impe-
ratoꝛem ⁊ imperium poſſe p̄ſcribere ⁊ p̄ſcripſiſſe qꝛ̄ ca
pax eſt pontifex ſūme poteſtatis de foꝛo cōpe. licet ex ſu
ſpecto ⁊ qui fi. ſint le. ꝑ venerabilē. Sȝ queādmodū rex
vn⁹ ꝯtra aliū poteſt p̄ſcribere q̄ ſūt regalia vt no. Inno.
de poſtu. p̄la. bone. ⁊ archidi. xvj. q. iij. placuit. Sic ⁊ vi-
detur potificē ⁊ eccl'ia cōtra imperiū p̄ſcripſiſſe. Et ideo
non arbitroꝛ abſonū duobus de imperio decertantib⁹
⁊ quēlibet ſe p̄ncipem pꝛetendentem ꝙ ille qui in quaſi
poſſeſſione imperij pacifica ꝯſtitiſſet legittimo tempoꝛe
poſſet ſe p̄ſcriptōe tueri ⁊ cū diu titulo pontifici s poſſi-
derint cenſenda vtiq̧ ē fuiſſe bona fides. Nam ꝙ̃uis er
roꝛ iure certi nō eſſet ꝓficuus p̄ſcribenti tamē cū de iure
ꝓbabiliter dubitatur vt in p̄nti materia p̄ſcripſio ꝓdeſt
⁊ habetur pꝛo veritate iuxta. doc. ſententias in. l. ij. C. de
ſerui. ⁊ aqua. Et hac de re arbitroꝛ gallicos ⁊ hyberos
quos ab imperio glo. liberos dicit. lxiij. di. adrianus ab
ip̄o imperio ſe tueri ⁊ imunes ſe dicere ⁊ exēptos quos
tamen ſub imperio romano fuiſſe cōſtat. l. ij. C. de offi.
p̄fec. af. ⁊ l. ij. §. ⁊ quia. v̄. capta. deiñ de oꝛe iur. Et patet
ex antiquoꝝ relatu ꝙ in diuiſione impeſij gayo octauo
aſſignata fuit roma: italia: gallia: ⁊ hiſpania: ⁊ antonio
pontus ⁊ hoꝛrens. marchio vero lepido affrica'. que ta-
mē omnia demū īteremptis antonio ⁊ lepido ſub gayo
octauio ⁊ vnico imperio conſtituta fuerunt. hoc etiam
iur. ⁊ de anglicis ⁊ reg'lo illo dicendum. videt̃ ꝙ eccl'ie
feudum ſit ꝙ Johannes anglie rex maioꝛis henrici ge-
nitus ⁊ qui in regno ricardo fratri ſuo ſucceſſoꝛ extitit
ip̄m regnū totum a romana in feudum recepit eccl'ia vt
in archiuis romane eccl'ie continet̃. ⁊ refert Jo. an. iur.
canonici lumen egregiū in. c. cauſaȝ qui filij ſint legi. Si
igitur partes yſpanie atq̧ gallye iuſte ab imperio ſciſſe
ſunt cur non ſic etiam iſte pꝛouincie dici debent iuſte re
mote que ſunt eccl'ie elargite. Septimo id magis oſtē
ditur quia iure gentiū ꝓuincie ſunt diſcrete ⁊ gētes ſibi
regem eligunt. l. ex hoc iure de inſti ⁊ iur. vnde populus
elegit ſaulē ī p̄ncipeȝ: regum. c. j. ⁊ habet̃. viij. q. j. moyſes
⁊ xciij. di. elegit. ⁊ de elec. c. j. Et dico vnaqueq̧ gens nō
ꝙ tota gens mundi eligat vnū: ⁊ ideo licȝ in apibus p̄n-
ceps ſit vnus. vij. q. j. in apibus. Et grues aues vnā ſectā-
tur tamen non omnes apes mūdi regem vnum habent
nec omnes mundi grues vnam ſectam. Sed quelibet
apium collectio regem habet: ꝙ̃uis igitur romanuȝ im-
periuȝ dicatur dominus totius oꝛbis. l. depꝛecatio ad. l.
coꝛ. de iactu. debet tamen intelligi oꝛbis. i. illius rotun
ditatis in qua dominiando romanum peruenit imperi
um quia non omnes gentes ſub imperio fuere romano
l. non dubito ⁊ l. hoſtes de capt. Et ideo boecius inquit
ꝙ romanuȝ nomen montē cauſacum non tranſiuit imo
nō nulli populi hoſtes erant: aliqui federati. aliq̄ liberi
l. non dubito ⁊ l. hoſtes. Et ideo clauſuras ⁊ burgos cuȝ
cuſtodibus ⁊ limitibus imperij res publica romana pꝛe
ſertim apud afros habere cōſueuit. l. in nomine domini
C. de offi. pꝛefec. afri. ⁊ ſm nature varietatem: aliquādo
plures: aliquando paucioꝛes populos habuit. vnde ho
die nil iure retinet munidas ⁊ mauroſ ſiue penos: nec vt
dixi apud gallicos: vel yſpanos qui in ꝓpꝛiam liberta-
tem ⁊ naturam reditum feciſſe videntur potius: ꝙ̃ dicā-
tur imperium minuiſſe. l. quod enim. ff. de acqui. re. do.

Ex his igitur patet ꝙ queādmodum multi populi a
romano imperio ſeperari potuerunt: ita ⁊ hee pꝛouincie
que eccleſie parent potuerunt ⁊ poſſunt iure. gen. fuiſſe
⁊ eſſe ſub romano pōtifice ⁊ nō ſub ceſare. Nec abſonū
eſt ꝙ infra ſūt plura pꝛīcipia ⁊ plura regna. d. l. ex hͦ iure
Siſe enī nāq̧ videm⁹ i iconomicis qꝛ vna queq̧ dom⁹
melius regit̃ ſub vnius ptāte. l. pronūctiatio. §. familie

ff.de.v̄.ſi.⁊ tamē q̄ pater eſt familias ſue dom⁹:nō tamē
eſt oīm aliaꝝ vicinaꝝ.⁊ in apibus vnus eſt p̄nceps.vij.q
j.in apibus.⁊ tñ nō oēs apes vnā ſequūtur nec oēs gru-
es vnā ſʒ vna cohors apiū vel gruū ſequit̄ vnam: ⁊ alia
aliā:iuſta igit̄ videt̄ dicta donatio ipoꝝ populoꝝ iuſte
accedente cōſenſu q̄ poterant ſibi cōſtituere regē eccl'iaʒ
antedictā ⁊ ſemꝑ ipi deiñ p̄ſtiterāt fidelitatis iuramen
tum.arbitrandū etiā videt̄ ꝙ dicte ꝓuincie eccl'ie ſubdi
te iuſte potuerūt eccl'ie dñio ſubiacere plures populi ⁊
alij poſſint etiā principi ſubditi eccl'ie ſe ſubijcere cū p̄n
ceps eſt inutilis ſtatū vniuerſalis imperij ꝑturbās ſicut
plures ceſares retroactis fuere t̄pibus. Nā cuiq₃ ꝓpaʒ
tueri ſalutē licʒ.ff.de iuſti.⁊ iure.l.vt vim.⁊ ideo iuſte ro
mani iniquos eoꝝ reges expulerūt.l.ij.§.exact|. de ori.
iur|.reatus eñi honorem excludit.C.vbi.ſena vel cla.l.j.
Et hec ꝓbātur in.l.j.§.dñoꝝ.ff.de his q̄ ſunt ſui vel alie.
iur|.Quia ſi rex agit ꝯtra ſalutē regni vniuerſalē qͦ ſibi
nō licet de iur|.iur|.c.intellecto.tūc credendū ē ꝙ ſubdi-
ti poſſūt illū expellere circa no.xl.di.ſi papa.xxxiij.di.in
nomīe dñi.⁊ vult beatus thomas in 2° ſententiaꝝ articu
lo penultimo ſequēs tuliū ac dicens:ꝙ iuſte ⁊ meritorie
quis pōt interficere turbans ⁊ deſtruens rei publice bo
num.⁊ ideo conciliū deponit papā hereticum.xviij.di.ſi
anaſtaſius.⁊ hoc dicendū eſt cū rex talis ſuꝑiorē non re
cognoſcit vt ē romanus imꝑator:iuri cōſonū ē ꝙ populi
ꝓpria auctoritate tanti cladi valeant ꝓuidere.fatendū ē
tamē ꝙ ꝓ alijs ſceleribus vel delictis a populis deponi
nec deſeri pōt imperator.C.de ſer.expor.l.moueor. Si
igit̄ ꝓuincie eccl'ie ſubdite in donatōe p̄dicta perſiſtere
voluerūt ꝓpter eccleſie dominū iuſtū ⁊ ꝓpter fugere ty
rānides plurium imꝑatoꝝ in imperio p̄fuerūt iuſti:dici
debent ſub dicto eccleſie dñō ſubſiſtere ac hodie eſſe.

Octauo ꝓbat̄ optime ſic: ⁊ ſi fateamur minime p̄ncipi
licuiſſe donatione p̄dicta imꝑiū ſcindere:tñ ipō romano
populo vniuerſo cū ſenatorib⁹ optimatibus ⁊ p̄ncipe li
cuiſſe videt̄ ex quadā noua lege regia que ſicut p̄us ī p̄n
cipem tranſtulit ſic ⁊ ſcdario transferre potuit in ponti-
ficē cū ex eadem vi ⁊ ptāte p̄ceſſerit.l.barbarius de offi.
preto.⁊ ꝙ populus cū ſenatorib⁹ ⁊ optimatib⁹ ꝯtulerit
eſt tex.xcvj.di.cōſtantinus. Et q̄uis forſā conſtantino
ſolo cōcedente vltra vitā eius nō tenuiſſet:qꝛ tamen po-
puli volūtas interuenit qui nūq₃ morit̄.l.ꝓponebat̄:de
iudi.videt̄ ꝙ imꝑpētuū vltra conſtantini vitā tenuerit.
Et q̄uis corpori ſine cauſa nō liceat a ſe aliqͦ membruʒ
e icere nec ſe in fruſtra cōſcindere ſine cā:ipi tñ ardua ex
cā licet aliqͦ membrū ꝓ ſalute ſui totius ponere. Cū igi
tur imperiū veluti corpus politicū ſubſit diuine monar-
chie ſancte matris eccl'ie tāq₃ capiti ad totū t̄pale ordina
tur imperiū:nō eſt abſonū ſi ipʒ imꝑū temporale potuit
⁊ debuit aliqͦ membꝝ ſuū ꝓ ſalute eccl'iaſtici dominij
ponere in.ca.fūdamēta.§.ne aūt de elec.li.vj. Expediēs
eñi erit ⁊ expedit ꝓpt̄ pſecutiones quas quottidie patie
bat̄ eccl'i[illegible] gñ hodie patit̄ vt haberet h̄ ipa t̄palia:
vñ etiā iura diuina tueri poſſent. Nono ꝙ tenuerit ſic
ꝓbari pōt:quia nō ſine miraculo vrbem romanā quam
beati petrus ⁊ paulus eoꝝ p̄cioſiſſime ſanguīe dño nr̄o
ihū xp̄o cōſecrarunt.xxj.di.q̄uis.cōſtantinus ſilueſtro
pape elargitus eſt ne eccl'ia t̄palibus auxilijs indigeret
quin potius ipa actis ſpūalib⁹ ſemꝑ ꝓficeret īcrement|
de elec.c.fūdamenta.§.ne aūt.voluit.n.romam non mū
dane ſʒ diuine monarchie p̄ncipiū exiſtere. Vñ dicere
poſſumus eaʒ ſanctā ſanctoꝝ factaʒ: ⁊ ſic a nullo p̄ncipe
reuocabile eſſe.nec quidē arbitrandū ē mundū a cōſtan
tini ⁊ citra t̄pe in hoc erraſſe ⁊ hoc ipm ignoraſſe.⁊ non
ꝯgruit qͦ conſtantinus ipe donauit nō valuiſſet ad ipʒ
qͦ donatione ſilueſtri excepit.nec inſuꝑ credendū eſt ꝙ
tot pōtifices orthodoxi deinio ſucceſſores quos catho-
licos reputamus talem retinuiſſent donationē ſi iniuſtā
arbitrati fuiſſent. Et ꝙ tot xp̄ianiſſimi ceſares qui poſt
conſtantinū ſucceſſores extiterunt ipam non reuocaſſet
cū tamen potius eam emologauerat vt de ottone habet̄
lxiij.di.tibi domino. ⁊ de reliq̄s continue ſucceſſoribus
donationem ipam cōprobantib⁹.habet̄ de iur|.iur|. in
cle.romani. Nec ꝙ tot ſanctiſſimi doctores approbaue
runt ſiue ſaltim illicitam nō dixerit vt Auguſtinus: Hie
ronimus: Ambroſius:atq₃ Gregorius al'.n.ſequeret̄ ꝙ
vniuerſalis erraſſet eccl'ia quod eſt falſū: qm̄ errare non
pōt.xxiiij.q.j.arrepta. Et his rōnibus arbitror ꝙ pluri-
bus canonicis auctoritatibus donationē hāc eccl'ia cō-
probauerit.xciiij.di.c.j.i. ſi.x.q.iij.relatū.xj.q.j.ꝯuenit.
attenta ipius.c.ſuꝑaſcriptiōe: ⁊ de re.iudi.ad apoſtoli-
ce.v̄.p̄ter hos li.vj.lxiij.di.ego ludouicus.xxiij.q.ſi.c.ſi
igitur.de elec.fundamenta.li.vi.que iura inſinuant do-
nationem ipam de patrimonio beati petri eſſe effectā in
quo q̄dem patrimonio clariſſimū videt̄ ꝙ papa nō ſolū
ſūmi pontificis poteſtatē exercet:ſʒ etiā ⁊ ſūmi p̄ncipis
exequit̄ ꝓteſtatē:qui ſi.ſint le.ꝑ venerabilem. Sic ꝙ
in dicto patrimonio nullus ſūmo pontifice ſuperior vel
par eſt:al' ſequeretur ꝙ eiuſdē ſubiecti duo eſſent pari-
ter in ſolidum dñi.contra.l.ſi.§.ſi duobus vehiculiʒ:co
moda.ſolus igit̄ in ipa donatione primus ⁊ p̄ncipalis ē
pōtifex qui ſūmus eſt qui eſt primus inſti.de iure.pſo.
in prin.vel qui dignior ē.l.iij.ff.de ſta.ho.⁊ de appe. ex
ratione.⁊ ibi no.in.v̄.ſūmū:de conſe.di.v.c.ij.quod inci
pit de his quimo.⁊ in.d.c.apoſtolice videt̄ tex.ꝙ ſi im
perator regnū ipm triuacrie ab eccl'ia teneret ꝙ eſſet ꝓ
eo ⁊ foret eccl'ie vaſallus atq₃ ſubditus. Quod etiam dicta
donatio tenuerit tex.vꝫ apt⁹ de iur| iur|.in cle.j.vbi inſi-
nuat̄ ꝙ ipa donata ad ius ⁊ ꝓprietatē pleniſſimā ꝑtinēt
ſancte matris eccleſie. Et ſic directū habet dominū ⁊ oē
ius:inſti.de acqui.ꝑ arrog.per totuʒ dū dicit:pleno iur|.
⁊ hoc dominū directum tranſiuit in eccl'iam ex ſolo do
nationis contractu abſq₃ alia traditione ꝑ.l.ſi.C. de ſa-
cro ſanc.eccle.q̄uis glo.ibi male dixerit dicens vtilem
dari. Sed non eſt verum quia vbi ius tranſfert domini
um ex ſua diſpoſitione debet intelligi de directo.patet.i
legatario.l.legatum.ita de.le.ij.⁊ in heredem.l.cum he-
redes de acqui.poſ.⁊ inſti.de acqui.ꝑ arrog.in p̄n.⁊ no.
ff.de publi.l.ij.iij.⁊.iiij. Et hoc verum eſt lʒ ſi ius cauſa-
ret ſimpliciter alicui actionem in rem nō diſpoſito ꝙ do
miniū in ipo transferetur tunc intelligeretur de in rē vti
li vt.li.j.C.de do.que ſub modo ⁊ no.in.l.ſi mortis cau-
ſa:de dona.cau.mor.ſic debet iſtud intelligi: lʒ quidam
iuuenis p̄ſumptuoſe beſtialiter ꝯtra me dicere viſ⁹ fue
rit ⁊ peſſime volens ꝙ eccl'ie ſine traditione ex cōtractu
donationis quereret̄ vtile dominiū ⁊ non directum. ſʒ
male dixit. Ex ſolo igit̄ contractu omne dominiū im-
perij pleniſſimū in ipam tranſiuit eccl'iaʒ.d.l.ſi.⁊.d.cle.
j.de iur| iur|.quia adiectione non indiget plenitudo.vj.
q.j.ſi omnia:de aucto.⁊ vſu pal.ad honorem. Et adeo vi
det̄ dicendum apud pontificem eſſe omne dominiū vt
princeps non poſſit in ipo iuriſdictionem aliquam exer
cere:vnde nec in ipſo territorio citare poteſt.de re.iudi.
cle.paſtoralis.qꝛ tale territoriuʒ dicitur eſſe ibi extra di
ſtrictum imperij ⁊ cum imperator in illo iuriſdictioneʒ
exercet falſem in meſſeʒ dicitur imponere alienam vt.d.
cle.paſtoralis.⁊ hac de re arbitror ꝙ dixerunt non nulle
glo.ꝙ in terris ipſis p̄nceps legittimare non poteſt aut
iuriſdictōes exercē niſi q̄ten⁹ eidē a ſūmo pōtifice idul-
tū reperit̄.lxiij.di.tibi dño.lviiij.di.c.j.xxxv.q.j.c.j.x.di.
lege iꝑatoris ⁊ ibi.archy. Ego tñ latiſſime hāc qōnē di
ſputaui in oꝑe meo legittimationū:i 2° libello ⁊ in ſcda
queſtione. Ex oīb⁹ igit̄ p̄dictis cōcludi videt̄ donatōeʒ
ipam adeo tenuiſſe ꝙ pleniſſimū ius ⁊ iuriſdictio ⁊ do-

minium eccleſie queſitum fuerit nam per abſurdum ⁊
temerarium foꝛe videtur per aſtutam interpꝛetationem
non ad augmentum ſed ad diminutionē ꝑuilegia prin-
cipum velle ꝑducere. C. de agen. in reb⁹. l. fi. li. xij. ⁊ hoc
tenuit. ol. ⁊ io. in addi. ſpe. in titulo de iu. oni. iu. Et ꝯtra
riū aſſerē non videt̃ longe eſſe ab hereſi eccl'ia talit̃ appꝛo
bante. Quid igit̃ dicā ſentētiā hanc infra ſcriptā pꝛo ve
riſſima ſubmitto ne tñ determinatōi ſancte matris eccle
ſie ſubijciēs cuius coꝛreptioni me ſuppono ⁊ ab eius de
ciſione diſcedere nō intendo. Et ſi huic mee deciſioni cō
traria foꝛet illā amplectoꝛ: hanc vō reitio. Eſt igit̃ atten-
dendū in hac qōne ꝙ doc. eā non plene attingūt: qꝛ ſi te-
nemus diſpoſitōez palee. cōſtantinus que hētur. xcvi. di.
cōſtantinus quā nō nulli apogriſam dicūt ibi relatū eſt
ꝙ conſtantinus nō tñ vrbem romanam ⁊ illam ꝑtem re
rum quā hodie poſſidet ⁊ tenet eccleſia ipi eccl'ie elargi-
tus eſt. ſꝫ ⁊ totam italiam ⁊ ꝑtes omnes occidentales. Et
ideo videndū eſt de ꝑtibus illis ⁊ locis q̄ eccl'ia non poſ
ſidet. Nā ⁊ videt̃ ſine traditōe tranſmiſiſſe dñm i eccl'iaꝫ
ꝑ. l. fi. C. de ſacro ſan. eccl'ia. Et i his dicerēt foꝛte nō nul
li ꝙ ⁊ dñium ⁊ iuriſdictionē habet eccl'ia ad huc hodie
etiā illoꝝ quia exercendo iuriſdictionē in rebus donatꝭ
aliq̄bus ⁊ in reſiduis acquiſiſſime ⁊ retinere videt̃ iuꝝ.
plu. per Inno. no. de capel. mo. dilectus. no. in. c. fi. de cā
poſ. ⁊ ꝓpꝛie ꝑ modernos ar. l. iij. ff. de acqui. poſ. ⁊. l. ſtil-
licidij. §. fi. quē. fui. ami. ꝑ vnicā enim cōuentionē vl' cō
tractū ius oīm haꝝ reꝝ donatoꝛiū videt̃ fuiſſe vnitū. vñ
ꝑ exercitiū alicuius partis iuriſdictōis in rei ꝑte in tota
videt̃ iuriſdictio fuiſſe q̄ſita ⁊ acquiſita ⁊ cōfirmata per
tex. ⁊ glo. in l. ij. ff. quē fui ami. ⁊. ff. qui mo. vſu ami. l. ſi
vſu fructū. Sed ego dico ꝙ in his bonis a tanto tꝑe ⁊ ci
tra ꝑ imperiū poſtea retentis de cuius ꝯtrarij initio me-
moꝛia non exiſtit imperij iura foꝛe melioꝛa eo qꝛ etiaꝫ ſi
valuiſſet donatio illa bona ⁊ quē ſcripſerit aduerſus ec-
cleſiā nam cū foꝛet ⁊ ſic ꝓbabilis iuris dubietas an in ta
libus donatio ipā tenuerit ſaltim quo ad romanos ceſa
res donāti ſucceſſoꝛes certe iuſtā poſſeſſionē tribuit ſuc
ceſſoꝛi ꝑſcribenti quia erroꝛ iurꝭ ꝓbabilis iuſtā ꝑbꝫ cau
ſam poſſidendi ſm̄ doctoꝝ ſententias in. l. ij. C. de fui.
⁊ aqui. ⁊ antiquiſſima iſta poſſeſſio p̄ſumit̃ iuſta ⁊ bo-
na fide retenta in. c. ij. de in vite. reſti. ⁊ ꝑ Inno. vñ ſaltiꝫ
ꝑſcriptio tanti tēpoꝛis cuius ꝯtrarij memoꝛia nō exiſtit
ſine titulo ſufficit. l. hoc iurꝭ. §. duct⁹. aque de aqua. coti.
⁊ ex ti. ⁊ in. c. j. de conſti. in. vi. Credenduꝫ ē enī pōtifices
aīaduertentes ꝙ adminiſtratio tanta tꝑaliū cuꝫ diuino
exercitio nō erat ipis poſſibilis nec ꝯgrua iuꝝ no. de iu.
nouit in ꝑte remota ſupꝛa pluries allegata ꝙ iura ipſa
retranſtulerunt imperiū tacite vel expꝛeſſe: ⁊ hec cōmu-
nis oppinio. Et foꝛte fama que ex hoc reſultaſſet iuſtū
putatiuū tituluꝫ tribuiſſet iuxta plene no. in. l. celſus de
vſuca. ⁊ ibi ꝑ bar. vñ imperiū legittime pꝛeſcripſiſſet nec
appꝛehenſio poſſeſſionis in his rebus quas hodie tenet
eccleſia ⁊ exercitiū iuriſdictionis in eis arguit retentam
vel acquiſitā poſſeſſionē in alijs rebus: quia illud habe-
ret locuꝫ qñ eſſet vna res in qua quis vellet acquirere ꝑ
exercitiū vnius iuris vel retinere in reliquis iurib⁹ ⁊ re-
bus cōtiguis vel annexis vt ſi in comitatu vno acquiſiui
titulū donationis iuriſdictionis ⁊ exerceo iuriſdictiōeꝫ
in vna re ⁊ volo in alijs acquiſiuiſſe vel retinere. Et poſ-
ſeſſio ſi dicimus de intrante ꝑtem fundi quia totū fūdū
ingreſſus videt̃. li. vj. in ꝓn. de acqui. poſ. Sꝫ cū res iſte
elargite eſſent plures ⁊ omnino ſeperate quia nec reſpe
ctu reꝝ nec vnus inter eas erat vel ē cōmunio licꝫ omnes
eēnt ſub imperio tūc ꝑ exercitiū iuris in vna nō eſt facta
acquiſitio vel retentio in alijs: ſicuti ꝑ adeptā poſſeſſio-
nem ꝑtis vni⁹ fūdi nō dicit̃ quis adeptus ꝑtē alteri⁹ fū
di penitus ſeꝑati vt dicta. l. iij. ⁊ de aqua plu. ami. l. ſi pri

us ⁊ quē fui arce. ami. l. ſi. cōeꝫ. §. fi. ⁊ res q̄quis fuerint i
vna cōuentione vel donatione poſite nō fuerūt vnite vt
vnū coꝛpus vel res vna vel vnū quid vniuerſale ſic cum
vendit̃ vnū territoꝛiū cū quo in vniuerſitate tranſit vni-
uerſalis iuriſdictio qꝛ tūc ꝑ exercitiū ꝑtis iuriſdictionis
tota acquirit̃ ⁊ retinet. ⁊ ita loquit̃ quod ſupꝛa dixi. l. ij.
§. cuꝫ mihi ſticū. ff. de vſuca. ꝓ emp. ſꝫ in caſu nr̃o adhuc
erant diſtincte res vñ ꝯria non obſtant nec eſt facta poſ
ſeſſionis appꝛehenſio vel retētio ꝑ appꝛehēſioneꝫ vnius
l. ij. §. ſi quis interdicto de iti. actuqꝫ. ꝑua. Teneo ḡ ꝙ in
rebus illis quas ad p̄ſens eccleſia nō retinet ſꝫ imperiuꝫ
ſemꝑ tenuit de donatōe illaꝝ nō ſit amplius diſputāduꝫ
ſꝫ fuit pleno iuris ceſaris ⁊ imperij. Nunc aūt de alijs re
bus ꝑ eccl'iam adhuc hodie poſſeſſis diſceriamus. Et in
his plurima cōſiderāda ſunt an donatio tenuit quo ad
poſſeſſionem ⁊ ꝓpꝛietatē. ſcdo an quo ad iuriſdictiōem
⁊ totale ius imperij. Et ad ꝑmū [redacted]

dixi ergo non debet de tp̄alitate iuramentū preſtare. Et
ideo cū illa nulla alia ſubeſt cauſa videt̄ ꝑ imperatorem
non fore nec foret iurandū ſi non velit. Et ex his aliud in-
fertur ꝙ exactum nō debeat dici fidelitatis iuramentū.
Nā cum imperiū ⁊ eccl'ia fraternizent in aut̄.quo opor-
tet epi.in p̄n.in hac liberalitate iurandi debitum natu-
rale ꝑſoluit̄ cum mutuū etiā ſibi exibēt auxiliū.l.j.C.de
imponē.luc.de p̄ſcri.vñ ex naturali p̄ſtitū debito nō ex
aliqua fictione vel fidelitate. Itē cū preſtet̄ ex naturali
debito ⁊ reuerentiali ꝓpter debitum non videt̄ fidelita-
tis ſpem ſapere:quia iuramentū ſuꝑ aliqua diſpoſitiōe
interpoſitū iudicari debet ſm illius naturā diſpoſiti.l.ſi
duo patroni.§.idem iul.ff.de iur.iur.facit.l.fi.C.ad.l.
fal.Sed huius diſpoſitionis natura ē: vt naturalit̄ ⁊ ob
reuerentiā dei obliget p̄ncipem:pape ergo eſt reuerētie
iuramentum non fidelitatis preſertim quia iure nature
p̄nceps aſtrictus eſt eccl'iam pōtificē ⁊ clericū tueri. Si
igit̄ deducat̄ in iuramentū vel peccatū debet deduci vl'
eo mō quo in eſt deductum dici.l.iij.de le.j.l. cornelius
⁊.l.ſi quis ſemproniū:de here.inſti. ⁊ ſic dici debet non
fidelitatis ſed nature: ⁊ reuerentie iuramentū.ꝓpter hec
igit̄ arbitror ꝙ p̄nceps ceſar ad preſtandū aliqđ iuramē-
tū pōtifici pape iure non poſſit aſtringi.nec iſtud repe-
rio iure cautū.Et tex.in cle.j.dum dicit de factis preſtan-
dis declarans illa fidelitatis fore:debet intelligi ſi facti
cōtingentia accidit ⁊ tūc futura dicant̄ fidelitatis iura-
menta . Et iura que referunt p̄ſtida iuramenta.lxiij.di.
tibi dn̄o.⁊.d.cle.i.facti cōtingentiū narrant non obliga-
tionis vinculū iudicant.vñ teneo ꝙ ſi alius imperator
iurare nollet nō poſſet aſtringi niſi aliquis caſus infide-
litatis.vel alius puta pacis:vel aliquid emerſiſſet.quare
merito iurandū foret ſm iura ſupra ꝓ parte iſta allega-
ta.dico etiā notandū inſuper ꝙ ⁊ ſi papa in.d.cle.j.ipſū
iuramentū fidelitatis interpretet̄ hoc ſit mature ⁊ ſane in-
telligendū:non tamē ex hoc fidelitatis dici debet ꝙ prin-
ceps ꝓ tp̄alibus pape vaſallus dici debeat vel inferior cū
ꝓprie fidelitatis iuramentū ſit illud quod p̄ſtat̄ ab infe-
riore domino ſuo ⁊ poſt inveſtiturā vt in libro feudoꝝ
quid p̄cedere debeat.c.j.⁊ illud in ſe ſex cōtinet q̄ haben-
tur in.c.j.de forma fidelitatis:Et q2 forte glorioſiſſimus
henricus ꝓauus nr̄i sereniſſimi monarche federici arbi-
trabatur in ſuis litteris ſic papamītellexiſſe vt eſſet tāq̄
vaſallus iuramento fidelitatis aſtrictus:iuſte contra ta-
lem requiſitionem ꝓteſtatus fuit vt habetur in clemē.j.
de iur.iur.Et declaratio ibi papa ꝙ tale eſſet fidelitatis
iuramentū ſaluari: ⁊ debet dici fidelitatis q2 in eo mag'
fides exuberat:ſiue magis exuberare debꝫ:queadmodū
actiones dicunt̄ bone fidei:quia in ip̄is magis requiri-
tur exuberare bona fides inſti.de acti.in.§.actionū ſic h'
debet dici fidelitatis iuramentū cū in ip̄o maxime inter-
ueniat bona fides:ſiue interuenire debeat. ita intelligūt
in.d.cle.doctores.ſic debent hec iura ſane interpretari.

Triuſque nūc dicturus poteſtatē pontificis atq̄ ceſaris:
ab ip̄o in ſp̄ualibus xp̄i vicario initia ſumā
cum ſp̄ualia tamq̄ p̄cioſiora ſint tp̄alibus p̄-
ferenda.queadmodū anima corpori ante ponēda eſt.de
peni.⁊ remiſſ.c.cū infirmitas.⁊ de ma.⁊ obe.ſolite.⁊.l.
ſanccimꝰ.C.de ſacro ſanc.eccle.Et in his ſerie infra deſi-
gnata ꝓcedam.Primū querens quis huius poteſtatis
auctor ⁊ fundamentū extitit: ⁊ cui p̄mū collata fuit: ⁊ in
quo loco habere dicatur reſidentiā principalem.deinde
perquiram:an alie omnes eccleſiaſtice poteſtates ſint a
deo ſimiliter īmediate:vel ab ip̄a romana eccl'ia: ⁊ ſūmo
pontifice.Ex quo neceſſe erit inquirere:an ad bene mun-
di viuere neceſſe ſit vnicā eſſe p̄ncipalē poteſtatē a qua
cetere vt ſequaces detinēntur. Primū q̄dem igitur neceſ-
ſariū eſt inquirere tante rei ſancte primū optimū funda-
mentū:cum omnia a primo fundamento accipienda ſint
l.ij.§.ſed cum ꝓſpeximus.C.de vete.iur.enu . Et videt̄
ꝙ eccleſie fundamenta fuerint prima in apoſtolis ⁊ p̄di-
cantibus iux̄ tex.c.fundamēta.de elec.li.vj.vbi ſunt v̄ba
pſalmiſte.pſal.lxxxvi.ibidē in ip̄o dicente ꝓpheta: Fū-
damenta eccl'ie in mōtibus ſanctis . ꝑ mōtes inſinuans
apoſtolos atq̄ p̄dicantes quibus tota huius edificij fa-
brica cōmiſſa eſſe videt̄ :qui baſes firmiſſime eccleſie fo-
rent.de reli.⁊ veneratione ſanctoꝝ.c.j.li.vj.hoc idem in-
ſinuare videt̄ .xxij.di.§.p̄mo.ergo fideſ.vbi dicit̄ .ꝙ bea-
ti petrus ⁊ paulus ſuo martirio romanā eccl'iam conſe-
crauerūt.Et lꝫ xp̄s ip̄e eidem p̄matū dederit tñ petrus ⁊
paulus ſuo martirio alijs ip̄aꝫ p̄tulerūt.vñ petrus ⁊ pau-
lus vident̄ fuiſſe p̄ncipaliora fundamēta.xxiiij.q.j.are-
pta in fi.⁊.xxj.di.in nouo. vbi dicit̄ ꝙ diſcipuli petrum
eccleſie caput cōſtituerūt:igit̄ ab ip̄is eccl'ia fundata vi-
det̄ .Et ꝙ talis poteſtas ſit ab homine: ⁊ non a deo:inſi-
nuatur.qm̄ ſi foret a deo eccl'ie fundamentū id ip̄m ꝑfe-
ctum exiſteret:q2 deus imꝑfectionē nan nouit:quia ip̄e
ꝑfectus eſt.de baptiſmo:maioris.§.fi.Sed in hoc tñ cō-
tra videmus:q2 in eccl'ia militante ciſmata quotidie ſūt
⁊ hereſes : ⁊ papa hō eſt: ⁊ quotidie peccat : ⁊ etiam vſq̄
ad lapſum in hereſim.xix.di.anaſtaſius: ⁊ iux̄ illud:Oīs
homo mendax.Si imꝑfectus eſt:ergo a deo non eſt.Se-
cūdo:illa poteſtas nō debet a deo dici cuius vſus cōtra
deū eſt.Sꝫ multi pōtifices vtunt̄ poteſtate papali cōtra
deum:vt patet in marcellino qui ydolis thurificauit.xxj.
di.nūc aūt.⁊ anaſtaſius qui in hereſim ꝓlapſus eſt. d.c.
anaſtaſius.Itē illa poteſtas videt̄ a deo que ē ꝑ inſpira-
tionē ab ip̄o:vt ꝑ colūbam:vel qñ ꝑ aliud fit miraculū:
ſicut fuit electio ambroſij: ⁊ beati ſeueri: ⁊ ſancti nicolai
de q̄bus.lx.di.§.his omnibus.⁊ no.de elec.c. q2 ꝓpter .
vel cum vocant̄ a deo tāq̄ aaron.viij.q.j.in ſcripturis .

Sꝫ ꝯtrariū dicitur ꝙ eccleſie fundamētū xp̄s fuit: ⁊ ho-
die ſit.j.q.j.cum paulus. Nam apoſtolus ad Chorin.iij.
c.dicit.Fundamentū nullū aliud poni pōt niſi illud qđ
eſt xp̄s.de p̄ſbite.nō baptiza.c.veniens.Et eſt tex.in.d.c.
fundamēta.⁊ in.c.de homici .li.vj.vbi eſt textus: ꝙ xp̄s
petro curam commiſit gregis ſui.ad romanos.xiij.⁊ de
tranſla.prela.c.j. Et ideo dicit̄ ꝙ q̄ tali poteſtati reſiſtit
dei ordinationi reſiſtit.ad hebre.j.⁊.xj.q.iij.qui reſiſtit.
Et hoc confirmat̄ quia omnis poteſtas eſt a deo.ad ro-
manos.xiij.⁊ no.xij.q.j.§.huic etiam.⁊.xiij.q.j.quid cul-
patur.⁊ ꝓbat̄ . Jo.xviiij.vbi xp̄s dixit: Nō haberes po-
teſtatē aduerſus me vllam ⁊c.Eſt.n.deus,oīm p̄ncipioꝝ
p̄ncipiū ⁊ fundamētū .vt in decretali dāpnamꝰ.de ſum.
tri.⁊ ph'us in li.de pomo: ⁊ eſt tex.in.c.j.xxij.di.vbi dici-
tur.Qꝫ omnes dignitates eccleſiaſtice ptātē a romana
eccl'ia ſuſceperūt. Ipſa aūt eſt fūdamentū ſupra petrā fi-
dei mox naſcentis ꝑ ip̄m xp̄m qui petro eterne vite cla-
uigero terreni ⁊ celeſt' imperij iura cōmiſit. Ad idē tex .
eadem di.c.ſacro ſancta.vbi tex.dicit:ꝙ nō ab apoſtolis
ſꝫ a ſaluatore xp̄o p̄matū obtinuit ⁊ in petro ꝑ illa v̄ba :
Tu es petrus. Matthi.xvj.idem.xxj.di.q̄uis.vbi dicit
tex.ꝙ non a ſynodis eccl'ia romana ceteris p̄lata eſt: ſed
cū angelica voce dñi.Ex q̄bus cōcludit̄ ꝙ in petro ⁊ ro-
mana ciuitate ē a dño deo nō ab homine ſolo cōſtituta.
Et ꝙ eccl'ie xp̄s ip̄e auctor:fūdamentū eſt. ⁊ hec eſt veri-
tas.Et hoc ꝓbant illa verba Matthi.xvj.Tu es petrus
⁊ ſuꝑ hanc petrā edificabo eccl'iam meā : q̄i dixerit xp̄s
in hoc articulo fidei qđ confeſſus fuerat petrus:dicens:
Tu es xp̄s filius dei viui . ego edificabo eccl'iam meam
ita dic̄ glo.xix.di.c.ita dominus.⁊ hoc ponit clarius Au-
guſtinus in li.de v̄bis dñi in quodā ſermone q̄ recitat̄ in
octaua petri ⁊ pauli dicens:Et ſuꝑ hanc petrā quā.ſ.co-
nouiſti dicens.: Tu es xp̄s filius dei viui:id eſt ſuꝑ me

ihesū filiū dei viui edificabo eccl'iam meā: ⁊ ſup me: nō ſup te ſolum petrū. ⁊ iō hoc nomē petrus fuit impoſituꝫ ſibi vt ſignificaret eccl'iam in petra xpo fundatā. vt dicā in ſequenti dubio. q2 eſſe a deo cōſideraꝰ tribus modis in omni re hn̄te entitatē ⁊ bonitatē reſpectu cauſe efficientis formalis ⁊ finalis: vt inquit cōmentator. x. meha. ⁊ ſm omnē talē modū eccl'ia ⁊ papa eſt a deo. Eſt eniꝫ a deo tāqꝫ a cauſa efficienti. q2 ſicut omnia entia deriuantur ab vno ente: ⁊ oīs ſubſtātie ab vna ſubſtātia. ita oēs deriuanꝰ pn̄cipatus ab vno principe: ⁊ talis pn̄ceps eſt deus: in cuius femore ſcriptū eſt: Rex regū: ⁊ dn̄s dominantiū. ⁊ ſm Johānē in apocalipſi: Xp̄us eſt pn̄ceps regū terre. vt latiſſime oſtendi in p̄mis confirmationibus p̄mi dubij: ⁊ p̄me partis. vn̄ papa ⁊ ceteri ſūt deriuatiue ab ipo xpo tamqꝫ a cauſa efficiente. Et de petro: qꝫ fuerit imediate a xpo ⁊ ab ipo deriuatus. patet. xxiij. q. j. §. ſi aūt. ⁊. c. cū beatiſſimis. ⁊ pbant omnia iura q̄ adducaꝫ in dubio ſequenti. Iteꝫ eſt a deo tamqꝫ a cauſa formali rōne ſue ordinatōis: quia xps volēs oſtendere vnitateꝫ: eccl'iam vnicam conſtituit: ⁊ in eam principem prefixit petrū ſupiorē ceteris: vt eſſet ordo inferioris ad ſupiorē ⁊ ſupioris ad inferiorē. xxiiij. q. j. loquiꝰ. ⁊ in quarto ſequenti dubio dicā. Et quātūcūqꝫ ſupiores vl' inferiores aliqn̄ ſint mali: ipſe tamen ordo in ſe habet rōnem boni vn̄ etiam ex principatu maloꝝ rōne diuine ordinatiōis ⁊ ordinis inſurgit bonū. vn̄ dicit Augu. ⁊ habeꝰ in glo. qꝫ p poteſtatē data diabolo a deo iob pbatus ē vt iuſtꝰ apparet: ⁊ petrus tēptatus eſt ne de ſe pſumeret. paulus colaficatus ne ſe extolleret. ⁊ iudas dāpnatus eſt vt ſe ſuſpenderet. Eſt igitur eccl'ia ⁊ poteſtas pape: ⁊ papa ipe a deo p cauſā formalem: etiā ſi ipe papa malus ſit. Tertio ē a deo eccl'ia: ⁊ papa: rōne finis ⁊ p viaꝫ reductionis: q2 tota eccl'ia militans reduciꝰ ad eccleſiam triumphanteꝫ tamqꝫ ad finē. ⁊ rōne reductionis deus ē finis pape ⁊ eccleſie q̄ eſt vnica: hic militans: ſupra triūphans: hic eſt in tpe pegrinationis: in triūphanti erit in eternitate manſionis hec militans eſt in labore: ſꝫ in triūphanti erit in requie. hec ē militans in via: ſꝫ triūphans in patria. Nā queadmodū impator militat pugnando: ⁊ vincit fugando: ⁊ poſt victoriā triūphat. ſic corpꝰ miſticū fideliū qd̄ diciꝰ eccl'ia militans de cōſecra. di. j. eccleſia. ⁊ cuius vxoris ſponſus eſt xps poſt pugnā ⁊ victoriā ⁊ vniuerſe carnis reſurrectionē fiet eccleſia triūphans. Et prius eſſe ſit triūphans in ſuis membris iuſtis decedētibꝰ ita qꝫ ſpōſa ſit vxor Apoca. xxi. dū dicit: Ueni oſtēdā tibi ſponſaꝫ vxorē agni: queadmodū enī carnal' ſponſa in domū ducta ſit vxor vt. l. mulieꝛeꝫ. ff. de ritu nup. ſic ſponſa xpi. i. eccl'ia militans vel fidelis aīa ducta in celeſtē hieruſaleꝫ cenſeꝰ vxor ſm Jo. monachum: ⁊ Jo. an. in. d. c. fūdamēta de elec. li. vj. Eſt ḡ deus finis eccl'ie militātis p viā reductionis ad eccl'iam triūphantē. vn̄ cōcludiꝰ qꝫ eccleſie militantis ⁊ triūphātis deus ē fūdamētū: ⁊ qꝫ ipa eccl'ia ⁊ papa ē a deo imediate. Ad ↄtraria rn̄deo. ⁊ primo eſt dr̄ia inter p̄mū fūdamētū vnicū ⁊ plura fundamēta. Nā vnicū fūdamentum denotat xp̄m in quo veluti in ſūmo angulari lapide fundaꝰ eccl'ia: ipe. n. eſt p̄ma via: veritas ⁊ vita. viij. di. c. veritate. fūdamentū. n. capiꝰ multis modis. Nam ſi inquirimꝰ fundamentū ſpūaliū virtutū: tūc fides catholica diciꝰ fundamentū. vn̄ dicit Chriſoſtimꝰ qꝫ fides religionis catholice eſt lumen eccleſie: oſtiū vite ⁊ fundamentū ſalutis eterne: fundamentū etiā qn̄qꝫ pro ſacramento: qn̄qꝫ p baptiſmate in. c. veniens de cle. non bapti. Tertio p aplis vt in. c. fundamenta. de elec. li. vj. Quarto p xpo vt in cle. j. de ſūma tri. Quinto p deo ſine quo nil pōt conſeruari in ſuo eſſe. Et iō in pſalmo ſcribitur: Ipſe fūdauit eā altiſſimꝰ. ppe tamē fidei: ⁊ eccl'ie fūdamētum ē xps. in cle. j. de ſūma tri. fundamenta vō denotāt apoſtolos: q̄ poſt p̄mū fundamētū eccl'ie ſecūdaria ſunt fundamēta. ⁊ iō. xxij. di. c. ſacra ſancta. dicit Archi. qꝫ dū ibi diciꝰ qꝫ ab apoſtolis fuit petrus pn̄ceps conſtitutꝰ: debet itelligi ſecūdario vel approbatiue n̄ collatiue vt ſtatim in ſequēti qōne dicā. facit. viij. q. j. c. licet. Et in petro fundauit xps cui miraculoſe paulū adiunxit vt dicā in ſequenti qōne. Silr̄ diciꝰ qꝫ romana eccl'ia habuit fūdamentū a cōcilijs. xvij. di. §. huic etiā. v̄. deinde. Sed debet intelligi ſcd̄ario nā pn̄cipalit' habuerit ortū a dn̄o xxi. di. c. q̄uis. ⁊. xxij. di. c. omnis. ita diꝰ glo. in. d. §. huic etiā in glo. in. v̄. ptātem. Ad illud aūt qd̄ diciꝰ qꝫ ſi eſſet a deo eſſet pfectus ⁊ non peccaret ⁊c̄. Rn̄deo qꝫ eſt ↄſideranda ipa inſtitutio eccl'ie vniuerſalis put reſidet in vniuerſitate bonoꝝ fideliū: ⁊ illa eſt ſine macula ⁊ ſine ruga vt. xxi. di. q̄uis. xxiiij. q. j. arrepta. Et talis errare non pōt ⁊ iſta ē eccl'ia pfecta ſine macula. ſ. mortal' peccati. xxxij. q. iiij. c. recurrant. in fi. ⁊ ſine ruga ſciliꝫ ſciſmatis vel venialis peccati de peni. di. j. eccl'ia xpi. Sꝫ put eſt in papa qui ē caput eccl'ie tūc ipe homo eſt ⁊ peccat vt dixi ⁊ no. in. d. c. arrepta. xxiiij. q. j. Et iō ſi aliquis opinareꝰ qd̄ hereticū. motus nālī rōne credēs patrē antiquiorē vel maiorē filio: vel qꝫ tres pſone ſūt tres res inter ſe inuicē diſtincte: talis nō eſſet hereticꝰ ſi hoc ipm nō defenderet: ſꝫ determīatōi ſe eccl'ie vniuerſalis ſubijceret vt no. Inno. de ſūma tri. c. j. in fi. Ratio q2 errare eccl'ia non poteſt vt dixi: ſecus ſi ſe crudelitati pape vel opinioni ſue incerte ſubijceret q2 tūc non defendereꝰ ab hereſi. Ratio q2 papa vt dixi homo eſt ⁊ peccare pōt. Et eius ſententia nō ē certa ſꝫ eccl'ie vniuerſalis bonoꝝ fideliū ſententia ſemp eſt vera ⁊ iō talis hereticus non foret. Et q̄uis in eccl'ia ſint ſciſmatici ⁊ heretici vt. d. c. eccl'ia. de peni. di. j. ⁊ ibi no. tn̄ non ſūt re ⁊ noīe de eccl'ia vt ibi no. glo. perfecta ē ergo eccl'ia bonoꝝ fideliū: igiꝰ eſt a deo. Et idem tamen dicā de papa ⁊ petro qui caput eſt eccl'ie vt ipi imediate ſint a deo in autē. conſti. que de digni. in prin. ⁊ in autē. quomō oportet epi. ī prin. q̄uis in ſe impfectōe habuerint vel habeant vel habere poſſunt: nec obuiat. tunc ſm̄ iſtud pōtifices deberent eſſe pfecti. q2 rn̄deꝰ qꝫ opa dei ſunt pfecta reſpectu ipius dei efficiētis vel formātis ſiue finē intendentis. Sꝫ ſi eſt impfectio eſt ppꝰ defectū materie ⁊ ipius humane creature q̄ eſt defectibilis quā deꝰ querit pfectū efficere pfectione gr̄e ſicut ipſe pfectus eſt pfectōe nature vt in decretali dāpnamus. v̄. ſi p pſonis de ſūma tri. talis. n. noſtra nō eſt oīmoda pfectio ppter defectū ipius materie nr̄e que defectibilis eſt. Ad ſcd̄ꝫ argumētū rn̄deꝰ qꝫ etiā ille q̄ vocaꝰ ab eccl'ia vel ab his qui habent vocandi auctoritatē ab eccl'ia diciꝰ habere a deo. Ratio: q2 forma eligendi ſunt tres vt no. de elec. c. q2 ppter. ⁊ rata ſit electio p dei miraculū vel imediatam dei opationē. Sed ſit p hoīes dei miniſtros iſti tn̄ miniſtri non dant ptātem hanc vt. xxij. di. c. ſacro ſancta. ⁊. xxi. di. q̄uis. Sꝫ tn̄ determinant pſonā ipam ptātem a deo hn̄tem ⁊ malus vſus ipius ptātis non eſt a deo faciente qui non facit malum agēdo ſꝫ eſt ab ipo papa male vtēte ⁊ ſic a materia impfecta ⁊ defectu materie vt dixi. Eſt ergo concluſio qꝫ vniuerſalis eccl'ie ⁊ pape poteſtas immediate a deo ſit.

n

Unc aliud videnduꝫ reſiſtat cui p̄mū hec ipa poteſtas collata fuit ⁊ videꝰ qꝫ xps ptātem hanc eccl'ie oībus apoſtolis cōtulerit cū omnes ipos pares cōſtituiſſe videaꝰ. Naꝫ oībus ante paſſionē pmiſit Matthi. xviij. c. qꝫ quos ligauerit ſup terrā eſſent ligati ⁊ in celis: cū dixerit: Si peccauerit in te fraꝰ tuus ⁊c̄ poſtremo ſubiūxit. Amē amen dico vobis quecūqꝫ ligaueritis ſup terrā. ⁊ demū poſt paſſionē. ⁊ Jo. x. poſt reſurrectionē dixit. Accipite ſpiritū ſcm̄: ⁊ quoꝝ remiſeritis

peccata ⁊c̄ vt.xxiiij.q.j.loquit̄ ibi. Et q̄uis apoſtolis. ⁊
§.ſin aūt.ad idē.xxj.di.in nouo vſi. Ceteri vo apoſtoli cū
eodē pari cōſortio ⁊c̄.hoc idē ꝓbat̄ luce.x.qꝛ cū eſſet fa
cta cōtemptio quis eſſet maioꝛ dixit ihus. Reges gētiū
dn̄ant̄ eoꝝ:ſed nō ita erit inter vos ſꝫ qui maioꝛ ē: ſit ſic
minoꝛ ⁊ qui preceſſoꝛ eſt ſicut miniſter.xciij.di.diaconi
Si ergo voluit ꝙ ſinguli ſe minores reputarēt nulli pnci
patum cōceſſiſſe videt̄:qꝛ nō poſſet pncipatū hn̄s ſe mi
norē alijs extimare:ſed omnē poteſtatē eccl'ie cōceſſiſſe
videt̄. Et hoc videt̄ velle beatus Auguſtinus ſcribēs de
fide ad petrū. Penitentia inquit peccatori tūc ꝓdeſſe ſi
eam in eccl'ia catholica gerat:cui deus in ꝑſona beato pe
tro ligandi ſoluēdiqꝫ tradidit ptātem. Ex quo igit̄ dic:
claues datas eccl'ie in ꝑſona beati petri:ḡ ipa eccl'ia fuit
que claues accepit.⁊ hoc dicit tex. Augu.ſup Jo.⁊ habe
tur.xxiiij.q.j.quodcūqꝫ.vbi rubrū ſūmās illudcapitulū
dicit in ꝑſona petri.eccleſia ligādi ⁊ ſoluēdi poteſtatē ac
cepit. Idem btūs Ambroſius ⁊ hētur de peni.di.j.c.ver
bum vbi dicit.ꝙ ligādi ⁊ ſoluendi poteſtatē eccl'ia acce
pit hereſis.i.ex̄ eccleſiā exiſtens vtrūqꝫ nō habet. Recte
igit̄ eccleſia vēdicat hec q̄ nos habet ſacerdotes. ecce ꝙ
poteſtas eſt eccleſie lꝫ ꝑ mediā ꝑſonā petri ⁊ demū alio-
rum qui in ea ſūt ſacerdotū.hec idē hieronimus ⁊ habe
tur.xxiiij.q.j.c.oībus ibi que dom⁹.claues etiā accepit
ligādi ⁊ ſoluēdi.⁊ domū vocat eccleſiam q̄ ptātem hanc
ſuſcepiſſe videt̄.⁊ iō tex.dicit in.d.c. qōcūqꝫ ꝙ quando
petrus claues accepit eccl'iā ſanctā ſignificauit id ē ſub
ſigno ⁊ nomīe eccl'ie accepit.habuit ḡ poteſtatē noīe ec-
cleſie ⁊ ꝓ eccl'ia.⁊ ſic omnis ptās ē pncipalit̄ in eccleſia.
⁊ iō tex. Augu.in.d.c. qōcūqꝫ dicit ſi h' tm̄ petro dictū ē
qōcūqꝫ ⁊c̄.hoc nō facit eccl'ia.ſꝫ quia non ē dictū tm̄ pe-
tro vt eius ꝑſona non tranſgrediat̄ iō habet iſtā ptātem
eccleſia nō vero ſolus petrus. Itē ꝙ fuerit paritas inter
eos oſtendit̄:nā paulus fuit par petro vt i.c.fūdamēta.
§.iſti.de elec.li.vj.⁊.ij.q.vij.ca.beatus petrus ⁊ paulus
vbi tex.dicit. Puto eos equales meritis q̄ equales ī paſ
ſione ſūt. Et ciprianus epūs petro par fuit.ij.q.vij.puto.
Ulterius ꝓbat̄ ꝙ ſi inter apoſtolos aliq̄s pncipatus dā
dus eſt:ille videt̄ Jacobo aſcribēdus. Nā ipe imediate
xp̄o ſucceſſit pōtifex in eccleſia hieruſolymitana de con.
di.j.c. Jacobus frat̄ dn̄i.⁊ eadē di.c.porro. Sed xp̄s fuit
eccl'ie militantis ſūmus pmus ſacerdos de con.di.ij.ſa-
cerdos.⁊ de ſūma tri.c.j.§.vna vere. Et eccl'iam hieruſo-
lymitanā ſuo ſāguine ſanctiſſimo conſecrauit ⁊ rubrica
uit qui ergo in eadē eccleſia ſucceſſoꝛ fuit xp̄i ipius ſuc
ceſſoꝛ extitit ⁊ ſic alioꝝ apl'oꝝ pnceps ⁊ toti⁹ eccleſie mi
litantis.ſic ⁊ ipe xp̄s caput ⁊ fundamentū fuit vt ꝓ primo
dubio antecedenti dixi. Et hāc ſententiā videt̄ firmare
apl'us ad Gala.ij.ꝑferens iacobum petro cū dicit ⁊ cū co
gnouiſſēt grām q̄ eſt data mihi iacob⁹ ⁊ cephas ⁊ iohā
nes q̄ videbant̄ eſſe colūbe dederunt dexterā ſocietatis
mihi ⁊ barnabe de qua ſocietate fit mētio.xxj.di.q̄uis.
⁊.xxij.di.c.ſacro ſancta.pmitendo igit̄ Jacobum cephe
id eſt petro quem cephā vocat iuxta illud Jo.j. Uobis
cephas videt̄ porē iacobū reputaſſe cū priores inferiori
bus ꝑponēdi ſunt de ma.⁊ obe.c.ſtatuim⁹. hoc ꝓbatur
actuū.xv.vbi ē tex.petro ⁊ paulo allegantib⁹ iacob⁹ ſen
tentiā tulit dicens. Ego iudico non inq̄etari eos qui ex
gentibus conuertunt̄. Sed ſi petrus erat ſūmus pnceps
Jacobus ipe inferioꝛ ꝑſente petro non debuit prius co
gnoſcere ſꝫ debuit deferre petro.l.humanum. C.de legi.
vbi eſt tex.ꝙ q̄uis ſenatores poſſint facere ſtatuta tamē
nō faciūt illa pn̄te pncipe niſi ipe pnceps auctoritatē ſuā
interponat.preterea ſi petrus alijs fuiſſet potioꝛ ſiue ma
ioꝛ non dediſſet alijs dexterā ſocietatis quia ſibi nō de
bebant alij eſſe ſocij ſꝫ ſubditi. Itē papa vocat epōs frēs
de crimine fal.c.q̄ grām.vt denotet non licere ſup epōs
maioritatem niſi queādmodū frater habet in fratreſ qꝛ
xp̄s oēs apoſtolos vocauit fratres iuxta illud Matthi
xxiij. Uos omnes eſt[i] fratres.⁊ alibi petro dixit. Cōfir
ma fratres tuos. Itē paulus petrū publice reꝑhendit ad
Gala.ij.ſup quo dicit Hieronimus ꝙ paulus petrū reꝑ-
hendit ꝙ non auderet niſi ſe in pareſ non ſciret.ij.q.vij.
paulus.⁊ iō tex.in.§.fi.ad fi.xxj.di.ꝙ petrus q̄i princeps
factus ē.notāda eſt dictio quaſi q̄ īꝓprietatē ſignificat
vt nō vere princeps fuerit ſed quaſi pnceps. Inſup ꝙ pe
trus nō fuerit maioꝛ oſtendit̄.qꝛ inferiores nō impetrāt
prioribus nec eos mictant oſtendit̄.de ma.⁊ obe.cū in-
ferioꝛ.l.nā magrātus.ff.de arbi. Sꝫ legit̄ Actuū.viij.ca.
ꝙ cū ſamaria recipiſſet verbū dei miſerūt ad illos petrū
⁊ iohānem de ſacra vncti.c.j.§.qꝛ vo.vſi. ſupficientis.ḡ
petrus nō fuit maioꝛ vel ſupioꝛ illis a q̄bus miſſus exti-
tit. Iteſ papa electus ex qua electione ſtatim eſt papa vt
in.c.licet.ibi abſqꝫ vlla exceptiōe ab vniuerſali eccl'ia ro
manus pōtifex habeat̄:cōſecrat̄ ab oſtieñ.epō vt no.de
priuile.c.antiqua.⁊ ibi per oſti.⁊ archi.xxiij.di.in nomi
ne dn̄i. Igit̄ oſtien.epus videt̄ maioꝛ papa:qꝛ maioꝛ eſt
qui bn̄dicit q̄ cui bn̄dicit̄.xxiiij.q.j.ſi autē.⁊.xxj.di.de-
niqꝫ.⁊.c.nūc aūt. Itē cardinales ſūt loco metropolitani
in electiōe pape vt in.d.c.in noīe dn̄i.ergo ſunt maiores
q̄ papa:ſicut metropolitan⁹ ē maioꝛ ſuffraganeo. Sꝫ
his nō obſtātibus veritas eſt in ꝯriū videlicet ꝙ xp̄s fec
petrū apl'oꝝ pncipē.vij.q.j.c.mutationes ⁊ totius eccl'ie
militantis vt habetur Jo.c.fi.⁊.j.di.§.econtra.⁊ eſt tex.
lxxx.di.c.in illis.in fi.vbi tex.dic̄ ꝙ petrū alijs ꝑpoſuit ⁊
xxij.di.§.pma ergo ſedes qꝛ nō omniū apl'oꝝ par fuit in
ſtitutio.hoc ꝯfirmat̄ Aug⁹.in libro de vnico baptiſmo.
⁊ habet̄.ij.q.vij.puto.vbi dicit. Quis.n.neſcit illū apo-
ſtolatus pncipatū cuilibet epatui ꝑferendū:⁊ loq̄t̄ de pe
tro.cui licet in gloria martirij. Ciprianus epus par fue-
rit:tm̄ in gratia cathedre fuit diſtātia qꝛ maioꝛ oībus eſt
cathedra petri ⁊ ſic petrus fuit maioꝛ oībus epīs ⁊ ꝑ cō-
ſequens apl'is: in quoꝝ loco hodie ſunt epī.xxj.di.§.j.⁊
eadē.di.c.in nouo.vbi etiā eſt tex. ꝙ ipi petro primo in
eccl'ia pōtificatus datus eſt ⁊ pmo fuit ei datus in ꝓmiſ
ſione ante paſſionē.habuit.n.in ꝓmiſſione ꝙ eēt futur⁹
paſtoꝛ eccleſie:cū eidem dixit Matthi.xvj. Tu es petr⁹
⁊ ſup hanc petrā edificabo eccl'iam meā. Sed hoc debet
intelligi ſane vt dixi.ſ.ꝓ primo dubio vt ipe eſſet petra ⁊
fundamentū poſt xp̄m. Et iō hoc nomē petrus fuit īpoſi
tum ſibi vt ſignificaret eccleſiam qꝛ ipſe nomine omniū
apl'oꝝ ſic rn̄dit. Tu es petr⁹ ⁊c̄.vn̄ populus xp̄ian⁹ dicit̄
petrus a petra q̄ ē xp̄s ſm̄ auguſtinū vel petra dicit̄ a pe
tro.⁊ quare dictū fuerit vide.j.di.fidelioꝛ.in fi.poteſt ta
men hoc verbū ꝓbare qꝛ ſicut in ſolo xp̄o ꝑ predicta ver
ba fuit eccl'ia fundata:ita dicat̄ poſtea in petro eius xp̄i
ſucceſſore ⁊ demū in ſolo papa cōſiſtere xp̄m deū in ter-
ris reꝑſētāte vt de trāſl.ꝑla.c.j.ij.⁊.iij. Et hoc ꝓbat̄.j.di.
fidelioꝛ.⁊.c.cōſiderandū. Ex q̄bus concludit̄ vt dixi in
ꝑcedenti dubio ꝙ eccl'ia fūdamenta fuit pmū in xp̄o:de
inde cū poſt xp̄i mortē opus foret vnico paſtore fuit fun
data in petro.⁊ ipi ſoli data eſt ptās q̄ pmo erat in xp̄o ⁊
pmo in ꝓmiſſione fuit petro data dū dixit. Tu es petr⁹
⁊ ſup hanc petrā edificabo eccl'iā meā ⁊c̄.⁊ demū in ex
ercitio ⁊ ī actu poſt paſſionē:viuente aūt xp̄o fuit tm̄ in
ꝓmiſſione cū dixit edificabo nondum igit̄ edificat ſed
edificaturꝝ ſe ꝓmittit. Et ideſ cū dixit. Tibi dabo claues
regni celoꝝ.xxiiij.q.j.§.ſi auteſ. Ante paſſionē ꝓmiſit ſꝫ
non dedit.⁊ eſt ratio:qꝛ ſubſiſtente xp̄o paſtore alius pa
ſtoꝛ vniuerſalis cōſtituendus nō erat.vij.q.j.c.factus eſt
cornelius qꝛ offenderet̄ articulus qui dicit:⁊ in vnā ſan
ctam catholicā eccl'iam.oportet ergo ꝙ vnus tm̄ eccleſie
foret paſtoꝛ ⁊ ſic ordinauit deus petrū.xxiiij.q.j.loquit̄
Et hoc vult glo.ſup verbo tibi dabo claues. Et ꝯtra hanc

oꝛdinationē nō poteſt papa vel tota vniuerſalis eccleſia ⁊ cōcilium diſponere vt eſſent duo romani pōtifices: vt no. glo. vij. q. j. nō aūt. Et iō tpe ſacrilegij ſciſmatis quod meo fuit tempoꝛe nō potuiſſet cōciliū ſtatuere vt duo ſimul de pōtificatu cōtendētes ambo vt pōtifices ſūmi in ſua ſede ſtetiſſent licet ſecus foꝛet in alio ep̄atu inferioꝛi vbi ex diſpoſitiōe ſedis apoſtolice duo poſſūt ep̄i reſidere vt fuit in ep̄atu yponieñ. in quo reſidit ſanctus Augꝰ. eodem tempoꝛe ⁊ valerius dicto. ca. non autem. vij. q. j. Et iō xp̄s fecit petrū paſtoꝛem poſt reſurrectionē. ⁊ cuꝫ a nobis receſſurus erat vt no. glo. in. d. c. in nouo. ⁊ ē tex. Gregoꝛij. l. di. cōſiderandū. in prin. ⁊ ibi etiā glo. ⁊ eadeꝫ di. c. firmioꝛ. nam fecit eū paſtoꝛē cuꝫ dixit. Petre ſi me diligis paſce oues meas. de elec. c. ſignificaſti. in fine. añ paſſionē igit eū elegit vel ipi p̄ncipatū ꝓmiſit. Sꝫ poſt reſurrexionē ipm̄ p̄fecit ⁊ eum confirmauit vt diſcipuli qbus p̄eſſe debebat p̄berent aſſenſū in ipſū ⁊ figurā electionis pōtificis poſtmodū faciende. Et hoc modo dicūtur diſcipuli petro dediſſe p̄ncipatum. xxi. di. in nouo. videlicet qꝛ xp̄o cōcedēti ſecūdario aſſenſerūt. ⁊ ita hodie cardinales eligendo determināt ꝑſonā pape xp̄o concedenti ptātem conſentiunt: ſed ipi nō tribuūt poteſtatē: ſꝫ deus. Patet etiā ꝙ petrū p̄ncipem conſtituit qꝛ ipi ſoli claues regni celoꝝ cōmiſit. xxiiij. q. j. §. ſin aūt. Et confirmationē fratrū ſoli petro p̄cipue demādauit. Luce. xxij. c. ⁊. xxi. di. §. j. in fi. Hoc etiā ꝓbat Jo. j. cū xp̄s dixit. Simon tu es bariona ⁊ vocaberis cephas qd̄ idem eſt ꝙ caput vt denotaret ipm̄ apl'oꝝ ⁊ eccleſie caput. Et iō dioniſius in libꝛo de diuinis noībus vocat petrū verticalē ſeu capitaneū. ⁊ in li. v. de eccl'iaſtica ierachia vocat ipm̄ ſilr diſcipuloꝝ verticalē. Et hec etiā ꝓbant. xix. di. c. ita dñs ⁊. xxi. di. §. p̄ma ergo ſedes. vbi eſt tex. ꝙ deus fecit eccleſie caput ⁊ p̄ncipē petrū. ⁊ diſcipuli illud idē voluerunt. hoc idem cōfirmauit dioniſius pauli diſcipulus in ep̄l'a quaꝫ ſcribit thimotheo pauli diſcipulo de moꝛte pauli ꝙ paulus dixit petro cum ſeperarent ab inuicē ducti ad loca ſupplicij. pax tecū fundamētū eccleſiarum ⁊ paſtoꝛ ouiū. Item ſoli petro eſt lintheū ſubmiſſū de celo ī quo erant omnia q̄drupedia ſerpentia ⁊ volatilia. ſicut legit actuū. xviij. c. Et ſibi ſoli dictū eſt ſurge petre de omnibꝰ illis aīalibus occide ⁊ manduca. xxiiij. q. ij. qd̄ lintheum nemo ābigit vniuerſū mūdū cū cūctis hoībus diuerſoꝝ rituū deſignare ⁊ occidere ⁊ māducare nil aliud eſt q̄ꝫ ꝑuerſos moꝛes in ipis p̄cidere ⁊ eos in ſua ꝑſona toti eccleſie icoꝛpoꝛare. Ex qbus cōcludit ꝙ petrus fuit prelatus alijs apoſtolis ⁊ toti eccl'ie militanti tamq̄ꝫ p̄nceps ⁊ p̄latus. Et hoc vult Chriſoſtimꝰ ſup id Luce. xxij. ſuper illo v̄bo. petre ꝓ te rogaui. dicit eni obmiſſis alijs venit ad petrū ceteris p̄latum Idem Augꝰ. tractans illud verbum dñi. petrus ambulat ſuper aquas dicit pꝛimo apoſtolo ideſt petro in oꝛdine apoſtoloꝝ firmo ⁊ p̄cipuo in quo figurat eccl'ia. idē Cirillus ſup illud. Et tu aliqñ cōuerſus cōfirma fratres tuos cū te p̄ncipem apoſtoloꝝ deputauerim. Item Chriſoſtimus ſuper id Jo. xxj. paſce oues ⁊c. dicens eximiꝰ erat apl'oꝝ petrus ⁊ vertex. vnde negatione delata omittit ei p̄lationē fratrum. Itē ſuper id. dabo tibi claues. dicit Rabanus. Qui. n. regē celoꝛuꝫ maioꝛi deuotione cōfeſſus eſt pꝛe ceteris donatis clauibus regni celeſtis honoꝛatus eſt. Cōtrarijs aūt facilit r̄ndet. ⁊ quādo tex. in. c. in nouo. ⁊ ī ſimilibus dicit apoſtolos fuiſſe pares debet intelligi rōne oꝛdinis vel cōſecratōis. vt vult glo. in. d. c. in nouo. in verbo pari conſoꝛtio. ⁊ cōmuniter hoc volūt omnes theologi. Sꝫ in adminiſtratione ⁊ iuriſdictione petrus fuit maioꝛ oībus apoſtolis. lxxx. di. ī illis. in fi. cū ſi. Et ꝓbat tex. xiiij. q. j. c. ē ⁊ aliud. vbi Ambꝛoſius dicit ꝙ eſt aliud piſcandi genus: quo genere ſolū petrū piſcari dñs iubet dicens. tolle hamū ⁊ eū piſcē qui pꝛimo aſcendet tolle: intelligens ꝑ hamū iuriſdictionē ī qua petrus p̄fuit alijs qꝛ hamo. i. ferro putride carnes abſcinduntur vt ibi dicit glo. lxxxij. di. plurimos. igit p̄cetoꝛis ipe hoc genere piſcat qꝛ ipe pꝛe alijs habuit poteſtatē ſoluēdi ⁊ ligandi: nō dico ꝙ ⁊ iuriſdictionalia nō fuerit in alijs apoſtolis qꝛ. ij. q. j. ſi peccauerit. dictū fuit dicte eccl'ie. i. p̄latis vel p̄lato qꝛ ⁊ ipſi iuriſdictionē habent licet petrus eis omnibus in hoc ſit p̄latus vt. xix. di. c. ita dñs. ⁊ in. c. noua. de peni. ⁊ remiſ. vbi dicit ꝙ xp̄s oībus apoſtolis dedit claues ſed ipi petro ſoli ligādi in celis dedit vt. xxiiij. q. j. qd̄cūq₃. ⁊. xxiiij q. iij. notandū. Itē ſoli petro dicit duc in altū. Lu. vj. cū alijs dicat vt laxent recia qꝛ ipe ſolus petrus debet ducere in altū. i. in altū diſputationū qꝛ ſoli ſibi maioꝛes eſſe diſputationū reſeruate ſūt de baptiſ. c. maioꝛes. ⁊. xvij. q multis. ⁊. xxiij. q. j. quotiēs. Sic ⁊ moiſes ⁊ Aaron fuerunt pares in cōſecratōe: ſed in adminiſtratione moiſes fuit maioꝛ Aaron. xxij. di. ſacro ſancta. ⁊. §. pꝛima ſedes. Nā omnes apl'i conſtituti fuerūt a xp̄o ſacerdotes ⁊ habuerūt oꝛdinē ſacerdotalē q̄ oꝛdo nō recipit maius ⁊ minus: ⁊ iō cū petro fuerūt omnes pares. Et in ep̄ali dignitate ⁊ conſecratione in qua ſꝫ aliquos ipꝛimit caracter ⁊ ſm̄ aliquos ꝑficit vt no. de renūc. poſt tranſlationē in fi. ⁊ in ꝓhemio. vj. in glo. in v̄bo ep̄us. In his tm̄ non poteſt vnus habere magis q̄ꝫ alius vn̄ in oꝛdine ⁊ cōſecratione tm̄ pōt quilibet ep̄us quātū papa. Sꝫ in admīſtratione ⁊ iuriſdictione papa oībus p̄eſt: q̄ vnicus eſt cōſtitutus ad deſignandū eccl'ie vnitatē. xxiiij. q. j. loquitur. ⁊ xxij. di. c. j. Et ad iſtam auctoꝛitateꝫ vbi vult: ꝙ maioꝛ ſit minoꝛ ⁊c. r̄ndetur ⁊ loquit ſm̄ humilitatē quā exp̄s in dignitate nō debet erigi in ſupbiā. Et iō cū ſcribit ſe papa ſeruū ſeruoꝝ dei nūcupat vt in ꝓhemio decretalium ſexti ⁊ clemē. ⁊ ſm̄ cōem ſtilū ſcribēdi pape vt no. in p̄dictis locis nō ꝙ ex hac humilitate deſerat amplioꝛē poteſtatē quaꝫ habet. Et ad illud ꝙ poteſtas fuit data petro ꝓ eccl'ia ⁊ noīe totius eccleſie ita ꝙ ſit poteſtas in eccl'ia ⁊ ꝑ eaꝫ in petro vt volunt predicte auctoꝛitates maxime Auguſtinus ſup Jo. ⁊ habent in. d. c. quodcūq₃. eſt notandū ꝙ Augꝰ ⁊ alij ſancti cum dicūt ꝙ ptās eſt data eccleſie voluerūt deſignare ꝙ ptās cōceſſa petro ñ fuit ꝑſonalis ita ꝙ nō tranſiret in ſucceſſoꝛes ſꝫ fuit data dignitate ideſt eccleſie vniuerſali ⁊ hoc mō habet papa ptāteꝫ petri qꝛ ſi tantuꝫ petro data fuiſſet eccl'ia ideſt dignitas nō haberet ita eſt tex. in. d. c. qd̄cūq₃. nō ergo intelligenda eſt hec auctoꝛitas ꝙ eccl'ia ꝑ ſe habeat ptātem ligādi ⁊ ſoluendi qꝛ cū eccleſia ſicut coꝛpus miſticū ⁊ ꝑſona rep̄ſentata vt in aut. Itē nulla cōitas. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ipa ꝑ ſe non ſolueret vel ligaret ſꝫ per miniſtros ſuos ligat ⁊ ſoluit ⁊ p̄mus eius miniſter poſt xp̄m fuit petrus q̄ hāc ptātem vniuerſalē ſolus accepit ⁊ nō ꝑſonalē ſꝫ vt dignitati eccl'ie collatā vt poſt eū haberent in eius locū ſucceſſoꝛes. ⁊ ſicut romanus populus poſt omnē iuriſdictionē tranſlatam in pꝛincipem amplius iuriſdictionē non habet ſed illam ſolus exercet imperatoꝛ vt no. in. l. ſi imperialis. C. de legi. ſic eccleſia vniuerſalis non diſponit exiſtente papa. no. de conſti. c. tranſlato. quia xp̄s cōceſſit poteſtatem eccleſie petro ⁊ ſic etiam ſucceſſoꝛibus vacāte ſede bene eſt poteſtas in eccleſia exercenda per vnum miniſtrum quē determinabit eccleſia vel illi qui auctoritatem habent ab eccleſia non ꝙ ipi qui habent determinare poſſint. Et ideo cardinales non condunt legem generalem vt no. in cle. ne romani. de elec. ⁊ de conſti. c. tranſlato ſic nec conciliū generale ſine papa quia poſtq̄ꝫ poteſtas eccleſie eſt tranſlata in petrum vel papam non remanet plus in exercitio in eccleſia: ⁊ ideo concilium ſine papa non faceret legem generalem quia concilium non habet poteſtateꝫ eccleſie ſine papa vel ſeparatim a pa.

pa alias eſſet apud duos inſolidū qḋ ē ipoſſibile. Eſt er
go ptās clauiū ⁊ eccleſie in eccleſia exercenda ꝑ petrū ⁊
demū per papam eius ſucceſſorē ⁊ alij qui ſunt miniſtri
pape ⁊ ab eius volūtate depēdentes. Jtē illud pauli ⁊ ci
priani de eoꝝ paritate cū petro debet intelligi de merito
paſſionis ⁊ martirij vt. ſ. dixi. Jtē paulus par fuit petro
non in officio eccleſiaſtice dignitatis ſed puritate vite
⁊ ſanctitate. ij. q. vij. §. hoc non de offitio: vel fuit par pe
tro quo ad officiū magiſtratus ſm vnū aliam glo. quia
vnus magiſter legis alter magiſter ⁊ dnator gentiū. ita
dicit bea. Tho. Et ideo iūgitur cum petro ex ſtilo curie
ſemper paulus: non qꝛ in iuriſdictione pares fuerunt qꝛ
petrus omnibus ꝑpoſitus eſt: ſ; qꝛ diuino iuditio paulꝰ
fuit ſibi aſſociatus ⁊ vrbem romanā ſimul ſanguine pro
prio cōſecrauerunt de elec. c. fundamēta. li. vj. Ad illud
Jacobi rñdetur ꝙ fuit ſucceſſor xpi in illo ſpeciali loco
hieroſolymitano vbi xps non conſtituit pmaȝ ſedeȝ ſed
vniuerſali eccleſia ſucceſſor xpi extitit petrus. vt docent
iura pdicta. Et iſta eſt ratio quare iacobus iuditiū tulit
hieroſolymis pſente petro ⁊ palo quia i ſua iuriſdictiōe
ꝓtulit ſententiā paciente petro non ꝙ petrus ipe dictaȝ
ſententiā ſi voluiſſet non potuiſſet ꝓferre. Et ſicut faciūt
ordinarij cū eſt papa vel imperator in eoꝝ territorijs nā
exercent ꝓprias iuriſdictiones ſi papa vel imperator nō
impediant ſ; ꝑmittant vt. l. humanū. C. de legi. loquitur
qꝛ imperator facultatem condendi leges ſenatoribus ve-
tat eo pſente. vel loquit de iure condendi legē generalē
quā hodie non faciunt ſenatores ſ; ſolus pnceps. ⁊ duȝ
apoſtolus pmittit iacobū non denotat eum maiorē: pa-
tet qꝛ petrū vocauit cephaȝ ideſt caput ⁊ ordo ſcripture
nō attendit vbi conſtat de cōtraria mente: vel conſurge
ret iure repugnantia vt no. legiſte in l. ij. §. prius de vul.
⁊ pu. ⁊ canoniſte de reſcript. cuȝ dilecta. Jtē ꝗuis papa
vocat epos fratres ⁊ ꝗuis dederit petrus dexterā ſocie-
tatis hoc nō arguit plātum vel pncipem non eſſe potio-
rem. Refert. n. lucanus ceſarē ſuis militibus dixiſſe bel-
loꝝ ſocij nec tamē minus eoꝝ pnceps ductor ⁊ imperator
fuit. Similit cū dicit fratres ipos non facit in iuriſdi-
ctionibus eo equales. nā fraternitas ſūmit multis mo-
dis vt no. in. c. Johānes de regu. Naȝ aliqñ dicit frater
ex natura vt ex eſau ⁊ iacob aliqñ gente vt iudei. aliqñ
cognatione vt abraam qui dixit ſaran ſororem ſuā cum
tamen eſſet vxor ſua. Jtē ex affectu vt xpiani. xj. q. iij. ad
menſā. Jtē creatione iohānis qꝛ ſūmus fratres ab adaȝ
creati. talis ergo aſſertio fraternitatis nō tollit aſſerenti
primitiuam vel pncipatū vt patet de yſaac. cū dixit Eſto
dñs fratrū tuoꝝ. Et ſicut in vna domo cū deeſt paterfa
milias antiquior frater eſt pmus ⁊ pncipalis. l. pnūctia
tio. §. familie. ff. de vbo. ſi. ⁊ tamē ſūt carnalitate fratres
ſed non in peminentia ⁊ iuriſdictione in qua petrus ſin
gulis apoſtolis eſt ꝑpoſitus. vel fratres ſunt in ordine ⁊
conſecratione nō in adminiſtratione. Ad illud ꝙ paulꝰ
petrū rephendit archi. in. d. c. paulꝰ. ⁊. q. vij. refert augu-
ſtinū dicentē illā fuiſſe veram rephenſionē. ⁊ tūc debet
intelligi ꝙ fecit ei monitionē euāgelicā vel publicā cuȝ
eſſet ta le crimen quod in foro cōtentioſo potuiſſet accu
ſari vt no. ix. q. iij. nemo. ⁊. xl. di. ſi papa. vel ſm hieroni-
mū fuit diſpenſatoria ſiue ſimulatoria. ſed reducunt in
cōcordiam ꝙ fuit vera rephenſio idem ꝙ veꝝ eſt ꝙ eum
rephendit ⁊ erat dignus rephenſione non ꝓpter factum
ipius petri ſ; ꝓpē illud quod inde ſequebat. Nā petrus
illud faciebat diſpēſatorie ideſt ob aliud tamen poterat
habere ꝓpē alios malū fineȝ. Et dū hieronimus dicit ꝙ
fuit diſpenſatoria. i. ob aliud facta non ꝓpē id qḋ facie-
bat petrus ſ; vt ſcirent gentes non eſſe iudaicandū vidē
tes tantū apoſtolum rephendi. Non ergo fuit ſm iſtud
ꝓpria reprehenſio. ⁊ ſic non obſtat ꝓpoſito noſtro. illud

aūt quod habet. xx. di. iij. §. j. in fi. ꝙ petrꝰ fuit quaſi pn-
ceps quia quando dictio quaſi addicit veritati eſt eius
veritatis expſſiua nō fictiōis inductiua vel veritatis di-
minutiua vt no. in. l. fructus. ff. ſo. ma. ⁊. l. ſed ſi vnus. §.
ait pretor. ff. de iur. iur. Et miſſio facta de petro i ſama
riam non denotat emittentiū ſuperioritatē vel ipm infe
riorem. S; fuit miſſus cōſultatiue vel per conciliū eccle
ſie ſicut quādo rex mittit de cōcilio ſui populi. Nō ob.
ꝙ conſecrat ab oſtien. epo ⁊ ſic arguit papa maior in iu
riſdictione ⁊ adminiſtratione quā habet ſtatim ab ele-
ctione quia papa ſtatiȝ ꝙ electus eſt oībus maior. ſ; ma
ior eſt oſtien. in ordine ⁊ conſecratione qñ papa electus
nō eſt ſacerdos vel epus nec eſt incōueniēs ꝙ vno reſpe
ctu vnus dicat maior altero: ⁊ alio reſpectu ſit minor vt
no. archi. ij. q. vij. quāꝗ. S; poſt cōſecrationeȝ ipe papa
par eſt ipi oſtien. epo ⁊ ceteris epis in ordine ⁊ conſecra
tione vt dixi qui tñ maior eſt eis in iuriſdictione vel ad
miniſtratōe vt dictū eſt. Nec ex hoc ꝙ in electione pape
cardinales ſint metropolitani ⁊ eligant papam ipi pape
maiores vel pares ſunt vt no. Jo. in. d. c. in noīe domini
xxiij. ſicut nec ſuffraganei maiores ſunt metropolitano
⁊ tñ conſecrant eum. lxvj. di. c. j. Concludit igit ex predi
ctis ꝙ in iuriſdictiōe ſpūali ſiue tpali petrus fuit ſūmus
pnceps omniū apoſtoloꝝ ⁊ totius eccleſie militantis: ⁊
ipe ſolus a xpo habuit ptātem: ⁊ eccleſia vniuerſalis ab
ipo petro habuit eandem poteſtatem vt ꝓbat tex. in. c. j.
de tranſl. pla. qꝛ licet omnibus aplis dictū fuiſſet quem
cūꝗ ligaueritis: ſoli tñ petro dictū fuit paſce oues meas
quo caſu eū conſtituit pncipem vt habet Jo. c. iiij. no. l.
di. c. conſiderandū. ⁊. c. fidelior. in fi. Et ita hodie papa ē
qui eſt xpi vicarꝰ ⁊ ſucceſſor petri de tranſl. c. quāto de
elec. c. fundamenta. §. docet. de elec. vbi periculū. §. ceteꝝ
li. vj. Et ꝗuis aliqñ petrus vicarꝰ nūcupat. lxiij. di. ego
lodouicus talis eſt i ꝓpria locutio vel exponit gerit vica
riam quaȝ geſſit petrus. ita no. glo. in cle. i. de iur. iur.
in verbo vicarius.

Quo autem in loco petri ſedes cō
ſtituta fuerit ⁊ ad pre
ſens ſit cuius iuditio diſcutere nūc hac qōne
tertia neceſſe eſt. Videt autē ꝙ papa ſit vni-
uerſalis eccleſie epus atꝗ ſponſus vt de iudici. nouit. v.
quomō. xxiiij. q. j. loquit. Jtē xps ſolus deſpōſauit vni-
uerſalē eccliam nō habentē maculā neꝗ rugā ad ephe.
v. Ergo idē ſimilit papa eius vicarꝰ ⁊ ſucceſſor de trāſl.
c. inter corpalia ⁊. c. fi. ſ; ſi papa vniuerſalis ecclie eſt epi-
ſcopus. xxj. q. j. relatio. Jteȝ quia qua ratione papa ſe di-
ceret eccleſie romane ⁊ cuiuſlibet alterius pticularis epi
ſcopatus euȝ ꝙ ſit vniuerſalis eccleſie epus ſic eſt: ſed ſe
poſſe dicere cuiuſlibet membri ſui epus: qꝛ ius quod h;
in toto genere debet habere in qlibet ſpetie ſuiꝰ generis.
quod tamen eſt falſum nec videmus ꝙ alicuius eccleſie
vniuerſalis vel romane ſe faciat epiſcopuȝ ⁊ ꝙ ſolū pme
ſedis epiſcopū ſe debeat noīare ⁊ non vniuerſalis ecclie
aut alterꝰ pticularis ecclie ꝗ romane: videt tex. xcviiij.
di. c. pme ſedis. ⁊. c. ſequenti. preterea potius deberet eē
ſua ſedes hieroſolymitana qꝛ ibi pfuit xps ſūmus pon-
tifex ⁊ ſacerdos. Et ibidem ſe obtulit ꝓ nobis in ara cru
cis ex qua oblatione ad deum conuerſi ſumus tamꝗ ad
paſtorē ⁊ epiſcopū animaꝝ. vt ſcribit pmo petri. ij. ſic eo
dem modo papa hieroſolymitanis epus deberet noīari
Tertio ſi petri ſucceſſor eſt papa videt ꝙ eius ſedes an-
thiochena dicenda ſit non romana quia ſedē pmam ha
buit petrus anthiochenā vt. xxij. di. §. prima vero ſedes
ibi tertia ⁊c. vbi ꝓbat ꝙ pma ſedes petri fuit anthioche
na ⁊ ibi pmū xpianū ortum nomen aſſūpſit. vij. q. i. c. imi
tationes. ⁊. xxiij. q. j. rogamus. ſ; in cōtrariū eſt veritas
ꝙ dici debet vniuerſalis romane eccleſie epus vt. xxij.

di.c.in nomine dñi ibi obeũte romane ⁊ vniuerſalis or-
bis pontifice quia vniuerſe eccľie ꝑ orbem inſtitute vnꝰ
thalamus xp̄i ſunt. Quaꝝ ſancta romana eccľia catholi-
ca ⁊ apoſtolica ceteris eccľis euangelica voce dñi ⁊ ſal-
uatoris xp̄i p̄matũ obtinuit ⁊ quaꝫ ſuo martirio petrus
⁊ paulus alijs eccleſijs p̄tulerunt.xxj.di.q̄uis. Et omnes
eccleſie alie ⁊ dignitates ab hac romana ortũ habuerũt
⁊ habent qm̄ romanã ipſam fũdauit xp̄s ſuꝑ petrã fidei
mox naſcentis vt non terrena ſententia.ſed illud verbuꝫ
quo ↄſtructũ eſt celũ ⁊ terra ⁊ ꝑ quod deniq; omnia cõ-
dita ſunt elementa romanã fundauerit eccľiam. Et ipſa fi
dei mater eſt.xxij.c.omnes.⁊.c.ſacra ſancta.vbi ē tex. ꝙ
romana ſacra ſancta eccleſia non ab apoſtolis ſꝫ ab ipſo
xp̄o p̄matũ obtinuit.ideꝫ dicit tex.eadem di.§.i.ergo ſe-
des.ꝙ romana eccleſia celeſti bñficio obtinuit principa
tum ⁊ ipſe caput ⁊ cardo eſt a dño non ab alio cõſtituta
⁊ ipſa eſt noſtre fidei caput ⁊ mater.xxv.q.j.§.his ita.⁊ i
ꝓhemio ſexti libri decretaliũ ⁊ in.c.j.de ſũma tri.li.vj.⁊
C.de ſũma tri.epľa inter claras.⁊ in epľa victor. Ad ideꝫ
xxiiij.q.j.c.hoc eſt fides.⁊.c.qm̄.⁊.c.rogamus.vbi ē tex.
ꝙ ⁊ ſi apud anthiocheam fuit p̄ma petri ſedes:tñ iubẽte
dño romam tranſlata eſt. Conſtituit.n.ſedem deꝰ apud
romã cũ petrus vrbẽ romam fugiente dñs ad ipm̄ locũ
queꝫ elegerat reuocauit cũ eidem interroganti domine
quo vadis:rñdit venio romam iteꝝ crucifigi qui fi.ſint
legi.ꝑ venerabilem.§.cũ enim.ad ideꝫ.ij.q.vij.c.beatus.
⁊ in.c.felicis.§.per hec. de pe.li.vj.⁊.xj.di.nolite.in fi.⁊
de con.di.j.baſilicas.in fi. In q̄bus iuribus ꝓbať ꝙ nõ
a cõcilijs nõ ab apoſtolis ſꝫ a deo eccľia romana cõſtitu
ta eſt petri ſedes ⁊ aliaꝝ eccleſiaꝝ mater ē ⁊ magiſtra.vñ
papa debet dici romane ⁊ vniuerſalis eccleſie epiſcopꝰ.
Ad ↄtraria rñdetur ꝙ ſicut vna eſt eccleſia ita vnicus de
bet eſſe vniuerſalis paſtor.xiiij.q.j. loquiť ⁊ ĩ hoc papa
debet eſſe xp̄i vicarius ⁊ nõ petri.ſed eſt petri ſucceſſor.

Sed quia erat impoſſibile ꝙ vicarius xp̄i toti eccleſie
in adminiſtratione p̄eſſet iux̄ illud Mat.ix.ca.⁊ habeť
xxij.di.in nouo.in fi.videntes meſſem eē multã ⁊ opera
rios modicos ⁊c̄ opus fuit vt papa diuideret dioceſes
⁊ officia diſtribueret q̄ omnia tñ ab ipſa romana eccleſia
ortũ habent.xx.di.c.j.ad iſtam ſuꝑiores ierachie in qua
eſt vnus deus cui parẽt oẽs alie ſuꝑ celeſtes intelligẽtie
lxxxix.di.ad hec. Et ſtatim ſequenti queſtione dicaꝫ vñ
vniuerſalis eccleſie quo ad vniuerſitatẽ ⁊ ꝓtectionem ⁊
etiã adminiſtrationẽ mediate vel imediate ſi vellet. Eſt
enim papa ſucceſſor xp̄i vniuerſalis eccleſie põtifex. Sꝫ
quia nõ põt in omni loco imediate in adminiſtratione
p̄eſſe: in alijs locis ep̄us in adminiſtratione mediate q̄
ꝑ alios coep̄os miniſtrat:quo ad miniſtrationeꝫ võ im-
mediatã ⁊ quantũ ad deſignandũ caput ⁊ cor eccleſie pa
pa eſt epiſcopus eccleſie romane nec habet duos epiſco
patus. ſed vnũ eccleſie vniuerſalis cuius romana ſedes
eſt cor ⁊ caput vt dictis iuribus. Alterius aũt particula-
ris epiſcopatus non põt nec debet ſe dicere papa epiſco
pum quia vt dixi ad deſignandũ vnitatem debet ſe eccle
ſie vniuerſalis pontificẽ nominare:quo ad miniſtratio-
nem aũt non debet ſe epiſcopum nominare niſi illius ec
cleſie quã deus ⁊ xp̄s voluit caput eccleſie ⁊ p̄ncipiuꝫ cõ
ſtituere que eſt roma in qua ipſe eſt in adminiſtratione
non xp̄i ſed petri ſucceſſor ⁊ in qua ſuꝑ omnes deus cõ-
ſtituit p̄ncipium.vt iuribus antedictis. Et iõ papa non
poſſet hanc ſedem mutare ⁊ alibi caput conſtituere qm̄
teſte apoſtoli.ij.ad Thimo.ij.firmũ fundamentum dei
ſtat de peni.di.ij.c.firmum. nec põt homo viuens illud
conuellere ⁊ ideo non poſſet romanã eccleſiã alteri vni-
re vt eſſent ambo eque principales quia eſſet contra ſim
bolum in vnam ſanctã catholicam eccleſiã:⁊ eſſet pone-
re corpori miſtico eccleſie duo capita quod eſſꝫ monſtꝝ
cõtra.c.per venerabilem.qui fi.ſint legi. Et etiaꝫ nõ poſ
ſet papa facere ꝙ alia eſſet eccleſia romane maior vel ro
mana eccleſia eſſꝫ alteri acceſſoria ⁊ vnita. Et quia ſit ali
bi fundamentum ⁊ caput conſtitueret quaꝫ vbi xp̄s ſta-
tuit quod ē impoſſibile no.in.c.felicis.§.ꝑ hoc.de peni.
li.vj. Et iſta eſt ratio quare non ſaltem hieroſolymitana
quia xp̄s ibi non conſtituit ipſe caput ſed romam voluit
eſſe caput. Siľr nec anthiochenã nã q̄uis petrꝰ ad hãc
p̄us fuerit ordinatus ⁊ p̄ſederet in ipſa annis ſeptẽ tamẽ
poſtea iubente domino ibi anthiochie ygnatium cõſti-
tuit epiſcopum. Et ſua ſedes rome tranſlata eſt ⁊ in qua
per.xxv.annos ⁊ tres menſes a quarto videlicet claudij
anno vſq; ad vltimũ neronis reſidit vt refert archi. xxij.
di.renouantes.. Et ideo dei volũtate ⁊ iuditio ſedes pe-
tri romã tranſlata eſt.vnde exinde ſine dei iudicio volũ
tate ⁊ miraculo euelli non poteſt.no.archi.xxiiij.q.j. ro
gamus.⁊ aliqui in.d.c.felicis.§.ꝑ hoc.de peni.li.vj. Ex
quibus concludiť ꝙ epiſcopus vrbis rome eſt vniuer-
ſalis eccleſie epiſcopus ⁊ ꝙ dei iudicio eius ſedes rome
conſtituta eſt a qua ſine dei iudicio remoueri non põt.
Et ſi alicui ſcriptuꝫ eſt ꝙ eam petrus ⁊ paulus alis eccle-
ſijs p̄tulerunt vt.c.ſacro ſancta.xxij.di.illud debet intel
ligi ꝙ ſc̄dario ipſi ſequentes intentionẽ dei p̄mitus hoc
agentis ſic eam alijs eccleſijs p̄tulerunt aliter ſi ſolus pe-
trus ⁊ paulus illaꝫ p̄tuliſſent ſucceſſor papa deberet poſ
ſe mutare quod tamen falſũ eſt vt dixi.

Exquiramus nunc aũt an om-
nes alie eccleſia-
p ſtice poteſtates ſint a deo imediate vel ꝑ me-
dium romani põtificis ⁊ vt ab ipſo dependẽ
tes. Et ex hoc p̄mũ queram an bene mũdi viuere neceſſe
ſit vnicam poteſtatem eſſe a qua ceteri deriuenť. Et vi
detur dicendũ ꝙ non. Nam ponere ſuꝑmã poteſtatẽ eſt
deſignare maiorem ⁊ inferiores.hoc aũt videtur contra
naturam nam homines omnes natura ſunt pares ⁊ pri-
mi parentis ſucceſſores. Et iõ contra naturam videť vt
vnus alteri p̄ncipeť vt videtur tex.xxij.di.c.de cõſtãtino
politana in fi.naꝫ p̄ncipatus ex imparitate cõſurgit. Sꝫ
natura omnes naſcebanť olim liberi ⁊ pares vt.xij.q.ij.
c.cũ redemptor.⁊ in autħ.quibus mo.na.effi.ſui.§.natu
ra. Et ideo volunt theologi ꝙ adam ſi ſtetiſſet in ſtatu in
nocentie non habuiſſet in deſcendentes dominiuꝫ illud
vt ipſe dominiũ habuiſſet in hoĩes ⁊ in iumentis ſicq; vi
deť ꝙ paritatis ratione a natura introducte non ſit opꝰ
vnam eſſe poteſtatẽ ſuꝑmam a qua cetere deriuentur.

Scd̄o ſic oſtendiť principantes debent habere ratio-
nes perſpicatiſſimas quia ſũme vigil eſſe debet p̄ncipãs
xxiij.di.c.qui epiſcopus.ſed plures oculi ſunt ꝑſpicatio
res vno ⁊ plures manus magis poſſẽt q̄ vna vt.l.ita.vul
neratus.ad fi.ff.ad.l.aquiľ.⁊ in.c.mandata de p̄ſumptħ.
Et plures intellectus cognoſcendo ſuꝑanť vnũ vnde ple
rumq; nouiter venientes facta antiquoꝝ emendant.l.j.§
omnia.C.de veteri iu.enu. Ex quibus concludiť ꝙ ſi
plures vel multi pariter principenť erit ibi intellectus ⁊
ratio ꝑſpicatior quia plures plus cognoſcent q̄ vnꝰ ſo-
lus cognoſcat.vnde ph̄us.j.⁊.iij.politicoꝝ ait. ꝙ plures
homines ſic principantes quaſi cõſtituũt vnũ hominem
multoꝝ oculoꝝ ⁊ multarum manuũ. Ex quibus videtur
ꝙ melior ſit plurium principatus. Tertio hoc probať
q̄ priceps debet habẽ ꝑfectã ſtabilitatã vt ꝑ irã ⁊ cõcu
piſcẽtiã nõ ꝑuertať vt.d.c.qui ep̄is.xxiij.di.⁊ eadẽ di.c.
his ergo. Sed ſic ait ph̄us facilius corrumpiť vnus q̄
plures q̊ ſacti vor videť regi ꝑ plures q̄ per vnũ. Quarto
oſtẽditur ſic:illud eſt bonuꝫ regnũ in quo plus p̄ualet
cõmunis vtilitas:⁊ publica q̄ priuata regentiũ. Et illud
eſt malum regnum in quo ipſa vtilitas attenditur magis
ꝓpria q̄ cõmunis ſm̄ egidium de regimine principum

xi.c.ꝓbattur.in.c.bone.de poſtu.prela.el primo immo ſi
princeps magis attendat vtilitatem ꝓpriam q̄ cōmunē
talis tyrānus eſt vt no.bar.in tractatu de tyranno.q.viij
Et hoc vult tulius in libro de offici js recitans platonis
ſententiam atqꝫ dicens omnino qui rei publice pro futu
ri ſunt duo platonis p̄cepta teneant vnū vt vtilitatem ci
uium ſic tueantur vt quecūqꝫ agunt ad eam referant ſuo
rum comodoꝝ obliti.⁊ hoc vult tex.in prohemio ſexti ⁊
in.c.j.de offi.le.li.vj.alterum:vt totum corpus rei publi-
ce procurent ne dū partem aliquā tueantur reliquas de-
ſerant. Et ideo princeps debet omnia deducere ad vti-
litatem rei publice vt in autē.conſtitutio.que de dig. in
prin.coll.vj.⁊adeo p̄ponere publicam vtilitatem ſue pri
uate vt ſi opus eſt morti pro ſuo populo ⁊ cōmuni vtili-
tate ſe ſubijciat vt eſt tex.xlv.di.ca.diſciplina.⁊ ꝓbat̄ de
homi.c.j.li.vj.vbi eſt tex.ꝙ xp̄s ſe expoſuit morti tempo
rali ꝓpter redimere gregem ſuū perditum.Sed ſi multi
dominent̄ vel vnus dominetur ⁊ quilibet intendat pro
priū bonum ſpreto cōmuni erit melior principatus hoꝝ
multoꝝ q̄ illius ſolius imperantis: quia iſti multi non
omnino recedunt ab intentione cōmunis boni cū intē-
dant bonoꝝ ip̄oꝝ multoꝝ quod eſt quaſi cōmune bonū.
Et bonum iſtius principantis eſt quaſi bonū vnius pri-
uatū.vnde ſm̄ hoc meliores videntur plurium principa
tus.Quinto oſtenditur ꝙ poteſtatibus apoſtolis cōceſ-
ſis ſiue de poteſtate miracula faciendi ⁊ eijciendi demo
nia ⁊ ſanandi languores ſiue de poteſtate p̄dicandi vel
temporalia metendi.i.recipiendi pro p̄dicationibus tē-
poralia:aut de poteſtate baptiſādi:vel de ſacerdotali po
teſtate conficiendi corpus xp̄i:⁊ de poteſtate clauiū or-
dinis:vel de poteſtate epiſcopali.Omnes enim has po-
teſtates apoſtoli īmediate a xp̄o ſuſcepiſſe vident̄:ergo
ſimiliter hodie epiſcopi a xp̄o debent dicere has poteſta
tes immediate habere cum ip̄i epiſcopi apoſtolorum lo
cū teneant.xxj.di.in nouo.⁊.lxviij.di.c.fi.⁊ ſic non a pa-
pa ſed a xp̄o īmediate. Et ꝙ omnes has poteſtates apo
ſtoli a xp̄o ſuſceperunt patet diſcurrendo per ip̄as ſingu
las poteſtates.Primū miracula faciendi poteſtas non
eſſe niſi a deo.Et ideo q̄uis aliquādo mali miracula fe
cerint diabolica arte vt.j.q.j.teneamus.⁊.ca.ꝓphetauit.
illa non fuere miracula proprie cum a deo non proceſſe
runt ſed ex arte vt.d.c.teneamus.⁊ no.glo.in.c.j.de reli.
⁊ vene.ſanctorum in fi.magne glo.li.vj.Ratio quia mi-
raculū eſt diuina immediata operatio ſine operatione
ſecūdorum agentiū ſm̄ Tho.in.iij.libro contra gentiles
Et ideo dicitur Matt.iij.ꝙ dedit illis poteſtatem ſpiri
tuū īmundoꝝ. Et dedit eis poteſtatem curandi infirmi
tates ⁊ eijciendi demonia.Similiter ⁊ de poteſtate p̄di
candi quam xp̄s apoſtolis conceſſit ⁊ ante paſſionem ⁊
poſt reſurrectionem ante paſſionē ſolum iuſſit predica
re iudeis dum dixit.In viam gentium ne abieritis.ij.q
j.deniqꝫ.Euntes aūt p̄dicate dicentes appropinquat re
gnū celoꝝ Mat.iij.⁊.Lu.ix.⁊ poſt reſurrectionem miſſi
ſunt a xp̄o ad p̄dicandum toti mundo.dum dixit:Doce
te omnes gentes ⁊ p̄dicate euangeliū omni creature vt
in.c.cum ex iniūcto de hereticis.⁊ Mat.vltimo.⁊ habe
tur.xxj.di.in nouo vbi dicit̄ ꝙ iubente dn̄o toto orbe di
ſperſi euangelium predicauerunt. Sic etiam fuit in po
teſtate conceſſa metendi temporalia. Nā inquit domi
nus diſcipulis ſuis Mat.x.In quacūqꝫ domo intraue
ritis in eadem manebitis edentes ⁊ bibentes que apud
illos ſunt.Et apoſtolus ad Chorinth.ix.c.dicit.Si ſemi
namus vobis ſpiritualia magnū non eſt ſi veſtra carna
lia metamus.Et ad Gala.vj.inquit cōmunicet autē his
qui catheriſatur verbo ei qui ſe catheriſat. Et alibi di
citur. Item ſi alij participes noſtre poteſtatis facti ſunt
cur non magis ⁊ nos. Et in alio loco dicit dignus eſt
mercenarius mercede ſua Lu.x.c.ad Thimo.v.⁊ habet̄
in canone.xij.q.ij.c.quicumqꝫ ſuffragio.Et qui enuncti
at euangelium de euangelio debet viuere.xij.q.j.ex his
de preben.cū ſm̄ apoſtolum ad Chorinth.ix.Et hec ea-
dem poteſtas metendi carnalia a ſeminantibꝰ ſpiritua-
lia etiam in veteri teſtamento conceſſa fuiſſe videtur vt
auctoritates veteris ⁊ noui teſtamenti habentur.xxiij.q
j.§.quia ergo poteſtatem etiam baptiſandi apoſtoli vi-
dentur omnes a ſolo xp̄o ſuſcepiſſe:⁊ ante paſſionem ⁊
mortem eius:⁊ poſt reſurrexionem habuerunt: ⁊ q̄uis
non eſſent ſacerdotes adhuc conſtituti qui demū in ce-
na facti ſunt ſacerdotes ⁊ ſolum in iudeos iuxta illud in
viam gentium non abieritis.vij.q.j.deniqꝫ. ⁊ Matt.x.
no.archi.de con.di.iiij.ca.proprie ſup prima glo.⁊ hanc
formam multi volunt diſcipulis fuiſſe a xp̄o datam cū
a Johanne baptiſatus fuit ip̄e xp̄s vt de con.di.iiij.ca.p
aquam:⁊ aqua per tactum corporis xp̄i ſanctificata fuit
vt.d.iiij.di.c.nūqꝫ.⁊ tunc iudas poteſtatem hanc habu-
it baptiſandi tali forma a xp̄o data.Et qui a iuda bapti
ſatus eſt iterum baptiſatus non eſt de conſe.di.x.aliud.
vbi glo.hec no.⁊.j.q.j.c.dedit.⁊ in.c.quanto.hieroſoly-
mis de con.di.iiij.vbi etiam ꝓbatur ꝙ xp̄i diſcipuli an
teqꝫ baptiſarentur ⁊ ip̄i baptiſati erant ⁊ baptiſabāt vi
uente xp̄o tale tamen baptiſma non habuit plenum effe
ctum niſi poſt mortem xp̄i ⁊ reſurrexionem quia nōdū
erat aperta ianua paradiſi vt.d.c.proprie.⁊.c.ſe.no.eadē
di.in ſumma.⁊ in.d.c.aliud.q̄uis eſſ tale baptiſma xp̄i
quod conferebatur taliter ab apoſtolis etiā ante paſſio
nem vt no.in.d.c.dedit.Quamuis beatus Auguſtinus
aliter ſentiat ſuper Johannem.iiij.c.poſt reſurrectionē
autem poteſtatem etiam dedit in omnes gentes cum di
xit Euntes docete oēs gentes baptiſantes eos ⁊c̄.Mat.
vltimo.c.⁊ eadem di.iiij.c.prima igitur.⁊.c.multi.infi.
⁊.d.c.proprie.Si igitur omnes apoſtoli pariter hanc po
teſtatem a xp̄o habuerunt ergo ſimiliter ⁊ hodie epiſco-
pi habent loco apoſtoloꝝ ſurrogati.Idem dicitur de po
teſtati ſacerdotali conficiendi corpus xp̄i. Nā illa a xp̄o
fuit data pariter omnibus apoſtolis ⁊ in ſacerdotes pa-
riter omnes videntur fuiſſe ordinati in die cene quādo
dominus dixit:Hoc facite in meam cōmemorationem.
Luce.xxij.c.vt no.glo.xxj.di.in nouo.⁊ de conſe.di. ij.c
in xp̄o ſemel.in fi.⁊ no.archi.lxxv.di.ca.die. Conſtituit
igitur tunc eos ſacerdotes cum dixit:hoc facite. i. pote-
ſtatem accipite hoc faciēdi. Et equipollet illis verbis ac
cipite poteſtatem celebrandi quia conficere corpus ⁊ ſā
guinem xp̄i non poteſt niſi ſacerdos vt de ſūma trini.c.j.
vna vero.tunc igitur conſtituti fuerunt apoſtoli a xp̄o ſa
cerdotes ⁊ non ante:quia cum preſbiteri ordinari debe
ant ad conficiendum corpus xp̄i opus erat iſtud prius
precedere:quia ante debet eſſe obiectum q̄ potentia vt
ſcribitur ſcd̄o de anima. Et ideo cum ſacerdotium eſſet
potentia ad conficiendum corpus xp̄i:⁊ corpus xp̄i eſſet
obiectum neceſſe fuit precedere ip̄m xp̄i corpus.⁊ demū
ſacerdotes creati ſunt ⁊ ſic fecit xp̄s quia primo ſe hoſti-
am prebuit ip̄e met exiſtens ſacerdos ⁊ corpus ſuū con-
ſecrando:⁊ deinde dedit poteſtatem diſcipulis conſecrā
di. Si igitur omnes hanc poteſtatē a xp̄o immediate
acceperunt ergo ſic hodie quilibet ſacerdos a xp̄o imme
diate accipit.vnde in hac poteſtate ip̄a nō videt̄ ab alia
dependere.poteſtatem autem in foro penitentiali ſoluē
di ⁊ ligandi dominus xp̄s ſimiliter apoſtolis omnibus
pariter conceſſiſſe videt̄ vt.xxiiij.q.j.§.v autem.v̄.ſi om
nibus.⁊ eadem.q.ca.loquitur.⁊.xi.q.iij.c.nihil.⁊ dicen
dum eſt ꝙ poſt cenam data fuit hec poteſtas quia ante
cenam vt dictum eſt apoſtoli non fuerūt ſacerdotes. vn̄
poteſtatem ſoluendi ⁊ ligandi habere non poterant que
ſola eſt cōceſſa ſacerdotibus vt eſt tex.Ambro.de pe.di.

j.c.verbum.vbi ius enim. hoc ſolū ꝑmiſſum eſt ſacerdo
tibus ⁊ eadem di.§.ex his.vſi.ſi ſolis ſacerdotibus. Nec
obſtet illud quod habet̃ Mat.xviij.q̄cūq3 ligaueritis
ſup terram erit ligatum ⁊ in celis.quod verbū ante cenā
videt̃ fuiſſe ꝓlatum:quia illa tunc non fuit conceſſio ſ3
ꝓmiſſio.ſicut cum dixit petro Tu es petrus ⁊ ſuper hāc
petram edificabo ⁊c̃. ⁊ tibi dabo claues ⁊c̃.vt dixi.ſ̃.in
queſtione cui hec poteſtas donata fuit.Sufficit ergo ꝙ
hec poteſtas omnibus a xp̃o data eſt. ſed inquirere qn̄
fuit data nūc opus non eſt:quia in hoc ſunt varie ſenten
tie in quo videnda ſunt que refert beatus Thomas.iiij.
ſenten.di.xxiiij.ſufficere igit̃ videat̃ ꝙ etiam in hac po
teſtate vn⁹ ab alio depēdē nō videt̃ niſi a xp̄o imediate.

E poteſtate pontificali idem videt̃ dicendum
d ꝙ omnes apoſtoli fuerūt epiſcopi ⁊ a xp̄o im
mediate conſtituti videt̃ vt tex.xxj.di.ī nouo
dū dicit̃ ceteri vō apoſtoli cu3 eodem pari conſortio ho
norem ⁊ poteſtatē acceperunt ergo fuerūt ſicut ⁊ petrus
tunc epiſcopi:aliter non fuiſſent tūc pari conſortio ⁊ ho
nore ⁊ poteſtate conſtituti quia maior eſt honor epiſco
pi q̄3 pſ biteri.lxxxix.di.ad h̊.in fi.⁊.lxxxxiij.di.ca.q̄3uis
cor epis.⁊.xciij.di.legimus.ibi quid eni3 facit ⁊c̃.no.de
cōſue.c.quanto.Itē quia epiſcopi ſucceſſerūt loco apo
ſtoloꝝ.lxviij.di.quoꝝ ergo igit̃ apoſtoli ꝑ xp̄m epiſcopi
fuerant.Et iō de iuda dicit̃ ꝙ epiſcopatu3 eius accipiat
alter vt legit̃.lxiiij.di.c.porro.vbi glo. ⁊ habet̃ Actuū.j.
ergo habuerunt ordinē epiſcopalem a xp̄o quia viuente
xp̄o petrus non habuit ṗncipatū niſi per ꝓmiſſionem vt
dixi.ſ̃.in ſcd̄o ṗncipali dubio quando tractaui de pote
ſtate pontificis.⁊ iudas ante mortē xp̄i laqueo ſe ſuſpē
dit de peni.di.iij.c.ſcelerator.ex quo infertur ꝙ ſi iudas
fuit ep̄us ⁊ apoſtoli xp̄o viuente fuerunt epiſcopi ⁊ xp̄o
mediante:⁊ īmediate a xp̄o:non ꝑ petrū quia vt dixi ṗn
cipatus in executōe non fuit tradit⁹ petro niſi poſt mor
tem xp̄i:⁊ diſcipuli in vita xp̄i fuerunt epiſcopi:igit̃ cō
ſtituti ſunt a xp̄o qui fuit ⁊ erat verus ſacerdos ſūmus:⁊
non a petro qui nondū erat niſi in ꝓmiſſione ſūmus epi
ſcopus.Et hanc ſententiā videt̃ ſentire Aug⁹ in libro de
queſtionibus noui ⁊ veteris teſtamenti vbi dicit ꝙ xp̄s
omnes apoſtolos fecit epiſcopos.Et hec ſententia ꝓba
tur ꝑ tex.de ſūma tri.c.j.§.vna. vbi dicit̃ ꝙ ſacramentu3
euchariſte nemo poteſt conficere niſi ſacerdos qui iure
fuerit ordinat⁹ ſ̃m claues eccleſie quas ip̄e cōceſſit apo
ſtolis ih̄us xp̄s.Sed conſtat ꝙ ſacerdos non ordinatur
a claue ſacerdotali ſed ſolū ab epiſcopali ergo videtur ꝙ
xp̄s apoſtolis tradidit claues epiſcopales a quib⁹ ſolis
p̄ſbiteri ordinant̃. Ex quibus omnibus videt̃ inferri
ꝙ cum omnes poteſtates apoſtoloꝝ fuerunt a xp̄o apo
ſtolis īmediate conceſſe ꝙ ſimiliter habeant hodie ep̄i
a xp̄o immediate.Et ſic in talibus poteſtatibus nullā ha
beant a papa dependentiam ꝙ inſinuat̃ quia ſi a papa ⁊
ab homine haberet talem ordinem epiſcopale3 deberet
poſſe ab eo tali ordine priuari.q̄d tamē eſt falſu3 vt no.
in.c.quanto.de conſue.no.in.ca.manus.de conſe.di.v.
Infert̃ igit̃ ex p̄dictis ṗmo ꝙ omnis eccleſia ſiue pote
ſtates non vident̃ a papali poteſtate habere dependen
tiam. Item ꝙ ad bene mundi viuere non eſt opus eſſe
vnam ſūmam poteſtatem a qua cetere orian̄t vel depen
dentiam habeant.Et ex his videt̃ inferri ꝙ omnis pote
ſtas ſit principaliter in tota eccleſia ⁊ in concilio vniuer
ſali ip̄am repreſentāte q̄3 in ſolo papa cum poteſtate eas
xp̄s conceſſiſſe videatur omnibus apoſtolis ⁊ non ſoli
petro:⁊ ideo maior videtur poteſtas cōcilij vniuerſalis
q̄3 pape ip̄i forſitan aduerſantis.ſed de hoc infra dicam
in queſtione que ſit maior an ſentētia pape vl̃ concilij ſe
opponentis.Predictis tamen non obuiantibus veritas

ſe habet ad oppoſitum quod ſic inſinuatur vbi plurali
tas ibi plurimu3 diſcordia de peni.di.ij.c.quādo adam
Et ideo deus ſcd̄am diē diuiſit ⁊ in ea nil fecit deſignās
duplicem numerum malum qui nos ab vnione diuidit
xxxij.q.j.c.nuptie.hec eſt etiam ratio quare hominē vnū
a ṗncipio tantū creauit vt deſignaret in vnico melius cō
ſiſtere dominium ⁊ vnitatem magis probabilem eſſe q̄3
pluralitatē.xxxiij.q.v.c.hec imago.⁊ vt oſtenderet ꝙ ſic
naturale eſt vt multitudo ab vnitate procedat ſic ecōuer
ſo ip̄a multitudo ꝓcedens ab vnitate ad ip̄am vnitate3
reducatur.d.c.hec imago p̄ſertim in regno quod regnū
regulariter non capit duos iuxta ſententiam prudentiū
dicentis lucano:Nulla fides regni ſocijs omnis q̄3 po
teſtas impatiens conſortis erit.⁊ ideo ꝓpter pluralitatē
⁊ duplicitatem in re ergo romulus interfecit fratrem re
mum.l.ſi.ff.de rerum diui.quia cōmunio pluriū diſcor
diam parit.l.cum pater.§.dulciſſimis.ff.de le.ij. Quod
fuit oſtenſum in vtero rebeche. Nam eſau ⁊ iacob inui
cē ratione pluralitatis ī vtero pugnauerūt.vij.q.j.in api
bus.Et inquit tulius de offi.dicens enim quod eſt rela
tum apud heremū ꝙ nulla ſancta ſocietas nec fides re
gni eſt. Quare melius eſt vnu3 eſſe principem q̄3 plures
ſ̃m philo.hec ſententia patet diſcurrentibus ordinatio
nes nature. Na3 in vno homine in diuiduo qui dicitur
minor mundus ⁊ ideo dicitur microcoſmus ſ̃m philo.
vj.phiſicoꝝ.omnia in ip̄o melius ſe habent cum ip̄a om
nia in homine conſiſtentia ad vnū reducantur. Nā ſiue
conſideres partem corporalem ⁊ corruptibilē varijs mē
bris diſtinctam vt de hereticis.c.cum ex iniūcto.omnia
ip̄a membra ⁊ totum corpus ⁊ eius partes viuificantur
a corde:⁊ ab ip̄o ortum:⁊ ṗncipatum habent ⁊ membra
a corpore ſeparata vel cordi non reſpondentia putreſcūt
areſcant.xxiij.q.vij.quemadmodū. ⁊.xxiiij.q.j.loquit̃.
ff.de vſu.ca.l.reru3 mixtura. Nam ſ̃m philo.in libro de
differentia ſpiritus ⁊ anime in corde principaliter eſt ſe
des anime que anima corpus viuificat de peni.di.j.c.ſi
ante.⁊.ca.ſi reſuſcitatus. ⁊ idē eſt in omni re animata q̄
cōpoſita ex pluribus elemētis diuerſis vno ſpiritu ⁊ aīa
ↄtinet̃.d.l.rex mixtura.ff.d̄ vſu.ca.⁊ reſoluta illa aīa:ele
mēta illa diſſoluūt̃ in illo indiuiduo.q̄2 vt dixi aīa cor
bus viuificat.Et iō ſcribit̃ circa finem ṗmi de aīa.ꝙ aīa
magis retinet corp⁹ q̄3 ecōtra.Siue aūt cōſideremus in
hoīe ſilr̃ ꝑtem ip̄am ꝑpetuā ⁊ incorruptibile3 q̄2 hō in ſe
ip̄o interior eſt hō ꝓut habet animā.vt de con.di.iiij.c.
ideo.ex quo tūc etiam in eo eſſe debet v̇tus intellectiua
regulās ⁊ regēs oēs potētias ſenſitiuas:ſiue ſint potētie
ſenſitiue exteriores vt viſus:guſt⁹:tactus:audit⁹:olfact⁹
de q̄bus ī ꝓhemio decretaliū ſiue ſint ſenſ⁹ coēs interio
res vt fantaſia cogitatiua ⁊ memoratiua de q̄bus ph̄us
in 2° de aīa.⁊ aliq̄ ponūt de teſtib⁹.c.tū cām. Nā tūc bn̄
ſe habet homo cū v̇tus ip̄a intellectiua bn̄ regit ⁊ guber
nat:oēs alias potētias ſēſitiuas. Nā tunc dat̃ pax ⁊ vni
tas in aīa hūana ⁊ homo v̇tuoſus exiſtit vt in cle.ad no
ſtrā.vſi.2° de hereti.S3 ſi homo cū intellectu nō regulat
ſenſus ita ꝙ in eo nō ſit p̄dominās v̇tus intellectiua ſed
ꝑmittat intellectū p̄ueniri ab appetitu ⁊ vinci tūc homo
eſt malus ⁊ nō v̇tuoſus nec habet in ſe vnitatē ⁊ pacē.vn̄
ſciēdū ꝙ ſenſualitas ē ab initio repugnās intellectui tē
dens ad malū ab adoleſcētia ſua.Gene.ix.c.⁊.xij.q.j.oīs
etas.⁊.xx.q.iij.ꝓcliuis.⁊ in ꝓhemio decretaliū. Et hūa
na natura ex ſēſualitate ⁊ homo q̄n̄q3 ꝓlabit̃ ad delicta
in aut̄.demonacis.§.ſi vō. Nā ſenſus vnū appetit intel
lectus ſylogizando in aliud tēdit regulās appetitū ſenſi
tiuū.Et hoc ē ꝙ inquit ap̄lus ad Roma.vij.dū dicit:Vi
deo aliā legē repugnātē legi mētꝭ mee.xxx.q.j.ſi paul⁹.⁊
vj.di.palea.ſ3 p̄ēſandū ⁊ ad Gala.j.d̄r Caro ↄcupiſcit ad
uerſ⁹ ſpūm.a ṗncipio igit̃ ī hoīe ē pugna ꝓpt̃ paſſiones

appetitus ſenſitiui repugnantes intellectui. vñ ſi virtꝰ in
tellectiua predominatur et obtinet in regulando appeti
tum ſenſitiuũ: qui motꝰ ⁊ victoria eſt naturalis: vt inqͣt
philoſophus ſecundo de anima: tractatu de motu ⁊ mo
uente. ⁊ eſt quemadmodũ ſi ſpera ſuperioꝛ mouet infe/
rioꝛem: tunc homo habet in ſe pacem ⁊ vnitatem: vt di/
cam ſtatim. ⁊ ſi per contrarium foret ꝙ ſenſus ſuperaret
intellectum: nec eſſꝫ virtus intellectiua predominãs: tũc
eēt perinde ac ſi ſpera inferioꝛ moueret ſuperioꝛem: qui
motus eſſet contra naturam: ⁊ eſſet homo in ſeipo diſſo
nus: ⁊ in guerra: ⁊ male compoſitus atqꝫ vitioſus: vt hec
probantur de ſac. vnc. c. j. ibi: Cuius pars ſuperioꝛ ratio
eſt inferioꝛ ſenſualitas. Et Proſper oſtendit de vita con
templatiua dum dicit: Dominetur viuẽs ratio: ſubijcia/
tur coꝛpus anime: ⁊ anima deo: ⁊ impleta eſt hominis ꝑ
fectio. de peni. di. ij. c. coꝛpus noſtrum. ⁊ di. iij. c. in ſaluti
bus. patet igitur ex predictis: ꝙ vt hominis indiuiduuꝫ
bene regatur: opoꝛtet ꝙ ſit virtꝰ intellectiua: que in xp̄o
habeat principatum regulans omnes potentias alias: ⁊
tũc tali homini conueniunt que inquit philoſopus: In
virtuoſo omnia conſonant: qꝛ potentie ſenſitiue parent
intellectiue: ⁊ parent delectabiliter: ⁊ in tali homine eſt
tunc pax: vnitas ⁊ tranquillitas: in ſua humana anima.
Si igitur ſic eſt in vno homine indiuiduo: vt melius re/
gatur: ⁊ ſe habeat vt omnes eius potentie reguntur per
vnum: ita debet eſſe in toto vniuerſali mundo ſimilitu/
dinarie: vt inquit phus. viij. phiſi. Si enĩ hoc contingit
in vno indiuiduo: vt melius ſe habeat: cum intellectꝰ pre
dominatur in eo: ita eſſe debꝫ in tota humana ſpecie: ne
tota humana ſpes nõ bene ſe habeat niſi cum omnes eiꝰ
partes regulentur atqꝫ regantur ab vno. Et hic erit mo/
narcha: quia ſm phm. j. phiſi: omnia que ſunt vnius ge/
neris: reduci debent ad vnum qḋ eſt in menſura eoꝝ q̄
ſub ipſo genere ſun t ⁊c̃.

Dcetur et hec ſententia ꝙ ſit vera

d

Nam ſicut eſt in vno coꝛpoꝛe naturali: ita eſt
in pluribus myſticis coꝛpoꝛibus. Nam ſi cõ
ſideramus domũ vnam: ipſa domus quidem melius ꝑ
vnum ſenioꝛem regitur ſm philoloſophũ. ⁊ probat̃. xij.
q. j. c. omnis etas. ⁊ l. ꝓnunciatio. §. familie. ff. de verbo.
ſigni. ſub vnius poteſtate: ⁊ no. xxiij. q. iiij. c. duo iſta no
mina. ⁊ ideo vir tanqꝫ ſuperioꝛ propꝛiam vxoꝛem coꝛri/
gere poteſt. vij. q. j. c. ſicut alterius. Item pater iuriſditio
nem habet in filios: ⁊ in ſeruos etiam mercenarios. l. ſer
ui ⁊ filij. ff. de fur. ⁊ l. reſpiciẽdum. ff. de penis. C. de pa.
po. l. congruentius. ⁊ idem de antiquioꝛe domus: vt ha/
beat aliquam iuriſditionem in cohabitantes in illa do/
mo: vt. l. j. C. de emenda. ꝓpinquo. ⁊ in. l. j. C. de emẽda.
ſeruo. Et idem eſt in alijs miſticꝭ coꝛpoꝛibus vniuerſita/
tum: quia melius ſe habent cum per vnũ reguntur. Sũt
enĩ ſm philoſopũ quinqꝫ cõmunitates. ẽ enĩ vna que re
ſultat ex pluribus domibus. Alia que cõſtituitur ex plu
ribus vicis. ⁊ ita eſt cõmunitas ciuitatis: que ſm philo/
ſophum eſt perfecta. quia ſi ciuitas eſt bene oꝛdinata: in
ea debet muniri quicqḋ eſt neceſſarium pro hominis vi
ta. Tertia eſt cõmunitas prouintie: que conſurgit ex plu
ribus ciuitatibus. Quarta eſt cõmunitas regni: que re/
ſultat ex pluribus prouintijs. Quinta eſt totius oꝛbis: q̄
conſtat ex omnibus mundi regnis. Prima igitur cõ/
munitas vnius vici vł caſtri: ſeu opidi in iuriſditione tẽ
poꝛali ⁊ ſpirituali melius per vnum regitur. ⁊ ideo in vi
cis ſiue in prochijs ſpiritualiter ſui preſbiteri curaꝫ ani/
marum habentes: vt in qualibet eccleſia ſit vnus preſbi/
ter. xiij. q. j. c. j. ⁊ tempoꝛaliter ſunt magiſtri: quia in quo
libꝫ caſtro eſt magiſter. l. item magiſtri. ff. de penis. ⁊ in
c. cum contingat. ꝯ fo. compe. Caſtra enĩ ⁊ alie coaduna
tiones domoꝝ vni ciuitati reſpondentes: dicuntur vici
l. j. qui ex vico in quibus quolibet eſt magiſter vnus: vt
in toto ti. C. de magiſtris munici. In ciuitatibus autꝫ
que ſunt ſm coꝛpus myſticũ cõmunitas in ſpũalibus in
ſingulis ciuitatibus: ſinguli ſunt epiſcopi. xxj. di. §. j. ⁊ in
fi. vij. q. j. in apibus. In tp̄alibꝰ aũt eſt vnꝰ ciuitatꝭ defen
ſoꝛ: vt in auten. de defen. ciui. ꝑ totũ. ⁊ C. de defenſoꝛi. ci
ui. l. j. In tertio autẽ myſtico coꝛpoꝛe ꝓuintie ſiue cõita
tes que ꝓuintiarũ diuiſio a petro facta eſt. lxxx. di. in il/
lis. Sunt in ſpũalibns archiepi. Nam in vnaqueqꝫ pro/
uintia vnus eſt archieps vel metropolitanus: vt. xxi. di.
cleros. ibi: Metropolitani ⁊c̃. ⁊ eſt tex. vj. q. iij. c. ſcitote.
Et in tp̄alibꝰ preſes vnꝰ ꝓuintie: vt in toto ti. C. de offi.
p̄ſi. ⁊. ff. e. ti. In q̄rto autẽ myſtico regni ſiue vniuerſita/
te ſunt ſpũaliter primates: qui ſinguli p̄ſũt ſingulꝭ regnis
ſiue pluribꝰ ꝓuītijs: vt. xcix. di. c. j. ⁊ tp̄aliter p̄ſunt reges

Si igitur hec oĩa tam in vno indiuiduo hũano coꝛpe
q̄ꝫ in myſticꝭ coꝛpibꝰ: ⁊ in his cõitatibꝰ ꝓpt̃ vnitatẽ ⁊ bo
nũ pacis ſtabilitas ẽ: vt in ſingulꝭ ſit vnus regens ⁊ p̄emi
nens: vt plene h̄ oĩa ꝓbant̃. vij. q. j. in apibꝰ. Quãto ma/
gis hoc ipm̄ ꝯueniẽs eſt etiã toto ipo humano genere ⁊
oꝛbe vniuerſo: vt meliꝰ regat̃ ꝑ vnũ: vt idem iuris ſit in
toto: qḋ in parte. xij. di. c. j. l. que de tota. ff. de rei vẽ. ⁊ l.
ſed ⁊ ſi quis. §. ſi. v̇. ſed ⁊ iulianus. ff. ſi quis cau. p̄ſertim
cũ ſentẽtia phi in policitis traditũ ſit: ꝙ quotiens plura
aliq̄ oꝛdinant̃ ad vnũ finẽ: neceſſe eſt vnũ eoꝝ regulare
ſeu regere: alios vero regulari ⁊ regi ꝑ vnũ. Et hic ergo ī
ſpiritualibꝰ hodie eſt pontifex romanꝰ xp̄i vicariꝰ: vt de
tranſla. c. quanto. Et in tp̄alibꝰ eſt ceſar romanoꝝ rex: qꝛ
in romana ciuitate vltio deꝰ ꝯſtituit diuinã ⁊ humanã
monarchiã: ⁊ extra iſtã eccleſiã ⁊ ſanctã monarchiã in q̄
ꝯſiſtit ecc̃lia tota militãs nõ eſt ſalꝰ. Et iō oẽs ſpũalr de/
bent ſubeſſe pape q̇ caput ẽ eccl̃e militãtꝭ: ⁊ tp̄alr ſũt ſub
ceſare: qꝛ ad hũc finẽ duo h̄ deꝰ lumiaria ꝯſtituit. ꝯ ma.
⁊ obe. ſolite. Nec ſũt h̄ infra ī mũdo duo p̄ncipia: qꝛ eēt
hereticũ: ſꝫ q̄libꝫ ẽ ꝑ ſe p̄ncipiũ vnũ a deo īmediate depẽ
dens: vt dixi late ī p̄mo dubio huiꝰ opis. Ex quibꝰ ꝯclu
di manifeſte videt̃: ꝙ inferiꝰ neceſſe ẽ vnicã eẽ ſupmaꝫ
ꝑtãtẽ a q̄ ſũma oẽs alie deriuent̃. ſi enĩ h̄ in brutꝭ aliqui
bus natura ꝯſtituit: vt meliꝰ regant̃ ꝑ vnũ: qꝛ in apibus
vnꝰ ẽ p̄nceps: ⁊ aues grues vnã ſequũtur: q̄nto magis h̄
credenduꝫ eſt ſtatutũ foꝛe a deo in humano genere ipſuꝫ
totũ meliꝰ eẽ regi ꝑ vnũ. d. c. in apibꝰ. cũ hõ excedat oĩa
irrõnabilia propt̃ rationẽ. xxxij. q. ij. moyſes. ⁊ ī cle. p̄ma
de ſũ. tri. Si enĩ h̄ eēt ꝯueniẽs in partibꝰ ſingulꝭ humani
generis vt oẽs meliꝰ ꝑ vnũ regant̃: vt. ſ. de domo: vico: ⁊
ciuitate atqꝫ ꝓuītia ⁊ regno dictũ ẽ. mlto magꝭ ſic eẽ de/
bet ī ipo toto hũano gnẽ: cũ ps ⁊ oꝛdo ꝑtiũ nõ debeat eẽ
melioꝛ ſuo toto. Nã ꝑtes ⁊ oꝛdo ꝑtiũ ſunt ad totũ tanqꝫ
ad finẽ: q̇ finis melioꝛ ẽ ipis ꝑtibꝰ oꝛdinatꝭ ad finẽ: vt in
quit phs. j. ethi. Inſuꝑ queadmodũ oẽs p̄dicte ꝑtes hu/
mani gnĩs meliꝰ rñdent ad totũ ipm̄ genꝰ humanũ ſemꝑ
regẽdo ꝑ vnũ: ſic ipm̄ totũ hũanũ genꝰ qḋ ẽ ps creaturaꝝ
dei: dꝫ meliꝰ rñdere ad ſuũ totũ qḋ ẽ deꝰ: ſe eēt regẽdo ꝑ
vnũ. Sñia iſta ꝙ ſit va: ꝓbat̃ ẽt hac foꝛma: queadmodũ
q̄libꝫ ſingularꝭ hõ bñ ſe hꝫ: cũ ſũmã attigit felicitatẽ: cũ h̄
ſit vltimũ bonũ q̄ſibile ī vita: vt inq̄t phs. j. ⁊. xj. ethi. ſic ẽ
ī toto hũano gnẽ vt ſit collectũ: tũc bñ ſe hẽat cũ ſũmã at
tigit felicitatẽ. Et h̄ ẽ finis in quẽ hõ tendẽ dꝫ: q̇ finis ꝯſi
ſtit ſm aliquos ī v̄tute. vł ſm phm̄. j. eth. in oꝑatõe v̄tutꝭ
qꝛ optimũ ī hoie ẽ oꝑatio: vt dic̃ ibi phs. ⁊ ꝓbat̃ ꝯ ꝯſe.
di. iiij. c. j. ⁊ ſi. ꝯ ſa. vn. c. j. ibi: Fides ſine opibꝰ moꝛtua ẽ.
Sed oꝑatio hominis perfectiſſima que continet totum
hominis perfectionem que eſt in contemplatiõe ⁊ dile/
ctione dei. de peni. di. ij. c. caritas. ⁊ c. vnctio. ⁊ c. caritas
eſt a qua. ⁊ c. pennata. ⁊ c. nõ reuertebantur: quoniam fi
nis hominis vltimus ⁊ perfectiſſimꝰ eſt intelligere per

intellectum poſſibilem. ⁊ contẽplari atq; ſpeculari p in-
tellectũ ſpeculatiuũ ſummũ bonũ ſm philoſophos: vt p
bant iura predicta. ſed hec ſpeculatio nõ poteſt bene fie-
ri niſi in tempore ⁊ ſtatu pacifico ⁊ tranquillo. vñ dicit
q̃ homo ſedendo ⁊ quieſcẽdo fit prudentior: ſic eſt in to
to humano genere vt nõ poſſit eſſe in vera ſpeculatione
niſi cum magna tranquillitate ⁊ pace: quia finis ille qui
eſt finis vnius: cuius eſt totius etiam ciuitatis: vel toti⁹
regni: vel toti⁹ humani generis ſub vno regno vel domi
nio aggregati ſm philoſopũ. Sed hec pax ⁊ tranqllitas
non poteſt haberi cõmode niſi ſint vniuerſi ſub vno prin
cipe propter vinculum vnionis ⁊ indiſſolubilis caritat
vt. xxiiij. q. j. loquitur. Et quia hanc pacem ⁊ vnitatẽ po-
teſt melius facere ⁊ cauſare illud quod eſt per ſe vnũ q̃
illud quod eſt in plures diſtinctũ. ⁊ propter vitare plura
litatẽ que pacem tollit ⁊ diſcordias parit: vt ſupra in cõ
firmatiõe partis huius adduxi ⁊ plene probaui. Et ideo
proprius finis legiſlatoris eſt ⁊ pncipis iſtius vnici ſub
ditos in tranquillitate bonos ⁊ honeſtos in vnitate cu-
ſtodire: vt habetur in phemio decretaliũ. Et ex hoc illud
etiam deſcẽdit: q̃ xp̃s ſũmus ſacerdos noſter ⁊ vere rex
fecit. cum primũ in mundũ ad nos ſuos ſubditos venit.
Nam volens denotare futuram dei ſummã contempla-
tionem ⁊ pacem: primũ per celeſtẽ tubam intonuit: Glo
ria in excelſis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone volũ
tatis. ⁊ de conſe. di. j. c. in ius. ⁊ c. hi duo. In quibus ver
bis xp̃s denotauit cõtemplationem ſũmam de deo fien
dam eſſe cum pace ⁊ tranquillitate optime ſpeculantiũ.

b Hanc ſentẽtiaz fore verã due ille ↄfirmatio
nes demonſtrant: quas retuli ſecundo ⁊ ter-
tio argumento in primis argumẽtationibus
primi dubij operis huius: in quibus inſinuaui ſupernã
ierarchiaz celeſtem vno imobili motore omniũ regi per
diuerſos angelo⁊ deo obſequentiũ ordines: ipſi tamen
vni deo parentes. lxxxviij. di. ad hoc. ſic ⁊ nos pariformi
ter inferiores per vnum regi debemus cum ad imaginẽ
et dei ſimilitudinẽ creati ſumus. xxxiij. q. v. c. hec imago
vbi hanc ſententiã docet manifeſtiſſime Augu. Et ideo
xp̃s vnicam eccleſiam conſtituit ⁊ nõ plures: vt deſigna
ret vnicũ eſſe debere eccleſie ſponſum ⁊ non plures. d. c.
loquitur. xxiiij. q. j. quia vt iam retuli hieruſalẽ terreſtris
ideſt eccleſia militans ſimilis eſſe debet eccleſie triũphã
ti: vt inquit Joh. in Apocal. dicẽs: Uidi hieruſalem ſan
ctam de celo deſcendentẽ. i. eccleſiam militantẽ triũphã
ti ſimilem. Sed per id eccleſia militans magis aſſimu
latur triũphanti ideo: cum mag de eſſe ipſo diuino par
ticipat: vt in. c. dãnamus. de ſum. tri. ſed tunc magis par
ticipat de eſſe diuino ⁊ de triũphanti eccleſia: cũ ipſa mi
litans per vnũ regitur quemadmodũ celum ⁊ ipſa trium
phans celeſtis eccleſia regitur. Iſta etiam ſententia oſtẽ
ditur eſſe de mẽte dei. nam deus populum ſuũ voluit re
gi per vnum. igitur in libro regũ legitur: q̃ cum. x. trib⁹
ſciſſe fuiſſent a tribu iuda ⁊ a tribu beniamin: ⁊ relicto
proprio rege: conſtituiſſent ſibi foris alium regem iero-
boam: q̃ ipſe de⁹ indignatus omni ſemini iſrabel: quia
diſſipatus eſt a domo dauid: ⁊ ſibi cõſtituit alium regẽ:
vt hec habentur. vij. q. j. c. denicq;. Ex quibus inſinuat: q̃
melius eſt regi per vnũ. ⁊ hoc inquit phus. xij. metha. in
fi. dũ dicit: Entia nolunt male diſponi pluralitas princi-
patum mala. vnus ergo pnceps. ⁊ eſt ratio: quia vbi vni
tas: ibi pax. ⁊ qui vnitatem nõ querit: pacem refugit. vij
q. j. nouatianus. Et quia id eſt perfectũ quod conſtat ex
omnibus ſuis partibus ⁊ vnum conſtituit. l. j. ff. de ori.
iur. vij. q. j. nihil facit. l. j. §. huius ſtudij. in glo. in vbo qd
ad ſtatum. ff. de inſti. ⁊ iur. Et eſt ratio quia virtus vni-
ca eſt fortior ſua diſperſa: patet quia ſi multi trahunt na
uim: niſi vniantur in eodem tractu nunq̃ trahunt. ff. ad
l. aquil. l. ita vulneratus. in fi. Et ideo ſi omnes potentie
congregantur in vnũ: melius ⁊ virtuoſius operantur.
Et ideo cõcluditur neceſſarium eſſe debere vnum pn
cipem: ad quem omnes alij vt inferiores principes ordi
nẽtur: alias ſequeretur q̃ pluribus paribus exiſtentib⁹
ſi inter eos litigiũ oriretur: nõ eſſꝫ inter eos iudicem da-
re: cum par in parem nõ habeat imperiũ. ff. de arbi. l. nã
magiſtratus. qd eſſꝫ abſurdum: cum eſſet dare imperfe
ctionem ſine proprio proficiente: quod eſt impoſſibile:
quia deus ⁊ natura in neceſſarijs non deficit: vt inquit
phus. iij. de anima. Eſt igitur neceſſe vnũ eſſe ſupremuꝫ
iudicẽ: qui omnes iudicet: ⁊ a nemine iudicetur: quo da
to in terris pax foret incõmutabilis eo durante: cum nõ
haberet alium pluralem cũ quo litigaret vigeretq; iuſti-
cia cupiditate ceſſante inimica iuſticie cum ipſe monar
chia nil haberet quod cõcupiſceret: cum omnia ſua ter-
rena forẽt: ⁊ populos ſuos ab eo iuſte dilectos in propa
libertate eo⁊ tueretur. C. de offi. prefec. preto. afri. l. j. in
prin. Hoc etiam oſtenditur in hoſtilibus bellis. Nã cũ
principes mittũt exercitus contra hoſtes: in vnoquoq;
exercitu conſtituũt vnũ capitaneũ principẽ: cuius mãda
to omnes pareant: vt patet. ff. de militi. l. exercitũ. ⁊. ff.
ad. l. iul. maie. l. lege iulia. ibi in iuſſu principis bellũ geſ
ſerit. Et patet Gen. xxvj. quia abimalech rex habuit prin
cipem exercitus. et Gen. xxxix. dicitur: q̃ pharao habuit
principem exercitus: ſic eſſe debuit in eccleſia terribilis
vt caſtro⁊ acies ordinata: ⁊ in qua apoſtoli fuerunt cele
ſtis aule milites habẽtes arma ſpiritualia: ⁊ ſpecialiter
gladiũ ſancti ſpiritus: quod eſt verbum dei: vt eſſꝫ vnus
alio⁊ militũ dei caput ⁊ princeps: ⁊ hic vtiq; poſt xp̃um
fuit petrus. Ultimo partem hanc veram eſſe cõfirmo
deus perficere querit humanũ genus perfectõne gratie
ſicut ipſe perfectus eſt perfectione nature: vt in decreta.
dãnamus. d ſum. tri. ⁊ fi. ca. Sed deus pfectiſſim⁹ entiũ
vt inquit phus. xij. metha. c. monet autem. ⁊ habetur de
bap. c. maiores. p id maxime perfectus eſt: quod eſt ens
maxime vnũ: ⁊ maxime bonũ ſm philoſophũ. ⁊ probat
in. d. decre. dãnamus: ibi: Uolo pater vt ſint vnum ſicut
et nos vnũ ſumus. et iuxta illud: Audi hieruſalem deus
tuus vnus eſt. Et ideo quãto quis magis vnitati appro
pinquat: tanto magis appropinquat primo principio ⁊
perfectionem attigit. Et ideo virtuoſi in ſeipſis vniti ſũt
quia vt dixi in virtuoſo omnia conſonãt: ⁊ adheret deo
et vnus ſpiritus eſt cũ illo: vt in. d. decreta. dãnamus. Et
vitioſi ⁊ mali non ſunt vniti: ſed in ſeipſis diſcrepant: qꝛ
ſenſitiua diſcrepat a virtute intellectiua. ⁊ ſic non ſunt
in vnione ⁊ cõformes primo pncipio: ſed in ſeipſis ſunt
mali. Et ideo nil aliud eſt peccatum ⁊ malum q̃ pro-
gredi ab vno ſpreto ad plura: vt probat tex. in. c. ergo. de
peni. di. ij. ibi: Ex ea enĩ parte quis peccat: ex qua minus
deũ diligit: ⁊ ſic ſpernit deũ vnũ: ⁊ currit ad multa: puta
ad amorẽ proprij corporis plus q̃ humana requirit fra
gilitas: vt ea. di. c. corpus noſtrum. Uñ infertur q̃ id eſt
ſũmũ bonũ quod eſt maxime vnũ. ⁊ id ẽ in ſe bonũ qd ẽ
maxime vnũ. Et ideo pictagoras in correlationib⁹ ſuis
ex parte boni ponebat vnum: ex parte mali ponebat plu
ra. Et hoc etiam pſalmiſta docet dicens: A fructu frumẽ
ti vini ⁊ olei multiplicati ſunt: oſtendentes q̃ propter
hec bona ab vnitate receſſerant: ⁊ peccantes multiplica-
ti erãt. Ex quib⁹ infertur q̃ optima bonitas in vnitate
conſiſtit. Et idem xp̃s querens perficere eccleſiam ſuam
orat: Pater rogo vt ſint vnum in nobis: ſicut ⁊ nos vnũ
ſumus. i. q̃ vna eſſet eccleſia vnus populus catholice fi-
dei: ⁊ tandẽ vnũ regnũ propt̃ vnionẽ indiſſolubilis cari
tatis: vt in. d. decre. dãnam⁹. de ſum. tri. Et hanc vnitatẽ
eẽ querẽdã inſinuant vba btiſſimi Augu. ſup pſal. cxxi.

dum dicit: Unus eſt xp̄s: non ille vnus ⁊ nos multi: ſed
et tres multi in vno vnum: vt vnū ſit xp̄s caput ⁊ corpus
Et idē in pſalmo.xlix. Omnis enī homo in xp̄o eſt vnus
hō: ⁊ vnitas xp̄ianorum vnꝰ homo. Et in ſermone.xxvij.
ſuper Joh. vt doceret omniū fideliū eſſe debere integrā
vnitatem: inquit: Unitas nos compaginat: ⁊ tāta ei vni-
tate aſtringimur: vt ipſe ⁊ nos ſumꝰ vnus ⁊ integer xp̄o
Et in pſalmo.cxxxviij. inq̄t. Ipſe ē caput noſtrū. ⁊ vtiq̄
ſi caput eſt: corpus habet. Corpus autē eius eſt ſancta ec
cleſia: que coniunx eius eſt. cui dicit Apoſto. Uos autē
eſtis corpus xp̄i ⁊ membra: totum itaq̄ corpus. Caput ē
corpus tanq̄ integer vir: vt eſt tex. ꝺ ſa. vnc. c. j. ⁊ hoc vn-
guento. idem glo. ſuper verbis Ap̄li ad Ephe. iiij. ibi. do
nec occurramus capiti xp̄o in virū perfectum: ita ꝙ nos
omnes. ſ. caput ⁊ membra ſimus perfectus vir cui nil de
ſit. Idem etiam vult Augu. pſalmo. xviij. Ex quibus cō-
cludit̄ ꝙ omnis multitudo optima diſpoſitione ad vni
tatem reducitur. Et ideo nō niſi cōgregatis in vnū dictū
eſt: Accipite ſpiritū ſanctū. xxiiij. q. j. ſi autem. Item eſt
ſcriptū: Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundum: fratres habitare in
vnum. xij. q. j. c. dilectiſſimus. Et multitudinis credentiū
debet eſſe cor vnum ⁊ anima vna: vt dicta decreta. dāna
mus. ⁊. xij. q. j. c. ſancimus. Ex his igitur patet: ꝙ vnitas
maxime querenda ⁊ tenenda eſt. j. q. j. teneamus. Et hec
nos mirabiliter docuit xp̄s: cum corpus ⁊ ſanguinē ſuū
nobis tradidit in ſacramentū: in quo vnitatem ⁊ pacem
nobis deſignauit: vt eſſemus vnum in vna fide pace ⁊ ca
ritate. de cōſe. di. ij. c. quia paſſus. ⁊. c. ita dominꝰ noſter.
et. c. hoc eſt ſacramentū. ⁊. xxiij. q. iij. c. ipſa. Et hac de re:
et vt hanc conſeruaret vnitatem vnicam: conſtituit vni-
uerſalem eccleſiam militātem ⁊ nō plures: cui vt conſer-
uaretur vnitas: non omnes apoſtolos vniuerſaliter pre-
fecit: ſed petrum pre omnibus principaliter principē cō-
ſtituit. xxiiij. q. j. loquitur. ⁊. xxij. di. c. j. vbi probatur: ꝙ
xp̄s petrū principem romane eccleſie prefecit: vt omnes
alie poteſtates ab ipſa vt dependentes auctoritatem ex-
ciperent ad conſecrationem vnitatis: quia ſm̄ ſententiā
Ap̄li: nos ſumꝰ oēs vnū corpꝰ: vnꝰ ſp̄us: ⁊ vna ſpes voca
tionis: ⁊ vnꝰ ē dn̄s: vna fides: ⁊ vnū baptiſma: ⁊ vnꝰ deꝰ
quā vnitatē firmit̄ tenere debemꝰ. d. c. loq̄tur. ſꝫ q2 ecc̄ia
erat ⁊ ē vnū corpꝰ myſticū. iij. q. iiij. Engeldrudā. iō debꝫ
hr̄e caput: ⁊ hic ē papa. ix. q. iij. aliorū. Neceſſe eſt ergo
ad conſecrationem debite vnitatis: vt vnus omniū prin
ceps ſit: a quo omnes alie poteſtates proficiſcātur: ſicut
ab vno ſole radij multi: ⁊ ab vna radice ⁊ ſtipite arboris
rami multi: ⁊ ab vno fonte riuuli multi. d. c. loquitur. Ex
quibus concluditur ad bene mūdi viuere neceſſariā eē
vnicam ſupremā poteſtatem: a qua omnes alie deriuen
tur. Et hanc conſtituit primū xp̄s in petro: vt. xxij. di. c. j.
et. c. ſacro ſancta. xxij. di. q̄uis. cum ei dixit: Paſce oues
meas. de elec. ſignificaſti. in fi. ⁊ cum ei ſoli claues tradi
dit regni celorum. xxiij. q. j. ſi autem. Et hodie habemus
de neceſſitate dicere: ꝙ eſt in petri ſucceſſore: aliter nega
res vnam ſanctā catholicā ⁊ apoſtolicā eccleſiam: quod
eſſet hereticum. quare dicendum eſt ꝙ eccleſia romana
ſit principalis ſūma: a qua omnes alie initiū ſumūt. xxij.
di. c. j. Ad cōtraria modo reſpondeo ⁊ primo dico: ꝙ ſi
homines ſtetiſſent in ſtatu innocētie: in quo adā creatꝰ
fuerat: neceſſarie poteſtates non fuiſſent: que ſunt indu-
cte ad vindictam malorū: laudem vero bonorū. de maio.
et obe. Sed q2 ſerui facti ſunt peccati: ⁊ plures ſunt pec-
cātes q̄ boni: ideo fuit opus ponere poteſtates. xxij. di.
deinde. Et vitia ⁊ virtutes faciūt diſtinctiones in homi
nibus Secunde rationi reſpondetur: ꝙ q̄uis hec vni
ca ſuprema poteſtas debeat omnibꝰ preeſſe ⁊ toti eccle-
ſie: non tamē ſic debet intelligi: vt ſingula iudicia cuiuſ-
cūq̄ minimi opidi ab ipſo imediate procedere debeant
ſed per alios plures ſm̄ regionū diuerſitates debet rege
re: ſicut ſit in ierarchia ſuperceleſti: in qua innumerabi-
les intelligentie vni deo parent. xciiij. di. ad hoc. ſic etiā
ſit ī hac monarchia inferiori. ⁊ ideo vt ſupra dixi: petrꝰ
conſtituit ſacerdotes: ⁊ in ſingulis ciuitatibus epiſco-
pos: ⁊ in prouītijs archiepiſcopos: ⁊ in regnis primates
lxxx. di. in illis. Et ita in temporalibus fecit etiam ceſar:
quia prefecit etiam preſides prouintiarum: ⁊ in ciuitati
bus defenſores: vt ſupra dixi. ⁊ papa quedam maioribꝰ
tn̄ cōmunicauit vt epiſcopis: facultatem ordinādi ⁊ cō-
ficiēdi criſma ⁊ ſimilia: quedam preſbiteris dedit vt fa-
cultatem conficiendi eukariſtiam: ⁊ predicandi: ⁊ alios
ordines prefecit. de quibus. xxi. di. cleros. Quedam ſibi
reſeruauit vt cauſas maiores fidei. Et ſimilit̄ ceſar que-
dam ſibi reſeruauit: vt impoſitōnes vectigalium. l. vecti
galia. C. noua. vectiga. Quedam tn̄ maioribus conceſ-
ſit: Iſte tamen conceſſiones non ſunt ꝑuiam vt papa vel
imperator tales poteſtates concedendo a ſe abdicent: vt
probat tex. in decreta. dānamus. de ſum. tri. in. ỽ. ſed nec
dici poteſt. vn̄ reſpondetur ꝙ princeps lꝫ ſit vnus: debet
habere coadiutores, adminiſtrantes: ⁊ etiam ſecum plu
rimos conciliarios prout habet papa ⁊ imperator. nam
papa cardinales habet: quorū concilio debet que agē hꝫ
expedire. Imꝑator habꝫ ſenatores: vt no. C. ad. l. iul̄. ma
ie. l. ſi quis cum militibus canoniſata: vi. q. j. ſi quis cum
militibus: vt poſſint m̄lti videre ⁊ benedicere vere: ⁊ ſic
omnia contraria primo facta nō obſtant. Ad argumē
ta autem facta: ꝙ xp̄s poteſtates quas conceſſit: videtur
pluribus pariter contuliſſe (nō vni) reſpōdetur: ꝙ q̄uis
xp̄s has poteſtates conceſſerit apoſtolis tanq̄ ſupremꝰ
et verus ſacerdos magnus: tamen ita ad omniū apoſto-
lorum officium pertinere voluit: vt in beatiſſimo petro
apoſtolorū omniū ſūmo principal̄r collocaret: vt ab ip̄o
quaſi quedā capite dona ſua velut in corpus diffunde-
ret. Iſta ſūt verba beati leonis poſita. xix. di. ita dn̄s no-
ſter. ⁊ tranſumptiue ꝺ elec. c. fundamenta. li. vj. ỽ. huius
autem muneris. Et licet has poteſtates nō habuerint a
petro: ſed inceperunt a xp̄o: tamen xp̄s tanq̄ ſummus ſa
cerdos contulit vt ſub petro futuro in ſacerdotio xp̄i ſuc
ceſſore ip̄is vterent̄. vn̄ apoſtoli omnes petro deferebāt
ſicut fecit iohānes qui fuit maior poſt potrum. nam pri
mū miraculū factum per apoſtolos poſt ſpiritus miſſio
nem fecit petrus Actuū. iij. Item legitur in geſtis ſimo-
nis magi: quem demones per aerem portauerūt: ꝙ pau-
lus detulerit petro. Et ꝙ etiam citra poteſtatem miracu
la faciendi maior fuit petri poteſtas oſtenditur: quia pe
trus vmbra ſua ſanabat infirmos Actuū. v. ca. quod de
alijs apoſtolis minime legitur. Item ante paſſionē non
erant diſcipuli ſub petro: quia petrus nondū erat ſacer-
dos ſūmus niſi in promiſſione: ſꝫ nō in actu. ſꝫ cū viuēte
xp̄o ipſe xp̄s erat ſacerdos ſūmus: ⁊ ſub eo erant apoſto
li: ⁊ ab eo p̄tātem accipiebāt. Et hoc modo dici poterāt
eſſe in pari ꝯſortio cū petro. xxj. di. in nouo. poſt reſurre
ctionē ⁊ poteſtatem datam ſūmi ſacerdotij petro ꝑ ver
ba illa: Petre ſi me diligꝭ: paſce oues meas. de elec. ſigni
ficaſti. in fi. tunc facti ſūt apoſtoli petro inferiores ⁊ ſub
eo iam facto ſūmo ſacerdote: ſicut erant ſub xp̄o. ⁊ ideo
in predicando apoſtoli ſibi deferebant: vn̄ in penthecoſ-
te petrum ſimonē fecit petrus Actuū. ij. c. Et ideo dicit
tex. xxj. di. in nouo: ꝙ petrꝰ apoſtolos ad fidem priꝰ vir-
tute ſue predicatōnis adduxit. Sic ergo petro poſt xp̄m
per prius data fuit omnis poteſtas. nā voluit ꝙ eēt vnū
ouile ⁊ vnus paſtor: vn̄ nullus niſi petrus auctoritatem
habet oues paſcere aut regere: q̄re ipſius fuit petri alios
paſtores vocare in p̄tē ſolicitudinis. Et idē de oībꝰ alijs
clericꝭ ⁊ ecc̄ie miſtris q̄uis ip̄e petrꝰ nō faciēs ꝑ ſe ime
diate potuerit cōmittēdo alijs hec facere ꝓut Act. ʒ. legi

tur cū dixit:conſiderate viros boni teſtimonij ex vobis.
et ipſi elegerunt ſtephanū.Et etiam q̃uis interdū cū cō⸗
cilio fecerit aliorū:ſicut etiam hodie papa multa facit cū
concilio cardinalium.vj.q.j.c.ſi quis cū militibus.q̄ eſt
l.ſi quis cū militibus.ff.ad.l.iul.maie.vt.ſ.dixi. Simi⸗
liter moyſes q̃uis habet per ſe poteſtatem eligendi offi
ciales in populo:dedit tamē ipſo populo auctoritatē di
cens:Date ex vobis viros ſapientes ⁊c̄.vñ concludit̄ ꝙ
papa omnes poteſtates eccleſiaſticas poteſt ⁊ habꝫ ordi
nare:lꝫ poſſit alijs etiam cōmittere.⁊ ideo collegia eccle
ſiarum preſertim cathedraliū ſibi eligūt rectores:vt no.
de elec.c.j.⁊.c.cum eccleſia vulterana.ad papam etiā per
tinet poteſtas diuidendi dioceſes ⁊ prouintias.lxxx.di.
in illis.⁊ dicam infra in ea queſtiōe citra que poſſit ipſa
poteſtas pape. Ex quibus omnibus concluditur:ꝙ oīs
poteſtas poſt poteſtatē pape eſt a papa dependens:⁊ ab
ipſo debet inſtrui ⁊ regi mediate ſi vult vel immediate.
vñ papa lꝫ conferat ordinaria beneficia ſue dioceſis.po⸗
teſt tamē ipſis ordinarijs preiudicare ⁊ conferre omnia
beneficia in quacūqꝫ dioceſi mūdi ꝯſiſtētia etiā anteqꝫ
vacent.de reſcrip.c.lr̄as.⁊ dat ius ad vacatura beneficia
etiam ſpectantia ad collationē ordinariorū.de conceſ.p̄
ben.c.propoſuit.Et poteſt in collatione preuenire ordi⸗
narios. de preben.duduꝫ.⁊.c.q̃uis.ij.li.vj. Et claudere
manus ordinariorū per ſuū decretū.de conceſ.prebē.c.j
et.c.ſicut.⁊.c.ſi ſoli.li.vj.que iura ſunt in predictis ratio
nibus fundamēta:quia omnis poteſtas ordinarioꝝ pē⸗
det a poteſtate pōtificis:⁊ omnia per prius ſunt in ipſiꝰ
pontificis poteſtate:⁊ ab ipſo omnes alie dependent po
teſtates:vt.xxij.di.c.j.Et duꝫ dicitur:ergo ſi epiſcopales
omnes poteſtates ſunt a papa:deberet poſſe epiſcopos
priuare ⁊ facere deſinere eſſe epiſcopos:quod tamen vi⸗
detur falſum. Reſpōdetur:et primū eſt conſiderandū ꝙ
in hoc ſūt opiniones:an a xp̄o apoſtoli omnes cuꝫ petro
facti fuerunt epiſcopi:vel a petro tm̄ epiſcopi conſtituti
ſunt:quod vltimū ſm̄ aliquos verū videtur p̄ tex.lxvij.
di.c.porro.vbi probatur ꝙ iacobꝰ frater dn̄i ſm̄ carneꝫ
a petro iacobo ⁊ iohāne archiep̄s hieroſolimitanꝰ con⸗
ſecratus eſt. Itē quia omnes apoſtoli poſt cenam paſce
videntur tm̄ fuiſſe ſimplices ſacerdotes.nec viuente xp̄o
videbatur eſſe differentia inter epiſcopū ⁊ ſacerdotē:vt
probatur.xcv.di.olim.ſꝫ ſciſmata que ſurgebant:fuerūt
cā ꝙ vnus ſacerdos epiſcopi nomen aſſumens:alijs pre
feretur:⁊ hec prelatio ⁊ quo ad nomē epiſcopi ⁊ quo ad
adminiſtratiōeꝫ videtur facta fuiſſē a petro:nō a xp̄o:vt
no.xciij.di.legitur.Ex quibus videtur ꝙ gradus epiſco
palis in alijs a petro inceperit:nō a xp̄o.Et in hac ſentē⸗
tia videtur reſidere glo.in.d.c. legitur.in verbo:poſtea.
ſi enī fuiſſent apoſtoli omnes epiſcopi cōſecrati:nō fuiſ
ſet iacobus a petro iacobo ⁊ iohāne iterū conſecratꝰ:qꝛ
ſicut ſemel baptiſatus:nō debet amplius baptiſari:vt in
toto ti.C.ne ſanctū baptiſma reiteretur.ita nec ſemel cō
ſecratꝰ iterū conſecari deberet.lxviij.di.c.ſicut ſemel.Et
ideo in hac materia has pono ꝯcluſiones:ꝙ q̃uis ſacer
dotalis ordo viuente xp̄o inceperit in die cene.epiſcopa
lis vero ordo non incepit niſi poſt reſurrectionē:⁊ a xp̄o
incepit ſolū in petro cū ipſi dixit:Paſce oues meas.viij.
q.j.in ſcripturis.nam vt pluries ſupra dixi:ante paſſio⸗
nem petrus nō fuit conſtitutus epiſcopꝰ vel ſūmus pon
tifex:quia ipſe futurus erat vniuerſalis eccleſie epiſcopꝰ
et viuente xp̄o qui verus ſacerdos eſſe poterat:ipſe pon
tifex ne duo inſolidū in eodem corpore miſtico eēnt pō
tifices:⁊ habuiſſet eccleſia duo capita:quod fuiſſꝫ mon
ſtrum.Sed poſt paſſionē cū a mundo xp̄us diſceſſurus
erat:conſtitutus fuit epiſcopꝰ petrus a xp̄o:⁊ ſolus ipſe.
et hoc eſt quod dicit tex.xxj.di.in nouo.ꝙ petrus pote⸗
ſtatem prius accepit:⁊ ꝙ ei primo pontificatus in eccle⸗
ſia xp̄i datus eſt.⁊ hoc modo debet intelligi tex.xcv.di.
c.olim.dum dicitur:ꝙ olim nō erat differētia inter no⸗
men ſacerdotis ⁊ epiſcopi. Nam illud debꝫ intelligi an⸗
te paſſionem vel incontinēti poſt paſſionē anteqꝫ petro
fuiſſent dicta illa v̄ba:paſce ⁊c̄.⁊ ita ſentit Archi.⁊ Lau
ren.i.d.c.legitur.xciij.di.⁊ ratio:quia ante paſſionē fue
rat ſacerdotiuꝫ:ſed nō epiſcopatus.Et hoc probat tex.in
d.c.i nouo:dū dicit ꝙ ordo ſacerdotij cepit a petro.qui
tex.debꝫ exponi ordo ſacerdotij.i.ordo pontifical̄:quia
falſum eſſet dicere ꝙ ordo ſacerdotij inceperat a petro:
quia omnes tenent ꝙ a xp̄o iam facti erāt apoſtoli ſacer
dotes per illa verba:Hoc facite in meam cōmemoratio⸗
nem.vl̄ melius ibi dicit tex.poſt xp̄m ordo ſacerdotalis
cepit a petro:quia petrus poſt xp̄m remanſit ſolus p̄mꝰ
pontifex:vñ etiam ſacerdotalis ordo ab eo habet princi
piū vt a ſūmo pontifice.Sed ſm̄ primā expoſitionē ibi
eſt tex.ꝙ a dn̄o pontificatus primo petro datus eſt.⁊ de
inde pontificalis ordo poſt xp̄m.ſ.in ceteros apoſtolos
incepit a petro. Nec ob.ꝙ in prima epiſtola petrus dixe
rit ⁊ vocauerit ſe preſbiterū dicēs:Precor ego cōpreſ bi
ter ⁊ teſtis paſſionū xp̄i:quia nō per hoc ſe negauit ſum
mū pontificem ⁊ ep̄m:ſed ex humilitate ita locutus eſt.
vñ conſecratio iacobi in epiſcopū hieroſolimitanū:fuit
vera conſecratio:de qua in.d.c.porro.lxvij.di.Et falſa
eſt opinio dicentiū ibi:ꝙ ideo ſic conſecrauerunt eū:vt
deſignarent ſolū formā futuram ſeruandam in alijs epi⸗
ſcopis conſecrandis:quia(vt dixi)ſi iam fuiſſet conſecra
tus:nō debuiſſꝫ iterum conſecrari.d.c.ſicut ſemel.lxviij.
di.nec fingenda erat conſecratio falſa propter oſtēdere
formā vere conſecationis:quia abijcienda ſunt falſa re⸗
media:que veris periculis ſunt grauiora.de cele.miſſa.
c.de homine.Et ideo paulus reprehendit petrum fictio
nem ſimilem facientē.ij.q.vij.paulus.⁊ quia poterat pe
trus ipſam formā conſecrandi exprimere verbis:non ta
les fictiones facere.Ex quibꝰ infertur ꝙ iacobus adhuc
nō erat epiſcopus:⁊ ideo a petro ⁊ alijs conſecratus eſt.
Nec etiā eſt vera ſententia dicentiū:ꝙ fuit in archiep̄m
conſecratus:vt tex.ſonare videtur:cum tamen eſſet p̄us
epiſcopus.nam hoc falſum eſt:quia ſi epiſcopus viſibili
ter conſecratus archiepiſcopꝰ vel patriarcha vel etiam
papa crearetur:conſecratio in eo reiterāda non foret:vt
in.d.c.ſicut ſemel.lꝫ ſi foret tm̄ inuiſibiliter vnctus a deo
deberet nihilominꝰ iterū viſibiliter inungi ⁊ conſecrari
et ideo ſanctificati in vtero:vel habētes baptiſma flami
nis:ſunt nihilominꝰ baptiſandi.Et ideo dato ꝙ apoſto
li recepiſſent ſpiritū ſanctū in die penthecoſtes xp̄i gra⸗
tia inſlante ⁊ de celo mittente:tamen non fuerunt ſacra⸗
mētaliter propter hoc epiſcopi conſecrati:vñ erant ex in
tegro conſecrandi.⁊ ita debet intelligi Hugo.de quo in
d.c.porro.lxvj.di.Et ex his patet ꝙ ſi fuerat prius iaco⸗
bus epiſcopus conſecratus:nō erat iteruꝫ conſecrandus
q̃uis foret promotus archiepiſcopꝰ.⁊ ſi diceretur ꝙ eū
conſecrauerunt.i.archiepiſcopū promouerunt:nō eſſet
bene dictū:quia promotio potuiſſꝫ fieri a ſolo petro pō
tifice:ſiue in promotione:ſiue in pallij conceſſione:vt in
toto ti.de tranſla.epi.⁊ in ti.de aucto.⁊ vſu pal.vl̄ ſi dice
rent de promotione inferiorū a pontifice:puta de poſtu
latōne illa fit ſolum a capitulo eccleſie cathedralis:vt in
d.c.j.de elec. Nec fuiſſꝫ opus ꝙ eſſent tres epiſcopi.ſimi
liter nec aliorū reprehenſio tenet:ꝙ iacobus iam eſſꝫ cō⸗
ſecratꝰ a xp̄o ep̄s.Sed ꝙ illa petri ⁊ alioꝝ fuit introniſa⸗
tio vel determinatio ad certū locū poterat fieri a ſolo pe
tro ſine alijs duobus.⁊ hodie pōt fieri a ſolo papa.lxxx.
di.i ill̄:⁊ in toto ti. de trāſla.p̄la. Itē itroniſatio fit ab ar
chidiaco vt in.c.vt nr̄m.de offi.archi.etiam ſine ep̄o pa⸗
ri ratione ordinatio videtur poſſe fieri:quod eſt falſum
Item iſte reſponſiones non ſunt bone:quia tex.dicit in

c.porro:q̄ petrus iacob⁹ ⁊ iohannes conſecrauerũt aliũ
iacobũ:vt daret formã futuris conſecrationib⁹ epoꝝ.vñ
nõ poteſt de poſtulatione vel intronisatione vel ad aliũ
locũ tranſlatione que nõ haberet conuentũ ꝯſecratione
Ex quibus infertur ad concluſionẽ primo datam:q̄ alij
apoſtoli nõ fuerũt facti a xp̄o ep̄i niſi ſolus petrus.⁊ alij
apoſtoli a petro,ep̄i facti ſunt:quia ab initio epiſcopat⁹
non fuit niſi vn⁹:quia ſubditi nõ erant diſtincti:ſed po/
ſtea in ciuitatibus ſingulis ꝑ apoſtolos poſiti ſunt ep̄i:⁊
in ſingulis prouincijs archiep̄i.xcix.di.c.j.⁊.lxxx.di.in il
lis.no.in.c.conſtitutus.de appe.⁊.xiij.q.j. Nec cõtraria
ſententia ratione vel auctoritate ſcripturarũ probari po
teſt.Et ideo nõ eſt dicenda:vt dicit Hiero.ſuper omeliã
Ecce mitto vos:vbi dicit dictũ qđ de ſcripturis nõ habꝫ
teſtimoniũ:eadem facilitate contẽnitur qua probat᷑.ad
idem.l.illam.C.de collatio.que dicit illud nõ eſſe dicen
dum:quod nulla conſtitutione prolatum ſit.Sed ꝑ nul/
la verba a xp̄o prelata doceri poteſt:q̄ alij apoſtoli exce
pto petro facti fuerunt ep̄i.p̄mo enĩ non ex illis Math.
xviij.quodcũqꝫ ligaueris ⁊c̃.quia illa dicta fuerũt ante
diem cene:⁊ qñ nondũ apoſtoli erant ſimplices ſacerdo
tes:⁊ ſic nõ poterãt eẽ epiſcopi.lij.di.c.ſolicitudo.⁊ fue/
runt verba future ꝓmiſſionis poteſtatis:nõ autẽ ꝑ ipſa
aliqua fuit ꝯceſſio poteſtatis.per illa etiam verba Luce
xxij.c.a xp̄o dicta in cena:Hoc facite in meam cõmemo
rationẽ:nõ fuerunt apoſtoli facti niſi ſimplices ſacerdo
tes:alias ſequeret᷑ q̄ ſi iſta verba facerẽt epos:q̄ nullus
poſſet creari ſimplex ſacerdos:quin crearetur ep̄s:quod
eſt falſũ.Itẽ nec ꝑ illa v̄ba Io.xx.Quoꝝ remiſeritis ⁊c̃.
Nam ⁊ iſta in creatõne ſimplicis ſacerdotis dicũtur.nã
xp̄s dicit:Accipite ſpiritũ ſanctũ:⁊ quoꝝ remiſerit̄ pec
cata ⁊c̃.Et ſic eadem eſſet ordinatio preſbiteri que ep̄i:
que tamẽ diſtincta eſſe debet:patet quia verba ſacramẽ
talia prolata a miniſtro ſunt eiuſdem virtut̄:que prola/
ta a xp̄o patet in forma conſecrationis corporis xp̄i in q̃
illa verba:hoc eſt corp⁹ meũ:inducũt effectũ eukariſtie
ſicut in xp̄o.⁊ ideo ſi ꝑ hec verba:accipite ſpiritũ ſanctuꝫ
vt quoꝝ remiſeritis pctã ⁊c̃.xp̄s feciſſet apoſtolos epi/
ſcopos:qui iam facti erant ſacerdotes in cena q̃ndo hoc
dixit:Hoc facite in meam cõmemorationẽ.ſimilit᷑ ep̄us
oẽm preſbiterũ faceret primo ſacerdotẽ cũ eidem trade
ret ſibi calicẽ cũ aqua ⁊ vino ⁊ diceret:Accipite poteſta/
tem.deinde faceret eum epiſcopũ:cũ ꝯtinuando diceret:
Accipite ſpiritũ ſcñ:⁊ quoꝝ ⁊c̃.qđ eſt abſurdũ.Itẽ q꞉ ſi
per hec verba:Accipite ſpiritũ ſanctuꝫ:fuiſſent facti ep̄i:
falſum eſſꝫ quod ſcribitur.xxj.di.in nouo:vbi dicitur q̄
pontificatus a xp̄o primo petro datus eſt:ſed iſta verba
ſimul omnib⁹ apoſtolis dicta ſunt.Item thomas q̃ non
fuit preſens illis verbis nõ fuiſſꝫ factus ep̄us:qui tamẽ
fuit apoſtolus ⁊ ep̄s ſicut alij.nulla igitur verba nulla vr
get auctoritas dicere:q̄ apoſtoli fuerũt creati ep̄i a xp̄o
niſi ſolus petrus. Sed potius ratio ⁊ auctoritas eſt:q̄
ſolum petrũ epiſcopũ fecerit vt deſignaret vnitatẽ ⁊ vnã
poteſtatem:a qua omnes alie proficiſcerẽtur:ſicut ſupra
dixi:cum ſolũ vnũ creauit hominẽ:a quo omnes alij ori
rentur.Nec obuiat ſi dicis:imo opus erat creare xp̄um
tres ep̄os:q꞉ vnus ſolus nõ poteſt creare epiſcop⁹ alium
epiſcopũ.lxxvj.di.porro.ſicut deus creauit primo adam
et quia ſolus adam nõ erat ſufficiẽs ad generandũ:crea
uit euam.⁊ in alijs ſpeciebus que nõ producũtur niſi a
mare ⁊ femĩa produxit duos:marẽ ⁊ feminã:ſic debuit
xp̄s facere increatiõe epiſcopoꝝ:quia reſpõdeo q̄ tres
epiſcopi debeant eſſe in conſecratione vnius ep̄i:vt.d.c.
illud eſt ex inſtitutione eccleſie ⁊ apoſtoloꝝ.vñ ante il/
lam inſtitutionẽ potuit petrus ſũmus põtifex ſolus con
ſecrare aliũ epiſcopũ:⁊ idem poſſet hodie etiam papa q̃
poſſet hanc immutare:vt no.Hugo Lauren.⁊ Archi.in
d.c.porro.lxvj.di.Sed durãte hac ſolẽnitate papa ſolus
hodie nõ poſſꝫ:vt ibi no.Cũ igitur vnus ſolus pontifex
poſſit ſi vult:facere ſolus epiſcopũ:ſufficiens fuit ſi xp̄s
ſolum petrũ prefixit epiſcopũ:ad deſignandũ vnitateꝫ et
ſupremã vnicã poteſtatẽ:a qua ceteri(vt dixi)orirentur.
xxiiij.q.j.loquitur. Et q꞉ ſic fuit in veteri lege.nã non
legitur q̄ moyſes inunxerit niſi ſolũ aaron in ſacerdoteꝫ
maximũ:ſic ergo debuit eſſe in noua lege:que magis ꝑ/
fecta eſt.Et ideo concludendũ eſt q̄ xp̄s epiſcopũ ſolũ fe
cit petrũ.deinde petrus fecit iohãnẽ.⁊ deinde fecit iaco
bum zebedei.Et tãdem vt oſtenderet:q̄ ep̄s aliquis nõ
erat conſecrãdus niſi a tribus ep̄is:ipſe petrus adhibit̄
iohãne ⁊ iacobo ꝯſecrauit aliũ iacobũ zebedei frẽm dñi
hieroſolymitanũ epiſcopũ.d.c.porro.li.vj.Aliqñ tamen
propter inopiam epiſcopoꝝ apoſtoli hanc formã nõ ſer
uauerũt.⁊ ideo paulus thimotheũ ⁊ titũ ſolus ep̄os con
ſecrauit:cũ tamẽ paulus eſſet epiſcopus:alias nõ potuiſ
ſet nõ epiſcopus epiſcopũ conſecrare.quia nemo ordinẽ
quẽ non habet:alij dare poteſt:vt in.c.dihabertũ.j.q.vij.
imo nec forſan ex delegatione pape poſſꝫ nõ epiſcopus
conſecrare ep̄m:vt no.xcv.di.ꝑuenit.⁊.c.quãto.⁊ Tho.
in.iiij.ſen.di.vij.q.iij.⁊ ideo falſa eſt glo.in.d.c.porro.
li.vj.di.que dicit q̄ ſacerdotes ſimplices in primitiua ec
cleſia conſecrabant epiſcopos:ſicut fecit moyſes qui cõ/
ſecrauit aaron:⁊ tamen moyſes ſimplex ſacerdos fuit et
nõ pontifex.Sed ad hoc reſpõdetur q̄ fecit dei iuſſu:et
ea que fiunt ex abſoluta dei potentia:ad conſequentias
nõ ſunt trahenda.Uel dic q̄ lꝫ nõ eſſꝫ vnctus viſibiliter
moyſes in pontificẽ:tñ fuit maior ſacerdotibus ⁊ ponti
ficib⁹ veteris teſtamẽti:quia ordines illoꝝ nõ habebãt
caracteres.nec illi ſacerdotes habebãt claues:ſed tñ of/
ferebant populo:⁊ erant mediatores:que omnia meli⁹
faciebat moyſes In eccleſia autẽ noſtra non ẽ maior di/
gnitas põtificali:nec maior ordo ſacerdotali.Et ideo nõ
exiſtens ep̄s nõ conſecrat epiſcopũ.nec nõ exiſtẽs p̄ſbit᷑
conficit eukariſtiam:vt in.c.j.ꝟ.⁊ hoc vtiqꝫ.de ſum.tri.
Ex quibus cõcluditur:q̄ ſacerdos ſimplex nõ conſecrat
epiſcopũ:ſed tñ epiſcopi.Concludit᷑ etiam q̄ xp̄s petrũ
tñ fecit epiſcopũ:⁊ alij a petro ordinati ſũt apoſtoli ep̄i.
Et ideo legitur Actuũ.xiij.c.q̄ paulus q̃uis eẽt a deo aſ
ſumptus apoſtolus:tamen venit ipſe ⁊ barnabas hiero/
ſolimis ad petrũ iacobũ ⁊ iohãnẽ:qui orantes impoſue
runt eis manũ:⁊ ſic paulus ⁊ barnabas ordinati a trib⁹
Sed tunc militat contrariũ primo factũ:q̄ ſi epiſcopalis
ordo eſt a petro:ergo debet poſſe tolli per papam:quod
tamen videtur falſum.ſed tamen reſpõdetur q̄ ꝑ epiſco/
patũ ſm theologos caracter perficitur:qui eſt a deo ĩme
diate.vel ſm canoniſtas nouus caracter imprimitur:vt
in prohemio ſexti:⁊ in.c.poſt tranſlatiõeꝫ.in fi.de renũ.
⁊ dicam infra in queſtione:an papa poſſit renũciare pa
patui.vñ caracter epiſcopalis perfectus vel nouiter tra/
ditus a papa:auferri nõ poteſt.poteſtas autẽ iuriſditio/
nis bene poteſt epiſcopo auferri:vel per depoſitionẽ vl᷑
ſuſpenſionem in his temporalibus vel ſpiritualibus iu
riſditionẽ:etiam ſi eſſent ſacramẽtalia:gratiam tñ ⁊ nõ
caracterẽ imprimẽtia:quia in his epiſcopo vel preſbite
ro papa poſſꝫ tollere poteſtatẽ:vt impedire grãꝫ inſcient᷑
recipiẽte vt in recipiẽte penitentiã vl᷑ eukariſtiã a ſacer/
dote ꝓhibito:maxie notorio.ꝯ coha.cle.⁊ mu.c.nr̃a.⁊.c.
verũ.xxij.di.⁊ idẽ ſi eſt ſciẽs ꝓhibitões recipiẽs ſacr̃m:
etiã ſi nõ ſit notori⁹ ille ꝓhibit⁹:vt no.Inno.de heretic̄
fraternitatis.fallit tamẽ in baptiſmo vbi etiã prohibit⁹
confert gratiam ⁊ caracter:quia non poteſt facere papa
q̄ baptiſatus cũ forma tradita non habeat gratiam ⁊ ca
racter.ſimiliter in alijs ſacramẽtis prohibitis confert ca
racter:vt hec no.de conſe.di.v.c.manus.⁊ in.c.quanto.
de conſuetu.⁊ ibi plenius per doc.Stat igitur prima cõ

cluſio:ꝙ petrus ſolus a xp̄o factus eſt ep̄s:⁊ alij oēs apo
ſtoli a petro epiſcopi creati ſunt.nec huic ſententie p̄mo
allegata videntur obeſſe:⁊ primo nō obuiat illud ꝙ pa-
ri ꝯſortio petro facti ſunt apoſtoli:vt.d.c.in nouo.quia
illa paritas eſt reſpectu ordinis:non iuriſditionis:vt ibi
no. Itē eſt in eo ꝙ omnes fuerunt epiſcopi:ſʒ nō omnes
ſimul cū eo:q2 p̄mo pontificatꝰ fuit datus petro:⁊ demū
ipſi facti ſunt pontifices:⁊ in hoc ordine pares:ſed in iu-
riſditione petrus fuit ſuperior ⁊ primo a xp̄o ſolo factꝰ:
⁊ alij ab ip̄o petro.Similiter ad illud reſpondetur:ꝙ di
ſcipuli loco apoſtolorū ſucceſſerunt:quia fateor q2 ⁊ ipi
apoſtoli fuerunt epiſcopi. Sed vario modo quia petrꝰ
fuit a xp̄o:vt eſt dictum:⁊ ipſi per petrum:quia non ſta-
tim ꝙ fuerūt apoſtoli:fuerunt epiſcopi.patet quia ante
cenam fuerunt apoſtoli:⁊ tamē nondū erant ſacerdotes
erant igitur nec ep̄i:ſed apoſtoli.i.predicātes. vñ Lu.vi
c.dicitur:ꝙ vocauit diſcipulos ſuos ⁊ elegit.xij.ex ipſis
quos apoſtolos nominauit.⁊ poſt in.ix.c.dedit eis po-
teſtatē predicādi eos mittēdo:quia ex tali miſſione po-
teſtatem predicādi acceperūt.vñ ex eo ꝙ eſſent apoſtoli
non erant ſacerdotes nec epiſcopi.nec habebant auctori
tatem predicandi:niſi poſtq̄ꝫ miſſi fuerunt:ſed in ſpe fue
runt ſtatim:ꝙ fuerunt apl̄i ⁊ epiſcopi.Et demū omnes
poſt reſurrectionē:⁊ primū petrus:cū xp̄us in celū aſcen
ſurus erat:⁊ poſtea alij continue facti ſunt a petro. Nec
obuiat ſi dicitur Aaron ſimul factus fuit ſacerdos ⁊ pō-
tifex:ergo debet dici de petro:quia non eſt bonū ſimile:
quia quādo aaron fuit creatus pontifex ⁊ ſacerdos:po-
pulus iſraeliticꝰ erat iam collectꝰ.vñ ſtati debuit aaron
fieri paſtor ne oues errarent ſine paſtore.Sed populus
xp̄i viuēte xp̄o:paſtorē ip̄m xp̄m habebat.vñ nō erat cō
ueniens ꝙ alter inſolidū conſtitueretur xp̄o viuente pa
ſtore:ſicut nec conſtituto aaron:alius pontifex conſtitu
tus eſt:niſi poſt mortē eiꝰ eleazarus:⁊ ſi nō fuit nec alij
fuerunt:quia petro primū pōtificatus datus eſt.vñ ſuc-
ceſſerūt epiſcopi loco apoſtolorū.ſ.in epiſcopatu eis tra
to.Sed quādo fuerit eis datus:argumentū nō oſtendit
ſed tex.oſtēdit.xciij.di.legimus.⁊ ibi glo.in v̄bo poſtea

Ad illud de iuda dicendū eſt ſm̄ veritatē ꝙ iudas nō
fuit epiſcopꝰ:ſed ſolum fuit apl̄s ⁊ ſacerdos.Et dū dicit̄
epiſcopatū eius accipiat alter.i.preſbiteratū vel ſacerdo
tiū:quia ī ſacra ſcriptura frequēter vnū pro alio accipit̄
vt.xcviij.di.legimꝰ. Itē poteſt exponi Epiſcopatū eiꝰ ac
cipiat alter.i.apoſtolatū:ſicut ibi poſtea dicitur:Accipe
locū miniſterij huiꝰ ⁊ apoſtolatus:de quo preuaricatus
eſt iudas:apoſtolatus autē innuit ꝙ eſſet epiſcopus pro
tunc vt ſupra dixi.Et ideo q̄ꝫuis paulus eſſet apoſtolus
nō ꝑ hominē:ſed per xp̄m:tamen nō fuit ep̄s niſi poſtq̄ꝫ
ip̄e cū barnaba venit ad petrū iacobū ⁊ iohannē:vt dixi
ſupra.⁊ manꝰ ab ipſis impoſitionē ſuſceperūt:vt habet̄
lxxv.di.ꝙ die.Ad auctoritatē auguſtini dupliciť r̄ndeť
ꝙ xp̄s omnes apoſtolos fecit epiſcopos:ſʒ diuerſimode
quia p̄mo dedit pontificatū petro.xj.di.in nouo.deinde
alios apl̄os fecit ep̄os mediante petro:⁊ poſt mortē xp̄i
petrꝰ eos fecit.⁊ ſic xp̄s fecit eos ꝑ petrū:nam qui ꝑ aliū
facit:ꝑ ipſum facere videtur.l.ſed ſi vnus.§.ſi iuſſu.ff.de
iniurijs.vt.ſ.dixi.Uel dic ꝙ xp̄s imediate ꝑ ſe fecit epi-
ſcopos.i.ſacerdotes:vt dixi.ſ.ꝑ tex.xciij.legimꝰ.Ad tex.
c.p̄mi.§.vna.de ſum.tri.Reſpondetur ſimiliť ꝙ xp̄s apo
ſtolis conceſſit claues pōtificales:vt poſſint creare ſacer
dotes:ſed diuerſo modo quia petro ꝑ ſeip̄m xp̄s imme-
diate conceſſit:⁊ alijs aūt conceſſit apoſtol' cū petro ⁊ ꝑ
mediū petri. Uel dic ꝙ ille tex.facit pro iſta parte:quia
tex.dicit ꝙ claues illas conceſſit apl̄is earūq̄ꝫ ſucceſſori
bus ih̄s xp̄s:⁊ loquiť de poteſtate clauiū pontificalium
confirmandi ⁊ ordinandi:que differunt a ſacerdotalibꝰ
que conſiſtunt in potētia ligandi:⁊ ſcientia diſcernen di
per quas homo intrat vel eijcitur de eccleſia.ſed has cla
ues pontificales dicit ibi tex.ꝙ xp̄s conceſſit apoſtolis
et eorū ſucceſſoribus.xp̄s nō ꝯceſſit niſi mediante petro
alijs ſūmis pōtificibus.ergo ſic debʒ intelligi:ꝙ etiā ſic
conceſſerit apoſtolis petro mediante per rationes ſupra
dictas:maxime quia petrꝰ habuit ampliorē poteſtatē et
maiorē ceteris apoſtolis. Nam ipſi dictū eſt:⁊ ſue perſo
ne ſingulariter:Quodcūq̄ꝫ ligaueris vel ſolueris ſuꝑ ter-
ram:erit ⁊ in celis.⁊ in hoc ſub plurali celoꝝ numero:et
ſue perſone ſingulariter ⁊ ſingulari.alijs vero apoſtolis
dixit in plurali:Quemcūq̄ꝫ ligaueritis ⁊ ſolueritis ſuper
terram:erit ſolutus ⁊ in celo:non autē dixit in celis.⁊ ſic
ſm̄ originē petrus habuit hanc poteſtatē in celo viſibili
⁊ inuiſibili.Alijs autē dedit in celo exteriore ſolo:quod
eſt inuiſibile:⁊ cū omnibꝰ ipſis erat ⁊ petrus:cui ⁊ ꝑ priꝰ
vniuerſalē iam clauiū poteſtatē ſoli conceſſerat.alijs v̄o
vt in partē ſollicitudinis vna cū petro vocati eſſent:⁊ nō
in toto:vel ad totū ſingulari eſſent conſtituti niſi petrus:
cui ſingulariter ſoli inſolidū dictū ē.Et hoc vult glo.ſuꝑ
iſto verbo:tibi dabo claues:Dicit glo.ſpecialiter eas pe
tro conceſſit:vt ad vnitatē nos inuitaret.ideo eū p̄ncipē
apoſtolorū conſtituit:vt eccleſia vnū principē xp̄i habe-
ret vicariū:ad quē diuerſa membra eccleſie recurrerent
ſi forte inter ſe diſſentirent:ꝙ ſi diuerſa capita in eccleſia
eſſent:vnitatis vincula ſoluerētur.Uel dic ꝙ in primiti-
ua eccleſia ⁊ tempore xp̄i:ſacerdotes ex ſolo caractere ſa-
cerdotali habeāt facultatē ordinandi preſbiteros:q̄ ꝓpo
teſtas fuit reſcripta ⁊ per petrū ⁊ per apoſtolos vt ordi-
nare poſſent ſoli ep̄i:vt.xcv.di.olim.⁊.xciij.di.legimus.
et ibi glo.in verbo poſtea.Et dicam in queſtione:an pa-
pa poſſit renūciare papatui. Et ex his ⁊ alijs pluribus
infertur:ꝙ xp̄s fecit petrū ſummū pontificē ſue vniuer-
ſalis eccleſie:⁊ per ip̄m omnes alios apoſtolos fecit epi
ſcopos.Uel ſi velles tenere aliam opinionē:ꝙ xp̄s fecit
per ſe īmediate alios apoſtolos ep̄os:tunc debes dicere
ꝙ p̄mo petrum fecit ſummū ⁊ cum ampliori poteſtate:a
quo omnes alij dependerēt:vt.xxj.di.in nouo.vt ꝓbant
etiam omnes precedentes rationes.vñ infert̄ ad primū
dubiū:ꝙ ad bene mundi viuere:neceſſe eſt vnam eſſe in
mundo ſupremā poteſtatē:a qua alie dependeant.Et ꝙ
hanc xp̄s conſtituit primum in petro:⁊ deinde in eius
ſucceſſores xp̄i vicarios.vnde romanus pōtifex eſt vni-
uerſalis eccleſie xp̄i ep̄s ⁊ eius vicarius.⁊ omnes alij epi
ſcopi ⁊ poteſtates eccleſiaſtice ab ipſo dependeant.xxij.
di.c.i.Et hoc vult Damaſcenꝰ ſuꝑ Lu.vij.dū ibi dicitur:
faciamꝰ tria tabernacula. Dicit Damaſcenꝰ: Nō te dñs
tabernaculorū:ſed vniuerſalis eccleſie conſtructorē con
ſtituit verba tua tui diſcipuli omnes tunc mandauerūt
xp̄o tabernaculum cōſtruētes.Et idem Criſoſtomꝰ ſuꝑ
actus apoſtoloꝝ petrꝰ a filio ſuꝑ oēs qui filij ſūt. ꝑtātē
accepit nō vt moiſes ingente vna ſʒ in vniuerſo orbe. Et
cirillus ī libro theſauroꝝ cui.ſ.petro oēs iure diuino ca
put inclināt ⁊ primates mūdi tāq̄ꝫ ih̄u dño obediūt. Et
Grego. in omelia ſuꝑ illo dixit ih̄us afferte de piſcibus
ꝙ id̄ dicit̄ ſingulariť petrus aſcēdere rethe cū piſcibus
trahere q2 ipi a dño eccl̄ia ſpecialiter eſt cōmiſſa.Et hec
ſufficiant de his dubitationibus.

Poſtquā ſatis diximus quis huius
poteſtatis inuentor extitit
⁊ ꝑ quē ⁊ cui p̄ma vice collata fuit. Naʒ per
xp̄m vt retuli p̄mū petro tradita cōpit̄. Nūc
videndū reſtat quis poſt petrū ad ipſam ſupremā pote
ſtatē ꝑſonā actenꝰ determīauerit.Et q̄s hodie ꝑſonā pa
pe debeat ordinare.Sc̄do de forma papā faciendi ⁊ an
aliq̄ ꝯ talē electionē obijci poſſint.Tertio an h̄ dignitas
ſemel q̄ſita ſi b̄ñtem perdi poſſit.Quarto q̄s eſt iudex cū
aliq̄s illā poſſidet ⁊ d2 ꝙ ipaʒ āmiſerit vł iure nō retinet

vel quando plures ſunt de ipſa poteſtate contendentes et quilibꝫ ſe ſummū pretendit pontificē: preſertim qn̄ ꝗlibet xp̄icolarū partē non modicam habet ipſi vt pōtifici ꝑentē vt prochdolor ī eo tp̄e miſerrime ꝯtigit. Ultio ꝗlis ipa h̄ ptās ſit: ⁊ q̄d poſſit pōtifex ꝑ hm̄ōi ptātē: ⁊ an eiuſdē maior ptās vel concilij ſiue vniuerſalis eccleſie.

Et primo quis poſt petrum perſonam pape determinauerit: inuenio ꝙ ip̄e petrus conſtituit ſibi clementem ſucceſſorē: ꝗ clemēs aīaduertēs quod eſſet exemplo ꝑnitioſum ꝙ aliquis papa eligeret ſibi ſucceſſorē: ipſi papatui renūciauit: ⁊ electꝰ tunc extitit vnꝰ: quo mortuo ꝑ electionē electus aſſumptus eſt: ⁊ clero viā vniuerſe carnis ingreſſo: electus eſt iterū clemens: ⁊ ſic fuit ipſe ſecūdus pōtifex ⁊ q̄rtus. vn̄ dicitur: Diſputat hic mūdus quartꝰ fuerat ve ſecundꝰ: vt hec habent̄. viij. q. j. ꝑ totū. maxime in. c. ſi petrus. Et credo ꝙ ideo clemens renūciauit: quia electio facta de eo a ſolo petro nō valebat. nā papa ē vniuerſalis vicarius ih̄u xp̄i. de tranſla. p̄la. c. quanto. ſꝫ vicarius nō poteſt illi qui eū prefecit vicariū aliū vniuerſaliter dare: vt ō offi. vica. c. clericos. ⁊ ideo credo ꝙ etiā ſibi nō poſſet ſubſtituere vicariū: qui oēm haberet ſicut papalem poteſtatē rōne p̄dicta: ⁊ ideo bene clemens renunciauit: ⁊ voluit ꝙ ꝑ electionē fieret. Inuenio etiaꝫ ꝙ electiōes huiuſmodi diuerſimode retroactis tēporalibꝰ facte ſunt. nam aliqn̄ electiones facte ſunt a clero ⁊ pp̄lo romano ſicut alie fiebant inferioꝝ pontificū electiones. lxiij. di. c. cū plebs. ⁊ c. lecti. ⁊ xxiij. di. c. in noīe dn̄i. ibi: catholicis atqꝫ laicis. Et intelligo ꝙ fiebant electiones a clero demū populo conſentiente nō eligēte: vt dicta. lxiij di. c. noſce. in fi. ⁊ §. electiones. v̄. ſed quod populus. Aliqn̄ autē ſeculares p̄ncipes vt imꝑator ⁊ alij pōtificem eligebant: vt. lxiij. di. adrianꝰ: vel ꝑ decretū ſuū preſtabant autoritateꝫ electo vt ordinaret̄: vt in. c. agato. lxiij. di. Et hoc priuilegiū eligēdi ſummū pōtificē: adrianꝰ papa cū vniuerſa ſinodo cōceſſit karolo magno volentes inſuꝑ vt oēs archiep̄i ⁊ ep̄i ꝑ ſingulas ꝓuintias veſtimentū ab imꝑatore ſuſciperēt. ea. di. c. lr̄is. Et hoc ip̄m p̄uilegiū in ꝑſonā ottonis p̄mi theutonici regis: leo papa etiā cōfirmauit: vt ea. di. c. in ſinodo. Nec ſi eligebatur a clero romano ſūmus pōtifex: ꝯſecrari poterat papa ſine oratoribus ſiue legatis imꝑatoris. ea. di. c. j. ⁊ c. ſancta romana: fuerunt tamē principiū hec priuilegia perſonalia: ⁊ ideo ſemꝑ in ſucceſſores p̄ncipes hec renouabant̄ priuilegia vt vult tex. in. c. in noīe dn̄i. xxiij. di. ⁊ ideo nō tranſibunt in ſucceſſores p̄ncipes: vt in regula: priuilegiū ꝑſonale. de re. iur. li. vj. durauerūtqꝫ huiuſmodi p̄uilegia vſqꝫ ad tēpora adriani ſecūdi: quo tēpore talia priuilegia remiſſa fuerunt: quia ipſe electus ⁊ intronizatus extitit ſpretꝭ oratoribꝰ lodouici imꝑatorꝭ: ne traheret̄ in exemplū vt ī futura electione ſūmi pōtificis expectari deberēt legati imꝑatoris: vt in. c. cū adrianus. lxiij. di. Et ipſe lodouicꝰ paſcali pape illi p̄uilegio vt electiōe ſūmi pōtificis aliq̄s pro imꝑatore intereſſet: renūciauit. lxiij. di. ego lodouicus. §. itē qn̄. ⁊ ea. di. §. ex his ꝯſtitutionibꝰ. ⁊ abinde in antea demū eligerūt ⁊ hodie ſoli eligunt cardinales ſcē romane eccleſie. xxiij. di. in noīe dn̄i. ⁊ de elec. c. licet. ⁊ c. vbi periculū. li. vj. ⁊ in cle. ne romani. de elec. ⁊ hoc ꝑ qō dicitur ſancte romane eccl̄ie excludunt̄ cardinales rauēnates: ⁊ alij qui nō ſūt prop̄e cardinales: vt. xxxij. q. ij. pudor. Olim tamen cū. cardinales eligere inceperunt: p̄mo tractabāt int̄ ſe ep̄i cardīales: ⁊ deinde alios cardinales vocabāt: vt. d. c. ī noīe dn̄i. xxiij. di. ſꝫ hodie iſta p̄rogatiua non tenetur: ſed in tractatibꝰ oēs ſunt pares. In alijs autē p̄rogatiua inter eos ſeruat̄ in ſedibꝰ ⁊ vocū p̄ſcruptatione. Et intelligi debet ꝙ cardinales illi habent hodie facultatē eligēdi qui ſunt p̄ſentes in loco in quo papa moritur. Alij autē etiā cardinales nō habent eligēdi poteſtatē niſi intra vrbē vbi debet eligi papa veniāt qui ꝑ decē diē tm̄ a preſentibꝰ expectādi ſunt. Et ideo ſi duo tm̄ p̄ntes eēnt cardinales ī loco p̄dicto apud illos ſolos eēt eligēdi ptās: iuxta no. in. c. licet. ō elec. q2 tex. ī. c. vbi ꝑiculū. de elec. li. vj. dicit ꝙ cardinales p̄ntes hn̄t eligēdi ptātem et h̄ pluraľ locutio in duobꝰ verificari pōt. l. vbi numerus. ff. de teſti. ⁊ in regula pluralis. ō re. iur. imo ſi vnus ſolus cardinalis eſſꝫ preſens: poſſet eligere. de iur. pa. c. per noſtras. quia ius collegij reſidet in vno ſolo: vt in. c. gratū. de poſtu. prela. ⁊ iſte ſolus alios teneretur expectare ſecundum. in cle. ne romani. in verbo: omnis. de elec. Nec ob. c. licet. ō elec. vbi videtur tex. ꝙ papa ſit eligendus a duabꝰ partibꝰ cardinaliū: quia ille tex. loquit̄ quādo tot ſūt cardinales ꝙ poſſunt fieri due partes de eis exiſtētibus in loco: ſed qn̄ nō eēt niſi vnꝰ vel duo: tūc tex. dicti. c. lꝫ suppletur ꝑ dictū. c. vbi periculum. de elec. li. vj. vt ille ſolus vel illi duo poſſunt eligere: ⁊ alij nō cōtradicere: ⁊ vnus aliū poſſet eligere dūmodo electus nō habeat originē a ſeipſo: vt de elec. cum in iure. Et ip̄e electus deberet tacere ⁊ eſſꝫ papa. Unus autē ſolus nō poſſet eligere: quia electio alicuiꝰ nō deberet habere ortū a ſeipſo. de elec. c. cū in iure. ⁊ c. ꝑ noſtras. de iur. patro. ⁊ ī c. cum ad noſtrū. de inſtitu. ⁊ ideo eſt opus vt alium eligat. Sed hoc caſu poteſt dubitari: an ſi hic ſolus in aliū cōpromittat: an cōpromiſſarius poſſit illū eligere: Videtur ꝙ non: per ea que ſcribūtur de inſtitu. c. cuꝫ ad noſtram. Sed in contrariū facit: quia hic vnus ſuſtinet vices totius collegij: vt no. in. c. j. de elec. Sed ſi collegium cōpromitteret in vnū: ipſe cōpromiſſarius poſſet vnū ex cōpromittentibꝰ eligere: ergo idem in noſtro caſu. vn̄ aliq̄ dicunt: ꝙ ſi ille ſolus in cōpromiſſariū trāſtulit omnē poteſtatē eligendi: ⁊ a ſe in totuꝫ abdicauit: ita ꝙ eam reuocare nō poſſet: tunc eligere poteſt cōpromiſſarius hūc vnū cōpromittentē. ſicut eni quādo ex negligentia inferioris ius eligendi transfertur in ſuperiorem ille ſuperior poteſt eligere illum inferiorē qui fuit negligens: cū h̄ nō inueniatur iure ꝓhibitū: ita cōpromiſſariꝰ cōpromittētem. ſecus dicūt ſi nō tranſfertur poteſtas in totum vel irreuocabiliter. ſic intelligūtur nota. in. d. c. cū ad noſtraꝫ. Ego vero indiſtincte teneo ꝙ nō poſſit: quia in omni caſu poteſtas cōpromiſſarij cauſatur a compromittente: ⁊ eius fit nomen. Sed in caſu quo deuoluitur ius eligendi ad ſuperiorem: habꝫ ipſam poteſtatē a iure vn̄ ſi eligat inferiorem: nō poteſt in inferiore notari ambitio: nec eius inferioris nomen fit electio. Et ideo ſi tranſferretur ius eligendi ex donatione in caſu quo tale ius donari poſſet: tunc bene credo ꝙ donatarius poſſet eligere donantē: quia eligeret tūc nomine proprio. in caſu igitur noſtro cōmpromiſſarius nō poſſet eligere compromittentē. Sed dubiū eſt ſi nullus ſupereſt cardinalis: quis habeat ius papam eligēdi: In hoc ſententie ſunt multe. Nam quidam dicunt ꝙ clerus romanus haberet facultateꝫ eligendi. xxiij. di. c. in nomine dn̄i. ⁊ ita videtur intelligi tex. in. c. j. ⁊ c. ſi quis pecuniam. Et iō canonici ſancti iohannis lateran̄. haberent hanc facultatem: quia ip̄i ſunt canonici: ⁊ illa eſt eccleſia cathedralis pape: vn̄ ad tales canonicos ſpectat electio. de elec. c. j. et c. cū eccleſia vulterana. ⁊ quod ibi no. preſertim quia ad nullum alium poſſet dici hanc electionē competere niſi ad conciliū. Sed tunc conciliū non videtur congregari niſi papa conuocante ⁊ autoriſante. xvij. di. c. multis. §. hinc etiam. Alij autē volunt ꝙ tunc electio fieri debeat per conciliū conuocandū per clerum ⁊ populū romanū. argu. lxv. di. ſi forte. ⁊ ea. di. c. ij. ⁊ iij. Hoſti. dicit: ꝙ hec opinio eſt iuſtior: ⁊ prima ē leuior ⁊ cōmodior propt̄ ꝑiculū more. Ego v̄o credo ꝙ ſi caſus vocationis papatus ꝯtigeret h̄ caſu ꝯcilio iam ꝯgregato exiſtēte vľ ꝯuocato

ita ꝙ certiſſima eſſet fienda congregatio: tūc electio ꝑti
neret ad conciliū: q2 papa nō eſt ſolū ep̄us vrbis rome: ſ3
ep̄s eſt vniuerſal' eccleſie: ⁊ ideo ad eccleſiam vniuerſalē
deb3 electio expectare. d. c. j. de elec. p̄ſertim quia tal' vni
uerſalis eccleſia errare nō poteſt. xxiiij. q. j. arrepta. ⁊ fcā
ꝑ eccl'iam vniuerſalem electione: ſublatus eēt oīs timoꝛ
ſciſmatis aut ſcandali quod oꝛiri poſſet ex ambiguitate
que eſſe poſſet ꝙ ad romanū clerum nō ꝑtineret electio.
Sed ſi conciliū nō poſſet haberi in breui tp̄e: tūc ꝓpt̄
periculū moꝛe melioꝛ eſt ſentētia dicentiū: ꝙ clerus ro-
manus eligat. de elec. c. ne ꝓ defectu. no. ō renū. c. niſi cū
p̄ꝛidē. §. ꝓpt̄ malitiam. ⁊ ita tenēt cōiter canoniſte. S3
in hoc articulo poteſt eſſe dubiū: An papa ip̄e poſſit ſibi
eligere ſucceſſoꝛē: vel de ſucceſſoꝛe ꝓuidere. videt̄ ꝙ ſic
exēplo xp̄i: cuiꝰ oīs actio eſt noſtra inſtructio. de ↄſe. di.
ij. c. ſcriptura. vt quemadmodū ipſe fecit ⁊ nos faciamꝰ.
Sed xp̄s qui fuit ſūmus ſacerdos ⁊ vere pōtifex: vt ō
ſum. tri. c. j. §. in qua idē ip̄e ſacerdos: vt de conſe. di. ij. c.
xp̄o pater ſibi petrū conſtituit ſucceſſoꝛē. vij. q. j. mutatō
nes. ⁊ habet̄ Jo. c. fi. ⁊. lxxx. di. c. in illis. ī fi. cū ſi. ergo de
bet poſſe ſucceſſoꝛ papa cui xp̄s tradidit regnū ſic̄ diſpo
ſuit ſibi pater regnū Luce. xxij. c. Sed ſi xp̄s hoc potuit
ergo papa eius ſucceſſoꝛ debet poſſe. hoc idem ꝓbat̄ in
petro qui clementē ſibi ſucceſſoꝛē elegit. viij. q. j. ſi petrꝰ
Itē moyſes qui ⁊ ſacerdotis officiū exercuit ⁊ regis: po
tuit ſibi filios eligere ſucceſſoꝛes: vt eſt tex. vij. q. j. moy-
ſes. ergo papa debet poſſe q̄ in nouo teſtamēto tenet lo-
cum quē moyſes tenuit in veteri teſtamēto. Nā ille fuit
rex: ⁊ ſacerdot꜕ officiū exercuit: ⁊ ſic papa rex eſt ⁊ ſacer-
dos: vt in cantu eiꝰ cathedre teſtatur eccleſia dicens: Tu
es paſtoꝛ ouiū: p̄ꝛinceps ap̄loꝝ. tibi tradidit deus omnia
regna mūdi: ergo ſicut moyſes potuit filios ſibi eligere
ſucceſſoꝛes: vt. d. ca. moyſes: ita ⁊ papa debet poſſe. Hoc
etiā ꝓbat̄ ꝑ ea que habent̄ Numeri. xxvj. c. Nam q̄ꝛuis
moyſes elegerit filios: vt poterat. d. c. moyſes. tn̄ elegit ſi
bi ſucceſſoꝛē ioſue: ergo papa ſilr̄ debet poſſe. Hec ſentē
tia manifeſtat̄ etiā exēplo dauid: q̄ ſucceſſoꝛē ſibi conſti
tuit ſalomonē: vt habet̄. vij. q. j. c. deniq3. ⁊. ij. Re. dictū ē
de dauid ⁊ filijs eiꝰ. ad idē ea. q. c. petiſti. in fi. ⁊. viij. q. j.
§. quod autē. vbi eſt tex. ꝙ papa ꝑmittit maguntino ar-
chiep̄o ſibi eligere ſucceſſoꝛē. Itē btūs auguſtinus viuē
te valerio ⁊ volente ep̄us iponien̄. creatus eſt. vij. q. j. eo
nō autē. ergo papa volente ⁊ ↄſentiente debet poſſe ſibi
eligere ſucceſſoꝛē. Inſinuat̄ ⁊ hec ſentētia: quia papa po
teſt diſponere de electione ⁊ foꝛma adhibēda futuri pō-
tificis. lxxviij. di. c. ſi tranſitus. quod patet quia capitulū
vbi periculū ⁊ ↄſtitutionē gregoꝛianā ibi relatū ⁊ editā
in ↄcilio lugdunen̄. adrianus reuocauit: ⁊ iohānes ip̄m
ſequens. Et demū bonifaciꝰ octauus illam reuocauit ſo
lus. ⁊ hoc videt̄ indubitatū: cū facit de fratrū cōcilio: vt
no. Laurētius. lxiij. di. cū adrianus. L3 etiā ⁊ abſq3 car-
dinaliū ↄcilio videat̄ poſſe facere. vj. q. j. ſi q̄s cu3 militi-
bus: quia papa eſt ſupꝛa oīa ↄcilia: ⁊ de plenitudine po
teſtatis poteſt tollere ſolus ſtatuta cōcilij: vt no. glo. ī de
cretali: ibi periculū. in v̄bo: ↄcilio. de elec. li. vj. etiā conci
lio in req̄ſito. ⁊ ita voluit Hoſt. ⁊ Jo. an. in. c. ꝓpoſuit.
de cōceſ. p̄ben. dicētes: ꝙ papa ſolus poteſt tollere ſtatu
ta ↄcilij. de conſan. ⁊ affi. c. nō debet. ⁊. lxviij. di. coꝛ. ep̄i.
Vn̄ videt̄ inferre ex p̄dictis: ꝙ ſi papa poteſt de mō ⁊
foꝛma electōis pōtificis ſolus diſponere: ita ꝙ poſſit de
ipſo ſucceſſoꝛe diſponere. S3 in ↄtrariū ſanctoꝝ omniū
ſentētia eſt: ꝙ papa nō poſſit ſibi eligē ſucceſſoꝛē: vt no.
glo. viij. q. j. §. bis oībus. Nā tal' electio reſpicit tp̄s quo
nō eſt futurus papa: ergo nō valet quod agit in id tp̄s. l.
eū q̄. §. fi. ff. de iuriſ. om. iudi. ſimile in tutoꝛe q̄ vltra tem
pus ſui officij nō poteſt aliquid diſponere. l. ſi tutele. ff.
ō ami. tu. Nec qđ facit legatus de p̄ꝛiti: valet finito iam
tp̄e ſue legatōis: vt in. c. fi. de offi. lega. Sed electio ſumē
effectū ⁊ vires debet poſt moꝛtē pape: ⁊ eo modo exiſtē
te iam papa: quia exiſtēte alio iam papa: alius eligi non
poteſt vel hr̄i papa: ergo nō valet actus nondū inceptus
vl' ↄfirmatus in vita pape qui de moꝛte pape hr̄e debet
vires: vel incipit ꝑ dicta iura. facit. l. titio cū moꝛiet̄. ff. ō
vſufruc. quia papa vellet ꝙ inciperet actus ſue electiōis
qn̄ ipſe papa eſſet extinctus: quod eſt impoſſibile: quia
actus nō poteſt incipē vbi agens extinguit̄ vl' extinctꝰ ē
vt. d. l. titio. Dicit etiā glo. ꝙ ideo nō poteſt ſucceſſoꝛem
eligere: quia eſſ3 immutare ſtatū vniuerſal' eccl'ie: quod
fieri nō licet q̄ꝛuis hoc dubiū ſit: vt no. xxv. q. j. ſunt q̄dā.
in fi. magne glo. vt infra dicā in q̄ſtiōe: circa q̄ papa poſ-
ſit diſponere. Cōcluſio ergo ſit: ꝙ papa nō poſſit ipſe eli
gere ſucceſſoꝛē: Ad cōtraria reſpōdetur: ⁊ ad illud de
xp̄o qui elegit ſucceſſoꝛē: ⁊ ſic deb3 poſſe papa ſucceſſoꝛ
ihu xp̄i. Eſt dicēdū ꝙ oīa q̄ xp̄s fecit vt deꝰ ſolū miracu-
loſe: nō vt purus hō: illoꝝ actio nō eſt noſtra inſtructio:
nō eoꝝ q̄ fecit vt deꝰ miraculoſe. ipſe enī miraculoſe am
bulauit ſuꝑ aquas: ⁊ ieiunauit. xl. diebꝰ: nihil penitꝰ co-
medendo: q̄ nō aſtringimur facere: q2 h̄ fecit vt deꝰ. Sic
etiā cū petrū elegit: fecit ex diuinitate ſibi cōiūcta: ſm̄ quā
eiꝰ iudiciū falli nō poterat: q̄ nō ſunt in papa ⁊ in huma
no iudicio: q2 pape iudiciū poteſt fallere ⁊ falli: q2 papa
homo eſt: ⁊ peccare poteſt. xxj. di. nūc aūt. Et ideo ꝓpt̄
vitandū hominū falſibile iudiciū: ſtatutū fuit vt papa ſi-
bi nō eligat ſucceſſoꝛē. Et hac de cauſa clemēs ſucceſſoꝛ
petri ⁊ ab ipſo vocatus videns ꝙ eſſet poſteris exēplo ꝑ
nitioſum ꝙ papa ſibi eligeret ſucceſſoꝛē renūciauit: vt ſu
pꝛa dixi: ⁊ no. viij. q. j. ſi petrus. ⁊ cōi cleri electiōe voluit
perſonā pape debere eligi ⁊ determinari: vt ex collatiōe
⁊ pluriū cōcoꝛdia tal' electio careret erroꝛe ⁊ meretur di
uinam ſuſcipē inſpirationē. melius enī iudicant plēs q̄ꝛ
vnus. l. ita vulneratus. in fi. ad. l. aquil. q2 cū plēs duo vl'
tres ↄueniūt in noīe dei: ideo ipſe ī medio coꝝ eſt. xxiiij
q. j. alienꝰ. ī fi. Illud ſecūdū bti petri q̄ ſibi clementē ſuc
ceſſoꝛē elegit: fuit dei voluntate: ⁊ inſpiratōe ſp̄ūſancti.
nec eſt iſtud in argumentū aſſumēdū niſi ab illis qui ta
lem ſibi ſubſtituerūt qualem ſibi ſucceſſoꝛē btūs petrus
q̄ſtituit. viij. q. j. §. his oībꝰ. quaſi velit ille tex. ꝙ cū hodie
nō conferat̄ hoc officiū homini ſancte vite: ſed potiꝰ ſan
guini et ↄſanguinitati ſi in papa ſolo ſpectaret electio: iō
opus fuit ꝙ rōne pluriū electio fieri deberet. Itē nec
illud argumentū de moyſe bonū ē: qui ſibi elegit ſucceſ-
ſoꝛē ioſue: quia illud factū fuit mādato dei: vt legit̄ Nu
m eri. xxvij. c. vbi deꝰ dixit moyſi: Tolle ioſue ⁊ pone ma
nū tuā ſuꝑ eū: ne ſit pp̄lus dn̄i abſq3 paſtoꝛe: ⁊ h̄ habent̄
viij. q. j. moyſes. Et ibi ꝓbat̄ ꝙ moyſes filios ſuos nō
elegit poſt ſe: ſed tm̄ mādato dei elegit ioſue. ita nec pa-
pa debet facere ꝙ ipſe eligat aliquē: p̄cipue de ſuis ſine
dei mādato. ⁊ l3 tex. ī. d. c. moyſes. viij. q. j. dicat: ꝙ moy-
ſes potuit filios eligere ſibi ſucceſſoꝛes. Glo. dicit ꝙ fuit
anteq̄3 eſſet ꝓhibitio facta: ꝙ q̄s ſibi eligeret ſucceſſoꝛē
ſed cū pꝛo bona vniuerſal' eccl'ie ſit ꝓhibitū: hodie nō po
teſt. Et ſilr̄ reſpōdet̄ ad id quod de dauid ſupꝛa relatū
eſt. ⁊ ad. c. petiſti. vij. q. j. reſpōdet glo. viij. q. j. c. ep̄o. ꝙ in
ferioꝛi ep̄o licet eligere ſucceſſoꝛē ex diſpenſatōe ſummi
pōtificis: q̄ loco dei eſt in terris ſicut ꝑmiſſu dei moyſes
elegit ſibi ſucceſſoꝛē. Et ſic ſoluit̄ quod dictū eſt de btō
auguſtino. Ad alia v̄o que ſcribunt̄. lxxviij. di. c. ſi trā
ſitus: reſpōdet̄ ꝙ papa poteſt ſuꝑ mō eligēdi ſucceſſoꝛē
vt no. in. c. vbi periculū. de elec. li. vj. ⁊ in cle. ne romani.
et in. c. licet. de elec. ⁊ no. viij. q. j. §. his oībꝰ. ⁊ ita intelli-
gitur tex. in. d. c. ſi trāſitus. lxxix. di. Sed ꝑ viā teſtamēti
vel aliter ſolus de certo ſucceſſoꝛe nō poteſt diſponere ꝑ
rōnes p̄mo inductas. Et ſic dices: nō videt̄ etiā ꝙ ō mō
eligēdi poſſit diſponē: q2 illa eſt futura fienda poſt moꝛ

ſem pape:ergo non debet poſſe papa de illo diſponere:
per.d.l.cum qui.§.fi.de iuriſdi.om.iu. Ad iura ſupradi-
cta reſpondeo:ꝙ quedam ſunt que conſumationem ⁊ ef
fectum ſumũt in vita pape:⁊ illa durãt etiam poſt mor-
tem:ſicut ſunt ſtatuta ſententie contract⁹ ⁊ ſilia:vt in.c.
fi.ō offi.legati.l.geſta.de re.iudi.no.Cynus in.l.empto
rem.C.loca.⁊ no.in.ca.querelam.ne prela.vices ſuas.⁊
talis eſt conſtitutio de futura electione pontificis:que
ſtatĩ ſumit vires papa viuente ⁊ ipam ɔſtituẽte. Sȝ ipſa
electio futuri pontificis eſt impoſſibile ꝙ incipiat vires
ſumere viuente papa:quia eſſe nõ debent duo põtifices
ſũmi.Sed tñ debet ſumere vires vel initiũ poſt mortẽ
pape:⁊ ideo a papa viuẽte fieri nõ poteſt.quod ſecus eſt
in cõſtitutione de eligẽdo:que ſtatim ſumit vires:lȝ ei⁹
conſtitutionis exercitiũ ſit de futuro. Et ex iſtis infer
tur ꝙ papa poſſit concedere poteſtatẽ alteri q̃ȝ cardinali
bus eligẽdi pontificẽ.quod credo verũ indubitanter ac
cedente conſenſu fratrũ:vt no. Lau.in.d.c.adrian⁹.lxiij.
di. Sed idem etiã credo cõſenſu fratrũ non accedẽte de
ſua abſoluta poteſtate.de cle.nõ reſi.c.ex geſti.cũ ibi no.
dũmodo euitetur fraus ꝙ nõ faceret conſtitutionẽ alte-
ri tribuendo hanc facultatẽ qui eligeret ſm velle ſuũ.q̄
ſi ſibi directe non licet ſucceſſorẽ eligere:nec ꝑ indirectũ
in fraudem legis.l.hoc modo.de condi.⁊ demon. Sed
vbi nõ eẽt fraus cũ legẽ cõderet:credo ꝙ de abſoluta po
teſtate poſſȝ priuare cardinales: ⁊ alijs idoneis hanc po
teſtatẽ tribuere.Et q̃uis habeant cardinales a papa ⁊ a
concilio hanc poteſtatẽ:vt ꝓbat̃ in.c.licet.de elec.tñ pa-
pa poteſt illud ſtatutũ tollere de plenitudine ptãtis:cuȝ
ſit papa ſuper oĩa concilia.de elec.c.ſignificaſti.iiij.di.in
iſtis.no.glo.in.c.vbi periculũ.de elec.li.vj.in verbo:con
cilio.Et probatur iſta concluſio ꝑ decre.p̄dictã.vbi ꝑicu
lum. Nam papa ibi tribuit facultatem eligendi papam
tantum cardinalibus preſentib⁹ in loco vbi papa mori-
tur:vel ibidem redeũtib⁹ infra decẽ dies. Et tñ eſſet poſ
ſibile:ꝙ ibi vn⁹ vel duo tñ eſſent cardinales pñtes:⁊ alij
abſentes:⁊ ita in lõginquo:ꝙ infra decenniũ redire nõ
poſſent:⁊ ſic apud illũ vnũ vel duo pñtes poteſtas rema-
neret:vt ibi volunt doctores.vñ patet ꝙ alijs q̃ȝ duabus
partib⁹ cardinaliũ poteſt ɔcedere poteſtatẽ eligẽdi:⁊ idõ
poſſet ſtatuere ꝙ electus a maiore parte cardinaliũ eſſet
papa:vel a tertia parte.Et iſtud credo veriſſimũ quicq̃d
alij theologi teneãt:quia hoc etiam poſſent ipſi cardina
les ſtatuere inter ſe:vt electus a maiori parte eſſet papa:
vt in.d.c.licet.no.doc.ꝑ tex.illi⁹.c.dũ dicit:niſi maior cõ
cordia interceſſerit.ita no.glo.in cle.ne romani.de elec.
in glo.in v̄bo nõ cõſonã reprobauit.⁊ in.c.ſi cui.de elec.
li.vj.Credo tñ:ꝙ ſi auferret papa ſolus poteſtatẽ cardi-
nalibus:cũ hoc eſſȝ innouare totũ ſtatũ vniuerſal' eccl'ie
quod pendet in electione pape:ꝙ ſi ɔcilio generali aliud
videret̃:hoc nõ eſſet pape ꝑmittendũ:iuxta no.ꝑ Inno.
de conſti.c.quanto.⁊ de ſen.ex.c.inquiſitioni. Sed h̄
dubiũ eſt:an conciliũ generale poſſet tollere hanc pote-
ſtatẽ eligendi cardinalibus.Et ipm ɔciliũ poſſet eligere
papam:vel alteri hanc poteſtatẽ tribuere:loquor ſiue in
cauſa cũ conciliũ deponit papam propt̃ hereſim.xl.di.ſi
papa.ſiue cũ aliter põtificis ſũmi cõtingit electio:videt̃
ꝙ ſic:vt cõtrarior eadẽ ſit diſciplina.l.nemo qui condẽ-
nare.de re.iur.⁊ de peni.di.j.c.verbũ.Itẽ q̄ ſi cõcilio li-
cet papã deponere quod eſt plus:quia raro fieri poteſt:
vt in.c.ſi papa.xl.di.ergo ipſi cõcilio magis licet:quod ẽ
minus:vt in regula cui licet.de regu.iur.Itẽ hoc erat de
iure antiquo:ꝙ electio fiebat ab vniuerſali clero catholi
co:ergo magis ad ɔciliũ in quo repreſentat̃ vniuerſalis
eccleſia:que errare nõ poteſt.xxiiij.q.j.c.arrepta.⁊ videt̃
caſus.lxxviij.di.c.ſi duo.vbi eſt tex.ꝙ qñ duo remouen
tur a ꝑtenſo iure papatus:ille erit papa quẽ vniuerſitatꝭ
cõſenſus elegerit. Itẽ q̄ vacãte ſede ptãs papal' ẽ apud
conciliũ:vt dicã infra in queſtione:qñ dicit̃ ꝙ exiſtens
in papatu nõ eſt papa:quis cõuocet tunc conciliũ vel au
ctoritatẽ ipi:interponat igitur ſicut papa poteſt dare no
uam formã:ita ⁊ concilium. Itẽ iura noua tribuũt pote
ſtatẽ cardinalib⁹ eligendi propt̃ mortẽ pape:vt in.c.vbi
periculũ.igitur in alia vacatione debȝ eẽ poteſtas apud
eccleſiam.lxxix.di.c.⁊ ſi tranſitus.⁊.xxij.di.c.ij.Sed p̄ſa
tis nõ obſtantib⁹:credo:ꝙ in omni caſu ius eligẽdi pon
tificẽ cõpetat cardinalib⁹:nec poſſunt hoc iure ꝑ cõciliũ
priuari cardinalib⁹ inuitis.vñ eſt attendendũ ꝙ ius eli-
gendi põtificẽ quotienſcũq; vacat ſedes:⁊ quõcũq; per-
tinet ad cardinales tam de conſuetudine diu obtenta q̃ȝ
de diſpoſitione ſũmi põtificis ⁊ approbatione ſacri con
cilij:vt ꝓbat tex.in.c.licȝ de vitanda.de elec.⁊ in.c.in no
mine dñi.xxiij.di.⁊ in.c.vbi ꝑiculũ.de elec.li.vi.⁊ in cle.
ne romani.de elec.loquor de electione fienda ſiue propt̃
mortẽ ſũmi põtificis:ſiue propt̃ renũciationẽ:vl' ꝑ lapſũ
ipſius ſũmi põtificis in hereſim:vt vult glo.in cle.ne ro-
mani.§.ſane.de elec.in verbo moriente. Ad hoc.c.cũ di-
lectus.de purgatiõe canonica:vbi dicit̃ ꝙ facta ꝑuatiõe
beneficij:ꝑ ſententiã iudicis ius eligẽdi deuoluit̃ ad il-
los:ad quos de iure ſpectat alias electio.Et ideo priua-
to p̄lato eccl'ie collegiate ius eligẽdi ſpectat ad collegiũ.
de iur.patro.c.nobis.no.in.c.j.de elec.ſi igitur ius eligẽ
di pertinet ad cardinales ex diſpoſitione pape ⁊ concilij
vt ſupra dixi.hanc potãtẽ conciliũ ſine papa cardinali
bus auferre nõ poteſt:quia concilium eſt inferius papa
q̄ ab eo ſuſcipit poteſtatem ⁊ auctoritatem: ita ⁊ conci
lium quod a papa ſuſcipit auctoritatem ⁊ poteſtatem:
ita no.glo.in clemen.ne romani.ō elec.in verbo:inferio
rem.Si igitur concilium papa eſt inferior:ergo non tol
lit legem pape eius ſuperioris:vt in.c.cum inferior.de
maiori.⁊ obedien.⁊.l.nam magiſtratus.ff.de arbi.ſed
conſentiẽtibus cardinalib⁹ poſſet conciliũ eligere:quia
poſſent cardinales in ɔcilio vt in cõpromiſſario hãc po-
teſtatẽ tribuere:alias nõ credo ꝙ ɔciliũ ſolũ iure eligen
di priuari cardinales:poſſet tñ papa hanc poteſtatẽ cõci
lio tribuere cardinalibus priuatis ꝑ ea q̃ ſupra dixi. Nõ
ob.c.ſi duo:q̄ loquit̃ ſm illa iura:ſm que apud clerum
erat etiam ſũmi põtificis electio:vt dixi.ſ.credo tñ:ꝙ ſi
cardinales nõ poſſent ſine turbatõe ſtatus vniuerſal' ec-
cleſie:vt q̄ forte adheſiſſent pape ꝓlapſo in hereſim:vel
qui renũciauerat:⁊ ipſi nihilomin⁹ fauebant ei ꝙ tũc cõ
ciliũ cũ ſit ſupra papã in ɔcernẽtib⁹ bonũ eccl'ie vniuer-
ſalis:tũc hac cauſa ſubſiſtẽte vt nõ turbaret̃ ſtatus eccle
ſie vniuerſal':poſſent ꝑuare cardĩales iure eligẽdi:alias
nõ ꝑ p̄dicta. Nõ ob.ɔtraria:q̄ illud qđ ẽ ſtatutũ in mor
te naturali:habet locũ in morte ciuili hñte ꝑ oĩa eũdẽ ef
fectũ quẽ natural':vt volũt doc.in.l.fi.C.de epi.⁊ cle.dy.
et bar.in.l.ex ea.§.qui inſulaȝ.ff.de v̄bo.obli.Et quia iu
ra canonica verificantur in caſu ficto:⁊ ſic in ficta morte
vt no.in.c.innotuit.de elec.Qñ igitur ex electõe cardina
lium poſſet contingere turbatio boni vniuerſalis eccl'ie
vt quia fuiſſȝ ſciſma ⁊ duo fuiſſent tenẽtes cathedrã pe-
tri:⁊ quilibet habuiſſet ſuum collegium cardinalium ⁊
in obedientia quilibet partem magnam chriſtianorum
ſicut fuit meo tempore tũc quia poſſet ſurgere turba-
tio eccl'ie ſi vnũ collegiũ eligẽt:⁊ nõ aliud.vel ſi ambo ſil'
eligerẽt:q̄ poſſȝ dubitari:an electio teneret ꝓpt̃ ĩmixtio
nem inabiliũ cum abilibus:tũc poſſȝ conciliũ tollere po
teſtatem cardinalibus ⁊ concilium eligere:quia in con-
cernẽtibus bonum vniuerſalis eccleſie eſt maior ſenten
tia concilij q̃ȝ pape:vt dicam infra in queſtione: que eſt
maior ſententia:an pape:an concilij.Et hec ſufficiant de
his q̃ olim determinauerint vel elegerint perſonã pape:
et de his q̃ hodie determinẽt aut eligãt ⁊c̃.

Ecundũ nunc
tractatum attingamꝰ de forma
papã eligẽdi. Et an aliqua ꝯtra
talẽ electionẽ obijci poſſint. In
hac inueſtigatõne eſt attenden
dũ: ꝙ niſi a papa noua daretur
forma future electõi pape: quã
dari poſſe. ſ. ꝯcluſi. tũc de iure
hodierno electio pape nulli for
me ſubeſt qua non ſeruata irri
tetur electio niſi ꝙ debeꝫ in ea adeſſe conſenſus duaruꝫ
partiũ cardinaliũ q̃uocũq; habitꝰ. vñ ⁊ ſi nõ ſeruet̃ aliq̃
de tribꝰ formis. c. quia propt̃. de elec. videlicet ꝙ fiat ele
ctio ꝑ ſcrutiniũ vel inſpirationem ſiue cõpromiſſum vel
forma capituli vbi ꝑiculuꝫ. de elec. li. vj. propterea pape
electio non viciat̃. Sed q̃uocũq; due ꝑtes cardinaliũ
in eũ ꝯſenſerint: eũ recipiendo: ſiue ꝑ receptionẽ ad oſcu
lũ tanq̃ papam: ſiue eũ in cathedra ponẽdo: vel introni-
ſando: vel ei obedientiam p̃ſtando: vel q̃uocunq; eligen
do. Etiã ſine aliq̃ alia forma ſeruata ille tal' ſine vlla exce
ptione aplicus cenſendꝰ eſt. tex. eſt in. c. licet. de elec. no.
glo. in. c. ſi cui in verbo. no. de elec. li. vj. Sꝫ ſi alia forma
traderetur a papa: illa ſeruanda foret: quia papa põt ius
cõſtituere ſuper futura electiõe ſũmi põtificis: vt. ſ. dixi
maxime ipſoꝝ cardinalium accedente conſenſu: vt ꝓbat
tex. in. c. in noĩe dñi. xxiij. di. ⁊ in. d. c. licet. Et meliꝰ in. c.
vbi periculum. de elec. li. vj. Nam illud capitulũ lꝫ fuerit
editũ in ꝯcilio: tñ ꝑ aliquos ſolos ſũmos pontifices fuit
ſublatũ: ⁊ poſtea ꝑ ſolũ bonifaciũ octauũ renouatũ: vt. ſ
dixi. ⁊ ideo ſi eſſet edita alia ꝯſtitutio ꝓut eã ſiue veram
ſiue ꝯfictã tp̃e cuiuſdã põtificis relatã vidi. Nam papa
certos dicebat̃ creaſſe cardinales: quibꝰ nec capellũ de-
derat: nec hos iuxta ꝯſuetudinẽ romane eccl'ie ipſis ap-
paruerat: iuſſit tñ de conſenſu omniũ cardinaliũ q̃ de-
berent recipi in electione futuri romani põtificis ſub pe
na excõicatõis cardinaliũ ꝓuationis iuris eligendi acti
ue ⁊ paſſiue ſi ipſos nõ reciperẽt. tunc electio aliter facta
eſſet nulla ip̃o iure tanq̃ facta a nõ habẽtibus poteſtatẽ
lxxix. di. ſi quis pecuniã. ⁊ tanq̃ forma nõ ſeruata: q̃ dat
eẽ rei. l. his qui quadraginta. §. quedam. ff. ad. l. fal. ⁊ tũc
iſta exceptio ꝓueniẽs ab ipſa ꝯſtitutiõe formã dante ꝓ
poni poſſet. etiã ſi alias nulla exceptio poſſet opponi. l. j.
et quod ibi no. ff. quod vi aut clam. ⁊ eſt tex. in. d. c. licet
quia poteſt opponi exceptio in caſu ſolo illius. c. ꝙ non
habuerit ꝯſenſum duarũ partiũ cardinaliũ: vel ꝙ qui eũ
eligerũt vel intronizauerũt non erãt cardinales: vt. d. c. ſi
quis pecuniã. lxxix. di. ⁊ infra dicã: ergo nõ data forma:
nulla eſt forma papã eligendi: niſi ꝙ hẽat aſſenſum dua
rũ partiũ cardinaliũ. Et ideo nõ poſſet obijci ꝙ nõ ſit fa-
cta in loco a iure requiſito: vt volunt docto. in decre. vbi
periculuꝫ. ⁊ de elec. li. vj. lꝫ glo. aliter ſenſerit in. c. in noĩe
dñi. xxiij. di. ⁊ infra dicã. Nec etiã poteſt dici ꝙ nõ fuit
facta capitulariter electio: qꝛ ſufficit ꝙ ſit receptꝰ vel ele
ctus: qꝛ tex. in. c. licet. qui dicit: ꝙ electus ⁊ receptus ſm
Hoſti. exponit̃ in alternatiuã vel electus vel receptꝰ. vñ
ſufficit q̃uocũq; de ꝯſenſu ꝯſtet: patet qꝛ ꝑ acceſſum põt
adeſſe iſte conſenſus: vt ſtatim dicam. Et ideo ꝓ intel
ligẽtia eoꝝ que in pape electõe dici poſſent eſt attendẽ-
dum ꝙ multa ſpecialia ſũt in ea. Et p̃mo qꝛ lꝫ alie electõ
nes debeant fieri capitularit̃ ſeruata altera ex tribus for
mis p̃dictis dicti. c. qꝛ propt̃. de elec. hec nõ ſunt neceſſa
ria (vt dixi) in electione pape: ſed quomodocũq; ꝯſtat de
voluntate duarũ partiũ cardinaliũ: hoc ſufficit. ⁊ ideo vi
debatur iuſte defendi electio vrbani ſexti ꝙ fuiſſet cano
nica: lꝫ nõ facta capitulariter vel nõ obſtante ꝙ in cõcla-
ui fuerit ꝑ romanũ populũ illata ius atq; impreſſio: cuꝫ
demũ ſecuri poſtea cardinales eũ intronizauerũt. l. ij. C.
quod metus cã. ⁊ in. c. j. quod metꝰ cã. Itẽ lꝫ in alijs ele-
ctionibus ſufficiat maioꝛ pars: in iſta debent conſentire
due partes: vt. d. c. licet. circa fi. Itẽ q̃uis in alijs electio
nibus debeant vocari abſentes: ⁊ olim in electione pape
vocandi erant. xxiij. di. c. in noĩe dñi. Et idem in alijs. de
elec. c. corã. ⁊ c. cũ int̃. Et in oĩbꝰ arduis cauſis debeãt ab
ſentes vocari: vt in. c. ij. ⁊ ibi no Inno. d̃ op̃is noui nũci.
et alij moderni in. c. cũ oẽs. de conſti. h̃ tñ nõ repit̃ in ele
ctione pape: ſꝫ cardinales tñ q̃ ſunt p̃ñtes in loco vbi pa
pa defunctus eſt. etiam ſi ſit vnꝰ ſolus habet auctoꝛitatẽ
eligẽdi alijs nõ vocatis expectatis tñ decẽ diebꝰ: vt in de
cre. vbi periculũ. de elec. li. vj. lꝫ olim poſt tres dies poſt
moꝛtẽ pape electio fieri poterat. lxxix. di. nullꝰ. cl. ij. Itẽ
ſine alia ꝯfirmatõe ſtatĩ ꝙ electꝰ eſt: prelatꝰ ẽ: ⁊ põt papa
tũ nanciſci propa auctoꝛitate. xxiij. di. c. in noĩe dñi. Alia
eſt ſpecialitas: qꝛ nulla exceptio ꝯtra ip̃m electũ opponi
põt. d. c. licet. de elec. Sexta eſt ſpecialitas: qꝛ ad augmẽ-
tandũ numerũ pape electo a maioꝛi ꝑte: põt ꝑ alios exceſ
ſio fieri: quod nõ eſt in alijs electõibꝰ. Septimo in hac
electõe cũ ꝓcedit̃ via ſcrutinij: ⁊ ſic miſcẽdo ea q̃ ſũt fa-
cũ his que iuris ſunt tres aſſumunt̃ ſcruptatoꝛes: de quo
libet oꝛdine vnꝰ ep̃s: vnꝰ aliꝰ p̃ſbit̃: ⁊ aliꝰ diaconꝰ cardi-
nalis. ⁊ iſti: vel p̃mo ſe ſcruptãt̃ ne demũ cui volũt de ele
ctis vocẽ p̃beant: vel tres ſimili mõ ſcruptatoꝛes eligunt̃
q̃ ſcruptant̃ iſtos collegij ſcruptatoꝛes. Octauo qꝛ q̃libꝫ
cardial' põt noĩare p̃'ſes: nec ẽ vis ſiue dicã ꝯſentio ĩ talẽ
ſiue talẽ eligo: vt ꝓbat tex. in. d. c. licet. dũ dicit: electꝰ et
receptus. qꝛ nõ eſt vis in oꝛdine noĩationis. nam in quo
cũq; loco ſit ille q̃ noĩatꝰ eſt: ſiue ſit noĩatꝰ q̃rtus vl' ſextꝰ
a quocũq; cardinali dũmodo in noĩationibꝰ hẽat duas
ꝑtes in vocibꝰ cardinaliũ: ille tal' põtifex eſt. Nono qꝛ in
tali electõe nõ ſit collatio ſceli ad ſcelũ: vl' meriti ad meri
tũ: ſꝫ tñ numeri ad numerũ: vt q̃ habet duas ꝑtes cardi-
naliũ: ille ſit papa. d. c. licet. omni exceptõne remota. iſta
ſunt q̃ p̃cipua vident̃ in electõe pape. Sꝫ ꝓ clarioꝛa do-
ctrina examinemꝰ oẽs iſtas ſpãlitates. p̃ma igit̃ ẽ: ꝙ ſine
vlla forma alia ſufficit ꝯſenſus duarũ ꝑtiũ cardinalium.
iſta fallentia debet intelligi ſane de duabꝰ ꝑtibꝰ cardina
liũ illoꝝ q̃ in loco ſũt p̃ñtes vbi papa moꝛtuus ẽ: alijs tñ
abſentibꝰ decẽ diebꝰ expectatis: vt in decre. vbi ꝑiculũ. d̃
elec. li. vj. ⁊ ſi p̃ñs eſſet tñ vnꝰ aut duo: apud illũ ſolũ vel
duos ſolos eſſet ius eligẽdi: vt dixi. ſ. nec tũc haberet lo
cũ regula: vt due ꝑtes cardinaliũ eẽ debẽt. nã illã regulã
intellige qñ tot ſunt p̃ñtes in loco vbi papa vita functus
eſt: vt p̃ñt ꝯſtituere int̃ ſe duas ꝑtes. Et ex his ſequit̃
plura in electõe ſpãlia: qꝛ lꝫ in alijs electõibꝰ debeant ab
ſentes vocari: ⁊ in oĩ ardua cã: vt vult Innoc̃. de ope. no.
nunci. c. ij. ⁊ no. ꝑ aliquos in. c. cũ oẽs. d̃ ꝯſti. lꝫ glo. in. c. p̃
ſentiũ. d̃ teſti. in li. vj. in v̈bo ibidẽ p̃ñtiũ dicat: ꝙ in tribꝰ
tñ caſibꝰ vocatõ ſit neceſſaria int̃ quos ẽ electio: vt in. c.
corã. ⁊ c. cũ int̃. de elec. In electõe tñ pape nullus vocat̃
ſꝫ tñ q̃ ſunt p̃ñtes ius h̃ñt eligendi. ⁊ iõ q̃uis in alijs ele
ctiõibꝰ debeãt adeſſe due ꝑtes vocãdoꝝ: vt poſſint eligẽ
qñ electio ſit añ terminũ iuris: iuxta no. d̃ elec. c. cũ nobis
olim ar. l. plane. ff. quod cuiuſq; vniuerſi. no. ⁊ l. iij. ff. de
decre. ab oꝛdi. faci. ⁊ poſtq̃ ſũt vocati: ſufficiat p̃ñtiũ ma
ioꝛ ꝑs. ⁊ no. doc. in. c. j. de his q̃ fi. a maio. ꝑte capituli. tñ
in h̃ nõ eſt opus ꝙ vocent̃. vel ſi vocati ſũt: nõ eſt neceſſe
ꝙ due ꝑtes vocãdoꝝ interſint: ſꝫ ſufficiũt vt dixi: q̃ ſũt p̃-
ſentes in loco quotquot ſint: qꝛ apud eos ius reſidet eli
gẽdi. ⁊ iſtoꝝ nõ ſufficit maioꝛ ꝑs p̃ñtiũ vt in alijs electõi
bus: ſꝫ debẽt eẽ vt dixi: due ꝑtes: niſi alit̃ prius int̃ cardi
nales ꝯueniſſẽt: vt infra dicã. ⁊ itellige d̃ p̃ñtibꝰ q̃ velint
intrare ꝯclaue: vl' q̃ intrãtes ꝑſeuerẽt vſq; quo ſit fcã ele-
ctio: vt. d. c. vbi ꝑiculũ. §. ſane. d̃ elec. li. vj. Nã p̃ñtes q̃ nõ
intrarẽt ꝯclaue: vl' q̃ intraſſent ⁊ exirẽt: nõ haberẽt vocẽ

nec eſſent numerādi in nūmero vocem habentibus:ſed
eēt tūc ptās ſolū penes intrātes ꝯclaue:vel in ipſo rema
nētes.etiā ſi aliq̄ exiuerint ex cauſa neceſſaria:puta infir
mitas aut alia:vt in d.§.ſane.q꞉ tūc ptās eēt penes rema
nētes in cōclaui:etiā ſi vnꝰ ſolus remaneret:q꞉ apud illū
ſolū reſideret ius eligēdi:vt no.de elec.cū nobis olim.⁊
in cle.ne romani.§.porro.⁊ ibi glo.in vbo oēs.de elec.ſʒ
ſi oēs exirēt in cōclaui:tūc eēnt cōpellēdi reintrare cōcla
ne ꝑ illos ad quos ſpectat:de quibꝰ in decre.ꝑdic.vbi pe
riculū.Sʒ h̄ pōt dubitari cū dixerim opus eē duas ptes
cardinaliū ꝯſentire:an eēt caſus aliq̄s in quo poſſit ſuffi
cere maior numerꝰ.Dico ꝙ ſic:ſi forte cardinales prius
ſtatuiſſent int̄ ſe:ꝙ electus a maiori pte ipoꝝ foret papa:
tūc q̄ h̄ret maiorē ptē q̄uis non h̄ret duas ptes cardina
liū:eēt papa ꝑ tex.in.d.c.licet.de elec.ibi:niſi maior con
cordia interuenerit.Et eſt rō:q꞉ tūc electꝰ taliter diceret̄
electꝰ ab oībꝰ:ſi oēs in talē ꝯſtitutionē ꝯſenſiſſent:vel a
duabꝰ ptibꝰ:ſi due tm̄ ptes h̄ ſtatutū ꝯſtituiſſent.qd̄ ſta
tutū due ptes ſole poſſent facere:etiā alijs contradicēti
bus:vt in.d.c.licet.in.d.v̄.niſi maior.⁊c̄.Et ita vult glo.ī
d.c.ſi cui.de elec.li.vj.in vbo:⁊ nota. Idē dico ſi oēs con
ſenſiſſent cōpromittere in aliquos ius eligēdi:tūc electꝰ
a talibꝰ cōpromiſſarijs eēt papa:q꞉ cenſeret̄ eſſe electus
ab oībꝰ.ar.c.q꞉ propt̄.de elec.⁊.c.in cauſis.in fi.ſed in h̄
caſu ē notandū ꝙ cōpromiſſū nō poſſʒ fieri niſi ꝯſentien
tibus oībꝰ cardinalibꝰ:q꞉ diſſentiēti nō deberet fieri p̄-
iudicium eo inuito in voce ſua.l.ſabinus.ff.cōi diui.qd̄
ſecꝰ eſt qn̄ fieret lex:ꝙ electꝰ a maiori pte eēt papa:q꞉ in
tali lege nō fieret alicui p̄iudiciū in voce ſua.Et inde ſuf
ficeret in hac lege duarū ptiū cardinaliū ꝯſenſus:ita vo-
lunt doc.in.d.c.licet.de elec.⁊ in.c.vbi pіculū.de elec.li.
vj.⁊ in cle.ne romani.d̄ elec.⁊ ibi glo.in vbo:reprobamꝰ
Et rō:q꞉ qn̄ fit p̄iudiciū aliquibꝰ in ſingulari:ſicut ī via
cōpromiſſi:tūc omniū ꝯſenſus reqrit̄.ita no.d̄ elec.c.q꞉
propt̄.ſecꝰ ſi fit ſolū capitulo p̄iudiciū:vt qn̄ ſtatuitur ꝙ
electio ſufficiat a maiori pte:vt de ꝯſti.cū oēs.faciūt no.
in.d.c.q꞉ propt̄.Sʒ q꞉ dixi ſufficere duas ptes p̄ntiū:eſt
dubiū q̄ p̄ntes eē dicant̄.In h̄ eſt ꝯſiderandū ꝙ p̄ns vel
abſens in iure capit̄ diuerſimode. Aliqn̄ ille dr̄ abſens
q̄ efficaciā ſermonis hoīs loquentis nō pōt ꝑcipere.l.j.
ff.de verbo.obli.⁊ ideo ſi eſſent due ciuitates ita vicine
ꝙ vnꝰ exiſtēs in vna:pōt audire efficaciā ſermonis alte-
rius loquētis in materia ſtipulatōis:tal̄ nō diceret̄ ab-
ſens.inſti.de vbo.obli.§.itē verboꝝ.ſʒ in caſu nr̄o dr̄ ab
ſens ille q̄ nō ē intra vallū ſiue menia ciuitatꝭ vbi ē fiēda
electio:etiā ſi eēt in ſuburbijs:vt in.d.c.vbi pіculū.⁊ ē ſi-
mile in.c.cū olim.de re.iu.in fi.Sʒ vt dixi:p̄ns alias ca-
pitur:⁊ abſens alijs modis:vt no.ff.de ꝓcu.l.p̄ns.⁊.l.fi.
ff.de in inte.reſti.vn̄ apud duas ptes illoꝝ reſidet ius fa
ciēdi papā:q̄ ſunt in ciuitate vbi debet fieri electio:⁊ ad
electionē querūt ꝯuenire.Alij aūt vocē nō h̄nt:nec cōpu
tantur niſi veniūt in decēdiū quo tpe debēt expectari ⁊
tot diebꝰ.Et ſi poſt decē dies venirēt reintegra.i.anteq̄z
electio foret celebrata:eēnt etiā admittendi venientes ⁊
vocē h̄rent:vt.d.c.vbi pіculū.v̄.ſane.ſed q꞉ dixi ꝙ abſen
tes decē diebꝰ debēt expectari:eſt dubiū qn̄ incipiūt cur
rere iſti decē dies.videtur dicendū a morte pape.vt.d.c.
vbi pіculū.propt̄ rationē illiꝰ tex.vʒ propt̄ periculum lō
geue vacatōnis papatus:nec currere debeat a tpe ſcie:q꞉
paria ſunt ſcire vl̄ ſcire debere ⁊ ſcire poſſe:iuxta no.per
glo.⁊ doc.in.l.quod te.ff.ſi cer.pe.Sʒ cardinales p̄ntes
p̄nt ſcire:q꞉ de more ⁊ ꝯſuetudine eſt:vt de talibꝰ ſe certi
ficēt imputet̄ ſibi ſi nō fecerūt:q꞉ nō p̄ſumit̄ ignorātia
in his q̄ q̄s indagare tenet̄:vt no.in.c.cū olim.de teſti.⁊
q꞉ nō ē veriſimile ꝙ ſit occulta:q꞉ ſi aliquibꝰ occultatio
placeret:aliquibꝰ ē veriſimile ꝙ diſpliceat iuxta ſenten
tiā Tulij in inuectiua ꝯtra Saluſtiū dū dicit:ꝙ res pub
lica p̄uatis creſcit inimicitijs ꝑ q̄s veritas latere non po
teſt.⁊ hanc ſententiā credo verā:q꞉ iſtud tps dat̄ fauore
abſentiū:q̄ veriſimilit̄ mortē pape in eoꝝ abſentia cōtin
gentē p̄ſumunt̄ ignorare:vt in.c.cū in tua.q̄ matri.accu-
ſa.poſ.⁊ tm̄ currit terminꝰ decē dierū eis nō obſtāte eoꝝ
ignorātia.Et ideo credo ꝙ etiā ſi mors fuiſſet occultata
ꝙ currat h̄ tps a morte pape:q꞉ in dubio oīs dilatio eſt
ꝯtinua:vt.l.j.ff.de diuer.⁊ tēpo.p̄ſcri.⁊ ſic currit ignorā-
ti.l.fi.de p̄ſcrip.lon.tempo.⁊.l.ſicut.C.de p̄ſcrip.xxx.vel
xl.an. Nō obſtāt no.maxie ꝑ Bar.in.l.genero.ff.de his
q̄ no.in fa.Aliqn̄ eni lex in p̄fixione termini reqrit morā
hoīs:⁊ tunc non currit ignorāti:vt no.in.d.l.genero.In
terdū non reqrit hoīs morā:vt in caſu iſto:q꞉ p̄figit̄ iſte
terminus abſentibꝰ:q̄ vt plurimū p̄ſumūtur facta in ciui
tate tūc tps currit etiā ignorāti.Iſta no.ꝑ modernos in
l.q̄zdiu.C.q̄ admit.ad bo.poſ.po.Et q꞉ p̄ſcriptiones cur
rūt etiā impedito impedimēto facti:vt.l.j.§.ſi ꝑ inunda-
tionē.ff.d̄ itine.actu.q̄ p̄ma.ſicut h̄ qn̄ cardinales eſſent
ita abſentes:ꝙ infra decē dies redire nō poſſent.Cōclu-
do igit̄ ꝙ hi decē dies currant a morte pape etiā ignora
ta.Et pro hac deciſione videt̄ tex.cū glo.in.c.ſtatutū.de
p̄bē.li.vj.Sʒ vltra dubitat̄:q̄d ſi cardīales abſentes ſint
ita in remotꝭ ꝙ certiſſimū ſit infra decem dies venire nō
poſſe:an decē diebꝰ nihilominꝰ ſit expectādum.glo.mo
uet dubiū in.c.vbi pіculū.in vbo:decē diebus:⁊ tenet ꝙ
etiā h̄ caſu debet expectari decē diebꝰ ꝑ tex.d.c.vbi pіcu
lū:q̄ loquit̄ indiſticte.Et q꞉ cardinales abſentes poſſent
forte vti felici duplomate:vt dicit tex.de vbo.obli.l.cōti
nuus.§.cū ita.Et q̄ forte ītellexerāt infirmitatē pape:vn̄
iter ante mortē inceperūt:⁊ ſic infra decem dies poterūt
ꝑuenire:⁊ b̄nficiū iuris nō eſt eis auferēdū:ita dicit glo.
Ego autē indiſtincte teneo ꝙ expectandi ſint:q꞉ lapſus
decē dierū ſimplicit̄ eos nō excludit a iure eligendi:imo
qn̄cūq̄z veniūt re integra.i.ante electionē cōpletā:admit
tendi ſunt:vt.d.c.vbi pіculū.§.ſane.in fi.Et ideo ꝯgruuʒ
eſt ꝙ decē diebus expectent̄:q꞉ demū p̄nt tm̄ diſcordes
eē cardinales ī ꝯclaui:ꝙ magna tpa laberēt̄ ita ꝙ poſſēt
uenire abſentes:⁊ a vocibꝰ ſuis nō excludi.⁊ pro h̄ tex.ī
c.cōmiſſa.de elec.li.vj.ꝯuincta.l.id illa ſtipulatōe ſi kalē
dis.d̄ vbo.obli.⁊ ē vtil̄ iſta inueſtigatio:q꞉ ſi ante lapſuʒ
decē dierū cardinales eligerēt:abſentes poſſent mutare
electionē rōne ꝯtēptus ſm̄ illa q̄ dicā prima queſtione
ſequēti. Poteſt igit̄ eē dubiū:an ſi electio fiat ante la
pſum decē dierū:⁊ anteq̄z corpꝰ mortui pape foret tradi-
tū eccl̄iaſtice ſepulture:an electio teneat:vel cardinales
abſentes tanq̄z ſpreti poſſint agere de ꝯtēptu.Vel ſi fcā ē
electio poſt decē dies:ſi excluſo aliquo cardinali q̄ vole-
bat intrare conclaue:⁊ indebite fuit excluſus:an agat de
ꝯtēptu:⁊ ſaltim poſſʒ electionē irritare.glo.in.d.c.vbi pі
culū.in vbo:decē diebus:videt̄ dicere:ꝙ ſi electio fuerit
fcā ab oībꝰ alijs cardinalibꝰ vel a duabꝰ ptibꝰ:ita ꝙ ele-
ctus habuiſſet duas ptes cardinaliū:etiā cōputatꝭ in nu
mero ſpretꝭ cardinalibꝰ:ꝙ tūc electio teneret:⁊ nulla ex-
ceptio opponi poſſet.ꝑ.d.c.licet.de elec.Secꝰ ergo ſi cō-
putato ſpreto nō h̄ret duas ptes:q꞉ tūc electio poſſʒ irri-
tari.imo ego credo ꝙ electio eſſʒ nulla:q꞉ nō habʒ duas
ptes cardinaliū:⁊ h̄ exceptio nullitatꝭ ſemꝑ poſſet oppo-
ni:q꞉ ſurgit ex diſpoſitōe.d.c.licet.vt infra dicā.Itē cre-
do ſi papa mādaſſʒ aliquē cardinalem recipi in electōne
alias declararet electōeʒ nullā:ſic dicebat ꝯſtitutio mar-
tini:de q̄.ſ.mētionē feci:q꞉ cū papa poſſit diſponere de
forma electōis futuri pape:vt.ſ.dixi:tal̄ pape electō eſſʒ
nulla. Sʒ h̄ dubiū occurrit qd̄ de facto vidi.papa pro
nūciauerat aliquos cardinales:ipſis tm̄ nōdū miſerat ca
pellū:nec iuxta ꝯſuetudinē romane curie eis os aꝑuerat
et interim papa mortuus ē:iſti cardinales p̄ntes q̄rebā
admitti ad electionē pape:fuit dubita tm̄ an admitti de

berent.Ego dixi ꝙ ſic:qꝛ ꝑlato ex ſola collatione benefi-
cij vel dignitatis ꝗrit̃ ius adminiſtrãdi:etiã ſi de ꝯſuetu
dine in tali beneficio reqreret̃ inſtallatio:vt in.c.noſci.⁊
in.c.ſuffraganeis.⁊.c.ꝗlit̃.de elec.⁊ in.c.j.de tranſla.ꝑla.
abſqꝫ eo ꝙ in caſu illo ipſi etiã habuerint ſtallũ int̃ car-
dinales:⁊ ſic poſſeſſionẽ.Sed ſi nõ habuiſſent etiã ſtal-
lum:ſꝫ ſolũ fuiſſent ꝓnũciati:idẽ credo.qꝛ tal' collatio ſi-
ue vt ita dicã:ꝓuiſio tribuit ius adminiſtrãdi:⁊ ſufficit
ꝙ ſolũ doceat ſibi collatũ beneficiũ vel ſe ꝯfirmatũ:vt in
c.nihil.de elec.qꝛ ex collatõe videt̃ hr̃e auctoritatẽ nan-
ciſcẽdi poſſeſſionẽ ꝓpria auctoritate:vt no.doc.i.c.trãſ-
miſſa.de elec.Et ideo etiã ſi nõ habuiſſent capellũ vel os
apertũ:poterant adminiſtrare:qñ alia nõ eẽt romane ec
cleſie ꝯſuetudo:quã nõ eẽ noui.Et rõ:qꝛ habitus non fa
cit ꝑlatũ ꝯ regu.c.porrectũ.⁊ inſtallatõ ſeu oris aptio nõ
tribuit nouũ ius:vt no.doc.in.d.c.trãſmiſſa.de elec.licꝫ.
Jo.de deo aliter ſentiat.xxvij.q.ij.ſi qs ꝯ ſpõ.⁊ Dy.in.c.
beneficiũ.de re.iur.in.vj.⁊ Archi.de ꝑben.eũ q.li.vj.ſed
primã ſententiã tenet Pau.in cle.vt hi q de eta.⁊ ꝗli.fal
lit in ꝓuiſis a papa cerimoniam extrauagãt) bonifacij q̃
incipit In nullit̃. Sed tũc aliud inſurgit dubiũ:qd ſi
aliqs cardinal' renũciauit voci ſue:⁊ noluit intrare ꝯcla-
ue:an ſi ante electionẽ ipm penituerit ⁊ intrare velit:ſit
admittẽdus:⁊ ſi non admittit̃:an agat de ꝯtẽptu in caſu
quo poſſꝫ de contẽptu agere ſi ſpretus diceret̃:vt in caſu
quẽ ſupra dixi.In hoc attẽdi debet cã renũciatõis ſi tñ
nulla ſubſiſtente cã legitima noluit intrare ꝯclaue ⁊ vo-
ci ſue renũciãuit:tũc alij potuerũt ipſo deinde ſpreto ꝓ-
cedere:⁊ ſic nõ obſtãte penitẽtia poterit ſperni ⁊ non ad
mitti.tex.eſt in.c.vbi ꝑiculũ.v̄.ſane.de elec.li.vj. Si v̄o
ex legitima cauſa renũciauit:puta ꝓpt̃ iuſtam infirmi
tatẽ vl' ſilẽ cãm:tũc glo.in.d.c.vbi ꝑiculũ.v̄.ſane:in v̄bo
ſanitatẽ:ꝯcludit ꝙ ex penitẽtia admittẽdus ſit ꝑ tex.d.c.
vbi ꝑiculũ.in.d.v̄.ſane.⁊ ita tenebat Hoſti.de renũ.c.ni
ſi cũ pridẽ.Et h̄ ſunt vera qñ renũciauit ꝓpt̃ infirmita-
tẽ:vel qñ eſt dubiũ ꝓpt̃ quã cãm renũciauit:qꝛ ſi ſubſi
ſtente infirmitate renũciaſſꝫ:qꝛ tũc ꝓpt̃ illam renũciaſ
ſe videt̃.Sꝫ ſi ꝯſtaret ꝙ etiã nõ obſtãte infirmitate vole
bat ſine ipſa infirmitate voci ſue renũciare:tũc nõ eẽt ad
mittendꝰ:qꝛ videt̃ tũc ſpõte ab electõe diſcedere:⁊ non
eſt amplıꝰ admittẽdus:vt.d.c.vbi ꝑiculũ.v̄.ſane.de elec.
li.vj.volunt etiã doc.ꝙ pluries ꝓpt̃ infirmitatẽ poſſit
exire cõclaue:⁊ pluries reintrare:⁊ ad reintrandũ admit
tendꝰ ſit.Sꝫ dubitat̃:pone ꝙ maioꝛ ꝑs cardinaliũ exeat
cõclaue:vl' forte ciuitatẽ aut dioceſim.Uel qd ſi oẽs car-
dinales exeant vel cõclaue nõ intrẽt:qd erit tũc fiendum
In h̄ dicit̃:ꝙ ſi maioꝛ ꝑs exit conclaue vel dioceſim etiã
ex cauſa infirmitat):ꝙ ptãs remanet penes alios in ꝯcla
ue remanẽtes:vt in.c.vbi periculũ.in.v̄.ſane.⁊ no.in cle.
ne romani.v̄.porro.⁊ ibi glo.in v̄bo:oẽs.de elec.etiaꝫ ſi
remaneret in cõclaue tñ vnꝰ qñ adeſt negligẽtia vel deli
ctũ alioꝝ:iuxta no.in.c.gratũ.de poſtu.ꝑla.⁊ qñ oẽs exi
uiſſent cõclaue vel nõ intrarẽt:eẽnt ꝑ dñm tpalẽ ciuitat)
vbi fieret electio ad reintrandũ cõpellendi:ſꝫ ſi nõ eẽt po
tens ad cõpellendũ vel intrandũ:tũc vicini dñi in quoꝝ
dñio aufugiſſent:deberent eos ad loca vbi deberet fieri
electio remittere:vt no.glo.in.d.cle.ne romani.in verbo
dioceſis.Et h̄ ſunt vera niſi q exiuerunt cõclaue vel dio-
ceſim allegarẽt iuſtũ metũ mortꝭ:ita ꝙ nõ poſſent elige-
re libere:tunc eſt attẽdendũ:an metus ſit euidens vel no
torius.Nã ſi eẽt notoriꝰ metꝰ vl' impꝛſſio:aut eẽt alterıꝰ
ꝗꝫ dñi ciuitat):i cuiꝰ territorio debꝫ fieri electio:tũc ipſe
dñs ſi poſſꝫ ꝑ ſe debẽt metũ ipm repmẽ:⁊ ſi nõ poſſꝫ ꝑ ſe
tũc deberet ꝯuocare brachiũ ⁊ auxiliũ vicinoꝝ ⁊ alioꝝ q
tutũ locũ facerẽt.argu.,xxiij.q.ij.dñs.C.ꝯ iudi.l.prope
randũ.§.finautẽ.⁊ in.c.j.de treu.⁊ pa.⁊ ſi nullo mõ poſſꝫ
locuꝫ tutũ facere vel nõ vellet:vel metus eẽt ab ipſo dño
loci ipm inferente ⁊ eẽt notoriꝰ:⁊ tunc ſi oẽs cardinales
eẽnt ꝯcordes poſſent cõcordare de alio loco tuto.lxxviij
di.c.ſi qs pecuniã.⁊ valeret cõcordatio:qñ hoc caſu ipſi
ꝓpt̃ ꝑiculũ qđ imminet habẽt iurſditionẽ pape:vt in
d.decre.vbi ꝑiculũ.⁊ in cle.ne romani.q iura tribuũt po
teſtateꝫ põtificis collegio cardinaliũ qñ imminet graue
ꝑiculũ.Sꝫ nõ poteſt eẽ ꝗſi maius ꝑiculũ ꝗꝫ cũ libere fie-
ri nõ poteſt electio vicarij ihu xpi.xxiij.di.c.oẽs. Sed ſi
oẽs cardinales nõ eẽnt ꝯcordes:vl' maioꝛ ꝑs cardinaliũ
nõ poſſet de loco concordare:vel aliq remanerẽt in loco
ꝑiculi notorio:⁊ alij recederẽt:qd tunc eẽt fiẽdũ.Credo
ꝙ ſi duo partes in loco ꝑiculi remanerẽt:⁊ cõcorditer eli
gerẽt:ita ꝙ electus hr̃et duas ꝑtes cardinaliũ cõputatis
abſentibꝰ ꝓpt̃ metũ ꝙ tal' electio teneret nõ obſtante
abſentia iuſta illoꝝ q receſſiſſent ꝓpt̃ iuſtũ metũ.cum
nulla exceptio tunc opponi poſſit:vt.c.licet.de elec.ſi v̄o
nõ poſſet fieri ꝑ exiſtẽtes in loco electio:ita ꝙ aſſunt due
ꝑtes cardinaliũ:tũc ſi illi q ſunt abſentes a loco vbi fien-
da eſſet electio:poſſent cum illis exiſtentibus in locoꝰ ꝑi
culi concordare de loco:locus concordie foret aſſumen
dus.Et ſi non concordarent de loco cum illis exiſtenti-
bus in loco periculi:tunc ſi maioꝛ pars collegij cardina-
liũ ꝯueniſſent extra locũ ꝑiculi,credo ꝙ ipſi de loco poſ-
ſent ꝯuenire:qꝛ in actibꝰ collegij qđ facit maioꝛ ꝑs:illud
debet attendi:vt in.c.j.de his q fi.a maio.ꝑte.c.preterꝗꝫ.
in ipſa electione pape vbi debent ꝯſentire due ꝑtes capi
tuli cardinaliũ:vt in.c.licet.ſꝫ loquit̃ in determinatõe ꝑ
ſone pape:nõ cũ tractat̃ de loci electõe.Sed ſi pars ma-
ioꝛ nõ eſſet extra locũ periculi:tunc credo ꝙ illi q ſe con
tuliſſent ad loca tuta poſſent interpellare cardinales exi
ſtentes in loco periculi vt ſe conferrẽt ad loca viciniora
vbi poſſet iuſticia miniſtrari.Et pro h̄ tex.in.d.decreta.
vbi periculũ.§.porro.v̄.quo caſu.Et ad illa loca deberẽt
ire cardinales q eſſent in loco alijs notorie nõ tuto. Nã
eſt attendendũ:ꝙ ſi papa moritur in aliqua dioceſi ali-
cuius ciuitatis:q non ſit in actu ciuitas:ſꝫ ſolũ in habitu
vt quia paſſa aratrũ ſicut ciuitas feſulana:tũc electio de-
bet fieri in proximiori ciuitate.⁊ ſic fieri deberet in ciui
tate florentie:vbi miniſtrat̃ iuſticia ꝓ ciuitate feſulana:
vt.d.v̄.quo caſu.Et idẽ ſi papa moreret̃ in dioceſi caſtel
lana ſub qua eſt ciuitas venetiarũ:electio pape deberet
fieri venetijs ꝑ.d.v̄.quo caſu.Iſta ſunt de mẽte pauli in
cle.ne romani.ꝯ elec.ſic in ꝓpoſito qñ in ciuitate in cuiꝰ
dioceſi papa ſit mortuus:nõ poteſt miſtrari iuſticia vel
nõ miſtrat̃ ꝓpt̃ metũ:potentiam:⁊ impꝛeſſionẽ:que re-
pari nõ poteſt:tunc electio debet fieri in loco viciniori:
qꝛ paria ſunt nõ eſſe vel nõ de iure eſſe.l.in.l.ff.de cõtra
hen.empti.Et ideo expectando exiſtẽtes in loco tuto vi-
ciniori:alios exiſtentes in loco periculi ꝑ decẽ dies ſuffi
ceret.Et tunc exiſtẽtes in loco tuto poſſent procedere ad
electionẽ:cũ locus vbi ipſi ſũt:reputãdꝰ ſit locꝰ electõis:
⁊ nõ alius:⁊ nõ tutus etiã vbi alij cõuenirẽt ꝙ ille nõ eſt
locus.Nam verba iuris ſũt intelligẽda ciuiliter:ꝙ ciui-
tas in cuiꝰ dioceſi papa eſt mortuus:ſit electõis locus:ſi
ibi ſine periculo mortis pateat tutus acceſſus.l.ſi cui.de
ſerui.⁊.l.ſi.ff.q ſatiſda.co.nõ eñ tenent̃ exiſtentes in lo
co tuto ſe mortis periculo exponere:vt in.c.accedens.vt
lite nõ cõte.Et in electione pape maxima libertas requi
ratur.Et predicta ſunt vera qñ notorie ⁊ euidẽter de me
tu vel impꝛeſſione conſtaret vel preſumeret̃.Sed ſi eſſet
dubiũ qd tunc faciendũ.Credo ꝙ ſi metus allegaret̃ eẽ
reſpectu alterıꝰ ꝗꝫ dñi ciuitat) vel loci vbi dꝫ fieri electio
tunc ipſe dñs debet huiꝰ propoſiti eſſe iudex:ex ptãte ſi-
bi tradita ꝑ.d.decre.vbi periculũ.§.preterea.⁊ ſi ꝓnũcia
ret metũ fore iuſtũ:haberẽt iam dicta locũ ⁊ remedia ſu
pradicta:ſi ꝓnũciaret metũ nõ ſubeſſe:tunc q remanerẽt
in loco:ius eligẽdi haberent.Et ſi oẽs cardinales hoc al

legaret nec constaret notorie: sed pnũciaret p dñm loci
contrariũ possent nõ obstante hac allegatione compelli
intrare conclaue: alias facile cardinales possent eludere
constitutionem vbi periculuz hanc formulam exceptio
nẽ metus allegando: ⁊ ad electionẽ nõ pcedere. Et si dio
cesim exiuissent oẽs: eẽt locus remissioni: vt dixi. s. Si
vero allegarẽt metũ timere a dño ciuitatis vbi deberet
fieri electio: tũc nõ esset consonũ vt dñs ipse metus hui⁹
sit iudex p. l. j. C. ne quis in sua causa ius di. tũc credo q
in breui ⁊ sine dilatione cardinales possunt timorẽ noto
rium facere: q habeant locũ predicta qñ notorio subest
metus. ar. l. ille a quo. §. tempestiuũ. vt in pos. lega. ⁊ eo⁊
que no. in. l. j. ⁊ fi. C. de edic. diui adriani tol. Sed si non
possint confestim corã dñis vicinis ⁊ alijs honestis p
sonis metũ notoriũ facere: tũc nõ obstante tali exceptio
ne: sit locus remissioni ⁊ alijs remedijs. s. cõpulsionis in
trandi conclaue: de quib⁹ supra dixi: qñ nulla subest im
pressio siue metus: ⁊ hoc ne sit in potestate cardinalium
eludere dictã constitutionẽ: vbi periculũ. Et quia qñ ex
ceptiones requirũt altiorẽ indaginẽ: nõ sunt admittẽde
vbi requirit celeritas sicut in electione: vt in iurib⁹ pdi
ctis: vz i. d. l. j. C. d edic. diui adri. tol. cũ si. supra dicti. Et
credo q in cõtinenti corã honestis psonis ⁊ dñis vici
nis possent docere de isto metu. sicut dicim⁹ qñ timetur
de sententia iudicis: q sufficit appellare corã eodẽ hone
stis psonis: vt in. c. fi. de appel. ⁊ doc. in. l. de pupillo. §. si
quis ipsi pretori. ff. de no. ope. nuncia. Sed pone q
oẽs exiuerũt cõclaue: aliqui vel vnus in continẽti reuer
tũtur: vel reuertentes sine vlla mora vl expectatõe alio⁊
an possint pcedere ad actũ eligẽdi. glo. in. d. cle. ne roma
ni: dicit q sic: qñ qui exiuerũt: nõ habuerũt aliquã cãm
iustã exeũdi: ⁊ est tex. in. cle. §. porro. v. cardinales. Et
idem credo q si habuerũt cãm exeundi ptextu infirmita
tis vel debilitatis: q2 alij reintrãtes soli ius hñt eligendi
sed si exiuissent ptextu metus: tunc si esset purgatus qui
citius reintraret: haberet eligẽdi ius alijs tpe quo expe
ctato: quo purgato metu redire potuerũt: q2 q aliq expe
cterentur in hac electõe nisi p decẽ dies a morte pape nõ
est a iure cautũ Sed dubitat: q2 dixi supra qñ oẽs nõ
intrãt cõclaue: vl oẽs exeunt q sunt a dño ciuitatis com
pellendi. vel qñ intrassent ⁊ exiuissent: eẽnt reintrare cõ
pellendi: vt in cle. ne romani. an idem erit in parte eo⁊ q
nõ intrauerint: vel qui intrauerint ⁊ exiuerint vt possint
ad intrandũ compelli. Ad hoc respõdetur: q si aliq in
trauerint cõclaue: alij qui nõ intrarẽt: nõ sunt intrare cõ
pellendi: q2 priuauerũt se sua voce eligẽdi sine causa re
nuendo intrare: vt in. d. c. vbi piculũ. v. sane. de elec. li. vj.
Quando intrassent ⁊ aliq exiuissent: an sunt cõpellen
di. quidã dicũt q sic: q2 in cle. ne romani: nulli excusant
cardinales quin intrare cõpellant nisi in casu infirmita
tis vel debilitatis: ergo his casib⁹ nõ existẽtib⁹ videntur
posse compelli. Ad hoc facit: q2 si forte intrabũt: trabunt
alios in suam sentẽtiam. de elec. c. bene asserẽdo. ⁊ in. c.
sicut. Et pro ista parte facit: quia nõ est maior ratio com
pellendi oẽs q aliquos. ⁊. §. sane. in. c. vbi piculũ: loqui
tur qñ ab initio aliq intrãt: ⁊ aliq nõ: vt tunc qui non in
trauerũt: careant voce: nõ vero qñ intrauerũt ⁊ exeũt: q2
non videt maior ratio cõpellendi partẽ q oẽs. Ego aũt
teneo: q qñ aliq exiuerũt: nõ sũt ad reintrãdũ cõpellẽdi
p tex. in. d. v. sane. ⁊ q2 q̃nto pauciores erũt intrãtes: tãto
citius concordabunt: ⁊ minor erit dissentiẽdi facultas. ⁊
ideo soli qui remanserũt in cõclaui debẽt eligere. ar. cle.
ne romani. in. v. ceterũ. ⁊ q2 nullus inuitus cogend⁹ ẽ eli
gere: sz potest sue voci renũciare. de elec. c. in causis. ⁊ de
regu. c. ad apostolicã. q2 si aliq inuiti intrarẽt: posset ma
gis scandalũ facere q pficere. Et q2 tex. solũ dicit q sunt
cõpellendi qñ oẽs exiuerũt: vt in. d. cle. ne romani. nõ vo
qñ aliq qui solũ perdũt vocẽ: vt. d. c. vbi periculũ. v. sane
qui tex. nõ debz intelligi correptus p cle. ne romani. nisi
in casu expresso qñ oẽs exirent: q2 p subauditos vel taci
tos intellect⁹ valet q idem debeat dici qñ pars exijt car
dinaliũ: sicut cũ dicit de oib⁹. ar. de toto ad partẽ nõ de
bet induci legũ correptio: vt no. glo. in. c. cupiẽtes. §. q si
puiginti. de elec. li. vj. Et q2 nõ dicit intrasse q non stetit
vsq in fi. vt. l. si pro pte. §. versum. ff. de in rem verso.

Ulteri⁹ dubitat quia dixi q iurisditio ⁊ potestas pa
palis nõ transit in collegiũ cardinaliũ defuncto papa: lz
sec⁹ sit in alijs collegijs: vt. c. cũ olim. de maio. ⁊ obe. nisi
i vno casu qñ aliquod inopinatũ occurrit arduũ piculũ
vt in. c. vbi periculũ. §. idez quoq cardinales. ⁊ in cle. ne
romani. pone igit q occurrit magna rebellio terrarũ ec
clesie. Quare dñi cardinales vellẽt vnũ mittere cardina
lem pro statu ecclesie ille renuit dicẽs q vult electiõi pa
pe interesse: an potest cogi ad eundum ⁊ dimittendũ ele
ctionẽ: ita q nõ possit agere de contẽptu vbi elect⁹ non
haberet duas partes eo cõputato ⁊ pri⁹ spreto. videt q
sic: quia sicut eps potest pcipere suo clerico vt peregrine
tur pro vtilitate sue ecclesie. vij. q. j. c. q̃uis. Cõtrariũ q2
iste cardinalis est equalis alijs ⁊ coniudex cũ eis: q2 ideo
nõ possunt ei demandare. l. nam magistratus. de ar. Itẽ
quia. c. vbi periculũ: loquit q possint cardinales in casu
periculi ea q papa qñ cardinales oẽs cõcordant. lz vni⁹
ↄtradictio facit q nõ dicit cõcorditer factũ: vt no. glo. in
cle. ne romani. in vbo: cõcorditer. de elec. Nõ obstãt no.
in. c. cũ nobis. ⁊. c. corã. de elec. ⁊. lv. di. apostolica. in qui
bus iuribus dicit: q electio facta censetur cõcorditer q
est facta a maiori ⁊ saniori parte capituli: quia ibi est cõ
tra significationẽ vocabuli delata iuris interpretatione
Et ideo si papa mandaret electionẽ concorditer celebra
ri: si vnus cõtradiceret: non esset mandato satisfactũ. Itẽ
si electus vltramõtano vnus cõtradixit: electus ille talis
nõ poterit administrare vt electus in cõcordia: vt no. de
elec. c. nihil. faciũt no. in. c. cupientes. §. ad hoc. d elec. li.
vj. in verbo: cõcorditer. Sed an aliqua exceptione possit
aliquis cardinalis ab electione repelli vel ex causa here
sis: vel excõmunicatione: vel suspensione: vel interdicto
est declaratũ p cle. ne romani. v. ceterũ. d elec. q nulla ex
ceptio istarũ exceptionũ cardinalem ab electiõe repellat
etiã si sit notoria. Non ob. q ista exceptio videtur licita
an illi cõmunicẽt isti excõmunicato peccent: q2 h cõicat
iuris auctoritate: ideo nõ peccat. l. gratijs. C. de adult. ⁊
in. l. seruus. si quis riuũ. ff. de riuis. Et idem videt si essz
exceptio excõicationis propt heresim: q2 tex. in cle. ne ro
mani. in. v. ceterũ: loquit indistincte: dũ dicit: cuiuslibet
excõicationis: ergo illa heresis nõ repellit electũ papam
lz posset de heresi accusari: vt no. in. c. licet. de elec. p doc.
ita videt in negligẽtib⁹ vt exceptio heresis ipsos non re
pellat. Et h vt euitet piculũ diuturne variationis papa
tus: et etiã scismat. Et q2 hereticus ⁊ excõicatus equipa
rantur. iiij. q. j. q aũt ⁊ sicut nulla exceptio excõicationis
repellit cardinalem a iure eligẽdi: ita nec exceptio here
sis etiã notoria: ⁊ lz hereticus videat ipso iure dignitate
puat⁹: vt i. c. cũ sm leges. d hereti. in. vj. ⁊. xix. di. c. nulli
fas. tñ donec toleratur in dignitate ista exceptio heresis
nõ repellit eũ a iure eligẽdi. ar. l. barbari⁹. d offi. pfec. q2
nõ esset iudex qui de hac causa cognosceret: q2 dum est
tolleratus cardinal ipe est par alijs cardinalib⁹. ideo ipi
de hac exceptione nõ possent cognoscere: ⁊ ideo caut⁹ ẽ
q hac exceptione nõ possent cognoscere: ⁊ ideo caut⁹ est
q hac exceptione nõ obstante: ipse admittat. Sz ver
titur dubiũ aliquis anteq haberet duas partes cardina
lium eũ eligentiũ fauore tertie partis tñ: vl aliquo⁊ qui
ipm eligerũt se gessit pro papa ⁊ alij demũ consenserunt
p viam accessus vel visi sunt cõsentire: an iste talis papa

cēſendus erit:videtur ꝙ ſit papa:⁊ nulla exceptiōe poſſit
ſubmoueri cū habeat duas ꝑtes cardinaliū.d.c.licet.de
elec.Et lꝫ eas non habuerit ab initio ſaltim ex poſtfacto
debꝫ habere poſſe ꝑ acceſſum.d.c.licet.Cōtrariū eſt verū
nullus debet pati ſe aſſumi ad apoſtolatus officiū niſi ꝗ
duas partes habuerit cardinaliū:qđ ſi aliter ꝗs ſibi pon
tificatus ſūmi vſurpauerit poteſtatē:ipſe ⁊ qui eum reci
piunt excōicationis ſentētia:⁊ totius ſacri ordinis ꝓua-
tione inulcetur.iſte ē tex.in.d.c.licet.§.ſi quis autem.de
elec.⁊ ſi eſt excōicatus:eligi nō poteſt.de cle.excō.in.c.ſi
celebrat.no.de cōſue.cū dilectus.⁊ hec exceptio cū ꝓue-
niat ex diſpoſitione ipſius.c.licet:pōt opponi etiā ꝗuis
in ipſo.c.ſit vetitū:ꝙ nulla exceptio poſſit opponi cōtra
eū qui duas partes habꝫ cardinaliū.ar.l.j.⁊ ꝙ ibi no.ff.
ꝙ vi aut clam.⁊ eoꝝ que no.in.l.ita pudor.đ adul.⁊ no.
moderni canoniſte de reſti.ſpo.c.itē cū quis.§.nō eſt ꝓ-
ſumendū:ꝙ qui ꝯdidit canonē.c.licet:⁊ dixit nullā exce
ptionē opponi poſſe:nō eſt credēdum ꝙ voluerit corri-
gere id quod dixerat de apoſtatico ⁊ vſurpāte cathedrā
petri:nec habētes duas partes cardinaliū.Et hec ſūt no.
qꝛ quod dicitur ꝙ quomodocūqꝫ ꝯſtet ꝙ quis habeat
duas partes cardinaliū:ille ſine vlla exceptōe pōtifex eſt
habēdus:vt hec nō habeāt locū in eo ꝗ ꝑ ante ſe iniuſte
intruſerit in cathedram petri.Et hec reſponſio que fieri
poterat ꝯtra electionē vrbani tꝑe ſciſmatis:qꝛ cōſenſus
cardinaliū ꝑſtitus poſtqꝫ incepit ſe gerere ꝓ papa:ſi non
dū erat ipſi ꝓdeſſe non poterat:quod intelligo niſi forte
ipſum intruſum penituiſſꝫ de intruſione:⁊ recōciliatus
fuiſſet ꝑ illos qui ipſi nō adheſerāt apoſtatico:⁊ poſtea
in eū cōſenſiſſent.etiam alijs qui eū in papam reputaue-
rūt nō āmiſſis:qꝛ nō deliquētes nō tenētur ſecū āmitte-
re delinquētes:vt in.c.cū victoniēſis.de elec. Eſt tn̄ in
hoc articulo attēdendū ꝙ aliqui voluerūt ꝙ tunc demū
ſit locus pene dicti.c.licet:ꝙ apoſtaticus ⁊ eius adherē-
tes incurrāt ꝑdictas penas: qn̄ eſſet facta de alio electio
canonica a duabus partibus:vt ſi aliqꝭ ſe demū gerat ꝓ
papa ſiue antipapa habeat locum pena dicti.c.Et ideo ſi
eēt facta ſimpliciter electio a tertia parte nō facta de alia
electione a duabꝰ partibꝰ nō eſſet locus pene dicti.c.ſm
Inno.patet qꝛ lꝫ tertia pars eligat ⁊ nō plures pōt eē lo
cus acceſſiōi vt alij accederēt ⁊ eēt papa qđ nō eēt ſi ele
ctio eſſet nulla.et eligētes excōicati.qđ credo verum qn̄
ſimplicit̄ tertia ꝑs ꝓceſſit ad electionē.electus tn̄ ſe non
reputaſſet papā:quia tunc ſiue de alio eēt facta electio a
duabꝰ partibꝰ:ſiue nō electus a tertia ꝑte. Et cardinales
ꝗ ipſū eligiſſent:ſi ſe nō geſſit ꝓ papa:⁊ ab eis reputatꝰ
nō eſt:nō incurriſſent penā dicti.c.Ratio eſt:qꝛ h̄ pena
imponit̄ gerēti ſe pro papa ⁊ alijs talem papam reputā-
tibus.nō vō imponit̄ aliquibꝰ ſimplicit̄ papam inutilē
eligētibus:vel ipſi electo ſi ex tali electione ſe papam nō
faceret ſiue reputaret.Et ideo pro clariori doctrina ſuſci
pio omnes caſus.Nam aliqn̄ quis eſt electus a duabus
partibus:⁊ eſt electus alius a tertia parte:tunc ſi electꝰ a
tertia parte ſola patitur ſe haberi pro papa:indubitatū ē
ꝙ incidit in excōicatione ipſe ⁊ eū reputantes: vt.d.c.li-
cet.Sed ſi eſſꝫ ſimpliciter electus a tertia vel minori par
te duarū partiū ⁊ ſe nō gereret pro papa:adhuc nō habe-
ret dubiū ꝙ nullam penā incurreret:quia pena imponi-
tur qn̄ electus ſe gerit pro pōtifice.Si vero vnus eſt ele-
ctus tn̄:ſed nō electus a duabus partibus:tunc ſi electꝰ
a quocūqꝫ velit:ſi incipit ſe gerere pro papa nō hn̄s duas
partes:ſiue alius etiaꝫ ſit electus ſiue nō:ex eo ꝙ ſe gerit
pro papa nō habēs vocē duarū partiū eſt locus dicte pe
ne.d.c.licꝫ.nec poterit poſtea fieri acceſſus:ꝑ ea ꝗ dixi ſu
pra:niſi eū ꝗ forte penituiſſꝫ ⁊ recōciliatꝰ fuiſſꝫ:vt dixi ſu
pra. Sed dubitatū vidi qn̄ acceſſioni vocū aliorū car-
dinaliū locus ſit:ita ꝙ electus dicatur habere duas par-
tes cardinaliū.Quidam volunt dicere ꝙ acceſſioni locꝰ
ſit demū qn̄ electus habuit ſaltem maiorē partē cardina
lium:ꝑ tex.d.c.licet.ibi:niſi maior concordia.veritas eſt
ꝙ ego credo ꝙ acceſſioni locus ſit etiam qn̄ vnus babe-
ret tm̄ vnam vocē.ꝑ tex.c.licet.qui dicit a paucioribꝰ qꝫ
a duabus partibꝰ.ſed quis habet tm̄ vnam vocē vel ter-
tiam partē vocū:habet minꝰ qꝫ duas partes:ergo eſt lo-
cus acceſſus.Et poteſt iſta acceſſio fieri qn̄cunqꝫ anteqꝫ
ſit electus aliquis canonice alius lꝫ cardiales habeāt de
conſuetudine ꝙ demū pendēte ſcruptinio ſit locus acceſ
ſioni:⁊ dicitur pendere donec de volūtate cardinaliū diſ
ſoluatur:vel donec ad alios actus extraneos diuerterint
Credo tn̄ ante ⁊ poſt poſſit fieri acceſſio anteqꝫ inchoaſ-
ſent nouū ſcruptiniū vel aliū elegiſſent.Sed eſt dubium
vtrū qn̄ quis vnus habuit tm̄ vnam vocē:an ille qui illā
dedit:poſſit reuocare vt acceſſioni locus nō ſit.Hoſti.di
cit ꝙ nō:niſi poſtqꝫ ſcruptiniū eſt diſſolutū ſm modū ſu
pra dictū:ne ꝑiudicet acceſſui qui fieri poteſt.iſte tamen
cardinalis lꝫ nō poſſit reuocare vocem quā ſemel dedit:
poteſt tn̄ vel alij ſimiliter dare:vel ad electionē alterꝰ ac
cedere. Sed vertit̄ adhuc dubium:an in hoc numero
duarū partium ſit cōputanda vox electi.videtur ꝙ ſic.đ
elec.c.cū in iure.glo.in.d.c.licet:determinat contrarium
In hoc ego dico:ꝙ aut electus non eſt de numero cardi
naliū:vel illorū qui vocē habent in eligendo:vt qꝛ forte
eſſet ex cōclaue:⁊ tunc planū ꝙ eius vox cōputari nō de
bet.Aut eligitur cardinalis qui vocē habet:tunc aliꝗ do
ctores dicūt:ꝙ ſi eligit̄ ꝑ formā ſcruptinij:tunc vox non
cōputetur electi ſi ꝑ viaꝫ cōpromiſſi ſit.Rō:qꝛ in ſcrupti
nio exigitur vox certo ⁊ determīato tꝑe:vt đ elec.audiſ
vꝫ in tꝑe ſcruptinij:⁊ electus cōſentit demū poſt ſcrupti-
nium:ideo eius vox nō auget.Sed in cōpromiſſo voces
nō exigūt̄ determinato tꝑe:ideo vox ſequēs auget. Ego
vero credo ꝙ in omni electione acceſſioni locus eſt:etiā
ſi fiat ꝑ viā ſcruptinij:vt in.c.licet.⁊ ideo qꝛ ex poſtfacto
poteſt fieri acceſſio:ergo ſemꝑ poteſt ſui electioni electꝰ
conſentire:⁊ vox ſua computāda erit vt dixi. Quedaꝫ tn̄
extrauagans Inno.quarti:que vult ꝙ vox electi in dua-
bus partibus nō computet̄.ſed ſi due partes nō poſſent
concordari quod eſſet remediū:tunc eſſꝫ reuertendū ad
diſpoſita in.c.vbi periculū.de elec.li.vj.Nūc eſt expedi-
ta prima fallētia qua eſt dictū ꝙ hec electio nulli forme
ſubeſt niſi ꝙ due partes cardinaliū requirant̄ cum alijs
vſqꝫ ad illam fallentiam qua dicit̄ ꝙ ſtatim ꝙ eſt electꝰ
vł receptus poteſt papatū nanciſci ꝓpa auctoritate.Et
eſt ꝯtinuo papa:⁊ cōtinuo poteſt in apoſtolatū nanciſci
Utrū aūt ſtatim ante coronationē poſſit ſe ſcribere pon
tificē.tex.videtur ꝙ ſic:in.d.c.licet.đ quo Jo.an.no.ſuꝑ
data.vj.li.qui dicit ꝙ ſic.Et ex hoc infertur ꝙ ex ſola ele-
ctione abſqꝫ eo ꝙ indigeat confirmatione habet plenaꝫ
adminiſtrationē.vj.q.j.factus eſt cornelius.Et.xxiij.di.
in noīe dn̄i.Eſt attēdendū vt ibi dicit Huguicio:ꝙ aut
electꝰ nō erat ante ep̄s aut in ſacris:tūc dicit ꝙ poteſt ad
miniſtrare ſolū iuriſditionalia vł illa que cōpetunt ordi
ni quē prius habebat.Et ſi nullū habuit ordinem:nō po
teſt ea que ſunt ordinis niſi poſtqꝫ fuerit ordinatus:qꝛ ꝗ
nō conſecratur:alium conſecrare vel ordinare nō poteſt
lxviij.di.preſbiter.⁊.lxix.di.qm̄ multos. Ex ſola igit̄
electione vł nominatione animo eligēdi habꝫ ius papa
tus etiam ſine alia receptione vł ad oſculū vel ad obediē
tiam:vel ſine alia inchatedratione vel intronizatione:vł
ex his ſol̄ etiā ſine alia electōe ꝓpt̄ vba.d.c.licet.de elec.
dū dicunt:electus ⁊ receptus:que exponūtur vel receptꝰ
vt ſupra dixi. Nunc videamus de alia ſpecialitate.vꝫ
an aliqua exceptio poſſit opponi ꝯtra electū.ex dictis ſu
pra plurime exceptiones vident̄ abolite.Et ꝑmo illa nō
ob.ꝙ electio nō ſit facta capitularit̄.Itē eſt viſum ſupra

ſi electio poteſt irritari:quia aliquis vel aliqui cardina/
les ſunt vel fuerunt ſpreti ⁊ ad electionē nō admiſſi vl' nō
vocati:vel ꝙ forma capituli:quia propt̄.de elec.nōn ſit
ſeruata:vel forma.c.vbi periculū.de elec.li.vj.vel ꝙ car/
dinales oēs fuerūt excōicati vel heretici vl' decē diebus
nō expectatis:ſed electio celebrata ante lapſum decē die
rū oībus iſtis exceptionibꝰ reiectis.Electus in papam a
duabus partibꝰ cardinaliū vl' receptus:eſt pōtifex his ex
ceptionibꝰ nō conſideratis.Nulla igitur exceptio videt̄
obſtare electo quin ſit papa etiā hereſis vel alia:ꝑ tex.in
d.c.licet.de elec.ibi:ſine vlla exceptione ⁊c̄.Sꝫ ꝯtra iſtā
ſentētiaꝫ obſtat:quia ſi papa poteſt repelli a papatu pro
pter hereſim:⁊ propter hoc ad cū repellendū detur actio
vt.xl.di.ſi papa.fortius igitur videtur dāda exceptio:vt
in.c.qui ad agendū.ð re.iur.in.vj.qui tex.ſumptꝰ eſt de
l.inuito.§.cui damꝰ.ff.de re.iur.⁊.l.j.§.ꝙ aūt ait.in fi.ff.
de ſuꝑficie.vñ videtur ꝯtra papam obijci poſſe excipien
do ꝙ nō eſt capax papatus:quia hereticus ⁊ nō de ouili
eccleſie. Itē etiam quia vbi a iure omnis exceptio eſt
remota:illa videt̄ poſſe obijci defectus poteſtatis agen/
tis:vꝫ ꝙ qui papam elegerūt nō erāt cardinales vel erāt
heretici vel notorie excōicati ꝑ ea que no.glo.fin.ī cle.j.
de ſeque.poſ.⁊ fruc.⁊ hoc probat tex.lxxix.di.ſi quis pe
cuniam.vbi tex.vult:ꝙ ſi quis ſine canonica electione in
apoſtolica ſede intronifatus exiſtat.talis nō vt apoſtoli
cus:ſed apoſtaticus anathematiſatur:⁊ a ſede apoſtoli/
ca pellat̄.multo ergo fortiꝰ exceptōe debet a ſede ap̄lica
poſſe repelli. Itē pro hac parte videt̄ tex.in.c.vbi ꝑicu/
lū.in ꝑn.in.§.porro.de elec.li.vj. Nam ibi eſt tex.dans
formā electiōi pōtificis:ꝙ debeat fieri in palatio in quo
mortuus pōtifex habitabat:⁊ in ꝯclaui in dicto palatio
exiſtenti:vt in.§.porro:dr̄ ꝙ ſi morit̄ papa extra ciuitatē
tūc dꝫ in ciuitate in cuiꝰ diſtrictu vl' territorio papa mor
tuus ē niſi ſit interdicta vl' repta rebellione ꝯ eccleſiā ꝑſiſte
ret. Iſte ergo tex.videtur dicere:ꝙ ſi fiat in terra interdi
cta electio nō valeat:⁊ hec obijci poſſint. Itē negari non
poteſt quin forma ſit tradita ꝙ papa ille ſit q̄ fuerit ele/
ctus vel receptus a duabus partibus cardinaliū:vt in.d.
c.licet.de elec.oportet ergo ꝙ vt hec forma ſeruetur:con
currat agens ⁊ patiens:⁊ ꝙ eligētes vel recipientes ſint
cardinales:aliter receptio ſit nulla.⁊ hec exceptio obijci
poſſit:vt.lxxix.di.ſi quis pecuniā.⁊ ibi tex.in.c.licet ꝑal/
legato. Et ꝙ electus ſit capax vl' receptus:quia forma
non poteſt eſſe ſine materia.⁊ actꝰ actiuoꝝ ſm ph̄m ſit in
patiēte diſpoſito:vt in.l.j.ff.de tutel'.dū tex.dicit:in capi
te libero.⁊ in.l.ſtipulationes.nō diuidunt̄.v̄.celſus.de
v̄bo.obli.Et ideo ſi receptus vel electus mulier nō vide/
tur valere cū nō ſit capax ordinis. Idem ſi ſit infans vel
furioſus eadem rōne. Idem ſi hereticus:cū papa debeat
eſſe de ouili eccleſie ſicut imꝑator.xxiij.q.viij.cōuenior.

Ex quibꝰ videt̄ ꝙ multe ſūt exceptiones que poſſent
obijci ꝯtra papam.Et ideo ego pro ſolutione iſtarū con/
trarietatū ꝯſidero in hac electione cām agentem.i.cardi
nales eligentes:cauſam materialem id eſt ipſum electū:
et cauſam formalem.i.ipſam electōem quantū ad primū
ſi excipit̄ ꝙ nō fuit electus a cardinalibꝰ quia qui intru
ſerūt eū in papatu nō fuerūt cardinales:vel ꝙ ſi erāt nō
ꝑſtiterunt ipſi intruſo conſenſum:⁊ talis admittit̄:vt eſt
tex.lxxix.di.ſi quis pecuniam.Et idem ſi obijcitur ꝙ nō
habuit voces duarū partiū cardinaliū.ratio:quia hec ex
ceptio eſt ꝑmiſſa ab ipſo.c.licet.⁊ q̄uis in ipſo capitulo
tollat̄ omnis exceptio:nō tollit̄ illa que ꝓuenit ex capi/
te eiuſdem legi.l.j.⁊ quod ibi no.ff.ꝙ vi aut clam.no.ca
noniſte moderni.ð reſti.ſpo.c.itē cū quis.Et idem dico
ſi obijcitur ei ꝙ habuit conſenſum ſeu voces cardinaliū
poſtq̄ꝫ ſe intruſerat in papatu:⁊ cū iam erat excōicatus ⁊
priuatus ordine clericali:vt dicit tex.in.d.c.licet.tunc ta
les exceptiones admitterētur.ratio:quia iure omnis tol
litur acceptio contra electū vt papam:vl' contra aliquem
actuꝫ geſtum:ibi nihilominꝰ ſemꝑ admittit̄ exceptio ꝙ
actus ille nō fuit geſtus.⁊ ideo cū omnis exceptio repel
latur contra eū qui a duabus partibus fuerit electus vel
receptus:nō tollitur illa ꝙ nō ſit vel fuerit electus vel re/
ceptus a duabus partibus. Nam lex dicit electū vel rece
ptū ante omnia:ergo debet conſtare electū vel receptuꝫ.
l.iiij.§.condēnatū.de re.iudi.Et ideo dicunt doc.ꝙ ſi lex
vel ſtatutū dicit:ꝙ contra inſtrumentū vel ſententiā nul
la poſſit exceptio opponi:illa tamē opponi poterit:ꝙ nō
ſit inſtrumentū vel ſentētia.facit.l.nō ignorat.C.qui ac/
cu.nō poſ. Poteſt ergo obijci ꝙ nō ſit electus:vel a dua/
bus partibus nō ſit electus:vel qui eligerūt nō erant car
dinales.quia lex dicit de electo vel recepto a duabꝰ par/
tibus:vñ ante omnia debet conſtare ꝙ iſte ſit talis. Iteꝫ
poſſent opponi alie exceptiones ꝑmiſſe a.d.c.licet:quas
ſupra retuli:vꝫ ꝙ priuſq̄ꝫ habuiſſet ꝯſenſū duarū partiū
cardinaliū:vſurpauerat papatū vel cathedrā petri:quia
qñ tolluntur a iure omnes exceptiones:nō tolluntur ille
que ſunt ex eadem lege ⁊ capitulo eiuſdē.l.reſeruate:ſed
alie que ex alijs iuris diſpoſitionibꝰ eſſent introducte.

Sed an admittetur exceptio:ꝙ cardinalis aliquis vl'
aliqui vel omnes eſſent heretici vel excōicati ſiue alias
criminoſi forte notorij.credo ꝙ ſi erant dānati de hereſi
ita ꝙ non eſſent amplius in numero cardinaliū tollerati
ꝙ iſta exceptio admitteret̄:quia nō erant plus cardina/
les.⁊ exceptio ꝙ fuerit electus a nō cardinalibꝰ admitti
tur vt dixi.⁊ ꝑ tex.d.c.licet.⁊.d.c.ſi quis pecuniam.lxxix
di.⁊ hoc qñ omnes eſſent depoſiti.alias ſi duo vel vnus
fuiſſent depoſiti:tunc eſt videndū ſi electus habuit duas
partes cardinaliū:iſto depoſito vel dānato nō computa
to:⁊ tunc nō obſtāte ꝙ iſte dānatus fuerit admiſſus va/
let electio:q2 nulla exceptio opponi poteſt.ſecus ſi nō ha
beret duas partes niſi iſto depoſito computato:q2 tunc
nō cōnumeraretur ſeu cōnumerādus eēt in numero.Sꝫ
ſi cardinales erāt heretici ſꝫ tollerati:tunc tales exceptio
nes nō irritabūt electioneꝫ:rō q2 vt geſta valeant a ꝑlato
ſufficit eum eſſe in quaſi poſſeſſione prelationis ⁊ admi
niſtrationis iure vel hominis auctoritate:⁊ quod habe/
tur ꝓ prelato:vt no.in.c.nihil.de elec. Nec ob.glo.in cle.
j.de ſeque.poſ.⁊ fruc.quia illa debꝫ intelligi qñ ſentētia
erat nulla ex carētia iuriſditionis vere vel putatiue.Se/
cus vero ſi ille qui tulit:erat in quaſi poſſeſſiōe illius iu/
riſditiōis ⁊ reputatiue talis erat vt talis exceptio nō poſ
ſit opponi ꝑ tex.in cle.ne romani.v̄.ceterū.de elec.q̄ tex.
loquit̄ ꝙ nō repellatur ab electione fienda:minꝰ ergo ir
ritatur iam facta.Uel poteſt dici ꝙ glo.in.d.cle.j.loqui/
tur quādo ſubeſt iudex coram quo poſſit talis exceptio
ventilari:vt tunc cōmittatur talis exceptio.ſecus qñ non
eſt iudex actu iam facto vel in fiendo:quia tunc talis ex
ceptio nō admittitur:ſed ſufficit ꝙ ſit in quaſi poſſeſſio/
ne illius iuris ille talis actū celebrans.vl' poteſt dici ꝙ ſi
certā formā naturalem vel poſitiuam etiam in cauſa agē
te conſideratā ius conſiderat:⁊ in ceteris omnes exceptio
nes repellit:⁊ tunc ſi illa forma naturalis vel poſitiua ab
ipſa lege actū requirēte req̄ſita interueniat ſufficit:⁊ alie
exceptiones in cauſa agēte ab alijs partibus iuris alias
competentes repellent̄:vt.d:c.licꝫ coniūcta cle.ne roma/
ni.ð elec.in.v̄.ceterū.Et ideo ſi affuit conſenſus cardina/
liū qui eſt actus naturalis. Item duarū partiū cardina/
lium que eſt diſpoſitio poſitiua:certe etiaꝫ alie exceptio/
nes etiam cardinales concernētes:⁊ ſic cauſam agentem
ꝯcernentes reijcient̄:vt.d.cle.ne romani.ſed ſi lex requi/
rens ſimpliciter actū:remouet omnē exceptionē ſolū ab
actu nō conſiderata in aliquo cauſa efficiente:ita ꝙ a cā
efficiente actū:exceptionē nō remouet:tunc omnis exce

ptio remouens causã agentẽ ab actu admittit̃ ↄtra ipm actũ: etiã ſi de iure cõtra actũ nulla exceptio poſſit oppo ni. ⁊ ita loquit̃ glo. in cle. j. d̃ ſeque. po. ⁊ fruc. ratio: quia exceptio inficiens cãm agentẽ inficit ipm actũ qñ de ea poteſt opponi. ſed ſi etiã omnis exceptio eſt remota: nõ ſolũ ab actu: ſed a cauſa agẽte: tũc nõ poteſt alia exceptio opponi. ⁊ ideo in electione pape admitteret̃ exceptio ꝙ eligentes nõ erãt cardinales: vel ꝙ nõ habuit conſenſuꝫ cardinaliuꝫ. vel ꝙ ſi habuit ↄſenſum cardinalium: nõ tñ habuit duarũ partiũ: quia iſta eſt forma a iure requiſita reſpectu cardinaliũ agentiũ. alie autẽ oẽs exceptõẽs etiã cõcernẽtes cardinales agẽtes repellent̃ lꝫ introducte ab alijs iuris diſpoſitionibꝰ ꝑ iam dicta: etiam ſi forent no toꝛie. Nõ ob. ꝑ Guil. de mõte lauduno in dicta cle. j. de ſeque. poſ. ⁊ fruc. q̃ voluit ꝙ exceptões notoꝛias etiã ab alio capite ꝓueniẽtes ꝗ̃ ex carẽtia iuriſditõis iudex po teſt admittere: in. d. cle. j. qꝛ illud intelligo verũ qñ ſuper eſt iudex q̃ velit ⁊ poſſit de iure ſupplere: vt ẽ in notorijs de cauſa poſ. ⁊ prop̃. c. paſtoꝛal̃. ſꝫ ſi iudex nõ ſupeſt ſicut in cauſa electionis pape. quia facta electõe a duabꝰ parti bus cardinaliũ nõ eſt quis iudex ſit: vt. c. licet. i̇ ſi. d̃ elec. Et etiam alie exceptões notoꝛie nõ poterint opponi. Et pro hac ſententia facit qꝛ lꝫ remoueant̃ exceptões: nõ tol lit̃ officiũ iudicis: vt. l. plane. in ſi. ff. de peti. here. ⁊ quia in mult̄ caſibꝰ repellit̃ opponẽs: ⁊ tñ nõ tollitur officiuꝫ iudicis: vt no. Inno. de cenſi. cũ olim. no. Jo. ij. q. vij. ca. alieni. no. de elec. c. ſi forte. li. vj. e. ti. c. vt circa. cũ ibi no. ad ſi. cũ ſi. Sed ſi etiam tolleret̃ iudicis officiũ: vel qꝛ nõ eẽt iudex: vel ſi foret a lege cõtra actũ eſſet ſublata oĩs de fenſio parti. tũc credo ꝙ iudex nõ poſſet ſupplere nec ad partis inſtãtiam cũ ei eẽt defenſio ſublata: nec ex officio ꝓpo ſupplens de facto: qꝛ ſi parti denegat̃: audiã ⁊ iu dicis officiũ: vt eſt tex. in. l. nõ ſolũ. §. ſi. ff. de iniurijs. Sꝫ ꝙ eẽt tũc remediũ no. Bar. in. l. j. ff. quod vi aut clam. Et ꝓdicta ſunt vera: qñ lex tolleret exceptões nullitatis ꝓue niẽs ex carẽtia iuriſditiõis qñ eſt iudex qui poſſit de ea cognoſcere ⁊ ꝓnũciare. ſecus ſi ius nõ tolleret exceptõeꝫ nullitatis: ſed eam differret. nam tũc differret eas etiaꝫ q̃ ꝓuenirẽt ex carẽtia iuriſditõis. tex. ẽ in cle. j. de re. iudi. in. ij. rñſo. quia ibi erat ante ſentẽtiam ab interlocutoꝛia appellatũ: ⁊ ſic ſentẽtia lata erat nulla ex defectu iuriſdi tionis: ⁊ tñ talis exceptio nõ admittit̃: etiã ſi foret noto ria: ⁊ ita ſentit ibi glo. in ṽbo: pendere. ⁊ hoc quoniã ibi nõ tollitur exceptio: ſed differtur. Et ita ibi tene quicq̃d ibi dicat Lapus. Et ideo reaſſumo ꝑ cõcluſiones: an qñ lex tollit omnẽ exceptionẽ: an tollant̃ ſolũ friuole. ⁊ cer te ſic ꝙ ſolũ friuole remiſſe cenſent̃: vt. l. ita pudoꝛ. C. de adulteri. ⁊ in. c. ex parte. de offi. dele. aliqñ remittit exꝓ̄ſ ſe omnes exceptões. Et non etiam friuolas: ⁊ tunc viden tur remiſſe dilatoꝛie que ſũt modici ꝑiudicij. l. quotiẽs C. de preci. impe. offe: ⁊ in. c. que in eccleſiarum. de ↄſti. Aut dicit omnes exceptiones dilatoꝛias vel peremptoꝛ rias: ⁊ tũc lꝫ ſint remiſſa exceptiones poteſt imploꝛari of ficiũ iudicis. l. plane. ff. de peti. here. niſi ſtatutũ tolleret omnẽ defenſionẽ: quia tũc quidẽ foret remediũ recurre rẽ ad notata ꝑ Bar. in. l. j. §. deniq̃. ff. ꝙ vi aut clam. Sꝫ qñ lex vel ꝓnceps tollit omnẽ exceptionẽ ⁊ defenſioneꝫ. Et tũc aduerte: nam aliqñ lex requirit ſubſtantiã actus cũ certa qualitate ⁊ cõtra ipm actum in ſubſtantia ſic q̃ lificatũ vult nullam exceptionẽ poſſe admitti: ⁊ tũc om nes exceptões denegãtes actus ſubſtantiã vel illã quali tatẽ requiſitã ad eſſe opponi poſſunt. Et ideo cuꝫ. c. licet de elec. dicat: ꝙ cõtra electũ ⁊ receptũ a duabus partibꝰ cardinaliũ nulla exceptio admittat̃: certe admittẽtur ex ceptões: ꝙ qui eligerunt: nõ erant cardinales. lxxviij. di. ſi quis pecuniam. vel ꝙ nõ ↄſenſerũt: vel receperunt eũ: vel ꝙ nõ fuerũt due partes cardinaliũ. Et ideo ſi ſtatutũ

dicit: ꝙ cõtra inſtrumẽtum confeſſionatũ nulla oppona tur exceptio: poteſt opponi ꝙ nõ ſit inſtrumentũ ſiue ex defectu agẽtis: quia nõ notarius qui confeciſſe dicitur: ſiue reſpectu foꝛme: vt qꝛ nõ habebat annos dñi inditio nem: ⁊ alia de quibꝰ in. l. generali. C. de tabula. li. xij. ſiue ex defectu materie: ꝙ nõ ſit rogatus ab ambabꝰ ꝑtibꝰ vel ſit de delicto ↄfectũ inſtrumentũ: qd̃ nõ licet: vt in. c. ij. de fide inſtrumen. Item poteſt obijci ꝙ ibi non eſt con feſſio vel non eſt confeſſionatum: non tamen poterit op poni ꝙ ſit ſimulatꝰ contractus: ratio quia ſimulatio im probat cõtractum: nõ inſtrumẽtum: vt in toto titulo. C. plus va. quod agitur conuincta. l. j. C. ſi quis al. vel ſibi. Et eſt ratio p̄dictarum: quia qui denegat ſubſtantiam actus vel qualitatẽ in eo requiſitam dicit ipſum nullum vñ quantũcunq̃ ſint remote omnes exceptõnes ab actu non tollitur illa nullitatis denegans ſubſtantiam actus vel eius validitatẽ: quia exceptio nullitatis non eſt pro p̄ie exceptio: vt no. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. ignoran. ita ꝙ eam opponens debeat ab ea proponẽda excludi niſi lex etiam nullitatem excluderet. nam tunc aut eſſet nullitas que proueniret ex defectu cauſe agentis: ⁊ tunc ſi alique tñ exceptiones nullitatis reſpectu cauſe agentis eẽnt re ſeruate ille ſolum poſſunt opponi: vt. d. c. licet. de elec. cõ iuncta cle. ne romani. de elec. in. §. ceterũ. alie aũt diſpoſi tiones aliorũ iurium prouenientes non: vt no. in. d. c. li cet. ſed ſi exceptõnibus nullitatis reſpectu cauſe agentis nil̓ eſſet dictum tunc: aut eſſet exceptio nullitatis dilata non in totum ſublata: ⁊ nũc exceptio nullitatis etiam ex carẽtia cauſe agentis nõ poterit opponi. in cle. j. de re. iu di. Aut non differtur: ſed tollitur in totum: ⁊ tunc etiam vbi eſſet prohibita exceptio nullitatis: poteſt opponi ex ceptio nullitatis p̄textu cauſe agentis: vt no. in cle. j. de ſeque. poſ. ⁊ fruc. ⁊ hoc vbi eſſꝫ iudex qui poſſet de ea co gnoſcere: ſecus ſi iudex nõ ſupereſſet: vt quia de facto nõ eſſet ſicut in cauſa electionis pape: quando diceretur ꝙ cardinales eſſent vel fuiſſent heretici excõmunicati: naꝫ cum de tali exceptione non ſit iudex competẽs. d. c. licet. in ſi. non obſtabit nec erit locus exceptioni. ⁊ idem ſi iu dex nõ ſit: vtputa qꝛ ſit ſublata defenſio per iam dicta qꝛ tunc talis exceptio non poterit opponi ꝗ̃q̃ notoꝛia etiã que ineſſet in ipſo actu. nam lꝫ quãdo ineſt ⁊ conſtat ex ipſa inſpectione: iudex poſſet ex officio ſupplere etiã in notorijs: vt. l. vbi pactũ: ⁊ ibi glo. C. de tranſactio. tamen cum ſit p̄cluſa via parti talis defenſio: tunc etiam erit ꝑ̄ cluſa via iudici. d. l. non ſolum. §. ſi. ff. de iniurijs. ⁊ hoc quando. l. dicit: ꝙ ſit defenſio omnis ſublata quo caſu ſi dicit ꝙ ſit ſublata oĩs defenſio donec executio fiat: tunc deberet ſoluere: ⁊ poſtea repeteret: quia licet ſtatutũ nõ poſſit tollere defenſionem que eſt de iure naturali: vt in clemẽ. paſtoꝛalis. de re. iudi. ⁊. l. facultas. C. d̃ iur. ſi. li. x. tamen poteſt dare modum defenſioni: vt non audiatur in ſua defenſione niſi facta p̄imo executione. Simile di citur in excõmunicato cui non aufertur defenſio: vt d̃ iu di. intelleximus. nam ſi poteſt petere abſolutionem ⁊ cõ tẽnit: poteſt ſibi denegari defenſio: quia non eſt irrecu perabilis ablatio defenſionis: quia abſolutus audietur. et iſta eſt vera ratio quare poteſt denegari ſibi audiẽtia quia non tollitur ſibi defenſio abſolute: tamen irrecupe rabiliter: quia tũc ſtatutum non valeret: ⁊ ideo dixi ꝙ lꝫ nõ poſſit opponi ↄtra inſtrumentũ ita ꝙ auferat̃ oĩs de fenſio: tñ ſi habet foꝛte exceptõeꝫ ſolutõis: poterit implo rare officiũ iudic̄ illud latũ ꝑmũ quo oĩa expediebãtur manu regia. l. ij. ff. d̃ ori. iur. faciũt no. in. c. q̃ in ecc̄larũ. d̃ ↄſti. ⁊ ita ↄſului ferrarie. Si võ nõ opponit̃ exceptio cõ cernens ſubſtantiam actus a iure requiſiti vel eius qua litatem. Sed querũtur alie exceptiones a iure proueniẽ tes opponi: tũc aut exceptiões deſcẽdunt ab eadem lege

vetante exceptiones proponi: ⁊ intelligunt̄ ꝓhibite alie exceptiones q̄ȝ ille q̄ ſunt in eadeȝ lege ꝑmiſſe ꝑ. l. j. ⁊ qͦd ibi no. ff. ꝙ in aut̄. clam. no. in. d. c. item cū quis de reſti. ſpo. ad hoc ne videat̄ in eadē lege incontinēti ſe corrigere. l. nam ad ea. ff. de condi. ⁊ demo. ſȝ ſi ſūt exceptiones que deſcēdant ex alijs ꝑtibus iuris. tūc ſi nō ſūt exceptiones cōcernētes ipm̄ ius ↄtra quod eſt facta ꝓhibitio ne ꝓponant̄ exceptiōes ſȝ concernūt aliud ⁊ poterūt opponi: vt ſi lex dicit ꝙ ↄtra ſententiā nulla exceptio admittatur. admittet̄ tn̄ exceptio ꝙ agens ex ea eſt excōicat⁹. vel quia ex alio nō debet audiri vt no. in. c. ex inſinuatione. ⁊ ibi glo. de ꝓcu. ff. de in offi. te. l. fili⁹. ſi aūt ſūt exceptiones cōcernētes ipm̄ ius ↄtra quod facta eſt ꝓhibitio ne opponātur exceptiones tūc: aut ſūt notorie: vel inſunt in ipa diſpoſitōe. ⁊ tūc aut iudex ſupeſt q̄ poſſit ſupplere ⁊ tūc poterit iudex ipe ex officio ſupplere: quia in notorijs iudex pōt ex officio ſupplere vt. d. c. paſtoral̄. de cā poſ. ⁊ ꝓprie. ⁊ idem qn̄ inſūt exceptōes ipi negocio ↄtra quē exceptiones ſūt petite opponi ꝑ glo. in. l. vbi pactū. C. de tranſac. naȝ iudex ibi ſi eſt pōt ſupplere. faciūt notata in l. eū qui ita in. §. qui ita. de verbo. obli. ⁊ no. bar. in. l. lecta. §. oportet. ff. ſi cer. petat̄. ad hoc tex. cū glo. in v̄bo imꝑfectam in. l. j. §. ſiue tabule. ff. de tabu. exiben. ⁊ ita cōſuluit oldra cōcilio. xlv. Sed ſi iudex nō poſſet ſupplere vl̄ non eſſet iudex: tūc etiā ſi exceptiones eēnt notorie non opponerent̄. d. c. licet. ⁊ iō ſi eſſet denegata omnis defēſio exceptio etiā notoria nō poſſet opponi q: iudex non ſupplet vbi ꝑti audientia denegat̄. l. nō ſoluȝ. in fi. ff. de iniurijs. Et ſi exceptiones veniētes ab alijs diſpoſitionibus iuris nō ſūt notorie tūc non admitterent̄ niſi eſſent exceptiones que tollerēt defenſionē vt quia dico ꝙ non fui citatus tūc talis exceptio poſſet opponi niſi ſtatutuȝ diceret ꝙ p̄mo fiat executio tūc oporteret ⁊ tūc hāc exceptionē dimittere ⁊ pati executioneȝ ⁊ poſtea repetere. ⁊ ita intelligo bar. in. l. j. ff. ꝙ in aut̄. clā. ſȝ abſolute defenſionē nō poſſet tollere ꝓuenientē a iure nāli vel gentiuȝ vt dixi ſupra. ⁊ ꝓbat̄ in. c. que in eccl̄iaꝝ. de cōſti. ⁊ dixi ſupra. niſi ſubeſſet cā quare papa vel p̄nceps exceptiōes vellet tollere q: ſicut cū cauſa poteſt actionē ⁊ dominiū rei mee nihil tollere ita ⁊ multomagis exceptionē poteſt tollere ſȝ ſine cauſa nō poſſet ⁊ nō valeret: ita intelligo ſupradicta: ſic ītelligo iſtā materiā. Et ex iſtis pōt decidi queſtio an exceptio ꝙ electio ſit facta ꝑ impreſſionē vel metū qui caderet incōſtantem admitti debeat vl̄ reddat ipam electionē ipo iuris nullā. que queſtio occurrit ꝓpter electionē Urbani. vi. Un̄ fuit ortū ſacrilegū ſciſma ꝙ in eius tꝑibus durauit pluſq̄ȝ. xxx. annis ⁊ vtiq̄ȝ dici pōt ꝙ debet dici electio nulla. Et h' opponi pōt videlicet ꝙ nō ſit elect⁹ in papā q̄ ꝑ metū etiā cōdicionalē: aut vim electus ē: nā in hac electōe debet v̄ſari oīs animi libertas ī eligēdo tex. eſt in. c. vbi ꝑiculū. §. cetez. de elec. li. vj. ⁊ ibi glo. in v̄bo electio. Ad ideȝ tex. xxiij. di. c. in noīe dn̄i. §. ꝙ ſi prauoꝝ. v̄. pura ⁊ ſincera ⁊c. Sed electio q̄ eſt coacta nō pōt dici pura: q: pura eſt q̄ eſt ſimplex. i. ſine plica vel duplicitate vt no. in. l. j. §. ſi q̄s ſimplicit̄. de v̄bo. obli. ⁊ in l. j. ⁊ ibi ſi bar. de vul. ⁊ de pupil. nō eſt igit̄ electio pura vel ſimplex aut libera q̄ habet duplicitatē coactōis ānexam. ⁊ hic eſt regula ꝙ ī his ī q̄bus liber cōſēſus vel volūtas exquirit̄ libera ibi actus ꝑ metū geſtus eſt null⁹ iſta fuit originalis theorica glo. ī. c. notificaſti. xxxiij. q. v. in glo. iij. ſȝ talis volūtas libera exigit̄ ī electōe pape vt. d. §. cetez. ḡ coacta electio eſt nulla. Et ꝓ hac ſentētia fac̄ tex. in. c. ad audienciā. ⁊ c. abbas. qͦd metus cauſa vbi tex. dicit ꝙ renūctiatio ſic facta caret roboris firmitate. ⁊ ē tex. in cle. multoꝝ. §. ſiue de pe. Itē q: ſicut in m̄rimonio carnali req̄rit̄ plena libertas in cōtrahendo vt de ſpon. c. veniēs. ⁊ c. cū locū. ⁊ alit̄ cōtractū m̄rimoniū ꝑ metū ē ipo iure nullū. Idē in contractu m̄rimonij ſpūal' vel in īgreſſu religionis vt in. ca. ij. ꝙ in ea. cauſa vbi caſus. Et ꝙ electio facta per impreſſioneȝ ſit nulla eſt tex. in. c. in nomine domini. xxiij. diſti. ⁊. lxxxviij. diſti. ſi quis pecuniam. ⁊ iſta vult Innocen. in. ca. quod ſicut de electio. ⁊ Inno. ⁊ Hoſtien. in ca. ad aures. ꝙ in eadeȝ cauſa. ⁊ ibi Anto. de butri. qui tenet in electione facta metu ipſam nullam ⁊ idem in renunctiatione per no. de renunctia. ca. ſuper hoc. dicens ꝙ in ſpiritualibus requiritur ſumma libertas arbitrij ⁊ ideo ibi voluntas coacta non eſt voluntas hoc tenet Hoſtien. in ſumma de renunctia. §. qualiter. ⁊ pro hoc videtur tex. in dicto ca. ſuper hoc. ⁊. ca. in preſencia de renunctiatione. Et maxime quia per electionem in papam tribuitur electo iuriſdictio: quia vt dixi ſtatim ꝙ eſt electus in papam etiam ſi ſit laicus habet ea que ſunt iuriſdictionis. licet non ea que ſunt ordinis.

Sed iuriſdictio attributa coacte eſt nulla vt eſt textus in. l. ij. ff. de iudici. ergo electio pape facta per metum eſt nulla cuȝ ex ea tribuatur iuriſdictio. ⁊ iſta ratione tenet ſumme ſcientie vir Bar. in ſuo tractatu de tiranno. q. vj. ꝙ ſi tirān⁹ ī ciuitate ꝑ metū eligit̄. aut populi ſeditionē ꝙ tal' tirān⁹ ſcit īde ſe carēs iuſto dominij titulo ⁊ tāq̄ȝ nō hn̄s veꝝ titulū dominij rex iuris nō dn̄s vocād⁹ ſit nolēs ipi⁹ electionē nullā eē ⁊ eſt citād⁹. etiā ſi hn̄ p̄ncipet̄ poſtmodū allegat tex. j. q. j. c. p̄ncipat⁹. xiiij. q. iiij. c. neq̄ȝ enim. Ad hoc tex. in cle. j. de renunctia. vbi eſt tex. ꝙ nedum renunctiatio debet eſſe ſpontanea ⁊ libera ⁊ alias non valeat ſed et conſtitutio procurationis ad ipſam faciendam. ⁊ ſi eſt in renunctiatione idem debet in electione: vt contrariorum eadem ſit diſciplina. xxij. di. hoſpicioluȝ. l. ab emptione. ff. de. pac. ⁊ in regula prima de re. iuris. Item pro hac ſentencia eſt tex. in. ca. quiſquis. de electione. vbi eſt tex. ꝙ electio facta per ſecularis poteſtatis abuſum. eſt ipo iure nulla. Sed lȝ nō nulli dicant ꝙ ille tex. loquitur quando clerici ad electionem laicos admiſerunt. ⁊ tunc propter talē abuſum non valeat: nō bene dicunt: quia ibi abuſus capitur tribus modis. vno modo vt dictum eſt quando admittunt ſecuȝ ad electionem laicos. ſcd̄o quando clerici requirunt laicos vt conſentiant ſuper perſonas eligendas. vt no. de elec. ca. cum terra. tercio quando minus potentum aliquem eligunt tunc fiunt electiones per abuſum. ⁊ ſunt nulle vt in. ca. bone. el. j. de elec. Unde ibi eſt caſus ꝙ quando ſit ꝑ metum nimis potentum electio ſit nulla: vt etiam eſt caſus in. ca. cū victonienſis. ſm̄ ꝙ glo. ponit ibi caſū in electione preter coꝝ lynchonienſis ꝙ fuerit nulla quia impreſſioneȝ facta ⁊ cauſa ideſt cauſata declarata. ⁊ ratio quia in electionibus libertas animi ⁊ arbitrij vt eſt tex. viij. q. ij. dilectiſſimi. quo caſu actus eſt nullus cum interuenit coactio que tollit arbitrij libertatem. ⁊ ideo licet dicat̄ ꝙ coacta voluntas eſt voluntas. xv. q. j. ca. merito. ⁊ valet actus coacte factus in requirentibus cōſenſum quia adeſt conſenſus: quāuis coactus. ſed debet reſcindi per actionem quod metus cauſa. vt in. ca. abbas. ꝙ metus cauſa. ⁊. ff. ꝙ metus cauſa. l. ſi mulier. §. ſi coactus adijt hereditatem. Et quia coacta volūtas eſt voluntas: iſtud eſt verū in his in quibus ſimpliciter conſenſus exigitur quia coactus conſenſus eſt conſenſus: ſecus vbi pura vl̄ libera voluntas requiritur: ſicut in electionibus. viij. q. ij. dilectiſſimi. ⁊ maxime in electione pape vt in dicto. c. in nomine domini. xxiij. diſti. ⁊. dicto. c. vbi periculum. §. ceterum. nam ibi coacta voluntas non dicitur voluntas. Et hoc vult philoſophus tercio ethicorum. c. iiij. vbi dicitur ꝙ electio eſt quid omnino voluntarium vn̄ ſi cōmiſcet̄ impreſſio vel met⁹ nō eſt oīno volūtaria. i. nō eſt pura aut libera ⁊ ſic cū nō interueniat cā efficiens requiſita ⁊ agens debitum req̄ſitū nō valet actus ipo iure

tāq̃ carēs vera cā efficienti ⁊ vō agēte. ⁊ ſic forma legis
ſi is qui quadraginta.§.q̃dam.ff.ad.l.fal. ⁊ hoc expreſſe
decidit tex.in.d.ca.vbi periculum.§.ceterum.dum dicit
Ceſſat electio dū libertas admittit eligendi.ſi ceſſat ele
ctio:ergo eſt nulla.Et iſtud teneo licet q̃dā magni docto
res ꝯdicētes ꝙ iſte nō eſt de caſibus numeratis in.c.ab-
bas ꝙ in.e.cā.ſ3 certe eſt de illis in q̄bus req̄rit libertas
animi vt dixi.⁊ iō coactio facit actu3 nullū poſtq̃ tollit
arbitrij ptātem.Itē nō obſtāt dicta dñoꝝ de rota dū di
cūt ꝙ tenet denūciatio beneficij facta metu:ḡ ⁊ collatio
vt cōtrarioꝝ eadē ſit diſciplina.q2 pmo ego credo ꝙ illa
eoꝝ doctrina ſit falſa.Et ita tenet.d.Anto.de butrio in.c
ad aures ꝙ metus cā.tñ ſi volum⁹ tenere ꝙ valeat loqui
tur in renūciante vbi tāta libertas arbitrij nō req̄rit ſic
in electione.Et iō cū non ſit ꝯrioꝝ eadē rō non erit ide3
ius.Et iſtā ptem teneo ꝙ electio ⁊ renūciatio p metū fa
cta ſit nulla ipo iur̄. quicq̄d nō nulli alij magiſtri dixe-
rint.Si tamen ip̄reſſio fieret p vno ⁊ eligeret alter vale
ret electio iuxta no.p Inno.de ſpon.cū locū. Et ꝙ dixi
de metu ⁊ impreſſione vt electio pape ſic facta ſit nulla.
idem credo q̄ꝫ p pſūptionē ſeditionē ſeu quodlibet ma
lum ingeniū vt eſt tex.in.d.c.in noīe dñi.xxiij.di.vt ſimi
lit̄ nulla ſit.⁊ intelligit̄ ſm hoſti. ſedicio p violēcia ſiue
metu.pſūptio p ambicioſo tractatu pmotionis ingeni
um p caliditate vel fraude.vñ electio facta p metum vel
vim non valeat ipo iure. Idē p ambicioſū tractatū iuriſ
dictio ambicioſum pecunie vel ſimoniace interpoſite q2
hoc nō redderet electionē nullā ſ3 ambitus vſurpādi.ſ.
pecunia vel fraude q2 ſola pecunia vel dolus non redde
ret electionē nullā.ſi cōſenſus duaꝝ parciū cardinalium
interfuiſſet.d.c.licet.de elec. Nūc venio ad exceptiōes
cōcernētes cauſā nālem ideſt ip3 electū an aliq̄ opponi
poſſint.Et certe ſi ſūt exceptiōes q̄ iure naurali vel diui-
no cōcludant in capacitatē electi ille omnes opponi po-
terūt:ſecus ſi cōcernēt in capacitatē de iure poſitiuo.rō
q2 electio pape eſt ſolū ſubiecta iure nāli ⁊ diuino nō iu
ri poſitiuo niſi in duob⁹ vel tribus caſibus put requirit̄
pmo ꝙ eligat̄ papa a cardinalibus.2° ꝙ ⁊ a duabus pti
bus cardinaliū iſta ſūt de iure poſitiuo.3° vt eligat̄ vl' cō
ſenſus pſtet̄ in ipm anteq̃ ſe intruſerit in papatu:aliter
electio nō teneat vt.d.c.licet.in oībus alijs:hec electio ē
libera ab omni exceptione iuris poſiti ui ⁊ ſolū ſubiecta
nāli ⁊ diuino iuri.Et iō ꝯ hūc electū pōt obici ꝙ nō eſt
vir ſ3 mulier q̄ mulier nō ſit capax ordīs nec pōt elegi in
papā.ſilr pōt obici ꝙ eſt furioſus mente captus vel itel-
lectu carēs.rō q2 compat̄ beſtie.l.ſi quecūq̃.§.j.ff.ad.l.
acqui.Et q2 electus debet ſue electioni cōſentire q2 ante
cōſenſū pſtitū nō habet ptātem q2 ante pſtitū cōſenſum
non dicitur electio ſed noīatus.ita vult Io.an.in.d.c.li-
cet.de elec. hūc igit̄ cōſenſū nō poteſt pſtare furioſus.⁊
iſtud eſt verū ſi tpe.noīatiōis eſt furioſus.xv.q.j.c.ſi.q2
ſic impedit̄ cōtract⁹ mrīmonij carnal' demēcia vel furo
re.ff.de ſpō.l.furoꝝ.⁊.l.pre furioſo.ff.de his q̄ ſūt ſui vel
alie.iur̄.ita ipedit̄ mrīmoniū ſpūale ⁊ h' ē veꝝ ſi de faci
li furoꝝ pbari pōt adeſſe tpe noīationis: ſ3 ſi ſupueniret
eo iam papa ⁊ poſtq̃ cōſenſiſſet eē papa.ſic eni nō ſolui
tur carnale matrimoniū ita nec iſtud ſpūale de cle.con.c
vnico.li.vj.Et q2 de iure naturali furioſus.mēte capt⁹ ⁊
ſiles ſūt inabiles:p3 q2 nec nālit̄ obligant̄.ff.de fideiuſ.
l.marcellus.⁊ ibi no.⁊.ff.de re.iur̄.l.in negociis.ſile vi
dem⁹ in teſtamētis militū q̄ nulli regule ciuili iur̄ poſi-
tiui ſūt ſubiecta ⁊ tñ furioſus miles teſtari nō pōt.l.ſi.C.
de mili.teſta. Et ide3 dico de iſante ar.l.j.C.de fal.mo.
q2 etas eoꝝ quicq̄d videt ignorat ⁊ cū ipſe nō ſit capax
ordīs niſi eēt facta electio miraculoſe ſpiritu ſācto dictā
te.⁊ ide3 dico de pupillo iſāte vel iſācie primo pbat̄ in
d.l.ſi.C.de mili.teſta.patet q2 nō obligat̄ nālit̄ cū nō in

telligat.l.cū pupill⁹.ff.de cōdi.idebi.no.i.l.j.ff.de noua.
⁊ eſt iabilis ex defectu itellect⁹ vt dixi pma q̄ne. ſed
ſi eēt pupill⁹ pxim⁹ pubertati q̄ pōt nālr obligari.magl
dubito tñ ego dicere in ide3 q2 q̄uis cū alio cōtrahēdo
obliget̄:nāliter tñ ſua nuda volūtate nō obligat̄ niſi vo
uēdo deo.l.ij.§.voto.ff.de pollicita.⁊ q2 habere papatū
eſt habē curā aīaꝝ que eſt ars arciū de peni.⁊.re.cū infir
mitas:ſ3 pupill⁹ nō dr̄ italibus habere intellectū.l.fi. C.
de teſta.mili.igit̄ non credo ꝙ etiā pupillus doli capax
poſſit eē papa. Et iſta excepcio pōt ꝯtra eū opponi tāq̃
cōtra eū qui intellectu caret.p hoc de ſepul.c.licet.li. vj.
vbi pupillus nō pōt ſibi eligere ſepulturā q2 in req̄renti
bus animi diſcretionē ⁊ intellectū pupill⁹ nō cenſet̄ ha-
bere.d.l.fi.C.de mili.teſta.iō in papatu cōſentire nō po
teſt ſubſiſtēti nāli ipedimēto. Et ex his decidit̄ ſi obici
tur ꝙ ē monachus ⁊ ſic nō valet cōſētire q2 nō habet vel
le aut nolle.xij.q.j.nō dicatis.de elec.c.quoꝝūdā.⁊.c.ſi re
ligioſus.li.vj.an pōt acceptare papatū ſine cōſenſu abba
tis:in qua q̄ne dixit glo.no.xviij.q.ij.c.quā ſit ꝙ debet
ad monaſteriū redire ⁊ non ſolū expectare ab abbate cō
pelli ſ3 ſe ipm debet cōpellere.S3 illa glo.nō eſt vera q2
monachus nō pdit nālem cōſenſū ſ3 iur̄ fictione: vel po
ſitiuo iure nō vr̄ ipm habē:ſ3 in aliū comiſiſſe tex. eſt ꝙ
nālem cōſenſū retinet in.c.j.de ſpon.in.vj.Et idem dixit
Gencellin⁹ in extuagāti.Ioh.xxij.q̄ incipit quoꝝūdā in
vbo voluerūt.ꝙ etiā in illis ſine q̄bus vita hoīs ſubſten
tari nō pōt ipe habet arbitriū ⁊ iō cū habeat arbitrium
nālem pōt in papatu cōſentire cui⁹ electio nō ſubeſt le-
gib⁹ poſitiuis vt dixi ⁊ ſi cōſētit ⁊ in cōtinēti ē papa ſine
vlla exceptōe.pōt in ſeipō ſupplē negligentiā abbat̄ ſi-
bi cōſenſū nō pſtant̄ vt no.doc.In alijs platuris q̄ꝫ ad
ipas eligit̄ vt papa ſuppleat defectū abbat̄ cōſenſū non
pſtantis in.d.c.ſi religioſ⁹.de elec.li.vj.⁊ hec ē melioꝝ ſē
tentia q̃ illoꝝ q̄ dicūt ꝙ ſi eſt aſſūptus p inſpiratiōe3 nō
req̄ritur abbatis cōſenſus:quaſi vbi ſit ſpūs ibi libertas
xix.di.c.due ſunt. Et licet inſpiratio faciat ꝙ in ipo actu
electionis nō ſit opus iura ſeruare.in cōſenſu aūt pſtan-
do p electū iura ſeruāda vident̄. Itē dictū iſtoꝝ vr̄ pce-
dere in electione p inſpirationē nō in alijs ⁊ tūc liberat̄
a ſeruitute peccati nō a legib⁹ ſupioꝝ platoꝝ vt no.glo. i
cle.ad nr̄am.de hereti.in vbo libertas.dicūt etiā aliq̄ ꝙ
quomōcūq̃ monachus aſſumat̄ erit papa q2 ſi ep̄us po
teſt monachū inuito abbate capē in ſuū cubiculariu3 vt
no.ij.q.vij.c.cū paſtoris.forci⁹ cardiales aſſumere in pa
pā.S3 cōtra hoc facit q2 cetus cardinaliū nil pōt de his
q̄ ſpectāt ad papā vt de elec.cle.ne romani.meli⁹ eſt igit̄
dicere ꝙ monachus retinet nālem conſenſū cū quo pōt
cōſentire ⁊ erit papa ⁊ poterit in ſe ſupplere abbatis de-
fectū nō cōſentiētis ⁊ h' ſi expedit eccl'ie:ſ3 ſi eēt inutil' in
papatu tūc pcedit glo.ꝙ debet ſe ad monaſteriū remit-
tere ipe met monachus ⁊ papa.Alie aute3 exceptiones q̄
ſūt de iure poſitiuo ipm nō repellūt iō nō repellit̄ q2 ſit
bigamus:vel alia quacūq̃ irregularitate notatus q2 oīs
irregularitas eſt a iure poſitiuo ⁊ nulla eſt de iure diui-
no vt no. Inno.de renūc.c.niſi cū pridē.§.pp̄ irregula
ritatem.⁊ no.moderni doc.in.ca.ſi celebrat.de cle.exco.
mu.Itē non repellit̄ ex eo q2 ſimoniace electus ſit vt no.
lxxix.di.ſi quis pecuniā.l3 qui eligerūt de ſimonia accu-
ſari poſſit ⁊ cū nulla exceptio admittat̄ nō repellit̄. etiā
exceptione hereſis:q2 q̄uis pp̄ hereſim poſſit accuſari
nō tñ pōt cōtra eū excipi. Et fallit hic regula cui damus
actionem ⁊c̄.quia non habet locum in iudicijs poſſeſſo
rijs etiam adipiſcende vt no.glo.in.c.qui ad agendū.de
re.iur̄ in.vj.vl' dico ꝙ hec regula fallit vbi ius remouet
oēm exceptionē.nā q̄uis dat̄ actio ad remouēdū quē a
papatu pp hēſi3:tñ nō dat̄ exceptō cū ipa ſit a iure remo
ta. Et q2 ex electione pape querit̄ in papatu plenu3 ius

xxiij.di.in noīe dñi.ꝗ etiā de hereſi non pōt excipi de accu.c.ſuper his.no.de appe.c.cōſtitutus.el.ij.⁊ ibi rñdet ad regulā qui ad agendū. Itē non pōt obijci ꝙ ſit laicꝰ vel infamis vel monachus aut ſeruus:lꝫ de laico videat tex.in oppoſitū.xxxvj.di.ca.qui eccleſiaſticis repetitū.ix di.c.j.ſꝫ loquit ibi de alijs. Nec ꝙ vxorē habeāt nam licet vxor poſſit eū vindicare in virū qñ non eſt de matrimonio dubiū.Et vxor non pōt ad continentiā induci tñ ꝓpē hoc non deſeret papatū ⁊ erit papa vxorē habēs ita vult glo.in.d.c.ſi quis pecuniā.lxxix.di. Nec eſt contra ſubſtanciā papatus. Naꝫ ⁊ petrus vxorē habuit ⁊ greci pſbiteri coniugūt.vnde tenebit reddere debitū vxori ⁊ erit papa. Sit ergo concluſio ꝙ electio pape nulli exceptioni ſubeſt niſi prouenienti a iure nāli vel diuino ⁊ iō bene dixit cōpoſtellanus etiaꝫ anteꝗ̄ eēt facta cle.ne romani in.vſi.ceterū.de elec. ꝙ cōtra illos qui elegerūt papam non pōt opponi ꝙ eſſent heretici vel excōicati per ſupra dicta q: licet alias poſſit opponi exceptio defectꝰ cauſe agētis:etiā vbi oīs exceptio a iure eſt ſubmota vt no.glo.in cle.j.de ſeque.poſ.⁊ fruc.hoc nō habet locū in exceptione defectus cauſe agentis ꝓuenietis a iure poſitiuo qñ tales exceptiones ſūt abolite ⁊ ſolū cōſideratur ius naturale vt.ſ.dixi:ſecus vbi ſimplicit cōtractū repelleret lex omnes exceptiones ⁊ nō ſe ſolū reſtringeret ad diſpoſicionē nālem q: tūc exceptiones defectus etiā poſitiuos cauſe agentis opponi poſſēt ꝑ predicta. Nunc oportet videre ſi aliqua exceptio ex defectu forme a iure introducte opponi pōt ⁊ ſatis ex ſupra deductis conſtat ꝙ tria tñ obijci poſſūt ꝙ nō electus a cardinalibus vl a duabus ꝑtibus ipoꝝ:vel ꝙ ipſoꝝ nō habuit cōſenſū: vel ſi habuit poſtꝗ̄ in papatu ſe iā intruſerat vt hec oīa colligunt in.d.c.licet. Sꝫ dubitat an pōt opponi exceptio ꝙ electio ſit facta in loco interdicto:vel manifeſte rebelli ſancte matri eccleſie:vel in loco alio quā a iure reqſito de quo in.d.c.vbi ꝑiculū.de elec.li.vj.§.porro.⁊ videt ꝙ ſic vt ibi vr caſus.⁊ hoc tenet glo.xxiii.di.in nomine dñi ꝑ tex.c.ad hec.⁊.c.ꝙ ſic.de elec.⁊ de ap.c.qua fronte.Sꝫ archi.tenet ꝙ in quocūꝗ̄ loco facta teneat dūmō nō i coquina:vel in lupanari ar.l.pe.de inſti.⁊ iur. Ego aūt dico ꝙ aut due ꝑtes cardinaliū in ciuitate preſenciū i qua papa mortuꝰ ē intra dyoceſiꝫ dicte ciuitat eligūt papā ⁊ tūc cū nulla exceptio cōtra talem electioneꝫ admittat ꝙ exceptio ineptitudinis loci etiam lupinaris vel coquine nō admitteret ꝑ iam dicta.⁊ iō nō admitteret exceptio ꝙ electio non ſit facta in palacio epāli vt requirit tex. in d.c.vbi ꝑiculū.⁊ hoc ſi electio eſt celebrata anteꝗ̄ intrāt cōclaue etiā ſi due ꝑtes ſine iuſta cā exiuiſſent ⁊ foris in alio loco elegiſſēt tūc credo ꝙ electus a duabus ꝑtibus illoꝝ qui remāſiſſent in cōclaui vel ab vno ſolo ſi vnꝰ ſolus remāſiſſet ille eēt papa ⁊ nō electus a duabꝰ ꝑtibus q: exeūtes conclaue ⁊ ſic locū deputatū ꝑdidiſſēt vocē ⁊ remāſiſſent apud eos vel eū qui ꝑſtitiſſent in cōclaui vel ꝑſtetiſſent in.d.c.vbi ꝑiculū.v.ſane. Itē credo ſi omnes exiuiſſent dyoceſim vbi papa eſt mortuus ſine cā vt electio alibi facta non valeat ſi alij erant abſentes q non int fuerūt ita ꝙ exeūtes nō facerēt duas ꝑtes omniū.nō dico ſolū pſenciū in loco vbi mortuus ē papa: rō q: nō dr pſens in loco illo ille qui nō ꝑſiſtit.l.ſi ꝓ patre.§.vſū.ff. de in.rem vſo.Et ideo ꝑtās remanſiſſet penes vnū vel illos qui in ciuitate ꝑſtitiſſēt vel illuc reueniſſēt.quia poteſtas eligendi remanet penes exītes in ciuitate vbi papa ē mortuus ⁊ iō iputent ſibi qui ſine cauſa de tali loco diſceſſerūt.Et in hoc dixi ſupra in qōne q incipit: ſꝫ dubitat.pone ꝙ maior ꝑs cardinaliū alias locus nō eſt de ſubſtantia electionis.Et iō credo ꝙ valeat etiā facta i loco interdicto vel rebelli quia licet in tali loco ſit facta ꝓhibitio celebratiōis diuinoꝝ tñ ſecrete ⁊ ſubmiſſa voce poſſūt non nūꝗ̄ diuina celebrari vt no.de ſen.exco.c. alma.⁊ q: loco interdicto clerici ſūt interdicti quo ad locū nō quo ad ſe vt no.de cōſue.c.inter nos.ita no.glo.in.d c.vbi ꝑiculū.§.porro.in vſi.interdicta.de elec.li.vj. Iſta ſunt q dici poſſunt circa ca q obijci poſſunt electo in papā ⁊ alie ſpecialitates ſūt examiāte ex dictis ſupra. Poteſt tñ de duobꝰ dubitari an valet electio pape facta ſub cōditione. Itē de alia etiā qōne poteſt dubitari pone ꝙ cardinales vl due partes eoꝝ cōſenſerūt in plures ſimul ⁊ ſemel ꝙ eſt poſſibile pone.n. ꝙ fuerūt duo qui habuerūt duas ꝑtes cardinaliū qs erit papa:nam vt ſupra dixi ipi cardinales eligētes in eadē ſcriptura vel cedula poſſūt eodē tempore ⁊ momēto noīare plures.Si igit concurrat ꝙ duo a duabus ꝑtibus fuerunt noīati quis erit papa. Ad pmā qōnem claꝝ ꝙ tenet electio ſiue ſit cōdicionalis ſiue alternatiua ſiue incerta:nam ꝗ̄uis qōlibet ipoꝝ triū ſit improbatū in alijs electionibꝰ in electione pape iſta nō curant.vñ regularit cardinales eligunt ſub cōditione vt eligo talē ⁊ ſi talis non erit eligo talē vel alternatiue conſencio in talē vel in talē.ita vult glo.in.c.ij. de elec.li.vj.in verbo alternatiua.naꝫ electio pape conſiſtit in mero iure nāli nec ſubiacet his diſpoſitionibꝰ poſitiuis nō valeret electio cōſentio vel eligo quē eliget tal cardinal. In hac.n.electione nulla diſpoſitio iur poſitiui locū habet niſi ꝗ̄tenus iueniat expreſſū vt no. Io.an. in.c.licet.de elec.in vbo pōtifices. Et ex h infert ad aliā qōnem ꝙ cū in hac electione nō fiat collacio ſceli ad ſcelum:⁊ meriti ad meritū quia hec diſpoſitio eſt iur poſitiui:nec numeri ad numeruꝫ. qñ qlibet habet duas ꝑtes cardinaliū tūc credo ꝙ neutra electio teneat ꝑ.l.duo ſūt ticij.ff.de teſta.tu.q: non appet in quē vnū conſenſerint ita ꝙ poſſit cōſtare in quē vnū ſit cōſenſū.hec iudico vera niſi q haberet duas ꝑtes haberet ſub conditōe ſi alius cōcurrēs nō eſſet papa quia tunc poſitus in conditione eſſet papa quia ille qui fuiſſet poſitus in conditione haberet ſoluꝫ vota ⁊ non alter vt in hoc exemplo due ꝑtes cardinaliū ſic dixiſſent quilibet ita:Eligo dominū ſancti Euſtachij tunc eſſet dñs ſancte crucis quia ſancti Euſtachij non habet vota niſi illo ſancte crucis non exiſtente. vñ eſt queſtio expedita de forma papā eligendi ⁊ an aliqua cōtra talem electionē obiici poſſint. Nūc tertiam pncipalem queſtionē aſſumamꝰ an hec dignitas ſemel queſita ꝑ habentem perdi poſſit. Et primo dubitat ſi ꝑdi poſſit renūctiatione ⁊ licet de hoc dubitare nō videatur longeuū ab hereſi:eccleſia hoc hodie determināte ⁊ ſtatuente vt in.c.j.de renūc.li.vj.vbi eſt expreſſū ꝙ poſſit tñ q: Gregoriꝰ.xij.qui fuit apud nos italos papa ⁊ in aſſumptione ſui iurauerat ⁊ vouerat renunctiare papatui ꝓpter inducere in eccleſia vnionē reuocabat demum in dubiū an papa apoſtolatui poſſet renūctiare dicēs fore hereticū ⁊ inſanū:ꝙ papa renūctiare poſſit placet rationi diſcutere ſi licet papatui renūctiare. Nam ꝑ cōſecrationē ibi in papā electus ſi non eſt epūs cōſecrat ab epō hoſtien. q eſt cardīalis vt in.c.antiqua.⁊ ibi no.de ꝓuile.cōſecratus cōſequit ordinē epālē vt efficit epūs vniuerſalis eccleſie de iudi.nouit.v.quomō.xxiij.di.in nomīe dñi.⁊ ꝙ ꝑ epātum ordinē nāciſcant ē tex.in.c.quotiens.de purgati.cano.⁊ ſentit magiſter ſententiaꝝ in ꝗ̄rto libro di.xxiiij.dicens ꝙ ordo epoꝝ quatripartitꝰ ē. ⁊ eſt tex.xxj.di.cleros.⁊ in quarto ordine ſupmū gradum tenet romanus pontifex q: quēadmodū in ierarchia ſuperiori ſūt nouē ordines angeloꝝ ita ⁊ in eccleſia militāte nouē ordīes ſūt clericoꝝ int quos ē epūs vt in.c. veniens.de pſbiteris non bapti.C.de epi.⁊ cle.aut.ſed epiſcopalis ordo.⁊ ideo dicitur ꝙ qdam competunt ordini epiſcopali q nō alteri ordini vt in.c.aq̄.de cōſecra.eccle. vl alta.ad idē xxj.di.cleros.⁊.lxxxix.di.ad hoc.no.glo.

in.c. ꝓuida.in.ꝟ.fraternitatis. de elec.li.vj. ⁊ in cle. in-
pleriſq̄ȝ.de elec.in.ꝟ.tꝑales dicens:ꝙ ne duȝ eſt oꝛdo vt
ꝓbat tex.lxxvij.di.c.j.⁊ de tempo.oꝛdi.c.ſi archiepūs. ⁊
c.nec epi.ſȝ etiā caracter impꝛimit᷑. ⁊ ideo ep̄us non pōt
renūctiare ep̄atui qm̄ ſi oꝛdinat᷑ ſemper remaneat pote-
ſtas caracterem in pꝛimēdi eſt tex.in.c.j.de oꝛdinato ab
ep̄o qui renūctiauit epiſcopatui ⁊ nulla eſt alia ratio ni-
ſi qꝛ ep̄atus eſt oꝛdo alias ſimplicit᷑ dignitas poſitiua vi
deret᷑ poſſe tolli renūctiatiōe qḋ eſt falſū vt.d.ca.j.de oꝛ
dinat| ab ep̄o qui renunctia. epiſco. Ex q̄bus videt᷑ con
cludi ꝙ cū ꝑ papatū efficiat᷑ ſupm̄us ep̄us ⁊ oꝛdinē ⁊ ca
racterē ſuſcipiat qui impꝛimit᷑ anime ⁊ iſte oꝛdo ⁊ cara
cter ſit renūctiatione indelibil᷑. ⁊ iō papa ſe vocat epiſco
pum vt in ꝓhemio decretaliū ſexti ⁊ clemētinoꝝ ⁊ in oī-
bus eius epiſtolis nō vt deſignet dignitatē ſupmā quia
alie ſunt dignitates ep̄ali maioꝛes vt.xxj.di.cleros. ſȝ vt
deſignet ſe in ſuppꝛemo oꝛdine conſtitutū qual᷑ ē epiſco
palis oꝛdo vt no.glo.in ꝓhemio ſexti in verbo epiſcopꝰ.

Scḋo ꝓbat᷑ qꝛ ptās clauiū videt᷑ eē ptās caracteris ⁊
talis ptās fuit collata petro ꝓut debebat eſſe futurus pa
pa ⁊ ſucceſſoꝛ ihū xp̄i ḡ in papa caracter impꝛimit᷑ ⁊ ſic
renūctiatione tolli poſſe nō videt᷑.d.c.j.de oꝛdi.ab epi.q̄
renūctia.epiſco. ⁊ pro hac ſententia vr̄ glo.antepe.in.c.
poſt tranſlationē de renūctia. dicēs ꝙ ꝑ renūctiationeȝ
epiſcopatui ꝑdit᷑ execucio ſȝ nō caracter ⁊ oꝛdo q̄ impꝛi
mit᷑ ſic videt᷑ ꝙ renūctiatione ꝑdi nō poſſit. Tertio ꝙ
oꝛdo ⁊ caracter pape ꝓpt᷑ papatū impꝛimat᷑ indebil᷑ pro
bat᷑ qꝛ oꝛdo dr̄ ſacrū ſignaculū quo cōfert᷑ ſpūalis pote
ſtas ⁊ officiū faciendi ea que ꝑtinent ad eum oꝛdinē ita
no. Inno.de ſciſma.c.j.⁊ hoc vult magiſter ſentētiaꝝ in
iiij.di.xxiiij.dicens ꝙ oꝛdo vt in eo impꝛimit᷑ caracter ē
ſignaculū qḋdā in quo ptās ſpūalis tradit᷑ oꝛdinato: ſȝ
talis poteſtas dat᷑ pape per ptātem papalem in vniuerſa
eccleſia oꝛdinandi p̄mates:p̄triarchas:metropolitanos:
archiepiſcopos:⁊ ep̄os.ḡ ipi ꝑ papatū impꝛimit᷑ caract᷑
⁊ oꝛdo renūctiatione indelibilis īmo nec moꝛte ſȝ rema-
net anime poſt moꝛtē impꝛeſſus nō tn̄ quantū ad vſum
p̄ſbiteros poſt moꝛtē oꝛdinādi ſed ad honoꝛē ⁊ gloꝛiaȝ
illoꝝ qui ſalui ſunt ⁊ ad cōfuſionē ⁊ vituperiū illoꝝ qui
dāpnati ſunt. Quarto ꝓbat᷑ nā dato ꝙ ꝑ papatum vel
oꝛdinē epiſcopalē non tribuat᷑ nouus oꝛdo vt volūt nō
nulli theologi:tn̄ negare non pōt qm̄ oꝛdo pꝛeſbiteral᷑ ꝑ
epiſcopū ꝑficiat᷑:qꝛ multa pōt ep̄us que non ſimplex ſa-
cerdos ſic᷑ ſacramentū confirmationis ⁊ cōferre oꝛdines
xxv.di.ꝑlectis.vſ̄.ad epiſcopū.lxviij.di.q̄uis.modo cla
rum eſt ꝙ oīa q̄ ꝑtinent ad ptātem oꝛdīs:vel ad oꝛdinis
ꝑfectionē nō poſſūt tolli vel auferri quomōcūq̄ȝ vt ꝓba
tur in.d.c.j.de oꝛdi.ab epi.qui re.epiſ. Quinto ꝙ in pa
patu ꝑficiat᷑ oꝛdo ꝓbat᷑ qꝛ ſi eligit᷑ papa non ep̄us lȝ ab
electiōe in cōtinēti habeāt plene ea q̄ ſūt iuriſdictiōis vt
dixi.ſ̄.tn̄ nō habet ea q̄ ſūt oꝛdīs.vn̄ ſi nō eſſet p̄ſbit᷑ ele-
ctus in papā nō poſſet ꝓpt᷑ papatū coꝛpus xp̄i cōficere ⁊
ſi nō eſſet ep̄us nō poſſet oꝛdinare clericos in ſacris: vel
cōfirmationē facere vt in.c.j.ꝟ. ⁊ hꝫ vtiq̄ȝ ſacramentū de
ſum.tri.patēt igit᷑ ꝙ neceſſe eſt papā aſſumere oꝛdinem
p̄ſbiteralē ⁊ ep̄alem ⁊ ſic ꝑficit᷑ oꝛdo in eo p̄ſbiteralis ⁊
ep̄us vrbis rome ⁊ vniuerſal᷑ eccleſie efficit᷑. vn̄ nō vide
tur poſſe papatui ⁊ tali ep̄atui renūctiare vt.d.c.j.de oꝛ-
di.ab epi.īmo ſi milies ſacerdos vl᷑ ep̄us deponēt᷑ vl᷑ de
graderet᷑ p̄ſbiter cōficere coꝛpus xp̄i poſſet ⁊ ep̄us oꝛdi
nādo caracterē impꝛimeret vt in.c.ij.⁊ qḋ ibi no.de cle-
ri.exco.no.in.c.j.de ſciſma.⁊ in.c.degradacio.de penis.
li.vj.no.ix.q.j.in ſūma.⁊ ibi glo.j.in fi.ḡ patet ꝙ oꝛdo ꝑ-
fectus ꝑ papatū vel eius aſſūptionē ē indelibilis renun-
ctiatiōe:depoſitiōe:vel aliter. Sexto papa ꝑ papatū ⁊
ep̄atū ꝯtraxit matrimoniū cū ecc̄ia vniuerſali ⁊ p̄cipue
cū romana eccleſia de teſta.c.requiſiſti.ſed matrimoniū
ſpūale nō pōt reſolui ꝑ renūctiationē niſi fiat renūctia-
tio in manibꝰ ſupioꝛis vt in.c.ām̄ouet.de renūc.⁊ ꝓbat
tex.in.l.legatus.ff.de offi.p̄ſi.ſȝ papa nō habet ſupioꝛem
niſi deū.ix.q.iij.alioꝝ.igit᷑ vr̄ cū nō ſit in cuius manibꝰ
poſſit renūctiare ꝙ eiꝰ renūctiatio nō teneat. Itē qꝛ foꝛ-
cius ē mr̄imoniū ſpūale q̄ȝ carnale vt in.c.int᷑ coꝛpalia.
de tranſl.epiſco.ſȝ carnale mr̄imoniū cōtractū nō pōt re
nūctiatōe diſſolui.xxxij.q.vij.c.licet.⁊.l.cōſēſu de repu.
ḡ ſilr̄ poſtq̄ȝ papa cōſenſit papatui nō vr̄ ſe a mr̄imonio
ſpūale poſſe diſſoluere ⁊ renūctiare papatui qꝛ ꝑ conſen
ſum in papatū ip̄e dei vice in terris fūgit᷑ vt.d.c.int᷑ coꝛ-
poꝛalia.⁊ in.c.quāto.e.ti.⁊ adeo hoc ius eius oſſibus in
heret vt anime nō poſſit amouere ar.c.cū ad monaſteri-
um.in fi.de teſta.noua. Septīo ptās papalis eſt a ſolo
deo īmediate.xxij.di.c.j.⁊ dixi.ſ̄.in p̄ma qōne dū tracto
de ptāte pape q̄s eum cōſtituit.⁊ in qōne in quo loco de
bet habē̄ reſidēciā. Sȝ ea q̄ a deo ſolo īmediate ſunt non
poſſūt tolli ꝑ aliquē niſi ꝑ deum dicēte Apoſtolo 2° ad
Thimo.j. Firmū fūdamentū dei ſtat.⁊ hētur de peni.di
j.c.firmū. Itē qꝛ omnia diſſoluūt᷑ eo modo quo ligāt᷑
l.ab emptione.ff.de pac.l.iuriſgenciū.§.adeo.eo.ti.⁊.ff.
de reſcin.l.j.⁊ in.c.ij.de re.iur|.⁊ ad illū ad quē ſpectat i-
ſtitutio ⁊ deſtitutio.xvj.q.ij.viſis. ⁊ ille maledicit q̄ pōt
benedicere ⁊ ille q̄ pōt ligare pōt abſoluere.xxj.di.inferi
oꝛ.⁊.c.deniq̄ȝ. Sȝ auctoꝛitatē ⁊ poteſtatē papalē deus ſo
lus tribuit:lȝ eligentes ꝑſonā ad illā ptātem determinēt
ergo vr̄ ꝙ ſolus deus illā poſſit tollere: ⁊ ꝙ ipi ſoli deō
poſſit remitti ſiue renūctiari nō aūt homini viuēti vl᷑ ab
ip̄o hoīe remitti pōt ſiue poſſit.qꝛ qui nō pōt dare ipaȝ
ptātem nō videt᷑ eā poſſe aufferre ꝑ regulā vnūqḋq̄ȝ diſ
ſoluit᷑ eo vinculo quo ligat᷑ vt in.c.j.de re.iur|.⁊ hꝫ ꝓbat
tex.in.c.inter coꝛpalia.de tranſi.p̄la. dicēs ꝙ diſſolutio
matrimonij ſpūalis ſit tn̄ deo reſeruata ⁊ pape qui ē lo-
co dei. ⁊ iō licet tāq̄ȝ deus ſua auctoꝛitate poſſit ſpūalia
alioꝝ matrimonia diſſoluere:ſuū aūt nō vr̄ poſſe diſſol-
uere:qꝛ in re ſua auctoꝛari nō debet iux̄ no.in cle. ſi vna
de rebus eccle.nō alie.⁊ in.l.j.ff.de actu.tuto.⁊ quia ip̄e
legatus ⁊ vicarius ihū xp̄i vt.d.c.inter coꝛpalia non vr̄
poſſe ſe ipm̄ abſoluere ab obligatione quā ꝯtraxit cum
eccleſia:ſic᷑ nulla res ſe ipam generat vt dic᷑ Beatꝰ Augu
ſtinus p̄mo de trinitate. Et hꝫ ꝓbat᷑.lxxviij.di.c.ſi.vbi dr̄
ꝙ ⁊ ſi electio ſūmoꝝ ſacerdotū a cardinalibꝰ fieri debet:
electio vero diuino eſt reſeruanda vt ibi. Octauo quia
nulla v̄tus creata ſupioꝛ poteſt tolli ꝑ virtutē creatā infe
rioꝛeȝ vt ꝓbat tex.de maio.⁊ obe.cū inferioꝛ.ff.de arbi.
l.nam magiſtratus:ſȝ papatus eſt v̄tus ſupioꝛ omni alia
ergo ꝑ nullū inferioꝛē videt᷑ poſſe tolli.⁊ ideo nec papa
nec omnis vniuerſitas creaturaꝝ poſſet facere ꝙ vnꝰ pō
tifex non ſit pontifex vt ſupꝛa ꝓbaui.ergo minus poteſt
facere ꝙ ſūmus pōtifex nō ſit ſūmus pōtifex quia papa
nō eſt niſi ꝑ.l.diuinā ⁊ non ꝑ legē creature. Et iō poſtq̄ȝ
papa cōſenſit ⁊ ſic ꝑ legē diuinā eſt papa non vr̄ per legē
creature vel creaturarū vel ꝑ omnes creaturas a papatu
poſſe remoueri. Nono votū tolli nō pōt niſi a ſupioꝛe
vt in.c.j.de voto.ſȝ papatus eſt quoddā votū ſuꝑ oīa vo
ta:qꝛ papa cōſenciēdo papatui obligauit ſe deo ⁊ vouet
ipi curā regere vniuerſal᷑ greg| dominici: ergo ꝑ nulluȝ
aliū abſolui pōt niſi a deo:ſe ipm̄ aūt non pōt abſoluere
nec alteri cōmittere ꝙ ipm̄ abſoluat. qꝛ non pōt maius
bonū fieri q̄ȝ curā habere vniuerſalis gregis dominici.
vnde hoc votū cōmutare non pōt de voto.c.magne. Nō
enim ſine cauſa poteſt papa quo ad deuȝ abſoluere a vo
to ⁊ iuramento vt no.glo.⁊ doc.in.c.non eſt de voto.vn̄
non videt᷑ ꝙ poſſit ſe abſoluere a tali voto:vl᷑ alteri ſe cō
mittē abſoluēdū.ſi nō pōt ſe ipm̄ abſoluē:ḡ nec renūctia
re qꝛ eēt ſe a tali voto abſoluere. Decimo dic᷑ ap̄lus ad
Hebꝛe.x.ꝙ xp̄i ſacedociū eſt in eternum ſm̄ oꝛdinē mel

chiſedech qꝛ xp̄s viuit ineternū: ſ3 ſimplex ſacerdos non
pōt deſinere eē qn̄ ſit ſacerdos: etiā ſi deponat᷑ vl' de gra
dat᷑ vt. d. c. degradatio. ⁊ ꝙ ibi no. de peni. li. vi. ⁊. ſ. dixi
ergo ſimiliter ⁊ ſummus ſacerdos non poteſt deſinere
eſſe ſummus ſacerdos quod tamen contingeret ſi renun
ctiare poſſet: ⁊ qꝛ xp̄i actio eſt nr̄a inſtitutio vt. ſ. dixi ⁊
de hereticis cū xp̄s: ſ3 ſicut xp̄s a ſe ptātē ſacerdotij non
abiecit ita papa ꝓ ſalute mortaliū a ſe ptātem ſūmi ſa
cerdotij non debet abijcere. Undecimo ꝓbat᷑ nō ē cō
ſonū rationi ꝙ quis ſue ꝑfectioni cedat: ſed ſtatus papa
lis eſt ſuppreme ꝑfectiōis in mūdo ⁊ eccl'ia militante: er
go nō eſt conſonū rōni ꝙ quis tali ſtatui cedat vel renū
ctiet ⁊ diſcedat de peni. di. ij. c. vnū vero. ⁊. c. non reuerte
bant᷑. in eadē di. ꝟ. hec que de caritate. ꝟ. nemo repēte fit
ſūmus. Duodecīo ꝓbat᷑ in papatu eſt ius publicū au
ctoritate ⁊ vtilitate. xxiiij. q. j. c. memor ſum. ⁊. c. quotiēs
in fi. S3 tali iuri renūctiari non pōt. l. ius publicū. ff. de
pactis no. in. c. ſi diligenti. de foro cōpe. papatui igit᷑ nō
videt᷑ poſſe renūctiari poſt preſtitū cōſenſū de elec. c. cu3
inter canonicos. Ex q̄bus videt᷑ cōcludi ꝙ papa nō poſ
ſit ⁊ non debeat a ſe papatū ⁊ ſūmū ſacerdotiū abdicare.
Contraria tñ ſententia pōt oſtendi rōnibus: auctoritati
bus: ⁊ exēlis. Rōnibus aūt inſinuat᷑ quattuor modis.
Primo ex pte ip̄ius pape renūctiantis. Scđo ex pte pa
patus cui fit renūctiatio. Tertio ex pte ip̄ius renūctiatio
nis. Quarto reſpectu finis ſiue eſſe finalis ꝑpter quā fit
renūctiatio. Prima ratio eſt ex pte ip̄ius pape renūctiā
tis ⁊ ſic demōſtrat᷑ p̄mū pape officiū. eſt intendere aīaꝝ
ſaluti ⁊ eas dirigere ad ſalubrem diuinū cultū: ⁊ ad que
rendū vitam eternā. xvj. q. ij. c. j. ibi. vñ oportet ⁊. xij. q. j.
ꝑcipimus. de homici. ⁊. j. li. vj. ⁊ ideo dr̄ pontifex q̄ſi ad
aliā vitā pontē faciens. ⁊ ſic etiā debent facere ſacerdo
tes de pe. ⁊ re. c. cum infirmitas. ſed non eſt data maior
libertas pape in his que ptinēt ad ſalutē: ⁊ in his ꝑ que
pōt euitare detrimentū ſalutis q̄3 cuicūq3 alij ſacerdoti
imo plus inquantū ab ip̄o vt a capite ſalus alioꝝ ⁊ eccle
ſie vniuerſalis vt in mēbris dependet. xxi. di. in nouo. ⁊
xl. di. ſi papa. S3 alijs pontificibus eccl'ie ꝑmittit᷑ ꝑpter
ſuā ⁊ ſuoꝝ ſubditoꝝ ſalutē ꝙ renūctiēt i ſex caſib' no. in
c. niſi cū pridē. de renūctia. ergo licite debet poſſe papa
in illis caſibus vel eoꝝ aliquo renunctiare: quos ſex ſin
gulos caſus diſcurram' ꝑpt᷑ nāq3 criminis cōſcientiā: vel
corpis debilitatē: aut ſcientie defectū: vel ꝑpt᷑ plebis ma
liciā: aut gue ſcādalū: vl' irregularitatē licet plato ſue pre
lationi renūctiare vt. d. c. niſi cu3 pridem. ꝟ. j. de renūcti.
ꝑpt᷑ cōſciētiā nāq3 criminis ꝙ liceat etiā pape renūctia
re ꝓbat tex. xxi. di. nūc aūt. vbi marcellinus papa q̄ vio
lent᷑ cū ydolis thurificauerat crimen ſuū corā ep̄is cōfeſ
ſus papatui renūctiauit q̄ dici debet pp crimen ibi ſpōta
nea renūctiatio nō depoſitio nā ⁊ ſi ꝑpter hereſim papa
deponendus ſit vt. xl. di. ſi papa idest veꝝ quādo ꝑſiſtit
aut ſtetit in illo crimine ptinaciter: ſecus ſi paratus ē cor
rigi quia non debet deponi vt no. glo. in. d. c. nūc autem
quia nō eſt cēſend' hereticus q̄ p̄ma vice errat ⁊ ſe corri
git vt. xxiiij. q. iiij. c. dixit ap̄lus. vnde illa potius dicēda
fuit renūctiatio q̄3 depoſitio quare ibi eſt tex. expreſſus
ꝙ pp crimis cōſcientiā licet pape pōtificatui renūctiare
Si. n. papa pōt crimina ſua alij corrigēda cōmittere. ij
q. vij. nos ſi in cōpedent᷑. vt etiā deponat᷑ quare nō magꝭ
ip̄e pōt ip̄a corrigere ⁊ ſeip̄m ſi videt᷑ expediēs ꝓ delicto
deponere ⁊ poſſe renūctiare qꝛ ip̄e ſue cauſe eſt iudex. d.
c. nūc aūt. ⁊. l. eſt receptū. ff. de iuriſdic. o. iudi. ⁊ ꝙ poſſit
ſe alterius iudicio ſubmittere: etia3 vt deponat᷑ no. lxiij.
di. in ſynodo. ⁊. d. c. nos ſi icōpetēt᷑. Scđo ⁊ tercio licet
epiſcopis ꝑpt᷑ debilitatē corpis vel defectū ſciētie pōti
ficatui renūctiare quare ĝ magis ex his duobus aut alte
ro non eſt licitū pape renūctiare. nā ſi papa eſt inutilis
negligens: vel remiſſus in ſuis opibus nō ſolū ſe ſ3 innu
merabiles populos catenatim mācipio gehēne ſecū du
cit. xl. di. ſi papa. vt ergo euitet᷑ hoc dāpnū ſiue periculū
ridiculū eſt dicere papā non poſſe aut debere cedere ſiue
renūctiare. ⁊ ꝑpt᷑ hāc cauſā celeſtinus papatui renūctia
uit vt in. c. j. de renūctia. li. vj. que renūctiatio dici iuridi
ca debet cū poſtea eccl'ia ꝓ ſancto eū canonizauerit ⁊ ei'
geſta approbauerit. faciūt illa q̄ ꝓ primo caſu ſtati3 dicā.
Quarto pp maliciā plebis. ⁊ qnto ꝑpt᷑ gue ſcādalū pla
tus pōt platiōi renūctiare: quis ergo ſani capitis dicet ꝙ
ſi papa cu3 ſua plebe vel maiori pte non pōt ꝓficere ꝙ ei
non ſit licitū renūctiare. Et ſimilit᷑ cū ſubeſt ſcādalū ſicut
fuit ſciſmatis qđ aliter ſedari nō poterat quare non licet
pape ceſſionē facere. certe ſtultū eſt ꝯriū dicere. Nam ſi
xp̄s deſcendit de celis ꝑpt᷑ redimere gregē ſuū pditū: ⁊
mortē ſubijt tpalē: quāto igit᷑ magis papa ſucceſſor xp̄i
debet habere curā gregis dominici ⁊ redimere gregē nō
ſolū morte ciuili renūctiando papatui: ſ3 etiam ſe morti
nāli ſi opus eſt ſubijciēdo de homici. c. j. li. vj. ꝑſertim. qꝛ
bonus paſtor debet ponere animā ꝓ grege ſuo. xxiiij. q.
iiij. qui nos. debet igit᷑ his caſib' renūctiare ne plus tem
poralē honorē q̄3 eternā videat᷑ affectare ſalutē. d. c. niſi
cū pridem. ꝟ. pgrauī. Et idē in ſexto caſu irregularitatis
⁊ in omni vbi graue eēt in eccl'ia dei ſcādalū debet poſſe
papa pontificatui renūctiare. ⁊ hoc ꝓbant no. ix. q. j. c. ſi
petrus. Nā clemēs ꝑpt᷑ vitare futurū ſcādalū ꝙ papa ſi
bi viuens nō eligeret ſucceſſorē electus a petro papatui
renūctiauit: ecce ꝙ ꝑpt᷑ ſcādalū vitandū pape licet papa
tui renunctiare ⁊ ideo dixi tpe ſacrilegij ſciſmatis quod
meo tpe fuit ꝙ ne dū ꝑpt᷑ tollere ſciſma de dei eccl'ia pa
pa poterat renūctiare papatui: ſ3 ſi aliter tolli nō poterat
tenebat᷑ renūctiare ⁊ mortē ciuile3 pati. vij. q. j. ꝟ. ecce. qꝛ
etiā deberet ꝓ redēptione ſue gregis qn̄ alia via nō eēt
ſe morti ſubijcere naturali. d. c. j. de homici. li. vj. Scđo
ꝑncipalit᷑ ꝓbat᷑ ex pte papatus. vñ eſt notandū ꝙ per pa
patū petro nihil amplius ordinis attributū eſt vel perfe
ctionis ordinis q̄3 alij apoſtoli habuerūt: nam vt dixi ſu
pra omnes apoſtoli a xp̄o creati fuerūt p̄ſbiteri ⁊ ſacer
dotes: ⁊ ſic in ordine omnes apoſtoli petro fuerūt pares
Et ſimilit᷑ in ꝑfectione ordinis que fit ꝑ adeptionem epi
ſcopatus omnes ap̄li a xp̄o petro cōſtituti ſūt pares. Et
iđ omnes ſacerdotes ⁊ p̄ſbiteri in caractere ⁊ ordine ſa
cerdotali in cōficiendo eukariſtiā ⁊ corpus xp̄i pape ſūt
potencia pares. Et idem ep̄i omnes in ꝑfectione ordinis
⁊ in cōfirmatione ⁊ auctoritate ordinādi ſacerdotes ſūt
pape potentia pares vt. xxiiij. q. j. loquit᷑. ⁊. xxj. di. in no
uo. ꝓ papatu3 igit᷑ nil habet plus papa ceteris epiſcopis
niſi i admiſtratōe. ij. q. vij. c. puto. ⁊ i iuriſdictione vñ pa
patus nō eſt nomē ordīs ſ3 dignitatis vel officij. Et iđ
laic' aſſūpt' ad papatū incōtinēti ē papa ⁊ i iuriſdictōe
papat' liberā admiſtratione3 habet ſic archidyacon' ex
electiōe ē ver' archidyacon' q̄3uis nō habeat ordinē ip̄i
dignitati archidyaconali annexū: ſic papa l3 non habeat
ordinē ip̄i dignitati annexū ſit papa: l3 nō habeat ordinē
ep̄alē ſue dignitati annexū eſt tñ ſtati3 papa. ſi ĝ papat'
nō iprimit ordinē vel caracterē in aīa ſ3 tñ ſupaddat of
ficiū atq3 dignitatē clarū eſt ꝙ papatui pōt ⁊ licet renun
ctiare. qꝛ iuriſdictio ē res q̄ augeri ⁊ minui pōt. ĝ tolli ⁊
amoueri. Et iđ papa ꝑpt᷑ hereſim pōt a papatu amoueri
xl. di. ſi papa. a quo tñ nō poſſet amoueri ſi haberet ordi
nē vel caracterē ſiue ordis ꝑfectionē qꝛ hereticus retinet
etiā q̄ ſūt ordis vt no. in. c. j. de ſciſmati. ⁊ ibi ꝑ doc. Et ex
iſtis rñdet᷑ ad mlta argumēta ſupra primo contra facta
vt īfra dicā. Tertia rō fundat᷑ ꝑncipal' ſup ip̄a renūctia
tiōe ⁊ ſilr a regla. vnūqđq3 diſſoluit᷑ eo vinculo quo ligat᷑
de re. iur. l. c. j. q̄3uis. n. papalis ptās ſit a deo tñ ē mediāte
miſterio cardinaliū ꝑſonā ad ip̄am determiatōe3 ⁊ ele

eti cõſẽſu ĩtercedẽte ꝗ̃ ei⁹ diſcẽſu ſic põt ei⁹ cõſẽſu papa
tus haberi ita vr̃ ei⁹ diſcẽſu poſſe tolli. ⁊ ſi opponat̃ ñ ꝓ
cedẽ regulã ĩ mr̃imonio vt ibi no. ⁊ etiã ĩ ſpũali vt. lxxix
di. c. ſi. q̃ð incipit electionẽ. Rñdet̃ ad illud p̃mo de ma
trimonio carnali ꝙ ꝑ ip̃m tranſit̃ in ſacramentũ eccleſie
ꝓpt̃ quod ex cõſenſu ſequit̃ in diſſolubile viculũ q̃ð nõ
eſt in ſpũali cõiugio in quo nõ obſtãte p̃cedẽti cõſenſu
põt ꝑ ſolũ ſupuenientẽ diſcenſũ diſſolui vt in toto titulo
de tranſla. epiſco. Et põt eẽ ratio in qua attingã q̃rtã ra-
tionẽ cẽ finalis in qua dixi ſupra ꝙ ſpũale cõiugiũ p̃lati
⁊ eccl̃ie reſpicit p̃ncipalit̃ bonũ publicũ ⁊ cõe vt. xlv. di.
diſciplina. vltra mediũ. ſꝫ ſi in ſufficiẽs: vel ineptus renũ
ctiare non poſſet ſequeret̃ rei publice malũ. Et q̃nto ma
gis eẽt faſtidiũ pape tãto maius ſequeret̃ rei publice no
cumẽtũ. Jtẽ ꝙ ex caritate ẽ iſtitutũ ꝯtra caritatẽ milita-
ret ſi in papatu p̃ſidẽs inutilit̃ ad malũ ⁊ cõfuſionẽ eccle
ſie ⁊ ſui ipſius pape aĩe detrimentũ renũctiare nõ poſſet:
ſꝫ carnale ſingulare cõiugiũ reſpicit ipoꝝ iugaliũ p̃uatũ
bonũ. Et ſi cõcordaret̃ ipi⁹ diſſolutio q̃uis forte ſingu-
laribus coniugijs eẽt bonũ q: forſã meliorẽ vxorẽ ille: ⁊
meliorẽ illa virũ acciperet: tñ ſequeret̃ ex h̃ vniuerſe ma
lũ: q: cũ cõiter homĩes plus ducunt̃ concupiſcẽtia q̃ rõ
ne multi vxores dimitterẽt ⁊ ad libidines ſe cõuerterẽt
nec ſic de ꝓle curã ſuſciperẽt. ⁊ iſta eſt rõ q̃re licet peni-
tentia ex cã recedere a matrimonio ſpũali nõ aũt a carna
li. nõ ob. c. ſi. lxxix. di. q: lꝫ velit ꝙ nõ poſſit diſſolui ma-
trimoniũ ſpũale pape ꝑ ſolũ cõſenſũ cardinaliũ qui ip̃m
eligerũt. tñ nõ negat q̃n ꝓpria renũctiatõe tollere poſſit
q: auctoritate dei matrimoniũ ſpũale tolli põt vt in. c. in
ter corpalia. ⁊. c. q̃nto. de tranſl. pla. ⁊ ſic auctoritate pape
q̃ loco dei ẽ tolli põt ⁊ in facto poteſt ꝓ̃o auctorari. Et
q̃uis iudex nõ poſſit in facto ꝓ̃o auctorari vt. l. j. ff. de
aucto. tuto. ⁊ in cle. ſi vna. de reb⁹ eccle. nõ alie. illud ꝓce
dit ex diſpoſitõe iuris poſitiui cui nõ ſubeſt papa: ⁊ iõ in
facto ꝓ̃o papa põt auctorari ar. no. in. l. digna. C. de le-
gi. ⁊ eoꝝ q̃ no. in. c. q̃ ĩ eccl̃iaꝝ de cõſti. Ad ꝯ̃ria ſupra in
ducta mõ rñdemus cõcludentes ꝙ aliq̃ ex cauſis ſupra
dictis ſubſiſtẽte papa poſſit papatui renũctiare: ſec⁹ nul-
la ſubſiſtẽte cã: q: tũc nõ poſſet papatui renũctiare ꝑ iu-
ra cõtra inducta ⁊ ꝑ tex. in. c. licet. ꝟ. vñ querit̃ de regula
nõ ob. tex. in. d. c. j. de renũc. li. vj. vbi tex. vr̃ dicere ꝙ põt
renũctiare maxime ſi ſe ꝯgnoſcit inſufficientẽ: q̃ implí-
cet ꝙ ⁊ ſi ſufficiẽs ſit renũctiare nõ poſſit nam intelligo
q̃ñ eẽt ſufficiẽs tamẽ alia cã ſupeſſet crimis forte cõſciẽ
tia tũc ꝑfecto credo ꝙ poſſit renũctiare ſic illũ tex. intel-
ligo nã nulla cã ſubſiſtẽte papa renũctiare non poſſet q:
peccatũ grauiſſimũ cõmitteret. Ad ꝯ̃ria modo rñſũ p̃-
beam⁹ ⁊ q: p̃ma cõtraria tangũt dubiũ an ep̃atus ſit or-
do: ⁊ an in eo caracter ip̃rimat̃: vel ſolũ ip̃ſius caracter p̃
ſbiteral̃ ꝑficiat̃. Primo determĩabo an ſit ep̃atus nou⁹
ordo. ⁊ 2° an ꝑ ip̃m caracter imprimat̃. Ad p̃mũ dico ꝙ
ſumẽdo ordinẽ ſtricte ꝓut in quolibet ordĩe imprimit̃
diſtinctus caracter vel ꝓut ordo habet relationẽ ſolũ ad
verũ corpus xp̃i ⁊ ordines ſacros cõferẽdos tunc ep̃alis
ordo nõ dr̃ de ſe ordo ⁊ h̃ modo verificat̃ tex. canonũ q̃
vident̃ dicere ꝙ nõ ſit ordo de elec. cle. ĩ pleriſq̃ꝫ. vbi tex.
notat ep̃atũ honorẽ nõ ordinẽ. Jtẽ ibi dr̃ dignitas non
ordo. Et de ſcrup. c. j. ĩ ſi. de ſacra vncti. c. j. ad finẽ in q̃b⁹
dr̃ ep̃os cõſecrari ⁊ p̃ſbiteros ordinari: nõ ꝗ̃ dicit ep̃os
ordinari ſꝫ tñ cõſecrari q: in ep̃o nõ imprimit̃ alius ca-
racter a caractere imp̃ſſo in ordine p̃ſbiterali vt no. lij.
di. c. ſollicitudo ⁊ ibi in ſũma. Nã im primitiua eccleſia
nõ erat dr̃a int̃ p̃ſbiteꝝ ⁊ epiſcopũ. xciij. di. c. legim⁹. ꝟ.
nũc. ⁊. xcv. di. oli. ⁊ no. Jo. an. in ꝓhemio ſexti in verbo
ep̃us in nouella ſuper. ꝟ. Eukariſtiã. ⁊ dixi. ſ. in q̃õne an
ad mũdi bene viuere neceſſe ſit vnicã eẽ p̃tãtem a qua ce
teri depẽdeant in illo articulo de p̃tãte põtificali: ſꝫ q: q̃

libet p̃ſbiter ⁊ p̃ſbiteri ordinabãt indiſcrete ⁊ ſciſmata
oriebant̃ q: non omnes ab vno xp̃o ſe xp̃ianos dicebãt
ſed aliq̃ a paulo: aliqui a petro ſe ꝓmotos dicebãt. petr⁹
cũ alijs apoſtolis reſtrinxerũt p̃tãtem caracteris vt p̃ſbi
teri indifferent̃ omnia ſacramẽta cõferre nõ poſſent ſed
q̃dam reſeruauerũt illis quos ꝑ ciuitates: vel ꝓuincias
creauerũt ⁊ quos ep̃os vocabãt ita dicit glo. in. d. c. legi
mus. in. ꝟſi. poſtea. vñ reſtricta fuit p̃tãs p̃ſbiteralis ⁊ of
ficiũ caracteris vt quedã epiſcopis tñ reſeruarent̃ vt cõ
firmatio ⁊ ordinis collatio de q̃bus. xxv. di. ꝑ lectis. ꝟſi.
ad epiſcopũ. ⁊. lxxviij. di. c. q̃uis cor epi. vñ q̃ñ ep̃us con
ſecrat̃ relaxat̃ illa caracteris ſacerdotalis reſtrictio ⁊ am
pliant̃ ſacramẽta que fuerũt interdicta ordini p̃ſbitera-
li. ipi tñ ordini p̃ſbiterali prius cõpetẽtia. vñ ex cõſecra-
tione epi non ſit noui caracteris impreſſio: ſꝫ tñ caracte
ris ſacerdotalis ꝑfectio. Et iõ vera eſt oppinio quã po
nit glo. in. d. c. ſollicitudo. lij. di. ꝙ licet p̃ſbit̃ ad ordinẽ
ſacerdotalẽ poſſit ꝓmoueri ꝑ ſaltus ⁊ tenet ſacerdotalis
caracteris impreſſio lꝫ nõ hẽat caracterẽ dyaconalẽ ante
ip̃reſſũ ordinẽ tñ ep̃alem nõ põt ꝑ ſaltus ſuſcipere ſi pri⁹
nõ habet p̃ſbiteralem de exceſ. p̃la. c. ex lr̃is. ꝟ. cũ igit̃. q:
cũ debeat ꝑfici caract̃ ſacerdotal̃ ⁊ non ſit non põt in epi
ſcopũ cõſecrari. ⁊ ita teneo quitq̃d dicãt docto. in. c. j. de
elec. ꝑ ſal. promo. vbi glo. tenet etiã iſtã ſentenciã ⁊ ſunt
hec vera. Et ſi in cõſecratione epi interuenirẽt v̾ba apta
ad cõcedendũ p̃tãtem ſacerdotalem q: cũ non ſit intẽtio
ordinãtis niſi ꝑficere caracterẽ ordĩs ſacerdotal̃ v̾ba nõ
debent opari vltra ordinãtis intentõeꝫ. l. nõ omnis. ff. ſi
cer. pe. Sed ſi queratur an epiſcopalis ordo largo mo-
do ſit ordo diſtinctus a preſbiterali ⁊ in quantum ac-
cipitur pro officio quod habet epiſcopus ⁊ inquantum
ordo etiã cõcernit corp⁹ miſticũ eccl̃e ⁊ quo ad ea q̃ ſibi
ſoli reſeruata ſũt: tũc dicendũ eſt ꝙ largo modo ordo di
cat̃ q: vt dixi ordo dr̃ ſacrũ ſignaculũ quo confert̃ ſpũa
lis p̃tãs ⁊ officiũ faciendi ea q̃ ꝑtinẽt ad illam ordinẽ vt
no. Jnno. in. c. j. de ſciſma. ⁊. ſ. dixi. Et hoc modo poteſt
ſaluari canoniſtaꝝ oppinio ꝙ ep̃us hãc ordinẽ de quo
in. c. quociẽs. de purgatione canonica: ⁊ in iurib⁹ ſupra
dictis. cũ. n. cõſecrat p̃ſbiteros q̃ ſunt duces in corpe mi
ſtico eccl̃ie ad cõficiendũ eukariſtiã de ſum. tri. c. j. ad fi
nem. Et alios ſacros ordines cõfert iõ epiſcopatus dr̃ ſa
cer ordo q: ꝑ ip̃m facit ep̃us ſacros actus de elec. c. q̃ð ſi
cut. §. p̃terea. ⁊ ꝙ ſit ordo h̃ modo vult Sanctus Tho. in
iiij. ſen. di. vij. q. iij. arti. iij. Et dioniſius in eccleſiaſtica
ierarchia. Quantum ad ſecundum eſt reſponſum ꝙ ꝑ
conſecrationẽ epiſcopalẽ ep̃o non imprimit̃ nouus ca-
racter ⁊ iſtud placet per iura ante deducta quitq̃d dicãt
canoniſte q̃b⁹ theologi ſunt aduerſi. ſꝫ mihi placet theo
logoꝝ ſententia ꝑ ſupra dicta. ſꝫ nõ ꝑ rationes ipoꝝ: naꝫ
ipi volunt ꝙ caracter imprimat̃ in ordine ⁊ ordo cõſti-
tuat̃ quãdo quis ordinat̃ in ordinibus habẽtibus rela
tionẽ ad eukariſtiam ⁊ verũ corpus xp̃i miſticũ ſicut eſt
ordo epiſcopalis ⁊ pſalmiſtatus ꝓ quibus. lxxvij. di. c. j.
⁊. xciij. di. a ſubdyacono. nã epiſcopalis ordo non reſpi
cit verũ corpus xp̃i ⁊ eius conſecrationẽ: ſed corpus xp̃i
miſticũ eccleſie in cõfirmando in fide ⁊ ordines prebẽ-
do. Sed iſta ratio mihi non placet. nam oſtiari⁹ ordina
tur p̃ncipaliter ad cuſtodiã ianuaꝝ. xxj. di. cleros. in ſi. ⁊
exorciſte ad adiurandũ ſup cathecuminos vel enerchu-
minos habentes ſpiritũ immundũ vt. d. c. cleros. ⁊ ſic nõ
habent determinatum officiũ circa confectionẽ eukari-
ſtie. ⁊ idem eſt in ipis quattuor minoribus ordinib⁹ q:
non habent relationẽ p̃ncipaliter ad corpus xp̃i verũ vt
vult ſanctus Tho. iiij. ſen. di. vij. q. iij. arti. j. in ſi. illius. c.
⁊ tñ eſt ſm̃ ipos theologos ordo. Jtẽ ordo p̃ſbiteral̃ eſt
etiã ordinatus ꝓ alijs q̃ ꝑ reſpiciẽtib⁹ verũ corpus xp̃i
q: reſpicit etiã miſticuꝫ corpus eccl̃ie ſicut eſt baptiſare:

penitēcias dare: ⁊ in extremis inūgere. vñ ex hoc nō tol⸗
leret̄ ꝙ lȝ ordo epalis eēt ꝑ reſpicientibꝰ miſticuȝ corpꝰ
xp̄i vt confirmare ⁊ ſimilia. qñ imprimiret̄ caracter cuȝ
etiam ipſe ſolus ſit iprimens caracterem ordinis ſaltim
ſacri qui iprimunt̄ ꝓpt̄ eucharistiā ⁊ corpus xp̄i verꝫ pn
cipalit̄. Illa ḡ rōne qua ſupra dixi in ordine epali nō im
primit̄ caracter: nō illa theologoꝝ rōne: ⁊ ideo teneo ꝙ
pſalmiſtatus ſit ordo vt no. canoniſte de eta. ⁊ quali. cuȝ
cōtingat. ⁊ dr̄ ordo initiatiuus pſalmiſtatus: ⁊ epalis dr̄
ordo pfectiuus: qꝛ pficit̄ ordo vt dixi nō ergo in cōſecra
tione epāli caracter imprimit̄ ſȝ impreſſus pficit̄. Eſt eni
ſacerdos ⁊ pſ bit̄ ſicut puer q̄ habet potentiā generandi
in habitu ſed non pōt ad actū deducere niſi cū factus eſt
vir: ſic pſ biter non pōt cōfirmare nec pſ biteros ordina⸗
re niſi poſtꝙ̄ erit factus epus: ſed ſuppoſito ꝙ pficiat̄ or
do. quō rñdet̄ ꝙ ꝑ papatū efficit̄ epus ⁊ pficitur ordo ⁊
ſic nō videt̄ poſſe renūctiare. nā rñdeo ꝙ ordo epalis vl̄
dignitas vt habeat̄ non requirit loca vel ſubditas pſo⸗
nas ⁊ ideo pōt eē epus ſine epatu vt no. in. d. c. j. de epi. q̄
renūctia. epi. ⁊ in cle. pleriſqȝ. de elec. Item lȝ epus renū⸗
ctiet loco nō renūctiat ordini vt in. c. poſt tranſlationem
in fi. de renūcti. ⁊ in. c. j. de ordi. ab epi. qui renūcti. epiſ.
Eſt. n. vt dixi ſaltem ordo idē cū pſ biterali lȝ in epo ma
gis pfectus. igit̄ quātūcūqȝ quis renūctiet epatui nō re
nūctiat ordini ⁊ iō ꝙ̄uis deſtruat̄ vl̄ deponat̄ ab epatu
nihilominus remanet epus ⁊ ordinādo vel cōſecrando
caracterē imprimit. d. ca. j. de or. ab epi. qui re. epi. ⁊ no. ī
cle. in pleriſqȝ. de elec. ⁊ ideo ordinati ab epo q̄ fuit crea⸗
tus epus ab antipapa vel ab apoſtatico illi cōficiūt verū
corpus xp̄i qñ ille antipapa erat pus de antiquis epis vl̄
ſi ⁊ ipe fuit cōſecratus ab antiq̄s epiſcopis: qꝛ lȝ ſciſmati
ci fuerint effectū impſſerūt caracterē ꝙ̄uis eſſent a papa
vel ab eccl̄ia ꝓhibiti ꝑ dicta iura. hec tamen intellige vt
dicā infra in qōne an papa pōt ꝓhibere ꝙ epus non im
primat ordinādo caracterē vt dico infra cū tracto de ſpe
ciali ptāte pape. vñ quātūcūqȝ quis renūctiet papatui ⁊
ſic loco ciuitatis romane ⁊ vniuerſal̄ eccleſie tamē rema
net epus ⁊ in ordine epali. vt dictis iuribus quia vt dixi
papatus de ſe nō pſupponit ordinē vel caracterem. ⁊ ita
ſunt ſoluta plurima argumēta ſupra inducta. Ad illud
de ptāte clauiuȝ adhuc iſta eſt iuriſdictionis ⁊ nō ordis
⁊ iō in exercitio ipſius renūctiare pōt: ſȝ hec etiā ptās nō
eſt pcipua papatus. qꝛ ⁊ omnes alij apl̄i ipſam habuerūt
vñ hāc ptātem retinet etiā q̄ renūctiauit in habitu ad ca
pitulū int̄ corpalia ⁊ alia iura q̄ dicūt ꝙ debet fieri renū
ctiatio in manibus ſupioris. rñdet̄ ꝙ illa iura loquūt̄ in
alijs epis ꝙ̄ in papa ſi ſubeſt cā dei voluntas ad eſſe pſu
mit̄. Itē ſubeſt ipe met papa qui ſic̄ in diſſolutōe alteri⸗
us matrimonij ſpūalis alicuiꝰ epi tenet locū dei vt. d. ca.
int̄ corpalia. ita ⁊ in diſſolutōe ꝓprij matrimonij pōt re
tinere locū dei ⁊ auctorari in ꝓpria cā ſicut pōt eē iudex
cauſe ꝓprie vt. d. ca. nūc aūt. xxj. di. ⁊ l. ⁊ hec tiberiꝰ. ff. de
hore. inſti. ⁊ ſic ſoluit̄ qd̄ dr̄ de matrimonio carnali qꝛ
nō diſſoluit̄ ſolo cōſenſu qꝛ ſecus eſt in ſpūali vt no. in. c
inter corpalia. de tranſl. pla. ⁊ ibi interptant̄ hec v̄ba ꝙ
fortius ſit matrimoniū ſpūale ꝙ̄ carnale. Ad argumen
tum in quo dr̄ ꝙ papatus eſt a ſolo deo ad Ro. xiij. ḡ ab
epo ſolo tolli nō pōt. Rñdet̄ ꝙ aut conſiderat̄ ipſa ptās
papalis ꝓut ſemꝑ eſt in ſuo eē ⁊ in eſſentia ⁊ ꝓut ſoluit
⁊ ligat in celo ⁊ iſta eſt a deo imediate ſine hoīs miniſte
rio: ⁊ iō oīs vniuerſalis eccleſia: cōciliū: ⁊ papa nō poſſūt
ſtatuere vel facere ꝙ papatus vel talis dignitas nō eēt:
qꝛ fuit iducta a xp̄o deo in ſe ſine hoīs coopatōe. Aliqñ
cōſiderat̄ ipſa dignitas ꝓut eſt in petro: aut clemēte: aut
celeſtino: ⁊ tūc iſta ptās non eſt a ſolo deo niſi accedente
hoīs cōſenſu. i. ipſius in papā electi q̄ non eſt añ papa ꝙ̄
cōſentiat. Et iō eſt a deo mediāte coopatōe hūana ī iſto

hoīe vel in alio. Et iō ꝙ̄uis ſit a deo mediante hūana co⸗
opatione ita mediāte opatōe hūana pōt in iſto renūctiā
te vel in alio hñte deſinere: ſic. n. aīa humana q̄ eſt a deo
imediate ꝑ creationē ſȝ in aliquo īdiuiduo corꝑe eſt me
diāte hūana opatōe qꝛ ſm̄ phil̄. generat hō hominē ⁊ ſo
la ipſa pōt hūana opatione a corꝑe ſepari nālit̄ ⁊ violent̄
ſic in papatu. Silr̄ ita ſolus deus dat gratiaȝ ⁊ infundet
ſolꝰ aīe vt de con. di. iiij. c. nemo tollit. ſȝ qꝛ infūdit̄ gr̄a
hoī cū libero animi arbitrio coopante. Et ſic mediāte ho
mis miſterio ſilr̄ ⁊ ipſa ꝑdi pōt ꝑ eius diſcenſū vt no. de
peni. di. ij. in ſūma. ⁊ ibi glo. q̄ allegat auctoritates. Ad il
lud ꝙ nullus debet de ſe ipſo diſponere. verū dico pſona
ſimplicit̄ cōſiderata: ſȝ qꝛ homo pōt ꝯſiderari vt ē homo
⁊ vt habet dignitatē. l. ſi cōſul. ff. de adopti. dico ꝙ lȝ pe⸗
trus nō poſſit ſe abſoluere. tñ petrus cōſideratꝰ vt papa
ſe pōt abſoluere. Et ꝙ̄uis tex. dicat ꝙ electio ſūmoꝝ pō⸗
tificū ſoli deo eſt reſeruāda. intellige ꝙ ꝑ hūanā creatu⸗
rā cardinales aut alios nō poſſit puari ſȝ ꝑ ſeipſm qꝛ ē lo
co dei. h̄ non dic̄ illud capl̄m: ⁊ iō puat ſe in hereſim inci
dēdo. xl. di. ſi papa. vel renūctiando vt. xxj. di. nunc autē.

Ad illud de v̄tute increata ⁊ de introdictis ꝑ legē diui
nā ꝙ nō tollant̄ ꝑ creaturas eſt rñſū per illa q̄ dixi ꝙ ea
q̄ ſunt a deo nō tollunt̄ niſi a deo. Ad illud de voto re
ſpōdet̄ ꝙ votuȝ pape de gerēda cura intelligit̄ ꝙ̄ diu in
officio pſt ⁊ ſic iuramētū rectoꝝ ciuitatū ⁊ no. ͦ elec. ve
nerabilē. in fi. vñ ſe nō extendit poſt renūctiationē. Et ſi
vouiſſet ꝑpetuo papatui deſeruire tūc ſubſiſtēte cā aliq̄
de pdictis ex q̄ eius ſeruiciū nō eēt dei populo ſalutare.
poſſet a tali voto recedere ar. xxij. q. iiij. in malis. ⁊ ca. ſi
aliq̄d. ⁊ dicā infra in qōne an papa deſpēſet in voto ſolē
ni cōtinētie. Ad argumētū ꝙ xp̄i ſacerdotiū eſt eternū
rñdet̄ ꝙ xp̄i ſacerdotiū iō dr̄ eternū qꝛ res oblata in xp̄i
ſacerdotio ē eterna: qꝛ ipe xp̄s ⁊ eiꝰ corpꝰ ſanctiſſimū eſt
res oblata ⁊ ē idē ſacerdos ⁊ ſacrificiū de ſū. tri. c. firmit̄
§. vna. Itē ipe pōtificatꝰ de ſe eternꝰ ē: ⁊ papatꝰ: ſȝ nō pro
ut ē in iſto hoīe vel in illo: patet qꝛ papa vnꝰ nō ſꝑ viuit
vñ in eo papatꝰ nō ē ꝑpetuꝰ. l. j. ff. ꝓ ſo. Et lȝ xp̄s nō renū
ctiauerat papatui qꝛ cā nō ſuberat: nō tñ arguit̄ ꝙ ſubſi
ſtēte cā eiꝰ vicariꝰ renūctiare nō poſſit. Undecio argu
mēto rñdet̄ ꝙ papatꝰ de ſe ſūme pfectōis ē ſȝ ī aliquo rō
ne materie ⁊ ipſiꝰ opantiꝫ ipfecte poſſet ipfectiōeȝ habē qꝛ
mlt̄i ſūt q̄ ñ poſſunt pfectōis opa attingē. Et iō ſētit glo.
ſuꝑ illo v̄bo Gene. xviij. vbi dr̄ nō poſſū mōtē aſcēdē ē ci
uitas pua ad quā poſſū cōfugē ⁊ ſaluari ī ea. ꝙ ꝑ montē
itelligūt̄ opa pfectiōis ad q̄ ſi q̄s ñ pōt aſcēdē pmaneat ī
via cōi vt ē tex. xxxij. q. v. c. ſi paulꝰ. in fi. ibi rectiꝰ fuerat
eni. Et iō ſi pfectꝰ papatui videt ñ poſſe tm̄ opꝰ pfectū ad
iplē deſcēdat ⁊ opet̄ circa miora bona nō tm̄ pfecta: qꝛ h̄
caſu lȝ deſcēdē vt dictū ē. Ultīe rōi rñdet̄ ꝙ papatꝰ in
ſe ē iuriꝫ publici: ſȝ regi magiꝫ ab vno ꝙ̄ ab alio non ē iuriꝫ
publici: ⁊ iō ꝙ renūctiās nō ad miſtret ipe pōt renūctia⸗
re. Cōcludit̄ ḡ ꝙ papa ex cā pōt renūctiare papatui: ſine
cā aūt nullo mō. Et iſta faciūt ad qōnē an papa poſſit al⸗
teriꝰ iudicio ſe ſubmittē vt ipſm ex crimen hereſis depo⸗
nat ⁊ lȝ glo. xl. di. c. ſi papa. ⁊ lxiij. di. c. ī ſinodo. ⁊ ij. q. vij
nos ſi ī cōpetēt̄. vbiqȝ teneāt ꝙ ſic ꝙ poſſit ſe ſubijcere vt
etiā a papatu deponat̄. tñ mlt̄i tenēt oppoſitū. ꝓ q̄bꝰ fa⸗
ciūt iura ꝑ pma pte allegata: ⁊ qꝛ deus reſeruauit ſuo iu
dicio. xj. di. ſi papa. xvij. di. Dic etiā ḡ iſeriora deo ñ co
gnoſcet etiā ex delegatione pape qꝛ nō vr̄ papa poſſe de
mādare q̄ dei iudicio ſūt reſeruata. Itē nō vr̄ ꝙ poſſit iu
dicari niſi de heſi: ḡ ꝓ alijs de q̄bꝰ hūano iudicio iudica
re ñ pōt. xl. di. ſi papa. ⁊ ix. q. iij. nemo. nō vr̄ poſſe ſe ſub
ijcere cū hūana creatura huiꝰ iudicij ñ ſit capax ⁊ ſic hūa
no viuenti delegari non poſſe videt̄: ſicut nec pōt dari a
partibus iuriſdictio non habēti. l. priuatoꝝ. C. de iuriſ
dictio. o. iudi. ⁊ qꝛ actus actiuoꝝ ē in patiente diſpoſito

ſm philo. ꝓbaſ q₂ ſicut nõ poſſet etiã a papa cõmitti nõ
pͥſbitero ꝙ conficeret corpus xp̃i ꝓpter defectum ordis
vt in.c.j.§.ſi vna.v̓.ad hoc vtiqȝ ſacramẽtũ.de ſum.tri.ita
videſ ꝙ papa non poſſit ꝯmittere inferiori ꝙ ipm̃ iudi-
cet ꝓpꝰ defectũ pacientis ſiue ptãtem ſuſcipientis cum
hec ptãs competat ſoli deo.lx.q.iij.alioꝝ. Et iõ ꝗuis ſy
macus cõcilio ſe ſubmiſiſſet eius cauſas cõciliũ deo re-
ſeruauit.xvij.di.ſi hinc etiã niſi ꝙ eũ abſoluet ab hereſi
quia reperierũt eum in ſõptem vt ibi ⁊.ij.q.vij.§.item ſy
macus. Item cõciliũ iudiciũ marcellini ſibi remiſit. xxj.
di.nunc aũt. Itẽ ſic papa legeȝ cõdendo non põt ſe ſue le
gi ſubijcere.l.p.ff.de arbi.ita non põt ſubijciendo ſe alte
ri ita artare ꝗn liceat ab hac ſua ſubmiſſiõe tollẽ ſe: talis
enĩ depoſitio q̃ fieret eſſȝ ius quoddã poſitiuũ a quo pa
pe recedere liceret cũ ſit ſupra oĩa iura poſitiua: vt no. in
c. ꝓpoſuit.de cõceſ.prebẽ.⁊ h̓ videſ tenere Jo.an.in.c.ec
cleſia ſancte marie.de conſti.ꝑ regulã capituli cuȝ inferi
or.de ma.⁊ obe.vbi nullus inferior põt parem vel maio
rem iudicare.facit de elec.innotuit maxime in foro con
tẽptioſo.⁊ rñdet ad.c.nos ſi ꝙ loquiſ ꝙ ſubmittit ſe iu
dicio ideſt diſcretioni: ⁊ ſic volũtarie põt papa ſtare alie
no iudicio: ſȝ nõ in iudicio cõtemptioſo. In ꝯtrariũ vi
deſ tex.in.c.ad ſupplicat.de renũc.vbi rõne officij ſuſce
pti ⁊ beneficij ſupior ſe ſubijcit inferiori.ad ideȝ de foro
cõpe.vex.vbi clericus ſubmittit ſe layco rõne feudi: ⁊ ꝙ
poſſit iferiori ſupior ſe ſubijcere probaſ no.in.l.eſt rece
ptũ de iur.o.iudi.hinc eſt ꝙ papa põt de ſuo iure cõpro
mittere ⁊ delegare: ⁊ ideȝ in nõ recognoſcẽte ſupiorẽ vt
no.de verbo.ſigni.c. ex pte.⁊ iõ pͥnceps in rebus fiſcali-
bus cõſtituit in lite ſua ⁊ pͥuati ꝓcuratorẽ fiſci vt in toto
titulo.C.vbi cauſe fiſcali ⁊ in ſuis patrimonialibus pro
curatorẽ ceſaris.⁊ credo ꝙ papa poſſit ſe ſubijcere cuili
bet iudici etiã ſecũlari ꝑ ea que infra dicã.ꝙ non obſtat
ꝙ inferior non iudicat ſupiorẽ quia ex quo ſe ſubijcit.
eſt inferior alius aũt eccl̃iaſticus in laicũ non poſſet cõ-
ſentire in pͥiudiciũ ordinis clericalis de foro cõpe. ſi dili
gentem.ſȝ hoc non habet locũ in papa q₂ queãdmoduȝ
ex cauſa qñqȝ ſubmittit clericũ iudicio ſeculari vt in ca-
ſibus no.de iudicijs.c.tñ nõ ab homĩe ita põt ſe ſubmit-
tere.Et ideo quitquid iſti dicãt.ego aſſentio glo.decre-
ti.ꝙ poſſit alteri cõmittere ſuã depoſitionem ex cauſa vt
cauſa ſubſiſtẽte vt q₂ ſit inutilis: vel ſit ſcãdalũ: vel aliud
ex quo poſſet renũctiare ipẽ ſpõte ita alteri ſuã ipam de
poſitionẽ cõmittere.nõ obſtant ꝯtraria q₂ ille qui vt de
legatus eũ deponit dr̃ deponere virtute delegantis ⁊ ſic
ipſius pape qui deus.in terris eſt de tranſlat.pla.ꝑ totũ.
⁊ hoc patet de iudicio xp̃i qui dixit pilato nullam habe
res erga me ptãtem niſi tibi datũ eſſet deſuꝑ. ⁊ ſic pote-
ſtas.erat pilato ab ipõ deo ⁊ ita papã iudicat alius man
dato ipſius pape qui deus eſt. ⁊ ſic põt ſe ipm̃ deponere
renũctiando ita ſȝ cõmittendo ſemꝑ loquor cum cauſa.
credo tñ ꝙ ſi ante depoſitionem mãdatũ reuocaret ꝙ nõ
poſſet ipm̃ deponẽ.l.iudiciũ.ſoluiſ.ff.de iudi.⁊ q₂ nõ ẽ
aſtrictus huic mandato ꝗn poſſit reuocare ante actũ de
poſitionis: poſtea nõ cũ non ſit amplius papa poſt depo
ſitionẽ.non ob.§.hinc etiã.quia ſymacus licet auctora-
uerit cõcilio ꝑ theodoricũ cõuocato nõ ſubmiſit ſe cõci-
lio.ſed conciliũ cognito de eius hereſi.alias cãs reſerua
uit dei iudicio ⁊ iuſte cũ non poſſet cognoſcere. Conclu
do igiſ ꝙ papa põt ſe ſubmittere alieno iudicio etiaȝ vt
deponi poſſit ⁊ idem in quolibet alio ſupiorẽ non reco-
gnoſcente.d.l.eſt receptũ. Scd̃a queſtio eſt an ex alia
cã dignitatẽ ꝑdat.⁊ poſtqȝ de renunctiatione ſatis vidi
mus nũc vtrũ hereſim ipõ iure maxime.Et dicendũ vide
tur ꝙ non: nam marcellinus papa qui thurificauit ydol̓
⁊ ſic hereſim cõmiſit non ꝑdidit continuo dignitatẽ ſȝ ſe
ſuo honore iudicauit deponendũ ergo nõ dũ depoſitus
erat.xxj.di.nunc aũt.nec debuiſſet deponi niſi ipẽ ex hu
militate ſe depoſuiſſet. Item iudas fuit hereticus vt no.
Inno.⁊ doc.de hereticis.c.fraternitatis.⁊ ſtatim tñ non
fuit pͥuatus pticipatione ſacramẽtoꝝ.nec factus intolle-
rabilis a xp̃o. Itẽ phariſey ⁊ pͥncipes iudeoꝝ crediderũt
aliqñ xp̃m filiũ dei: vt dicit Hieronim⁹: Chriſoſtim⁹: ⁊
origenes: ⁊ nicolaus de lira ſuꝑ illo v̓bo: hic eſt heres ve
nite occidamus.⁊ habebim⁹ hereditatẽ ei⁹ Math.xxj.
⁊ Math.xxij.⁊ Beda Luce.xxiii.ibi pater ignoſce eis.
Sȝ poſtea xp̃o eoꝝ vicia increpãte obſcuratũ fuit inſipi-
ens cor eoꝝ ⁊ ceciderũt ab iſta credulitate ꝙ crederẽt eũ
filiũ dei ꝙ ſi crediſſẽt eũ filiũ dei nũqȝ interfeciſſent. ⁊
nihilomin⁹ xp̃s vt ſacerdotes veneratus eſt eos cũ lepro
ſis mũdatis dixit ite oſtendite vos ſacerdotibus.ecce ꝙ
heretic⁹ nõ ipõ iuris dignitatem ꝑdit. Item apl̃i omnes
xp̃i crediderũt ante paſſionẽ vt cõſtat ex illo verbo cum
petrus ꝓ oĩbus dixit. Tu es xp̃s filius dei viui ſȝ cõſtat
ꝙ ab hac fide poſt paſſionem vel in paſſione omnes de
uiauerũt: iuxta illud Math.xxv. Uos oẽs ſcandalũ pa-
ciemini.ſuꝑ quo Hieronimus dicit: Omnes q̃deȝ cadũt
ſȝ non oẽs iacẽt.⁊ Marci vltimo dr̃: Exꝓbauit deus in
credulitatẽ eoꝝ.⁊ tñ apoſtoli ex hac deuiatione non ꝑdi
derũt apoſtolicã dignitatẽ. ⁊ iõ ſuꝑ illo Joh.vltimo di
cit Beda: ꝙ ideo ter interrogauit petrum ſi vere diligis
me.vt oſtenderet ꝙ ꝑ negotionẽ non ꝑdiderat graduȝ ⁊
dignitatem ſibi. Itẽ Aaron ſȝ ꝓpꝰ populi timorẽ cõſtru
xiſſet vitulũ cui populus victimas obtulit nõ ꝓpꝰ ea ſa-
cerdotiũ ꝑdidit Exodi.xxxij.ſȝ ibi colligaſ ꝙ nõduȝ ſa-
cerdos cõſecratus erat: ſȝ iuſſu dñi inſtitutus. Itẽ q₂ for
cius eſt matrimoniũ ſpũale q̃ȝ carnale de tranſla.pla.in
ter corporalia: ſȝ matrimoniũ carnale ꝓpter hereſim vel
apoſtaſyam nõ diſſoluiſ de diuortijs gaudem⁹.⁊.c.quã
to.no.in.iiij.ſenten.di.iij.ergo minus matrimoniũ ſpũa
le qd̃ eſt inter papã ⁊ vniuerſalẽ eccleſiã. Itẽ pͥnceps apo
ſteta nõ ẽ ipõ iure pͥuatus.xj.q.iij.c.iulian⁹. Iteȝ ſalomõ
ſȝ tẽpla dijs gentiũ conſtituiſſet amore muliex tñ nõ fuit
ipõ iure depoſitus ſed vniuerſus iſrahel ab eo iudicium
ſuſcipiebat. Sȝ ꝯrĩu videſ dicẽdũ ꝙ ꝓ hereſi papa depo
ni poſſit tex.eſt.xl.di.ſi papa.ibi niſi deprehendaſ a fide
alienus.⁊.xix.di.anaſtaſius .nam eſt tantus fidei fauor
etiam ſi eius ſit occulta hereſis poſſit de ipſa accuſari vt
vt no.glo.in.d.c.ſi papa.xl.di.⁊ no.Archidi.⁊ Joh.an.i
c.in fidei de hereticis in.vj.⁊ eſt tex.in.d.c.anaſtaſi⁹.xix
di.q₂ ibi occulte anaſtaſius coĩcauit heretic. loquor de
tali occulta hereſi de qua tñ ꝓbari poſſit.l.eos.C.de ap-
pel. Nã ⁊ hoc delictũ põt dici manifeſtũ quantũ ad hoc
vt accuſari poſſit.xj.q.iij.eoꝝ.Et tunc innodaſ ſententia
pͥceſſoris pape ⁊ incidit in canonẽ late ſentẽtie.xxiiij.q.j
achatius.el pͥmo. ⁊ ratio q₂ hereticus papa mior eſt quo
libet catholico vt.d.c.achatius.⁊.xij.q.j.c.ſcimus.⁊.xix.
di.anaſtaſius.⁊ ipõ iur papatũ ⁊ talẽ dignitatẽ ꝑdit q₂
vt dyabolus cõdẽpnandus eſt de peni.di.ij.pͥncipiũ. Et
duo ſufficiẽt teſtes vt dicit glo.ij.q.iiij.c.pͥſul. ⁊ merito
ſic eſt ſtatutũ: q₂ ipẽ caput eſt eccleſie iux̃ illud ad Ephe.
pͥmo.ipm̃ dedit caput ſuꝑ omnẽ eccl̃iaȝ q̃ eſt corp⁹ eius.
vñ deuiando a fide mortuus eſt iux̃ ſentẽtiã abaculi q₂
iuſtus ex fide viuit. Iteȝ quia aſſũptio alicuius ad fidẽ
eſt vita vt dicit apoſtolus ad Romanos. xj. ḡ ꝑ ꝯtrariũ
caſus a fide eſt mors. Igiſ non põt vitã influere in alijs
eccleſie mẽbris q₂ principiũ vite ſpũalis eſt fides. q₂ ſine
fide eſt impoſſibile placere deo. Naȝ ſm apoſtolum ad
Hebreos.xj.fides eſt ſubſtãtia.i.fũdamentũ oĩm ſperan
darũ rex: ⁊ eſt fũdamentũ omniũ v̓tutũ: q₂ vbi xp̃s non
eſt ſubaudi ꝑ fidei fũdamentũ nullũ boni opis eſt ſupra
edificiũ.j.q.j.cũ paulus.Et q₂ ꝑ fidẽ quis dr̃ dare vl̓ eſſe
de eccl̃ia: ſȝ hereticus eſt ſine fide: ḡ non ſtat nec eſt de ec
cleſia.pͥmũ ꝓbat Apoſtol⁹ ad Ro. xj.ibi tu aũt fide ſtas

z.ij.ad Corintheos fide ſtatis. Jtẽ papa a fide deuiãte
ipſe cõtinuo mortuus eſt: q2 nõ opat̃ ſm̃ fidẽ: z fides ſi
ne opatõe mortua eſt. Jacobi.ij.ca. z de ſacra vncti.ca.j.
§.q2 võ xp̃us. z.i.q.i.ca.fert̃. vñ ſi eſt mortu⁹ papa caput
eccleſie nõ põt eſſe caput corpis viui qõ eſt eccleſia z ſic
põt ſpũs vitalis in ceteris mẽbris infũdere: q2 principiũ
vite plurimũ eſt in capite: z capite langueſcente forti⁹ re
liqua corpis mẽbra inficiunt̃: z a plantu vſq3 ad verticẽ
nõ eſt in eo ſalus.vj.q.i.§.verũ. Jtem hereticus eſt p̃ciſ-
ſus ab eccleſia z ẽ ſicut ramus p̃ciſſus ab arbore ſine ſti-
pite qui continuo areſcit.xxiiij.q.j.ca.loquit̃. z eſt ille d̃
quo Joh.xv. Siquis nõ manſerit in me mittet̃ foras z
areſcet. Et iõ de hoc crimine nedũ accuſat̃: ſed cũ cõſtat
eũ in hereſim incidiſſe: ipſo iure eſt dãnatus ad hoc Jo-
hãnis.iij. qui nõ credit iã iudicatus eſt. vbi dicit Augu
ſtinus nõdum apparuit iudiciũ z iam factũ eſt iudiciũ.
z id qõ dicit apl̃s qui eiuſmodi eſt.i.hereticus ſubuer-
ſus eſt ꝓprio iudicio condẽnatus.xxiiij.q.j.ca. achati⁹
in fi. z.c.ſequenti hoc ꝓbat̃: q2 papa p̃eſt eccleſie ꝑ pote
ſtatẽ clauiũ petro conceſſaꝝ: matthei.xvj. ſed exiſtens ex
tra eccleſiã ꝓut eſt hereticus nõ habet claues iſtas: ergo
nõ eſt papa: poſtq̃3 eſt hereticus. Jtem hereticus nõ ha
bet ſecũ deũ3 patrẽ z ſpiritũ ſanctũ qui nõ ſũt in aliquo
exiſtente extra eccleſiã: ergo nõ habet papatũ extra eccle
ſiam exiſtẽs.xxiiij.q.j.ca.alius. Jtẽ heretici leproſis aſſi
mulant̃ varijs maculis peccatoꝝ pollutis vt dicit glo.le
uitici.xiij. z Numeri.v. ſed ſtatim ꝙ erant leproſi decla
rati extra caſtra mittebant̃ z ſit heretic⁹ declaratus ſtatĩ
eſt extra eccleſiã. z hoc vult ibidẽ Origenes dicens: exit
quis a veritate.i.a fide z charitate ꝑ hoc exit a caſtris ec
cleſie etiã ſi epi voce non abijciat̃. ad idem Leuitici.xxj.
ca. vbi dicit̃ hõ de ſemine aaron qui habuerit maculam
nõ ingrediet̃ ſanctuariũ meũ. Et ꝙ papa heretic⁹ ſit ipo
iure excõicat⁹ ꝓbat tex.apl̃i de quo.xj.q.ij.ſi his vbi di-
cit̃ z ſi angelus de celo aut nos aliter euangelizet vobis
qõ vobis euangelizauimus anathema ſit dum dicit: aut
nos loquit̃ de ſe ac alijs apl̃is z ſic petrus aliter euãgeli
zans eſſet anathema z idem in papa. nec obſtat ꝙ excõi-
catio ſit a iure poſitiuo z a canone z nõ ligat lex p̃ceſſo-
ris ſucceſſorẽ: de elec. ĩnotuit. q2 illud eſt verũ eo papa ꝑ
ſiſtente: ſed iã ipſe ꝓ lapſo in hereſim deſinit eſſe papa z
minor eſt quolibet catholico iõ ĩnodat̃ ſñia preceſſoris
vt ſit p̃uatus z excõicatus.xxiiij.q.j.achatius. vbi textus
cũ glo. iuxta nota.ꝑ Jo.an.in.c. vt cõmiſſi de hereti.i.vj.
in nouella vbi vult ꝙ p̃lati etiã qui habuerũt canonicu3
ĩgreſſum ꝓpter hereſim ſint ipſo iure p̃uati z quis tunc
ſit hui⁹ cauſe iudex ſtatim ꝓ primis queſtionib⁹ dicam.
Et hoc caſu põt deſeri ante ſñiam a fidelib⁹ dicto.c.ana-
ſtaſius.xix.di. vbi oſtendit̃ ꝙ p̃mo parenti ſtatim poſt
ſpretum mandatu3 dei z ante ſñiam ipſi elementa facta
fuere cõtraria z oĩa ſibi in dñio cõmiſſa obedientiã ſub
traxerunt: ita licet catholicus deſerere papã hereticũ añ
ſñiam ei⁹ tñ ſñie ſunt dũ tolerat tolerãde: vt notat̃.xxiiij
q.j.in ſũma. nõ obſtat qõ.ſ.in p̃n.dixi de marcellino vt
notaui infra in q̃one quis hui⁹ cauſe iudex eſt. nec alia
dicta in cõtrariũ vt in dicta.q. quis ſit iudex infra pate-
bit. hec tñ ſñia ſane intelligenda eſt qñ papa ꝓlabitur ĩ
hereſim ſcienter: ſecus ſi ignorant̃ non enĩ hereticũ facit
ignorantia ſed ꝯtinacia hoc ẽ volũtas ꝯtinaciter diſſen
tiens his que determinat eſſe de fide ſcã mater eccleſia.
xxiiij.q.iij.ca.apoſtolice. z hoc qñ ignorat illũ articulu3
fidei cõtra quẽ errat: z contrariũ credit eſſe de forma fi-
dei habens ꝓpoſitũ. ꝙ ſi ſibi ĩnoteſceret veritas fidei illi
adhereret hic vtiq3 hereticus nõ eſt cenſend⁹ iuxta illud
qõ dicit aplus de ſeipſo: veniã conſecutus ſum: q2 igno
rans feci in credulitate mea: z hoc eſt de mente Jnno. in
ca.j. de ſũma tri. ſecus ſi erret ignorans illud aſſeuerans

ꝓ vero ꝙ ſcit eccleſiã contra tenere: q2 talis ignorãtia ñ
excuſat z hoc qñ papa ꝓlabit̃ in hereſim ſtricto mõ non
largo mõ ſũpta. vnde notandũ eſt ꝙ largo mõ hereticuſ
quis multis modis dicit̃. Primo oĩs dubius in fide di
cit̃ hereticus: de hereti.ca.j. Jtẽ ſimoniac⁹ maxime qui
ſacramẽta ꝑuertit.j.q.j.ca.fert̃. z.ca.quiſq̃s. z.c.eos qui
z.q.ſi.c.patet. z dicit̃ his duobus modis heretic⁹ largo
modo ab electione erroris. Jte3 excõicat⁹ nã qui nõ eſt
eccleſie mẽbrũ hereticus iudicat̃: in auc̃. de priuil̃. dot̃.
colla.viij. ibi z ad oẽs qui nõ ſunt mẽbrũ ſancte z aplice
eccleſie. z ꝓbat̃.iiij.q.j.ca.ij. Et eſt rõ q2 hereticus aliqñ
dicit̃ ab heretiſchio qõ eſt idem ꝙ diuido. vñ dicit̃ fa-
milie herciſcũde.i.diuidũde: ſed excõicatus ab eccleſia
eſt diuiſus. vñ largo mõ dicit̃ hereticus. Jtem oĩs qui
male interpretat̃ ſanctã ſcripturã.i.qui alit̃ interp̃tat̃ q̃3
ſpũs ſanctus efflagitat a quo ſcripta eſt lic3 ab eccleſia ñ
receſſerit.xxiiij.q.iij.hereſis. z.xxiiij.q.ſi.ca.ſi.in fine. z
dicit̃ modo heretic⁹ ab electione erroris. Jtẽ qui noua3
opinionẽ inuenit eadẽ.q.ca.hereticus.xxxvij.di. relatũ
z dicit̃ tũc hereticus ab hereo heres: q2 nimiũ herẽt ꝓ-
prie opinioni. cõtra tex.ca. ne imitaris de cõſti. vñ here
ticus ex his quattuor modis dicit̃ vel ab electiõe erro-
ris: vel ab hereo heres: ab erro erres: vl̃ ab hereciſcho vt
dixi. Jtem dicit̃ hereticus qui priuilegiũ romane eccle
ſie ab ipſo ſũmo capite traditum conat̃ auferre.xxij.diſ.
oĩs. Jtem qui cõmunionẽ catholice eccleſie nõ recipit: ĩ
auc̃. p̃dicta de p̃uile. do. poſt. Jtem qui tranſgredit̃ pre-
cepta ſedis apoſtolice.xix.di.nulli. z qui ea non recipit.
xix.di.de libellis. his modis dicunt̃ heretici largo mo-
do qõ intellige qñ erant al̃s fideles z in aliquo p̃dictoꝝ
peccauerunt vel peccant qui ipſo iure ſũt excõicati. Sed
z largiſſimo mõ etiã qui ſunt contra eccleſia3 vt iudei z
gentiles: q2 qui nõ tenent fidei articulos heretici dicũt̃.
xxiiij.q.iij.ca.j.q2 võ. z ibi glo.no.in.c.firmiſſime de he
reticis. Jſti tamen vltimi nõ ſũt excõicati ꝓpter hoc. vñ
hic fallit regula ꝙ oĩs hereticus excõicatus eſt. Tertio
modo z ſtricto dicit̃ hereticus vt arbitror qui ꝯtinacit̃
aliter de fide ſentit q̃3 vniuerſalis eccleſia doceat.xxiiij.
q.j.ca.hoc eſt fides. z ſic eſt electio cõtradicens eccleſia-
ſtice doctrine vt dicit beatus Thomas ſecũda ſecũde.q.
xj.articulo.ij. nam hereſis ꝓprie ſumpta ẽ illa que dicit
ꝑuerſum dogma contrariũ directe fidei ꝙ quis ꝯtinaci
ter nutrire vl̃ defendere in eccleſia: vt.xxiiij.q.iiij.ca.int̃
ſciſma. Et iõ qui in aliquo articulo fidei alit̃ ſentit q̃3 ec
cleſia teneat ꝓprie hereticus eſt. z de iſta hereſi volũt iu
ra ꝙ papa dãnari poſſit: vt no.glo.lxxix.di.ſiquis pecu-
niã. Jdẽ dicendũ eſt de eo qui mõ p̃dicto ꝯtinacit̃ ñ re-
cipit ſancta quattuor p̃ma cõcilia: vt eſt tex.in.l.ſi.C. de
ſũma tri. z in auc̃. de eccleſiaſticis titulis.§.j. z.C. de he
reticis.l.quicũq3. vt in.c.iij. de hereticis. Jtẽ de eo q̃ ꝯti
naciter alit̃ ſentit de ſacr̃is eccleſie vt de baptiſmo: pñia
matrimonio: z ſi̾libus q̃3 ſcã mater eccleſia doceat: ut eſt
tex. de hereticis ad abolendã. Jdẽ de eo vel de illis q̃ di
cũt ꝯtinacit̃ aliqua eſſe licita z honeſta nec eẽ pctã que
pctã eſſe ſm̃ legẽ dei dãnata ſũt: vel arguere ea q̃ ꝑ pctis
volũt ꝯtinacit̃ q̃ nõ etiã ſcã d̃creuit eccleſia: vt hec plene
habent̃.xxiiij.q.ſi.ca.q̃dã cũ oĩbus ſp̃eb⁹ hereticoꝝ ibi
enarratis vſq3 in finẽ. Et vt hec ꝓbant̃ in cle. ad noſtra3
de hereticis. z in cle.j. de vſur. z.xxx.diſ.ca.vltĩo z ſi. Et
clari⁹ ꝓbat̃.xxiiij.q.iiij.ca.q̃d aũt. z.ca.q̃ in eccleſia. z.c.
q̃ alioꝝ. Et iõ q̃ ꝯtinaciter aſſereret ꝙ indifferent̃ iurare
eſſet pctm̃ talis foret heretic⁹: vt in ca.excõicam⁹.§.ſi. q̃
võ de hereticis. z hac de cauſa ꝑ heretic̃ olim fuit ordo
hũiliatoꝝ dãnatus: vt no.glo.in.c.olim el p̃mo de reſti.
ſpol̃. Et breuit̃ ꝓprie heretic⁹ eſt vt dixi q̃ ꝯtinacit̃ aliter
ſentit q̃3 vl̃is eccleſia doceat vel decernat: vt dicto.c. hec
ẽ fides.xxiiij.q.j. Et iõ qui aliter ſentiũt q̃3 dictet canon

firmiter ⁊ capl'm damnam⁹ de ſūma tri. tales ꝓprie ſunt heretici vt eſt tex. in dicto. c. damnam⁹ in fi. Et idē dico de credentib⁹ iſtis vt in. c. excōicamus el ſecūdo. §. fi. de hereti. Et concluſiue ꝑtinaciter aſſerens cōtra ea que ec‑cleſia diſponit ꝓprie heretic⁹ ē. Et ideo ſi ī iſtoꝝ aliquo papa ꝑtinaciter erraret eſſet heretic⁹ ⁊ ipſo iure anathe‑matizatus ⁊ a concilio deponēdus eſſet: qꝛ confiteri illa que ſūt fidei eſt de neceſſitate ſalutis ⁊ potiſſime ad hoc tenet̄ papa ⁊ alij ſupiores de eccleſia quoꝝ̄ confeſſione alij fideles audatiores fient. ⁊ dicit apl's ad Philippen̄. ꝑmo. hec igit̄ bene notanda ſunt: qꝛ ex his verbis multe q̄ōnes decidi poſſūt. Et ꝑmo an ſi papa ſit notori⁹ ſimo‑niacus ꝓ tali peccato deponi poſſet videt̄ ꝙ ſic qꝛ vt di‑xi. s̄. ſimonia hereſis eſt: vt dicto. c. fert̄. ⁊ c. quiſqs. j. q. j. cū ſimilib⁹. Sed ꝓ hereſi deponit̄ vt dicto. c. ſi papa. xl. di. ergo ꝓ ſimonia videt̄ poſſe deponi. Et ꝓ hac ſnīa vi‑det̄ tex. lxxix. di. ſiquis pecunia. Item ſimonia a petro ⁊ ab eccleſia iam eſt dānata. xxiiij. q. ſi. c. quidā verſi. ſimo‑niā. ⁊ habet̄ Actuū. viij. ca. dicēte petro ſymoni pecunia tua ſit tecū in ꝑditione. j. q. j. c. qui ſtudet. ſed qui incidit in hereſim iam dānatū etiam papa hereticus eſt. xix. di. anaſtaſius. ⁊ s̄. dixi. Et ꝑterea ſimoniaci ſūt deteriores hereticis macedonianis qui dicebāt ſpiritū ſanctū eſſe ſeruū ⁊ creaturā dei patris ⁊ filij. nā iſti dei ſeruū ſpiri‑tū ſanctū dicebāt. ſimoniaci v̄o ſpm̄ ſanctū ſeruū ſuū fa‑ciūt. j. q. j. ca. eos. Item ſimonia a xp̄o condēnata extitit. Et a deo in veteri ⁊ nouo teſtamēto damnata eſt. Dam‑nauit eā xp̄s cū ementes ⁊ vendētes de templo fugauit. j. q. iij. ex multis cū. c. ſequenti dānauit deus in veteri te‑ſtamento cū geſſi lepra ꝑcuſſit. j. q. j. c. qui ſtudet. ſi ergo papa hereſim ſimonie damnatā ſequit̄ tanꝗ̄ hereticus deponēdus eſt: vt dicto. c. anaſtaſius ⁊ iurib⁹ antedictis In contrariū videt̄ qꝛ ambitus qui idē eſt q̄ð ſimonia nō videt̄ cadere in papa vel ꝑncipe. l. j. ff. ad. l. iul̄. de am‑bitu no. lxxxij. di. preſbyter. ⁊ ibi glo. in verbo denariū ⁊. j. q. vi. c. fi. Et ꝑſertim in papa locum nō videt̄ habere poſſe ſimonia: qꝛ de omnibus eccleſijs ⁊ bonis eaꝝ libere pōt diſponere. xxij. di. ca. oīs. ⁊ de ꝑben. c. ij. li. vj. vnde ſi eccleſijs dandis alicui papa pecuniā recipit nō videt̄ cō‑mittere ſimoniā: qꝛ poſſet bona ipſi⁹ eccleſie tollere ⁊ ec‑cleſiam. Itē nec pecunia quā reciperet ꝓ ꝑſtando grām ſpūs ſancti: vel ꝓ ꝑſtatione ſacramentoꝝ: qꝛ cū poſſit ab eccleſiaſticis ſuadente neceſſitate pecunias exigere vt ð cenſi. c. cū aplus v̄ſi. ſuſtinem⁹. nō erit iudex qui poſſit vel debeat iudicare vtrū ꝓ alienatiōe gratie ſpūs ſancti receperit aut ex alia cauſa: qꝛ papa a nemine iudicat̄. ix. q. iij. c. nemo. ⁊ c. alioꝝ. Et ꝓ hac ſnīa videt̄ glo. ſic dicē lxxix. di. c. ſiquis pecunia. Itē qꝛ ⁊ ſi hereſis dicit̄ ſimo‑nia dicit̄ in genere hereſis nō ꝙ ſit contra dei articulos vel cōtra quattuoꝛ ꝑma ſancta cōcilia aut dei ſacramen‑ta. Et ideo ꝓ tali hereſi papa deponēdus nō videt̄: vt no‑tat glo. in dicto. c. ſiquis pecunia. imo ſm̄ Inno. i. c. quo‑tiens de ſimonia nullus ſimoniac⁹ eſt hereticus: niſi qui credidit ꝙ gratia ſpūs ſancti vel ipſe ſpūs ſanctus vena‑lis ſit. Si igit̄ ꝑ ſimoniā nō eſt hereticus ſit ſcelus quan‑tūcūqꝫ enorme papa ꝓ illo deponi non pōt: vt. c. ſi papa. xl. di. ⁊ ita vult Hoſtiē. ⁊ Jo. an. in. c. ꝓpoſuit de conceſ. ꝑben. vbi dicūt ꝙ ſit ſcelus quantūcūqꝫ grauiſſimū pa‑pa ꝓ ipſo accuſari vel deponi nō poſſit quid igit̄ eſt di‑cendū. Hic tria ꝑncipaliter ſunt videnda. Primū an papa poſſit dici ſimoniacus ſiue cōmittere ſimoniā. Se‑cundo an ꝓ tali delicto deponi poſſit. Tertio an ꝓ alio crimine grauiſſimo ꝑſertim ſcandalizante eccleſiā ⁊ pa‑pa in ſua obſtinatōe remanēte. Ad primū dubiū reſpon‑deo ꝙ quedā ſūt ſimoniaca qꝛ ꝓhibita: ⁊ quedā ꝓhibi‑ta qꝛ ſimoniaca: vt no. glo. de offi. dele. ex ꝑte cū ſi. in pri‑mo caſu q̄n ſūt ſimoniaca qꝛ ꝓhibita vt ſūt illa que cōſti‑tutione eccleſie ſūt ꝓhibita natura vel veteri teſtamēto vt eſt dare canonicis paſtū poſt receptionē in canonicū ⁊ ſicut eſt dare pecuniā ꝓpter habere beneficiū a papa: tūc talis ſimonia nō cadit in papā: rō qꝛ papa legib⁹ po‑ſitiuis ſolutus eſt ⁊ eſt ſupra ipſas leges nō ſub talibus legibus. l. ꝑnceps. ff. de legi. Et qꝛ quis ex ꝓpria lege nō ligat̄. vnde ſi ep̄us ſtatueret ꝙ ludens ad aleas ſolueret decem talenta ſtatutū non ligaret ipſū ep̄m ſtatuentē: vt no. Jo. an. in. ca. cui licet de regu. iur. in. vj. Et qꝛ ipſi⁹ pa‑pe voluntas contraria iuri poſitiuo ꝓ lege habenda eſt: qꝛ q̄ð ꝑncipi placet legis habet vigorē. l. ceſar. ff. de pu‑blica. ⁊. l. j. ff. de conſti. ꝑnci. Quedā aūt ſūt ꝓhibita quia ſimoniaca ſicut ꝓhibita in veteri teſtamento vel ex ipſa natura vt eſt ꝙ ſacramentū nō preſtet̄ pecunia: vel ſpūs ſanctus nō ſit venalis tūc papa niſi ex cauſa legitima nō poteſt ꝓ talibus accipere quin ſimoniā cōmittat: qꝛ pa‑pa legi diuine ⁊ naturali ſubditus ē. xl. di. c. homo xp̄ia‑nus. qꝛ naturalia ſūt īmutabilia. v. di. ꝑ totū. ⁊ inſti. de iure naturali. §. ſed naturalia. ⁊ ideo papa obligat̄ ex pa‑cto ⁊ ex ꝯuentione quā nō poſſet tollere ut no. in. c. que in eccleſiaꝝ de cōſtitu. quod intelligo niſi in his in qui‑bus habet nō obſtante pacto liberā adminiſtrationem qꝛ poteſt tollere pacto nō obſtante ꝙ ſi pacto cōceſſiſſet ꝑlaturā vel ius ſepulture ſic intelligo notata in cle. dudū in ſi. de ſepul. ⁊ in. c. ij. de voto. nota. in. c. ſignificatū de ꝑben. Quare cōcludo ꝙ papa ſine cauſa recipiēdo pecu‑nias ꝓ ſpū ſancto vl' ſacramētis cōmittit ſimoniā. ſecus ſi ꝓ collatione beneficij eccleſiaſtici qꝛ in his habet libe‑ram poteſtatē ⁊ hoc de ꝑmo. Ad ſecundū dubiū reſpon‑deo ꝙ ꝗuis ſimonia ſit peccatum grauiſſimū ꝓ ipſa tū ⁊ ꝓ quocūqꝫ alio crimine quantūcūqꝫ grauiſſimo pa‑pa nō poteſt ab alio iudicari vel ꝓpter delictum deponi etiā ſi delictū foret notoriū ⁊ ſcandalizans eccleſiā. tex. eſt in dicto. c. ſi papa. xl. diſ. vbi tex. dicit ꝙ ſi papa ſit re‑miſſus in officio negligens vel inutilis ita ꝙ ꝓprie ſalu‑tis eterne ſit īmemoꝛ vel inſup a bono taciturnus adeo ꝙ ſe ⁊ īnumerabiles cateruatim ducat ad inferos: tamē a nullo mortaliū redargui poteſt. ecce ꝙ crimē erat ſcan‑daloſum ⁊ notoriū: qꝛ ſecū ducebat ad gehēne ignē īnu‑meros populos ⁊ tū ꝓ hoc crimine ſiue ꝓ talibus crimi‑nibus nedum priuari ſed nec iudicari vel accuſari poſſe videt̄. nō obſtant contraria qꝛ ſimonia nō dicit̄ hereſis nec eſt niſi cum quis credit ſpiritū ſanctū vel ea que ſunt ſpūs ſancti poſſe pecunia emi: vt notat Inno. in dicto. c. quotiens de ſimonia. Item cū ſimonia dicit̄ hereſis di‑citur largo modo nō ſtricto quo larga hereſi papa depo‑nendus nō eſt vel accuſandus: vt. s̄. dixi nō ob. tex. in di‑cto. c. ſiquis pecunia. lxxix. diſ. qꝛ ille tex. debet intelligi quādo qui ꝑ ſimoniā ad papatū aliquē ꝓmouerūt non erant cardinales nec habebant ius eligendi: iō ibi talis ſic de facto electus nō eſt papa ⁊ tanꝗ̄ apoſtaticus non apoſtolicus a quocūqꝫ a tali ſua intruſione repelli pōt. Nō obſtat illud ꝙ ſimonia a deo in veteri teſtamento ⁊ a xp̄o in nouo ⁊ demū a petro ſit damnata: qꝛ eſt repro‑bata queadmodū ⁊ alia omnia peccata damnata ſūt: nō tamen ꝓpter ea ſequit̄ ꝙ cōmittens ſimoniacā prauita‑tem vel alia crimina reprobata ſit hereticus: qꝛ peccatoꝛ quantūcūqꝫ notorius ⁊ obſtinatus nō eſt hereticus iu‑dicandus ⁊ multo magis in papa: vt ex ſimonia vel alio notorio crimine nō poſſit accuſari vel deponi: dicto. c. ſi papa. credo tamen ꝙ ſi papa diceret: aut ꝑdicaret: vel aſ‑ſereret ꝑtinaciter ſimoniā nō eſſe peccatū ꝙ tali modo dici poſſet hereticus ⁊ dānari poſſet vt ꝓxima q̄ōne ſta‑tim dicam ꝑ iura que. s̄. deduxi de hereti. cle. ad noſtrā ⁊ de vſur. cle. j. ⁊. xxx. di. c. penul. ⁊ fi. credo etiā ꝙ ꝗuis papa ꝓ crimine non poſſit accuſari vel deponi ꝙ tamen ei denūciatio euangelica fieri poteſt ſm̄ doctrinā euan‑

gelicam: de qua.ij.q.j.ſi peccauerit.vt poſſit ei denūcia-
ri ne peccet: q2 quilibet dicit̄ frater.xj.q.iij.ad menſaꝫ.
ꝛ ita notat glo.i dicto.c.ſi papa.xl.di.ꝛ.ix.q.iij.c.nemo.
Alia aūt publica denūciatio fieri nō poteſt vt inde poſ-
ſit accuſari vel deponi ꝑ ſupradicta. Stat ergo cōcluſio
ꝙ ꝓ ſimonia papa nō poſſit accuſari deponi vel ꝓ alio
crimine quantūcūqꝫ notorio ꝛ ſcandaloſo: niſi forte pa-
pa aſſereret ꝑtinaciter illa nō eſſe crimīa vel delicta que
ab eccleſia dānata forent vt.ſ.dixi.vel niſi ſit crimen he-
reſis ipſa hereſi diſtricte ſumpta vt dictū eſt: ꝛ hoc in pa-
pa viuente.papa aūt mortuus an pōt accuſari de crimie
ꝛ de hereſi nō eſt dubiū.xxiiij.q.j.achatius el ꝑmo.ꝛ.q.
ij.ca.fi. Naꝫ accuſari ꝛ iudex ei⁹ eſt ſucceſſor: vt dicto.c.
achatius.ꝛ ita vult Jo.an.ꝛ Archi.in dicto.c.in fidei.ð
hereti.nec modo papa ꝓfert ſnīam contra defunctū pa-
rem.contra.l.nā magiſtrat⁹ de arbi.qui ſi defūctus fuit
hereticus minor fuit vt dixi quolibꝫ catholico. Jtē ipo
iure papatū ꝛ ipſam dignitatē ꝑdidit ne fuit ampli⁹ pa-
pa: de hereticis.c.fi.facit de ꝑſcrip.c.j.ꝛ in.c.cū ſm leges
de heret.in.vj.ꝛ infra dicā.vnde ſucceſſor erit iudex nec
ꝓpter hoc erit opus cōuocare conciliū vt dixi. Et ſi papa
defūctus fuerit hereticus etiā mortu⁹ excōicari poterit:
dicto.c.fi.xxiiij.q.ij.ſiue poti⁹ declarari fuiſſe excōicatū
q2 ꝓpter hereſim ipſo iure fuit ſnīa excōicationis inoda-
tus dicto.c.anaſtaſius. Et ex his oportet iquirere tertiū
dubiū an ꝓ alio crimine notorio ſcandalizante eccleſiaꝫ
de quo papa monitus nō curauit: vel nō curat ſe corri-
gere: ſed in ſua obſtinatiōe ſtetit: aut remanet vel ꝑſiſtit
an ꝓ tali ipſe papa accuſari vel deponi poſſit videt̄ ꝙ ſi
ī tex. dicti.c.ſi papa. q2 vt dixi ibi erat notoriū ꝛ eccleſiā
ſcandalizans: q2 ꝓpter illa peccata multos populos ſecū
trahebat ad tartara ꝛ tn̄ ꝓ tali peccato a nemine eſt accu-
ſandus vel iudicandus: vt ibi ꝛ.ix.q.iij.nemo.ꝛ.c.alioꝝ
xxiiij.q.ij.ſane. Jtem q2 q̄uis papa grauiſſime peccet ð
peccatis quantūcūqꝫ grauiſſimis ꝛ notorijs etiā eccleſiā
ſcandalizantib⁹ ipſe nihilomin⁹ papa ꝑſiſtit. Quis igitur
eū iudicabit: quia inferiores contra ſupiorem ſnīam nō
dicunt nec eoꝝ crimina audiūt.xxj.di.cum inferior.ꝛ de
ma.ꝛ obe.cū inferior.ꝛ.l.nā magiſtrat⁹.ff.de ar.non enī
debet caput turbari: q2 ſi tota ſubuerteret̄ eccleſia ſepi⁹
cōtēnando caput ꝛ multi crimina in papa confingerent
vt caput eccleſie: ꝛ ꝑ ꝯſequens eccleſiā cōturbarēt: ꝛ poſ-
ſent tales accuſatiōes eſſe cauſa diuerſoꝝ ſciſmatū. Ne-
ceſſe eſt enī eſſe vnūꝫ ꝑncipiū alios regulans: ipſe autē a
nullo debeat niſi a ſeipſo regulari vel a deo.facit.xxj.di.
nūc aūt.ꝑut ibi dicit̄ ꝙ papa debet in ſinu ſuo colligere
cauſam ſuā ꝛ ipſe de ſeipſo iudicare.facit.l.ꝛ hec tiberi⁹
ff.de heredi.inſti.ꝛ.l.eſt receptū.ff. de iuriſdi.om.iudi.
no.in.l.j.C.ne quis in ſua cauſa ius di.in quib⁹ iuribus
ꝓbat̄ ꝙ iſti nō recognoſcētes ſuperiorē ipſi ſuaꝝ cauſa-
rū debent iudices eſſe ꝛ ſuas cauſas audire.xvij.di.§.fi.
xl.di.ſi papa.xxj.diſ.nūc aūt.ꝛ infra dicam in qōne quis
iudex ſit. Nō ergo de his cauſis alius debet ſe poſſe au-
diendo nedū iudicando intromittere. Jn contrariuꝫ vi-
detur glo. Johānis ꝛ ſnīa Huguitiōis qui viri fuerūt ma-
xime auctoritatis in dicto.c.ſi papa.xl.diſ.volentes ꝙ ſi
papa eſt in notorio crimine ſcandalizante eccleſiaꝫ ꝛ eſt
incorrigibilis qō intelligo: quia multotiens monitus ſe
emendare nō velit ꝙ de tali crimine poſſit accuſari. Nā
talis cōtumacia dicit̄ hereſis.lxxxj.di.c.ſi qui ꝑſbyteri.
vbi eſt tex. ꝙ peccatum ariolandi eſt nolle obedire ꝛ ſce-
lus idolatrie eſt nolle acquieſcere. Et q2 qui crimen ali-
quod defendit ꝛ de illo ſe corrigere nō vult ꝑuerſus eſt
ꝛ ꝓprio iudicio condēnatus: vt dicit ap̄lus ad Titū ter-
tio caplo: q2 error cui nō reſiſtit̄ approbat̄: ꝛ ꝑlatus ta-
cendo cōſentit.xlij.di.ſit rector.lxxxiij.di.error.ꝛ de he-
reticis.c.ij. Si enī ꝑlatus nō emendat delicta notoria ē

ſuſpect⁹ ꝙ ſit talis vitij aſſenſor ꝛ ſuſtētator quanto ma-
gis cū monitus ſeipſum non corrigit ꝛ eccleſiā ſcandali-
zat. Et quia qui rebelliter viuit: ꝛ diſcere aut agere bona
recuſat: magis diaboli q̄ xp̄i membrum eſſe oſtendit̄: ꝛ
potius infidelis q̄ fidelis eſſe monſtrat̄.xxx.di.c.fi. Ex
quibus concludit̄ ꝙ papa ꝑſiſtente in crimine notorio
ſcandalizante eccleſiā ꝛ ſe nō emēdante ꝙ ipſe infidelis
ſiue hereticus dici debeat ꝛ nō ꝓ peccato ſed ꝓ obſtina-
tione ꝛ hereſi dici debeat depoſitus ſiue etiā cōdemnan-
dus aut etiā accuſandus. Pro ſolutiōe dubij hu⁹ ꝑri-
mū ꝑmitto vt dixi.ſ.ꝙ ex ſolo quantūcūqꝫ delicto gra-
uiſſimo etiā notorio ꝛ ſcandaloſo dūmodo nō ſapiente
hereſim ſtricto modo ſumptā papa deponi vel accuſari
nō debet: vt dicto.c.ſi papa.ꝛ iuribus ꝑallegatis. Si vo
nō ſolum in tali crimine eſt ꝛ ꝑſiſtit: ſed ipſū non eſſe cri-
men verbo defendit: qō tn̄ iure diuino vel naturali dā-
natū ſit: nō dico iure poſitiuo: q2 vt.ſ.dixi huic iuri poſ-
ſet derogare cū ipſi nō ſit ſubditus: de cōceſ.ꝑben.c.pro-
poſuit. tūc nō de ipſo crimine ſed de hac aſſertiōe ꝛ he-
reſi damnari poterit: q2 talis aſſertio hereſis eſt: vt dicto
ca.penul.ꝛ fi.xxx.di. Jtem credo ſi peccatū habet cauſaꝫ
ſucceſſiuā vel reiterabilē ꝛ papa monit⁹ ſemp ꝛ pluries
tale peccatuꝫ reiteret vel in ipſo ſucceſſiue ſpernēs tales
monitores ꝑſiſtat ꝑtinaciter: ꝛ vniuerſā eccleſiā ſcanda-
lizet. cum enī tūc videat̄ aſſerere ipſum peccatuꝫ nō eſſe
crimen ſiue delictū: q2 mendacia ꝛ aſſertiōes ita opatio-
nibus ꝛ factis ſiūt ſicut ꝛ verbis: vt de appel.c.dilecti.de
accuſa.c.inquiſitōis.§.nec ad petitionē in verbo aſſerūt
ꝛ.ff.de edi.edic.l.ſi tn̄.§.ei qui.ꝛ.xxij.q.vj.c.cauete. Cer-
te iſto caſu q2 populos forte ꝓpter tale peccatū facit a fi-
de deficere credo eū tanq̄ hereticum nō recipientē accu-
ſandum fore ꝛ deponendū: q2 par eſt a fide exorbitare ꝛ
alioſ exemplo vl' verbo a fide deijcere.ij.q.vij.c.quis ex
vobis.al's.c.paulus facit.de pe.c.fi.ꝛ de ꝑſūptio.c.lr̄as.
hoc enī caſu nō ſolum ſibi nocet ſed toti mūdo ꝑſertim
q2 idiote ꝛ ſimplices facile imitarent̄ ſic errantē ꝛ talia
cōmittentē peccata. Et hoc caſu ab impatore pōt īterro-
gari ſi vult talem vitaꝫ ſequi: vel de fide ſup hoc interro-
gari pōt: vt.xxv.q.j.ſatagendum ꝛ ſi ꝑſeuerat in crimine
poterit vt hereticus iudicari: facit de hereti.c.cū ꝯtuma-
cia li.vj. Et ideo tpe ſacrilegij ſciſmatis papa qui iuraue-
rat ꝛ vouerat renūciare papatui ꝓpter ſanctā vnionē in-
ducere q2 monitus implere iuramēta nō curauit ſꝫ ſpre-
uit ꝛ diu in ſua obſtinatiōe ſtetit a cōſilio conſtantienſi
ꝛ prius in piſano conſilio ꝓ heretico eſt damnat⁹.ꝛ ra-
tio q2 monitionib⁹ factis ſibi de ipſo adimplendo ipſe
in peccato ꝑſiſtente de hereſi ſuſpectus erat tanq̄ nō cre-
deret id eſſe peccatuꝫ qō erat: ideo merito extitit depoſi-
tus ꝛ damnatus. Unde concludo ꝙ ꝓ nullo crimine pa-
pa accuſatur ſiue deponit̄ niſi ꝓ hereſi ſūpta ſtricto mō
vt ante dixi: vel ꝓ notorio crimine vniuerſalē eccleſiam
ſcandalizante in quo papa monitus ꝑſeueret vel ipſum
reiterando ꝯtinuet: q2 tunc de hereſi eſt ſuſpectus: videlꝫ
ꝙ non credat deum eſſe criminū vltorem: ſiue aliā vitā
ꝛ ſic eſt ſuſpectus in articulis fidei: ꝛ hoc modo pōt veri-
ficari illa glo.ꝛ ideo monitus ſi ſe nō corrigit eſt hereti-
cus arbitrandus nā cum tale delictum cōturbet vniuer-
ſalem eccleſiaꝫ ꝛ bonū eius ꝛ papa monitus ſe nō remo-
uet tunc videt̄ bonum vniuerſalis eccleſie ꝑturbare. Et
ipſe verbis aut factis hoc aſſerens eſt hereticus.xxv.q.
j.que ad ꝑpetuam.ꝛ.j.q.vij.c.ꝛ ſi illa. Et poterit ꝑ conci-
liū iudicari: quia tex.c.ſi papa.non dicit ꝙ ꝓ ſola hereſi
papa ſolum iudicari poſſit: ſed dicit cuꝫ deꝑhendit̄ a fi-
de alienus. ſed quando eſt magis alienus a fide q̄ ea q̄
ſunt fidei ꝑtinaciter non adimplet dictis iuribus. Jtem
papa ſic peccando ꝛ ꝑtinaciter ꝑſeuerando ꝑturbat ſta-
tum vniuerſalis eccleſie ꝛ in ſubuerſiōe ꝛ in grauiſſimo

ꝑiculo ponit.igiť ſuſtẽtari nõ debet ſiue ſuſtineri.xxiiij.
q.j.memoꝛ ſum.⁊.xxv.q.j.que ad ꝑpetuam.⁊ eadem cã
q.ij.c.ſi ea.diceref ei velle eccleſiã deſtruere qđ pape nõ
licet.ij.ad Coꝛinth.xiij.dum diciť ibi ſm poteſtatẽ que
mihi data eſt in edificationẽ nõ in deſtructionem. ⁊ ꝓ-
pter iſta decidiť ⁊ aliud dubium.An ꝓpter ſciſma papa
poſſit a papatu deponi foꝛte ſi contingat ipſum ſciſmati
cum fieri. Et videtur ꝙ deponi poſſit quia delictuꝫ ſciſ
matis videť grauius omni delicto etiã grauius delicto
hereſis.xxiiij.q.j.c.nõ afferamus in fine. Secũdo quia
ſciſmaticus ex ꝑſeuerantia in hereſim ꝓlabitur:vt nota.
xxiiij.q.iii.c.inter ſciſma.Et videť ꝓlabi in hereſim ſtri
cto modo ſumpta: quia venit contra mentẽ articuli di-
centis ꝙ vna ſit eccleſia ſponſa xp̄i pulchꝛa ſine macula
⁊ ſine ruga oꝛtus ꝯcluſus eſt fons ſignatus ⁊ puteus aq̃
viue.xxiiij.q.j.c.quoniã vetus. ⁊.c.omnibꝰ.⁊ hoc dicũt
omnia illa iura que retuli in p̃ncipio huius oꝑis in pꝛi-
ma qõne in argumento quod incipit vrgentiſſimaꝫ ⁊c̃.
hoc ꝓbat textus.xxiiij.q.j.aduocauit. dicẽs ꝙ fides nõ
poteſt eſſe in ſciſmate quia ⁊ ſi foꝛte fideꝫ ſciſmaticus te
net in deũ tamen erga dei eccleſiam ſciſmaticus fidẽ nõ
tenet. Nam ſciſma idẽ eſt qđ ſciſſura ſiue ſciſſio.xxiiij.
q.j.ſciſma.vel diciť illicita diſceſſio eoꝝ inter quos vni
tas eſſe debet vel illicitus ab vnitate vel vniuerſitate di-
ſceſſus vel illicita diuiſio ꝑ inobedientiã ab vnione fa-
cta.vnde ſciſmaticus ẽ qui ab vnitate ſancte romane ec
cleſie ſe ſeparat atqꝫ ſcindit a qua qui ſciſſi ſũt nõ viden-
tur xp̄o fidem exhibere debitam a quibꝰ euacuať paſſio
eius atqꝫ diſtrahiť.xxiiij.q.j.aduocauit.⁊.c.loquiť.ve-
niunt enim vt dixi contra articulũ ſymboli dicentis.Et
ĩ vnã ſanctã catholicã ⁊c̃.plures vt ita dixerim eccleſias
conſtruere ſatagentes que ſciſmata pluribus modis cõ
uincti poſſunt vel cũ contra ſanctam eccleſiam romanã
⁊ ſũmũ pontificẽ ſeu aliũ canonicũ epiſcopũ aduerſa al
taria erigunť ⁊ a xp̄iana veritate ⁊ vnica catholica ſede
ſacrilego ſciſmate ſeparanť.xxiij.q.v.c. nõ nos.cũ duo-
bus ſequentibꝰ.Et hoc poteſt accidere etiam in illo qui
ſe ſũmũ pontificẽ pꝛetenderet cũ alteri exiſtenti in pon-
tificatu ſũmo aduerſareť vt pꝛobať in.c.p̃mo de ſciſma.
vel quando papa vellet diuidere eccleſiam ⁊ facere aliaꝫ
romane eccleſie parem ⁊ ſedem ſuam in nullo recogno-
ſcente:vel ſi diceret ꝙ in vnitate nõ eſt ſalus vel intra ec-
cleſiam ⁊ quereret eccleſiã ſcindere vel extra ipſaꝫ ſe po-
nere:vel foꝛte quando duo de pontificatu ſũmo conten
derent.⁊ merito quis foꝛet pontifex dubitareť:vt.lxxix.
di.ſiquis pecuniã.⁊ quilibet partem nõ modicã chꝛiſti-
colarũ ad ſe traheret ⁊ in parte xp̄ianoꝝ ſciſſa ⁊ ſibi que-
ſita diu quilibet ſtaret ⁊ gauderet.nam cũ in hac ſponſa
vnus ſolus debeat reſidere qui ſit vnicus ſucceſſoꝛ petri
⁊ vicarius ieſu xp̄i ⁊ eccleſie ſponſus ſi in ea modo p̃di-
cto duo p̃ſideant videnť conſtituere in eccleſia duo capi
ta tanqꝫ monſtrũ contra tex.qui ſi. ſint legit.c.ꝑ venera-
bilem de offi.oꝛdina. in pleriſqꝫ.⁊ quilibet ſciſmaticus
eſſet.Item ipſã eccleſiã vnicã coꝛrũpere videnť ei duos
vt ita dixerim viros attribuendo ⁊ ſeipſos eccleſie am-
bos viros faciendo vnde nõ conſeruãte eaꝫ pudicam ⁊
incoꝛruptam ſed adulteraꝫ ſicut mulier que duos viros
habeat adultera eſt arguẽdo de carnali matrimonio ad
ſpirituale.vij.q.j.c.ſicut vir.cum enĩ eccleſia vt ante dixi
vnica eſſe debeat que ramos ſuos ꝑ omnẽ terraꝫ copia
ſue vbertatis expandat:vt.xxiiij.q.j.loquiť.duo vt ſũmi
pontifices pꝛincipantes eam ſcindunt ⁊ a xp̄i cõpage ſe
metipſos arrũpunt vnde nõ diciť xp̄us in eoꝝ coꝛdibus
habitare.xxiiij.q.j.audiuimꝰ.⁊ dicto.c.alienus.nec poſ
ſũt habere deũ patrẽ qui eccleſie nõ hñt vnitatẽ:dicto.c.
omnibꝰ.Ad idem textus bonus.vij.q.j.c.deniqꝫ.ibi ec-
cleſiam ſcindentes ⁊ contra patrem ⁊ vnitatẽ xp̄i rebel-
les cathedram ſibi ſatagunt conſtituere.ꝓ hoc etiã tex.
in.c.abijt iudas.xj.q.iij.vbi eſt tex. ꝙ deum ꝑdunt qui
ſocietatẽ fraternitatis aliqua diſcoꝛdie peſte cõmaculãt
ſi hi duo de papatu contendentes diuidẽtes eccleſiã ſo-
cietatem fraternitatis cõmaculare videnť:⁊ deum iterũ
ꝑdere. Et ex his inferť ꝙ ſciſma poteſt conſiderari ra
tione diuiſionis nõ ſoluꝫ in mẽbꝛis ſed ⁊ in capite. Aut
in membꝛis cũ in vnitate ſciſma eſſe nõ debeat aut poſ-
ſit ⁊ iſti ſic ſciſſe pꝛincipantes duas:vt ita dixerim eccle-
ſias conſtruere conanť cum tamẽ vnus ſit xp̄us ⁊ vnum
eius eccleſie coꝛpus myſticũ vnũ tñ rectoꝛem habens ſi
ue habere debens ad Coꝛintheos pꝛimo.⁊ ad Epheſios
tertio.⁊.vij.q.j.in apibus.Unde ꝓphani ⁊ alieni ſũt ho-
ſtes iſti qui taliter xp̄i vnicam ſcindunt nec tamen eccle
ſie vnitatem.xxiiij.q.j.alienus.que eſſe debet vnica ⁊ in
coꝛrupta pudica vnius cubilis ſanctitatem caſto pudo-
re cuſtodiẽs.xxiiij.q.j. loquitur.vbi textus dicit ꝙ xp̄s
ſuꝑ vnum fundauit eccleſiam ⁊ ab vnitate exoꝛdium ꝓ-
ficiſciť vt eccleſia vna monſtreť nõ due vt ipſi de papa-
tu contendentes concupiſcũt chꝛiſtianũ genus in duas
partes tenentes indebite ſeparatuꝫ.Et ibi ſubdit textus
ꝙ vnus debet eſſe epiſcopus vnuꝫ caput vna oꝛigo que
ramos ſuos ꝑ vniuerſam terrã expandit. Sed hi de pa-
patu contendẽtes eccleſiam ſcindũt ⁊ in hereſim ſtricto
modo ſumptã incidere videnť vt dicere videtur glo. in
auč.de pꝛiuiľ.do.hereticis mulieribꝰ non pꝛeſta.ibi ad
omnes qui nõ ſunt membꝛũ ⁊c̃.tales ergo etiã ſe ſũmos
pontifices p̃tendentes videnť ipſo iure ſciſmatici ⁊ per-
dere dignitates ⁊ omni eſſe iudiciaria poteſtate pꝛiuari
xxiiij.q.j.c.audiuimus.⁊.§.ſin autẽ. ⁊.c.didicimus.vbi
eſt textus ꝙ ſciſmatici iuriſditionalia perdunt ⁊ debent
inter antixp̄os nominari. Ad idem.vij.q.j.achatius.nã
ſciſmaticus eſt hereticus:vt notat Jo.an.ĩ.c.firmiſſime
de hereticis.⁊ alij docto.no.in rubꝛica de ſciſma.Sed ſi
cut hereticus etiaꝫ papa ipſo iure dignitatẽ perdit.Idẽ
videtur cum papa in ſciſma ꝓlabiť vel cum duo de pa-
patu contendẽtes nephariũ ſciſma nutriũt ⁊ xp̄i greges
in partes diuerſas ſcindũt.Et inſuper ſciſmaticus nõ fo
ret hereticus tamẽ ſimile vt de hereſi ⁊ de ſciſmatico iu
dicatur a deolvt in ꝓceſſu ſciſmaticus ſit hereticus.xxiiij
q.finali.c.inter ſciſma.nota.ĩ.c.firmiſſime de hereticis.
⁊ ꝑ docto.in rubꝛica de ſciſma.Sed ſtatuta penalia etiã
in vno exequitoꝛ locũ habere videnť ĩ alio in.c.tranſla
to de cõſtitu.l.j.dele.p̃mo.nota.in.l.qđ vero.ff. de legi.
⁊ in.l.ſiquis ſeruo.C.de fur.⁊ ibi glo.que dicit idem in
filio:ſed ꝓ hereſi papa deponiť:vt.xl.diſ.ſi papa.ergo ⁊
ꝓ ſciſmate crimini hereſis adequato maxime:qꝛ textus
in dicto.c.ſi papa.nõ dicit ſimpliciter ꝙ papa tñ pꝛo he
reſi deponatur:ſed dicit ꝙ deponiť cum depꝛehenditur
deuius ſed certe diciť a fide deuiare qui eccleſiam nitiť
ſcindere.xxiiij.q.j.alienus.j.q.j.teneamus. ⁊.xj.q.ſi.ca.
ſicut domini. Et ꝓ hac ſñia facit:quia cõmittens crimẽ
ſciſmatis peccatum cõmittit grauiſſimũ ⁊ ſcandalizans
eccleſiam ⁊ ꝑuertit bonũ publicum eius.vnde ſi monitꝰ
nõ deſiſtit videtur ꝓ tali delicto poſſe deponi vt ꝓximo
deciſo dubio ante dixi.Sed contrariũ videť:quia nega
ri nõ poteſt ꝙ ſciſma nõ ſit crimen diuerſuꝫ ab hereſi vt
ꝓbat textus.xxiiij.q.ſi.inter ſciſma.⁊ ibi glo.⁊ Archid.
⁊ eadẽ cauſa.q.j.ca.non auferamus.⁊ ſimiliter ibi glo.⁊
Archi. Et diuerſitates tituloꝝ manifeſtant qꝛ alius ẽ ti
tulus de hereticis alius de ſciſmaticis:ideo ſciſmaticus
ſaltim in ſuo pꝛincipio non eſt hereticus:vt nota.xxiiij.
q.j.c.inter ſciſma.ſed cũ papa non debeat niſi pꝛo hereſi
ſtricto modo ſumpta iudicari vt dixi.ſ.⁊ notaui ĩ dicto
ca.ſiquis pecuniam.lxxix.di.⁊ ibi glo. ⁊ habeo ꝙ ꝓ ſciſ
mate deponi papa vel iudicari non debet niſi pꝛo hereſi
ſtricte ſumpta.Et quia ſi ſciſma aliqñ hereſiſ dici poteſt

ptīquis errat aut inheret ꝓprie opinioni ⁊ ſciſmati tñ dicemus eam hereſim dici largo modo ſumptā nō ſtricte: quia iſta ſtant ſimul ꝙ aliquis eccleſiam romanam vnicā confiteat̄ ⁊ ſupremam ⁊ tamen ab ipſa de facto ſe ſcindat in vnitate nō ꝯſiſtens hic igit̄ nō negat articulū ⁊ in vnam ſanctā. Sed nō cōmunicat vnitati vnde ſciſmaticus ſed nō hereticus. vel etiā pōt eſſe ꝙ aliquis credat vnicam eccleſiam ⁊ etiam papā tamen ei de facto nō pareat ⁊ talis acephalus potius dicendus ꝙ̄ ſciſmatic⁹ vel hereticus. xij. diſ. nullus. xxiiij. q. ij. abbatibus. Rurſus nō videt̄ ꝙ duobus de ſūmo pontificatu contendētibus ſciſmatici dici debeant ſaltum quin vnus canonice ſit electus. Nam ille licet contradictorem habeat ſecū cathedram petri contendens tamē nō debet ipſe ſciſmaticus iudicari qui rite elect⁹ extitit ꝓbatur in. c. j. de ſciſma. Nam ꝙ̄uis ille otto ⁊ alter Guido qui cōtenderūt de papatu cū Alexandro ſciſmatici fuerint iudicati. ipſe tamē alexander ꝓ ſciſmatico damnatus nō extitit. Hoc etiam ꝓbat textus. xvij. di. §. hinc etiā. vbi eſt textus ꝙ ſymachus accuſatus ꝓnūciatus eſt papa ⁊ licꝫ textus nō aperiat ꝙ eſſet cū alio de papatu contentio tamen legit̄ in Cronicis ꝙ quidā laurentius contra ſymachū cōtendens ſe papam ꝑtendebat ⁊ tamen ſynodus nō condemnauit ꝓ ſciſmatico ſymachū ſed laurentiū. ⁊ eſt ratio q2 licet ſciſma dici poſſit multis modis vt ſtatim dicam: ꝓprie tamen ſunt ſciſmatici qui ſunt diuiſi ab eccleſie vnitate. ſed ille qui eſt verus papa ⁊ de facto inquietatur in ſuo iure ⁊ ſe defendit non eſt diuiſus ab eccleſie vnitate ergo eſt ridiculum dicere ꝙ ex hoc ſit ſciſmaticus: quia iura ſua defendat. nam nemini iniuriā facit qui vtitur iure ſuo vt ꝓbant oīa ꝑcedentia iura ꝑſertim textus in dicto. c. j. de ſciſmaticis. Ad hoc idē tex. xxiiij. q. j. c. qm̄ vetus. vbi tex. eſt ꝙ licet oriens ſciſmatizaret papatū romanus a Hieronymo cōꝓbatur in papam ⁊ nō ſciſmaticus iudicandus eſt. Et ideo ꝙ̄uis greci ſciſmatici ſint ⁊ omnis qui ſe ꝑcidit ab eccleſia ſit ſciſmatic⁹ ⁊ ꝑſertim qui ſe erigunt contra eccleſiam aduerſa altaria vt dicto ca. nō nos cum duobus ſequentib⁹. xxiij. q. v. nō tamen ꝓpterea papa ius ſuū ⁊ romane eccleſie ꝓſequentē ſciſmaticū nūciabimus vel dicemus: īmo plus glo. voluiſſe videtur. xxiiij. q. j. in ſūma. ⁊ eadē cauſa ⁊ qōne. c. didicimus. in glo. ij. ꝙ duobus ꝯtendentib⁹ de papatu neuter eoꝝ ſciſmaticus dici debeat que tamen glo. videt̄ cōtur cōtra. tex. dicti. c. j. de ſciſma. vbi eſt tex. ꝙ ⁊ ſi alexander qui erat papa ibi ſciſmaticus non fuerit octauianus tamen qui fuit in papatu alexandro contradictor ⁊ Guido octauiano ſuccedens ſciſmatici ſunt damnati: ſed illa glo. dꝫ intelligi ſane qn̄ quilibet de pontificatu contendens ex ꝓbabili dubio mouebat̄ ad ſe papam ꝑtendendum. nam tunc quilibet excuſari videt̄ a ſciſmate. l. j. §. ceterum. vbi bonus tex. ff. de ventre inſpici. ⁊ l. de etate. §. ex cauſa de interrog. acti. facit. ff. de edil. edic. l. quid ſi fugitiu⁹. §. apud labeonē. ⁊ videt̄ tex. in. l. fi. ff. de adult. Et hoc videt̄ velle Thomas in ſecūda ſecūde di. x. articulo ſecūdo. ad idē di. xl. arti. xxxix. ⁊ etiam ſi ambo nullū ius haberent in papatu ꝓbabiliter tamen poſſet arbitrari aliquis ꝙ eſſet papa in nullo delicto taliter ius papatus ꝓſequēs deberet iudicari vt dictis iurib⁹ multo minus quando vnus eſſet verus papa ⁊ ius ſuū aduerſus alterum iniuſte oppugnantē teneret̄ hic enim nō ſolum ſciſmaticus nō eſt dicendus imo papa ꝓnūciandus eſt ſicut ſynodus ſymachū papam ꝓnūciauit dicto. §. hinc etiam. xvij. di. ⁊ quēadmodum alexander non obſtante ſciſmate octauiani iuſte reſedit in papatu dicto. ca. j. de ſciſma. Et ideo tempore ſacrilegi ſciſmatis nōnulli dixerunt ꝙ cum ꝓ vtroqꝫ de papatu litigante eſſent prudentū conſilia diuerſa ⁊ aliqui excellentiſſimi doctores vnū ſequebant̄ ⁊ aliqui aliū: ꝙ nullus ſciſmaticus erat iudicandus q2 doctorū opiniones reddebant rem dubiam. vnde quilibet excuſabat̄ etiam ſi demū eius ſnīa reprobata fuiſſet dūmodo crediderit in eo ꝙ ſancta determinaſſet eccleſia allegabāt notata in. c. litteras de reſti. ſpo. ꝑ Bar. in. l. cum ꝓlatis. ff. de re iudi. ⁊ in cle. j. de rebus eccle. nō alie. ⁊ in cle. ne romani de elec. Et ideo in ſimili dicit̄ ꝙ ꝓpter ꝓbabile dubium litigans etiā iniuſte excuſatur ab expenſis. l. qui ſolidum. §. etiā ibi ſi ratio litigandi ⁊c. ff. de leg. ij. ſic iſti duo contendētes excuſant̄ a ſciſmate ꝓpter cōſilia diuerſa doctoꝝ peritoꝝ hinc inde alij vni alij alteri fauētū ⁊ ꝓpter populoꝝ ⁊ vulgi famā cōem qua quiſqꝫ ſe tuebat̄. nam quilibꝫ magna xpianorū parte fulcitus erat. Et ideo qlibꝫ ipſoꝝ in ptib⁹ in qb⁹ reputationē papatus habebat videbat̄ iuſte debere tollerari. ar. l. barbarius. ff. de offi. preſi. quia coloratus titulus cuilibet ipſoꝝ videbat̄ preſtare poſſeſſionē bone fidei: ut nota. de iure patro. c. conſultationib⁹. ⁊. in. c. cū eccleſia de cā poſ. ⁊ ꝓprieta. Et ꝓ hac ſnīa vltra iura pluria ꝑ me ſupra inducta ab alijs nō conſiderata. Ego allegaui nota. Inno. in. c. j. de ſūma trini. vbi vult ꝙ ſi aliquis motus naturali ratione arbitret̄ patrem filio antiquiorem vel patrem filiū tempore ꝑceſſiſſe ſi tamen hoc ꝑtinaciter nō aſſeueret ſed ſe determinationi ſancte matris eccleſie referat talis hereticus cenſend⁹ nō ē: ſic duo ꝓbabiliter de papatu contendentes ſciſmatici nō ſūt dicendi ſi ad ea ſe referūt que ſancta determinabit eccleſia

Ex quib⁹ plurima vident̄ decidi. Primū ꝙ etiam dato ꝙ papa ſimplex ſciſmaticus efficiat̄ ex hoc ꝙ papat⁹ dignitatem nō amittat. Secūdo ꝙ duobus contendentibus de papatu ille qui habet canonicā electionē ⁊ verꝰ eſt papa ſciſmaticus nō ſit cenſendus qn̄ ius ſuū tuetur aduerſus eum vel eos qui cathedrā verſam contra ipſū erexerūt licet ipſi ſic de facto erigentes ſciſmatici ſint dicendi ſed nō qn̄ ex ꝓbabili dubio de pōtificatu ꝯtenderent. Quid igit̄ dicendū hic primū plurima ſūt videnda ⁊ pmo quis ꝓprie ſciſmaticus dicat̄ ⁊ an ſciſma differt ab hereſi. Secūdo an papa ſciſmaticus poſſit effici ꝑſertim ex eo ꝙ de pontificatu cum alio contendat vel ille ꝗ ſecū de papatu cōtendit. Tertio an dato ꝙ papa ſciſmaticus ſit effectus ipſo iure depoſitus ſit veniat deponendus. Ad pmū eſt attendendū ꝙ ſciſmatici dicūt̄ quattuor modis: largiſſime: large: ſtricte ⁊ ſtrictiſſime. Largiſſime oīs in peccato mortali cōſtitutus: q2 dicit̄ ſeperatus ⁊ ſciſſus a deo. xxiiij. q. iiij. c. apoſtolice eſt. n. hic ſuſpenſus ab adminiſtratiōe ſacramentoꝝ quo ad deū ⁊ quo ad ſe: vt no. de cle. excō. c. ſi celebrat. ⁊. j. q. j. ſacerdotes. hinc eſt ꝙ dicit̄ extra fidem ille qui eſt in peccato vt in. c. fi. de ꝑſcrip. ⁊ large ſūt ſciſmatici omēs excōicati q2 ſunt nō ſolum a deo vt qui peccauerūt mortaliter ſed ab eccleſia ⁊ omni cetu fideliū diuiſi ⁊ ſepati. Et differūt iſti in diuiſione a peccantib⁹ mortaliter: q2 illi tm̄ a deo diuiſi ſūt. Excōicati vō vt dixi a deo ⁊ eccleſia ⁊ omni cetu fideliū ſunt diuiſi ⁊ hoc qn̄ ꝓ peccato ꝓmulgata eſt excōicatio licet qnqꝫ ꝓferat̄ contra illū qui nō peccauit ꝙ̄uis ꝓferri nō debeat niſi ꝓ peccato: de reſti. ſpol. c. litteras de ſen. excōi. c. inquiſitioni. ſꝫ qn̄ ꝓfert̄ ſine peccato excōicatus eſt diuiſus quo ad eccleſiā militantē ſed nō quo ad deū ⁊ ad eccleſiā triūphātē: q2 ligatus in terris cenſet̄ ligatus in celis claue tamen nō errante. Sed facili⁹ tm̄ reconciliant̄ peccatores ꝙ̄ excōicati: vt no. de ſen. excōi. cū deſideres. ⁊. c. a nobis. ⁊ de peni. ⁊ remiſ. c. oīs. Tertio dicunt̄ ſciſmatici ſtricte qui ſe a ꝓprijs epis diuidūt ⁊ hoc pōt dupliciter contingere. vel q2 de facto ꝓprio epō nō parēt ⁊ extra eius ꝓtectionē ſe ponūt ⁊ tales ꝓprie nō ſūt dicēdi ſciſmatici ſed acephali dūmodo romanā eccleſiā ⁊ eius vnitatem recognoſcant. Secūdo

modo pōt cōtingere qñ nō ſolum de facto a ſuo ſepant ſe epo vel de facto nō parēt ſed ⁊ epatū ipſum capiunt ⁊ tenent ⁊ cōſtituūt ſacerdotes ⁊ ꝯſtitutiōes faciant ⁊ iſti ꝓprie ſūt ſciſmatici.vij.q.j.ſcire.⁊.xxiiij.q.ij.c. inter ſciſma. Ultimo modo dicunt̃ ſtrictiſſime ſciſmatici ꝗ ſunt diuiſi ab vniuerſalis eccleſie vnitate ⁊ illi qui querūt ſibi epos ⁊ ſacerdotes ⁊ cōſtitutiōes facere.vij.q.j.nouatianus. Modo ꝑ iſta decidit̃ aliud an ſciſmaticus ſit hereticus q꞉ ſi capimus hereſim largo modo tūc omīs ſciſmaticus quomodocūq꞉ capias ſciſma eſt hereticus: q꞉ ut dixi.ſ.in qōne an ꝓpter hereſim ſit papa deponēdus hereſis large ſumpta cōprehendit excōicatos ⁊ etiā trāſgredientē vel nō recipientē ꝑcepta ſedis apoſtolice. vñ oīs mortaliter peccans largo modo pōt dici heretic⁹.i. diuiſus q꞉ ſaltem a deo diuiſus ē: ⁊ hereſis largo modo diuiſio dicit̃: vt.ſ.dixi. Si vō capis hereſim ſtricto mō ꝓut quis venit contra aliquē articulum fidei tūc ſolum peccantes mortalit̃ vel excōicati ſiue acephali: q̄uis largo modo dici poſſint ſciſmatici nō tamē ſūt heretici ſtricte capiēdo hereſim ꝓ errante in articulis fidei. Et ideo qñ ſe aliqui ſolum a ꝓprijs epis ſeparant nō erigentes altaria contra epm iſti nō ſunt ſuſpenſi ipſo iure ſed ſuſpendendi: vt no. Inno. Hoſti. ⁊ doc.i.c.j.de ſciſma. nec ſunt heretici hereſi ſtricte ſumpta. idem ſi contra ꝓpriū epm inferiorē a papa erigerent aduerſa altaria ⁊ ſibi epiſcopatū cōſtituerēt tūc nō eſſent heretici ꝓprie: q꞉ ꝑ hoc nō venirent contra ſymbolū vel eius articulū ſi al's crederent vnā ſanctā ⁊ apoſtolicā eccleſiā nec ab ea ſe dicerent̃ ſeparare. Credo tñ ꝙ iſti nō recognoſcētes ꝓprios epos vel etiā ſacerdotes in ꝑcipiendis ſacramentis non eſſent parū ſuſpecti de hereſi: vt no.in.c. oēs vtriuſq꞉ ſexus de peni.⁊ remiſ.⁊ etiā ſi diu ꝑſiſterent obſtinati heretici vō cenſendi forent vt infra dicā. Ille aūt qui ſe ab vnione eccleſie ſcindit ſe extra eccleſiā ponendo ex quo ꝓprie ⁊ ſtricte ſciſmaticus eſt an ſit hereticus hereſi ſtricto modo ⁊ ꝓprie ſumpta. Eſt attendendū qūo ſe diuidat. nam aliqñ ſe ꝑncipaliter ſcindit a papa ⁊ ab eccleſie vnitate nil aliud contra fidei articulos aſſeuerans tunc iſte talis a papa diuiſus ⁊ ſi ſciſmaticus ꝓprie dici poſſit ſtricte etiā ſumpto noīe ſciſmatis tamen a ꝑncipio hereſis nō dicet̃ q꞉ ex eo ſolo ꝙ ſe ab eccleſia vel a pontifice ſeperet non videt̃ tamen aliq̄d contra fidei articulos dicere vel aſſerere vt in hereſim ꝓlabat̃ pōt enī velle eſſe diuiſus ⁊ tñ eccleſiā vnicā cōfiteri: ⁊ in hoc ē dr̄ia inter ſciſma ⁊ hereſim: q꞉ hereſis eſt que dicit ꝑuerſū dogma ſed ſe ab vnitate quis ſcindēdo adhuc ꝑuerſum dogma nō dicit: q꞉ ñ obſtāte diſceſſu eē pōt ꝙ credit vnicā apoſtolicā eccleſiā verū q꞉ ſciſmatici ſui ſciſmaticis verbis aut ꝑſeuerantia cauſas querūt que nulle eſſe poſſint niſi ꝓphane ⁊ ab eccleſia condemnate: iō poſtea tp̄is ſpacio ſciſma in ꝓpriā ⁊ verā hereſim ꝓlabit̃: q꞉ nō poteſt ſuā ſciſſuram verbis aut factis defendere niſi vel q꞉ dicat ꝙ ſalus extra eccleſiam poſſit eſſe que cōcluſio ab eccleſia eſt ꝑ heretica iam damnata.xxiiij.q.j.c. qñ vetus circa fi. vel q꞉ aſſeuerat duas eſſe poſſe vniuerſales eccleſias contra articulū ⁊ in vnam ſanctā catholicā ita intelligo glo.vij.q.j.c.nō aūt in gl.ij.ad fi. Et ideo bene dixit glo. ꝙ inter ſciſma ⁊ hereſim eſt differentia ſicut inter gen⁹ ⁊ ſpeciē: q꞉ ſciſma eſt nomen generis. hereſis nomē ſpeciei. vnde oīs hereticus eſt ſciſmaticus ſed nō cōuertit̃: q꞉ nō oīs ſciſmaticus eſt hereticus hereſi ſtricto modo ſumpta. Item bene dixit ꝙ ē inter hereſim ⁊ ſciſma diſferentia ſicut int̃ diſpoſitionē ⁊ habitū ut dicit glo. i dicto c.inter ſciſma: q꞉ ſciſma eſt diſpoſitio q꞉ diſponit hoīeꝫ ad hereſim ⁊ poſtq̄ eſt inueterata tranſit in habitum.i. in hereſim: q꞉ ſcindēdo ſe eſt ſuſpectus de hereſi nō dico hereticus ſed cum ſue diuiſionis excuſationes ꝓfert tūc dicit hereſim ⁊ ideꝫ ꝑſiſtendo. ⁊ hoc vltimū eſt notandū ꝙ diu ꝑſiſtendo quis in delicto de hereſi ſuſpecto ille talis poſtea vere hereticus dici pōt: ⁊ hoc eſt notandū pro his que dixi de papa peccante ⁊ ſcandalizante eccleſiam ⁊ monito ꝑtinaciter ꝑſiſtente vt ſit hereticus. Et ex iſtis decidit̃ ſecundū ꝑncipale dubiū an papa in ſciſma ꝓlabi poſſit vel ille qui ſecū de papatu contendit aut ipſe cū alio contendēs. Primo dicā ſi papa ſolus in ſciſma pōt ꝓlabi. Secūdo an ⁊ qñ cum alio de papatu contendit.

Primo dico ſi capimus ſciſma largiſſime ꝓut quis peccat mortaliter ex quo quo ad deum ſciſmaticus efficit̃: vt.ſ.dixi ⁊ tūc indubitanter papa pōt ſciſmaticus fieri: q꞉ papa ē homo ⁊ peccare poteſt.xix.di.anaſtaſius.xxj.di.nūc aūt.xxiiij.q.j.achatius. q꞉ nulla dignitas quē excuſat a peccato: vt nota.de voto.c.magne. ⁊ q꞉ ſubiectus eſt diuine legi ⁊ naturali: ut no.in.c.que in eccleſiaꝝ de conſti. Si vō querit̃ an poſſit eſſe ſciſmaticus: q꞉ excōicatus tūc nō niſi in vno caſu: ratio q꞉ excōicationes ſūt de iure poſitiuo ⁊ ipſe ſuis legibus vel ꝑdeceſſoris non eſt ſuppoſitus niſi de honeſtate.l.princeps legib⁹.ff. de legi.⁊.l.digna vox.C.de legi.⁊.ſ.dixi. Et ideo ſolum in cauſa hereſis ligat̃ excōicatione preceſſoris ratio: q꞉ vt dixi.ſ.ipſo iure ꝓpter hereſim ſtricto modo ſumptā deſinit eſſe papa ⁊ eſt minor quolibet catholico: ideo ligatur ſnīa preceſſoris.xxiiij.q.j.achatius. An vō papa alio modo ſciſmaticus fieri pōt ⁊ certe erigendo altaria contraria contra ſeipſum nō pōt niſi forte alteri vellet cōſtituere ſedem ſuā oīno parem ⁊ vellet vt in nullo recognoſceret ipſum: ⁊ romanā eccleſiā aſſerens duas eſſe poſſe eccleſias ſūmas eque ꝑncipales tūc nedum eſſet ſciſmaticus ſed eſſet verus hereticus aſſerens contra articulū eſſe poſſe vltra vnā catholicā eccleſiam.ij.q.vij.nō autē. ⁊ ibi glo. quia etiā ſi papa ⁊ conciliū vellet duas eſſe eccleſias nō poſſet hoc conſtituere: ut no.glo.vij.q.j.c.nō aūt. Idem ſi aſſereret ꝙ extra catholicā eccleſiā eſſe poſſet ſalus ⁊ ſe extra eccleſiā ponere vellet: q꞉ tūc ſimiliter eſſet nedum ſciſmaticus ſed hereticus vt.ſ.dixi vt puta ſi diceret apud alios eſſe debere ſedem apoſtolicā vt puta apud machameti ſacerdotes vel alibi illā vellet cōſtituere: q꞉ cum apud romanā eccleſiā iure diuino cōſtituta ſit ſine dei voluntate cōmutari nō poteſt: ut.ſ.dixi. ⁊ multo magis eſſet hereticus ſi diceret eſſe poſſe eccleſiā apud alios q̄ apud ſucceſſores xp̄i ⁊ iſta eſt ratio quare greci ſciſmatici ſunt ⁊ hodie heretici: q꞉ ſedem ꝑmā dicunt eſſe apud biſanctū ſiue conſtantinopolim ⁊ patriarcham conſtantinopolitanū ſūmū eſſe ſacerdotē qō ſciſma fuit al's: ſed fuit facta recōciliatio ⁊ ſedes cōſtantinopolitana que erat quarta patriarchalis facta fuit ſecūda vt no.xxij.di.renouantes.⁊ in.c.antiqua de ꝑuil. demū iterū tanq̄ canes ⁊ ſues ad vomitus ꝑſtinos ⁊ voluptabra redierūt ⁊ in errore ꝑmo ꝑſiſtunt vt in iurib⁹ no. añdictis iſtis modis papā ſtricto modo ſciſmaticū dici arbitror cū ſolus eſt ⁊ cōpetitorē nō habet. Nūc videndū reſtat ſi contendēs cum papa de ſciſmate vel papa de papatu cū alio cōtendens: vel duo etiā nō pape inter ſe de papatu cōtendētes dici ſciſmatici debeāt. de hoc videt̃ tex.in iurib⁹ ꝑdictis in.c.j.de ſciſma.⁊.xij.diſ.hinc etiā. ꝙ qñ ꝯtētio eſt de papatu inter legitimū papā ⁊ antipapam vel apoſtaticū antipapa dici debeat apoſtaticus ⁊ ſciſmatic⁹ papa vō debeat i papatu ꝯfirmari. Si vō duo ſūt nō catholice electi aut nō pape inuicē de pontificatu ꝯtendētes tales vtiq꞉ ambo vident̃ apoſtatici ⁊ ſciſmatici debere dici ꝑ tex.i.c.ſi q̄s pecuniā.lxxix.di.⁊.c.ſi duo. ꝓut ille tex. pōt loqui in vno vel in duob⁹ quoꝝ neutrū in papatu ius haberet. ad idē tex.in.c.licet.de elect. cōiūcto.c.in noīe dñi.xxiij.diſ. vbi eſt tex. ꝙ alter aſſumens cathedrā q̄ ꝑ canonicā electionē vt puta ꝑſumptōe ſedi

ctione aut quolibet ingenio tūc eſt excōicatus cū omni-
bus ſuis actoribꝰ ⁊ fautoribꝰ ⁊ ſic antixp̄us ⁊ inuaſor to
tius xp̄ianitatis penas ſibi ſtatutas incurrit. vn̄ ꝑ hec iu
ra iſta ſatis declarata vident̄. mihi ṽo videt̄ dicendum:
nā aut ꝯtendit papa cū anti papa qui ſe opponit pape ſo
la elatione ⁊ ſupbia nulla ductus iuſta dubietate ſed tm̄
ambitione tunc ſi pōt hec cauſa iudicio dirimi papa de
bet declarari apoſtaticꝰ ⁊ ſciſmaticus. ⁊ idē de quolibet
etiā ſolo ſine iuſta electione vel colorata minus canoni-
ce intrante cathedrā petri. Si ṽo q̄ ſe ꝯtendit pontificē
colorato titulo ducit̄ a deo ut forſan ꝓpter facti ⁊ iuris
dubiū in eo ſine vlla culpa ſit ꝓbabilis error tūc talis ex
ſola ꝯtentiōe papatus vel ꝙ cū papa ꝯtendat nō eſt ſciſ-
maticus iudicādus: ⁊ ꝓ hoc ē nota. deciſio Dini ⁊ Bar.
in. l. fi. ff. de adulte. ⁊ in dicta. l. j. §. ceterū. ff. de ventre in
ſpicen. ⁊ hoc modo intelligende ſūt dicte glo. xxiiij. q. j.
in ſūma. ⁊ c. didicimus. ut duo contendentes de papatu
quoꝝ neuter ſit papa vel vnus ſit papa ⁊ alter nō nullus
eoꝝ ſit ſciſmaticꝰ ⁊ minꝰ hereticus ⁊ hoc qn̄ ducti iuſto
errore papatū p̄tendant ⁊ minus dici debet cū verius ē
papa. Et idem forte ſit culpa non dolus: nā ⁊ ſi de culpa
foret puniendꝰ nō tamen ipſum ſciſmaticū iudicarē iux
notata ꝑ Bar. in dicta. l. fi. ff. de adulte. Et hec dico vera
ꝙ ex ſola ꝯtentione nō eſſet hoc caſu etiā ꝯtendens cuꝫ
papa ſciſmaticus iudicandus. Sed ſi nō ſolum de papa
tu ꝯtenderet ſed diu ipſe ⁊ alius cū quo litigaret ſciſſuꝫ
teneret xp̄icolaꝝ genus qꝛ vterqꝫ non modica xp̄icolaꝝ
pars pareret etiā ſi alter eſſet papa vel ſimili mō habens
papatū coloratū titulū ⁊ poſſent vias inuenire tollendi
ſciſma ⁊ nollent vel fingerent velle tollere ⁊ nō adimple
rent cōuocando ꝯciliū ⁊ renūciādo ſi opus foret ꝓ vnio
ne habēda iuri p̄tenſo vl̄ vero ſed gauderet quiſqꝫ ī ſua
parte ſciſſa ſtare tunc hoc caſu tam ipſū ꝯtendentē q̄ȝ pa
pam ſciſmaticū ⁊ hereticū iudicantē: qꝛ ut. ṡ. plene dixi
eccleſia vnica eſſe debet ⁊ oportet ꝙ habeat ſponſū vnū
nō plures ⁊ in ſua vnitate ꝑmaneāt ut probant oīa iura
ſupra deducta: ⁊ hāc vnionē ſūme deberēt querē ⁊ affe-
ctare omēs ep̄i ⁊ eccleſie p̄lati. xxiiij. q. j. c. loquit̄. ⁊ p̄ſer
tim papa cui primū pre oībus xp̄iane religiōis onus in
cūbit. xxiiij. q. j. c. officij. ⁊ c. memor ſum. vbi tex. dicit in
telligo mihi aliter nō licere q̄ȝ ut omēs conatus meos ei
cauſe inquā vniuerſalis eccleſie ſalus infeſtat̄ impendā
Si ergo vias adinuenire nō querūt forſan timentes ab
eoꝝ ſedibus nō repelli qꝛ ab ipſis ſedibꝰ hoc caſu ꝓ bo-
no eccleſie etiā verus papa repelli pōt: ut no. glo. ſingula
ris. lxiij. di. ſi forte. ⁊ infra dicā tūc ex tali negligentia in
currant peccatū grauiſſimū: qꝛ negligentia etiā in papa
eſt peccatū enorme: ut dicto. c. officij. xxiiij. q. j. ⁊ grauiꝰ
q̄ȝ alij puniēdi ſunt. xxv. q. j. nulli fas. ⁊ iō ſi moniti mo-
nitione euangelica que etiam pape ut dixi peccātij fieri
pōt: ut no. glo. xl. di. ſi papa. ⁊ viij. q. iij. nemo. ut cōcilia
celebrēt vel viam ceſſionis ⁊ cedendo vterqꝫ papatui pa
cem inueniant ꝓpter ſanctā vnionē ⁊ ipſi cōtumaces ꝑ-
ſiſtant ⁊ obſtinati rebellēt ſecutis etiā publicis monitio
nibus quas fieri iſto caſu poſſe arbitror cū tota ſcanda-
lizat̄ eccleſia ⁊ ſubuertit̄ bonum eius tūc quilibet eoꝝ ſi
negligit vel ut dixi diſſimulat nedum ſciſmaticꝰ ſed he-
reticus eſt dicendus: ut no. glo. in dicto. c. ſi papa. ⁊ ṡ. cō
cluſi nec modo ſūt diſcipuli veritatis ſed erroris magi-
ſtri. ij. q. vij. nos ſi incōpetenter ⁊ charitatē nō habere cō
uincant̄: qꝛ ſi illā haberēt nō dilaniarent corpus xp̄i qd̄
eſt eccleſia: ut in. c. vbi ſane. xxiiij. q. j. ⁊ ad cedendū ⁊ viā
omnē inueniendā cedendi ſciſmatis obligati exiſtunt.
Nam ſi xp̄s deſcendit de celis ꝓpter redimere gregem
ſuū ꝑditū ⁊ mortem ſubijt tēporalē: ut in. c. j. de homici.
li. vj. quanto magis quiſqꝫ in cathedra petri p̄cipue ve-
rus ſūmus pontifex curā debet habere gregis dn̄ici. Et

ipſum perditum nō ſolum redimere renunciando ſed ⁊
morti naturali ſe ſubijciendo papatui vel per ſortem li-
tem ipſam dirimendo. Nem quemadmoduꝫ poſite fue
runt ſortes ne veſtis dominica ſcinderet̄: multo magis
poni debent ut ſciſſa reconciliet̄. Si igit̄ in cathedra pe
tri vera vel p̄tenſa reſidentes hec ipſa nō implent etiam
ſi iuſtam habebāt cauſam litigādi oēm viam reintegra
tionis ⁊ reconciliatiōis inueniēdo dici poſſūt vtiqꝫ a fi-
de alieni. xxiiij. q. ſi. alienus. ⁊ fallūt fraternitatē ⁊ veri-
tatem fidei ꝑfida preuaricatōe corrumpūt: ut dicto. c. lo
quit̄. xxiiij. q. ſi. quia iuſta cauſa litigādi eos excuſat ut
litigando ſciſmatici nō ſint cenſendi ſed non releuat eos
quin viam vnionis querere teneant̄: nam nō ſolum pa
pa vel papatū p̄tendens teneret̄ omne conciliuꝫ ⁊ opus
impendere ut pax ⁊ vnitas in dei eccleſia ſubſequatur ⁊
inducta conſeruetur ſed ⁊ omnis xp̄icola hec ipſa ſūmo
opere debet querere ut omnes vnū cor ſumus ⁊ anima
vna in xp̄o. Nam xp̄s nō habitat in cordibꝰ illoꝝ qui ſu
ꝑbie ſingularitatē ſecuti a corꝑe xp̄i cōpage ſemetipſos
abrumpūt. xxiiij. q. j. audiuimus. Et quia ꝯiunctionē pa
cis ⁊ vnionē ſpūs nō obſeruat ſe eccleſie vinculo ſeperat
⁊ xp̄iani nomen habere nō meret̄. vij. q. j. nouatianus. ⁊
quia xp̄s fundauit eccleſiam ſuꝑ petram vnā nō tamen
tanq̄ȝ in ſe vnū ſed in ꝑſonam petri nomen totius eccle
ſie vt eſſet vna nō plures. xxiiij. q. j. loquit̄. tales igit̄ eaꝫ
a ſua vnitate ſcindentes a fide deuiant ⁊ deponi poſſūt
etiā papa dūmodo ſit ut dixi a fide deuiꝰ. xl. di. ſi papa.
quia qui crimina que emēdare pōt nō corrigit ipſe illa
cōmittere intelligit̄. xxiij. q. vij. p̄terea facit tex. ī. c. error
⁊ in. c. cōſentire. lxxxj. di. vbi tex. dicūt ꝙ qui pōt errori
occurrere ⁊ non facit videt̄ ipſum fouere atqꝫ nutrire ⁊
ideo hoc caſu tales etiā ſi inter eos duos vnus eoꝝ eſſet
verus papa poſſent a ꝯcilio deponi tanq̄ȝ heretici ⁊ ſciſ-
matici manifeſti imo plus credo ꝙ ꝯcilium verū papaꝫ
ꝓpter hoc ſcandalū ſi aliter vnitas ſciſmatis haberi non
poſſet vel ſine ſcandalo materia ipſa tranſire non poſſet
ambos ⁊ etiā verū papā deponere pōt etiā ipſo ī nullo
ſciſmate ꝯſiſtente ut eſt glo. no. lxiij. di. ſi forte. que intel
ligit tex. c. ſi duo. lxxix. di. qn̄ illoꝝ duoꝝ etiā vnus fuiſ-
ſet electus canonice ut ꝑ ꝯciliū deponi poſſit cauſa ſcan
dali extirpandi. Et ita tenet etiā ligatio doctoꝝ maxime
auctoritatis in dicto. c. ſi duo ꝓ quibus videt̄ tex. cū ibi
nota. xxiiij. di. renotantes. Nā ꝓpter ſcandalū ſedandū
alexandrina ſedes patriarchalis que erat ſecunda facta
eſt tertia ⁊ cōſtantinopolitana ſecundū locum legitime
occupauit. Et ad hanc concluſionē eſt tex. in. c. niſi cum
pridem. §. ꝓpter maliciā. ⁊ §. ꝓ graui quoqꝫ ſcandalo de
renūcia. ⁊ notat Archi. l. di. c. j. vbi pōt cogi ep̄us ad ce-
dendū ꝓ graui ſcandalo ſedando. vij. q. j. c. ep̄s de loco.
⁊ c. ſcias. ⁊ ibi glo. ſi. Et q̄ȝuis tex. ille nō loquat̄ in papa
idem eſt dicenduꝫ etiā de eo ꝑ iura p̄dicta. p̄ferri eni de-
bet vtilitas publica p̄uate ⁊ ſn̄ia multoꝝ ſn̄ie vnius. vij.
q. j. c. ſcias. viij. q. j. in ſcripturis. ⁊ iō ꝓpter publicā vtili-
tatem pōt quis ꝓpria re p̄uari inuitus. l. lutiꝰ. ff. de euic.
Et qꝛ populus pōt ꝓpter maximā totius populi vtilita-
tem ⁊ neceſſitatē regem deponere: ut notat̄ in. l. non am
bigit̄. ff. de legi. ⁊ dixi. ṡ. in q̄one donationis conſtanti
ni an valuerit. Nō obſtat ſi dicit̄ poteſtas pape eſt de iu
re diuio ⁊ a deo: ergo nō poteſt ab hoīe tolli de tranſla.
p̄la. c. j. ij. ⁊ iij. quia reſpondeo ꝙ qn̄ conciliū p̄uat papā
poteſtas nō aufert̄ pape ab homine ſed a deo cū diſpoſi
tio concilij fiat a deo ⁊ ſpū ſancto qui ibi p̄eſſe cenſet̄ ut
dixi. ṡ. Et ex iſtis reaſſumo ꝓpoſitū ꝙ aut aliquis intru
dit ſe in apoſtolatu temerarie nullo iuſto ductus errore
tūc talis ſciſmaticus ⁊ apoſtaticus eſt dicendus ipſo iu
re anathematizatus ut in. c. in noīe domini. xxiij. di. con
iuncto. c. licet de elec. papa autē ſecū litigans ex ſolo liti-

gio ſciſmaticus nõ eſt cenſendus: vel ꝙ in ſua ſede ꝙ̃ꝗ̃
ſciſma ꝑſiſtat: ut dicto.c.j.de ſciſma. Si v̾o intruſus ĩ ca
thedra petri aliquo iuſto erroꝛe ducit̾ qui eũ etiã excu/
ſet a culpa tũc talis non eſt ſciſmaticus ex hoc ſolo ꝙ de
pontificatu ↄtendat iudicandus iuxta notata in dicta.l.
fi.ff.de adulte. Et idem ſi ſit in ſola culpa ⁊ non in dolo:
qꝛ licet de culpa puniri poſſit ut ibi no. ſciſmatic⁹ tamẽ
iudicari nõ debet ⁊ minus papa verus cũ ipſo ↄtendens
ſciſmaticus debet dici eo ſolo ꝙ etiã ĩ parte ſciſſa papa/
tum regat: ſed ſi nõ ſolum papatũ regant in ſciſmate vel
mundũ ſciſſum tenent: ſed etiã ipſi ſciſma nutriunt no/
lentes adhibere remedia ⁊ nõ volentes vel fiugentes ⁊
ꝓcraſtinantes vnionẽ ⁊ ad finez nõ ꝓducentes tũc hoc
ſciſmaticos iudico etiã verũ papam ꝑ iura antedicta ⁊ ſi
contingat in tali ſciſmate ipſos inueterari hereticos cen
ſeo iuxta no.xxiiij.q.ſi.c.inter ſciſma. ſic intelligo iſtam
materiã que nõ fuit ita plene ⁊ vere dilucidata cũ de fa/
cto p̃mũ occurrit ꝗ̃uis infiniti excellentiſſimi orbis do/
ctores vtriuſq; facultatis in ea reſcripſerũt. Et ꝑ ſupradi
cta reſpondet̾ ad p̃ncipale dubium an ꝓpter ſciſma pa/
pa poſſit a papatu deponi. Nam quando eſt ſciſma lar/
go modo ſumptũ ꝓut papa foret moꝛtaliter peccans ſo
lum tunc nõ eſſet deponendus: ut.s̃.dixi. ⁊ eſt tex.xl.di.
ſi papa. ſed ſi eſſet ſciſmaticus ita ꝙ eius ſciſma ꝓlabere
tur in hereſim ſtricto modo ſumptã ꝙ qñ ſit patet ex ſu
pꝛadictis tũc deponendus eſſet ⁊ eſſet eadẽ pena ſciſma
tis ⁊ hereſis: qꝛ hereticus eſt ⁊ ita vult Hoſti. in ſũma d̃
ſciſma.§.qua pena.v̾.nec obſtat. ⁊ in.§.vnde dicit̾.v̾.dif
fert aũt. ⁊ ꝙ grauiſſime debent in quocũq; ſciſma puni/
ri ꝓbatur dei exẽplo qui choꝛe datan ⁊ abyron fecit vi/
uos ꝓpter ſciſma per ipſos cõmiſſum a terra deglutiri:
ita ꝙ cum ipſis omnis eoꝛum ſubſtantia deſcendit ad
inferos cõplicibus eoꝝ igne cõſumptis: Numeri.xvj.c.
⁊.xxiiij.q.j.c.nõ auferamus. ⁊.ij.q.iiij.in pꝛin. ⁊ eſt tex.
optim⁹.vij.q.j.deniq;.vbi etiã ponit̾ de ſciſmate ꝑ illos
iſrl̾ cõmiſſo contra filiũ ſalomonis regem ſuũ dimitten
do ⁊ foꝛis cõſtituẽdo regem hieroboam. Et de pena ho
minis dei qui panẽ contra dei p̃ceptum apud ipſos mã
ducauit. Item patet ibi quomodo ſciſmatici tanq̃ gen/
tiles ⁊ heretici ſũt vitandi qꝛ xp̃us diſcipulis mandauit
ut non intrarent ſamaritanoꝝ ciuitatem: quia ⁊ ipſi ſciſ/
matici erant immo iuſſit tanq̃ gentiles eſſe vitandos
cũ dixit in viam gentiũ nõ abieritis. al̾s aũt ꝑ nulla cau
ſa papa deponi poſſet niſi foꝛte ꝓpter ſcandalũ conciliũ
ut eradicaret ſciſma iudicaret pontificem deponenduz:
nã ⁊ tũc poſſet deponi dicto.c.ſi duo.lxxix.diſ. ⁊ ibi no.
Hugutio. ⁊ notat glo. notabilis in dicto.c.ſi foꝛte.lxiij.
di. ⁊ multo magis ipſe ſolus papa etiaz nõ coactus a cõ
cilio deberet cedere ut pacem populo xp̃iano ⁊ ſuo dul/
ciſſimo gregi tribueret ut ꝓbant oĩa iura ante deducta
ſicut arbitroꝛ hec materia intelligenda eſt illud aũt cer/
tiſſimũ eſt ꝙ naturali moꝛte ꝑditur põtificat⁹: qꝛ moꝛs
oĩa ſoluit: in auc̃.de nup.in.§.diſponat.

Abunde ut arbitroꝛ dixim⁹ quib⁹
ex cauſis papa d̃poni poſ
ſit vel ipſam dignitatem ꝑdiderit ſiue ꝑdat.
Nũc dicenduz ſupeſt quis iudex eſt cũ aliq̃s
papatũ poſſidet ⁊ dicit̾ ꝙ ipſũ amiſerit: aut iure nõ reti
net: uel qñ ſint plures de ipſa dignitate cõtendentes. pꝛi
mũ dicenduz videt̾ ꝙ papa in quaſi poſſeſſiõe papatus
exiſtente a nullo cauſa ei⁹ iudicari poſſit. tex. videt̾ in.c.
licet de elec.in fi. vbi vult tex. ꝙ ſi dubium foꝛet an pape
electio canonica exiſteret nullus iudex cõpetens eſſet: ⁊
eſt ratio qꝛ hec dignitas ſuperioꝛẽ non habet niſi deum
ix.q.iij.facta cum ſi. ergo a ſolo deo nõ ab humano iudi
cio videt̾ iudicandus: iõ iura oĩa voluerũt cauſas pape
dei iudicio eſſe dimittendas ⁊ ipſũ nõ humano iudicio
iudicari.iiij.q.ix.alioꝝ. ⁊.xvij.di.§.hinc etiã.vbi conci/
liũ iudiciũ ſymachi pape ſolũ dei iudicio reſeruauit nec
de ipſo papa conciliũ iudiciũ dixit quaſi nec a concilio
papa ſit iudicandus.ix.q.iij.c.nemo.vbi tex.vult p̃mam
ſedem.i.papam nõ iudicari aut ab Auguſtino aut ab oĩ
clero: neq; a regib⁹: neq; a ppl̾o: ⁊ ita decidit glo.ij.q.j.
c.mandaſtis. Et iõ dicere põt ipſe papa quis me iudicat
ita dicit glo.lxxix.di. ſiquis pecuniã quaſi dicat nullus.
Et hui⁹ dicti eſt ratio: qꝛ papa eſt vicarius xp̃i ⁊ legatus
dei ut in.c.j.ut eccleſia bene. ⁊ ipſi⁹ dei in eccleſia ꝑſonaz
rep̃ſentat ergo ab alio q̃ ab ipſo qui eũ p̃fecit vicariũ ⁊
legatum iudicari nõ debet: ut.lxxix.di.c.electionez.vbi
electio ſũmi pontificis eſt dei iudicio reſeruata. faciunt
illa que infra dicam in q̃one que ſit maioꝛ ſñia pape vel
concilij. Et qꝛ inferioꝛ ſupioꝛem nõ iudicat.xj.di.cũ infe
rioꝛ de maio. ⁊ obe.cũ inferioꝛ. ſed ↄcilium ⁊ oĩs homo
viuens eſt pape inferioꝛ. patet qꝛ papa cõcilio auctoꝛat̾
in quo omniũ fideliũ rep̃ſentatio fit de ↄſecra.di.j.eccle
ſia. ⁊ ſine ei⁹ auctoꝛitate etiã ſi pape cauſa ageret̾ non in
ſtituit̾ cõcilium.xvij.di.§.hinc etiã. vbi conciliũ ſtatuit
ipſũ debere dici auctoꝛitate ſymachi pape accuſati etiaz
ↄgregatũ nota.eadẽ di.c.multis. ⁊ eſt tex.de elec.c.ſigni
ficaſti.ibi cũ omnia ⁊ ſic patet ꝙ nedum cuiuſlibet fide
lis eſt maioꝛ.viij.q.iij.cuncta ꝑ mundũ ſed ⁊ ipſius vni
uerſalis congregationis.i.ↄcilij maioꝛ eſt ipſe papa. Et
ideo papa tanq̃ ſupioꝛ reuocat nõnũq̃ ſtatuta concilij
ut eſt tex.viij.q.iij.c.cuncta ꝑ mundũ de conſang. ⁊ affi.
ca.nõ debet.lxviij.di.c.coꝛep̃i. ⁊ in.c.ſicut.xvj.di. ⁊.xvij.
di.c.nec licuit. ⁊ eſt tex.in.c.vbi ꝑiculuz de elec.li.vj.nã
illud.c.a papa ⁊ cõcilio editum fuit ꝑ nõnullos ſolos ſũ
mos pontifices reuocatum ⁊ ſup eo noue conſtitutiões
pluries ꝓmulgate p̃ſertim tex.cle.ne romani in.§.poꝛꝛo
de elec. Nota doc.in.c.ꝓpoſuit de conceſ.p̃ben. Hinc ẽ
q̃d dicit̾ ꝙ maioꝛ eſt ſñia pape q̃ totius alteri⁹ cleri de
elec.ſignificaſti.in fi.no.glo.iiij.di.in iſtis.xxxv.q.viij.
c.veniã ibi euſtraſium v̾o. ⁊.xxiiij.q.j.c.hec eſt fides. Et
qꝛ ſi p̃bet concilio papa auctoꝛitatẽ ſequit̾ ꝙ ipſo maioꝛ
eſt: qꝛ maioꝛ eſt qui auctoꝛitatem p̃ſtat q̃ ille cui p̃ſtat̾.
Et ita ꝑ hoc decidit glo.in.c.vbi ꝑiculuz in verbo ↄcilio
de elec.li.vj. Si igit̾ papa maioꝛ eſt ↄcilio ſequit̾ ꝙ a cõ
cilio nequeat iudicari ⁊ ꝓpter hoc ẽ ſtatutũ ꝙ quotiẽs
de papa aut ei⁹ actionib⁹ humanũ iudiciũ exquirenduz
eſt ipſe ſolus ſit iudex cauſe ꝓpꝛie etiã ſi eſſet redarguen
dus de hereſi. tex. eſt.xxj.di.nũc aũt. vbi cõciliuz ſtatuit
ꝙ marcellinus de hereſi accuſatus ſuo ſeꝛ oꝛe damnaret
nec a quoq̃ iudicandus foꝛet. Et iõ ibi dicit tex. ꝙ cõci
lium dixit eidem noli audiri in noſtro iudicio ſed colli
ge in ſinu tuo cauſã tuaz ⁊ ex tuo iudicio iuſtificaberis:
vel ex tuo oꝛe damnaberis. Et idem ſubdit̾ ibi ꝙ factuz
fuit tempoꝛe ſixti pape ⁊ de cauſis ⁊ erroꝛib⁹ impoſitis
ipſi ſixto pape. Et ibi ponit etiaz Archi. foꝛmã ſñie quia
debet dicere. Ego talis papa infelix commiſi tale ſcelus
ideo me iudico deponendũ. ad idez.l. ⁊ hec tyberius.ff.
de here.inſti.vbi eſt tex. ꝙ nõ recognoſcentes ſuperioꝛẽ
eſſe poſſunt ſi volunt iudices in cauſa ꝓpꝛia: no.in.l.j.C.
nequis in ſua cauſa ius di.cum veniſſent vbi colligit̾ ꝙ
poteſt eſſe ſi vult iudex in cauſa ꝓpꝛia de abſoluta pote
ſtate. ⁊ ita no. Inno. de oĩ nõ recognoſcente ſupioꝛẽ de
v̾bo ex ꝑte. ⁊ Bar.ff. de iuriſdi.om.indi.l.receptuz.ſʒ d̃
oꝛdinata poteſtate debet alteri cõmittere: dicta.l.eſt re/
ceptum. Et iõ impatoꝛ cãs fiſcales cõmittit ꝓcuratoꝛi fi
ſci: vt.C.vbi cauſe fiſca.l.ad fiſcum. ⁊.l.ſi ea.C.de his q̃/
bus vt indi.vbi eſt tex. ꝙ ſiue agat ſiue ↄueniat̾ fiſcus ẽ
ꝓcuratoꝛ fiſci iudex mãdato p̃ncipis. Et papa etiã alie/
no ſe ſubmittit iudicio.ij.q.vij.nos ſi incõpetẽt̾. ⁊ de re
iudi.ad aplice.li.vj. Et iõ etiã ſe ſubmittit in foꝛo ↄten/
tioſo ut ꝓuari poſſit.lxiij.di. in ſynodo. ⁊ ibi glo.no. ⁊ i

dicto.c.nos ſi.⁊ dixi.ſ̄.in q̄one an papa poſſit renūciare
papatui.Ex quib⁹ tum qꝛ cauſe pape ſolo dei iudicio cō
mittende ſunt:tum qꝛ ſi humano iudicio trutinant̄ ipſe
debet cauſe ſue iudex eſſe vel ille cui papa cōmiſerit. vi
detur ꝯcludi ꝙ nullus alius hui⁹ cauſa iudex eſſe poſſit
Et qꝛ ſi in illo de quo papa querit̄ iudicari ipſe papa a
deo tollerat̄ ⁊ nō iudicat̄ quanto magis debet ab alijs
tollerari ut Auguſtinus inquit.⁊ hoc patet ī eccleſia mi
litante que tollerauit annis ſex tyberiū papam hereticū
⁊ tunc fuit depoſitus de facto felix papa catholicus per
Conſtantinū imꝑatorem vt refert Cronica martiniana.
⁊ Uincētius bellicatenſis. Item qꝛ nullus iudicauit pe
trum filium dei an negantē niſi xp̄s qui eidem pepercit
poſtq̄ꝫ cōuerſus plorauit. In contrarium videt̄ ꝙ vbi fi
dei cauſa agitat̄ ibi ſit iudex conciliū ⁊ nō papa. tex.vi
det̄ in.c.anaſtaſius.xix.di.vbi anaſtaſius papa qꝛ ſolus
cōmunicauit in hereſi ⁊ hereticis iam damnatis ſine cō
ſilio ep̄oꝝ ⁊ clericoꝝ nutu dei iudicio ꝑcuſſus eſt ⁊ ꝓ he
retico habitus.Si ergo cum voluntate concilij cōmuni
caſſet nō fuiſſet hereticus ex quo patet ꝙ maioꝛ eſt ſen
tentia ꝯcilij q̄ꝫ pape in cauſa fidei:qꝛ hec numerat̄ inter
cauſas in quibus oꝛbis maioꝛ eſt vrbe.xciij.di. legim⁹.
Et qn̄ agit̄ de ſubuerſione ſtatus totius eccleſie nā tunc
eſt ꝯcilium ſupꝛa papam.xv.di.ſicut facit q̄d no. Inno.
de conſue.quanto.⁊ dicam infra.q.j.Et ideo non poſſet
papa ꝓ̄uare omnes ep̄os.viij.q.iij.ꝑ p̄ncipalē.⁊ de hoc
videt̄ tex.xv.di.c.ſicut in fi.vbi papa dicit ꝙ que vniuer
ſali ꝯſenſu cōſtituta ſunt ſe ⁊ nō illa deſtruit quiſq̄s ꝓ̄ſu
mit abſoluere quos religant aut ligare quos abſoluant
vnde papa nō poſſet iudicare id nō eſſe hereticū q̄d con
ciliū hereticum iudicaſſet vel id eſſe damnatū ꝓ hereſi
quod ꝯcilium non hereticū ſtatuiſſet.facit.xxiiij.q.ij.c.
ſane de ſecūdo ibi ⁊ ſequi in hoc doctrinam ſanctoꝝ pa
trum vnde negari nō pōt quin ī cauſa fidei nō ſit maioꝛ
ſn̄ia ꝯcilij q̄ꝫ pontificis.Et ꝙ in fidei cauſa conciliū pon
tifice nō ſit maioꝛ. ⁊ ita dicit glo.in dicto.c.ſicut in fi.xv
di.Et eſt ratio qꝛ vt pluries dictum eſt papa eſt homo ⁊
contra fidem male ſentire poſſet: ut dicto.c.anaſtaſius.
⁊.xxiiij.q.j.achatius.q̄d incōueniēs in vniuerſali eccle
ſia nō pōt contingere:qꝛ ipſa errare nō poteſt.xxiiij.q.j.
arrepta.qꝛ oꝛauit redemptoꝛ noſter ꝓ eccleſia ne defice
ret ſua.xxj.di.c.j.quia redemptoꝛ ipſe voluntate labioꝝ
ſuoꝝ nō fraudabit̄ vt dicit glo.in dicto.c.arrepta.⁊ no.
Jo.an.poſt Hoſtien̄.in.c.a nobis el ſecūdo de ſen.excō.
qꝛ fides vniuerſalis eccleſie nō eſt a ſapientia hominū:
ſed in virtute dei: ad Coꝛinth.ij.q̄d tamen qualiter in
telligat̄ dicam infra in pe.q̄one. Et ꝙ in cauſis pape q̄s
cum alijs habꝫ de pontificatu vel fide iudex ſit conciliū
eſt tex.xvij.di.§.hinc etiā.vbi tex.eſt ꝙ ꝯcilium remiſit
cauſas ſymachi pape deo terminandas. Et aduerſarijs
papam criminantib⁹ ſn̄iam dixit. Et quia catholicuꝫ ſy
machum inuenerūt eum declararūt alieno nō ſubijci q̄ꝫ
dei iudicio ⁊ ideo cauſas eius alioꝝ vim criminū dei iu
dicio remiſerūt ⁊ alios aduerſarios damnauerūt. Ecce
ergo tex.ꝙ ꝯciliū in cauſis pape iudex eſt competens ut
etiā eſt tex.ij.q.vij.§.item ſymachus.vbi conciliuꝫ iudi
cans inter ſymachū ⁊ ipſum accuſantes ꝑ̄muꝫ decreuit
ipſum ſymachū pontificatu ſpoliatū eſſe reſtituendum
ſed qꝛ fuerat ſymachus ab emulis impeditus nō veris
accuſatoꝛibus: ut tex.ibi declarat obtinuit eius cauſas
ꝑ conciliū ſoli deo remitti: ut ꝓbat tex. in dicto.§.itē ſy
machus.ij.q.vij.cōiuncto tex.xvij.di.§.hinc etiam. ⁊ ꝙ
in cauſa fidei papa alieno ſubiaceat iudicio ē tex.xl.di.
ſi papa.vbi tex. dicit ꝙ ſint pontificis crimina ſcelerata
quantū poſſūt nullus ipſum iudicat niſi depꝛehendat̄ a
fide deuians:cū igit̄ a fide deuiat alieno iudicio ſubeſt
Sed nullus iudicio cōmodius ſubeſt q̄ꝫ illius qui erra

re nō pōt videlicet concilij ⁊ ipſoꝝ quoꝝ intereſt p̄ncipa
liter videlicet omniū fideliuꝫ qui nil aliud ſunt q̄ꝫ conci
lium:quia ex integritate ꝓ̄ſidentiū ſalus omniū ipſoꝛuꝫ
fideliuꝫ dependet ſubditoꝛū.lxj.di.miramur.facit.xcvj.
di.c.vbi.Et hoc dicit tex.in dicto.c.ſi papa in fi.xl.diſ.⁊
quia ipſoꝝ intereſt omniuꝫ omnes tali determinationi
debent cōuocari ut in regula ꝙ omnes tangit de regu.
iur.⁊.c.vbi.⁊.c.eccleſia.xcvj.diſ.item qꝛ ſi concilium eſt
iudex in cauſa fidei ⁊ vbi turbatur bonum vniuerſalis
eccleſie ⁊ in cōnexis fidei erit iudex:ideo eſt in cauſa pa
pe iudex:quia de articulis eſt vnaꝫ eſſe ſanctam catholi
cam eccleſiaꝫ.xxiiij.q.j.loquitur.⁊ quia ipſa eſt vnū coꝛ
pus myſticum debet habere caput vnum ne ſit quoddā
monſtruꝫ qui fil̄.ſint legit.ꝑ venerabilem. ⁊ de his que
fiunt a ꝓ̄la.c.nouit.⁊ ſic in cauſa papatus erit iudex con
cilium quia ibi agit̄ de bono vniuerſalis eccleſie.iiij.q.
j.§.his omnibus. ⁊ ꝙ ſit iudex conciliū in cauſa hereſis
pape eſt tex.in.c.fraternitatis de hereticis.Si igit̄ de ca
pite eſt contentio:eſt de cōnexis articulis fidei contētio
ideo iudex eſt conciliū.ar.c.tranſlato de conſti.de iudi.
c.quanto cum ſimilibus iuribus dicentibus ꝙ de cōne
xis idem eſt iudicium:ꝓ̄ſertim quia concilij iudiciū ma
ius reputat̄ vt dixi pape iudicio. Idem eſt etiā cum pa
pa bonum turbat vniuerſalis eccleſie quod facere nō de
bet quia ipſe debet querere bonum vniuerſalis eccleſie
vt.xxiiij.q.j.c.memoꝛ ſum.⁊.xxv.q.j.c.que ad ꝑpetuam
facit.viij.q.j.§ his omnib⁹. ⁊ ibi glo. Et idem eſt dicen
dum cum de papatu inter duos litigium vertit̄ vt iudex
conciliuꝫ ſit:quia tractatur potius de bono vniuerſalis
eccleſie.i.de eius capite: quia non poteſt eſſe de papatu
contentio ſine perturbatione ſtatus vniuerſalis eccleſie
tex.videt̄.lxxix.di.ſi duo.vbi eſt tex.ꝙ ille erit duob⁹ d̄
pontificatu contendentib⁹ quem diuinū iudicium vni
uerſitatis cōſenſus elegerit.ecce tex.ꝙ vniuerſalis eccle
ſia que idem eſt ꝙ concilium de conſecra.di.j.dirimit li
tes pape ⁊ nouū pontificem eligit. ⁊ ita determinat ibi
glo.ꝙ conciliuꝫ iudex ſit:quia cōmittit̄ ibi vniuerſalis
iudicio.i.concilij quia papa eſt pontifex omniū xp̄iano
rum de maio.⁊ obe.ſolite de tranſla.ꝓ̄la.c.j.ij.⁊.iij.ideꝫ
quando qui pꝛeeſt in cathedra petri dicit̄ eſſe apoſtati
cus ⁊ ꝑ ambitū ipſuꝫ vſurpaſſe: nam cardinales cū alijs
clericis ⁊ laicis deum timentib⁹ ipſum ab eccleſia expel
lunt.lxxix.di.ſiquis pecuniaꝫ. Sed cardinales ⁊ clerici
⁊ laici deum timentes.i.fideles non ſunt aliud q̄ꝫ conci
lium: ergo ibi eſt tex.ꝙ qn̄ papa dicit̄ apoſtaticus non
apoſtolicus conciliū in eius depoſitione ⁊ anathemati
zatione iudicium interponit hoc. Idem doc.ſentiūt qn̄
contentio foꝛet inter papaꝫ ⁊ cardinales quia ipſi cardi
nales vellent aliū eligere dicentes papam ſedi apoſto
lice renūciaſſe ⁊ ipſe contrariū aſſeueraret ut iudex tunc
ſit conciliuū.ita no.moderni in.c.j.de renūci.li.vj. ⁊ idē
in omni alia cauſa de papatu queſtio eſt:volunt docto.
Archi.⁊ Jo.an.ꝙ iudex ſit concilium vt ipſi no.de here
ticis.ca.in fidei.li.vj.ratio quia cum eſt contentio de ca
pite ⁊ eſt dubij pꝛobabilitas nō pōt dici eccleſia plene ⁊
bn̄ refoꝛmata.ar.c.ij.d̄ trāſla.ꝓ̄la. ibi ſicut iuſta. ſꝫ poti⁹
dici pōt q̄ſi vacans:ut in dicto.c.ij.ſꝫ cū eccleſia vacat vl̄
q̄ſi vacat poteſtas videt̄ reſidere in ipſa totali eccleſia q̄
eſt fideliū ꝯgregatio de higa.c.debitū.d̄ elec.fūdamēta.
li.vj.ſicut dicit ph̄i ꝙ regimen ciuitatis ꝯſiſtit penes cō
gregationē ciuiū vel ipſis ꝯgregatis partē potioꝛē:ut in
quit ph̄s.3⁰ politicoꝝ.c.viij.item cū eſt ꝯtentio de papa
tu hoc nō pōt eſſe ſine ſciſmate ut pluriū: ſꝫ in cā ſciſma
tis dꝫ eſſe iudex ꝯciliū:ut.xv.di.c.j.⁊.c.ij.⁊ idē vbi ē ſciſ
ma vel hereſis.xcvj.di.nos.ad fidē.⁊.c.vbi. Item quia
ſicut in depoſitione pape ꝓpter hereſim nō ē iudex niſi
ꝯciliū.ij.q.vij.§.itē ſymachus.⁊.xvij.di.§.hinc etiā.no.

Jo.an.⁊ Archi.de hereti.c.i fidei.li.vj. ita debet eſſe iu/
dex ꝯciliū ad declarandum quis ſit verus papa qñ de hͦ
eſt dubium ꝓbabile inter duos forte litigantes.facit.xl.
di.ſi papa.⁊ hoc videt̄ determinatū in libro conciliorum ī
fine ꝯſilij macedonenſis ibi hoc enī ⁊ alijs fidem tangē
tibus hoc ſtatutū eſt ut ad cōcilium recurrat̄.Quinīmo
videt̄ ꝙ ſoli cardinales iudices eſſe poſſint:q̄ꝛ cum pre/
ſertim papa in hereſim ē ꝓlapſus ⁊ ipſo iure dignitatē
papalē ꝑdidit videt̄ ꝙ iuriſdictio pape arduo caſu ī dei
eccleſia occurrēte ſit apud cardinales: ut eſt tex.in.c.vbi
periculum.§.hi quoqꝫ de elec.li.vj.⁊ in cle.ne romani đ
elec.ſed qđ maius poteſt eſſe ꝑiculum q̄ꝫ cum papa ⁊ ca
put eccleſie a fide noſcit̄ exorbitare. Et ideo ꝑfecto hoc
cognoſcere debet ad cardinales ꝑtinere ⁊ q̄ꝛ vacante ſe/
de ꝓpter ꝑiculum animarum ꝑmiſſū eſt cardinalibus no/
uos penitentiarios creare ut in cle.ne romani de elec.ḡ
fortius in caſu iſto concedi debet vel cum papa eſt here
ticus vel duo contendūt quia licet extendere legē ad ca
ſum ſimilē.l.nō poſſūt.ff.de legi. hoc expreſſe ꝓbare vi/
detur tex.in.c.ſiquis pecuniam.lxxix.di.vbi tex.dicit ꝙ
cardinales debent expellere intruſum in cathedra petri
⁊ apoſtaticū ⁊ ipſum anathematizare ⁊ deinde ad electio
nem ꝓcedere. Et ſicut hoc eſt in apoſtatico.idem videt̄
dicendū ⁊ de papa heretico ut cardinales eū damnent ⁊
deinde ad alterius electionē ꝓcedant.ad idem tex.in.c.
in noīe dñi.§.ſiquis.xxiij.di. vbi nedum cardinales ſed
quilibet catholicus inſurgere pōt contra talē intruſum
tanq̄ꝫ contra antixp̄m.Et idem cū notoria eſſet pape ſpō
tanea renūtiatio ut cardinales nō obſtante eius inficia
tione ꝓcedere poſſūt ad electionem nouā iuxta notata ꝑ
Inno.de v͛bo.ſigni.c.ex ꝑte el p̄mo.⁊ de cenſi.cū venera
bilis.Et idem cū eſt ꝓbabile dubium duobus de papatu
cōtendentibꝰ:q̄ꝛ tunc ſedes dici pōt vacare cū paria ſint
nō eſſe papā vel nō apparere.l. in lege de ꝯtrahen.emp.
⁊.l.duo ſūt titij.de teſta.tute. Et q̄ꝛ ſtante ſciſmate eccle/
ſia dicit̄ quaſi vacare ut no.in.c.cū vobis de p̄ſcrip.⁊ eo
dem ti.c.j.⁊.dicit̄ quodāmodo morte vacare. no.in.c.j.
de ſciſma. Item cum cardinales ſint in quaſi poſſeſſione
iure eligendi papā ut in.c. licet de elec.⁊ in.c.vbi ꝑiculū
de elec.li.vj.⁊ in cle.ne romani de elec.⁊.xxiij.di.in noīe
dñi.ad eos oīa debent ꝑtinere que ſūt ut neceſſaria ⁊ an
tecedentia electionē uel ꝑ ipſa electione:ut in.c.ut p̄teri
te de elec.li.vj.⁊.c.cupiētes.§.ſi v͛o eodem titulo.ad hoc
lxvj.di.c.fi.⁊ ibi glo.in verbo argumentum.facit de offi.
dele.c.j.⁊ etiam illud vulgare de quo dicit̄:qui vult cō/
ſequens vult antecedens ſine quo non ꝑuenit̄ ad conſe/
quens.l.ad rem mobilē.⁊.l.ad legatum de ꝓcura. Et iđ
queādmodū iuris diſpoſitione cardinales ius habēt eli
gendi ⁊ ita declarandi electionē locum fore:q̄ꝛ intruſo in
cathedra petri ius papatus ipſi nō cōpetat p̄ſertim quia
cardinales in electione pontificis metropolitani vice fū
gunt̄:ut eſt tex.in.c.in noīe dñi.xxiij.di.Sed queādmo
dum metropolitanꝰ eſt iudex in cauſa an ep̄us canonice
ſit electus in ep̄m ita collegium debet eſſe poſſe iudex an
de papatu contendens verus papa ſit.⁊ in hoc ſit maius
collegiū cardinaliū q̄ꝫ p̄ſidens in cathedra petri cum de
ſua reſidentia ꝓbabiliter ꝯtenditur cum ipſi tūc cardina
les metropolitani vice fungant̄ nam in his que concer/
nūt electionē pape collegium cardinaliū repreſentat vni
uerſalē eccleſiā ⁊ eius vice fungat̄.glo.eſt no.lxxix.diſ.
c.nullꝰ.⁊ ad ſacerdotes leuitici generis ſpectet đ arduis
dubijs diffinire:ut eſt tex.in.c.ꝑ venerabilem in verſi.ra/
tionibꝰ qui fil.ſint legit. ⁊ dixi in p̄mo argumento p̄me
q̄ōnis huiꝰ opis.ſed qđ poſſet eſſe dubiū maius q̄ꝫ cum
de capite eccleſie ꝯtendit̄ arbitrari non poſſum.Et nota
ꝙ dicit ad ſacerdotes leuitici generiſ ⁊ nō dicit ad ſacer
dotē.⁊ ideo debet intelligi de ſacerdotibꝰ locū ſupremū
tenentibꝰ ſicut ſūt cardinales.l.j.ff. de al.ſcribē.facit qđ
notat Inno.in.c.j.de maio. ⁊ obe.⁊ in.c.ſtatuimus.⁊.l.
ij.C.de decu.li.x.⁊ đ elec.c.in cauſis.⁊.c.eccleſia. ⁊.c.cū
a nobis.vbi ꝓbatur ꝙ qui poſt papā ſūt digniores ⁊ re
tinent primū locū ipſi ſunt q̄ hanc debēt habere aucto ri
tatē.⁊ ita notat Jo.an. in dictis iuribꝰ.⁊ iđ in.c.ꝑ vene/
rabilem v͛ſi.ſūt aūt.dicit tex.ꝙ ſacerdotes leuitici gene/
ris ſūt cardinales qui iure leuitico ī executiōe ſacerdo/
talis officij aſſiſtunt pape.⁊ ꝓ hac ſentētia faciūt omnia
iura q̄ dicūt ꝙ qñ ille ad quē ſpectat iuriſditio p̄mo gra
du eſt impeditus q̄ꝛ forte captus ab hereticis vel ſciſma
ticis deuoluit̄ iuriſditio ad capitulū vel ad gradum ſibi
magis ꝓximū.tex.eſt in.c.ſi ep̄us de ſupplen.negli.p̄la.
li.vj.vbi dementi ep̄o in remotis a romana curia conſi/
ſtente ꝓuidet capitulū eius de coadiutore:⁊ ſic pape ef/
fecto dementi vel inhabili deberēt de coadiutore cardi
nales ꝓuidere ne periclitaret̄ eccleſia:⁊ tamen ſedes ad
huc vacare non diceret̄.⁊ hoc ꝓbant oīa iura que refert
Hoſtieñ.⁊ Jo.an.in.c.j.de ſciſma.in.vj.facit.c.his qui ī
fi.de maio.⁊ obe.⁊ in.c.j.eo.titu.li.vj.facit de elec.vene/
rabilem.v͛.nūquid. facit de offi. ordi.c.in refragabili.§.
exceſſus.⁊.l.ut ꝑfectius.C.de anna.excep.⁊.l.vbi abſūt.
ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.facit.c.eos. de tēpo.ordi.li.
vj.hoc ꝓbat̄ in.c.j.ne ſede vacan.li.vj.vbi qñ p̄latus ſua
culpa priuat̄ ut q̄ꝛ ſuſpectus eſt tūc ille in iuriſditiōe ſuc
cedit cuiꝰ ꝯſilio ipſe p̄latus debuit adminiſtrare:ſed pa/
pa ardua debet facere cū cōſilio cardinaliū.vj.q.j.ſiquis
cū militibus. ergo cū ceſſat eius iuriſditio q̄ꝛ hereticus
debet eſſe iuriſditio apud cardinales.Item q̄ꝛ vt dixi.ſ.
in queſtione an papa poſſit renūciare:licet dignitas pa/
palis ſit a deo tamen ꝙ vnus magis q̄ꝫ alter ſit papa eſt
ab homine:⁊ ideo electus papa eſt pontifex electiōe car
dinaliū:ergo ipſi eū cauſa ſubſiſtente vident̄ poſſe amo
uere ut in.c.j.de regu.iur.in antiquis. Ex quibꝰ videt̄
cōcludi ꝙ cū agit̄ cauſa papatus ſine rōe hereſis ꝑ pon/
tificem cōmiſſe:ſiue q̄ꝛ duo de ꝓbabili dubio pontifica
tus litigent vel de ipſius renūciatione vel vbi turbat̄ ſta
tus vniuerſalis eccleſie.Aut cum agit̄ cauſa fidei vel illi
cōnexa iudex debeat eſſe ꝯſilium vniuerſale aut ſacrum
ſanctū collegium reuerndiſſimorum dominorum cardinaliū:
⁊ ꝙ cardinales deponant papā ꝓpter hereſim notat Hu
gutio.lxiij.di.in ſynodo.Quid igit̄ ſit dicendum in hac
q̄ōne credo ꝙ ſiue agat̄ cauſa hereſis cū papa:ſiue cauſa
intruſionis:ſiue q̄ꝛ duo de papatu ꝯtendunt ſemꝑ ſit iu/
dex ꝯcilium.Et idem cū dicit̄ ꝙ nō habuit duas partes
cardinaliū:quia tunc dicit̄ intruſus ⁊ nō apoſtolicus.⁊
idem qñ dicit̄ a cardinalibus ꝙ renūciauit omnibꝰ enī
caſibus:cū diſputat̄ an ipſe ſit papa vel nō iudex eſt cō/
ciliū.Et ideo tex.in.c.ſi papa.xl.di.cū dicit ꝙ papa a ne/
mine pōt iudicari excipit caſum fidei qñ deuius eſt a fi
de ſubdens ꝙ vniuerſitas fideliū tanto ꝑpenſius orat̄ ꝓ
eo quantū poſt deū ſalus fideliū ab ipſo dependet.Ecce
ꝙ orat ꝓ eo vniuerſitas fideliū ⁊ ſic ꝯciliū de ꝯſecra.di.
j.eccleſia.qñ ipſe papa a fide deuiat.Sed oratio ſm Au
guſtinū in libro đ verbis dñi eſt quedā petitio. Et alibi
dicit̄ ꝙ eſt pius mentis affectus directus in deū qui ſit
nō ſolum verborum expreſſione ſed ⁊ ſanctis ⁊ bonis ope/
ribus opando:ut no.ꝑ glo.⁊ doc.in cle.j.de reli.⁊ vene.
ſanctorum.vnde poteſt ꝯcilium operari tunc vel remouen
do papam ab hereſi vel vbi nō poſſet ab hereſi remoueri
eū amouendo a papatu quia ſic extenuabit eiꝰ peccatum
ne ſedens hereticus in cathedra petri infinitos ſecū tra
hat ad inferos ut dicit tex. in dicto.c.ſi papa.vñ ibi ē ca
ſus ꝙ concilium iudicat in cauſa hereſis pape q̄ꝛ ſic bene
opando orat vel orabit ꝓ eo ut dicit̄ in dicto.ca.facit de
elec.cle.ne romani in fi.⁊ ita videt̄ tex.in.d.c.anaſtaſiꝰ.
Idem cū duo de papatu contendunt ut ꝓbat tex. in di/

cto.c.ſi duo.lxxix.di.⁊ idem cum dicit̃ apoſtaticus.⁊ in
cathedra petri intruſus:ut.lxxix.di.ſiquis pecuniã.⁊ ꝓ-
batur.ij.q.vij.§.item ſymachus. ⁊ hñ oſtendit̃ quia cũ
eſt de papatu contentio in hoc omniũ fidelium ſalus de
pendet:ut dicit tex.in dicto.c.ſi papa.igit̃ iudicare de h̃
vel cognoſcere ad ipſos hoies debet fideles ꝑtinere:di-
cto.c.vbi.xcvj.di.Et melius hec ſñia patebit ꝑ reſponſio
nes ad cõtraria in quib⁹ apparebit ꝙ nec ipſemet papa
iudex eſt in cauſa ꝓpria iſto caſu nec collegium cardina
liũ ſed ſolum ſacroſanctũ conciliuꝫ. Nõ obſtant cantra-
ria ⁊ p̃mo ad.c.licet in fine.de elec. qḋ videtur dicere ꝙ
electio pape non ſubeſt alicuius iudicio debet intelligi
p̃terꝙ̃ vbi a iure expreſſe cautum eſt ꝙ de ipſa diſcutia-
tur ſicut eſt qñ dicit̃ ꝙ nõ habuit duas partes cardina-
liũ:uel ꝙ aſſumptus in papaꝫ ſit femina:vel habeat alia
impedimenta que ipſi poſſint obijci de quibus.ſ̃.in qõ
ne an aliqua exceptio contra ipſum ꝓponi poſſit:vel cũ
dicit̃ a fide deuius.xl.di.ſi papa.vel cum eſt notorius in
truſus qꝛ nõ electus ꝑ cardinales.lxxix.di.ſiquis. nã de
iſtis cognoſcet conſiliũ ꝑ iura antedicta.ſed ſi eſſent alie
exceptiones que haberent irritare alias electiones infe
rioꝝ in iure autẽ nõ eſſet cautum ꝙ poſſent contra pa-
pam opponi: tales contra papam nõ opponerent̃: quia
nõ eſſet ſupioꝛ qui iudicaret:ut dicto.c.licet qḋ ſic debꝫ
intelligi. Nam dicit ꝙ iõ requiruntur due partes cardi
naliũ licet in alijs electionib⁹ ſufficiat maioꝛ pars:quia
hec electio nõ habet ſuperioꝛem qui iudicet de ea ſub-
audi in exceptionib⁹ que contra alias inferioꝝ electio-
nes opponi poſſunt ſed nõ tollit quũ exceptiones cõtra
hanc electionẽ ꝑmiſſas opponi nõ diſcutiant̃. Et idem
credo quando eſſet papa tolleratus: aliquãdiu ⁊ poſtea
obijceret̃ ſibi exceptio que eſſet occulta ⁊ dubia vt quia
tollerato ⁊ illi qui in pacifica poſſeſſione ſtetiſſet aliꝙ̃-
diu obijceret̃ ꝙ nõ habuit duas partes cardinaliũ ⁊ eẽt
exceptio dubia ⁊ occulta ⁊ tunc nullus eſſet iudex: ⁊ ita
loquit̃.c.licet.quia tũc tollerat̃ ꝓbabilis ignoꝛantia ſe-
cus ſi eſſet ſuſpicio ſupina ⁊ craſſa:ut in.c.ad ꝓbandum
de re iudic.l.ij.C.de ſentẽ.iij.q.v.§.tria.Et ſic limita di-
cta doctoꝝ dicentiũ ꝙ contra papam poſſunt opponi ex
ceptiones ꝓuenientes ex diſpoſitione illius capituli ut
quia non habuit duas partes cardinaliũ.vel ꝙ ꝑ ante ſe
intruſit ut hoc intelligat̃ quando talis exceptio eſſet ma
nifeſta vel occulta ſed oppoſita anteꝙ̃ eſſet tolleratus vt
de ſeipſa prius diſcutiat̃: ſed ſi eſſet occulta ⁊ ipſe iã tol
leratus etiã iſti nõ deberent admitti ꝑ viam exceptiõis
nec aliquis tunc eſt iudex. Et nota ꝙ dico qñ contra pa
pam tolleratũ exciperet̃ de occulta exceptõne: ſed ſi age
retur contra eũ ꝙ nõ eſſet papa puta ꝓpter hereſim etiã
occultam:vel qꝛ eſſet apoſtaticus ⁊ intruſus qḋ delictuꝫ
habet inſtar hereſis credo ꝙ agi poſſet ⁊ eſſet iudex cõ-
ciliũ ꝑ nota.in dicto.c.ſi papa.xl.di. Nõ obuiat illud ꝙ
cauſe pape ſubijciunt̃ dei iudicio nec conciliũ vel alius
põt de eis iudiciũ dicere:qꝛ illa iura loquunt̃ qñ eſt cer
tum ꝙ ſit papa ⁊ de aliquibus criminib⁹ vel factis cõue
niat̃.Sed qñ eſt de papatu ꝓbabile dubiũ tũc iudex eſt
cõciliũ qꝛ nõ cõſtat ꝙ ſit papa ita ⁊ ei⁹ cauſe dei iudicio
remittant̃. Nec ob.ſi dicit̃ etiã qñ eſt dubiũ de papatu
cauſe pape dei iudicio remittant̃ ut ꝓbat̃.xvij.di.§.hic
etiã.vbi eſt tex.ꝙ cauſas ſymachi pape conciliũ remiſit
iudicio dei.Et licet vt dixi nõ cõſtet ibi ꝙ eſſet cõtentio
de papatu tñ in Cronicis legit̃ ꝙ laurenti⁹ quidã ſecum
de papatu ꝯtendebat nã rñdeo ꝙ conciliũ ibi cauſas pa
patus determinauit patet.ij.q.vij.§.item ſymachus vbi
conciliũ iudicauit eũ de papatu ſpoliatuꝫ pri⁹ reſtituen
dum:ecce ꝙ conſiliũ in cã papatus iudiciũ dixit. Sꝫ qꝛ
ſymachus repertus fuit fuiſſe ⁊ eſſe verus papa determi
nato prius iudicio papatus ꝑ conciliũ:demũ ꝯciliũ alia
crimina que ſymacho obijciebant̃ remiſit dei iudicio:
qꝛ iam cõſtabat eis de cõcilio ꝙ erat papa ⁊ iõ nõ erant
alia ei⁹ crimina ꝑ aliquem iudicanda.Et ſi dicat̃ quare
anteꝙ̃ fuiſſet cognitũ an eſſet papa ꝯciliũ voluit ꝙ ipſe
auctoꝛitatẽ p̃beret ꝯcilio vt tex.eſt.xvij.di.§.hinc etiam
cũ adhuc nõ eſſet certum an eſſet papa ⁊ tñ ꝯciliũ voluit
ꝙ iudicaret cauſas ad papã ꝑtinẽtes. rñdeo ꝙ ſymach⁹
tẽpoꝛe litis mote de papatu erat vel fuerat in quaſi poſ
ſeſſione papatus pacifica:ideo dñi de concilio ſymacho
reliquerũt ea que ad pontificem ꝑtinent vt auctoꝛet̃ cõ
cilio ⁊ iudicauerũt ꝙ eius auctoꝛitate diceret̃ inſtitutũ
Nec obuiat tũc ſi dicit̃ qñ papa eſt in quaſi poſſeſſione
papatus ut dixi eidem cõpetunt ea que pape cõpetunt
⁊ ſic debet iudicare in cauſa ſua:qꝛ illa argumenta ꝙ pa
pa ſit iudex in cã ſua ſunt vera in alijs quã in ipſa cauſa
in qua cõtendit̃ de papatu:qꝛ in illa merito põt dici ſuſ
pectus ⁊ recuſari qꝛ agit̃ de totali ſua iuriſditione in q̃
eſt pars ⁊ nõ iudex:ut notat Inno.in.c.ex ꝑte de verbo.
ſigni.Et ideo lꝫ iudex al̃.vbi de ſua iuriſdi.dubitatur iu
dicet an ſua ſit iuriſditio:ut i.c.ſuper litteris de reſcrip.
tñ qñ dicit̃ ſuſpectus non iudicat.vel qñ obijcit̃ ei exce
ptio excõicationis:vel infamie vt no.in.c.cũ ſup de offi.
deleg. ⁊ in.c.ſuſcitatus de reſcrip.ꝑ Inno. ſed ſupioꝛ eſt
adeundus qñ recuſatus eſt oꝛdinari⁹ ⁊ dicit̃ ꝙ ſit excõi
catus vel infamis.viij.q.v.nõne.Eſt ergo papa exiſtens
in quaſi poſſeſſiõe papatus in oĩbus iudex p̃terꝙ̃ in cã
ſua ꝓpꝛia papatus qꝛ in illa cã cũ dicat̃ nõ papa ⁊ ſuſpe
ctus ⁊ dicatur apoſtaticus ⁊ excõicatus nõ eſt idoneus
iudex iuxta no.in.l.quidam ꝯſulebat de re iud.Et quia
omnia iura que dicũt papaꝫ iudicẽ ſue cauſe loquũt̃ cũ
eſt certum ꝙ eſt papa:ſed qñ in dubiũ reuocat̃ an ſit pa
pa ꝙ talis ſe papam reputans ſit iudex vbi de cã ipſa pa
patus diſceptat̃ nõ inuenit̃ iure cautũ: ĩmo oĩa iura di
cunt ꝙ tũc eſt iudex ꝯſiliũ. ⁊ idem qñ eſt in quaſi poſſeſ
ſione papatus ⁊ ꝯtendit̃ ꝙ nõ ſit papa ipſe in quaſi poſ
ſeſſione exiſtens tũc eſt iudex conciliũ non ipſe vt ꝓbat
tex.in.c.j.de ſciſma.nã ibi octauianus ⁊ Guido iudicati
ſunt ſciſmatici in ꝯcilio lateraneñ.vt ibi patet in ſupſcri
ptione.Ad idem.lxxix.di.c.ſi duo. ⁊ p̃ſertim qñ eſſet in
ter duos ꝯtentio ⁊ quilibet haberet xp̃ianoꝝ parteꝫ nõ
modicã. Nam cũ ſit tunc fundamentũ incertum in quo
papatus conſiſtat ⁊ quis ſit vicarius ieſu xp̃i erit tunc iu
dex ꝯcilium non aũt aliquis ipſoꝝ maxime:qꝛ quilibet
diſſentiret de alio ⁊ quilibet eſſe vellet ille talis qui pa
pam ſe diceret ⁊ de ſua cauſa iudicaret. Nõ obuiat ſi di
cit̃ ꝙ etiam vbi cauſa papatus agit̃ ipſe exiſtens in qua
ſi poſſeſſione papatus dꝫ eſſe iudex vt probat tex.xxi.di.
nũc autẽ.vbi cõtendebat̃ cũ marcellino ꝙ hereſim cõmi
ſiſſet ⁊ tñ ipſe de ſe cauſam dixit qꝛ ſm̃ aliquos ꝓut ibi
refert Archi.illa diſpoſitio fuit ex diſpenſatiõe. Et ideo
ego dixi tp̃e ſciſmatis ꝙ volente cõcilio papa põt eſſe iu
dex cauſe ſue etiã hereſis.Sed ꝯcilio volente iudicare ñ
eſt iudex papa. Alij aũt dicunt ꝙ ibi papa ꝓlapſus fuit
in hereſim coacte quia fuit coactus coactione conditio
nali:⁊ ideo nõ amiſit papatuꝫ ipſo iure ſed fuit excuſan
dus.Sed ex humilitate ipſe marcellinus ſeipſum depo
ſuit.Alij ut Hugutio ſentiũt ꝙ papa pro hereſi deponit̃
qñ hereſim ſuã ꝑtinaciter aſſerit: ſꝫ vbi nõ aſſerit ꝑtina
citer ſed vult emendari eius emenda pꝛemittenda eſt ⁊
ipſe eſt iudex cauſe ꝓpꝛie. arg.c.dixit aplus.xxiiij.q.iij.
Et hoc mõ pñt intelligi ea que dixi.ſ̃.in qõne an ꝓpter
hereſim ꝑdat papatuꝫ dũ dixi de aplis ꝙ ex eo ꝙ nõ cre
diderũt in xp̃m tp̃e paſſiõis nõ ꝑdiderũt apl̃atũ:qꝛ ĩ tali
ĩcredulitate nõ ꝑſtiterũt ꝑtinacit̃. ⁊ ſiliter aaron nõ ꝑſti
tit ꝑtinacit̃ ⁊ oẽs fecerunt metu. Nõ ob.de iuda:qꝛ ipſe
ſtatim ꝑdidit apl̃atũ nõ ſacerdotiũ qḋ habuerat cũ alijs
in die cene:qꝛ caracter ſacerdotal̃ ẽ ĩdelebilis ⁊ retinet̃

etiã ab heretico: vt nota. in. c. degradatio de peni. in. vj. Item ſi dicitur quare iudas nõ fuit punitus: Rñdet ꝙ eius hereſis erat occulta que lꝫ eũ depoſitũ ipſo iure faciat tñ dum tolleratur eius geſta ſeruanda ſũt: vt de re. iudi. c. ad ꝓbandũ. fallit in ſñia excõmunicationis que non valet etiam lata ab excommunicato occulto: vt no. xxiiij. q. j. in ſũma ⁊ no. glo. in. c. ij. de ordi. ab epi. q̃ renũci. epi. Similiter reſpondetur ad hereſim ſacerdotuꝫ ꝙ crediderint ꝑus erat occultũ ⁊ ſimiliter ꝙ poſtea negaſſent ⁊ ideo xp̃s dum tolerarent eorũ ſententias tolleraut. Ad illud ꝙ matrimoniũ ſpirituale ſit fortius ergo ſicut non diſſoluit carnale ꝑ hereſim ita nec ſpũale facilis ẽ reſponſio qꝛ fortius ẽ ſpirituale. i. dignius: ſed fortius eſt carnale quod non diſſoluit a papa conſumatum carnali copula nec ꝑ hereſim. ſpũale vero a papa diſſoluitur etiã ꝓpter hereſim. Itẽ ꝙ iulianus impator nõ fuerit depoſitus ipſo iure ſed fuerit apoſtata reſpondet ꝙ depoſitus erat: ſed fuit ab eccleſia tolerat⁹ ꝓpter ſcandaluꝫ euitandũ: ut ibi no. in glo. ⁊ ad illud de ſalamone dici põt ꝙ nõ fuit toleratus: qꝛ nõ fuit qui de ipſo iudicũ diceret: ⁊ idem de alijs regibus veteris teſtamenti. vel licet illud ſic foret in veteri teſtamento ſecus eſt ĩ nouo. Ego tamen ſic credo dicendũ ꝙ aut papa ꝓlabit in hereſim iam damnataꝫ ſcienter ⁊ volũtarie ⁊ tũc ſit ꝑuatus ipſo iure: ut. xxiiij. q. j. achatius. ⁊. xix. di. anaſtaſius ⁊ tũc ſi vellet penitere nõ euitat ꝓpterea penaſ depoſitionis nec eſt iudex ſue cauſe: rõ quia iam dignitatẽ ꝑdidit ipſo iure nec ex penitentia ipſã penã tollit. l. qui ea mente. ff. de fur. Nec conſiliũ poſſet ei penã remittere: qꝛ ad conciliũ nõ ſpectat papam eligere: nec ipſi⁹ depoſitio vt dixi. §. in queſtione quis papaꝫ eligit eſt eñi ſñia a iure lata dicto. c. achatius. vnde non eſt opus alia ſñia niſi declatoria eũ talẽ hereſim incidiſſe vel talẽ eſſe penã ꝓ hac hereſi. Si aũt nõ voluntarie ſed coacte ⁊ tũc ſi coactiõe precisa: vt qꝛ ꝑ vim imponit ſibi thus ſiue thuribile thuris in manibus violent ducit ad ara idoloꝝ ⁊ ꝑ vim aperiunt manus ⁊ faciũt cadere thura reclauſa in manibus ſupignem ⁊ tunc nullam penã meret: qꝛ nullus fuit conſenſus de baptiſ. c. maiores. §. alie vo. Si aũt idolis thurificauit metu cadente in conſtanteꝫ virum ⁊ coactione conditionali ⁊ tũc quia peccauit conſentiẽdo: qꝛ coacta volũtas eſt volũtas. l. ſi mulier. §. ſi metu. ff. qđ metus cã ⁊ quia metus nõ cauſat oĩno inuoluntariũ ⁊ ſic nõ excludit electionẽ quin hereticus ſit: ⁊ iõ tunc puniendus eſt quia quis potius debet oĩa mala pati q̃ malo cõſentire iuxta ſñiam apoſtoli Matthei. x. qui negauerit me coram hominib⁹ negabo ipſum coram patre meo. Et quia licet corde credat qui coacte aliud dicit tamẽ ipſe peccat nec excuſat: quia ſm Auguſtinũ ſup verbo apoſtoli ad Romanos. x° corde credit ad iuſticiam ore aũt cõfeſſio ſit ad ſalutem. Et iõ ſi nõ confitet ore quis ꝓpter timorẽ veram fideꝫ talis peccat nec ſalutem habere põt querit oris confeſſione: ⁊ igit volens habere cũ deo pacem nõ aliud ꝓfiteat ore q̃ corde credat: qꝛ vbi infideles inſultant contra nomen xp̃i confiteri illa que ſunt fidei eſt de neceſſitate ſalutis ⁊ ad hoc potiſſime tenet papa ⁊ alij õ eccleſia quoꝝ confeſſione alij fideles audatiores fiunt ut habet ad Philippeñ. ꝑmo ibi ſcire volo vos fratres. papa igit ꝓpter timorem in hereſim incidens nõ euitat peccatũ: ſed nõ eſt ꝑuandus ꝓpterea papatu: ut dicto. c. nũc aũt ſi eum peniteat. xxiiij. q. iiij. dixit apoſtolus. ⁊. c. qui in eccleſia. ⁊. xxiiij. q. j. c. hec eſt fides. qđ patet in petro qui xp̃m timore negauit ſꝫ penitentia reuixit: ⁊ apl̃s ⁊ papa remanſit ſiue fuit. Et ideo Auguſtinus ſuper illo ad romanos. ix. petrus lachrymis diluit quod ore negauerat. Et idem qñ ignoranter ꝓlabit in hereſim: ut dicto ca. apl̃s dixit. Si aũt hereſis nõ erat dãnata ſed erat q̃d ꝑturbans ſtatum eccleſie vniuerſalis ⁊ cadebat ex obſtinatione tandem in hereſim tunc ſi ſponte confitet papa errorem ⁊ retrahit ſe ab inceptis nec inſiſtit in ipſo ꝑtinaciter tũc ei parcendũ eſt dicto. c. nũc aũt ſm Huguitionem. Et nota qꝛ dico qñ ſponte confitet: quia ſi iam ductus in iudicio timore priuatiõis vellet a tali opinione recedere credo ꝙ tamen damnari deberet: quia hoc nõ dicit facere ſponte qđ facit metu pene dico igit ꝙ damnari deberet vt pontificatu ꝑuaret in deberet recõciliari: ut. l. manicheos in fine. C. de hereticis: quia ex diſpẽſatione poteſt clericus in hereſim ꝓlapſus dimitti in iã habitis ordinibus miniſtrare: ut no. j. q. j. omnis. ⁊ eadẽ cauſa. q. ſi. c. ſaluberrimũ. ⁊ iſto caſu poſſet conciliũ cuꝫ ipſo diſpenſare ut in papatu reſideret ſe ſponte ſed non metu pene iam cõuictus: ut in. c. ad abolendã de hereti. Item nõ obſtant illa ꝙ maior ſit papa q̃ conciliuꝫ ⁊ ꝙ maior non debet ab inferiori iudicari ⁊ ꝙ maior ſit ſententia pape q̃ concilij: quia hec ſũt vera preterq̃ cũ agitur cauſa fidei vel boni vniuerſalis eccleſie tũc ẽ maior ſñia conſilij que errare nõ poteſt q̃ ſentẽtia pape: ⁊ maius conciliũ q̃ papa ut notat glo. ⁊ doc. in. c. ſicut. xv. di. de hoc tamen dicam infra in ꝑma qõne. Unde nõ poſſꝫ reuocare papa conſtituta concilij in factis fidei vel vniuerſaliter reuocare que ſtatuta ſunt ꝓ bono vniuerſalis eccleſie ideo nõ poſſet ꝑuare vniuerſaliter omnes ep̃os: vel ãmouere ordinem epiſcopalẽ. viij. q. iij. c. ꝑ principalẽ ⁊ ibi glo. ⁊ licet ibi dicat etiaꝫ ꝙ vbi agit cauſa ſua ipſe auctorat concilio hoc eſt veruꝫ eo exiſtẽte in quaſi poſſeſſione papatus: ut. xvij. di. hinc etiã. Et volente ſubijcere ſe ſed ſi nollet tũc non eſſet ſupra conciliũ vt dicam in prima queſtione quis tunc debet cõuocare concilium. Et ex iſtis eſt reſponſũ ꝙ nec iſte eſt iudex cauſe ſue nec iſta cauſa remittit dei iudicio: ſed a concilio papa iudicandus eſt. Nũc reſtat reſpondere ad ea que dicunt de collegio cardinaliũ ⁊ ad capitulum vbi periculum. §. hiſdeꝫ quoq; de elec. li. vj. ꝙ dicit ꝙ collegium cardinaliũ habet iuriſditionem pape in arduis occurrentibus: ⁊ ſic videtur habere iuriſditioneꝫ pape cum eſt papa hereticus vel eccleſia eſt quaſi vacans. Eſt eñi notandũ ꝙ ille tex. loquit in alijs negocijs q̃ de ꝓuiſione papatus vel de cõcernentibus papam vel eius ꝑſonam vt in illis alijs habeant cardinales iuriſditionẽ quãdo eſt arduũ periculum ⁊ eminens. ⁊ hoc vult tex. ibi dum dicit de alio negocio ſe nõ intromittant niſi aliquod grande periculum emergat. iſta generalitas ⁊ exceptio facta ab iſta generalitate ꝙ ꝓuideant cardinales vbi eſt grande periculum nõ ſe extendit ad ꝓuiſionem fiendam de papatu vel eius ꝑſona quia de illa ſpecialiter fuit dictũ vt ꝓcedant ad electioneꝫ. ar. l. ſtipulationes cõmodiſſimũ ⁊. l. doli clauſula. de verbo. oblig. l. ſanctio legum. ff. de pe. vnde in alijs arduis negocijs q̃ de ꝓuidendo in cauſis papatus habet poteſtateꝫ vel iuriſditionem cum iminet graue periculum ⁊ in ꝓuiſione papatus habent ſolũ determinare ꝑſonam pape. vnde nõ poſſent cognoſcere de eius hereſi ⁊ declarare ipſum hereticum ⁊ ꝑdidiſſe dignitatem. Item nec poſſent iudicare de electione ei⁹ an fuiſſet canonica vel inter duos de papatu contendẽtes vel de aliquo quem dicerent apoſtaticum: quia iſta ſunt omnia concilijs reſeruata: dicto. ca. ſi papa. xl. di. ⁊ lxix. di. ſiquis pecunia. ⁊. c. ſi duo. quia ibi ĩ dicto. c. ſi quis pecuniam. nõ tñ datur poteſtas cardinalibus ſed alijs clericis ⁊ laicis deum timentib⁹: ⁊ ſic fidelibus omnibus qui nil aliud ſunt q̃ concilium ⁊ idem dicit text⁹ in dicto. c. in nomine domini. xxiij. di. ⁊ eſt iuſta hec diſpoſitio quia etiam poteſtas attributa cardinalibus in periculo maxime eſt qñ omnibus nemĩe diſcrepante videret. vñ graue eſſet ꝙ oẽs forent cõcordes ad deponẽ

dum papàm in hereſim prolapſum:cum raro ſit ꝙ papa
nõ haberet aliquos attinẽtes cardinales. Cõcludo er-
go ꝙ collegiũ cardinaliũ ſede vacante uel quaſi vacãte
nullam habent iuriſditionẽ in papã uel de papatu ſiue
poteſtatẽ:niſi qꝛ ſede vacante determinat eligendo ipſã
perſonã pape. Et ideo papa effecto dementi aut inutili
aut infirmo adeo ꝙ nõ poſſit adminiſtrationi papatus
intẽdere conciliũ deberet dare coadiutorẽ ſm̃ caſum.c.
primi de cleri.egro.li.vj.nõ cardinales per predicta. In
alijs autem caſibus ſede vacãte haberẽt poteſtatẽ uel iu-
riſditione pape:vbi graue periculũ imineret ⁊ videretur
omnibus cardinalibus celeriter occurrendũ:qui tex.eſt
notandus:quia etiã ſi caſus eſſet periculoſus. Celeritas
tamẽ multa nõ eſſet neceſſaria uel oportuna tunc adhuc
nõ haberent hanc iuriſditionẽ. Et ideo ſi poſſet haberi
copia cõcilij in tali negocio:ſicut in facto dubitatõis pa-
patus ⁊ nõ imineret celeritas:potius iuriſditio eſſet cõ-
cilij. Ex quibus concludit̃ ꝙ quicquid habeant colle-
gia alia ſede vacante quorũ iura ſupra retuli. Collegium
autẽ cardinaliũ nullã aliam habet poteſtatẽ uel iuriſdi-
tionẽ pape ꝙ̃ illam quã ſupra retuli:⁊ quicquid attẽtãt
aliud eſt irritũ ⁊ inane:ut in cle.ne romani.in verbo ir-
ritũ.de elec. Unde infert̃ ꝙ cognoſcere de talibus que-
ſtionibus pertinet ad conciliũ:quia iſte queſtiões non
eſt verũ ꝙ ſunt preambule ad electionẽ:licꝫ poſſibile fo-
ret ꝙ eis determinatis electioni locus foret. Nec obui-
at ſi dicit̃ diſpoſitio capituli vbi periculũ in.§. idem quo-
qꝫ eſt iuris derogatiua nõ correptiua ſiue arrogatiua:qꝛ
ipſãmet legem:que dicit ꝙ cardinales nullã habeãt po-
teſtatẽ uel iuriſditionẽ pontificis ſede vacante deroget
preterꝙ̃ vbi iminet periculũ grauiſſimũ uel perditõnis
terrarũ eccleſie:⁊ idõ cũ ſit derogatiua in his duobus caſi-
bus videt̃ poſſe extendi ad alios caſus idẽtitatẽ ratõis
habentes.ar.l.nõ poſſunt.ff.de legi. ⁊ eorũ que pulchre
no. Bar.in.l.ſi cõſtante.in nona queſtione.ff.ſolu.mat.
Et probat̃ hec doctrina per tex.in cle.ne romani.de ele-
ctio.in.v.ea tamẽ.vbi ampliat illam derogationẽ.c.vbi
periculũ.in.§.idem quoqꝫ.derogãtis legi dicẽti ꝙ car-
dinales nõ habeãt iuriſditionẽ uel poteſtatẽ papalẽ va-
cante ſede: niſi in caſu grandis periculi ut ibi ad caſum
quãdo deficit camerarius uel penitẽtiarij deficiunt. Et
ſic videt̃ ꝙ huiuſmõi derogatões poſſunt ad caſus ſimi-
les ampliari: et ꝙ poſint de cauſa papatus cognoſcere:
cum de ipſo cõtendit̃:cum hoc ſit maximũ periculũ:qꝛ
reſpondeo ꝙ leges derogatorie nõ poſſunt ampliari ad
caſum ſimilẽ quando ſunt taxatiue ſicut in caſu noſtro:
qꝛ in ſolis caſibus expreſſis in lege eſt derogatio permiſ-
ſa:nõ ergo in alijs preſertim in materia odioſa:ut.l.ij. de
pa.qui fi.di. Et idẽ cum ſumus in materia nec fauorabi-
li nec odioſa ſicut eſt noſtra:qꝛ tunc lex derogatoria ta-
xatiua uel tm̃ ceteros caſus cõtra legem permittẽtes nõ
extendit̃.l.iubemus.in fi.C.ad trebell.licꝫ ſi eſſet mate-
ria oĩno fauorabilis extenſio fieret ad aliũ caſum ſimilẽ
taxato ⁊ permiſſo:ut eſt tex.in.l.illud.C.de ſacroſan.ec-
cle. Idem quãdo caſum vltra taxatũ fieret extenſio ꝑ ali-
am legẽ.l.ob es.C.de predi.mino. ⁊ ſicut in caſu.cle.ro-
mani.v.eo tamẽ.de elec.quia ibi extenſio fit a lege. Et
ideo papa poſſet ſua lege in alijs caſibus vacãte ſede uel
quaſi vacante dare iuriſditionẽ papalẽ cardinalibus: ſꝫ
nõ hominis inferioris interpretatio uel extenſio:⁊ ideo
cum ut dixi ampliando.§.idem quoqꝫ.ſit in alijs caſibꝰ
vbi iminet grãde periculũ ꝙ̃ cũ contendit̃ de papatu uel
de ipſo debet diſponi ⁊ in omnibus alijs cardinales ſũt
prohibiti ab eo propoſitũ ꝙ in caſibus occurrẽtibus de
papatu de iuriſditione uel poteſtate pape: ipſi cardina-
les nihil poterunt exercere. ⁊ hoc dicit̃ in dicto.c.ſiquis
pecuniã.lxxix.di.quia nõ tribuit ibi poteſtatẽ ſolũ car-
dinalibus ille tex. ſed clericis ex xp̃i fidelibus qui ſunt
idem ꝙ cõcilium. Fateor tñ ꝙ ſi renũciatio pape eẽt no-
toria uel eius diſpoſitio uel intruſio:ꝙ nõ obſtante eius
negatione:cum per negationẽ res notoria nõ efficiatur
dubia:ut in.c.tua nos.de coha.cleri.⁊ muli. cardinales
ipſi tunc poſſunt procedere ad electionẽ:iuxta notata in
c.ex parte.el p̃mo.de ver.ſig.per Inno. Et hoc quãdo ta-
lis in papatu preſidens nõ eſſet in quaſi poſſeſſiõe papa-
tus.nam ſi iam eſſet in poſſeſſione:an poſſet a cardinali-
bus electio fieri ſubdam ſtatim. Illud aũt eſt certum ꝙ
nõ ſufficeret ꝙ eſſet manifeſtus hereticus ut poſſet pro-
cedi ad nouã electionẽ ante ſententiã:per not.in.c.cum
ſm̃ leges.de hereti.in.vi.⁊ infra dicam. Nõ obſtat illud
ꝙ cardinales in electiõe pape fungunt̃ iure metropoli-
tani:⁊ ſic debent cognoſcere de electione pape: an ſit ca-
nonica:ſicut metropolitanus ꝯgnoſcit an electio ſui ſuf-
fraganei ſit legitima. Nam cardinales fungunt̃ iure me-
tropolitano large ⁊ improprie ſolũ iſto reſpectu:qꝛ eorũ
electio habet vim electiõis ⁊ etiam cõfirmatõis que cõ-
ſueuerunt in electiõibus requiri inferiorũ:ut in.c.in no-
mine dñi.xxiij.di.⁊ in.c.licet.de electio. Et illud deutro-
nomij ꝙ ardua dubia debeãt per ſacerdotes leuitici ge-
neris expediri:⁊ ſic per cardinales:ut in.c.per venerabi-
lem.§.ſed quia.qui fil.ſint legi. loquit̃ quãdo papa cũ
cardinalibꝰ iudicat ut poſſint tunc ardua dubia dirime-
re:Sꝫ papa nõ poteſt ut in cauſa papatus ut dixi:tũc ſa-
cerdotes leuitici generis ſunt oẽs ep̃i ⁊ conciliũ religio-
ſorũ clericorũ. Unde ipſi ep̃i ſunt qui debent dici ſacerdo-
tes leuitici generis:qꝛ in ordine omnes ep̃i ſunt potẽtia
pares pape ⁊ ipſi ſũt pape fratres:ut in.c.ꝙ̃grauí.de cri.
falſi. Et quia ardua cernẽtia ſtatũ eccleſie vniuerſalis uel
fidem ſemꝑ per concilia ſunt terminata. Unde apoſtoli
ꝙ̃uis haberent Petrũ pontificẽ ſummũ in arduis face-
re cõcilia primũ cũ mathiã elegerũt in locũ iude: Actuũ
p̃mo ca. Secũdo cũ elegerunt Stephanũ:actuũ.vj°. Ter-
tio quãdo quidã phariſeorũ dicebãt adhuc oportere cir-
cũdari.nam electi ſunt ex omni parte ap̃li ad tollendã ſe-
ditionẽ hanc:actuũ.xv°. Item ⁊ ad tollendas obſeruãti-
as antique legis:actuũ.xj°. ⁊ ſimiliter ꝓpter ſedãdas he-
reſes ſemper hactenus ſunt cõgregata cõcilia: ut pꝫ diſ-
currendo totam.xvj.di.⁊.xvij.⁊ in hiſtoria tripartita:et
ideo conciliũ Affricanũ ſtatuit ut in omni eccleſie peri-
culo cõuocaret̃ conciliũ:ut habet̃ in capitulis dicti cõci-
lij.c.lxij. Et quia actus illi qui fiebant in p̃mitiua eccle-
ſia cõcernebant bonũ vniuerſalis eccleſie:ideo Petrus
nõ determinabat ſolus ſed cũ cõcilio. Unde clarũ videt̃
ꝙ cauſe fidei ⁊ vbi tractat̃ de bono vniuerſalis eccleſie:
ibi cauſe ille debeant per ꝯcilia terminari. Et ad omnia
alia iura:que dicũt ꝙ in collegijs vacãte capite poteſtas
deuoluit̃ ad maiores poſt caput:uel ad capitulũ. Reſpõ-
detur ꝙ fallit in cardinalibus quibus eſt ſublata pote-
ſtas ſede vacãte:p̃ſertim in diſpoſitõe papatus:ut dicto
c.vbi periculũ.⁊ dicta cle.ne romani. Item nõ obſtat ꝙ
cardinales creant papã:ergo debẽt poſſe eum diſſolue-
re:cũ poteſtas ipſa lꝫ ſit a deo tamẽ facto ipſorũ cardina-
liũ qui hoĩes ſũt:qꝛ reſpõdeo ꝙ nõ ẽ papa:a facto ipſorũ
cardinaliũ q̃ hoĩes ſunt ſolo ſꝫ ipſiꝰ electi in ſuã electio-
nem ꝯſẽcientis. Et idõ cardinales ſine ꝯſenſu ſuo nõ vidẽ-
tur eũ poſſe priuare ꝙ̃uis eũ eligant:ut in.c.ſi.lxxix.diſ.
qꝛ ipſi nõ dãt ſibi ptãtẽ ſed deus: lꝫ ipſi ꝑſonã determi-
nãt. Et fallit hic regula:vnũquodqꝫ diſſoluit̃ ⁊c.et idõ errãt
quidã qui dicũt ꝙ ſi eccleſia nõ ſtatuiſſet hoc ꝓhibens
cardinales ꝙ ipſi papã deponere potuiſſent: qꝛ nõ ẽ ve-
rũ per p̃dicta:qꝛ papa hꝫ a deo ut dixi ptãtem. Et ꝙ̃uis
hñt fcõ hoĩs nõ ẽ fcõ ipſorũ cardĩaliũ ſolũ ſꝫ ⁊ ipſiꝰ ut dixi
ẽt ꝯſẽtiẽtꝫ electi. vñ ꝯcludit̃ ꝙ iudicar̃ de põtificatu ſpe-
ctat ad gnãle ꝯciliũ nõ ad alios hoĩes viuẽtes. Sed ex

predictis tunc videt̃ inſurgere perplexitas quedã indiſ
ſolubilis ⁊ aliud dubiũ maius: in quo explicabit̃ quar/
ta queſtio: q᷑ generale conciliũ nõ poteſt ſine auctorita/
te ↄuocari.ij.q.v.mãdaſti.⁊.q.vj.c.ideoqꝫ.xvij.di.mlt̃.
⁊.§.hinc etiã.⁊ per totã illã di.⁊ in tota di.xvj.⁊ ipſe for
ſan nõ vellet ↄuocare ↄciliũ: q᷑ nõ ẽ veriſile ꝙ papa ĩ ſui
honoris vilipendiuꝫ velit cõciliũ cõgregare ut priuet̃ ⁊
alij nõ poterũt cõgregare: q᷑ cum careret auctoritate ſe/
dis aplice eſſet cõciliabulũ nõ cõciliũ.xvij.di.multis.⁊
ꝙ conciliũ debeat auctoritatẽ a papa ſuſcipere etiã vbi
cauſa eius in ipſo tractãda eſt.habemus expreſſe.xvij.§
hinc etiã.vbi cõciliũ ſtatuit ꝙ Simachus papa auctori
tatẽ interponeret cõcilio ꝙ pro cauſis ipſius pape ſima/
chi agendis fuerat cõuocatũ.idem tex.ii.q.v.mãdaſtis
vbi terminabat̃ ſixtus papa ⁊ auctoritate ipſius ſixti va
lẽtinianus auguſtus ↄciliũ cõuocauit. Oẽs eniꝫ clamãt
auctoritates ſanctoꝝ patrũ nullaꝫ ſynodũ generalẽ ratã
eſſe que auctoritate põtificis cõgregata uel ſuffulta non
ſit: ita dicit tex. Jſidori in quodã antiquo.c.canonuꝫ di/
cens: Nec vllã ſynodũ generalẽ ratã eſſe legimus q̃ eiuſ
nõ fuerit auctoritate congregata uel ſuffulta.facit.xvij.
di.regula.⁊.iij.di.§.porro.vbi eſt cautũ ꝙ etiaꝫ legatus
de latere nõ habet ius cõuocãdi cõciliũ: niſi ſpecialit̃ eſ/
ſet ſibi demãdata cõcilij cõuocatio quãdo eius celebra/
tio eſt ſibi cõmiſſa: per tex.in.c.j.de iudi.li.vj.⁊ per regu
lã: Qui vult cõſequẽs vult antecedẽs.l.ad rem mobileꝫ.
⁊.l.ad legatũ.de procu. Sed ſi legatus nõ habet in ſpeci
ali cõmiſſiõe cõuocare uel celebrare conciliuꝫ generale:
ipſe ex ſua legatiõe nõ poteſt: ſed ſolus põt papa: hoc ſta
tuũt canones ⁊ hiſtoria eccleſiaſtica ↄprobat ⁊ oĩs mos
⁊ ritus antiquus cõfirmauit.ij.q.vj.⁊ ideo.⁊.q.v.c.mã/
daſtis.⁊.c.auditũ. Et eſt ratio: q᷑ cõuocatio debꝫ fieri ꝑ
maiorẽ de vniuerſitate.l.j.⁊ ibi no.ff.de albo ſcrib.⁊.C.
de decu.l.j.li.x.⁊.xliij.di.a ſubdiacono.no. Jnno.in.c.j.
de maio.⁊ obe.⁊ ſentit Jo.an.in.c.in cauſis.⁊.c.eccleſia
⁊.c.cũ nobiſ.de elec. ſed nullus eſt oĩuꝫ fideliũ maior pa
pa poſt deũ: igit̃ ad ipſũ debet cõpetere cõuocatio fide/
liũ: p̃ſertim q᷑ in cõuocatiõe cõcilij prelati ⁊ fideles citã
tur: ut.xvij.di.§.hinc etiã.⁊ ibi glo.ĩ verbo p̃cepiſſet. vn/
de facultas hec nõ videt̃ poſſe cõpetere: niſi illis qui in/
citatos habẽt ſuperioritatẽ ⁊ imperiũ.ff.de iud.l.ſiquis
ex aliena.l.ij.ff.ſiquis in ius vo.nõ ie.no.in.c.ſuper lr̃is
de reſcrip.⁊ de dila.c.preterea.⁊ no.glo. p̃dicta in.§.hic
etiam. Sed nullus habet imperiuꝫ aut iuriſditionẽ ſuꝑ
oẽs fideles vniuerſaliter preterqꝫ papa.ix.q.iiij.cuncta
per mũdũ.igit̃ nullus videt̃ poſſe ↄuocare generale cõ/
ciliũ niſi papa. Jtem q᷑ papa omniũ xp̃ianorũ ⁊ eccleſie
militãtis eſt caput ⁊ pater ⁊ oẽs xp̃icole ad ipſum ut ad
caput ⁊ patrẽ debẽt habere recurſũ.xvij.di.nec licuit.ix.
q.ij. cuncta per mundũ. ⁊ melius.xxiiij.q.j.rogam᷒. Si
igit̃ ſine pape licẽtia cõuocat̃ erit acephalũ.i.ſine capite
⁊ erit quoddã monſtrũ cõtra naturã alioꝝ cõcilioꝝ que
cõſtant ex capite primũ: deinde ex alijs mẽbris.xxj.diſ.
ſubmittit̃.⁊.iij.di.§.porro.⁊.xviij.diſt.c.quoniã. et.c.ſi
ep̃us.⁊.c.ſiquis epoꝝ.nam ſi a ſynodo uel generali con/
gregatiõe prelatorũ excludit̃ caput ſeu capitis auctori/
tas: eo ipſo capitis ⁊ membroꝝ vnitas diſſ pat̃ ⁊ cauſat̃
ſciſma. Nam ut dixi.ſ̃.plures in omni iuſta pluriũ con
gregatiõe quantũcunqꝫ parua uel magna neceſſe ẽ vnuꝫ
regulare ⁊ regere: alios vero regulari ⁊ regi ſcdm̃ phum
in politicis. ſed conuocato cõcilio ſine pontificis aucto/
ritate nõ erit qui alios regulet ⁊ regat: ⁊ ſic iuſtũ nõ erit
cõciliũ qđ debet ex capite cõſiſtere ⁊ ex membris. Jtem
q᷑ ſi cõciliũ cõuocat̃ ab alio q̃ꝫ a papa: cũ ipſum ↄcilium
ſit collectio omniũ fideliũ: de cõſe.di.j.c.etiã.⁊ ſic cõpre
hendat papã qui eſt fideliũ caput: dicto.c.rogamus.xx/
iiij.q.j.patꝫ ꝙ talis cõuocans iudiciũ ⁊ ſniãm dicit de pa
pa uel ipſũ ſibi ſubmittit uel inferiorẽ facit: q᷑ cõuocatõ
eſt ab illo fienda qui habet aliquã iuriſditioneꝫ uel au/
ctoritatẽ ſupra vocatos ⁊ in cauſa q̃re ſit ↄuocatio.xviij
di.c.qm̃.⁊.c.placuit.⁊.c.ſiquis epoꝝ.v.q.ij.c.vocatõ.qđ
videt̃ de papa ſubijciẽdo impoſſibile: cũ ipſe nulli viuẽ
ti ſit inferior nec a quoquã iudicet̃: imo omnes ipſi pa/
pe ſunt ſubditi: ⁊ ipſe omnes iudicat ⁊ a nemine iudica
tur.ix.q.iij.c.facta.⁊.c.cuncta per mundũ.⁊ in tota illa q̃
ſtione: ⁊ probãt omnia iura ꝑ prima queſtiõe relata: qua
re videt̃ ꝙ nullus niſi papa poſſit cõuocare generale cõ/
ciliũ: ⁊ ſic erit perplexitas: q᷑ ip̃e papa nõ volet plurimũ
cõuocare conciliũ: ne de ipſo papa iudiciũ fiat: nec aliuſ
poterit ↄgregare: ⁊ ſic vana videt̃ talis iuris prouiſio ꝙ
cõciliũ ſit iudex in cauſis antedictis. Jtẽ ꝑplexitas ad
huc videt̃ maior: cũ dicit̃ ꝙ duobus ↄtendẽtibus de pa
patu conciliũ debeat eſſe iudex: ⁊ oſtendit̃ ab euidenti
partiũ enumeratiõe. Nam aliqñ erit ↄtingens ꝙ ille ſo
lus erit in quaſi poſſeſſiõe papatus: cui obijcit̃ ꝙ nõ ſit
papa: uel ꝙ ipſam ꝑdiderit dignitatẽ: tunc ipſe ſolus de
bebit cõuocare conciliũ: q᷑ ut ſupra dixi ſolus papa põt
⁊ debet cõuocare: uel ut ſit validũ ipſi auctoritatẽ prebe
re: igit̃ ille ſolus qui eſt in quaſi poſſeſſiõe papatus ha/
bet ius faciẽdi illa que ad papã pertinẽt: ut in.c.cõſulta
tionibus.de iur.patro. Et eſt expreſſũ ꝙ cõuocatio cõ
ſilij ⁊ preſtatio auctoritatis eius debeat fieri per exiſten
tẽ in quaſi poſſeſſiõe papat᷒.xvij.di.§.hinc etiã. ⁊ dicto
c.mãdaſtis.ij.q.v.facit qđ no.de cau.poſ. ⁊ ꝓprie.c.cuꝫ
eccleſia.⁊.c.cum olim.vbi no.ꝙ iureditionalia exercent̃
tm̃ per exiſtentẽ in quaſi poſſeſſione iuriſditõis: de iur.
patro.c.ex lr̃is.⁊ de in inte.reſti.c.ij.no.iij.q.vj.c.h̕ quip
pe.⁊ ibi glo.in.v̓.debeant.ipſe aũt ꝙ nocet cõciliũ ut de
iure qđ poſſidet papatus diſcrepet̃ in quo eſſet poſſibi/
le ꝙ ſuccũberet nõ eſt veriſimile. Et iſta fuit ratio quare
iura ſtatuerũt ꝙ quis nõ eſſet iudex cãe ſue: ut.l.j.C.ne
quis in ſua cau.iuſ.di.⁊.l.qui iuriſditiõi.ff.de iuriſdi.
om.iudi.ne ꝓpter priuatũ interẽe ꝑuerteret iudiciũ.⁊ ſic
in caſu noſtro erit diſpoſitio iuris eluſoria: q᷑ ip̃e nõ vo
let cõuocare cõciliũ ⁊ alij nõ poterũt. Aliqñ aũt eſſe poſ
ſet cõtingens ꝙ plures de papatu cõtenderent: ⁊ nullus
eſſet in quaſi poſſeſſiõe papatus: ſed eſſꝫ tm̃ dubiũ quis
eoꝝ eſſet papa cõtendentiũ: tunc nullo habẽte quaſi poſ
ſeſſionẽ papatus nõ erit qui poſſit cõciliũ cõuocare uel
ipſi auctorari ratiõibus predictis: q᷑ ut dixi vis exercen
di iuriſditionalia cõpetit tm̃ illi qui eſt in quaſi poſſeſſi
one iuriſditiõis etiã ſi de iure ꝓprietas iuriſditiõis eẽt
alterius: ut not.in dicto.c.cum eccleſia ſutrina. ⁊.c.cum
olim.de cau.poſſeſ.⁊ proprie.⁊ in.c.querelã. et.c.nihil.
de electio.igit̃ ad validitatẽ actus iuriſditionalis ſuffi/
cit probare ꝙ qui geſſit actũ erat in quaſi poſſeſſiõe iu/
riſditiõis ⁊ publice pro tali iudice reputabat̃: ut not.in
dicto.c.nihil.⁊ in.l.barbarius.ff.de offi.prefe.preto. Et
ideo nullo de cõtendentibus de papatu in quaſi poſſeſ/
ſione eius exiſtente: videt̃ impoſſibilis iuris diſpoſitio
ꝙ ſit iudex conciliũ cum ipſũ conciliũ ſine exiſtente in q̃
ſi poſſeſſiõe papatus cõgregari nõ poſſit. Nec obſtat ſi
dicit̃ imo: quia credit ſe canonice electum: uel qui habe
bit̃ pro magis canonice electo debet poſſe cõuocare cõ
ciliũ quaſi electus canonice abſqꝫ alia cõfirmatiõe poſ/
ſit adminiſtrare ⁊ per ſeipſum poſſit recipere poſſeſſio/
nẽ pontificatus propria auctoritate: ut in.c. in nomine
dñi.xxiij.di.⁊ not.in.c.licꝫ.de electio. q᷑ illud intelligo
verum ꝙ poſſit ꝓpria auctoritate capere poſſeſſionem
quãdo nõ eſt legitimus cõtradictor. ſed ſi eſt legitimus
cõtradictor qui ſimiliter ſe p̃tendat canonice electum: ⁊
ſit ꝓbabilis dubitatio nõ licebit ꝓpria auctoritate cape
re poſſeſſiõꝫ. ita no.in ſili doc.in.c.trãſmiſſa.de elec.vbi
volũt doc.ꝙ p̃lat᷒ ex ſolo titulo poſſit nãciſci poſſeſſiõꝫ

beneficij propria auctoritate.per.l.cuȝ heredes.ff.de ac
qui.poſſe.⁊ tñ hoc non habet locũ exiſtẽte cõtradictore
legitimo. Item nõ obſtat ſi dicitur ꝙ quãdo poſſeſſio
eſt vacans:ſi ille qui habet proprietatẽ actũ exercet valȝ
actus factus a proprietario:etiam qui nõ habebat poſ-
ſeſſionem: ut notat Innocẽ.in.c.ij.de in integr.reſtitu.
Et ſic qñ ↄſtabit quis erit papa:ille erit qui debuit poſ
ſe auctorari cõcilio:qꝛ illud dictũ eſt verũ alio nõ exiſtẽ
te in poſſeſſione qui tunc pretendẽs ſe papã per geſtiõȝ
talis actus poſſeſſionẽ vacantẽ nanciſcit᷑: ut no. Innoc.
in.c.cumana.de elec.ſȝ alio exiſtẽte in poſſeſſiõe uel etiã
nõ exiſtẽte ſed eſſet cõtradictor legitimus:tunc etiã qui
haberet in veritate ꝓprietatẽ papatus ſine poſſeſſiõe nõ
poſſet cõuocare cõciliũ:cũ non poſſit nãciſci poſſeſſiõȝ
ut dixi.ſ.⁊ ſic intelligo ⁊ tẽpero no.per Inno.in.c.ij.de
in inte.reſti.⁊ no.de iur:pa.c.ex litteris.Aliqñ autẽ erit
cõtingens ꝙ ambo cõtendẽtes ſunt in quaſi poſſeſſiõe
papatus:ut qꝛ forte quilibȝ hẽat partẽ xpicolaꝝ nõ mo-
dicã ⁊ quelibet pars vna vni: ⁊ alia alij pareat tanꝙ̃ pa-
pe:ſicut prohdolor tẽpore meo miſerrime cõtigit:qꝛ vr-
bano ſexto parebat italia: germania:atqꝫ anglia. ⁊ Cle-
menti gallia ⁊ hiſpania atqꝫ ſcocia: ⁊ erãt xpicole ſciſſi.
ut.ſ.retuli:tunc erit perplexitas maior: qꝛ ſi cõuocabit
vnꝰ ſibi ſubditos alii ſubditi alteri nõ pebũt vocãti: qꝛ vo
cans eſſȝ apud ſubditos alterius:apoſtaticus ⁊ excõica-
tus apud nõ ſibi ſubditos tanꝙ̃ ſm eos ſe intruſit in ca-
thedrã petri nõ vocatus canonice:ut in.c.licet.de elec.⁊
ſic tanꝙ̃ ad eos nõ ſubditos iuriſditionẽ nõ habȝ. de of
fi.vica.c.romana.li.vj.⁊ de re iudi.c.ad probandũ:ut in
c.ꝓſidentes.de heret.in.vj. Itẽ ipſe vocans apud nõ ſibi
ſubditos eſt ſciſmaticus: ⁊ ſic omĩ iuriſditiõe caret tãꝙ̃
a iuriſditionalibus ipſo iure ſuſpẽſus.xxiiij.q.j.didici-
mus.§.ſin aũt.⁊.vij.q.j.c.nouacianus. ⁊ de cle.excõ.c.ſi
celebret.in fi.Et ſilr̃ de alia parte reputabũt aliũ apo-
ſtaticũ ⁊ ſciſmaticũ. Vñ videt᷑ impoſſibile ꝙ ambe par
tes poſſent cõuocari:ita ꝙ legitime nõ in vnũ cõueniãt.
Item ſi eſſet poſſibile ꝙ oẽs cõuenirent adhuc eſſet per
plexitas:qꝛ quilibet tanꝙ̃ põtifex vellet auctorari conci
lio qđ videt᷑ impoſſibile:cum tñ vnus põt eſſe põtifex
⁊ nõ plures.vij.q.j.c.factus eſt cornelius. Nec obuiat ſi
dicit᷑:ante decidet᷑ quis ſit pontifex: ⁊ ille preſtabit au-
ctoritatẽ cõcilio: Nam ex hoc inſurgit manifeſta ꝑplexi
tas:qꝛ hec determinatio nõ põt fieri niſi a cõcilio ut dcũ
eſt. Sed cõciliũ nõ eſt ſi papa auctez nõ interponit:ergo
eſt perplexitas.l.ſi ticius.ff.de cõdi.inſtit. Preterea erit
poſſibile ꝙ nullus volet congregare cõciliũ uel preſtare
ipſi auctem:ne a ſua ꝑeminẽtia remoueat᷑ a qua ut dixi
pro euitãdo ſcandalo poſſet etiã verus papa per cõciliũ
remoueri:ut no.glo.in.c.ſi forte.lxiij.di.illa glo.probat
relata ad tex.quẽ allegat qui allegat tex.lxxix.di.ſi duo.
qui loquit᷑ de electis in papã. His etiã caſibus inferio-
res nõ vident᷑ poſſe cõuocare cõciliũ. Primo ex carẽtia
ptãtis:qꝛ nullus inferior põt vſurpare que tñ ſunt ꝑnci
pi reſeruata:ut in.c.ſuper quibuſdaȝ.§.ꝑterea. de ver.ſi.
⁊.xvj.di.c.hinc ſedis.⁊.l.vectigalia.⁊.l.nõ ſolent.C. no
ua vecti.ideo cautũ ẽ ꝙ etiã legatꝰ de latere nõ habȝ ius
cõuocãdi cõciliũ generale:ut no.de elec.ſignificaſti.ni-
ſi habe et ſpãliter in mãdatis:ut not.glo.iij.di.§.porro.
qꝛ que ſpãliter romano põtifici cõcedunt᷑ generali mã-
dato nõ transferunt᷑:ut in.c.qđ tranſlationẽ.de off.leg.
Secũdo:qꝛ ſi hec facerẽt ſe ſcindentes a papa uel ab eo
quẽ putãt papã:ſtatim efficerent᷑ ſciſmatici.xvij.di.mul-
tis.ibi ſi aplice ſedis tanꝙ̃ ſe ſeparãtes a capite ⁊ vnita-
te que repñtat᷑ in papa.xxiiij.q.j.loquit᷑.⁊.c.ſciſma.et
c.alienis.⁊.vij.q.j.nouacianus.⁊ ſic tãꝙ̃ ſciſmatici eẽnt
ab omni actu iudiciario ipſo iure ſuſpẽſi:ut.d.c.dicimꝰ
xxiiij.q.j.⁊.c.audiuimus.§.ſin aũt.⁊ ſi nõ habẽt ius ↄuo-
cãdi cõciliũ:qꝛ talis vocatio eſt requiſitõ ſiue citatio: ut
no.glo.in dicto.§.hinc etiã.xvij.di.que citatio eſt actus
iudiciarius:ut no.de ꝓba.c.qm̃ contra.⁊.l.ꝑſenti.C.de
his qui ad eccle.ↄfu.no.in.c.fi.de feu.qui ut dixi nõ po
teſt fieri a ſciſmatico. Itẽ perplexitas etiã oſtẽdit᷑:qꝛ eẽ
poterit ꝙ qui gerit ſe pro papa mãdabit ſibi ſubditis ut
nõ cõueniãt alicui cõuocatiõi:uel ꝙ nullus ſibi ſubditꝰ
cõuocet cõciliũ: ⁊ eius mãdatis erit parẽdũ.xj.q.iij. qui
reſiſtit:cũ ſilibus:maxime qñ ſub pena excõicatiõis hec
mãdent᷑ ⁊ priuatiõis oĩs poteſtatis ipſo iure.qꝛ tunc ſi-
ue iniuſte excõicent obediendũ eſt.xj.q.iij.c.ſñia paſto-
ris.⁊.c.ſi epus forte no.de tẽpo.ordi.ad aures. Item ex
alio capite videt᷑ ꝙ ambe ꝑtes nõ poſſunt bene cõueni-
re:qꝛ vnã ipſaꝝ errare neceſſe eſt.naȝ cũ eccleſia vna vna
ſit ſi eſt apud vnũ apud aliũ eſſe nõ poteſt ꝓpter icõpaſſi
bilẽ multiplicationẽ papatus.vij.q.j.c. factus eſt corne
lius.⁊.c.nõ autẽ.⁊.c.nouatianꝰ.⁊ qꝛ vnus eſt xp̃s ⁊ vnũ
eſt corpus eccleſie ut multociens dictũ eſt: ideo tñ vnũ
debet habere caput.vij.q.j.in apibus.⁊.c.nõ autẽ.Et ad
Corinth.ꝑmo.⁊ ad Epheſios 3°. Impoſſibile ẽ igit᷑ du-
os eſſe põtifices:ergo vnã partẽ errare duobus ↄtendẽ
tibus neceſſe eſt: ⁊ errãtẽ eſſe ſciſmaticũ. Et ſi pars adhe
rens vero põtifici cõicabit cum alia male ſentiẽte: etiaȝ
ipſa vera pars ſciſmatica efficeret᷑:qꝛ qui cõicat ſciſma-
ticis nõ cõicat vnitati.xxiiij.q.j.ſciſma.dicente dño per
Moyſen:ſeparamini a tabernaculis hominũ iſtorũ du
riſſimoꝝ ⁊ nolite tangere de oĩbus que ſunt eorũ. dicto
c.dicimus.⁊ alibi ſcriptũ eſt: Nolite eos in domũ reci-
pere nec eis dixeritis aue:qꝛ qui eis dicit aue cõicat ope
ribus eoꝝ malis.xxiiij.q.j.omnes.Et ideo policarpꝰ ſan
ctiſſimus martir:cũ apud epheſũ balneas fuiſſet ingreſ-
ſus ⁊ vidiſſet ibi corinthũ ſciſmaticũ receſſit illotus di-
cens:fugiamus hinc ne balnee corruãt in quibus lauat᷑
corinthus inimicus veritatis:ut ſ dicto.c.omĩs.Et alias
cũ ipſe Policarpus obuiaret Marciano ſciſmatico eiſ-
dẽ dicẽti: Agnoſcis ne me: Rñdit eidez: Agnoſco ꝑmo
genitũ ſathane. Ex quibus videt᷑ ꝙ duobus cõtendẽti-
bus ſciſſis partibus de papatu ꝙ vnã partẽ ẽ neceſſe er-
rare uel forte ſciſmaticã. Secũdo ꝙ vera pars nõ poteſt
cũ alia cõicare: qui etiã ſciſmatica efficiat᷑. Unde hoc ca
ſu videt᷑ impoſſibilis ambaꝝ partiũ cõis ↄuentio: ⁊ pre
ſertim qꝛ cõmiſſio inhabiliũ cũ habilibus videt᷑ actum
nullũ reddere.ix.di.ſi ad ſcripturas.xxiij.di.quorũdã.iij
q.ix.c.pura.de offi.deleg.c.cum ſuper abbatia.⁊ no.de
elec.illa.⁊.l.pedius.ff.de arbit.⁊.l.j.§.item querit᷑.ff.de
aqua quoti.⁊ eſti. Nec obuiat etiã ſi dicit᷑ ꝙ ꝗlibet ipo
rum ſe pro ſũmis põtificibus gerentiũ in parte ſua cõci
liũ cõuocabit:qꝛ tunc nõ eſſent vera cõcilia:qꝛ eſſent di
uiſa ⁊ ſumerẽt initiũ a diuiſiõe uel cum ipſa ꝓcederent
vnde cõciliũ nõ eſſet uel concilia que dicta ſunt:quia in
vnũ dirigant acumẽ mentis ⁊ intuitũ.vnde qui ſibimet
diſſentiunt nõ agũt conciliũ:qꝛ nõ conſentiũt in vnum.
xv.di.§.ſynodus.nec cũ eis eſſet ſpũs ſcũs: uel nõ eſſent
ipſi cũ ſpũ ſcõ legitime cõgregati:qm̃ ſpũs ſcũs tñ deſcẽ
dit inter cõgregatos in vnũ.xxiiij.q.j.alienus.in fi. vbi
ꝓbatur ꝙ nõ multitudini deprecantiũ ſed vnitati deus
tribuit:actuũ ꝑmo a.⁊.xxiiij.q.j.loquit᷑.⁊.c.ſciſma.cuȝ
ſi.⁊ eadẽ cã.§.ſin autẽ. Item nõ ſe legitime cõgregarent
uel ꝓcederẽt:qꝛ ſciſſe ꝓcederẽt.⁊ eſſet poſſibile ꝙ i ſen
tẽtijs ⁊ ꝓceſſibus ⁊ iudicijs diſſentirẽt:ut.l.itẽ ſi plures
§.ſi duos.⁊.§.principaliter.ff.de arbi.Et quilibet nollet
iudicia ſequi partis ſue:qm̃ aliter ſalua cõſciẽtia facere
nõ poſſent: ⁊ nõ dirimet᷑ litigiũ:ſed ſciſma ⁊ ſcandalum
augmentabit᷑:ſicut accidit tẽpore cuiuſdã ꝑncipis:q̃ cũ
videret eſſe difficile cõgregare epõs occidẽtales cũ ori-
entalibꝰ decreuit duo fieri ↄcilia:vnũ i arimino:vbi nõ
nulli italici ↄuenerãt.aliud i cõmedia bittinie ciuitate.

Sed impatoꝛ hec ipſa tractãte res effectũ ſoꝛtita nõ eſt:
⁊ neutrũ ꝯciliũ ſibimet ꝯcoꝛdauit ſʒ vtrũqꝫ diuiſũ eſt: ita
dicit hiſtoꝛia tripartita li.v.c.xiiij. ⁊ hoc totũ fecit nõ in
vnũ cõgregatio ſʒ in duas ꝑtes facta ꝯgregatio. nec etiaʒ
fieri poterit ut ambo cõtẽdentes de papatu auctẽ inter-
ponãt: ⁊ illius ſit rata auctas qui declarabiť papa: qꝛ hꝰ
eſſet ponere dubietatẽ in capite qḋ a nulla ꝑtiũ fieri po
teſt cõſcia ſalua: qꝛ oĩs dubius hereticꝰ eſt cẽſendus: de
hereti.c.j. ⁊ nulla partiũ ſalua ꝯſcia põt ſe ſub dubietate
ad aliã determinare. Iteʒ eſſet perplexitatẽ inducere ꝙ
ante deťminareť quis eẽt papa q̃ꝫ ꝯciliũ ipſũ: cuiꝰ auctẽ
hoc debet dirimi ſuã eſſentiã foꝛmaliť adheret: ⁊ ſic vi-
dereť poni ante cauſa foꝛmata ⁊ cauſata q̃ꝫ ipa cauſa foꝛ
mãs ⁊ cauſans: qḋ videť impoſſibile. ¶ Qualiter igiť
his ꝑplexitatibus ⁊ periculis occurreť: erit ne tũc iuris
diſpoſitio in caſu ⁊ ſub ludibꝛio ꝓmulgata? pꝛofecto ne
quaq̃ꝫ: Et iõ has ſic ſoluẽdas cẽſeo. pꝛimũ diſcurrẽs ſin-
gulos caſus illos ſm̃ ꝙ iuris eſſe credo determinans.
Unde eſt notandũ ꝙ aliqñ vnicus exiſtẽs in q̃ſi poſſeſſi
one papatus criať de aliquo: ita ꝙ ſit opus cõuocatiõe
cõcilij: ut qꝛ diciť in hereſim ꝓlapſus: uel ꝙ nõ habuit
in electiõe duas ꝑtes cardinaliũ ⁊ eſt apoſtaticus ⁊ itru
ſus. Uel diciť ꝙ renũciauit põtificatui. Uel ꝙ cõmittit
delictũ ex quo turbať ſtatus vl'is eccleſie. vel eſt aliquis
de caſibꝰ in quibꝰ dixi papã ſubiacẽ ꝯcilio: tũc ipſe papa
interpellatꝰ debet cõciliũ cõuocare: uel mãdare alteri ꝙ
ſua ipſius auctẽ pape cõciliũ cõuocet: ⁊ ipſius iudicio ſe
ſubijcere: ita intelligiť tex.ij.q.v.c.auditũ. ⁊ c.mãdaſtis
⁊ xvij.di.§.hinc etiã. Et notãter dico ꝙ ipſe papa debet
cõuocare cõciliũ: uel alteri demãdare ꝙ auctẽ pape cõci
liũ cõuocet: qꝛ etiã ipſa vocatio ꝓut ſit auctoꝛizabiliter:
uel ꝑ viã citatõis ſiue mãdati debet ab ipſo uel ab alio
ab eo habẽte ſpãle mandatũ expediri. Nec põt ab alio i-
ferioꝛe fieri etiã ipſa vocatio: ita vult tex.ij.q.vj.c.ideo.
⁊ xvij.di.c.generalia. et hoc mõ intelligiť tex.xvij.di.§.
hinc etiã. qꝛ ibi tex. per viam p̃cepti cõciliũ ꝯuocauerat:
vbi ep̃i cõuocati venerũt ut ipſuʒ regẽ ab erroꝛe reuoca-
rẽt: q̃ꝫuis aliqñ cõciliũ poſſet cõgregari a ſeipſo ſine vlla
vocatiõe: ut foꝛte fuit in caſu.c.nũc aũt.xxj.di. ibi cuius
rei gr̃a ⁊c. vel etiã ex vocatiõe minus legitĩa: ut fuit ĩ ca
ſu dicti.§.hinc etiã tũc ⁊ iuribus ſubſiſtat ꝯciliũ: opus ẽ
ꝙ etiã ipſe accuſatus papa in poſſeſſiõe papatꝰ exiſtens
auctẽ interponat ut cõciliũ ratũ ſit. tex. eſt ĩ.d.§.hinc eti
am. Fateoꝛ tñ ꝙ eoipſo ꝙ patiť iudiciũ fieri a ꝯcilio de
cã ſua ꝙ ex hoc videť ꝯcilio auctoꝛari. tex. eſt tñ ibi no.
in.l.cũ pater.§.libertis.de le.ij. Et hoc mõ verificať alťe-
natia que eſt in tex. Iſidoꝛi dicẽtis: ꝙ nulla ſynodus ra
ta fuit que auctẽ pape cõgregata uel ſuffulta nõ ſit: nam
ſufficit ꝙ papa auctoꝛeť cõcilio q̃uocũq̃ꝫ cõgregato ẽt ſi
fuiſſet vocatio minus legitima: ut eſt tex. in.§.hinc etiã
⁊ hoc volũt tex. dicte diſtinctõis.xvij.di.in.c.j. ⁊ in.c.re-
gula. ⁊ c.multis. qui tex. põderãt tantũ ꝙ cõcilia ſine pa
pe auctẽ fieri nõ debeãt. vnde nõ dicũt textus ſolũ voca
tiõʒ ꝙ nõ fiat ſine auctẽ pape: ſed ꝙ nec ipſa cõcilia con
uocata fiant ſine pape ſn̄ia. vnde videť in papa ꝑtãtem
eſſe cõuocare cõciliũ ⁊ ipſũ retinere ⁊ abſoluere ꝓut ipi
videť: ⁊ hoc videť velle tex..cũ R̃ica ſua in.c.nec licuit.
xvij.di. vnde qñ placet pape cõuocať cõciliũ: ⁊ cõuoca-
tũ habet validitatẽ quatenus ꝑſiſtat volũtas pape. Un-
de cũ põt ad libitũ cõuocare ⁊ diſſoluere ⁊ nullus hanc
ꝑtãtem habet. Sʒ tũc q̃uo ſolueť ꝑplexitas ſi papa nolit
cõgregare cõciliũ: uel ꝯgregatũ nõ cognito de cauſa ſua
velit diſſoluere: uel nolit ipſi auctoꝛari ⁊ ſuã auctẽm inť
ponere q̃uo tũc fiet? erit ne iuris diſputatõ eluſoꝛia? cer
te nõ. Unde eſt aĩaduertendũ ꝙ papa nõ põt legẽ facere
ex quo ſi eſt ꝓlapſus in hereſim ꝙ de ipſa nõ redarguať
glo. eſt no. in.c.ſi papa.xl.di. que glo. eſt veriſſima: qꝛ pa
pa ſic periclitaret uel periclitare poſſet totã eccleſiã ꝯtra
dictũ apl'i.ij. ad Coꝛinth.xiij. dicẽtis: Scd̃m ꝑtãteʒ que
mihi data eſt in edificationẽ nõ in deſtructionẽ. Itẽ qꝛ
preceptũ eſt diuinũ relatũ deuteronomij ꝙ catholici et
fideles inſurgãt aduerſus eũ qui docet uel aſſeuerat fal
ſum dogma aduerſũ ſcãm fidẽ: ut.xxiij.q.v.c.ſi audiue-
ris. ⁊ iõ mathathias iuſte interfecit illũ qui idolis ſacri-
ficaturus ad arã acceſſerat: igiť poſſunt inſurgere catho
lici aduerſus papã hereticũ ex p̃cepto diuine legis: quia
etiã papa legi naturali ⁊ diuine ſubiectꝰ eſt: ut no. de cõ
ſti.c. que in eccleſiaꝝ. ⁊ eſt text. in.c. ſunt quidã.xxv.q.j.
facit.xl.di.homo xp̃ianus. de peni.di.v.ꝯſideret. ⁊ xj.q.
iij. excellẽtiſſimus. et iõ diſpoſitio.c.ſi papa. que decidit
ꝙ pꝛo hereſi papa iudiceť nõ eſt ſimplex diſpoſitõ papa
lis: qꝛ tunc nõ ligaret ſucceſſoꝛẽ: ut in.c.ĩnotuit. de elect.
ſed eſt pars geſtoꝝ bonifacij martyris: ⁊ eſt fundamẽtũ
in iure p̃dicto diuino a quo ligať papa ⁊ etiã canõ ana-
ſtaſius.xix.di. qui dicit ꝙ papa hereticus eſt depoſitiõe
dignus ligat ſucceſſoꝛẽ papã.xxiiij.q.j.achacius. ⁊ inci-
dit papa per hereſim in excõicationẽ p̃deceſſoꝛis ipſo iu
re: qꝛ hereticus papa minoꝛ eſt omni catholico: ⁊ qꝛ iuri
diuino cõtradicit ⁊ obuiat a fide recta ⁊ ſancta deuiãdo
ideo põt a fidelibus de hereſi redargui: ut dicto.c. ſi pa-
pa iux̃ id iohis.xv. dicẽtis: Siquis ĩ me nõ mãſerit mit
teť foꝛas ſicut palmes ⁊ areſcet ⁊ colligẽt eũ ⁊ in ignem
mittent ⁊ ardẽt. per quẽ tex. doc. in.c. ad abolẽdã. de he-
reti. dicũt penã heretici eſſe ꝙ igne cõcremeť. Et ꝓbať
hoc exemplo Pauli qui de fide redarguit Petrũ apl'o-
rũ pꝛincipẽ ad Galathas 2°.c. ⁊.ij.q.vij. paulus. ⁊ tñ pau
lus erat inferioꝛ petro in adminiſtratiõe. Sed qꝛ redar-
guit eũ de fide: in qua petrus male ſentiẽdo erat inferi-
oꝛ paulo iuſta fuit redargutio. Item qñ papa errat in fi
de ſi ſtatueret ꝙ non redargueret de hereſi tolleret ſuis
ſubditis naturalẽ defenſionẽ quã etiaʒ pꝛinceps tollere
nõ põt: ut.l.facultas. C. de iur. fiſ.li.x. ⁊ in cle. paſtoꝛalis
de re iudi. qꝛ naturalia ſunt ĩmutabilia: ut.v.di.ꝑ totuʒ.
⁊ inſti. de iur. natu.§.ſed naturalia. Sed qñ papa in he-
reſim labiť ipſe tẽdit ad necẽ ⁊ dãnationẽ oĩm ſibi ſub-
ditoꝝ: ut.d.c.ſi papa.xl.di. igiť iuſte populi poſſũt cõtra
eius mãdatũ reſilire ⁊ cõtra ipſum inſurgere.xv.q.vj.c.
iuratos. facit.xj.q.iij.c. qui reſiſtit: ⁊ c. impatoꝛes. Nõ
enĩ teneneť populi cũ paſtoꝛ efficiť lupus rapax: exaudi
re vocẽ eius qui eſt effectus mercẽnariꝰ ⁊ nõ paſtoꝛ. Io.
x.ca. Et qꝛ populi a papa heretico: ⁊ ſic excecato non de-
bẽt ſe ꝑmittere duci ire ſecũ oẽs in foueã cadant. Et hãc
ſn̄iam optime ꝓbat tex. in.l.ij.§.dñoꝝ.ff. de his qui ſũt
ſui uel ali. iur. vbi eſt tex. ꝙ licʒ dño nõ debeãt iura q̃ ha
bent in ſeruos diminui: tñ etiã hoc ſtatutuʒ eſt ꝙ ſi dñs
cõtra iura diuina uel naturalia agat in ſeruos ꝙ ipi ſer-
ui aduerſus dñm audianť. Siľiter ⁊ filius in ꝑtãte qui
nullã põt habere litẽ cũ patre: ut.l.lis nulla.ff. de iudici.
põt nõnũq̃ꝫ petere a patre ꝙ ipſũ emancipet ⁊ eximat a
patria ꝑtãte: vtputa cũ nimis eſt ſeuus in filiũ.l. quidaʒ
cum filiũ.ff. de ver. obli. no. in.l. nec vnuſ. C. de emã. lib.
⁊ ſimiliť ⁊ ſerui cõueniũt dñm tyrãnice ꝓcedentẽ. dicto
§.dñoꝝ. Sic ⁊ ſubditi pape cõtra fidẽ agente poſſunt iu
diciũ cõtra ipſũ etiã inuitũ cõſtituere: q̃ꝫuis al's cũ papa
nullũ poſſent habere iudiciũ: ut.d.§.dñoꝝ. Hinc etiã eſt
ꝙ doc. dicũt in.l. ut vim.ff. de iuſti. ⁊ iur. ꝙ licet reſiſte-
re per vim iudici qñ facit aliqua nõ iuſta in ſubditũ: nõ
tanq̃ꝫ iudex ſed ut p̃uatus. igiť ſi iudex armata mãu ſub
ditũ aggrediť ut occidat lege nõ ꝑmittẽte licet ſubdito ſe
tueri: etiã ſi nõ poſſet aliter iudicẽ occidẽdo: lʒ ſi iudici-
aliter faceret nõ liceret: qꝛ nõ licet ꝓpulſare legitimũ ag
greſſoꝛẽ.l.ſi ſeruus. C. de his qui ad eccle. cõfu. Sic qñ
papa ꝓlabiť in hereſim vim facit in ſubditos. nam ⁊ ex̃
officiũ: qꝛ iam nõ eſt plus in officio: iõ iuſte ſubditi in-

ſurgunt ↄtra eum: ⁊ per illũ tex. §. dñoꝛ. dixi. ſ. in qõne
an valuit donatio Cõſtãtini: ꝙ populi ſubditi poſſunt
deponere dñm effectũ tyrannũ. nec tenent̃ ei in malis ſu
is ꝑceptis obedire. tex. eſt in dicto. c. qui reſiſtit. ⁊. c. im-
peratoꝛes. xi. q. iii. Et ideo nõ debent pati populi papaꝫ
hereticũ: nec legeꝫ eius quã faceret: ne de hereſi ipſa co-
gnoſcat̃. Siliter dico ꝙ papa nõ põt ſtatuere uel legem
facere: aut aliquid aliud vbo uel facto diſponere ex quo
turbet̃ ſtatus vniuerſalis eccl'e: ⁊ populus xpian⁹ totus
ponat̃ in graui periculo: ⁊ diſcrie: ut no. Inno. ⁊ doc. in
c. quãto. de cõſue. imo totũ ecõtra curare debet: ut ſalus
eccleſie vniuerſalis ſemꝑ ſalua ſit. tex. eſt. xxiiii. q. i. c. me
moꝛ ſum. ⁊. xxv: q. i. c. que ad perpetuã. ⁊ eadeꝫ cã. q. ii. c.
ii. c. ſi ea. Et eſt ratio: qꝛ tunc papa nõ eſſet defenſoꝛ: con-
ſtructoꝛ: ⁊ cõſeruatoꝛ eccleſie: ſed deſtructoꝛ ſiue diſſipa
toꝛ: ut no. in dicto. c. ſi ea. cõtra prefatã ſñiaꝫ apl'i ſcõa ad
Coꝛintheos. xiii. Dicẽtis ꝙ poteſtas pape eſt in edifica-
tionẽ nõ in deſtructionẽ. Nam ut dicit Inno. de pleni-
tudine ptãtis papa põt oĩa: preterꝙ̃ ſpecifice ꝓhibita ſi-
bi. vel qꝛ faceret cõtra fideꝫ: ut. xxiiii. q. i. accatius. ⁊. xix.
di. anaſtaſius: vel cõtra generalẽ ſtatutũ eccleſie: in quo
⁊ ſi poſſet nõ eſſet ei ꝑmittẽdũ. ⁊ ita no. Inno. ⁊ doc. ĩ di
cto. c. quãto. de cõſue. ⁊ no. Jo. hes. xxv. q. i. que ad per-
petuã: ſed eſt opus tunc celebratiõe cõcilii. iõ dicũt doc.
in. c. nulli. de ſen. excõ. ꝙ ipſe nõ poſſet tollere ſtatutum
canonis: ſiq̃s ſuadẽte diabolo. xvii. q. iiii. i. q. iii. c. ex m'-
tis. ⁊ de temp. oꝛ. c. cũ dilectus. Modo ad ꝓpoſitũ ſicut
papa nõ põt facere legẽ expreſſaꝫ ꝙ de hẽ ſi nõ redargu-
atur: cũ eſt dubia etiã occulta ſua hereſis: ut in dicto. c. ſi
papa. ita hoc ipſũ facere nõ põt nõ cõuocãdo cõciliũ: ul'
ipſo cõuocato auctem nõ interponẽdo. Et idem in oĩ
caſu vbi tractat̃ ꝓbabile dubiuꝫ papatus: qꝛ hic agit̃ de
bono vniuerſalis eccleſie: ⁊ in quo tota eccleſia ſcãdali-
zari põt. Et ponit̃ totus populus xpianus in diſcrimine
ne foꝛte parare cogant̃ apoſtatico nõ apl'ico: ⁊ ille q̃ foꝛ
te nõ intrauit canonice cathedrã Petri: uel qui iuſte eã
nõ detinet. vnde exiſtens in quaſi poſſeſſiõe papat⁹ ob-
ligat̃ ex debito cõuocare cõciliũ uel ipſo cõuocato atq̃
cõgregato auctem interponere: ut in iuribus antedictis.
⁊ ſi nõ facit uel negligit eius nõ eſt ampli⁹ auctas expe-
ctãda tanq̃ ſtatuat tacite ꝙ de hereſi non arguat̃: uel ꝙ
bonũ vl'is eccleſie perturbet̃ ⁊ populus xpianus in gra-
uiſſimo periculo ſupponat̃. quo caſu põt dici a fide de-
uius: ⁊ ſic ſubiacet diſpoſitiõi cõcilii: ut in. c. ſi papa. xl.
di. Igit̃ hoc caſu dico ꝙ aut eſt notoꝛiũ ꝙ exiſtens in q̃
ſi poſſeſſiõe papatus eſt in hereſim ꝓlapſus: uel ꝙ ẽ apo
ſtaticus nõ apl'icus: tunc cõciliũ põt cõgregari ſine eius
auctẽ: Ratio: qꝛ ſi cõſtat ꝙ ſit notoꝛie hereticus uel apo
ſtaticus. Apparet etiã ꝙ nõ eſt papa: ut in. c. romana. §.
notoꝛie. de cenſi. in. vi. ſic intelligo tex. xxiiii. q. i. accaci⁹.
nõ diffidebat̃ erroꝛẽ: uel erat ita notoꝛius ꝙ nõ ſuberat
defenſio. de re iudi. cum olim. vnde hoc caſu nõ eſt op⁹
iudicare de hẽſi: ſed tñ declarare de pena prius per ca-
nones tali hereſi impoſita. ⁊ ſic inuocatiõe cõcilii uel ei⁹
auctoꝛizatiõe nõ eſt opus eius auctoꝛitate cũ non ſit pa-
pa: ⁊ de eius negligẽtia cõſtet notoꝛie: qꝛ ſtatim ꝙ erat
lapſus in hereſim debuit cõuocare cõciliũ: qꝛ ſi nõ fece-
rit eſt notoꝛius effectus hereticus: notoꝛia etiã eſt negli
gẽtia eius: dicto. c. romana. §. notoꝛia. de cenſi. in vi. Sꝫ
tunc cuꝫ eccleſia vacet: poteſtas ipſa papalis remanet in
ipſa eccleſia vl'i: ⁊ ipſa coadunata põt ĩterponere ſibiip
ſi auctem: ⁊ decernere ↄgregationẽ de ſeipſis factã foꝛe
legitimã: ⁊ quicũq̃ eos vocaſſet ipſi vocati talẽ vocatio
nẽ auctoꝛare poſſent cũ ĩ eis repſentantibus vniuerſalẽ
eccleſiã: hoc caſu ſit oĩs poteſtas pape: ⁊ ſic papa põt au-
ctoꝛare cõciliũ qõ etiam eſt vocatũ pro ſua cã papatus:
ut eſt tex. in. §. hinc etiã. xvii. di. ⁊ eſt ſpeciale in papa ut

auctoꝛet̃ in facto ꝓpꝛio: ſicut in facto ꝓpꝛio eſt ſpãle in
eo ut nõnunq̃ in cauſa ſua ipſe ſit iudex: ſic ⁊ cõciliũ eti
am minus ſolẽniter cõuocatũ põt ſibiipſi auctoꝛitatẽ in
terponere: uel nõ valẽte ſicut ⁊ auctoꝛauit cõciliũ minus
rite vocatũ ſimachus papa. xvii. di. §. hinc etiã. Et h' cãu
etiam poſſent cõgregare cõciliũ cardinales altero ex du
obus mõis. Primo: qꝛ quãdo occurrit arduũ dubiũ ce
leritatẽ requirens ⁊ eccleſia vacat: ſicut eſt in hereſi pape
uel qñ eſt apoſtaticus notoꝛius: tunc iuriſditio pape de
uoluitur ad cardinales omẽs cõcoꝛdes: ut in. c. vbi peri
culũ. §. idem quoq̃. de elec. li. vi. Et licꝫ cõuocatio conci
lii fiat ut diſceptet̃ de papatu: ⁊ preparatoꝛia ad cãꝫ pa-
patus tñ ipſa vocatio cõcilii uel auctoꝛizatio eius nõ eſt
de cauſa papat⁹: ita ꝙ nõ liceat cardinalibus ſe de ipa ĩ-
tromiterere ſm ea que dixi. ſ. in qõe quis huius cauſe
iudex ſit. Et ideo tanq̃ habẽtes iuriſditionẽ pape: h' ca-
ſu poſſent omnes cõcoꝛdes cõcilium cõuocare citãdo ⁊
auctoꝛizãdo cõciliũ. Secũdo quãdo oẽs cardinales nõ
cõcoꝛdarẽt: maioꝛ pars tunc poſſet hoc caſu cõciliũ con
gregare: qꝛ talis vocatõ põt dupliciter fieri. Uno modo
auctoꝛizabilit̃ ⁊ per viã citatiõis: ⁊ iſtã nõ poſſent h' ca-
ſu facere. Cardinales pro maioꝛi parte ſi nõ eſſent omẽs
ↄcoꝛdes: qꝛ nõ hñt aliter ptãtem pape: niſi cũ omnes ſũt
cõcoꝛdes: ut dicto. c. vbi periculũ. §. ideoq̃. de elec. li. vi.
Et iſta pertinẽt ſolũ ad papam: ut dicũt iura. ſ. deducta
Alio mõ hec vocatio põt fieri nõ per viam citatiõis uel
auctoꝛitatis uel imperii ſed via denũciatiõis uel moni-
tionis uel requiſitõis: ⁊ tunc fit hec qñ nõ eſt ſuperioꝛ q̃
poſſit uel velit facere vocationẽ cũ citatione ⁊ ĩminet ne
ceſſitas faciẽdi: ut no. doc. ⁊ Inno. in. c. cũ nobis oliꝫ. de
elec. Iſtã põt facere maioꝛ pars cardinaliũ: qꝛ hanc poſ-
ſunt facere pares ⁊ minoꝛeſ. de offi. dele. c. cum cauſa. in
ꝑma glo. vltra mediũ. no. in. c. qualiter. de cle. nõ reſi. Et
ſic etiã emptoꝛes denũciant vẽditoꝛibus: ut. ff. de actio.
emp. l. ſi rem. §. fi. de emp. ⁊ vẽdi. c. fi. ſic etiã fiũt intima-
tiones: ut in cle. cum cãm. de elec. faciũt not. de ſupplen.
negli. ꝑla. c. i. no. de accu. licet. de voto magne. Et hãc cõ
uocationẽ debent facere qui ſunt in potioꝛi gradu poſt
papã: ⁊ ſic cardinales primũ: ut. l. i. ff. de albo ſcri. qꝛ etiã
inferioꝛes ſupplent negligẽtiã pape. xii. q. ii. c. nõ liceat.
⁊. ii. q. vii. c. qua ꝓpter. ſicut ⁊ archidiaconus ſupplet de
fectũ epi. de offi. archid. c. i. ⁊ papa defectũ imperatoꝛis:
ut in. c. licet ex ſuſcepto. de fo. ↄpe. ⁊ ſic ecõuerſo poterit
imperatoꝛ hoc caſu ſupplere defectũ uel impotẽtiã pape
ſi cardinales ipſi eſſent negligentes ꝙ vtiq̃ dicerent̃ ne-
gligẽtes ſi ſtatim ꝙ defectus pape eẽt notoꝛius ipſi car-
dinales nõ vocarẽt ↄciliũ: ut dicto. c. romana. §. notoꝛia
de cenſi. Unde in primitiua eccleſia in qua papa nõ po
terat cõcilia cõuocare: ⁊ hereſes inter xpianos: propter
hec ⁊ ſciſmata naſcebant̃. xv. di. c. i. Cõſtantinus impe-
ratoꝛ ſuppleuit defectũ pape: ⁊ primã nycenã ſynodum
cõgregari mãdauit ⁊ querelã multoꝝ coꝛã ſe cõuocari
fecit. xi. q. i. c. futurã eccleſiã. v. ideꝫ vero. ergo ecce ꝙ in
cõuocatiõe cõcilii data in potẽtia pape: princeps conci-
liũ cõuocari iuſſit ad hoc. xv. di. §. harũ prioꝛ. ⁊. c. ii. ⁊ de
hoc eſt tex. xvi. di. c. habeo librũ. cum ſeq. c. ⁊. xi. q. i. cõti
nua. ⁊ probat̃ hoc in geſtis Anthioceni cõcilii. c. i. et in
geſtis Silueſtri pape. c. ii. Et ſecũda ſynodus celebrata
eſt ſub Theodoſio ſenioꝛe. Tertia ſynodus ſub iunioꝛe
theodoſio. Quarta ſub martiniano ꝑncipe. Quĩta ⁊ ſex̃
ſub Juſtiniano. xvi. di. §. ſexta. Item Carolus magnus
cõſtituit conciliũ cũ Adriano. lxiii. di. adrianus. Quare
cõcludo ꝙ ſubſiſtẽte neceſſitate hanc vocationẽ poterũt
facere cardinales: uel etiã imperatoꝛ: qꝛ eius intereſt ꝙ
pax ſit nõ ſolũ in vꝛbe. ut. xvii. di. hinc etiam. ſed ⁊ in to-
to oꝛbe: qꝛ ꝓpter diſſentionẽ papatus ſcandalizat̃: nõ ſo
lum vꝛbs ſed oꝛbis poterit etiã quilibet xpi fidelis. lxv

di.ſi forte.qꝛ qñ eſt notoria hereſis uel apoſtaticus no-
torius poſſunt maiores de negligẽtia redargui:dicto.c.
romana.§.notoria.de cenſi.in.vj.Et ideo quilibꝫ poſſit
cõuocare conciliũ.Dico per viam requiſitõis uel moni
tionis nõ per viã citatiõis uel auctorizatõis: imo cõtin
gens eſſet ꝙ ipſamet ſancta ſynodus ſe poterit cõgrega
re:quia qđ ſuperiores vocent nõ eſt de ſubſtãtia: ⁊ ideo
apl'i multotiens ſpũ ſancto vocante ſe coadunabãt nul-
lo ſuperiore ꝯuocante. pꝫ Actuũ.vj.ca.ibi cõuocãtes au
tẽ.xij.multitudinẽ diſcipuloꝝ. Et ſi ſunt due partes vo-
candoꝝ illi habent poteſtatẽ alios cõuocandi ⁊ cõſtitu
endi in mora:ut no.doc.in.c.cũ nobis olim.de electi.Et
ſic poſſibile foret ꝙ omnes ſimul cõuenirẽt abſqꝫ voca
tiõe valeret ꝙ per ipſos fieret. Ratio:qꝛ illa vocatõ que
fit a ſuperiore eſt quedã citatio que de pñte non eſt ne-
ceſſe fieri:qꝛ certus certiorari nõ debet: ⁊ ita tenet archi
dia.lxxxij.di.ꝓpoſuiſti.no.de elec.bone.j.⁊ in.c.j.de iu
di.⁊ ibi per modernos legiſte in auc.ſi omnes.C.ſi ut ſe
ab here.abſti.⁊ in Rica de in ius voca.Et ſi dicit̃ ꝙ tũc
erit cõciliabolũ nõ cõciliũ:cum careat auctoritate ſedis
aplice:dicto.c.multis.xvij.di. Reſpõdeo ꝙ ipſa ſancta
ſynodus ſic cõuocata uel coadunata papa nõ exiſtẽte et
ſede vacãte tanqꝫ habẽs omnẽ poteſtatẽ pontificalẽ po
terit ſibiipſi auctem interponere qñ apud eũ in caſu ꝑ-
dicto reſidet oĩs poteſtas pape:nec erit tũc acephala uł
cõciliũ acephalũ:qꝛ eius caput eſt tunc xp̃us:ut no. Do
ſti.⁊ refert glo.in.c.j.de ſciſmati.in.vj.ſic debet intelligi
tex.Cõſtantieñ.cõcilij:qui dicit ꝙ generale cõciliũ im-
mediate poteſtatẽ habet a xp̃o: Naꝫ debet intelligi pa
pa nõ exiſtẽte: ⁊ periculũ in eccleſia iminente qđ eſt:uel
quãdo papa eſt heretic⁹:uel nõ vult periculo eccleſie ob
uiare:qꝛ tunc caput eſt xp̃us. Ipſe eñi papa ꝓpter here-
ſim incurſam nõ eſt amplius caput:Et idem qñ nõ vult
eſſe caput ⁊ iminet periculũ: ⁊ tunc habet conciliũ pote-
ſtatẽ a xp̃o: ⁊ omnis poteſtas põtificalis eſt in eo: ut.ſ.
dixi:qꝛ eſt tunc ut dixi in eccleſia vniuerſali.Sed ſi non
eſt hereticus ⁊ vult periculis occurrere:tunc papa eſt et
erit caput:qꝛ nõ dicit illud decretũ ꝙ poteſtas nõ ſit in
papa. Nam ſi poneres ptãtem in cõcilio:poneres etiam
in papa: ⁊ ſic poneres duo principia:qđ eſſet hereticum
xxiiij.q.cerdoniã. Item ſi poneres in cõcilio: ita ꝙ non
in papa diſrũperes vnitatẽ eccleſie:que ꝓncipaliter cõſi-
ſtit in papa capite ergo catholico eſt implere debituꝫ et
periculis ⁊ periclitatiõi eccleſie occurrẽte:ipſe eſt caput
eccleſie: ⁊ oĩs eſt in eo poteſtas. Sꝫ eo heretico uel peri-
culis ⁊ periclitatiõi eccleſie nõ occurrẽte: caput eſt tunc
ut dicit decretũ cõcilij xp̃us. Item erit caput eoꝝ ſpirit⁹
ſcũs:qui deſcendet ſup eos cõgregatos in vnũ ad taꝫ ſa
lubre opus peragendũ.xxiiij.q.j.alienus.in fi.Et idẽ di
co qñ aliquis eſſet in quaſi poſſeſſione papatus et eius
hereſ:uel cauſa papatus eſſet dubia uel occulta: quo ca
ſu etiã adhuc papa ſubijcit̃ iudicio cõcilij:ut not.glo.in
dicto.c.ſi papa.xl.di.⁊.ſ.dixi:tunc lꝫ ꝓncipaliter ad euꝫ
ſpectet cõciliũ cõuocare:uel ipſi qũocunqꝫ cõuocato au
ctoritatẽ interponere:ut dicto.§.hinc etiaꝫ.xvij.di. ſi tñ
uel negligit:uel nõ vult cõciliũ cõuocare:uel ei cõuoca-
to preſtare auctem.uel ſi vellet eũ diſſoluere ante cogni
tionẽ cauſe ſue:in oĩbus ſunt predicta remedia. Naꝫ eo
primũ nõ cõuocante:cum nõ poſſit ut dixi talẽ legem fa
cere ꝙ de hac cauſa nõ cognoſcat̃:ut no.in dicto.c.ſi pa-
pa:tunc poterũt inferiores per viaꝫ monitiõis hoc caſu
uel requiſitõis conciliũ cõuocare:qꝛ cũ papa his caſib⁹
debeat ſubeſſe iudicio cõcilij inuitus:etiam iudiciũ ſu-
ſcipiet.l.inter ſtipulantẽ.§.j.de ver.obli. Nec debet eſſe
in eius arbitrio an cõueniat̃.ff.de eo qđ cer.lo.l.nõ vti-
qꝫ.Et cõcilio cõuocato:ſi ipſe volet auctem ipſi interpo-
nere poterit:ut dicto.§.hinc etiam. Sed ſi non volet au
ctoritatẽ cõcilio interponere ꝯgregato: tunc cõciliũ qđ
eſt iudex in his cauſis poterit ad auctez preſtandã ipſũ
cogere.ar.ff.de leg.j.l.huiuſmõi.§.fi. Sꝫ ſi forte pateret̃
ſe potius decoriari qꝫ vellet auctorari:uel forte ſi eẽt ab
ſens:ita ꝙ cogi nõ poſſet: tunc conciliũ ipſum ſic cõuo-
catũ qđ eſt iudex interueniet loco ipſius pape: ⁊ ſupple
bit eius vicẽ.l.j.⁊.l.vidue.C.de nupt.facit.l.honoꝝ.C.
qui admit.ad bono.poſ.po.⁊.C.de iur.deli.l.ſi infanti.
ff.de iur.do.l.profecticia.Et eſt cautela ꝙ tunc cõciliuꝫ
pronũciet papã nolentẽ auctorari cõcilio fore ſuſpectuꝫ
⁊ loco ſue auctatis conciliũ ipſum auctoritatẽ interpo-
nat:qꝛ ut dixi in his maior eſt ſñia ꝯcilij qꝫ pape. ⁊ ideo
inferiore ſine cauſa renuẽte cõſentire:uel auctem inter-
ponere:debet adiri ſuperior qui conſentiat.tex.eſt in.c.
nullus.de iur.patro. Hoc ſimile dicũt doc.ꝙ ſi ex forma
legis pater debet preſtare auctem uel cõſenſum filie vo
lenti teſtari:ꝙ ſi pater denegat ſine iuſta cauſa preſtare
cõſenſum ꝙ iudex preſtabit talẽ cõſenſum. ut no.in.l.ſi
cum dotẽ.§.eo aũt tẽpore.ff.ſo.ma.⁊ iđ ꝯciliũ preſtabit
in tali caſu ſuã auctem: ⁊ iudicabit in cauſa ꝓpria ſeip-
ſum cõciliũ legitime cõgregatum: ⁊ hac de re.tex.in.c.j.
xvij.di.cũ miniſterio.dixit ꝙ conciliũ non poterat ſine
pape auctoritate regulariter fieri:quaſi velit ꝙ alˢ poſ-
ſit fieri: ⁊ recedat̃ a regula:ut ibi. Item ſi papa preſtitiſ-
ſet cõcilio auctem nõ poſſet eũ ante cãm finitã diſſolue-
re:qñ inuitus iudicio ſubijcit̃:dicta.l.inter ſtipulantẽ.
§.j.Et qꝛ eſt maior ſñia concilij in hac cauſa qꝫ pape: ut
no.glo.xv.di.ſicut ⁊ etiam:qꝛ ipſe papa nõ põt legem fa
cere ut dixi:ne de his cauſis cognoſcat̃: ⁊ ſic per indire-
ctum:nõ poteſt cognitionẽ huius cãe impedire cõciliũ
diſſoluẽdo:lꝫ in alijs cauſis poſſet verus papa ad nutuꝫ
cõciliũ ꝯuocare: ⁊ qñ vellet diſſoluere:nec alius quiuis
poſſet papã cogere:uel ꝙ aliter faceret ꝓhibere.xvij.di.
nõ licuit.niſi vbi tractat̃ cauſa fidei:uel boni vniuerſał
eccleſie:hedeꝫ vie per omnia tenẽda ſunt duobus de pa
patu cõtendẽtibus:qñ ſi vnus ſolus fuit per prius in to
tali quaſi poſſeſſiõe:ipſe debebit cõuocare cõciliuꝫ: uel
ipſe minus iuridice vocato auctem interponere:tex.eſt
in dicto.§.hinc etiã.iunctis his que dixi.ſ. ⁊ que habẽ
tur in cronicis:videlꝫ ꝙ de papatu cũ Simacho cõten-
derꝫ laurẽtius.ſꝫ qꝛ ſimachus fuerat in quaſi poſſeſſiõe
papatus:ipſe cõcilio auctem interpoſuit.Et hoc intelli-
ge ſane:etiam ſi ex poſtfacto fuiſſet poſſeſſione papatus
in totũ uel in partẽ ſpoliatus:ut qꝛ fuiſſent multi qui a
papa diſceſſiſſent.naꝫ tunc papa ante omnia eſſet in ſua
ſede reſtituendus tanqꝫ ſpoliatus:ut.ij.q.vij.§. itẽ ſima
chus. Et ipſe nihilominus deberet auctem cõcilio intẽ-
ponere:ut dicto.§.hinc etiam.ꝙ ſi nollet cõuocare cõci-
liũ:uel ipſi auctoritatẽ preſtare: tũc ſuccederẽt remedia
ſupradicta. Nec obuiat ſi dicit̃ remedia ſuprapoſita:nõ
videnť bona ſi vera ſunt que ꝓrime dicta ſunt ꝙ papa
ſpoliatus quaſi poſſeſſione papatus poſſet petere reſti-
tutionẽ.Ex hoc ſequeret̃ etiam ꝙ ſi papa erit notorius
hereticus ⁊ apoſtaticus ſed in quaſi poſſeſſiõe papatus
ꝙ alij nõ poterũt conciliũ cõuocare:uel ꝙ conciliũ ꝯuo
catũ nõ poterit ſibiipſi auctoritatẽ interponere: quia ſic
agendo exiſtens in quaſi poſſeſſiõe papatus:poſſꝫ dice
re ſe ſpoliari quaſi poſſeſſiõe papat⁹ ⁊ petere ſe reſtitui:
per tex.dicti.§.item ſi ſimachus.ij.q.vij. ⁊ ſic impediet̃
remedia ſupra data. Itẽ dicere magis poterit alius exi-
ſtens papa ⁊ in hereſi occulta uel apoſtaticus occultus:
qñ nõ vellet cõgregare cõciliũ:uel ei auctẽ interponere
Naꝫ ſi alius cõuocabit ab ipſo papa ſe ſeparabit: uel ſi
cõciliũ ipſum nollet ſupplere defectũ ipſius pape:pote-
rit ipſe dicere:ſi cõciliũ facit ea que tñ ad papã ꝑtinent
ꝯciliũ ſpoliat me quaſi poſſeſſione mei papatus in qua
ſum: ⁊ pꝫ ſe reſtitui: ⁊ irritabit oĩa ſupradicta remedia:

⁊ erit perplexitas peioꝛ prioꝛe. Nã huic ꝑplexitati ⁊ ob
iecto facile reſpõdet. Et p̃mo notoꝛius hereticꝰ uel apo
ſtaticus nõ poterit excipere ſe ſpoliatũ: qꝛ notoꝛie ↄſtat
ꝙ nõ eſt papa: ſed ꝙ ptãs papalis reſidet mõ in eccleſia
vniuerſali: ut. s̃. dixi. Et exceptio ꝓprietatis notoꝛie ob-
ſtat ſpoliato de ſpoliatiõe excipiẽti: ut in. c. ad decimas
de reſti. ſpo. li. vi. ⁊ de diuoꝛ. c. ſignificaſti. de fil. presby.
c. cõſtitutus. cũ ſi. no. doc. in dicto. c. dilectus. de oꝛ. cog.
loquoꝛ qñ eſt notoꝛiũ ꝓueniens ex veris ꝓbationibus
⁊ factis: nõ in ſolis p̃ſumptionibus: qꝛ tunc nõ denega-
ret ꝓpter tale notoꝛiũ reſtitutio: ut no. in. c. poꝛꝛo. de di
uoꝛ. ⁊ ibi tex. qui ſic põt intelligi: Occultus etiã apoſta-
ticus uel hereticus in caſibus p̃dictis non poterit tanq̃
ſpoliatus reſtitutionẽ perere: qꝛ ego dixi. s̃. ꝙ eſt ipſe q̃
exiſtens in quaſi poſſeſſione papatus debet ↄuocare cõ
ciliũ: uel ipſi auctez interponere: ꝙ ſi nõ facit iure ꝑmit-
tẽte alij poſſunt facere: quo caſu ipſe tanq̃ ſpoliatus nõ
põt reſtitutionẽ petere: qꝛ qñ ſpoliatio fit iuris auctori
tate non dat ſpoliato reſtitutio. Vñ ſi aliquis ſpoliauit
me: ⁊ ego incõtinẽti ſpolio ipſũ: nõ dat ipſi tanq̃ ſpoli-
ato reſtitutio. Item ſi ſubtraho me a notoꝛio foꝛnicato
re ſm̃ caſũ. c. noſtra. de coha. cleri. ⁊ muli. nõ dat recto-
ri reſtitutio. xxxij. di. preter hec. hoc ꝓbat in terminis no-
ſtris in papatu: ſi ſpolio notoꝛiũ intruſura in papatu nõ
datur reſtitutio ſibi: ut eſt tex. lxxix. diſ. ſiquis pecunia.
⁊. c. ſi duo. ⁊. xxiij. diſ. in noĩe dñi. in fi. not. glo. iij. q. j. in
ſumma: ⁊ in. §. patet. Et qꝛ vbi eſt notoꝛiũ ⁊ nutrit pecca
tũ: ibi nõ datur reſtitutio: ut no. glo. in dicta ſũma. iij. q.
j. no. de reſti. ſpo. lr̃as. ⁊ qꝛ euidens iniuſta poſſeſſio nõ
cauſat poſſeſſoꝛiũ: ut no. Inno in glo. magna in. c. cũ ec-
cleſia ſutrina. de cau. poſ. ⁊ ꝓprie. Et exiſtens in obediẽ
tia debita uel ſeruitute: põt ſe a preſtatiõe obediẽtie uel
ſeruitutis ſeparare: vbi ex tali preſtatiõe ſeruitutis uel pa
tientie nutriret peccatũ. xxij. q. ij. ſiquis vxoꝛẽ adulteraz
poſſit priuare debito cõiugali ꝓpria aucte per iura p̃di
cta. Ex quibus patet ꝙ ſupꝛa remedia data ſubſiſtũt: qñ
aũt plures de papatu decertãtes eſſent ambo in q̃ſi poſ-
ſeſſione papatus: tũc nullus ipſoꝝ p̃bebit auctem conci-
lio: qꝛ illud qđ dicit ꝙ papa uel exiſtens in quaſi poſſeſ
ſione papatus: ſolus debet cõuocare cõciliũ: uel ipſi pre
bere auctem hꝫ locũ qñ vnus a principio ẽ in quaſi poſ
ſeſſione papatus vl̃iter: ⁊ ita loquunt cĩa iura hoc dicẽ
tia. Sed ſi ſunt duo ⁊ ſciſſe a principio papatũ poſſiden
tes: tunc neuter cõuocabit cõciliũ uel ipſi auctem intꝑo
net per ratiões antedictas. Sed tũc qñ eccleſia dicat q̃-
ſi vacare: ut no. in. c. j. de ſciſma. ⁊. s̃. dixi: erit idem ꝙ qñ
eccleſia vacat: ⁊ eſt opus cõcilio: ut quilibet per viã inti
matõis poſſit eum cõuocare ⁊ cõciliũ ipſũ ſic cõuocatũ
ut dixi ſibi auctem interponet. Et hec cõcluſio ꝓbat in
c. ſi duo. lxxix. di. vbi ↄciliũ recognoſcit duobus de pa-
patu ↄtendẽtibus. nec dicit ibi quis ↄcilium ↄuocet: ut
patet in geſtis dicti cõcilij. ⁊ in geſtis Bonifacij. c. j. Et
hoꝝ ẽ rõ: qꝛ paria ſunt nõ eſſe uel nõ apparere. l. duo ſũt
ticij. de teſta. tute. ⁊. l. in lege. ff. de cõtrahen. empt. Sed
quãdo nõ eſt papa: ut qꝛ notoꝛie hereticus uel apoſtati
cus: uel quãdo duo ſunt ↄtendentes: quoꝝ nullus ſit in
quaſi poſſeſſiõe papatus: ſaltum totali a principio: tunc
ↄcilium põt congregari quãdo vult ⁊ in loco pꝛout eis
placet. text. eſt in. c. ſiquis pecuniã. lxxix. diſt. vbi aperte
tex. dicit ꝙ cardinales ⁊ alij clerici ⁊ laici deum timen-
tes: qui omnes nõ ſunt aliud q̃ conciliũ: poſſunt talem
apoſtaticũ anathematizare: ⁊ ſi nõ poſſunt intra vꝛbem
faciant extra in loco pꝛout eis placuerit. Nota ꝙ qꝛ nõ
dicit ut illi apoſtatico videbit uel placuerit: ſed vbi ipſis
placuerit. vnde ibi eſt tex. ꝙ tunc ↄcilium cõuocat quã
do nõ eſt papa pꝛout videbit cardinalibus ⁊ alijs. Et ẽ
ratio: quia in ſciſmaticos etiam laici principes iuriſditi

onẽ habent ⁊ ↄtra apoſtaticũ: ut eſt tex. cõiuncta glo. in
c. principes. xxiij. q. v. ⁊ ibi eſt tex. ꝙ quãdo deficit pote
ſtas eccleſie ſupplet poteſtas ſecularis. Et ideo ſi ꝓpter
contẽtionẽ duoꝝ de papatu contẽdentiũ nõ poteſt vni
ri eccleſia: tunc inſurgere poſſunt alij etiam principes ſe
culares: ut dicto. c. principes. ⁊ infra dicaꝫ: ⁊ hoc modo
eſt ſoluta omnis perplexitas. Reſtat ut reſpondeat
ad aliqua ↄtraria: ut omnia plana ſint. Et ad primas ra-
tiones de perplexitate eſt ſupꝛa reſponſum. Et ſimiliter
ad illud ꝙ cõuocatio fiat per maioꝛẽ de vniuerſitate: ut
per habentẽ poteſtatez citandi: quia illa ſunt vera quan
do cõuocatio fieret per viam auctoꝛitatis uel citationis
ſecus autẽ quãdo per viam ſimplicis monitiõis ut dixi
quia tunc etiam faciũt eam pares uel minoꝛes qui non
querunt ex tali vocatione quẽq̃ ſibi ſubijcere ſed remo
uere. Et ſic tollit illud aliud: ꝙ ſic vocans videt papam
uel alios maioꝛes uel ſibi pares ſubijcere. Ad illud ꝙ
debeat fieri per exiſtentẽ in quaſi poſſeſſione papatꝰ vo
catio: fatenduz eſt dũmodo velit: ſed eo nolente: ne iura
ſint ludibꝛia: ſuccedũt remedia ſupꝛa data. Idem dum
dicit ꝙ nullo exiſtente in quaſi poſſeſſione papatus nõ
erit qui cõuocet ↄcilium: hoc eſt falſum: ut pꝛobat in di
ctis capl̃is. ſi duo. ⁊. c. ſiquis pecunia. lxxix. di. Ex quibꝰ
apparet ꝙ in vno erant duo tñ de papatu cõtendentes
⁊ intruſi. ⁊ in alio ſoluz vnus apoſtaticus. ⁊ in dictis ca
pitulis eſt tex. ꝙ ↄcilium tales expellit ⁊ iudicat. ſꝫ quis
tunc poteſt tale cõciliũ ↄuocare: neceſſe habes dicere ꝙ
alij clerici uel imperatoꝛ: aut alij ſeculares. ar. l. iij. §. ſi de
bitoꝛem. ff. que in frau. cre. ⁊ eoꝝ que no. in. l. j. C. neq̃
in cau. ſua ius dicat. Ratio: quia his caſibus etiam laici
iuriſditionẽ habent: ut eſt tex. in dicto. c. principes. xxiij
q. v. ⁊ dicto. c. ſi duo. ⁊. c. ſiquis pecuniaz. ⁊. xxiij. di. c. in
nomine dñi. Item quia quãdo eſt notoꝛius ſolus apo-
ſtaticus: uel papa notoꝛie pꝛolapſus in hereſim vacat ſe
des: ⁊ ꝙ tunc cum indigeamus ↄcilio non ſit qui cõuo-
cet uel auctoꝛitatẽ ipſi preſtet: eſt ridiculũ dicere: qꝛ ſal-
tim papalis poteſtas reſidet in tota ipſa vniuerſali eccle
ſia: ut pꝛobat tex. in dicto. c. ſiquis pecuniam. lxxix. diſ.
qui prebet eccleſie iuriſditionẽ contra intruſos. ad idez
tex. xxiij. di. in nomĩe dñi. in quibus iuribus pꝛobatur
ꝙ exiſtente apoſtatico: ⁊ ſic vacante ſede: eccleſia vniuer
ſalis habet iuriſditionẽ. facit tex. in dicto. c. ſi duo. Pro
iſta parte facit: qꝛ etiaꝫ pape poteſt fieri monitio publi
ca quãdo eſt hereticus: que eſt ut dicat eccleſie: ut not.
docto. in. c. nouit. de iudi. vbi tibi dicunt: ꝙ monitio po
teſt ei fieri publica: quãdo papa eſt hereticus: que ẽ: ut
dicatur eccleſie: ergo eccleſia habet hoc caſu iuriſditiõꝫ
ſupꝛa papã. xxi. di. nũc autẽ. ⁊. xix. di. anaſtaſius. ⁊ in oĩ
caſu vbi non põt papa ꝓuidere põt eccleſia vniuerſalis.
Hinc eſt ꝙ in p̃ma eccleſia anteq̃ eſſent diſtincte dioce
ſes: ⁊ meſſis erit multa ⁊ operarij pauci: ĩdifferẽter apo
ſtoli per totũ oꝛbem oꝛdinabãt: licꝫ ut dixi quãdo erat
petrus deferrẽt petro. Unde ↄcludit ꝙ vacãte ſede ma-
nẽte neceſſitate eccleſia vniuerſalis habet oẽm poteſta-
tẽ pape: ſed nõ ſubſiſtente neceſſitate: nõ credo ꝙ impo
nat manus ad ea que cõpetunt tñ pape: ſtatuendo ↄtra
ſtatuta per papam: qꝛ ↄcilium nõ eſt ſupꝛa papã: niſi eẽt
de illis tribus vbi ↄcilium eſt ſupꝛa papã: in hereſi: ⁊ in
bono vniuerſalis eccleſie: uel vbi deſolaret ſtatus. ipſiꝰ
eccleſie vniuerſalis. In caſu ergo predicto quãdo papa
nõ vult ↄuocare ↄcilium: uel ipſi auctoꝛitatẽ interpone
re: ⁊ ĩminet neceſſitas pꝛo bono vniuerſalis eccleſie: po-
teſtas eſt in ipſo ↄcilio ⁊ in eccleſia etiam ↄtra volunta-
tẽ pape. Et ideo ipſa ſynodus qũo cõgregata poteſt ſibi
auctem legitimã interponere. Et cõuocatio ipſa poterit
fieri etiam a principibus ſecularibus. Et ideo quãdo ec
cleſia per ſe nõ poſſet deberent facere principes ſecula-

res:ſicut fuit tempore Cōſtantini.xvj.di.habeo librum
cum.c.ſeq.ut.ſ.dixi.⁊ not.xxiij.q.v.c.principeſ.⁊ ita di
cit glo.in libro ꝯciliorū in principio Africani concilij.⁊
not.in hyſtoria tripartita li.ꝓmo.c.fi.⁊ in li.2°.c.ix.⁊.c.
xiij.in decimo libro.c.ij.⁊.iij.idem mandato et licentia
prīcipis ꝯgregatū fuit Calcedonēſe ꝯciliū:⁊ ibi etiaȝ ꝙ
plus ē interfuit auguſta:ut patȝ in dicto libro Calcedonē
ſis ꝯcilij.Et hec ſūt verba dicte ſynodus:que ſm gratiaȝ
dei ⁊ decreta piiſſimoꝝ imperatoꝝ cōgregata eſt in cal-
cedonēſi ciuitate ⁊c̄.Et demū ſubdunť ibi hec verba.do
minus noſter piiſſimū ⁊ fideliſſimū imperatoreȝ erexit
ad celū fidei:qui vndiqꝫ ſacerdoteſ ⁊ pontifices ad ſe cō
uocauit.⁊ in fi.dicti.c.diciť ⁊ loquiť imperator.Ab vni
uerſis enim ꝓuincijs lōgiſſimi ſacerdotes Calcedones
venerūt iuxta mandata veſtra ⁊ preceptū.vnde patet ꝙ
ceſar non nunqꝫ ꝯcilium cōuocauit. Ad illa argumē-
ta ꝙ duobus ꝯtendentibus de papatu:⁊ vtroqꝫ habēte
papatus quaſi poſſeſſioneȝ ꝓpter ſciſſos xpicolas ꝙ ex
hoc impoſſibilis erit ꝯuentio:qꝛ pars aliam ſciſmaticā
reputabit.Et ſic nō videnť poſſe inuiceȝ ſalua ꝯſcientia
cōicare:⁊ ꝙ illi de vna parte nō parebūt:alij de alia vo-
canti nec ecōuerſo:nec erit qui auctem cōcilio interpo-
nat.Item nō poterit aliquis ſe ſcindere ab eo quem pa
pa reputabit ꝯuocando per viam monitionis cōcilium
qui ſciſmaticus efficiať:preſertim ſi volens ꝯuocare cō
cilium ꝓhibebiť ab illo quē reputabat papam:qui for-
te ei mandat ꝙ ab ipſo nō diſcedat:uel monitionē alicꝰ
ꝯcilij:nō faciat ſub pena excōicationis:uel forte priuati
onis cuiuſcūqꝫ dignitatꝭ quā incurrat ipſo iure.Sic bre
uiter reſpondeo:Et ad primuȝ dico ꝙ licet excōicatis et
ſciſmaticis cōicare ſit peccatū:de ſen.excō.c.nuper.tū ex
cauſa neceſſitatis licite ſine peccato cōicatur eis:ut in.c
ſi vero.de ſen.ex.ſi nō poteſt eſſe maior neceſſitas qꝫtuȝ
eſt ſciſma ⁊ cōtentio de papatu et vicariatu ieſu xpi.xij.
di.oīs.Et ideo hoc cāu licite pro recōciliatōe fiēda poſ
ſunt qui ſunt vere catholici cōicare etiaȝ excōicatis ſciſ-
maticis ſiue hereticis.hoc probať in cle.ne romani.ad
fi.⁊ ibi glo.in.v̄.ceterū.de elec.vbi eſt tex.ꝙ nō obſtāte
ꝙ cardinalis aliquis ſit excōicatus qui tamē hoc prete-
xtu ab electiōe repelli nō poteſt ut ibi.⁊ dixi.ſ.in q̄ōne
an aliqua exceptio contra cardinales opponi poſſit:alij
cardinales ſine peccato cum illo poſſunt cōicare ad ele-
ctionē futurā pape fiendam:cum enī hec cōicatio fiat h̄
caſu cum ſciſmaticis iure permittente nō incurrať aliq̄
pena.l.ſeruus.§.ſiquis riuū.ff.de riuis.facit.l.gracchus
C.de adulte.⁊.ff.de adul.l.nec in ea.⁊.l.ſe.no.xxxiij.q.
iij.c.inter hec.naȝ cum ſciſmaticis cōicare nō licet.xxiiij
q.j.maiores.niſi quādo correpti querūt vnitatē:ut not.
glo.fi.in dicto.c.maiores.facit.xxv.q.vj.c.j.Et ideo tem
pore ſciſmatis ſi aliquis cōicat cum illis de illa parte ut
fiat vnio nō peccat:nec efficiť ſciſmaticus.Et ſiliter per
viaȝ monitiōis ꝯuocans cōcilium:ex eo ꝙ exiſtens in q̄
ſi poſſeſſione papatus negligens eſt:nō diciť ſe ſcinde-
re a ſuo capite ⁊ ſciſma ꝯmittere:ut ſupra dixi.vnde hec
argumenta ꝯtraria includunt impedimentū ꝯuocatōis
ꝯcilij:ex eo ꝙ cōicare non liceat cum aduerſarijs.Item
nō eſt opus ut aliquis ipſoꝝ litigantiū de papatu auctē
inťpōat:qꝛ ſufficiat auctas ſola ipſius ꝯcilij auctorātis
ſibimet ꝯcilio:ut ſupra dixi.Itē dico ꝙ ut habeant ma
teriā iſti de diuerſis partibus parere vocētibus:uel ip-
ſos exaudire poterūt cōuenire de principalioribus vtri
uſqꝫ partis ⁊ conuocare ꝯcilium in aliquo loco illis de
vtraqꝫ parte nō ſuſpecto:uel poterit tunc ceſar tanqꝫ me
diator amboꝝ ⁊ indifferens ⁊ in tēporalibus dn̄s mun
di.l.deprecatio.ff.ad le.rho.de iac.qꝛ ut dixi ſine pericu
lo ſciſmatis poſſunt hoc caſu inuicē cōuenire plurimi:
qꝫuis ſint ſecte diuerſe uel pares.Item plurimi poſſunt
ꝯuocare cōciliū quādo de vno loco ⁊ tempore cōuenient
⁊ ut vtraqꝫ pars ꝯueniet in vnū ⁊ ſine periculo:quia eſſe
etiam poterit ꝙ erāt ſciſſe ambe partes:⁊ nulla pars ſciſ
matica erit ſi forte iuſto errore ducti ſic ſeparati xpicole
ut dixi ſupra in q̄ōne:an duobus de papatu cōtendenti
bus:aliquis eorū uel ambo ſciſmatici ſint:qꝫuis ⁊ ſi fo-
rent ſciſmatici ⁊ vnionē affectarent querendo ꝯcilium
uel ad ipſum veniēdo licite ipſis poſſȝ cōicari ⁊ ſine pec
cato:ut not.glo.in dicto.c.maiores.xxiiij.q.j.⁊ ſupra di
xi.Ad illud qd̄ diciť ꝙ cardīales uel imperator qui for-
te crediderūt vni ex iſtis pontificibus litigātibus nō po
terunt ab ipſo diſcedere ⁊ ab ipſo ſe ſeparare cōſcientia
ſalua.Et cōuocare cōciliū dico primo eſſe permittendū
quid hoc caſu poſſint uel debeāt facere ſubditi:an licet
ipſis a ſuo quē reputāt pontificē ſeparare ſine diſcrimi
ne ⁊ peccato.Secundo:an ex eo ꝙ ſe ſepararēt a ſuo pō
tifice:ut tali caſu conciliū cōuocet:uel ad ipſuȝ vadat di
ci debeat ſciſmaticus uel peccator.Tertio ſi debet ſerua
re precepta:uel timere excōicationes uel cenſuras quaſ
idem pontifex ſuus faciat in caſu quo ab eo recedat uel
ꝯcilium cōuocet.⁊ hec cōſultationes ꝯcernunt:ſiue ſint
cardinales qui hec patianť:ſiue alij prelati uel laici.Ad
primā queſtionē diſcurrendi ſunt omnes caſus:⁊ ꝓmo
quādo eſt vnicus papa:⁊ diciť lapſus in hereſim:uel re
nūciaſſe:aut peccatū cōmittere qd̄ turbet et ſcandalizat
vlēȝ eccl'iaȝ:an tunc licite poſſunt ſubditi ab ipſo ſepari
Secūdo quādo ſunt duo de papatu ꝯtendentes:an ſi
vnus eſt ſolus in quaſi poſſeſſione ſubditi ex tali cōten
tione poſſunt ab ipſo recedere:uel quādo duo poſſide-
rent ſciſſe xpicolas:an ſubditi a ſuo quem reputāt pon-
tificem diſcedere valeant.Ueniens ad primā q̄ōnem vi
detur ꝙ preſertim quādo cauſa hereſis eſt dubia:uel re
nūciatōnis aut ſimilis nō licet ab vnico exiſtente in poſ
ſeſſione pontificatus ante latam ſentētiaȝ recedere.tex.
videť.viij.q.iiij.c.nōne.facit de cōſe.di.ij.c.nō prohibe
at.⁊ quod not.Inno.⁊ doc.in.c.noſtra.de coha.cleri.et
mulie.vbi volunt ꝙ ſint crimina grauia quantū velint:
⁊ homicidiū ⁊ ſimonia:tamē nō debet prelatus occultꝰ
euitari:quia excōicatus occultus nō debet vitari:ut no.
vj.q.ij.c.ſi tantū.⁊.c.placuit.⁊ de ſentē.excō.c.cum non
ab homine.de tēpo.ordi.ad aures:etiam in ſacramētis
quia chriſtus tradidit corpus ſuum iude proditori ⁊ ſa
crilego qui etiam fuit hereticus:ut.j.q.j.c.eos.⁊ no.In
no.de hereti.fraternitatis.⁊ maxime quādo vitatio pre
lati eſſe poſſet ſcandaloſa.ar.c.predicti ad aures.de tem
po ordi.Et maxime nō videtur deſerendus papa a car-
dinalibus qui ſunt pars corporis pape.vj.q.j.c.ſiquis
cum militibus.C.ad leg.iuľ.maie.l.quiſquis.videntur
etiam aſtricti ad reſidentiam:cum papa ut aſſiſtant ipi
in cōcilijs ⁊ alijs opoꝛtunis:ut nec momento ab ipſo ab
eſſe debeant.de cle.nō reſi.c.ex geſtis.⁊.c.ex tue.vij.q.j.
per totum.⁊ videť tex.in.c.olim.de accuſa.Ad ideȝ tex.
xvij.di.hinc etiam.vbi puniti ſunt qui a Simaco ꝓpter
ſuſpitionē criminis diſceſſerunt.pro hoc videť tex.in.c
cum ſm leges.de hereti.in.vj.vbi eſt caſus:ꝙ qꝫuis he
reticus ſit ipſo iure dānatus:⁊ bona eius ꝯfiſcata:tamē
executio ab homine priuato fieri nō poteſt ante ſenten
tiā iudicis.Et ſic anteqꝫ ꝯcilium hereticū papam dāna-
uerit:uel ipſe ſe ſuo ore damnauerit:ut.xxj.di.nunc aūt.
nō videtur ſubditoꝝ licita ſeparatio.ad idem tex.in.c.lȝ
ep̄us.de preben.lib.vj.vbi eſt tex.ꝙ licȝ per ademptiōȝ
ſecundi curati primū beneficiuȝ vacet ipſo iure.ut in.c.
de multa.de preben.tamē nō videtur ꝙ ipſo nō ꝯuicto
poſſeſſio ſit ei auferenda.ad idem tex.in.c.ordinarij.§.j
de offi.ordi.li.vj.⁊ ꝙ priuatus nō poſſit ipſe de ſe exeq̄
ſententiā ſine iudice ab homine uel a iure latam.videť
tex.in.l.miles.als ait pretor.§.qui iudicati.ff.de re iud.

Unde videꝛ ꝙ ex dubia hereſi uel renūciatiōe pape ipſe
papa a ſubditis ſuis nō ſit deſerendus: quinīmo plus vi
detur dicendū ꝙ etiam qn̄ hereſis ſua uł renūciatio aut
peccatū turbans eccleſiā eſſet notoriuꝫ ipſe deſerendus
abſqꝫ iudicis mandato nō ſit: qꝛ etiam niſi eſt notoriuꝫ:
in eo exigitꝛ ſentētia: ut no. glo. de reſcript. ab excōicato
⁊ de iureiur. c. ad noſtrā. de teſti. cog. c. ſuper eo. ij. q. vj.
que lotharius. ⁊ eſt glo. de purg. ca. c. penul. ⁊ Bar. apō
legiſtas in. l. emptorē. ff. de acti. emp. ⁊ preſertim requi-
ri videꝛ ſententia in effectibus facti ꝓpter notoriū deli
ctū imprimēdis ſiue exequēdis: ſicut eſt diſceſſus ſubdi
torū qui eſt quid facti. glo. eſt in auc. ut iud. ſine quoqꝰ
ſuffra. §. neceſſitatē. licꝫ nō ſit neceſſe ut feraꝛ in ſcriptis
uel cum ſolēnitatibus uel ſolēnitate: de quibus in. l. pro
latam. C. de ſen. ⁊ hoc tenet Jo. an. in. c. ex parte. de ver.
ſigni. in prin. ⁊ Archi. ij. q. j. que lotharius. ⁊ in. c. felicis
de peni. li. vj. in. v. pontificali. ad fi. glo. magne. vbi dicit
ꝙ ſufficit ſi a iudice fiat quedā detectio. idem Jo. an. in
addi. ſpecu. in ti. de noto. cri. §. notoriuꝫ autē. in fi. iij. co
lū. imo ſufficit preceptum: vt dicit Archi. in dicto. c. que
lotharius. ⁊ not. Ci. C. de his qui no. infa. l. nulla. ⁊ glo.
in. l. ictus fuſtiū. ff. eo. ti. Si enim incōfeſſum ſufficit p̄-
ceptū. ff. de iudi. l. ſi debitori. fortius in notorio: ⁊ hoc ī
ciuilibus: ſed in criminalibus requiriꝛ ſnīa: ut not. glo.
ij. q. j. c. j. ⁊ in. l. j. C. de cōfeſ. l. ſi cōfeſſus. de cuſt. reo. ⁊. l.
j. ⁊. l. ictus fuſtiū. ff. de his qui no. infa. Ex quibus videꝛ
ꝙ ſiue occulta ſit hereſis ſiue notoria nō liceat ſine iudi-
cis licentia ſubditis a papa heretico occulto uel etiā no
torio diſcedere: ⁊ multo magis nō videꝛ diſceſſus licitꝰ
quādo in nulla eſt hereſi uel ſciſmate cōſtitutus. In cō-
trariū videꝛ ꝙ papa exiſtente heretico etiā occulto ne-
dum notorio ꝙ licite ſubditi hoc ſcientes poſſint ab ip-
ſo ſeparari ſine alio iudicis miniſterio. text. videꝛ in. c.
anaſtaſius. xix. di. vbi multi anaſtaſium deſeruerūt ⁊ iu
ſte: qꝛ occulte cōicauerat in crimine hereſis. Pro hoc fa
cit: qꝛ quādo eſt apoſtaticus ille qui diciꝛ papa: uel pa-
pa verus eſt ꝓlapſus in hereſim: tunc quilibet excōica-
tus eſt de primo apoſtatico eſt tex. in. c. licet de euitāda
de elec. ⁊ in. c. in nomīe dn̄i. xxiij. di. in fi. loquor etiaꝫ ſi
ſit apoſtaticus: quia renūciaſſet papatui: ⁊ poſtea hoc n̄
obſtante decertaret ipſum ſine canonica electiōe retine
re: qꝛ malo ingenio ꝯtra canones in ipſo ſtaret intruſus
⁊ ſimiliter excōicatus foret: ut dicto. c. in nomīe domini
Et de heretico ꝙ ſit etiam papa excōicatus nō eſt dubiū
xxiiij. q. j. accacius. ergo licite quilibet ipſoꝝ euitaꝛ ⁊ ab
ipſo recediꝛ: de ſen. excō. c. nuper. ⁊. c. cum nō ab homīe
Et iſtos effectus iuris videlꝫ excōicatōis ⁊ perditōis di
gnitatis ꝓpter hereſim uel apoſtaſiam incurrit quis ip
ſo iure abſqꝫ aliquo iudicis alterius viuentiſ miniſterio
ut in. c. cum ſm̄ leges. de hereti. in. vj. not. Jo. an. in. c. ut
cōmiſſi. eo ti. li. vj. ⁊ dicto. c. accacius. xxiiij. q. j. Et qꝛ ſur
gere cōtra papam apoſtaticū uel hereticū: videtur a iure
ſubditis permiſſū. lxxix. di. ſiquis pecuniā. ⁊. c. in nomi-
ne dn̄i. xxiij. di. in fi. vnde videꝛ ꝙ hac iuris permiſſiōe
vti poſſint abſqꝫ alio iudicis mandato. l. que ſub cōditi
one. in fi. ff. de cōdi. inſti. Et ideo cuꝫ miniſterio dicitur
ꝙ fruſtra precibus impetramur qȯ iure cōi conceditur
l. j. C. de theſa. li. x. ⁊ hinc etiam eſt ꝙ qn̄qꝫ licet occide-
re tranſfugas uel fures nocturnos: aut agroꝝ depopula
tores iuris permiſſione: ut. l. poſtliminiū. §. tranſfugas.
ff. de cap. ⁊. l. iij. §. tranſfugas. de ſicca. ⁊. C. qn̄ licꝫ ſine iu
di. vin. l. j. ⁊ hoc pōt fieri aliter nō petita a iudice licētia.
ſilr qn̄ licꝫ capē debitorē ꝓpa auc͞te. l. iij. §. ſi debitorē. ff.
q̄ in frau. cre. h̄ etiā ꝓbat tex. in. d. c. lꝫ ep̄s. de p̄ben. li. vj.
allegatus in cōtrariū: vbi eſt tex. ꝙ ſi habens beneficiuꝫ
curatū acceptat aliud ſilr̄ curatū: cum primū vacet ip-
ſo iure: ep̄us pōt ipſum cōferre: etiaꝫ prius poſſidēte nō
citato: aut alia declaratiōe nō facta ꝙ vacet. Ex quibus
videꝛ ꝙ hereſi in qua papa prolapſus ſit: uel ex eo ꝙ ſit
apoſtaticus licite ſine alia ſnīa pōt deſeri a ſuis ſubditiſ
hoc ſcientibus: etiam ſi crimīa iſta occulta ſint. Et hᵒ con
cludūt iura illa que ſupra deduxi: qn̄ deus per moyſen
dixit: Separamini a tabernaculis ⁊c. dicto. c. didicimꝰ.
Et ita debꝫ intelligi exemplū policarpi: de quo ſupra di
xi. ⁊ videꝛ tex. xxxij. di. §. verū. vbi nō licet ab eis recipe-
re aliqua ſacramēta niſi baptiſmatis in cauſā neceſſita-
tis: alia aūt ſacramēta etiam neceſſitatis ab heretico nō
licet recipere: dicto. §. verū. no. ī dicto. c. noſtra. de coha.
cleri. ⁊ muli. ⁊ ibi doc. et hanc ſnīam credo verā per tex.
xvj. q. ſi. c. ſane. ⁊. ij. q. vij. c. ſacerdotes. ⁊ no. in. c. cum nō
liceat. de preſcrip. Nam a prelato excōicato ſicut eſt he-
reticus ⁊ apoſtaticꝰ licet recedere ſine alia ſnīa: ut de ap
pel. c. paſtoralis. in fi. ⁊. ix. q. iij. excōicatos. ⁊. c. excōica-
to. Et dicit Inno. ꝙ hoc eſt verū etiā q̄ntūcunqꝫ ipſe tole
reꝛ dūmodo ꝓbari poſſit: adeo ut ſi vocꝫ aliquē ſubditū
ad ordines uel ad alia ſacramēta poſſit ipſi dici: nō reci
piam hec a te: qꝛ excōicatus es: ita no. ipſe Innoc. in. c. j.
de ſciſma. facit. vj. q. ij. c. ſi tantū. qꝛ debent eum denūcia
re ut emendeꝛ. Sed an peccent ſuſcipiendo ab eo ſacra
no. in dicto. c. noſtra. ⁊ Inno. de hereti. fraternitatis. et
in. c. per tuas. el. ij. de ſimo. vbi cōcludunt doct. ꝙ nō de-
bent ab ipſis etiam occultis recipi: niſi in baptiſmate et
corpore xp̄i: ut in. c. iij. de hereti. licꝫ ipſis occultis pecca
toribus petentibus in publico ſacramēta danda forent
de cōſe. di. ij. c. nō prohibeat. j. q. j. c. xp̄us. Et idem occul
to excōicato danda ſunt publica officia que alijs dātur
ne ſic vitando: cum prelatus publicet ipſum. de offic. or.
c. ſi ſacerdos. Reſtat reſpōdere cōtrarijs. ⁊ ad. c. nōne.
viij. q. iiij. reſpondeꝛ ut no. glo. in dicto. c. cum nō liceat
ꝙ nō loquiꝛ in alijs criminibus q̄ꝫ hereſis. xxiiij. q. ij. c.
ſane. ⁊ in crimine: ex quo irrogata ſit ſnīa excōicationis
dicto. c. cum nō ab homine: ⁊ in crimīe ſciſmatis: de ele
ctio. c. qꝛ diligētia. ⁊ in ſimoniaco in ordine: dūmodo ꝓ
bari poſſint. xxxij. di. §. veruꝫ. j. q. j. ſiquis a ſimoniacis.
In alijs aūt criminibus etiam ſi ſint notoria expectāda
eſt ſnīa. xv. q. ſi. c. ſi. Fallit in crimīe fornicationis noto
rio. xxxij. di. nullus. ita no. glo. ij. q. vij. ſacerdotes. el pᵒ.
vbi glo. addit aliū caſum qn̄ prelatus nō ſeruat canoneſ
xix. di. nulle. ſed debet intelligi ſane: qꝛ non ſeruat cano
nes: qꝛ arbitraꝛ papam nō poſſe illos cōdere: tunc quia
eſt hereticus dꝫ vitari. Sꝫ ego credo ꝙ idē ſit in omi ſuſ
pēſo a iure quo ad ſe ⁊ quo ad alioſ ut licite dimitti poſ
ſit ut poſſit eum euitare: dūmodo euitatio ſit ut euꝫ cor-
rigat nō ut publicet. Nam ex quo ius ligat factuꝫ occul
tū licite ab eo recediꝛ: ut dicto. c. cum nō ab homīe. no.
glo. in cle. j. de hereti. in glo. magna ad fi. ideo pōt vitari
ut ſe retrahat a peccato nō ob. xxxij. di. §. verū. vbi videꝛ
permiſſum ab homicidis ⁊ adulteriſ percipere ſacramē-
ta ⁊ ſanctimonialiū violatoribus: qꝛ loquiꝛ ibi in crimi
nibus occultis nō ſuſpenſis ⁊ nō precisis: ſed inq̄ꝫtuꝫ eſ-
ſent ſuſpenſi. idem eſt dicendū quodcunqꝫ ſit crimen: et
ibi de fornicario fuit mentio: exempli gratia. Idem cre
do in omni crimine notorio ordinis executiſ impediēte:
ut no. Inno. ⁊ docto. in. c. per tuas. el. ij. de ſimo. Sed in
iſtis eſt ratio ꝙ vitari debent: qꝛ ſuſpenſi. ⁊ ideo ideꝫ eſt
in omni alio in quo quis a iure ſuſpēſus foret: quia pec
caret qui voluntarie cum talibus cōmunicaret: quia de
bemus eſſe ſolliciti de anima fratris lucranda: ideo de-
bent tales deſeri ut deſiſtant: ⁊ toleratio nō operaꝛ quā
tū ad ſcientes. ut no. Jo. calde. in. c. ad probanduꝫ. de re
iudi. Et hec ſunt etiam in omni occulto: cuius delictum
probari nō poſſit ut liceat vitare ſuſpenſum ad fineꝫ: ut
ſe corrigat nō ut procedat. Sed ſi eſſet pene occultuꝫ qȯ
ꝓbari poſſet: credo ꝙ poſſet vitari ut reprobeꝛ delictū.

vj.q.ij.ſi tantū: ⁊ ut denūciaretur. Et iſta ſunt de mēte ex
imij doctoris dn̄i Anto. de butrio in dicto.c.veſtra. de
coha.cleri. ⁊ mulie.not.in.c.j.de ſciſma. Non ob.tex.in
§.hinc etiam.xvij.di.quia ibi erat ſuſpicio criminis he-
reſis uel alterius criminis in Simacho papa: ſȝ nō erat
verum ꝙ eſſet hereticus. Et ideo ex ſola ſuſpicione here
ſis deſeri nō dȝ papa: ſed quādo ſcitur in veritate pōt de
ſeri: etiam ſi hereſis alijs ſit occulta dūmodo ꝓbari poſ-
ſit. Ad.c.cum ſm leges.de hereti.in.vj. Et ad.c.licet ep̄s.
de prebē.li.vj. Et ad.l.miles.al's pretor ait.§.qui iudica
ti. Reſpondeo ꝙ eſt cōſiderandū lata ſentētia a lege uel
ab homine quomodo pars vult ea vti cōtra euȝ qui ſuc
cubuit uel damnatus eſt. Nam aut pars aduerſa vult ef
fectus iuris cauſatos ꝓpter talem ſententiā hominis ul'
legis allegare ſolū: uel dicere inductos eſſe: ⁊ tūc poteſt
hoc allegare ⁊ dicere inductos abſq; alio iudicis mini-
ſterio: ut ſi allegat uel dicit ad mortem dānatū ipſo iure
effectum inteſtabilē: uel prius teſtamentū per eū factuȝ
irritum eſſe ⁊ ad nullitatē deductū: ⁊ hoc poteſt facere ⁊
allegare.l.ſiquis filio exheredato.§.irritum.ff.de iniuſ.
teſta. Et ſimiliter poteſt allegare ꝙ hereticus etiaȝ papa
iuris executione eſt excōicatus ipſo iure ⁊ dignitate p-
uatus ⁊ bona eius publicata.de here.c.cuȝ ſm leges.li.
vj. Item per acceptationē ſecūdi curati facta eſt executō
ipſo iure a lege ut primū vacet: ut in.c.de multa.de p̄bē.
adeo ut per habentē conferre poſſit abſq; alia iudicij de
claratione: ut eſt tex.in.c.licet ep̄us.de preben.li.vj. Idē
dicimus in dānato de crimine publico: ut efficiatur in-
famis ipſo iure ⁊ allegari infamis: ut.l.infamē.ff.de pu
bli.iudi. Nec eſt opus ꝙ iudex cuȝ dicat uel declaret in
famē.tex.eſt optimus in.l.j.§.j.v̄.ſm autē pronunciauit
ff.ad turpl'. Pro iſtis igit' a iure introductis effectibus
vigore alicuius ſentētie a lege ſiue ab homine late non
eſt opus alio iudicis miniſterio uel ſentētia: imo iudex
nō poſſet ſine cauſe cognitōne facere ꝙ iſti effectus a iu
re introducti nō imprimerentur.l.nō poteſt iudex.ff.de
furt.not.in.l.ut militibus.C.de teſta.mili. Si vero loq̄-
mur de executione fienda ab homine ipſius ſentētie ab
homine uel iuris promulgate: tunc aut poteſt fieri aper
te aduerſa abſq; eo ꝙ aliquid requirat a dānato. ſed po
teſt fieri ſolum per quid uel aliquid ſolū denegando ſi-
bi damnato: ⁊ tunc pars poteſt illud facere ſine alio iu-
dicis miniſterio uel ſentētia: ideo debens cōferre bene
ficiū cōfert illud poſtq̄ȝ vacauerit ip̄o iure: ⁊ abſq; eo ꝙ
poſſidentē citet iudex: uel ipſum beneficiū vacare decla
ret: ut eſt tex.in dicto.c.licet ep̄us.de preben.li.vj. Simi
liter ſi vſufructuarius obtinuit pro vſufructu in cōfeſſo-
ria: ⁊ per prius poſſidebat ipſum fundū: ipſe vigore ſen
tentie colliget fructus: nec pro executione indigebit iu-
dicis miniſterio.l.vti frui.§.j.ff.ſi vſufruc.pe. Idē ſi egit
aliquis dicens vicino nō eſſe ius altius tollere ⁊ obtinu
it ſi qui ſuccubuit nō habebat hedificatū facta eſt execu
tio a iure: ut ſi velit altius tollere: poſſum ipſuȝ prohibe-
re etiam ſine iudice ut altius nō tollat.l.⁊ ſi forte.§.j.ff.ſi
ſerui.vendi. Item ſi egi ius mihi eſſe eundi per viā fun-
di tui ad fundū meum: ſi obtinui poſſum ire per funduȝ
ſine alio iudicis miniſterio. Et ſic ſimiliter ſi aliquis eſt
dānatus hereticus a lege uel ab homīe ſubditi poſſunt
ſine alia iudicis declaratiōe recedere: quia pars aduer-
ſa poteſt a ſe facere executioneȝ in qua nihil requirat a
victo niſi patientiā ſiue pati: uel ei ſolum quid deneget:
nō aliquid auferat: igitur vir ſtatim ꝙ mulier eſt adul-
tera etiaȝ occulta poteſt denegare ipſi debitū abſq; alia
declaratione ꝙ ſit adultera: ita debet intelligi qđ no.in
c.ſi.de adult. Et hoc monſtratū eſt in primo parente cui
cōtinuo poſt ſpretum mandatū dei elementa fuerunt fa
cta cōtraria: ⁊ omnia animalia eidem in dn̄o ↄmiſſa ipſi

obedientiā ſubtraxerūt. Si vero pars in executione de-
beat aliud q̄ȝ pati a victo requirere: tunc aut qđ requiri
tur poteſt expediri in ipſum victum etiā inuituȝ: et tunc
nō exigitur pro executione ſentētie alio iudicis miniſte
rio. patet de iure ciuili ſi fertur ſentētia ꝙ aliquis ſit fili
us famulus meus uel ſeruus: tūc erit executio facta a iu
re ꝙ teſtari nō poſſit.l.qui in poteſtate.ff.de teſta. ⁊ ego
potero ipſū moderate caſtigare ⁊ in meā poteſtatē redi
gere abſq; ꝙ implorē iudicis miniſteriū.l.j.⁊.l.iij.C.de
patr.poteſta. Si vero illud quod a condēnato requirit'
nō poteſt fieri a parte priuata ipſo dānato inuito ut eſt
quādo condēnatus quis ad rem corporalē mihi dandā
ſiue tradendā. Et ego volo nanciſci poſſeſſionē adhuc p
damnatū poſſeſſaȝ: tunc pars nō poteſt talē executioneȝ
de ſe facere ſine iudicij miniſterio: ita debet intelligi tex.
in dicta.l.miles.§.qui iudicati.ff.de re iudi. ita etiaȝ de
bet intelligi tex.in.c.ſm leges.in fi.de hereti.in.vj.⁊ i.c.
licet ep̄us.de prebē.in.vj. In quibus iuribus probatur
ꝙ q̄ȝuis vacantis primi beneficij curati ipſe poſſit iure
ab habente facultatē cōferendi fieri collatio: quia ī hoc
nō requirit' a victo niſi pati. poſſeſſio tamē aperte ipſi au
ferri nō poteſt: ſed debet ipſa ab epiſcopo iudice citatio
ne preambula auferri. ⁊ hoc modo debet intelligi text.
in dicto.c.ordinarij.§.j.de offi.ordi. ut ibi collatio bene
ficij poſſit fieri ſine alio iudicis miniſterio ſed ablatio
poſſeſſionis nō: ⁊ ita ſentit Io.an.in nouella. hoc tamen
intelligo quādo poſſidens eſt in poſſeſſione nuda facti
ipſius beneficij quo priuatus eſt ip̄o iure ut eius poſſit
fieri collatio etiā ipſo incūbente de facto poſſeſſioni nō
citato. ſecus ſi in ipſo haberet coloratū titulū ⁊ poſſide-
ret: quia tunc nō valeret collatio illo colore non caſſato.
nota eſt doctor in.c.cum noſtra.de cōceſ.preben. Ideȝ
tex.in dicto.c.cum ſm leges. Naȝ licȝ bona heretici ſint
ipſo iure cōfiſcata: tamē eoꝝ poſſeſſio ab aliquo aufer-
ri nō poteſt: niſi poſtq̄ȝ iudex declarauerit. Ratio: quia
a cōdēnato requirit' nō aliud q̄ȝ ſimpliciter pati: q̄r re-
quirit' ſibi auferri rerū poſſeſſio que ab eo inuito aper-
te auferri nō poteſt: ut dicto.§.qui iudicati. Sed a iudi
ce bene poteſt auferri ab īuito.l.qui reſtituere.de rei vē
di. Unde concludit' ꝙ ſentētia lata a lege uel homīe uel
parte: ſi querit' fieri executio cōtra victum a vincēte: ꝙ
ſi ſit ſolū in eo iure in quo a victo requirit' datio uel tra
ditio aut oblatio: ita ꝙ victus debeat preſtare aliud q̄ȝ
patientiā: ⁊ tunc ſi poteſt aperte fieri cōtra victum inui-
tum: uel etiam renitentē: ⁊ hoc poteſt fieri etiam aperte
ſine iudicis miniſterio. ſed ſi nō poſſet talis executio fie-
ri aperte cōtra victum inuitū: tunc ſine iudicis miniſte-
rio ſentētia hominis uel legis executōni nō ponet' aper
te. Fallit hoc vltimū: niſi quādo iudicij copia haberi nō
poſſit: uel ſi expectaret' iudiciū eſſet inane: ul' nullius fru
ctus: quia tunc pars ſua auctoritate etiam hoc caſu poſ
ſet exequi.ar.l.nullus.C.de iudeis. ⁊ qđ ibi not. ⁊.l.iij.§
ſi debitorē.ff.que in frau.credi. ⁊ hoc modo iuſte factū
fuit per Scipionē naſſicā: qui gratū ſuis largitionib⁹
ſubuertentē populū omiſſo iuris ordine interemit cum
ſua cōiuratōne: ⁊ reprehendit Sceuolā conſulē: qui vo
lebat iuris ordinē ſeruari dicens cōſul: Dum iuris ordi
nem ſequit' illud agit ut cuȝ omnibus legibus romanuȝ
ruat imperiū: ut refert Ualerius in libro tertio in titulo
de fortitudine. Et ex iſta doctrina ſic bene declarata: in-
feruntur ad propoſitū multa. Primo: ꝙ papa hereticuȝ
uel apoſtaticū etiam occultum: dūmodo probari poſſit
ſubditi poterunt ſine alia declaratione deſerere.ij.q.vij
oues. ſed nō a poſſeſſiōe papatus expellere niſi ut infra
dicam. Sed tunc eſt dubiuȝ: an cardinales poſſent ante
ſententiā cōcilij in caſibus predictis ad electionē alteri-
us pape procedere. Videt' ꝙ ſic: per text.in dicto.c.licet

epūs. de ꝑben. li. vj. ⁊ per illa que ſupra dixi. nam cū pa
pa hēticus ſit ipſo iure priuat⁹ ⁊ vacet ſedes. ⁊ idem cū
eſt apoſtaticus: videt̃ ꝙ ipſi cardinales ad quos ſpectat
papatū ꝯferre: poſſint ſtatī ante ſniā ꝯcilij eligere: q̃ ex
hac electiōe nō requirūt a papa iā dānato. per. l. niſi pa
tientiā ſiue pati: ut ꝓbant oīa iura ſupra deducta: ꝑſer-
tim tex. in dicto. c. lꝫ epūs. vbi eſt caſus ꝙ facta a iure ꝑ-
uatione beneficij ipſo iure eps illud ꝯfert poſſeſſore am
plius nō citato uel nō declarato: aliter ꝙ ius perdiderit
ſic eligent papā cardinales poſſidente papatū aliter non
citato: uel etiam abſq̃ eo ꝙ declaratū ſit ipſum poſſidē-
tem perdidiſſe papatū. Et pro hoc videt̃ tex. in ſimili in
c. ij. de parrochi. ⁊ que ibi not. Hoſti. ⁊ in. c. eos. in fi. de
tempo. or. li. vj. Et pro hac ſniā videt̃ tex. in. c. ſiquis pe-
cunia. lxxix. di. vbi cardinales ⁊ alij clerici ⁊ laici deum
timētes poſſunt apoſtaticū ⁊ intruſū a ſede aplica deij
cere ⁊ ipſum anathematizare ⁊ aliū eligere: ⁊ electo ꝯfer
re adminiſtrandi poteſtatē. Ad idē tex. xxiii. di. in noīe
dñi. in fi. Sed ꝯtrarium videt̃ text. in. c. ad aplice. de re
iudi. lib. vj. vbi imperatore exiſtēte ipſo iure depoſito:
electores nō procedūt ad electionē alterius: niſi cū ſniā
declaratoria lata fuerit. ut ibi eſt tex. in fi. ibi: illi aūt ⁊c̃.
Et hoc credo verū in his duabus electōibus pape uł im
peratoris: ut q̃uis quiſq̃ eorū ipſo iure perdidiſſet di-
gnitatē: ut forte ꝓpter cōmiſſam hereſim: tamē electores
nō poſſunt ante ſniam declaratoriā ꝓcedere ad electio
nem alterius. Et eſt ratio: q̃ cum ius adminiſtrādi trā-
ſeat in papā ſtatim facta electōne: ut in. c. in nomie dñi.
§. plane. xxiij. di. Certe cardinales per talem electionē ꝑ-
uarent exiſtentē in quaſi poſſeſſione papatus quaſi poſ
ſeſſione adminiſtrādi ad ſummū pontificē expectantia
⁊ ſic exequerent̃ ꝯtra apoſtaticū uel hereticū papam q̃
ipſum nudū ius eligendi: in quo requireret̃ ſolū poten
tia ſed quaſi poſſeſſiōe iuris adminiſtrandi eligēdo ali
um auferrent apoſtatico uel heretico in quaſi poſſeſſio
ne exiſtenti. nam primū ſe ſubtraherēt ⁊ de ſeipſis qua-
ſi poſſeſſionē papatus in papā hereticū cōſiſtentē in ali
um per electionē transferrēt. vnde nō ſolum ſe a papa ſe
pararēt ꝙ eis licet: ut dixi. ś. Sꝫ quaſi poſſeſſionē quā
haberet papa in eos: in alios transferrēt electū: ⁊ hoc nō
licet eo poſſidente nō citato: ut dicto. c. lꝫ eps. de prebē.
li. vj. ⁊ ſpāle eſt in caſu. c. eos qui. de tempo. ordi. li. vj. ꝙ
ſubditi epi excōicati poſſint adire ꝓpria auctoritate vi-
cinos epos pro ordinibus recipiēdis: ⁊ hoc tenent doc.
in. c. noſtra. de cohabi. cleri. ⁊ muli. vbi dicunt ꝙ lꝫ ſub-
ditus poſſit vitare prelatū ſuū notoriū fornicariū: non
tñ poteſt audire miſſā alterius: uel ad aliū prelatū ire
ſine alia declaratione ⁊ ſniā. facit q̃d not. in. c. fi. de peñ.
Et ideo nō poſſunt aliū ante ſniam eligere. ar. dicti. c. cū
ſm leges. de hereti. in. vj. Nec obuiat ſi dicis: idē eſt in
alijs prelatis ut ius adminiſtrādi habeāt incōtinēti: ut
not. de elec. c. tranſmiſſa. q̃ illud nō eſt verum exiſtente
alio in poſſeſſiōe: ut ſupra dixi. Et igit̃ in iſtis inferiori
bus valet prouiſio ſola facta de ſecūdo primo adhuc nō
declarato dānato: uel a poſſeſſione nō amoto: ut dicto. c
lꝫ epūs. de preben. li. vj. quia ex ſola prouiſiōe nō habet
prouiſus ius adminiſtrandi alio in poſſeſſione exiſtēte
⁊ ſic in collatiōe ſola: cum nihil requirat̃ a poſſidēte: ni
ſi pati poteſt prouiſio fieri: q̃d ſecus eſt in papatu: quia
ſtatim facta electione in electū tranſit quaſi poſſeſſio pa
patus: ut dicto. c. in nomie dñi. xxiij. di. ⁊ lꝫ ſupra dixeri
ꝙ alio exiſtente in quaſi poſſeſſione. Nec ipſe papa poſ
ſet ſua auctoritate nāciſci poſſeſſionē ſicut et alij poſſūt
prelati nāciſci poſſeſſionē ꝓpria auctoritate alio in poſ
ſeſſione exiſtente: ut not. in. c. tranſmiſſa. de electi. tamē
hic plus eſt: q̃ cardinales eligēdo nō ſolū cauſant ꝓui
ſionē papatus in papā electū: ſꝫ eoipſo ſe a priore ſe ſub
trahunt: ut nouo electo ſaltim ſui poſſeſſionē tribuant.
vnde a poſſeſſione primū ſpoliāt alteri ꝯferendo: quod
nō licet: ut dicto. c. lꝫ epūs. in fi. q̃d nō eſt in alijs proui
ſionibus inferior: q̃ lꝫ ex prouiſione tranſeat ius in pro
uiſum: ⁊ per hanc ſolā nihil requirant a dānato niſi pa-
ti: ⁊ ideo eam poſſunt facere cū de iure collato uel de be
neficio nullā poſſeſſionē tribuunt uel tribuere poſſunt
niſi poſſidente citato ⁊ declarato prius eū ius in bñficō
amiſiſſe. Cōcludo igit̃ ꝙ papa heretico exiſtēte ꝙ car
dinales ad electionē noui pōtificis nō pñt accedere niſi
a cōcilio declaratiōe facta ꝙ papa ſit hereticus uel apo-
ſtaticus: ⁊ hoc vult tex. in dicto. c. ſiquis pecunia. lxxix.
di. dum dicit ꝙ primo debēt cardinales ⁊ clerici ⁊ laici
deū timentes qui nil aliud ſunt q̃ ꝯciliū ipſū apoſtati
cū anathematizare: ⁊ deinde hūano auxilio a ſede apli-
ca pellere. Sed ſi talis apoſtatic⁹ uel hereticus papa nō
eſſet in q̃ſi poſſeſſiōe papatus: tūc ſi ꝯſtaret notorie non
eſſe papā: poſſent cardinales nō obſtāte eius aſſertione
aliū eligere: q̃ eius aſſertio ꝯtra notoriū nō faceret rem
dubiā: ut in. c. tua nos. de coha. cle. ⁊ mu. no. Inno. de v
bo. ſig. ex parte. Et iō ſi notorie renūciaſſet papatui ⁊ ei⁹
poſſeſſiōi: quo caſu perdit̃ poſſeſſio ipſo iure: cū perda-
tur ſolo aīo: ut. l. ſiquis vi. §. dria. de acqui. poſ. ⁊ ius pa
patus renūciatiōe amiſerit: ut in. c. j. de renū. li. vj. ꝙ non
obſtāte negatiōe ſua poterūt ad electionē ꝓcedere car-
dinales: ſecus ſi poſſeſſionē retinuiſſet poſt renūciatiōē
per ſupradicta. ⁊ hec ſunt vera ꝙ nō debet pape heretī-
co uł apoſtatico auferri poſſeſſio papatus ante declara
tionē ꝯcilij in qua declaratū ſit ꝙ hereticus ſit uel apo-
ſtaticus papa q̃ñ ꝯcilij copia haberi pōt. Sꝫ ſi conciliū
haberi nō poſſet: uł ſi eſſet habitū ꝯciliū ⁊ declaraſſꝫ eū
hereticū uel apoſtaticū: tunc ꝑſertim ſeculares ꝑncipes
⁊ xp̄ifideles oēs poſſunt inſurgere ꝯtra ipſū: ⁊ eū perſeq̃
tanq̃ antixp̄m ⁊ a papatu expellē. xxiij. di. in noīe dñi. ⁊
dicto. c. ſiq̃s pecuniā. in fi. quos tex. ſic intelligo: ⁊ ꝙ q̃ñ
copia ꝯcilij: ⁊ ſic iudicis haberi nō pōt liceat hereticū
uel apoſtaticū expellere: probat̃ ex no. in. l. nullus. C. de
iude. facit. l. ait ꝑtor. §. ſi debitorē. ff. que in frau. cre. ⁊ q̃
no. in. l. j. C. q̃ñ liceat ſe ſine iudi. vīdi. ſi enī licet occide
re deſertorē militie mūdane dicta. l. j. ⁊. ij. q̃ñ lice. ſine iu
di. vindi. q̃to magis deſertorē militie celeſtis. Itē ſi li-
cet occidere hoſtē patrie etiā ſi ſit pater uel ſi ſit filius. l.
minime. ff. de reli. ⁊ ſumpti. fune. q̃to magis papā here
ticū uel apoſtaticū declaratū uel etiā nō declaratū quā
do nō eſt uel eſſe pōt iudex qui declaret: q̃ cum talis pa
pa hereticus uel apoſtatic⁹ ſit deſtructor eccleſie militā
tis: ut in. c. ſi papa. xl. di. pōt dici pluſq̃ patrie deſolator
nam in oīm iniuriā ꝯmittit̃ ꝙ in dei maieſtatē ꝯmittit̃
C. de hereti. l. manicheos. Et iō pōt a quocūq̃ xp̄ifideli
cōpeſci ꝑſertim a regibus ⁊ pñcipibus ſecularibus qui
bus eſt datus gladius ad vindictā malor: laudem vero
bonor: de maio. ⁊ obe. c. ſolite. ⁊. xxiij. q. v. c. quali nos.
⁊ ꝓbat hoc tex. xxiij. q. v. c. principes. vbi text. dicit ꝙ il
lud q̃d nō pōt intra eccleſiā ꝓficere ſermo doctrine po
teſtas ſecularis hoc imperet per diſciplie terrorē. Siľe
videmus ꝙ q̃ñ clerici ſciſma faciūt ⁊ nō poſſunt corrigi
per eccleſiā: tūc laici ſine peccato ptātē habēt in clericos
xvij. di. nec licuit. xxiij. q. v. de liguribus. de ſentē. excō.
c. ut fame. no. glo. de deci. tua. ⁊ hoc mō dꝫ intelligi tex.
Hieremie p̄he dicētꝭ: ꝓphe: tui videꝛt tibi falſa ⁊ ſtulta
nec aperiebāt iniq̃tatē tuā ut te ad pñiā reuocarēt. Et mō
ꝓphete in hoc ſacro eloq̃o vocant̃ doctores: ut. xliij. di.
c. ſit rector. qui debēt hoc caſu increpare ⁊ veritatē oſtē
dere: hoc ꝑſertim etiā ſpectat ad principes. nā ad ipos
reges pertinet ſeculi xp̄ianos ut tpibus ſuis pacatā ve
lint eſſe matrē eccleſiā vnde ſpūalit̃ nati ſūt. xxiij. q. iiij.
q̃ñ vult ꝙ pſalmigraphū verbū oſtēdit dū dicit: Et nūc

reges intelligite:erudimĩ qui iudicatis terraꝫ: Seruite
dñō in timore: ⁊ exultate ei cũ tremore: Sed quõ reges
ſeruiũt dñō in timore:niſi que ꝯtra matrẽ eccleſiã ⁊ iuſ/
ſa dñi fiunt religioſa ſe veritate ꝓhibẽdo atqꝫ plectẽdo
xxiij.q.iiij ſi eccleſia. Nullꝫ enim maius princeps deo
obſequiũ offerre poſſet q̄ ſi hi qui in ſuã ⁊ aliorꝫ perni/
ciẽ debachanẗ ipſorꝫ principũ debeãt cõpetẽti vigore cõ
peſci.xxiij.q.v.quali nos.magis enĩ apud deũ principũ
gloria ꝓficit: cũ per eos põt diſperſe eccleſie ſanitas re/
ſtaurari:nam cũ videt deus largita regnorũ munera ad
ſui noĩs gloriã reuocari:tãto principibus iſtis largiora
tribuit quãto ſua dei per ipſos viderit ampliari.xxiij.q
v.c.ſunt. Ex quibus oĩbus ꝯcludiẗ ꝙ papa heretico/uẗ
apoſtatico exiſtẽte etiã occulto:lꝫ ſubditis ſciẽtibus ab
eo recedere etiã nulla declaratiõe p̄cedẽte.Et hoc eſt qd̃
p̄cepit dñs per moyſen dũ dixit:Sepamini a tabernacu
lis hominũ iſtorꝫ duriſſimorũ.xxiiij.q.j.dicimus.⁊.vij.
q.j.c.deniqꝫ.⁊.ſ̃.retuli dum dixi:an licet cõicare ſciſma
ticis:ſed nõ aliũ eligere uel a quaſi poſſeſſiõe papatꝰ eũ
eijcere:niſi poſtq̄ꝫ fuerit a ꝯcilio declaratus apoſtaticus
uel hereticus:uel niſi qñ ꝯcilij ⁊ iudicis copia haberi ñ
poſſet:qꝛ tunc liceret ipſũ a papatus poſſeſſiõe deijcere
per iura p̄dicta.⁊ ꝓbant etiã oĩa iura que.ſ̃.deduxi:cuꝫ
dixi ꝙ populi poſſunt a papa heretico ſe ſubtrahere: ne
eis auferaẗ defenſio naturalis:ut dixi in illo articulo ſu
pra:an liceat pape legẽ facere ꝙ de hereſi nõ arguaẗ:vbi
dixi ꝙ ꝯtra papã populi poſſunt inſurgere: per tex.xxiij
q.v.c.ſi audiuerĩ.vbi diciẗ de mactacia ꝙ interfecit imo
lantẽ idolis in ara dei.feciſſe enĩ illud iuſte credendũ eſt
qꝛ iudex nõ erat qui puniret tale ſcelus. hoc mõ intelli/
gi etiã debet qd̃ no.ij.q.vij.§.itẽ cum balaã.vbi legiẗ ꝙ
cum balaã pergeret ſup aſinã ad mala dicenduꝫ populo
dei:⁊ aſinã ſtimularet aſina recalcitrauit:⁊ tandẽ in vo/
cẽ ꝓrupit ⁊ ꝓphetaꝫ redarguit.ſed ſubditi pro aſina ſu/
munẗ ibi:⁊ ꝓpheta poniẗ ibi pro p̄lato quẽ aſina redar
guit ut ſubditi prelatuꝫ a fide deuiantẽ redarguere poſ/
ſint redargutõibus ſupradictis ſe primuꝫ ab obedientia
ſubtrahẽdo:⁊ deniqꝫ eo declarato a fide deuio uel indi
cis defectu ſubſiſtente a p̄latura amouẽdo ut dixi.ſ̃.per
iura allegata.Sic illud intelligi dꝫ.2 ȝ.etati Gregorij di
cẽtis:Sicut laudabile diſcretiũqꝫ eſt reuerẽtiã ⁊ honorẽ
exhibere p̄oribus:ita rectitudinis ⁊ dei timorĩ eſt ſiqua
in eis ſint que correctiõe indigeãt nulla diſſimulatõne
poſtponere ne totũ qd̃ abſit morbus inuadat ſi languor
nõ fuerit curatus in capite.ij.q.vij.ſicut inquit:⁊ eadem
cã ⁊.q.amouendũ. Nõ ob.id qd̃ diciẗ de notorio ꝙ eti
am in eo requiraẗ ſñia:nã in hoc eſt attendẽdũ ꝙ aliqñ
notoriũ habꝫ in ſe incluſã iuris ſñiaꝫ:ſicut etiã aliqñ ha
bet occultũ crimẽ ſñiaꝫ incluſã:ut in criẽ hereſis ꝙ habꝫ
etiã occultã iuris ſñiaꝫ incluſaꝫ:ut hereticus ipſo iure ſit
excõicatus:⁊ perdat dignitatẽ etiaꝫ papa:ut no.xl.diſ.ſi
papa.xix.di.anaſtaſius.⁊.xxiiij.q.j.c.j.⁊.ij.⁊ facit.c.cum
ſm leges.de hereti.in.vj.tunc quo ad iuris effectus ĩtro
ducendos ex tali notorio uel crimine occulto habẽte in
cluſam ſñiam iuris nõ eſt opus alia ſñia hoĩs.de h̄ ſunt
tex.plimi.xxiiij.q.j.c.j.ij.⁊.iij.⁊ ꝙ poſſit deſeri ſine alia
ſñia.no.de coha.cleri.⁊ muli.c.noſtra.⁊ Hoſti.in.c.tan/
ta.de ſimo.imo ſi eſt ſola fama cũ ſcãdalo licet recedere
a tali p̄lato ſuſpẽſo:ut eſt caſus in.c.ex litteris.de homi.
ideo hereticus etiã occultus ſtatim eſt excõicatus ut di
xi:⁊ ſtatim a ſuis põt deſeri.Siĺiter in notorio delicto
exiſtens ipſo iure irregularis ⁊ ſuſpẽſus eſt.j.q.j.per to/
tũ.no.de renũ.c.niſi cum pridẽ.§.ꝓpter ꝯſciaꝫ.de tẽpo.
ordi.c.ex tenore.⁊ de coha.cleri.⁊ muli.c.fi.nam effectũ
ſuſpenſiõis ⁊ irregularitatis imprimit ipſa criminis no
torietas ⁊ ſñia legis abſqꝫ alia ſñia hominis. Et hec no/
torietas etiã facit ut talis delinquens notorius nõ dica
tur toleratus ſꝫ poſſint ſubditi ab eo recedere abſqꝫ alia
hominis ſñia.xxxij.di.§.verũ.de coha.cleri.⁊ muli.c.ſi/
cut.⁊.c.veſtra.⁊ ut nõ valeant geſta per ipſuꝫ ſufficit no
torietas:ut no.de re iudi.ad probandũ:ita no.docto.de
elec.duduꝫ.et.c.nihil. quicquid in hoc dixerit Inno.in
c.fi.de procu. In alijs autẽ effectibus facti imprimẽdis
uel exequẽdis:tunc ſi notoriũ habeat incluſaꝫ ſñiaꝫ iurĩ
⁊ in executiõe facti nihil requiriẗ a dãnato: ⁊ tũc poteſt
excutio facti ab homĩe fieri ſine alia ſñia ⁊ diſcedere ab
heretico qd̃ eſt facti:ut ſupra dixi.Sꝫ ſi aliquid debꝫ ab
heretico facti requiri aliud q̄ꝫ pati:uel notoriũ nõ habꝫ
incluſam ſñiaꝫ iure:tunc eſt opus ſñia hoĩs.Et illa iu/
ra loquunẗ in ꝯtrariũ allegata que ſupra dixi. Ex qui/
bus ꝯcludiẗ ꝙ papã hereticũ etiã occultuꝫ uel apoſtati/
cũ ſubditi poſſunt impune diſerere.Et idem qñ renũcia
uit:qꝛ poſtea ꝯtendendo retinere papatũ ipſe eſt apoſta
ticus:ſed a poſſeſſiõe papatus nõ poſſũt eum eijcere:uel
cardinales aliũ eligere eo in poſſeſſiõe papatus exiſten
te:niſi poſtq̄ꝫ apoſtaticus uel hereticus fuerit declãtus:
dicto.c.cũ ſm leges.in fi.de hereti. uel cum iudicis.i.cõ
cilij copia haberi nõ poterit:tunc poterit tanq̄ꝫ antexp̄s
a cardinalibus ⁊ clericis anathematizari: ⁊ a quocunqꝫ
xp̄ifideli a poſſeſſiõe papatus expelli:⁊ ſi opus eſt occi/
di.⁊ ſic intelligo.lxxix.di.ſiquis pecuniã.⁊.xxiij.diſt.in
nomĩe dñi.in fi.ut talis inſurrectio facti expellendo uel
etiã occidẽdo eũ poſſit demũ fieri qñ iam a ꝯcilio decla
ratus eſt uel hereticus:uel cũ iudicis copia deficit:ſic in
telligo illud qd̃ dixi de mactatia:qꝛ interfecit illũ cũ de
eſſet copia iudicis: ⁊ hoc vult tex.xxiiij.q.j.c.j.ij.⁊.iij.ut
nõ ſit opus alia ſñia:ſed tunc inſurgant principes ſecula
res.xxiij.q.v.c.principes. Quãdo aũt duo eſſent de pa/
patu ꝯtendentes:an licet ſubditis ab eo quẽ reputãt pa
pã diſcedẽ.Dico ꝙ eo caſu qꝰ ſic litigãteſ eẽnt effecti ſciſ
matici:uel aliquis eorꝫ effectus ſciſmaticus:ꝙ etiã eſſet
in vero papa poſſibile ꝙ ſciſmaticus efficereẗ:ut dixi.ſ̃
in qõne:an papa poſſit ſciſmaticus effici:tũc liceret ſub/
ditis a tali ſciſmatico recedere:ut in.c.quia diligẽtia.de
elect.qꝛ iſte eſt vnus de caſibus in quo ſubditi ſine alia
declaratiõe recedere poſſunt a prelato:ut no.glo. ⁊ doc.
de preſcrip.cum nõ liceat.Sed ſi nõ foret aliquis eoruꝫ
ſciſmaticus:tũc iſte ſit vnus de caſibus quo eſt locus cõ
cilio:qñ duo de papatu ꝯtendant:ut no.lxxix.di.ſi duo.
Dico ꝙ ſi ꝯtumaces ſunt in ꝯgregando ꝯcilium:tunc li/
cite ſubditi ab ipſis recedũt:ut cõuocent ꝯcilium:uel ad
ꝯcilium vadant uel alios prouocẽt.nec ex hoc peccãt uẗ
ſciſmatici dici debent:qꝛ hec lege permittẽte faciunt ut
ſ̃.dixi.⁊ ſic penã nõ mereẗ.l.graccꝰ.C.de adul.⁊.ſ̃.dixi
⁊ ꝯuẽiẽtes cũ alia p̄te ut vnionẽ faciãt ſciſmatici ñ effici
unẗ ut ſ̃ dixi.nec peccãt.Et idẽ qñ pctm̃ ꝯmittẽt in eccle
ſiã ſcandalizãs: ⁊ qñ turbat bonũ vl̃is eccleſie:ita ꝙ cõci
lio opus:ut ſi ipſe papa nõ ꝯuocat licite ab eo recedant
ſine peccato per predicta. Et ex iſtis deciditẗ tertiuꝫ du
biũ quod poſſet ꝯtingere ipſis ſubditis:an debẽt ſerua/
re precepta uel timere cẽſuras quas faceret ille quem re
putant papã ex illa cauſa:ne ſubditi ab eis recedant uel
ꝯcilium nam in caſibus vbi papa eẽt prolapſus in here/
ſim:uel effectus eſſet ſciſmaticus qd̃ eſſe poteſt ut ſupra
dixi tunc cenſure ⁊ ſñie excõicatiõis:uel ſimiles nõ eẽnt
formidãde:quia cũ eſſet tũc papa excõicatus ut dixi ali/
os extra eccleſiã ponere nõ poſſet uel excõicare.xxiiij.q
j.c.j.⁊ in ſũma illius qõnis. Ratio:qꝛ poteſtas ſoluendi
⁊ ligandi eſt data a deo veris ⁊ non falſis ſacerdotibus.
xxiiij.q.j.§.ſi autẽ.⁊ illi ligare ⁊ abſoluere poſſunt q̃ ha/
bent ſpũꝫ ſcũm:dicto.§.ſi aũt.qui ſpũs ſanctus nõ habi/
tat in diuiſis a cõpage corporis xp̄i.Et iõ heretici et ſciſ
matici ipſo iure iuriſditionalia perdunt.xxiiij.q.j.didi
cimus.⁊ ſic ligare ſpũaliter uel tẽporaliter aliquos non

poſſunt:igiᷣ excõicatiões ⁊ cenſure taliũ etiam in petri
cathedrã reſidentiũ formidande nõ ſunt. Unde ɔcludit
glo. in dicta ſũma. xxiiij. q. j. in glo. ij. poſt ſũmaꝫ: ꝙ ſi ta-
lis prelatus excõicat aliquẽ iniuſte: põt excõicatus taliſ
a celebratiõe nõ ceſſare. facit eadeꝫ cã ⁊. q. c. didicimus.
ubi eſt expreſſũ ꝙ tales heretici ⁊ ſciſmatici ipſo iure iu
riſditionalia perdunt. unde nõ ligãt nõ ſolũ excõicãdo:
ſed eciã quecũq; alia diſponẽdo iudicialiter uel extiudi
cialiter. de offi. ordi. c. ꝙ ſedẽ. de exceſ. prela. c. tanta. de
elec. c. quia diligẽtia. xv. q. vj. c. nos ſanctoꝝ. ⁊. c. iuratos
⁊ hec iura ita ligant hereticũ uel ſciſmaticũ papã ſicᷣ ali-
os: qꝛ tunc cum heretici aut ſciſmatici ſunt quolibet ve-
ro catholico ſunt inferiores. Et cũ ſit eadẽ in eis ratio ꝗ
in alios ipſos leges iſte ligãt. ar. l. illud. in fi. ff. ad. l. aqᷝ.
Ex quibus cõcludiᷣ primũ ꝙ papa iam exiſtẽte hereti
co uel ſciſmatico: tales cẽſure ⁊ quecũq; eoꝝ alie ſenten-
tie formidãde nõ ſunt: qꝛ etiam ſnĩa cenſure diciᷣ nulla
qñ allegaᷣ: ꝙ qui eam tulit iudex nõ erat: ut de cõſue. c.
iij. de priuile. c. quãto. Et idem qñ eſt lata a ſuo iudice ẜ
excõicato ut etiam nõ liget. xxiiij. q. j. c. audiuimus. et. c.
ex parte. no. glo. ij. in. c. preſenti. de hereti. in. vj. ⁊ ꝑſertiꝫ
nõ valet quãdo lata eſt ab intruſo uel iuriſditõne ſuſpẽ
ſo: ſicut ſũt heretici ſciſmatici uel excõicati. xij. q. ij. c. ali-
enatiões. Ex quibus inferᷣ ꝙ ſi ſnĩe cẽſure excõicatõis
uel etiam alie ſnĩe ꝓferanᷣ a papa iam in hereſim uel in
ſciſma ꝓlapſo uel ab apoſtatico ⁊ intruſo ⁊ ſic excõicato
uel ab eo qui renũciaſſet papatui ⁊ eum retinere conten
deret. ꝗbus oĩbꝰ caſibus excõicati forẽt ut. s. dixi ꝙ eiꝰ
ſnĩe nemini obeſſe poſſent ſeu nocerẽt. nec eſſent formi
dande: ꝗuis in alijs caſibus tales ſnĩe a vero iudice pro
late: ſiue iuſte ſiue iniuſte timẽde forent. Et ita debet in-
telligi glo. in. c. ad aures. de tempo. ordi. Item vero ſnĩe
a iudice tali iam dãnato: ꝗuis etiam tolerato ꝓlate nõ
eſſent forminande ſed eſſent nulle. Sed ſi papa nõ eſſet
ſciſmaticus uel hereticus uel in iſta crimina ꝓlapſus ⁊
eſſet opus cõcilio: ⁊ ipſe papa nõ cõuocaret ſiue cõuoca
re nollet: ſed ipſe excõicaret ab eo diſcedẽtes: uel priua-
ret dignitatibus volentes cõciliũ cõuocare: an tunc ſen-
tentie tales forent formidãde. Videᷣ dicenduꝫ ꝙ ſic: qꝛ
papa negante cõciliũ eius ſentẽtie videᷣ in hoc ſtanduꝫ
xvij. di. nec licuit. ⁊ quia negatione pape res ſit dubia ſi
cõcilio opus ſit. l. iij. C. qui. ad liber. ꝓcla. nõ licet. no. in
l. j. C. de procu. ⁊ in dubijs eſt parẽdũ ſuperiori. c. di. cõ-
tra morẽ. xix. diſ. in memoria. ff. de re mili. l. iij. §. in bel-
lo. de tẽpo. ord. ad aures. Ego tñ adhuc dico ꝙ nõ: quia
qñ iudex precipit aperte illicitũ: uel quod eſt maluꝫ non
eſt ipſi parendũ: etiã ſi ipſi prelato iuſtuꝫ videaᷣ: ut in. c.
lr̃as. de reſti. ſpol. ſed debent ſibi illi quibus talia preci-
piunᷣ ſi ſententialiter iſta eis mandenᷣ per viam appel-
lationis prouidere. ſed ſi nõ precipiunᷣ ſentẽtialiter ſed
extraiudicialiter: tunc hoc cãu poſſent illi quibus prece
pta talia fierent ɔtradicere abſq; alia appellatiõe. lxxiiij
di. c. geſta. no. doc. in. c. ad aures. de tẽpo ordi. Securiꝰ
tñ eſſet appellare ad ipſum papã male informatũ ad me
lius informandũ: uel ad ſucceſſorẽ ſiue ad cõciliũ quod
eſt in his cauſis papa maior ut ſupra dixi: qꝛ qñ cõſcien
tia vinci nõ poteſt ita ꝙ quis cũ bona cõſciẽtia ſequi ꝓ-
ceptũ iudicis nõ poteſt qꝛ ſtimulat ⁊ cõtradicit conſciẽ-
tia ſua eius cui preceptũ factũ eſt: ⁊ tunc debet inherere
ꝓprie cõſciẽtie ⁊ preceptũ ſpernere de ſimonia. c. per tu-
as. ⁊ tolleret ſnĩam donec ab ipſa per cõciliũ uel futuruꝫ
papã releueᷣ: ut no. in dicto. c. ad aures. de tẽp. or. ⁊ qđ
diciᷣ ꝙ indubio ſit ſupioris ꝓcepto parẽdũ hꝫ locuꝫ qñ
ɔſcĩa mea põt aĺs nõ: dicto. c. ad aures. de tẽpo. or. Et ꝙ
oĩno ſint iniuſta talia ꝓcepta uel ſnĩe: ita ꝙ illi ꝗbus fiãt
debeãt ab ipſis releuari ⁊ ipſis nõ parere: ꝓbant oĩa iu-
ra que ſupra deduxi: vbi dixi ꝙ papa nõ põt legẽ facere

ne de his cognoſcaᷣ: uel ꝙ cõciliũ nõ fiat: igiᷣ nõ põt ꝓ-
cipiendo uel mãdando ĩpedire illos qui vellẽt ɔciliũ ce
lebrare: uel in illo interuenire: ne liceat pape per indire-
ctũ facere qđ directo nõ licꝫ ipſi agere. l. hoc mõ. ff. de cõ
di. ⁊ demõ. ⁊ ſi faceret eius ꝓceptis parẽduꝫ nõ eſſet per
ꝓdicta. Et qꝛ ꝓcepto pape nõ eſt parendũ qñ timeᷣ ꝙ ex
eo multa mala ꝓueniãt: uel qñ ex eo ſcãdalizareᷣ eccĺia
ut no. Inno. de ſen. excõ. c. inquiſitõis: ꝑſertim qꝛ tale ꝓ
ceptũ ſcãdalizaret eccleſiã ⁊ eius vĺeꝫ ſtatũ ꝑturbarꝫ: igi
tur ipſi parendũ nõ eſt: ut infra dicã in qõne qñ vult cõ-
ciliũ diſſoluẽ rebus nõ ꝑfectis. Ex quibus inferᷣ ꝙ cẽ
ſuris uel alijs penis nõ obſtãtibus licite poterũt oẽs in
tereſſe ɔcilio uel ipſũ ɔuocare: ⁊ ꝙ diſcedẽtes a vero eti
am papa: ne intueniãt cõcilio uel ipſũ cõuocent uel ipſi
faueãt in nullo peccare videnᷣ per ſupdicta. Qñ autẽ
diximus harũ cauſaꝝ iudicẽ eſſe ɔciliũ: Et ſatis ſupra re
tulerimus a quo debeat cõuocari: ⁊ cuius auctẽ ſuſcitat
Placet nũc diligẽtius inquirere ⁊ magis generaliter.

De cõcilijs.

Voniam opus fuit in
hoc opere de
generalibus ſynodis mẽtionẽ fa-
cere decreui. Nũc qñ ⁊ ipſa gene
ralia ɔcilia de genere ſunt monar
chie: iſtã altã materiã ⁊ quotidia
nã cõcilioꝝ generaliũ tractare. Et
iđ ꝓmo querã: quid ſit cõciliuꝫ et
vnde dicaᷣ. Scđo quotuplex ſit
ɔciliũ. Tertio qñ ſit fiendũ ɔci-
liũ generale: ⁊ ex quibꝰ cãis. Quarto quis hẽat auctẽꝫ
ipſũ ɔuocãdi: uĺ ɔuocato auctẽ preſtãdi. Quinto ꝗ ad
ɔciliũ ſpãliter ſũt vocãdi. Sexto que ſit vocatiõis for
ma. Septĩo qui vocati in cõcilio vocẽ hẽant ꝑſerti in
iudicãdo ſiue ſtatuẽdo. Octauo: an vocati poſſint per
ꝓcuratorẽ cõparere. Nono qualis tunc eſſe debeat ꝓ
curatoris forma. Decio: quid de cõtẽnentibus venire:
⁊ qui ꝓciſe venire teneanᷣ. Undecio an ſit opus ut intẽ
ſint due ꝑtes vocãdoꝝ ſicᷣ in alijs vniuerſitatibꝰ ut dicaᷣ
eſſe ɔciliũ. 12° ꝗ cãe poſſint expediri in ɔcilio gnãli.
13° quã ꝑtãtẽ hꝫ ɔciliũ: an ordinariã: an delegatã. 14°
ꝗlis eſſe dẽat eoꝝ forma ⁊ ꝓceſſus. 15°: an dẽant ſingu
li rñdere ſibi obiectis in ɔcilio: uel an poſſint cõciliũ ut
ſuſpectũ reuocare ſiue ius reuocãdi domũ petere. 16°
quãto tp̃e dẽat durare ɔciliũ: ⁊ ꝗs hẽat auctẽ diſſoluen
di: ⁊ qñ diſſoluaᷣ. 17° que ſit maior ſnĩa: an ſoliꝰ pape
uel aplĩce ſedis ſiue maioris ꝑtis gnãlis ɔcilij pape, ſoli
us ſnĩe: uel forſan forte romãe ſedis ipſi gnãli ɔcilio for
ſitan aduerſantis. 18°: ꝗ ſit pena impediẽtiũ venire vo
catos ad ɔciliũ. Redeo ad ꝓmã qõeꝫ. Et ego ɔciliũ ſic
diffinio ꝙ Cõciliũ eſt generalis venientiũ collectio fi-
deliũ ꝑſertiꝫ epoꝝ auctẽ ſũmi põtificis regulariᷣ ɔuoca
tũ ſiue etiã cõſtitutũ uel aliqñ xp̃i ſiue ipſiꝰ ɔcilij met au
ctoritate ſuffultũ. Et nota ꝙ iđ dixi gnãliſ veniẽtiũ: qꝛ
lꝫ nõ oẽs fideles veniãt: uel due ꝑtes vocatoꝝ fideliũ: tñ
eſt ɔciliũ ut dicã infra in. xj. q. Itẽ iđ dixi gnãlis ad dif
ferẽtiã ꝓuĩcialis ⁊ ſynodalis ſynodi. Itẽ iđ dixi fideliũ
qꝛ nõ ẽ opus ɔuocare infideles uel hẽticos: lꝫ aliqñ ĩ cõ
cilijs intuenire poſſint: ut dicã infra in. xv. q. Rurſus ẽt
iđ dixi auctẽ ſũmi põtificis: ad driaꝫ aliaꝝ collectionuꝫ:
ꝗ fiũt de xp̃ifidelibꝰ forte imꝑatoris mãdato. Itẽ iđ di
xi regulr̃: qꝛ cõiᷣ gnãlia ɔcilia ſiue icomenica ſine auctẽ
pape uel eiꝰ legati ad hᷣ ſpãle mãdatũ hñtis fieri nõ pñt
iij. di. §. porro. xij. di. ꝑ totuꝫ. lꝫ qꝛ qñq; fuit ſine auctẽ pa
pe uĺ legati: ut ſi vacãte ſede papali nccĩtas ĩmineat ĩ ec
cleſiã hñdi ɔciliũ gnãle: nec expectari poſſet qđ forte ſũ
mus põtifex creareᷣ: uĺ ſi forte ĩminẽte nccĩtate cõciliuꝫ

habendi: ⁊ ſi non fieret ſcandarizareť vniuerſalis eccleſia: papa uel qui eſſet in quaſi poſſeſſiōe papatus nollet ꝯcilium ꝯuocare: uel illi iam ꝯuocato auctē impartiri: tunc poſſet ꝯcilium ab alijs cōuocari: ut dicā in quarta q̄ōne: ⁊ tunc aliūde poſſet ſuſcipere auctem: ut dicā in dicta q̄ōne principali. Nam tūc ꝯciliū ſibimet auctem interponit ⁊ xp̄us tūc eſt illius caput. Et diciť ꝯciliū a con: ⁊ ciliū: q̄ fideles ibi cōgregant ut ꝯueniant in vnū ſicut cilia cōueniunt oculos claudendo. Uel diciť cōciliū a concio concis: q̄ ibi fideles plurimi conciunť .i. cōuocātur ⁊ cōgreganť. Uel diciť a cōi: eo ꝙ cōuenientes in illo in vnū dirigant mentis intuitum. vnde diſſentientes inter ſe nō agunt ꝯcilium: cum non ꝯueniant in vnū. Et diciť quaſi a cōi intentione dictum: ut hec colliguť ex tex. xv. di. c. j. ꝟ. ꝯcilium: ⁊ ibi per Archi. ⁊ doct. Et diciť etiā ſynodus a ſin q̄d eſt con ⁊ oda q̄d eſt via q̄ ibidē fideles plures per diuerſas vias ſimul cōueniunt: ut dicto. c. j. ꝟ. ſynodus: ⁊ ibi etiam per doc. vbi etiā dř quid ſit cetus ⁊ quid comitatus. Aſſumo ſcđam. q. ⁊ q̄ de hac dico inferius in. v. q̄ōe: vbi tracto qui ad cōcilium ſint vocandi: ideo dicatis ut ibi. Tertiam igiť queſtionē aſſumamus quādo ꝯcilium ſit fiendū: ⁊ ex q̄bus cauſis. Et in hoc dicendū eſt ꝙ quotienſcūq̄ occurrit arduū dubiū quod ꝯcernat totā vniuerſalē eccleſiam tunc eſt ad ꝯcilium recurrendū. Et inter cetera arduiſſimū eſt dubiū: cum agitur cauſa papatus: in qua de multis dubitari pōt: ſi forte papa dicať papatui renunciaſſe q̄d aliq̄n fieri poteſt: ut in. c. j. de renūci. li. vj. Et ego pleniſſime ſcripſi ſupra: vbi etiam tango: an papa poſſit ſe ſubmittere ꝯcilio: uel etiam alteri: ita ꝙ poſſit ex alia cā q̄ pro hereſi deponi. Si igiť eſt dubiū quia cardinales vellent papā eligere dicendo: ꝙ qui preeſt renunciaſſet: vel ꝙ qui preeſt papatui in hereſim ꝯtra articulos fidei ſit ꝓlapſus: vel forte q̄ duo de papatu cōtendunt: ⁊ vnꝰ alterū noīat apoſtaticū ⁊ nō eſſe apoſtolicū ſed intruſū vel ſint alie cauſe ex quibus papa diciť amotus uľ amouendus a ſede petri: de quibus late dixi in dicto tractatu: videndū eſt quis eſt iudex harū cauſarū. Et primo videť dicendū ꝙ exiſtens verus papa a nullo cauſa eius iudicari poſſit. tex. videť in. c. licet. de elec. in fi. vbi tex. dicit ꝙ ſi dubiū foret: an pape electio canonica exiſteret nullus iudex ꝯpetens eſſet. Et eſt ratio: q̄ hec dignitas ſuperiorē nō habet niſi deū. ix. q. iij. facta. cū ſimilibus: ergo a ſolo deo nō ab alio humano iudicio videť iudicandus: ideo omnia iura voluerūt cās pape dei iudicio eſſe dimittendas: nec ipſū humano iudicio iudicari. ix. q. iij. c. aliorū. ⁊. xvij. di. §. hinc etiam: vbi ꝯcilium iudicium ſimachi pape ſolū dei iudicio reſeruauit: nec de ipo papa ꝯcilium iudiciū dixit: quaſi nec ꝯcilio papa ſit iudicandus. viij. q. iij. nemo. vbi tex. vult primā ſedē. i. papam nō iudicari: aut ab auguſto: aut ab omni clero: neq̄ a regibus: neq̄ a populo: ⁊ ita ꝯcedit glo. ij. q. v. mandaſtis: igiť papa pōt dicere q̄s me iudicat. ita dixit glo. lxxix. di. ſi q̄s pecuniā. q̄ſi dicat nullus: ⁊ huiꝰ dicti rō ē q̄ papa ē vicariꝰ chriſti: ⁊ legatꝰ dei: vt in. c. j. vt eccleſiaſtici bñfi. ⁊ ipſius dei in eccleſia ꝑſonā repſentat: vt de peni. di. j. c. ſceleratorꝰ. §. his auctoritatibꝰ. ꝟ. ſed quē ſacerdos. ⁊ ꝓbať in toto titulo de trāſla. ꝑla. ergo ab alio q̄ ab ipſo qui eū ꝑfecit vicariū ⁊ legatū iudicari nō debet. vt. lxxix. di. c. electionē. vbi electio ſūmi pontificis eſt dei iudicio reſeruata. Adduci pñt illa que dicā in penultima. q. cū dico q̄ ſit maior ſnīa pape vel cōcilij. Itē ē alia rō: q̄ īferior ſuperiorē nō iudicat. xxi. di. inferior. de maio. ⁊ obe. c. cū inferior. ⁊. l. nā magiſtratꝰ. ff. de arbi. Sꝫ cōciliū ⁊ oīs homo viuēs eſt inferior papa: pꝫ q̄ cōcilio auctorizať in quo oīum fideliū repreſentatio fit de conſe. di. j. c. eccleſia. ⁊ ſine eius auctoritate etiā ſi pape cā ageret nō reſtituiť cōcilium. xvij. di. §. hinc etiā vbi cōciliū ſtatuit ſynodū ipſā debere dici auctoritate ſymaci pape eſſe ꝯgregatū: ⁊ notať ea. di. cū mulꝫ. ⁊ eſt tex. de elec. c. ſignificaſti. ibi cū oīa. Et ſic pꝫ ꝙ nedū cuiuſlibet fidelis ē maior. viij. q. iij. cūcta ꝑ mundū: ſed et ipſius vniuerſalis cōgregatiōis. i. cōcilij maior ē papa: ⁊ ideo papa tanq̄ ſuperior reuocat nōnunq̄ ſtatuta cōcilij: ut eſt tex. ix. q. iij. cuncta ꝑ mundū. de cōſang. ⁊ affi. c. nō debet. lxviij. di. c. cor epi. nota. in. c. j. xvj. di. ⁊. xvij. di. c. nec licuit. ⁊ ē tex. in. c. vbi ꝑiculū. de elec. cū ibi no. li. vj. nā illud. c. a papa ⁊ cōcilio fuit editū: ⁊ tñ fuit ꝑ nō nullos ſolos ſūmos pontifices reuocatū: ⁊ ſuꝑ eo noue ꝯſtitutiones plures ꝓmulgate: ꝑſertim tex. in cle. ne romani. in. §. porro. de elec. nota. in. c. ꝓpoſuit. de cōceſ. ꝑben. Et ideo dixit glo. ꝙ maior ē ſnīa pape q̄ totius alterius cleri: ita notanť dixit glo. iiij. diſ. in iſtis. per tex. dicto. c. ſignificaſti de elec. xxxv. q. ix. veniā. ibi euſtaſiū vero. ⁊. xxiiij. q. j. hec ē fides: ⁊ q̄ ſi ꝑbet cōcilio papa auctoritatē ſequiť ꝙ ipſo maior eſt: ⁊ maior ē qui auctoritatē ꝑſtat q̄ ille cui ꝑſtatur: ⁊ ita per hec decidit glo. in dicto. c. vbi periculū. in ꝟbo cōcilio. ſi igiť papa maior ē ſequiť ꝙ a cōcilio nequeat iudicari. ⁊ iō ꝓpter hoc ſtatutū eſt ꝙ quotiens de papa vľ eius actiōibus humanū iudicium eſt exquirendū: ipſe ſolus tanq̄ deꝰ ſit iudex cauſe ꝓprie: etiā ſi eſſet de hereſi redarguendus tex. eſt xxj. diſ. nunc autē. vbi cōcilium ſtatuit ꝙ marcellinus de hereſi accuſatus ſuo ſe ore dānaret: nec a quocūq̄ iudicādus foret. ⁊ ideo dicit ibi tex. noli audiri in noſtro iudicio: ſed collige in ſinu tuo cām tuā: ⁊ ex tuo iudicio iuſtificaberis: vel ex tuo ore dānaberis. ⁊ idem ſubdiť ibi q̄d factū fuit tempore ſixti pape de cauſis ⁊ erroribꝰ ipſi ſixto pape impoſitis: ⁊ in dicto. c. nūc autē ponit archi. formā ſentētie pape: q̄ debet dicere ego talis papa infelix cōmiſi tale ſcelus: ideo me iudico deponendum. ad idem. l. ⁊ hec tiberius. ff. de heredi. inſti. vbi ē tex. ꝙ non recognoſcentes ſuperiorē eſſe poſſunt ſi volūt iudices in cauſa ꝓpria. nota. in. l. j. C. ne quis in ſua cā ius di. ⁊ hoc no. glo. de iudi. in. c. cum veniſſent: vbi colligitur ꝙ poteſt eſſe ſi vult iudex in cauſa ꝓpria de abſoluta poteſtate. ⁊ ita no. inno. de omni non recognoſcente ſuperiorē. de verbo. ſig. c. ex parte. ⁊ bar. ff. de iuriſdi. o. iudi. l. eſt receptum: ſed de ordinata poteſtate debēt alteri cōmittere: vt dicta. l. eſt receptum. ⁊ ideo imperator cauſas fiſcales cōmittit ꝓcuratori fiſci. c. vbi cauſe fiſcales. l. ad fiſcum. ⁊. l. ſi ea. C. de his quibus vt indig. vbi eſt tex. ꝙ ſiue agat ſiue cōueniať fiſcus iudex eſt ꝓcurator fiſci mandato ꝑncipis: ⁊ papa etiā ſe alieno ſubmittit iudicio. ij. q. vij. nos ſi incōpetenť. ⁊ de re iudic. c. ad apoſtolice. li. vj. īmo ſe ſubmittit etiā in foro cōtētioſo: vt priuari poſſit. lxiij. di. in ſynodo: ⁊ ibi glo. nota. habetur in dicto. c. nos ſi. ⁊ pleniſſime dixi in q̄ōne an papa poſſit renunciare papatui in monarchia. Ex quibus tū q̄ cauſe pape ſolo dei iudicio dimittende ſunt: tum q̄a ſi hūano iudicio terminanť ipſe debet eſſe iudex cauſe ſue: videtur concludi ꝙ nullus alius huius cauſe iudex eſſe poſſit. Et quia ſi in illo de quo papa terminatur: et queritur iudicari ipſe adeo toleratur vt non iudicetur quanto magis debet igitur ab alijs tolerari: vt inquit Auguſtinus: ⁊ hoc patet in eccleſia militante que tolerauit annis ſex liberium papam hereticum: ⁊ tunc de ſcō fuit depoſitus: felix papa catholicus per conſtantinum imperatorē vt refert cronica martiniana: ⁊ vincentius beluacenſis. Item ꝙ nullus iudicauit ſanctum petrum filium dei abnegantem: niſi chriſtus qui pepercit eidē poſtq̄ conuerſus plorauit. In contrariū videtur ꝙ vbi fidei cauſa agitatur ⁊ criminis hereſis pape ibi ſit iudex ꝯcilium ⁊ non papa. tex. videť in. c. anaſtaſiꝰ. xix.

di.vbi anaſtaſius papa qui ſolus cõicauit in hereſi: ⁊ he
reticis iã dãnatis ſine cõcilio epoꝝ ⁊ clericoꝝ nutu dei
iudicio percuſſus eſt ⁊ pro heretico habitus.ſi ergo cuꝫ
volũtate cõcilij cõicaſſet nõ fuiſſet hereticus.Ex quo pꝫ
ꝙ maioꝛ eſt ſnĩa cõcilij ꝗ̃ pape in cauſa fidei:qꝛ hec con
numeratur inter cauſas in quibus oꝛbis eſt maioꝛ vꝛbe
xciij.di.legimꝰ. Idẽ qñ agiť de ſubuerſiõe ſtatꝰ totiꝰ ec
cleſie:nam tunc eſt ↄciliũ ſupꝛa papã:ut no.xv.di.ſic̃ ſan
cta.⁊ qd̃ no. Inno.de ↄſue.quãto.⁊ dicã infra in penul
tima qõe.Et iõ nõ poſſet papa priuare oẽs epos.ix.q.iij
per pꝛĩcipalẽ.⁊ de hoc videť tex.xv.di.ſicut.in fi. vbi pa
pa dicit ꝙ que vniuerſali cõſenſu cõſtituta ſunt ſe et nõ
illa deſtruit quiſquis pꝛeſumit abſoluere quos ligauit
aut ligare quos abſoluit.vnde papa nõ poſſet iudicare
id nõ eſſe hereticũ qd̃ cõciliũ hereticũ iudicaſſet. uel id
eſſe dãnatũ pꝛo hereſi qd̃ cõciliũ nõ hereticũ ſtatuiſſet.
facit.xxiiij.q.ij.c.ſane.el.ij.ibi: ⁊ ſequi in hoc doctrinaꝫ
ſanctoꝝ patrũ:vnde negari nõ poteſt quin in cauſa fidei
et hereſis ſit maioꝛ ſnĩa cõcilij ꝗ̃ pontificis: ⁊ ꝙ in fidei
cauſa conciliũ ſit maius pontifice: ⁊ ita dicit gl.in dicto
c.ſicut.in fi.xv.di.Et eſt rõ:qꝛ ut pluries dictuꝫ eſt papa
eſt homo: ⁊ cõtra fidẽ male ſentire poſſet:ut dicto.c.ana
ſtaſius.⁊.xxiiij.q.j.accatius.qd̃ incõueniẽs in eccl̃a vni
uerſali nõ põt cõtingere:qꝛ ipſa errare nõ poteſt.xxiiij.
q.j.a recta.qꝛ oꝛauit redemptoꝛ noſter pꝛo eccl̃ia:ne de
ficeret fides ſua.xxj.di.c.j.⁊ ipſe redemptoꝛ volũtate ſu
oꝝ labioꝝ nõ fraudabiť:ut dicit glo.in dicto.c.a recta.
⁊ no.Jo.an.poſt Hoſt.in.c.a nobis.el.ij.de ſentẽ.excõ.
qꝛ fides vniuerſalis eccleſie nõ eſt a ſapiẽtia hominũ ſed
in virtute dei:ad Coꝛinth.c.2º.qd̃ tñ qualiť intelligať:
dicã infra in penultĩa qõne: ⁊ ꝙ in cauſis pape quas cũ
alijs habet de pontificatu de fide iudex ſit cõciliũ:ẽ tex.
xvij.di.§.hinc etiã.vbi tex.dicit ꝙ cõciliũ remiſit cãs ſi
machi pape deo determinãdas ⁊ de aduerſarijs ipſũ cri
minãtibus ſnĩaꝫ dixit ⁊ catholicũ ſimachũ inuenerũt eũ
declarauerũt alieno nõ ſubijci ꝗ̃ dei iudicio.Et ideo ca
ſus eius alioꝝ videlicꝫ criminũ ab hereſi dei iudicio re
miſerunt: ⁊ ſuos aduerſarios dãnauerũt.Ecce ergo tex.
ꝙ conciliũ in cauſis pape iudex eſt cõpetens: ut pꝛobat
etiam tex.ij.q.vij.Iteꝫ ſimachus vbi ↄciliũ iudicans in
ter ſimachũ ⁊ ipſũ accuſantes:pꝛimũ decreuit ipſũ ſima
chũ pontificatu ſpoliatũ eſſe reſtituendũ:qꝛ fuerat ſima
chus ab emulis impetitus nõ veris accuſatoꝛibꝰ:ut tex.
ibi declarat obtinuit eius cauſas per cõciliũ ſoli deo re
mitti:ut ꝓbat tex.in dicto.§.item ſimachus.ij.q.vij.con
iuncto tex.xvij.di.§.hinc etiaꝫ. Et ꝙ in cauſa fidei papa
alieno ſubiaceat iudicio eſt tex.xl.diſ.c.ſi papa. vbi tex.
dicit ꝙ ſint pontificis crimina ſcelerata ꝗ̃tum poſſunt
nullus ipſũ iudicat:niſi depꝛehendať a fide deuius.Cũ
igiť a fide deuiat alieno iudicio ſubeſt.ſed nullus iudi
cio cõmodius ſubeſt ꝗ̃ illius qui errare nõ põt videlicꝫ
cõcilij: ⁊ ipſoꝝ quoꝝ intereſt pꝛincipaliter videlicꝫ oĩuꝫ
fideliũ qui nihil aliud ſunt ꝗ̃ conciliũ:qꝛ ex integritate
pꝛeſidentiũ ſalus omniũ ipſoꝝ fideliũ dependet ſubdito
rũ.lxj.di.miramur.facit.xcvj.di.c.vbi naꝫ.⁊ h̾ dicit text.
in dicto.c.ſi papa.in fi.xl.di.⁊ qꝛ omniũ fideliũ intereſt
oẽs generaliter ad talẽ determinationẽ ſunt vocandi:ut
in regula qd̃ oẽs tangit.de reg.iur.li.vj.⁊ in dicto.c.vbi
xcvj.di.Iteꝫ qꝛ ſi conciliũ eſt iudex in cauſa fidei:ut vbi
turbať bonũ vl̃is eccleſie:ita etiaꝫ erit iudex in cõnexis
fidei:iõ eſt in cã papatus iudex: qꝛ de articulis fidei eſt
vnã eẽ ſanctã catholicã eccleſiã.xxiiij.q.j.loquiť. Et qꝛ
ipſa eſt vnũ coꝛpus miſticũ dꝫ habere caput vnũ nõ plu
ra:ne foꝛet quoddã monſtrũ:ut in.c.per venerabilẽ:qui
fiľ.ſint leg.⁊ in.c.nouit.de his q̃ fi.a pla. vñ in cã papa
tus erit iudex conciliũ: qꝛ ibi agiť de bono vl̃is eccleſie
iiij.q.j.§.his oĩbus.Et ꝙ ſit iudex conciliũ in cã hereſis
pape eſt tex. in.c.fratnitatis.de hereti.Si igiť de capite
eſt cõtentio de cõnexis articulis fidei eſt q̃ſtio:iõ iudex
eſt ↄciliũ.ar.c.tranſlato.de ↄſti.⁊ de iudi.quãto.cũ iuri
bus ſiľibus dicẽtibus:ꝙ de cõnexis idẽ eſt iudiciũ. Idẽ
eſt etiã:cũ papa turbat bonũ vl̃is eccleſie qd̃ facere non
debet.nam debet ipſũ bonũ querẽ.xxiiij.q.j.memoꝛ ſũ.
⁊.xxv.q.j.que ad perpetuã.facit.viij.q.j.§.his oĩbus.et
ibi glo. Idem eſt dicendũ cũ de papatu inter duos liti
giũ vertiť ut iudex ſit conciliũ:qꝛ tractať de bono p̃nci
paliter vl̃is eccleſie.i.de eius capite:qꝛ nõ põt eſſe de pa
patu cõtentio ſine perturbatiõe ſtatus vl̃is eccleſie.text.
videť.lxxix.di.c.ſi duo.vbi tex.diĉ ꝙ ille erit iudex duo
bus de põtificatu cõtendẽtibus quẽ diuinũ iudiciũ vni
uerſalis cõſenſus elegerit.Ecce ergo tex.ꝙ vl̃is eccl̃ia di
rimit lites pape ⁊ nouũ põtificẽ eligit: ⁊ ita determinãt
ibi glo.ꝙ conciliũ iudex ſit:qꝛ cõmittiť ibi vl̃is iudicio
.i.cõcilij.nam papa põtifex eſt oĩm xp̃ianoꝝ:de maio.⁊
obe.c.ſolite.de trãſla.pꝛela.c.j.ij.⁊.iij. Idem dicendũ vi
deť qñ qui pꝛeeſt in cathedra Petri diciť eſſe apoſtati
cus: ⁊ per ambitũ ipſã vſurpaſſe.nam cardinales cũ ali
is clericis ⁊ laicis deũ timentibus ipſũ ab eccleſia expel
lũt.lxxix.di.ſiquis pecuniã.Sꝫ cardinales ⁊ clerici ⁊ lai
ci deũ timẽtes.i.fideles nõ ſunt aliud ꝗ̃ ↄciliũ: ergo ibi
tex.eſt ꝙ qñ papa diciť apoſtaticus nõ apl̃icus ↄciliuꝫ
in eius depoſitiõe ⁊ anathematizatiõe iudiciũ interpo
nit.hoc idem doc.ſentiũt qñ cõtentio foꝛet inter papam
⁊ cardinales:qꝛ ipſi vellent aliũ eligere dicẽtes papã ſe
di apl̃ice renũciaſſe: ⁊ ipſe cõtrariũ aſſeueret: ut no.mo
derni de renũ.c.j.in.vj. Idem in omni alia cã:cũ de põti
ficatu p̃mo qd̃ eſt:ut volunt doc.Archi. ⁊ Jo.an.in.c.in
fidei.de hereti.in.vj.Et ratio põt eſſe:qꝛ cũ eſt cõtentio
de capite: ⁊ eſt dubij ꝓbabilitas põt dici eccl̃ia plene et
bene refoꝛmata:ut i.c.ij.de tranſla.p̃la.ibi ſicut iuſta: ſꝫ
potius dici põt quaſi vacanſ:ut dicto.c.ij.Sꝫ cũ eccleſia
vacat uel quaſi vacat ptãs videť reſidere in ipa totali ec
cleſia que eſt fideliũ cõgregatio:de biga.debitum. ⁊ de
elec.c.fundamẽta.li.vj.ſicut dicũt phi ꝙ regimẽ ciuita
tis ↄſiſtit penes cõgregatiões ciuiũ uel ipſius cõgrega
tionis partẽ potioꝛẽ:ut inq̃t phs 3º politicoꝝ.c.viij. Itẽ
cũ eſt cõtentio de papatu:hoc nõ põt eſſe ut plurimuꝫ ſi
ne ſciſmate.ſed in cã ſciſmatis debet eſſe iudex ↄciliuꝫ:
ut.xv.di.c.j.⁊.ij.ꝓbať in ſciſmate et hereſi.xcvj.diſ.nos
ad fidẽ.⁊.c.vbi nam. Itẽ qꝛ ſicut in depoſitiõe pape pro
pter hereſiꝫ nõ eſt iudex niſi cõciliũ.ij.q.vij.§.item ſima
chus.⁊.xvij.di.§.hinc etiã.no. Jo.an.⁊ Archi.de heret.
c.in fidei.li.vj.ita debet eſſe iudex cõciliũ ad declarãdũ
quis ſit verꝰ papa:qñ de hoc ẽ dubiũ ꝓbabile inter du
os foꝛte litigantes.facit.xl.di.ſi papa.⁊ hoc videť deter
minatũ in libꝛo cõcilioꝝ ĩ fine cõcilij macedonenſis:ibi
hoc enĩ ⁊ alijs fidẽ tãgentibus hoc ſtatutũ ẽ vt ad ↄcili
um recurrať. Quinimo videť ꝙ ſoli cardinales iudi
ces eẽ poſſint:qꝛ cũ p̄ſertim papa in hereſim ẽ ꝓlapſus
⁊ ipſo iure dignitatẽ ꝑdidit videť ꝙ iuriſditio pape ar
duo caſu in dei eccleſia occurrẽte ſit apud cardinales:vt
in tex.i.c.vbi ꝑiculũ.§.ei quoqꝫ.de elec.li.vj.⁊ in cle. ne
romani.de elec.Sꝫ qd̃ maiꝰ põt eẽ ꝑiculũ ꝗ̃ cũ papa et
caput eccl̃ie a fide noſciť exoꝛbitare. Et iõ ꝓfecto h̾ co
gnoſcẽ dꝫ ad cardĩales ꝑtiere:nã ⁊ vacãte ſede ꝓpť ꝑicu
lũ aĩaꝝ ꝑmiſſũ ẽ cardĩalibꝰ nouos penitẽtiarios creare:
vt dcã cle.ne romani:ꝯ foꝛtiꝰ ĩ cãu iſto ↄcedi dꝫ vľ cũ pa
pa ẽ h̾ticꝰ vľ duo ď papatu ↄtẽdũt:nã lꝫ extẽdẽ legẽ ad
caſũ ſiľeꝫ.l.nõ pñt.ff.de legi.h̾ exp̄ſſe ꝓbare vř tex.i.c.ſi
q̃s pecuniã.lxxix.di.vbi tex. dicit ꝙ cardĩales debẽt ex
pellẽ itruſũ ĩ cathedra petri: ⁊ apoſtaticũ ⁊ ipm anathe
matizare: ⁊ deĩde ad electiões ꝓcedẽ: ⁊ ſic h̾ ẽ in apoſta
tico idẽ videť dicẽdũ ď papa h̾tico vt cardĩales eũ dã
nẽt.Et deĩde ad electiõeꝫ vlteriꝰ ꝓcedãt. ad idem in tex.

in.c.in nomine domini.§.ꝙ ſi quis.xxiij.di. vbi nedum
cardinales:ſed quilibet catholicus inſurgere poteſt cō-
tra talem intruſum tanq̄ cōtra antexpum.Et idem cum
notoria eſſet pape ſpontanea renunciatio:ut cardinales
nō obſtante eius inficiatiōe ꝓcedere poſſint ad electiōꝫ
nouā:iuxta no.per Inno.de ver.ſigni.c.ex parte.el p̄mo
de cēſi.c.cū venerabilis.⁊ idem cum eſt ꝓbabile dubiuꝫ
duobus de papatu cōcertātibus:qꝛ tunc ſedes dici pōt
vacua cū paria ſint nō eē papā uel nō apparē.l.in lege.ff
de cōtrahē.emp.⁊.l.duo ſunt ticij.de teſta.tute.Et quia
ſtante ſciſmate eccleſia dicit̄ quaſi vacare:ut no.in.c.cuꝫ
nobis.de preſcrip.⁊ eo.ti.c.j.Et dicit̄ quodāmodo mor-
te vacare:ut no.in.c.j.de ſciſma.Itē cum cardinales ſint
in quaſi poſſeſſiōe iuris eligēdi papā:ut in.c.licꝫ.de ele-
ctio.li.vj.⁊ in cle.ne romani.de elec.⁊.xxiij.di.in nomīe
dn̄i.ad eos oīa debēt pertinere que ſunt ut nccīa ⁊ ante-
cedētia electionē uel pro ipſa electiōe:ut in.c.ut preteri-
te.de elec.li.vj.⁊ in.c.cupiētes.§.ſi vero.eo.ti.ad hoc.lx-
vj.di.c.fi.⁊ ibi glo.in verbo argumentū facit de offi.de-
le.c.j.⁊ etiam illud vulgatū:qui vult ſequēs vult an̄s:ſi-
ne quo nō peruenit̄ ad cōſequēs.l.ad rem mobilē.⁊.l.
ad legatū.ff.de ꝓcur.vnde queādmodū iuris diſpoſiti-
one cardinales habent ius eligendi:ita habere debēt de-
clarandi electioni locū fore:⁊ ꝙ intruſo in cathedra Pe-
tri ius papatus ipſi nō cōpetat:preſertim qꝛ cardinales
in electione pōtificis metropolitani vice fungunt̄:ut eſt
tex.in dicto.c.in nomīe dn̄i.xxiij.diſ.ſi queādmodū me-
tropolitanus eſt iudex in cauſa:an ep̄us ſit canonice ele-
ctus:ita collegiū cardinaliū eſſe debet iudex:an de papa-
tu cōtendeus verus papa ſit:⁊ in hoc ſit maius collegiū
cardinaliū q̄ preſidentis in cathedra Petri:cū de ſua re-
ſidentia ꝓbabiliter cōtendit̄:cū cardinales tunc metro-
politani vice fungunt̄.nam in his que cōcernunt electō-
nem pape collegiū cardinaliū repreſentat vniuerſalē ec-
cleſiā ⁊ eius vice fungit̄.glo.eſt no.lxxix.di.c.nullus.et
ad ſacerdotes leuitici generis ſpectat de arduis dubijs
diffinire:ut eſt tex.in.c.per venerabilē.in.v̄.rōnibus.q̄
fil̄.ſint legi.Sed qd̄ poteſt eſſe maius dubiū q̄ cum de
capite eccleſie cōtendit̄.Et no.ꝙ tex.dicit ad ſacerdotes
leuitici generis:⁊ nō dicit ad ſacerdotē:⁊ ideo debēt in-
telligi de ſacerdotibus locū ſupremū tenētibus:ſicut ſūt
cardinales.l.j.ff.de alb.ſcribē.facit qd̄ not.Inno.in.c.j.
de maio.⁊ obe.⁊ in.c.ſtatuimꝰ.no.in.l.ij.C.de decurio.
li.x.⁊ in.c.in cauſis.de electi.⁊.c.cū eccleſia.⁊.c.cum no-
bis.in quibus ꝓbatur ꝙ qui poſt papā ſunt digniores
⁊ tenēt primū locū:ipſi ſunt qui hanc debent habere au-
ctoritatē:⁊ ita no.docto.in dictis iuribus:⁊ ideo in.c.ꝑ
venerabilē.v̄.ſunt aūt.dicit̄ ꝙ ſacerdotes leuitici gene-
ris ſunt cardinales:qui iure leuitico in executiōe ſacer-
dotalis officij aſſiſtunt pape.⁊ pro hac ſentētia faciūt iu-
ra omnia que dicūt ꝙ quādo ille ad quē ſpectat iuriſdi-
tio primo gradu eſt impeditus:qꝛ forte captus ab here-
ticis uel ſciſmaticis deuoluit̄ iuriſditio ad capitulū:uel
ad exiſtentē in gradu magis ꝓximo.tex.eſt in.c.ſi ep̄us
de ſup.negl.prela.li.vj.vbi demēti ep̄o uel remotis a ro-
mana curia cōſiſtentibus ꝓuidet capitulū de coadiuto-
re.Et ſic pape effecto dementi uel inhabili deberent co-
adiutore cardinales ꝓuidere ne periclitaret̄ eccleſia.Et
tamē ſedes adhuc vacare nō diceret̄:⁊ hoc ꝓbant omīa
iura relata per Io.an.⁊ Hoſti.in.c.j.de ſciſma.in.vj.fac.
c.is qui.in fi.de maio.⁊ obe.⁊.c.j.eo.ti.li.vj.⁊ de electi.
c.venerabilē.v̄.nūquid.facit.de offi.ordi.c.irrefragabi-
li.§.exceſſus.⁊.l.ut perfectius.C.de anna.except.l.vbi
abſunt.ff.de tuto.⁊ cur.da.ab his.⁊.c.eos.de tempo.or-
di.in.vj.Probat̄ in.c.j.ne ſed.vacā.li.vj.vbi quādo pre-
latus ſua culpa priuat̄:ut quia ſuſpenſus eſt:tūc ille ſuc-
cedit in iuriſditiōe cuius ꝯſilio ipſe prelatus debuit ad-
miniſtrare:ſed papa debet ardua facere cum cōſilio car-
dinaliū.vj.q.j.ſi quis cum militibus.igit̄ cum ceſſat eiꝰ
iuriſditio:quia hereticus debet eſſe iuriſditio apud car-
dinales.Item quia dixi in opere monarchie in queſtio-
ne:an papa poſſit renunciare:licet dignitas papalis ſit a
deo:tamē ꝙ vnus magis q̄ alter ſit papa eſt ab homīe:
⁊ ideo electus papa eſt pontifex electione cardinalium:
ergo ipſi cum cauſa ſubſiſtente vident̄ poſſe amouere.
ut in.c.j.de regu.iur. Ex quibus videtur concludi ꝙ
cum agitur cauſa papatus ſiue ratione hereſis a pontifi-
ce perpetrate:ſiue quia duo de ꝓbabili dubio pontifica-
tus litigent:uel de ipſius renūciatione:uel vbi turbatur
ſtatus vniuerſalis eccleſie:aut cum agitur cauſa fidei uꝉ
illi cōnexa iudex debet eſſe ꝯciliuꝫ vniuerſale:aut ſacro-
ſanctum collegiū reuerendiſſimoꝝ dominoꝝ cardinali-
um:⁊ ꝙ cardinales deponāt papam ꝓpter hereſim:not.
Huguitio.lxiij.di.in.c.in ſynodo.Quid igit̄ ſit in hac q̄-
ſtione dicendū.Ego credo ꝙ ſiue agat̄ cauſa hereſis:ſi-
ue cauſa intruſionis ſue:ſiue cum duo de papatu cōten-
dunt:ſemꝑ ſit iudex conciliū icomenicū.Et idem quādo
nō habuit duas partes cardinaliū eſt intruſus apoſtati-
cus nō apoſtolicus.Et idem quādo dicit̄ a cardinalibꝰ
ꝙ renūciauit.omnibus enī his caſibus cum diſputatur
an ipſe ſit papa:uel nō iudex ſit conciliū:⁊ ideo tex.in.c.
ſi papa.xl.di.cum dicit ꝙ papa a nemine poteſt iudicari.
Excipit cām fidei qn̄ deuius eſt a fide ſubdēs ꝙ vniuer-
ſitas fideliū tanto perpēſius orat pro eo:quantum poſt
deū ſalus fideliū ab ipſo depēdet.Ecce ꝙ orat pro papa
vniuerſitas fideliū ⁊ ſic conciliū.de cōſe.di.j.eccleſia.ſed
oratio ſm̄ Auguſtinū in libro de verbis dn̄i:Eſt quedā
petitio:Et alibi dicit̄ ꝙ eſt pius mentis affectus directꝰ
in deum:que ſit nō ſolū verboꝝ expreſſione:ſed ex ſctis
in bonis operibus operando:ut not.per docto.⁊ glo.in
cle.j.de reliqui.⁊ vene.ſancto.vnde poteſt conciliū ope-
rari:tunc uel remouendo papam ab hereſi:uel vbi non
poſſet remoueri eum a papatu eijciendo:qꝛ ſic extima-
bit eius peccatuꝫ:ne ſedens hereticus in cathedra petri
infinitos ſecuꝫ trahat ad inferos:ut dicit tex.in dicto.c.
ſi papa.Unde ibi eſt caſus ꝙ cōciliū iudicat in cauſa he-
reſis pape:quia ſic bene operādo orat uel orabit pro eo:
ut dicit̄ in dicto.c.facit de elec.cle.ne romani.in fi.⁊ tex.
in dicto.c.anaſtaſius.Idem cum duo de papatu cōten-
dunt:ut probat tex.in dicto.c.ſi duo.lxxix.di.Et ideꝫ cū
dicit̄ apoſtaticus ⁊ intruſus:ut.lxxix.di.c.ſi quis pecu-
niā.⁊ probatur.ij.q.vij.§.item ſimachus.⁊ bene oſtēdi-
tur:quia cum eſt de papatu cōtentio in hoc omniū fide-
liū ſalus dependet:ut dicit tex.in dicto.c.ſi papa.igitur
iudicare de hoc uel cognoſcere ad ipſos omnes debet fi-
deles pertinere:dicto.c.vbi.xcvi.di.Et melius hec ſcien-
tia patebit per reſpōſiones ad cōtraria.in quibus appa-
rebit ꝙ nec papa eſt iudex in cauſa propria:iſto cāu nec
collegiū cardinaliū ſed ſolū ſacroſanctū cōcilium.Non
obſtant igitur cōtraria.Et primo ad.c.licet.in fi.de elec.
qd̄ videtur dicere ꝙ electio pape nō ſubeſt alicuius iu-
dicio:debet intelligi preterq̄ vbi a iure expreſſe cautuꝫ
eſt.Cōtra:ſicut eſt quādo dicit̄ ꝙ nō habuit duas par-
tes cardinaliū:uel ꝙ aſſumptus in papā ſit femina:uel
habeat alia impedimenta:que ipſi poſſit obijci.de qui-
bus dixi in tractatu monarchie in queſtione:an aliqua
exceptio ꝯ papā opponi poſſit.Ideꝫ cuꝫ dicit̄ a fide de-
uius.xl.di.ſi papa.uel cum eſt notorius intruſus nō ele-
ctus per cardinales:dicto.c.ſi quis pecuniam.Nam de
iſtis cognoſcet cōcilium per ſupra dicta.Si vero eſſent
alie exceptiones que haberent irritare:alꝭ electores in-
feriorū.In iure autem nō eſſet cautū ꝙ poſſent contra
opponi:tales cōtra eum nō opponerent̄:qꝛ non eſſet ſu-
perior qui de eis iudicaret.ſic debet intelligi.c.licet.qd̄

vult ꝙ requirant due partes cardinaliū: licꝫ in alijs ele-
ctiōibus ſufficiat maioꝛ pars nō indicat aliquis de hac
electione: ſubaudi in exceptionibus que obijciunt con
tra alias electiones: ſed nō tollit quin exceptiōes cōtra
hanc electionē permiſſe: uel accuſatiōes opponi nō poſ-
ſint: poteſt etiā intelligi ꝙ eſſet papa aliquādiu tolera-
tus ut papa: ꝛ poſtea obijceret ſibi exceptio que eſſet oc
culta ꝛ dubia: utputa ſi obijceret ipſi tolerato: ꝛ in paci-
fica poſſeſſione cōſiſtenti ꝙ nō habeat duas ptes cardi-
naliū: ꝛ exceptio foret dubia ꝛ occulta: tunc nullus eſſet
iudex: dicto.c.licet. ꝛ hoc qñ probabilis fuiſſet ignoran
tia. ſecus ſi fuiſſet ſupina ꝛ craſſa: ut in.c.ad probanduꝫ.
de re iudi.l.ij.C.de ſentē.in.q.v.§.tria. ꝛ ſic limito dicta
doctoꝝ qui dicunt tales exceptiōes poſſe opponi: in di-
cto.c.licet.ut intelligat qñ talis exceptio eſt manifeſta:
uel quādo eſt occulta: ſed fuit oppoſita anteꝙ̄ eſſet tole
ratus: ꝛ tunc permiſſa excutiantia. Sed ſi eſſent occulte
ꝛ ipſe iam toleratus nō deberent admitti. Nota tñ qḋ
dico ꝙ nō admitterent exceptiones occulte. ſed ſi agere
tur cōtra eum ꝙ nō eſſet papa: puta ꝓpter hereſim etiaꝫ
occultam cōmiſſā: uel qꝛ eſſet apoſtaticus ꝛ intruſus ꝙ
delictū habet inſtar hereſis: credo ꝙ tunc agi poſſet ꝛ eſ
ſet iudex conciliū: per not.in dicto.c.ſi papa.xl.di. Non
obuiat illud ꝙ cauſe pape ſubijciunt dei iudicio. nec cō
ciliū uel alius poteſt de ipſis iudiciuꝫ dicere ꝙ illa iura
loquunt qñ certum eſt ꝙ ſit papa: ꝛ ipſe de criminibus
cōueniat. Sed quādo eſt de papatu ꝓbabile dubium:
tunc iudex eſt conciliū: qꝛ nō cōſtat ꝙ ſit papa: ita ꝙ eiꝰ
cauſe dei iudicio remittant. Non obuiat ſi dicit etiam
quādo eſt dubium de papatu cauſe pape dei iudicio re
mittunt.xvij.di.§.hinc etiam. vbi ꝯcilium cauſas ſima-
chi pape remiſit dei iudicio. ꝛ lꝫ nō conſtet ibi ꝙ etiā cō
tentio eſſet de papatu: tamē in cronicis legit ꝙ Lauren
tius quidā ſecum de papatu cōtendebat. Nam reſpon-
deo ꝙ īmo ꝯcilium ibi cauſas papatus terminauit. patꝫ
ij.q.vij.§.item ſimachus. vbi ꝯcilium ꝓnunciauit ſima-
chū papatu ſpoliatū prius forte reſtituendū. Ecce ꝙ cō-
cilium in cauſa papatus iudiciū dixit. Sed qꝛ ſimachus
repertus fuit eſſe verus papa: determinato prius iudicō
papatus per ꝯcilium: demū ſynodus alia crimina q̄ ob-
ijciebant ſimacho remiſit dei iudicio: quia iam ꝯſtabat
ipſis de cōcilio ꝙ erat papa: ideo nō erant alia eius cri-
mina per aliuꝫ iudicanda. Et ſi dicat quare anteꝙ̄ eſſet
cognitū: an eſſet papa. ꝯcilium noluit ꝙ ipſe auctoꝛitatē
preberet cōcilio: ut dicto.§.hinc etiam. cum adhuc nō eſ
ſet certū an eſſet papa: ꝛ tamē ſynodus voluit ꝙ iudica-
ret cauſas ad papā pertinētes: qꝛ reſpondeo ꝙ ſimachꝰ
tēpoꝛe litis mote de papatu erat uel fuerat in quaſi poſ-
ſeſſione pacifica pontificatus: igit dñi de cōcilio ſima-
cho: reliquerūt ea que ad pontificē pertinēt: ꝛ voluerūt
ꝙ auctoꝛaret ꝯcilio. Nō obſtat tūc ſi dr̄ qñ qs eſt in q̄ſi
poſſeſſiōe papatꝰ ei cōpetūt illa q̄ pape ꝯpetūt ut dixi: ꝛ
ſic videt poſſe iudicare in cauſa ſua qui illa iura que di-
cunt ꝙ papa ſit iudex cauſe ꝓpꝛie: debent intelligi in ali
is cauſis q̄ꝫ cum ꝯtendit de papatu: qui in illa pōt meri
to ſuſpectus dici ꝛ recuſari: qꝛ agitur de totali ſua iuriſ-
ditione in qua eſt pars ꝛ nō iudex: ut no. Innoc.in.c.ex
parte.de ver.ſig. ꝛ ideo licꝫ alꝯ iudex: vbi de ſua iuriſdi-
tione dubitat iudicat: an ſua ſit iuriſditio: ut no.in.c.ſu
per lr̄is.de reſcrip.tamē quādo dicit ſuſpectus: uel qñ
obijcit ei exceptio excōicatiōis uel infamie: tunc nō iu-
dicat: ut no.in.c.cum ſuper.de offi.deleg. ꝛ in.c.ſciſcita
tus.de reſcript.per. Inno.ſed tunc adeundus eſt ſuperi
oꝛ.viij.q.iiij.nōne.eſt ergo exiſtens in quaſi poſſeſſione
papatus in oībus iudex preterꝙ̄ in caſu ſūmi pontifica-
tus: quia in illa cum dicat nō papa ꝛ dicat apoſtaticus
ꝛ excōicatus nō eſt idoneus iudex: iuxta no.in.l.quidā
cōſulebat.de re iudi. ꝛ iura que dicunt papā eſſe iudicē
ſue cauſe: loquit qñ eſt certū ꝙ eſt papa. Sed qñ hoc re
uocat in dubiū ꝙ tunc ipſe ſit iudex: nō reperit iure cau
tum: īmo iura que.ſ. retuli dicunt ꝙ eſt iudex conciliuꝫ
ꝛ ꝑ hoc tex.in.c.j.de ſciſma. Naꝫ ibi Octauianus ꝛ gui-
do iudicati fuerūt ſciſmatici a cōcilio lateranenſi: ut ibi
patet in ſupraſcriptiōe. Ad idem.lxxix.di.c.ſi duo. ꝛ pre
ſertim qñ eſt cōtentio inter duos: ꝛ quilibet habeat xp̄i
anoꝝ partem nō modicā. Naꝫ cū tunc ſit fundamētū in
certū in quo papatus ꝯſiſtat: ꝛ quis ſit vicarius ieſu xp̄i
erit tunc iudex conciliū: nō autē aliquis ipſoꝝ: maxime
qꝛ quilibet diſſentiret de alio: ꝛ quilibꝫ vellet eſſe ille ta
lis qui ſe papam pretenderet: ꝛ de ſua cauſa iudicaret.
Nō obuiat p̄dictis ſi dicit ꝙ etiā vbi eſt cauſa papatus
ipſe exiſtens in poſſeſſione debet iudicare: ut vult text.
xxi.di.nunc aūt.vbi cōtendebat cū Marcellino ꝙ here
ſim cōmiſiſſet: ꝛ tñ ipſe de ſe cām dixit. naꝫ ſm aliquos
ꝑut ibi refert Archi.illa diſpoſitio fuit ex diſpēſatione.
Et ideo ego dixi tempoꝛe ſciſmatis ꝙ volente ꝯcilio pa
pa poteſt eſſe iudex cauſe ſue etiam hereſis. ſed cōcilio
volente iudicare nō eſt iudex papa. Alij aūt dicūt ꝙ ibi
papa ꝓlapſus fuit in hereſim coacte coactione cōditio-
nali. Et ideo nō amiſit papatū ipſo iure: ſed fuit excuſā-
dus: ſicut ꝛ Petrus: qui timoꝛe filiū dei abnegauit: ſed
ex humilitate ipſe marcellinus ſeipſuꝫ depoſuit. Alij ut
Huguitio volunt ꝙ papa pꝛo hereſi deponit qñ hereſiꝫ
ſuam pertinaciter defendit: ſed vbi vult emendari eius
emenda admittenda eſt: ut ipſe eſt iudex cauſe pꝛopꝛie.
ar.c.dixit apl'ſ.xxiiij.q.iij. Et hoc mō reſpōderi pōt ad
ea que dixi in tractatu monarchie in q̄ōne: an ꝓpter he
reſim pōtifex papatū perdat: dum dixi de aplis: ꝙ ex eo
ꝙ nō crediderūt in xp̄m tēpoꝛe paſſionis nō perdiderūt
apoſtolatū: qꝛ in tali incredulitate nō perſiſterunt perti
naciter. Et ſil'r Aaron nō perſtitit in hereſi pertinaci-
ter: ꝛ oēs fecerūt metu. Non obſtat ſi dicit ꝙ iudas ſta
tim perdidit aplatū nō ſacerdotiū qḋ ſuſceperat cuꝫ ali-
is apoſtolis in die cene: qꝛ caracter ſacerdotalis eſt inde
libilis: ꝛ retinet etiam ab heretico: ut not.etiam in.c.de
gradatio.de penis.in.vj. Sed qꝛ iudas fuit pertinax et
deſperatus obijt in hereſi apoſtolatū perdidit: Et ſic dr̄
quare iudas a xp̄o nō fuit punitus ſeculariter. Reſpōde
tur ꝙ eius hereſis erat occulta: que licꝫ eum depoſitū ip
ſo iure facit ut in.c.cum ſm leges.de hereti.in.vj. tamē
dū tolerat eius geſta ſeruāda ſunt: ut in.c.ad pꝛobādū.
de re iudi. Fallit in ſñia excōicatōis: que nō valet aut li
gat etiā lata ab excōicato occulto: ut no.xxiiij.q.j. in ſū-
ma. ꝛ no.glo.in.c.ij.de oꝛdi.ab epi.qui renū.epi. Sil'r
reſpōdet ad hereſiꝫ ſūmoꝝ ſacerdotū: qui pꝛius in xp̄m
crediderūt: ꝛ poſtea apoſtatauerūt. nam qḋ pꝛius credi
diſſent erat occultū: ꝛ ſil'ter ꝙ poſtea negaſſent: ꝛ ideo
xp̄us cum tollerarent eoꝝ ſentētias tolerauit. Ad illud
qḋ dici pōt ꝙ matrimoniū ſpūale eſt foꝛtius q̄ꝫ carnale
ut in.c.inter coꝛpalia.de tranſla.pꝛela. ꝛ iō ſicut nō diſ-
ſoluit carnale ꝓpter hereſim: ita nec ſpūale. Facilis eſt
reſponſio: quia duꝫ dicit ꝙ eſt foꝛtius ſpūale expone.i.
indignus. Sꝫ carnalis copula nō diſſoluit a papa: nec ꝓ
pter lapſum in hereſim. ſpūale vero a papa diſſoluit: et
ꝓpter hereſim perdit. Itē ꝙ iulianus imperatoꝛ nō fue
rit depoſitus ipſo iure: licꝫ fuerit apoſtata. Reſpōdet ꝙ
erat depoſitus ꝓpter ſcandalū euitandū: ut no.glo.in.c.
iulianus.xi.q.iij. Idē dici pōt de Salomone ꝙ fuit tole
ratus: qꝛ nō fuit qui de illo iudiciū diceret: Et idē de ali
is regibus veteris teſti. Uel illud lꝫ ſic fuerit in illo tpe
ſecus in iſto teſtamento nouo. Ego tñ in hoc arctulo an
papa ꝓpter hereſim papatū perdat. Credo ſic dicēdū ꝙ
aut papa ꝓlabit in hereſiꝫ iā dānatā ſciēter ꝛ volūtarie
ꝛ tūc ſit priuatus ipſo iure: ut.xxiiij.q.j.accatius. et.xix.

di.anaſtaſius.ꝛ tunc ſi vellet penitere:nō euitat ꝓpterea
penas depoſitōis:nec erit iudex nunc ſue cauſe. Ratio:
qꝛ iam dignitatē ꝑdidit ipſo iure:nec ex penitētia ipſaꝫ
penā tēporalē tollit.l.qui ea mente.ff.de fur.nec ꝯciliuꝫ
poſſet ei penā remittere:qꝛ ad ꝯcilium nō ſpectat papā
eligere ipſo depoſito:ut dixi in opere monarchie in qōꝰ
ne:quis papā eligit:eſt enim ſnīa a iure iaꝫ lata:dicto.c.
accatius.vnde nō eſt opus alia ſnīa:niſi declaratoria eū
in talē eſſe penā pro hac hereſi.Si aūt incidit in hereſiꝫ
nō volūtarie ſed coacte.ꝛ tunc ſi coactōe preciſa:ut quia
per vim imponit̃ ſibi thus ſiue thuribile thuris ꝛ lucis
in manibus:ꝛ violēter ducit̃ ad arā idoloꝝ:ꝛ ꝑ vim ape
riūt ipſi manus ꝛ faciunt cadere thura recluſa in maniꝰ
bus ſuꝑ ignem:ꝛ tunc nullā penā meret̃: qꝛ nullus fuit
ꝯſenſus:ut in.c.maiores.§.alie vero.de baptiſ.Si autē
idolis forte ſacrificauit metu:cadente in cōſtantē virū ꝛ
coactiōe ꝯditionali:ꝛ tunc qꝛ peccauit ꝯſentiēdo:qꝛ coꝰ
acta volūtas eſt volūtas.l.ſi mulier.§.ſi metu.ff. qḋ me.
cau.qꝛ metus nō cauſat oīno inuolūtariū:ꝛ ſic nō exclu
dit electionē qñ hereſim eligat:tunc ipſe eſt puniēdus:
qꝛ quis potius debet oīa mala pati q̃ȝ malo ꝯſentire:iuꝰ
xta ſnīam apl̃i Mathei.xjº.qui negauerit me corā hoꝰ
minibus:negabo ipſū corā patre meo.Et qꝛ lꝫ corde cre
dat qui coacte illḋ dicit:tñ ipſe peccat.nec excuſat̃:qꝛ ſꝫ
ſnīam Auguſtini ſuꝑ verbo apl̃i ad Roma.x.Corde cre
dit̃ ad iuſticiā:ore autē fit cōfeſſio ad ſalutē. Et ideo ſi
nō cōfitet̃ ore quis ꝓpter timorē verā fidē: talis peccat
nec ſalutē habere pōt cum deo pacē: nō aliud ꝯfiteatur
ore q̃ȝ corde credat:qꝛ cū infideles inſultāt cōtra nomē
xpi:ꝯfiteri illa que ſunt fidei eſt de neceſſitate ſalutis: ꝛ
ad hͦ potiſſime tenet̃ papa ꝛ alij de eccl̃a:quoꝝ cōfeſſiōe
alij fideles audaciores fiūt:ut habet̃ ad Philipēſes pri
mo.ibi ſcire volo vos fratres.papa igit̃ ꝓpter timorē in
hereſim incurrēs nō peccatū:ſed nō eſt ꝓuandus ꝓptea
pōtificatu:ut dicto.c.nūc aūt.ꝛ hoc qñ eū penitet.xxiiij.
q.iij.c.dixit aplꝰs.ꝛ.c.qui in eccleſia.ꝛ.xxiiij.q.j.c.hec ē
fides.qḋ pꝫ in Petro:qui xp̃m timore negauit:ꝛ ſil̃iter
apl̃i ſed penitētia reuixit:ꝛ aplꝰs ꝛ papa remāſit ſiue fu
it.Et iō Auguſtinus ſuꝑ illo ad Roma.ix.dicit Petrus
lachrimis diluit qḋ ore negauerat. Idē credo qñ ignoꝰ
rāter ꝓlabit̃ in hereſim:ut dicto.c.dixit apl̃s.Si aūt he
reſis nō erat dānata ſꝫ peccabat papa:ꝛ erat quid pertur
bās ſtatū eccleſie vniuerſalis ꝛ cadebat tandē ex obſtiā
tiōe in hereſiꝫ ut dixi in opere monarchie in qōe:an paꝰ
pa ꝓpter peccatū quo ſcandalizat eccleſiā deponi poſſit
tunc ſi papa ſpōte ꝯfitet̃ errorē:ꝛ retrahit ſe ab inceptis
nec inſiſtit in ipſo ꝑtinaciter:tunc ipſi parcēdū eſt.ſic inꝰ
telligo notata ꝑ Hugo.in dicto.c.nūc aūt.Et nota: qꝛ di
co qñ ſponte cōfiteat̃:qꝛ ſi iam ductus in iudicio tiore
ꝓuatiōis vellet a tali opiniōe recedere:tunc credo ꝙ dā
nari deberet.nam nō dicit̃ ſponte facere:qui facit metu
pene.Dico igit̃ ꝙ dēnaret̃ etiam ut pōtificatu priuaret̃
lꝫ in alijs hereticis ipſi deberēt recōciliari.l.manicheos
in fi.C.de hereti.qꝛ ex diſpēſatiōe pōt clericus in hereꝰ
ſim ꝓlapſus dimitti in iam habitis ordinibus miniſtra
re:ut no.j.q.j.oīs.ꝛ eadē cau.q.ſi.ſaluberrimū.Iſto erꝰ
go caſu poſſet ꝯciliū cū ipſo diſpēſare:ut in papatu reſiꝰ
deret:ſi retrahit ipſe ſe ſponte:ſed nō ſi metu pene iaꝫ cō
uictus:ut in.c.ad abolendā.de hereti.Item nō obſtāt il
la:ꝙ maior ſit papa q̃ȝ cōciliū:ꝛ ꝙ maior nō debet ab in
feriore iudicari:ꝛ ꝙ maior ſit ſnīa pape q̃ȝ ꝯcilij: qꝛ hec
poſſunt eſſe vera:preterq̃ȝ cū agit̃ cauſa fidei:uel bonuꝫ
vniuerſalis eccleſie:qꝛ tunc videt̃ maior ſnīa ꝯcilij q̃ȝ pa
pe:ut not.glo.ꝛ doc.in.c.ſicut.xv.di.de quo tñ dicam in
fra in penultīa qōne.vnde nō poſſet reuocare papa con
ſtituta ꝯcilij in factis dei uel vniuerſaliter reuocare que
ſtatuta ſunt pro bono vl̃is eccleſie:ideo nō poſſet priua
re vl̃iter oēs ep̃os:uel amouere ordinē ep̃aleꝫ.ix.q.iij.
per principalē.ꝛ ibi glo.ꝛ lꝫ dicat̃ etiā ꝙ vbi agit̃ cā ſua
ipſe auctorat̃ ꝯcilio:hoc eſt veꝝ eo exiſtēte in quaſi poſꝰ
ſeſſione papatus:ut.xvij.di.§.hinc etiā.ꝛ hoc qñ vult ſe
ſubijcere.ſed ſi nollet:tunc nō eſſet ſupra ꝯciliū:ut dicaꝫ
in ꝓxima qōe:quis tūc debet ꝯciliū ꝯuocare.Et ex iſtis
eſt reſpōſuꝫ ꝙ nec ipſe eſt iudex cauſe iſtius. nec iſta cā
remittit̃ dei iudicio:ſed eſt cōcilio iudicāda. Nūc re
ſtat reſpōdere ad ea que dicant̃ de collegio cardinaliū.
ꝛ ad.c.vbi periculū.§.idem quoq̃ȝ.de elec.li.vj.dū dicit
ꝙ collegiū cardinaliū habet iuriſditionē pape in arduꝰ
is occurrētibus:ꝛ ſic videt̃ habere iuriſditionē cū papa
dicit̃ hereticus:uel eccleſia quaſi vacat. Nā eſt notādū
ꝙ ille tex.loquit̃ in alijs:negans ꝙ de ꝓuiſione papatꝰ
uel de cōcernētibus papā uel eius perſonā.nam in illis
nō habent iuriſditionē cardinales.ꝛ hoc vult tex.ibi dū
dicit:de alio negocio ſe nō intromittāt:niſi aliqḋ granꝰ
de periculū emergat.Iſta eni generalitas ꝛ exceptio faꝰ
cta ab iſta generalitate ꝙ prouideāt cardinales vbi eſt
grāde periculū:nō ſe extēdit ad ꝓuiſionē fiendā de paꝰ
patu:nec eius ꝑſona:qꝛ de illa ſpāliter fuit dictū ut pro
cedāt ad electionē.ar.l.ſtipulationes cōmodiſſimū.ꝛ.l.
doli clauſula.de verbo.obl.ꝛ.l.ſanctio legū.ff. de penis
vnde in alijs arduis negocijs q̃ȝ in ꝓuidēdo in cauſ paꝰ
patus habēt iuriſditionē:cū iminet graue periculū. ſed
in ꝓuiſione papatus habent ſolū determiare perſonam
pape.vnde nō poſſent ꝯgnoſcere de eius hereſi:ꝛ decla
rare ipſū hereticū:ꝛ perdidiſſe dignitatē.Iteꝫ nō poſſēt
iudicare de electiōe eius:an fuiſſet canonica:uel int̃ duꝰ
os de papatu ꝯtendētes:uel de aliquo quē dicerēt apo
ſtaticū:qꝛ iſta ſunt oīa ꝯcilijs reſeruata:dicto.c. ſi papa.
xl.di.lxxix.di.c.ſiquis pecuniā.vbi poteſtas nō dat̃ tñ
cardinalibus:ſed ꝛ alijs clericis ꝛ laicis deū timētibus:
ꝛ ſic fidelibus oībus qui nihil ſunt aliud q̃ȝ ꝯciliū. Ideꝫ
eadē di.ſi duo.ꝛ.xxiij.di.in noīe dñi.ꝛ eſt iuſta hec ꝯſti
tutio:qꝛ etiā ptās attributa cardīalibus in periculo ma
xime eſt qñ oībus videret̃ nemie diſcrepāte data.vnde
graue eſſet ꝙ oēs forēt cōcordes ad deponendū papam
in hereſim ꝓlapſū:cū raro fit ꝙ papa nō creet aliquos atꝰ
tinētes cardinales. Cōcludo igit̃ ꝙ collegiū cardinaꝰ
liū ſede vacāte uel quaſi:nullā habet iuriſditionē in paꝰ
pā uel de papatu:niſi vacāte ſede determinēt ipſā perſo
nā pape.Et ideo papa effecto demente uel inutili aut in
firmo:adeo ꝙ nō poſſet admīſtratiōi papatus intēdere
ꝯciliū tūc deberet dare coadiutorē ſm̃ caſū.c.j.de cleri.
egro.li.vj.nō cardinales per ꝑdicta. In alijs aūt caſibus
ſede vacāte haberēt ptātē uel iuriſditionē pape:vbi gra
ue periculū imineret:ꝛ videret̃ oībus cardinalibus cele
riter occurrēdū:ꝛ eſt bene tex.notādus: qꝛ etiaꝫ ſi caſus
eſſet periculoſuſ.celeritas tñ multa nō eēt nc̄cia ul̃ opor
tuna:tunc etiā nō haberēt talē iuriſditionē.Et iō ſi poſꝰ
ſet haberi copia ꝯcilij in tali negocio ſicut in facto dubi
tatōis papatꝰ potius eēt ꝯcilij iuriſditō.Ex quibꝰ infert̃
ꝙ quicq̇d habeāt alia collegia vacāte ſede quoꝝ iura.ſ̃
retuli:collegiū cardinaliū nullā habꝫ aliā iuriſditioneꝫ
uel ptātē pape q̃ȝ illa quā.ſ̃.retuli:ꝛ q̇cquid attētant ali
ud eſt irritū ꝛ inane:ut in cle.ne romani.in.§.irrituꝫ.de
elec.vnde refert̃ ꝙ cognoſcere ꝛ iudicare de iſtis qōniꝰ
bus ꝑtinet ad ꝯciliū:qꝛ nō eſt verū ꝙ iſte diſceptatiōes
ſint ꝑambule ad electionē:lꝫ foret poſſibile ꝙ eis deterꝰ
minatis electōi locus foret. Nec obuiat ſi dicit̃ diſpoſiꝰ
tio capl̃i vbi periculū.in.§.idē quoq̃ȝ:eſt derogatia iuꝰ
ris cōis:nō correctia ſiue abrogatiua:qꝛ ipſāmet legē q̇
dicit ꝙ cardiales nullaꝫ hēant ptātem uel iuriſditionē
pontificis ſede vacāte derogat:preterq̃ȝ vbi iminet peri
culū grauiſſimū:uel perditōis terraꝝ eccleſie ꝛc̄.Et ideo
cū ſit derogatiua in illis duobus caſibus:videt̃ poſſe ex

tendi ad alios caſus rõnis idẽtitatem habentes.ar.l.nõ
poſſunt.ff.de legi.⁊ eoꝝ que pulchre ſcribit Bar.in.l.ſi
cõſtante.in nona qõne.ff.ſolu.mat.⁊ probaᷓ per tex.in
cle.ne romani.de elec.in.ꝟ.eo tamẽ.vbi ampliat deroga
tionẽ illius.c.vbi periculũ.in.§.idem quoqꝫ.dum dero
gat legi:dicenti ꝙ cardinales nõ habeãt iuriſditionem
uel poteſtatẽ papalẽ:niſi in caſu grandis periculi ut ibi
ad caſum:quãdo deficit camerarius uel penitẽtiarij de
ficiũt.Et ſic videᷓ ꝙ huiuſmõi derogatõnes poſſint ad
caſus ſimiles ampliari:⁊ ꝙ poſſint de cauſa papatus co
gnoſcere cũ de ipſo cõtendiᷓ:cum hoc ſit maximũ peri-
culũ:qꝛ reſpondeo ꝙ leges derogatorie nõ poſſunt am
pliari ad caſum ſimilẽ qñ ſunt taxatiue:ſicut in caſu no
ſtro:qꝛ in ſolis caſibus expreſſis in lege eſt derogatio ꝑ
miſſa:nõ ergo in alijs:preſertim in materia odioſa.l.ij.
C.de patri.qui ſi.diſtra. ⁊ idem cuꝫ ſumus in materia:
nec fauorabili:nec odioſa ſicut eſt iſta:qꝛ tunc lex dero-
gatoria.taxatiua:uel tñ certos caſus cõtra legẽ permit-
tens nõ extendiᷓ ad alios.l.iubemus.in fi.C.ad trebel.
licet ſi eſſet materia omnino fauorabilis extenſio fieret
ad caſum ſimilem:ut eſt text.in.l.illud.C. de ſacroſanc.
eccle. Idem qñ vltra caſum taxatũ fieret extenſio ꝑ aliã
legem.l.ob es. C.de predi.min.⁊ hic eſt caſus in dicta
cle.ne romani.ꝟ.eo tñ de electi.qꝛ ibi extenſio ſit a lege.
Et ideo papa poſſet lege ſua in alijs caſibus vacãte ſede
uel quaſi dare iuriſditionẽ papalẽ cardinalibus: ſed nõ
hoĩs inferioris interpretatio uel extenſio.Et ideo cuꝫ ut
dixi ampliatio.§.idem quoqꝫ ſit in illis caſibus:vbi im
miet grande periculũ:⁊ cum ↄtenditur de papatu uł de
ipſo diſponi debet:⁊ in oĩbus alijs cardinales ſunt pro-
hibiti:Habeo propoſituꝫ ꝙ in caſibus occurrẽtibus de
papatu ⁊ de iuriſditiõe uel poteſtate pape:ipſi cardina-
les nihil poterunt exercere:⁊ hoc diciᷓ in dicto.c.ſiquis
pecuniã.lxxix.di.quia nõ tribuit ibi poteſtatẽ ſolũ car-
dinalibus ſed alijs clericis ⁊ xp̄ifidelibus:qui ſunt ideꝫ
qd̄ conciliũ.Fateor tñ ꝙ ſi renũciatio pape eſſꝫ notoria
uel eius depoſitio uel intruſio:ꝙ nõ obſtante eius nega
tione:qꝛ per ſolam negationẽ res notoria nõ efficiᷓ du-
bia:ut in.c.tua nos.de coha.cleri.⁊ muli.Cardinales ip
ſi tunc poſſent procedere ad electionẽ.iuxta not.in.c.ex
parte.el.j.de ver.ſig.per Inno.⁊ hoc quãdo talis ſe pre-
tendens papam nõ eſſet in quaſi poſſeſſiõe papatꝰ. Naꝫ
ſi tunc eſſet in poſſeſſione:an poſſet a cardinalibus ele-
ctio fieri ſtatim ſubdam. Illud autẽ eſt certũ ꝙ nõ ſuffi
ceret ꝙ eſſet manifeſtus hereticus ⁊ poſſꝫ procedi ad no
uam electionẽ ante ſñiam:per no.in.c.cum ſm leges.de
hereti.in.vj.⁊ infra dicã. Nõ obſtat illud ꝙ cardinales
in electiõe pape funguntᷓ iure metropolitani:⁊ ſic debẽt
cognoſcere de electiõe pape an ſit canonica:ſicut metro-
politanus cognoſcit:an electio ſui ſuffraganei ſit legitĩa
Nã cardinales fungunᷓ iure metropolitano large ⁊ im
pp̄e ſolũ iſto reſpectu:qꝛ eoꝝ electio habet vim electio
nis:⁊ etiã cõfirmatiõis que cõſueuerũt in electõibus re
quiri inferioꝝ:ut in.c.in noĩe dñi.xxiij.di.⁊ in.c.licꝫ.de
elec. Ad iſtud aũt deutronomij:ꝙ ardua dubia dẽant
per ſacerdotes leuitici generis expediri:⁊ ſic per cardĩa-
les:ut in.c.per venerabilẽ.ꝟ.ſꝫ qꝛ ĩa.qui fil.ſint legi. Re
ſpondeᷓ ꝙ loquiᷓ qñ papa cũ cardinalibus iudicat: ut
poſſint tunc ardua dubia dirimere.Sꝫ qñ papa nõ poſ-
ſit:ut in cauſa papatus:tunc ſacerdotes leuitici generis
ſũt oẽs epĩ:⁊ cõciliũ religioſoꝝ clericoꝝ.vñ epĩ ſunt qui
debẽt dici ſacerdotes leuitici generis: qꝛ in ordine oẽs
epĩ ſunt pares in potẽtia cũ papa:⁊ ipſi ſũt fratres pape:
ut in.c.ꝙꝫ graui.de cri.fal.Et qꝛ ardua cõcernẽtia ſtatuꝫ
eccleſie vl̃is uel fidẽ:ſemꝑ ſunt per cõcilia termĩata.Vñ
apl̃i ꝙuis haberẽt Petrũ ſummũ põtificẽ in arduis fa-
cere ↄcilia:Primũ cũ mathiã elegerũt in locũ iude:actu

um pꝛio ca.Scđo:cũ elegerũt ſtephanũ:actuũ.vjº. Ter-
tio:qñ quidã phariſei dicebãt adhuc oportere circũcidi
nam electi ſunt ex oñi parte apl̃i ad tollendã ſeditioneꝫ
hanc.actuũ.xv.ca. Itẽ ⁊ ad tollẽdas obſeruantias anti-
que legis.actuũ.xxjº.ca.⁊ ſĩliter ꝓpter ſedãdas hereſes
ſemꝑ hactenus ſũt cõgregata cõcilia:ut patꝫ diſcurrẽdo
xvj.di.⁊.xvij.di.⁊ eſt in hiſtoria tripartita. Et cõciliũ af
ricanũ ſtatuit:ut in omni eccleſie periculo cõuocaretur
cõciliũ:ut habeᷓ in capl̃is dicti cõcilij.c.lxij.Et qꝛ actus
illi qui fiebant in primitiua eccleſia cõcernebãt bonum
vl̃is eccleſie:ideo Petrus nõ determinabat ſolus ſed cũ
cõcilio.vnde clarũ videᷓ ꝙ cauſa fidei:⁊ vbi tractaᷓ de
bono vniuerſalis eccleſie:ibi cauſe ille debeãt per conci
lia terminari.Et ad illa iura que dicũt ꝙ in collegijs va
cãte capite poteſtas deuoluiᷓ ad maiores poſt caput uł
ad capl̃m Reſpondeᷓ ꝙ fallit in cardinalibus: quibus
eſt ſublata poteſtas vacãte ſede:p̄ſertim in diſpoſitione
papatus:ut dicto.c.vbi periculũ.⁊ in dicta cle.ne roma-
ni.no.glo.in.c.j.de ſciſma.in.vj. Item nõ obuiat ꝙ car-
dinales creant papã:ergo debẽt poſſe eũ deponere:cum
lꝫ ipſa poteſtas ſit a deo:tñ ipſe ſit papa facto ipſorũ car
dinaliũ qui ſunt hoĩes: qꝛ Reſpõdeo ꝙ papa nõ eſt põ
tifex ex facto ſolũ ipſoꝝ cardinaliũ:ſed etiã ipſius electi
in ſuã electionẽ cõſentientis. Et ideo cardinales ſine cõ
ſenſu ſuo nõ poſſunt eũ priuare:ꝙuis eũ eligant:ut i.c.
ſi.lxxix.di. Ipſi enĩ non dant pape poteſtatẽ ſed deus:lꝫ
ipſi perſonã determinẽt. Et ideo errãt quidã qui dicũt
ꝙ ſi eccleſia nõ ſtatuiſſet hoc:prohibẽs cardinales non
deponere papã:qđ ipſi potuiſſent:qꝛ nõ eſt verũ per pre
dicta:qꝛ papa ut dixi a deo poteſtatẽ habet:nõ a cardĩa
libus:licꝫ ipſi perſonã determinẽt. Unde cõcludiᷓ ꝙ iu
dicare de põtificatu ſũmo ſpectat ſolũ ad generale cõci
liũ:nõ ad alios homines viuentes. Sed ex p̄dictis vi
deᷓ inſurgere perplexitaſ que eſt indiſſolubilis:⁊ aliud
maius dubiũ in quo explicabiᷓ quarta queſtio: videlꝫ
quis interponat auctoritatẽ cõcilio:⁊ quis habet cõuo
candi auc̃tem:cũ enim generale cõciliũ nõ poſſit ſine pa
pe auc̃te cõuocari.ij.q.v.mãdaſtis.⁊.q.vj.c.iõqꝫ.⁊.xvij
di.multis.⁊ in.§.hinc etiã.⁊ per totã illam diſtinctionẽ
⁊ in tota di.xvj.⁊ ipſe forſan nõ vellet cõuocare cõciliuꝫ
qꝛ nõ eſt veriſimile ꝙ papa in ſui honoris vilipendiũ ve
lit conciliũ accerſire:maxime ut priueᷓ:⁊ alij nõ poterũt
cõgregare: qꝛ tunc carẽt auctoritate apl̃ice ſedis: ⁊ eſſet
cõciliabolũ nõ cõciliũ.xvij.di.multis.videᷓ ꝙ perplexi
tas ſit manifeſta:⁊ ꝙ cõciliũ debeat auctoritatẽ a papa
tractãda eſt.expreſſum eſt.xvij.di.§.hinc etiã.vbi conci
liũ ſtatuit ꝙ Simachus papa auc̃tem interponet conci
lio:qđ pro cauſis ipſius pape agẽdis fuerat conuocatuꝫ
idem tex.ij.q.v.mãdaſtis.vbi criminabaᷓ Siſtus papa
auc̃te ipſiꝰ Siſti:Valẽtinanꝰ auguſtus cõciliũ cõuoca
uit.Oẽs enĩ clamãt auc̃teꝫ ſanctoꝝ patrũ nullã ſynoduꝫ
generalẽ ratam eſſe:que auc̃te pontificis cõgregata uel
ſuffulta nõ ſit:ita dicit tex. Iſidori i quodã.c.canonũ di
cẽs:nec vllã ſynodũ generalẽ ratã eſſe legimꝰ q̃ eius nõ
fuerit auc̃te ↄgregata uel fulta. facit.xvij.di.c.regula. et
iij.di.§.porro.vbi ẽ cautũ ꝙ etiã legatꝰ de latere non hꝫ
ius cõuocãdi ↄciliũ:niſi ſpãliᷓ eſſet ſibi demãdata ↄcilij
cõuocatio q̃ cenſeᷓ demãdata qñ eiꝰ celebratio eſt ſibi
cõmiſſa:ꝑ tex.in.c.j.de iudi.li.vj.⁊ per regulaꝫ: qui vult
ↄñs vult añs.l.ad rẽ mobilẽ.⁊.l.ad legatũ.ꝺ ꝓcu. Lega
tus ꝟo ſi nõ hꝫ in ſpãli cõmiſſiõe nõ põt ↄciliũ generale
celebrare uel cõuocare:ſꝫ ſolus põt papa.hꝰ ſtatuũt cano
nes:⁊ hiſtoria eccl̃iaſtica cõprobat:⁊ oĩs mos ⁊ ritꝰ an
tiquus ↄfirmauit.ij.q.vj.c.ideo. ⁊.q.v.c.mãdaſtis. ⁊.c.
auditura.Et eſt rõ:qꝛ ↄuocatio dꝫ fieri ꝑ maiorẽ de vni
uerſitate.l.j.⁊ ibi no.ff.de alb.ſcri.⁊.C.de decu.l.j.li.x.⁊
lxiij.di.in ſynodo.no.Inno.in.c.j.de ma.⁊ obe.⁊ ſentit

Jo.an.in.c.in cauſis.⁊.c.eccleſia.⁊.c.cuꝫ nobis.de elect.
ſed nullus eſt omniũ fideliuꝫ maior papa poſt deũ:igiť
ad ipſũ debet cõpetere cõuocatio fideliũ: preſertiꝫ q꞉ in
cõuocatiõe cõcilij prelati ⁊ fideles citanť.xvij.di.§. hic
etiam.⁊ ibi glo.in verbo p̃cepiſſet.vnde facultas hec nõ
videť poſſe cõpetere:niſi illis qui in citatos habẽt ſupe
rioritatẽ ⁊ imperiũ.ff.de iudi.l.ſiquis ex aliena. ⁊.l.ij.ff
ſiquis in ius voca.nõ ie.not.in.c.ſuper lr̃is. de reſcript.
⁊ de dila.c.preterea.ſed nullus habet iuriſditionem uel
imperiũ ſupra omnes fideles niſi papa.ix.q.iij. cuncta
per mundũ. igiť nullus videť poſſe cõuocare generale
cõciliũ niſi papa. Item q꞉ ipſe omniũ xp̄ianoꝝ ⁊ eccleſie
militãtis eſt caput ⁊ pater: ⁊ omnes xp̄icole ad ipſuꝫ ut
ad caput ⁊ patrẽ debẽt habere recurſuꝫ.xvij.di.nec licu
it.ix.q.iij.cuncta per mũdũ. ⁊ melius.xxvij.q.j.rogamꝰ
ergo ſi ſine pape licentia cõuocať cõciliũ erit acephaluꝫ
.i.ſine capite: ⁊ erit quoddã monſtrũ cõtra naturã alio-
rũ cõcilioꝝ que cõſtant primo capite:deinde ex alijs mẽ
bris.xxj.di.ſubmittiť. ⁊.iij.di.§.porro.⁊.xviij.di.qm̄.et
c.ſi ep̄us.⁊.c.ſiquis ep̄oꝝ. Nam ſi a ſynodo generali ex-
cludiť caput ſeu capitis auct̃as eo ipſo capitis ⁊ mẽbro
rũ vnitas diſſipať ⁊ cauſať ſciſma. Naꝫ ut dixi pluries
ſ̃.in omni iuſta pluriũ cõgregatõe parua uel magna ne
ceſſe eſt vnũ regulare ⁊ regere:alios vero regulari ⁊ regi
ſm̃ ph̃m in politicis. Sed cõuocato cõcilio ſine pontifi
cis auctoritate non erit qui alios regulet ⁊ regat: ⁊ ſic iu
ſtũ nõ erit cõciliũ qd̃ debet ex capite cõſiſtere ⁊ ex mem
bris. Item q꞉ cõciliũ cõuocať ab alio qꝫ a papa:cũ ipm̃
cõcilium ſit collectio omniũ fideliũ:de cõſe.di.j.eccleſia
⁊ ſic cõprehendat papã qui eſt fideliũ caput:ut dixi dcõ
c.rogamus.xxiiij.q.j.patet ꝙ talis cõuocans iudiciuꝫ ⁊
ſn̄iam dicit de papa:uel ipſũ ſibi ſubmittit uel inferiorẽ
facit:q꞉ cõuocatio eſt fienda ab illo qui habꝫ ut dixi ali
quã iuriſditionẽ uel auctoritatẽ ſupra vocatos ⁊ in cau
ſis:quare ſit vocatio.xviij.di.c quoniã.⁊.c.placuit.⁊.c.
ſiquis ep̄oꝝ.v.q.ij.vocatio. Qd̃ videť de papa ſubijci
endo impoſſibile:cũ ipſe nulli viuenti ſit inferior: nec a
quoqꝫ iudiceť:imo ipſi omnes pape ſubditi ſint: ⁊ ipſe
omẽs iudicat ⁊ a nemine iudicať.ix.q.iij.c.facta. ⁊.c.cũ
cta per mundũ.⁊ in tota illa.q.⁊ probant oĩa iura que.ſ̃
ꝓrima qõe retuli:q꞉ videť ꝙ nullus niſi papa poſſit cõ
uocare generale ꝯciliũ: ⁊ ſic ſurget perplexitas in princi
pio ⁊ inanis videť ꝓuiſio ꝙ conciliũ ſit iudex in cauſis
antedictis. Item adhuc videť perplexitas maior: cũ di
ciť ꝙ duobus cõtendentibꝰ de papatu conciliũ debeat
eſſe iudex:qd̃ oſtendiť ab euidentiũ partiũ enumeratio
Nam aliqñ erit cõtingens ꝙ ille ſolus erit in quaſi poſ
ſeſſione papatus:cui obijciť ꝙ nõ ſit papa:uel ꝙ ipſam
perdiderit dignitatẽ:tũc ipſe ſolus debebit cõuocare cõ
ciliũ. Nam etiã ille qui eſt in ſola quaſi poſſeſſiõe vide
tur habere ius faciẽdi illa que pertinẽt ad papã:ut in.c.
de cõſultatiõibus.de iur.patro.⁊ eſt expreſſũ ꝙ cõuoca
tio cõcilij ⁊ preſtatio auctoritatis debeat fieri per exiſtẽ
tem in quaſi poſſeſſione papatus:in.§.hinc etiam.xvij.
di.⁊.ij.q.v.mandaſtis.faciũt no.in.c.cũ eccleſia.⁊.c.cuꝫ
olim.de ca.poſ.⁊ ꝓprie. vbi habeť ꝙ iuriſditionalia ex
ercenť tm̄ per exiſtentẽ in quaſi poſſeſſione iuriſditõis
ut in.c.ex litteris.de iurepa.⁊ de reſtit.in integ.c.ij.not.
iij.q.vj.hoc quippe.⁊ ibi glo.in verbo debeãt.ſed ꝙ ip̃e
cõuocet cõciliũ ut diſcepteť ſi iuſte papatũ retinet in qꝰ
poſſꝫ poſſibile ꝙ ſuccũberet:nõ eſt veriſimile. Et iſta fu
it ratio quare iura ſtatuerũt ꝙ quis nõ eſſet iudex in cã
ꝓpria.l.j.C.nequis in ſua cau.⁊.l.qui iuriſditioni.ff.de
iuriſdi.om.iudi.⁊.l.iulianus.ff.de iudi.ne ꝓpter priua
tũ intereſſe peruertat verũ iudiciũ. Aliqñ etiã ⁊ contin-
gens ꝙ plures cõtenderẽt de papatu: ⁊ nullus eſſet in q̃
ſi poſſeſſione eius:ſed eſſet tm̄ dubiũ quis eoꝝ eſſet pa-
pa cõtendentiũ:tunc nullo habẽte quaſi poſſeſſionẽ pa-
patus nõ erit qui poſſit conciliũ cõuocare:uel ipſi aucto
rari rõnibus antedictis:q꞉ ius exercẽdi iuriſditionalia:
ut dixi cõpetit tm̄ illi qui eſt in quaſi poſſeſſiõe iuriſdi-
tionis:etiam ſi ꝓprietas ⁊ ius eſſet alterius:ut not.in di
cto.c.cũ eccleſia ſutrina.⁊ in.c.cum olim.de cau.poſ.⁊ ꝓ
prie. ⁊ Inno.in.c.q̃relã.de elec.igiť ad validitatẽ actus
iuriſditionał ſufficit ꝓbare ꝙ qui geſſit actũ erat in q̃
ſi poſſeſſione iuriſditiõis: ⁊ publi ce pro tali reputabať
iudice:ut no.in dicto.c.nihil.⁊ in.l.barbarius.ff.de off.
preſi.igiť nullo exiſtẽte in quaſi poſſeſſione papatꝰ vi-
deť impoſſibilis cõcilij cõgregatio. Nec obuiat ſi diciť
ĩmo qui credit ſe canonice electũ:uel qui habebiť ꝓ ma
gis canonice electo debet poſſe cõuocare conciliũ quaſi
electus canonice abſqꝫ alia cõfirmatiõe poſſit admĩſtra
re: ⁊ per ſeipſũ poſſit recipere poſſeſſionẽ pontificatꝰ ꝓ-
pria auctoritate:ut in.c.in noĩe dñi.xxiij.di.no.in.c.illõ
de elec.q꞉ illud intelligo verũ qñ nõ eſt legitimus ꝯtra-
dictor.ſed ſi eſt cõtradictor qui ſil'r ſe pretendat cano
nice electũ: ⁊ ſit ꝓbabilis dubitatio nõ licebit ꝓpria au
ctoritate capere poſſeſſionẽ:ita no.ĩ ſimili doc.in.c. trãſ
miſſa.de elec. vbi volũt doctores ꝙ prelatus ex ſolo ti-
tulo poſſit nãciſci poſſeſſionẽ beneficij propria auctori
tate:per.l.cum heredes.ff.de acqui.poſ.hoc tm̄ nõ habet
locũ exiſtente cõtradictore legitimo. Item nõ obſtat ſi
diciť ꝙ qñ poſſeſſio eſt vacans:ſi ille qui habet ꝓprie-
tatẽ actũ exercet valet actus factus a ꝓprietario ẽt q̃ nõ
habet poſſeſſionẽ:ut no. Inno. ⁊ doc.in.c.ij. de in inte.
reſti. ⁊ ſic qñ cõſtabit quis erit papa:ille erit qui debuit
poſſe auctorari cõſilio:q꞉ illud dictũ ẽ verũ alio nõ exi-
ſtente in poſſeſſione :q꞉ tunc pretẽdẽs ſe papã per geſti
onẽ talis actus poſſeſſionẽ vacantẽ nãciſcereť.⁊ no. In
no.in.c.cumana.de elec.ſed alio exiſtente in poſſeſſiõe
uel etiã nõ exiſtẽte:dũmodo eſſꝫ legitimus cõtradictor
tunc qui in veritate haberet ꝓprietatẽ papatus ſine poſ
ſeſſione nõ poſſet cõuocare conciliũ:cum nõ poſſet poſ-
ſeſſionẽ tunc nãciſci:ut.ſ̃.dixi.ſic intelligo ⁊ tẽporo no-
tata per Inno.in.c.ij.de reſti.in integ.no.de iur.patr.ex
lr̃is. Aliqñ aũt erit cõtingens ꝙ ambo cõtendẽtes ſunt
in quaſi poſſeſſioue papatus:ut q꞉ forte quilibet habet
partẽ xp̄icolaꝝ nõ modicã ⁊ vna pars alteri pareat Alia
vero alij tanqꝫ pape:vt dolor tẽpore meo miſerrime cõ-
tigit:q꞉ Urbano ſexto parebat italia germania atqꝫ an-
glia hũgaria ⁊ hyliricũ. Clemẽti vero gallia ⁊ hiſpania
⁊ ſcocia ⁊ inſula trinachrie: ⁊ erant xp̄icole ſciſſi tũc erit
perplexitas maior: q꞉ ſi cõuocabit ſibi ſubditos alij pa
rẽtes alteri nõ obediẽt vocanti:q꞉ citans eſſet apud ſub
ditos alterius apoſtaticus ⁊ excõicatus tanqꝫ ſm̃ eos ſe
intruſerit in cathedrã Petri nõ vocatus canonice: ut in
c.licet.de elec.⁊ ſic tanqꝫ ad eos ſibi nõ ſubditos iuriſdi
tionẽ nõ habet:ut de offi.vica.c.ad ꝓbandũ. ⁊ in.c. pre
ſidentes.de hereti.in.vj. Item ipſe vocãs apud non ſibi
ſubditos erit ſciſmaticus: ⁊ ſic omni iuriſditiõe carens:
tanqꝫ a iuriſditionalibus ipſo iure ſuſpenſus.xxiiij.q.j.
dicimus.⁊.c.audiuimus.§. ſin aũt.⁊.vij.q.j.nouacianꝰ.
⁊ de cleri.excõ.mi.c.ſi celebrat.in ſi. Et ſic ſil'r alij de
parte cõtraria reputabũt aliũ apoſtaticũ ⁊ ſciſmaticum
vnde videť impoſſibile ꝙ ambe partes poſſint cõuoca
ri:ita ꝙ in vnũ legitime cõueniãt. Item ſi foret poſſibi
le ꝙ oẽs cõueniret adhuc eſſet perplexitas: q꞉ quilibet
tanquã pontifex vellet ⁊ non plures.vij.q.j.c.factus eſt
cornelius. Nec obuiat ſi dicitur ante decidetur quis ſit
papa: ⁊ ille preſtabit auct̃em cõcilio. Nam ex hoc eſſet
perplexitas maior:cum iſta determinatio nõ poſſit fie-
ri niſi a cõcilio ut dictũ eſt:ſed cõciliũ nõ eſt vnqꝫ ſi ꝑus
papa auct̃em nõ interponat:ergo perplexitas ſurgit.l.ſi
ticius.ff.de cõditł.inſti.preterea erit poſſibile ꝙ nullus

eoꝝ nollet cōgregare ꝯciliū vl' ipſi auctoritatē impartiri
ne ab eoꝝ ꝑeminentia remoueat᷑ a qua ꝓ euitando ſcan
dalo poſſet etiā verus papa ꝑ cōcilium remoueri: ut no.
glo.in.c.ſi forte.lxiij.di. His etiā caſibus inferiores non
vident᷑ poſſe cōuocare ꝯcilium. Primo ex carentia po/
teſtatis qꝛ nullus inferior pōt vſurpare que tm̄ ſunt pn̄/
cipi reſeruata: ut in.c.quibuſdaꝫ.§.ꝑterea.de verbo.ſig.
⁊.xvij.di.c.huic ſedi.⁊.l.vectigalia. ⁊.l.nō ſolent.C.no/
ua vecti.ideo cautū eſt ꝙ etiā legatuſ de latere nō habet
ius ꝯuocandi conciliū generale ut dixi: ut no.de elec.ſi/
gnificaſti.⁊.iij.di.§.porro.quia que ſpecialiter romano
pontifici ꝯcedunt᷑ generali mandato nō transferunt᷑: ut
in.c.ꝙ tranſlationē ad offi.dele. Secūdo qꝛ ſi hoc face/
rent ſe ſcindētes a papa vel ab eo quem putant pontifi/
cem efficerent᷑ ſciſmatici.xvij.di.c.multis.ibi ſi apoſto/
lice ſedis tanq̄ȝ ſe ſeꝑantes a capite ⁊ vnitate que repſen
tat᷑ in papa.xxiij.q.j.loquitur.⁊.vij.q.j.nouatianus.⁊ ſic
tanq̄ȝ ſciſmatici eſſent ab oī actu iudiciario ipſo iure ſu/
ſpenſi dicto.c.didicimuſ.xxiiij.q.j.⁊.c.audiuimus.§.ſin
aūt.⁊ ſic nō habent ius ꝯuocandi concilium: qꝛ talis vo/
catio ſiue requiſitio eſt quedaꝫ citatio: ut vult glo.in.§.
hinc etiā.xvij.di.que citatio eſt actus iudiciariuſ: vt no.
de ꝓba.c.qm̄ contra.⁊.l.pn̄ti.C.de his qui ad eccle.cō/
fu.no.in.c.fi.de ferijs. Item ꝑplexitas etiā oſtēdit᷑ quia
eſſe poterit ꝙ qui gerit ſe ꝓ papa mandabit ſibi ſubdi/
tis vt nō cōueniant alicui cōuocationi vel ꝙ nullus ſibi
ſubditus ꝯuocet ꝯcilium ⁊ eius mandatis erit parendū
xj.q.iij.qui reſiſtit maxime qm̄ ſub pena excōicatiōis hͦ
mandarent᷑ ⁊ ꝑuationis oīs poteſtatis ipſo iure qꝛ tūc
etiā ſi iniuſte excōicet patendū eſt.xj.q.iij.c.ſnīa paſto/
ris.⁊.c.ſi eps forte.no.de tempo.ordi.ad aures. Item ex
alio capite videt᷑ ꝙ ambe partes nō poſſint hn̄ cōuenire
qꝛ vnam ipſaꝝ errare neceſſe eſt: qꝛ cū eccleſia vna ſit ſi ē
apud vnū apud alium eſſe nō pōt ꝓpter incōpaſſibilem
multiplicationeꝫ papatus.vij.q.j.c.factus eſt cornelius
⁊ ſi n̄ aūt.⁊ ad Corinth.ꝑmo.⁊ ad Epheſeos tertio. Im/
poſſibile eſt igit᷑ duos eſſe pontifices: ergo vnā partem
errare duobꝰ contendētibꝰ eſt neceſſe ⁊ errantē eſſe ſciſ/
maticū ⁊ ſi pars adherēs vero pontifici cōicabit cū alia
male ſciente etiā ipſa pars vera ſciſmatica efficiet᷑ quia
qui cōicat ſciſmaticis nō cōicat vnitati.xxiiij.q.j.ſciſma
dicente dn̄o ad moyſen: ſeparamini a tabernaculis ho/
minū iſtoꝝ duriſſimoꝝ ⁊ nolite tangere de oībus q̄ ſunt
eoꝝ: dicto.c.didicimus. Et alibi ſcriptū eſt: nolite eos in
domū recipere nec ei dixeritis aue: qꝛ qui eis dicit aue
cōicat operibꝰ corā malis.xxiiij.q.j.oēs.⁊ iō policar/
pus ſanctiſſimus martyr cū apud epheſum balneas fuiſ
ſet ingreſſus ⁊ vidiſſet ibi corinthuꝫ ſciſmaticū receſſit
inlotus dicens: fugiamus hinc ne balnee corruāt in qui
bus lauat᷑ corinthus inimicus veritatis: dicto.c.cū oēs.
⁊ al' cum ipſe policarpus obuiaret martiano ſciſmatico
eidem dicenti agnoſcis ne me rn̄dit eidem agnoſco pri/
mogenitū ſathane. Ex quibꝰ videt᷑ ꝙ duobus ꝯtenden/
tibus ſciſſis partibꝰ de papatu ꝙ neceſſe eſt vnā partem
errare vel forte eſſe ſciſmaticā. Ulterius etiā ꝙ vera ꝑs
non poſſit cum alia cōicare qm̄ etiā ſciſmatica efficiatur
ſimilit᷑ concludit᷑. Unde ambaꝝ partiū videt᷑ impoſſibi
lis ſimul ꝯuentio ꝑſertim qꝛ cōmiſſio inhabiliū cū habi
libus videt᷑ reddere actum nullum.lxxiiij.di.quorūdā.
iij.q.ix.c.pura.de offi.dele.c.cum ſuꝑ abbatia.notat᷑ de
elec.illa.⁊.l.pedius.ff.de arbi.⁊.l.j.§.item querit᷑ de aq̄
quoti.⁊ eſti. Nec obuiat ſi dicit᷑ ꝙ quilibet ipſoꝝ ſe pro
ſumis pontificibꝰ gerentiū in ꝑte ſua conciliū ꝯuocabit
qꝛ tunc nō eſſent vera ꝯcilia: qꝛ eſſent diuiſa ⁊ ſumerent
initiū a diuiſione vel cum ipſa ꝓcederent vnde nō eſſent
conciliū vel cōcilia que dicta ſūt qꝛ in vnū dirigant acu/
men mentis ⁊ initiū vt dixi.ſ.in pn. Nam qui ſibimet

diſſenciūt nō agunt cōcilium: qꝛ nō conſentiūt in vnum
xv.di.§.ſynodus.nec cū eis ſpūs ſanctus eſt vel ipſi non
ſunt cum ſpū ſancto ꝯgregati legitime qm̄ ſpūs ſanctus
tm̄ deſcendit inter cōgregatos in vnū.xxiiij.q.j.alienus
in fine.vbi ꝓbat᷑ ꝙ nō multiudini deprecantiū ſed vni/
tati deus tribuit Actuū ꝑmo.c.⁊.xxiiij.q.j.loquit᷑.⁊.ca.
ſciſma.⁊.§.ſin autē. Item ſi nō legitime cōgregarent vel
ꝓcederent qꝛ ſciſſe ꝓcederent ⁊ eſſet poſſibile ꝙ in ſen/
tentijs ⁊ in ꝓceſſibꝰ ⁊ iudicijs diſſentirēt: ut.l.item ſi plu
res.§.ſi duos.⁊.§.pn̄cipaliter.ff.de arbi.⁊ quilibet vo/
let ſequi iudicia partis ſue qm̄ aliter ſalua ꝯſcientia fa/
cere nō poſſent.⁊ ſic nō dirimeret᷑ litigium: ſed ſciſma ⁊
ſcandalū augmentabit᷑ ſicut accidit tēpore cuiuſdā prin
cipis qui cū videret eſſe difficile cōgregare epos occidē
tales cum orientalibꝰ decreuit duo fieri concilia vnū in
Ariuino in quo nōnulli italici ꝯuenerūt. Aliud ī como/
dia ciuitate bitinie. ſed impatore hec ipſa tractante res
effectū ſortita nō eſt ⁊ neutrū conciliū ſibimet concorda
uit ſed vtrūq̄ȝ diuiſum eſt ita dicit hiſtoria tripartita li
bro.v.c.xiiij.⁊ hoc totū fecit nō in vnum cōgregatio ſed
in duas ꝑtes facta collectio. Nec etiā fieri poterit ꝙ am
bo ꝯtendentes de papatu auctoritatē interponāt ⁊ illiꝰ
ſit rata auctoritas qui declarabit᷑ papa: qꝛ hoc etiā pone
re eſſet dubietatē in capite ꝙ a nulla partiuꝫ fieri pōt cō
ſcientia ſalua: qꝛ oīs dubius hereticus eſt cenſendus de
hereticis.ca.j.⁊ nulla partiū ſalua ꝯſcīa pōt ſe ſub dubie
tate ad aliā determinare. Iteꝫ eſſet ꝑplexitatē inducere
ꝙ ante determinaret᷑ quis eſſet papa q̄ȝ conciliū ipſum
cuiꝰ autoritate hoc debet dirimi ſuā eſſentiā formaliter
haberet ⁊ ſic videret᷑ poni ante cauſa formata ⁊ cauſata
q̄ȝ ipſa cauſa formans uel cauſans qꝛ videt᷑ impoſſibile

Qualiter igit᷑ his ꝑplexitatibꝰ ⁊ ꝑiculis occurreretur
erit ne tūc iuris diſpoſitio in capſū ⁊ ſub ludibrio ꝓmul
gata ꝑfecto nequaq̄ȝ ⁊ iō has ſic ſoluendas cenſeo ꝑmū
diſcurrēs ſingulos caſus illos ſꝫ ꝙ iuris eē credo deter
minans. Unde eſt notandū ꝙ aliqn̄ vnicus exiſtens in
q̄ſi poſſeſſione papatus criminat᷑ de aliquo ita ſit opus
cōuocatione concilij ut qꝛ dicit᷑ in hereſim ꝓlapſus vel
ꝙ nō habuit in electiōe duas partes cardinaliū ⁊ ē apo/
ſtaticus ⁊ intruſus: vel dicit᷑ ꝙ renunciauit papatu vel
ꝙ cōmittit delictuꝫ ex quo turbat᷑ ſtatus vniuerſalis ec
cleſie: vel eſt aliquis de caſibus in quibꝰ dixi papaꝫ ſub/
iacere concilio tūc ipſe papa interpellatus debet cōciliū
ꝯuocare vel mandare alteri ꝙ ſua ipſiꝰ auctoritate pape
ꝯcilium ꝯuocet ⁊ ipſius ꝯcilij iudicio debet ſe ſubijcere
ita intelligit᷑ tex.ij.q.v.auditum.⁊.c.mandaſtis.⁊.xvij.
di.§.hinc etiā. Et notanter dico ꝙ ipſe papa debet cōuo
care conciliuꝫ vel alteri demandare ꝙ auctoritate pape
conciliū conuocet: quia etiā ipſa vocatio ꝓut ſit auctori
ꝫabiliter vel ꝑ viā citationis ſiue mandati debet ab ipſo
uel ab alio ab eo habēte ſpeciale mandatū expediri nec
poteſt ab alio inferiore fieri etiam ipſa vocatio ita vult
tex.ij.q.vj.c.ideo.xvij.di.c.generalia.⁊ hoc modo intel/
ligit᷑ tex.xvij.di.§.hinc etiam.qꝛ ibi tex.ꝑ viam precepti
ꝯciliuꝫ cōuocauerat vbi epiſcopi vocati venerūt vt ipſū
regem ab errore reuocarent q̄ȝuis aliquando ꝯciliū poſ
ſet cōgregari a ſeipſo ſine vlla vocatione ut forte fuit in
caſu capituli nunc aūt.xxj.di. ibi cuius rei gratia ⁊c̄. vel
etiam ex vocatione minus legitima ut fuit in caſu dicti
§.hinc etiā.tunc ut iuribus ſubſiſtat ꝯciliuꝫ opus eſt ꝙ
etiam ipſe accuſatus papa in poſſeſſiōe papatus exiſtēs
auctoritatem interponat ut ꝯcilium ratum ſit.tex.eſt in
dicto.§.hinc etiaꝫ.fateor tamen ꝙ eo ipſo ꝙ papa patit᷑
iudicium fieri a concilio de cauſa ſua ꝙ ex hoc ſolo vi/
detur concilio auctorari.tex eſt cum ibi nota.in.l.cum
pater.§.libertis de lega.ij.⁊ hoc modo verificat᷑ alterna
tiua que eſt in tex.ſynodus rata fuit que auctoritate pa/

pe congregata vel ſuffulta nõ ſit. Nã ſufficit ꝙ papa au
ctoreſ concilio quõcunq̃ꝫ congregato etiaꝫ ſi fuiſſet vo
catio minus legitima: ut eſt tex. in. §. hinc etiã. ⁊ hoc vo
luit tex. dicte diſtinctionis. xvij. in. c. j. ⁊ in. c. regula. ⁊ in
c. multis. qui ponderant tñ ꝙ concilia ſine auctoritate
pape fieri nõ debeant. vnde nõ ponderant tex. ſolũ voca
tionẽ ꝙ nõ fiat ſine auctoritate pape: ſed ꝙ nec ipſa con
cilia conuocata fiant ſine ſñia pape. vnde videſ eius po
teſtatẽ eſſe cõuocare ꝯcilium ⁊ ipſum retinere vel abſol
uere ꝓut ipſi videſ. Et hoc videſ tex. velle cum rubrica
ſua in. c. nec licuit. xvij. di. vnde qñ placet pape cõuocaſ
concilium ⁊ cõuocatuꝫ validitatem habet quatenus eiꝰ
voluntas ꝑſiſtat. vnde videſ eum poſſe ad libitum cõuo
care ⁊ diſſoluere ⁊ nullus alius hanc poteſtatem habet.
Sed tũc quõ ſoluitur ꝑplexitas ſi papa nolit congrega
re conciliũ vel congregatũ nõ cognito de cauſa ſua velit
diſſoluere vel nolit ipſi auctorare ⁊ ſuã auctoritateꝫ inẽ
ponere quomodo tũc fiet. Reſpondeo ꝙ aĩaduertendũ
ꝙ papa nõ põt legem facere ex quo ſi eſt ꝓlapſus in he
reſim ꝙ de ipſa nõ redarguaſ. glo. eſt notabilis ⁊ ſingu
laris. xl. di. ſi papa. que glo. eſt veriſſima qꝛ papa ſic peri
clitaret vel ꝑiclitare poſſet totam eccleſiã contra dictum
apoſtoli. ij. ad Corinth. xiij. dicens ſm poteſtatem que
mihi data eſt in edificationẽ nõ in deſtructioneꝫ. Item
qꝛ p̃ceptum eſt diuinũ relatorij Deutronomij ꝙ catho
lici ⁊ fideles inſurgant aduerſus eũ qui docet vel aſſeue
rat falſum dogma aduerſum ſancte fidei: ut. xxiij. q. v. ſi
audiueris. Et ideo mathatias iuſte interfecit illum qui
idolis ſacrificaturus ad aram dñi acceſſerat: igiſ poſſũt
inſurgere catholici aduerſus papam hereticũ ex p̃cepto
diuine legis: quia etiã papa legi naturali ⁊ diuine ſubie
ctus eſt. ⁊ notaſ de cõſti. c. que in eccleſiaꝝ. ⁊ eſt tex. i. c.
ſunt quidaꝫ. xxv. q. v. facit. xl. di. hõ xp̃ianus. ⁊ de peni.
diſ. v. c. cõſideret. ⁊. xj. q. iij. excellentius. Et iõ diſpoſitio
c. ſi papa. xl. di. que dicit ꝙ ꝓ hereſi iudiceſ papa nõ eſt
ſimplex diſpoſitio papalis: qꝛ tũc nõ ligaret ſucceſſoreꝫ
ut in. c. ĩnotuit de electione. Sed eſt pars geſtoꝝ Boni
facij martyris ⁊ habet fundamẽtũ in iure diuino a quo
legiſ papa ⁊ etiam canon anaſtaſius. xix. di. qui dicit ꝙ
papa hereticus eſt depoſitione dignus ligat ſucceſſoreꝫ
papaꝫ. xxiiij. q. j. achatius. ⁊ incidit papa ꝓpter hereſim
in excõicationẽ predeceſſoris ipſo iure: quia papa here
ticus eſt minor omni catholico: ⁊ qꝛ iuri diuino contra
dicit ⁊ deuiat a fide recta ⁊ ſancta ipſi obuiando: iõ põt
a fidelibus redargui: ut dicto. c. ſi papa. iuxta illud Joh.
xv. dicentis: ſiquis in me nõ manſerit mitteſ foras ſicut
palmes ⁊ areſcet ⁊ colligent eũ ⁊ in ignem mittent ⁊ ar
dent. ꝑ quem tex. doc. in. c. ad abolendã de hereticis di
cunt penam heretici eſſe ꝙ igne cremeſ. Et ꝓbaſ hoc ex
emplo pauli qui ꝺ fide redarguit petrũ apoſtoloꝝ prin
cipem ad Galathas. ij. ca. ⁊. ij. q. vij. paulus. ⁊ tñ paulus
erat inferior petro in adminiſtratione: ſed qꝛ redarguit
eum de fide in qua petrus maleſentiendo erat inferior
paulo iuxta fuit redargutio. Itẽ qñ papa errat in fide vl
ſi ſtatueret ꝙ nõ redargueretur de hereſi tolleret ſubditis
ſuis naturalẽ defenſionẽ quam etiam p̃nceps nõ poteſt
tollere: ut l. facultas. C. de iure fiſci. li. x. ⁊ in cle. paſtora
lis de re iudi. qꝛ naturalia ſũt ĩmutabilia: vt. v. di. ꝑ totũ
⁊ inſtitu. de iure naturali. §. ſed naturalia. Sed qñ papa
in hereſim labiſ ipſe intendit ad necem ⁊ damnationeꝫ
omniũ ſibi ſubditoꝝ: ut dicto. c. ſi papa. xl. diſ. igiſ iuſte
populi poſſũt contra eius mandatũ reſilire ⁊ cõtra ipſũ
inſurgere. xv. q. vj. ca. iuratos. facit. xj. q. iij. qui reſiſtit. ⁊
c. imꝑatores. nõ enim teneñ populi cum paſtor efficiſ
lupus rapax exaudire vocem eiꝰ qui eſt effectus mercẽ
narius ⁊ nõ paſtor Joh. x. c. ⁊ qꝛ populi a papa heretico
⁊ ſic excõmunicato nõ debent ſe ꝑmittere duci ne ſimul

cũ eo omnes in foueã cadant. Et hanc ſñiam optime ꝓ
bat tex. in. l. ij. §. duoꝝ. ff. de his qui ſũt ſui vel alie. iuris.
vbi eſt tex. ꝙ licet dño nõ debeant iura que habẽt in ſer
uos diminui tñ etiã hoc ſtatutũ eſt, ꝙ ſi dñs contra iura
diuina vel naturalia agat ĩ ſeruos ꝙ ipſi ſerui aduerſus
dñi audiant ſimiliter ⁊ filius in poteſtate q̃ nullam põt
habere litem cũ patre: ut. l. lis nulla. ff. de iudi. põt tamẽ
nõnũq̃ꝫ petere a p̃re ꝙ ipſũ emãcipet ⁊ eximat a p̃ria po
teſtate ut qñ nimis eſt ſeruus in filiũ: ut. l. quidã cũ filiũ
de v̂bo. obli. notaſ in. l. nec vnus. C. de emancipa. libero
rũ ſimiliter ⁊ ſerui cõueniũt dñm tyrannice ꝓcedentem
dicto. c. dñoꝝ. ſic ⁊ ſubditi papa contra fideꝫ agente poſ
ſunt iudiciũ contra ipſum etiã inuitũ conſtituere q̃uis
alſ cũ eo nullũ pñt habere iudiciũ: ut dicto. §. dñoꝝ. hinc
eſt qḋ doc. dicunt in. l. vt vim. ff. de iuſti. ⁊ iure. ꝙ licet ꝑ
vim reſiſtere iudici qñ aliquam violentiã infert in ſub
ditũ nõ tanq̃ꝫ iudex ſed vt priuatus igiſ ſi iudex armata
mãu iniuſte ſubditũ aggrediſ ut occidat lꝫ ſubdito ſe tue
ri ⁊ ſi nõ põt aliter etiã iudicẽ occidẽdo licꝫ ſi iudicialiſ
iuſte faceret nõ liceret qꝛ nõ licet ꝓpulſare legitimũ ag
greſſorẽ. l. ſi ſeruus. C. de his qui ad eccle. cõfugi. ſic qñ
papa ꝓlabiſ in hereſim ⁊ vim facit in ſubditos ⁊ extra
iudiciuꝫ: qꝛ iam nõ eſt plus in officio ideo iuſti ſubditi
inſurgunt contra eũ ⁊ ꝑ illum tex. in. §. dñoꝝ. dixi iã ſup
illa. q. an valuit donatio Conſtantini ꝙ populi ſubditi
pñt deponere dñm effectũ tyrannũ: nec teneñ ei in ma
lis ſuis p̃ceptis obedire. tex. eſt in dicto. c. qui reſiſtit. ⁊
c. imꝑatores. xj. q. iij. Et iõ nõ debent populi pati papam
hereticũ nec legem eius quã faceret ne de hereſi ipſa co
gnoſcaſ. Similiſ dico ꝙ papa nõ põt ſtatuere vel legeꝫ
facere aut aliquid aliud verbo vel facto deponẽ ex quo
turbeſ ſtatus vniuerſalis eccleſie ⁊ populus xp̃ianus to
tus ponaſ in graui ꝑiculo ⁊ diſcrimine ita debent intel
ligi que notat Inno. ⁊ doc. in. c. quanto de cõſue. imo to
tum contrariũ curare debet ut ſalus eccleſie vniuerſalis
ſemꝑ ſalua ſit. tex. eſt. xxiiij. q. j. memor ſum. ⁊. xxv. q. j. q̃
ad ꝑpetuam. ⁊ eadem cauſa. q. ij. c. ſi ea. Et eſt rõ qꝛ tunc
papa nõ eſſet defenſor cõſtructor ⁊ conſeruator eccleſie:
ſed deſtructor ſiue diſſipator: ut notaſ in dicto. c. ſi ea cõ
tra p̃fatam ſñiam apl̃i. ij. ad Corinth. xiij. dicentis ꝙ po
teſtas pape eſt in edificationẽ nõ in deſtructioneꝫ. nam
dicit Inno. de plenitudine poteſtatis papa põt oĩa preſ
q̃ꝫ ſpecifice ſibi prohibita vel qꝛ faceret contra fidem: ut
xxiiij. q. j. achatius. ⁊. xix. diſ. anaſtaſius. vel contra gene
rale ſtatutũ eccleſie ſiue ſtatutuꝫ generale in quo ⁊ ſi poſ
ſet nõ eſſet ipſi ꝑmittendũ. ⁊ ita notat Inno. ⁊ doc. in di
cto. c. quanto de cõſue. ⁊ notat Johes. xxv. q. j. que ad ꝑ
petuã. ſed eſt opus tũc celebratio cõcilij ⁊ iõ dicũt doct.
in. c. nulli. de ſen. excõ. ꝙ ipſe nõ poſſet tollere ſtatutum
canonis ſiquis ſuadẽte diabolo. xvij. q. iiij. c. ex multis.
⁊ de tẽpo. ordi. c. cũ dilecto. Modo ad ꝓpoſitũ ſicut pa
pa nõ põt facere legem expreſſam ꝙ de hereſi non redar
guaſ etiam cũ eſt dubia ⁊ occulta ſua hereſis: ut ĩ dicto
c. ſi papa. ita hoc ipſum facere nõ põt nõ cõuocando vel
ꝓcraſtinando conciliũ vel ꝯpi cõuocato auctoritatẽ nõ
interponẽdo ⁊ idem in omĩ caſu vbi tractaſ ꝓbabile du
bium papatus: qꝛ hic agiſ de bono vniuerſalis eccleſie ĩ
quo tota eccleſia ſcãdalizari põt ⁊ poniſ totus populus
xp̃ianꝰ in diſcrimĩe ne forte parere cogantur apoſtatico ñ
apoſtolico ⁊ illi q̃ forte nõ intrauit canonice cathedram
petri vel qui iuſte eaꝫ nõ detinet. vnde exiſtens in quaſi
poſſeſſione papatus obligaſ ex debito cõuocare ꝯciliũ
vel ipſi ꝯuocato tanq̃ꝫ iuſte cõgregato auctoritatẽ inter
ponere ut in iuribꝰ ante dictis. Et ſi nõ facit vel negligit
eius non eſt amplius auctoritas expetanda tanq̃ꝫ tacite
ſtatuerit ꝙ de hereſi nõ arguaſ vel ꝙ bonũ vniuerſalis
eccleſie ꝑturbeſ ⁊ populus xp̃ianꝰ in grauiſſimo ꝑiculo

ſupponat̃ quo caſu pōt dici a fide deuius ⁊ ſic ſubiacet
diſpoſitioni concilij: ut dicto.c.ſi papa.xl.di.igit̃ hoc ca
ſu dico ꝙ aut eſt notoriū ꝙ exiſtens in q̄ſi poſſeſſiōe pa
patus eſt in hereſim ꝓlapſus: vel ꝙ eſt apoſtaticus tunc
ↄcilium poteſt cōgregari ſine eius auctoritate: ratio qꝛ
conſtat notorie ꝙ ſit hereticus vel apoſtaticus apparet
etiā ꝙ non eſt papa: ut in.c.romana.§.notoria de cenſi.
in.vj.ſic intelligo tex.xxiiij.q.j.achatius.qꝛ ibi achatius
nō diffitebat̃ errorem vel erat ita notoriꝰ ꝙ nō ſuberat
defenſis de re iudi.c.cū olim.vnde hoc caſu nō eſt opus
iudicare de hereſi ſ; tm̄ declarare de pena prius ꝑ cano
nes tali hereſi impoſita ⁊ ſic iuocatiōe ↄcilij vel eius au
ctorizatione nō eſt opus eius auctoritate cum nō ſit pa
pa ⁊ de eius negligentia conſtat notorie: quia ſtatim ꝙ
erat lapſus in hereſim debuit cōuocare ↄcilium quod ſi
nō fecerit notoria eſt etiā eius negligētia: dicto.c.roma
na.§.notoria de cenſi.in.vj.Sed tunc cum eccleſia vacet
poteſtas ipſa papalis remanet in eccleſia vniuerſali ⁊
ipſa coadunata poteſt interponere ſibiipſi auctoritate;
⁊ decernere ↄgregationem de ſeipſis factam fere legiti
mam. Et quicūq; ipſos vocaſſet ipſi vocati talem voca
tionem auctorare poſſent cū in eis repſentantibꝰ vniuer
ſalem eccleſia; hoc caſu ſit oīs poteſtas pape ⁊ ſic papa
pōt auctorare concilium qđ etiam eſt vocatū ꝓ ſua cau
ſa etiā papatus ut eſt tex.in.§.hinc etiam.xvij.diſ. ⁊ eſt
ſpeciale in papa ut auctoret̃ in facto ſuo ſicut etiā eſt ſpe
ciale ꝙ in facto ſuo nōnūq; ſit iudex ſic ⁊ ↄciliu; minus
ſolēniter cōuocatum poteſt ipſi ſibi auctoritatem inter-
ponere ſicut ⁊ auctorauit cōcilium minus rite vocatum
ſymachus papa dicto.§.hinc etiā. Et hoc caſu etiā poſ-
ſent congregare cōcilium cardinales altero de duobus
modis.pmo quia qn̄ occurit arduū dubium celeritate;
requirens ⁊ eccleſia vacat ſicut eſt in hereſi pape: vel qn̄
eſt apoſtaticus notorie tūc iuriſditio deuoluit̃ ad cardi
nales omnes ↄcordes: ut in.c.vbi periculū.§.idē quoq;
de elec.li.vj. Et licet cōuocatio concilij fiat vt diſceptet̃
de papatu ⁊ ꝑparatorijs ad cauſam papatus tamen ipſa
vocatio ↄcilij vel auctorizatio eius nō eſt de cauſa papa
tus ita ꝙ nō liceat cardinalibus ſe de ipſa intromittere
ſm̄ ea que dixi: ſ.in q̄ōne quis huiꝰ cauſe iudex ſit: ⁊ iō
tanq; habentes iuriſditionē pape hoc caſu poſſent oēs
concordes ↄciliu; cōuocare citando ⁊ auctorizando cō-
cilium. Secūdo quādo omnes cardinales cōcordarent
maior pars tunc poſſet hoc caſu conciliū congregare qꝛ
talis vocatio poteſt fieri dupliciter. vno modo auctori-
zabiliter ⁊ ꝑ viam citationis ⁊ iſtā nō poſſunt facere car
dinales ꝓ maiori parte ſi nō eſſent omnes concordes qꝛ
nō habent aliter poteſtatē pape niſi cum oēs ſunt cōcor
des: ut dicto.c.vbi periculum.§.ideoq; ⁊ iſta ꝑtinent ad
ſolum papam ut dicunt iura ſupra deducta alio modo
hec vocatio fieri poteſt nō ꝑ viam citationis vl̃ imperij
ſed ꝑ viam denūciationis vel monitiōis ſiue requiſitio-
nis ⁊ hec tūc fit quando nō eſt ſuperior qui poſſit vel ve
lit facere vocationē cum citatione ⁊ iminet neceſſitas fa
ciendi: ut notat Inno. ⁊ doc.in.c.cū nobis olim de elec.
⁊ iſtam pōt facere maior pars cardinaliu; nam ad hanc
poſſunt facere pares ⁊ minores de offi. dele.in.c. cū cā
in pma glo.vltra mediū: notat̃ in.c.qualiter de cleri.nō
reſi.Sic etiam emptores denūciant venditoribus.ff.de
acti.empti.l.ſi rem.§.fi. ⁊ de emp. ⁊ ven.c.fi.ſic etia; ſūt
intimationes ut in cle. cum cauſam de elec.faciūt nota.
de ſupplen.negli.ꝑla.c.j.notat̃ de accuſa.c.licet ⁊ devo-
to.c.magne.Et hanc cōuocationē debent facere qui ſūt
in potiori gradu poſt papam ⁊ ſic cardinales pmo.l.j.ff.
de albo ſcriben. ⁊ etiā inferiores ſupplent negligentia;
pape.xij.q.ij.c.qua ꝓpter ſicut ⁊ archidiaconus ſupplet
defectum epi: de offi.archidia.c.j. ⁊ interdum papa de-
fectum imperatoris: ut in.c.licet ex ſuſcep.de foro cōpe.
Et ſic econuerſo poterit imperator hoc caſu ſupplere de
fectum vel impotentiā pape ſi cardinales ipſi eſſent ne-
gligentes qui vtiq; dicerent̃ negligentes ſi ſtatim ꝙ de
fectus pape eſſet notorius ipſi cardinales nō cōuocarēt
cōcilium: ut dicto.c.romana.§.notoria de cenſi.vnde in
pmatiua eccleſia in qua papa nō poterat concilia cōuo-
care ⁊ ꝓpter hec inter xpianos hereſes ⁊ ſciſmata naſce-
bant̃: ut.xv.di.c.canones. ideo Conſtantinus imꝑator
ſuppleuit defectum pape ⁊ pmam nicenā ſynodum con
gregari mandauit ⁊ querelam multoꝝ coram ſe conuo-
cari fecit.xij.q.j.c.futura; eccleſiā.v̄.idem vo.Ecce ergo
ꝙ in vocatione cōcilij data impotentia pape pnceps cō
cilium cōuocari iuſſit.ad hoc.xv.di.§.hax prior. ⁊.c.ij.
⁊ de hoc eſt tex.xvj.di.c.habeo librum cū ſequen.c. ⁊.xj.
q.j.c.continua. ⁊ ꝓbat̃ in geſtis Antiocheni concilij.c.j.
⁊ in geſtis ſilueſtri pape.c.ij.Et ſecūda ſynodus celebra
ta eſt ſub theodoſio ſeniore. Tertia ſynodus ſub mino-
re theodoſio. Quarta ſub martiano principe. Quinta ⁊
ſexta ſub Iuſtiniano.xvj.di.§.vj. Item karolus magnꝰ
conſtituit conciliū cū adriano.lxiij.di.adrianus.Quare
concludo ꝙ ſubſiſtente neceſſitate hanc vocatione; po-
terunt facere cardinales vel etiam imꝑator qn̄ eius in-
tereſt ꝙ ſit pax nō ſolum in vrbe: ut.xvij.di.§.hinc etia;
ſed etiā in toto orbe: quia ꝓpter diſſentionem papatus
ſcandalizat̃ nō ſolum vrbs ſed orbis poterit etiā quili-
bet xpi fidelis.lxv.di.ſi forte.quia qn̄ eſt notoria hereſis
vel apoſtaticus eſt notorius poſſunt maiores de negli-
gentia redargui: dicto.c.romana.§.notoria đ cenſi.i.vj.
Et ideo quilibet poſſet conuocare ↄcilium dico ꝑ viam
requiſitionis vel monitionis non ꝑ viam citationis vel
auctorizationis: imo contingens foret ꝙ ipſamet ſancta
ſynodus ſe poterit congregare: quia ꝙ ſuꝑiores vocent
nō eſt de ſubſtantia ⁊ ideo apoſtoli multotiens ſpiritu
ſancto vocante ſe coadunabant nullo ſuꝑiore cōuocan-
te: patet Actuū.vj.c. ibi cōuenerūt aūt duodecim multi-
tudinem diſcipuloꝝ ⁊ ſi ſunt due partes ↄuocandoꝝ illi
habent poteſtatē alios cōuocandi ⁊ conſtituendi i mo-
ra: ut notāt doc.in.c.cum nobis olim de elec. ⁊ ſi poſſibi
le foret ꝙ omnes ſimul cōuenirent abſq; vocatione vale
ret quod ꝑ ipſos fieret: ratio qꝛ vocatio que fit a ſuꝑio-
re eſt quedam citatio que de pn̄te nō eſt neceſſe fieri: qꝛ
certus certiorari nō debet ⁊ ita tenet Archidi.lxxxij.di.
ꝓpoſuiſti.notat̃ de elec.bone el pmo. ⁊ in.c.j.de iudi. ⁊
ibi ꝑ modernos legiſte in auc̃.ſi omnes.C.ſi vt ſe ab he-
re.abſti. ⁊ in rubrica de in ius vocā.Et ſi dicit̃ ꝙ erit tūc
conciliabolū non conciliū cum careat auctoritate ſedis
apoſtolice.xvij.diſ.multis.reſpōdeo ꝙ ipſa ſancta ſyno
dus ſic cōuocata papa non exiſtente ſede vacante tanq;
habens omnē poteſtatē pontificalem poterit ſibiipſi au
ctoritatem interponere qn̄ apud eam in caſu pdicto re
ſidet omnis poteſtas pape: nec erit acephala vl̃ conciliū
acephalum qꝛ eius caput eſt tunc xp̄s: ut notat Hoſtieñ.
⁊ refert glo.in.c.j.de ſciſma.li.vj.ſic debet intelligi textꝰ
Conſtantienſis concilij qui dicit ꝙ generale concilium
immediate poteſtatem habet a xp̄o: nam debet intelligi
papa nō exiſtente ⁊ periculo in eccleſia iminente quod
eſt vel quando papa eſt hereticus vel non vult periculo
eccleſie obuiare. Nam tūc caput eſt xp̄s. ipſe enī papa ꝓ
pter hereſim incurſam nō eſt iam apl̄i caput. Et ide; qn̄
iā nō vult eſſe caput ⁊ iminet ꝑiculū in tota eccleſia vni
uerſali tūc enī habet ↄciliū poteſtatē a xp̄o ⁊ omīs pote
ſtas pontificalis eſt circa pdicta in ↄcilio. ſi aūt papa nō
eſſet hereticus ⁊ vellet ꝑiculis occurrere tūc papa eſt ve
re caput ↄcilij: qꝛ nō dicit illa decretalis frequens ꝙ po
teſtas nō ſit in papa nā ſi poneres oēm poteſtatē i ↄcilio
⁊ poneres etiā in papa ſegregata a cōcilio poneres duo

p̄ncipia quod eſſet hereticū.xxiiij.q.j.cerdoniani. Itē
ſi poneres eſſe in concilio ita ꝙ in papa diſrūperes vni
tatem eccleſie que p̄ncipaliter cōſiſtit in papa capite ec
cleſie.papa igit̄ catholico exiſtente ⁊ periculis ⁊ ꝑiclita
tioni eccleſie occurrente ipſe erit caput eccleſie ⁊ cōcilij
⁊ omnis eſt in eo poteſtas concilij. Sed eo heretico vel
ꝑiculis ⁊ periclitationi eccleſie non occurrente caput eſt
tūc ut dicit decretum concilij Conſtantienſis xp̄s. Item
erit caput eoꝝ ſpiritus ſanctus qui deſcendit ſuꝑ eos cō
gregatos in vnum ad tam ſalubre opus ꝑagendū.xxiiij.
q.j.alienus in fi. ⁊ idem dico qñ aliquis eſſet ī quaſi poſ
ſeſſione papatus ⁊ eius hereſis vel cauſa papatus eſt du
bia quo caſu etiā adhuc papa ſubijcit̄ concilij iudicio:
ut notat glo.in dicto.c.ſi papa.xl.di. ⁊.ſ̄.dixi tūc licet p̄n
cipaliter ad eum ſpectet ꝯcilium cōuocare vel ipſi cōuo
cato auctoritatē interponere:ut dicto.§.hinc etiā.xvij.
diſ.Si tñ vel negligit vel nō vult ꝯciliū ꝯuocare vel ipſi
cōuocato preſtare auctoritatē:vel ſi vellet eū diſſoluere
ante cognitionē cauſe antedicte in omnib⁹ p̄dictis ſunt
preſtita remedia. Nā eo primo nō cōuocante cū nō poſ
ſit ut dixi talem legem facere ut de hac cauſa nō cogno
ſcatur vt notat̄ in dicto.c.ſi papa. tūc poterūt inferiores
ꝑ viam monitionis vel requiſitionis hoc caſu conciliū
cōuocare:q2 cum papa his caſibus debeat ſubeſſe conci
lij iudicio inuitus etiā iudicium ſuſcipiet.l. inter ſtipu
lantem .§.j.de v̄bo. obli. nec debet eſſe in eius arbitrio
an cōueniat̄.l.nō vtiq3.ff. de eo qđ certo lo. ⁊ cōcilio cō
uocato ſi ipſe nollet auctoritatem illi interponere pote
rit:ut dicto.§.hinc etiā.Si autē conciliū qđ eſt iudex in
his cauſis velit poterit ad auctoritatem p̄ſtandā cogere
ipſum.ar.ff.de lega.j.l.huiuſmodi.§.fi.Et ſi forte patere
tur ſe potius decoriari q̄3 vellet auctorare vel forte eſſet
abſens ita ꝙ cogi nō poſſet ⁊ tunc cōcilium ipſum ſic cō
uocatū interueniat loco ipſi⁹ pape ⁊ ſupplebit eius vicē
l.j. ⁊.l.vidue.C.de nup.facit.l.honor.C. qui admitti. ⁊
C.de iure delibe.l.ſi infanti in fi. ⁊.ff.de iure dotī.l.ꝓfe
cticia. ⁊ eſt cautela ꝙ tunc conciliū ꝓnunciet papam no
lentem auctorari concilio fore de hereſi ſuſpectū ⁊ loco
ſue auctoritatis conciliū auctoritatem interponat:quia
ut dicam ⁊ dixi in his maior eſt ſñia cōcilij q̄3 pape dicā
infra in penultima q̄ōne. Et ideo inferiore ſine cauſa re
nitente auctoritatē interponere debet adire ſuꝑior qui
conſentiat tex.eſt in.c.nullus de iure patro.Et ſimile di
cunt doc. ꝙ ſi ex forma legis pater debet preſtare aucto
ritatem vel conſenſum filio teſtari volenti ꝙ ſi pater de
negat ſine iuſta cauſa preſtare iudex ipſe p̄ſtabit:ut no.
in.l.ſi cum dotē.§.eo aūt tempore.ff.ſolu.ma. ⁊ iđ in tali
caſu conciliū preſtabit auctoritatem ⁊ iudicabit in cau
ſa ꝓpria ſeipſum legitime congregatū ⁊ ideo cum mini
ſterio.tex.in.c.j.xvij.di.dixit ꝙ conciliū nō poterat ſine
pape auctoritate regulariter fieri quaſi velit ꝙ aliqñ fie
ri poſſit ⁊ recedat̄ a regula ut ibi. Item ſi papa iā pre
ſtitiſſet concilio auctoritatē nō poſſet eum ante cauſam
finitā diſſoluere qñ inuitus iudicio ſubijcit̄ dicta.l.int̄
ſtipulantē.§.j. ⁊ quia eſt maior ſñia cōcilij in hac cauſa
ut notat glo.xv.di.ſicut ⁊ etiā q2 ut dixi papa non pōt le
gem facere ne d̄ his cauſis cognoſcat̄ ⁊ ſic nō pōt cōciliū
diſſoluendo ꝑ indirectum impedire hui⁹ cauſe cognitio
nem licet in alijs cauſis poſſet verus papa ad nutum cō
cilium diſſoluere nec alius quiuis poſſet papā cogere
vel ꝙ aliter faceret ꝓhibere.xvj.di. nō licuit niſi vbi tra
ctatur cauſa fidei vel bonum vniuerſalis eccleſie eedem
vie ꝑ omnia tenende ſūt duobus de papatu contenden
tibus qñ ſi vnus ſolus fuit ꝑ prius in totali quaſi poſſeſ
ſione ipſe debebit cōuocare ⁊ iuridice cōuocato auctori
tatem interponere. tex.eſt in dicto.§. hinc etiam. victis
his que.ſ̄.dixi ⁊ que habentur in Cronicis videlicet ꝙ
tunc de papatu cum ſymacho cōtendebat laurentius:ſ3
q2 ſymachus fuerat in quaſi poſſeſſiōe papatus ipſe cō
cilio auctoritatē interpoſuit ⁊ hoc intellige ſane etiā ſi
ex poſt facto fuiſſet poſſeſſione papatus in totum vel in
parte ſpoliatus ut q2 multi a papatu diſceſſiſſent:tūc añ
omnia eſſet in ſua ſede reſtituendus tanq̄3 ſpoliatus:ut
ij.q.vij.§.item ſymachus. ⁊ ipſe nihilomin⁹ debet aucto
ritatem concilio impartiri:ut dicto.§.hinc etiā. qđ nō ſi
vellet ſuccederent remedia ſupra dicta. Nec obuiat ſed
dicit̄ ſupradicta remedia nō vident̄ bona ſi vera ſunt q̄
ꝓxime dicta ſunt ꝙ papa ſpoliatus quaſi poſſeſſiōe pa
patus poſſit petere reſtitutionē. Nam ex hoc ſequetur
etiam ꝙ ſi papa erit notorius hereticus vel apoſtaticus
ſed ſit in quaſi poſſeſſione papatus ꝙ alij nō poterūt cō
cilium cōuocare vel iam cōuocato nō poterit ſibi aucto
ritatem interponere: quia exiſtens in quaſi poſſeſſione
papatus poſſet dicere ſic ſe ſpoliari ⁊ petere ſe reſtitui ꝑ
tex.ij.q.vij.§.itē ſymachus. ⁊ ſic impedient̄ remedia ſu
pradicta. ⁊ hoc idem magis poterit dicere ali⁹ exiſtens
in hereſi occulta vel apoſtaticus occultus qñ non volet
cōuocare concilium vel ei auctoritatem interponere.nā
ſi alius ꝯuocabit ⁊ ab ipſo papa ſe ſeperabit vel ſi conci
lium ipſū volet ſupplere defectum ipſi⁹ pape poterit ip̄e
dicere ſic conciliū ſpoliat me papā quaſi poſſeſſione pa
patus in qua ſum ⁊ petet ſe reſtitui ⁊ irritabit omnia ſu
pradicta remedia ⁊ erit ꝑplexitas maior priori.S3 huic
obiecto facile reſpondet̄ ⁊ p̄mo notorius hereticus vel
apoſtaticus nō poterit excipere ſe ſpoliatū quia notorie
conſtat ꝙ non eſt papa.ſed ꝙ poteſtas papatus reſidet
modo in ipſa eccleſia vniuerſali ut.ſ̄.dixi. ⁊ exceptio ꝓ
prietatis notorie obſtat ſpoliato de ſpoliatione excipiē
ti:ut in.c.ad decimas de reſti.ſpol.li.vj. ⁊ de diuor.c.ſi
gnificaſti de filijs p̄ſby.c.conſtitutus cū ſimilib⁹.notāt
doct.in.c.cum dilectus de ordi.cogni.loquor qñ eſt no
toriū ꝓueniens ex veris ꝓbationib⁹ aut fictis non in ſo
lis p̄ſumptionib⁹ ⁊ tunc non denegaret̄ ꝓpter talem no
toriū reſtitutio:ut no.in.c.porro.de diuor. ⁊ ibi tex.qui
ſic pōt intelligi.Occultus etiā apoſtaticus vel hereticus
in caſibus p̄dictis nō poterit tanq̄3 ſpoliatus reſtitutio
nem petere q2 ego dixi.ſ̄.ꝙ ip̄e qui eſt in q̄ſi poſſeſſiōe
papatus debet cōuocare conciliū vel ipſi auctoritatem
impartiri qđ ſi nō facit iure ꝑmittente alij poſſūt facere
quo caſu ipſe tanq̄3 ſpoliatus nō poteſt reſtitutionē pe
tere quia qñ ſpoliatio fit iuris auctoritate nō datur ſpo
liato reſtitutio: iđ ſi aliquis ſpoliauit me ⁊ ego inconti
nenti ſpolio ipſum non dat̄ ei tanq̄3 ſpoliato reſtitutio.
Item ſi ſubtraho me a notorio fornicatore ſm̄ caſum.c.
noſtra de cohabi.cle. ⁊ mulie. ⁊.xxxiij.di.p̄ter hec.nō da
tur rectori reſtitutio.hec ꝓbant̄ in terminis noſtris ī pa
patu ſi ſpolio notorium intruſum in papatu nō dat̄ ſibi
reſtitutio ut ex tex.lxxix.di.ſiquis pecuniā. ⁊.ca.ſi duo.
xxiij.di.in noīe domini in fi.no.glo.iij.q.j.in ſūma. ⁊ in
§.pctm̄. ⁊ q2 vbi eſt notoriū ⁊ nutrit̄ peccatū ibi nō dat̄
reſtitutio ut notat glo.in dicta.iij.q.j.no.de reſtit.ſpol.
lr̄as. Et q2 euidens iniuſta poſſeſſio nō cauſat poſſeſſo
riū ut notat Innoc.in.c.cū eccleſia ſutrina de cā poſ. ⁊ ꝓ
prieta.in glo.magna. ⁊ q2 exiſtens in obedientia indebi
ta vel ſeruitute ſeꝑare pōt vbi ex tali preſtatione ſeruitu
tis vel obediētia nutriret̄ peccatū.xxxij.q.ij. ſiquis vxo
rem.no.in.c.ſi.de adulte.quē tex.ſic ītelligo vt vir occul
tam vxorem adulteram poſſit priuare debito coniugali
ꝓpria auctoritate ꝑ iura p̄dicta. Ex quib⁹ patet ꝙ reme
dia ſupra data ſubſiſtūt.Qñ aūt plures de papatu decer
tantes eſſent ambo in q̄ſi poſſeſſiōe papat⁹. Tūc nullus
ipſoꝝ p̄bebit auctoritatē cōcilio: q2 illud qđ dicit̄ ꝙ pa
pa vel exiſtēs in quaſi poſſeſſiōe papat⁹ ſolus debet con
uocare ꝯciliū vel ipſi p̄bere auctoritatē habet locum qñ

vnus a ꝑ̃ncipio eſt in quaſi poſſeſſione papatus vꝉiter ⁊
ita loquunt̃ oīa iura hec dicentia. ſꝫ ſi ſunt duo ⁊ ſciſſe a
ꝑ̃ncipio papatū poſſidentes tūc neuter cōuocabit ꝯciliū
⁊ ipſi auctoritatē interponet ꝑ rōnes antedictas ſꝫ cum
tunc eccleſia dicat̃ quaſi vacare: ut notat̃ in.c.i.de ſciſ. ⁊
s̄. dixi erit idem ꝙ qñ eccleſia vacat ⁊ eſt opus concilio
ut quilibet ꝑ viam intimationis poſſit ipſum cōuocare
⁊ cōcilium ſic conuocatū vt dixi ſibi auctoritatem inter
ponet. ꝓbatur hec cōcluſio in.c.ſi duo.lxxix.di. vbi con
ciliū cognoſcit duob⁹ de papatu cōtendentib⁹ nec dicit
ibi quis conciliū cōuocet ut patet in geſtis dicti concilij
⁊ in geſtis Bonifacij.c.ij. ⁊ hoꝝ eſt ratio: qꝛ paria ſūt nō
eſſe vel nō apparere.l.duo ſūt titij de teſta.tute. ⁊.l.in le
ge.ff.de ꝯtrahen.emp. Sed qñ non eſt papa ut qꝛ noto
rie hereticus uel apoſtaticus. vel qñ duo ſūt cōtenden-
tes quoꝝ nullus ſit in quaſi poſſeſſione papatus ſaltem
totali a ꝑ̃ncipio tūc cōcilium pōt cōuocari qñ vult ⁊ ī lo
co ꝓut eis placet. tex. eſt ī dicto.c.ſiqͣs pecuniā.lxxix.di.
vbi aperte tex. dicit ꝙ cardiales ⁊ alij clerici ⁊ laici deū
timentes qui oēs nō ſunt aliud q̄ꝫ conciliū poſſunt taleꝫ
apoſtaticū anathematizare ⁊ ſi nō poſſunt intra vrbē fa-
cient extra in loco ꝓut eis placuerit. Nota qꝛ nō dici
tur vt illi apoſtatico videbit̃ ⁊ placuerit ſed ut ipſis pla-
cuit. vnde ibi eſt tex. ꝙ tunc cōcilium ꝯuocat̃ qñ nō eſt
papa ꝓut videbit̃ cardinalibus ⁊ alijs: ⁊ eſt rō qꝛ in ſciſ
maticos etiā laici ꝑ̃ncipes iuriſditionē habent: ⁊ idē cō
tra apoſtaticū: ut eſt tex. cōiuncta glo. in.c.ꝑ̃ncipes.xxiij
q.v. ⁊ ibi eſt text⁹ ꝙ qñ deficit poteſtas eccleſie ſupplet
poteſtas ſecularis. Et ideo ſi ꝓpter duoꝝ contentioneꝫ
de papatu cōtendentiū nō poteſt vniri eccleſia tūc inſur
gere poſſunt alij et iaꝫ ꝑ̃ncipes ſeculares: ut dicto.c.prin
cipes. ⁊ infra dicaꝫ ⁊ hoc modo eſt ſolut ī oīs ꝑplexitas.

Reſtat ut rñdeat̃ ad aliqua contraria ut oīa plena
ſint. Et ad ꝑ̃mas rōnes de ꝑplexitate eſt ſupra reſponſū.
⁊ ſimiliter ad illud ꝙ ꝯuocatio fiat ꝑ maiorē de vniuer-
ſitate vel ꝑ habentē poteſtatem citandi: qꝛ illa ſunt vera
qñ vocatio fieret ꝑ viam auctoritatis vel citatiōis ut di-
xi. ſecus aūt ꝑ viam monitiōis: qꝛ tunc etiā faciūt eā pa
res vel minores qui nō querunt ex tali vocatione queq̄ꝫ
ſibi ſubijcere ſed monere ⁊ ſic tollit̃ illud aliud ꝙ ſic vo-
cans videt̃ papaꝫ vel alios maiores vel ſibi pares ſubij-
cere. Et ad illud qđ fieri debeat ꝑ exiſtentē in quaſi poſ-
ſeſſione papatus fatendū eſt dūmodo velit ſed eo nolen
te ne iura ſint ludibrio ꝓcedūt remedia ſupra data. Itē
dum dicit̃ ꝙ nullo exiſtente in quaſi poſſeſſione papa-
tus nō erit qui cōuocet conciliū hoc eſt falſum ut ꝓbat̃
in dictis capitulis ſi duo. ⁊.c.ſiquis pecuniam.lxxix.di.
Ex quibus apparet ꝙ in vno capitulo erant tñ duo de
papatu ꝯtendentes ⁊ intruſi ⁊ in alio.c. ſolum vnus apo
ſtaticus ⁊ tñ eſt tex. ibi ꝙ concilium tales expellit ⁊ iudi
cat. Sed quis tunc pōt tale cōciliuꝫ cōuocare neceſſe ha
bes dicere ꝙ alij clerici vꝉ etiā impator aut alij ſeclares
ar.l.iij.§.ſi debitorē.ff. que in frau.credi. ⁊ eoꝝ que no.
in.l.i.C.ne quis in ſua cā ius di. Rō quia his caſib⁹ etiā
laici iuriſditionē habent: vt eſt tex. in dicto.c.princeps.
xxiiij.q.v. ⁊ dicto.c.ſi duo. ⁊.c.ſiquis pecuniā.lxxix.diſ.
⁊.xxiij.diſ.ī noīe dñi. Item quia qñ eſt notorius ſolus
apoſtaticus vel papa notorie ꝓlapſus in hereſim vacat
ſedes ⁊ ꝙ tunc cum indigeamus cōcilio ⁊ nō ſit qui cō-
uocet vel ipſi auctoritatē preſtet eſt rediculuꝫ dicere: qꝛ
ſaltem papalis poteſtas reſidet in tota ipſa vniuerſali ec
cleſia: ut ꝓbat tex. ī dicto.c.ſiquis pecuniā qui tex. ꝓbet
iuriſditionē eccleſie contra intruſos. Ad idem.xxiij.diſ.
in noīe dñi. in quib⁹ iuribus ꝓbatur ꝙ exiſtēte apoſta-
tico ⁊ ſic vacante ſede eccleſia vniuerſalis habet iuriſdi-
tionē. facit tex. in dicto.c.ſi duo. ꝓ iſta parte inducit̃ ꝙ
etiā pape poteſt fieri monitio publica qñ eſt hereticus

etiā illa vt dicat̃ eccleſie: ut notāt doc. ī.c.nouit de iudi.
ergo eccleſia hoc caſu habet iuriſditionē ſupra papam.
xxi.di.nūc aūt. ⁊.xix.di.anaſtaſius. ⁊ in omni caſu vbi ñ
pōt papa ꝓuidere pōt eccleſia vniuerſalis. hinc eſt ꝙ in
ꝑ̃ma eccleſia anq̄ꝫ eſſent diſtincte dioceſes ⁊ meſſis erat
multa ⁊ operarij pauci indifferent̃ apoſtoli ꝑ totum or-
bem ordinabant licet ut dixi qñ erat petrus deferent pe
tro. vnde concludit̃ ꝙ vacante ſede īminente neceſſitate
etiā vniuerſalis habet omnē poteſtatē pape ſed nō ſub-
ſiſtēte neceſſitate nō credo ꝙ imponā manus ad ea que
competūt tñ pape ſtatuendo ꝑ̃ſertim contra ſtatuta per
papam qꝛ conciliū nō eſt ſupra papā niſi eſſet in illis tri
bus caſibus in hereſi ⁊ in bono vniuerſalis eccleſie ꝑ̃nci
paliter vel vbi deſolaret̃ ſtatus ipſius eccleſie vniuerſa-
lis vt dicā infra in pe. qōne. In caſu ergo ꝑ̃dicto qñ pa-
pa nō vult cōuocare conciliū vel ipſi auctoritatem inter
ponere ⁊ īminet neceſſitas ꝓ bono vniuerſalis eccleſie
poteſtas eſt in ipſa vlī eccleſia ⁊ in concilio etiā contra
voluntatē pape ⁊ ideo ipſa ſynodus quomodocūq̄ꝫ con
gregata pōt ſibi auctoritatē legitimā interponere ⁊ con
uocatio ipſa poterit fieri etiā a principib⁹ ſecularib⁹. Et
iō qñ eccleſia ꝑ ſe non pōt deberēt facere ꝑ̃ncipes ſecula
res ſicut fuit tpe Conſtantini.xvj.di.habeo librū cū.ca.
ſe.ut.s̄.dixi. ⁊ no.xxiij.q.v.c.ꝑ̃ncipes. ⁊ ita dicit glo. in
libro concilioꝝ in ꝑ̃ncipio affricani concilij. ⁊ notat hi-
ſtoria tripartita.li.j.c.fi. ⁊ in li.ij.c.nono. ⁊.c.xiij. ⁊ in ter
tio li.c.j.ij. ⁊.iij. Item mandato ⁊ licentia ꝑ̃ncipis cōgre
gatum fuit calcedonenſe conciliuꝫ. ⁊ ibi etiā qđ plus eſt
interfuit anguſta ut patet in dicto li. calcedonenſis con
cilij. Et hec ſūt verba dicte ſynodus que ſꝫm gratiā dei ⁊
decreta piiſſimoꝝ impatoꝝ cōgregata eſt in calcedonēſi
ciuitate ⁊c̄. Et demū ſubdūt̃ ibi hec verba dñs nr̃ ieſus
xp̄s piiſſimū ⁊ fideliſſimū impatorē erexit ad zelū fidei
qui impator vndiq̄ꝫ ſacerdotes ⁊ ep̄os ad ſe cōuocauit.
⁊ in fine dicti.c. dicit̃ ⁊ loquit̃ impator ab vniuerſis.n.
ꝓuincijs religioſiſſimi ſacerdotes calcedonis venerunt
iuxta mandata noſtra ⁊ ꝑ̃ceptuꝫ. vnde patet ꝙ ceſar nō
nūq̄ꝫ conciliū cōuocauit. Ad illa aūt argumenta ꝙ duo
bus contendentib⁹ de papatu ⁊ vtroq̄ꝫ habente papat⁹
quaſi poſſeſſionem ꝙ ꝓpter ſciſſos xp̄icolas ex hoc erit
impoſſibilis cōuentio: qꝛ vna pars aliā ſciſmaticā repu
tabit ⁊ ſic nō videnť poſſe inuicē ſalua cōſcientia cōica-
re. Et ꝙ illi de vna parte nō parebūt alij vocanti nec ecō
uerſo. Item ꝙ nō erit qui auctoritatē concilio interpo-
nat. Itē nō poterit aliquis ſe ſcindere ad aliquē papam
reputabit cōuocando ꝑ viam monitionis cōciliuꝫ quin
ſciſmaticus efficiat̃ ꝑ̃ſertim ſi nolens taliter conuocare
conciliū ꝓhibebit̃ ab illo quē reputat papam qui forte
ſibi mādet ꝙ ab ipſo nō diſcedat: vel monitionē alicui⁹
concilij faciat ſub pena excōicationis vel forte ꝑ̃uatiōis
cuiuſcūq̄ꝫ dignitatis quā incurrat ipſo iure ſic breuiter
rñdeo ⁊ ad ꝑ̃mū dico ꝙ licet excōicatis ⁊ ſciſmaticis cō
municare ſit peccatū: ut in.c.nuꝑ de ſen.excō. tñ ex cau-
ſa neceſſitatis licite ſine peccato cōicat̃ eis: ut in.c.ſi vo
de ſen.excō. ſꝫ nō pōt eſſe maior neceſſitas q̄ꝫ cū eſt ſciſ-
ma vel ꝯtentio ō vicariatu ieſu xp̄i.xij.di.oīa. Et iō hoc
caſu ꝓ recōciliatiōe fienda licite pñt qui ſūt vere catho-
lici cōicare etiā excōicatis ⁊ ſciſmaticis ſiue hereticis. h̄
ꝓbat̃ in cle.ne romani ad fi. ⁊ ibi glo. in verbo ceterum
de elec. vbi eſt tex. ꝙ nō obſtante ꝙ cardinalis aliqͣs ſit
excōicatus q̄ tñ hoc ꝑ̃textu ab electione repelli non pōt
ut ibi ⁊ dixi in monarchia in qōne an aliq̄ exceptio con
tra cardinales opponi poſſit. Alij cardinales ſine pecca
to cū illo poſſunt ꝯuenire ad electionē futurā pape fien-
dā. Cū enī hec cōicatio fiat hoc caſu cū ſciſmaticis iure
ꝑmittente nō incurrit̃ aliqua pena.l.ſeru⁹.§.ſiqͣs riuū.
ff.de riuis. facit.l.graccus.C.de adulte. ⁊.ff.de adulte.l.

nec ī eo. ⁊ l. ſequēti. no. xxxiij. q. iij. c. inter hec. nã cū ſciſmaticis cōicare nō lꝫ. xxiiij. q. j. maiores niſi qñ correpti querūt vnitatē: ut no. glo. ſingularis in dicto. c. maiores facit. xxiiij. q. vij. c. j. Et iō tempore ſciſmatis ſi aliqs cōmunicat cū illis de alia pte ut fiat vnio nō peccat nec efficit̄ ſciſmaticus. ⁊ ſimiliter ꝑ viam monitionis conuocans conciliū ex eo ꝙ exiſtens in quaſi poſſeſſiōe papatus negligens eſt nō dicit̄ ſe ſcindere a ſuo capite ⁊ ſciſma cōmittere ut. ś. dixi. vnde hec argumēta cōtraria includunt impedimentū cōuocationis concilij ex eo ꝙ nō liceat cōicare cū aduerſarijs. Item nō eſt opus ut aliqs ipſoꝝ litigantiū de papatu auctoritatem interponat: qꝛ ſufficit auctoritas ſola concilij auctorantis ſibimet vt. ś. dixi. Item dico ꝙ ut habeant materiam iſti de diuerſis partib⁹ parere vocantib⁹ vel ipſos exaudire poterūt conuenire de ꝑncipaliorib⁹ vtriuſqꝫ ptis ⁊ cōuocare cōciliū in aliquo loco illis de vtraqꝫ parte nō ſuſpecto. vel poterit tūc ceſar tanqꝫ mediator amboꝝ ⁊ indifferens ⁊ ꝓ tēporalibus dñs mundi. l. depcatio. ⁊ l. rhodi. de iactu qꝛ ut dixi ſine periculo ſciſmatiſ poſſunt hoc caſu inuicem cōuenire qꝫuis ſint diuerſe ſecte. Item plurimi pñt conuocare concilium qñ de vno loco ⁊ tempore cōueniūt ⁊ vtraqꝫ pars cōueniat in vnū ⁊ ſine ꝑiculo: qꝛ eſſe etiã poterit ꝙ erūt ſciſſe ambe ptes ⁊ nulla erit ſciſmatica ſi forte iuſto errore ducti ſic ſepati xp̄icole forēt ut dixi ī monarchia in qōne an duob⁹ contendentib⁹ de papatu aliquis eoꝝ vel ambo ſciſmatici ſint qꝫuis ⁊ ſi aliqui forēt ſciſmatici ⁊ vnionē affectarēt querendo conciliū vel ad ipſum veniendo licite ipſi cōuocare poſſet ⁊ ſine peccato: ut notat glo. in dicto. c. maiores. xxiiij. q. j. ⁊ ś. dixi.

Ad aliud aūt qđ dicit̄ ꝙ cardinales vel impator qui forte crediderūt vni de iſtis pontificib⁹ litigantib⁹ non poterūt ab ipſo diſcedere ⁊ ab ipſo ſe ſepare ſalua ɔſcia ⁊ cōuocare conciliū. dico ꝑmo eſſē ꝑmittendū quid hoc caſu poſſint vel debeāt facere ſubditi an licet ipſis a ſuo quē reputant pontificē ſepare ſine peccato. Secūdo an ex eo ꝙ ſe ſeparent a ſuo pontifice ut tali caſu cōcilium cōuocet̄ vel ad ipſum vadant dici debeāt ſciſmatici vel peccatores. Tertio ſi debent ſeruare precepta vel timere excōicatiōes quas idē pontifex ſuus faciat in caſu quo ab eo recedet vel conciliū cōuocet. Et hec concernūt ſiue ſint cardinales qui hec patiant̄ ſiue alij ꝑlati vel laici.

Ad ꝑmã qōnē ſunt multi caſus diſcurrendi ⁊ primo qñ eſt vnicus papa ⁊ dicit̄ lapſus in hereſim vel renunciaſſe aut peccatū cōmittere qđ turbet ⁊ ſcandalizet vniuerſalem eccleſiaꝫ an tunc licite poſſunt ſubditi ab ipſo ſepari. Secūdo qñ eſſent duo de papatu cōtendētes an ſi vnus eſt ſolus in quaſi poſſeſſione ſubditi ex tali contentione poſſint ab ipſo recedere vel qñ duo recederent ſciſſos xp̄icolas an ſubditi a ſuo quē reputent pontificē diſcedere volebant. Ueniens ad ꝑmã qōnē videt̄ ꝙ ꝓſertim qñ cauſa hereſis eſt dubia vel renūciatiōis aut ſimilis nō liceat ab vnico exiſtente in poſſeſſiōe pontificatus ante lataꝫ ſñiam recedere. tex. videt̄. viij. q. iiij. nōne. facit de conſecra. di. ij. c. non ꝓhibeat. ⁊ qđ notat Innocen. ⁊ doc. in. c. noſtra de cohabi. cle. ⁊ mulie. vbi volunt ꝙ ſint crimina grauia quantū velint ut homicidiū ⁊ ſimonia. tñ nō debet ꝑlatus occultus nō vitat̄: ut notat̄. vi. q. ij. c. ſi tantū. ⁊ c. ſi placuit. ⁊ de ſen. excō. cū non ab homine. ⁊ de tēpo. ordi. ad aures. etiã in ſacramētis qꝛ xp̄s tradidit corp⁹ ſuū iude ꝓditori ⁊ ſacrilego q̄ etiã fuit hereticus: ut. j. q. j. c. eos. ⁊ notat Inno. de hereti. c. fraternitatis. Et maxime qñ vitatio ꝑlati ſcãdalizat. ar. in ꝓdicto. c. ad aures de tēpo. ordi. ⁊ maxime nō videt̄ deſerēdus papa a cardinalib⁹ qui ſūt pars corpis pape. vi. q. j. ſiquis cū militib⁹. C. ad legē iul. maie. quiſqs. vident̄ eñi aſtricti ad reſidentiã cū papa ut aſſiſtant ſibi ī ɔcilijs ⁊ alijs opportunis ut nec momento ab ipſo abeſſe debeant: de cle. nō reſidē. c. ex geſtis. ⁊ c. ex tue. vij. q. j. ꝑ totum. ⁊ videt̄ tex. in. c. olim de accuſa. ad idē tex. xvij. di. hinc etiã. vbi puniti fuerūt qui a ſymacho ꝓpē ſuſpitionē criminis diſceſſerūt. ꝓ hoc videt̄ tex. in. c. cū ſm leges de hereti. in. vj. vbi eſt caſus ꝙ qꝫuis heretic⁹ ſit ipſo iure damnatus ⁊ bona ei⁹ confiſcata tamen executio ab hoīe priuato fieri non poteſt añ ſñiam iudicis ⁊ ſic anteqꝫ conciliū hereticum papam damnauerit vel ipſe ſe ſuo ore damnauerit. ⁊ xxi. di. nūc aūt. vt ſic añ nō videat̄ ſubditoꝝ licita ſepatio. Ad idē tex. in. c. licet ep̄s de ꝑben. li. vj. vbi eſt tex. ꝙ licet ꝑ ademptionem ſecūdi beneficij curati ꝑmū beneficiū vacet ipſo iure: ut in. ca. de multa de ꝑben. tñ nō videt̄ ꝙ ipſo nō cōuicto poſſeſſio ſit ſibi auferanda. Ad idem textus in. c. ordinarij. §. j. de offi. ordi. li. vj. ⁊ ꝙ ꝓuatus ipſe nō poſſit exequi ſententiã ab hoīe vel a iure latã: videt̄ tex. in. l. miles. alś. l. ait ꝑtor. §. qui iudicati. ff. de re iudi. Quare videt̄ ex dubia hereſi vel renūciatiōe pape ipſe papa a ſubditis ſuis nō ſit deſerendus: quinimo plus videt̄ dicendū ꝙ etiã qñ hereſis ſua vel renūciatio. Aut peccatū turbans eccleſiã eſſet notoriū ipſe deſerēdus abſqꝫ iudicis mandato non ſit: quia etiã vbi ē notoriū in eo exigit̄ ſñia: vt no. glo. de reſcript. ab excōicato. de iureiuran. c. ad nr̄aꝫ de teſti. cogen. c. ſup eo. ij. q. j. que lotari⁹. ⁊ ē glo. de purga. ca. c. penl̄. ⁊ no. bar. apud legiſtas in. l. emptorē. ff. de acti. empti. ⁊ ꝓſertim requiri videt̄ ſñia in effectib⁹ facti ꝓpter notoriū delictū iprimēdis ſiue exequēdis: ſicut ē diſceſſus ſubditoꝝ qui eſt q̄d facti. glo. ē in autē. ut iudicis ſine quoquo ſuffra. §. neceſſitatē. lꝫ non ſit neceſſe vt ferat̄ in ſcriptis vel cū ſolennitatib⁹: de quib⁹ in. l. ꝓlatam. C. de ſentē. ⁊ hoc tenet io. an. in. c. ex parte. de v̄bo. ſigni. el. j. ⁊ archi. ij. q. j. que lotarius. ⁊ in. c. felicis. de penis. li. vj. in v̄bo pōtificali: ad finē magne gl. vbi dicit ꝙ ſufficit ſi a iudice fiat quedã detectio. idē io. an. ī additiōib⁹ ſpeculi. in ti. de notorio. §. notoriū aūt. in fine tertie colū. imo ſufficit ꝑceptū vt dicit archi. in dicto. c. que lotarius. ⁊ no. cy. C. de his qui no. infa. l. nulla. ⁊ glo. in l. ictus fuſtium. ff. eo. ti. Si eñi in cōfeſſum ſufficit. ff. de iudi. l. ſi debitori. fortius in notorio: ⁊ hoc in ciuilibus: ſed in criminalib⁹ requirit̄ ſñia: vt no. glo. ij. q. j. c. j. ⁊ in l. j. C. de cōfeſſ. ⁊ l. ſi cōfeſſus. de cuſto. reo. ⁊ l. j. ⁊ l. ictus fuſtiū. ff. de his qui no. infa. Ex quibus videt̄ ꝙ ſiue occulta ſit hereſis pape ſiue notoria nō liceat ſine iudicis licentia ſubditis a papa heretico occulto: vel etiã notorio diſcedere: ⁊ multo magis nō videt̄ diſceſſus licitus qñ in nulla ē hereſi vel ſciſmate ɔſtitutus. In ɔtrarium videt̄ ꝙ papa exiſtente heretico etiã occulto licite ſubditi hoc ſentientes poſſint ab ipſo ſeparari ſine alio iudicis miniſterio. tex. videt̄ in. c. anaſtaſius. xix. di. vbi multi anaſtaſiū deſeruerūt ⁊ iuſte: quia occulte cōicauerat in crimine hereſis. Pro hoc facit qꝛ qñ eſt apoſtaticus ille qui dicit̄ papa: vel verus papa ē ꝓlapſus in hereſim tunc quilibet eoꝝ ē excōicatus de ꝑmo. ſ. apoſtatico eſt tex. in. c. licet. de vitanda. de elec. ⁊ in. c. in noīe dñi. in fi. xxiij. di. loquor etiã ſi ſit apoſtaticus: qꝛ renūciaſſet papatu: ⁊ poſtea hoc nō obſtante decertaret ipꝫ ſine canonica electione tenere: quia malo ingenio ɔtra canones ī ipſo ſtaret intruſus: ⁊ ſiliter excōicat⁹ foret: ut in dicto. c. in noīe dñi. ⁊ de heretico ꝙ ſit excōicat⁹ etiaꝫ papa nō eſt dubiū. xxiiij. q. j. achacius. ergo licite quolibet dictoꝝ caſuū euitat̄ ⁊ ab ipſo recedit̄: de ſen. excōi. c. nup. ⁊ c. cū non ab hoīe. ⁊ in iſtos effectus iuris videlicet excōicatiōis ⁊ ꝑditiōis dignitatis ꝓpter hereſim: vel apoſtaſiam incurrit quis ipſo iure abſqꝫ aliquo iudicis alteri⁹ viuentis miniſterio: vt in. c. cum ſm leges. de here. in. vj. No. io. an. in. c. vt cōmiſſi. e. ti. li. vj. ⁊ dcō

c.achatius. ⁊ q2 inſurgere contra papam apoſtaticum vel hereticũ videt᷑ a iure ſubditis ꝑmiſſum.lxxix.di. ſi quis pecuniã. ⁊ dicto.c.in noĩe dñi.xxiij.di.in fi.vnde hac iuris ꝓuiſione videt᷑ ꝙ vti poſſint abſq3 alio iudicis mandato.l. que ſi ſub conditione in fi.ff. de condi. inſti. ⁊ iõ cu3 miniſterio dicit᷑ fruſtra ꝓcibus impetratur qđ iure cõi concedit᷑.l.j.C.de theſauris.li.x. Et hic eſt etiam ꝙ qñq3 licet occidere transfugas vel fures nocturnos aut agroꝝ depopulatores iure ꝑmittente.l.poſtliminiũ.§.transfugas de ſicca.⁊ qđ notat᷑ in.l.j.C.qñ licet ſine iudi.ſe.ven. qđ poteſt fieri aliter nõ petita a iudice licẽtia.Similit᷑ qñ licet capere debitorẽ ꝓpria auctoritate.l.ait pretoꝛ.§.ſi debitorem.ff.que in frau.cre. ⁊ hoc etiã ꝓbat tex.in dicto.c.licet epũs de ꝑben.l.vj.al legatus.ſ.in contrariũ.Nam ibi eſt tex.ꝙ ſi habẽs beneficiũ curatum acceptat aliud ſimilit᷑ curatũ cum ꝑmũ vacet ipſo iure epũs poteſt ipſu3 cõferre etiã prius poſſidente nõ citato aut alia declaratiõe non facta ꝙ vacet Ex quibꝰ videt᷑ ꝙ ex hereſi in qua ꝓlapſus ſit vel ex eo ꝙ ſit apoſtaticuſ licite ſine alia ſñia poteſt deſeri a ſuis ſubditis hoc ſcientibꝰ etiã ſi iſta crimina occulta ſint: ⁊ hoc cõcludũt illa iura que.ſ.retuli qñ deus ꝑ moyſen dixit: ſepamini a tabernaculis ⁊c. dicto.ca.didicimus. Ita etiã debet intelligi illud exemplũ policarpi de quo ſ.dixi. ⁊ videt᷑ tex.xxij.diſ.§.verũ.vbi nõ licet ab eis recipere aliqua ſacramenta niſi baptiſmatis in cauſa neceſſitatis. Alia aũt ſacramenta etiã neceſſitatis ab heretico nõ licet recipere:dicto.§.verũ.notat᷑ in.c.veſtra de cohabi.cle. ⁊ mulie.Et hanc ſñiam credo verã ꝑ tex.xvj q.ſi.c.ſane. ⁊.ij.q.vij.ſacerdotes.notat᷑ in.c.cũ nõ liceat de pſcrip.nam a ꝓlato excõicato ſi eſt hereticus vel apoſtaticus licet recedere ſine alia ſñia:ut in.c.paſtoꝛalis in fi.de appel.xj.q.iij.excõicatos. ⁊.c.cũ excõicato. ⁊ dicit Inno.ꝙ hoc eſt verũ etiã quantũcunq3 ipſe tollereť dũmõ ꝓbari poſſit adeo ut ſi vocet aliquẽ ſubditũ ad ordines vel ad alia ſacramenta poſſit ipſi dici nõ recipiam hec a te qñ excõicatus es. Ita notat Inno.in.c.j.de ſciſmati.facit.vj.q.ij.c.ſi tantũ.q2 debent cũ denunciare ut emendet᷑. An aũt peccent ſuſcipiendo ab eo ſacramenta notat᷑ in dicto.c.veſtra. ⁊ in.c.fraternitatẽ de hereticis ⁊ in.c.ꝑ tuas.el.ij.de ſimo.vbi concludũt doctores ꝙ nõ debent etiam ab ipſis occulta ſacramenta recipi niſi baptiſma ⁊ corpus xpĩ:ut in.c.iij.de hereti. lic3 ipſis occultis peccatoribꝰ petentibꝰ in publico ſacramenta danda foꝛet:de cõſecra.di.ij.nõ ꝓhibet. ⁊.j.q.j.c.xp̃s. Et idem occulto excõicato danda ſunt publica officia que aliis dant᷑ne ſic vitando eum ꝓlatus publicet ipſum de offi. oꝛdi.c.ſi ſacerdos. Reſtat modo reſpondere ꝯtrariis ⁊ ad.c.nõne.viij.q.iiij.rñdeo ut notat glo.in dicto.c.cũ nõ liceat ꝙ loquit᷑ in aliis criminibꝰ ꝙ̃ hereſis.xxiiij.q. ij.ſane. ⁊ in alio crimine ꝙ̃ ex quo irrogata ſit ſñia excõmunicatiõis:dicto.c.cũ nõ ab hoĩe. ⁊ in crimine ſciſmatis:ut in.c.q2 diligentia de elect. ⁊ in ſimoniaco in oꝛdine dũmodo ꝓbari poſſit.xxxij. di.§.verũ.j.q.j.ſiqui a ſimoniacis. In aliis aũt criminibus. Et ſi ſint notoꝛia eſt expectanda ſñia.xv.q.ſi.c.ſi.fallit in crimine foꝛnicationis notoꝛio.xxxij.di.nullus.ita notat glo.ij.q.vij. ſacerdotes.el.j.vbi glo.addit aliũ caſum qñ ꝓlatus nõ ſeruat canones.xix.diſ.nulli.ſed debet intelligi ſane:q2 nõ obſeruat canones:q2 arbitrat᷑ papa3 illos nõ poſſe cõdere tunc qñ ex hoc eſt hereticus debet vitari. Ego tñ credo ꝙ idem ſit in oĩ ſuſpẽſo a iure quo ad ſe ⁊ quo ad alios ut licite dimitti poſſit ⁊ vitari dũmodo euitatio fiat ut eum coꝛrigat nõ ut publicet.nam ex quo ius ligat factũ occultũ licite ab eo recedit᷑:ut dicto.c. cũ nõ ab hoĩe. notat glo.in cle.j.de hereti. i glo.magna ad fi. iõ poteſt vitari vt ſe retrahat a peccato. Nõ ob.xxxij.di.§.verum vbi videt᷑ ꝑmiſſu3 ab homicidis ⁊ adulteris recipere ſacramenta ⁊ a ſanctimonialiũ violatoꝛibus:q2 loquitur ibi in criminibꝰ occultis nõ ſuſpenſis ⁊ nõ ꝑciſis. Sed qñ eſſent ſuſpenſi eſt idem dicendũ quodcũq3 ſit crimẽ ⁊ ibi de foꝛnicario ſit mentio.exempli gratia:idem credo in oĩ crimine notoꝛio oꝛdinis executionẽ impedien te:ut notat Innoc. ⁊ doc.in.c.ꝑ tuas.el.ij.de ſimo. ⁊ eſt in iſtis rõ ꝙ vitari debent q2 ſuſpenſi ⁊ iõ eſt ide3 in oĩ alio qui a iure ſuſpenſus foꝛet qñ peccaret qui volũtarie cum talibꝰ cõicaret: q2 debemus eſſe ſolliciti de aĩa fratris lucranda: igit᷑ debent tales deſeri ut deſiſtant ⁊ tolleratio nõ operat᷑ quantũ ad ſcientes ut no. Johẽs ꝺ calderinis in.c.ad ꝓbandũ de re iudi. ⁊ hec ſũt etiã vera in oĩ occulto etiã cuius delictũ ꝓbari nõ poſſit ut liceat vitare ſuſpenſũ ad fi. ut ſe coꝛrigat nõ ut ꝓdat᷑. Sed ſi eſſet pene occultũ qđ ꝓbari nõ poſſ3 credo ꝙ vitari poſſet ut reprobaret᷑ delictum.vi.q.ij.ſi tñ ut hec:notat᷑ in dicto.c.noſtra de cohabi.cleri. ⁊ mulie.no.in.c.j.de ſciſma. Nõ ob.tex.in.§.hinc etiã.xvij.diſ. q2 ibi erat ſuſpicio criminis hereſis vel alterꝰ criminis in ſymacho papa:ſed non erat verũ ꝙ eſſet hereticus ⁊ iõ ex ſola ſuſpicione hereſis deſeri nõ debet papa ſed qñ ſcit᷑ in veritate deſeri poteſt etiã ſi hereſis aliis ſit occulta dũmodo ꝓbari poſſit.Et ad.c.cu3 ſcḋm leges de hereticis in.vj. ⁊ ad c.licet epũs de ꝑben.eo.li. ⁊ ad.l.miles.al's ꝑtoꝛ ait.§.q̃ iudicati de re iudi. Rñdeo ꝙ eſt conſideranda lata ſñia a lege vel ab hoĩe qũo pars vult ea vti contra eũ quiſſuccubuit vel dãnatus eſt. Nam aut pars aduerſa vult effectus iuris cauſatos ꝓpter talem ſñiam hoĩs vel legis allegare ſolum vel dicere inductos eſſe ⁊ tũc poteſt hoc abſq3 alio iudicis miniſterio ut ſi allegat damnatum ad moꝛtẽ ipſo iure effectũ inteſtabilẽ vel prius teſtamẽtũ ꝑ eũ factum irritũ eſſe.Et hoc poteſt dicere ⁊ allegare.l. ſiquis filio exheredato.§.irritũ.ff.de iniuſto teſta.ſimiliter etiam põt allegare ꝙ hereticus papa ſit excõicatus ipſo iure ⁊ dignitate ꝑuatus ⁊ bona eius publicata de hereticis.c.cum ſcḋm leges.li.vj. Item põt allegare ꝙ per acceptationẽ ſecundi curati beneficii facta ſit executio a lege ipſo iure ut primũ vacet ut in.c. de multa de ꝑben. adeo ut ꝑ habentẽ conferre poſſit conferri abſq3 alia iudicis declaratione ut eſt tex.in.l.licet eps de ꝑben.li.vj. idem dicimus in dãnato de crimine publico ut efficiat᷑ infamis ipſo iure ⁊ allegari poſſit infamis.l.infamem. ff.de publi.iudi. nec eſt opus ꝙ iudex eu3 declaret infamem.tex.eſt optimus i.l.j.§.j.v.ſin aũt ꝓnũciauit.ff.ad turpil. Pro iſtis igit᷑ effectibꝰ a iure introductis vigoꝛe alicuꝰ ſñie late a lege vel ab hoĩe nõ eſt opus alio iudicis miniſterio vel ſñia imo iudex nõ poſſet ſine cauſe cognitione facere ꝙ iſti effectus a iure introducti non imprimeret᷑.l.nõ poterit pſes.ff.de fur.no.i.l.ut militibꝰ. C.de teſta.mili. Si võ loquit᷑ de executione fienda ab hoĩe ipſiꝰ ſñie a lege vel ab hoĩe ꝓmulgate tũc aut executio põt fieri apte abſq3 eo ꝙ aliqđ requirat a dãnato: q2 põt fieri ſolũ ꝑ qđ vel aliqđ de negando ſibi damnato ⁊ tũc pars põt illud facere ſine alio iudicis miniſterio vel ſñia:iõ debẽs ꝯferre bñficiũ ꝯfert illud poſtq̃ vacat ipſo iure abſq3 eo ꝙ poſſidentẽ citet vel ipſũ bñficiũ iudex vacare declaret.tex.eſt in dicto.c.licet eps.ſimilit᷑ ſi vſufructuariꝰ obtinuit ꝑ vſufructu inconfeſſoꝛia ⁊ per priꝰ poſſidebat ipſũ fũdũ ipſe vigoꝛe ſñie colliget fructꝰ nec ꝑ executiõe ſñie indiget iudicis miſterio.l.vti frui. §.j.ff.ſi vſufructus petat᷑. Idẽ ſi agit aliq̃s dicens vicino nõ eſſe ius altiꝰ tollere ⁊ obtinuit ſi ille q̃ ſuccubuit non habebat edificatũ facta ẽ executio a iure ut ſi velit altiꝰ tollere poſſim ipſũ ꝓhibere etiã ſine iudice ut altiꝰ non tollat.l. ⁊ ſi foꝛte.§.j.ff.ſi ſerui.ven. Item ſi egi ius mihi eſſe eũdi ꝑ viã fundi tui ad fundũ meũ ſi obtinui poſſũ

ire ꝑ fundū tuū ſine alio iudicis miniſterio. ita ſimiliter
ſi aliquis eſt damnatus hereticus a lege vel ab homine
ſubditi poſſunt ſine alia iudicis declaratiōe ab ipſo re/
cedere: qꝛ pars aduerſa. i. ſubditi poſſunt a ſe facere exe
cutionē in qua nihil requirant a victo niſi patientiaꝫ ſi
ue pati vel qñ ſolum ipſi aliquid denegent non dico ut
aliquid auferant. Igiť vir ſtatim ꝙ mulier eſt adultera
etiā occulta poteſt ipſi denegare debitū abſqꝫ alia iudi/
cis declaratiōe ꝙ ſit adultera ita debent intelligi notata
in. c. fi. de adulte. ⁊ hoc monſtratum eſt iure naturali in
p̄mo parente cui cōtinuo poſt ſpretuꝫ mandatū dei ele/
menta fuerūt facta contraria ⁊ aīalia eidem in domici/
lio cōmiſſa ipſi obedientiā ſubtraxerunt. Si vͦo pars in
executiōe debeat aliud ꝗ̃ pati a victo requirere tūc aut
illud qͦd requiriť pōt expediri in ipſum victū etiā inui
tum ⁊ tūc etiā ꝓ executione ſñie non eſt opus alio iudi
cis miniſterio: patet de iure ciuili ſi ferť ſñia ꝙ aliquis
ſit filiuſfamilias vel ſeruus meus tūc erit executio facta
a iure ut teſtari nō poſſit. l. qui in poteſtate. ff. de teſta.
⁊ ego pater potero ipſū moderate caſtigare ⁊ in meam
poteſtatē redigere abſqꝫ ꝙ implorē iudicis miniſteriū
l. j. ⁊ l. iij. C. de patria po. Si vͦo illud qͦd a condemnato
requiriť nō pōt fieri aperte vicente ipſo damnato inui
to ut qñ aliquis eſt condemnatꝰ ad rem corꝑalem mihi
dandā ſiue tradendā ⁊ vincēs vult nanciſci poſſeſſionē
adhuc ꝑ condemnatū poſſeſſam tūc ꝑs nō pōt executio
nē facere ſine iudicis miniſterio. ita debet intelligi di/
cta. l. miles. aľs ait ꝓtor. §. qui iudicati. ff. de re iudi. ita
debent intelligi tex. in dicto. c. cum ſm leges in. fi. de he
reticis. ⁊ in. c. licet eps. de p̄ben. li. vj. in quibꝰ iuribus ꝓ
bať ꝗ̃ꝗ̃ prioris bñficij curati vacantis ipſo iure poſſit
ab habente poteſtatē conferendi fieri collatio: quia ad
hoc nō requiritur a victo niſi pati poſſeſſio tamē ab eo
auferri nō poteſt ſed debet citatiōe p̄cedēte a iudice au
ferri hoc modo intellige tex. in dicto. c. ordinarij. §. j. de
offi. ordi. vbi collatio bñficij fieri pōt ſine alio iudicis
miniſterio ſed ablatio poſſeſſionis non. ⁊ ita ſentit ibi
Jo. an. in nouella. hoc tñ ego intelligo ꝙ qñ poſſidens
eſt in nuda poſſeſſione facti ipſiꝰ beneficij quo ꝑuatus
eſt ipſo iure ut eiꝰ poſſit fieri collatio etiā ipſo incūben/
te poſſeſſioni nō citato: ſecus crederē ſi in ipſo haberet
coloratū titulū ⁊ poſſideret: quia tūc nō valeret collatio
illo colore nō caſſato. notāt doc. in. c. cū noſtris de con/
ceſ. p̄ben. Ad idem tex. in dicto. c. cū ſm leges. Nā licet
bona hereticoꝝ ſint ipſo iure cōfiſcata: tñ eoꝝ poſſeſſio
ab aliquo auferri nō poteſt niſi poſtꝗ̃ iudex declaraue
rit eū hereticū. Ratio qꝛ a condemnato requiriť modo
aliud ꝗ̃ ſimpliciter pati: qꝛ queriť ab ipſo auferri non
pōt: dicto. §. qui iudicati. a iudice aūt bene poſſet aufer
ri ab ipõ īuito. l. qui reſtituere. C. de rei ven. Unde con
cludiť ꝙ lata ſñia a lege vel ab hoīe ſi queriť fieri execu
tio contra victū tūc ſi ſit in eo iure in quo a victo requi/
riť datio vľ traditio aut rei ablatio ita ꝙ victus debeat
p̄ſtare aliud ꝗ̃ nudā patientiā tūc ſi pars pōt iſta exer/
cere contra victū inuitū vel etiā renitentē ex iuris diſpo
ſitione ⁊ iſta executio pōt fieri apte ſine iudicis miniſte
rio: ſed ſi talis executio nō poſſet fieri apte contra victū
inuitū tūc ſine iudicis miniſterio ſñia hoīs vel legis exe
cutioni non demandareť apte. fallit hoc vltimū niſi qñ
iudicis copia haberi nō poſſet vel ſi expectareť iudiciū
eſſet inane vel nullus fructus. Nā tūc pars ſua auctori/
tate poſſet executionē facere. ar. l. nullus. C. de iudeis. ī
l. ait p̄tor. §. ſi debitoreꝫ. ff. que in frau. cre. ⁊ hoc modo
iuſte factū fuit ꝑ ſcipionē naſticam qui gratū ſuis largi
tionibꝰ ſubuertentē populū omiſſo iuris ordine intere/
mit ⁊ reprehēdit ſceuolā conſulē qui dicebat iuris ordi
nem obſeruari dicens conſul dum iuris ordinē ſequiť
illud ait ut cum oībus legibus romanū ruat imperium
ut refert Ualerius in li. iij. in titulo de fortitudine. Et ex
iſta doctrina ſic bñ declarata inferť ad multa in ꝓpoſi/
to p̄mo ꝙ papā hereticuꝫ vel apoſtaticū etiā occultum:
dūmodo ꝓbari poſſit ſubditi poſſūt ſine alia declaratio
ne deſerere. ij. q. vij. oues. ſed non a poſſeſſione papatus
expellere niſi ut infra dicam. Sed tūc eſt dubiuꝫ an car/
dinales poſſent ante ſñiam concilij ad electionē alteriꝰ
pape ꝓcedere videť ꝙ ſic ꝑ tex. in dicto. c. licet ep̄us de
p̄ben. li. vj. ⁊ illa que ſupra retuli nam cū papa hereticus
ſit vi ipſo iure priuatꝰ ⁊ vacet ſedes ⁊ idem cū eſt apoſta
ticus videť ꝙ ipſi cardinales ad quos expectat eligere
papam ⁊ quodāmodo papatuꝫ conferre poſſunt ſtatim
ante ſñiam concilij eligere: qꝛ ex hac electione nō requi
runt a papa iam damnato ꝑ legem niſi patientiā ſiue pa
ti ut notant oīa iura p̄cedentia preſertim tex. in dicto. c.
licet ep̄s. vbi eſt caſus ꝙ facta a iure ꝑuatione beneficij
ipſo iure ep̄us illud confert poſſeſſore ampliꝰ nō citato
vel nō declarato aliter ꝙ ius ꝑdiderit. ſic cardinales eli
gent papaꝫ etiā exiſtentē in poſſeſſione papatus ipſo tñ
nō citato vel declarato ꝙ ꝑdiderit papatū. Et de hoc vi
detur tex. in ſimili in. c. ij. de parrochijs. ⁊ que ibi notat
Hoſti. ⁊ in. c. eos in fi. de tēpo. ordi. li. vj. ⁊ ꝓ hac ſñia vi
deť tex. in. c. ſiquis pecuniam. lxxix. di. vbi cardinales ⁊
alij clerici ⁊ laici deum timentes poſſūt apoſtaticū ⁊ in
truſum a ſede apoſtatica de facto deijcere ⁊ ipſum ana/
thematizare ⁊ aliū eligere ⁊ electo conferre adminiſtrā/
do poteſtatem. Ad idem. xxiij. diſ. in noīe domini in fi.
Sed in cōtrariū videť tex. in. c. ad apoſtolice de re iudi.
li. vj. vbi imperatore exiſtente ipſo iure depoſito electo/
res nō ꝓcedunt ad electionē alterius niſi cum ſententia
declaratoria lata fuerit ut eſt tex. in fi. ibi ille aūt. ⁊ hoc
credo verum in iſtis duabus electionibꝰ pape ⁊ impera
toris ut ꝗ̃uis quilibet eoꝝ ipõ iure ꝑdidiſſet dignitatē
forte ꝓpter hereſim tñ electores nō poſſunt ante ſñiam
declaratoriā ꝓcedere ad alterius electioneꝫ. Et eſt ratio
quia cum ius adminiſtrandi tranſeat ad papam ſtatim
facta electione ut in. c. in nomine domini. §. plane. xxiij.
di. Certe cardinales ꝑ talem electionem ꝑuarent exiſten
tem in quaſi poſſeſſione papatus ⁊ in quaſi poſſeſſione
adminiſtrandi ꝑtinentia ad ſūmuꝫ pontificem ⁊ ſic exe
querentur aliud ꝗ̃ ipſum nudum ius eligendi quia nō
ſolum darent potentiā ſed conſtituerent electuꝫ in qua/
ſi poſſeſſione adminiſtrandi ⁊ auferent illam ab exiſten
te in quaſi poſſeſſione papatus. primuꝫ enim perſonas
id eſt ꝓprias eoꝝ ſubtraherent ⁊ ſeipſos ſub quaſi poſ
ſeſſione papatus in electum ꝑ eos conſtituerent ⁊ aliuꝫ
priuarent. vnde nō ſolum ſe a papa ſeperarent quod eis
licet ut dixi ſupra: ſed quaſi poſſeſſionē quam haberet
in eos in alium transferrent electum. Et iſtud non licet
poſſidente nō citato ut dicto. c. licet epiſcopus de p̄ben.
li. vj. ⁊ eſt ſpeciale in caſu capituli eos qui de tēpo. ordi.
in. vj. ꝙ ſubditi epiſcopi excōmunicati poſſent adire ꝓ
pria auctoritate vicinos ep̄os ꝓ ordinibꝰ recipiēdis ⁊ h̄
tenēt doc. in. c. veſtra de coha. cle. ⁊ mulie. vbi dicunt ꝙ
licet ſubditus poſſit vitare p̄latū ſuū notorie fornicantē
nō pōt tñ audire miſſā alteriꝰ vel ad alium p̄latū ire ſine
alia declaratione ⁊ ſñia. facit qͦd no. in. c. fi. de peni. ⁊ iō
credo ꝙ nō poſſint alium ante ſñiam eligere. ar. dicti. c.
cum ſm leges. ⁊ ꝙ ibi notať de hereticis in. vj. Nec ob
uiat ſi dicis idē eſt in alijs p̄latis ut ius adminiſtrandi
habeāt incontinēti: ut no. de elec. c. tranſmiſſa. qꝛ illud
nō eſt verū exiſtēte alio ī poſſeſſiōe vel legitiō ꝯdictore
ut. ſ. dixi. Et igiť in iſtis inferioribꝰ valet ꝓuiſio ſola fa
cta de ſecūdo p̄mo adhuc nō declarato dānatū eſſe vľ a
poſſeſſiōe amotū: ut dicto. c. licꝫ ep̄s. qꝛ ex ſola ꝓuiſione
nō habet ius adminiſtrēdi alio in poſſeſſione exiſtēte.

Et idem in collatiõe ſola: cũ nihil requirat a poſſidẽte niſi pati. qḋ ſecus eſt in papatu: q2 ſtatim facta in electione tranſit quaſi poſſeſſio papatus in electo: ut dicto. c. in noie dñi. xxiij. di. ⁊ lʒ ſupra dixerim ꝙ alio exiſtente in poſſeſſione ne ipſe papa poſſet ſua aucte nãciſci poſſeſſionẽ. ſic nec alij plati poſſent alio in poſſeſſione exiſtente: ut no. in. c. transmiſſa. de elec. tñ hic plus eſt: q2 cardinales eligendo nõ ſolũ cauſant ꝓuiſionẽ papatus in papã electũ: ſed eoipſo ſe a ſuperiore ſubtrahunt: et nouo electo ſui poſſeſſionẽ tribuũt. vnde a quaſi poſſeſſione primũ ſpoliant qḋ nõ licet: ut dicto. c. lʒ eps. in fi. ſed hoc nõ eſt in alijs ꝓuiſionibus inferiorū: q2 licʒ ex prouiſiõe trãſeat ius in prouiſum: tñ de beneficio nullã poſſeſſionẽ tribuunt uel de iure collato: nec poſſunt niſi poſſidẽte citato ⁊ prius declarato eum beneficium amiſiſſe. Ex quibus cõcludo ꝙ papa heretico exiſtẽte cardinales ad electionẽ noui pontificis nõ poſſunt accedere: niſi a cõcilio declaratiõe facta ꝙ papa ſit hereticus uel apoſtaticus. ⁊ hoc vult tex. in dicto. c. ſiquis pecuniã. lxxix. di. dū dicit ꝙ pmo debẽt cardinales ⁊ clerici ⁊ laici deum timẽtes qui nihil aliud ſunt ꝙ̃ conciliũ ipſũ apoſtaticũ anathematizare: ⁊ deinde humano auxilio a ſede aplica repellere. Si tñ talis apoſtaticus uel hereticus nõ eſſet in quaſi poſſeſſiõe papatus: ꝙ ſi cõſteret notorie nõ eſſe papã: poſſent cardinales nõ obſtante eius aſſertione aliũ eligere: q2 eius aſſertio ↄtra notoriũ nõ faceret reʒ dubiã: ut. c. tua nos. de coha. cle. ⁊ muli. no. Inno. de ver. ſig. ex pte. ⁊ iḋ ſi notorie renunciaſſet papatui ⁊ eius poſſeſſioni: quo caſu perdit poſſeſſio ipſo iure: cũ perdat ſolo aĩo. l. ſiquis vi. §. dria. de acqui. poſ. ⁊ ius papatus renũciatiõe amiſerit: ut in. c. j. de renũ. li. vj. ꝙ nõ obſtante negatiõe ſua poſſent ꝓcedere ad electionẽ cardinales. ſecus ſi quaſi poſſeſſioneʒ retinuiſſet poſt renũciationẽ per ſupradicta. Et hᷓ ſunt vera qñ nõ debet pape heretico uel apoſtatico auferri poſſeſſio papatus ante declarationẽ ↄcilij: i quo declaratũ ſit ꝙ eſſʒ hereticus uel apoſtaticus qñ ↄcilij copia haberi poſſet. ſed ſi ↄciliũ haberi nõ poſſet: uel eſſet habitũ cõciliũ ⁊ eũ declaraſſet hereticũ uel apoſtaticũ: tũc pſertim ſeculares pncipes ⁊ xpifideles oẽs poſſunt inſurgere cõtra ipſũ: ⁊ eũ ꝑſequi tanꝙ̃ antixpm ⁊ a papatu expellere: dicto. c. in noie dñi. ⁊ dicto. c. ſiquis pecuniã. quos tex. ſic intelligo. Et ꝙ qñ copia cõcilij ſic iudicis haberi nõ poſſit liceat hereticũ uel apoſtaticũ expellere. probat in. l. null⁹. C. de iude. ⁊ in. l. ait ptor. §. ſi debitorẽ. que in frau. credi. ⁊ que no. in. l. j. C. qñ li. ſine iudi. ſe vin. Si enim licet occidere deſertorẽ militie mundane: dicta. l. j. ⁊ ij. ⁊ l. iij. §. transfugãs. de ſicca. quanto magis deſertorẽ militie celeſtis. Itẽ ſi licet occidere hoſtẽ patrie: etiã ſi ſit pater uel filius. l. mĩme. ff. de religi. ⁊ ſump. fune. quãto magis papã hereticũ uel apoſtaticũ declaratũ ꝙ̃ etiã non declaratũ: qñ nõ eſt uel eẽ põt iudex qui declaret: nam cũ talis papa ſit deſtructio eccleſie militãtis: ut in. c. ſi papa. xl. di. põt dici pluſꝙ̃ patrie deſolator. Nam in oĩuʒ iniuriã cõmittit qḋ in dei maieſtatẽ perpetrat. C. de hereti. l. manicheos. ⁊ iḋ poteſt a quocũꝙ xpifidele cõpeſci: pſertim a regibus a pncipibus ſecularibus quibus eſt datus gladius ad vindictã maloꝝ ⁊ ad laudẽ bonoꝝ: de maio. ⁊ obe. c. ſolite. xxiij. q. v. c. quis nos. ⁊ pbat tex. eadẽ. q. c. pricipes. vbi tex. dicit ꝙ illud qḋ nõ põt intra eccleſiaʒ perficere ſermo doctrine poteſtas ſecularis hoc imperet per diſcipline terrorẽ. Sic videmus ꝙ qñ clerici ſciſma faciũt ⁊ nõ poſſunt corrigi per eccleſiaʒ: tunc laici ſine peccato poteſtatẽ habẽt in clericos. xvij. di. nec licuit. xxiij. q. v. de liguribus. de ſen exco. c. ut fame. no. glo. de deci. tua ⁊ hoc mõ debet intelligi tex. Hieremie ꝓphete dicẽtis: ꝓphete tui viderũt tibi falſa ⁊ ſtulta: neꝙ aperiebãt iniquitatẽ tuã ut te ad penitentiã reuocarẽt: mõ aũt ꝓphete in hoc ſacro eloquio vocant doc. ut. xliij. di. ſit rector: qui debent hoc caſu increpare ⁊ veritatẽ oſtẽdere. hoc pſertim etiã ſpectat ad principes. nam ad ipſos reges pertinet ſeculi xpianos: ut tẽporibus ſuis pacatam velint eſſe ſanctã matrẽ eccleſiã: vnde ſpũaliter nati ſũt. xxiij. q. iiij. qñ qḋ pſalmigraphũ verbũ oſtendit: dũ inquit: Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terrã. Seruite dño in timore: ⁊ exultate ei cũ tremore. Sed qũo reges ſeruiunt dño in timore: niſi que contra matrẽ eccleſiã: ⁊ iuſſa dñi fiunt religioſa ſeueritate prohibendo atꝗ plectẽdo. xxiij. q. iiij. c. ſi eccleſia. nullũ enĩ maius princeps deo obſequiũ põt offerre ꝙ̃ ſi hi qui in ſuã ⁊ alioꝝ perniciẽ debachant ipſoꝝ principũ debeant ↄpetẽti vigore cõpeſci. xxiij. q. v. in. c. quali nos. magis enĩ apud deũ principũ gloria ꝓficit: cuʒ per eos põt diſperſe eccleſie ſanitas reſtaurari. Nam cũ videt deus elargita regnoꝝ munera ad nõis ſui gloriã reuocari: tãto principibus ipſius largiora tribuit: quãto ſua dei ꝑ ipſos aſpicit ampliari. xxiij. q. v. c. ſunt. Ex quibus oĩbus concludit ꝙ papa heretico uel apoſtatico exiſtẽte etiam occulto: licet ſubditis ſcientibus ab eo recedere: etiã nulla declaratiõe precedente: ⁊ hoc eſt qḋ precipit dñs per moyſen dũ dixit: Separamini a tabernaculis hominũ iſtoꝝ duriſſimoꝝ. xxiij. q. j. dicimus. ⁊ vij. q. j. c. deinde. ⁊ ſupra retuli dum dixi: an liceat cõicare ſciſmaticis. ſʒ nõ aliũ eligere uel a quaſi poſſeſſiõe papat⁹ hereticũ eijcere: niſi poſtꝙ̃ fuerit a ↄcilio declaratus apoſtaticus uel hereticus: uel niſi qñ cõcilij ⁊ iudicis copia haberi nõ poſſet: q2 tunc liceret ipſũ a papatus poſſeſſione deijcere per iura predicta. ⁊ pbant etiã oĩa iura que ſupra deduxi: dum dixi ꝙ populi poſſunt a papa heretico ſe ſubtrahere: ne eis auferat defenſio naturalis: ut dixi in illo articulo ſupra: an licet pape legẽ facere ꝙ de hereſi nõ arguat: vbi dixi ꝙ cõtra papã hereticũ populi poſſunt inſurgere: per tex. xxiij. q. v. c. ſi audieris. vbi dicit de mathacia qui interfecit imolantẽ idolis in ara dei feciſſe enĩ illũ iuſte pie credendũ eſt: quia iudex nõ erat qui puniret tale ſcelus. Hoc mõ debet etiam intelligi qḋ no. ij. q. vij. §. itẽ cum balaã. vbi dicit ꝙ cum balaã pergeret ſupra aſinã ⁊ ſtimularet aſina recalcitrauit: ⁊ tandẽ in vocem ꝓrupit ⁊ ꝓphetam redarguit. Sed ſubditi pro aſina ſumũt ibi: at ꝓpheta ponitur ibi pro plato quẽ aſina redarguit ut ſubditi ꝑlatũ a fide deuiãtẽ redarguere poſſunt redargutionib⁹ ſupradictis ſe primũ ab obediẽtia ſubtrahẽdo: ⁊ deniꝗ eo declarato a fide deuio: uel iudicis defectu ſubſiſtente a platura amouẽdo: ut dixi. s. per iura allegata. Sic illud intelligi debet Gregorij dicẽtis: Sicut laudabile diſcretiũꝗ ẽ reuerẽtiã ⁊ horẽ exhibere porib⁹: ita rectitudis ⁊ dei timoris ẽ ſiq̃ in eis ſunt q̃ correctiõe indigeãt nulla diſſimulatõe poſtponẽ: ne totũ ꝙ abſit morb⁹ iuadat ſi languor nõ fuẽit curat⁹ in capite. ij. q. vij. ſic inqt. ⁊ ea. cã ⁊ q. c. admonẽdi. Nõ ob. id qḋ dr de notorio ꝙ etiã i eo ſñia reqrat. nã eſt attẽdẽdũ ꝙ aliqñ notoriũ hʒ in ſe incluſã iuris ſñiaʒ: ſicut etiã aliqñ occultũ crimẽ hʒ ſñiam incluſã: ut in crĩe hereſis qḋ hʒ ut hereticus ipſo iure ſit excõicatus: ⁊ dignitatẽ perdat etiã papa. xl. diſ. ſi papa. xix. di. anaſtaſi⁹. ⁊ xxiij. q. j. c. j. ⁊ ij. Tunc quo ad iuris effectus introducẽdos ex tali notorio uel crimie occulto habente ſñiaʒ iuris incluſã nõ eſt opus alia ſñia hominis. de hoc ſũt tex. multi. xxiij. q. j. c. i. ij. ⁊ iij. ⁊ ꝙ poſſit deſeri ſine alia ſententia. nota. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. in. c. veſtra. ⁊ Hoſtien. in. c. tanta. de ſimo. imo ſi eſt ſola fama cum ſcandalo licet recedere a tali prelato ſuſpenſo: ut eſt caſus in. c. ex litteris. de homici. ideo here-

ticus ſtatim excõicatus continuo poteſt a ſuis deſeri: ſi
militer in notorio delicto exiſtens ipſo iure irregularis
⁊ ſuſpenſus eſt. i. q. i. per totum. nota. de renũciati. c. niſi
cum pridem. §. propter conſcientiã. ⁊ de tempo. ordi. c.
ex tenore. ⁊ de coha. cleri. ⁊ mulie. c. finali. Nam effectũ
ſuſpenſiõis ⁊ irregularitatis ⁊ premit ipſa criminis no-
torietas abſqꝫ alia ſciẽtia hominis: ⁊ hec notorietas eti
am facit ut talis delinquens notorius nõ dicatˀ tollera-
tus: ſed poſſunt ſubditi ab eo recedere abſqꝫ alia homi
nis ſentẽtia. xxxii. di. §. verum. de coha. cleri. ⁊ mulie. c.
ſicut. ⁊. c. veſtra. ⁊ ut valeant geſta per ipſum nota. de re
iudi. ad probandũ. ita volunt docto. in. c. dudum. ⁊. c. ni
hil. de elec. quicquid in hoc dixerit Inno. in. c. fi. de pro
cura. In alijs autem effectibus facti imprimẽdis ul' exe
quendis: tunc ſi notorium habet incluſam ſententiã iu-
ris ⁊ in executione facti nihil requiritur a damnato: tũc
executio facti poteſt ab homine fieri ſine alia ſententia
ut diſcedere ab heretico qđ eſt facti ut ſupra dixi. Sed
ſi aliquid debet ab heretico facti requiri aliud q̃ꝫ pati:
uel notorium nõ habet incluſam ſententiaꝫ iuris: tunc
eſt opus ſentẽtia hominis: ⁊ ita loquũtur iura in cõtra-
rium allegata que ſupra deduxi. Ex quibus concludi
tur ꝙ papam hereticum etiam occultum uel apoſtaticũ
ſubditi poſſunt impune deſerere. Et idem quãdo renũ-
ciauit: quia poſtea cõtendendo retinere papatũ ipſe eſt
apoſtaticus: ſed a poſſeſſione papatus nõ poſſunt eum
eijcere uel cardinales alium eligere eo in poſſeſſiõe pa-
patus exiſtente: niſi poſtq̃ꝫ apoſtaticus uel hereticus fu
erit declaratus: dicto. c. cum ſm leges. in fi. de hereti. ul'
cum iudicis. i. concilij copia haberi nõ poterit: tunc po
terit tanq̃ꝫ antixp̃us a cardinalibus ⁊ clericis anathe-
matizari: ⁊ a quocunqꝫ chriſtifidele a poſſeſſione papa-
tus expelli: ⁊ ſi opus eſt occidi. ⁊ ſic intelligo. lxxix. di. ſi
quis pecuniam. ⁊. xxiij. di. in nomine domini. in fine. ut
talis inſurrectio facti expellendo: uel etiam occidendo
eum poſſit demũ fieri: quãdo iam a cõcilio declaratus
eſt apoſtaticus uel hereticus: uel cum iudicis copia de-
fuit: ſic intelligo illđ quod dixi de mathatia: quia inter
fecit illum cum deeſſet copia iudicis: ⁊ hoc vult tex. xx-
iij. q. i. c. i. ij. ⁊. iij. ut non ſit opus alia ſentẽtia: ſed tunc in
ſurgant principes ſeculares. xxiij. q. v. c. pñcipes. Quan
do autẽ duo eſſent de papatu cõtendentes: an licet ſub-
ditis ab eo quem reputant papam diſcedere. Dico ꝙ eo
caſu quo ſic litigantes eſſent effecti ſciſmatici: uel aliqs
eorum effectus ſciſmaticus ꝙ etiam eſſet in vero papa
poſſibile ꝙ etiam ſciſmaticus efficitur: ut dixi ſupra in
queſtione: an papa poſſit ſciſmaticus effici: tunc liceret
ſubditis a tali ſciſmatico recedere: ut in. c. quia diligen-
tia. de electio. quia iſte eſt vnus de caſibus de quo ſub
diti ſine alia declaratione recedere poſſunt a prelato. ut
not. glo. ⁊ docto. de preſcripti. cum nõ liceat. ſed ſi non
foret aliquis eoꝝ ſciſmaticus: cum iſte ſit vnus de caſi-
bus quo eſt locus concilio quãdo duo de papatu con-
tendunt. ut notatˀ. lxxix. di. ſi duo. Dico ꝙ ſi negligentes
ſunt in congregando cõcilium: tunc licite ſubditi ab ip-
ſis recedunt ut cõuocẽt cõcilium: uel ad cõcilium vadãt
uel alios prouocent: nec ex hoc peccant ul' ſciſmatici de
bent dici: quia hoc lege permittente faciunt ut ſupra di
xi: ⁊ ſic penam nõ merentur. l. graccus. C. de adulteri. et
ſupra dixi. Et cõuenientes cum alia parte: ut vnioneꝫ fa
ciant ſciſmatici nõ efficiuntur: ut dixi ſupra: nec peccãt.
⁊ idem quãdo peccatum cõmitteret eccleſiam ſcandali
zans: ⁊ quãdo turbat bonum vniuerſalis eccleſie: ita ꝙ
concilio opus ſit: ut ſi ipſe papa non cõuocat licite ab eo
recedent ſine peccato per predicta. Ex iſtis deciditur
tertium dubium quod poſſet contingere ipſis ſubditis
an debent ſeruare precepta: ul' timere cenſuras quas fa

ceret ille quem reputant papam ex illa cauſa ne ſubditi
ab eis recedant uel cõcilium cõuocent. Nam in caſibus
vbi papa eſſet prolapſus in herereſim: uel effectus eſſet
ſciſmaticus quod eſſe poteſt ut ſupra dixi: tunc cenſure
⁊ ſententie excõicationis uel ſimiles nõ eſſent formidã-
de: quia cum eſſet tunc papa excõmunicatus ut dixi: ali
os extra eccleſiam ponere non poſſet uel excõmunicare
xxiiij. q. i. c. i. ⁊ in ſumma illius queſtionis. Ratio: quia
poteſtas ſoluendi ⁊ ligãdi eſt data a deo veris ⁊ nõ fal-
ſis ſacerdotibus. xxiiij. q. i. §. ſi autem. ⁊ illi ligare ⁊ ab-
ſoluere poſſunt qui habent ſpiritum ſanctum: dicto. §.
ſi autẽ. qm̃ ſpiritus ſanctus non habitat indiuiſus a cõ-
page corporis chriſti. ⁊ ideo heretici ⁊ ſciſmatici ipo iu
re iuriſditionalia perdunt. xxiiij. q. i. c. dicimus. ⁊ ſic li-
gare ſpiritualiter ⁊ temporaliter aliquos: nõ poſſunt. igi
tur excõmunicationes ⁊ cenſure talium etiam in Petri
cathedram reſidentium formidande nõ ſunt. Unde cõ-
cludit glo. in dicta ſumma ⁊ q̃one. i. in glo. ij. poſt ſum-
mã: ꝙ ſi talis prelatus excõmunicat aliquem iniuſte po
teſt excõmunicatus talis a celebratione nõ ceſſari: facit
eadem cauſa ⁊ q̃one. c. dicimus. vbi eſt expreſſum ꝙ ta-
les heretici ⁊ ſciſmatici ipſo iure iuriſditionalia perdũt
vnde nõ ligant nõ ſolum excõmunicando ſed etiã quo-
cunqꝫ alia diſponendo iudicialiter uel extraiudicialiter
de offi. ordi. c. quod ſedem. ⁊ de conceſ. prela. c. tanta. de
electio. c. quia diligentia. xv. q. vj. c. nos ſanctorum. ⁊. c.
iuratos. Et hec iura ita ligant hereticũ papã ſicut alios:
qꝛ tunc cuꝫ heretici aut ſciſmatici ſunt quolibet vero ca
tholico ſunt inferiores: ⁊ cum ſit eadẽ in eis ratio que in
alijs ipſos leges iſte ligant. ar. l. illud. in fi. ff. ad. l. aquil'.
Ex quibus concluditˀ primũ ꝙ papa iam exiſtente he
retico uel ſciſmatico tales cenſure ⁊ quecũqꝫ eoꝝ ſentẽ-
tie formidande nõ ſunt: quia etiam ſentẽtia cenſure di-
citur nulla quando allegatˀ: ꝙ qui eam tulit iudex non
erat: ut de conſuetu. c. iij. de priuileg. c. quanto. Et idem
quãdo eſt lata a ſuo iudice ſed excõicato: ut etiam nõ li-
get. xxiiij. q. i. c. dicimus. ⁊ aperte no. glo. ij. in. c. preſenti
de here. in. vi. ⁊ preſertim nõ valet qm̃ lata eſt ab intruſo
uel ab iuriſditione ſuſpenſo: ſicut ſunt heretici ſciſmati-
ci uel excõicati. xij. q. ij. c. alienationes. Ex quibus in-
fertˀ ꝙ ſi ſnĩa cenſure excõicatõis uel etiã alie ſnĩe ꝓferã
tur a papa iam in hereſim uel in ſciſma prolapſo: uel ab
apoſtatico ⁊ intruſo ⁊ ſic excõicato: uel ab eo qui renun
ciaſſet papatui ⁊ eum retinere cõtenderet. Quibus om̃i
bus caſibus excõicatus foret ut. ſ. dixi ꝙ eius ſnĩe nemi
ni obeſſe poſſent uel nocerent: nec eſſent formidãde: q̃ꝫ-
uis in alijs caſibus tales ſnĩe a vero iudice ꝓlate ſiue iu
ſte ſiue iniuſte timẽde forent: ⁊ ita debꝫ intelligi glo. in
c. ad aures. de tempo. ordi. ipſe vero ſnĩe a iudice tali iã
dãnato: q̃ꝫuis etiã tolerato ꝓ tali ñ eſſent formidãde ſꝫ
nulle eſſent. Sed ſi papa nõ eſſet ſciſmaticus uel hereti-
cus: uel in ipſa crimina ꝓlapſus ⁊ eſſet opus concilio: ⁊
ipſe papa nõ ↄuocaret ſiue cõuocare vellet an potius ex
cõicaret ab eo diſcedentes: ul' priuaret dignitatibus vo
lẽtes ↄciliũ cõuocare: an tunc tales ſnĩe forent formidã
de. Videtˀ dicendũ ꝙ ſic: qꝛ papa negãte cõcilium eius
ſnĩe videtˀ in hoc ſtandũ. xvij. di. c. nec licuit. ⁊ qꝛ negati
one pape res ſit dubia. l. iij. C. quib. ad liber. ꝓcla. non
li. no. in l. i. C. de ꝓcu. ⁊ in dubio eſt parenduꝫ ſupiori. c.
di. cõtra morẽ. xix. di. in memoria. ff. de re mili. l. iij. §. in
bello. ⁊ de tẽpo. or. in. c. ad aures. Ego tñ adhuc dico ꝙ
nõ ſunt formidãde: qꝛ qm̃ iudex p̃cepit a p̃te illicitũ: ul'
qđ eſt malũ nõ eſt ipſi parendũ: etiã ſi ipſi ꝓlato iuſtũ vi
deatˀ: ut in. c. lr̃as. de reſti. ſpo. ſꝫ debẽt illi quibus talia
p̃cipiuntˀ ſi ſnĩalitˀ iſta eis mãdentˀ per viã appellatõnis
ſibi ꝓuidere: ſꝫ ſi nõ p̃cipiũt ſnĩalr̃ ſꝫ extraiudicialr̃: tũc iſto
caſu poſſent illi q̃bus talia p̃cepta fierent ↄdicere abſqꝫ

alia appellatiõe.lxxiiij.di.geſta. notant doc.in.c.ad au-
res de tempo.ordina. Securius tamẽ eſſet appellare ad
ipſum papã male informatũ ad melius informandũ vel
ad ſucceſſorem ſiue ad cõciliũ qd̃ ẽ in his cauſis maior
papa ut dicam infra in penultima.q.quia qñ ↄſciẽtia
vinci nõ poteſt ita ꝙ quis cũ bona ↄſciẽtia ſequi pre-
ceptum iudicis nõ põt:qꝛ in ↄtrariũ ſtimulat ipſuꝫ ſua
ↄſcientia in p̃ceptum factũ eſt tũc debet inherere ꝓp̃e
ↄſcientie ⁊ p̃ceptum ſpernere:de ſimo.c.ꝑ tuas.⁊ tolle-
ret patienter ſnĩam donec ab ipſa ꝑ conciliũ vel futurũ
papam releuet̃:ut notat̃ in dicto.c.ad aures de tempo.
ordi.⁊ illud quod dicit̃ ꝙ in dubio ſit parendũ p̃cepto
ſuperioris habet locum qñ cõſcientia vinci poteſt al̃s
nõ:in dicto.c.ad aures de tempo.ordi.⁊ ꝙ oĩno ſint in-
iuſta talia precepta vel ſnĩe ita ꝙ illi quib⁹ fiãt debeãt
ab ipſis releuari ⁊ ipſis non parere ꝓbant oĩa iura que
ſ̃.deduxi vbi dixi ꝙ papa nõ poteſt legem facere ne de
his cognoſcat̃ vel ꝙ nõ fiat conciliũ:igit̃ nõ poteſt pre-
cipiendo vel mandando impedire ipſos qui vellent cõ-
cilium celebrare vel in illo interuenire ne liceat pape ꝑ
indirectũ facere qd̃ ipſi directo nõ licet.l.hoc modo:de
condi.⁊ demon.⁊ ſi faceret eius p̃ceptis parendum nõ
eſſet ꝑ p̃dicta:⁊ qꝛ p̃cepto pape nõ parendũ qñ timetur
ꝙ ex eo multa mala ꝑueniũt vel qñ ex eo ſcandalizatur
eccleſia:ut no.Inno.de ſen.excõ.c.inquiſitiõis.Ex qb⁹
infert̃ ꝙ cenſuris vel alijs penis nõ obſtantibus licite
poterũt omnes fideles intereſſe cõcilio vel ipſum con-
uocare ⁊ ꝙ diſcedentes hac ex cauſa etiam a vero papa
ut interueniant concilio vel ipſum cõuocent vel ipſi fa-
ueant in nullo peccare vident̃ ꝑ ſupradicta.Ex iſtis er-
go determinate ſunt due queſtiones.p̃ma queſtio qñ
ſit fiendũ conciliũ generale ⁊ ex quib⁹ cauſis.Item ſecũ
da queſtio quis habet auctoritatem in ipſum cõuocan
di vel cõuocato auctoritatem p̃ſtandi. Nũc aſſuma-
mus quartũ in primo ordine qui videlicet ad conciliũ
ſunt vocandi ⁊ forte nõnulli dicerent ꝙ ſolum p̃mates
archiep̃i ſunt vocandi quaſi ipſi ſoli ſint cõcilij iudices
qꝛ in concilijs ꝓuincialib⁹ ſolum in iudicando p̃eſſe vi-
dent̃ ep̃i ut in tota.xviij.di.p̃ſertim in.c.nõ oportet vo-
catos.⁊ in.c.qñ quedam ſit ergo idem ſit in toto qd̃ de
parte.ar.l.que de tota.ff.de rei ven.cum ſi.⁊ hoc tenent
in concilijs ꝓuincialibus pleriqꝫ doctores in.ca.graue
de p̃ben.Sed iſta ſnĩa videt̃ contra.c.fi.de his que fiũt
a p̃la.ſine conſen.ca.vbi videt̃ caſus ꝙ etiã capitula ec-
cleſiaꝝ cathedraliũ ſint vocanda ſiue requirenda ⁊ hoc
vident̃ ibi tenere doc.⁊ hoc fieri debet ut ſi viderũt ali-
qua tractari que poſſẽt eis p̃iudicare ipſi appellare poſ-
ſint:ut in.c.ſuꝑ eo de offi.delega.⁊ etiã contradicere:ut
in.c.nicena.xxxi.di.⁊ ꝙ clerici inferiores interſint.vide
tur tex.in.c.in noĩe domini.xxiij.di.⁊.j.q.vij.c.cõueniẽ
tibus.⁊ de accuſa.ſicut olim.⁊ de cauſa poſ.⁊ ꝓprie.ca.
fi.vbi videt̃ tex.ꝙ abbates cõueniant in concilijs ⁊ di-
cto.c.conuenientib⁹.ibi tex.dicit ꝙ monachi dicit glo.
ibi de abbatib⁹.xviij.di.c.ep̃us nõ debet.⁊.c.de crimĩs
notat̃ in.c.qd̃ ſemꝑ de maio.⁊ obe. Mihi v̄o videt̃ ſic
dicendũ ꝙ concilioꝝ plures ſũt ſpẽs de quo fuit dubi-
tatum.ſ̃.in p̃ma queſtione.Nam eſt conciliũ ſynodale
qd̃ fit ab epiſcopo eſt ſecundũ conciliũ ꝓuinciale quod
fit ab archiep̃is vel metropolitanis. Et tertiuꝫ generale
qd̃ fit a papa vel eius legato.iij.di.§.porro.⁊.iij.q.vj.c.
dudum.⁊ eſt notandum ꝙ iſtud qd̃ fit a papa aliqñ eſt
generale omniũ ep̃oꝝ de quo.xvij.di.ꝑ totuꝫ. ⁊ hoc eſt
maxime auctoritatis. Et aliud quod fit a papa de clero
⁊ populo romano.lxiij.di.ĩ ſynodo.⁊ iſtud nõ eſt tante
auctoritatis qñ p̃cedens habet cõfirmationẽ ſedis apo
ſtolice:ſecus ſi cũ precedenti nõ ↄcurret ſnĩa apoſtolice
ſedis ut dicam in penultima qõne.ſicut enĩ papa eſt ſpe-
cialiter patriarcha vrbis rome ⁊ eſt vniuerſalis eccleſie
epiſcopus ita põt ut patriarcha facere conciliũ ꝓuincia
le romanum ⁊ ibi diffinita habent vim legis generalis.
ar.l.fidelis.C.de legi.non tamen eſt tante auctoritatis
talis ſynodus ſicut alia cõcilia generalia. Nam ibi ſta-
tuta nõ haberent vim legis generalis ↄtra illa que fuiſ-
ſent ꝑantea ſtatuta in alijs vniuerſalib⁹ concilijs:ut no-
tat glo.in dicta.l.fi.C.de legi.qd̃ tñ intellige ut dixi qñ
generalia habent approbationẽ ſedis apoſtolice: ſed ſi
cũ eis ſedes apoſtolica diſcreparet tunc eſſet maior ſen-
tentia iſtius metropolitani romani concilij dicaꝫ infra
in penultima queſtione ꝑ tex.xxiiij.q.j.c. hec eſt fides.
modo ad propoſitum ſi loquimur de concilio ſynodali
abbates debent ⁊ poſſunt citari ⁊ totus clerus ⁊ ire te-
nentur:ut in.c.qd̃ ſuper de maio.⁊ obe.⁊ qd̃ ibi ꝑ doct.
ſed nõ cogunt̃ abbates ire niſi ex cauſa ut ibi notat glo.
⁊ doc.Ad ꝓuinciale autẽ concilium nõ eſt neceſſe ꝙ ci-
tent̃ inferiores ab epiſcopis ad finem ut iudicent:quia
ſoli epiſcopi vocem habent in iudicando ĩ concilijs ꝓ-
uincialibus:ut.xviij.diſ.ꝑ totum.⁊ citant̃ ſeu citari de-
bent inferiores ab epiſcopis ut conſulant quando ꝑ cõ-
cilijs neceſſarij ſunt:de his que fiũt a prela.c.fi.lxiij.di.
obeuntibus.⁊ ideo in eo etiam abbates interueniũt: ut
ꝓbat tex.in dicto.c.fi.de cau.poſ.⁊ ꝓprie.⁊ hoc cum vo
lunt ꝑ eoꝝ intereſſe interuenire al̃s ſi nõ agitur eoꝝ cau
ſa nõ eſt opus ꝙ citent̃ ⁊ eoꝝ dioceſani eis intimabunt
que in ꝓuincialibus concilijs facta ſunt:ut dicto ca.qd̃
ſemꝑ.⁊ ibi ꝑ doc.de maio.⁊ obe. Item ſunt citandi oẽs
quoꝝ agunt̃ cauſe.xviij.di.c.ꝓpter eccleſiaſtica.Sed in-
telligo in cã fidei vel ĩ alia eos tangente ſicut in depoſi-
tione ĩperatoris ⁊ hec cauſa ſpectat ad laicos vel ſi vult
papa ꝙ ſint ibi laici.Stat igitur concluſio ꝙ vocatio in
finem ſtatuendi vel iudicandi ſit de ſolis epiſcopis ĩ cõ
cilijs ꝓuincialibus vel generalibus ſed ad finem conſu
lendi debet etiaꝫ fieri de capitulis cathedralibus:dicto
c.fi.de hiſ que fiunt a prela.ita põt intelligi.c.ſicut olim
de accuſa. Item ſunt citandi omnes quos cauſa tangit
⁊ quoꝝ conſilium debet exquiri.lxiij.di.c.obeuntibus.
Item ſi agitur alicuius cauſa ꝓpria ille talis citandus ẽ
ut dicto.c.ꝓpter eccleſiaſtica.xviij.di.quia hoc caſu ci-
tatio eſt de iure naturali que nõ poteſt vel debet preter
mitti etiam a concilio vel principe.l.facultas.C.de iure
fiſci libro.x.⁊ in cle.paſtoralis de re iudi.facit.ff. de ad-
optio.l.nam ita diuus. Et ideo quando ageret̃ cauſa fi
dei vel que laicos tangeret etiaꝫ ipſi vocandi forent nõ
ut iudicarent ſed ut aſſiſterent.xcvj.diſ. vbi nam. ⁊ vbi
ageret̃ cauſa vniuerſalis eccleſie omnes clerici vocandi
forent generaliter tamen ſi non comparerent inferiores
ab epiſcopis nõ obeſſet ſed ſufficeret ipſis ꝑ epiſcopos
uel metropolitanos intimari que in cõcilijs geſta fuiſ
ſent:ut de accuſa.ca.ſicut.xviij.di.decreuimus.laici v̄o
hoc caſu etiam vbi vniuerſalis eccleſiaſtica cauſa agere
tur vocari nõ deberent:quia nõ pertinet ad eos eccleſia
ſtica ꝑtractare:de elec.ſacroſancta. ⁊.c.maſſana.⁊ ꝓbat
tex.in dicto.c.vbi nam cum ſolum excipit cauſam fidei
igitur in alijs nõ ſunt citandi. Aduerte tamen qꝛ vbi
dixi ꝙ in cauſa fidei vel que tangit laicos ipſi ſũt citan
di.hoc debet ſane intelligi quando per viam litigij eoꝝ
cauſa ageretur ſpiritualis ⁊ ſunt citandi:quia citatio ut
dixi eſt de iure naturali ſed ſi nõ ageretur tunc ſpeciali
ter aliquorum cauſa eſſent de honeſtate citandi ſi in ge
nere tangit eos. Si tamen papa vellet in cauſa fidei ſta
tuere:vel ſuꝑ cauſis matrimonialibus aut alijs generali
ter laicos tangentibus non eſſet de neceſſitate opus ꝙ
ipſi citarentur:quia ſicut in conceſſione p̃uilegioꝝ vel
reſcriptorum non eſt opus ꝙ aliquis etiam quem tan-
git cauſa citetur:ut no.glo.ſingularis in.l.antepenultĩa

ff.ex quibꝰ cau.maio.multo minus eſt opus ꝙ hoc caſu
in cõcilio laici citarent̃. Item licet tũc in cõcilio de ho-
neſtate admitti deberent cuz cauſa ipſos tangit:ut dicto
c.vbi nam.xcvj.diſ.tñ in volũtate pape erit eos admittẽ
vel nõ.⁊ ſi admitterent̃ tũc conſulent nõ iudicabunt vel
ſtatuent niſi forte papa daret eis poteſtatẽ ſtatuẽdi etiã
circa ſpũalia quod poteſt:ut.lxiij.di.c.adrianus.⁊ ꝑ to-
tam illã diſtinctionẽ.vnde in cauſis fidei vel matrimo-
nialibus ſi ſtatuat̃ ꝑ papam vel ꝑ viam legis generalis
ſiue eis nõ citatis ⁊ nõ auditis valebit qḋ erit ſtatutum
⁊ ipſi tenent̃ inuiti acceptare qꝛ ſacrilegij inſtar eſſet de
facto pontificis dubitare.xix.diſ.in memoria.⁊.c.nulli
fas.⁊ ita concludit Io.an.in dicto.c.fi.de his que fiũt a
p̃la.Et iſta ſũt vera via ordinaria ſi tamẽ papa vellet ali
quos ep̃os citari ⁊ aliquos ꝑmittere fieri poſſet.⁊ q̇ nõ
eſſet vocatus nõ debent ire ad ſynodũ ut habet̃ de iure
iuran.c.ego:tñ iſta ſũt vera niſi papa faceret in fraudem
ſcandalizando eccleſiã:quia tũc ſuccederent ſupradicta.

Quinto videndũ eſt de vocationis forma ⁊ poteſt fie
ri iſta citatio ut p̃ſidentes in concilijs ⁊ citatos ſiue req̃
rentes citant vel requirant ſingulos metropolitanos ut
ipſi moneant ſuos cõprouinciales ep̃os.xviij.diſ.ꝓpter
eccleſias.v̄.ãmoneant ⁊ ſufficit vna citatio:ut eſt glo.no
tabilis.xviij.di.ſi ep̃us in glo.in verbo regia in fi.⁊ pro-
bat̃.iiij.q.iiij.c.q̃ſq̃s.Et ex iſtis decidit̃ ſexta dubitatio
qua querit̃ qui vocem habeant in concilijs nam debet
aĩaduerti ſi loquunt̃ de voce iudicãdi vel ſtatuẽdi ⁊ tũc
ſoli epiſcopi in ꝓuincialibus ⁊ generalibus concilijs vo
cem habẽt.De ꝓuincialibꝰ ꝓbatur.xviij.di.ꝑ totum pre
ſertim in.c.ꝓpter eccleſiaſticas in fi.ibi quibꝰ de omni-
bus facit.c.de concilijs.⁊.c.nõ oportet eadem di.De ge
neralibus concilijs ꝓbatur.xv.di.c.j.ibi qꝛ nõ erat ep̃is
ꝑmiſſa licentia cõueniendi in vnũ.ad idem.xvj.di.c.ſe-
xaginta.vbi apoſtoli qui oẽs fuerunt ep̃i vt dixi in tra-
ctatu monarchie in q̃one an ad bñ mũdi viuere neceſſe
ſit vnicã eſſe ſupremã poteſtatẽ.⁊ ꝓbat̃.xxj.di.in nouo
cum ep̃is ſñiam ꝓtulerunt. vnde patet ibi ꝙ ſoli ep̃i ꝓ-
nunciauerũt ſiue ꝓnũciant ⁊ hanc ſñiam ꝓbant omnes
tex.xvj.⁊.xvij.di.vbi tex.ñ dicũt niſi de ep̃is ꝙ ipſi ad ge
neralia cõcilia ſũt vocandi ⁊ ipſi iudicent ſiue ſtatuãt: ⁊
hoc ꝓbat tex.di.xvj.c.habeo librũ.vbi fit mentio de ſex
ta ſynodo que bis vocata fuit. Primo tp̃e Conſtantini
⁊ tũc ſancti patres canones ſtatuerũt.deinde iteruz fuit
congregata tempore Iuſtiniani eiꝰ filij eadẽ ſexta ſyno
dus:ut dicit tex.in dicto.c.habeo librũ.ibi idem ep̃i ſub
Iuſtiniano ⁊c̃. ⁊ ſic declarat tex.ꝙ fuerũt epiſcopi licet
ali qui tex.habeãt idem ipſi.⁊ tũc nõ facit ſed ꝙ fuerunt
ep̃i dixit tex.xvj.di.c.ſexta.vbi dicit ꝙ cũ legatis apoſto
lice ſedis fuerũt centũ quinquaginta ep̃i. Si eñi in cõci
lijs tñ ſynodalibus abbates ſolum ſũt vocandi:ut in.c.
ſuꝑ his de ma.⁊ obe.nõ aũt in ꝓuincialibus cõcilijs ab
bates vocem habent quanto magis nõ habebunt abba
tes aut inferiores ab epiſcopis in iudicãdo vel ſtatuen-
do vocẽ in concilijs generalibus. Et licet aliq̃ñ iura di-
cant concilia ſacerdotũ.xvij.di.c.concilia. ille tex. expo-
nit̃.ſ.ep̃oꝝ.fuit eñi p̃mo nicenũ concilium tricentoꝝ de-
cem octo patrũ.ut.xvj.diſ.§.p̃ma aũt. qui patres ep̃i fue
runt ut declarat tex.xv.diſ.§.hax prior.hoc tñ conciliuz
alibi dicit̃ fuiſſe tricentoꝝ patrũ.x.q.j.c.hanc conſuetu
dinẽ.§.ſiquis v̄o.ſz reſpondet̃ ꝙ ſi fuerũt tricẽti.⁊.xviij
ut dicit tex.xv.di.§.hax prior. hoc includit ꝙ fuerũt tri
centi.ita dicit glo.in dicto.§.hax prior. Vñ q̃uis q̃ñq̃z
dicant̃ patres ut in dicto.§.p̃ma aũt.xvj.di.hoc non tol
lit quin ep̃i fuerunt:vt in dicto.§.hax prior.vbi dicit̃ ꝙ
iſti patres ep̃i fuerunt.Secundũ fuit conciliũ conſtanti
nopolitanũ qḋ fuit centũ quinquaginta patrũ.i.epiſco
poꝝ:ut ꝓbat tex.i dicto.§.hax iũcto tex.in.c. ſexta ſyno
dus.§.p̃ma aũt.xvj.di. Ad idem tex.xv.di.§.tertia ſyno
dus.vbi dicit ꝙ tertia ſynodus fuit tricentorũ ep̃oꝝ ſub
iuniore theodoſio.⁊ in.§.tertia in epheſo.xvj.di.dũ tex.
dicit ꝙ fuerũt tricenti patres quos in p̃cedenti diſ.voca
uit ep̃os ⁊ quotiẽs tex.dicũt cõcilia fuerũt tricentoꝝ pa
trũ vel ſacerdotuz vel maioꝝ vt dicit tex.in.l.iij.C.de ſũ
ma trini.referens p̃mũ ↄcilium nicenũ qḋ fuit tricentoꝝ
⁊.xviij.ep̃oꝝ exponi debent iſti tex.i.ep̃oꝝ.Ad idẽ textꝰ
in dicta.xv.di.§.quarta.qui noĩat illos qui interfuerũt
in ↄcilio ſacerdotes.⁊.xvj.di.§.quarta vocat eoſdẽ p̃ſes
ita debet intelligi tex.xv.di.§.quarta.dũ dicit centuz tri
ginta ſacerdotũ ut exponat̃.i.ep̃oꝝ ꝑ tex.xvj.diſ.§.quar
ta.⁊.§.ſexta iũcto tex.xvij.di.§.ↄcilia. Ex quibꝰ ↄcludit̃
ꝙ in iudicando in cõcilijs ꝓuincialibꝰ ⁊ generalibꝰ ſoli
ep̃i ſunt citandi ⁊ vocez habent. Alij v̄o inferiores p̃lati
poſſunt ꝓponere ⁊ conſulere ſtatuere aũt vel iudicare ñ
⁊ q̃ñ agit̃ cauſa fidei vel que tangit laicos etiã ipſi laici
erũt in ꝓponendo admittendi.xcvj.diſ.vbi nã.⁊ in regu
la qḋ oẽs tangit de regu.iur.li.vj. ſed ſtatuẽdo vel iudi
cando debent ep̃i ſoli interuenire ⁊ iḋ tex.xvij.di.c.j. di
cit ſynodũ ep̃oꝝ. Nota ꝙ nõ vocat ſynodũ ep̃oꝝ ⁊ eadẽ
di.c.regula.dicit tex.ꝙ nõ debet dici cõcilium qḋ ab or
thodxis ep̃is celebratũ nõ ſit. Ad idez tex.dicit.xvij.di.
§.hinc etiaz.vbi dicit̃ ꝙ cum rome cõueniſſent ſacerdo
tes ꝓ cõcilio.deinde ſubdit ꝙ ligurie ⁊ humilie ep̃i ſta
tuerũt ⁊c̃. Ad idem in eodem.§.v̄.ep̃i v̄o vnde illi tex.ꝓ
bant expreſſe ꝙ in iudicando ⁊ ſtatuendo ep̃i ſoli vocez
habent.Ad idem.xviij.di.§.ep̃oꝝ igit̃.⁊ in.c.de cõcilijs
aũt ep̃alibꝰ.⁊ in.c.ꝓpter eccleſiaſticas. vbi tex. dicit epi
ſcopoꝝ concilia fieri ⁊ ꝑ totaz illã diſtinctionẽ que oĩa
iura ꝓbant ꝙ ꝓuincialia vel gñalia cõcilia nõ fiũt niſi
ab ep̃is ⁊ ipſi ſoli ĩ diffiniẽdo ⁊ ſtatuẽdo vocẽ hñt. Nõ
obſtat tex.xix. di.c.anaſtaſiꝰ.ibi ſine ↄcilio ep̃oꝝ ⁊ cleri
coꝝ.nã ibi dicit ꝙ anaſtaſius cõicauit ſine concilio ep̃o
rũ vel preſbyteroꝝ qḋ conciliũ eſt fidelium collectio:ut
de cõſecra.di.j.eccleſia. vnde bene dicit̃ ibi conciliũ nõ
ſolum ep̃oꝝ ſed omniũ fideliũ imo in caſu illiꝰ.c.anaſta
ſius.cum ageret̃ cauſa fidei diceret̃ conciliũ non ſolum
omniũ clericoꝝ ſed etiã laicoꝝ.xcvj.di.vbi nam ⁊ ſupra
dixi. Sed nõ in iudicãdo ſed in conſulẽdo vel ꝓponen
do ut.ſ̃.dixi.in iudicando v̄o erunt ſoli ep̃i:ut in.c.fi.de
his que fiũt a p̃la.vel eſſe poſſunt illi quibꝰ conciliũ vel
papa tribueret poteſtatẽ:quia concilium pōt ſtatuere ut
alij q̃z ep̃i habeant poteſtatẽ ſtatuendi ⁊ iudicãdi.⁊ idẽ
credo de ſolo papa q̃ñ hoc ſtatueret concilio nõ contra-
dicente.nam ſi conciliũ contradiceret haberet locum id
qḋ dicam in penultima q̃one. Nũc plenius videamꝰ q̃
ſit vocandi forma ⁊ qui ad conciliũ ire debent. Ad pri
mũ dico ꝙ debet inſpici ꝑſona vocantis ſi ſit tñ manda
to pape vel eſt legatus de latere ſiue alius legatꝰ apoſto
licus habens ſpãle mandatũ tũc tales poſſunt ꝑ viam ci
tatiõis ⁊ p̃cepti mandare omnibꝰ patriarchis archiepi-
ſcopis ⁊ ep̃is ut veniant ad conciliũ in tali loco ⁊ tp̃e ini
tiandũ.l.aut qui aliter.ff.qḋ vi aut clam.⁊ prefigere eis
tempus infra qḋ veniant:qꝛ citatio videt̃ habere tẽpus
p̃fixum:dicta.l.aut qui aliter.§.j.nota.in.l.fi.C. de iure
do.impe.§.ſin aũt nullatenus.⁊ in auc̃.de exhiben.reis
§.ſi neceſſe.notat Ci.in.l.dies feſtos.C.de ferijs. ⁊ ꝓba
tur.C. de diſtrac.pigno.l.iiij.no. Bar.in.l.liber homo.
§.j.de v̄bo.obli.Credo tñ ꝙ ſi apponeret̃ tempus initij
concilij cum tẽpore congruo quo omnes xp̄icole poſſẽt
venire ꝙ iſtud tempus ſufficeret abſq̃z eo ꝙ artaret cita
tos ad aliud tempus determinatũ vel abſq̃z eo ꝙ citatis
aliud prefigeret̃ tempus ad veniendum:quia tunc tem
pus concilij interpellaret.l.magnã.C. de ↄhen.⁊cõmit.
ſtipu.⁊ in.c.potuit de loca. qꝛ etiã citatio ſine tp̃e valet
ut ĩ.c.cũ dilecti de do.⁊ ↄtu.⁊ de ſen.excõ.c.eos ĩ fi.li.vj

Et intelligiť φ citatus veniat cum p̄mū poteſt. Nā quotiēs ꝑpter defectū citati vľ materie nō pōt hr̄i certitudo qn̄ citatus poſſit comparere tunc citatio ſufficit ſine termino dicto.c.eos in fi. ꝛ intelligiť φ compareat cū primū pōt.l.hec conditio ſi ī capitoliū.ff. de cōdi. ꝛ demō. ita intelligo Spec. in titulo de citatione.§.ſequiť.ṽ.q̄d ſi nō p̄fecit.facit qȯ notat Innoc.qui matri.accu.poſ.c. cum in tua. Alˀs aūt citatio regulariť debet habere tempus ſic decido qȯ ſub dubio reliquit Io.an.in.c.cū parati de appella. Et debet fieri hec citatio ꝑ lr̄as apoſtolicas qn̄ fit a papa de dolo ꝛ ꝯtu.c. cum dilecti.ṽ.volētes vel ꝑ lr̄as legati quando ipſe legatus citat ꝛ tunc eſt bonum φ ponat tenorem lr̄aꝝ apoſtolicarū poteſtatis ſibi conceſſe in citatorio vel in litteris citatorijs iuxta plene notata in.c.p̄terea de dila. ꝛ in.c.cū in iure de offi.dele. Et qꝛ foret difficile ſingulos epiſcopos citare pōt a papa vel legato alia via adhiberi ut citet ſingulos metropolitanos vt veniant ad cōcilium tali loco ꝛ tempore ꝛ eius mādato quilibet archiep̄us moneat ſuos ſuffraganeos ut veniant ſm̄ mandatū pape ad ꝯcilium tali loco ꝛ tempore congregandū.tex.eſt.xviij.di.c.ſi ep̄s metropolitanus.ibi ut ad ordinē ſūmi pontificis ſm̄ ſecundā expoſitionē glo.pōt etiam qn̄ iſta citatio fit a papa vel eius auctoritate fieri in palatio eius ꝛ in audientia ꝑublica pape ſpecialiť ꝛ ex certa ſcīa hoc mandante ꝛ demū affigatur ianuis maioris eccleſie romane curie ꝛ tūc artabit citatos:ut in.c.qm̄.§.porro.vt lite nō cōteſta. ꝛ ibi hoc notat Io.an. Quando aūt conuocatio fieret ꝑ inferiores a papa ꝛ ſine ipſiꝰ mandato in caſibus in quibꝰ dixi φ ipſi poſſunt cōuocare ꝯciliuꝫ tūc ſi fit a collegio cardinaliū ꝛ ab ipſis omnibꝰ nemine diſcrepante quo caſu ipſi hn̄t iuriſditioneꝫ pape qȯ quādo ſit patet ex his que dixi in qōne quis ꝯuocet ꝯcilium que eſt tertia in ordine tunc poterunt facere etiam ꝑ viam citationis ꝛ p̄cepti ſed qn̄ non fieret ab eis nemine diſcrepante ſed fieret ꝑ eos vel aliquos ipſoꝝ ſicut ꝑ alios inferiores tūc nō debet fieri ꝑ viam mandati ſiue precepti vel citationis.tex.eſt.xvij. di.§.hinc etiaꝫ. ꝛ ibi glo.in.ṽ.p̄cepiſſet.ſed debet fieri ꝑ viam requiſitionis ſiue monitiōis aut intimatiōis que vt dixi fit qn̄ nō eſt ſuꝑior qui poſſit vel velit facere illa que intimanť ꝛ fieri debent ꝛ ſūt neceſſaria iuxta notata de elect.cum nobis olim. ꝛ.ſ̄.dixi ꝛ tūc ita intimatio debet fieri ſicut fieri ſolet in ceteris cauſis.l.denūciaſſe. ṽ.quid ergo.ff.de adulte. ꝛ.l.ſi fundū.C. de rei ven. ꝛ in l.fi.C. de his q̄ ꝑ metū iudi.nō appella.intelligēdo illuꝫ tex.de cauſa appellationis a iudice nō recepte vel facte puta qꝛ dicat ꝑteſtor φ nō appellaui ꝑpter iudicis metum qui ꝯſueuit in appellātes ſeuire.ita no. Bar. in.l. de pupillo.§.ſiquis ipſi p̄tori.ff. de noui.ope.nūc.ſic debet intimans ꝯcilium dicere:nā ſi cauſa eſt notoria ꝑpt̄ quā īminet ꝯuocatio cōcilij ut qꝛ ſūt duo notorie de papatu ꝯtendentes ꝛ ſint ſciſſi xp̄icole ꝛ eſt ſciſma quo caſu eſt opus cōcilio.lxxix.di.ſi duo.ꝛ.ſ̄.dixi tūc cōuocās debet hanc allegare cauſam. Item debet allegare cauſā φ q̄ eſt in quaſi poſſeſſione papatꝰ monitꝰ φ celebret cōcilium nō vult aut fingit ꝛ ꝑcraſtinat vocationē concilij aut vult ꝯuocare ī loco in quo nō poteſt corrigi adeo ne xp̄icole in ſciſmate ſint intimat conciliū in loco congruo ꝛ tp̄e fiendū tunc hoc ſufficiat allegare.l. ſi adulteriū cum inceſtu.§.idem polioni in fi.ff.de adulte.vbi ꝑbatur φ ſufficit allegare notoriū eſſe ſciſmaticū ꝛ notorium exiſtentē in poſſeſſione papatus nō velle ꝯuocare conciliuꝫ abſqꝫ eo φ opus ſit φ aliter que intimanť certiorenť:qꝛ poſtea ſufficiet hoc in concilio ꝑbare:qꝛ iſta intimatio fit in defectum iudicis nō facientis debitum quo caſu nō eſt opus φ aliter illis quibꝰ fit intimatio ꝑbetur:ut notať in dicto.§.ſiquis ipſi p̄tori.faciūt notata in.c.fi.de appel. Si ṽo crimen ꝑpter qȯ cōcilio diciť eē opus eſt occultū:ut qꝛ intimať φ papa eſt hereticus vel apoſtaticus vel alia cauſa ꝑpter quā eſt opus ꝯcilio cā allegata tūc iſta cauſa hereſis debet ītimari nō allegari: ꝛ debet requiri papa vt ꝯciliū cōuocet ꝛ moneri ꝛ ſi monitus ꝑ lr̄as nō facit debent iſte monitiōes doceri ꝛ intimari ꝛ eaꝝ copia tranſmitti illis quibꝰ intimať conciliū de elec.in cle.cām. ꝛ in.l.nomen.C.que res pigno.obli. poſſit.no.in.l.q̄ in alterius.ff.de regu.iur.vel ſaltem debet dici qn̄ ꝑpter timorē nō pōt moneri ut cōcilium cōuocet:ut dicto.c.fi.de appel.debet etiā intimans cauſaꝫ hereſis occultā facere intimari ꝑ lr̄as aliaꝝ honeſtaꝝ ꝑſonaꝝ cū ille cui intimať debeat merito credere.ar.eorū que notat Bar.in.l.nō ſolum.§.morte ibi tertio p̄ncipaliter.ff.de no.ope.nūc. ꝛ iſto modo debet cōcilium intimari. Ad vnū aūt eſt attendendū φ vbi eſſent laici citandi vel oēs clerici tūc ſufficeret citatio intimando metropolitanis vt nunciarent ſuis ſuffraganeis vt facerent omnes in ſuis dioceſibꝰ generalia ꝑclamata iuxta notata in.c.cum in tua. qui matri.accu.poſ.C. de remiſ.pig. l.ſi eo tp̄e.C.ſi ut ſe ab here.abſti. auc̄.ſi oēs.facit.xviij. di.c.fi. ꝛ que no.in.c.dilecti de excep. Sed an ille cui intimať debeat credere ꝛ parere taliter intimanti: r̄ndeo qꝛ aut cauſa ꝑpter quā iſte cōuocat ꝯcilium nō allegať aut nō eſt efficax ꝛ tūc iuſte nō exaudiť ꝯuocans.l.ſiqs ꝑhibuerit.ff.de publica.alˀs incipit papinianꝰ. ꝛ.l.verū. ff.de cōſti.pecu. ꝛ.l.ſi fideiuſſori creditori.ff.de fideiuſ. Aut cauſa inſeriť iuſta ꝛ legitima tūc ſi denunciať cauſa que nō ſit vera vel nō veriſimilis qꝛ eſt occulta ꝛ cōprobať niſi denūcianť forſan ꝑſona ſuſpecta vel nō auctētica ꝛ ſimiliť iuſte ſꝑni pōt.l.hec aūt in p̄ncipio.ff. ſi cui pluſ q̄̃ ꝑ legē fal. Aut eſt cauſa legitima ꝛ vera ſeu veriſimilis ꝛ tūc nō videť φ artet illos monitos ſi non velint credere quaſi ad credendū pluſ q̄̃ velint nō artenť.l.j.in fi.cū ſe.ff.qȯ falſo tutor.auctori. Ego tn̄ credo in propoſito contrariū qꝛ iſta intimatio fit in defectum iudicis ꝛ pape nō facientis ꝯcilium ꝛ debitū ſuū quo caſu nō eſt opus φ in inſinuatione fiat ꝑbatio cauſe ſed ſufficit φ allegeť cauſa vera ꝛ veriſimilis:ut ī dicto.c.fi.de appel. ꝛ.l.de pupillo.§.ſiquis ipſi p̄tori.ff.de ope.no.nūc. ꝛ.l.j. qȯ falſo tuto.aucto. ibi intimatio nō fiebat in defectuꝫ iudicis ſed de facto partis q̄ nō reſpiciebat p̄ncipaliter ipſum intimantē.vnde videť liquidata ſibi cā non tenebať ſibi credere. ſecus qn̄ intimatio fit propter iudicis defectuꝫ: qꝛ ſufficit φ allegeť cauſa vera vel veriſimilis etiā ſi aliter illi cui fit intimatio nō ꝑbetur. Et ideo hoc caſu credo φ allegata cauſa vera ꝛ veriſimili ꝛ intimata ꝑ tales cōiecturas φ merito ille cui intimať debuit credere vel inueſtigare deveritate:qꝛ paria ſūt ſcire debere ꝛ ſcire poſſe: ut notat glo.in.l.qȯ te.ff. ſi cer.pe.φ tūc tales quibꝰ ſic intimať obliganť intimationi parere ꝑ dicta iura. Qui aūt ad contiliū debent ire dico φ qn̄ fieret vocatio ꝑ ꝑclamationē generalē tūc ſi diceret φ ad conciliū veniāt omnes q̄ venire voluerint tūc nō artenť ad veniendū niſi qui volūt iuxta doctrinā Inno. ꝛ doct.in c.dilecti de excep. Si aūt ſit mandatū φ veniāt ꝛ nō poniť in eoꝝ volūtate tūc ſi ſūt epiſcopi aut ſunt vocati vel citati aut nō.ſi ſūt vocati tūc debēt venire ꝛ nō ꝯtemnē. xviij.diſ.c.nō oportet. ꝛ.c.ꝑuenit.niſi ſit graui neceſſitate detentus: qꝛ tūc ſi nō venit ꝑſonaliť excuſať:ut.xviij. di.ſiquis epoꝝ. ꝛ.c.ſiquis epiſcopus metropolitanus. ꝛ maxime ſi eſt granis corporis infirmitas nō ſi leuis: ut no.xviij.di.c.placuit.facit ō re iudi.l.q̄ſitū.ff. ꝛ que ſint legitime cauſe excuſantes a veniēdo perſonaliter. notat glo.in dicto.c.placuit.vbi textꝰ in verbo maxime debet exponi.i.tm̄. Et ſunt relinquēde cauſe iudicis arbitrio: quia nō poſſūt cōmode numerari: ut notat glo.c.ſiquis

iusto de elec.li.vj.in glo.ij.licet multe enumerenť:ut no
tať de ꝯsecra.di.iiij.c.hi de quib⁹.ꝛ di.v.diſcipulos. ꝛ i
l.ij.§.ſiquis in iudicio.ff.ſiquis cau.cum ſequentibus.
Unde ꝯcluditur ꝙ citati vel vocati epiſcopi venire de
bent ꝑſonaliter ſi non ſunt graui neceſſitate detenti ma
xime qñ iurauerũt vt faciũt cõiter ipſi epiſcopi: ut in.c.
ego de iureiuran. Nam ſi ꝯtemnũt tunc venire ſũt piuri
quia inter alia capl'a que iurant eſt ꝙ vocati ad ſynodũ
ibũt:ſed ſi nõ eſſent vocati vel citati q̄uis foret indictuꝫ
ꝯciliuꝫ qui vocati nõ ſunt accedere nõ debent: ut notať
viij.di.ca.de ꝑuile.qui dicit ꝙ epiſcop⁹ etiã ſi videt oẽs
alios epiſcopos ad ſynodum ire ipſe nõ debet niſi voca
tus.ꝛ ita ꝓbat tex.in dicto.c.ego de iureiuran.ꝛ ibi hoc
doc.tenent.Si autẽ vocati ſunt omnes alij clerici vel ca
pitula eccleſiaꝝ cathedralium ſiue etiã laici tunc cũ diffi
cile foret ſingulos clericos ad ſynodum diſtringere vel
laicos vocare aut totuꝫ capitulũ eccleſie cathedralis: qꝛ
hoc eſſet ſpoliare eccleſias ſeruitorib⁹ ꝛ miniſtris tunc
capitula eccleſiaꝝ cathedraliũ poterunt per ꝓcuratores
comparere:ut in.c.fi.de his que fiunt a pla.nec coguntť
omnes cõparere ꝑſonaliter. idẽ credo de quolibet col
legio clericoꝝ vel laicoꝝ vt poſſent cõuenire ſimul oẽs
de collegio ꝛ mittere vnum ꝓcuratorem: ꝛ ideo vna ci
uitas vel etiã vna dioceſis clericoꝝ nõ ſpecialiter voca-
torũ ſed in genere citatoꝝ. Et idem laicoꝝ potuerũt per
ꝓcuratores conſtituere ꝛ mittere ad ꝯcilium.ꝛ hoc ꝓ-
bat tex.in.c.fi.xviij.di.ꝛ de principibus laicis ꝙ admit
tanť ꝑ ſe vel eoꝝ nũcios:eſt tex.de re iudi.ad apoſtolice
li.vj. Nõ enim eſt credendũ ꝙ omnes laici ꝛ clerici ſint
compellendi dimittere ꝓprias familias ꝛ eccleſias ꝛ ve-
nire ad concilium fateoꝛ tamen ꝙ ſi aliqui de eis eſſent
ſpecialiter citati forte quia ageretť eoꝝ cauſa:vel qꝛ eẽt
aliquis inferioꝛ ab epiſcopo clericus aut laic⁹ multe ex-
cellentie aut litterature ita ꝙ eius ꝯcilium vel auxilium
eſſet multũ in concilio neceſſariũ ꝙ ſi eſſet citatus ut ad
eſſet ꝑ ſe ꝑſonaliter ꝙ debẽt cõparere q̄uis ſi foret ſpe-
ciali ter a papa citatus ꝙ compareret:ut in.c.penulti.de
iura. calũ.ꝛ in.c.fi.de dila.ꝛ vtrobiq; notať. Et hoc niſi
citareť qꝛ eligereť eius induſtria ꝑſone ꝓprie ꝛ ex indi
cijs forte conſtat ꝙ ꝓpter induſtriã ſingulariter ꝛ ſpecia
liter comparere nec ꝓcuratorem mittere. ar.l.inter arti
fices de ſolu.licet ſi vocareť ad conciliũ ſpecialiter ꝓ iu
dicio in quo eſſet impeditus nõ videreť tunc in dubio
in hoc electa induſtria ꝑſone ſed potius habitus eſt ten
tus ad iuſticiam cauſe:ut notat Inno.in.c.fi. de offi.de
lega. ꝛ tũc poſſet ſi cauſa patereť ꝑ ꝓcuratorem cõpare
re qꝛ vſus ꝓcuratorũ nõ videť ſublatus etiam ſi citetur
a papa:ut notať in dicto.ca.fi.de dila.ꝛ in.c.pe.de calũ.
Ex quibus concludo epõs ad ꝯcilium citatos debere ꝑ
ſonaliter comparere ſi nõ ſunt impediti legitimo impe
dimento. alij võ inferioꝛes ab epiſcopis poſſunt ꝑ ꝓcu
ratores comparere ꝑſertim collegia ꝛ capitula cathedra
lium eccleſiaꝝ ꝛ cõmunitates:ut in.c.fi.de his que fiunt
a pla. ꝛ idem credo de alijs clericis ab epiſcopo inferio
ribus ꝛ laicis generaliter citatis qꝛ in iſtis vſus ꝓcura
torum nõ videtur interdictus.l.j.§.vſus.ff.de ꝓcurato.
ꝛ licet decretum ſit in epĩs ut vocati hoc caſu ꝑſonaliter
compareant qꝛ in eis videnť electa induſtria ꝑſone cuꝫ
debeant in cõcilio ſedere iudices.ſecus in alijs niſi ꝛ ipi
citarenť ut tñ ꝑſonaliter comparerẽt vel ex indicijs ap
pareret ꝙ eſſet electa induſtria eoꝝ ꝑſone: quia tunc de
berent ꝑſonaliter comparere. ꝛ idẽ qñ natura cauſe ad
quam eſſet in cõcilio citatus nõ admitteret ꝓcuratoreꝫ
ut.in.c.veniens de accuſatio. ꝛ.v.q.iij.in criminalibus.
Quando autẽ epiſcopi eſſent impediti legitimo impedi
mento tunc debent ſe excuſare ꝓprijs litteris. xviij.diſ.
placuit.vel ꝓprio nũcio cui credatur: ut ibi notat glo. ꝑ

tex.xvij.di.nobiliſſimus.ꝛ de offi.dele.prudentia. ꝛ d
reſcript].ex parte.vel ꝑ ꝓcuratorem poſſunt ſe excuſare
ꝛ hoc cautius iuxta notata ꝑ Ci.ꝛ doc.in.l.j.C.de reſti.
in integrũ.ꝛ hoc caſu eſt ſpeciale vt credať nũcio mitten
tis:imo forte credereť iuramento ipſius epiſcopi: ut no
tat glo.fi.iiij.q.v.in.c.quiſquis. An autẽ requirať in
hac citatione ꝑemptoriuꝫ vel pluſq̄ vna citatio vel inti
matio?reſpondeo ꝙ qñ fit citatio vel intimatio per edi
ctum nõ eſt dubium ꝙ nõ requiriť.glo.eſt in.l.papinia
nus.§.ſiqs poſt.ff.de ioffi.teſta. ꝛ ꝙ i hoc caſu ſufficiat
vna citatio vel intimatio:notat glo.xviij.di.ſi epſ.ꝑ tex.
iiij.q.v.c.quiſquis. ꝛ hanc glo. tenent omnes doctores
in dicto.c.ego de iureiurã. Nã hec citatio vł intimatio
fit ad actum extraiudicialeꝫ in quo ſufficit vna vocatio
glo.eſt in cle.j.de hereti.in.v̄.requiſiuit.ꝛ in.c.cupiẽtes
§.qđ ſi ꝑ viginti.in.v̄.ꝓpoſita de elec.li.vj.no. de elec.c.
cum nobis olim.legiſte in.l.ſi ꝯuenerit.ff.de pigno.act.
vbi dicũt ꝙ eſt ſpeciale in illa.l.ꝛ in.l.qui rome.§.cõhe
res de v̄bo.obli.vbi fit mentio de bina reqſitõe ꝛ eſt ibi
ꝯtingẽtia ꝛ nota facti nõ aũt ꝙ ſit neceſſe niſi ſemel inti
mare:ut in.d.l.q̄ rome.§.ſeya.ꝛ no.bar.in.l.pupillo.§.ſi
q̄s ipſi ꝑtori.ff.de opi.no.nũc.ꝛ hoc q̄tũ ad ꝯſtituendũ
vocatũ in moꝛa:ut.l.titia.§.vſuras de lega.ij. Sed ſi vel
let ꝯciliũ ꝓcedere ad ĩpoſitionẽ pene ꝓpter illã cõtuma
ciã tũc requireť trina monitio:ut in.c.j.de pace iura.fir.
in fi.no.in.c.j.de ſupplen.negli.pla.ꝛ in.l.emilius.ff.de
mino.ꝛ ita dꝫ intelligi qđ no.in dicta.l.ſi cõuenerit. ꝛ i
l.in ꝯtractib⁹.§.penulti.ꝛ in auc.hanc auc.C.de nõ nu.
pecu.ꝛ hoc vult glo. in dicto.c.quiſq̄s.ꝛ ꝑ leui pena pu
ta ſuſpenſiõis ĩponẽda rõne cõtumacie ſufficiat illa vni
ca citatio ſi nõ excõicareť ex iſta vna citatõe vt ibi. Sed
q̄d ſi tẽpus eſſet a lege ꝑfixũ ſic ĩ ꝯcilio Conſtantiẽſi qđ
de decẽnio ĩ decẽniũ fiat ꝯciliũ an ex ſolo aduẽtu initij
temporis epiſcopi conſtituantur in moꝛa videtur ꝙ ſic
ꝑ.l.magnaꝫ.C.de ꝯtrahen.ꝛ cõmitten.ſtipu.ꝛ de loca.c.
potuit.Sed veritas eſt in oppoſitũ ꝙ ſolus euent⁹ t̃mi
ni non cõſtituit epiſcopos in moꝛa vt puniri poſſint ut
contumaces.ar.xij.q.ij.in.c. indigne.ꝛ probant iu
ra ante relata:fallit niſi lex aliter diſponeret ut in cãu ca-
pituli potuit.de loca.ꝛ.l.fi.C.de iure emphi.Et ideo va
ſallus non priuatur feudo ſi non defendit dñm queꝫ ſcit
guarraꝫ pati niſi poſtq̄ ter requiſitus fuerit contumax
vt dicto.c.j.in fi.de pace iura.firman. Sed an tunc poſ-
ſit vel debet procuratorem mittere qui pro eo ſit in con
cilio vel pro ipſo vocem habeat.dico ꝙ quando non eſt
impeditus non poteſt mittere : quia indignum ſe facit
cum poteſt comparere dicto.c.ego.de iureiuran.ꝛ pro-
bat tex.in dicto.c.quia propter.Nam habet facultatem
cõmittendi vocem demum quando impeditus eſt. Ad
idem de electione.c.ſi quis iuſto:ſed ſi eſt impeditus le
gitimo impedimento:tunc ſi queris an teneatur mitte-
re procuratorem vel poſſit vt preſit concilio loco ſui et
ſtatuat ꝛ iudicet tunc dico ꝙ poteſt mittere procurato-
rem ſi vult:non tamen artatur.ſic intelligo.v.q.iij.c.ſi e-
grotans.ꝛ.xviij.di.epiſcopus.iunctis his que notã. in
c.quia propter.de elec.vbi eſt caſus ꝙ impeditus iuſto
impedimento poteſt ſi vult cõmittere vocem ſuam.Ad
idem tex.in.c.ſi iuſto.de elec.lib.vj.ſed ſi non vellet non
artaretur niſi papa vel concilium ſibi ſic mandaſſet: ut
ꝓcuratorem loco ſui conſtitueret:iuxta nota.in.c.fi.de
dila.ꝛ in.c.querelam.de ꝓcurato.ſi vero queritur an te
neatur citatus procuratorem mittere ad concilium cuꝫ
eſt impeditus legitimo impedimento qui ſuſcipiat ſta-
tuta cõcilij:ꝛ credo ꝙ mittere teneať:ſic intelligo tex.in
c.epũs.xviij.di.Et rõ ẽ qꝛ ipſe teneť oĩa in ꝯcilio geſta
inſinuare ꝛ palam facere ſuo clero ꝛ populo.xviij.diſ.
c.fi.Si võ queris an teneať mittere ꝓcuratorem in cau

ſis que moturus eſt vel ſuſpecturus nūc nō eſt dubium
ꝙ poteſt ſi cauſe natura patiaṫ:ut.l.mutus.§.j.de ꝓcur.
Sed an debeat tunc ſi citaṫ a papa vel a concilio quod
habet inſtar pape ꝙ ꝑ ſe vel ꝑ ꝓcuratorem cōpareat mit
tere ꝓcuratorem credo ꝙ ſicut nec excuſat euȝ arduitas
cauſe ut notant doc.de vocato a papa in.c.fi.de dilatio.
Et ego credo idem in vocato a concilio.Si aūt eſſet ſim
pliciter citatus an tunc teneṫ ꝓcuratorem mittere dico
recurrendū eſſe ad doctrinam doctoꝝ in.c.querelam de
ꝓcura.⁊ in.l.j.de diuer.⁊ tempo.ꝑſcrip. ⁊ ſm illa debet
mittere vel nō mittere.Que aūt ſit papa contemnētis ve
nire ad ſynodum vel comparere:nam teneṫ compare-
re etiā quando vocatio ſit a principe vel alio inferiore:
ut notat Inno.in.c.cum parati de appella. Reſpondeo
ſi eſt epiſcopus vocatus ad ſynodum ut iudicet aut ſta-
tuit ille qui venire contēnit tūc debet ⁊ poteſt excōmu-
nicari:tex.cōiuncta glo.xviij.di.nō oportet allegat.ij.q.
vj.quiſq̄s ꝓbatus. ⁊ idem ſi illicentiatus recedit anteq̄ȝ
ſynodus diſſoluaṫ ut.xviij.di.ſiquis autē.quia nō dici
tur veniſſe qui nō ſtetit.l.queſitum.ff.de re iudi.ideo ci
tatus comparens nō debet recedere illicentiatus alˀ nō
diciṫ comparuiſſe:ut notat Inno.de accuſa.ca.calūniā.
Bar.in.l.ſi finita.§.iulianus.ff.de dam.infec.Si vō eſt
cōtumax citatus ad conciliū ꝓ cauſa contra ipſum inſti
tuta vel inſtituenda tūc omnia remedia que ꝓdita ſunt
contra contumaces habent locū contra iſtum que reme
dia notanṫ ꝑ glo.in.c.iij.ut lite nō cōteſta. ⁊ ꝑ Specula
torē in titulo de pmo decreto.§.iam de effectu.v.⁊ nota
nam poterit excōmunicari ⁊ pōt fieri miſſio i bonis eiꝰ
⁊ poteſt multari.l.ex quacūq̄ȝ.ff.ſiquis in ius voca.non
ierit.⁊ poteſt iudex incipere a quo vult etiā excōicatiōe
ut in.c.qm̄.§.fi.ut lite non conteſta.licet honeſtius eſſet
ab alijs remedijs incipere:ut no.in dicto.c.iij.ut lite nō
conteſta. ſm Goffredi opinionem que ſic debet intelli-
gi.Quinīmo in cauſis in quibꝰ ꝓceditur ſine figura iu-
dicij vel lite nō conteſta.ut in cauſa hereſis ut in.c.fi.de
hereti.in.vj.poterit veniri ad diffinitiuaȝ in illis lite nō
cōteſta.plus credo ꝙ in oī cauſa in concilio generali po
terit veniri ad diffinitiuā lite nō cōteſta.⁊ contra abſen
tem citatū quando conciliū de abſoluta poteſtate ſic ſta
tueret ꝑ ea que dicam infra in q̄ōne qualis ſit forma ꝓ-
cedēdi dnoꝝ de concilio ⁊ ſententiando.Sed q̄ꝛ dixi ꝙ
poſſunt mittere ꝓcuratorem vel debent reuocare in du
bium q̄ō premiſi de vna.q.qualis oꝫ eſſe tūc ꝓcuratorū
ꝑſona vtruȝ debent eſſe epi queādmodum qui mittunt
ſunt epi videṫ ꝙ ſic nā ſimile eſt in electione: q̄ꝛ impedi-
tus nō debet cōmittere vocem ſuā niſi vni de collegio ⁊
ſic cōcanonico:ut in.c.quia ꝓpter.§.illud de elec.⁊ in.c.
ſiquis de elec.li.vj.⁊ ibi ꝑ Jo.an.in glo.concilij. ⁊ ſuper
illa glo.in nouella.Ad idem de reſcrip.c.ſtatutum.§.in
nullo.li.vj.vbi delegatꝰ nō pōt ſubdelegare alia forma
quā facit de ordinata poteſtate papa videlicȝ canonico
vel exiſtenti in dignitate. Ad idem q̄ꝛ ſi aliqua eſſent in
concilio tractanda ordinis epalis illa nō poſſent ꝑ epm
demandari inferiori ab epiſcopo:ut no. de cōſue.quan
to.⁊ de conſecra.eccleſie vel alta.ca.aqua.Item q̄ꝛ nō vi
detur quis poſſe ꝑ alium q̄ō ꝑ ſe nō poteſt. ſed inferior
ab epiſcopo nō pōt ꝑ ſe in concilio ſtatuere vel iudicare
ut.ſ.dixi:igiṫ nec ꝑ aliū:ut in.c.poſt ceſſionem de ꝓba.
⁊ in.c.ꝙ alicui ſuo de regu.iur.in.vj. In contrariū facit
q̄ꝛ q̄ in concilijs agitanṫ ut plurimū ſūt iuriſditiōis epi
ſcopalis:ſed ea que ſunt tm̄ iuriſditionis epalis poſſunt
ꝑ epiſcopum cōmitti cuicūq̄ȝ minori vel maiori:vt no.i
dicto.c.aqua.licet non ea que ſunt ordinis videṫ igitur
ꝙ quilibet clericus erit ſufficiens ꝓcurator dummodo
habeat alˀs legitimā ꝑſonaȝ.Nō ob.quod diciṫ de elec.
quia ſpecialiter eſt hoc illud in electione ſtatutum imo
⁊ alij qui non ſunt de collegio poſſunt admitti:ut in.c.ſi
quis iuſto.§.fi.de elec.li.vj.⁊ hoc volēte capitulo. Nec
obſtare videṫ de reſcrip.ſtatutum.§.in nullo. nam licet
ille textus loquaṫ in delegatis pape vel in ſubdelegatis
ab eis nō habet locum in ordinarijs:ut ibi notant doc.
Item quilibet in omni actu admittiṫ ꝓcurator ⁊ cenſe
tur habilis qui nō reperitur expreſſe ꝓhibitus:quia edi
ctum de ꝓcuratoribus eſt ꝓhibitoriū vt is demū videa
tur ꝓhibitus qui expreſſe ꝓhibitus eſt.l.mutus.§.pmo
de ꝓcuratoribꝰ.⁊ in.c.pmo de ꝓcura.in.vj.⁊ inſtitu.per
quas ꝑſonas nobis acqui.§.fi.Sed in hoc nō reperitur
ꝓhibitus etiaȝ laicus.vnde videṫ ꝙ ⁊ laicus eſſe poteſt
ibidem in concilio ꝓcurator. Item quia quando illud
quod geritur nō eſt malum nec ſui natura illicitū quod
quis nō poteſt ꝑ ſe poteſt ꝑ alium:patet in.l.queſituȝ.ff.
de in ius voca.⁊ in laico qui non poteſt ꝑ ſe tractare ſpi
ritualia ⁊ tamen poteſt eſſe in tractandis ſpiritualibus
ꝓcurator:ut in dicto.c.j.de procura.in.vj. ⁊ ideo poteſt
laicus ꝓcurator conſtitui ad conferendum beneficium
eccleſiaſticum: ut notant doctores in.c.accedens de pre
ben.⁊ multo magis poteſt conſtitui procurator ad acce
ptandū ⁊ tamē ꝑ ſeipſuȝ beneficium eccleſiaſticū confer
re nō poteſt vel pro ſe acceptare. ⁊ regula in.c. q̄ō alicui
ſuo.loquiṫ in maleficijs ut maleficium quod quis per
ſe nō poteſt cōmittere nō poſſit alieno nomine facere ut
ibi notat glo. Ex quibus videṫ inferri ꝙ etiaȝ laicus
poſſit conſtitui ꝓcurator ut interſit ꝓ aliquo epiſcopo i
concilio ⁊ eius nomine ſtatuat atq̄ȝ iudicet. mihi tamē
videtur ſic dicendū:nam aut queris vtrum de ordinata
poteſtate poſſit conſtitui ꝓcurator inferior ab epiſcopo
clericus vel laicus qui interſit ꝓ epiſcopo conſtituente i
concilio ad iudicandū ⁊ ſtatuenduȝ nomine conſtituen
tis:⁊ tunc dico ꝙ non. Nam licet hec ſint iuriſditionis
tamen demū adminiculo ordinis epiſcopalis exerceṅṫ
ut ſupra oſtēdi ꝙ hoc ius ſtatuendi ⁊ iudicandi in con
cilio competit ſolum ordini epiſcopali. Iſta ergo talia
q̄ꝯuis iuriſditionalia non poſſunt inferiori ab epiſcopo
demandari vel cōmitti ꝓbatur in ſimili in cauſa matri
moniali que nō poteſt cōmitti inferiori epiſcopo xxiij.
di.illud.iij.q.vj.c.hoc quippe.⁊.q.viij.c.ſiquis cuȝ duo
bus ſequētibꝰ. Item clericū cauſa diſcipline verberare
hoc nō licet etiā ex cōmiſſione laico.lxxxvj.di.nō liceat
notaṫ.xlv.di.in ſūma.hec igiṫ ⁊ ſimilia q̄ꝯuis ſint iuriſ
dictionis ſine aminiculo ordinis expediri nō poſſunt ⁊
ideo cōmitti vel demandari nō poſſunt ſicut ea que or
dinis ſunt epiſcopalis nō poſſūt demandari.hoc notan
ter dixit glo.xcv.di. peruenit circa fi.pme glo. fateor tm̄
ꝙ ſi conciliū vellet etiam laicū ꝓcuratoreȝ admittere ꝙ
poſſet cum habeat liberā facultatē ſtatuēdi. Nam quē
admodū papa poteſt laico poteſtatē tractandi quecūq̄ȝ
ſpiritualia concedere.lxiij.diſ.adrianus.⁊.c.in ſynodo.
ita etiaȝ conciliū poteſt quia ſi papa ſolus poteſt fortiꝰ
tamen eſt in cōcilio.⁊ idem ſi papa nō eſſet ſed alteri cō
miſiſſet ſpecialiter q̄ꝛ ibi papa eſſe cenſereṫ ſed ſi nō eēt
ibi papa quia non voluiſſet ſynodum congregare vel ei
auctoritatem interponere tunc etiā poterit conciliuȝ:q̄ꝛ
ut.ſ.dixi omnis poteſtas pape eſt tūc penes vniuerſalē
eccleſiā ⁊ in concilio.vnde ɔciliū laicū ꝓcuratorē poſſet
admittere ad ſtatuendū ⁊ iudicandū.Si vō queris vtrū
laicus vel alius clericus nō epus poſſit ɔſtitui ab epo ꝓ
curator ad recipiendū ſtatuta concilij vel ad ꝓprias cau
ſas epi tractandas agendo vel rn̄dendo etiā ſi talis eſſet
cauſa cuiꝰ ipſe ɔſtitutus ꝓcurator nō eſſet ꝑ ſe vel capax
tūc hoc nō obſtāte poterit eſſe ꝓcurator ꝓ epo:dicto.c.
j.de ꝓcur.in.vj.⁊ no.ꝑ Jo.an.i dicta regl̄a q̄ō alicui ſuo
i mercurialibꝰ ⁊ h̄ qn̄ nō ſūt ſpūalia ſȝ tpalia:vlˀ ſi ſūt ſpūa
lia laicꝰ in iudicio nihil ſpūalitatis exercet ſȝ forte ſolū i

iudicio diſputat de effectu actus ſpiritualis an tenuerit ⁊ tunc ad talem caſum ſpiritualē poſſit ſed ſi in concilio laicus nō haberet ſimplicit inquirere de effectu actus ſꝫ haberet ipſum actū ſpūalē gerere tūc nō poſſet cōſtitui laicus ꝓcurator qui ſpūalia tractare nō pōt: ut in. c. decernimꝰ de iudi. Et iō qñ ꝯſtitueretur ꝓcurator ad actum quē ipſe deberet deducere etiā ꝓcuratorio nomine dñi de nō eſſe ad eſſe vel de eſſe ad nō eſſe tūc nō poſſet conſtitui ꝓcurator ita intelligit paulus de liazariis illud. ca. pmū de ꝓcura. in. vi. iō nō pōt conſtitui ꝓcurator ad eligendū: ut no. Jo. an. in dicto. c. qō alicui de regu. iur. in vi. hoc modo debet ītelligi glo. in. c. ad apoſtolice de exceptio. que dicit ꝙ illud qō quis nō pōt ꝑ ſe nō pōt pro alio. Quando aūt talis ꝓcurator haberet ſolum tractare de effectu vel nō effectu vtrū ſubeſſet vel nō alicuiꝰ actꝰ ſpūalis tūc poteſt eſſe ꝓcurator. vnde laicus pōt aſſumi conſiliariꝰ vel aſſeſſor a iudice qui cognoſcit de duabus electionibꝰ in diſcordia celebratis. Nō obſtant pdictis notata in dicto. c. accedens de pben. vbi pōt cōſtitui laicus ꝓcurator ad conferendū beneficiū ⁊ ad acceptandū qꝛ pdicta que dixi ꝙ laicus non pōt ſpūalia tractare loquuntur qñ illa faceret ſuo noīe vel qñ ex tali actu ſibi ius vel actio aliqua quereretur ut cū vendit ꝓcuratorio noīe eccleſie naꝫ tūc ſibi quereretur actio ad preciū que nō tranſit in eccleſiā ſine ceſſione tunc nō poteſt hoc facere vt ꝓcurator. ſecus ſi nihil facit ꝓprio noīe ⁊ nihil ſibi acquiritur vt cū confert vel acceptat beneficiū tūc poteſt vt alterius ꝓcurator facere. Nō obſtāt notata ꝑ Jo. an. in dicto. c. qō alicui ſuo de regu. iur. in. vi. vbi tenet ꝙ nō pōt quis cōſtitui ꝓcurator ad eligendū ⁊ tñ ibi nihil ſuo nomine facit ⁊ nihil ſibi acquirit: qꝛ ideo nō pōt qꝛ nō eſt pſona determinata que debeat eligi vnde ſatis in arbitrio laici remittitur actus ſpūalis electionis ⁊ iō ſi eſſet cōſtitutus ad pſonam certam eligendā tūc valeret cōſtitutio ꝑ pdicta ⁊ ita tenet ibi Jo. an. ⁊ qñ procurator laicus vt ꝓcurator poſſit aliqua tractare ſpūalia plene dixi in c. de criminis de iudi. fallit niſi habilitas eſſet rōne excōicationis. qꝛ ſicut excōicatus nō poteſt eſſe in iudicio ꝑ ſe vt de iudi. intelleximus. ita nō pōt agendo vel defēdendo vt ꝓcurator ꝓ alio interuenire: vt nota. in. c. poſt ceſſionē de ꝓba. idem credo qñ pſona eſſet inhabilis ut qꝛ eſſe nō poteſt ex quacūqꝫ cauſa ꝓcurator ut femina ſi ex defectu intellectus quis eſſet inhabilis ꝑ ſe qꝛ etiam non poterit ꝓ alio: ut. iii. q. vii. §. tria. xv. q. i. §. itaqꝫ. ⁊ de ſponſa. dilectus cū ſimilibus. Jdem ſi impubes qꝛ ad lites in ꝓcuratore requiritur etas. xxv. annoꝝ. in aliis autē caſibus ſi eſt pſona habilis ⁊ eſſe poſſit ꝓcurator credo ꝙ admittatur ꝓcurator ꝗuis ꝑ ſe actum illū aut litē exercere nō poſſet ꝑ pdicta iura. An aūt inhabilis poſſet cōſtitui ꝓcurator ad ſubſtituendū ſaltim habilē dico put dicit glo. in cle. religioſus de ꝓcura. in glo. fi. in fi. quia aut ipſo iure eſt inhabilis ut excōicatus qui ſi conſtituitur ꝓcurator etiam ab ignorante ipſo iure eſt inhabilis qñ tēpore conſtitutiōis eſt iam excōicatus etiā ſi ſit occultus ita ꝙ nec valeat impetratio que fieret ab eo conſtituentis noīe nec etiā iudiciū etiā ſi nō opponatur ei de inhabilitate excōicationis. Nā eius tollerantia vel ꝙ ſi ſit reputatus excōicatus nō facit ꝙ impetrata ꝑ euꝫ pro alio valeant vel teneat iudiciū ꝑ ipſum agitatū ꝓ alio ꝑ tex. i. c. nouit de ſen. excō. ⁊ viii. q. iiii. c. nōne. ⁊ l. barbarius de offi. pſidis. ꝑ que iura tenuit Archid. ꝙ impetratio ⁊ iudiciū ab excōicato occulto ꝓ alio factuꝫ valeat ꝓpter eius tollerantiā: ſꝫ nō bene dicit qꝛ illa iura loquūtur qñ geſta concernūt publicaꝫ vtilitatem ⁊ tūc tollerantia facit illa valere. ſed excōicatū impetrare ꝓ alio vel iudiciū agitare cōcernit priuatā vtilitataꝫ in qua ꝙ quis tolleretur vt habilis tollerantia nihil opatur: vt notant doc. de elec. c. nihil. ⁊ de ꝓcur. c. fi. ⁊ in. c. veritatis. de dolo ⁊ cōtuma. vñ geſta ꝑ eū ꝗuis occultū vel tolleratū nō valēt. Quare cōcludo ꝙ geſta ab excōicato ꝓ alio qui tpe quo fuit cōſtitutus ꝓcurator erat excōicatus ſiue ſit iudiciuꝫ ſiue impetratio reſcripti non teneat etiā ſi nulla ſit facta oppoſitio excōicationis licet Jo. calderini tenuerit contrariū in quadaꝫ diſputatione que incipit excōicatus q̄ cōmuni opiniōe ⁊c. ⁊ videtur de mēte Jnno. in. c. poſt ceſſionem de ꝓbationibus. vbi ſentit ꝙ ſit neceſſaria exceptio ut acta iudicii nō valeant facta ꝑ excōicatū ꝓcuratorio noīe alterius quaſi cōis error habeatur ꝓ veritatate l. i. C. de teſta. ⁊ ſic valeat īpetratio ꝓ alio facta ab excōicato qui nō reputabatur excōicatus ⁊ valeat iudiciū ꝓcuratorio noīe alterius factū ꝑ excōicatū ſi nō fuit oppoſitum ſicut valeret ꝓpriū iudiciū ꝓprio noīe excōicati ab ipſo factum exceptione nō oppoſita ꝑ. c. pia de excepti. in. vi. hanc ſnīam ſequūtur aliq moderni in. c. i. de reſcrip. li. vi. ſed nō dicūt verū. pmo quia illud de impetratione facta ab excōicato occulto ꝓ non excōicato ꝙ teneat vt dixit glo. in. c. fi. de ꝓcura. oēs doct. cōiter ibi reprehendunt reſpondentes ad tex. capli adl ꝓbanduꝫ de re iudi. ⁊ ad. l. barbarius. ꝙ illa iura loquūtur in actibꝰ publicis nō in priuatis in quibꝰ cōis error nō ſupplet inhabilitatem pſone ſaluo ꝗ ad tollendā exceptionē macedoniani. l. ſiquis patrē. ff. ad macedo. ⁊ ꝙ impetratio ꝑ excōicatū facta etiā ꝓ dño cōſtituente nō excōicato nō valeat ipſo iure eſt tex. in. c. poſt ceſſionē de ꝓbati. ⁊ de reſcrip. c. i. li. vi. Similiter dico ꝙ acta iudiciaria ꝑ excōicatum facta ꝓcuratorio noī alterius nō valent ipſo iure etiā ſi nō fuit de excōicatione exceptum ſi tpe cōſtitutiōis ꝓcurator erat excōicatus ⁊ ſiue cōſtituens ſciuit ſiue ignorauit ꝑ iura antedicta nō obſtat ſi dicitur īmo geſta cum tali excōicato deberent valere: qꝛ ſi acta gererentur cum ipſo eius noīe nō oppoſita exceptione valerēt: ut in. c. pia de exceptio. li. vi. Primo qꝛ aliud eſt in pncipali excōicato qui nō eſt impeditus agere in fundamento ⁊ radice debiti ⁊ actionis cū habeat ius formatū ⁊ facultatē agēdi ante excōicationē. ⁊ iſtud ius agendi ꝑ excōicationē eſt tñ infectū quo ad exercitiū: ideo data habilitate agēdi a pncipio ſupueniens impedimentū nō impedit validitatem geſtoꝝ niſi opponatur ⁊ per viam exceptionis quis reiiciatur ſed in ꝓcuratore datur vitiū in radice. i. tēpore cōſtitutionis qꝛ cōſtitutio ipſo iure nō valet: ut de ꝓba. c. poſt ceſſionē. ideo acta cū tali ꝓcuratore ſūt nulla tanqꝫ facta cū falſo ꝓcuratore ſiue cū illo qui nūqꝫ habuit mādatum ⁊ ſic nō valent acta etiā ſi nihil fuerit oppoſitum

Ex quibus ꝯcludo ꝙ ab initio ꝓcuratoris cōſtitutio facta de excōicato etiaꝫ occulto ⁊ tollerato eſt ipſo iure nulla ⁊ ꝙ geſta ab eo nō valent tanqꝫ a falſo ꝓcuratore facta: iō nō valet impetratio ab ipſo facta alieno nomīe ⁊ iudiciū ꝑ ipſum alieno noīe agitatū etiā ſi de excōicatione nō fuerit oppoſitū licet ſi fuiſſet iudiciū agitatū ꝑ ſe valeret non oppoſita ab aduerſario exceptione. Et ex hoc infertur ad ꝓpoſitum ꝙ cū ꝯſtitutio ꝓcuratoris excōmunicati ſit ipſo iure nulla etiā exceptione nō oppoſita ut dicto. c. poſt ceſſionē. ꝙ ſubſtitutio facta ꝑ eū eſt ſimiliter nulla ipo iure. ar. c. iudex in fi. de offi. dele. li. vi. Si aūt eſſet inhabilitas in ꝯſtituto ꝓcuratore ꝓpter defectū auctoritatis ut in monacho qui nō pōt eſſe ꝓcurator ſine ſupioris auctoritate cū non habeat velle vel nolle. xii. q. i. c. nō dicatis. tūc etiā nor poteſt aliū ſubſtituere ſine pdicta licentia vel auctoritate: ut de ꝓcur. cle. religioſus Si vō eſt ꝓcurator inhabilis ita demū ſi exceptio inhabilitatis fuerit oppoſita tunc pōt ſubſtituere: ut in dicta decretali iudex in pn. c. de offi. dele. notat Ci. ⁊ docto. in l. qō quis. C. de ꝓcura. Bar. in. l. i. §. ceterū. de acquirē. poſ. Ueniamus nūc ad queſtionē an ut poſſit dici eſſe

cōciliū ſit opus ꝙ ad minus ſint preſentes due partes il
loꝝ qui vocandi erant. Uidet̄ ꝙ ſic: per nota. per glo. in
c. bone. de poſtu. prela. ⁊ per ea que no. doct. ⁊ Jo. an. in
c. j. de his que fi. a maio. par. ca. no. in. c. licet. ⁊. c. bone. d̄
elec. cuꝫ ſimili. Et eſt tex. de iure ciuili in. l. plane. ⁊. l. nul
li. ff. q̄ꝺ cuiuſcꝫ vniuer. no. ⁊ in. l. nominationū. C. de de
curi. li. x. In quibus iuribus ꝓbat̄ ꝙ qn̄ debent coadu
nari vniuerſitates ſiue collegia debent cōuenire ſaltem
due partes vocandoꝝ: ut dicta. l. plane. ⁊ illud q̄ꝺ dein
de facit maior pars preſentiū: id videt̄ eſſe ratum ⁊ non
al's. l. q̄ꝺ maior. ff. ad munici. ⁊ ibi Bar. ⁊ eſt tex. in. l. fi.
C. de predi. curia. li. x. ibi: nec ex tabula decretū recitari
quaſi dicat ꝙ nō ſufficit ſolum vocatos niſi veniāt: ita in
telligit illam. l. ⁊ vult Bar. in. l. omnes populi. in prima
char. in q̄ōne qualiter ſtatuta fiāt. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ no.
glo. in. l. aliud. §. refert. ff. de iureiur. vbi expreſſe glo. di
cit ꝙ debēt eſſe due partes vocandoꝝ. In contrariū vi
detur: nam perlegant̄ quotquot vnqꝫ fuere cōcilia ma
ius q̄ꝺ vnqꝫ fuerit ꝓut legeriꝫ fuit ſexcentoꝝ triginta pa
trū: ⁊ fuit quartū conciliū Calcedonēſe. xv. di. §. quarta.
⁊. xvj. di. c. ſexta. §. quarta. Primū enim cōciliū nicenuꝫ
fuit tm̄. cccxviij. patrū. Secundū vero Cōſtantinopolita
nū fuit centū quinquaginta patrū. Tertiū ephesinuꝫ fuit
tricentoꝝ patrū. ⁊ Quartū Calcedonēſe fuit ut ſupra di
xi. Naꝫ quinta ⁊ ſexta Cōſtantinopolitana ſynodus fu
it tm̄ centū quinquaginta patrū: ut ꝓbat illud. c. probat
etiam tex. xvij. di. §. hinc etiam. vbi in ſentētia lata pro ſi
macho papa poſt Rauenatū archiep̄m ſolū. lxxv. epiſco
pi ſubſcripſerūt: ergo illud cōciliū nō fuit duarū partiū
vocandoꝝ: nec aliquod aliud mūdi conciliū: quia clarū
eſt ꝙ ſunt pluſqꝫ tria milia ep̄i ⁊ tn̄ nunqꝫ ut dixi fuerūt
vltraqꝫ ſexcentū triginta ad plus. Igit̄ dico ꝙ illa iura
que dicunt ad eſſe debere due partes vocandoꝝ nō ha
bere locū in cōcilijs generalibus: uel vbi totus orbis vo
candus eſt. patet etiam in cōcilio cōgregato tēpore Ca
roli magni ab Adriano papa: in quo interfuerūt tm̄ cen
tū quinquaginta tres ep̄i. lxiij. di. adrianus. Poſſet eti
am dari regula mag̃ magiſtralis ꝙ quotiēs īminet gra
ue periculū: ut̄ neceſſitas ibi vocata vniuerſitate ad locū
uel diem certū poteſtas ſit apud cōparētes: etiam ſi non
ſint due partes vocandoꝝ preſentes: hoc probat̄: q2 vbi
īminet periculū ⁊ neceſſitas reipublice ⁊ bonū publicū
eius ſoli priores uel ſcabini ſiue decuriones ciuitatis ēt
ſine cōcilio populi poſſunt tranſgredi ſtatuta ⁊ leges ci
uitatis: ut ſingulariter notauit Bar. in. l. cū nauarcoruꝫ.
C. de nauicu. li. xj. ⁊ hoc forte voluit glo. in dicta. l. aliud
§. refert. ff. de reg. iur. duꝫ dixit primo ꝙ populus poteſt
uel decuriones qui preſint loco populi. hoc probatur in
electōibus ad prelaturas eccleſiaꝝ. nam cū in illis ſit ma
ximū periculū in mora: ut de electi. cum inter. Certe qn̄
inſtat dies ⁊ terminus electiōis: tunc vnus ſolus conſti
tuit alios in mora: ⁊ ipſe ſolus pōt eligere. xlv. diſ. c. fi. et
ita volunt doc. in. c. cum nobis olim. de elec. licꝫ Abbas
cōtrariū dixerit ⁊ male: qui voluit ꝙ poteſtas maioris
nunqꝫ deuoluat̄ ad minorē niſi ex delicto: per. c. gratuꝫ.
de poſtu. prela. volens ꝙ ex cōtumacia nō deuoluat̄ po
teſtas maioris partis ad minorē. Sꝫ male dixit: q2 ſi fa
tere ꝙ ex delicto poteſtas maioris partis deuoluit̄ ad
minorē: ut dicto. c. gratū. de poſtu. prel. neceſſe habebat
dicere ꝙ ſi maior pars eſt cōtumax uel negligens in eli
gendo ꝙ poteſtas deuoluat̄ ad minorē. naꝫ cōtumacia
eſt delictū. l. omne delictū. de re. mili. ⁊ negligētia ē pec
ca tū grauiſſimū. xxiiij. q. j. officij. ⁊ ſic ex tali peccato de
cens eſt ꝙ ſubſiſtēte periculo poteſtas deuoluat̄ ad nō
cōtumacē: q2 iſta pars nō cōtumax que curat occurrere
periculo eccleſie debꝫ dici maior ⁊ ſanior: ut i. c. j. de his
que fi. a maio. par. ca. vbi probat̄ ꝙ debet attēdi q̄ꝺ ob
ijcit minor pars qn̄ eſt iuſtius ⁊ vtilius qꝫ ꝙ a maiori ꝑ
te obijciat̄. Uidemus ſil'e ꝙ tutor ante cōfectū inuenta
riū ⁊ ante ſibi decretā adminiſtrationē adminiſtrat res
tempore perituraſ. Uidemus enī ꝙ multa ꝓpter pericu
la cōcedunt̄ que al's nō cōcederēt̄: ut in. c. qm̄. ut lite nō
cōteſta. facit. l. j. qn̄ licet ſine iudi. vin. ⁊ in. l. ait pretor. §
ſi debitorē. ff. que in frau. cre. Non eſt igit̄ mirū ſi in vo
catiōe cōcilioꝝ generaliū: que vocatio nunqꝫ fieri debꝫ:
niſi qn̄ īminēt grauiſſima pericula hereſim uel papatus
cōtentio aut ſciſmat̄. xv. di. c. j. lxxix. di. c. ſi duo. ⁊. c. ſiqs
pecuniā. ſi hoc caſu nō requirit̄ ꝙ adſint due partes vo
candoꝝ: cum difficilima eſſet cōtentio duarū partium.
Et ideo credo ꝙ poteſtas remaneat penes cōparētes in
termino quotquot ſint: ſic limito. l. nulli. ⁊. l. plane. ff. q̄ꝺ
cuiuſcꝫ vniuer. no. ut cōparētes ſi nō ſunt due partes vo
candoꝝ nō habeāt auctoritatē ſtatuēdi: nec ius eis ꝯpe
tat totius vniuerſitatis vocate: niſi quādo īmineret gra
uiſſimū periculū ⁊ vocati nō venirēt: tunc poteſtas vni
uerſitatis ſit ⁊ remaneat penes cōparētes: per not. in di
cto. c. cum nobis olim. ⁊ in iuribus ſupradictis. ⁊ ꝑ not.
per Bar. in dicta. l. nauarcoꝝ. C. de nauicu. li. xj. Credo
tn̄ ꝙ ſi apud ſolos ꝯparētes ſit poteſtas: etiā ſi eēnt duo
ep̄i: ut no. in dicto. c. cū nobis oliꝫ. ꝙ de honeſtate debe
rent vocari ⁊ cōſtringi tot ad cōparendū ꝙ poſſint audi
re cauſas criminales ep̄i: ⁊ ſic ad minus requirerent̄. xij
ep̄i. xv. q. vij. felix. ⁊. ij. q. v. c. preſbyter: ⁊ hoc qn̄ a ꝯcilio
abeſſet papa uel habēs poteſtatē ab eo ſine ſpeciali mā
dato. nam ſi adeſſet papa in cōcilio aduenīēte tēpore: ip
ſe cum vno ep̄o conciliū faceret alioꝝ abſentia nō obſtā
te: q2 ipſe eſt ſupra cōciliū regularit̄: ut de elec. ſignifica
ſti. ⁊ ſolus pōt audire etiam cās crīales ipſoꝝ ⁊ vni ſoli
delegare: nec tunc requirit̄ numerus. xij. ep̄oꝝ: ut de do
lo ⁊ cōtu. c. veritatiſ. ⁊ de accu. c. cū dilectus. Qꝫuis credā
ꝙ idem ſit qn̄ eſſet cōciliū ⁊ papa abeſſet: uel ſpecialis le
gatus: ut quotquot eſſent illi de ꝯcilio etiam pauciores
xij. ep̄i ipſi haberēt poteſtatē cognoſcendi: Et ideo. s̄. di
xi ꝙ de honeſtate deberēt habere. xij. ad minus. Credo
etiam ꝙ qn̄ cōſtaret notorie ꝙ abſentes contēnerēt mā
data ⁊ nollēt cōparere ꝙ apud alioſ obedīētes poteſtas
remaneret: per dictū. c. gratū. de poſtu. prela. q2 iſte con
temptus eſſet peccatū grauiſſimū: ⁊ ex hoc poteſtas de
uolueret̄ ad alios. ſecus ſi nō cōſtat ꝙ faciant cōtēpnē
do vocationē. ſed q2 forte nō videret̄ eis vtilis coaduna
tio: tunc qui cōparuerūt pauciores duabus partibꝰ non
habebūt auctem ſtatuendi: ſic intelligo que. s̄. dixi. Et
ex his cōcludo ꝙ ſi in cōcilio eſt papa uel alius: habens
eius ſpeciale mandatuꝫ: ꝙ etiam ſi cōueniant aliqui ep̄i
etiam ſi vnus ꝙ illi faciāt conciliū. Quādo vero abeſſet
papa uel alius habēs ſpāle mandatū: quo caſu eſſe poſ
ſet: etiā aliqn̄ generale conciliū ſm̄ ea que dixi. s̄. in que
ſtiōe: quis poſſit cōciliū cōuocare uel ei auctorari: tunc
ſi erūt ſaltim. xij. ep̄i ita ꝙ poſſint audire cauſas crīales
alioꝝ epiſcopoꝝ: tunc illi incūctant̄ faciēt cōciliū genera
le: lꝫ credā ꝙ idem eſſet etiā ſi cōuenirent pauciores per
ſupradicta. Modo videamus que poſſunt in ꝯcilio
generali expediri: ⁊ cōtra quos. Et videtur ꝙ indefinite
omnes lites que in quacūqꝫ prouincia orte fuerint poſ
ſint ſi aliter nō ſunt ſopite in ꝯcilio generali determina
ri: tex. videt̄. xvij. di. multis. ibi: ſi vero in qualibet ꝓuin
cia. Ad idē videt̄ tex. xviij. di. de concilijs. vbi eſt regula
ꝙ conciliuꝫ iudicat de oībus querelis q̄ inter diuerſos
eccleſie ordines oriri ſolent: qui tex. etiam intelligit̄ de
laicis ut ibi glo. ij. Nam ⁊ ipſi de ordine ſunt eccleſie. xij
q. j. c. duo ſunt genera. qui tex. licꝫ loquat̄ de cōcilio pro
uinciali fortius pōt extendi ad generale conciliū: cū ea
dē ſit ratio in toto que in parte: imo maior. Ad idē text.
in. c. habeat̄. ⁊ in. c. ꝓpter eccleſiaſticas. xviij. di. naꝫ tex.

in.c.habeat̃.vult ꝙ omnes cõtrouerſie in cõcilijs ſopiã
tur:ut ſolẽne deo ieiuniũ offerat̃:⁊ loquit̃ de ieiunio q̃
drageſime:ad quod etiã laici ſũt aſtricti:ut in.c.ij.de ob
ſer.ieiu.vnde ut laici bene ieiunare poſſint eorũ ſunt ſi-
multates ſiue cõtrouerſie in cõcilio ſopiẽde. ⁊ eſt tex.in
c.ꝓpter.eccleſiaſticas cãs.qui dicit ꝙ ꝓpter eccleſiaſti-
cas cauſas ⁊ que exiſtũt cõtrouerſias.Unde notãdũ eſt
ꝙ ibi illud relatiuũ que:relatũ cum copula ⁊:ampliat ⁊
nõ reſtringit:ut.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iij.vnde cũ di-
xerit de eccleſiaſticis cauſis in cõcilio dirimẽdis: et de-
mũ ſubdat de cõtrouerſijs alijs:opus eſt intelligere de
alijs nõ eccleſiaſticis:⁊ ſic de cauſis ſecularibus: Idem
tex.eadẽ. di.c.nõ oportet.duꝫ dicit ꝙ epi doceant que
ſunt vtilia ad correctionẽ eccleſie ⁊ ceteroꝝ. hoc etiam
ꝓbatur in.c.ſcitote.vj.q.iij.vbi tex.dicit ꝙ omẽs cauſe
epoꝝ ⁊ alioꝝ ſacerdotũ ⁊ ciuitatũ ad iudiciũ ꝯcilij refe
rant̃:⁊ q̃uis ut dixi iura hec plurimũ loqui videantur
in ꝓuincialibus cõcilijs:tñ idem ⁊ forti⁹ videt̃ de cõci
lio generali ut ibi oẽs cõtrouerſie etiã inter laicos de-
beant determiari. Nam cõcilia ſunt inuenta ſm ritum
gentiliũ. Naꝫ romani dum erãt in gẽtilitate oĩa in ꝯci-
lijs determinabant:ut ꝓbat tex.xv.diſ.§.ſynodus. ⁊ iõ
oĩa ſilitudinarie in cõcilio pape determinãda ſunt. In
cõtrariũ tñ facit:qꝛ nõ eſt maioꝛ regulariter auc̃tas cõ-
cilij generalis q̃ꝫ auc̃tas pape:imo exceptis tribus caſi-
bus inferioꝛ auc̃tas ꝯcilij generalis ipſo papa:ut de ele
ctio.c.ſignificaſti.no.iiij.di.c.in iſtis.⁊.xxxv.q.ix.c.ve-
niam.ſed papa extra terras eccleſie nõ iudicat de cauſis
mere ſecularibus inter laicos niſi in certis:qui no.in.c.
licet ex ſuſcepto.⁊.c.ſi.de fo.ꝯpe.⁊ de iudi.c.nouit. qui
fil̃.ſint legi.c.tãto.⁊.c.latoꝛ.ergo minus generale cõcili
um poterit etiã in quo preſidet papa qñ in ipſo cõcilio
ſolum ipſi cõueniũt ut dixi:⁊ tunc nõ poſſint mere iura
ſecularia pertractari ſed ad ꝓprios iudices remittãtur.
Quid igit̃ dicendũ:Ego ita dicerẽ ꝙ aliqñ cõciliũ eſt
generale in quo cõueniũt ſolum epi et pape auctoritas
interuenit:⁊ cõuocant̃ demũ in eo clerici uel etiaꝫ laici:
qui ut dixi etiam vocandi interdũ ſunt pro cauſa fidei:
tunc in hoc cõcilio nõ poterũt terminari niſi cauſe que
ſpectant ad forũ eccleſiaſticũ:ut cauſe epoꝝ uel aliorum
clericoꝝ ⁊ eccleſiaꝝ:⁊ etiaꝫ cauſe ſeculariũ in caſibus no
tatis in.c.licet ex ſuſcepto.de fo.cõpe.⁊ in.c.nouit.de iu
di.videlicꝫ qñ ſecularis iudex negligens foret ſm ea q̃
infra dicam in qõne:an papa reuocet ſniam ceſaris:uel
ſi cõſuetudo diſponeret:uel deeſſet iudex ſecularis qui
iuſticiã adminiſtraret:ut dicto.c.licet ex ſuſcepto.de fo
ro cõpe.⁊ in alijs caſibus ibi notatis. cauſe aũt alie me-
re ſeculares ⁊ inter laicos iuriſditioni eccleſie nõ ſuppo
ſitos in tali cõcilio nõ poterũt terminari per iura ſupra
allegata:de iudi.c.nouit.⁊ in.c. licet ex ſuſcepto.⁊.c. ſe.
⁊ in.c.ſi clericus laicũ.de foꝛ.cõpe.⁊ in.c.cauſam.⁊ in.c.
latoꝛ.qui fil̃.ſint legi.niſi vi ꝓrogate iuriſditionis ptes
ſe ſubmitterẽt laici:⁊ ſeculares iudicio cõcilij eccleſiaſti
ci:qꝛ tunc inter tales conciliũ ſniam diceret vi proroga
te iuriſditiõis.ar.c.exhibita. ⁊.c.ſignificaſti. de foꝛ.cõ-
pe.⁊.C.de epi.audi.l.epiſcopalẽ.loquoꝛ in caſibus vbi
ſine licẽtia ſuperioꝛis põt fieri ꝓrogatio: qui caſus no.
in dicto.c.ſignificaſti:uel forte qñ eſſent perſone que ſu
perioꝛes nõ recognoſcerent:tunc poſſent prorogãdo iu
riſditionẽ ſeipſos ſubijcere tales cõcilij iuriſditioni: ut
in.c.per venerabilẽ.§.inſuper.qui fil̃.ſint legi. Non ob
ſtant tex.qui dicant ꝙ ꝯcilia ꝓuincialia iudicãt de cau
ſis laicoꝛũ ⁊ ciuitatũ:quia intelligo illos tex. in caſibus
quãdo laici ſunt de foro eccleſie: uel ratiõe peccati: uel
denegate iuſticie uel ſimiliũ. Aliquãdo autẽ conciliũ
fit generale nõ ſolum de eccleſiaſticis perſonis ſed etiã
de ſecularibus:quia in eo interueniũt nõ ſolum epi ſed

ceſar ipſe imperatoꝛ,rẽges principes ⁊ barones ſecula-
res interueniũt ꝙ conciliũ ita fieri poteſt:ut eſt tex.in.c
ad apoſtolice.de re iudi.li.vj.quo caſu reſpectu ſeculari
um cauſaꝝ illi cõcilio ſeculari debet interponere aucto
ritatẽ imperatoꝛ:cum ipſe ſit in eis ſupmus in quo oẽs
alij dependent:ut dixi in queſtiõe.j.huius operis mo-
narchie:tunc etiam cauſe quecũqꝫ ſeculares ibi poterũt
terminari:⁊ quod determinauit in ipſis cauſis ſeculari
bus maioꝛ pars cõcilij epiſcopoꝝ imperatores ⁊ princi
pum ⁊ baronũ illud erit firmũ ⁊ ratum: ⁊ hoc conciliuꝫ
mixtũ eſt ſpiritualiũ ⁊ tempoꝛaliũ cauſarũ: ⁊ oẽs cauſe
etiaꝫ mere ſeculares ibi determinari poterũt. Sed ſi cõ
ciliũ fieret ab ipſo ceſare ſolo ⁊ eius auctoꝛitate de ſecu
laribus tñ:cauſe ſeculares poſſunt terminari: nõ auteꝫ
cauſe eccleſiaſtice que nõ ꝯpetunt foro ſeculari. Que
autẽ perſone poſſint in huiuſmõi cõcilijs cõueniri.Di-
co ꝙ in cõcilio eccleſiaſtico:uel eccleſiaſtico et ſeculari:
uel ſeculari tñ nõ poterũt cõuenire perſonam pape.naꝫ
quẽadmodũ prouinciale conciliũ nõ dicit ſententiã cõ-
tra epum:quia eſt ipſius cõcilij caput: ut in.c.graue: de
preben.ita nec conciliũ generale dicit iudiciuꝫ de papa:
⁊ ideo tex.xvij.di.§.hinc etiaꝫ. reſeruat cauſas pape dei
iudicio.Fallit in tribus caſibus in quibus papa ſubeſt
iudicio cõcilij quãdo eſt papa a fide deuius.xl.di. ſi pa
pa.⁊.xix.di.c.anaſtaſiuſ.uel quãdo agitur bonũ vniuer
ſalis eccleſie:ut quia papa eſt peccatoꝛ notoꝛius tali pec
cato quod ſcandalizat totã dei eccleſiã: ſicut quãdo pa-
pa nõ vellet celebrare conciliũ ⁊ periculũ eccleſie ĩmine
ret forte hereſis aut ſciſmatũ:tunc papa perſiſtens in ta
li peccato uel ſimili notoꝛio poſſet a cõcilio iudicari: ut
no.glo.xl.di.c.ſi papa.que eſt veriſſima ut.ſ.dixi.Et ter
tio fallit quãdo agit̃ cauſa papatus.lxxix.di.c.ſi duo.et
c.ſiquis pecuniã.⁊ ꝙ facta alia pape a fide uel cõcernen
tibus ſtatuꝫ vniuerſalis eccleſie nõ poſſunt a cõcilio iu-
dicari:probat tex.ix.q.iij.c.alioꝝ. ⁊.c.nemo.Et eſt ratio
quia papa eſt vicarius ihu xpi:de tranſla.prela.c. quan
to.⁊ legatus dei: ſꝫ inferioꝛ nõ iudicat facta vicarij ſupe
rioꝛis ſicut eſt xpus:de offi.vica.c.ad hec.vbi eniꝫ repe-
ritur ꝙ primus ⁊ caput ſubijciat legibus inferioꝛũ:imo
in legibus cõcilij pape cenſet̃ excepta auctoꝛitas: de ele
ctio.c.ſignificaſti.nam cõciliũ ſtatuit̃ auctoꝛitate pape:
ut probat̃.xvij.di.per totũ.⁊ probat̃ in dicto.c.ſignifica
ſti.⁊ ſunt ſiue cenſent̃ leges pape quibus ipſe nõ ligat̃:
niſi de honeſtate.l.princeps legibus.ff.deleg. ⁊.l.digna
vox.C.eo.ti. Item quia cõciliũ repreſentat eccleſiã cui⁹
papa eſt princeps ⁊ caput: ut patet in omnibus iuribus
dicẽtibus papã eſſe principem ⁊ caput que multotiens
allegaui: ergo ſequit̃ ꝙ eccleſia ſubijcit̃ pape nõ ecõtra
ſicut ſubditi vniuerſaliter ⁊ collecti ſubijciũt̃ ꝓprio pñ-
cipi ⁊ mẽbra influxũ a capite recipiunt. Iteꝫ ſi poteſtas
pape nõ eſt a ſynodis:ut dixi in qõne quis hanc cõſtitu
it poteſtatẽ ſed a xpo:ergo eſt ſub xpo non ſub ſynodis
Preterea papa in plenitudinẽ ptãtis eſt aſſũptus eccle-
ſiaſtice de auc̃te ⁊ vſu pa.c.ad honoꝛẽ. Si dices euꝫ ſub
ijci legibus cõcilij iam detrahes ſue plenitudini ptãtis
ꝙ ſic nõ erit oĩs in eo plenitudo.perſona aũt imperato-
ris qñ ageret̃ eius cauſa:uel rõne fidei:uel rõne peccati
aut ex alia cauſa per quas quilibet alius laicus ſubdit⁹
ſit eccleſie eſſet ſubdita ꝯcilio eccleſiaſtico:uel ꝯcilio mi
xto de eccleſiaſticis ⁊ ſecularibus. pro alijs aũt caſibus
mere ſecularibus nulli cõcilio eſſet ſubditus.nam cõci-
lio mere eccleſiaſtico nõ eẽt ſubditus: qꝛ pro ſecularib⁹
cãis ipſe eſt iudex in cã ſua uel ei⁹ ꝓcuratoꝛ fiſci ꝓut cã
eſt fiſcalis.l.ad fiſcũ.C.vbi cau.fiſca.uel ꝓcu.ceſa.prout
eſſet qõ de patrimonialibus.tunc dico ꝙ dictaꝝ cauſaꝝ
nõ eſt iudex cõciliũ ut.ſ.dixi.vnde pro ꝑdictis nõ poſſꝫ
cõueniri in cõcilio mere eccleſiaſtico:qꝛ dictaꝝ cauſarũ

nõ eſt iudex ut.ſ.dixi:uel etiam in alio iudicio ſeculari
q̃z conciliũ ſeculare nõ eſt iudex cauſe ceſaris qui ẽ di-
cti concilij caput:ut in dicto.c.graue.de preben.niſi ipſe
cõueniret ut tyrãnus ⁊ ſcandalizans vniuerſale bonum
imperij ſecularis:q̃z tunc poſſet a ſuo cõcilio ſeculari iu
dicari:ſicut ſupra dixi de papa.ar.l.ij.§.dñoꝝ.ff.de ori.
iur.perſone aũt alie inferiores a papa ⁊ pontifice in cau
ſis in quibus conciliũ mere eccleſiaſticũ eſt iudex: ut in
cauſis ſpũalibus uel eccleſiaſticis ſiue mixtis:uel in cau
ſis ſecularibus in quibus papa põt eſſe iudex de quibꝰ
ſupra dixi oẽs ſunt ſubditi eccleſiaſtico cõcilio: uel mi-
xto ꝯcilio eccleſiaſtico ⁊ ſeculari.pro alijs aũt cauſis in
quibus papa nõ eſt iudex pro illis nõ ſubditi eccleſie ꝑ
ſone laice nõ poſſunt in cõcilio mere eccleſiaſtico cõue-
niri niſi iuriſditionẽ ꝓrogarent.ſecus ſi eſſet cõciliũ mi
xtũ ſimul de eccleſiaſticis ⁊ ſecularibus cauſis a papa et
a ceſare cõuocatũ:q̃z tunc oẽs mũdi perſone poſſent cõ
ueniri.ſed ſi eſſet conciliũ ſolũ mere ſeculare:a ceſare ſo
lo de principibus ſecularibus cõuocatũ:tunc ſolũ cauſe
que eſſent inter ſeculares ⁊ ꝓphane poſſent in iſto con-
cilio pertractari ⁊ nõ cãe eccleſiaſtice ⁊ ſolũ ſubditi ro-
mano imperio in illo poſſent cõueniri:nõ aũt clerici q̃
in omni regno liberi ſunt: nec ptãtibus ſecularibus ſũt
ſubiecti.de fo.cõpe.c.ſi diligenti.Sȝ tunc inſurgit dubi
um:an conciliũ poſſit diſpenſare in caſibus ꝑſertim re-
ſeruatis pape.Dico ꝙ papa in cõcilio exiſtente ⁊ cõſen-
tiẽte res nõ habet dubiũ:q̃z ſi põt papa ſolus fortius cũ
cõcilio.Sed ſi conciliũ vellet diſpenſare:papa vero diſ-
ſentiret uel cõtra diſponeret:cuius tunc ſnĩa attendẽda
foret:dicam infra in q̃õe que ſit maior: an ſnĩa pape uł
cõcilij.Sed ſi papa in cõcilio nõ adeſſet:q̃z forte per le-
gatũ ipſum celebraret:ut no.iiij.di.§.porro. tũc illa poſ
ſit conciliũ que papa demãdaſſet ſiue ꝯſentiret.Alia ve
ro nõ niſi illa que põt aliqñ conciliũ ſine papa:de q̃bus
dicam in illa q̃õne que ſit maior:an ſnĩa pape an ꝯcilij.
Et ideo in hoc caſu nõ poſſet cõciliũ in particulariũ per
ſonarũ cauſas agitare papa nolẽte: nec beneficia ꝯferre
ſiue in matrimonijs diſpenſare:aut alia facere tñ prin-
cipi cõpetentia ſi papa nõ cõſentiret:alˀs eſſet ponere ꝙ
in eccleſia eſſent duo capita ſiue p̃ncipia eandeȝ per oĩa
potentiã habentia q̃ð eſſet hereticũ.xxiiij.q.ſi.c.cerdo-
niani.habet ergo tunc poteſtatẽ tantã cõciliũ quãta erit
ipſi a papa demandata:niſi in cõcernẽtibus principalit̃
fidẽ aut bonũ eccleſie vniuerſalis:ut dicã in dicta q̃õne
que ſit maior pape ſnĩe uel concilij.Sed qñ dixi ꝙ põt
q̃ñqȝ conciliũ eſſe ſine papa uel eius auc̃te: an tunc cõci
liũ imponat manus ad illa que ſunt tñ pape reſeruata:
⁊ ad ſupradicta:ut cõferre beneficia uel alia ſimilia face
re. In hoc dicerẽ:ꝙ aut occurrẽtia ſunt ardua ⁊ celeri
tatẽ requirẽtia:⁊ tunc ſine dubio eccleſia vniuerſalis po
teſt circa illa ꝓuidere.Nam in hoc caſu vacãte ſede iu-
riſditio talis eſſet apud omẽs ꝯcordes cardinales:ut in
c.vbi periculũ.de elec.li.vj.⁊ in cle.ne romani.de electi.
quãto magis ergo eſt apud eccleſiã vniuerſalẽ et apud
cõciliũ ipſaȝ repreſentãs.Sȝ ſi cauſe ſunt etiã ardue: nõ
tñ requirẽtes celeritatẽ:tunc lȝ poteſtas papalis ſit apꝺ
eccleſiã vniuerſalẽ vacante ſede:ut colligi põt ex not.in
c.j.de ſciſma.in.vj.tñ nõ debent ſe intromittere de reſer
uatis pape:ſed debent reſeruare futuro pontifici eligẽ-
do:quẽ debent eligere ſi poſſunt cardĩales: ⁊ ita fecit di
ebus meis ſacrũ Conſtantiẽſe cõciliũ.nam collationes
beneficioꝝ ⁊ ſilia reſeruauit futuro põtifici:qui poſt ſe-
datũ ſciſma electus fuit ſanctiſſimus Martinus papa
quĩtus de illuſtri domo de colũna ex baronibus vrbis
Nõ debet ergo cõciliũ imponere manus ad tñ pape re
ſeruata:niſi qñ ĩmineret periculũ:ſed debet reſeruare fu
turo põtifici.Et idem intelligo qñ cõciliũ eſſet celebra-
tũ ſine auc̃te pape ipſo viuẽte in caſu quo poſſit cõciliũ
ſubſiſtere ſm̃ illa que.ſ.dixi. Et ex iſtis decidit̃ dubi
um:an a ſnĩa pape appelleret̃ ad cõciliũ.Et dico regula
riter ꝙ nõ::q̃z appellatio eſt ꝓuocatio minoris iudicis
ad maiorẽ.l.ꝑſes.ff.de mino.ij.q.vj.anterioꝝ. ⁊ ita tenȝ
Hoſ.⁊ Azo in ſũma:qm̃ a ſnĩa p̃ncipis nõ appellatur ad
aliquẽ:bonus tex.ix.q.iij.cuncta per mundũ.nam in fa
ctis pape nõ eſt dare iudicẽ ſuperiorẽ:de elec.c.licet.in
fi.Credo tñ ꝙ ſi papa ſtatueret cõtra fideȝ uel cõtra bo-
nũ vł'is eccleſie:uel in caſibus in quibꝰ ſibi nõ licet: ⁊ in
quibus conciliũ eſt ſupra papã ꝙ lȝ ab eis ſtatutis non
poſſet appellari ꝙ ſaltum poterit in talibus querelari ad
ꝯciliũ ⁊ ad ipſũ habere recurſũ:cũ ſit tunc ſuperius ꝑ ſu-
pradicta.Et idẽ per oĩa dico de cõcilio ſeculari ceſaris:
⁊ de ſtatutis uel ſentẽtijs imꝑatoris: ut ab eis nõ appel
let̃ ut infra dicã. Quis aũt hoc vltimũ ꝯciliũ mere ſe
culare poſſit:⁊ quis ipſi auc̃teȝ interponat:videt̃ ꝙ pa-
pa:ut in.c.ad apł'ice.de re iudi.li.vj.ibi: parati eramus.
Sed ego credo ꝙ mere ſeculare cõciliũ generale poſſit
cõuocare ſolus imꝑator: ⁊ illi poſſit auctorari: q̃z ut di-
xi ille habet vocãdi ptãteȝ qui habet vocatos ſibi ſubdi
tos.ff.de iudi.l.ſiquis ex aliena. Sȝ pro mere tẽporali-
bus papa inter puros laicos ex̃ terras eccleſie degentes
nullã habet iuriſditionẽ:ut de iudi.c.nouit.ergo nõ po
teſt ipſos ſuꝑ cã tali cõuocare.⁊ tex.c.ad apł'ice. de re iu
di.li.vj.loquit̃ qñ cõuocabat ꝯciliũ mixtũ principaliter
de clericis ⁊ laicis volẽtibus adunari:quo caſu ipſe pa-
pa vocat: ⁊ ideo crederẽ ꝙ quo ad laicos ſi reſilirent de
beãt interuenire p̃ncipis ceſaris auc̃tas:alˀs ad veniẽdũ
artari nõ poſſent:ſi iam cauſe ꝑtinẽtes ad fidẽ tractãde
nõ forent:cõcernẽtes bonũ eccleſie vł'is.per dictã.l.ſiq̃s
ex aliena.ff.de iudi. Nunc reſtat ut dicamus quã po
teſtatẽ habȝ ꝯciliũ:an ordinariã:an delegatã:qm̃ ille vi
det̃ habere ordinariã:qui habet a lege uel a principe iu
riſditionẽ cũ territorio:ita notant aliqui moderni preci
pue Bal.referẽs Iaco. de butri.in.l.more maioꝝ. ⁊ i.l.
⁊ q̃z.ff.de iuriſdi.om.iu.ſed ꝯciliũ nõ videt̃ habere ter-
ritoriũ:ergo neq̃ ordinariã iuriſditionẽ:que videt̃ habe
re coherentiã cũ territorio.l.ſi.C.vbi ⁊ apud queȝ.⁊.l.j.
§.cũ vrbem.ff.de offi.ꝑfec.vr. Secundo videt̃ ꝙ hẽat
delegatã.naȝ illi ſunt delegati qui vtunt̃ iuriſditiõe p̃n
cipaliter radicata in alteriꝰ perſona.l.j.§.cui mãdata.ff.
de offi.eius cui mã.eſt iuriſdi. Nam iuriſditio ꝯcilij vi
det̃ eſſe penes papã:ipſi aũt ep̃i in ꝯcilio niſi ex depẽdẽ
tia pape nullã habere vident̃ iuriſditionẽ: ⁊ ſiquã hñt:
vident̃ delegati:de offi.dele.c.ſane.⁊.c.cũ olĩ magiſter
Qȝ aũt a ſe nullã in cõcilio iuriſditionẽ habeãt pȝ:q̃z ſo
lus papa eſt qui ꝓnũciat cũ deliberatiõe ſacri cõcilij:ut
dicto.c.ad apł'ice.de re iudi.li.vj.ibi:nos itaq̃ ⁊c̃. ⁊ in.c
vbi periculũ.de elec.li.vj.ibi: ſacro ꝯcilio approbante.
Mihi tñ videt̃ ſic dicendũ ꝙ ſi in cõcilio eſt papa cũ
ep̃is:tunc ſi queris:quã ptãteȝ habet ꝯcilium integrali
ter cõſideratũ ⁊ ꝯcretũ cum perſona pape:uel alteriꝰ eiꝰ
ſpãlis legati: tũc ptãs iſtius ꝯcilij eſt ordinaria.Eſt enĩ
ibi papa caput ꝯcilij qui habet a deo ptãteȝ:in auc̃.q̃ũo
opor.ep̃os.in prin. ⁊ dixi in monarchia in q̃õne:q̃s hãc
papalẽ ꝯſtituit ptãteȝ:habet ergo tunc ꝯciliũ ptãtem a
lege ⁊ a papa auctorãte.vnde habet ptãteȝ ordinariã ra
dicatã in ꝓpria ꝯcilij perſona:nõ in perſona alteriꝰ: ⁊ ſic
eſt ordinaria:dicta.l.⁊ q̃z.⁊.l.more.ff.de iuriſdi.om.iu
di.Et idẽ dico qñ ꝯciliũ ꝯueniret de iure ſine ꝑſona pa-
pe uel eius legati q̃ð eſſe poſſet:ut pȝ in caſibus quos.ſ.
retuli:tũc ꝯciliũ habet ptãtẽ ordinariã: q̃z hȝ iuriſditio
nẽ a lege in miſtica ꝑſona ꝯcilij p̃ncipaliter radicatã:ut
pȝ in tota.xvi.di. ⁊.xvij.Si vͦo tu ꝯſideras in ꝯcilio pa-
pã per ſe: ⁊ deinde reliquos ep̃os ꝑ ſe a papa ſeparatos
⁊ q̃ris quã iuriſditionẽ hȝ papa: ⁊ quã ep̃i: ⁊ tũc de pa-

pa nõ ẽ dubiũ: qꝛ hꝫ ordiariã per iura ꝑdicta ⁊ rões an
tedictas. Sꝫ de ẽpis per ſe ꝯſideratis: ſi dubitaẛ quã iu
riſditionẽ habẽt tunc in cauſis in q̃bus ꝯciliũ eſt ſupra
papã: ut in cã cõtẽptionis papatus. lxxix. di. c. ſi duo. et
in cã hereſis. xl. di. ſi papa. ⁊ in cã vbi tractaẛ de fide uł
bono vĺis eccleſie. xv. di. c. j. ⁊ qḋ ibi no. in glo. qua non
determĩata ſcandalizareẛ vniuerſalis eccleſia: tunc ꝯci/
liũ habet ptãtem ordinariã: qꝛ habet hanc ptãtẽ a lege
ut in iurib⁹ ꝑdictis. nec poſſꝫ quicq̃ȝ in his papa diſpo/
nere ſine cõcilio ⁊ cõtraria ſnĩa cõcilij his caſibus ꝑfere
tur ſnĩe pape. In alijs aũt caſibus ⁊ cãis ẽpi ſunt aſſeſſo
res ſiue cõſiliarij pape: ⁊ diſponit papa ipſis cũ eo deli/
berãtibus uel approbãtibus: vnde ſunt aſſeſſores: vale
ret tñ qḋ fieret a papa: hoc caſu ſine eoꝝ cõſilio: qꝛ ma/
ior eſt ſnĩa pape q̃ȝ oĩum alioꝝ ẽpoꝝ mundi. iiij. di. c. in
iſtis. ⁊ in. c. ſignificaſti. in fi. de elec. vnde ſicut poſſet cõ
tra eoꝝ velle ſtatuere: ita etiam eis in requiſitis: preter/
q̃ȝ in cauſis in quibus cõciliũ eſt ſupra papã de quibus
ſ̃. dixi: ⁊ dicã in illa q̃one que ſit maior ſnĩa: an pape: an
cõcilij: qḋ ſecus eſt in cõcilio ꝓuinciali. Naꝫ archieṗs
qui eſt caput nõ pȏt aliquid diſponere ſine cõſilio ẽpo
rũ uel eis in requiſitis. xvij. q. vij. ſiquid igiẛ. ⁊ ſicut ſen
tẽtia lata abſente aduocato fiſci nõ valet. C. de ſen. l. cũ
ſnĩa. ita nec illud: qḋ facit archieṗus ſine cõſilio ſuffra/
ganeoꝝ. Notãt doc. in. c. graue. de prebẽ. que ego nõ in
telligo habere locũ in papa per ea que ſupra dixi. Non
obſtant cõtraria: ⁊ ṗmo cũ diciẛ ꝙ ille habet ordinari
am qui habet territoriũ. nam iſta ſnĩa ſimpl'r nõ eſt ve/
ra: ⁊ parcat mihi dñs Bal. ipſe fuit nimis magnus ver
borũ inuolutor. Nam eṗs de iure codicis erat ordina/
rius iudex: ⁊ tñ eodẽ iure codicis nõ habebat territoriũ
l. eṗale. C. de epiſ. audi. lꝫ hodie habet: ut no. in. c. cũ cõ/
tingat. de fo. cõpe. Uel ſi velles tenere ꝙ de iure codic
eṗus haberet territoriũ: tñ ꝙ doctrina Bal. nõ ſit vera:
ꝓbatur in doctore qui habet iuriſditionẽ ordinariã in
ſcolares ⁊ tñ nõ habet territoriũ. C. ne fi. pro pa. auc̃. ha
bita. vbi eſt glo. ꝙ doctor pȏt delegare: ergo eſt ordina
rius: nec eſt vera ſnĩa. ipſius Bal. ibi qui dixit volẽs ſe
ſaluare ꝙ de eſſe iuriſditiõis ordinarie eſt territoriuꝫ.
qñ eſt iuriſditio ordinaria vĺis. ſecus ſi certarũ perſona
rũ: qꝛ tunc nõ requirit territoriũ ſm̃ eũ. Sed iſtud ẽ fal/
ſum: qꝛ iudices cartularij habent vĺem iuriſditionẽ nõ
reſtrictã ad certas perſonas: ſed nõ habent territorium
⁊ tamẽ ſunt iudices ordinarij: ut. l. fi. C. vbi ⁊ apȏ quẽ.
Et ideo reſpõdeo aliẛ ꝙ de eſſẽ iuriſditionis ordinarie
nõ eſt ꝙ cohereat territorio. nota eſt Bart. ⁊ doc. in. l. j.
in fi. ff. de iuriſdi. om. iu. Sꝫ ad cognoſcendũ an iuriſdi
tio ſit ordinaria: an delegata debent attẽdi verba Bar.
nota. in. l. fi. C. vbi ⁊ apud quẽ. Nam aliqñ attribuiẛ iu
riſditio cui adheret certũ territoriũ: uel daẛ iuriſditõ in
certo territorio: tunc indubitãter talis iuriſditio eſt or
dinaria: dicta. l. fi. vbi ⁊ apud quẽ. ⁊. l. j. §. cum vrbẽ. ff. ð
offi. prefec. vr. Qñq̃ȝ cõmittiẛ alicui iuriſditio ſine terri
torio: ⁊ hoc pȏt fieri dupliciẛ. Primo qñ fit indefinite
⁊ indeterminate nõ reſpectu certi territorij uel certaꝝ ꝑ
ſonarũ: ⁊ tunc iſtis quibus fit indeterminate ⁊ indefini
te data eſt iuriſditio ſunt ordinarij. C. vbi ⁊ apud queꝫ.
l. fi. ⁊. l. j. ff. de iudi. ideo doc. qui nõ habẽt iuriſditioneꝫ
in certas ⁊ determinatas perſonas: ſed indefinite in om
nes ſuos ſcolares ſunt iudices ordinarij: ut in dicta au/
ctẽ. habita. Similiẛ de iure canonico archidiaconi qui
plerũq̃ȝ carent territorio: ut no. de fo. cõpe. c. cũ ꝯtingat.
ſunt iudices ordinarij. ⁊ idẽ in alijs inferioribus ab epi
ſcopis: ut ſunt vicarij ẽpoꝝ generales. naꝫ iſti faciũt idẽ
tribunal cum ẽpo: ut in. c. romana. de appel. li. vj. ⁊ in. c.
ij. de conſue. eo. li. ⁊ hoc qñ ſunt vĺes. nam ſecus eſſet in
vicarijs ẽpoꝝ foraneis datis ab ẽpo in vno caſtro. nam

cum iſti nõ faciũt vnũ tribunal cum ẽpo ſũt delegati: ut
notãt doc. in. c. j. de offi. ordi. li. vj. ⁊ in cle. ij. de reſcript.
ſolũ ergo ut dixi vĺes vicarij ẽpi habẽt iuriſditionẽ or/
dinariã: ut no. in. c. ij. de offi. vica. li. vj. ⁊ in. c. qñ in ple/
riſq̃ȝ. de offi. ordi. ⁊ hoc in his que ꝯpetunt ipſi vicario
vigore mandati generalis: ſed ſi cõmitterenẛ ipſi ea que
requirũt ſpãle mandatũ: ut collatio ⁊ deſtitutio benefi/
cioꝝ: tunc credo ꝙ in talibus ſint cẽſendi delegati: ꝑ no
tata in. c. hi qui. de preben. li. vj. ⁊ Bar. in. l. j. in fi. ff. qui
⁊ a quo appel. lꝫ Io. an. referat aliquos aliter ſentire in
addi. ſpe. in ti. de off. vica. ipſe tñ videẛ reſidere ꝙ ſit de
legatus: ⁊ eſt vtile: qꝛ ab ẽpo eſſet appellanduꝫ ad ipſuꝫ
ẽpm: qꝛ nõ faciũt mõ idem cõciſtoriũ cum ẽpo: oẽs aũt
alij etiã inferiores ẽpo habent iuriſditionẽ ordinariaꝫ
etiam ſi careant territorio: ut no. Hoſti. in. c. fi. de offic.
archi. in magna notula. ⁊ hoc qñ habẽt ab vniuerſitate
preficiẽte eos ſibi: qꝛ electio vniuerſitatis prebet iuriſ
ditionẽ ordinariã: ut no. glo. in. c. ſuſpitionis. ⁊ in. c. p. ⁊
g. de offi. dele. no. in. c. cum ab eccleſiaꝝ prelatis. de off.
ordi. Item qñ lex dat iuriſditionẽ uel datã ab homine
cõfirmat: ſicut facit cũ lex approbat vicarij ẽpi iuriſditi
onẽ: ut no. glo. in dicto. c. ſuſpitionis. ⁊ hoc cum lex ſim
pliciter dat uel cõfirmat. ſecus qñ dicit auctoritate nr̃a
uel illam dat uel ꝯfirmat ut delegatũ: ut in caſu. c. ad ab
olendã. de hereti. ⁊ in ꝓhemio inſtitutionuꝫ: ⁊ in. c. j. de
cleri. egro. ideo qñ. l. approbat delegatos ab ordinarijs
cũ approbat eos ut delegatos ſũt delegati nõ ordinarij
arbitri igiẛ qui eligunẛ ꝓpter iudicis ſuſpitiõꝫ ſunt or/
dinarij ⁊ oẽs prelati qui cõficiunẛ ab vniuerſitatibus:
qñ preficiunẛ ipſi vniuerſitati nõ eſt dubiũ ꝙ ſunt ordi
narij. l. fi. C. de iuriſ. om. iudi. ⁊. l. fi. C. de cõſti. pecu. ſed
qñ preficiunẛ ab vniuerſitate alicui dignitati: ut primi/
ceriatus archipreſbyterat⁹ uel cuſtodie: tunc nõ eſſẽt iu
dices ordinarij vniuerſitatis: Hoc mõ pȏt intelligi opi/
nio quorundã qui dicũt ꝙ nõ ſunt ordinarij ſꝫ bñ erũt
iudices ordinarij in eoꝝ titulis. ⁊ ita no. Archid. in. c. ex
periẽtie. xj. q. j. ⁊ doc. c. cum ab eccleſiaꝝ ꝑlatis. ⁊ omnes
iſti ſunt ordinarij etiã ſi nõ habeãt territoriũ: ut notant
docto. in. c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. Cõciliũ igiẛ genera/
le ⁊ ſi careat territorio cũ habeat iuriſditionẽ a lege mor
tua uł a papa qui dat ordinariã iuriſditionẽ: ſicut impe
rator cum ipſi ſint lex aĩata in terris: ut in auc̃. de cõſuli/
bus. in fi. ⁊ habeat conciliũ iuriſditionẽ in oẽs indefini
te. diciẛ ꝑfecto habere ordinariã: lꝫ ſi cõceſſio iuriſditõ
nis fieret inter certas ⁊ determinatas perſonas: uel ĩ cer
tis ⁊ determinatis cauſis ſine territorio: tunc indubitã/
ter iuriſditio eſſet delegata: qꝛ cõmittiẛ mõ cauſa nõ ter
ritoriũ. dicta. l. fi. C. vbi ⁊ apud quẽ. ⁊ ita no. Bar. in. l. j
in fi. ff. de optio. lega. Et hoc mõ pȏt ſaluari qḋ diciẛ ꝙ
iuriſditio ordinaria nõ pȏt eſſe ſine territorio: ut intelli
gaẛ qñ cõmittiẛ cã certa ⁊ in certis ⁊ de determinatis ꝑ
ſonis uel cauſis ſine territorio. Ex quo inferẛ ꝙ inquiſi/
tores heretice prauitatis habent ordinariã iuriſditiõeꝫ
nõ delegatã. lꝫ Bal. ſentiat cõtrariũ in. l. qꝛ. ff. de iuriſd.
om. iudi. Nõ obſtat qḋ diciẛ ꝙ ille qui habet iuriſditõ
nẽ a iure radicato ṗncipaliter in perſona alterius eſt de
legatus. l. j. §. qui mandatã. ff. de offi. eius cui mã. eſt iu
riſdi. ⁊ hoc no. Bar. in dicta. l. ⁊ quia. ⁊ ſic videẛ habeẛ
cõciliũ a iure radicato in perſonã pape: qꝛ reſpõdeo ꝙ
lꝫ Bar. in dicta. l. more. ⁊. l. ⁊ quia. ff. de iuriſdi. om. iud.
vtaẛ hac loquẽdi forma nõ videẛ bene dicere: qꝛ prin/
ceps ceſar habet iuriſditionẽ a iure qḋ erat principaliẛ
radicatũ in perſonã romani populi qui cõdidit legẽ re/
giã ⁊ ius radicatũ in perſonã ipſius populi tranſtulit in
ṗncipẽ. l. j. ff. de cõſti. princi. ⁊. l. ij. §. nouiſſimo. de orig.
iur. ⁊ tñ ceſar habet ordinariã iuriſditionẽ: ⁊ ſiĺr ge/
neralis vicarius ẽpi datus ab ẽpo: ut in. c. ij. de off. vica.

li.vj. Item ⁊ quilibet ordinarius eccleſiaſticus habet a
iure principalit̃ radicato in perſonã pape in ſpũalibꝰ ut
dixi in opere monarchie in q̃õe: an ad bene mũdi viue-
re ſit neceſſe alias poteſtates habere dependentiã a pa-
pa: ſed ſeculares iudices ordinarij habent a iure radica
to in perſonã ceſaris: ⁊ tñ ut plurimũ habent ordinariã
Et ideo dico ꝙ is habet delegatã qui habet ab eo q̃ nõ
poterat cõcedere ordinariã. ſed ille qui habet a legẽ uel
principe ĩmediate: uel ab eo qui põt ordinariã cõferre:
ut forte obtinet cõſuetudine: ut in dicto. c. cũ contineat.
de fo. cõpe. no. in. c. j. de offi. ordi. li. vj. tunc ſi volẽs ordi
nariã cõcedere cõfert in aliquẽ ut radicẽ ꝓprie in perſo
nam ipſius iuriſditionẽ cui cõfert: tunc ipſi cõfert ordi-
nariã nõ delegatã. ideo omẽs qui habent a papa archi-
ep̃i ⁊ prelati: cum habeãt a ꝓprio iure in ſuam perſonã
radicato habẽt ordinariã. Et idem in habẽtibus a ceſa-
re ut preſides prefecti uel ſiles. ſed ſi iuriſditionẽ quam
etiã princeps cõcederet: uel alius valens ordinariã ꝯfer
re nõ radicaret illaʒ p̃ncipaliter in perſonã ipſius cui cõ
fert: ut ſi princeps cõcedendo iuriſditionẽ diceret: eã ex
erceas auc̃te noſtra: tunc talis eſſet delegatus nõ ordina
rius: ut in ꝓhemio inſtitutionũ: ibi auc̃te noſtra ⁊c̃. ⁊ C.
de vete. iur. enu. l. j. §. ea eniʒ. ⁊ in. c. j. de cle. egro. li. vj. Et
idem qñ cõcederet iuriſditionẽ in pluribus ꝑticularibꝰ
perſonis ſine territorio. nam tunc cõcederet delegatam
l. certarũ. ff. de teſta. tu. ⁊ de reſcrip. c. cum aliquibus. li.
vj. lʒ ſi tales cõcedant vniuerſitatẽ quãdã negocioꝝ: tũc
indubio vident̃ cõcedere ordinariaʒ. dicta. l. fi. C. vbi et
apud quẽ. ⁊ l. j. §. cum vrbe. de offi. prefe. vr. ff. ⁊ ita vult
Bar. in dicta. l. ⁊ q² in ſecũda q̃õne. Et ideo cõciliũ hẽat
ordinariã iuriſditionẽ ut predixi: niſi papa aliter diſpo
neret. Et ideo vicarij de iure ciuili cum habeãt ex iure ꝓ
prio in eis radicato iuriſditionẽ habent illam ordinari
am nõ delegatã: ut no. in. l. ij. de offi. eius qui vi. alte. ge
rit. Sed de iure canonico cum habẽt ab ep̃o ⁊ eius nu-
tu poſſunt remoueri: habent delegataʒ nõ ordinariã: ut
no. Azo in ſuma. C. de offi. eius qui vi. alte. ge. ⁊ Hoſti.
in ſum. de offi. vica. q̃ð tñ intellige ut ſupra dixi. In cõ-
cilio igit̃ generali ſi cõſideramus conciliũ integralit̃ cõ
tractũ: dico ipſum habere ordinariã iuriſditionẽ. Sʒ ſi
cõſiderant̃ ep̃i ut ſunt cõſultores pape: dico ꝙ in proce-
dendo habent ordinariã. ſed in ꝓnũciando ſunt loco aſ
ſeſſorũ uel conſultoꝝ qui per ſe nullã dicunt̃ habere iu-
riſditionẽ. Et ideo dico ꝙ papa poſſet ſine eoꝝ conſilio
ꝓnunciare: lʒ honeſtius faceret cum cõſilio ⁊ delibera-
tione cõcilij determinare. ut in. c. ad apl̃ice. de re iud. li.
vj. Nunc capio. xiij. q̃õnẽ qualis in cauſis debet eſſe
eoꝝ forma proceſſus ipſius cõcilij cõcreti. Aut ipſoꝝ do
minoꝝ in cõcilio ꝓcedentiũ videt̃ dicendũ ꝙ iuris or-
do ſeruandus ſit etiam in ꝓceſſu coram papa fiendo: ut
eſt tex. in. c. in cauſis. de re iudi. quẽ tex. ſic ſũmat Jo. an.
ibi dicens papa in ſentẽtijs quas ꝓfert ordinẽ iuris ſer
uat: hoc etiam ꝓbat tex. in. c. j. de cau. poſ. ⁊ ꝓpri. vbi pa
pa dicit cõtra inauditã partem nil poſſumus diffinire:
⁊ ꝓut intelligit̃ de inaudita. i. nõ citata hoc eſt clariſſi-
mũ: q² nõ eſt papa uel princeps ſolutus aliquo mõ legi
bus naturalibus uel iuriſgentiũ: ut no. in. c. que in eccle
ſiaꝝ. de ꝯſti. ⁊ ideo nõ valet eius ſñia parte nõ citata: q²
citatio eſt de iure naturali: per quã cõſeruat̃ defenſio. l.
facultas. C. de iur. fiſ. li. x. ⁊ in cle. paſtoralis. de re iudic.
Et ideo deus citauit Adam primũ parentem cum dixit:
Adam adam vbi es. not. in cle. ſepe de ver. ſig. Sʒ pro ut
ille tex. in. c. j. de cau. poſ. ⁊ ꝓprie. intelligit̃ ꝙ inaudita
parte papa nõ poteſt procedere. i. lite nõ cõteſ. tunc ẽ ibi
caſus ꝙ de ordinata poteſtate papa debet ſeruare ordi-
nem iuris etiam poſitiuã. ⁊ hoc videt̃ determinare cle.
paſtoralis. de re iudi. vbi videt̃ text. ꝙ ad hoc ut valeat

principis ſñia ſine ꝓceſſu ⁊ introducto a iure poſitiuo:
eſt opus ut p̃nceps ſuppleat defectũ de abſoluta ꝑtãte:
uel de certa ſcĩa: ut ibi dicit tex. oẽm ſupplẽdo ⁊c̃. ⁊ loq̃-
tur de defectu ꝓceſſus iuris poſitiui: q² de defectu pro-
ceſſus inducti iure naturali uel gentium p̃nceps ſupple
re nõ poſſet: q² nõ poteſt illũ p̄termittere: ideo nõ poſſit
obmittere citationẽ nec ſupplere defectũ ꝓceſſus in hoc
⁊ ꝙ debeat ſeruare ꝓceſſuʒ poſitiui iuris: ꝓbat. l. digna
vox. C. de legi. duʒ dicit: digna vox eſt maieſtatẽ regna
tis legibus alligatũ ſe principem ꝓfiteri. ſi ergo profite
tur ſe legibus ligatũ: debet formam ꝓceſſus a iure intro
ductam obſeruare. Et hoc vident̃ tenere nõnulli docto
res in. l. p̃nceps legibus. ff. de legi. ſi igit̃ hec obſeruãtia
eſt in papa qui eſt ſuprema omniũ ⁊ ſuper oĩa ꝯcilia: ut
in. c. ſignificaſti. de elec. ⁊ in ceſare: ut dicta cle. paſtora-
lis. multo magis in cõcilijs ⁊ in quocũq; alio inferiore
iudicãte. In cõtrariũ tñ videt̃ ꝙ poſſit papa uel ceſar
uel cõcilium ꝓcedere ꝓut cuilibet ipſoꝝ placet. Naʒ q̃c
quid papa uel ceſar facit aĩo cõdendi legem illud habʒ
legis vigorẽ. inſti. de iur. na. genti. ⁊ ci. §. ſed q̃ð p̃ncipi.
⁊ in. l. j. ff. de cõſti. prin. ⁊ ideo quicquid per epiſtolã et
ſubſcriptionẽ ſtatuit uel cognoſcens decreuit: uł de pla
no interlocutus eſt: uel edicto precepit legẽ eſſe conſtat
Poteſt ergo ⁊ papa ⁊ ceſar ⁊ cõcilium qui habent libe
ram ſtatuẽdi facultatẽ leges tranſgredi ⁊ ꝓcedere q̃uo-
cunq; velint ex predictis modis uel alijs: ⁊ eoꝝ ꝓceſſus
tenet tanq̃ ſoluti ſint legibus. l. p̃nceps legibus. ⁊ in. c. ꝓ
poſuit. de cõceſ. preben. Et q² nõ eſt preſumẽdũ ꝙ tales
ꝓceſſus habeãt maculã ſiue rugam. xxiiii. q. j. c. in ſede.
⁊. c. hec eſt fides. ⁊ coram p̄dictis omnia p̄ſumunt̃ ſolẽ-
niter acta. xxxv. q. ix. c. apoſtolice. C. de apppel. l. ne cãs.
no. de reſcrip. c. ad audientiã. Et eſt ratio: q² error princi
pis facit ius. ff. de ſuppel. leg. l. iij. in fi. Et hec vident̃ ve
ra attenta cõſuetudine romane curie que habet ſm̃ eam
ꝙ papa per ſolã facti narrationẽ verbalẽ factã coraʒ pa-
pa ⁊ fratribus: ⁊ verbalẽ reſponſionẽ etiaʒ aliter libello
nõ oblato intelligat̃ lis cõteſtata: cõtra not. in. c. j. de li-
bel. obla. ſupplere eñi videt̃ p̃ñtia pape que eſt in conci
lio uel ceſaris oẽʒ defectũ ſolẽnitatis. l. oĩm. C. de teſta.
no. Inno. in. c. vno. de li. cõteſ. q² pro oĩ actu p̃ncipis p̄-
ſumit̃. l. reſcripta. C. ſi cõtra ius uel vti. pub. Ex q̃bus vi
det̃ ꝙ cum nõ ſit qui de ſñia cõcilij uel pape uel impera
toris poſſit aliquis recenſere: ut not. in. c. j. de cõfir. vtili
uel inutili. ꝙ inferiores nõ apponũt manus vbi p̃nceps
appoſuit ꝙ etiam lata per eos ſñia ſine vlla iuris ſolẽni
tate ſubſiſtat q² pro eis rectitudine ⁊ ꝓceſſu preſumit̃.
l. fi. C. de legi. Ego tñ ita cenſeo in hoc dicendũ: ſi loqui
mur de ſñia pape cõcilij uel imperatoris: an aliquis in-
ferior poſſit de nullitate cognoſcere. Et dico ꝙ nõ: tum
q² pro eis rectitudine ꝓceſſus preſumit̃: tum q² nullus
ĩferior manus ĩponit vbi predictoꝝ aliq̃s iudicauit: di
cto. c. j. ⁊. ij. de cõfir. vti. uel inuti. Si vero querit̃ an de
ipſius nullitate ſñie poſſit coram papa recenſeri qui il-
lam tulit: uel coram deo eius ſñia: uel corã cõcilio de ſen
tẽtia cõcilij: tunc dico ꝙ ſic: q² ipſe idem iudex qui tulit
ſñiam poteſt ſuper nullitate adiri: maxie ut iterũ ꝓnun
ciet. C. de accu. l. iiij. ⁊ l. abſentẽ. ⁊ C. q̃uo ⁊ qñ iudex. l.
ſi ut ꝓponis. ⁊ l. ſi preſes. no. ff. de appel. l. ſi expreſſim. ⁊
coram ipſo papa uel cõcilio poterit doceri de nullitate.
ex forma ꝓceſſus nõ adhibiti ꝓducendo acta: ⁊ oſtẽdẽ
do defectũ ꝓceſſus etiã a iure poſitiuo requiſiti ⁊ ener
uabit̃ preſumptio iuris ⁊ de iure ꝙ nõ admittat̃ proba
tio in contrariũ: ſed irritabit̃ ſñia pape cõcilij uel ceſa-
ris ex proceſſu a iure poſitiuo nõ ſeruato: ⁊ multomagi
ſi erat iuris naturalis uel gentiũ: ut q² citatio nõ erat fa
cta: uel facta ad locum nõ tutum: ut in cle. paſtoralis. de
re iudi. ⁊ hec vera niſi papa uel ceſar ex certa ſciẽtiã alit̃

ſtatuiſſent procedendū: quia tunc etiam ſine figura iu-
dicij poſſent procedere uel de plano.l.j.ff.de conſti.prin
ci. Nam ſi poſſunt ſic cauſas alijs demandare expedien
das: ut in cleme.ſepe.de verbo.ſigni.⁊ clemen.diſpendi
oſam.de iudicijs.⁊ in extrauaganti ad reprimendā.ma
gis poſſint hunc ordinē in ſuis ꝓceſſibus obſeruare: et
ideo poterūt omnes ſolēnitates a iure poſitio inductas
relaxare: ⁊ ſolū arctati ſūt predicti iure naturali uel gē-
tium: ideo quiſqȝ ipſoꝝ poterit ꝓcedere lege regia cita-
ta tñ pte ⁊ auditis defenſionibus iuriſgentiū ſiue natu-
ralis.⁊ hoc probat tex.in.c.ad petitionē.de accu.nam p̄
dicti diſpenſatiue uel de plenitudine poteſtatis: uel de
certa ſciā poſſunt ſolēnitates ꝓceſſus poſitiuas obmit-
tere: dicto.c.in cauſis.in fi.ibi: niſi forte. Ratio: quia ex
certa ſcia predicti poſſunt facere validū.de cōfir.vti.uel
inuti.c.j.de priuile.c.cum dilecta.no. Inno.in.c.fi.ut li.
pendē.Et idē cum facit de plenitudine poteſtatis: ut in
c.illa.de elec.de tranſac.c.veniēs.de re iudi.cle.paſtora
lis.ibi: ſupplēdo ⁊c̄.hoc tñ indubio nō preſumit̄: qꝛ pa-
pa indubio nō cenſet̄ vti plenitudine ptātis: uel vti cer-
ta ſcientia niſi exprimat in lr̄is uel in ſnīa: ut not.glo.in
cle.⁊ ſi principalis.de reſcrip. Similiter nō intelligitur
diſpenſare: niſi ſm Hoſti.in.c.veniens.de fil.preſ.vſus
fuerit verbo diſpenſamus.uel ſm Inno.⁊ docto.in di-
cto.c.veniēs.niſi conſtet ꝙ preceſſerit cauſe cognitio et
papa voluit ꝙ ſine ꝓceſſu poſitiuo ꝓcederet̄: tunc intel
ligeret̄ diſpenſaſſe ⁊ aliter nō ut ibi no. In dubio igit̄
ſi appareret ꝙ ꝓceſſus cōcilij uel ceſaris aut pape nō ha
beat ordinem iuris etiam poſitiui ſnīe ⁊ ꝓceſſus nō va
lent: niſi ꝯſtet ꝙ aliter diſpēſauerit. Fallit tñ hodie hoc
in papa de cōſuetudine romane eccleſie uel curie: i quo
ſufficit libellus verbalis ⁊ cōtradictio verbalis facta co
ram papa ⁊ fratribus: ut refert Hoſti.in dicto.c.in cāis
⁊ ibi Jo.an.que tñ conſuetudo nō eſſet ampliāda ad cō
ciliū ſine papa uel ad ceſarem: uel qñ papa etiam cū con
cilio procederet.per notata.in.l.pedius.ff.de arbi.quia
ꝯſuetudo que loquit̄ de papa cum cardinalibus nō de
bet extendi ad geſta per papā cum cōcilio: cum ſit cōtra
ius cōe.nam illa ꝯſuetudo loquit̄ tñ quādo ipſe audit
partes vna cum cardinalibus.nō ergo debet extēdi ad
alios caſus: ſic intelligo iſtā materiā.forma aūt ſnīe pa-
pe ⁊ cōcilij eſt ꝙ papa ipſe ꝓnunciat de cōſenſu cōcilij:
ut colligit̄ ex notatis in.c.vbi periculū.de electi.li.vj. et
in.c.ad aplice.de re iudi.eo.lib.cum ſi.⁊ iſtud ꝓbatur ꝑ
id quod legitur in euangelio cum xp̄us dixit diſcipulis
Et iudicabitis duodecim tribus iſrael.qd̄ exponēs Au
guſtinus inquit.i.iudicante xp̄o cōprobationē uel aſſē
ſum preſtabitis.vnde excludit̄ ꝙ verba ſunt cōcipiēda
in perſonam pape cōſulente ſiue etiam approbante. Et
ideo libellus debet concipi in perſonam pape ⁊ totius
concilij ⁊ ipſi cōcilio debet offerri: qꝛ totum concilium
eſt iudex nō ſolus papa: ut probat̄ in cōcilio prouincia
li in quo eſt iudex cōcilium nō ſolus archiep̄us.xj.q.iij
c.ſiquis preſbyter.⁊.c.ſiquis ep̄us.licet archiep̄us ſit ut
caput ⁊ alij mēbra: ⁊ ideo de cōcilio ⁊ cōſenſu ſuffraga-
neoꝝ pronunciat: de tempo.ordi.c.ſi archiep̄us.⁊.c.nec
ep̄i.⁊ de accu.c.ſicut olim.no.de libel.obla.c.j.⁊ de his
que fi.a maio.par.cap.c.fi. Eſt tñ differentia inter ꝓuin
ciale cōcilium ⁊ generale: qꝛ ſi diſcrepant archiep̄s ⁊ ſuf
fraganei attenditur qd̄ ſentit maior pars: ut dicto.c.nec
ep̄i.de tempo ordi. Et idem qñ ꝓnunciaret ceſar in ſuo
ſeculari concilio. Sed ſi cōcilium eſſet ſine papa uel im
peratore uel eoꝝ legato ſpāli: tunc debet ſentētia ſic di-
ctari ꝙ ſimul ſedentes ſancti patres de concilio habita
matura deliberatione maior pars ſic ſtatuit uel pronū-
ciauit. Sed hic pōt dubitari quis cognoſcet de nulli
tate iſtarū ſententiarū pape imperatoris uel concilij. Et

primū ut dixi papa de ſua ſentētia cognoſcere pōt an ſit
nulla: ⁊ ita conciliū de ſentētia lata per conciliū: ⁊ impe
rator de nullitate ſue ſnīe: qꝛ ut dixi idē iudex adiri po
teſt.l.iiij.⁊.l.abſentē.C.de accu. Sȝ an papa reuocet ſē
tentiā concilij uel cognoſcit de nullitate ſnīe cōcilij. Di-
co ꝙ ſic in caſibus in quibus eſt maior ſnīa pape q̄ȝ cō
cilij qd̄ eſt regulare.iiij.di.in iſtis.pro hoc tex.hon⁹.ix
q.iij.cuncta per mundū.in glo.xvij.diſ.c.nec licuit.que
dicit ꝙ papa interpretat̄ facta concilij. Non credo tñ ꝙ
a ſnīa cōcilij appellet̄: quia cōciliū eſt loco ſenatus.xvj.
q.j.c.eccleſia habet ſenatū: a quoꝝ ſenatoꝝ ſentētia non
appellat̄: ita nec a ſentētia ꝯcilij etiam ſi in illo nō ſit pa
pa: ⁊ multo magis ſi fuerit ſed de nullitate dici poterit
coram papa ut dixi.nam ſuper nullitate ſnīe poteſt ad-
iri nō ſolum idem iudex ſed ⁊ ſuperior: ut dicta.l.abſen
tem.no.in.l.ſi ut proponiſ.C.quō ⁊ quādo iudex.⁊ no.
Bar.in.l.ſi expreſſum.ff.de appel. lȝ aliter ſenſerit. in.l.
iudex poſtq̄ȝ.de re iudica. de quo tamen qualiter debe
at itelligi infra dicā.⁊ ꝙ papa ſit regularit̄ maior ꝯcilio
eſt tex.de elec.i.c.ſignificaſti.i fi.⁊ ꝙ reuocet ēt nōnūq̄ȝ
ſtatuta ꝯcilij.no.i.c.ꝓpoſuit.de ꝯceſ.p̄bē.nā ſpāle in p̄n
cipe qui eſt ſolutus legibus vt etiā propriam ſententiā
poſſit renocare: vt no.in.l.ij.in fi.C.de ſen.ex pericu.re-
citan.⁊ in.c.veniaȝ.⁊.c.ſententiā.xxxv.q.ix.⁊.c.cū olim
d̄ re.iudi.⁊ de in inte.reſti.c.tam ex lr̄is.facit.ij.q.vij.c.
nos incōpetent̄. Et ſilr̄ reuocat ſentētias inferioꝝ.l.j.in
fi.ff.de queſtionib⁹ lȝ aliqui vt Bar.dixerūt ꝙ idē erat
in omni illuſtri: ut poſſint ſuam ſententiā reuocare ꝑ.l.
ij.C.de ſen.periculo recitan.in fi. Sed nō credo ꝙ verū
dicat in inferioribus a principe: quia illa.l.loquit̄ de p̄
fecto: qui tñ nō diſponit cōtra ius cōe.l.formā.C.d̄ of.
p̄fec.pretorij.vbi etiam eſt caſus ꝙ cōtra ſtatuta a prefe
cto p̄nceps diſponit. Dico ergo ꝙ nedū de nullitate ſue
ſentētie cognoſcit p̄ncipes.ſed poteſt ſuam ⁊ alioꝝ ſen-
tentiam reuocare. Sed quid ecōuerſo: vtrū in concilio
poſſit dici de nullitate ſentētie pape. Reſpōdeo ꝙ ſi ibi
in cōcilio eſt papa vel eius legatus habens ſpeciale mā
datū: ⁊ ꝑ oīa in ꝯcilio auctoritatē pape: tūc dico ꝙ pote
rit cognoſci de nullitate ſentētie pape eo volente ꝑ tex.i
c.nos ſi incōpetent̄.ij.q.vij. Ratio quia ipſe papa eſt q̄
ꝓnūciat: ⁊ de hoc diffiniēdo ſtatuit: ut.d.c.ad aplice.d̄
re iudi.li.vj.⁊ in.c.vbi periculū.de elec.li.vj.quia ep̄i ⁊
alij exiſtentes in cōcilio: vt.ſ̄.dixi: ſunt cōciliarij in pro
nūciando: ⁊ iō cū ipſemet papa ꝓnūciet ſup ſuam ſentē
tiam conciliū habebit cū eo cognitionē.ſed ſi conciliū
eſſet ſine papa vel eius legato: quod eſſe poſſit vt.ſ̄.dixi
an tūc conciliū cognoſcit de nulllitate ſentētie pape. Di-
co ꝙ ſi papa ꝯtentatur: ꝙ etiā tūc erit iudex ꝯciliū: imo
quilibet alter inferior: etiam laicus.d.c.nos ſi incōpetē
ter.ſȝ ſi papa nō eēt contētus: tūc dico ꝙ ſi eſt in aliquo
caſu lata ſentētia pape in quo conciliū ſit ſupra papā: vt
in cauſa hereſis pape.xl.di.c.ſi papa.tūc ſi ꝯciliū cōmiſiſ
ſet ſententiā ferendam ꝑ ipſūmet papam: ſicut in caſu.c.
nūc aūt.xxj.di.tunc conciliū poſſȝ talem ſententiā pape
improbare ⁊ ānullare tanq̄ȝ ſupior: vt.xix.diſ.anaſtaſi⁹.
quia ibi cōciliū reprobauit facta anaſtaſij.⁊ idem ſi eēt
contētio de papatu: vl̄ vbi tractaret̄ de cōmodo vniuer
ſalis eccleſie: ⁊ poneret̄ eccl̄ia in diſcrimine: tunc ſtaret̄
ſentētie cōcilij: ⁊ poſſet conciliū annullare ſententiā pa
pe.xv.di.c.ſicut.⁊ ibi glo.⁊.xxv.q.j.c.que ad perpetuū.
et ideo ſi pro bono pacis ⁊ ſtatus eccleſie vniuerſalis cō
ciliū decreuit ad extirpandas hereſes: ⁊ ad obuiandum
ne future hereſes naſcantur: ⁊ certis tp̄ibus ⁊ locis fieri
debere cōcilia: papa nō poſſet hoc ſtatutū: ⁊ hanc ſentē-
tiam cōcilij tollere: quia eſſet bonū vniuerſal̄ eccl̄ie ſub
mittere: ⁊ in contētione rixam ponere: ſed h̄ caſu conci-
liū bene poſſet pape ſententiā reuocare ⁊ annullare per

iura p̄dicta.nā cum cōciliū hoc caſu ſit ſupra papā:⁊ ſic
ſupmus p̄nceps poterit adiri pro nullitate ſnīe inferio
ris.l.iiij.⁊.l.abſente.C.de accu.vbi eſt glo.ꝙ ē in electi
one ꝑtis vtrū adeat ſuꝑ nullitate eundē iudicē uel ſupi
orē.quā glo.ſequit̄ Bar.in.l.ſi exp̄ſſim.ff.de ap.⁊ in.l
ſi ut ꝓponis.C.quō ⁊ qñ iu.qȯ eſt vex indubitāter qñ
adit̄ ſolū ſuꝑ nullitate nō ut ꝓnūciet ſuꝑ negocio p̄nci
pali.ſed ſi adit̄ ut etiā ſuꝑ negocio p̄ncipali pronūciet
tunc in.l.iudex poſtꝗ̄.de re iudic.vult Bart.ꝙ ſupior
tūc demū adiri poſſit qñ arguit̄ turpitudo iudicis infe
rioris al's nō:ſed in.l.ſi exp̄ſſim.ff.de app.⁊ in.l.ſi ut ꝓ
ponis.C.quō ⁊ qñ iudex.ipſe dixit eſſe in optiōe ꝑtis:
quē velit adire:an eundē iudicē:an ſuperiorē quē pōt
indiſtincte adire etiā ut ſuꝑ p̄ncipali negocio ꝓnunciet
q: eā nullitatis trahit ad ſe p̄ncipalē cām:ut no.Inno.
de offi.dele.in.c.cū cōtingit.⁊ ꝓbat tex.in dicta.l.abſē
te.C.de accu.ibi:reformabit.⁊ hoc veriſſimū credo in
cāu noſtro qñ iudex eſt maior qui habeat incluſā in ſe
minor iuriſditionē:ſicut eſt iam ꝯciliū qȯ habet ſupra
papā in caſibus p̄dictis incluſā oēm iuriſditionē pape
tūc pōt ſuꝑ nullitate ſnīe pape adiri per viā ſimplicis q̄
rele:⁊ annullat ſnīaꝫ pape:imo qȯ plus eſt ⁊ ſnīaꝫ pape
aliquā reuocat ex certa ſcīa ſi melius videt̄ cōcilio ⁊ iu
ſtius.l.j.in fi.ff.de queſti.⁊ tūc admittit̄ appellatio ad
conciliū.Idē ſi adit̄ papa pro nullitate uel retractatiōe
ſnīe cuiuſcūqꝫ ſui inferioris.Et idē ſi impator pro nulli
tate uel etiā retractatiōe cuiuſcūqꝫ ſui inferioris tūc po
teſt adiri per viā ſimplicis querele.l.j.in fi.ff.de queſt.
In alijs aūt iudicibus qui nō habēt incluſas iuriſditio
nes inferior ſed ſunt ipſis inferioribus ſimplr̄ maiores
nō credo ꝙ poſſint adiri ſuꝑ nullitate ſnīe inferior:niſi
argueret̄ turpitudo uel iniuria inferioris iudicis.ſic i
telligo.l.abſente.C.de accu.ut ſupior tunc adiri poſſit:
etiā ut ꝓnunciet ſuꝑ negocio p̄ncipali.Et idē ſi ipſe ſu
perior adit̄ per appellationē:ut tunc cognoſcat de nul
litate:q: appellatio habet incluſam nullitatē.l.cornelia
pia.ff.de iur.pa.⁊.l.quedā mulier.ff.fami.her.In alijs
caſibus ꝙ ſupior ſuper nullitate p̄ncipalit̄ adiri poſſit
ſnīe inferioris:niſi vbi inferior ītulit iniuriā:uel vbi ap
pellatū eſt nō inuenio ꝙ poſſit fieri ſed debet adiri idē
iudex.⁊ videt̄ de mente Inno.in.c.decetero.de re iud.
q: ordo ſeruādus eſt:ut iuriſditionū ordo ſeruet̄ ⁊ non
frangat̄.Cōcludo g̊ ꝙ de nullitate ſnīe pape uel eius re
tractatiōe poſſit cōciliū cognoſcere tm̄ in p̄dictis caſibꝰ
In alijs aūt nō per iura p̄dicta:⁊ per tex.ix.q.iij.c.cun
cta per mundū.⁊ vbi cōciliū pōt cognoſcere ibi admit
tet̄ appellatio ad cōciliū.Credo tm̄ ꝙ nō ſit ꝓprie appel
latio:q: nō appellat̄ a ſnīa pape:ſicut nec a ſnīa ceſaris
l.j.in fi ff.a qui.ap.nō licet.ſed eſt potius quedā ſuppli
catio.C.de preci.impe.offe.l.j. Sed hic pōt dubitari an
ceſaris ſnīa poſſit a papa uel a cōcilio ꝓnunciari nulla.
videt̄ ꝙ ſic:cle.paſtoralis.de re iudi.vbi papa nullaꝫ ce
ſaris ſnīam declarauit. Iteꝫ hoc patet vbi agit̄ de vitio
illate iniuſticie:uel vbi eſt vitiū negligentie iudicis in
miniſtrāda iuſticia:aut vbi eſt defectus ibi videt̄ ꝙ re
curſus haberi poſſit ad iudicē eccleſiaſticuꝫ:ut hec not.
in.c.licꝫ ex ſuſcepto.de fo.cōpe.no.eo.ti.in.c.ex trāſmiſ
ſa.⁊.c.ex tenore.vbi ſaltꝫ miſerabilis perſona videt̄ ad
ire poſſe pro ſua iuſticia ſequēda iudicē eccleſiaſticū.et
ſic ſaltem in caſibus p̄dictis videtur poſſe ſuꝑ nullitate
ſnīe ceſaris adiri papa.Item hoc videt̄ ꝑmiſſum vbi cō
ſuetudo hoc haberet:per dictū.c.lꝫ ex ſuſcepto.⁊.c.ſi cle
ricus laicū.de fo.cōpe.⁊ de appel.c.ſi duobus.Et ideꝫ ſi
vacat imperiū:dicto.c.lꝫ ex ſuſcepto.de fo.cōpe.Et ideꝫ
in pluribus caſibus no.in dicto.c.lꝫ ex ſuſcepto. In cō
trariū videt̄:q: etiā de iniquitate uel iniuſticia illata ꝑ
iudicē ſecularē inter mere laicos papa nō videt̄ ſe poſſe
intromittere:niſi aliter ſi habeat ꝯſuetudo.text.eſt in.c.
ſi duobus.de appella.Si ergo de iniuſticia inferiorꝫ iu
dicis ſe nō intromittit:quāto minus de ceſaris ſnīa de
bet poſſe ſe intromittere.Item q: ſi ſpāle eſt ꝙ vacante
impio ut ipſi dicunt ꝙ papa ſuccedit loco imperij:ut in
c.licet ex ſuſcepto.de fo.cōpe.ergo imperio nō vacāte ē
cōtrariū ius cōe:⁊ ſic pro nullitate eſt adeūdus ipſe idē
impator.l.ſi ut ꝓponis.C.quō ⁊ qñ iudex.non vero pa
pā qui nullā habet ſuperioritatē uel iuriſditionē neduꝫ
ſupra ceſarē ⁊ eius ſnīas:ſed nec ſupra aliquē ſecularē
de terris ⁊ patrimonio beati Petri nō exiſtentē:ut in.c
nouit.de iudi.⁊ in.c.per venerabilē.qui fil̄.ſint legi.vbi
hꝫ tm̄ iuriſditionē vi ꝓrogate iuriſditionis non alit̄:ut
dicto.c.ꝑ venerabilē.vſ.inſuꝑ.qui fi.ſint legi.⁊ eo.ti.c.
lator.⁊ in.c.ij.de p̄uile.Itē quia ſpāle videt̄ eſſe in cau
ſa clerici ſeu miſerabilis ꝑſone vt in defectū negligētie
iudicꝫ ſecularꝫ ſuppleat papa:vt̄ı̄.c.ex trāſmiſſa.ſm vnū
intellectū:⁊.c.ex tenore.de foro cōpe.in quibus iuribꝰ
ꝓbatur ꝙ ex negligētia iudicis ſecularis:ita demū ſup
plet papa qñ agens ē clericus q̄ agit cōtra laicū in foro
ſeculari:vel qñ agens ē miſerabilis ꝑſona:ut in.c.tranſ
miſſa.ſm intellectū glo.lꝫ ⁊ alit̄ intelligat rancre.dicēs:
ꝙ etiā ibi erat dn̄s illius agentis.Re.de caſul' qui erat
infeudatus ab epō:⁊ milites ibi erant infeudati ab illo
Re.de caſulis.vnde erāt milites feudatarij eccleſie me
diāte perſona illius Re.ſtat igit̄ cōcluſio ꝙ cū papa uel
eccleſiaſticus iudex nō videat̄ habere iuriſditioneꝫ int̄
laicos uel in cā ſeculari cōtra laicū:niſi uel qñ eſt feuda
tarius eccleſie mediatus:ul' qñ agens eſt clericus ul' mi
ſerabilis ꝑſona:⁊ his caſibꝰ demū hꝫ qñ ſecularꝫ iudex
eſt negligēs ꝙ iſtis ceſſantibꝰ papa nō poſſit cognoſcer̄
de nullitate ſnīe impatoris uel alterius cuiuſcūqꝫ iudicꝫ
ſecularis pape tēporalit̄ nō ſubiecti. His igit̄ ſic ꝑme
ditatis ad qōneꝫ ꝓpoſitā reſpōdeo ꝙ papa regulariter
ſnīaꝫ principis ceſaris uel alterius iudicꝫ ſecularis in tē
poralibus pape nō ſubiecti nō annullat nec nullā decla
rat:nec ſe de ipā intromittit ſeu pōt intromittere:niſi ce
ſar ipſe uel alteri etiā inferiori tribueret cognoſcēdi po
teſtatē:per tex.in.c.nos ſi incōpetēter.ij.q.vij.facit de re
iudi.ad ap̄lice.vbi papa ſe ſubmittit concilij iudicio:fa
cit in auc̄.de nup.in prin.colla.iiij.vbi p̄ceps dicit:nō
erubeſcimus ſiquid melius hoꝝ que prius ipſi diximꝰ
adueniamus hic ſancire ⁊ cōpetentē prioribus imponē
correctionē:nec ab alijs corrigi expetemus.Ex quibus
patet ꝙ ipſemet impator pōt corrigere uel etiā alteri cō
mittere:⁊ hoc deſignat illud verbū corrigi expectemus
qȯ nō pōt aliter intelligi:q: nullus intromittit ſe de fa
ctis ceſaris:niſi papa rōne peccati:ut in dicto.c.nouit.d̄
iudi. Fallit in certis caſibus. Et q: doctores canoniſte
multū queſiuerūt ampliare iuriſditionē eccleſiaſticā:ꝑ
ter ⁊ cōtra mentē iuris:ideo caſus in quibus papa poſ
ſit inter laicos ſue iuriſditiōi nō ſubiectos iudicare:hic
placet ſubnectere.Quidā autē dicūt primū caſum eē ꝙ
papa cognoſcit inter laicos ꝓpter iniuſticiā illatā:ul' ꝓ
pter negligentiā uel defectū cōmiſſum in iuſticia mini
ſtranda:uel ob defectū ſubiectoꝝ. Examinemꝰ hos q̄
tuor caſus ſi veri ſunt.Dicūt aliqui canoniſte ꝙ ſic:po
nētes pro fundamēto glo.Inno.in.c.licꝫ ex ſuſcepto.de
fo.cōpe.de qua glo.mentionē feci in prima qōne opis
huius in p̄mis cōfirmatōibus in ar.qȯ incipit ſacerdo
tiū etiam.Naꝫ cōcluſiue vult Inno.ꝙ q: deus fecit mū
dū de ſum.tri.c.j.⁊ Geneſ.p̄mo ca.Ex hoc mūdi dn̄s fu
it ipſe deus:iuxta illud:Dn̄i eſt terra ⁊c.⁊ ar.l.a deo.§.
eū.de acqui.re.domi.hoc ꝓbat̄ in pſalmo dum ſubdit
ipſe:Suꝑ maria fundauit ⁊c.⁊ ipſe deus ſicut mūdi fa
bricator per ſe mundū regit ſicut mundi dn̄s ⁊ precepta
poſuit p̄mis parētibus ⁊ ipſis tranſgredietibus penā

īnpoſuit ⁊ puniuit Caym ⁊ Lamech ⁊ tanꝗ ordinariꝰ
iudex nō nullos alios Geneſis quinto ⁊ ſexto capᵒ. ſic⸗
ꝗ mundū per ſe regit vſq; ad Noe: quem demū deus
conſtituit rectorem populi: ⁊ in hoc dominio ⁊ admini
ſtratione ſucceſſere patriarche iudices reges ⁊ ſacerdo⸗
tes iſrahelite ⁊ Moyſes ⁊ Aaron. xxij. diſ. ſacroſancta.
quia nullos alios cōſtituit deus ſuper cunctos poplos
niſi ſacerdotes ⁊ prophetas: vt dicit Iſidorus. vij. libro
ethimoyaco: ⁊ habetur. xxj. diſ. cleros. ꝟ. pontifex. ⁊ hec
fuerunt vſq; ad xpum. Ipſe vero chriſtus fuit naturali⸗
ter dñs noſter: ipſeq; chriſtus vicarium ſubſtituit Pe⸗
trū ⁊ ſucceſſores: ⁊ ſic fecit ipſum principem omniū ter⸗
renorū temporaliū ⁊ ſpiritualiū. Unde lꝫ in mundo ſint
diſtincta officia ⁊ mundi regimina: ⁊ papa per ceſarem
tēporalia exercet: videtur in actu iniuſticie illate uel ne
gligentie cōmiſſe a quocūq; iudice ſeculari etiam inter
laicos iuriſditionē habere. Et hoc voluit in dicto. c. licꝫ
ex ſuſcepto. in vltima parte glo. ſue. ⁊ in fi. glo. dum di⸗
cit ꝙ poteſt ad papam appellari hoc caſu: ⁊ tamē ipſe in
ſe varius eſt: ut dicit Hoſti. nam reſtringit hec dicta qñ
nō eſt qui iuſticiam adminiſtret: uel qui pronūciauit:
uel iniuſticiā fecit uel negligit: uel ſuperiorē non habet
xv. q. vj. alius. ⁊ in alia parte glo. reſtringit ad miſerabi
les perſonas. Hoſtiē. no. vult ꝙ ſemper recurſus ad pa⸗
pam habeaꝫ. Dñs meus dñs Anto. de butri. tenet ꝙ pa
pa poteſt adiri quotiens iudex ſuperiorē non recogno
ſcens iniuſticiam facit uel negligit. Et ideo qui de facto
nō parent ut ciuitates libere ſunt ſaltim ſubiecte pape:
ut poſſit ipſe adiri quotiens ſunt negligētes: uel iniuſti
ciam adminiſtrant: ⁊ idem quādo iudex eēt ita remotꝰ
ꝙ difficilis eſſet aditus ad ſuperiorē: ut in auc. ut diffe.
iudi. §. ſi vero contigerit. not. Hoſti. de iudi. c. nouit. ꝟſi.
nec obmittamus. Si autē ſuperiorē recognoſcit ſi eſt ꝑ
ſona agens miſerabilis uel clericus agens pro cauſa ec⸗
cleſie ſue: non ſi propria ſua cauſa: tunc poteſt adiri pa⸗
pa: ut in. c. ex tenore. ⁊ c. tranſmiſſa. de foro cōpetē. ⁊ de
iudi. c. cum deputati. quia diciꝫ opprimi eo ꝙ ſibi non
adminiſtraꝫ iuſticia uel inique iudicatur. ⁊ hoc probat
tex. in dicto. §. ſi vero cōtigerit. in auc. ut diffe. iudi. ibi
ut qñ qui debeat ⁊c. Ex his videꝫ ꝙ cum imperator ſu
periorem nō habeat ꝙ pro eius iniuſticia uel negligē⸗
tia papa poſſit adiri. Sed ſalua reuerentia iſtoꝝ docto⸗
rū ipſi dicant contra caſum eorū canonū. Nam clarum
eſt ꝙ rex francie de facto nō recognoſcit ſuperiorem. c.
per venerabilē. ꝟ. inſuper. qui fil. ſint legit. ⁊ tamē ſi de⸗
negat iuſticiam facere: uel eſt negligens papa de ſua iu
riſditione ſe nō intromittit: niſi quādo precedit moni⸗
tio euangelica: ⁊ ipſe rex perſiſtat in peccato. text. eſt de
iudi. c. nouit. Nam clarū eſt ꝙ ipſe nō recognoſcens ſu
periorē debeat eſſe iudex in cauſa inter ſe ⁊ regem an⸗
glie: quia erat cauſa feudi: ⁊ ipſe dñs erat feudi. Itē nō
recognoſcit ſuperiorē: ⁊ nō recognoſcentes ſuperiorem
ſunt iudices in cauſis proprijs: ut. l. eſt receptū. ff. de iu
riſdi. om. iudi. ⁊. l. ⁊ tyberius. ff. de heredi. inſti. ⁊ notat
Inno. in. c. ex parte. de verbo. ſigni. vnde in. c. nouit. uel
rex francie erat negligens in iuſticia adminiſtranda: uꝫ
iniuſticiā faciebat regi anglie: et cum papa dicit ſe non
velle intromittere niſi ratione peccati. vnde hic ē caſus
ꝙ ratione negligētie uel iniuſticie papa nō habet iuriſ⸗
ditionē inter laicos ſibi tēporaliter nō ſubiectos ꝙ de
iniuſticia ſñie ceſaris nō poſſit cognoſcere: patet: quia
ab eius ſentētia nō appellaꝫ. l. j. ff. a quibus appel. nō li⸗
cet. ⁊ tamē in appellatiōe non recenſetur niſi iniquitas
iudicis a quo: uel eius ſententie nullitas. ut. l. cornelia
pia. ff. de iur. patro. Et idem in alijs iudicibus ſeculari⸗
bus pape tēporaliter nō ſubiectis. Nam eoꝝ ſententijs
nō appellatur ad papā: ut in. c. ſi duobus. in fi. de appel.
nec a ſentētijs prefectoꝝ pretorio appellaꝫ. l. j. de offic. ꝑ
fec. preto. Non obſtant cōtraria ⁊ primo glo. Inno. non
eſt vera ꝙ vltimo xpus ſucceſſerit in hoc dominio ſecu
lari ⁊ ciuili: ⁊ in iſtis poteſtatibus ⁊ cohertōnibus ſecu
laribus: ut plene dixi in prima queſtiōe huiuſ operis: im
mo iſta talia nō habuit nec dimiſit Petro et ſucceſſori⸗
bus: ut late dixi in dicta prima qōne ⁊ ibi per oppoſitū
probāt ibi ſcripta ꝙ papa nō poſſit ſe impedire de iſtis
temporalibus iuriſditionibus etiam imperio vacante
quicquid dicant canoniſte: quia iſtam iuriſditionē nō
habet. Non obſtat. c. licꝫ ex ſuſcepto. de foro cōpe. quia
nō ꝓbat id ad quod allegaꝫ ꝙ iudex eccleſiaſticus ſup⸗
pleat negligentiā iudicis ſecularis: quia hoc eſſet cōtra
caſum: in auc. ut diffe. iudi. §. j. vbi eſt caſus ꝙ adiꝫ epi⸗
ſcopus uel archiepus nō ut ſuppleat ſed ut cogat iudicē
negligentem pronūciare: ꝙ ſi coactus nō facit debet re⸗
ſcribi imperatori ut ipſum negligentē puniat. ⁊ ita not.
Bar. in. l. a diuo pio. §. ſentētiā rome dictā. ff. de re iud.
in queſtiōe quid ſi iudex qui tulit ſñiam nō vult ſcribe
re pro executione: uꝫ ſi ille iudex cui ſcribitur nō vult ex
ecutioni mittere: debet cōpelli per ſuperiorē. nō vero ſu
per his aditur ſuperior: uel iudex eccleſiaſticꝰ niſi ut cō⸗
pellat: uel ſi nō ſufficit ſuperior uel eccleſiaſticus impe⸗
ratori reſcribatur: ⁊ ita vult glo. in. c. excōicamus. §. mo
neanꝫ. de hereti. ꝙ negligens eſt per excōicationem cō⸗
pellendus. Item tenetur parti ad intereſſe: nō autē facit
litem ſuam: ut not. Bart. in. l. j. C. quō ⁊ quādo iudex. ꝑ
l. ſi iudex. ff. de vari. ⁊ extraordina. cognit. licet glo. ⁊ ca⸗
noniſte dicant ꝙ faciat litem ſuā: in. c. cum ſit generale.
de foro compe. ſed iura per ipſos allegata non probant
Credo tamē ꝙ parti teneaꝫ ad intereſſe quādo negligit
parte inſtante: ut not. de reſcriptꝭ. c. fi. qō nota. Nullibi
ergo volunt iura ꝙ cognitio cauſe deuoluaꝫ ad eccleſia
ſticum. hec tamē vera niſi ex cōſuetudine eccleſiaſticus
eſſet ſuperior: ſicut erat in caſu. c. licet ex ſuſcepto. qꝛ ibi
conſules erant de conſuetudine ſubiecti epiſcopo: et de
cōſuetudine ad epiſcopū poterit appellari: ⁊ ideo nimi
rū ſi ſupplet negligentiā conſulū papa uel eccleſiaſticꝰ
iudex ut epus ibi. Non dico tamē ꝙ hoc caſu appella⸗
ri poſſit: quia ꝓpter negligentiā iudicis nō appellatur:
ſed aditur ſolum ſuperior. C. de tempo. appella. l. fi. §. il
lud. in fi. notat Guil. de cunio. ff. ex quibus cau. maio. l.
ſed ⁊ ſi per pretorem. §. ait pretor. ⁊ in auc. ut diffe. iudi.
colla. ix. ⁊ in auc. de queſto. §. ſuper hoc. ⁊ in Specu. de
appella. §. in quibus. ꝟ. xxxij. niſi qñ iudex ſtatueret ter⸗
minū ad agendū: ⁊ poſt terminū denegaret audientiā
quia ab hac denegatione bene appellareꝫ: no. in. l. ticia
ff. de accuſa. Ex ſola ergo negligentia iudicis de iure ci
uili nō appellatur. no. in. l. de qua re. ff. de iudi. ⁊ hoc de
iure ciuili. ſed de iure canonico ſm ꝙ appellaꝫ ab omni
grauamine poſſet adiri ſuperior appellatiōe: ſic intelli⸗
go aliquos canoniſtas in dicto. c. licet ex ſuſcepto. de fo
ro cōpe. Supplet igiꝫ in caſu dicti. c. licet ex ſuſcepto. ſu
perior negligentiā: quia ibi eccleſiaſticus iudex erat iu⸗
dex appellationū ſecularium ſm conſuetudinē. Et ideo te
neo contra Inno. ibi ꝙ ille littere in caſu illius tex. non
ſunt funditus nulle ſed ſunt in pendēti: ſicut enī quādo
impetranꝫ littere a miſerabili perſona nō ſubſiſtēte ne⸗
gligentia nec oppreſſiōe littere ſunt in pendēti: ut ſecu⸗
ta negligentia cōualeſcant ſm oēm intellectū. c. ex teno⸗
re. de foro compe. quādo ſine ſubreptiōe ſunt impetra⸗
te: licet ſecus foret ſi ſubreptitie fuiſſēt impetrate. ut no⸗
taꝫ in dicto. c. licet. ita dico quādo impetranꝫ a ſeculari
qui eſt ſubditus de conſuetudine iudici eccleſiaſtico: ſi⸗
cut in caſu. c. licet ex ſuſcepto. ut littere ſint in pendenti:
quia eſt eadem ratio: quia iudex habet exercitiū: licet li
gatum donec iudex ſecularis iuſticiam facit: ſicut diciꝫ

in miſerabili perſona laicā iri qūa papa nōn habet iuriſditionē: niſi quando iudex ſecularis eſt negligens: ut in c. ex tenore. de foro compe. licet ibi Inno. dicat ꝙ habet ſed nō vtitur de gratia: ſed dicit contra illum tex. qui dicit ꝙ papa faceret iniuſticiam ſi iudice non negligente cauſam cōmitteret. Et ideo dic ꝙ ratio eſt illa ſuperior uel iſta: quia quādo eſt ſecularis perſona ſed miſerabilis papa habet plus iuriſditionis: quia habet iuriſditionem ſed ligataꝫ: q̃ꝫ quādo eſt mere ſecularis in qua nullam iuriſditionē habet ſm ſententiā meam: licet alij dicant ꝙ habet etiam tunc iuriſditioneꝫ ſed interdictam. Et ideo illo caſu littere ſtant in pendenti. Sed hec ratio vendicat ſibi locum in. c. liꝫ ex ſuſcepto. quia ibi per viam appellationis erat ſub protectione pape: ſicut eſt miſerabilis perſona quādo opprimitur: uel iudex negligit ut debeant littere pendere: licet ſi fieret impetratio litterarū a ſeculari nullo modo ſubiecto: impetratio eſſet ipſo iure nulla. nec ſtarent in pendenti: quia iuriſditio eſt eccleſiaſtico iudici iure diuino interdicta. xcvj. di. c. cum ad verum. x. di. c. quoniā. ⁊ quia nec habitu: nec actu habet papa iuriſditionem in tales laicos quod ſecus eſt in miſerabili perſona exiſtente, ut pulchre dixit Joh. de ligna. in dicto. c. licet ex ſuſcepto. licet a non intelligentibus reprehendatur: ſtat ergo ꝙ in caſu negligentie imperatoris uel iniuſticie papa nō poteſt adiri ⁊ minuſ in negligentia illorum qui de facto nō parent: ut in ciuitatibus quas dn̄s Anto. de butri. do. meus appellat liberas. Nam in iſtis debet adiri imperator nō papa: quia ut dixi ipſe papa nullam in talibus iuriſditioneꝫ habet ſecūdo: quia ⁊ ſi ipſe ciuitates aliquid preſcripſiſſent cōtra ceſarem intelligitur dūmodo ſint vigiles ⁊ expediāt predicta iuriſditione: al's ſuperior eorum ſupplet. text. ē in. c. irrefragabili. §. exceſſus. de offic. ordi. Et ideo ipſis ciuitatibus que preſcripſerunt uel alijs ſimilibus ceſarem nō recognoſcentibus exiſtentibus negligētibus ul' iuſticiā miniſtrantibus: ſuperior ipſe ceſar adeundus ē non papa: qui nullam in talibus iuriſditioneꝫ habet: ut dixi: ⁊ probatur in dicto. c. cum ad verum. xcvj. diſti. Et idem dico vbi eſt difficilis aditus ad imperatoreꝫ ut nō adeatur papa ſed epiſcopus quādo iudex eſt negligens ut vult text. in dicto auc̄. ut diffe. iudi. ⁊ tunc poterit reſcribi ceſari: licet etiam ſi reſcribi nō poſſit ⁊ pars opprimeretur in ſuo iure poſſet adiri papa ſicut cuꝫ vacat imperium ut infra dicam: aliter nō per predicta. Stat igit' concluſio ꝙ ratione negligentie: uel illate iniuſticie laicis eccleſie nō ſubiectis per imperatorē uel alium ſecularem iudicem ceſarem etiam nō recognoſcentē: uel etiam per recognoſcentem ſuperiorē alium ſecularem iudicem: papa in nullo caſu eſt adeundus: niſi quādo eēt perſona miſerabilis: uel clericus qui litigaſſet cum laico pro cauſa eccleſie ſue. ſecus ſi pro cauſa ſua propria: quia tunc debet adire iudicem ſecularem: ut no. Archi. ij. q. vj. c. non ita. Aut medietas feudatarius, eccleſie: iuxta notata in. c. ex tranſmiſſa. de foro compe. Et his caſibus demū quādo iudex laicus in miniſtranda iuſticia eſt negligens uel miſerabilis perſona in ſua iuſticia opprimeretur. Et hoc intellige quādo clericus uel miſerabilis perſona litigaſſet coram alio q̃ꝫ coram ceſare: quia tunc ratione illate iniuſticie nō adiretur papa: uel ratione negligentie. Ratio: quia in ſuis geſtis imperator nō preſumitur aliter iudicare q̃ꝫ deus: ut de appel. c. nouit. l. j. ff. de offi. prefec. preto. ⁊ C. de iud. l. apertiſſimi. ⁊ de appella. c. ſi duobus. Et ideo ſi imperator tuliſſet ſententiā nullam: uel alius ex predictis iudicibus: tunc non eſſet continuo adeundus papa ſuper nullitate ſed debeꝫ adiri ceſar: uel ipſe iudex qui ſententiā tuliſſet: ut. l. ſi ut proponis. C. quō ⁊ quādo iudex. ⁊. l. iij. C. de accuſa. qr

nōn eo ꝙ nulliter pronunciauit negligens fuit: uel grauauit partem ſiue oppreſſit: ſed ſi pronunciaſſet alius ſecularis iudex ab imperatore inferior nunq̃ꝫ inter predictos clericos vaſallos uel miſerabiles ſtatim poſſet adiri papa: quia per iniuſticiaꝫ poteſt dici talis perſona opprimi: hoc tamē limitaui in. c. licet ex ſuſcepto. de fo. cōpet. ⁊ melius. Et idem ſi aditus iudex ſecularis in adminiſtranda iuſticia fuit negligens alius iudex ab imperatore: ul' ſimilis dicit' opprimi: tex. eſt in dicto auc̄. ut diffe. iudi. §. ſi vero contigerit. v̄. quoniaꝫ. ⁊ tunc poteſt adiri papa dicto. c. ex tenore. ⁊. c. ex tranſmiſſa. de foro cōpe. ⁊ alias nō. Et eſt ratio: quia eccleſia habet taleſ perſonas ſub protectione ſua. lxxxvj. di. per totum. et. lxxxvj. di. per totum. ⁊ in. c. ſuper quibuſdam. in fi. de verbo. ſigni. ⁊ idem ſi eſt pauper: de offi. deleg. c. ſignificantibus Et nota ꝙ hoc caſu dico ꝙ poteſt adiri papa principaliter ſcilicet per viam querele nō per viam appellationis: quia ſi eſſet ſentētia ceſaris ab iſta non appellatur: ut in l. j. ff. a quibus appel. non licet. licet credam ꝙ quando eſt ceſaris ſentētia: nullo modo papa adiri poteſt per dictum. c. ſi duobus. de appel. Similiter ſi eſſet ſententia inferioris a ceſare: ut ſi miſerabilis perſona vellet ſibi appellationē prouidere: etiam neceſſe eſſet ut adiret ꝓximuꝫ ſuperiorem iudicis qui pronunciauit nō papam ⁊ hoc tenet Inno. in. c. ſignificantibus. de offi. deleg. Et eſt ratio: quia in hoc iura nō inueniuntur mutata. Stamus ergo regule. ij. q. vj. c. anteriorum. nō eſt etiam verum ſimpliciter ꝙ vbi eſt obligatio naturalis ibi recurratur ad forum eccleſiaſticū. Nam per ſententiā abſolutoriam tollitur ciuilis et remanet naturalis. l. iulianus. ff. de condi. inde. ⁊ tamē ſi ſentētia tranſiuit in rem iudicatam: nō credo ꝙ deducatur iſta naturalis in iudicio: ut ſit litium finis: de re iudi. c. cum inter nos. ⁊. c. qō ad cōſultationem. Item ſi pupillus contrahit qui de facili poteſt decipi quādo ex cōtractu non eſt factus locupletior: nō credo ꝙ licet ſit naturaliter obligatus ꝙ poſſit cōueniri in foro eccleſiaſtico. De obligatiōe aūt ſerui ul' monachi naturali: an illa deduci, poſſit in iudicio eccleſiaſtico: dicā infra in qōne: an papa diſpēſet ꝯtra ius naturale. Sꝫ credo ꝙ ṗma dicta ſint vera: qr ius canonicū in caſu ſnīe nō permittit illā naturalē deduci ꝓpter maius bonū: vꝫ ut ponat' finis aliq̄n litibus: ⁊ in ſecūdo caſu in obligatiōe pupilli: ut euitet' maius malū ꝙ minores nō circūueniant' de facili: quib⁹ duobus caſibus tolerat' ius ciuile etiā nutriēs peccatū ꝯtra diſpoſitiōꝫ canonicā. ut. xlv. di. qui ſincera. ⁊. iiij. di. deniq̄ꝫ. ⁊ dico infra in qōne: an papa diſpenſet ꝯtra ius diuinū. Nō ob. tex. in cle. paſtoralis. ꝑſertim in. v̄. nos tam ex ſupioritate. de re iudi. vbi papa dicit taꝫ ex ſuperioritate quā habet ſupra romanū imperiū q̃ꝫ ex ptāte: in qua vacāte imperio ſuccedit q̃ꝫ ex poteſtate conceſſa ſibi a xp̄o annullat ſnīam ceſaris: qr dū dicit ꝙ facit ex ſupioritate cum miniſterio dixit ibi glo. ī dicta cle. paſtoralis. ꝙ facit ex ſupioritate: de qua in cle. ne romani. de iureiur. naꝫ illa ſupioritas in caſu illius cle. paſtoralis. eſt rōe iuramēti in quo aſtrinxerit ſe henricus impator: ſm no. in. c. tibi dn̄o. lxiij. di. in quo iurat ꝙ nullā ordinationē faciet de oībus q̄ pertinent ad papā. ſꝫ ad pontificē ſpectabat cognoſcē de delicto regꝭ Roberti ⁊ nō ad impatorē. iō papa potuit declarare illā ſnīaꝫ hērici impatorꝭ nullā tāq̄ꝫ ꝯ iuramētū factā: ꝑſerti attēto ipſi⁹ hērici iuramēto: q̄ iurauit ꝙ eccleſie romane vaſallos ꝯ iuſticiā nullaten⁹ offēderet: ut in dicta cle. j. de iureiur. §. ſub eodē. v̄. ⁊ qō eccleſie. nimirū igit' ſi rōne ſupioritatis quaꝫ habet ad imperiū. i. imperatores ſic iurantes ſic pōt ſnīam illā declarare nullā. Uel dic ꝙ imperiū habet ſuperioritatē ratiōe peccati: dixi in ṗma qōne hui⁹ operis: ⁊ ideo reuo-

cat ſnīaȝ henrici nullā rōne violati iuramenti. de iudi.
c.nouit.in quo eſt impatore ⁊ imperio:tunc ſupior ipſe
papa. Item rōe vacantis imperij ibi fecit:qꝛ vacante im
perio papa ſuccedit in iuriſditione impiali:ut dicta cle.
paſtoralis.⁊ in.c.licet ex ſuſcepto.de foꝛ.cōpe.qd̄ intel
ligo qn̄ vacat imperiū:⁊ laici nequeūt recurrere ad iudi
cem ſecularē ⁊ in ſua iuſticia opprimunť his caſibꝰ oc
currētibus licet ad papā recurrere.imperio vacāte ⁊ nō
al's:⁊ ita dicit tex.in dicto.c.licet.Et ideo ſi poſſet habe
ri copia iudicis ſecularis idonei: uel laicus in ſua iuſti
cia nō opprimereť:nō credo ꝙ ꝓpter ſolā vacatioȝ im
perij poſſit haberi recurſus ad papaȝ: uel ꝙ papa ſucce
dat ī iure imperij:qꝛ hͦ nō reꝑio iure cautū:imo eſt ridi
culū dicere ꝙ his nō cōcurrētibus papa ſuccedat vacā
te imperio in iure imperij:qꝛ ſequereť ꝙ poſſet dare vi
cariatus terraꝝ imperij:⁊ poſſet infeudare bona impij:
qd̄ nō credo.⁊ tex.in cle.paſtoralis.nō dicit ꝙ ſuccedat
imperio:ſed in quadā ꝑtāte quā habet imperio vacāte
ſicut in caſu illius cle.paſtoralis.vbi ſi nō fuiſſet annul
lata illa ſnīa imperatoris Henrici fuiſſet rex Robertus
in iuſticia ſua oppreſſus ⁊ potuiſſet illa ſnīa eſſe cā ma
gni ſcandali:ut in dicto.c.paſtoralis.ꝟ.verū.ideo meri
to ſuccedebat ꝑtās papalis que ei competit imperio va
cante. Item ꝓpter plenitudinē ꝑtātis potuit adiri papa
ex poteſtate que eſt pape cōceſſa ſoluendi ⁊ ligandi ſub
audi ſpūaliter. Et hͦ mō dꝫ intelligi: dicta cle.in qua cō
cludiť ꝙ vbi ceſar cōtra iuramentū per ſe preſtitū ſnīaȝ
profert nullā:tunc papa rōne peccati ⁊ ꝑiurij poſſit eti
am nullā declarare:⁊ ideo qn̄ in nō ſuū ſubditū ſȝ eccle
ſie imperatoꝛ ꝓtuliſſet ſnīam nullā:ut etiam ſi ſubditus
eccleſie opprimiť ex ea in iuribus ſuis poſſit a papa re
uocari:dicto.c.ex tranſmiſſa.de fo.cōpe.⁊ idem cum in
quocūqꝫ caſu ſnīa eſſꝫ lata per ceſarē nulla ⁊ vacaret im
periū:⁊ pars ꝓpter talē ſnīam in ſuo iure opprimereť:⁊
tunc papa ſuppleat vices imperatoris:ut dicto.c.licȝ ex
ſuſcepto.qd̄ ſic intelligo:ut demū his oībus cōcurrenti
bus papa habeat ꝑtātē imperio vacante ⁊ nō al's. Si au
tē imperatoꝛ ſubſiſteret ⁊ imperiū nō vacaret ⁊ foret ſē
tentia nulla lata per ceſarē inter ſubditos imperij laicos
eccl'ie nō ſuppoſitos:tunc papa ut dixi de nullitate ſnīe
ceſaris nullatenus ſe intromitteret:etiaȝ ſi eſſet negligēs
in iuſticia miniſtranda:uel ſi iniuſticiā miniſtraret per
iura ante dicta. Dico etiā ꝙ ſi eſſꝫ negligēs uel nō aude
ret adminiſtrare ꝓpter defectū ſubditoꝝ:qꝛ ſubditi fo
rēt inobediētes imperatori uel iudici ſeculari: tūc etiā
dico ꝙ papa nō ſuccederet in iuriſditione talis iudicis
ſed debet imperatorē iuuare ⁊ domare rebellionē ſub
ditoꝝ.xcvj.di.cum ad verū. Et ideo male dicūt qui hoc
caſu dicūt deuolui iuriſditionē ad papā:imo papa tunc
debet imperatori auxiliū impartiri. An aūt ſi eſſet defe
ctus iudicū inferioꝝ a principe:papa in tali iuriſditiōe
ſuccedat. Inno.videť dicere ꝙ ſic:vnde vacante impio
francie ſuccederet in iuriſditione papa.ar.c.alius.xv.q.
vj.Sed nō eſt verū:qꝛ papa ibi nō depoſuit illū regem:
nec Pipinū patrē Caroli ſubſtituit.ſed deponētibꝰ Pi
pinū ſubſtituētibus cōſenſit: ut ibi not.glo. Et idō credo
ꝙ hoc caſu ceſar imperatoꝛ adeūdus ſit:per.c.irrefraga
bili.§.exceſſus.ex de offi.ordi.qꝛ licȝ nō recognoſcat de
facto ſuperiorē:tn̄ preſcripſit hoc ius demū ſi indiligēs
⁊ adimplet:vl' recurrit ad ſuperiorē:ut dixi ī dicto.§.ex
ceſſus.nec inuenio caſū ꝙ licȝ vacet iudex inferior a ce
ſare adeať papa ul' eccleſiaſticus.niſi qn̄ eſt ciuitas que
nō habet iudices:tūc adiť defenſor:⁊ ſi pars vult poteſt
adiūgere ſecū epm̄:ut in auc.ut diffe.iudi.§. in ciuita
tibus. Item qn̄ ſubditus dicit ſe leſum a preſide ꝓuicie
pōt adiri ep̄us qui iudicet inter preſidē ⁊ ſubditū: ut in
auc.ut diffe.iudi.in.§.ſi vero cōtigerit.aliū caſum nō in
uenio:ideo credo adeundū ceſarē ſiue de facto nō reco
gnoſcebāt per ſupradicta:niſi iudex qui vacaret eēt ſub
ditus eccleſie ut rex apulie:tunc ſuccederet papa:ꝑ text.
in.c.cum inter vniuerſos.in fi.de elec. Predicta eni om
nia vera ſunt ꝙ papa nō cognoſcit de nullitate ſnīe ceſa
ris uel alterius iudicis ſeculari ſ.niſi contraria ſit patrie
cōſuetudo ꝙ in abſentia inferioꝝ iudicū appellareť ad
papā:certe tunc cognoſceret de nullitate:dicto.c. ſi duo
bus.de appella.lib.vj.c. licet ex ſuſcepto. de foro cōpet.
hec intelligo vera qn̄ locus qui haberet hͦ de ꝯſuetudie
haberet iuriſditionē ꝑme ⁊ ſcōe appellatōiſ:tūc poſſꝫ ex
cōſuetudine talē cōſuetudinē inducere ꝙ ad papā appl'
lareť. Si eni iuriſditionē appellatōis nō haberet ſꝫ ſint
iudices ordinarij a iure:⁊ ciuitas nō habꝫ ius de appel
latiōe diſponēdi:tunc talis uel locus in ꝑiudiciū ſui ſu
perioris nō pōt ſtatuere uel diſponere:qꝛ non pōt ciui
tas uel locus talē appellationē tollere uel in aliū trāſfer
re:ut.l.j.in fi.ff.a qui.ap.nō licet.nec in ꝑiudiciū ſuperi
oris ad aliū iudicē deuoluere:de maio.⁊ obe.c.j.nota ē
Bar.in.l.oēs ꝑpli.ff.de iuſti.⁊ iur. in qōne que incipit
iux̄ ꝓmiſſa quero.in illo articulo de quibus ⁊ ſup q̄bus
ſtatuta fieri poſſūt per ſtatutū hoc diſponere: ergo nec
ſuper his cōſuetudinē inducere:qꝛ ſi nō poſſunt expreſ
ſo cōſenſu ſtatuendo:minus ex tacito per cōſuetudineȝ
Et idē multo magis ſi cōſuetudine vellent inducere ꝙ a
ſnīa ceſaris a qua nō pōt appellari.l.j.ff. a qui.appl'.nō
licet:ad papā liceret appellare:qꝛ hoc nō poſſunt ſtatue
re in preiudiciū ſui dn̄i ſuperioris. Et hec vera niſi tali
cōſuetudini accederet ſnīa ceſaris: tunc cōſuetudo poſ
ſet habere locū. Si igiť ꝯſuetudo foret ꝙ a ſnīa ceſaris
liceret ad papā appellare ⁊ de nullitate dicere:tunc corā
papa de nullitate ſnīe impatoris dici poſſet. Ideȝ credo
in alio caſu qn̄ cauſa ſup qua adiť papa ſpectat ꝑncipa
liter ad forū eccleſiaſticū:ut ſi agiť cauſa matrimonij ul'
vſuraꝝ uel ſimilis:tunc de nullitate ſnīe ceſaris poſſꝫ di
ci corā papa:de ordi.cogni.c.tuā.⁊ no.de foꝛ.cōpe.in
c.cū ſit generale. Iteȝ ſi eſſet cā executōis vltime volūta
tis pie teſtatoris:ut in auc.eccle.ti.in.§. ſiquis autē pro
redemptiōe. Et expediā oēs caſus quibus laici litigant
in foro eccleſiaſtico. Dicunt canoniſte ſi iudex ſecularis
recuſať ſuſpectus:ut in auc.ut diffe.iudi.§.ſi vero ꝯtige
rit.hͦ tn̄ nō credo ꝙ hēat locū in ceſare ut poſſit ut ſuſpe
ctus recuſari:qꝛ in eo nō debet preſumi uel in eius ꝓceſ
ſu macula ſiue ruga:nec preſumiť aliter iudicare q̄ deꝰ
ut de appel.c.nouit.⁊ in.l.j.ff.de offi.ꝑfec.preto.not. de
iudi.c.cū veniſſent.facit.ix.q.iij.c.alioꝝ.C.de iudi.l.ap
tiſſimi.ō re iu.c.cū eſſ̄ni.li.vj. ſꝫ de alio ſeclari iudice pōt
loqꝫ:⁊ qꝛ nō pōt reclamari a ſuo iudicio nec appellari ul'
ſuſpectus dici.ar.dicte.l.j.ff.a q̄bus appell'.nō lꝫ.dicā in
fra in ꝓma queſtione an conciliū poſſit ut ſuſpectum
recuſari. Sed nō eſt verum ꝙ hoc caſu iura dicunt eccle
ſiaſticum ſolum cognoſcere ſed dicunt ꝙ vna cum iudi
ce ordinario dꝫ cognoſcere ⁊ ꝑtes ad cōpoſitioȝ adducē
vn̄ abſolute nō ē in foro eccl'iaſtico tractāda. Et lꝫ cano
niſte dicāt hͦ ꝙ eccl'iaſticꝰ tūc cognoſcit:per.d.c.lꝫ ex ſuſ
cepto.in fi.nō bene dicūt:qꝛ illa decre.loquiť qn̄ eccl'ia
ſticꝰ de ꝯſuetudine erat ſupior. Itē illa auc.dꝫ intelligi
qn̄ recuſať iudex q̄ ſubeſt īmediate impatori ut caput
ꝓuicie:ut tūc poſſit adiri eps ut cognoſcat vna cū ipſo.
ſecus ſi eēt ſuſpectꝰ reuocatꝰ iudex in ꝓuicia hn̄s ſupio
rē:qꝛ tūc ille ſupioꝛ foret adeūdus nō iudex eccl'iaſticꝰ
ut no. Hoſt.de iud.c.nouit.⁊ doc.in.d.c.lꝫ ex ſuſcepto.
de fo.ꝯpe.poſſet eni de nullitate ſnīe ceſar corā papa ul'
alio eccl'iaſtico ꝑ viā recōuentōis ꝯgnoſci ⁊ icidenť.iii.
q.viij.c.cuiꝰ in agēdo.⁊.C.de ſen.l.pap.⁊.auc.⁊ ꝯnter.
Item ſi eccleſia indebite ꝑ laicos collectať pōt adiri iu
dex eccleſiaſticus:ut in auc.item nulla cōitas.C.de epi.

⁊ cle. ⁊.xij.q.ij.eccleſiaꝝ ſeruos. Item ſi laicus ſuſpſit ad/
miniſtrationē rerū eccleſie ſꝫ notata.lxxxix.di.indicatū
Iteꝫ in nullitate ſnie ceſaris poſſet cognoſcere papa qñ
adiret ꝑ viam denunciationis euangelice de iudi.c.no
uit.ut qꝛ aditus eſt ꝑnceps ut ſuā ſnīam nullaꝫ declaret
ipſe patit eam exequi ⁊ partē oppꝛimi ⁊ etiā iiuſte ſub
audi ⁊ pars conquerit de ceſare. ⁊ facit ei denunciatio/
nē.ij.q.j.ſi peccauerit.tunc ſi nō monet ſe de nūciatione
euangelica ⁊ dicat eccleſie poterit ſuꝑ hoc papa audire
querelā:ut in.c.nouit.de iudi.loquoꝛ ꝙ audiat querelā
peccati ceſaris qꝛ grauat partē exequendo ſnīam iiuſtā
contra eam loquoꝛ qñ iniuſta eſſet contra ius naturale
vel gentiū ⁊ ſine cauſa ceſar contra illud ꝓcederet. ſecus
ſi eſſet contra ius poſitiuū ⁊ impatoꝛ contra illud ꝓnun
ciaſſet: qꝛ cū ſit ſupioꝛ nō feciſſet peccatū.idem ſi ex cau
ſa contra ius naturale vel gentiū ꝓnunciaſſet qꝛ etiā ex
cauſa ab illo pōt recedere: ut notant doc.in ꝓhemio.ff.
ſed vbi contra ius naturale vel gentiū ſnīa ceſaris habēt
iniquitatē euidēter: tūc habet locū hoc qd dixi loquoꝛ
ut coꝛrigat eū de peccato. ⁊ hoc modo cognoſcat non ut
tanq̄ꝫ de ſnīa impatoꝛis ſe intromittat: ⁊ hoc ꝓbat text⁹
in.ca.nouit de iudi. Nam dicit ꝙ ſubeſt impatoꝛ dioce
ſano cū peccat ut homo nō ergo cognoſcit d his que fa
cit impatoꝛ:ſed ut homo peccatoꝛ ⁊ hoc vt dixi qñ iniq̄
tas eſt ꝓbabilis: qꝛ coꝛrectio peccati ꝑmittitur cum eſt
publicum ⁊ ꝓbabile de iudi.c.nouit.occulto eñ dei iu/
dicio relinquit.vj.q.j.c.ſi omnia. ſecus ſi eſſet occultuꝫ:
qꝛ ꝓ ipſa ꝑſumeret vt dixi.ſ.ſic intelligo hunc articulū
Item cognoſcet de nullitate ratiōe cōnexiōis ut ſi agit
cauſa matrimonij ⁊ litiget incidenter ⁊ cōnexe de dote
ſi ꝓferatur ſnīa ceſaris nulla data ſuꝑ dote de illa cogno
ſcetur de dote poſt diuoꝛ.repe.c.de prudentia.pōt ergo
papa de nullitate ſnīe ceſaris vel iniquitate cognoſcere
in caſibus ꝑdictis ⁊ alr̄ nō. Conciliū vō cognoſcit ſi eſt
conciliuꝫ clericoꝝ ⁊ pape eo modo quo pōt cognoſcere
papa ⁊ nō aliter.ſed ſi eſſet conciliuꝫ ſeculare ceſaris vel
mixtum vbi eſſet ꝑſona imperatoꝛis poſſet cognoſci de
nullitate iſtius ſnīe: quia ꝑeſt ibi ut ꝑncipalis index in
concilio ſeculari vel mixto reſpectu negocioꝝ ſeculariū
Et hoc ſi impatoꝛ vellet ſi nō vellet eſſet idem ꝙ qñ ꝑſo/
na impatoꝛis ibi nō eſt in concilio.ſed ſi in dicto conci/
lio ſeculari nō eſſet ipſe impatoꝛ qd conciliū dico poſſe
fieri ſine auctoꝛitate ceſaris in caſibus in quib⁹ ſit eccle
ſiaſticū concilium ſine papa:de quibus caſibus dixi.ſ.
tunc ſi querit an conciliū cognoſcat de ſententijs ceſaris
dico in caſibus in quib⁹ ſnīa concilij eſt ſupꝛa ceſarē qd
eſt in caſibus i quibus dixi ſnīam concilij eſſe ſupꝛa pa
pam tūc concilium poteſt talem ſnīam ānullare:in alijs
nō quia eſt maioꝛ ſnīa ceſaris q̄ꝫ ſui ſecularis concilij ut
ꝑ oīa ſupꝛa dixi de cōcilio pape ⁊ de eius ꝑſona ⁊ ideo
non poteſt conciliū ceſaris ſnīam reuocare. ſic intelligo
has qōnes anteq̄ꝫ queſtionē aſſumā octauā. Quero
q̄d de impedientib⁹ ꝯciliū generale coadunari qua pe/
na plectēdi ſint:dic ꝙ ſi ſūt ꝑuati tenent lege iulia de vi
publica.nā impediēs legatos oꝛatoꝛes vel comites tene
tur illa lege. Sꝫ qui venūt ad ꝯciliū vocati pñt dici oꝛa
toꝛes vel comites. Itē q̄ ipedit romā venire veniētes ꝓ
ſuis cauſis tenent hac lege: ut eodeꝫ ti.ff. ad legē iul.de
vi.publica.l.lege iulia de vi.publi.cauet ⁊ punit etiam
exñs in magiſtratu: ut dcā.l.lege iulia.de vi.pu. Et iſti
puniri poſſent a papa:qꝛ in eū crimē leſe maieſtatis cō/
mittunt. Nā cū veniētes ad ꝯcilia generalia ſecuritateꝫ
a papa romanoꝝ pontifice hēre cenſeant crimē leſe ma
ieſtatis cōmittit q̄ aduerſus talē ſecuritatē cōmittit: ut
ff.ad.l.iul.maie.l.j. Itē qꝛ ſic cōciliū impediētes cōmit/
tunt aduerſus rem publicā: ⁊ ſic leſe maieſtatis crimen
incurrūt dcā.l.j.ff.ad.l.iul.maie. ⁊ maxime qñ ad ſedi/
tionē hoīes ꝯuocant:ut dcā.l.j.cū eñ ledat maieſtatem
pape tenet legē iul.maie.vt.l.eius.e.ti.cū eñ ex hoc im
pediāt heretici ne ad eccleſiā reducāt crimē ē leſe maie
ſtatis dcā.l.ei⁹.ibi quo rex. ⁊.c.puniri:ergo poſſunt pe/
na de qua.C.ad.l.iul.maie.l.quiſq̄s. ⁊ in.c.ad apoſtoli
ce.de re iudi.li.vi.vbi ꝓbat ꝙ etiā tales ſacrilegiū com
mittunt:etiā ſi talit turbās ceſar impatoꝛ exiſteret qui
ſi monitus a talib⁹ turbatiōib⁹ nō deſiſteret poſſet a pa
pa iperio ꝑuari:ut ē tex.in dicto.c.ad aplīce.de re iudi.
li.vj. Alij vō ꝑncipes ex ſola hac turbatōe dponi poſſēt
. Modo octauā qōem aſſumam⁹ in q̄ dico ꝙ ſi in con
cilio interuenit papa ⁊ iperatoꝛ tunc quilibꝫ ibi pōt cō
ueniri:quia tales ſunt iudices oīum viuentiū papa cle/
ricoꝝ ⁊ laicoꝝ in cauſa foꝛi eccleſiaſtici de quib⁹ dixi ꝑ/
xima qōne ⁊ etiā gentiliū ⁊ iudeoꝝ:qñ facerent contra
ꝑcepta ꝓpꝛie legis. Nā oēs hoīes ſunt de ouib⁹ chꝛiſti
ꝑ creationē lꝫ non oēs ſint de ouili eccleſie:ut no.inno.
de voto ⁊ vo.redēptione.c.qd ſuꝑ his. ⁊ ſic oēs ꝓ cau/
ſis alr̄ cōcernentib⁹ foꝛū eccleſiaſticū clerici ⁊ laici gen/
tiles ⁊ iudei pñt coꝛam papa ſine cōcilio: vel in cōcilio
ꝯueniri. Nec obſtat ꝙ etiā nō iudicat de his que fo
ris ſūt.ij.q.j.c.multi.qꝛ illud intelligit eos excōicando
vel ad fidē cōpellendo in qua ſola dei gr̄a vocari debēt
xlv.di.c.de iudeis. vnde cōciliū gnāle erit iudex oīum
eccleſiaſticarū cauſarū.ideo etiā cās epoꝝ audiet cōcili
um ⁊ ipſos puniet: ⁊ ſi opus ē deponet.v.q.iiij.c.j. ⁊.ij.
no.glo.ij.q.j.c.ꝑmates. Q̄uis cōciliū ꝓuinciale audiat:
ſed non deponat:ut.iij.q.viij.c.fi. ⁊ impatoꝛ ſiue gnāle
cōciliū erit iudex oīum alioꝝ in cauſis ſecularib⁹ ⁊ non
de foꝛo eccleſie exiſtentib⁹: dico oīuꝫ etiā ipſi de facto
nō parentiū: ⁊ etiā gentiliū ⁊ iudeoꝝ ꝓ cauſis ſeculari/
bus ⁊ nō exñtibus de foꝛo eccleſie ⁊ ipſi oēs ꝑdicti ceſa
ri auguſto ſubditi ſunt.l.iudei.C.de iude.no.j.di.c.ius
quiritum.de elec.c.venerabilē.in glo.que incipit i ger
manos: ⁊ dixi ſupꝛa in deciſione ꝑme qōnis hui⁹ opis
Sic q̄ꝫ ſi cōciliū erit clericoꝝ ſolū oēs clerici ⁊ laici pꝛo
cauſis foꝛo eccleſiaſtico ſubiectis poterunt ibidē cōue
niri ibidem papa exñte vel ꝯcilio eius ſpāli mādato cō
gregato. Sed ſi papa nō eēt in cōcilio:qꝛ foꝛte nō foꝛet
ſua auctoꝛitate vel mādato cōgregatū qd foꝛet poſſibi
le:ut ſupꝛa dixi:tunc idē dico ꝙ conciliū oēs clericos ⁊
cās foꝛi eccleſiaſtici iudicabit:qꝛ obtinet vicem pape ⁊
apoſtolice ſedis:vt dixi ſupꝛa quo caſu pñt etiā epi con
cilio deponi ab vno ſolo qñ ſit mandato vel auctoꝛita
te pape:vt no.in voce. ⁊ doc.de cleri.non reſi.c.ex tue. ⁊
cōciliū etiā poſſet hoc caſu bñficia talia cōferre ne diu/
tius vacarēt eccleſie ⁊ ꝯcilium ſuppleat hoc caſu ꝑtāteꝫ
pape ut ſupꝛa dixi. Si autē cōciliū eſſet mixtū clericoꝝ
⁊ laicoꝝ quod eē poſſet:vt dixi per.c.ad apoſtolice. de
re iudi.li.vj.tūc oēs etiā cauſe foꝛi canonici ⁊ ſecularis
⁊ omnes eccleſiaſtice ꝑſone poſſent tūc cōueniri ⁊ audi
ri:vt no.in.c.fi.ꝑ glo. ⁊ doc.de foꝛo cōpe. Quādo auteꝫ
cōciliū eēt ſolū ſeculariuꝫ ⁊ ceſaris ceſare ibi exñte oēs
cāe ſeculares inter quoſcūq̄ꝫ eēnt ibi tractāde ⁊ tracta/
ri poſſent:vt no.in dcō.c.fi.de foꝛo compe. Et ſi cōciliū
fieret ſine auguſto quod credo fieri poſſe in caſib⁹ in q̄/
bus dixi pape cōciliū ſine papa fieri poſſe:tūc ſimiliter
cōciliū illud eſſet iudex oīum hoīum in cauſis ſeculari
bus ꝑſertim hec vera ſūt qñ cōcilia hec fierent rome:qꝛ
roma eſt cōis patria:vt.l.roma.ff.ad munici. ⁊ ibi oēs
hoīes ꝯueniri pñt:vt no.in dcō.c.fi.de foꝛo cōpe. Q̄uis
roma dicat quo ad cās eccleſiaſticas vbi ē papa de iu/
reiuran.c.ego. ⁊ quo ad ſeculares foꝛi ſecularis vbi eſt
iperatoꝛ:rō quia iſta conuentio ſiue ius conueniēdi ſur
git: quia iſti ſunt omnium gentium domini et totum
mundū ſub ſua iuriſditiōe hñt.ix.q.iij.c.cūcta ꝑ mūdū
ff.ad.l.rodiā.de iac.l.depcatio.xcvj.di.c.duo ſunt. ⁊.c.ſi

imꝑatoꝛ. Sed an conciliū poſſit recuſari tanq̄ ſuſpectū videt̃ ꝙ ſic: q2 ut. ſ. dixi conciliū pōt ſubſiſtere ex aliq̄bus tm̄ epis puta duodecim vel paucioribus ut dixi. ſ. vnde dato ꝙ eſſe conciliū tricentoꝝ patrū vel ſexcentorū triginta ꝑut fuit quartū conciliū q̄d fuit omni alio maius adhuc videt̃ poſſe reuocari rōne ſuſpitiōis. Nā ꝛ maioꝛ vniuerſitas ut ſuſpecta recuſat̃ ꝓbat̃ in cle. paſtoꝛalis. §. piſana quoq3 ciuitas. de re iudi. videt̃ etiam tex. in. c. licet ex ſuſcepto de foꝛo compe. in fi. patet etiaꝫ q2 conciliū ꝓuinciale q̄d conſtat plerūq3 ex archiepo. ꝛ xij. epis. iij. q. viij. c. fi. poteſt ut ſuſpectū recuſari ut no. glo. de ſtatu mona. c. in ſingulis in verbo appellatione. Contrariū credo ꝙ conciliū generale quotquot ſit epiſcopoꝝ recuſari nō poſſit: quia ſi ī concilio eccleſiaſtico preeſt papa tūc nō poteſt ſolus nedū conciliuꝫ recuſari rōne ſuſpitionis: q2 nō aliter q̄ꝫ deus ꝓſumit̃ iudicare: ut in. c. nouit de appel. ꝛ in. l. j. ff. de offi. ꝓfec. pto. ꝛ ideo conciliū generale nō poteſt ſuſpectū recuſari nec etiam ſolus papa etiā ſi iudicaret in cauſa ꝓpria in qua eſt iudex: ut notat̃ de v̄bo. ſigni. c. ex pte. ꝛ. l. eſt receptuꝫ. ff. de iuriſd. om. iudi. qn̄ vellet de abſoluta poteſtate ipſemet eſſe iudex lꝫ hoc caſu honeſtius faceret alteri cōmittere. ij. q. vij. nos ſi incōpetēter vel arbitros eligere iuxta notata ꝑ Inno. in dicto. c. ex pte de verbo. ſig. ꝛ idē credo qn̄ conciliū eſſet ſine papa in caſibus in quib9. ſ. dixi eſſe poſſe q2 amplius q̄ꝫ papa credit̃ conciliū rite iudicare cuꝫ errare nō poſſit. xxiiij. q. j. c. arrepta. ꝛ i. c. maiores ī ꝑncipio de baptiſ. ꝛ q̄d ibi notat̃ ꝛ ī papa ſolo voluit glo. lxxix. di. c. ſi q̄s pecuniā vbi ſi vxoꝛ repetit papā ipſe ſolus eſt iudex cauſe ſue inter ipſum ꝛ vxoꝛē ſuam nec pōt ipſum vxoꝛ ſuſpectū dicere: ꝛ idem de concilio ut nō poſſit ſuſpectum allegari qn̄ ē generale. ita debet intelligi glo. i. c. j. de iudi. que debet intelligi de cōcilio generali ut ſuſpectū allegari nō poſſit: ſecus de ꝓuinciali q̄d poteſt ſuſpectū allegari ut notat glo. ī dicto. c. ī ſingulis de ſtatu mona. in v̄bo appellatiōe. Et dicet̃ conciliū ꝓuinciale ſuſpectū qn̄ archiepus vel maiores de cōcilio eſſent ſuſpecti. iij. q. v. c. q2 ſuſpecti. ꝛ de ꝓcur. c. cōſulto. Similiter nec ceſar vel eius generale conciliū poterit allegari ſuſpectū ꝑ dicta iura. contraria aūt loquūt̃ in alijs vniuerſitatib9 inferioꝛibus que quantūcūq3 magne ſuſpecte recuſari poſſunt ꝑ dicta iura q̄d eſt ſecus ī generali concilio ꝑ rōnes ante dictas. An aūt ibi vocati habeāt exceptionē ꝛ ius reuocādi domū de qua. v. q. ij. c. j. ꝛ. ff. de iudi. l. ij. ꝛ i. c. fi. de foꝛo ɔpē. tūc dico ꝙ ſi cōcilium conuocatum eſt ut coꝛrigantur coꝛrigenda vel ut mali moꝛes eccleſie refoꝛmentur. tunc ſi epiſcopus vel alius accuſatoꝛ ibi īuent9 nō habet ius reuocādi domū lꝫ hoc remediū cōpeteret qn̄ ob aliā cām foꝛet ɔgregatum. Iſta eſt notabilis doctrina ī. c. j. de iudi. q2 cū veniſſet ibi ut legatus vel oꝛatoꝛ vel veniſſet cā iudicādi ꝛ papa conueniret̃ pro delicto ciuili: iuxta nota. in dcō c. fi. Et qn̄ competat hoc ꝓuilegiū: ꝛ qn̄ nō ꝛ in quibus caſibus ꝛ in quibus non: ꝛ qn̄ hoc ꝓuilegiū finiat̃: ꝛ de effectu hui9 ꝓuilegij omnia iſta vidēda ſunt in. c. fi. de foꝛo compe. per doc. ꝛ per legiſtas in. l. ij. ff. de iudi. q̄ que ſunt aliena a noſtro ꝓpoſito ad ꝓſens omitto contentus dictis ibi per doc. Nunc hāc vtiliſſimā q̄ōem attingamus qua continet̃ quāto tēpoꝛe debet durare conciliū: ꝛ quis hꝫ ꝑtātem diſſoluendi: ꝛ qn̄ diſſoluat̃ ſiue diſſolui poſſit. Ad ꝑmum dico ꝙ tāto tēpoꝛe debet durare cōciliū donec cauſe ꝓpter quas cōcilij cōuocatio facta eſt: vel ꝑ quib9 concilio fuit opus debitum finē ſuſcipiant. Nam in his que requirūt ꝑfectiōeꝫ ex debito iuſticie nil credit̃ actum cū aliquid ad agendū ſupereſt. l. cū ſillamanū. in fi. C. de his quib9 vt indig. Nam ꝓpriū ſūmi pontificis ꝛ legiſlatoꝛis eſt vt nullū ab eo ceptum impfectū relinquat̃. C. de emendatione iuſtiniani. C. in ꝑn. Et id demū ꝑfectū dicit̃ ꝙ ex oīb9 ſuis ꝑtibus cōſtat: vt. l. j. ff. de oꝛi. iur. vnde non dr̃ quid ꝑfectū qn̄ aliquid deeſt. l. qui cū maioꝛ. §. accuſaſſe. ff. de bo. liber. l. itē apud labeonē. §. adduxiſſe. ff. de iiur. Igit̃ dicit canon ꝙ incaſſum q̄ppe bonū agit̃ ſi an̄ vite terminum relinquat̃. de peni. di. iij. c. incaſſum. ꝛ fruſtra velocit̃ currit qui ꝑus q̄ꝫ ad metas ꝑueniat deficit dicto. c. incaſſum. ꝛ alibi dicit tex. ꝙ indecens eſſe ꝓbatur ꝑus ſoluere militie cingulū q̄ꝫ cedat victoꝛi aduerſitas ꝑlioꝛ: de renū. c. j. facit de conſe. di. j. c. omnes fideles. cū duob9 capitulis ſequentib9 in q̄bus ꝓbat̃ ꝙ q̄s non debet a miſſa recedere nō expleta et recepta b̄ndictione a ſacerdote. Silr̃ vocatus ad ſynodū non debet ante recedere q̄ꝫ cā ꝓpter quā vocatus ē debitū finē ſuſceperit. xi. q. iij. c. certū. Ex quibus iurib9 cōcludit̃ ꝙ nō ante congregata ſynodus ſolui debet q̄ꝫ cauſe ꝓpter q̄s cōcilij cōuocatio facta finē debitū ſoꝛtite fuerit. Quis aūt poteſtatē diſſoluendi h̄eat videt̃ dicendū ꝙ ſolus papa. nam tex. xvij. di. c. nec licuit. dicit ꝙ quotiēs aliq̄ de vniuerſali ſynodo aliquibus dubitatio naſcit̃ ad recipiendā de eo ꝙ nō intelligunt rōnem ad apoſtolicaꝫ ſedem ꝑ ꝑcipienda rōne cōueniant ſecus illi ſubaudi q̄ dubitant. Et idē ſi dubitat̃ an cōciliū poſſit diſſolui: et a quo diſſolui debeat cum tempus inſtet diſſoluēdi de ſedis apoſtolice iudicio debet ꝓcedere diſſolutio. Hoc idem ꝓbat tex. ī dicto. c. regula. xvij. di. dum dicit nec vllum ratum eſt aut erit vnq̄ꝫ conciliū q̄d nō fuerit auctoritate pape ſuffultū. Nota verbū eſt ut referat̃ ad principiū ipſius concilij ꝛ verbū erit ut referat̃ ad futurū ꝛ ſucceſſum concilij: q2 verbū erit ꝑteritum ꝛ futurū temporis ſignificat. l. verbū erit. ff. de verbo. ſigni. ī fi. vnde nō eſt ratum conciliū q̄d nō eſt auctoꝛitate pape firmatuꝫ vel ſi fuit auctoꝛitate pape confectū nō erit. ſ. in futuruꝫ qn̄ deficit vel incipit auctoꝛitas pape deſinit conciliuꝫ: dicto. c. regula. ꝛ hoc referendo illa verba nec vllum ratum eſt aut erit nunq̄ꝫ conciliū ad vnum ꝛ idem concilium: ſed ꝑut poſſent referri ad plura ꝛ diuerſa concilia tex. ille tūc nō ꝓbaret. ſed tunc ꝓbat tex. xvij. di. multis. dum dicit nō debere cōcilia celebrari abſq3 ſn̄ia romani pontificis: nā ſn̄ia ponit̃ ꝑ volūtate: ut. l. j. ff. de teſta. ſtatim igit̃ ꝙ ſn̄ia. i. voluntas pape ceſſat cōcilij celebratio deſinit ſiue ceſſare debet. Ad idem tex. xvij. diſ. in. c. concilia. dum dicit cōcilia valitudinē ꝑdiderūt: q2 ꝑſentiam pape nō habent. Nota verbū ꝑdiderūt q̄d preſupponit habitū. l. naꝫ ꝛ ſi ſub conditiōe. §. rūpendo. ff. de ī iuſto rupto teſta. q2 q̄d nō habuiſſet habitū nō poterat ꝑdi. loquit̃ ergo de cōcilio q̄d aliqn̄ valuit ut deſinēte ꝑn̄tia pape deſinat ꝛ vim ꝑdat. vnde ibi ē caſus ꝙ quotiens pape volūtas vel ꝑn̄tia vel ꝑ ſe vel ꝑ aliū deſinit a concilio ꝑdit̃ conciliū ut dicto. c. concilia. ꝛ licet glo. in dicto. c. cōcilia. dicat q̄d perdit̃ q̄d nunq̄ꝫ eſt habitū poteſt dictū glo. ꝓcedere ſed ꝛ alius precedens intellectus etiā eſt bonus ꝛ magis notabilis ꝛ ſm̄ illū eſt ibi caſus ꝙ qn̄ deficit volūtas pape deficit conciliū ꝛ hec ſn̄ia circūſcriptis auctoꝛitatib9 etiam ꝓbat̃ rationib9. papa eſt militantis eccleſie poſt xp̄m pater ꝛ caput: ut in. c. vno. de ſacra vncti. §. in capite. ꝛ ꝓbat̃ Iohis ꝑmo cum xp̄s dixit petro ſymon es bariona ꝛ vocaberis cephas ꝙ idē eſt q̄d caput ut ipſū eccleſie caput denotaret: ꝓbat̃. xix. di. c. ita dn̄s. ꝛ. ix. q. iij. ca. alioꝝ in fi. ꝛ. xxiiij. q. j. c. rogamus. ſed ſicut mēbra ſine capite deſinūt ꝛ areſcunt ꝛ ꝑciſis mēbris a capite mēbra putreſcūt. xxiij. q. vij. c. quemadmodum. xxiiij. q. j. c. loquit̃. ita ꝛ remoto papa capite cōcilij neceſſe eſt cōciliū exinaniri q2 ſtatim ꝙ a ɔcilio ſe remouebit papa eēnt ibi remanentes acephali ꝛ ſine capite ꝛ ſic foꝛēt monſtrū. ſ. c. ꝑ venerabileꝫ. qui fil. ſint

legit. Ne igiẗ acephali ⁊ monſtruoſi ſint ſanctitus ē di-
cere cōciliū diſſolui ꝙ̄ ꝙ remanētes ibi eſſe acephalos
⁊ ſine capite monſtruoſos. hoc ꝓbaẗ ꝑ tex. in.c.j.de re.
iur. ⁊.ff.de iureiuran.l.nihil tā nāle ꝙ̄ vnūqōꝙ̄ diſſol-
ui eo vinculo quo ligaẗ: ſed conciliū demū fit vocante ⁊
auctorizante papa: ut in.c.j.xvij.di. ⁊ ꝑ totum. ergo eius
auctoritate ⁊ iudicio demū diſſolui debet ⁊ aliꝰ diſſol-
uendi nō habet poteſtatē. Nā oēs res ꝑ qualcūꝙ̄ cau-
ſas naſcunẗ ꝑ eaſdem diſſoluunẗ.ff. de pactis.l.ab em-
ptione. ⁊ in dicto.c.de re.iur. Nam qui potuit conciliū
inſtituere pōt illud deſtruere.xij.q.j.c.certe de elec.c.in
notuit.§.multa. Et hec ſnīa ꝙ ſolus romanus pontifex
conciliū diſſoluat videẗ intantū eſſe vera vt illud diſſol
uere poſſit etiā concilio reluctante ⁊ renitente: qꝛ conci
liū non pōt contra ſnīam pape imo eſt maioꝛ ſnīa pape
ꝙ̄ concilij.iiij.di.ca.in iſtis. ⁊ ibi glo. ⁊ imo in ſtatutis
concilij intelligiẗ excepta auctoritas pape: ut eſt tex.in
c.ſignificaſti de elec. queādmodū eni in oī ſtatuto infe
rioꝛe cenſeẗ excepta auctoritas ſupioꝛis.l.imperatoꝛes
ff.ad munici. ⁊ in.c.cōſtitutus de reſcrip. ⁊.c.venientes
de iureiuran. ita in ſtatutis concilij debet intelligi exce
pta auctoritas pape ſupioꝛis ipſo concilio: ut dicto.c.ſi
gnificaſti. ⁊ notat glo.de elec.c.vbi ꝑiculū li.vj.in.v̄.cō-
cilium. cū eni concilio papa auctoritatez pſtet ſequi-
tur ꝙ ipſe maioꝛ eſt: qꝛ maioꝛ eſt qui auctoritatē inter-
ponit ꝙ̄ ille cui auctoritas interponiẗ. hinc eſt ꝙ ſolus
papa tollit ⁊ reuocat ſtatuta a ſe ⁊ concilio facta etiā ſi-
ne concilio: ut in.c.ſtatutū. ⁊.in.c.conſtitutionē de ſen.
excō.li.vj.iūcto.c.ſtatuimus eo.ti. ⁊ ꝓbaẗ ex notatis i.c.
vbi periculum.in.v̄.concilio de elec.li.vj. ⁊ in cle.ne ro-
mani de elec. Quinimo qn̄ eſſet in cōcilio papa ſi omēs
epi in concilio exiſtentes eſſent contrarij ſnīe pape ſnīa
pape ꝓ̄ferreẗ.iiij.di.c.in iſtis.xv.di.c.ſicut in ſi.xix.diſ.
c.anaſtaſius. ⁊.xxiiij.q.j.c.quicunꝙ̄. ⁊.ix.q.iij.c.nemo.
Ex quibꝰ videẗ ꝙ papa poſſit ad nutuz conciliū diſſol-
uere etiā ſi contraria eſſet totiꝰ xpiani populi ſnīa quia
qḋ ꝓ̇ncipi pape placet legis habet vigoꝛem.l.j.ff.de cō-
ſtitu.ꝓ̇nci. ⁊ adeo hec ſnīa videẗ vera ꝙ papa poſſit diſ-
ſoluere etiā nō expeditis cauſis ꝓpter quas concilium
cōuocabaẗ qꝛ ꝑ ſeipſum illas poterit determinare ſine
concilio ꝙ cauſe maxime ſūt ad apoſtolicā ſedem defe-
rēde.xvij.di.c.multiſ. ⁊.xxiij.q.j.c.quotiens. etiā ſi eēnt
cauſe fidei vel alie multuz ardue.xvj.q.j.c.frater noſter
qꝛ papa pōt omnia nam eius motus ꝓprius eſt omniuz
optimus artifex omnē habens virtutē oīa ꝑſpiciens ⁊
etiā ea que ſūt de iure naturali ⁊ diuino voluat ⁊ reuol
uat ſicut patet in matrimonio qḋ ⁊ de iure nāli ⁊ diuīo
ut in.c.j.de voto.li.vj.in quo ꝑſonas inhabiles ad ma-
trimoniū reddit habiles: de ſponſa.c.j.is qui de cōſan.
⁊ affini.c.nō debet. ut hoc plenius notant doc. maxime
Guilelmus de monte lauduno in cle. ſi romanus ponti
fex.de ꝓ̄ben.notaẗ in.c.ꝓpoſuit.de conceſ.ꝓ̄ben. Ex qͥ-
bus patet ꝙ papa pōt ad nutum ⁊ ſimplicē ſuā volunta
tem conciliū diſſoluere cauſis que in ipſo expediri de-
bent terminatis ſiue nō. Nec de hac ipſa diſſolutione a
quoꝙ̄ redargui poſſet.ix.q.iij.c. nemo cū ſimilibꝰ. alſ
ꝙ̄ꝙ̄ diſſolutionē videaẗ papa poſſe facere etiā ſi ꝑ con
ciliū videaẗ eſſe hoc ſibi ꝓhibitū ut ſancitū fuit in cōci-
lio Conſtantienſi in cōſtitutione que incipit: frequens
vbi eſt determinatū ꝙ papa poſſit conciliuz diſſoluere
vel mutare locū ſine volūtate concilij: qꝛ martinus qui
ꝓ̄fuit in illo concilio nō potuit ſic ſtatuendo legē impo
nere ſucceſſoꝛi qui in eadez ſucceſſit auctoritate. tex.eſt
notabilis in.c.inotuit.§.ꝙ̄uis aūt de elec. Nam par in
parē nō habet imperiū.l.nā magiſtratus.ff.de arbitris
Quinimo nec ſibi martino pape ipſemet potuiſſet legē
imponere a qua nō licuiſſet ſibi recedere.l.ſiquis in ꝓ̇n
cipio teſtamēti.ff.de leg.iij. imo lex ꝓpria ꝓ̄dicta marti-
ni nō ligauit ipſum martinū ſtatuentē: ut notant doc.in
l.digna vox.C.de legi. ⁊ in.l.princeps legibꝰ.ff.de legi.
notaẗ in.c.nulli de ſen.excō. qꝛ ꝓ̇nceps de abſoluta po-
teſtate legibꝰ eſt ſolutus ut dictis iuribꝰ: qꝛ ipſe ē ſupra
iura ⁊ ſic nō fuit ligatus martinus ꝓpria lege: qꝛ nemo
ſibiipſi impare pōt.l. penultima.ff. de arbi. minus fuit
ligatus ꝓpter auctoritatez concilij que in ipſa condēda
lege interueniat cum conciliū ut dixi ſit inferius papa:
vnde nō ligat ſua lege papam.xxi.di.inferioꝛ. vbi ꝓbaẗ
ſm̄ ꝓphetam ꝙ queādmodū ſecuris: nō gloꝛiaẗ contra
eū qui ſecat in eā aut cera contra illū qui trahit eam: ſic
nec inferioꝛ ſtatuit contra ſupioꝛem vel parē: de maio.
⁊ obe.c.cum inferioꝛ. ⁊ ꝙ licet ſit ibi cū papa concilij vo
luntas vel ſtatutū ꝑ hoc nō ligaẗ magis papa ſucceſſoꝛ.
tex.eſt in dicto.c.innotuit. quia ibi papa refert ſtatutuz
pape ⁊ concilij ⁊ dicit nō ligare ſucceſſoꝛem papā. cum
igiẗ tale ſtatutū nec ex poteſtate pdeceſſoꝛis ligat ſuc
ceſſoꝛe: ut in dicto.c.innotuit de elec. ⁊ notaẗ in.l.digna
vox.C.de legi. patet ꝙ papa pōt nō obſtante dicta lege
concilij coadunatū conciliuz qn̄ ſibi videbiẗ ⁊ placebit
diſſoluere. Ad hec faciūt notata ꝑ Jo.an.in mercuriali-
bus in.c.cui licet de regu. iur.li.vj. vbi diſputādo dixit
epm̄ directe ꝓpria lege vel ſtatuto nō poſſe ſe ligare aut
ſucceſſoꝛē ſuū. ⁊ vtruꝙ̄ ꝓbat tex.in.l.ille a quo.§.tēpe-
ſtiuū.ff.ad trebell. ⁊ ꝓbaẗ: qꝛ nec quis ſua lege ſe ligat
nec parem aut maioꝛē ⁊ de ꝓ̇ncipe tex. eſt in.l.ex impfe
cto.C.de teſtamen. Quid plura etiā ſi dicta conſtitutio
concilij Conſtantiēſis que incipit frequēs eſſet edita ꝓ
bono vniuerſalis eccleſie papa videẗ contra ipſaz cauſa
ſubſiſtente poſſe diſpenſare. glo.eſt.xxv.q.j.c.ſūt quidā
Nam ⁊ contra ſtatuta cōcilij papa diſpoſuit vt patet de
cōſang. ⁊ affi.in.c.nō debet. Nam etiā in cōcernentibꝰ
ſtatū vniuerſalis eccleſie qn̄ ꝓcedunt a iure poſitiuo pa
pa videẗ poſſe diſponere patet.lxxiij.di.ꝑ totum. ⁊ ideo
ſi papa infirmaẗ ita ꝙ ſibi ſit ꝑiculoſum iter arripere ſi
cut ire de roma ad baſileam videẗ ꝙ ſaltim in mutatio
ne loci ſibi liceat diſpenſare locum ſaltim cōmutando:
qꝛ papa pōt in oībus diſpenſare que nō ſūt contra fidē
ut notat Jo.an.poſt Hoſti.in.c.ꝓpoſuit de cōceſ.ꝓ̄ben.
dum tn̄ nō foueat peccatū ⁊ hoc qn̄ iſtud peccatum ꝓce
deret a lege diuina. ſecus ſi veniret ex contrauentiōe le
gis canonice vel humane: quia papa tales leges tollere
poſſet qꝛ habet poteſtatē in oībus que habent foꝛmaz
⁊ oꝛiginē a iure poſitiuo.vj.di.ꝑ totum. verba ſūt docto
rum in.c.cū ad monaſteriū de ſtatu mona. ergo ſuꝑ his
diſpenſet iuxta notata de tempo.oꝛdina.ca.ad aures. ⁊
notat Hoſti.de treu. ⁊ pace.c.i. ⁊ talis eſt lex frequēs cō
cilij Conſtantienſis que eſt lex poſitiua ut contra ipſaz
papa poſſet diſpenſare ⁊ diſponere ꝓ libito voluntatis
etiā ſine alia cauſa: qꝛ in his ſolus motus pape habeẗ ꝓ
cauſa: ut in.c.cū noſtris.§.nos v̄o de cōceſ.ꝓ̄ben. nec vi-
deẗ poſſe aliquis contra iſta ꝑ papā facta dicere vel diſ
ponere: qꝛ quicqḋ papa faciet etiā ſi male facit nō pōt
dānari nec ipſe pōt accuſari.xi.q.iij.nemo. ⁊.c.alioꝝ.ex
cepta hereſi.xl.di.c.ſi papa. pōt tn̄ moneri ut hec notant
doctoꝛes in.c.ꝓpoſuit.de conceſ.ꝓ̄ben. ⁊ ibi ꝑ Jo.an. ⁊
alios notaẗ in dicto.c.cum ad monaſteriū in ſi.de ſtatu
mona. ⁊ in.c.quāto de cōſue. cauſa eni legitima videẗ ſi
ꝓpter infirmitatē ꝓpter quā excuſaẗ ſi nō vadit ad con
ciliū.xviij.diſ.ꝑ totuz. ſi vult mutare locū in quo ipſi pa
pe facilis ſit acceſſus ut ipſe qui eſt concilij ⁊ eccleſie ca
put interſit ⁊ eccleſiā ſi opus eſt refoꝛmet. Ex quibꝰ vide
tur ꝙ lege cōcilij Conſtantiēſis nō obſtāte papa pōt cō
ciliū diſſoluere in totū ſi velit etiā concilij contradictio
ne nō obſtante vel ſaltim poſſit mutare locum ciuitatis
Baſilienſis ⁊ ponere in alio loco concilium per ꝓ̄dicta.

Jn contrariũ videtur ꝙ non poſſit ſolus papa conci-
liũ iam canonice cõuocatum diſſoluere ſine voluntate
concilij quod oſtenditur. nam concilia ut plurimũ cele-
brantur: ad extirpationẽ hereſim uel ſciſmatũ: ut pꝫ per
omnia antiqua concilia diſcurrendo. Nam primũ fuit
cõciliũ Nicenũ in quo arrij alexandrini epi hereſis dã-
nata extitit. Secundũ fuit cõtra Macedoniũ conſtanti
nopolitanũ epiſcopũ ⁊ hereticũ. Tertia fuit Epheſina ſi
nodus: in qua peruerſum dogma neſtorij cõſtantinopo
litani epi dãnatum extitit. Quarta fuit ſynodus Calce-
donẽſis cõtra euticem abbatẽ cõſtantinopolitanũ: ut hꝯ
habẽtur. xvi. di. c. vj. §. j. cum ſequentibꝰ. Sed in cauſis
fidei ⁊ hereſes extirpante eſt maioꝛ ſnĩa cõcilij ꝗ̃ pape.
xl. di. c. ſi papa. ⁊ hoc qñ eſt certum ꝙ eſt cõtra fidem: lꝫ
⁊ idem credã ſi eſt dubium: ⁊ ita debet intelligi glo. xv.
di. c. ſicut. ⁊ gl. in. c. anaſtaſius. xix. di. ⁊. xciij. di. c. legimꝰ
v. ſi auctoꝛitas. ⁊ ibi glo. in. v. maioꝛ. Et aſſignat rationẽ
Archidi. in. c. anaſtaſius. pꝛeallegato: qꝛ periculoſum fo
ret cauſã, fidei relinquere vnius iudicio. Ego autez aſſi-
gno aliam rationez: qꝛ papa homo eſt ⁊ errare põt. xix.
di. anaſtaſius. ⁊. xxj. di. c. nunc autẽ. ſed conciliũ. i. colle-
ctio fideliũ de cõſe. di. j. c. eccleſia errare nõ poteſt. xxiiij
q. j. c. arrepta. ⁊ ideo ſtare debet potius ſnĩe cõcilij in cã
fidei. uel quãdo eſt dubiũ: an ſit conſonum fidei: uel ad
uerſum. Secũdo pꝛobat ſic cõcilia ſunt inuẽta ad inſtru
endos xpianos ⁊ ad docendũ populos doctrinas ⁊ mo
res: ne xpicolej in hereſiꝫ dilabant̄: ut ẽ text. in. c. j. xv. di.
Sed ſi qñ expedit habere cõciliũ ꝓpter pollulantes he-
reſes uel ſcandala in dei eccleſia inſurgẽtia papa conci-
lium diſſolueret re imperfecta exiſtente: tunc papa per-
turbaret ſtatum vniuerſalis eccleſie, cõcilio eidez ex cau
ſis legitimis diſſolutioni cõtradicẽte. vnde tunc videre
tur ſnĩam ꝯcilij pape foꝛe antepenendã. ix. q. iij. c. nemo.
⁊ ibi glo. quãdo dicit ꝙ vꝛbis maioꝛ eſt vꝛbe: ⁊ ideo nõ
videtur papã poſſe reuocare in caſu iſto ſtatutũ Cõſtan
tienſis cõcilij: qδ eſt editum pꝛo cõſeruatiõe ſtatus vni
uerſalis eccleſie: ut fiat de decẽnio in decenniũ conciliũ
ut euitent̄ hereſes ⁊ ſciſmata que ꝯmittunt̄ in dei eccle
ſia pꝛopter nõ celebꝛare cõcilia: dicto. c. j. xv. di. Naꝫ pa
pa nõ poteſt perturbare ſtatũ vniuerſalis eccleſie: ut no
tat Jnno. ⁊ docto. in. c. quanto. de conſue. imo debet cu
rare ut ſalus vniuerſalis eccleſie ſemper ſit ſalua. xxv. q.
j. c. que ad perpetuã. vbi eſt text. cum glo. ꝙ quãdo aliq̃
ſunt ſtatuta, generaliter ad ꝑpetuã vtilitatẽ papa ibi nõ
poteſt cõtra diſponere uel diſpenſare: ⁊ ideo cũ hꝯ ſtatu
tum Conſtantienſe ſit factũ pꝛo ſtatu ⁊ vtilitate vniuer
ſalis eccleſie: nõ videtur ꝙ papa ſolus cõtra illud poſſit
diſponere. xxv. q. ij. c. ſi ea. vbi ꝓbatur ꝙ papa contra ſta
tum vniuerſalis eccleſie diſponẽs nõ eſt tunc cõſtructoꝛ
ſed diſſipatoꝛ cõtra ſnĩam aplĩ 2° ad Thimoteũ. xiiij. c.
dum dicit in perſonaz pape ſm poteſtatẽ que mihi da-
ta eſt in hedificationẽ nõ in deſtructionẽ. Nam ꝗ̃uis
papa omnia poſſit cõtra ſtatutũ vniuerſalis eccleſie nõ
eſt ei permittendũ: ut no. Jnno. in. c. quanto. de cõſuet.
Et ideo quãdo pꝛecepta pape nõ recipiunt̄ ab vniuerſo
nõ ligant. iiij. di. §. leges. quia in cõcernente ſtatum vni
uerſalis eccleſie eccleſia vlĩ. i. concilio ꝯtradicẽte diſpo-
nere non poteſt. xxv. q. j. ſunt quidam. Et hinc ſumitur
ratio deciſiõis. glo. ix. q. iij. c. per pꝛincipalẽ. que dicit ꝙ
papa nõ poteſt deponere omẽs epos: quia turbaret eti-
am eccleſiã vniuerſalẽ. vbicunq̃ʒ igit̄ turbatur vniuerſa
lis eccleſia ibi papa nõ poteſt diſponere: ſed eſt ſentẽtia
cõcilij cõtraria ſupꝛa papam dicto. c. per pꝛincipalez. Et
hec eſt etiã rõ deciſiõis doctoꝝ. in. c. nulli. de ſen. ex. qui
dicũt: ꝙ ſi papa vellet vlĩter tollere ꝓuilegiũ canonis: ſi
q̃s ſuadẽte: nõ poſſet. Jtez qñ diſcoloꝛat̄ ſtatus vlĩs ec-
cleſie: papa nõ põt nedũ vlĩter tollere ſꝫ nec diſpẽſare: ut
no. Arch. in. c. ſunt̄ quidã. xxv. q. j. allegat. j. q. vij. c. ⁊ ſi il
la. vbi idem Archi. ⁊ fuit dictũ iohis in. §. niſi rigoꝛ. ea.
q. ⁊ idõ nõ põt diſpẽſare ut clericus ꝯueniat̄ in foꝛo ſecu
lari. Jſta eſt etiã ratio vna q̃re papa nõ eligit ſucceſſoꝛẽ
quaſi bonũ vlĩs eccleſie ꝑturbaret: ita dicit glo. viij. q. j.
§. his omnibus. Et idez vult glo. j. q. iij. c. ex multis. Jſta
eſt etiã ratio q̃re papa nõ põt tollere ſcã euãgelia ⁊ qua
tuoꝛ ꝓma cõcilia: nec ꝯtra ipſa diſpẽſare q̃tenus tangũt
cãm fidei ⁊ generalẽ ſtatũ eccleſie: ut. xv. di. c. ſicut. qꝛ in
illis ꝯſiſtit eccleſie fundamentũ ⁊ bonũ totius vlĩs eccle
vnde firma ⁊ illibata permanẽt: iux̄ illud: Dei fundamẽ
tũ firmũ ſtat: quinimo ſi ſolũ lex pape cõcerneret ſtatuꝫ
vlĩs eccl̃ie ꝯ ipſa veniẽdo: nõ dico vtilitatẽ uel ſtatũ aut
bonũ: ſed ſimplĩr ſtatutũ ⁊ conciliũ uel eccleſia ꝯdiceret:
tunc videt̄ ꝓferẽda ſnĩa ꝯtradicentiũ qñ allegarent cãs
legitĩas: patꝫ in. l. cõiugatõis clericoꝝ. quã nõ appꝛoba-
uit eccleſia oꝛiẽtalis. xxxj. di. nicena. ⁊ no. in. c. cũ oliꝫ. de
cleri. ꝯiu. ⁊ tunc renuẽtibus illis de cõcilio ꝓualeat ſnĩa
cõcilij ſnĩe pape. Sꝫ iſtud foꝛte põt intelligi qñ papa cõ
tradictioni annueret ⁊ nõ ꝯtradiceret ſicut fecit cũ oꝛiẽ-
talibus. Nam ſi papa ſemꝑ cõſiſteret in ſua opiniõe tũc
ex hoc nõ turbaret̄ ꝓpꝛie ſtatus eccleſie vlĩs: tunc pꝛefe
ret̄ ſnĩa pape cõtra cõciliũ: ut dicta glo. iiij. di. c. in iſtis
cum ſimilibus. Ex quibus videt̄ cõcludi ꝙ ſi in diſſolu
tiõe cõcilij turbat̄ ſtatus ⁊ bonũ vniuerſalis eccleſie: ibi
papa cõcilio nõ annuẽte uel ꝯtradicẽte ipſũ nõ poſſit diſ
ſoluere. Quid igit̄ ſit dicendũ: Ego ſalua determinati
one ſancte matris eccleſie ita dicerẽ: ꝙ ſi conciliũ eſt ce-
lebꝛatũ pꝛo aliqua cauſa fidei uel que ꝯcernat fidẽ: ut ꝓ
extirpãda aliqua hereſi que ſcandalizet uel incipiat ſcã
dalizare eccleſiã dei: uel de qua ſit dubiuꝫ an ſit hereſis:
tunc cũ expeditio huiꝰ cauſe nõ pertineat ſolũ ad papaꝫ
qñ iaꝫ ꝯciliũ eſt collectũ: ſꝫ magis ad ꝯciliũ. Et in hac de
ciſione ſit maioꝛ ſnĩa concilij ꝗ̃ pape ut ſ deduxi. Certe
papa ante rem expeditã nõ poterit ꝯciliũ diſſoluere: uel
ſuper his diſpẽſare ſine volũtate cõcilij: qꝛ ſi ſibi nõ lice
at in cauſa ꝓncipali diſpẽſare: ita nec in illis que ſunt ꝓ-
ambula nccĩa ad ipſaꝫ cãm pꝛincipalẽ: ſicut eſt ꝯcilium
qδ eſt pꝛeambulũ ⁊ neceſſariuꝫ ad fidei declarationẽ et
extirpationẽ hereſis. Nam ille debet iudicare de his q̃
ſunt ad finẽ qui ẽ iudex ſiue pꝛiceps finis. l. iuſtiſſime
ff. de edi. edic. facit. l. ad rẽ mobilẽ. ⁊. l. ad legatũ. ff. de ꝓ
cura. Et hoc ſibi dici debet ne pape liceat per indirectuꝫ
qδ directo nõ licet. l. hoc mõ. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ in re-
gula cũ quid vna via. de regu. iur. ⁊ in. c. quãto. de pꝛiui
le. Sꝫ pape nõ licet directo cõtra ſnĩam cõcilij impꝛoba
re ut hereticũ: qδ conciliũ fidele eſſe, dicit: ul̄ nõ põt di-
cere. i. fidei conſonũ: qδ conciliũ hereticum eſſe diceret.
Sic nõ põt per indirectũ diſſoluẽdo cõciliũ facere ꝙ id
quod arbitratur hereticum dicatur eſſe fidele: ul̄ in ſua
opinione conſiſtat ſoluẽdo conciliũ: ut de cauſa cogno-
ſci nõ poſſit: uel anteq̃ʒ de ipſa cauſa cognoſcatur. pꝛedi
cta intelligo vera quãdo eſſet cauſa hereſis dubia: quia
dubitaret̄ an cauſa que diſceptatur eſſet heretica cẽſen-
da: tunc ſi pꝛopter hanc cauſam cõcilium eſſet cõuocatũ
ante determinationẽ huius cauſe a papa non debet diſ-
ſolui. Nam ſi certum eſſet ꝙ cauſa haberet hereſim: ut
quia ipſa hereſis eſſet ab eccleſia iam damnata: tunc nõ
eſſet opus concilio ad finem: ut iterum damnaretur he
reſis ipſa: uel in ipſam poſtea incidentes. Nam ſuffice-
ret antiqua damnatio: etiam quo ad nouiter inciden-
tes. tex. eſt. xxiiij. q. i. c. j. ij. ⁊. iij. vbi dicit text. ꝙ id quod
cõtra vnãquanq̃ʒ hereſim ꝯgregata ſemel ſynodus pꝛo
fidei cõione ⁊ veritate catholica ꝓmulgaſſet nõ ſineret
nouis poſt hꝯ retractõibus mutilari. ⁊ idõ ſi ꝯtẽderet cõci
lium cum papa ut nõ diſſolueret: ⁊ hoc ut iterum talis
hereſis dãnaret̄: talis contradictio non deberet ĩpedire

concilij diſſolutionez ſi papa diſſoluere vellet: ut dictis
iuribus.⁊.l.nemo.C.de ſum.trini. Credo tñ ꝙ ſi iteruz
heretici vellent ſe cõcilio ſubijcere ⁊ reuerti: aliť non re
uerſuri niſi ꝑ manus cõcilij ꝙ papa inuitis patribꝰ de
cõcilio non poſſet añ hereticoꝝ correptionẽ diſſoluere
ↄciliuz: qꝛ ſi correcti volunt redire ſunt admittẽdi.xxiij.
q.vj.c.j.no.glo.in.c.maiores.xxiiij.q.j.⁊ vult beatꝰ tho/
mas ſcõa ſcõe.di.xj.q.iiij.imo ꝙ plus eſt ſi correcti ⁊ e/
mendati venire volunt admittendi in cõcilio generali
ſunt.j.q.vij.c.cõuenientibꝰ.ſed ſi ꝑſeuerent in eoꝝ erro
re nõ ſunt vocãdi ad ſinodũ: nec admittẽdi.xxiiij.q.iij.
c.cum quibꝰ. Et ut dixi circa hereſis materiã ⁊ in con
cernentibus fidẽ maior eſt ſñia cõcilij q̃ʒ ſolius pape: ꝑ
ſupradicta.idẽ credo ſi vellent cũ cõcilio ſe diſputatiõi
ſubijcere: nõ tñ temere de fide diſputãtes: ſed ut docerẽ
tur vel ipſis oſtenderenť eoꝝ errores: vel ad reprobãdũ
prauã hereticoꝝ opinionẽ: poſſet tunc cõciliũ cum ipſis
ſubijcere certamẽ: ⁊ velle cũ ipſis iterũ ⁊ iterũ diſputa/
re: ⁊ in hoc ꝑualeret ſententia cõcilij ſñie pape: q̃ vt dixi
in cauſis fidei ⁊ hereſum eſt ſñie pontificis ꝓponenda
nam illis ꝑſertim de cõcilio lʒ ad cõfuſionẽ hereticoruz
de fide publice diſputare.tex.ẽ in.l.quicũqʒ.C. de epi.
⁊ cle.⁊ notanť i dcã.l.nemo.C.de ſum.trini.⁊ glo. in.c.
nos ad fidem.xxvj.⁊.ix.di.c.quis neſciat.⁊ tenet inno.⁊
doc.in.c.dãnamus.de ſum.trini.⁊ gl.in dicto.c.nos ad
fidẽ.vbi dicunt diſputare de fide ad ↄfuſionẽ heretico/
rũ vľ ad veritatis dilucidationẽ nõ eſt malũ: ut refert fe
ciſſe ſilueſtrũ: ⁊ hoc lʒ clericis: laicis aũt nõ: ut in.c.ij. de
hereti.li.vj.idẽ tenet beatus thomas ſcõa ſcõe.diſ.x.q.
vij.hanc ſñiaz vidi cõfirmatã in litteris reuerendiſſimi
dñi mei dñi iuliani de ceſarinis ſancti angeli dyaconi
cardinalis ꝑcedentis in baſilienſi cõcilio qui ex relatis
per vincentiũ hyſtoricũ.li.xiiij.c.j.dixit ſilueſtrũ cũ duo
decim ſcribis iudeoꝝ publice de fide diſputaſſe. Itez re
fert vincentius in eodem libro circa finẽ: ⁊ in libro.xvj.
c.j.dicẽtẽ ꝙ poſt dãnationẽ arrij fcãm in cõcilio niceno
ꝑ.xxvj.annos: demũ athenaſius publice iteꝝ diſputauit
cũ arrio antedicto: quẽ xp̃i virtute cõuicit. Itẽ dicit vin
centius.li.xxj.c.xxv.ꝙ ſinodꝰ calcedonenſis iterũ neſto/
riũ anathematizauit ꝑus in epheſino ſinodo cõdẽnatũ
orthodoxis catholicꝭ cũ hẽticꝭ diſputãtibꝰ. Itẽ eutices
q̃ ſecutus eſt errorẽ damnatũ in niceno ↄcilio ꝙ xp̃s tã
tuz vnã naturã habuerit: ut dicit vincentiꝰ. li.xxj.c.xxv.
poſtea in ſynodo cõſtantinopolitano iterũ auditus eſt
in diſputatione ⁊ ↄuictus vt refert yſiderus in libro cõ/
cilioꝝ: idem fuit in hereſi donatiſtarũ: de quibus habe/
tur.xxiiij.q.ſi.§.donatiſte. Quis eni dicerent p̃rem ma/
iorem filio: ⁊ ſp̃m ſcũm minorẽ filio: que hereſis ẽ con
tra ſtatuta quatuor ꝑmoꝝ cõcilioꝝ: vt pʒ i ſymbolo ana
ſtaſij: ⁊ in ep̃la victor.C.de ſũma trini.tñ yſiderus in li/
bro ↄcilioꝝ dicit ꝙ in.xj.carthaſienſi ſynodo donatiſte
vocati fuerunt: ⁊ iterũ cũ eis ſuꝑ tali errore diſceptatuz
plurimaqʒ alia retulit idem p̃r ⁊ dominꝰ reuerẽdiſſimꝰ
⁊ ſcientie ꝓfundiſſime. Ex quibus arbitror ꝙ ſi cõciliũ
ad extirpandã hereſim ꝓphanã aliquã deliberaret cuz
hereticis aſſumendã eã diſceptationẽ etiã de hereſi iaz
dãnata vt reuocarent uel reuocare conarenť hereticos
ab errore ꝙ in hoc cũ ſit cauſa fidei eẽt ſtandũ ↄcilij ſen
tentie: nec eẽt in hoc ſectanda ↄtraria ſentẽtia pape per
iura antedicta. Si vero cõcilium nõ eſſet collectum ꝓ
bono cõcernente ſtatũ vniuerſalis eccleſie ⁊ cõmodum
tunc ſi papa uellet diſſoluere cõciliũ ut ſuꝑ tali bono cõ
cilium nõ ꝓuideret: tũc papa ſolus non prouideret tũc
papa ſolus non põt cõcilium diſſoluere: qꝛ cõtra bonuz
vniuerſalis eccleſie papa ſolus nõ põt diſſoluere: ut vo/
lunt ꝑdicte glo.viij.q.j.§.his.j.q.iij.ex multꝭ. ⁊ ideo qñ
agereť cã hereſis pape: uel qñ papa diceret apoſtaticus

uel renũciaſſet: uel qñ duo de papatu cõtenderẽt: quibꝰ
caſibus dixi opus eẽ concilio.lxxix.di.c.ſi duo.⁊.c. ſi q̃s
pecuniam.⁊.xl.di.c.ſi papa.⁊.xix.di.c. anaſtaſius. tunc
ante iſtã finitã diſceptationẽ ex ſola uolũtate pape non
poſſet cõcilium diſſolui. Rõ quia tunc agiť de ſtatu et
bono vniuerſalis eccleſie cũ diſputeť ⁊ recenſendum ſit
de eius capite: ut uult glo. in dicto.§. his omnibꝰ.viij.
q.j.quo caſu non põt ſolus papa diſponere ſine cõcilio
ita no.inno.⁊ ita hoc tenet do.antonius de butrio in.c.
quãto.de ↄſue.⁊ ẽ nota.inno.in.c. inquiſitiõis. de ſen.
excõi.ubi vult inno.ꝙ ſi papa etiã in ſp̃ualibus precipit
aliquid qõ ſapiat hereſiz: uel ſi ex eius precepto iniuſto
preſumereť ſtatus eccleſie perturbari: uel etiã forte alia
mala ventura eſſe ꝙ tunc ipſi parendũ nõ eſt: qꝛ debent
futura mala precaueri. Nec obuiat gl.xxv.q.j.c.ſũt qui
dã.in fi.glo.que fuit additio Bartholomei brixiẽſis: q̃
vult ꝙ cõtra generalẽ ſtatum eccleſie papa poſſit diſpo/
nere ⁊ diſpenſare: qꝛ fateor vna cum cõcilio ſicut fecť In
no.in.c.nõ debet.de cõſang.⁊ affi. Et ita debent intelli/
gi verba Inno.in dicto.c.quãto.de conſue. qui dixit ꝙ
cõtra ſtatũ vniuerſalis eccleſie nõ erat pape permittẽdũ
diſpenſatꝭ.videlicʒ a cõcilio cuius ſñia preualet in hoc.
ſed cũ cõcilio papa poterit: ut in dictis iuribus.nõ debʒ
igiť papa ſolus diſponere ꝙ clerici cõiugent: ſeu hoĩes
cõiugari poſſint: lʒ poſſet diſpenſare cũ vno aliquo ſin/
gulari uel pluribus: ut not.in.c.cum ad monaſteriuz.de
ſta.mona. Et ſicut dicimus ꝙ papa poteſt priuare vnuz
aut duos ep̃os ſed nõ omnes: aut maiorẽ partẽ: qꝛ hoc
eſſet turbare bonũ vniuerſalis eccleſie: dicto.c.per ꝑnci/
palem.ix.q.iij.⁊ ideo in caſu moderno qñ eſt ſtatutum
pro bono vniuerſalis eccleſie in Cõſtantiẽſi cõcilio ꝙ fi
ant cõcilia de decennio in decẽniũ pro reformatione ec
cleſie que in ſciſmata ⁊ hereſes ꝓlabatur ſi nõ reformať
Credo ꝙ cũ hoc ſtatutũ cõcernat bonũ eccleſie vniuerſa
lis: ⁊ quo ſtatuto nõ ſeruato ſtatus eccleſie diſcoloratur
qꝛ notoriũ eſt ꝙ in nõnullis partibus clerici incedũt in
habitu ſeculari magis ↄueniẽte ſatrapis ⁊ militibus q̃ʒ
regularibus perſonis: ⁊ intendũt venationibus ⁊ aucu/
pationibus magꝭ q̃ʒ in officijs diuinis. vnde ſi nõ refor
manť diſcolorať ſtatus vniuerſalis eccleſie ꝙ papa hoc
ſtatutũ Conſtãtienſe ſolus nõ poſſit tollere. Nam ſicut
dicit magiſter ſñiaꝝ libro primo diſt.xiij. ſuper illud in
quo dicit ꝙ deus poteſt oĩa: ut intelligať preter ea ſola
quibus dei dignitas lederet: eiuſqʒ excellentie deroga/
retur: quia hoc nõ eſſet poſſe ſed nõ poſſe. Si igiť deus
nõ poteſt facere id quod eſt indecens: et ꝙ lederet eius
excellentia: ergo minus papa cuiꝰ poteſtas eſt dei in ter
ris: ut in.c.j.⁊ per totum: de tranſla.prela. vbicũqʒ igitur
lediť ſtatus vniuerſalis eccľe: uel vbi lediť excellẽtia pa
patus: papa ſic agẽte ibi ſñia cõcilij eſt maior ſñie pape:
qꝛ pape peccãti nõ eſt parendũ: uel qñ ex eius precepto
mala aliqua ſperanť: ut dicit Inno.in dicto.c. inquiſiti
onis.de ſen.excõ.ſed an poſſit ſuper loco uel abbreuia/
tione: uel elongatione tẽporis diſpenſare: non obſtante
ſtatuto Cõſtantienſi qõ incipit: frequens.forte ꝙ ſic: ut
ꝓbãt iura in ꝑncipio iſtius partis inducta: qꝛ etiã in cõ
cernentibus ſtatũ vniuerſalis eccleſie: niſi diſcolorať ſta
tus eius quãdo papa vellet in vno aut duobus diſpẽſa/
re: ex quo nõ diſcoloratur ſtatus vniuerſalis eccleſie pa
pa poteſt diſpenſare: ut notat Archidia.in dicto.c. ſunt
quidam.xxv.q.j. Et hoc credo verum quando talis diſ/
penſatio non fieret in fraudem: ut per indirectum tolle/
ret ipſum ſtatutũ in totum: ſicut factum fuit de cõcilio
Papienſi tranſlatũ per dominũ Martinuz ſenis quod
nullũ effectũ peperit: ſed re imperfecta fuit diſſolutũ: qꝛ
tunc cũ nõ liceret pape ipſũ ſtatutũ ut dixi directo tolle/
re: ita nec ꝑ indirectũ liceret.l.hꝰ mõ.ff.de cõdi.⁊ demõ.

Nō enim liceret ſibi q̄n ex tali mutatiōe turbaret̃ ſtatꝰ
vniuerſalis eccleſie. vel ſi forte multa mala ſucceſſura fo
rent: ut no. Inno. de ſen. excō. c. inquiſitiōis. Et pro hac
ſnīa facit qḋ no. lxxix. di. c. ſiquis pecuniaꝫ. vbi glo. vult
ꝙ ſi coniugatus eligat̃ in papa: quo caſu valet electio ſi
vxor nō pōt induci ad cōtinentiā: cōgruū foret eum re/
nunciare papatui ne ſcandalizaret̃ eccleſia ⁊ res ſit mali
exempli ꝙ ſit papa ⁊ vxorem retineat. Fraus aūt poſſet
probari a priori ⁊ a poſteriori ⁊ a medio ⁊ ab omibus ſi
mul iunctis: ut no. docto. aliqui moderni in. l. multū. C.
ſiquis alteri uel ſibi. ⁊ ꝓbatur p̄ſumptionibus: qꝛ vere
ꝓbari nō poteſt: ut. l. dolū. ⁊ ibi per docto. C. de dolo. et
in. c. ad noſtrā. ⁊ in. c. cum in dioceſi. de vſur. Probatur
igit̃ fraus ex ācedētibus: qꝛ ex p̄fationibus cognoſcit̃
animus. l. fi. ff. de heredi. inſti. ⁊ in. c. ſcribam. de prebē.
uel ex geſtis in ipſo actu ſi cauſe que allegant̃ in diſpen
ſatiōe ſint vere uel vereſimiles. l. ſiquis cuꝫ aliter. ⁊. l. ita
ſtipulatus. ff. de ver. obli. Item ſi locus qui cōmutat̃ ul̃
tempus nō eſt cōgruū: ita ꝙ ſi expectaret̃ tēpus hereſis
forte nō poſſet extirpari: ꝓpter quā eſſet conciliū colle/
ctū: uel locus nō eſſet tutus: ut qꝛ forte papa uel cardina
les uel clerici qui ibi debent reformari rōne loci nō poſ
ſent redargui. nam ⁊ locus ⁊ tēpus eſt cōſiderandum: ut
in cle. paſtoralis. de re iudi. Item ꝓbaret̃ ſi papa voluiſ
ſet primo diſſoluere ⁊ videns nō poſſe locū aut tempus
vellet mutare. Item ex his que ſunt poſt actū dolus po/
teſt cōiecturari. l. ſiqui adulteri. C. de adul. Probat̃ eti/
am ex actibus ⁊ cōſuetudinibus faciētiū. Ex quibus di
co ꝙ ſi cōciliū arbitraret̃ ex legitimis cōiecturis talis lo
ci uel temporis mutatiōes fieri in fraudē: uel ex tali mu
tatiōe multa mala ſecutura forent: uel turbaret̃ ſtatꝰ vni
uerſalis eccleſie cōciliū nō deberet tales diſpenſationes
admittere: ne ipſi pape per indirectuꝫ liceret qḋ directo
nō liceret: dicta. l. hoc mō. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ tunc di/
cerem ſnīam cōcilij pape poſſet in alij diſpenſare: per no
tata. ſ. ⁊ per ea que dicit Archi. in dicto. c. ſunt quidam.
xxv. q. j. ⁊ per no. per doc. in. c. quāto. de cōſue. ⁊ in. c. cū
ad monaſteriū. in fi. de ſta. mona. Quādo aūt diſſolutō
cōcilij nō induceret hereſes uel nō haberet dubia fidei:
uel nō induceret turbationē ſtatus vniuerſalis eccleſie:
tunc liceret pape ipſum cōciliū ad voluntatē ⁊ nutū ſuū
diſſoluere: etiam nō obſtante cōtradictiōe cōcilij per iu
ra primo inducta: ⁊ etiā nō obſtāte dicto ſtatuto in Cō/
ſtantiēſi cōcilio edito qḋ incipit frequēs. pone enim ꝙ
etiā in moribus fuiſſet congrue reformata in cōcilio pa
pienſi: aut ſenenſi: ita ꝙ modernis tēporibus reformati
one tam ſolēni ⁊ magna ⁊ vniuerſali nō indigeret ſicut
iam indiget: an poſſet hodie papa cōciliū diſſoluere nō
obſtante dicto ſtatuto Cōſtantiēſi: credo ꝙ ſic per iura
pro iſta parte allegata: ſic intelligo has dubietates.
Nunc vtilē queſtioneꝫ attingo que ſnīa potiꝰ attēdēda
ſit: an pape ſolius: an totius cōcilij uel maioris partis cō
cilij pape ſnīe aduerſantis. Et hec queſtio plurimū ꝯcer
nit fundamentū eccleſie militātis. Videt̃ argumētādo
dicendū nō decidēdo: primo ꝙ maior ſit ſentētia totius
cōcilij q̄ꝫ ſolius pape: q̄n xp̄us eccleſiā videt̃ cōſtituiſſe
nō in ſolo Petro quē apl̄i vident̃ cōſtituiſſe principeꝫ
eccleſie. xxj. di. in nouo. ſed in omnibus apl̄is iuxta v̄ba
pſalmiſte pſalmo. lxxxvj. dicente ꝓpheta: Fundamenta
eius in montibus ſcīs. per mōtes inſinuās apoſtolos at
q̄ꝫ predicātes quibus tota huius edificij fabrica cōmiſ/
ſa videt̃: qui baſes firmiſſimi eccleſie forent ut trāſſupti
ue. hec habent̃ in. c. fundamēta. de elec. lib. vj. ⁊ in. c. j. de
reli. ⁊ venera. ſanc. eodē libro. Si igit̃ eccleſia fuit cōſti/
tuta nō in ſolo Petro: qꝛ xp̄us fundauit eccleſiā ſup pe/
trū nō tanq̄ꝫ in ſe vnū ſed in perſonā petri nomīe totius
eccl̄e ut in ipō vno ſignificatiue ⁊ figuratiue vna ſignifica
ret̃ eccleſia. xxiiij. q. j. c. quodcūqꝫ. ⁊ infra dicā: ut ex hoc
denotaret̃ vna eccleſia nō plures. xxiiij. q. j. c. loquit̃. po
tius tn̄ ipſam in omnibus apl̄is cōſtituit: lꝫ in Petro: ut
in vno ut dixi ſignificatiue ⁊ figuratiue que erat tamen
in omnibus apl̄is ſubſtātialiter p̄ncipaliter ⁊ effectiue:
iuxta illud Auguſtini ſuper Iohannē omelia quinqua
geſima petrus q̄n claues accepit eccleſiā ſanctā ſignifi/
cauit. Ex quo ſequit̃ ꝙ ſubſtātialit̃ ⁊ effectiue poteſtas
clauiū principaliter in eccleſia ⁊ in Petro ſignificatiue ⁊
ſubſtātialiter vna cum alijs: ut in dicto. c. quodcūqꝫ. Ex
quo ſequit̃ ꝙ maior eſt ſnīa cōcilij q̄ꝫ ſolius pape: qꝛ in
cōcilio eſt tota eccleſia ⁊ nō in ſolo papa. Et hoc probat̃
in ſimili in ep̄o ⁊ in capitulo: q̄n ambo totā ſuā eccleſiā
repreſentāt. nam ep̄us in capitulo ſe habet ut caput ⁊ ce
teri ſe habēt ut mēbra: ut in. c. nouit. de his que fi. a p̄la.
ſine cōſen. ca. Et idem eſt in papa qui ſe habet ut caput:
⁊ ideo petrus dictus eſt cephas: reliqui prelati ut mem
bra. ſed ſnīa epiſcopi nō eſt maior ſnīa ſui capl̄i: etiam ſi
habeat aliquos de capit̄lo ſecū: dūmodo nō habeat ma
iorē partem capituli: ut no. in. c. poſtulaſtis. de cōceſ. p̄.
⁊ ibi per docto. ⁊ in. c. a collatione. de appell̃. in. vj. ⁊ ibi
late per Io. an. in nouel. quicquid dixerit Hoſt. Sic eſt
in eccleſia cuius papa eſt caput. xix. diſ. c. ita dn̄s. ⁊ in. c.
rogamus: xxiiij. q. j. igit̃ ſi eſt ipſe caput et alij membra:
eius ſnīa diſcordantibus alijs membris nō preualet ut
dictis iuribus: ⁊ hoc oſtendit̃ naturalit̃ loquēdo. Naꝫ
quēadmodū naturalis capitis operatiōes nulle ſunt ſo
pitis uel reſilientibus oībus alijs mēbris: ut hoc eſt na/
turaliter notū: ſic in miſtico corpore eccleſie nō debꝫ poſ
ſe papa caput eccleſie diſponere mēbris alijs omnibus
reſiliētibus: cōciliū enim ut vnū corpus miſticū qḋ rep̄/
ſentat eccleſiā cōprehendit papā caput ⁊ membra. vnde
videt̃ eminētior auctoritas totius cōcilij caput et totuꝫ
corpus repreſentātis q̄ꝫ partis. ſ. capitis rep̄ſentati: quia
partes per ſe nō habēt plus auctoritatis ſuo toto integra
li uel maiori parte corpis integralis. iuxta. l. ꝙ maior. ff
ad munici. imo videt̃ eſſe totū ecōtra: cuꝫ partes ⁊ ordo
partiū ſe habeant ad ipſum totū uel ad maioreꝫ partem
que habet vim totius. l. maiorē. ff. de pac. ut ad finē qui
finis eſt melior ipſis que ſunt ad finē ſm̄ ph̄um primo
ethicoꝝ. Ex quibus videt̃ ꝙ maius eſt cōciliū totuꝫ uel
maior pars cōcilij qui repreſentat totū q̄ꝫ papa uel aliq̄
alia ipſius cōcilij pars minor: ut qꝛ ſcriptum eſt mathei
xviij. Si duo aut tres cōuenerint in nomine meo ego in
medio ipſoꝝ ſum. Si igit̃ cōciliū eſt legitime cōgrega/
tum in nomine dei. patet ꝙ xp̄us eſt in medio ipſoꝝ tan
q̄ꝫ caput. vnde potius valere debēt que fiunt a concilio:
vbi xp̄us eſt q̄ꝫ illa que fiunt a ſolo papa: cū quo pleriſ/
q̄ꝫ ⁊ multotiens xp̄s nō eſt: ut quādo ipſe peccat. xxj. di.
nunc aūt. iuncto. c. item ut xp̄us. de peni. di. j. vbi proba/
tur ꝙ qui operat̃ in xp̄o ſicut conciliū in noīe eiꝰ cōgre
gatū xp̄i filijs cōparat̃: qui vero male agit filius eſt dia
boli ut ibidem. Ex quibus videt̃ cōcludi ꝙ potior ſit ſē
tentia concilij in ſpū ſancto cōgregati q̄ꝫ ſolius pape ali
ter ſentiētis. ⁊ hoc ꝓbat tex. xv. di. ſicut ſancti: dum dicit
ꝙ ea que in cōcilijs ſtatuunt̃: cum ſint cōi cōſenſu con/
ſtituta ſe ⁊ nō illa deſtruit: ſiquis p̄ſumpſerit abſoluere
quos ligauit: aut ligare quos abſoluerit. ⁊ hec ſententia
oſtendit̃ etiam in geſtis ipſoꝝ apl̄oꝝ: ſecūdo ex poteſta
te eis a xp̄o attributa. Ex geſtis enī apoſtoloꝝ ꝓbat̃. nā
q̄ꝫuis haberent Petrū ſummū pontificē in cōcilijs: ipſi
tn̄ cum Petro ſtatuebant: ⁊ ſicut per ipſos omnes deter
minatū fuit obtinuit. primū patet cū mathiam elegerūt
in locum iude. actuū primo ca°. Secundo cū elegerunt
Stephanū actuū. vj°. cap°. Tertio cum aliqui phariſeo
rū: dicerēt ꝙ adhuc oportebat circūcidere. nam tunc ele
cti ſunt ex omni parte apl̄i ad tollendā ſeditionē hanc:

ut hr̃ Actuũ.xv.c.vbi dr̃ ꝙ apl̃i ⁊ ſeniores ꝯueniẽtes in
hirl̃m ſtatuerũt: ⁊ id ratũ ⁊ firmũ fuit. Et ibi apparet ⁊ ĩ
ſequẽti epl̃a ꝙ petrus tanq̃ vnꝰ de ꝯgregatiõe ſermonẽ
fecit: ⁊ poſt ip̃m iacobus apl̃s: ⁊ ꝙ ꝑ ambos cõſultũ fuit
cõgregatio ſtatuit:nec reſpõſio fuit contẽta in ꝑſonã pe
tri:ſʒ in ꝑſonã totius cõgregatiõis.Si igit̃ ita conſtitu/
tũ fuit ab his qui pleni erãt ſpũ ſancto:fortius hodie ſic
debet ſtatui. Ibi enĩ dicit̃ ꝙ apl̃i ⁊ ſeniores fratribꝰ his
qui erant in antiochia reſcripſerũt: ⁊ in dicta epl̃a ſubdi
tur:Viſum eſt ſpũi ſancto ⁊ nobis.Vñ illud qḋ dicitur
ꝙ ſedes apl̃ica habet plenitudinẽ ptãtꝭ:videt̃ debere in
telligi nõ de ſolo papa:ſʒ de tota ſimul vniuerſitate. Nã
aliud eſt ſedes apl̃ica: ⁊ aliud papa:ut in.c.ſi gratioſe.de
reſcrip.li.vj. Nam papa cõſideratur pro ſolo ipſo pontifi/
ce reſidente.ſed ſedes apl̃ica capit̃ vl̃ pro tota eccl̃ia vni
uerſali:vel ſaltim pro tota romana eccleſia:ut ſtatĩ dicã:
⁊ hac de re in eadem epl̃a dicit̃:ꝙ paulus apl̃s ꝑ ſyriam
et pamphiliam p̃cepit cuſtodiri p̃cepta apl̃oꝝ ⁊ ſenioꝝ.
Et idem Act̃.xvj.c.dicit̃ ꝙ paulus ⁊ tymotheus trãſeun
do ꝑ ciuitates mãdabant eis cuſtodire ſanccita ab apo/
ſtolis ⁊ ſenioribꝰ qui erãt hieroſolimis. Idẽ fuit ad tol
lendas obſeruãtias antique legis. Nã petrus cũ vniuer
ſitate deliberauit:ut habet̃ Actuũ.xxj.c.Et ideo ꝯcilium
affricanũ ſtatuit:ꝙ in oĩ eccl̃ie ꝑiculo cõuocaret̃ ꝯciliũ.
Nota ꝙ ñ dimiſit iſta ꝑicula decidẽda ſũmo põtifici ſo
li ſʒ voluit cõciliũ generale adhiberi. Et hoc ꝓbatur.xv.
di.c.j. ⁊.in.c.lxij. cõcilij calcedoneñ.dũ dicit ibi:In hoc
enĩ ⁊ alijs fidẽ tangẽtibꝰ ſtatutũ eſt:vt ad conciliũ recur
ratur:quia in hereſi ⁊ in ſciſmatibꝰ: ⁊ in ꝯcernẽtibꝰ peri/
culũ eccl̃ie:ad ꝯciliũ eſt recurrendũ.xv.di.c.j.in quibus
maior eſt ſentẽtia ꝯcilij q̃ȝ pape:ut no.glo.in d.c.j. ⁊.xix.
di.anaſtaſius.Et hoc eſt certũ qñ cauſa foret certa ꝙ eẽt
cõtra fidem:lʒ ⁊ idem ſit dicendũ cũ eſt dubiũ. Nam ut
dicit Archi.in.d.c.anaſtaſius.xix.di.periculoſum foret
fidei cãm vnꝰ hoĩs iudicio relinquere.Sed ego allego
aliam cauſam:quia papa ſolus homo eſt ⁊ poteſt pecca
re.d.c.anaſtaſiꝰ. ⁊ in.c.achatius.xxiiij.q.j. ⁊.xxj.di.nunc
aũt. ⁊ iuxta illud Oĩs hõ mẽdax. Sed cõciliũ.i.eccleſia
⁊ colllectio fideliũ: de ꝯſe.di.j.eccl̃ia errare ñ põt.xxiiij.
q.j.arrepta. ⁊ no.de baptiſ.c.maiores. ⁊ in.c.quodcũq̧.
xxiiij.q.j. Nam orauit redemptor noſter pro eccleſia ne
deficeret fides ſua.xxj.di.c.j.in fi.dũ xp̃us dixit:Ego pe
tre ꝓ te rogaui vt nõ deficeret fides tua.Que auctoritas
debʒ intelligi nõ de fide ꝑſonali petri:q̄ ipſe plerũq̧ er
rauit:tũ qñ xp̃m negauit:tũ etiã qñ paulus ipſi publice
reſiſtit. Vñ iſta auctoritas debet ĩtelligi de fide eccleſie
ꝓ qua orauit ne deficeret fides ſua. ⁊ ipſe redemptor vo
lũtate ſuoꝝ nõ fraudabit̃.ita dicit glo.in.d.c.quodcũq̧.
q̃ dicit ꝙ eccleſia romana errare nõ poteſt:ut intelligit̃
de romana eccleſia vnita cũ cardinalibꝰ ⁊ alijs ꝓuincijs
romane:nõ ꝓut eſt in ſolo papa repreſentata:q̄ conſtat
ꝙ papa peccat quotidie.dicto.c.nũc aũt.xxj.di. ⁊ ꝙ non
peccet ſedes apl̃ica:ſicut dixi:vnita cũ cardinalibꝰ ⁊ alijſ
ꝓuincialibꝰ p̃latis.Vult btũs Cyrillus ſuꝑ Math.xvj
c.ſuꝑ illo v̄bo Et porte inferi nõ preualebũt aduerſus eã
dũ dicit:Scḋm hanc dñi ꝓmiſſionẽ eccl̃ia apl̃ica petri
ab omni ſeductiõe ⁊ heretica circũuentõe inuiolata ma
net ſuꝑ oẽs p̃poſitos ⁊ ep̃os: ⁊ ſuꝑ oẽs p̃mates eccl̃iaꝝ et
ppl̃oꝝ in ſuis põtificibus in fide pleniſſima ⁊ auctorita
te petri. ⁊ cũ alie eccl̃ie quorũdam errore ſint verecunda
te in vera ſtabilitate ipſa ſola regnat: ⁊ ſilentiũ imponẽs
oĩa obturans hereticoꝝ ora. Hec btũs Cyrillus locutus
eſt de eccl̃ia apl̃ica ⁊ petri auctoritate: ⁊ nõ de ſola tota
vniuerſali eccl̃ia. ⁊ hoc modo debet intelligi ꝙ ad ſedeʒ
apoſtolicã maiores cauſe:ut fidei deferũtur:vt de bap.
c.maiores.nõ ut ſolus papa determinet:ſed cũ tota apo
ſtolica ſede.i.cũ concilio cardinaliũ ⁊ p̃latoꝝ ſibi aſſiſtẽ/
tiũ vel potius cuʒ concilio ꝓuinciali romane eccleſie vel
cum concilio eccleſie vl̃is ⁊ his caſibꝰ eccleſia dicit̃ non
errare: q̄ ut pluries dixi ſolus papa quotidie errat ſed
nõ ſedes apoſtolica ut infra dicã circa finẽ iſtius q̄õnis
q̄ fides eccleſie nõ eſt a ſapiẽtia hominũ ſed in virtute
dei: Ad Corinth.ij. ⁊ ꝙ concilium errare nõ poſſit tenet
Io.an.poſt Hoſtieñ.in.ca.a nobis.el.ij.de ſen.excõ. Et
hoc credo verũ licet aliq̄ dicãt ꝙ ⁊ conciliuʒ errare põt.
Nam apoſtoli omnes errauerũt ⁊ ſola fides remanſit ĩ
beata virgine ſed nõ credo bene dictum: q̄ qñ apoſtoli
errauerũt nõ erant concilialiter collecti vnde nõ errauit
conciliũ nec eccleſia collecta vniuerſaliter. Non obſtat
qḋ habet̃.xxxvj.q.ij.placuit.vbi dicit̃ ꝙ rapta non poſ
ſit nubere raptori ⁊ fuit hoc ſtatutum in concilio apud
aquiſgrani cuiꝰ contrariũ vult Hieronymus ut habet̃ ĩ
c.cauſa. ⁊ in.c.tria. ⁊.c.deniq̧. q̄ poteſt reſpõderi ut ibi
ſentit glo.ꝙ illi capitulo in concilio p̃dicto fuit deroga
tum:ut in.c.accidens.de raptu. Nam idem ꝙ ſtatutum
erat in concilio erat ſtatutũ de iure ciuili.l.j.C.de raptu
virgi.ſed his iuribus fuit derogatum ꝑ ſecũdas contra
rias diſpoſitiones ſed ꝑ hoc nõ conuincit̃ ꝙ conciliũ er
rauerit. Nã concilia quotidie ſtatuũt contra prius ſta
tuta in alijs concilijs ĩmo papa ſolus multotiẽs ſtatuit
contra determinata in generalibus concilijs ut patet ex
notatis in.c.vbi periculũ. de elec.li.vj. ⁊ tñ ex hoc nõ cõ
uincitur error concilij q̄ non dʒ reꝑhenſibile iudicari ſi
ſc̄m varietatem temporũ ſtatuta qñq̧ varient̃ humana
q̄ etiam ipſe deus nõnulla que ſtatuerat in veteri teſta
mento mutauit in nouo: de conſang. ⁊ affi.c.non debet.
vel tex.in dicto.c.placuit.loquit̃ quando rapta que cõ/
ſentiebat in raptorẽ nõ erat alteri nupta ꝑ verba de p̃ñti
⁊ ſic concordat cum beato Hieronymo ⁊ nõ cõtradicit
ſtemus igit̃ cum ſñia doctoꝝ ꝙ conciliũ errare non poſ
ſit.cum enĩ coueniant in noĩe ſpũs ſancti abſurdum eẽt
dicere ꝙ erraret.vel poteſt dici ꝙ concilia generalia nõ
ſubſunt errori qñ eoꝝ geſta ꝑ eccleſiã vniuerſalẽ vel ſal
tem ꝑ romanã eccleſiaʒ aliqñ ſunt recepta etiã ſi poſtea
ꝑ papam vel alia concilia ſint ĩmutata ꝑ p̃dicta.ſed ſi ab
eccleſia vniuerſali non ſunt recepta vel ab eccleſia roma
na ut geſta Ariminenſis concilij ⁊ epheſini concilij ſecũ
di ⁊ affricane ſynodi tẽpore Cypriani celebrate de quo
Auguſtinus in.vij.li. de vnico baptiſmate ⁊ multa alia
concilia ut conciliũ aquilegienſe qḋ recuſauit ſuſcipere
fidem in concilio conſtantinopolitano canonice tradi/
tam:ut dicit Vincentius in hiſtoria libro.xxvj.ca. ⁊.ca.
xxj. ⁊ tunc conciliũ põt errare ſed nõ eſt ꝓprie ſtatutum
qḋ ab vniuerſali eccleſia ⁊ p̃ſertim a romana nõ eſt rece
ptum.iiij.di.in.§.leges.ibi in vſibus hominũ cõprobat/
ta q̄ vbi in geſtis concilioꝝ diſcors ſñia inuenit̃ illius
concilij debet teneri ſñia cuius antiquior ⁊ potior extat
auctoritas.l.di.c.dño ſancto in fi. ſed potior eſt auctori
tas que vſibus hominũ eſt cõprobata ergo illa eſt atten
denda.Et ideo ego credo ꝙ ſi papa contradiceret conci
lio ⁊ ſñia pape potius reciperet̃ ab eccleſia vniuerſali q̃
in vſu ſñiam pape ⁊ non concilij p̃ferret ꝙ tũc ſñia pape
amplectenda foret ſed nõ eſt ſola ſñia pape: ſed q̄ vſus
vniuerſalis eccleſie approbauit.Et eſt ratio q̄ in illo cõ
cilio ꝙ ſicut ſtatuiſſet nõ fuit reꝑſentata vniuerſalis ec
cleſia quia reꝑſentatũ ceſſat vbi veritaſ ⁊ expreſſio ſe ha
bet ad contrariũ.l.cum ex filio.ff.de vulga. ⁊ pupil. ⁊ ſic
poſſũt intelligi que dicta ſunt de predictis concilijs ari
minenſi ⁊ epheſino ſecũdo:ſed ſi eccleſia vniuerſalis nõ
improbat facta concilij ſed diſſentit papa ⁊ maior pars
concilij ad inuicem credo in dubio in cauſis fidei ſtari
concilio ꝑ ſupradicta ⁊ dicam infra in deciſione huius
queſtiõis. Poteſt etiã reſponderi ad illa iura concilij q̃
loquunt̃ de raptore ut nõ poſſit copulare matrimonio

raptam virginē cui concilio diſſentit hieronym⁹ vt di
xi ꝙ auctoritas hieronymi vel auguſtini ꝓualet ſentē-
tie pape vel cōcilij: qñ hieronymus vł alij doctores ec
cleſie habēt auctoritatē ꝑ ſe veteris vel noui teſtamēti
xx.di.c.de libellis.nō tñ dr̄ per hoc errare cōciliū. ſi er-
go diſcrepat papa ⁊ maior pars cōcilij videt̄ attēdēda
ſnīa cōcilij: cū orbis ſit maior vrbe: ⁊ vniuerſalis eccle
ſia ſit maior ſola eccleſia romana: quod intellige prout
eſt in ſolo papa repſentata: ⁊ ꝓut in adminiſtratione
particulari ⁊ in ſpecie papa ⁊ pōtifex: ita intellige tex.
xciij.di.legimus.ibi ſi auctoritas querit̄ ⁊c̄. Quis eni
ſani capitis diceret ſententiā amplectandam ſolius pa
pe que poteſt errori ſubeſſe ⁊ poſtponendū ſententiam
eccleſie que nullo modo poteſt errori eē ſubmiſſa. Naꝫ
oculi plurimoꝝ magis vident ꝙ̄ oculi vnius: ⁊ plures
manus magis poſſunt ꝙ̄ vna.l.ita vulneratus.ff.ad.l.
acquil̄.⁊ in.c.mandata.de ꝑſumpt.Et ideo in bono ec-
cleſie debet ſuſcipi quod eſt maius bonū vel illoꝝ qui
plus vident ⁊ poſſunt ſententia ſuſcipiat̄. Iſta etiā ſen-
tentia ꝓbatur ex poteſtatibus attributis a chriſto apo
ſtolis: nam chriſt⁹ non dedit poteſtatē ſoli petro ꝙ̄uis
ipſi per ꝑus ⁊ principaliter poteſtatē dederit: ſed oīb⁹
apoſtolis dedit.xix.di.ita dominus. Naꝫ omnib⁹ apo-
ſtolis poſt reſurrectionem dixit: accipite ſpiritū ſāctuꝫ
⁊ quorum remiſeritis peccata ⁊c̄.xxiiij.q.j.loquit̄. ibi
⁊ ꝙ̄uis apoſtolis.⁊ in.§.fin autem.⁊ hoc eſt ꝙ dicit̄ ꝙ
ceteros apoſtolos pari conſortio cum petro conſtituit
xxj.di.c.in nouo.quia eis per omnia eandem poteſta-
tem conceſſit ꝙ̄uis ut dixi per prius ⁊ principaliter pe
tro conceſſerit: que poteſtas videt̄ eſſe diuerſa ab illa
petri al's ſi intellexiſſet ꝙ eſſet penitus vna ⁊ vnita po-
teſtas fruſtra in alijs illam repilogaſſet poſtꝙ̄ iam pe
tro contulerat per eum vt dicit̄ principem in alios di
uidenda: ſed quia non videbat̄ ꝓprie princeps: ſed ſuā
habebat quiſqꝫ eandē poteſtatē petrus a chriſto: ⁊ alij
ſimilit̄ apoſtoli: ideo bis ꝑmo petro deinde apoſtolis
conceſſit ut ambo a chriſto ipſam ſuſciperent poteſtatē
⁊ quia petro ꝑmo conceſſit vt principali: fuit quaſi ꝑn-
ceps nō vere videt̄ princeps: ita dicit tex.xxj.di.§.j.ibi
petrum.⁊c̄.vt a chriſto haberent īmediate non a petro
poteſtates iſtas.Et hoc videt̄ velle qđ chriſtus dixit lu
ce.xxij.c.diſpono vobis regnū ſicut pater diſpoſuit mi
hi regnum: non ergo regnum ipſū ſoli petro diſpoſuit:
ſed omnibus parit̄ apoſtolis ipſum cōmiſit hoc patet
quia papa eſt miniſter hanc poteſtatem recipiens tāqꝫ
ſubiectum aliquod in quo ipſa poteſtas eſt: ⁊ ipſaꝫ ad
miniſtratiue diſpenſat vt dixit chriſtus luce.xxij.c.qui
ꝑceſſor eſt in vobis fiat ſicut miniſter: ⁊ quia poteſtas
iſta non eſt ꝓpter papam ſed ꝓpter eccleſiā: ut per hāc
poteſtatem militans eccleſia ab ipſo dirigat̄: ⁊ ſicut po-
teſtas iſta ſit in eccleſia non tanꝙ̄ in ſubiecto: ſed vt in
obiecto ⁊ in finem: quia finis pape eſt directio eccleſie
⁊ ipſa eccleſia eſt finis pape. iuxta illud apoſtoli pluri-
es allegatum.ij.ad corintheos.xiij. ſm poteſtatē q̄ mi-
hi data eſt in edificationē non in deſtructionē. vnde ec
cleſia vniuerſalis in qua eſt iſta poteſtas obiectiua ⁊ fi
nalis debet poſſe ipſum papā dirigere quādo ipſā de-
ſtruere conaretur.l.ij.§.dominoꝝ.ff. de his qui ſūt ſui
vel alie.iur. ⁊ ſic videt̄ ꝙ maior eſt poteſtas eccleſie q̄ ē
finis ꝙ̄ ipſius pape qui eſt ad eius finē.Et ideo cū eſſet
facta contentio inter apoſtolos quis eſſet maior: dixit
ihesus luce.xxj.c.reges gentiū domināt̄ eoꝝ ſed nō ita
erit inter vos: ſed qui maior ē ſit minor: ⁊ q̄ ꝑceſſor ē ſit
miniſter.xciij.di.diaconi. Si igit̄ voluit ꝙ ſingulis ſe
minores reputarent nulli videretur principatū cōceſſiſ
ſe: quia non debet principatum habēs ſe minorē alijs
extimare: Et ꝙ fuerint pares patet quia paulus fuit par
petro.ij.q.vij.c.beatus.⁊ in.c.fundamēta.§.iſti.de elec.
li.vj.imo paulus petrum aliqñ reꝑhendit: ut ſupra dixi
⁊ ꝙ non fuerit inter apoſtolos differentia maioritatis
ꝓbat aplus ad galathas.ij.dum dicit: ⁊ cū cognouiſſeꝫ
gratiam que mihi data eſt iacob⁹ ⁊ cephas ⁊ iohānes
qui videbant̄ eſſe colūne dederunt dexteraꝫ ſocietatis
mihi ⁊ barnabe. Nota ꝙ ſolus petrus non erat colūna
ſed iſti tres dicebant eſſe colūne. Iteꝫ ꝑferendo iacobū
petro deſignat eum ꝑorem: quia priores ſunt inferiori
bus ꝑponendi.de maio.⁊ obe.c.ſtatuimus.⁊ merito vi
detur ꝑtuliſſe iacobuꝫ petro: quia iacobus ſucceſſit in
eccleſia hieroſolymitana chriſto: vt.c.ſacerdos.de cōſe.
di.j.⁊ de ſum.trini.c.j.§.vna vero.Et eccleſiā hieroſoly
mitanā ſuo ſanctiſſimo martyrio ⁊ ſanguīe rubricauit
qui igit̄ in eadem eccleſia ſucceſſor fuit chriſti debuit
potius dici ſūmus ſacerdos ⁊ alioꝝ ꝑnceps ſicut xp̄us
fuit: ⁊ hoc ꝓbat̄ actuum.xv.c.vbi petro ⁊ paulo allegā
tibus: iacobus ſentētiā tulit dicens: ego iudico non in-
quietari eos qui ex gentibus conuertunt̄. ſed ſi petrus
erat ſūmus pontifex ⁊ princeps iacobus ipſe inferior ꝑ
ſente petro non debuiſſet prius cognoſcere ⁊ ꝓnuncia-
re: ſed debuiſſꝫ ꝑus deferre petro.l.humanū.C.de legi.
vbi eſt tex.ꝙ ꝙ̄uis ſenatores poſſint leges cōdere: tamē
illas non faciūt ꝑſente ꝑncipe niſi ꝑnceps auctoritatem
interponat. Item ſi petrus fuiſſet princeps non dediſſꝫ
dexterā ſocietatis: quia ſibi non debuiſſent eē ſocij ſed
ſubditi.Et ideo papa vocat oēs epiſcopos fratres nō
ſubditos: vt in.c.ꝙ̄ graui.de cri.fal.vt denotet ſup ep̄os
nō habere auctoritatē niſi ſicut frater maior habet ī fra
trem: ⁊ chriſtus omnes apoſtolos vocauit fratres: iuxta
illud mathei.xxiij.ibi: vos oēs eſtis fratres.⁊ ꝙ nō eēt
impar paulus petro.eſt tex.ij.q.vij.paulus.⁊ ideo tex.
xxj.di.§.hoꝝ.dicit ꝙ petrus quaſi ꝑnceps factus eſt: vt
non eſſet vere ꝑnceps: ſed quaſi ꝑnceps: quia dictio q̄ſi
improprietatē ſignificat. Item ſi petrus fuiſſet ꝑnceps
alij apoſtoli ipſi nō imperaſſent. ſed cōtrariū legit̄ actu
um.viij.c.ꝙ ſamaria recepiſſet verbū dei miſerunt ad
illos petrum ⁊ iohānem.§.de quo habetis.de ſacra vn
ctione.c.j.q2 vo.⁊ ſic petrus non videt̄ fuiſſe maior.de
maio.⁊ obe.c.cum inferior. Item cardinales in electōe
pape ſunt metropolitani loco.xxiij.di.in nomie domi.
ergo non ſunt inferiores electo papa. et iſta patent per
omnes poteſtates a chriſto apoſtolis attributas diſcur
rendo ſiue de poteſtate miracula faciendi ⁊ eijciendi
demonia: ⁊ languores ſanādi habuerūt eni omnes hāc
ꝑtātem. vnde mathei.iij.dicit̄ ꝙ dedit illis ꝑtātē ſpū-
um imundoꝝ: ⁊ poteſtatem curandi infirmitates: ⁊ de
ijciendi demonia ſiue de poteſtate ꝑdicandi: quā ſimili
ter omnibus apoſtolis cōceſſit ⁊ ante paſſionē: ⁊ poſt
reſurrectionem. Nam ante paſſionē ſolum iuſſit predi
care iudeis: dum dixit: In viam gentiū non abieritis.
vij.q.j.c.deniqꝫ.⁊ mathei.iij.⁊ luce.x.dicit̄: euntes aūt
ꝑdicate appropinquat regnuꝫ celoꝝ.⁊ poſt reſurrectio
neꝫ a chriſto miſſi fuerunt per totum orbeꝫ: dum dixit
docete omnes gentes ⁊ ꝑdicate euangeliū omni crea-
ture.mathei.c.vltimo.⁊ habet̄ de hereticis .c.cū ex iiū-
cto.⁊.xxj.di.in nouo. Sic etiā fuit in poteſtate metēdi
temporalia. Nam mathei.j.dicit̄: In quacunqꝫ domo
intraueritis in eadem manebitis: bibentes ⁊ edentes q̄
apud illos ſunt.⁊ apoſtolus dicit ad corinthios nono: ſi
vobis ſemiuamus ſpūalia magnū non eſt: ſi veſtra car-
nalia metamus.⁊ idem ad galathas.vj.vt hec pleni⁹ ha
bentur.xij.q.ij.c.quicunqꝫ ſuffragio.⁊ de ꝑben.c.cū ſm
apoſtolum.Eadem patent in poteſtate baptizandi quā
omnes habuerunt: ⁊ ante paſſioneꝫ ⁊ poſt: vt not.archi.
de conſecra.iiij.di.c.ꝓpe.⁊.c.per aquā.⁊.c.aliud.vbi ꝓ
batur ꝙ et iudas poteſtatem habuit baptizandi.j.q.j.

⁊.dedit ⁊ qñ hieroſolymis: ⁊ Mathei vltimo dicitur ꝙ ieſus dixit: eũtes docete omnes gentes baptizantes ⁊c. de conſecra.di.iiij.c.j.igitur. ⁊.c.multi.idem fuit de poteſtate ſacerdotali cõficiendi corpus xpi qui illa pariter omnibus apoſtolis fuit data:qꝛ omnes in die cene conſtituti fuerũt ſacerdotes Luce.xxij.c. ⁊ notat glo.xxj.di. in nouo. ⁊ de cõſecra.di.ij.c.in xpo ſemel ĩ fi. ⁊ notat Archidiaconꝰ.lxv.di.c.dic.Et ſimilit̃ poteſtatem ſoluendi ⁊ ligandi in foro penitentiali xpus omnibus apoſtolis pariter conceſſit.xxiiij.q.j.§. ſi aũt.ṽ.ſi omnibus. ⁊ in.c. loquit̃. ⁊.xj.q.iij.c.nihil. ⁊ hoc ꝓbat quod dixit xps diſcipulis amẽ dico vobis ꝙ vos qui ſecuti eſtis me ſedebitis ſup ſedes iudicantes.xij.tribus iſrael. Idem dicẽdum eſt de poteſtate pontificali:quia apoſtoli ꝑ xpm vident̃ omnes fuiſſe epiſcopi.xxj.di.in nouo.dum dicitur ꝙ omnes apoſtoli cũ petro pari conſortio conſtituti ſũt ſed nõ poterant eſſe in pari cõſortio niſi oẽs fuiſſent epi quia maior eſt poteſtas epiſcopalis q̃ ſimplex ſacerdotalis.lxxxix.di.ad hec in fi.xciij.diſ.a ſubdiacono. Et iõ de iuda ſcriptum eſt ꝙ epatum eius accipiet alter.lxiiij. di.in.§.porro. ⁊ habet̃ Actuũ pmo.c.ꝓbant̃ de ſũma trinitate.c.j.§.vna.vbi dicit̃ ꝙ ſacramentũ euchariſtie nemo põt cõficere niſi ſacerdos qui iure fuerit ordinatus ſm claues eccleſie quas conceſſit apoſtolis ieſus xps ſ; conſtat ꝙ ſacerdos nõ ordinatur claue ſacerdotali ſ; ſolum epiſcopali quã conceſſit vt dictũ eſt apoſtolis ieſus xps. Ex quibus omnibꝰ videt̃ inferri tam ex poteſtatibꝰ eccleſie pariter omnibꝰ apoſtolis a tributis tam etiã ex vſu ⁊ conſuetudine omniũ apoſtoloꝝ qui vna cũ petro diſponebant ſingula occurrentia in eccleſia ꝙ poteſtas clauiũ ⁊ eccleſie nõ fuit in ſolo petro conſtituta ⁊ hodie nõ ſit in ſolo papa ſed eſt in omnibꝰ alijs epiſcopis qui aploꝝ loco ſunt ſucceſſores.xxj.di.in nouo. ⁊.lxviij.diſ. c.fi. ⁊ q̃uis pncipaliter ſit in papa ut ꝑ prius non tamen videt̃ eſſe ſic ꝑ prius in eo ꝙ poſſit ſine alijs epiſcopis q̃ ſoli habent in ſtatuẽdo ⁊ ĩ iudicãdo vocem in concilijs ut ꝓbat̃.xviij.diſ. ꝑ totum. notat̃ in.c.graue de pben. ⁊ s̃.dixi ſic nec petrus habuit ſine apoſtolis ut.s̃. dixi q̃uis pncipaliter ⁊ ꝑ priuſ habuerit nõ tamẽ ſic ut ſine eis igit̃ Gregorius reprehendit alexandrũ patriarchã qui appellauit eũ vniuerſalis eccleſie epiſcopũ dicens ꝙ illa verba vnitatẽ inflant:qꝛ charitatem vulnerant cũ ꝑ hoc alijs epiſcopis detrahat̃.nã ſi papa eſſet vniuerſalis alij epiſcopi eſſent ꝓ nihilo.xcix.di.c.ecce põt ergo papa ſolus ut caput dũmodo nõ ſine alijs epiſcopis vt ꝓbat̃.xcix.diſ.c.j.§.j.vbi eſt tex.ꝙ nec romanus pontifex debet ſe appellare vniuerſalis eccleſie epiſcopum ut ibi ſtatuit conciliũ:l; ergo ſit maior ſedes petri ⁊ pma.xxij.di.c.renouantes.in.§.j. ⁊.§.ſedes. Non tamen videt̃ poſſe ſine alijs epiſcopis:ut ꝓbat tex.xix.di.c. ita dominꝰ.vbi dicitur ꝙ xps cõmiſit ſalutem vniuerſitatis omnibꝰ apoſtolis ita tamen ꝙ in petro principaliter collocauit ⁊ ſic noto ꝙ licet in eo pncipaliter collocauerit nõ tamen ut alij excluderent̃:ſed dicit pncipaliter ut tamen in oĩbus vniuerſalis poteſtas conſiſteret ⁊ per omnes exerceret̃ ita ꝙ etiã in omnibꝰ ⁊ pncipaliter in petro nõ tamen ꝑ petrũ ſolum vt ei erranti ſtandũ ſit:ſed demũ quando ꝓcedit cum claue diſcretionis: ut dicit Inno.de cõſue.c. quanto. ⁊ ideo dixit ieſus: ⁊ porte inferi nõ ꝓualebunt aduerſus eã.ſ.eccleſiã. ſic ergo patet ꝙ omnis poteſtas eſt in eccleſia nam epiſcopi dicunt̃ ſanctiſſimi xpi legati ⁊ ſpũales patres exiſtunt ⁊ ſũt fratres ⁊ coepi pape ⁊ colũne comprobant̃ eccleſie:ut in cle.ſiquis ſuadente d penis.ac vicarij dei nũcupant̃.xxij.q.iiij.mulier. ⁊ ideo Archidi.refert verba Gregorij.xij.di.nõ decet.dum dicit conſideres autẽ omnẽ ſanctã romanã eccleſiã cui auctoritate deo penes aliaꝝ eccleſiaꝝ matrem nõ dominã te vo nõ dominũ epiſcopoꝝ eẽ ſed vnũ ex ipſis.xcix.di. in.c.pme ſedes. poteſt eni papa omnia ſicut deus ⁊ ſic ſine errore vel peccato:de peni.di.ij.in.c.charitas.ibi inq̃ namentis omnis extranea nam deus non poteſt facere id ex quo eiꝰ dignitas lederet̃ vel eius derogaret̃ excellentie ut dicit magiſter ſñiaꝝ.lib.j.c.xlij.qñ hoc non eſt poſſe: ſed nõ poſſe.ſi igit̃ deus nõ poteſt facere id qd̃ ẽ indecens ⁊ ꝑ qd̃ lederet̃ eius excellentia:ergo nec papa qui loco dei in terris eſt de tranſlata pla.c.j.ij. ⁊.iij.qui aut dixi poteſtas pape eſt in edificationẽ non in deſtructionẽ.ij.ad Corinth.xiij. ⁊ ideo quando contra fidem peccaret papa poteſt redargui.ij.q.vij.paulus.idem qñ turbat bonũ vniuerſalis eccleſie.xl.di.ſi papa. ⁊ iõ xpus increpauit petrũ nam cũ ꝑgeret hieroſolymis opus noſtre redẽptionis impleturus ⁊ petrus eũ vellet ꝓhibere dixit xps vade poſt ſathana ſcandalũ mihi qꝛ non ſapis que dei ſũt:ſed q̃ hominũ. ⁊ ideo ſicut petrus male agẽs redargutus eſt ita ⁊ ſucceſſores pape videt̃ poſſe redargui quando que dei ſũt nõ intelligit papa ſed iſta redargutio nõ videt̃ ꝑfecto melius poſſe fieri q̃ a concilio ⁊ hoc vident̃ velle canones dicentes ꝙ que ſunt ſtatuta ꝑ conciliũ ad bonũ vniuerſalis eccleſie papa ſolus nõ poteſt diſſoluere.xxiiij.q.j.memor ſum.xxv.q.j.c.ſunt quidam. ⁊ videt̃ velle glo.ix.q.iij.nemo. cũ dicit orbis eſt maior vrbe.xciij.diſ.legitimus.in.ṽ.ſi auctoritas. ⁊ hoc modo videt̃ debere intelligi qd̃ notat Inno.in.c.quãto de conſue. ⁊.c.inquiſitionis.de ſen.excõ. in quibꝰ dixit ꝙ quando papa ꝑturbat bonũ vniuerſalis eccleſie ipſi nõ eſt ꝑmittendũ ſed hoc ꝙ ei nõ ſit ꝑmittendũ non põt intelligi niſi a concilio.ita dixit Antonius de Butri.in dicto.c.quanto. ſimiliter nõ debet ei pareri quando ex eius mandato multa mala oriri poſſent ut notat Inno. in dicto.ca.inquiſitionis. qñ ipſe papa ſũme curare debet,ut ſalus vniuerſalis eccleſie ſalua ſit.xxv.q.j.que ad ꝑpetuã ⁊.c.ↄtra ſtatuta. ⁊.q.ij.c.ſi ea eſt. iſta ẽ cauſa q̃re papa nõ poteſt deponere oẽs epiſcopos.ix.q.iij.c. ꝑ pncipalem. ſed in his eſt ſñia concilij ſupra papam hec eſt ratio quare nõ põt tollere ꝓuilegiũ canonis ſiquis ſuadente:ut notant doc.in.c.nulli.de ſen.excõi.iſta eſt etiã ratio quare non põt ſibi eligere ſucceſſorem:qꝛ bonum vniuerſalis eccleſie ꝑturbaret ita dicit glo.viij.q.j.§.his omnibꝰ. ⁊.j.q.iij.ex multis. hec eſt etiã ratio quare nõ poteſt tollere euangelia ⁊ quattuor pma concilia nec cõtra ibi diſpoſita diſpenſare quatenus tangũt fidem vel bonũ vniuerſalis eccleſie.xv.di.c.j.ĩ fi. quia in iſtis conſiſtit fidei fundamentũ ⁊ maior eſt illoꝝ concilioꝝ ſentẽtia q̃ pape iuxta illud firmum dei fundamentũ ſtat de peni.di.ij.c.firmũ. ⁊ apoſtolus.ij.ad Timotheũ.ij. quinimo nõ ſolum in bono vniuerſalis eccleſie ꝓualet ſentẽtia concilij ſñie pape:ſed etiam ꝓualet qñ diſcoloraẽ ſtatus vniuerſalis eccleſie.glo. eſt originalis.j.q.vij.§. niſi rigor per tex.in.c. ⁊ ſi illa.ea.q.quam ſñiam cõfirmauit poſtea Archidi.xxv.q.j.ſũt quidam.igit̃ non põt diſponere ꝙ generalit̃ clerici in foro ſeculari cõueniant̃. Ex q̃bus videt̃ ꝙ papa nõ poſſit ea facere ex quibꝰ peccaret vel malũ exinde oriret̃ ut notat Innoc.ĩ dicto.c.inquiſitionis.de ſen.excõ. ⁊ doc.in.c.ꝓpoſuit.de conceſ.pben. nec eſt ipſi ſupportandũ ut ibi dicit. Et ideo conciliũ debet hoc iudicare qd̃ errare nõ poteſt ⁊ apud qd̃ videtur eſſe fidei fundamentum plus dixerũt aliqui ꝙ illud qd̃ dicit̃ ꝙ papa habet plenitudinẽ poteſtatis debet intelligi de papa.i.de romana eccleſia que repreſentat̃ in papa tanq̃ in capite ⁊ in alijs tanq̃ in membris ut ardua nõ poſſit papa ſine cardinalibus ⁊ alijs ꝑlatis qui de romana eccleſia ſunt. Nã cardinales pars ſũt corporis pape. vj.q.j.§.verũ cõiuncto.c.felicis de penis.li.vj. dũ dicit eccleſiam romanã ſubijci caſibus cũ ſit iiuria cardinali

qui eſt pars corporis pape: ut notat Laudunẽſis in cle.
prima de celebra.miſ.notat de offi.delega.c.penultimo
in glo.fi.que allegat.l.quiſquis.C.ad legẽ iul.maie.ca-
nonizata.vj.q.j.ſiquis cum militibꝰ.vnde ſicut caput ſi-
ne alijs membris nõ bene operat ſic nec papa ſine con-
cilio ꝑlatorꝫ ad hoc qđ dixit xp̃us. Amen dico vobis ꝙ
vos qui ſecuti eſtis me ſedibitis ſup ſedem.xij.iudican
tes tribus iſrael.iudicabit ergo ieſus ĩ fine ſeculi cũ.xij.
apoſtolis ſic videt dicenduꝫ in eccleſia militante ut epĩ
vna cum papa debeãt iudicare.lxxxix.di.ad hoc. ⁊ ideo
quia iuriſditionẽ habuit eccleſia papam iudicat ĩ cauſa
fidei.xxi.di.nunc aũt.⁊.xl.diſ.ſi papa.Et ideo refert Jo.
monachi ĩ.c.ſup eo. de hereticis.li.vj.ꝙ cum Celeſtinꝰ
quintus cõtuliſſet multas abbatias ⁊ epiſcopatus ⁊ ſu-
periores dignitates ſine concilio fratrũ tales collatiões
caſſate fuerũt ꝑſertim qꝛ cetus cardinaliũ eſt in hac q̃ſi
poſſeſſione ꝙ ardua negocia ſint cum eorũ conſilio tra
ctanda ⁊ terminanda.Et ideo in cle.ne romani de elect.
⁊ in alijs pluribus iuribꝰ dicit de fratrũ noſtrorꝫ cõſilio
ut in.c.fundamenta de elec.li.vj.Et licet pontifex ſit ſolu
tus legibus tamen ſm̃ eas debet viuere.C. de legi.l.di
gna vox.⁊.ix.diſ.c.iuſtum.⁊ quia omnis indecentia in
ꝑncipe qui debet eſſe omniũ director iudicari debet im
poſſibilitas remittit Jo.mona. ad notata in ca.impoſſi
bile:de regu.iur.li.vj.Ad hec faciunt illa que.s̃.retuli ꝙ
deus illud non poteſt ex quo eius dignitas lederet. Et
ideo benedictꝰ.xj.multa facta ꝑ bonifaciũ octauũ abſq3
fratrum concilio in ſtatutis traditis marchianis ſuſpen
dit q̃uis ⁊ illorꝫ multa iuſta forẽt ⁊ hoc qꝛ tangebant ar
dua ⁊ ſine cardinalibꝰ facta erant dicens ꝙ defectus in
ꝑſona facientis vel in modo reddit factum ĩutile: de cõ
ſuetudine.c.eccleſia ſancte marie.ff. de rebus eorꝫ.l.ma-
gis puto.§.⁊ ſi alienam.⁊ de reſti.ſpol.c.piſanis.Ex qui
bus videtur concludi ꝙ qñ papa eſt ſine concilio poſſit
omnia ſed ardua demũ cum concilio cardinaliũ ⁊ ſic de
alijs membris ſui corporis ⁊ hoc ꝓbat tex. in.c.ꝑ vene-
rabilem qui fil.ſint legit.ibi veniens ad ſacerdotes leui
tici generis. Nam dum dicit ſacerdotes ſentit ꝙ iure di
uino papa debet facere cum conſilio ſacerdotũ.i. cardi-
naliũ qui ſunt fratres pape:dicto.c.ſũt aũt.⁊ hoc firma-
uit dñs cardinalis florentinus in quodam ſuo tractatu
ſciſmatis quẽ poſuit in.c. licet de elec.⁊ allegat dictum
Laurentij.xxv.q.j.ſunt quidã.⁊.c.que ad ꝑpetuam.vbi
dicit ꝙ iſti volunt ꝙ papa ſine cardinalibꝰ facere nõ poſ
ſit ⁊ hoc videt de mente Speculatoris ĩ titulo de lega-
to.§.qualiter autẽ in fi.vbi dicit ꝙ legatus de latere de
concilio cardinaliũ eſt mittendus ⁊ nõ aliter.l.fi.C. de
legationibꝰ.li.x.⁊ laurentius ⁊ Archi.volunt ꝙ in con-
cernentibus bonum vniuerſalis eccleſie papa nõ ſtatuit
ſine cardinalibus.xj.di.c.catholica.ſi vͦo papa eſt cũ con
cilio collecto nõ poteſt ardua ſine concilio ꝑ ꝓdicta ⁊ ꝓ
iſtis facit qđ legit Actuũ.xx.c.circa mediũ.nam paulus
vocauit maiores eccleſie epheſine eiſq3 dixit: attendite
nobis ⁊ vniuerſo gregi in quo nos ſpũs ſanctus poſuit.
Ad idem.xcvj.di.bene quidem.vbi conciliuꝫ diffiniuit
etiã papa ibidem exiſtente.⁊.lxiij.di.c.adrianus.⁊ ca.j.
de ſponſa.Et ſic iſti doc.reſtringũt multum poteſtatem
pape volentes ꝙ plenitudo poteſtatis ſit ĩ papa quãdo
eſt ſine concilio ut ardua faciat demũ cum conſilio car-
dinaliũ ⁊ ſic eſt in concilio qñ facit accedente voluntate
concilij. Ex quibus infert ad ꝓpoſitam queſtioneꝫ ꝙ
maior ſit ſniã concilij q̃3 ſentẽtia pape ꝑſertim qñ papa
erraret: qꝛ tũc videt poſſe a concilio repħendi ſicut pau
lus petrũ errantem repħendit.ij.q.vij.paulus. ⁊ idͦ vide
tur papa poſſe corripi a concilio cũ errat cũ apud ꝯciliũ
ſit poteſtatis plenitudo tanq̃3 in fundamento ⁊ ꝑſertim
ꝓualeret ſniã concilij ſi forte iuuaret ſniã predeceſſoris
pape qui ſic ſtatuiſſet contra illud qđ hodie ſentiret ſo
lus papa qñ haberet admixtam auctoritateꝫ pape ⁊ ſic
eſſet ſniã totius eccleſie vniuerſalis capitis.ſ.⁊ membro
rũ vnde ſniã poſtea capitis ſolum reſilientis nõ videret
ſniã vniuerſalis eccleſie ſ3 ſolius pape. Et ideo videt ꝙ
reſiliente concilio ſolus papa nõ poſſit tollere ſtatuta al
terius concilij generalis concilio reclamante licet ſi con
ciliũ nõ reclamaret forte poſſet. ⁊ ad hoc facit qđ dixi.s̃
in ꝑncipio iſtius tractatus ibi dixi ꝙ conciliũ celebratũ
ꝓuinciale romanum nõ eſt tante auctoritatis ſicut illud
qđ eſt factum cum eccleſia vniuerſali notat in.c.j.xx.di.
⁊ ibi Archi. ⁊ dicam infra in fine iſtiꝰ queſtiõis ⁊ ſi dici
tur ꝙ eſt ſolutꝰ legibꝰ debet intelligi de legibus ſuis po
ſitiuis non dei quales ſint leges concilij que ſpũ ſancto
ſuggerente ꝓmulgant.l.di.c.ſiquis diaconus.iſta vlti-
ma ſentit Franciſcus de zabarellis cardinalis ꝓdictus
florentinus ⁊ ꝙ conciliũ ſit maius papa ⁊ ꝓualeant eiuſ
ſententie patet in depoſitione pontificum que hactenꝰ
a concilijs facte ſunt ut legit de Benedicto.xxiij.diſ.in
nomine dñi.⁊ de Johãne.xij.⁊ diebus noſtris conciliũ
conſtantie depoſuit Johannẽ.xxiij. ⁊ benedictuꝫ tertiũ
decimũ ſic in ſua obedientia nuncupatũ. Jtem benedi
ctus nonus fuit depoſitus ⁊ Gregorius.xij. iſte noſtris
diebus.Sed parcat mihi reuerentia Johãnis monachi
quẽ iuſte reprehendunt Jo.an.⁊ moderni ĩ.c.ſup eo de
heretic.li.vj.ipſe errauit ⁊ plus etiã errat dominꝰ cardi
nalis florentinus ut apparebit ex infra dicendis. Jdeo
iura contraria perſcrutemur ⁊ primuꝫ ꝙ facta pape nõ
ſubiaceant iudicio concilij.eſt textus.ix.q.iij.nemo.vbi
ab auguſto nec ab omni clero papa poteſt iudicari.⁊ l3
ibi tex.dicat de prima ſede:tamen non deb3 intelligi de
papa cũ cardinalibus.Et dñs cardinal de zabarellis ma
le intellexit:ſi de ſolo papa intellexit:vt cauſe eius nõ iu
dicent etiã a cõcilio:vt probat tex.ĩ dicta.q.iij.in.c.alio
rũ.vbi tex.dicit: Preſulem romanum deus ſuo ſeruauit
arbitrio. Jdem tex.cõcilij in.§.hinc etiã.xvij.di.cauſas
ſymachi pape ſolo dei iudicio reſeruauit.vñ ibi eſt tex.
cõcilij: Jn quo cõciliũ determinauit ꝙ cauſe pape iudi
cio concilij nõ ſubeſſent. Jdẽ dicit tex.xl.di.ſi papa.vbi
eſt tex.ſumptus ex geſtis bonifacij martyris:ita ꝙ non
poteſt dici ſuſpectus tanq̃3 a põtificibꝰ editus. Dicit enĩ
ꝙ ſi papa ſit iniquus ita ꝙ ſecũ in numero ſuũ popoluꝫ
ducat ad inferos:tamen a nullo mortaliũ poteſt iudica-
ri niſi deprehẽdat a fide deuiꝰ.Quõ igit dicere potuit
Jo.monachus ⁊ cardinalis florentinus:ꝙ facta pape ſi
ne cardinalibus ſunt nulla.vel ꝙ quãdo papa male agit
a ꝯcilio iudicetur:profecto ipſi errauerũt:quia in omni
bus preterq̃3 in articul fidei videtur maior ſententia pa
pe q̃3 ꝯcilij:ut eſt tex.de elec.c.ſignificaſti.vbi eſt caſus
ꝙ in omni ſtatuto ꝯcilij debet intelligi excepta auctori-
tas romani põtificis tanq̃3 ſuperioris. Nota ꝙ dicit ro
mani pontificis non dicit romane ſedis. Et ad idem in
ca.dudum.iij.q.vj.ibi:nec extra romanũ quicq̃3.Ex his
decerni debere põtificẽ.⁊.xj.di.c.fi.vbi tex.dicit:Quis
neſcit ſancita a petro ab omnibus debere obſeruari.Et
hoc voluit glo.in.c.vbi periculũ.de elec.li.vj.in.v.con-
cilio:⁊ eſt tex.in.c.innotuit.de elec.ꝙ ſtatuta ꝯcilij non
aſtringunt papam:quia ipe eſt ſupra omnia concilia vł
in pari poteſtate cum papa predeceſſore ſuo et concilio
vt ibi.Et ꝙ regulariter preualet ſententia pape cõtra cõ
cilium eſt glo.iij.di.c.in iſtis.per tex.xxxv.q.ix.veniã.
et.xxxiiij.q.j.hec eſt fides:quia pape ⁊ dei cenſet idem
conciſtoriũ:ut no.Hoſtiẽ.in.c.quanto.de tranſla.prela.
per tex.in.c.ij.⁊.iij.e.ti.hoc probant omnia iura.⁊ ca.in
xvj.⁊.xvij.diſ. Nã ſint quotquot epiſcopi qui ſimul con
ueniant ſi conueniant ſine auctoritate ſummi pontifici
eorum erit conciliabolum nõ concilium.⁊ iſta eſt ratio

quare auctoꝛitas ⁊ ſententia pape debet interuenire in
concilijs: quia omnis ſnĩa concilij auctoꝛitate ſũmi pon
tificis firmat̃ ⁊ roboꝛat̃ ut vult beatus Tho. in ſecunda
ſecũde. q. j. articulo. x. ⁊ hoc volũt oẽs tex. in. xvj. ⁊. xvij.
di. Ex quo patet ꝙ maioꝛ eſt ſnĩa pape: quia maioꝛ eſt q̃
auctoꝛitatem interponit q̃ꝫ cui interponit̃. al's ſi cũ con
cilio nõ concurreret ſententia pape eo ipſo capitis ⁊ mẽ
broꝛum vnitas eſſet diſſipata ⁊ cauſatum ſciſma ⁊ ipſo
rum epoꝝ ſnĩa nulla foꝛet ſi pape ſnĩa cum ipſis nõ cõue
niret. hinc eſt ꝙ ſolus papa reuocat ſtatuta a ſe ⁊ a cõci
lio etiam ſine concilio: ut in. c. ſtatutum. ⁊. c. conſtitutio
nem. de ſen. excõ. li. vj. iũcto. c. ſtatuimus. eodẽ titulo. ⁊
ꝓbat̃ ex notatis in. c. vbi periculũ. de elec. li. vj. vbi illud
c. editum ſuꝑ electione romani pontificis a papa ⁊ a cõ
cilio ⁊ ſic ſuꝑ bono vniuerſalis eccleſie: ut notat̃. viij. q.
j. his omnib⁹. fuit a ſolo papa reuocatum ⁊ deinde a ſo
lo papa introductum ⁊ tamen eſt de materia ardua ut d̃
electione ſũmi pontificis ⁊ tamen ſolum factũ pape te
nuit. Ad idem de electione cle. ne romani. vbi de cardi
naliũ conſilio papa aliqua ſuꝑ illa conſtitutione vbi pe
riculum inouauit ⁊ ꝙ papa ſine concilio etiam collecto
poſſit ardua ut deponere imperatoꝛẽ notant doct. cano
niſte in. c. ad apoſtolice de re iudi. in. vj. ⁊ ibi Archidia.
in ſupraſcriptione ⁊ Jo. an. in verbo concilio in nouella
Et ꝙ papa ſolus poſſit tollere ſtatuta concilij ꝓbatur ex
notatis in. ca. ꝓpoſuit de conceſſione ꝑben. vbi dicit̃ ꝙ
papa dat ius ad vacatura beneficia: de conceſ. ꝑben. ca.
ij. li. vj. Et ꝙ ſit maioꝛ ſnĩa pape q̃ꝫ cõcilij preterq̃ꝫ in cã
fidei: notat̃ in. c. ſicut in fi. xv. diſ. ⁊. xix. di. anaſtaſius. ⁊
xxiiij. q. j. c. quicũq̃ꝫ. ⁊. ix. q. iij. c. nemo. ⁊. c. conqueſtus.
⁊. c. ꝑ p̃ncipalem. quia ſnĩa pape ⁊ p̃ncipis habet vim le
gis. l. j. ff. de conſtitutĩ. p̃nci. ⁊. l. fi. C. de legi. ⁊ ꝙ habeat
plenitudinẽ poteſtatis notãt doctoꝛes: ⁊ ibi Guillelm⁹
de monte lauduno in cle. ſi romanus pontifex. de ꝑben.
notant doctoꝛes in dicto. c. ꝓpoſuit de conceſ. ꝑben. Et
ꝙ papa ſit ſupꝛa conciliũ etiam in concernentib⁹ bonũ
vniuerſalis eccleſie. notat additio Bartholomei ad glo.
in. c. ſunt quidã. xxv. q. j. ꝑ tex. in. c. nõ debet de cõſang.
⁊ affi. facit. lxviij. di. c. coꝛepi. ⁊. lxxiiij. di. ꝑ totum. ad h̃
facit tex. de baptiſ. c. maioꝛes. qui dicit ꝙ maioꝛeſ cauſe
ad ſedem petri referende ſũt. ⁊ ſic cauſe fidei debent ad
papaꝫ referri. xxiiij. q. j. hec eſt fides ut patet ſolus papa
erroꝛes põt coꝛrigere circa fidem: qđ tamen debet intel
ligi ut dixi. s̃. circa p̃ncipiũ iſtius queſtiõis poſt duas
colũnas ⁊ infra dicam. ⁊ q2 ſicut xp̃us fuit dum vixit vl̃
in mũdo fuit verus vnicus paſtoꝛ ⁊ p̃nceps. xciij. di. ca.
dñs noſter omnẽ habens poteſtateꝫ eccleſie ſine aliqui
bus apoſtolis ita debet dici de Petro eius vicario ⁊ in
domino ſucceſſoꝛe ꝓbat̃ in. c. quotiens. xxiiij. q. j. ⁊ ibi
glo. ⁊ iđ volunt doctoꝛes in. c. ꝓpoſuit de conceſ. ꝑben.
ꝙ papa poteſt omnia niſi illa que nutriũt peccatum qđ
eſt intelligendũ qñ peccatũ ꝓuenit a lege naturali vel di
uina. ſecus ſi peccatũ eſſet ex contrauentione legis cano
nice vel humane: q2 papa tales leges põt tollere qm̃ ha
bet poteſtatẽ in omnib⁹ que habent foꝛmã ⁊ originem
a iure poſitiuo. vj. di. ꝑ totum. verba ſunt doctoꝝ in. c. cũ
ad monaſteriũ de ſtatu monacho. ⁊ ideo tollit leges edi
tas de faciendis oꝛdinibus vel de eoꝝ tempoꝛib⁹ obſer
uandis. Item ꝙ quis nõ habeat duo curata beneficia.
Ex quib⁹ patet ꝙ papa ẽ ſupꝛa omnia iura poſitiua etiã
a concilijs vel ab alijs pontificibus edita. Et ideo male
dixit Jo. mona. ꝙ collatiões epiſcopatuũ ⁊ ſtatuta data
marchianis ꝑ papam nõ erant valida: q2 facta ſine con
ſenſu cardinaliũ quia eoꝝ conſenſu opus nõ eſt ſi papa
nõ vult ut ante dixi imo vult glo. iiij. diſ. iij. §. leges. ꝙ ſi
ne conſenſu pape vel p̃ncipis totus populus non poſſet
tollere legem p̃ncipis ⁊ ſic conciliũ quod eſt in toto po
pulo fideli nõ poteſt tollere legem p̃ncipis: imo dicunt
legiſte in. l. non ambigit̃. ff. de legi. ꝙ totus populuſ nõ
poteſt hodie ſine p̃ncipe facere legem generaleꝫ. Ex qui
bus conſtat ꝙ maioꝛ eſt ſententia ⁊ potentia p̃ncipis ⁊
pape q̃ꝫ concilij vel totius alterius populi ꝙ hec ſenten
tia ſit vera poteſt oſtendi iure politico ⁊ naturali. politi
co iure inſinuat̃ ſic. Quando plura oꝛdinant̃ ad vnum
neceſſe eſt vnum regulare ⁊ regere. Alios v̓o regulari ⁊
regi ut vult ph̃s in politicis ⁊ ꝓbat̃ canonice. xxiij. q. iiij
duo iſta noĩa. ⁊. ff. de verbo. ſig. l. ꝓnũciatio. §. familie
ibi ſub vnius poteſtate. ⁊. v̓. pr̃. ⁊ huic debet ineſſe regẽ
di poteſtas ⁊ alijs obſequẽdi neceſſitas. xxj. di. §. in his
omnibus. ⁊. c. inferioꝛ. ⁊ hic ſũmus non debꝫ eſſe alicui
niſi deo ſubditus: quia reſpectu eiuſdem ſubiecti nõ po
teſt eſſe quis ſuperioꝛ ⁊ inferioꝛ. xxiij. di. in nomine do
mini. ibi: quia ſedes apoſtolica. ⁊ ideo xp̃s conſtitutur⁹
eccleſiam: elegit petrum in pꝛimum ꝑꝛelatum. xxiij. q. j.
loquitur. ⁊. xxij. di. c. j. ⁊. c. ſacroſancta. ⁊ pꝛo iſta ſenten
tia facit quia vbi eſſet pluralitas: ibi plurimum eſſet di
ſcoꝛdia. de peni. di. ij. c. quoniam adam. ⁊ ideo deus ſe
cundum diem dimiſit ⁊ in eo nihil fecit deſignãs dupli
cem numerum malum qui nos ab vnione diuidit. xxxij
q. j. nuptie. Hec eſt etiam ratio quare hominem vnum i
pꝛincipio tm̃ creauit: vt deſignaret in vno conſiſtere me
lius dominiũ: ⁊ vnitatem eſſẽ magiſ pꝛobabilem q̃ꝫ plu
ralitatem. xxiij. q. v. hec imago. ⁊ vt oſtẽderet ꝙ ſicut na
turale eſt vt multitudo ab vnitate pꝛoficiſcatur: ita ⁊ ad
ip̃am vnitatem reducatur. dicto. c. hec imago. pꝛeſertim
in iure regni ⁊ adminiſtrandi qđ regulariter non capit
duos iuxta ſententiam pꝛudentũ dicente Lucano: Nul
la fides regni ſocijs ⁊c̃. Nã pꝛopter pluralitatem Romu
lus interfecit fratrem Remum. vt. l. fi. ff. de rerum diui.
Quia vt dixi pluralitaſ parit diſcoꝛdiam. l. cum pater. §.
dulciſſimus. ff. de lega. ij. quod fuit oſtẽſum in vtero re
becce. nam eſau ⁊ iacob ratione pluralitatis in vtero in
uicem pugnauerũt. vij. q. j. in apibus. Et hoc vult Tuli⁹
de offi. dicens: Relatum eſt ap ud enium ꝙ nulla ſancta
ſocietas nec fides regni eſt: ⁊ ideo eſt neceſſe et vnum eẽ
pꝛincipem ſm̃ philoſophum. xij. metha. in fi. dum dicit
Entia nolunt male diſponi: pluralitas pꝛincipatuũ ma
la: vnus ergo pꝛinceps. Et hec ſententia patet diſcurren
tibus oꝛdinationem nature ſiue in coꝛpoꝛibus naturali
bus ſiue miſticis. Nam in vno homine indiuiduo qui
ſm̃ philoſophũ. vj. phiſi. dicitur microcoſmus ideſt mi
noꝛ mundus. nam om̃ia in ipſo melius ſe habent: cum
ipſa reducuntur ad vnum quod cetera regulet ⁊ guber
net. Nam ſiue conſideres in homine partem eius coꝛpo
ream ⁊ coꝛruptibilem varijs membꝛis diſtinctam: vt in
c. cum ex iniuncto. de hereti. Omnia iſta membꝛa et to
tum coꝛpus viuificantur a coꝛde: ⁊ ab ipſo oꝛtum ⁊ pꝛin
cipium habẽt: ⁊ membꝛa coꝛdi non coꝛreſpondentia pu
treſcunt et areſcunt. xxiij. q. vij. c. quemadmoduꝫ pꝛoba
tur. xxiiij. q. j. loquitur. ⁊ in. l. rerum mixtura. ff. đ vſuca
pio. Nam ſm̃ philoſophũ in libꝛo de differentia ſpirit⁹
et anime in coꝛde pꝛincipaliter eſt ſedes anime: que ani
ma totum coꝛp⁹ viuificat. de peni. di. j. c. item ſi anteq̃ꝫ.
et. c. ſi reſuſcitatus. ⁊ exiſtit tota in toto: ⁊ tota in quali
bet eius parte. ⁊ idem eſt in omni re etiam inanimata q̃
compoſita ex pluribus diuerſis elemẽtis vno ſpiritu cõ
tinetur. dicta. l. rerum mixtura. đ vſucapi. ⁊ reſoluta illa
anima vel illo ſpiritu in illo indiuiduo illa elementa re
ſoluuntur. quia vt ſcribitur circa finem pꝛimi de anima
aĩa magis retinet coꝛpus q̃ꝫ econtra. Silr̃ ſi cõſidera
mus in hoĩe partẽ ꝑpetuã ⁊ incoꝛruptibilẽ tũc ĩ eo etiã
debet eſſe virtus intellectiua regulãs ⁊ regens oẽs potẽ
tias ſenſitiuas ſiue ſint potẽtie ſenſitiue exterioꝛes ut vi
ſus tactus auditus olefactus de quib⁹ in ꝓhemio decre

taliũ ſiue ſint ſenſus cões interiores ut fantaſia cõagita-
tiua ⁊ memoratiua ut aliqui referunt in.c.cum cauſaꝫ.
de teſti. ⁊ phus in ſecũdo de aĩa. Nam tunc bene ſe ha-
bet homo cuꝫ virtus intellectiua bene regit ⁊ gubernat
omnes alias potentias ꝑdictas. Nam tunc datur pax ⁊
vnitas in aĩa humana ⁊ homo virtuoſus exiſtit ut ĩ cle.
ad noſtram.v̄.ij.de hereti. ſed ſi homo cum intellectu ñ
regulat ſenſus ita ꝙ nõ predominet̃ virtus intellectiua
in homine ſed ꝑmittat̃ ꝑueniri intellectus ab appetitu
⁊ vinci tũc homo,eſt malus ⁊ nõ virtuoſus nec habet in
ſe pacem ⁊ vnitatem ⁊ eſt ꝑinde ac ſi ſphera inferior mo
ueret ſuperiorẽ qui motus eſt contra naturam. Nam ſi
ſenſualitas que eſt ab initio repugnans intellectui ten-
dens ad malum ab adoleſcentia ſua: Geñ.ix.ca.⁊.xij.q.
j.omnis etas.⁊.xx.q.iij.ꝓcliuis nõ regulat̃ ab intellectu
qui ſillogizando ſemꝑ bonũ appeteret niſi ex ſenſualita
te homo ꝓcliuis ꝓlaberet̃ in peccatum:ut in auc̃.d̃ mo
nachis.§.ſi vo.tunc homo in ſeipſo eſt inquietus ⁊ pu-
gnam ſubſtinet.⁊ hoc eſt qđ apoſtolus dicebat ad Ro-
manos.vij.dum dicit:video aliam legẽ repugnantem le
gi mentis mee:ad Galathas ꝑmo.⁊.xxxij.q.v.ſi paulus
Cũuis igit̃ ab initio in homine ſit quedã pugna ⁊ diſſo-
nantia ꝓpter paſſiones appetitus ſenſitiui repugnãtis
intellectui ſi tamẽ virtus intellectiua predominat̃ ⁊ ob-
tinet in regulando appetitũ ſenſitiuũ que victoria ẽ na-
turalis ut dicit phus in ſecũdo de aĩa in tractatu de mo
tu ⁊ mouente. ⁊ eſt ſicut ſphera ſupior moueret inferio-
rem qui motus eſt naturalis tũc homo eſt virtuoſus et
habet in ſe vnionẽ ⁊ pacem:ꝓbatur de ſacra vnctio.c.j.
ibi:cuius pars ſupior ratio ⁊ inferior ſenſualitas.⁊ hoc
vult Proſper in libro de vita cõtemplatiua dicens: do-
minet̃ vitijs ratio ſubijciat̃ corpus aĩe ⁊ aĩa deo ⁊ iple-
ta eſt omnis ꝑfectio:de peni.di.ij.c.corpus noſtrũ.⁊ di.
iij.in ſalicibus.⁊ cõuenit homini. Tũc qđ ſcribit phus
ꝙ in virtuoſo oĩa conſonant:qꝛ potentie ſenſitiue corre
ſpondent intellectiue ⁊ ei parent delectabiliter.ſi igit̃ ſic
eſt in vno indiuiduo homine ut melius ſe habeat quan
do oĩa ſua regunt̃ ꝑ vnum ita debet eſſe in toto vniuer-
ſali mũdo ſimilitudinarie ut inquit phs octauo phiſico
rũ.melius igit̃ totus xpianus populus ſe habet cuꝫ oẽs
partes reſpondent ad vnũ principiũ qđ alios regulet et
gubernet ⁊ ꝙ nõ ipſe ab alijs gubernet̃ atqꝫ regatur qꝛ
ſm phm ꝑmo phiſicor omnia que ſũt vnius generis de
bent reduci ad vnum qđ eſt menſura eorũ que ſub ipſo
genere ſunt.docet̃ hec ſnĩa ſimiliter in myſticis corpori
bus. Nam ſi domuꝫ vnam conſideramus ipſa melius ꝑ
vnuꝫ regit̃ ſeniorẽ ſm phm.⁊ habet̃.xij.q.j.omnis etas
⁊ in.l.ꝓnũciatio.§.familie.de verbo.ſigni.ibi:vniꝰ pote
ſtate.⁊.xxiij.q.iiij.ca.duo iſta nomina. ⁊ ideo in domo
pater corripit filiũ ⁊ ſeruos etiaꝫ mercẽnarios.l.ſerui ⁊
filij.ff.de fur.l.reſpiciendũ.ff.de penis cum ſi.⁊ vir vxo-
rem.vij.q.j.c.ſicut.⁊ antiquior domus corripit inferio-
res.l.j.C.de emenda ꝓpinquor.⁊.l.j.C.de emenda ſer-
uor.⁊ idem eſt in oĩ alia vniuerſitate que ſm phm ſunt
quinqꝫ quas ꝓpter breuitatẽ obmitto ut omnes meliuſ
regant̃ ꝑ vnum ut ꝓbat̃.vij.q.j.in apibus. ſi igit̃ hec cõ
uenũt in omni vniuerſitate quãto hoc magis ↄueniẽs
eſt in toto humano genere ⁊ in toto orbe ut idem iuris
ſit in toto qđ in parte.xij.di.c.j.⁊.l.que de tota.ff.de rei
ven.cum pars ⁊ ordo partiũ non debeat eſſe melior ſuo
toto. Nam pars ⁊ ordo partiũ! ſunt ad ſuũ totum tanqꝫ
ad finem ut inquit phus ꝑmo ethicor.⁊ iure etiã diuio
hec ſnĩa oſtenditur. Nam inferiora regulari debent ad
inſtar ſuperior cũ ad imaginẽ dei creati ſumus ut vult
beatus Auguſtinus. ⁊ habet̃.xxxiij.q.v.hec imago.⁊ d̃
peni.di.ij.c.ꝑncipium.⁊ phs ꝑmo methaphiſice.⁊ octa-
uo ethicor. ⁊ hoc vult Boetius in libro de cõſolatione
dicens: O felix hominũ genus ſi veſtros animos amor
quo celũ regit̃ regat.⁊ ſicut in ſupioribus eſt vnus deus
de ſũma trini.c.j.⁊.c.damnamus.ita in terris debet eſſe
vnus dei vicarius cui omnes alij inferiores pareant ſi-
cut in celis diuerſi angelor ordines vni deo parẽt.lxx-
ix.di.c.ad hoc.⁊ ideo deus vnam eccleſiã conſtituit nõ
plures ut vnus eſſet dei vicariꝰ in ea atqꝫ ſponſus.xxiiij
q.j.loquit̃.quia hieruſalẽ terreſtris.i. eccleſia militans
ſimilis eſſe debet eccleſie triũphanti iuxta verbũ Johis
in apocalypſi dum dicit:vidi hieruſalẽ deſcendentẽ de
celo.i.eccleſiã militantẽ que debꝫ eẽ ſimilis triũphanti
ſed tunc magis eſt triũphanti ſimilis cum regit̃ ꝑ vnum
ſicut ipſa celeſtis ꝑ vnuꝫ regit̃:quia deus querit ꝑficere
humanũ genus ꝑfectione gratie ſicut ipſe eſt ꝑfectus ꝑ-
fectione nature:de ſũma trini.c.damnamus. ſed deus ẽ
ꝑfectiſſimus entiũ ut inquit phus.xij.methaphiſice.ca.
monet aũt habet̃ in.c.maiores.de baptiſ.ex eo maxime
ꝑfectus ẽ ꝙ ipſe eſt ens maxime vnuꝫ ⁊ maxime bonuꝫ
ſm phm.⁊ ꝓbatur ĩ dicto.c.damnamus.ibi:volo pater
ut ſint vnũ ſicut ⁊ nos vnum ſumus:⁊ ideo ſcriptum eſt:
Audi hieruſalem deus tuus vnus eſt vnde infert̃ ꝙ eſt
ſũmũ bonum id qđ eſt,maxime vnum ⁊ idem in ſe bo-
num qđ eſt vnum.ideo Pictagoras in correlationibus
ſuis ex parte boni ponebat vnuꝫ:ex parte mali ponebat
plura. Et hec ſentit pſalmiſta dicens: a fructu frumenti
vini ⁊ olei multiplicati ſunt oſtendens ꝙ ꝓpter tempo-
ralia a deo vno receſſerant ⁊ peccãdo multiplicati erant
quia nil aliud eſt peccatum qꝫ ꝓgredi,ab vno ſpreto ad
plura:ut ꝓbat tex.in.c.item ergo. de peni.di.ij.ibi ex ea
enĩ parte quis peccat ex qua minus deũ diligit ⁊ſic ſpre
uit deum vnũ ⁊ diſcurrit ad multa puta ad amoreꝫ tem-
poraliũ vini ⁊ olei ⁊ ſimiliũ ⁊ ꝓprij corporis pluſ qꝫ hu-
mana fragilitas requirat hanc igit̃ vnitatem xps conſi-
derans vnã ↄſtituit eccleſiã ⁊ vnũ voluit eſſe caput eius
⁊ ꝑncipem.xxiiij.q.j.loquit̃.⁊.xxij.di.c.j.vbi ꝓbatur ꝙ
xps petrum principalẽ eccleſie ꝑfecit ut conſeruaret vni
tatem:qꝛ ſm apoſtolum. Nos ſumus omnes vnum cor
pus vnus ſpũs vna ſpes vocationis ⁊ vnus eſt dominꝰ
vna fides ⁊ vnuꝫ baptiſma ⁊ vnus deus ⁊ vnus dei ĩ ter
ris vicarius ⁊ vna eccleſia ⁊ vnum corpus myſticuꝫ.iij.
q.iiij.engeldrudam.ideo debet habere caput vnum nõ
plura de offi.ordi.c.qm̃ in pleriſqꝫ ⁊ hic eſt papa: ut.ix.
q.iij.c.alior quẽ xps ut dixi principem apoſtolor ⁊ ec-
cleſie fecit Johis.c.ſi.⁊ habet̃.vij.q.j.mutatiões.⁊.lxxx.
di.in illis in ſi.⁊.xxij.di.§.prima ergo fides. ⁊ hoc dicit
Auguſtinus ĩ libro de vnico baptiſmo.⁊ habet̃.ij.q.vij
puto.⁊.xxj.diſ.c.ĩ nouo.vbi eſt tex.ꝙ petro ꝑmũ ſũmus
pontificatus datus eſt quẽ pontificatũ ꝑmo habuit añ
paſſionẽ xpi in ꝓmiſſione dum dixit xps Mathei.xvj.
tu es petrus ⁊c̃. Nõ igit̃ tunc dedit vel in eo edificauit
ſed edificaturũ ſe ꝓmiſit ⁊ idem dum dixit xps: tibi da
bo claues regni celor. Ante igit̃ paſſionẽ xpi ꝓmiſit ſed
nõ dedit ⁊ eſt ratio:qꝛ ſubſiſtente xpo ꝑmo ſũmo ſacer-
dote alius vniuerſalis conſtituendus nõ erat.vij.q.j.c.
factus eſt cornelius.quia offenſus fuiſſet articulus qui
dicit:⁊ in vnã ſanctã catholicã ut dicit Gregorius. ⁊ ha
bet̃.l.di.c.conſiderandũ el ꝑmo.⁊ ibi etiã glo.c.diſ.c.ſi.
⁊ hoc ꝓbat̃ Johis ꝑmo cuꝫ xps dixit:ſymon es bariona
⁊ vocaberis cephas qđ idem eſt qđ caput ut denotaret
apoſtolor ⁊ eccleſie caput.ideo Dionyſius ĩ libro de di
uinis nominibꝰ vocat petrũ vertigalem.⁊ idem in quin
to libro de hierarchia eccleſiaſtica. igit̃ queãdmodum
omnia membra recipiũt influxum a capite ſenſus ⁊ mo
tus ſiue ſm alios a corde ⁊ nõ econtra.ſic tota eccleſia re
cipit viuificationem a papa qui eſt caput ſiue cor eccle
ſie Cũuis caput nõ bene poſſit oꝑari ſine alijs ſuis mem-
bris ⁊ ſic concludit aliud contrariũ argumentũ:ſed non

eſt tamen ꝙ nõ poſſit caput ſine pedibus aut manibus
aut oculis operari. ſed ꝑfectius cum ipſis operaꝛ ⁊ ideo
ipſi ſoli petro lintheũ fuit ſubmiſſũ de celo in quo erant
omnia quadrupedia ſerpẽtia ⁊ volatilia Actuũ. xxviij.
ca. ⁊ ei ſoli dictuȝ eſt: ſurge petre de omnibꝰ illis anima
libus occide ⁊ mãduca. xxiiij. q. ij. §. inter hec. ꝙ lintheũ
nemo ambigit vniuerſum mundũ cum cunctis homini
bus diuerſoꝝ rituuȝ deſignare ⁊ occidere ⁊ manducare
nil aliud eſt ꝙ̃ peruerſos mores in ipſis precidere ⁊ eos
in ſua ꝑſona toti eccleſie incorporare. Ex quibꝰ conclu
ditur ꝙ petrus fuit prelatus alijs apoſtolis ⁊ toti eccle
ſie militanti tanꝙ̃ princeps ⁊ prelatus. ⁊ hoc vult Criſo
ſtomus ſuꝑ id Luc. xxij. c. ibi petre ꝓ te rogaui ⁊c. dicit
enĩ obmiſſis alijs venit ad petrum ceteris ꝑlatum. Idẽ
Auguſtinus ſuꝑ illo verbo petrus ambulat ſuꝑ aquas.
dicit ṗmo apoſtolo. i. petro in ordine apoſtolorũ firmo
⁊ precipuo. Idem Cyrillus ſuꝑ illo verbo ⁊ tu aliqñ cõ
uerſus cum te ṗncipem apoſtolorũ deputauerim. vnde
concludiꝛ ꝙ fuit petrus ṗnceps apoſtoloꝝ eccleſie mili
tantis a xp̃o conſtitutus ſummus ⁊ ei data omnis pote
ſtas ut ipſius xp̃i eſt vnicus legitimꝰ ſucceſſor ⁊ ṗnceps
ſolus ſicut xp̃s fuit ⁊ ſic hodie ſit in ſũmo pontifice xp̃i
vicario quicq̇d alij doct. male ſentiant ⁊ ꝙ maior ſit ſen
tentia pape ſolius ꝙ̃ alterius totius xp̃iani populi patȝ
ꝑ ꝑ̇dicta cum modificatione tamen de qua infra dicam
al's ſi diceres omnẽ poteſtatẽ ſũmaȝ fuiſſe tñ datam to
ti eccleſie vniuerſali ita ꝙ nõ petro tanꝙ̃ capiti ⁊ eã eſſe
potius apud generale concilium ipſam eccleſiã repreſen
tans tunc concilio diſſoluto quod etiam raro celebrari
conſueuit ceſſaret totius fidei ⁊ eccleſie fundamentuȝ ⁊
cum ardua quotidie dirimenda concurrãt nõ eſſet qui
diffinire poſſet cum ad totam eccleſiã aditus eſſet quo/
dãmodo impoſſibilis. l. apud iulianũ in fi. ff. de lega. j. ⁊
eccleſie collectio ꝑ concilium nõ eſt facilis ⁊ ideo potiꝰ
dicendũ eſt ꝙ poteſtas maioꝝ cauſaꝝ ſit in petro ⁊ apo
ſtolica ſede tanꝙ̃ in capite ita ꝙ in his habeaꝛ reſpectꝰ
ad fidem petri ⁊ illius beatiſſime ſedis tanꝙ̃ ad ſolem.
vnde lumen fidei ⁊ ſplendor vnitatis in totam cauſetur
eccleſiaȝ. xxiiij. q. j. loquiꝛ. ⁊ hoc vult in epiſtola ad oriẽ
tales ſanctus Maximinus ut refert Thomas allegans
contra grecos dum dicit omnes inquit fines orbis qui
dominũ ſincere receperũt ⁊ vbi terraꝝ veram fidem con
fitentes in eccleſiam romanã tanꝙ̃ in ſolo reſpiciunt ⁊
ex ipſa lumen catholice ⁊ apoſtolice fidei recipiũt. vnde
videꝛ neceſſe eſſe concludi debere ꝙ plenitudo poteſta
tis ṗncipaliter reſideat in papa ⁊ qñ nõ ſit ĩ generali pre
latoꝝ congregatione ⁊ ꝙ ſi contingat conciliũ generale
celebrari ꝑ hoc nõ augmenteꝛ aut minuaꝛ iſta poteſtas
niſi quatenus habet comprobationeȝ vel vſum eccleſie
vniuerſalis qui eſt neceſſarius ad validitatem. iiij. diſ.
§. leges. ibi: cum vſibus hominũ comprobaꝛ. vnde vide
tur ꝙ maior ſit ſñia pape ꝙ̃ concilij ⁊ maxime ſi reſpon
deaꝛ cõtrarijs tamen infra qḋ ſentiã decidam confuta
tis tamen prius iſtis ⁊ dum diciꝛ ꝙ apoſtoli fuerunt ec
cleſie fundamenta reſpondeo ꝙ eſt differentia inter pri
mum vnicũ fundamentuȝ ⁊ plura fundamẽta. nã funda
mentũ vnicũ denotat xp̃m in quo velut in ſũmo angula
ri lapide fundata fuit eccleſia: ut in cle. j. de ſũma trini. ⁊
in. c. cum paulus. j. q. j. Nam apoſtolus ad Corinth. iij.
ca. dicit fundamentũ nulluȝ aliud poni poteſt niſi illud
quod eſt xp̃s: de preſbytero nõ baptiſ. c. veniens. ⁊ in. c.
fundamenta de elec. li. vj. ⁊ de voto. c. j. eodẽ libro. ⁊ hoc
xp̃i fundamentũ relictum fuit petro. xxij. di. c. j. vbi dici
tur ꝙ omnes dignitates eccleſiaſtice a romana eccleſia
ſuſcipiũꝛ. ipſa aũt eſt fundamentũ ſuꝑ petraȝ fidei mox
naſcentis ꝑ ipſum xp̃m qui petro eterne vite clauigero
terreni ſimul ⁊ celeſtis imperij iura cõmiſit. Ad idẽ tex.

e. di. c. ſacroſancta. vbi diciꝛ ꝙ nõ ab apoſtolis ſed a ſal
uatore xp̃o petrus primatum obtinuit ꝑ illa verba tu es
petrus Mathei. xvj. c. ⁊ habeꝛ. xxj. di. c. ꝙ̃uis. Apoſtoli
v̇o poſt petrum fuerũt ſecũdaria fundamenta: igiꝛ petrꝰ
licentiã predicandi cõceſſit paulo ut dicit glo. xxj. di. ꝙ̃
uis. ⁊ ideo dicit Archi. xxij. di. c. ſacroſancta. ꝙ apoſtoli
ṗncipem petrũ conſtituerũt ſecundario cum primũ fuiſ
ſet cõſtitutus a xp̃o. ſimiliter diciꝛ ꝙ a ſydonis eccleſia
romana accepit poteſtatẽ. xvij. di. §. hinc etiaȝ. v̇. deinde
ſed debet intelligi ſecũdario nõ ṗncipaliter ut ibi notat
glo. in. v̇. poteſtatem. vel debet intelligi declaratiue nõ
collatiue. iij. q. vj. c. dudum. q2 nemo dat quod non ha
bet. l. indebiti ſoluti. §. ſed ſi nũmi. ff. de condi. indebi. ſȝ
relaxare culpas in deum cõmiſſas nõ poteſt concedere
tota vniuerſitas humana ſed ſolus deus: ⁊ ideo ligare ⁊
ſoluere in foro penitentiali nõ poteſt facere niſi qui ha
bet a deo poteſtatẽ nõ ab hominibus: quia iudicare de
foro conſcientie ꝑtinet ad ſolum deum qui ipſaꝝ eſt co
gnitor. Item papa habet dirigere genus humanum ad
eternã vitam querendã ⁊ ipſis inferioribus aperire celi
ianuas: ſed hoc nõ poteſt facere niſi qui a deo poteſtatẽ
habet. Item poteſtas papalis eſt q2 ipſe ẽ vicarius ieſu
xp̃i ⁊ legatus dei: de tranſla. ꝑla. c. quanto. ſed vicarium
conſtituit ſolum ille qui eſt ſuperior ⁊ conſtitutus infe
rior eſt illi vicarius ut ĩ toto titulo de offi. vicarij. Simi
liter quis nõ poteſt eſſe legatus niſi illius qui eũ conſti
tuit ergo poteſtas pape eſt a xp̃o ĩmediate ⁊ ipſe xp̃s eſt
fundamentũ a quo iſta poteſtas ꝓceſſit. Et ſi diciꝛ ſimi
liter ⁊ ep̃i ſunt vicarij. xxxiij. q. v. mulierem. verũ eſt ſed
nõ eodem modo ſũt vicarij. nam petrus fuit ꝑ ſpũalem
inſtitutionẽ xp̃i ⁊ ṗncipaliter illi ꝑ medium petri ⁊ ſub
petro. Eſt ergo xp̃s eccleſie fundamentum qui fundauit
eã in petro ⁊ deinde in apoſtolis. Nam fundamentũ ⁊
fundamenta ſumunꝛ multis modis ut notaꝛ in cle. j. de
ſũma trini. Unde concludiꝛ ꝙ ṗncipale fundamentum
fuit in xp̃o ⁊ deinde in petro ⁊ hodie in papa. ⁊ ꝙ fũda
mentum fuerit in ſolo petro totius eccleſie ꝓbaꝛ. nam ſi
eccleſia nõ fuiſſet fundata ſuꝑ petro ſolum ſed ſuꝑ tota
ipſa vniuerſali eccleſia ſequereꝛ ꝙ ipſa eccleſia eſſet fun
damentũ ⁊ ſuiipſius fundamentuȝ qḋ dicere videtur ri
diculum. Et ideo in petro fuit illud vnicũ fundamentuȝ
qḋ prius fuerat in xp̃o: q2 xp̃s fuit illa petra in qua fuit
fundata eccleſia ut dico ĩ opere monarchie in vna q̇õne
que incipit: nũc aliud videndũ reſtat. cui primũ hec ip̃a
poteſtas collata fuit. Et ex iſtis concludi videꝛ ꝙ xp̃us
fuit fundamentũ ⁊ poſt xp̃m petrus ⁊ poſt petruȝ ſucceſ
ſiue alij ſũmi pontifices ⁊ in alijs ep̃is fuit ſecũdario: q2
videntes ꝙ meſſis erat multa: oꝑarij v̇o pauci opus fuit
cõicare pluribus dũ tñ illi plurimi a ſolo petro recogno
ſcerent tanꝙ̃ a ṗmo fundamento. xix. diſ. ita dominus.
Et cum diciꝛ ꝙ petrus habuit ſolum poteſtatẽ ſignifica
tiue ſiue figuratiue: imo dicendũ eſt ꝙ habuit vere ⁊ ṗn
cipaliter ⁊ fundamentaliter ut ab ipſo vno capite eccl'ie
vnitas oſtendereꝛ ⁊ firmaretur. xxiiij. q. j. loquitur. quia
vna eſt eccleſia ⁊ vnus ipſius ep̃us que in multitudineȝ
latius incremẽto fecũditatis extendiꝛ dicto. c. loquitur.
⁊ ſicut multi radij ſunt ſi vnũ lumen ⁊ rami arboris mul
ti ⁊ vnũ robur ſic eſt vna eccleſia habens vnũ epiſcopuȝ
qui eius vere habeat oĩmodam poteſtatẽ: ⁊ hoc volũt
omnes ſancti doctores ut in petro ſit vere ⁊ ꝑ ipſuȝ deri
uetur in alios epiſcopos. xix. di. ita dominus. Nam licȝ
ſuſceperit ut dixi poteſtatem: tamen talis poteſtas non
fuit mere ꝑſonalis ut extincto ipſo petro talis poteſtas
extincta foret ſed recepit ꝓ eccleſia que erit perpetua: q2
nõ poteſt deficere vel nõ eſſe. xxiiij. q. j. pudenda. ipſe g̊
petrus poteſtatem ſolus ſuſcepit eccleſie nomine: quia
eccleſia eſt in papa ⁊ papa eſt in eccleſia. vj. q. j. ſcire. Et

quod dicit ſupra de epiſcopo ⁊ capitulo loquit ibi de his que epiſcopus nō poteſt ſolus ſine capitulo ⁊ tunc demū faciat ſi habet maiorꝫ partē capituli: ut in dicto c. poſtulaſti. ⁊ quod ibi notat de conceſ. ꝑben. ſed ī his que ſunt in ſola poteſtate epiſcopi ipſe facit ſine capitulo: ut in. c. j. §. cuꝫ vo. ne ſede vacan. li. vj. ſic papa exercet poteſtatē ſuam ſine alicuius conſilio vel volūtate ſimul qꝛ ut dixi ſoli petro pre alijs poteſtas data fuit. Et dum dicit ꝙ omnes apoſtoli pari conſortio cum eo conſtituti ſunt. debet intelligi in ordine nō in adminiſtratione: ut vult glo. in. c. in nouo. ibi: pari cōſortio quia in iuriſditione vel adminiſtratione petrus fuit maior omnibꝰ apoſtolis. lxxx. di. in illis. ⁊ ꝓbat tex. xxiiij. q. j. c. ē aliud vbi beatus Ambroſius dicit ꝙ eſt aliud piſcandi genus quo genere ſolum petrum piſcari dominus iubet dicēs mitte hamū ⁊ eum piſcem qui primo aſcendet tolle. Intelligens per hamū iuriſditionem in qua petrus prefuit alijs apoſtolis: quia hamo. i. ferro putride carnes abſcindunt. ita dicit ibi glo. ⁊ lxxxij. di. plurimos. iteꝫ ſolo petro dicit ꝙ ducat in altum cum alijs dictum fuerit ꝙ laxent retia: quia ipſe ſolus petrus debet ducere in altum ſcilicet diſputationū: qꝛ ſibi ſoli maiores cauſe reſeruate ſūt: de baptiſ. c. maiores. xvij. di. multis. xxiiij. q. j. quotiens. Similiter moyſes ⁊ Aaron fuerūt pares in conſecratione ſꝫ in adminiſtratione moyſes ſolus fuit maior xxij. di. ſacroſancta. ⁊ §. ꝑma ſedes. Et dum dicit ꝙ deberet totum ꝓut eſt concilium ꝑualere parti ⁊ ſic pape qui eſt pars concilij iſtud debet intelligi quando totuꝫ eſt vnitum ſed ſi diſcrepat papa caput totius nō eſt ibi concurſus totalis ⁊ cum poteſtas pape nō ſit a toto concilio vel a tota eccleſia vniuerſali ſed a deo ut dictuꝫ eſt ſequit ꝙ poteſtas nō eſt minor ꝓpter diſſenſum partiū quia eius poteſtas nō dependet a virtute totius ſꝫ aliūde ideo eſt a deo qd patet: quia xp̄us eſt caput eccleſie ⁊ tamē ipſe ſolus nō eſt minor tota eccleſia: quia poteſtas ſua ⁊ pape nō ſubeſt ab eccleſia ſed voluntas totius concilij bene dependet ab auctoritate pape. xvij. di. ꝑ totum qua ceſſante concilium nihil poteſt. Et dum dicit ꝙ poteſtas fuit conceſſa toti eccleſie fateor ſed ut dixi ⁊ dico ſub petro ꝑ ea que infra dicam ⁊ ē vna poteſtas nō due ⁊ eſt inſolidum in papa ⁊ in alijs tanꝗ̄ iuocatos in partem ſollicitudinis niſi qñ papa eſſet hereticus: quia tūc cum perdat ipſo iure dignitatem ⁊ nō ſit papa poteſtas iſta remanet ī tota eccleſia vniuerſali que iſto caſu ⁊ qñ turbaret eius ſtatus papam iudicat ⁊ compellet ad non deſtruendū eccleſiaꝫ: qꝛ finis. i. eccleſia finis pape imponit hoc caſu neceſſitatem ipſi pape qui eſt ad finē ⁊ hoc caſu ipſum iudicat ⁊ deponit ⁊ hoc modo eſt iſta poteſtas in eccleſia ꝑncipaliter ⁊ obiectiue al's autē nō eſt in ipſa eccleſia vniuerſali iſta poteſtas tota papa exiſtente catholico ⁊ ſede petri nō vacante al's duo iſtam poteſtatem inſoliduꝫ poſſiderent qd eſt impoſſibile ⁊ eſſet ponere in eccleſia duo ꝑncipia quod nō eſt dicendū. xxiiij. q. j. cerdoniani. Et ad illa que habēt in actibus apoſtolorū ꝙ ꝗuis haberent petrum principem nihilominus omnia ſimul faciebant. Item ꝙ xp̄s omnibus has poteſtates dediſſe videt. Reſpondet ꝙ petrus ex humilitate cōmunicabat omnibꝰ apoſtolis que potuiſſet ſolꝰ facere ꝓut legit Actuū tertio petrū dixiſſe conſiderate viros ex nobis boni teſtimonij ⁊ ipſi elegerunt ſtephanuꝫ ſimiliter papa facit cum cōcilio cardinaliū. vj. q. j. ſiquis cum militibus. que tamē poſſet ſolus facere ex poteſtate ſibi attributa: qꝛ nō mandauit deus ſibi poteſtatē ut cum concilio illam exerceret. ⁊ ideo credo ꝙ papa legatum de latere poſſꝫ mittere ſine concilio cardinaliū. nec illa lex allegata ꝑ Speculatorē de qua ſupra dixi ꝓbat contrariū. ſimiliter moyſes ꝗuis haberet ꝑ ſe poteſtatē eligendi officiales ī populo. dedit tamē ipſi populo auctoritatem dicens: date ex vobis viros ſapientes. ſimiliter imperator prebet auctoritatē populis ſibi ſtatuta cōdere. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ tamen ꝑnceps ſolus poteſt ſpeciales ⁊ generales leges dare. l. humanū C. de legi. vel poteſt dici ꝙ cauſe fidei ſunt cuꝫ concilio fiende licet ⁊ papa ſolus poſſet facere. xvij. diſ. c. multis. ut ſupra dixi ⁊ licet xp̄s poteſtates omnibꝰ apoſtolis cōceſſerit: quia ipſe erat ſūmus ſacerdos tamē ita cōceſſit ut ſub petro illas exercerent. xix. di. c. ita dominus. Nā ſicut a prima cauſa omnia recipiūt virtutē ⁊ nō ab ipſa īmediate ꝑ medium ꝑmi mobilis ſm phm. ⁊ ſicut omīa corpora ſupceleſtia recipiunt lumen a prima cauſa ſꝫ nō īmediate ſed per medium ſolis. ſic poteſtas diſcipulorꝫ ꝗuis eſſet a xp̄o debet eſſe alicuius ſūmi pontificis medio: ⁊ hic fuit petrus qui ſucceſſit xp̄o ī ſacerdotio eius vicarius ⁊ dei legatus. vnde apoſtoli omnes petro tanꝗ̄ principi deferebant ſicut fecit Johannes qui fuit maior poſt petrum. Nam poſt miſſionem ſp̄us ſancti primuꝫ miraculum fecit Petrus Actuū tertio ca. Item legit in geſtis ſymonis magi ꝙ paulus detulit petro ⁊ ꝙ etiam circa poteſtatem miracula faciēdi maior fuerit petri poteſtas patet: quia vmbra ſua ſanabat infirmos Actuū. v. ca. quod de alijs apoſtolis nō legit. Item ante paſſionē diſcipuli nō erant ſub petro ſed ſub xp̄o ⁊ ideo cum petro tūc erant in pari conſortio ſed poſt paſſioneꝫ fuerūt ſub petro ⁊ ipſi deferebant. vnde in penthecoſten ꝑmuꝫ ſermonē fecit petrus Actuū. ij. ca. ⁊ ideo tex. xxj. di. ī nouo. dicit ꝙ petrus populos virtute ſue ꝑdicatiōis ad fidem ꝑduxit. Et dum dicit ꝙ in ſynodis ſiue congregationibus etiā apoſtolorꝫ fiebant omnia ſub nomine vniuerſitatis ⁊ nō ſoliꝰ petri ut plerūqꝫ etiā faciūt iura dicūt ſacro concilio approbante ſiue conſulente tamen principalis erat petrus ⁊ ideo in illo ca. in nouo. cum dicitur placuit nobis collectis in vnum. ſ. cum petro qui ut dicit Criſoſtomus eſt os diſcipulorꝫ ⁊ vertex colloquij. Et ad illud quod dicit ꝙ eſt maior ſententia cōcilij ⁊ ꝙ papa nō debet poſſe facere quod eſt peccatū ſicut nec deus Et ꝙ nō eſt ei parendum male iubenti in hoc ſunt plurima videnda. Primum quid poteſt papa ipſo ſolo papa conſiderato ſine iudicio romane eccleſie. ⁊ hoc quid poſſit in genere quia quid poſſit in ſpecie in opere monarchie dixi. Et an ſi facit malum poſſit corrigi ⁊ cuius ſententia tunc ſit attendenda eius an alterius ut puta concilij generalis vel pape aut romane eccleſie ⁊ apoſtolice ſedis. Et an tunc conciliuꝫ ſit maius papa ita ꝙ tollat ſtatuta pape ⁊ ipſum iudicet: ⁊ ꝓſertim an conciliuꝫ generale reprehendat papaꝫ ſi papa habet cum ſua ſententia ſedis apoſtolice ⁊ romane eccleſie iudiciū quod ē aliud ab ipſo ſolo papa ut de reſcriptis. c. ſi gratioſe. li. vj. Et ſic erit videnduꝫ que ſententia ꝑualeat an romane eccleſie vel eccleſie vniuerſalis a romana eccleſia forſan diſcrepantis. Et ꝑmū dicā de ſentētia ⁊ factis ſoliꝰ pape. Et ad primū dico ꝙ papa poteſt quicquid vult poſſibile ⁊ honeſtum. nam impoſſibilia papa nō poteſt ⁊ impoſſibile eſt cuius contrariū eſt neceſſarium. Eſt autē neceſſariū ius diuinū ⁊ naturale ⁊ ideo ſi papa precipit vel ſtatuit quod deo nō placet vel nutrit peccatuꝫ hoc papa nō poteſt: quia papa poteſt omnia que nō ſapiunt peccatum: ut notant doc. in. c. ꝓpoſuit de conceſ. preben. loquor ut dixi de peccato proueniente ex lege naturali vel diuina nō ſi ex lege poſitiua ut humana: qꝛ illam poteſt tollere cum ſit ſupra ius ⁊ omnia iura poſitiua ideo non poſſet ſtatuere mandando ꝙ aliquo caſu liceret adulterari: qꝛ ſcriptum eſt: Nō mechaberis. ⁊ eſt adulterium iure diuino ꝓhibitū: de iureiuran. c. ⁊ ſi xp̄us. niſi ꝑmitteret ut euitaret maius malum ⁊ hoc modo homicidiuꝫ poteſt

mandare ⁊ ꝑmittere ꝙ lex tunc occidit nō homo quan/
do qui mandatur occidi dignus eſt mori. l. palam. ff. de
ritu nup. ſecus ſi morte dignus nō eſſet tunc nō valeret
mandatum adeo ut accuſatus nō tenet̄ reſpondere accu
ſationi male inſtitute. C. ut nemo p̄ma. l. ij. ⁊ l. ſi ſeruus.
C. de his qui ad eccle. cōfu. Item ſi ſine cauſa lex vel pa
pa denegaret ꝙ filio nō preſtarent̄ alimenta nō valeret
ſed cū cauſa ſic ut ſi eſſet hoſtis ciuitatis qui poſſet man
dari a parente etiaꝫ occidi nedum alimenta denegari. l.
minime. ff. de religi. ⁊ ſumpti. fune. Et concludendo nō
poteſt papa contra legem diuinaꝫ vel nature ſine cauſa
nam nō poteſt facere ꝙ leges nature nō habeant locum
in actibus ſuis: de re iudi. cle. paſtoralis. quia ut dixi. ſ̄.
ipſe nō poteſt facere id quod decoloret ſuam dignitatē
vel ledat vel derogetur eius excellentie. Sed modo re/
ſtat videre an ſi conſtat ꝙ male facit de hoc poſſit iudi/
cari a concilio vel ab aliquo alio ⁊ in hoc dico ꝙ non: ⁊
hoc ꝓbant omnia iura ſupra inducta. ⁊ ideo dixit gloſa
lxxix. di. c. ſiquis pecuniā. ꝙ ipſe papa poteſt dicere do/
minus ē qui me iudicat: ⁊ ideo male dixit dn̄s cardina/
lis florentinus Franciſcus de zabarellis ꝙ talia facta iu
dicent̄ a concilio vel ꝙ ſuperius tunc ſit conciliū ut pro
bant iura que ſupra deduxi: ⁊ ideo ſi papa manibus ꝓ/
prijs infinita homicidia cōmiſiſſet a nullo poſſet iudica
ri. Idez ſi cōmiſiſſet millies ſimoniā fallit niſi error eſſet
in cauſa fidei: qꝫ hoc caſu eſt maior ſententia concilij q̄ꝫ
ſolius pape ut dixit glo. xv. di. ſicut ī fi. ⁊ xl. di. c. ſi papa
⁊ de hoc ſtatim ſubdam. Credo etiam idem in omni he
reſi damnata ꝑ concilia ut ſi papa in illaꝫ incidat poſſit
a concilio iudicari: quia tex. in. c. ſi papa. xl. di. non dicit
ꝙ ꝓ hereſi ſolum deponatur ſed dicit ꝙ deponit̄ quan
do deuiat a fide: ſed deuiat a fide qn̄ illud quod eccleſia
vniuerſalis damnauit ꝓ hereſi ipſe approbat ut fidei cō
ſonum. Et latius iſta ego ꝓſequor in opere monarchie
in queſtione an ꝓ peccato ſcandalizante eccleſiam papa
iudicet̄. Et eſt ratio: quia papa ē caput eccleſie poſt deū
quia deus eſt primū caput eccleſie ⁊ xp̄s: de voto. c. j. li.
vj. ſed poſtq̄ꝫ ceſſauit a mundo xp̄s papa eſt illud vnicū
caput xp̄i repreſentans ita ꝙ eſt vnum caput nō duo ca/
pita iuxta illud ad Epheſios p̄mo. ipſum dedit in caput
ſuꝑ omnē eccleſiam que eſt corpus eius. vnde deuiādo
a fide mortuus eſt iuxta ſn̄iam abacuch: quia iuſtus ex
fide viuit. igit̄ papa deuians a fide nō poteſt vitam in/
fluere in alijs eccleſie membris quia ut dixi principium
vite ſpiritualis eſt fides. Nam ſine fide eſt impoſſibile
placere deo cum ſm̄ apoſtoluꝫ ad Hebreos. xj. fides eſt
ſubſtātia. i. fundamentū omniū ſperādaꝝ rerū ⁊ omniū
virtutū: quia vbi xp̄s nō eſt ſubaudi ꝑ fidei fundamen/
tum nullum boni operis eſſe poteſt ſuꝑ edificium. j. q. j.
c. cū paulus. ſed papa a fide deuiante ipſe cōtinuo mor/
tuus eſt: quia nō operat̄ ſm̄ fidem ⁊ fides ſine operatio
ne mortua eſt Jacobi. c. ij. ⁊ de ſacra vncti. c. j. §. quia vō
xp̄s. ⁊ j. q. j. ca. fertur. vnde ſi mortuus eſt papa caput ec/
cleſie nō poteſt ſpiritus vitalis in ceteris membris infū
dere: qꝫ principiū vite plurimū eſt in capite: ⁊ capite lan
guente facilius reliqua corporis membra inficiunt̄ ⁊ a
planta vſqꝫ ad verticem nō eſt in eo ſalus. vj. q. j. §. verū.
⁊ ideo continuo dignitateꝫ perdit: ut notat Jo. an. in. c.
ut cōmiſſi de hereticis in. vj. ut hec latius dixi in monar
chia in queſtione an papa ꝓpter hereſim papatuꝫ ꝑdat
īmo plus dixit glo. xl. di. c. ſi papa. quod idē eſt in omni
delicto ſcandalizante eccleſiam ut papa poſſit pro ipſo a
concilio iudicari qn̄ monitus ſtat incorrigibilis ⁊ ī ſua
obſtinatione ꝑſiſtat. Nam talis contumacia dicit̄ here
ſis. lxxxj. diſ. ſiquis preſbyteri. nam qui crimen aliquod
defendit ⁊ de illo ſe corrigere nō vult ꝑuerſus eſt et pro/
prio iudicio condemnatus: ut dicit apoſtolus ad Tituꝫ

ca. ij. quia error cui nō reſiſtit̄ approbatur ⁊ p̄latus tacē
do conſentit. xliij. di. c. ſit. lxxxiij. di. error. ſi eni prelatus
nō emendat delicta notoria in alijs nedum ī ſe eſt ſuſpe
ctus ꝙ ſit talis vitij aſſeuerator ⁊ quia qui rebelliter vi/
uit ⁊ dicere aut agere bona recuſat magiſ diaboli q̄ꝫ xp̄i
membrū eſſe oſtendit̄ ⁊ potius infidelis q̄ꝫ fidelis eſſe
monſtrat̄. xxxviij. di. c. fi. ſed hanc glo. ego intellexi ve/
ram quando nō ſolum tale delictum cōmittit ſed etiam
illud verbis ⁊ facto nō eſſe delictum defendit. Nam ꝓ
ſolo ſcandaloſo crimine cōmiſſo a papa nō poteſt papa
iudicari: ut eſt tex. in dicto. c. ſi papa. xl. di. Nam ibi de/
lictum erat notorium ⁊ ſcandaloſum cum tex. dicat ibi
dem de delicto pape cum quo innumeroſum populum
ſecum trahat ad gehennā ergo erat notoriū ⁊ ſcandalo/
ſum ⁊ tn̄ nō pōt de illo iudicari ut ibi. ſed illa glo. ē ve/
ra cū accuſat̄ ꝙ verbis ⁊ factis delictū qd̄ eſt contra ius
diuinū vel naturale papa dicat nō eſſe delictū qꝫ de hac
aſſertiōe que eſt hereſis ut in. c. pe. ⁊ fi. xxx. di. papa pōt
accuſari ⁊ dānari. Si igit̄ ſit peccatuꝫ momentaneū vel
ſcandaloſum vel habens cām ſucceſſiuā papa nō pōt ac
cuſari niſi qn̄ habet ſucceſſiuā cām vel reiterabilē ⁊ pa/
pa monitus ut ſe corrigat perſiſtat in ſucceſſu peccati vl̄
poſt monitionē ſepius reiteret ſcandalizando eccleſiaꝫ
tūc cū videat̄ aſſerere ipſum peccatū nō fore peccatum:
qꝫ aſſeuerationes fiūt factis ⁊ opibus ſicut verbis: ut in
c. dilecti de appel. ⁊ ff. de edi. edic. l. ſi tn̄. §. ſi qui. ⁊ xxij.
q. v. cauete. Certe iſto caſu cum forte faciat ap̄los a fide
deficere credo eū tanq̄ꝫ hereticū poſſe dānari vel depo/
ni qꝫ par eſt a fide exorbitare vel exemplo vel verbo a fi
de dijcere. ij. q. vij. paulus. facit de peni. c. fi. ⁊ de p̄ſūpt.
c. lr̄as. hoc eni caſu nō ſolum ſibi nocet ſꝫ toti mūdo p̄ſer
tim: qꝫ ideote ⁊ ſimplices facile imitant̄ ſic errenteꝫ ⁊ h̄
caſu dicit canon ꝙ pōt interrogari a p̄ncipe de fide vel
ſi vult ſic viuere. xxv. q. j. ſatagenduꝫ. ⁊ ſi ꝑſeuerat pōt ut
hereticꝰ condēnari. facit. c. cū cōtumacia de hereticis in
vj. his ergo ſolis caſibus dānat̄ vel iudicat̄ papa ⁊ ī iſtis
caſibꝰ pōt cōpelli ad ꝯciliū celebrandū: ut notat glo. xix.
di. c. anaſtaſius. ſꝫ ſi papa nō eſſet in tali errore vel in eo
dubius tūc pōt ipſe cauſam etiā fidei ſine cōcilio termi
nare: ut in. c. maiores de baptiſ. ⁊ valeret ſua determina
tio niſi ſcandalū generaret vel reputaret̄ ab eccleſia erro
nea qꝫ tunc poſſet cōpelli ad conciliū celebrandū ſic in/
telligo que. ſ̄. retuli de affricano concilio ⁊ ſtatim infra
dicam. Sꝫ poſito ꝙ talia facta pape vel mādata ſint iiu/
ſta vel iniqua an eius mādatis parendū ſit ⁊ an ab alijs
ut a ꝯcilio talia facta corrigi ⁊ an ſit maior ſn̄ia ꝯcilij q̄ꝫ
pape ⁊ p̄mo an ipſiꝰ mādatis parendū ſit ſi p̄cipit euidē/
ter iiuſtū loquor de iiuſticia ſurgēte a iure diuo vel na/
turali: qꝫ ſi ſurgeret a iure poſitiuo cū papa poſſit illud
tollere nō diceret̄ iiuſta. In quo dico ꝙ qn̄ mandatū ē
ꝯ legē diuinā vel nature ⁊ iiuſtū tūc ei nō eſt parendū ſi
ue eſſet ſingularis. hō vl̄ plures q̄bus fierēt talia p̄cepta
nō deberēt parere etiā ſi ipſi pape iuſtū videret̄ ſꝫ nō eēt
ut in. c. lr̄as. de reſti. ſpol. ⁊ ſi fiāt talia p̄cepta ſub cōmi/
natiōe excōicatiōis patient̄ tolleret̄ ſꝫ malo nō pateant
qꝫ deo celeſti hoc caſu potius eſt parendū ⁊ ſi fiant hec
p̄cepta extraiudicialiter poſſent tales ſubditi cōtradice/
re: ut in. c. geſta. lxxiiij. diſ. notant doct. in. c. ad aures de
tēpo. ordi. īmo plus volunt ibi doctores ꝙ etiā ſi p̄latꝰ
p̄cipit iuſtū ſꝫ ſubditus habet ꝯſciam ꝙ ſi iniuſtū ⁊ hāc
ꝯſciam nō pōt vincere vel deponere tunc debet ſequi ꝓ/
priam ꝯſciam quantūcunqꝫ erroneā: de ſimo. c. ꝑ tuas. ⁊
ſꝫ poſſet puniri a papa debet punitionē tollerare patiē/
ter ⁊ idē ſi eſt dubiū an ſit iuſtum vel iniuſtuꝫ quo caſu
ſi ꝯſcientia vinci pōt parendum eſt ſuperiori centeſima
diſ. contra morem. xix. diſ. c. in memoria. ff. de re mili. l.
iij. §. in bello. ita notant doctores in dicto. c. ad aures. ⁊

hoc q̄ñ poteſt vincere conſcientia ꝙ poſſit putare prece
ptum iuſtum: ſed ſi nõ poſſet credere iuſtuꝫ ꝑceptum eẽ
debet ſequi ut dixi conſcientiã ⁊ tollerare patienter pu-
nitionem. ſed an hec facta poſſint corrigi vel a concilio
emendari: rñdeo ꝙ ſi talia facta q̃uis iniuſta nõ turbãt
ſtatum vniuerſalis eccleſie nec ipſuꝫ decolorant nec ſũt
contra fidei articulos vel contra illa que ab eccleſia vni-
uerſali ut heretica deciſa ſint tũc q̃uis ſint mala facta ⁊
papa nõ poſſit nec debeat ipſa facere tamen conciliũ nõ
poteſt tales errores corrigere licꝫ enĩ ille cui ꝑcipitur nõ
debeat parere ut dixi tamen conciliũ non releuat eum a
iudicio pape per iura ſupradicta. xl. diſ. ſi papa. ix. q. iij.
alioꝝ. ⁊ c. nemo. Et in his eſt maior ſñia pape q̃uis ma
la q̃ꝫ concilij. Si v̾o talia facta turbant etiã bonum vni-
uerſalis eccleſie vel ledunt vel decolorant ſtatum eccle-
ſie vniuerſalis. vel ſunt contra fidem vel a fide deuiant
tũc eccleſia vniuerſalis. i. concilium cui videntur fieri hu-
iuſmodi precepta nõ debet papam pati. ita dicit Inno.
in dicto. c. quanto de conſue. qui dicit ꝙ eccleſia vniuer
ſalis vel conciliũ nõ debet iſta pati nõ dicit ꝙ nõ valeãt
⁊ iſto caſu prefero ſñiam concilij ſentẽtie pape ꝑ iura. ſ̃.
allegata. xxv. q. j. c. ſunt quidam. idem credo vbi eſt du-
bium an ſit contra fidem vel peccatum ⁊ concurrunt ali
qua predictorũ. vel vbi agitur cauſa fidei ut quia artatur
eccleſia ad aliquid credendũ vel nõ credendum tanq̃ꝫ fi
dei conſonũ ⁊ contrariũ conciliuꝫ reputat ⁊ fidei aduer-
ſum vel papa reputat ꝙ aliquid ſit peccatum vel nõ pec
catum ⁊ conciliũ credit contrarium tunc videretur ꝙ ſit
maior ſñia concilij q̃ꝫ pape ꝑ rationes ſupradictas. Sed
hoc ego credo veruꝫ ꝙ ſit maior tunc ſñia concilij q̃ꝫ ſo-
lius pape vbi papa ſolus eſt vel paucos ſecum ſequaces
haberet. ſed ſi concilium ꝓuinciale romanũ ⁊ eccleſia ro
mana ⁊ ſedes apoſtolica aliquid in ꝑdictis ꝓ vero deli
beraſſet tũc credo ꝙ eſſet maior ſentẽtia pape ⁊ eccleſie
romane q̃ꝫ alterius generalis cõcilij ſententiã ſedis apo
ſtolice non habentis ⁊ hoc patet in his que dixi. ſ̃. ⁊ in
orientali eccleſia que nõ admiſit ſtatuta romane eccleſie
ut ꝑualeret ſententia pape ⁊ cleri occidentalis. xxiiij. q.
j. c. q̄m vetus. loquor q̄ñ vniuerſale conciliũ ⁊ alie eccle-
ſie ſeu clerici ſententiã romane ſedis ſecũ nõ haberent ꝑ
ſupradicta: q2 maiores queſtiones ad ſedem apoſtolicã
deferuntur: de baptiſ. c. maiores. ⁊ quia rogauit dñs ꝓ pe
tro vt nõ deficeret fides ſua. xxj. di. c. j. in fi. ibi: ego petre
⁊ debet intelligi de fide ſua. i. eccleſia ſibi ſpecialiter cõ-
miſſa ut ꝑ ipſius eccleſie indubitabile iudiciũ maiores
cauſe finem ſuſciperent. xxiiij. q. j. quotiens. ⁊ hoc deci-
dit glo. notabiliter. xxiiij. q. j. quodcũqꝫ. ꝓ qua glo. eſt tex.
beati Hieronymi. xxiiij. q. j. hec eſt fides preſertim in. ṽ.
item ſancta romana eccleſia que ſemꝑ imaculata ꝑman
ſit dño ꝓuidente ⁊ beato petro apoſtolo opem ferente ĩ
futuro ſeculo ꝑmanebit ſine vlla hereticoꝝ inſultatione
atqꝫ firma ⁊ immobilis omni tempore ꝑſiſtet. ⁊ ibi tex.
vult ꝙ omnes alie ab ipſa regantur eccleſia. ⁊ hec probat
tex. xxiiij. q. j. arrepta. ibi: hec eſt ſancta ⁊ apoſtolica ma
ter omniũ eccleſiaꝝ que ꝑ dei omnipotentis gratiam a
tramite apoſtolice traditionis nũq̃ꝫ erraſſe ꝓbatur nec
hereticis nouitatibus deprauanda ſuccubuit: ſed ut in
exordio normam fidei xp̄iane precepit aut auctorũ ſuo
rũ xp̄i principib⁹ illibata fidetenus manet. Ad idẽ ea-
dem cauſa ⁊ q̄õne. c. manet. ibi: Nihil eſt ligatuꝫ vel ſo-
lutuꝫ niſi quod beatus petrus ligauerit vel ſoluerit. Ad
idem in. c. memor ſum eadẽ cauſa ⁊ q̄õne. ibi: ⁊ cui⁹ fi-
dem nulla vnq̃ꝫ fouet hereſim ſed oẽs hereſes deſtruit
⁊ in. c. in ſede dum dicit in ſede apoſtolica extra maculã
ſemꝑ eſt catholica ſeruata religio. Ad idem. xxiiij. q. j.
aduocauit ibi: hoc eſt ſi cum romana eccleſia cõueniret
Ad idem Hieronym⁹. xxiiij. q. j. quoniã vetus. ibi: bea
titudinis tue. i. cathedre petri cõmunione conſortior. hoc
idem Gelaſius papa ⁊ habetur. ix. q. iij. c. cuncta ꝑ mundũ
vbi dicitur ꝙ eccleſia romana fas habet de omnib⁹ iudi-
care neqꝫ liceat cuiq̃ꝫ de eius iudicio iudicare ſi quideꝫ
ad illam de qualibet mundi parte appellandũ eſt ab illa
aũt nemo eſt appellare ꝑmiſſus. ⁊ ibideꝫ ſubditur ꝙ apo-
ſtolica ſedes ſine vlla ſynodo precedente ⁊ ſoluẽdi que
ſynodus iniqua damnauerat ⁊ damnãdi nulla exiſtẽte
ſynodo quos oportuit habuerit facultatem. Ad ideꝫ. ix.
q. iij. nemo. vbi dicitur ꝙ nemo iudicabit primam ſedem
ita ut nec ab omni clero neqꝫ a regibus neqꝫ a populo ⁊
hic non loquitur de papa: quia aliud eſt ſedes apoſtolica
⁊ aliud papa: de reſcrip. c. ſi gratioſe. li. vj. ⁊ ſic ſedes apo
ſtolica nõ iudicatur a concilio. Item in eadem cauſa ⁊
q̄õne. c. patet. dum dicit ſedis in apoſtolice cuius aucto
ritate maius nõ eſt iudicium ⁊ a nemine fore retractan-
dum. ⁊ Gelaſi⁹ papa ut ibi dicitur dixit ꝙ decreta apoſto
lice ſedis a nemine ſũt diſſoluenda ſed potius ſequẽda
⁊ hoc idem dicit tex. anaſtaſij patriarche. ix. q. iij. c. fuit.
dum dicit ꝙ a quocũqꝫ damnatos vel excõmunicatos
ſedes apoſtolica abſoluit. ⁊ excõmunicatos ab apoſtoli
ca ſede nemo niſi ipſa ſedes abſoluit. ⁊ idem dicit text⁹
in. c. antiquis. ⁊ ideo tex. in. c. ipſi ſunt canones. ix. q. iij.
dicit ꝙ de omni eccleſia ad ſedem apoſtolicam appella
tur ab ipſa v̾o nullus appellat: ⁊ ex iſtis concluditur ꝙ ſe
dis apoſtolice iudicium eſt infallibile: ⁊ ꝙ omnes alij
eius debent duci iudicio ut. ſ̃. dixi. ⁊ ꝙ ſedes apoſtoli
ca ⁊ romana eccleſia errare non poteſt ut volunt auctori
tates ſupra relate Hieronymi in dicto. c. hec eſt fides ⁊
ſententia beati Cyrilli ſuꝑ matheũ. Nõ obſtat quod le
gitur. xciij. di. c. legimus. dum Hieronymus ibi dicit ꝙ
orbis maior eſt vrbe: q2 ipſe loquitur de conſuetudine
ꝙ conſuetudo orbis preferenda eſt ſpeciali conſuetudi-
ni vrbis ⁊ romane curie in qua erat cõſuetudo ꝙ aliqui
diaconi precedebant epiſcopos ſm̄ conſuetudinem cu-
rie romane qui non debent precedere extra curiam. ſed
conſuetudo orbis ⁊ aliarum prouinciarum intuenda. i.
ſeruãda eſt: quia orbis in hoc maior eſt vrbe: imo nedũ
orbis ſed et vnius prouincie attẽditur conſuetudo: ⁊ nõ
romana. xij. di. c. illa. quia primo attendenda eſt conſue
tudo proprie prouincie. de ſponſa. duorum. c. ij. ⁊ poſtre
mo romana: vt no. de cenſi. c. ſuꝑ eo. vel. c. legim⁹. loqui-
tur ꝙ ſententia eccleſie vniuerſalis eſt maior q̃ꝫ ſentẽtia
ſolius pape in fide concernẽte bonum vniuerſalis eccle
non loquitur de ſententia apoſtolice ſedis ſed pape. vel
loquitur de ſentẽtia vniuerſalis eccleſie in qua etiam ſit
papa ⁊ clerus romanus vt iſte ſit in fide maior ſentẽtia
pape vel ſolius romane ſedis. ⁊ hoc modo debet intelli-
gi illud quod dixi ſupra in principio iſtius tractatus cõ
ciliorum ꝙ maior eſt ſentẽtia ſynodi generalis ſubaudi
in quo ſit papa cuꝫ eccleſia romana tanq̃ꝫ caput q̃ꝫ aucto
ritas ſola concilij prouincialis pape. Sed ſi conciliũ pro
uinciale pape cum papa vnum determinaſſet etiam in fi
de vel in bono vniuerſalis eccleſie: ⁊ concilium generale
aliud determinaret: ⁊ nõ concurreret cum generali con-
cilio ſententia pape ⁊ romane ſedis: tunc prefertur ſentẽ
tia romane ſedis ipſi concilio generali. Ratio: quia tũc
non eẽt ſententia generalis eccleſie ⁊ vniuerſalis cui ſtã
dum ſit tanq̃ꝫ non erranti poſtq̃ꝫ ab ipſa diſcrepat caput
id eſt ſancta ſedes apoſtolica. nec eſt modo illud totum
integrale ꝙ ſit maius qualibꝫ ſua parte papa ⁊ ſancta ro
mana eccleſia deuiante qui caput eſt. Et ideo potius
ſententia ſedis apoſtolice foret intuẽda. Dico ſedis apo
ſtolice nõ pape: quia illam ſententiam ſolius pape in ca
ſibus in quibus poteſt iudicari ſubicitur iudicio eccle-
ſie vniuerſalis. Hoc probat textus. iij. q. ix. duo. dum
dixit: Quoniam ſanctam matrem romanam eccleſiam

ꝑmam omniũ eccleſiaꝝ eſſe voluerũt ⁊ ad eam quaſi ad matrem atqꝫ apicem omnes maiores eccleſie cauſe ⁊ iudicia epiſcopoꝝ recurrant ⁊ iuxta eius ſniam terminũ ſumant hoc vult beatiſſimus Auguſtinus.xxiiij.q.j.pudenda in fi. Nam quando diſſentiũt alie eccleſie cuꝫ eccleſia romana negari nõ põt qn̄ ſit ſciſma ⁊ eccleſia nullo modo recte põt dici eccleſia in qua eſt ſciſma ſed cũ eccleſia nulla eſſe nõ poſſit illa erit in qua apoſtolice ſedis ſententia ſit que hominũ malicia extingui nõ poteſt dicto ca.pudenda in fi. Et hoc videt̃ velle beatus Tho. ſecũda ſecũde.q.j.articulo.x.⁊ Ambroſiꝰ.xxij.diſ.c.oẽs in fi.dum dicit ꝙ ſequit̃ magiſtrã romanã eccleſiam. Ex quibus concludit̃ ꝙ ſi iudicandus eſt vnus epiſcopus illum papa iudicet nõ ſynodus ꝓuincialis.vij.q.j. ꝙuis idem ſi eſt diſſenſio inter archiepos vel in eccleſia de cauſis fidei ſedes apoſtolica iudicet. Et ſi eſt in eccleſia diſſidium ⁊ in vnã ſniam confluat ſedes apoſtolica.i.papa cum romana eccleſia ſpecialiter ſibi cõmiſſa ⁊ in alia ſnĩa ſit alia eccleſia vel alij epi iudiciũ ſedis apoſtolice attenditur niſi alia eccleſia vniuerſalis habuiſſet aliqñ vel haberet iudiciũ apoſtolice ſedis: quia tũc ꝓferreret̃ eccleſia vniuerſalis a qua nouiter eccleſia romana diſcreparet a iam ſtatutis ꝑ ſeipſaꝫ idem ſi ſit contẽptio inter exemptos vel inter conciliũ ⁊ ibidem cõuenientes tũc ſedis apoſtolice ſnĩa attendatur nõ alioꝝ qui ab ipa diſcreparent. Et hoc determinant ut dixi Thomas in ſecũda ſecũde.q.j.articulo.x. Solius aũt pape iudiciũ ſubmittit̃ iudicio concilij vniuerſalis in his caſibꝰ. In cauſa fidei ſciſmatis ⁊ vbi agẽt de bono vniuerſalis eccleſie Et ita poſtremo ſtatuit diebꝰ meis generale cõſtantiẽſe conciliũ ſed debet intelligi ſane de concernentibꝰ bonũ vniuerſalis eccleſie ꝑncipaliter nõ ſecũdario.l.ij.in fi.ff. ad municip. vnde conferre beneficia vni magis ꝙ̃ alteri reſpicit bonũ vniuerſalis eccleſie ſecũdario ideo debet attendi factum pape nõ concilij. Item in cauſis fidei et ſciſmatis ideo ſubmittit̃ papa: qꝛ iſta ſũt de iure diuio cui papa etiã tenet̃ obedire ut teneat cuꝫ eccleſia ea que ſunt fidei ⁊ ꝙ nõ foueat ſciſma ⁊ ꝙ nõ ledat vniuerſalẽ eccleſiam ut.ſ.dixi. In alijs a predictis papa eſt ſubditus legi poſitiue de honeſtate.l.digna vox.C. de legi.nõ ꝙ a concilio cogi poſſit.l.ꝑnceps legibus.ff.de legibus. ⁊ eſt tex.xxv.q.j.§.his ita reſpondetur. Modo habetis concluſum an pape vel concilij vniuerſalis vel romane eccleſie ſententia ſit potius attendẽda ⁊ an conciliũ vniuerſale poſſit errare ⁊ quo modo. Ita intelligo iſtam ꝓfundiſſimã materiam cum ꝓteſtatione ꝙ me refero ad determinationẽ ſancte matris eccleſie ſi in aliquibꝰ predictis aliter determinaret.

Primus ſupra in genere in prima qõne precedenti q̃d poſſit papa ꝑ poteſtatẽ pontificalem. Nũc ad ſpeciem deſcendamus circa quos ⁊ vbi poteſtatem habet. An demuꝫ in terra ⁊ ſuper homies an võ ſup alias creaturas. Et videt̃ dicendum ꝙ xp̃us conceſſerit petro ⁊ ſucceſſoribus nõ ſolum poteſtatẽ ſup homines illos ligandi ⁊ ſoluendi in celo ⁊ in terra ſed ⁊ ſup angelos in celis. hoc ꝓbat apoſtolus ad Galathas ꝑmo. ⁊ habet̃.xj.q.iij.c.ſi is qui ꝑeſt.⁊.xxiiij.q.iij.§.ſed ꝑ ꝓſecutoribus. dum dicit̃ ſed licet nos aut angelos euangelizet nobis preterꝙ̃ euãgelizemꝰ nobis anathema ſit ex quo videt̃ argui ꝙ apoſtolus excõicet angelum de celo igit̃ habebat ſup angelos poteſtatẽ aliter nõ potuiſſet angelum excõicare: quia inferioꝛ ſuperioꝛem vel parẽ nõ excõmunicat: de maio. ⁊ obe.c.cum inferioꝛ. ⁊ de cõſtitu. c.cum animaꝝ.li.vj. ſi igit̃ apoſtolus habuit poteſtateꝫ ſup angelos ergo ⁊ petrus. ⁊ hodie papa apoſtolo in adminiſtratione maioꝛ quia papa eſt xp̃i vicarius vniuerſalis: de tranſlatione.c.quanto. facit qđ habet̃ in.c.ꝑ venerabilem.§.paulus qui ſi.ſint legit. vbi eſt tex. apoſtoli ad Coꝛinth. dicẽtis: neſcitis qm̄ angelos iudicabitis. Ex quibꝰ concludit̃ ꝙ cum papa habeat illam poteſtatem quã petrꝰ habuit ⁊ ſupꝛa apoſtolũ: ut notat̃.xxiiij. di.§.neceſſitas.⁊.c.lectoꝛ.⁊ vtrobiqꝫ ꝑ Archidi. ꝙ ſicut apoſtolus iudicabat angelos ita ⁊ papa valeat iudicare ſed veritas eſt ꝙ papa nõ habet poteſtatẽ niſi ſup terrã ⁊ in homines terre: qꝛ homines gloꝛificati vel damnati nõ ſunt plus de eccleſia militante nec ſub iudicio vel foro pape. Et contrarijs faciliter reſpondet̃. Et pꝛimo apoſtolus ꝑ verba ſupꝛadicta nõ excõicauit angelum de celo. Nam cũ dixit etiã ſi nos aut angelus ⁊c̃. vt ꝑ nos intellexerit ſe ⁊ alios apoſtolos ut dicit Haimo ſuper his verbis paulus etiã excõicaſſet ſeipſum contra.l.pe.ff.de arbi. excõicaſſet etiã petrum ſibi in adminiſtratiõe maioꝛem ⁊ in oꝛdine parem qđ nõ eſt poſſibile: dicta.l.nã magiſtratus.⁊.c.cum inferioꝛ. dicendum eſt igit̃ ꝙ per iſta verba non anathematizauit ſed dixit anathematizatum.i.ſepatum ab eis nec ei foꝛe credendũ ita dixit glo. in dicto.ca.ſi is.xj.q.iij.vel foꝛte anathematizatione dignum ut oſtenderet quid fiendũ foꝛet ab habente poteſtatem. Ex quibus concludit̃ ꝙ papa nõ habeat poteſtatem niſi ſup terram ⁊ eccleſiam militantẽ nõ ſup angelos aut eccleſiam triũphantẽ: igit̃ in.c.quodcũqꝫ ligaueris.xxiiij.q.j.dicit̃ ſup terram nam in celo nõ ligat vl̃ ſoluit ſed ligatum vel ſolutum in celo oſtendit in terra: quia in celo ſtatim eſt ligatus deliquens vel ſolutus penitens.xxiij.q.v.remittunt̃.⁊ ibi ꝑ Archi. patet in lepꝛoſis quos pꝛimo deus ꝑ ſe mũdauit: demũ ſacerdotibus illos miſit ꝑ quos oſtenderent̃ mũdati eſſe: de peni.di. j.§.j.hoc idem probatur ⁊ ibi etiam de exemplo Lazari nam licet quis ſit ſolutus quo ad deum non tñ quo ad eccleſiam niſi ſacerdotis iudicio declaretur. ita intelligitur illud Ambꝛo. de peni.di.j.c.quantũlibet.⁊ de ſentẽ. excõ.c.a nobis.el.ij.xxv.di.c.qual̃. igitur illa auctoꝛitas intelligi debꝫ in eccleſia militãte: vbi ligatus iniuſte dãnatus qui tñ nõ eſt ligatus tũc in celis: vel abſolutus qñ iniuſte abſolutus. vñ cõcluditur ꝙ ꝑtãs pape eſt ſolũ in eccleſia militante: ⁊ ſuper homines in terra exiſtentes: et in coꝛpoꝛe eccleſie miſtico quantũ ad excõmunicãdi actum: quia ſpiritualiter excõmunicando nõ iudicat de his que foꝛis ſunt. Vñ papa exiſtentibus in purgatoꝛio non poteſt dare indulgentiam. Et ratio: ſi papa daret indulgentiam anime patris illius qui poꝛrigeret manꝰ adiutrices ad tranſitum terre ſancte vel quid ſimile: tal̃ nullam indulgentiam conſeqretur: quia defuncti non ſunt de foꝛo eccleſie militantis ſed de foꝛo dei. Dico igitur ꝙ indulgentia defuncto non prodeſt: quia que ſunt depẽdentia a foꝛo vel iuriſditione vel indulgentia: talia non pꝛoſunt moꝛtuis: ⁊ ſic exiſtentibꝰ in purgatoꝛio: quia tales non habent iudicem niſi deum.xxiiij.q.ij.c.j.⁊.xxv. di.qualis. Quedam autẽ ſunt non depẽdentia a iuriſdictione ſed ab actu caritatis: vt oꝛatio elemoſina ⁊ ſacrificium ⁊ ieiuniũ: ⁊ talia pꝛoſunt.xxiiij.q.ij.c.⁊ ideo ſi elemoſina daretur pꝛo aĩa defuncti: pꝛodeſſe poſſꝫ. Nõ ob. predictis. qui fi.ſint le.c.per venerabilem.§.rationibus vbi in verſu deuteronomij dicitur ꝙ papa conſtituitꝰ iudex viuoꝛum ⁊ moꝛtuoꝝ quia illud intelligitur de xp̃o ſed obſtat.xiij.q.ij.c.anime defunctoꝛum.⁊.c.tẽpus. vbi pꝛobatur ꝙ elemoſine ⁊ alia ſacrificia que ſunt in eccleſia pꝛoſunt animabus exiſtentibus in purgatoꝛio: vt ſupꝛa dixi ergo ſunt de foꝛo eccleſie militantis. Nam aut dicis animas purgatoꝛij eſſe in via ⁊ viatrices eſſe ⁊ tũc ſũt de eccleſia militãte ⁊ ꝓſũt ipſis ĩdulgẽtie ⁊ remiſſiones aut ſũt de eccl'ia triũphãte ⁊ ipſis nõ ꝓſũt ĩdulgẽtie nec elemoſyne. Ad hec rñdet̃ ꝙ duplex eſt via. vna in-

certa nobis ⁊ variabilis que habeť in hac vita ⁊ qui in
hac via eſt quo ad omnia eſt de foro eccleſie militantis
de peni.di.j.c.eccleſia xp̄i. Alia via eſt certa ſaltem in ge
nere quia certi ſumus ꝙ omnes illi qui ſunt in purgato
rio ſalui fient ⁊ in hac via diciť eſſe anima que eſt ī pur
gatorio ⁊ talis quo ad ſpem certam ⁊ ineffabilem eſt de
eccleſia triū̄phante ⁊ quo ad cōdemnationē vel abſolu
tionem vel remiſſionē ex vi vere ſententie ⁊ efficacis in
nullo eſt de foro eccleſie militātis a qua abſoluta ē triū
phante eccleſia cōprobante quo aūt ad ꝑticipationē ele
moſynaꝝ ieiunioꝝ orationū ⁊ ſacrificioꝝ eſt de foro ec
cleſie militantis: dicto.c.anime defunctoꝝ.⁊.c.tempus.
de celebra.miſ. Sed quo ad ſupplicationē ſanctoꝝ ⁊ cu
rie celeſtis eſt de foro eccleſie triū̄phantis. nam vna eſt
eccleſia cuius pars militat in terris: alia triū̄phat ī celis
⁊ tota eccleſia deſiderat deuotas aīas ⁊ ſaluas fieri: de
peni.diſ.j.c.duo.nec obſtat p̄dictis ꝙ eccleſia ſoluit ⁊ li
gat poſt mortem: ut.xxiiij.q.ij.ſane ꝓferť de ſen. excō.a
nobis el ſecūdo. qꝛ ibi fit abſolutio ad conſolationē vi
uoꝝ fideliuꝫ ⁊ abſoluiť mortuus.i.anteꝗ̄ mortuus fuiſ
ſet ꝑ contritioneꝫ abſolutus fuiſſe monſtrať ſed in veri
tate quo ad illos qui mortui ſunt nihil operať. Et simili
ter ligatū.i.ligatum fuiſſe monſtrať.arg.xiij.q.ij.in pre
ſenti ſeculo.xxv.di.c.quales. Sed hic etiam occurrit du
bium an teneant iſte indulgentie culpe ⁊ pene ⁊ videť ꝙ
parum ꝓſint maxime qn̄ queruntť extendi ad nōdum pe
nitentes: qꝛ aut intelliguntť conceſſe impenitentibꝰ non
videť poſſe defendi ꝙ indulgentia comiteť eos manen
te culpa impoſſibile eſt remitti penam: de conſecra.diſ.
iiij.baptiſmi vicem de peni.di.iij.ſane cauendum. Item
impenitens retinet odium ⁊ ſic culpam veri quibꝰ ſtan
tibus impoſſibile eſt remiſſio: de peni.di.j.§.hoc idem.
⁊.c.voluiſſent.⁊ ideo regula iuris eſt ꝙ peccati venia n̄
datur niſi correcto de regu.iur.peccati.li.vj.ꝙ etiā peni
tentibꝰ nihil ꝓſint ꝓbatur: quia penitentibꝰ debet ipo
ni pena iuris ſm̄ qualitatem.i.quantitatē culpe ſiue de
licti.xlvij.di.oēs.ibi ſicut exhibuiſtis ibi mēbra noſtra
⁊c̄.⁊ alibi dicit canon quanto tēpore erraſſe te noſti tan
to humilia teipſum: de peni.di.j.vide benignū.⁊ Apoc.
xviij.quantū glorificauit ſe ⁊ in delitijs fuit tantū dant
ei tormentū ⁊ luctum ⁊ ſm̄ quantitatē delicti erit plaga
rū modus Deuterono.xxv.de peni.di.j.quia diuinitat|
quinimo inuit alibi canon ꝙ ꝓductior debet eſſe peni
tentia ꝗ̄ delictū de peni.di.iij.penitentia.⁊.c.ꝓductior.
ſed ꝑ iſtas indulgentias nulla facta ſatiſfactione videť
remitti pena ergo contra iura diuina ⁊ canones conce
dunť ⁊ diuine iuſticie nam concordant cū humana de
bet ſe confirmare.xj.q.iij.⁊ eua. Item alibi legē ꝙ deus
nō dimittit dedecus culpe ſine decore iuſticie: de conſe
cra.diſ.iiij.baptiſmi.⁊ beatus Auguſtinꝰ dicit ꝙ opus
eſt miſericordie peccanti peccata dimittere: ſed oportet
ut iuſtus miſereať iuſte: de peni.di.j.quem penitet.pre
terea inferior penam a ſupiore inflictam tollere nō pōt.
xxj.di.inferior.⁊ clemen.ne romani.de elect.hinc eſt ꝙ
penitentia impoſita ꝑ papam non poteſt ep̄us minuere
nec inferior p̄lat| de impoſit|.ꝑ epiſcopum: ut notať de
ſortil.c.ij.⁊ facit qd̄ notať de accu.cum.p.in glo.fi. ſed
deus qui eſt ſuperior penitentibus abſoluendo a culpa
mediante cordis contritione obligat ſeu dimittit obli
gatum ad penam: de peni.di.j.ſi peccatum.⁊.c.ſicut pri
mi.p̄terea ſatiſfactio eſt pars penitentie nec diciť peni
tere qui nō ſatiſfacit: de peni.di.j.tres ſunt.⁊.c.nō ſuffi
cit.⁊.c.ꝗ̄obrem.vnde qui nō ſatiſfacit cū poteſt nō ab
ſoluitur a deo.xiiij.q.vi.ſi res aliena niſi ī baptiſmo de
conſecra.di.iiij.ſine penitentia.vnde legiť ꝙ habemus
duas tabulas ad peccata expianda.ſ.baptiſma ⁊ penitē
tiam: de peni.di.j.c.ſecūda poſt naufragiū de ſūma tri.

c.j.ſed de indulgentijs nō habemus expreſſum nec in ca
none biblie nec in euangelio nec in epiſtolis talem fuiſ
ſe conceſſam poteſtatē apoſtolis vel ſucceſſoribus legi
mus neqꝫ beatum petrū neqꝫ paulū vel alios apoſtolos
conceſſiſſe ergo qd̄ nō eſt ſanctoꝝ patrū ⁊c̄.ij.q.vj. cōſu
luiſti.⁊.xxxj.q.j.ſi dormierit.de tranſlatione.c.ij.p̄terea
poteſtas ligandi ⁊ ſoluēdi eſt tradita miniſtris eccleſie
ad edificationē nō ad deſtructionem: de peni.di.vj.c.j.
facit.xxiij.non eſt ꝑpetuum.ſed indulgentia que eſt gra
tuita remiſſio pene peccatorū tendit ad deſtructionem:
qꝛ ꝑ eam remanent delicta impunita contra.c.ut fame.
de ſen.excō.⁊.l.ita vulneratus.ad legeꝫ aquil. Item tri
buit incentiuū delinquendi iſta facilis venia illa auteꝫ
que īuitant homīes ad delictum ſūt de genere maloꝝ ⁊
nulla pactione confirmanť: ut.l.cōuenire de pac. do.fa
cit.c.ut clericoꝝ cum ibi notatis de vi.⁊ hone.cleri. Ad
idem.l.reſpiciendum in p̄ncipio.ff.de peni.ibi neqꝫ enī
aut ſeueritatis aut clementie gloria affectanda eſt. Sed
ꝑpenſo iudicio ꝓut vnaqueqꝫ res poſtulat ſtatuendum
eſt ad hoc.l.j.poſt principiū.ff.ad turpil.vbi pena legis
auctoritati reſeruať nō p̄ſidentis arbitrio cōmittiť. Ex
quibus oībus concludendū videtur ꝙ dicte indulgētie
ſint contra iura diuina ⁊ contra ſacros canones atqꝫ le
ges ⁊ inſuꝑ contra bonos mores: qꝛ inuitant hoīes ad
delicta dum ꝑ eas pena delicto condigna gratis remitti
tur.iſte ſūt ꝓ maiori parte rationes domini Haſpari q̄
poſtea ſoluēs dicit ꝙ omnes theologi ⁊ canoniſte fatē
tur indulgentias ſeu litteras taliū remiſſionū valere ut
h ⁊.ſ.c.ꝓxi.⁊ cle.ſi dn̄m ad fi.de reliqui.⁊ vene.ſancto.
⁊ ꝓbatur auctoritate auguſtini dicētis ꝙ quilibet ſacer
dos remittens eidem remittit deus: de peni.di.j.quem
penitet ante mediū. Itē hoc ſeruauit eccleſia a tempore
cuius contrarij memoria nō exiſtit.⁊ beatus Hregoriꝰ
qui etiam fuit ſanctus ſeruauit.nō eſt autē ſentiendum
totam eccleſiam erraſſe. nam dictum eſt petro in ꝑſonā
totius eccleſie: ego petre oraui ꝓ te ne deficiet fides tua.
Luce.xxij.de peni.diſ.ij.ſi enī inquit.hoc idem ꝓbať ꝑ
illud p̄uilegium datuꝫ petro ⁊ ſucceſſoribus quodcūqꝫ
ligaueris ⁊c̄.xx.di.in p̄nc.xxiiij.q.j.quodcūqꝫ. Et ꝑ hoc
reſpondeť ad contrariū in quo dixi de iſtis indulgētijs
nullo iure caueri. tacite enī illud generale p̄uilegiū hoc
includit. Item in Exodo.xxj.c.legiť de remiſ.que fiebāt
in āno iubileo: ut notať.viij.diſ.in p̄ncipio ⁊ ab alijs iu
ſtificationibꝰ cepit ius conſtitutionis ut ibi diciť: ⁊ de
quibus habeť de peni.di.j.qui domū.ad quaꝝ remiſſio
nem exempli fiunt remiſſiones anni iubilei: ut in extra
uaganti Bonificij.antiquoꝝ potiſſima etiaꝫ ratio eius
quare indulgentie iſte valeant eſt vnitas eccleſie corpo
ris myſtici in qua multi ſancti viri oꝑa pietatiſ ⁊ miſeri
cordie ſuperogauerunt vltra menſuram ſuoꝝ delictorū
dum patienter obprobria cōtumelias ⁊ infinitas paſſio
nes ⁊ cruciatus tollerauerūt quas nō merebanť hi non
ceſſant orare ꝓ nobis ⁊ eccleſia fundit preces ad eos ut
orent deuꝫ ꝓ nobis ut patet in letanijs.ad hoc.xiij.q.ij.
anime.⁊ beatus paulus polliceť ꝓ ſuis ſine intermiſſio
ne orationes ad deū porrigere.xxij.di.ſacroſancta. Iteꝫ
de his ceſſantibꝰ meritum mortis ⁊ paſſionis ⁊ effuſio
nis ſanguinis xp̄i remiſſio peccatoꝝ operať de cōſecra.
di.ij.quia corpus.ipſe enī obtulit ſe hoſtiam ꝓ peccato:
de coſecra.diſ.ij.non oportet.⁊ illa pena ⁊ martyriū qd̄
īiuſte ꝑtulit quinimo minima eiuſ gutta ſanguinis erat
ſufficiens ad luitionē noſtroꝝ delictoꝝ.vnde Iſaie.liij.
omnes languores noſtros ipſe tulit ⁊ dolorem ipſe por
tauit ⁊ ipſe multoꝝ peccata tulit ⁊ pro tranſgreſſoribus
orauit ſua igitur merita ⁊ ſanctorum nobis communi
cans poteſtatem petro ⁊ ſucceſſoribus eius dedit li
gandi ⁊ ſoluendi.iſta igitur indulgentia pene pro pec

catis infligende cōcedere videt penitentibꝫ ⁊ confeſſis i remuneratiōe pmij ſanctoꝝ martyrū quaſi ſufficientes ſint debitores ꝓ nobis ſatiſfacere apud deum ⁊ ſic ꝓ nobis ſatiſfaciendo liberant nos a pena diſpenſationē aūt iſtoꝝ meritoꝝ quibꝫ a pena peccatoꝝ poſſumꝫ liberari xp̄s ut dixi petro cōmiſit ⁊ ſucceſſoribꝫ q̄ eps i pte huiꝫ ſollicitudinis cōmiſerūt ſic ⁊ alia: ut.c.mādata de p̄ſūpt. Ad contraria ſupradicta ꝑ ordinem rn̄det ⁊ primo ad id qd̄ dixi ꝙ impenitentes nō gaudent indulgentijs: quia venia nō datur ⁊c̄. hoc fateor ſed penitenti vel ꝓponenti ſe corrigere ⁊ ſic iam corde contrito bene valent ſi tamē hec habeat formā indulgentie ad hoc.xvij.q.j.§.ſi ergo. papa eni qui habet ſūmā poteſtatē ⁊ in quo repreſentat eccleſia indulgendo videt eius cōicare opera ſanctoꝝ ⁊ paſſionis xp̄i ⁊ ſic ſatiſfacere ⁊ ſoluere penam ꝓ delicto peccatori infligenda ⁊ ꝑ hoc ſimul iuſticia cū miſericordia cōſeruat: quia prius eſt contritio que accedit ad inſtantiam ⁊ ſequit indulgentia quo ad partē miſericordie ad hoc de peni.di.j.c.nullus debite. Et ꝑ hoc etiā ſoluitur aliud contrariū in quo dixi ꝙ ſatiſfactio debet p̄cedere ut pena remittat ⁊ qui nō facit nō dicit penitere nam contritio ꝓ ſatiſfactione habet. Et aliud.i.ſanctoꝝ merita que cōmunicat eccleſia peccatoribꝫ ſatiſfacere dicit ut in.c.qui ꝑ alium de regu.iur.li.vj. Ad aliud contrarium in quo dixi ꝙ indulgentie viderent inducte ad deſtructionē nō ad edificationē fidelium ex eo ꝙ facilitas venie ⁊c̄. Reſpondet ꝙ īmo prebent remediū contra peccatum vitandū tamen p̄cedente contritiōe ad quam diſponit ut indulgentijs quis poſſit gaudere ⁊ cū hoc concurrit gratia gratum faciens ex gratia quā meret ex humilitate ⁊ ꝑ opere. Caueat tamen ſibi ne iſtam gratiam ſuſcipiat quis prauo corde negligendo ꝓpter ipſā indulgentiā ⁊ bonā operam in poſterū tales cauſe licet ꝓpter indulgentiā reddant īmunes tamen ex cōtemptu ligari poſſent.vj.q.iij.§.cum ergo.xxiiij.q.iij.notandū. vnde dicit canon ꝙ negligētia eſt ſuperbia parit offenſam ⁊ loquit recte de negligente ſatiſfacere ꝓ delicto d̄ peni.di.vij.c.p̄dixerat.nō ergo contēni debet penitētia iniūcta vel ſatiſfactio ꝓpter negligentie ſuſceptionem. Alijs contrarijs ſupradictis etiā reſpondet ſed ꝑ primā precedentē concludit: q2 neſcit homo an iuſte ad indulgentiam vadat ⁊ nō eſt nimis in his confidendū ut tantum valeant quantū ſonant diffuſe poſſem ꝓſequi ſed obmitto gratia breuitatis.

Oſtquam retulimꝫ vbi ⁊ i quos ſūmus pontifex habet poteſtatē. Nunc dicendū eſt in quibus habꝫ poteſtatē ⁊ primū inquiram generaliter an habet poteſtatē legē generalē condēdo ſtatuere contra ius diuinū vel etiam ꝑ ſpeciale reſcriptū. Secundo an aliquo ex predictis modis poſſit contra iura naturalia maxime contra nature p̄ncipia. Tertio an poſſit contra ſtatum eccleſie vniuerſalis. Quarto an contra apoſtolū vel euangeliū. Aut vetus ſiue nouū teſtamentū ſiue fundamentū eccleſie militantis. Ultimo an contra ius poſitiuū qd̄ nō ſeruatum peccatū nutriat. Et de his omnibꝫ p̄mum in genere dicam deinde deſcendā ad multa particularia. Redeo p̄mū an contra ius diuinū generalē legem condendo vel ſpecialiter diſpenſando poſſit ſtatuere ⁊ in hoc quidam dicit ꝙ Johes de ligna. in.c.fi. de tranſac.tenet ꝙ papa nō diſpenſat contra legem diuinam veterem aut nouā quia ſic legē ſuperioris tolleret contra dictā.l.nam magiſtratus.ff.de arbi.⁊ de maio. ⁊ obe.c.cum inferior.legiſte autē in.l.fi.C.ſi contra ius vel vti.publi.dicunt ut ibi refert glo.ꝙ p̄nceps ⁊ loquitur de impatore non poteſt in totum arrogare.i.tollere ius diuinū ſed derogare ſic ſiue ipſū diſtinguere ⁊ limitare ſiue ipſum reſtringere in aliquo caſu poteſt ut i illo quo cautū eſt in ore duoꝝ vel triū ſtat omne verbū: de iudi.c.nouit.⁊ de teſti.c. in omni negocio ut nō habeat locum in teſtamentis in quibꝫ ſeptem requirunt vel in alia vltima volūtate in qua requirūt ad minus quinq3 l.fi.i fi.C.de codicil.⁊ in.l.fi.C.de dona.cā mor.l.heredes palam.§.in teſtamentis.ff.de teſta. Item iure diuino eſt cautum nō occides: ⁊ tamen i iure ciuili in pluribus caſibus occiſio eſt p̄miſſa: ut i.l.j.quādo li.fin.iudi. vin. Que tēperat vera Bar.in.l.omnes populi.ff.de iuſticia ⁊ iur.qn̄ ius diuinū nō eſt preciſe ⁊ ſimpliciter cuſtodiri mandatū ut in illo precepto nō occides. Nā hoc nō obſtante aliqn̄ ius diuinū mandat homicidium ut cum dicit: qui occidit occidat. ⁊ alibi mandauit moyſi dicendo maleficos nō patiaris viuere. Exodi.xxij.ca.⁊ xxiij.q.j.§.hinc apparet. Contra iſtud igit ius diuinū qd̄ nō apparet demandatum preciſe. Sed aliqn̄ ab ipſo iure diuino contrariū inuenitur ſtatutū poteſt ex cauſa papa vel impator contra ipſū diſpenſare ſiue diſponē. Ideo valet lex certis caſibus p̄mittens homicidia.l.iij. ff.ad legē cor.de ſicca. Idem dicit qn̄ cauſa legis excludit peccatum ut valeat diſpoſitio contra ius diuinū etiā ꝙ ſit preciſum nec a iure diuino vnq3 ſubdiſtinctū. patꝫ ut dixi in diſpoſitione teſtamētaria ⁊ in vltimis alijs voluntatibꝫ vbi plures tribus teſtibus requirunt ad fraudes euitandas.l.fi.C.de fideicō.⁊.l.iubemus.§.fi.C.d̄ teſta.l.hac conſultiſſima in fi.C.qui teſta.fac.poſ.ſed ſi p̄nceps.l.vel ſtatutum nō excluderet peccatum ⁊ tūc cōtra ius diuinū etiam diſtinguendo non valeret ut ſi lex dicit nō valere alienationē fundi dotalis etiam cū iuramento.l.nō dubium.C.de legi.talis eni lex cum nō tollat peccatum nō tollit ius diuinū quod mandat iuramēta ſeruari de iureiuran.c.⁊ ſi xp̄s.ꝟ.⁊ ſi rurſū.q2 ſcriptū eſt: redde deo iuramēta tua Deuteronomij.c.v.⁊ math. v. Et ideo lex dicens ꝙ nō valeat pactum ꝙ filia nō ſuccedat etiam cum iuramento firmatū nō valet: quia non tollit peccatum: ut de pac.c.q̄uis.li.vj.⁊ de iureiuran. c.cum contingat. Idem quando leges p̄mittunt maleſidei poſſeſſorem p̄ſcribere nō valet: ut in.c.fi.de p̄ſcrip. quia peccatum non excludunt. Et ex his Bar.ibi in dicta.l.omnes populi.decidit queſtiones multas. Et p̄mo videt valere ſtatutum qd̄ p̄mittit bannitos ipune occidi: quia iure diuino preciſe contrariū nō eſt ſtatutū dicta.l.j.⁊.ij.C.qn̄ lic3.ſine iudi.vin. Etenim bannitus nō obediens illi ſub cuius imperio eſt. Eſt vt tranſfuga ciuitatis ⁊ p̄dit iura ꝓp̄rie ciuitatis ⁊ poteſt impune occidi.ex forma legis tranſfuga ⁊ hoſtis ciuitatis.l.iij.ff.de ſicca.ergo idem exbānitus ex forma ſtatuti. Similit dicit ꝙ ſi ſtatutum dicit ꝙ qui ſtetit ꝑ decenniū ꝙ nō petierit debitum cadat a iure ſuo ꝙ tale ſtatutum nō valeret: q2 nec lex impialis ſi hoc decideret valeret licet ſi diceret contractus vel inſtrumentū factum preſumat fictilem vel fictiliū valeret ſtatutum: quia talis cauſa excluderet peccatum. Et idem dicit ſi lex dicat ꝙ nō valeat cōtractus minoris etiā iuratus niſi ſint duo conſanguinei ꝙ ſtatutum ſiue lex nō valeret niſi ſubiungat lex ꝙ contractus ficticius preſumat ⁊ minores dolo inducti quia tūc valeret lex vel ſtatutū. Iſta ſūt formalia verba Bar. in dicta.l.omnes populi.de iuſti.⁊ iure. Sed iſta verba non vident vera tam in regulis q̄ȝ in exēplis. Primo ipſe videt implicare contradictionē. dicit eni ꝙ qn̄ lex vel papa vel p̄nceps ſubdiſtinguit ius diuinū nec tollit peccatū ꝙ talis lex nō valet. Secūdo dicit ꝙ lex vel diſpenſatio pōt p̄mittere homicidium quaſi p̄miſſio tollat peccatum. Sed iſtud dictum videtur contra glo.xxxiij. q.ij.ca.inter hoc.ibi gloſa dicit ꝙ lex permittat viro occidere adulteriū cū vxore reptum poſt tres monitiōes:

ut in auc.ut licet matri ⁊ auie.§.penultimo ⁊ fi. Item li
cet patri detur licentia occidendi iuuentū fornicantem
⁊ filiam:ut.l.patri. ⁊.l.nec ea.ff.de adulte.hec tamen cō
ſtitutio nō tollit peccatum imo de iure canonico viro in
terdicit occiſio:ut in.c.āmonere.xxxiij.q.ij.⁊.c.ſi qđ ve
rius.ita dicit glo.in.c. inter hec.xxxiij.q.ij. Ad idē glo.
in.l.vt vim de iuſti. ⁊ iur.dū dicit ꝙ occiſio iure ꝑmitti
tur fori ſcilicꝫ nō poli ad defenſam ⁊ tamen iſte leges li
cet nō remoueant peccatū tenent de iur.ci.⁊ in foro ciui
li licet nō de iure canonico:ut in dicto.c.inter hec.xxxiij
q.ij.q2 pene legum nō habent locum de iure eccleſiaſti
co ſed practicant de iure ciuili. Item dicere ꝙ lex ꝓſup
ponendo dolum in contractu interueniſſe tollat pecca
tum vel ex eo ꝙ inducat preſumptionē ſimulationis tol
latur peccatum hoc videt ridiculum dicere: q2 animus
⁊ ꝓpoſitum peccatum inducunt.l.j.ff.de ſicca.xxiij.q.v.
§.hinc notandū. Et ideo ſi papa me vellet abſoluere in
peccato ꝑſiſtentē non poſſet.xxiiij.q.ij.legatur.vnde lex
futurum peccatum nō pōt remittere ſicut dicunt legiſte
ꝙ dolus futurus remitti non poteſt.l.ſi vnus.§.ſi illud.
ff.de pac.⁊.l.quidam decedens.ff.de adminiſtra.tuto.
hoc patet recte intuēti nam licet lex ꝑmittat homicidiū
bāniti iſta nō tolleret peccatū ſiquis occideret dolo vel
vindictā dicto.§.hinc notandū eſt.xxiij.q.v. q2 peccatū
⁊ dolus futurus ꝑ legem vel papā remitti nō poteſt di
ctis iuribus preterea nō videt verum indiſtincte ꝙ lex
nō valeat inducens veniā pene temporalis licet nō tol
lat culpam vel peccatū:quia imo interdum tenet qñ lex
ꝑmittit aliquod peccatum remouēdo penam tempora
lem ꝓpter maius bonum.tex.eſt ⁊ ibi no.iiij.di.c.deni
qꝫ.notat.xxxj.di.omnis lex.vbi glo. dicit ꝙ lex in eodē
ꝑmittit adulterium ut euitet maius delictū homicidij
ut.xxiij.q.ij.c.ſi quod verius.imo alibi lex canonica nō
ſolum remittit temporalē penam peccati ſed etiā ꝓhibꝫ
ne arceat a peccato ut puta cū iudeis ꝑmittit inter xp̄ia
nos vti eoꝝ ſacrificijs.xlv.di.qui ſincera ⁊ negat eos im
pedri ut hec pulchre notat Jo.an. in mercurialibꝰ in re
gula peccatum in tertio argumento de regu.iur.li.vj.vñ
licet lex ciuilis ꝑmittendo ꝓſcriptionē ꝑmittit peccatū
nō videt ꝓpterea lex ipſa mala ſi hoc facit ꝓpter maius
aliud bonū ut in dictis iuribus. Item in exemplis ſuis
Bar.videt ſibi contrarius: nam dū dicit ꝙ nō valet ſta
tutū ꝙ negligens ꝑ decē annos petere cadat a iure ſuo
ipſe idem notauit contrariū in.l.ambitioſa de decre. ab
ordi.faciē.in tertia regula faciūt notata ꝑ eum in.l. ſeq
tur.§.ſi viam.ff.de vſucap. Item in illo de fundo dotali
ꝓhibito ꝑ legem alienari etiam cū iuramento.l.non du
bium.C. de legi.ꝙ valeat hodie de iure canonico ipſe
idem Bar.notauit contrariū in.l.ſiquis ꝑ eo.ff.de fide
iuſſo.qñ lex ꝓhibens venditionē direxiſſet verba ad cō
trahentes.Quid igit dicendo ego ꝑmū dicam ſi lex ca
nonica vel papa pōt diſponere ſup diſpoſitis a iure diui
no.Secūdo dicam de impatore ⁊ alijs inferioribꝰ.Ter
tio an ſi pōt diſponē diſponēdo tollat pctm̄.Quarto da
to ꝙ nō tollat pctm̄ an ꝯſtitutū teneat vł diſpēſatio ſiue
diſpoſitio an ſit irrita.Et qs pōt hoc cognoſcē Ad ꝑmū
dico ſi papa diſponit aliqđ qđ ſit a iure diuino diſpoſi
tum ⁊ eodem modo diſponit q2 tūc valet ſicut quando
conſtitutio municipalis diſponit idem qđ ius cōmune
l.ius autē ciuile.ff.de iuſti.⁊ iur.notat in.l.j.in ꝑncipio
ff.ad legē falci.⁊ in.c.j.de conſti.in.vj.⁊ ibi ꝑ Jo.an.licꝫ
talis diſpoſitio videat quodāmodo ſupuacua ſicut cū
debitor legat creditori de leg.j.l.ſi creditori.facit.l.j.ī fi.
ad munici.⁊.l.j.de theſau.li.x.non tñ eſt oīno ſupuacua
q2 ſi conſtitutio municipalis diſponit idem qđ ius cōe
circa beneficia ut ꝙ ſpurij non poſſint habere beneficia
hec conſtitutio ꝯabitur ut nō valeat impetratio facta

a ſpurio de beneficio etiā facta derogatione iuri cōmu
ni niſi etiā de iſta ꝑticulari conſtitutione mentio facta
fuerit nota.eſt ſingularis doctoꝝ i.c.j.de reſcrip.⁊ ponit
Jo.an.i.c.i.de fil.preſby.ad fi.in.v̄.Statuto ſi vō nō diſ
ponit idem ſed aliquid addit vel ſupplet qđ non ſit con
tra vel preter ius diuinū ſed ſit vltra ⁊ tūc etiam valet ut
cum vltra ſtatuta ꝑ ieſum in forma ſacramenti corporis
xp̄i:quia addit eccleſia verbum eius nam cum xp̄s dixit
hoc eſt corpus meum:de conſecra.di.ij.⁊ a capite eccle
ſia addidit verbum enim.Et in conſecratione ſanguinis
plura addidit ut notatur in.c.cum in arte de cele.miſ.⁊
dixi.xj.di.eccleſiaſticam.Si tamen vellet papa ꝙ preter
miſſis his verbis additis nō fieret ſacramentū nō vale
ret:quia eſſet contra ius diuinū ꝑ xp̄m traditum ut di
cam infra in queſtione an poſſit diſponere papa in ha
bentibus relationem ⁊ actum ſupra corpus domini ve
rum. Si vero diſpoſitio pape eſt preter vel contra ius
diuinū ita ꝙ illud querat in totum tollere ſiue arroga
re ⁊ tunc ius diuinū morale tollere nō poteſt quia illud
īmutabile.vj.di.in principio.⁊ in.§.his ita.ſecus ſi eſſet
ius diuinū cerimoniale qđ nō eſt de ꝑfectione euangeli
ca ⁊ ideo papa nō poteſt in totum tollere ius diuinum
morale:quia inferior nō tollit legem ſuperioris.ar.c.cū
inferior. de maio.⁊ obe.xxj.di.cum inferior.Si vō vult
limitare ſiue reſtringere vel ipſi derogare ⁊ tunc ut dixi
ſupra glo.iuris ciuilis in.l.fi.C.ſi contra ius vel vtili.pu
blicā dixit ꝙ poteſt diſtinguere legem dei ⁊ hanc gof. ī
ſūma de reſcriptis vocat modificationem aliqui vocant
interpretationē quia lex huma poteſt interpretari diui
nam legem ⁊ eſt interpretatio reſtrictiua. nam cum ius
diuinū dicit in ore duoꝝ vel triū ſtat omne verbum re
ſtringat preterꝙ in teſtamentis ⁊ vltimis volūtatibus
in quibus ꝓpter bonum publicū ad euitandas fraudes
⁊ malicias hominū.l.fi.C.de fideiuſ.⁊ in iuribus ſupra
allegatis requiruntur plures ut ſeptem teſtes numero ⁊
preterꝙ in cauſa cardinalis.ij.q.iiij.c.preſul.⁊ hoc intel
ligunt quidam quando modificatio ſeu interpretatio ē
rationabilis ⁊ ius diuinū generaliter loquēs ē dans for
mam in actibus hominū licet ſi ius diuinum eſſet ꝓhi
bitoriū vel punitoriū tūc dicūt ſi illud ꝓhibitū in nullo
caſu inuenit ab ipſo iure diuino ꝑmiſſum puta ꝑceptū
illud:non mechaberis:tunc nō poterit lex humana hoc
ius diuinū ſubdiſtīguere:⁊ ideo ſi lex dicat ꝙ bānitus
poſſit impune offendi non poterit bānita mulier adul
terari:quia adulterium eſt adeo de ſe malum quod nō
poteſt ex aliqua iuſta cauſa iuſtificari de iureiuran.⁊ ſi
chriſtus.Sed ſi tale ius diuinum eſt prohibitorium ꝙ
reperiatur ab ipſo iure diuino aliquando permiſſum: vt
in illa prohibitione: non occides. tunc lex humana pōt
ſubdiſtinguere ius diuinum. Idem in illo precepto:nō
furaberis:quia deus iſrahelitis permiſit furtum: ſic po
terit lex ciuilis.l.j.§.non fuit.ff.de dolo.⁊ ideo valet lex
ꝙ liceat rem hoſtiū furari:iſte omnes doctrine non ſūt
perfecte:primo non eſt verum indiſtincte ꝙ ius canoni
cum vel ciuile poſſit ſubdiſtinguere ius diuinum.non
enim poteſt ius canonicum permittere aliquo caſu vſu
ras:vt nota.in cle.j.de vſur.⁊ io.an.in regula:peccatū.
de iureiuran.in tertio dubio:⁊ eſt tex.in.c.ſuper eo. de
vſuris:⁊ tamē aliquo caſu deus vſuras permiſit iudeis
deutronomi.xxiij.dum dicitur:non feneraberis fratri
tuo:ſed alieno: ⁊ notat beatus tho.ſcđa ſcđe.q.lxviij.
articulo.j. et probatur.xiiij.q.iiij.c. ab illo.dixi in meo
tractatu vſurarum. Item non poſſet lex ciuilis permit
tere homicidium aliquo caſu pro leui cauſa vbi non ſe
ꝗret maiꝰ bonū ꝙ ex inde poſſꝫ ꝑuenire vł vitaret ma
ius malū ꝙ poſſet ex inde oriri:vt notant dixit hoſti.in
c.ſi.de conſue.⁊ beatꝰ thomas in ſcđa ſcđe.q.lxiiij.not.

Jo.an.in addi.ſpecu.in ti.de conſti. Nec poſſet lex ciui
lis permittere aliquid niſi ſequatur maius bonū:ut de
iur.iur.⁊ ſi xp̄s.Et ideo qꝛ iſta doctrina ꝙ ius diuinum
poſſit ſubdiſtingui ſiue interp̄tari ſeu modificari nō eſt
gen eralis:ideo non eſt bona. Item illa doctrina ꝙ qn̄
ius ē ꝓhibitorium ſi non inuenit̄ ab ipſo iure diuino
aliqn̄ permiſſum non poſſit tunc ſubdiſtingui non ē ve
ra:ecce exemplū ꝓhibet ius diuinū:vt quos deos con⸗
iunxit hō n ſeparet:nec in aliq° caſu huic precepto p ius
diuinum apparet derogatū:⁊ tn̄ hoc ius patit̄ interpre
tationem a iure canonico:vt intelligit̄ de cōiūctis non
ſolum per verba:ſed etiā per carnalē copulam. Nā an̄
cōmixtionē corpoꝝ p ingreſſum religiōis ſepant̄:de cō
uer.coniuga.c.ex publico. de ſponſa.c.cōmiſſum. iſtud
tn̄ argumentū non eſt tutū: nam moyſes ꝑmiſit iudeis
dare libellū repudij.xxxv.di.ab exordio.not. de ꝯſang.
⁊ affi.c.de infidelibus:niſi tu ſalues doctores dū dicūt
Si non inuenitur ab ipſo iure diuino aliquādo ꝑmiſſū
ſine peccato:vt in homicidio:ſed ꝑmiſſio.vſurarū vl' da
tio libelli repudij lȝ eſſet tolerata lege data moyſi:nō tn̄
tolerabat̄ ſine peccato:vt nota.in dicto.c.ab exordio. p
archi.⁊ per tho.in dicta ſcḋa ſcḋe loco ꝑallegato. Item
interpretat̄ hoc ꝓceptū a papa vt non ſeparent̄ quos cō
iunxit deus.ſ.ſine rōne vt dicit yſidor⁹.xxxiij.q.ij.quos
deus.Et ideo ſi vnus cōiugaliū infideliū conuertit̄ ad
fidem ⁊ nō pōt cohabitare cū cōſorte infideli ſine cōtu⸗
melia creatoris:certe papa ex hac ratiōe dirimit matri⸗
moniū etiā carnali copula cōtractum:⁊ ad finē:vt con⸗
uerſus cū alio contrahat matrimoniū:vt de diuoꝛ.c.qn̄
to. Item ꝯtra mandatū ſiue ꝓhibitionē de nō dandis
tēpoꝛalib⁹ p ſpūali pōt veniri auctoritate pape: de pac.
c.cum ꝑdem.⁊ de preben.c.niſi eſſent.lȝ ius diuinū ſim⸗
pliciter loquat̄:nec aliquo caſu ꝑmiſerit.Quare in hoc
vltimo articlo qn̄ ius ciuile ius canonicū ſubdiſtiguat
Quidā dicūt ꝙ aut ſubeſt cā legis ⁊ excludit peccatum
⁊ tunc valet:patet in illo iure in oꝛe duoꝝ vel trium ſtat
omne verbū:vt ſupra dixi.Aut nō poteſt ſubeſſe cauſa
vt quis cū matre ꝯtrahat ⁊ non valet.⁊ ideȝ ſi cā ſubeſt
ſed nō excludit peccatū:quia etiā nō valet: vt ī dicto.c.
fi.de ꝑſcrip.de iureiur.c.cū cōtingat.ſed ſi cā poteſt ſub
eſſe:ſed eſt dubiū an poſſit tūc cā ꝑſumit̄ ſubeſſe:vt no.
iac.de are.in dicta.l.fi.C.ſi cōtra ius vel vti.publi.facit
cle.j.de ꝓba.Ego credo ꝙ iſti magis appropinquēt ve
ritati:ſed in ſolo vno mihi diſplicent. nam dū volūt ꝙ
ſi lex non tollat peccatū nō valeat:nō dicūt verū dūmo⸗
do ſequatur maius bonū:vel euidenter maius malū:nā
ibi pōt valere lex:vt euitet̄ pena temporalis:⁊ ſi nō cul
pa euitet̄ peccati.iiij.di. deniq3.⁊ in.c.qui ſincera.xlv
di.nam ius canonicū ꝑmittit minus malū: vt euitetur.
maius:vt in.c.veniens.⁊ ibi notat̄ qui cle. vel vo. ideo
permittit adulteriū vt euitet̄ homicidiū.xxxiij.q.ij.c.ſi
quid verius.qḋ qualiter debet intelligi ſtatim dicam.
Et ideo ego dico ꝙ eſt quadruplex diſpenſatio: vt etiaȝ
dicā infra in qōne an papa diſpenſat cū monacho vt cō
trahat matrimoniū vna ꝓut eſt iuris relaxſatio: vt.j.q.
vij.§.niſi rigoꝛ.Scḋa eſt interpretatio ſiue iuris decla⸗
ratio de teſti.c.in omni.⁊ de iureiur.c. quītauallis. ſed
iſta impꝛopꝛie dicit̄ diſpenſatio:vt ibi:tertia ē iuris di⸗
ſtributio. Eſt ⁊ quarta in vno in totū relaxſatio: ſed in
alio cōmutatio:vt de voto.c.ſuper his. In ꝑma ergo dr̄
indiſtincte ꝙ ꝯtra ius diuinū papa non pōt diſpenſa⸗
re:ita dixit glo.v.di.in ſūma.in fi.loquens de iure na⸗
turali ꝙ ⁊ ipſū diuinū eſt:quia cōtinet̄ in lege euange⸗
lij.j.di.c.j.⁊.ff.de fur.l.j.in fi.⁊ iſti.de obli.que ex delic.
vaſ.in ꝑn.⁊ eſt rō quia iura iſta ſunt imutabilia:vt dcā
v.di.per totū:igit̄ non pōt diſpenſari:quia diſpenſatio
eſt iuris relaxſatio facta cū cauſe cognitiōe.j.q.vij.§.ni
ſi rigoꝛ.ſed cū ſit imutabile nō poteſt relaxſare: igit̄ cō
tra ipſū indiſtincte non pōt diſpenſari:patit̄ tn̄ interpre
tationē a iure cōi a ſūmo pontifice:quā infra tn̄ diſpen
ſationē noiabo:quia iuris declaratio ꝓut fit a papa po
teſt vocari diſpenſatio.Et ſic ſumendo diſpenſationem
p iuris relaxſatione iſtam nō facit papa. Sed ſi capia⸗
tur ꝓ iuris interp̄tatione ſiue declaratiōe iſtam facit et
de quatuoꝛ tres patit̄ interp̄tationes. Nā quatuoꝛ mo
dis fit interpꝛetatio:vt no.glo.in.l.j.§.qui operes.ff.ad
tertul'.⁊ in.l.ij.in ꝑn.ff.de origine iuris.in glo. interpre
tatiōem.Eſt enī coꝛꝛeptiua ſiue arrogatiua īterpꝛeta⸗
tio:⁊ iſtā nō facit ius humanū de iure diuino:ut ſupra
dixi.Alias aūt tres interp̄tationes facit: vt ꝓbat̄ in.l.
ius ciuile.ff.de iuſti.⁊ iure.Et ē ſecūda expoſitiua ſiue
declaratiua:⁊ iſtā patitur ut in illo iure: in oꝛe duoꝛuȝ
vel triū ſtat omne verbū:declarat̄ vt nō ſint pauciores
vt no.in dicto.c.in omni.de teſti.declarat etiā cum di⸗
cit:quos deus cōiunxit homo nō ſeparet:vt intelligat̄
de coniunctis cōiunctione nō ſolū aīarū ſed coꝛpoꝛuȝ:
quia cōiuncti ſola aīarū cōiunctiōe poſſūt ſeparari de
conuerſi.coniuga.c.cū ex iniuncto.Eſt ⁊ tertia genera⸗
litatꝭ reſtrictiua vel artatiua.⁊ iſtā interp̄tationē patit̄
qn̄ ſubeſt cā que tollat peccatū:vel ſaltem que lȝ nō tol
lat peccatū inducat maius bonū:vel euitet maius ma⸗
lū p ſupra dicta.Et ideo illa verba:quos deus cōiūxit:
⁊c.reſtringant̄ ꝑterq3 qn̄ interuenit etiā copula int̄ in⸗
fideles:⁊ vnus eſt conuerſus: ⁊ nō pōt ſine cōtumelia
alijs cohabitare:ut tunc poſſit fieri ſeparatio ⁊ reſtrin⸗
gantur ꝑdicta verba:ut in dicto.c.quāto.de diuoꝛ.ſicut
reſtringit̄ dictū apoſtoli dicentis:opoꝛtet oꝛdinanduȝ
eē vnius vxoꝛis virū.xxvj.di.§.j.⁊ de biga.c.ſup eo.vt
intelligat̄ de oꝛdinādo ad ſacros. Itē reſtringit̄ aliud
verbū apoſtoli opoꝛtet oꝛdinandū eē ſine crimine.xxv.
di.nunc aūt:vt hoc hēat locū niſi ſit diſpenſatū p epūm
in crimine adulterij vel minoꝛibus:de iudi.at ſi clerici.
Item patit̄ reſtrictionē:quia iure diuino multe perſo
ne legitime cōiungunt̄ que ꝓhibunt̄ p canones:de cō
ſang.⁊ affi.non debet.Nam filij duoꝝ fratrum copula
bunt̄ iure diuino: de conſang.⁊ affi.c. de infidelibus.
inſti.de nup.§.item duoꝝ.no.io.an.in.c.per venerabi⸗
lem.in verbo poteſt.qui filij ſint legi.nota.C.de nupt.
l.in celebrandis.⁊ papa hos gradus reſtringit:dicto.c.
nō debet.Siľr contra ꝑceptum de dandis decimis ex⸗
ceptuat nōnullos.de deci.c.ex parte.⁊ ꝙ in eis amica⸗
bilis compoſitio admittat̄:de tranſact.c.ſtatuim⁹:imo
plus voluerunt quidā in.c.a nobis.de deci. ꝙ ad tem⸗
pus poſſet omnes decimas ſuſpendere: lȝ non in totuȝ
tollit̄.Sed hoc ego intelligo cū cauſa legitima:ut ſi ſuſ
penderet donec xp̄ianus populus militaret cōtra infi⸗
deles.Et ſi dicit̄ cōtra precepta decalogi papa non po
teſt in minimo diſpenſare:dicit hoſti. ꝙ eſt ſpeciale in
iſto precepto vt recipiat limitationeȝ ⁊ reſtrictionem:
quod non eſt in alio precepto moꝛali:nam in alijs ver⸗
ſatur honoꝛ dei irremiſſibilis:in iſta honoꝛ reuerentie
⁊ recognonis vniuerſalis dominij:vt de deci.c. tua no
bis.Et ideo ꝙ in totum non ſoluant̄ papa non pōt fa⸗
cere:ſed ne ſoluantur magis vni eccleſie ꝙ̄ alteri:vel ꝙ
ſoluantur integre hoc non reſpicit ius diuinum : lȝ cō⸗
modum tempoꝛale iſtius vel illius eccleſie: et ideo po⸗
teſt remittere ꝙ vna eccleſia penitus nihil ſoluat:vt de
deci.c.ſuggeſtum.Item ꝙ laici certā minoꝛem poꝛtio
neȝ ſoluant:lȝ quo ad ipſos laicos vl'r nō poſſet remit⸗
tere:niſi foꝛſan in aliquo vel ī aliqb⁹ ſingularibus ē cā
vt no.in dcō.c.a nobis.faciūt illa q̄ dico īfra in qōe an
papa diſpenſet contra aplīn:item poſſet facere ꝙ laici
ipſas poſſiderent:qḋ patet quia ante cōciliū lateranen
ſe poſſidebat:de decimis nuper. ⁊ in.c.ij.§. illas vero.

de deci.in.vj. Item patiť extenſiuã interpretationẽ: qꝛ
in modo cõſecratõis addidit papa extẽdendo multa:ut
dicam in qõne:an papa poſſit in habentibus relationẽ
ſupra corpus dñi verum:ſemp̄ intelligo ꝙ has interp̄/
tationes faciat cum cauſa que tollat peccatũ:uľ que ma
ius bonũ inducat uel maius malũ euitet ⁊ aľs nõ.Et iõ
lex dicit ꝙ ius ciuile eſt qð a iure naturali uel gentium
nõ recedit in totũ:nõ tñ per omnia ei ſeruit: ideo cũ ali/
quid detrahimus uel addimus iuri naturali eſt ius ci/
uile:ut.l.ius ciuile eſt.ff.de iuſti.⁊ iur.Et ideo põt prin/
ceps per ius ciuile addere uľ detraheř iuri naturali qð
eſt ipſum ius diuinũ.j.di.ca.j.⁊ hoc eſt verũ niſi ius di/
uinũ uel naturale ſit de neceſſitate:qꝛ illud nõ poteſt a/
liquo caſu tolli uel diminui uel reſtringi uel ampliari
directo.l.ij.ꝟ.qð ſenatus.ff.de vſufruc.ea.rerũ. que vſu
ↄſu.ideo nõ poteſt facere deus ꝙ virgo corrupta ſit am
plius virgo.xxxij.q.v.ſi.c.paulus vas electõiſ.aľs ſi pau
lus.facit.l.in bello.§.facte.ff.de capti.Poſſet tñ tollere
effectum eius:ut dictis iuribus noteť:⁊ hoc de papa:et
qñ diſponit inter ſubditos.nam ſi diſponeret inter non
ſubditos cõſtitutio pape nõ extendereť. De impera/
tore ⁊ alijs ſecularibꝰ inferioribus dico ꝙ ſi ea que ſunt
ſtatuta de iure diuino ſint ſpũalia:tunc imperator ⁊ ſe/
culares nihil poſſunt diſponere:de iudi.nouit.⁊ de de/
ci.tua.⁊ infra dicam:iſta enim ſunt tñ pontifici reſerua
ta.xcvj.di.cuʒ ad verũ. Si ſunt tẽporalia:tunc per omĩa
dico:ut dixi.ŝ.de papa.Et hec intelligo ſiue diſponat le
gem generalẽ condendo ſiue per reſcriptũ:qꝛ in alijs nõ
facio differentiã:cum ꝓcedant ab eadem poteſtate: ut
dixit Iaco.de butri.in.l.preſcriptioñ.C.ſi cõtra ius uel
vti.publi.Quis Bar.aliter ſenſit in p̃ma cõſti.ff.qꝛ qui
habẽt eandem cãm ꝓductiuã ſi ab ipſa ꝓducanť habẽt
eundem effectum.l.de quibus.ff.de legi.ſed eſt eadem
cauſa ꝓductiua legis generalis ⁊ reſcripti: quia vtriuſ/
ꝗ cauſa eſt princeps:ergo idem effectus niſi in vno: qꝛ
ſi diſponiť per reſcriptũ cõtra ius diuinũ preſumiť per
importunitatẽ obtentum ⁊ ad inſtantiaʒ impetrantium
ex quo ẽ cõtra ius naturale ſiue diuinũ ⁊ nõ valet.l.j.C.
de peti.bo.ſubla.li.x.l.quotiens.C.de preci.impe.offe.
ſed lex generalis preſumiť digeſto cõcilio ꝓmulgata.l.
humanũ.C.de legi.⁊ principis motu ꝓprio:ut no.C.ð
ſacroſanc.ec.auc̃.quas actiones. Sed ſi cõſtaret reſcri/
ptum nõ eſſe ſurrepticiũ:tunc nõ eſt vis inter legem ge
neralẽ ⁊ reſcriptũ:qꝛ ſicut poteſt princeps per legem ge
neralẽ:ita põt etiam per reſcriptuʒ. Modo capio ter
tium dubiũ:an papa uel imperator:ſic interp̃tando tol
lant peccatũ. In hoc ſic dicerem:ꝙ aut loquimur de pec
cato ꝙ quis cõmitteret aľs ſi ſine diſpẽſatione faceret:⁊
etiam ſi faceret bono aĩo:utputa occidit quis hominẽ
amore iuſticie:certe ſi facit ut iudex uel iudicis manda
to nõ peccat.ſecus ſi nõ ſit iudex ⁊ ſine iudicis mãdato:
faciat etiam zelo iuſticie: nam talis homicida eſt.xxiij.
q.v.c.miles.⁊.c.ſeq.loquor qñ eſt iudex qui poteſt tale
delictũ punire.Et ideo ſi tu queris:an ſi lex permittit p̃/
uato homicidiũ tollat peccatũ. Dico ꝙ ſi loq̃ris de iſto
peccato qð cõmitteret occidens hominẽ nõ exiſtens iu/
dex etiam amore iuſticie.dico ꝙ tale peccatũ tolliť:di/
cto.c.miles.⁊.c.cum miniſter.Et ideo lictor qui interfi/
cit ad mandatũ iudicis nõ peccat.xxiij.q.v.c.cum mini
ſter.⁊.c.miles.Si enim iudex cõmittẽdo aliquẽ interfi
ci eximit a peccato:ergo ⁊ lex multo magiſ ſemp̄ loquor
qñ lex cum cauſa neceſſaria cõmittit priuato homicidi/
um:⁊ ideo lex que permittit tueri:etiam occidẽdo ꝓpri
am ſalutẽ tollit peccatũ ſi defendens faciat animo ſoluʒ
ſe tuendi:⁊ cũ moderamine inculpate tutele.l.j.C.vnde
vi.facit enim lex modo ipſũ iudicem in cauſa ꝓpria: ſic
in caſu.l.j.C.qñ li.ſe ſine iudi.vindi. Et ſicut iudex non
peccat occidẽdo hominẽ amore iuſticie: ſic nec volens
ſe tueri aliter nõ valens euadere: qꝛ a lege factus eſt iu
dex ſue cauſe.nec modo peccat:qꝛ lex tunc diciť occidiſ
ſe nõ homo.xxiij.q.v.c.homicidas.⁊.c.cum homo. no.
glo.in.c.j.di.j.in glo.in verbo inferri.⁊ ideo glo.in.l.ut
vim. In iſto caſu nõ eſt vera:qꝛ iure fori ⁊ poli tutus ẽ
ſi faciat pro zelo iuſticie.Et ꝙ hoc ſit veruʒ oſtendiť: qꝛ
talis ꝓpulſatio in iure etiam interficiẽdo pro tuitione
eſt de iure naturali ut ſupra dixi.ſed illud qð ſit ſm̃ ius
naturale cum debito moderamine nõ põt eſſe peccatuʒ
aľs diceret natura fuiſſe corrupta in ꝓductiõe iuris ſui
qð eſt impoſſibile.Sed ſi tu loqueris de peccato ꝓuem
ente ex animo:qꝛ nõ facit zelo iuſticie ſed ad vindictam
tunc lex nõ tollit hoc peccatũ.nec põt remittere:quia eti
am iudex q̃ nõ dãnaret cõtẽplatione iuſticie delinquẽ
tem ſʒ ex rancore:Quis iudicialiť faceret peccaret.xxiij.
q.v.§.hinc notandũ.⁊.c.cuʒ homo ab homine. Sʒ ſi lex
permitteret homicidiũ ad vindictã uel iracundiã natu
ralem arcendã.ſicut cum indulget marito uľ patri inter
ficiẽti filiã adulteram ꝓpter vehementeʒ eius dolorem
⁊ iracundiã:ut.l.graccus.C.de adul.tunc licet ꝓpter vi
tandũ maius periculũ valeat lex ut homines nõ ſint ita
laſciui in adulterijs ⁊ cõpeſcanť in adulterijs:⁊ ſic valet
talis lex:nõ tamẽ tollit peccatũ:licʒ penam temporalem
tollat:ita intelligo glo.in dicto.c.iter hec.xxxiij.q.ij. ar.
dicti.c.deniq̃.iiij.di.Et ideo ſtatuta que permittũt vin
dictã nõ valent:ut peccatũ tollant:licet penam tẽporalẽ
remittãt:niſi fiãt pro maiori bono inducẽdo uel euitan
do maiori malo: quia ⁊ ſi valeat lex ad tolerandam pe/
nam temporalẽ.iiij.di.deniq̃.non ad peccatũ tollendũ
hoc ꝓbatur.xxxiij.q.ij.c.ſi quod verius.vbi lʒ lex conſu
lẽdo ꝑmittat alicui adulteriũ ut euitet in eo homicidiũ
quod eſt maius malũ.nõ tñ remittit peccatũ:vt ibi no.⁊
idem ſi cauſa nõ eẽt digna occaſiõe propť quã lex ꝑmit/
tit mortẽ inferri:vt ſi dicit ꝙ a centũ libris ſupra banitꝰ
poſſit occidi:tunc nõ credo ꝙ hec lex tolleret peccatũ:ut
vult glo.in.d.c.inť hec.ſic intelligo iſta. Et ex iſtis infi
nita deciduntť ſi ſtatutũ ꝑmittit offendi banitũ nõ intel/
ligitur de offenſione adulterãdo:qꝛ hec ꝑmiſſio nunq̃
poſſet iuſtificari vt ſequereť maius bonũ:nec poſſʒ ex h̃
euitari maiꝰ malũ:⁊ lʒ ꝑmittať adulteriũ vt in ſeipo eui
tetur maiꝰ malũ:tñ vt alij ſequať maius bonũ:vel in alio
tertio euitetur maius malũ:nõ licet.xiiij.di.c.quod ait.
Vel dixi ꝙ non poteſt iuſtificari:qꝛ nulla eẽt in adulte/
rio offenſio vt verificareť ſtatutũ. Siľr nullo caſu po
teſt vſurã ꝑmittere:vt in dicta regula peccatũ no. Io.an.
in tertio dubio. Itẽ ex iſtis patet ſi lex poteſt ꝑmitte/
re homicidiũ:⁊ an valet an tollat peccatũ. Item an valet
ſtatutũ:ꝙ nõ petens infra decẽniũ:cadat a iure ſuo. Nã
ſi propť lites forte dirimendas q̃ multe oriebanť forſan
ex preſumptis alias vſurarijs ↄtractibꝰ.⁊ tunc valet hoc
ſtatutũ etiã:ſi in p̃ſcribẽte nutriret pctm̃ qñ maiꝰ bonũ
ex tali ſtatuto poſſet inſurgere vt hoĩes arcereňť ab vſu
rarijs cõtractibꝰ frequẽtatis:aut euitari maius malũ.ſic
intelligo Bar.in.l.ambitioſa.ð decre.ab or.fa.dũ dixit
ꝙ pro bono ciuitatiſ hoc ſtatutũ fieri poteſt: ⁊ ita limito
c.ſi.de p̃ſcriptiſ.vt ꝓcedat h̃ ſtatutũ iſto caſu etiã in mala
fide p̃ſcribẽte.ſʒ ſi nõ faceret aliqð iſtoꝝ:tũc nõ valet.ſic
cõcordo p̃dicta in dicta.l.oẽs ppľi.⁊ no.i.c.ſi.de p̃ſcrip.
Et ex his patet q̃re non valet lex ciuilis que dãnat pactũ
de futura ſucceſſione ꝑdenda iuramẽto firmatũ vel alie
nationẽ fundi dotalis cũ iuramẽto:quia nõ tollunt pec/
catũ:nec ſunt inducte he leges ad maiꝰ bonũ inducendũ
vel ad tollendũ maius malum:qð alias poſſʒ exoriri.

Quartũ dubiũ eſt qñ diſpoſitio non tollit peccatũ:an
ſit irrita vel nulla.⁊ quis cognoſcit de hoc an tollat pctm̃
vľ ſit diſpoſitio aliqua aut nulla. Ad hec queſita patet ex

ſupradictis reſponſio ꝙ ſi diſpoſitio nõ tollit peccatum
ꝙ ipſa nõ valet:ut no. Hoſti.in.c.fi.de cõſue. ꝛ Joh.an.
in rubrica de cõſti.ꝑ tex.in.c.fi.de pſcrip. ꝛ qđ ibi no. ꝛ i
c.cum cõtingat.de iureiur.qđ eſt verũ niſi qñ lex diſpo
nit ꝓpter maius bonũ:uel ut euitet maius maluꝫ:q2 lex
etiam tunc permittit peccatũ ꝛ valet.iiij.di.c.deniqꝫ.xlv
di.c.qui ſincera.Dico ꝙ valet ad tollendã penam tẽpo
ralẽ uel ad tollerandũ diſpoſitionẽ nõ ut peccatũ tollat:
Sed in hoc articulo quis cognoſcat:de hoc eſt attendẽ
dum primo de diſpoſitiõe pape.ſecũdo de diſpoſitione
imperatoris ꝛ alioꝝ inferioꝝ. Si de diſpoſitione pape:
tunc debet aduerti:an querat̃ cognitio in foro penitẽti
ali:uel in foro cõtentioſo.ſi in foro penitẽtiali ꝛ ↄſtat ꝙ
papa diſpoſuit ſine cauſa:uel dixit cauſaꝫ minus legiti
mã euidenter:ita ꝙ illud qđ ipſe papa diſponebat erat
uel eſt euidẽter iniuſtuꝫ ut ꝙ quis poſſit adulterari ſine
peccato:ut in.c. ꝛ ſi xp̃us.v̄.quedam.de iurſ.uel ſi ſine cã
uel cum cauſa minus iuſta ꝑmittat homicidiũ uel furtũ
uel diſpenſet in gradibus lege diuina ꝓhibitiſ in matri
monio:tunc illi cum quibus diſpenſat̃ nõ debent illam
obſeruare: ꝛ poſſunt ſue conſcie iudices eſſe: q2 faciens
cõtra legẽ diuinã peccat mortaliter: ꝛ ſi iuberet papa me
peccare ipſi non debeo parere.xj.q.iij.iulianus. ꝛ.c.qui
reſiſtit. ꝛ de reſti.ſpo.lr̃as. ꝛ ibi glo.ita ipſi ſine cauſa mi
nus legitima diſpenſanti parere nõ debeo: ꝛ eſſet poti⁹
tolleranda tũc excõicatio ꝛ oĩs tẽporalis iactura q̃ pa
pe parere.Et idem qñ eſt dubiuꝫ:an cã ſit legitima:tunc
parendũ eſt ſuperiori ſi vinci põt ↄſcia.xxiij.q.j.q̃d cul
patur.Sed ſi illoꝝ cũ quibus facta eſt diſpenſatio vinci
nõ põt:uel credant diſpenſationẽ pape fore illegitimaꝫ:
tunc nullo mõ parere debet:ut doc.de tẽpo.ord.c.ad au
res.potius eñ deo celeſti parendũ eſt.de reſti.ſpo.lr̃as.
dico ꝙ ꝓpriam debẽt ſectare cõſciam:debẽt etiã ſi ſit er
ronea niſi eã deponant:ut in.c.inquiſitiõi. de ſen.excõ
ꝛ in.c.a nobis.el.ij.e.ti. ꝛ in.c.per tuas.de ſimo.el.ij.Ca
ueat etiam ſi papa his caſibus:q2 ſine cã permitteret cõ
tra ius diuinũ:ita ꝙ peccatũ fiat:quãto magis preeſt tã
to maius durius iudicabit̃.Cauſa aũt ſi ſit legitima ↄſi
derat̃ altero de quatuor modis ex qualitate negocij ꝑ
ſone loci ꝛ tẽporis:ut no. Hoſti.de voto.c.magne.all'.đ
tranſla.pla.c.j.cum cõcor.Sed ſi querit̃ in foro cõtenti
oſo:tunc ſuper id ſup quo diſpenſat uel diſponit eſt con
tra fidem uel articulos fidei:ut ſi diſponẽt ꝙ inter fide
les xp̃ianos cõſumatũ matrimoniũ carnali copula diri
mat̃ ꝛ alteri nubant: q2 hoc eſt cõtra fidem et mandata
dei dicẽtis:Quos deus cõiunxit homo nõ ſeparet.uel ſi
diſponeret ꝙ quis duas uel tres teneret vxores qđ eſſꝫ
inimicũ fidei:ut de diuoꝛ.gaudemus.§.q2: tunc in omi
bus in quibus diſponeret cõtra articulos fidei:uel in il
lis que eccleſia dãnat ut heretica: tunc iudex eſſe poſſet
ↄciliũ qđ eſt in cauſis fidei ſupra papã.xv.di.ſicut. ꝛ qđ
ibi no. ꝛ.xl.di.ſi papa.xix.di.anaſtaſius.Et ideꝫ ſi id ſup
quo papa diſpõit eſt cõtra bonũ eccleſie vniuerſalis tũc
de hoc a cõcilio redarguit̃. Et idem vbi diſcolorat̃ ſta
tus eccleſie vl'is.xxv.q.j.ſunt quidã. ꝛ ſic debet intelligi
qđ no. Inno.in.c.inquiſitiõi.de ſen.excõ.ut nõ ſit ꝑmit
tendũ pape qñ iubet euidẽter mala. ꝛ in.c.quãto. de cõ
ſue.dũ dixit ꝙ nõ debꝫ tolerari qđ facit papa male agẽ
do: ꝛ dicas ꝙ his caſibus nõ debet tollerari a ↄcilio qđ
eſt his caſibus ut dixi ſuper papã. Sed ſi diſpoſitio pa
pe nõ tangit aliquod predictoꝝ:tunc aut diſpoſitio ẽ fa
cta per reſcriptũ ad partis inſtantiã:tunc ſi non apparet
aliter de certa ſcia pape: ꝛ ꝙ velit iuri diuino detrahere
tunc reſcriptũ indubio cõtra ius diuinũ eſt ſurrepticiuꝫ
ut.l.quotiẽs.C.de preci.impe.offe. ꝛ in.l.fi.C. ſi cõ.ius
uel vti.publi.etiã ſi eſſet in eo clauſula indiuidualis:nõ
obſtãte diuino iure ſic diſponẽte.uel eſſet motus ꝓpri
us pape qui tollit oẽm ſurreptionẽ:ut in.c.ſi motu pro
prio.de preben.li.vj.cũ clauſula predicta:uel eſſet diſpo
ſitio pape generalis que preſumit̃ indubio motu ꝓprio
ꝓmulgata:ut no.in auc̃.quas actõnes.C. de ſacroſanc.
eccle.q2 in iſtis ut dixi.ſ̄.nõ facio differẽtiã:ita ꝙ appa
reret expreſſe ꝙ papa vult ſic diſponere:tunc eſt tãta po
teſtas pape ꝙ q̄cq̄ faciat uel dicat accuſari nõ põt: neqꝫ
dãnari etiã a cõcilio uel ab imperatore:aut alio viuẽte:
ut.ix.q.iij.c.nemo.cum ſe.capl'is. ꝛ.xl.di.ſi papa.põt tñ
moneri in ſecreto ꝛ etiã palã:ſi palã peccet mortalit̃ mo
nitiõe euangelica:nam velit nolit ſubiacet diſpoſitioni
euangelice quo ad monitiões fiendas: qñ cuilibet di
ctũ eſt ſi peccauerit.de iudi.nouit.ſed quo ad dictã mo
nitionẽ ut dicat̃ eccleſie ad punitionem nõ ſubiacet pa
pa niſi in hereſi.xl.di.ſi papa. dicit̃ tñ eccleſie ut oret ꝓ
eo.Caueat tñ ſibi papa ut dixi: q2 tanto grauius peccat:
quãto magis preeſt.ſic debent intelligi illa que referũt
doc.in.c.ꝓpoſuit.de cõceſ.ꝑben.ipſi tñ cum quibus ſit
talis diſpoſitio:ſi ex ea habent ↄſciaꝫ oneratã:tali ut di
xi diſpoſitioni nõ pareãt qñ grauat̃ conſcia: q2 papa et
ipſi cum quibus diſponit venirẽt cõtra ius diuinũ ꝛ le
gem dei peccãdo.ſecus tñ foret ſi diſpoſitio eſſet huma
na uel canonica ſolũ:q2 nõ ſeruata ex diſpoſitione iuris
quis peccatũ cõmitteret: q2 iſtã indiſtincte papa poſſet
tollere. ꝛ ſic veniẽs cõtra ex mandato pape nõ peccaret:
cum ipſe ſit ſup omnia iura humana:ſic intelligo iſtam
materiã.Si vero diſpoſitio eſt impatoris:tunc ſi eſt diſ
poſitio generalis legis nutriẽs peccatũ:tũc papa ſua cõ
traria diſpoſitiõe põt illam tollere:patet in.c.cũ ↄtingat
de iureiur. ꝛ in.c.fi.de pſcri. ꝛ in.c.licet.de iureiur.li.vj.
ꝛ in.c.q̄uis.de pac.li.vj. ꝛ in hac rõe peccati in quolibꝫ
foro attendi deberet ius canonicũ:ut not.in dicto.c.fi.đ
preſcrip. Fallit niſi lex ciuilis ꝑmitteret ea que habent
peccatũ ꝓpter vitare maius maluꝫ.uel ut naſcat̃ maius
bonũ. Nam lꝫ lex canonica cõtrariũ ſtatuat rõne pecca
ti:ut ꝙ nõ interficiat vir adulterũ etiã poſt trinaꝫ admo
nitionẽ:tunc talis lex in foro ciuili practicaret̃ ad remo
tionẽ pene tẽporalis homicidij.l.nec ea.ff.de adul.licet
nanqꝫ peccatũ ſurgat:valebit tñ in foro ſuo lex ciuilis ꝑ
text.c.deniqꝫ.iiij.diſ. Et ideo leges canonice ſeruari de
bent:etiam in foro ciuili ad ꝓhibitionẽ vſurariũ q̃ nul
lo caſu ꝑmitti poſſunt:ſic intelligo no.per Joh.an.in.c.
fi.de preſcript.Si vero diſpoſitio ꝑncipis eſt particula
ris:tunc lꝫ poſſet redargui a papa de peccato:q2 rõe pec
cati pape ſubditus eſt:ut in.c.nouit.de iudi. tñ id qđ fe
ciſſet inter ſuos a papa:uel alio nõ põt iudicari: ut in.c.
ſi duobus.de appel. ꝛ ideo lꝫ tuliſſet ſñiam iniquaꝫ uel
iniuſtã nõ iuſtificabit̃ a papa.Sed quid tunc facere de
beant illi cum quibus imperator diſpoſuit.Dic per oĩa
ut dixi.ſ̄.qñ dixi q̃d facere debent:cum papa facit ↄtra
ius diuinũ illi cũ quibus diſpoſuit ut ſic faciant illi cuꝫ
quibus cõtra ius diſponit imperator:q2 facta ceſaris a
nemine niſi a deo poſſunt iudicari:ſic intelligo iſta iura
inferiores alij aũt:aut recognoſcunt ſuperiorẽ: ꝛ per ip
ſos ſuperiores poſſunt emendari.l.fi.in fi.ff.de queſti.
Aut nõ recognoſcũt: ꝛ tunc in eis eſt idem qđ de impe
ratore dixi:iuxta notata in.l.eſt receptũ. de iuriſdi.om.
iudi. ꝛ in.c.ex parte.de ver.ſig.per Inno. Modo at
tingamus:ſi cõtra ius naturale papa poſſit diſpenſare.
Et qñ de naturali iure dicturi ſumus:placet primũ inq
rere quid ſit nã:Et in h' legiſte ꝛ canoniſte diuerſimode
loquũt̃: ꝛ ꝑhi diuerſis verbis a iuriſtis vtunt̃.glo. eñ
prima diſtinctiõe in.c.ius naturale.dicit ꝙ natura mul
tis modis intelligit̃.Uñqꝫ dicit̃ natura vis inſita rebuſ
ſimilia de ſimilibus ꝓcreans.Secũdo mõ đr natura q̃daꝫ
ſtimulus ſiue inſtinctus nature ex ſenſualitate ꝓueniẽs
ad appetendũ uel ꝓcreandũ uel ad educãdũ.Tertio mõ

dicit' inſtinct⁹ nature ex rōe ꝓueniēs. Et ius ex tali na
tura ꝓueniēs dicit' nālis equitas: ⁊ ſm hoc ius oīa di
cunt' cōia.i.tpe neceſſitatis cōicanda.xlviij.diſ.c. ſicut.
Quarto mō dicit' ius nāle p̄cepta naturalia: Ne furtū
facies. Ne mechaberis. ⁊ oē ius diuinū dicit' nāle ius:
⁊ ſm hoc oīa dicunt' cōia.i.cōicanda.nam ⁊ iure diuīo
aliqua fuerūt hoīm ꝓpria. Naȝ p̄mo parēti dictū fuit:
De ſudore vultus tui veſceris pane tuo. Et alibi traditū
cōpitur iure diuino: Nō cōcupiſces reȝ ꝓximi tui. iſta
ſunt formalia v̄ba glo. Sȝ dn̄s Azo in p̄n.ſūme.C.dixit
ꝙ natura eſt exiſtētia ſubiectoꝝ ꝓducens accidētia ſm
ꝓpriū eſſe.uel eſt natura que intus latet ⁊ ex̄ cōſuetudi
nis inſtanter querit' de qua tantū accipit' quantuȝ ē de
materia in eſſe. Et eſt alterabilis: quia ſuſcipit maius ⁊
minus: iſta ſunt Azo. v̄ba in loco p̄allegato. Phs aūt 2°
phicoꝝ dicit ꝙ natura eſt p̄cipiū ⁊ cā motus ⁊ quiet̄
eius in quo eſt p̄mū per ſe ⁊ nō ſm accn̄s. Examinem⁹
oīa iſta verba ut clare ipſa intelligamus. Pro q̄bus ex
aminādis eſt p̄mittendū ꝙ natura ſumit' multis mōis
Nā legiſte dicūt ꝙ eſt natura naturās: ⁊ hec eſt deus: ut
no.glo.in.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ in.l.reſpi
ciendū.ff.ſi cer.pe.no.j.di.c.oēs leges.⁊ ibi Archi.in.§.
natura.⁊ hanc phi appellāt naturā v̄lem. Secūda eſt na
tura naturata ſm legiſtas: ⁊ phi vocāt naturā particula
rē: ut eſt homo aīalia cetera celū uel aliud agens: Et hec
natura pōt capi in ſtrictiſſima ſignificatiōe: ⁊ ſtricta: et
in larga ⁊ largiſſima. In ſtrictiſſima locutiōe natura di
cit' forma uel materia: ⁊ ꝓut eſt forma eſt p̄cipiū acti
uū: ꝓut eſt materia dicit' p̄cipiū paſſiuū irreceptū. Itē
forma rem naturalē in actu ponit: materia ſolū in potē
tia. Et ideo forma ē magis natura q̄ꝫ materia: q2 2° Cō
mētatorē 2° de aīa: Nomē rei nālis ſumit p̄mo formaȝ
deinde materiā. Item q2 illud eſt magis natura per qd̄
eſt res nālis in actu q̄ꝫ illud per qd̄ ſolū eſt i potētia: q2
ſm Cōmen. Res nō dicit' eſſe in ſua vltia perfectiōe ni
ſi tunc cū habet formā. Mō veniamus ad verba glo. ⁊
dicamus ꝙ forma rei naturalis eſt que generat ſibi ſile
hoc eſt generat ꝯpoſitū naturale in virtute forme: ut hō
generat hoieȝ ⁊ equus equū: ⁊ ſic de ſingulis. Cuȝ igitur
diffinitio dicit ꝙ natura eſt vis inſita rebus: ponit vim
pro forma: q2 ipſa ē que generat ſibi ſile: ut forma ligni
arborei generat lignū: ⁊ forma hoīs generat hoieȝ: et ſic
de ſingulis. Et merito dixit vis inſita rebus.i.intus ſita
q2 forma eſt principiū intrinſecū rei naturalis ut ſtatim
dicam. ⁊ ꝓcreat ſile de ſili ut.s̄.dixi: et ſtatim ſubdam.
Alia etiā diffinitio dn̄i Azo. videt' eſſe vera nō capiēdo
formā ſtrictiſſime ꝓut eſt ſola forma ⁊ materia: q2 tunc
diffinitio nō eſſet bona: q2 eſſet dicere ꝙ ipſa forma eēt
ſubiectū: qd̄ nō eſt verū: q2 forma p̄parat materiā: ⁊ tā
dē in materia p̄parata inducit formā ⁊ fit ꝯpoſitū: ut di
cit Jo.mo.in ꝓhemio ſexti. Nō eſt ergo verū ꝙ natura
ſit exiſtētia ſubiectoꝝ: ſȝ bene eſt illud cū materia ſimul
per que oīa ſubiecta exiſtūt. Et capiēdo naturā pro cō
poſitis naturalibus ut dixi: pōt eſſe vera dū dicit ꝙ ē na
tura exiſtētia quedā ſubiectoꝝ ꝓducens ⁊c̄. Nā in iſta
diffinitiōe auctor diffinit naturā ꝓut eſt in cōpoſit̄ na
turalibus que exiſtunt ex materia ⁊ forma.xxxij.q.ij.c.
qd̄ v̄o nō formatū. ⁊ de cōſe.di.ij.c.corpus.⁊.c.panis. ⁊
di.iiij.c.in ſynodo. Et iō dicit: natura eſt exiſtētia ſubie
ctorū: q2 oīs exiſtētia ſubiectoꝝ eſt ex forma ⁊ materia
Et dum ſubdit ꝓdūcēs accidētia ſm ꝓpriū eſſe. Eſt ſci
endū ꝙ accidētia rerū naturaliū dicunt' motus ⁊ quies
grauitas ⁊ leuitas: calor ſiue frigiditas: mō ſi eſt ignis q̄
generet ignē: talis exiſtētia ꝓducit accidētia ſm eēntiā
ignis leuitatē.ſ.⁊ caliditatē. Secūdo dicunt' accidentia
ſm Cōmen. artificialia rerū naturaliū: cū per artē acci
dit rebus nālibus ſic uel ſic ordinari.l.ſi conuenerit.§.ſi

quis cauerit.ff.de pig.acti. ſȝ talis ordinatio nō pōt eſſe
niſi in patiēte diſpoſito: de deſpō. impu. ad diſſoluēdū.
ut videlicȝ ex ferro fiat uel ordinet' per artē enſis uel gla
dius ⁊ nō ex ligno. ⁊ ideo bene dixit ꝓducens accidētia
ſm ꝓpriū eſſe. Alia etiā diffinitio videt' bona que dicit
ꝙ natura eſt q̄ intus latet. Circa qd̄ eſt notandū ꝙ ma
teria ⁊ forma ſunt res inſenſibiles ⁊ p̄cipia intrinſeca
rerū naturaliū: q2 illud vocat' p̄cipiū rei naturalis ſine
quo res nālis eſſe nō pōt: ⁊ hoc ē materia ⁊ forma que
ſunt natura: ut dixi: ⁊ intus latent ut bene dixit diffini
tio. Et dū ſubdit ꝙ ex̄ cōſuetudinis inſtantia querit': cre
do ꝙ velit dicere de cōpoſitis naturalib⁹ a natura: ⁊ ha
bētibus naturā que ſtricto ſcd̄o mō dicunt' natura. naȝ
extra querunt' cōſuetudinis inſtantia. Nā ut dicit Jo.
mo. in ꝓhemio ſexti: motus ſiue cā efficiēs que eſt natu
ra p̄parat materiā: ⁊ tandeȝ in materia p̄parata inducit
formā: ⁊ extra inducunt' cōpoſita nālia: ut.ff.de pig.act.
l.ſi cōuenerit.§.ſiquis cauerit. ⁊ tot ex natura ſūt habē
tia naturā quot de ipſis eſt in eſſe de materia cuȝ forma
.i.quot format forma de materia tot ſunt ꝯpoſita habē
tia naturā: ⁊ ideo ſuſcipit in his maius ⁊ minus: ⁊ ipſa
natura eſt in hoc alterabilis. Modo diffinitionē phi
attingamus que eſt veriſſima dū dicit: ꝙ principiū, ⁊ cā
In quo eſt notandū ꝙ dū dicit ꝙ natura eſt p̄cipium
hic capit' principiuȝ pro forma: ⁊ cā ponit' pro materia:
ut oſtendat ꝙ forma ⁊ materia ſunt natura. Et duȝ ſub
dit motus ⁊ quietis eius in quo eſt: loquit' de cōpoſitis
naturalibus que mouent' ⁊ quieſcūt per naturā mouē
tur ſm naturā: cū ſunt extra locū ꝓprie nature appetens
locū nature ꝓprie requieſcētes tandē in loco nature ꝓ
prie: aliter diffinitio implicaret cōtradictionē: cū mot⁹
⁊ quies ſint actus cōtrarij. ſic ergo loq̄mur de cōpoſitis
naturalibus. Nam ꝓprie loquēdo natura nō habet p̄n
cipiū ſui motus: imo ipſa eſt p̄cipiū motus cōpoſiti ꝑ
qd̄ cōpoſitū mouet' per ſe.i.per naturā ſuaȝ: ita ꝙ iſtud
per ſe refert' ad p̄cipiū qd̄ eſt ut dixi forma ⁊ ſic natura
ſed nō mouet' cōpoſitū ſm actus nature ſȝ violēter. ⁊ ſic
hoc verbū ſm actus refert' ad ipſū naturale cōpoſitum.
Nā motus eſt duplex. Eſt eñi motus nālis: ⁊ mot⁹ vio
lētus. Motus nālis fit in cōpoſito nāli a p̄cipio intrī
ſeco qd̄ nā paſſo habēte inclinatiōȝ ad illū motū: ut mo
tus ignis eſt mot⁹ nālis ſurſū: mot⁹ lapidis eſt mot⁹ nā
lis deorſū a nā ꝓcedēs. Motus aūt violētus fit a p̄nci
pio extrinſeco cōpoſito paſſo nō habēte inclinatiōeȝ ad
talē motū: ut cū lapis ſurſū ꝓijcit' per brachiū aut aliud
inſtrm̄: tunc eñi cōpoſitū ꝑ accidēs dicit' moueri. vnde
iſtud v̄bū ⁊ nō ſȝ accidēs: poſitū in diffinitiōe refert' ad
illud verbū in quo eſt. Multa alia in hac diffinitiōe di
cunt' q̄ omitto phis nālibus: ⁊ illis diſcutiēda reliquo.
Sȝ tñ reuertor ad nāȝ noſtrā p̄mittēs ut dixi ꝙ nā ſu
mit' ſtrictiſſime. Item ſtricte. itē large. iteȝ largiſſime.
Strictiſſime ſumit' ꝓut eſt mā ⁊ forma. Stricte ſumit'
pro cōpoſitis nālibus: uel his q̄ ſunt ſm naturā. Naȝ ſȝ
phos eſt dr̄ia inter naturā ⁊ habēs nāȝ ⁊ ſm nām. Naȝ
nā ſtrictiſſime ſūpta eſt for̄ ⁊ mā habēs nām eſt cōpoſi
tū ſiue ſunt ꝯpoſita nālia: ut lapis arbor hō ⁊ cetera aīa
lia ex plībus elemētis cōpoſita ⁊ ex mā.l.rerū mixtura
de vſuca.xxxij.q.ij.c.qd̄ v̄o.⁊ iurib⁹.s̄.all'. Ea v̄o q̄ ſunt
ſm nām ſūt accidētia ſiue paſſiōes reꝝ nāliū ſiue corpo
rū nāliū. ⁊ lȝ iſta dicunt' a nā ſtrictiſſime ſūpta: tñ ⁊ hec
nālia ſtricto mō dicunt'. vñ poſtq̄ꝫ glo. dixit de nā ſtri
ctiſſime ſūpta ꝓut eſt vis.i.for̄ ⁊ mā inſita rebus: ſubiū
xit ſecūdo mō de nā ſtricte ſūpta.i.de hñtibus nām: uel
q̄ ſunt ſm nāȝ. vñ dicit ꝙ nā ꝓprie dicit' quidā ſtimul⁹
ſiue inſtinct⁹ nature ex ſenſualitate ꝓueniēs ad appetē
dū uel ad ꝓcreādū uel ad educādū. ⁊ ſic gl. ſentit de his
q̄ ſunt ſm nāȝ inſita ipſis cōpoſitis nālibus hñtib⁹ nām

que ſtricto mō etiā dicunt̄ nā. Sʒ aduertēdū eſt ꝙ glo. ſe reſtrinxit ſolū ad bruta aīalia q̄ habēt ſenſū ⁊ motum inſtinctū.tex.no.hic in.§.ius nāle.j.diſ.vi det dicere ꝙ iſtud eſt ius cōe oīm nationū: ⁊ exponit̄ per aliquos.i. naſcentiū.⁊ ſm hoc cōprehēdit arbores: q: ⁊ ipſe naſcū tur:ut.l.arbor.ff.cōi diui.⁊.l.pe.ff.de iuſti.⁊ iur. Nā dicit ꝙ eſt hoc ius cōe oībus aīalibus q̄ in celo in mari uł in terra naſcunt̄: ⁊ ſic cōprehēdit arbores q̄ habēt aīam vegetatiuā ⁊ aīata dici poſſunt. Quinimo dū tex. expōitur oīm nationū.i.naſcentiū: videt̄ ēt cōprehēdere lapides qui ⁊ ipſi naſcunt̄.l.pro regiōe.ff.de acq.re.do. ⁊.l. diuortio.§.ſi vir.ff.ſo.ma. Quis nō hēat lapis oīa ſed ſit cōpoſit⁹ ex plībus elemētis ⁊ vno ſpū cōtineat̄.l.rerum mixturar.ff.de vſuca.tex.tñ in.v.eo ꝙ videt̄ cōfirmare illud qḋ dicit glo.ut intelligat̄ de iure qḋ cōpetit brut; aīalibus hñtibus ſenſū ⁊ motū inſtinctū. qnimo in aliq̄bus ſuis exēplis tex. videt̄ dicere de iure nāli: qḋ hōi cōpetit ꝑut rōe mouet̄: ⁊ cū quo nō participat cū aīalib⁹ brutis rōe carētibus: ut eſt depoſite rei uel ꝯmodate pecunie reſtitutio. ⁊ iſtud ſenſit glo. hic dū dixit tertio mō ⁊ ſm iſtud tex. exponit̄ oīm nationū.i.oīm hoīm: et tūc cōuenit tex. in fi. ibi: nā hoc ſiquid ⁊c̄. Un̄ eſt notādū ꝓ cōcordia ꝙ tex. pōt exponi ſm oēs ꝑdictos mōs. Primo mō ut dicat̄ ꝙ ius nāle eſt cōe oīm naſcentiū: ⁊ ſic ꝯprehēdit etiā lapides ⁊ arbores. Quare eſt ſciēdū ꝙ duplex eſt in elemētis ⁊ rebus inaīatis potētia vna per quā intendūt in ꝓpriā quietē: ⁊ alia per quā reſiſtūt ⁊ agūt in ꝓhibētibus ⁊ ꝯtrariis. Uidemus enī ꝙ ignis eſt naturalit̄ calidus ⁊ leuis: ⁊ per leuitatē tēdit in locū ꝓpriū ⁊ in q̄etē ſibi cōuenientē: ⁊ per caliditatē agit in cōtraria. Nō enī ignis per q̄cunq; ꝯtria impediat̄: ne i ꝓprio loco ſue leuitatis q̄eſcat: data eſt ei potētia calefactiua: ut ꝑ eam agat in ꝯtria ⁊ ipſū corrūpentia vis igit̄ iſta. Et hec natura eſt cōis oīm naſcentiū: ⁊ iō lapides ⁊ grauia recedūt a loco ſurſū tanq̄ a nō cōueniēte ⁊ tendūt ad locū deorſū vſq; ad centrū tanq̄ ad locū ipſis cōformē: ⁊ per frigiditatē reſiſtūt ꝯtriis: ne corrūpant̄ a ꝓpria natura ⁊ deſerāt ꝓpria loca ⁊ ꝓpriā quietē. vn̄ bene ſtat tex. dū exponit̄ oīm nationū.i.naſcentiū: ut cōprehēdat lapides arbores elemēta ⁊ ſilia: ⁊ ſic natura hʒ dedit inaīatis rebuſ ſicut etiā hoc tribuit brutis aīalibus etiā habētibus ſolū ſenſū motū ⁊ inſtinctū. nā dedit eis duplicē appetitū ſenſitiuū: vnū per quē ꝯſequūt̄ ꝓpriā quietē ⁊ delectationē ut appetitū ꝯcupiſcibilē: aliū per quē aggrediunt̄ ꝓhibētia ⁊ ꝯtria ut appetitū naſcibilē. per appetitū; igit̄ ꝯcupiſcibilē fugiūt mala triſtatiua ⁊ ꝓſequūt̄ bona delectabilia per naſcibilē nō aggrediunt̄ ꝯtria q̄ poſſūt ad hmōi delectatōibus ꝓhibere: Et ſm hoc ꝓcedit qḋ dic̄ ꝙ ſtricto mō natura dr̄ ſtimulus ſiue inſtinctus nature ex ſenſualitate ꝓueniēs. ⁊ hʒ ꝓprie eſt ſm naturā inſitu; ipſis ꝯpoſitis naturalib⁹. Et ſtricto mō etiā dr̄ natura ſiue ius naturale: ⁊ hʒ ius naturale ꝓueniēs ēt ſolo ſenſu: motu ⁊ inſtinctu. ⁊ circūſcripta rōe eſt in hoīe: ⁊ dr̄ hoc ius cū quo cōicat cū ceteris aīantibus.l.j.§. ius naturale.ff.de iuſti.⁊ iur. ſic eſt iiurie ꝓpulſatio appetere bōa delectabilia ⁊ fugere mala triſtatiua ꝓcreare ⁊ educare ⁊ feīs cōmiſceri. ⁊ iō bene dixit glo. in.l.ut vi.ff.de iuſt. ⁊ iur. ꝙ ꝓpulſatio iiurie ē de iure naturali qḋ ꝯpetit oībus aīantibus: ⁊ qḋ cōpetit etiā brutis.l.j.§.cū arietes. ff.ſi q̄dru.pau.fe.di. q: ſm phm: oē ens appetit viuē ⁊ ꝓpriā ſalutē tueri. Et hʒ etiā dicit Tuli⁹ p⁹ de officiis i ꝓncipio dicēs: Principio generi aīantiū hʒ attributu; ē ut ſe naturaq; ſuā tueat̄. Et Boeci⁹ ʒ⁹ de ꝯſolatiōe dicit: oē aīal tueri ſalutē deſiderat: morteq; ꝑnicē deuitat. Sʒ hʒ tñ dʒ intelligi de ſola ꝓpulſatiōe iiurie q̄ ſurgit ex ſolo ſenſu ⁊ inſtinctu: nō aūt de illa q̄ a iure ciuili iubet̄ fieri cū moderamīe īculpate tutel̄e.l.j.C. vn̄ vi. q: tal̄ iniurie ꝓpulſatio nō ꝓcedit ſolū ex iure qḋ ē in hoīe: ⁊ ꝑut hō viuit rōe de quo tertio iure naturali ſtatī ſubdā: q: bruta nō diſcernūt nec diſcernere poſſūt: vtrū iuſte aut iniuſte ipſis violētia inferat̄: quo caſu cū iuſte ius infert̄ nō licet ꝓpulſare legitimū aggreſſorē: ut no. in.d.l.ut vi.ff. de iuſti.⁊ iur. ſm ḡ hoc ius qḋ eſt cōe oībus aīantibus īter hoīes nō orit̄ aliq̄ obligatio realis: q: inaīata ⁊ aīalia bruta: quib⁹ ineſt hʒ ius naturale: ⁊ hec natura iuicē nō obligant̄. Itē ſm hʒ ius qḋ eſt cōcretū in quolibʒ aīali nihil eſt cuiuſq; ꝓpriū nulla decernunt̄ nihil eſt cōe: ut dixit archi.j.di.c.ij. Et nūc exponit̄ tex. nationū.i. aīaliū naſcentiū: dicta.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſti. ⁊ iur. et tūc ꝯueniūt oīa exēpla iſtius tex.c. ius aūt naturale.j.di. ut ſtatī dicā. Tertio mō dr̄ ius naturale large ꝑut eſt inſtinctus nature ex rōe ꝓueniēs: ⁊ tunc exponit̄ tex. oīm nationū.i.oīm hoīu;: ⁊ hoc ius dicit̄ naturalis equitas ſm qḋ oīa ſunt cōia.i.tpe neceſſitatis cōicāda.xlvij.diſ. ſicut. ⁊ hoc ꝓprie eſt ius gentiū: q: eo oēs fere gētes humane vtunt̄: ut.l.j.§.fi.ff.de iuſti.⁊ iur. ⁊ iſtud dr̄ ius gētiū. Nam ⁊ ipſū ius gentiū naturale dicit̄ inſti.de re.diui.§.ſingulor. Et dicit̄ a ꝑcedēti: q: ꝑcedens eſt cōe etiā aliis aīantibus rōe carētibus hʒ rōnale cōe eſt fere ſolu; oībus hōibus ut erga deū religio.l.veluti.ff.d iuſti. ⁊ iure. ut parētibus ⁊ patrie pareamus: ut vim atq; iniuriā cū moderamīe īculpate tutele ꝓpulſem⁹. dicta.l.j.§.ius gentiū.ff.de iuſti.⁊ iur. cōiuncta.l.veluti.⁊.l.ut vim.eo.ti.⁊ per exēpla ſtatī ſubdā cū de iure gentiū dica;. Et iō dicit̄ etiā hoc ius naturale: uel q: a natura naturāte q̄ ē deus: ut.l.ſed ⁊ ſi reſtituat̄.§.fi.ff.de iudi. ꝓmulgatū ſit in naturā naturatā: ſiue q: hoc ius eſt cōe oībus fere gētibus ⁊ natōibus in inſtinctu rōnabili nature nō cōſtitutiōe aliqua: ut dicit̄ in hoc.c. ius naturale. Et ſʒ hʒ ius naturale: etiā dicit̄ oē ius morale diuinū ⁊ nō miſticu; ſiue ceremoniale: ut eſt tex. vj.di.§.his ita: ⁊ hʒ ꝑut omia naturalia iura plene in ipſo iure diuino tradunt̄: q̄uis etiā ſupernaturalia multa cōtineāt euāgelia ⁊ ius diuinū: ut no. in.j.di.c.ij. Et oīa ꝑcepta naturalia: ut non mechaberis: nō furtū facies: hec enī iuriſgentiū ſunt ꝓhibita: q: natura inter hoīes cognationē quandā cōſtituit. vnde hoīe; hōi inſidiari nephas eſt: ut.l.ut vim.in fi.de iuſti.⁊ iur. ⁊ iō cū lege nature iubeat̄ qs alteri facere qḋ ſibi vult fieri: ⁊ aliis nō facē qḋ ſibi fieri nollet: ut.j.diſ. c.j. Pat; ꝙ de lege nature eſt.ſ. rōnalis: ut quis alteri n̄ furet̄ ſiue mechet̄. Eſt tñ in hoc attendendū ꝙ poſt peccatū ꝑmi parētis fuit aliq̄n natura corrupta ⁊ hoīes q̄uis vterent̄ naturali iure illo cōiu; oībus aīantibus: tñ hoīes ſine rōe iſta aliq̄n vixerūt: ut in auc. qui.mo.nat. effi.ſui.in.§.natura. Nam lʒ hʒ ius gentiū rōnale fuiſſet a deo ꝓductū ſtatim ꝙ gētes ꝓducte fuerūt: ut inſti. de re.diui.§.ſingulor. tñ aliq̄n hoīes ſine hac rōne vixerūt ut inq̄t Cicero in ꝑnci. veteris rethorice dicēs. Na; fuit quoddā tēpus cū in agris hoīes paſſi; beſtiar more vagabant̄: ⁊ ſibi victu ferino vitā ꝓpagabāt: nec rōe aī q̄cq̄; ſʒ pleraq; iuribus corpis adminiſtrabāt nōdū diuīe religiōis: nō humani officii ratō colebat̄: nemo nuptias nō certos quiſq; inſpexerat liberos. Hoc etiā ipſe dicit Tuli⁹ de officiis phiā cōmendās dicēs: Tu vrbes periſti: tu diſſipatos hoīes in ſocietatē vite ꝯuocaſti: tu domiciliis deinde cōiugiis lrar ⁊ vocū cōiōne iunxiſti: tu inuētrix legū ⁊ magiſtra mor ⁊ diſciplie fuiſti. Ex quo p; ꝙ aliq̄n homīes ſine ciuitatib⁹ ⁊ cōiugiis vixerūt. poſtea hoīs intellect⁹ q̄ hoc tpe erat in totū captiu⁹: ⁊ lege ꝯcupiſcētie ſubiect⁹ incepit vti illo iure naturali gentiū coartata rōe: ⁊ ꝯuenerūt inuicē faciētes opida ⁊ citates ⁊ tūc incepit vſus hui⁹ iuris: qḋ tñ erat ꝑditū ante in tēpore ortus hoīm: ut dicto.§.ſingulor. Largiſſime ⁊ vltimo capit̄ ius naturale etiā ꝓ iure ciuili.l.pe.ff.de iuſti.

⁊ iur. Jtez dicit̃ ius pretoꝛ ius naturale: ut. l. j. ff. de mi-
no. ut hoc no. glo. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iuſti. ⁊ iur.
⁊ iſto mō capit̃ ius naturale. j. diſ. c. j. dū dicit ꝙ huma-
nū genus naturali iure ⁊ moꝛibꝰ regit̃. Nā vbi verbuz
naturali iure exponit̃. i. diuino ut cōprehēdat ius lega-
le, ꝓpheticū euāgelicū ⁊ apl̃icū ⁊ id qd̄ cōtinet̃ in vete-
ri ⁊ nouo teſtō: ⁊ ſic cōprehēdit ius canonicū ſiue eccleſi
aſticū. xxiij. q. vij. c. j. ſm doc. in dicto. c. i. j. di. Et eſt ratō
quare hec iura dicunt̃ nãlia: q2 ṗmo de rōe legis huma
ne eſt ꝙ ſit deriuata a lege nature. iiij. di. erit aūt. Vñ au
guſti. in libꝛo de libero arbi. dicit ꝙ nō videt̃ eſſe lex q̄
iuſta nō fuerit. Jllud aūt iuſtū dicit̃ ex eo ꝙ eſt rectū ſz
regulā rōis: ſed rōnis regula ṗma eſt lex nature. Vñ lex
hūana tñ habet de rōe legis inq̄ztū a lege nature deriua
tur. Et ſi diſcrepat in totū a lege nature nō erit lex ſz legiſ
coꝛꝛeptio dicit̃: ergo largiſſime etiā ius canonicū ⁊ ciui
le ⁊ p̄toꝛiū ius naturale. Eſt igit̃ ſm p̄dicta notanduz ꝙ
ius nãle qd̄ eſt in hoīe eſt multiplex. Primū ꝓut homo
hz inclinationē naturalē ad ꝯſeruationē ſui eſſe ⁊ ad cō
ſequēdū ꝓpꝛiā quietē ⁊ īpugnare ꝓhibētia ⁊ ꝯ̄ria: ⁊ in
hoc cōīcat cū oī enti foꝛmato aīato uł nō aīato ꝓut quo
libet ens ſiue ſubſtātia foꝛmata appetit eſſe ⁊ ꝯſeruari.
Et ſm h̄ ius pugnare hoīez ⁊ reſiſtere pꝛo ꝯſeruatōe coꝛ
poꝛis eſt iuris nãlis cōpetentis oī ſubſtātie foꝛmare ⁊ ī
pedire ⁊ ꝓhibere oñe querēs deſtructionē eſſentie ipſi
us hoīſ. Scōm eſt ius in hoīe ꝓut hz ſenſū motū ⁊ īſtictū
⁊ tūc ineſt hōi inclinatio ad aliq̄ magiſ ſpãlia in qua cōi
cat cū ceteris aīalibus: ⁊ eſt h̄ ius nãle qd̄ etiā oīa aīalia
docuit de quo. ſ̄. dixi. Tertiuz ius eſt in hoīe inſtinctus
nature ex traditiōe ꝓueniēs: ⁊ h̄ eſt multiplex. Nā ꝓut
hō participat de duabus naturis: vz de ꝑpetua ⁊ coꝛꝛu-
ptibili. Nā triplex eſt creatura ſm ph̄os: ſpūalis ſiue an
gelica quas ph̄i noīant ſubās ſepatas: nos vō angelos
appellamus. Alia ē coꝛpalis ſiue mundana: ut oīa aīalia
bꝛuta: ⁊ alia eſt hūana. i. ex ſpū ⁊ coꝛpe: de ſum. trini. c. j.
Rai. ꝓut g° habet hō tertiā ſpēm mixtā: ita hz plīma iu-
ra nãlia in ſe. Nā ut habet partē coꝛpoꝛeā coꝛꝛuptibilē
habet illud ius nãle qd̄ eſt cōe oībus aīalibus coꝛꝛupti
bilibus: intelligit tñ de generibꝰ ſinguloꝝ nō de ſinguliſ
geneꝝ: q2 lz de iure naturali ſit ꝓcreare: tñ aliqua ſūt aīa
lia que nō pꝛocreāt: per h̄ tñ hoc ius nō eſt minus nãle:
ut no. glo. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iuſti. ⁊ iu. in glo. in
v̄. aīalīū. ꝓut aūt habet qd̄dā ius tñ cōe rōne cū ſubſtā
tijs ſepatis ſiue angelis: tale ius dicit̃ naturale diuinuz
ut deū colere: ⁊ de deo veritatē intuēri. l. veluti. ff. ō iuſti.
⁊ iur. ⁊ h̄ ius diuinū fuit ꝓmulgatū diuerſū: ſm ꝙ ſta-
tus hoīm fuerūt diuerſi. Primū fuit ꝓmulgatū in ſtatu
innocētie ante peccatū ṗmi parētis: ut haberet latriaz et
bonū honoꝛis ⁊ obediētie q̄ debet̃ deo ⁊ iuſticie. Et ea
ꝓpter data fuit ipſi lex ut nō cōmoderet: ⁊ de fructu ſci-
entie boni ⁊ mali: ut ſe deo ſubiectos cognoſcerent et ei
debitū honoꝛē redderēt ſm ꝙ ius ſi nō p̄uaricaſſet non
erat ei neceſſariū aliud ius: q2 tunc creata erat in chari-
tate ⁊ ſpūs libertate: ⁊ ipſi ſibiipſius erat lex. xix. q. ij. c.
due ſunt. Alia vero fuerūt ꝓdita in ſtatu nocētie ⁊ poſt
pctm̄ ad refrenāda delicta hoīuz: ⁊ tunc fuit ꝓdituz ius
naturale diuinū: Nō furtū facies: Nō mechaberiſ pacta
ſeruari. l. j. ff. de pac. ⁊ nō debere aliquez locupletari cuz
aliena iactura. l. nā natura. ff. de cōdi. inde. lz Hoſt. dixe
rit cōtrariū in hoc dicens: ꝙ cū iuriſ gentiuz qui foꝛtioꝛ
erat locupletioꝛ: ut patuit poſt diluuiū ī Nebꝛoth q̄ fuit
rubuſtus venatoꝛ coꝛā dño. i. hoīm oppſſoꝛ ꝯ̄ dñiuz. vj.
di. §. ius vō. ⁊ ſic ſm eū equiꝰ erat quēlibet cū aliena ia-
ctura fieri locupletioꝛē. Sz Hoſti. nō bene dicit ⁊ cōtra
tex. in. l. iure naturali. ff. de reg. iur. ⁊ q2 iuregentiū diſti
cta fuere dñia: ut. l. ex h̄ iure. ff. de iuſti. ⁊ iu. vñ ſi nebꝛot
⁊ Ninus aſſirioꝝ rex illa turbare ceperūt ꝯ̄ ius gentiuz
primū fecerūt. Et iō tex. in dicto. §. ius vero. vj. diſ. dicit
ꝙ tēpoꝛe Nebꝛoth ius gentiū reparatū ſiue potius im-
mutatū exiſtimat̃. Nec ob. ſi d̃r bella iuriſ gētiū inuēta
l. ex hoc iure. ff. de iuſt. ⁊ iur. Et ſic foꝛtioꝛi iuris gentiuz
vident̃ ꝑmiſſa acq̄ſita in bello: ⁊ ſic iure gentiū licita vi-
det̃ fuiſſe ⁊ eſſe locupletatio cū aliena iactura: q2 fateoꝛ
ꝙ ius gentiū induxit bellū ad tuitionē tñ: ⁊ iuſtū belluz
ꝯpꝛobauit: nō aūt iniuſtū. Et iō appꝛobauit bellū nō au
tē qualitatē belli iniuſtaz. vñ nō appꝛobauit iniuſte oc-
cupationē foꝛtioꝛē: ut no. in dicta. l. ex hoc iure. ff. de iu
ſti. ⁊ iur. Et ſi d̃r acquiſita per hoſtes ſiūt hoſtiū etiā in-
iuſte bellantiuz: ⁊ ſic iuris gentium locupletari poſſunt
cum aliena iactura: quia reſpondet̃ ꝙ hicq; fallit regula
de locupletatiōe: ſicut qñ quis contra aliquē pꝛeſcribit:
nā his caſibus lex ꝑmittit locupletationē ꝓpter bonum
publicū: ut no. in. l. nā natura. ff. de ꝯdi. inde. Fuit ergo
etiā de iure nãli gentiū decretū nō locupletari cū aliena
iactura. hoc etiā iure naturali ꝓcedit: ut bñfaciētibꝰ bñ
faciamꝰ. l. ſed ⁊ ſi. §. cōſuluit. de peti. here. Aliud eſt ius
per qd̄ ꝓuenit hōi ex rōnis dictamīe ⁊ ut hō eſt nō con
cernēs diuina nec peccata ſz tñ mūdana ⁊ coꝛpalia: et h̄
ſi eſt cōmune fere oīm gentiū dicit̃ ius naturale gentiū:
de quo ſupꝛa dixi. Ex hoc iure dico naſci inter homineſ
naturalē obligationē: licz enim docto. in. l. ſi id qd̄. ff. de
cōdi. inde. dicāt ꝙ ex iure naturali cōe oībus aīantibuſ
nō naſcat̃ naturalis obligatō ut. ſ̄. dixi: tñ quatenus in
h̄ iure hō obligat̃ vti rōe: credo ꝙ oꝛiat̃ ex hoc nãlis ob
ligatio: ideo cū hō ſit ſm ph̄um aīal ciuile politicū atq;
ſociabile obligat̃ nãliter alteri hōi ipſi non inſidiari: ſic
etiā cū moderamīe obligat̃ ſe tueri. Et ex his credo pa-
trē obligari filio ad alendū inopē ⁊ ecōuerſo filiꝰ pr̄i: q2
filius ut filiꝰ obligat̃ patri ſicut patrie. ⁊ ipſo iure debe
tur liberiſ parētū ſucceſſio. l. ſcripto. in ſi. ff. vñ liberi. l. cū
rō. ff. de bo. dam. Et quotuplex ſit hec nãlis rō ſiue obli
gatio: no. Bar. ⁊ doc. in. l. ex hoc iure. ff. de iuſti. ⁊ iu. Et
iſtud ius gentiū nãlis eſt: al's fuit duplex. Naz ṗmo fue
rūt diſtincta dñia: ut. l. ex h̄ iure. de iuſt. ⁊ iur. ⁊ oēs libe
ri naſcebant̃: ⁊ erat illud ius: Qd̄ tibi nō vis alij nō fece
ris: ⁊ alia. ſ̄. dicta. Sz q2 Ninus ſm hiſtoꝛicos fuit pri-
mus qui incepit turbare ius gentiū ⁊ occupare aliena: ⁊
poſt diluuiū fuit Nebꝛoth ut. ſ̄. dixi: incepit ſcḋum ius
nãle gentiū: ⁊ oꝛta ſunt bella ⁊ ſeruitutes ⁊ manumiſſio
nes. l. manumiſſ. ff. de iuſti. ⁊ iu. Et ſic ſeruitus eſt de iu
re gētiū ſcḋario ⁊ māumiſſio ſm ꝙ ſeruꝰ pꝛo nihilo re
putat̃. Et iō ex ṗmo iuris gentiū ⁊ h̄ cōtractibꝰ exilii in
troductis ſeruus obligat̃ nãliter ſz nō ex ſecūdario iure
gentiū. Et rō quare obligat̃ ex ṗmo iure: q2 illo iure ſer-
uitus nō erat cognita. Ex ſecūdo vō pꝛo moꝛtuo reputa
bat̃: ⁊ reputat̃ pꝛo nihilo: ſz ṗmū ius gentiū nō perdide
rūt. Et iō ex pctō obligat̃ ſeruus dño ⁊ dñs ſeruo. d. l. ſi
id qd̄. ff. de cōdi. inde. Et iſta eſt rō q̄re hēdes nō obligā
tur ad dādū ſeruo legatū ipſi ſine libertate relictū: q̄zuis
aduerſus eū nō deberēt hēdes eſſe impij. l. ſi. C. ō neceſ.
ſer. here. inſti. q2 ius legādi ſuis teſtādi fuit de ſcḋario
iure gentiū ſiue ciuili quo ſerui pꝛo nihilo reputant̃.
Vltimū nãle ut dixi qd̄ eſt in hoīe qñ mouet̃ ad aliq̄d
faciēdū rōe nãli: ⁊ h̄ pōt eſſe ꝑticulare vniꝰ ciuitatiſ ⁊ d̃r
ius ciuile uel p̄toꝛiū uel canonicū. Nā largiſſime ut di-
xi ius nãle pōt dici oē diſpoſitū ad qd̄ q̄s ducit̃ nãli rō
ne ſiue extrinſeca excitatōe: ⁊ ſm h̄ oē ius d̃r nãle qñ rō
nãlis īpellit. Et ad illud rōe q̄s tenet̃ qd̄ cōſiſtit in tribꝰ
in p̄ceptis ꝓhibitōibus ⁊ demōſtratōibus. Naz p̄cipit
qd̄ ꝓdeſt ut: Diliges dñum deū tuū: ꝓhibet qd̄ ledit. ut
Nō furaberiſ: demōſtrat qd̄ ꝯuenit: expedit ſi licz oīa eē
cōia oīm: vnā eſſe libertatē ⁊ repetere ſua ⁊ reſtituē alie
na. Mō ꝯſtat q̄d ē nã: q̄d ius nãle: ⁊ quot mōis ſumit̃
Nūc igit̃ dicamꝰ ſi papa pōt ꝯ̄ iſta iura nãlia diſpēſa

re uel diſponē. In quo q̄ſito dico omiſſis varijs locutō
nib⁹ ſcribentiū ꝙ iſtud ius nāle ut dixi eſt quadruplex
Eſt enī ius nāle qd̄ ineſt hōi ut hō eſt ⁊ ꝑut ſoluꝫ ꝑtici
pat cū ſubſtātijs ſeparatis. Et h̄ ius dicit̄ nāle diuinuꝫ: ut
no. glo. in dicto. c. ius nāle. j. di. ⁊ ē tex. j. di. c. j. Nam nō
oē ius nāle eſt diuinū ſꝫ ſolū illud ius nāle cum quo hō
ꝑticipat cū celeſtibus intelligētijs: dicit̄ ius nāle diui
nū: ut ꝙ q̄s vult ſibi fieri alteri faciat. nec alij inferat qd̄
ſibi nollet inferri. Mō an in iſto iure papa poſſit diſpo
nere: ſatis dixi. s̄. q̄ōne ꝓxima ī illo dubio: an papa diſ
pēſat ꝯ ius diuinū. Scḋm eſt ius nāle qd̄ ꝓuenit hōi ex
ſolo inſtinctu nāli ⁊ ſenſu: ⁊ hoc ē illud ius in quo ipſe
hꝫ cōe cū oībus alijs aīantibus: ut comedere bibere coi
re ⁊ educare. Et in h̄ reperio aliquos dicere ꝙ in his q̄
depēdēt ex nālibus p̄ncipijs ⁊ executionē req̄rūt: papa
⁊ p̄nceps nihil poſſūt īmutare: ⁊ viꝫ vi repellere. ⁊ ſi mo
rioꝛ fame ꝙ cibū nō ſuſcipiā. vn̄ nō pōt diſponere ꝙ in
iuriā nō ꝓpulſē: uel ꝙ nō comedā. Ego vō dico ꝙ in his
hn̄tibus a nā p̄ncipia: papa uel p̄nceps nō pōt in totum
tollere: ſicut nec alia nālia iura q̄ ſunt īmutabilia. v. diſ.
per totū. Et hoc mō dicit̄ ius hoc nāle īmutabile: Pri
mū: q2 nō variat̄ ex tp̄e. nā ſemꝑ aīalia comederūt ⁊ cō
medēt: coierūt ⁊ coibūt: ⁊ educauerūt ⁊ educabunt: ⁊ ex
nāli inſtinctu ꝓpulſauerūt ⁊ ꝓpulſabūt: q2 p̄ncipio ge
neri aīantiū hoc ē attributū: ut ſe naturāq; ſuā tueat̄. l. j.
§. cū arietes. ſi q̄dru. pau. fe. di. ⁊ Tuli⁹ in p̄mo officioꝝ
Itē ab hoīe in totū tolli nō pōt etiā diſpēſatiōe: ut not.
glo. j. di. in ſuā. Ex cā tn̄ pōt p̄nceps ipſū interp̄tari ſicut
dixi de iure diuino: dādo ipſi omēs tres interp̄tatiōes
antedictas: declaratiuā: reſtrictiuā: ⁊ ampliatiuā. Arro
gatiuā aūt. i. correctiuā facere nō pōt ut dixi: q2 nō pōt
in totū arrogare ius nāle. Sꝫ declaratiuā facit cū dicit:
ꝙ ꝓpulſatio iniurie fiat cū moderamīe inculpate tutele
l. j. C. vn̄ vi. Silr̄ cū declarat ꝙ coitus fiat ita moderate
ne q̄s in laſciuiā ſiue luxuriā ꝓlabat̄: ⁊ ita de comeſtiōe
ut tanq̄ aīalia bruta neutri obediētiā nō preſtem⁹ ⁊ in
gluuiē deſcēdamus. iux̄ illud pſalmiſte dicētis: Nolite
fieri ſicut equ⁹ ⁊ mulus in q̄bus nō eſt intellectus. ⁊ de
cō. di. v. c. ieiuniū. ⁊ c. nihil. ⁊ c. natales. Patit̄ etiam re
ſtrictiuā interp̄tationē ex cā: ut ꝙ tp̄e quadrageſime nō
comedant̄ lacticinia ⁊ carnes: regulat hūc modū ⁊ inſti
ctū nālē quodā rōis dicamīe: ut q̄n̄ fiūt ieiunia abſtine
at̄ a coitu: ut in toto ti. de obſer. ieiu. xxxiiij. di. c. deniq;
de cō. di. v. c. quadrageſima. ⁊ ut cōdēnatus iuſta de cā
ad mortē nō reſiſtat: q2 nō licet ꝓpulſare legitim̄ aggreſ
ſorē. l. ſi ſeruus. C. de his q̄ ad ec. cōfu. Itē patit̄ amplia
tiuā ſiue extenſiuā interp̄tationē: ut ꝙ etiā tūc tp̄ibus ꝓ
hibitis comedere carnes liceat in q̄drageſima licite cō
medant̄ ꝓpter īfirmitatē: ut ꝯ cō. di. v. c. quadrageſima
Itē ꝙ vir illo tp̄e coeat cū vxore: ſi aliter cōtingeret hoc
nō facto ꝙ ipſa cū alio fornicaret. Iteꝫ ꝙ hō educet fili
os etiā vltra pubertatē: cū alia aīalia illo nō educent. Et
ex iſtis decidunt̄ infinite q̄ōnes: in q̄bus quis videbit
eoꝝ deciſiones p̄ncipia nālia: Prio ꝙ ꝓceſſus p̄ncipis
etiā qui fieret ex eius abſoluta p̄tāte ſm̄ quā eſt ſolut⁹
legibus poſitiuis. l. digna vox. C. de legi. ⁊ l. p̄nceps. ff.
de legi. nō valet ſine citatiōe: uel cū citatiōe ad locuꝫ vbi
quis nō poſſet ſe defendere: ut. l. facultas. C. de iur. fiſ.
li. x. de re iudi. cle. paſtoralis. Nā ⁊ deus cū condēnauit
parētes: primū dixit adā: Adam vbi es. Silr̄ ſi fit cōmiſ
ſio ſine figura iudicij: uel per q̄cunq; v̄ba latiſſima nūq̄
intelligit̄ remiſſa citatio: ut no. in cle. ſepe. de ver. ſig. et
in tractatu Bar. ad reprimendā. Silr̄ ⁊ parti teſtiū pu
blicatio: q2 ſi ꝑti nō publicarent̄ ipſi auferreret̄ defēſio.
Et iō ſi ſtatutū denegaret alicui defenſionē naturalē uł
ciuilē nō valeret: ut no. in dicta. l. facultas. quā tn̄ intelli
ge ut infra dicaꝫ. Et iſta ē ratio quare excōicatus pōt ſe

defendere. Nā lꝫ ei interdicta hoīm cōio nō eſt ei inter
dicta ad defenſā. qd̄ debet intelligi in defenſiōe neceſſa
ria: ⁊ ſic in ꝓpria defenſiōe nō in volūtaria: ut not. Inn.
de excep. c. cū inter. Bar. in dicta. l. facultas. ſecus in de
fenſiōe facti: q2 q̄n̄ offenſio ē licita defenſio eſt illicita. l.
ꝓhibitū. C. de iur. fiſ. li. x. Ego dico ꝙ idē eſt in defenſi
one iuris ⁊ facti: ⁊ cū offenſio eſt licita ibi nō liceat defē
dere: q2 nō licet ꝓpulſare legitimū aggreſſorē. l. ſi ſeru⁹.
C. de his qui ad eccle. cōfu. ⁊ iō ſi ſtatutū iubet ruſticis
cap̄e delinquētes: ſi delinquēs ſe defendat ⁊ occidat̄ oc
cidēs nō tenet̄. Silr̄ ſi ſn̄ia trāſiuit in rē iudicatā nō au
dit̄ defenſio etiā iudicialis aduerſus eā: ut in cle. j. de re
iudi. Et per iſta determiat̄ ꝙ ſi ſtatutū dicat ꝙ occidēs
hoīeꝫ quacūq; rōne uel cā capite puniat̄: nō intelligit̄ ſi
fecerit homicidiū quis ad ſui defenſionē: lꝫ dn̄s Bar. ꝺ
ſaliceto. in. l. ij. C. de noxa. dixerat cōtra ⁊ male dicens:
q2 alr̄ nihil iſta v̄ba oꝑarent̄. ſꝫ nō bene dixit: q2 ſaltem
operant̄ in caſu a iure ciuili permiſſo: utputa ſi interfe
ciſſet ꝓpter adulteriū: ſꝫ nō in hoc caſu qd̄ eſt de iure gē
tiū nāli: q2 ſine cā hanc defenſionē per ſtatutū auferre n̄
poterat. vnū tn̄ eſt attēdendū ꝙ lꝫ p̄nceps uel lex nō poſ
ſit tollere defenſā in totū ⁊ irrecuꝑabiliter: pōt tn̄ modū
defenſiōis ſubordinare ⁊ illā tollere: dūmodo recuꝑari
poſſit. Et ideo lꝫ excōicato non ſit auferēda defenſio. de
iudi. c. intelleximus. tn̄ ſi pōt petere abſolutionē ⁊ cōtē
nit iudex pōt ſibi defenſiōꝫ denegare: Iſta fuit ſn̄ia Io.
cal. in. c. excōicato. de reſcrip. Aſſignat tn̄ rōeꝫ nō bonaꝫ
Nam dicit ipſe ꝙ ex nō petitiōe abſolutōis ſurgit que
dā obſtinatio ⁊ cōtēptus qui repellere pōt ipſū a defen
ſione. Sꝫ iſtud nō eſt bene dictū: q2 diabolus eſt obſtia
tiſſimus: ⁊ nō tollit̄ ei defenſio: vn̄ nulla pōt eſſe tanta
obſtinatio ꝙ defenſio ſit irrecuꝑabilit̄ auferenda: de re
iudi. cle. paſtoralis. Dictū tn̄ eius eſt verū: q2 lꝫ iudex cō
pellat eū cauſatiue ad petendā abſolutionē ⁊ alit̄ in de
fenſione ipſū nō audiat cū pōt illā petere: tūc nō tollit ſi
bi irrecuꝑabiliter defenſionē ſed ordinat modū defen
ſionis qd̄ fieri pōt: iō videamus ꝙ in iudicijs ſūmarijs
iura reſeruāt defenſiōes requirētes indaginē altiorē. l.
fi. C. de edic. di. adri. tol. l. ille a quo. §. j. ad trebell̄. fac̄. l.
fi. C. de cōpen. ⁊ l. fi. C. depoſi. Ideo valēt ſtatuta ꝙ bā
nitis ius nō reddat̄ etiā ad defenſaꝫ: ſi poſſunt ſe facere
eximere ab anno ⁊ nō faciūt. Et idē ꝙ ius nō ſoluētib⁹
onera defenſione: etiā nō reddat̄ ꝙ valeat ſemꝑ loquoꝛ
q̄n̄ valēt ſoluere ⁊ nolūt: uel ſi poſſunt ſe facere rebāni
ri ⁊ cōtēnunt: ſecus ſi nō poſſent ſe facere rebāniri uł ſol
uere nō poſſēt tūc ſtatutū nō valēt. Silr̄ valet ſtatutū ꝙ
poſſint capi debitores nulla citatiōe p̄cedente: q2 eo ca
pto nō tollet̄ diſceptatio defenſiōis. Illud ergo qd̄ dici
tur ꝙ defenſio nō pōt auferri: debet intelligi de defenſi
one irrecuꝑabiliter ablata: non de illa in qua ex cā a le
ge uel a iudice habēte auctē: ordo defenſiōis regulat̄ iu
xta no. in. l. j. ff. qd̄ vi aut clam. ſꝫ nō irrecuꝑabiliter de
fenſio tollitur: facit. l. de pupill̄. §. meminiſſe. vbi glo. de
no. ope. nūci. Nam pōt incipi a p̄cepto cū iuſtificatione
ſi ſenſerit ſe grauatū: ⁊ tūc reſoluit̄ in viꝫ ſimplicis cita
tionis citato cōparēte. Irrecuꝑabilis ergo defenſio au
ferri nō pōt: q2 eſt de iure nāli qd̄ ius nāle papa nō pōt
tollere ſed ex cā interp̄tari. Nūc eſt videnduꝫ ſi papa
pōt tollere aliud ius nāle qd̄ cōpetit hōi ut homo ē qd̄
dicit̄ ius gentiū. Et iſtud eſt duplex ut dixi. Primū qd̄
fuit a p̄ncipio quo gētes fuerūt: ut ꝙ oēs liberi naſcebā
tur. l. manumiſſiōes. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ ſeruare pacta: et
hoīeꝫ hōi nō inſidiari. l. ut vim. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ l. j. ff. de
pac. nec cū aliena iactura locupletari. l. naꝫ natura. ff. de
cōdi. inde. Ad hoc reſpōdeo ꝙ cū cauſa pōt interp̄tari p̄
dicto mō nō in totū tollere: q2 ⁊ hec iura ſunt īmutabi
lia: ⁊ iō introduxit ius gentiū uel nāle ꝙ capti in bello

efficerent́ ſerui.ut.l.manumiſſiones.de iuſti.⁊ iur. Itē
limitat ꝙ ex pacto nudo actio nō oriať:ut cōtrahentes
legitime cōtrahant. Uolūt tn̄ hoc caſu dn̄i canoniſte ꝙ
licz nō agať iure ciuili ex ſola naturali obligatiōe ⁊ nu-
da cōuentione:ut.l.iuris gentiū.§.ſed cū nulla.ff.de pa
ctis.tn̄ per viā naturalis iuſticie hēbit ex officio iudici
lato ſm ꝙ oliz ex puro gentiū iure miniſtrabať iuſticia
⁊ hoc tenet Io.an.in.c.nouit. de iudi. Siľe dicimus in
ſeruo qui qn̄qꝫ agit:lz nō ſit cognitus ſeruus a iure ciui
li:patz ex no.in.l.iij.ff.de his qui ſunt ſui uel ali.iu. Sic
impator qui nō eſt ſubiectus iuri ciuili cōpelliť ad ob-
ſeruātiā eiꝰ qđ pmiſit:ut no.in.l.digna vox.C. de legi.
⁊ in.c.j.de pac.⁊ in dicto.c.nouit. Ex hoc videť inferri
vnū mirabile ꝙ pro obſeruatiōe oīum pactoꝝ ſeruus hō
mō poſſit dn̄um cōuenire:qđ credo verū quando ſunt
cōuentiōes circa ea que ſunt de primo iure gentiū:nō ſi
de ſecūdo iure gentiū uel ciuili ut pro legatis. nam pro
iſtis nec naturalis naſciť obligatō:ut.l.ſi id qđ.ff.de cō
di.inde.⁊ qđ ibi no.ſm ꝙ iſtud ius gentiū ſerui pro ni-
hilo reputabanť. Item cōſtituit ius ciuile ꝙ pater poſ-
ſit venūdando ppter famē filiuz ſeruuz facere.l.j.C. de
patrib.qui fi.diſ. ⁊ ſm hoc de iure ciuili derogať ex cā
iuri naturali: Sic etiā cum quis ſe vendit ad preciū par
ticipandū.l.⁊ ſerui.§.j.de ſta.ho. Item permittit ius in-
ſidiari hoſtibus qͣuis ſint hoīes ut latronibus.l.j.§.nō
fuit.ff.de dolo.cū cauſa igiť hec iura ſunt mutabilia:ſz
ſine cauſa nō. Siľiter ⁊ ea que ſunt de iure gentiū ſecun
dario ſi fiunt ex cā a principe:poſſunt in aliquo interp-
tādo ut dictū eſt alr̄ cōmutari. Et qͣuis Bar.in.l.fi.C.ſi
cōtra ius uel vti.publi.dicat ꝙ hoc pōt facere princeps
ius cōe cōdendo:uel iuriſditionē exercēdo ſed nō priui
legiū cōcedendo:niſi qn̄ ſubeſſz vtilitas publica: nō cre
do ꝙ bene dicat:ſed idem ſit etiā in cōcedēdo priuilegi
um alicui:ut poſſit cā ſubſiſtēte cōtra ius gentiū diſpo
nere:ſed ſine cā nullo mō poſſet etiam legē generalē cō-
dēdo uel iuriſditionē exercēdo uel detrahendo. Rō:qꝛ
princeps habet poteſtatē a deo:in auť.qūo opoꝛ.epi.§.
j. Et ideo ſi tolleret hoc ius aliquo ex predictis modis ſi
ne cā faceret cōtra naturalē equitatē ⁊ nō valeret:qꝛ lex
debet eſſe rōnabilis ⁊ iuſta.iiij.di.erit auť. Pōt ergo ex
cauſa tollere ea que ſunt ex iure gentiū in aliquo: ⁊ au-
ferre cōſtituta iure gentiū ut dixi:⁊ etiā ius gentiū met
aufert qđ ante ſtatuerat.l.libertas.ff.de ſta.ho.⁊ etiam
ius ciuile.l.⁊ ſeruoꝝ.§.j.ff.de ſta.ho.⁊ vtrūqꝫ probať ibi
igiť papa uel imperator qui habēt ius ciuile diſponere
poſſunt ea que ſunt iuriſgentiū ⁊ īmutare ex cauſa.ut p
pter delictū bona mea quoꝝ dn̄ium poſſū habere de iu
re gentiū:ut.l.j.ff.de acquir.rer.do.⁊ de iure ciuili:ut.l.
traditionibus.C.de pac.pōt mihi auferre:ut in toto ti-
tulo.ff.de bo.dam.⁊.C.eo.ti.per totū.⁊ in auť.inceſtuo
ſos.C.de inceſ.nup.⁊ in.l.cōmiſſa.ff.de public. Siľiter
legē generale cōdendo:ut.l.j.C.de alie.re.fiſ.cū priuato
li.x.⁊ in.l.bene a zenone:de quadri.pſcrip.vbi etiā pro-
bať ꝙ cōtractū faciēdo aufert mihi dn̄ium rei mee. ſiľi
ter ⁊ priuilegiū cōcedēdo.l.item ſi verberatuz.§.fi.ff.de
rei vendi.⁊.l.lucius.ff.de euic. In quibus iuribus pba
tur ꝙ eſt iuſta cā vtilitas publica. Idem credo ꝙ cauſa
libertatis ſit iuſta cauſa:ut etiā priuilegiū cōferēdo au-
ferat alicui ius gentiū.l.queris.ff.de nata.reſti. facit gl.
in.l.antepe.ff.ex qui.cau.maio. In vno tn̄ eſt differen-
tia inter diſpoſitionē que fit legem cōdendo:uel cum ex
ercet iuriſditionē. ⁊ quādo cōcedit priuilegiū. Naz qn̄
cōcedit reſcriptū non valet:eo ꝙ eſt cōtra ius gentium.
ſed preſumiť eſſe ſubrepticiū.l.quicūqꝫ.C.de ſi.inſtru.
⁊ iure aſte fiſca.li.x.ſic debet intelligi que ibi not. Bar.
⁊ in prima conſtitutiōe.ff.dum dicit ꝙ princeps nō po-
teſt priuilegiū cōcedendo:ut intelligať quādo nō appa

ret de cauſa:ut tunc reſcriptū ſit ſubrepticium tanqꝫ per
importunitatē obtentum. Et idem ſi ſubeſt cauſa: ⁊ pa-
pa uel princeps iuri gentium nō derogat: uel reſcriptuz
nō valeat.l.quotiens.C.de preci.impe.off.quia ſemper
reſcripta ſunt interpretāda ne ledant ius tertij.l.j.§.me-
rito.⁊.§.ſiquis a principe.ff.ne quid in lo.publ. qđ ſecꝰ
eſt quādo legem generalē condit.quia illa dicitur ema
nere motu pprio:ut nota.in auť.quas actiōes.C.de ſa-
croſanc.eccle. vbi cauſa preſumiť: ut notat Ci. ⁊ docto.
in dicta.l.reſcripta.ſiue in.l.quotiens.C.de preci.impe.
offeren. Idem quādo exercet iuriſditionem: quia cum
cauſa preſumiť auferre ius gentium. Sed ſi reſcriptum
eſſet motu pprio:uel etiam ad partis inſtantiā:⁊ cū cau
ſa ⁊ derogatōibus opoꝛtunis:nō video quare nō poſſet
in aliquo tollere ius gentiū per reſcriptuz ſicut alio mo-
do:ut dixi ſupra in qōne: an tollat papa ius diuinuz. in
fine dicte qōnis.⁊ hoc probat tex.in.l.item ſi verberatū
in fi.de rei vendi.⁊.l.lucius.ff.de euictio. ⁊ hoc quādo
ſunt clauſule derogatorie:ita ꝙ conſtat de principis in-
tentione ꝙ vult iuri gentiū ex cauſa derogare.facit text.
in.l.iij.§.ſi is pro quo.⁊ ibi per glo.⁊ docto.ff. qđ quiſ-
qꝫ iuri.⁊ hoc in his que ſunt grauis preiudicij. Siľiter
etiam in his que ſunt iuris gentiū: princeps poſſet pre-
iudicare:ut not.in dicta.l.quotiens.C. de preci.imper.
offe. Concluſio eſt igiť ꝙ legem cōdendo cōtrahēdo ⁊
iuriſditionē exercendo cum cauſa princeps poteſt in ali
quo iuri gētiū derogare ⁊ cā īdubio his caſibꝰ pſumiť:
pſerti ſi enūciať a principe:per tex.in cle.j.de probati.⁊
hoc quādo motu pprio ſcribereť ⁊ de ſuo ſic facto atte-
ſtareť:quia ſic etiam probatio in cōtrariū non admitte
reť.ſed quādo reſcriberet ad alterius inſtantiā: tūc cau
ſa nō preſumiť:etiam ſi atteſtať illaz:que ſit de facto ali
eno:quia illa nō facit fidem: nec transfert onus proban
di in aduerſariū:ut de preben.c. ſi motu proprio. ⁊.c.ſe.
⁊.c.ſi romani.de tranſac.c.ex litteris.facit quod no. Io.
an.in.c.nō liceat.de regu.iur. Et idem priuilegiū conce-
dendo qn̄ derogat iuri gentiū ita ꝙ cōſtet de eius certa-
volūtate ſiue ſciētia:⁊ ꝙ vult iuri gentiū derogare ⁊ ſub
eſt cauſa:ut etiam priuilegiū cōcedendo poſſit ⁊ hoc in
papa. In imperatore dico ꝙ ſi eſſet ius reſpiciēs diuia
ſacramēta uel religioſa: aut dei religionē concernentia
in his nō poſſet ſerenitas ſua diſponere:licet diſponere
videať de his:ut in.l.veluti.ff.de iuſti.⁊ iur. Et ratio.qꝛ
tunc diſponit in materia ſibi nō diſpoſita ſiue ſuppoſi-
ta uel ſubiecta. Si autē eſt aliud ius gentiū a predictis
tunc idem dico quod de papa. Idem in alijs inferiori-
bus a principe ſuperiorem nō recognoſcētibus.per no
tata per Inno.de verb.ſigni.c.ex parte.⁊ dixi ſupra. In
alijs vero qui ſuperiorem recognoſcūt: ut ciuitates uel
principes qui papam uel imperatorē recognoſcunt:tūc
ſi habent merū ⁊ mixtum imperiū: uel ius condende le-
gis:tunc Bar.in.l.anthiocenſiū.ff.de priuileg.credi. vi
deť dicendo ꝙ faciendo legem in preiudiciū vnius pri
uati nō poſſunt per legem totiens.ff.de pollici.ſed legē
generalem cōdendo poſſet. Ego vero credo ſicut in prin-
cipe ꝙ cum cauſa poſſit:ſine cauſa nō.facit.xxij.di.reno
uantes tamē ꝙ quādo eſſet lex generalis preſumeretur
cauſa:ſed nō quādo eſſet ſpecialis lex:quia tunc lex pre
ſumitur calūnioſa.ut notatur in.l.j.ff. de doli exceptio.
in fine.notat Bar.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.
an conſtitutione impediri poſſit ꝙ non valeat appella-
re. Sed hic occurrit dubium:an ſi fit diſpoſitio con-
tra ius gentium tollatur peccatum: In quo dico ut eti-
am dixi ſupra in queſtiōe:quando diſponiť contra ius
diuinuz. Item fit dubium quis erit iudex quando di
citur ꝙ papa uel imperator:aut alius ex pdictis nō po
tuit facere.de quo dico ut dixi.ſ.qn̄ diſponiť cōtra ius

dñiũ ut in oĩbus ſit hoc caſu ſicut in illo dixi. Et iſta ſũt
vtilia ad q̃õnẽ an papa vel pñceps põt mihi auferre do-
miniũ rei mee. In hac q̃õne glo. in. l. quotiẽs. C. de p̃ci.
impa. offe. dixit ꝙ dñiuꝫ rei mee nõ põt tollẽ hoc eſt de
iure gentiũ. Sꝫ actiões ꝓ ipſo dño cõpetẽtes põt aufer
re: qꝛ iſte ſũt de iure ciuili. Et hoc videt̃ fuiſſe de mente
Inno. ĩ. c. q̃ in eccleſiaꝝ de ↄſtit. Quidã rep̃hendũt iſtud
dictũ dicẽtes ꝙ lꝫ dñia ſint de iure gen. tñ ſi pñceps do-
miniũ q̃õ tu habes trãſferre in aliũ nõ ẽ tollere dñium:
nec ſit ꝙ ꝑ ipſum dñiuꝫ in rerũ natura nõ ſit. Applicatio
enĩ dñij tibi vel illi nõ eſt de iure gentiũ: qꝛ ius gentiuꝫ
nõ determinat ſe ad acquiſitionẽ in certã ꝑſonã. Sꝫ iſti
ſic dicẽtes male dicũt: qꝛ ⁊ acquiſitiões dñioꝝ ſingulari
bus ꝑſonis fuũt etiã de iure gẽtiũ pleruꝙ: patet ĩ. l. ij. ff.
de acqui. rerũ do. ⁊ Deutero. c. xiij. ibi quãcũꝙ terrã cal
cauerit pes tuus ⁊c̃. ⁊ hoc ẽ q̃õ voluit tex. in. l. ex hoc iu-
re. ff. de iuſti. ⁊ iure. dũ dixit ꝙ ſũt ex iure gentiũ diſtin-
cta dñia. Nõ tñ poterãt eſſe iure gentiũ diſtincta niſi ꝑ
applicationẽ ad ſingulares ꝑſonas. Et iõ etiã dñia ꝓut
ſũt apud ſingulares ꝑſonas diſtincta de iure gentiũ ſũt
q̃uis ⁊ de iure ciuili talis acq̃ſitio poſſit eſſe apud ſingu
lares ut ſi acq̃ro vſucapionẽ. l. traditioĩbꝰ. C. de pactis.
tñ poſtq̃ ſic iure ciuili eſt mihi queſitũ diſtinctũ dñiuꝫ
iſtud eſt apud me de iure gentiuꝫ quo apud ſingulares
dñia ſũt diſtincta ⁊ iõ iſti male dixerũt. ⁊ ꝑ hec etiã In-
no. ⁊ glo. male dicũt ꝙ pñceps poſſit auferre actiões. nã
etiã in actiõibꝰ eſt differre dñiuꝫ: ut. l. dñs litis. C. de ap
pella. vñ lꝫ actiões ſint de iure ciuili tñ poſtq̃ ſũt in eſſe
introducte dñiuꝫ q̃õ habet̃ in eis habet̃ de iure gen. q̃õ
ius adiuenit dñia ⁊ ꝙ eſſent apud ſingulares diſtincta
al̃s eſſet dicere ꝙ eſſet dña int̃ dominiũ ⁊ dñiuꝫ q̃õ nõ
eſt dicẽdũ. Et iõ meliꝰ eſt dicere ꝙ cũ cã legitima poſſit
tollere dñiuꝫ rei mee ⁊ actiões: ut ĩ. c. felicis de penis li.
vj. ſꝫ nõ ſine cã legitima ut eſt tex. in. c. j. de natura feudi
dico cũ cã legitima: nã nõ credo ꝙ q̃libet cã eſſet ſuffi-
ciens ut ſi impatoꝛ diceret ꝙ ego darẽ rem meã titio qꝛ
eſt vnꝰ bonꝰ hõ nõ credo ꝙ hec cã ſufficeret ſꝫ cũ hñs ali
quã publicã vtilitatẽ vel etiã libertatẽ: ut. d. l. queris de
va. teſti. l. luciꝰ de euic. ⁊ dicã infra in q̃õne an papa poſ-
ſit ↄ̃ ius poſitiuũ. Et ex his infero ꝙ papa ſine cauſa nõ
põt bona eccleſiaꝝ alienare nec dare de iure vniꝰ eccl̃ie
alteri ſine cã. glo. eſt in. c. j. x. di. ⁊ ſic debẽt intelligi nota
ta in. c. dudũ. de re. eccle. nõ alie. li. vj. idẽ dico ↄ̃ excepti-
one mihi q̃ſita ꝑ p̃ſcriptionẽ. Nã licet ipſa p̃ſcriptio ſit
a iure ciuili inuenta tñ poſtq̃ eſt in eſſe deducta cauſat
mihi quoddã ius ĩ re ⁊ quandã exceptionẽ ꝑemptoriã
qua pñceps ſine cã nõ põt mihi auferre. l. quotiẽs. C. ↄ̃
p̃ci. impe. offe. Et ẽ rõ: qꝛ lex regia tñ a pñcipe tranſtulit
dñiuꝫ vl̃e. l. de p̃catio. ff. ad. l. rodi. de iactu. nõ aũt tran-
ſtulit dominiũ rerũ ſingulariuꝫ: qꝛ cũ res mea ſit mea g̃
nõ impatoris. nã duo inſoliduꝫ dñi eſſe nõ pñt. l. iij. §. ſi
duobꝰ vehiculũ. ff. cõmo. ⁊ hoc videt̃ de mente Bar. in
ex̃uaganti ad reprimendũ. in glo. in verbo expedire. vbi
vult ꝙ formandũ dñiuꝫ de iure ciuili vl̃ ius pñceps poſ
ſit auferre ſꝫ nõ formatuꝫ: qꝛ hoc eſt ↄ̃ naturalẽ eq̃tatẽ. l.
id q̃õ noſtrũ. ff. de re. iur. Sꝫ ſuppoſito ꝙ ſine cã pñceps
auferat mihi actionẽ cõpetentẽ an ſubſit mihi remediũ
aliq̃õ Inno. ⁊ cõiter canoniſte in. c. q̃ in eccleſiaꝝ de cõ-
ſtitu. voluũt ꝙ tũc ego cui a principe actio eſt ſublata ma
net in illo iure p̃meuo q̃õ erat añ ius ciuile ⁊ ſtante illa
obligatiõe naturali q̃ nõ potuit tolli poterit adiri iudex
ut manu regia miſtret iuſticiã ſicut al̃s miſtrabat̃ añq̃
eſſet ius ciuile. l. ↄgruentiꝰ. C. de patri. poteſta. nam ⁊ ſi
ſubſtineat̃ ꝙ pñceps tollat actionẽ ſine cã nõ tñ ſubſti-
net̃ quin ſi iuſticia ĩmittit̃ ſꝫm naturale ius illa nõ mini
ſtrat̃. Sꝫ hoc dictuꝫ quidã ſubtilizãtes pluſ q̃ oporteat
rep̃hendũt dicẽtes ꝙ ſi dicit̃ ꝙ officiũ iudicis cõpetat

tũc nõ eſt poſſibile ꝙ tp̃e retro nõ quo tp̃e competebat
actio: ut. l. q̃ ꝑ colluſionẽ. ff. de acti. emp. qꝛ ſi cõpetebat
actio erat ĩpoſſibile ortum fuiſſe iudicis officiũ. nec tp̃e
quo impatoꝛ vel pñceps ſubſtulit actionẽ. nã aut dicis
ꝙ hoc ius cõpetat ex veteri cã ⁊ hoc nõ eſt poſſibile cuꝫ
actionẽ ꝓduxerit ut dixi aut ex eo: qꝛ pñceps actionem
ſubſtulit ⁊ ſic ex eiꝰ reſcripto ⁊ hoc nõ eſt poſſibile: qꝛ hꝰ
reſcriptũ ad diminutionẽ inductũ non dꝫ parere augu-
mentũ. l. legata ĩutilit̃. ff. de leg. j. Ego võ credo ꝙ doc. ĩ
hoc bñ dicũt: nã ex oĩ obligatiõe iuris gentiũ naſcit̃ cõi
ter duplex vinculũ. p̃mũ naturale q̃õ fuit ſꝫm ius p̃meuũ
⁊ ſꝫm iſtud poterat adiri iudex ut manu regia expediret
l. ij. ff. de ori. iur. Aliud erat vinculũ ciuile: lꝫ ergo impa-
toꝛ tollat ciuile vinculũ nõ tollit nãle q̃õ tollere nõ põt
⁊ ſic q̃ñ impetrari poſſit manꝰ regia nõ dico officiũ iu-
dicis quod non põt competere de iure ciuili vbi compe
tet actio. Sed dico põt eſſe diſpoſitio iuris ciuilis vbi ẽ
actio que nõ attenditur in hoc caſu in quo tñ ius natu-
rale inſpicimus vnde qui ſic ſubtilizant neſciunt quid
dicũt nõ tollit̃: igit̃ q̃ñ pñceps tollit actionẽ quin regia
manꝰ implorari poſſit: qꝛ iſtud nõ eſt officiũ iudicis q̃õ
impediat̃ oriri ex eo ꝙ ex eodẽ facto actio orta ſit. Iteꝫ
iſta faciũt ad q̃õnẽ ſi impatoꝛ facit aliquẽ comitẽ pala-
tinũ ⁊ dat ſibi poteſtatẽ legitimãdi ſpurios etiã pꝰ mor
tem p̃ris alij ↄſanguinei quibꝰ delata ẽ hereditas here-
ditatẽ adiuerũt ⁊ ꝑ ↄſequens effecti ſũt dñi rerũ heredi-
tariaꝝ ꝙ legitimatio ſecuta illis ĩ dominio rerũ heredi
tariaꝝ nõ p̃iudicet: qꝛ cum habeãt dñiuꝫ de iure gentiũ
ipſis ꝑ reſcriptũ ſine cauſa auferri nõ potuit: ut no. bart.
in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantũ. ff. de libe. ⁊ poſthu. dixi in
meo libello legitimationũ in cã finali in q̃õne q̃ incipit
ſed ſtat dubiũ. Item iſta faciũt ad q̃õnẽ ſi pñceps vel ci
uitas ↄtrahit an põt obligare ꝓ obſeruãtia ↄtractꝰ bona
ciuiũ ſinguloꝝ. glo. videt̃ ꝙ nõ in. l. ij. C. q̃ ſit longa con
ſuetu. ⁊ in. l. neꝙ pignꝰ. ff. de regu. iur. Bar. aũt in. l. ciui
tas. ff. ſi cer. pe. videt̃ velle ꝙ poſſit. ſꝫ do. bartho. de ſali
ceto tenet ↄtradicẽs ꝙ nõ poſſint obligari: qꝛ res aliena
ĩuito dño obligari nõ põt. l. ij. ff. de pigno. acti. ⁊ clarius
in. l. iiij. §. actoꝛ municipiũ. ff. de re iudi. cũ enĩ pñceps ñ
ſit dñs rerũ ſinguloꝝ nõ põt ↄſtituere ius in re q̃õ eſt de
eſſentia pignoris: ut no. ĩ. l. rem alienã. ff. de ↄ̃hen. emp.
Item qꝛ ſp̃ale eſt ꝙ res aliena poſſit ſuppignorari ĩ ca-
ſu. l. ij. ⁊ q̃õ ibi notat glo. C. de patri. qui ſi. diſ. ergo ĩ cõ
trariũ eſt ius cõe ⁊ in ciuitate maxime videt̃ ꝙ nõ poſ-
ſit: qꝛ nõ videt̃ in p̃iudiciũ p̃uati poſſe ſtatuere. l. totiẽs
de pollici. l. j. in fi. de doli excep. Ego võ ſic dixi in dicta
l. ciuitas ꝙ ſi actoꝛ ciuitatis nõ habet ſp̃aliter in cõmiſ-
ſione obligare bona ſinguloꝝ ꝙ tũc nõ põt obligare q̃-
cũꝙ ſit cã ꝓpter quam ↄ̃xerit: qꝛ ĩtelligit̃ data poteſtas
ei ne ius tertij ledat̃. l. j. §. ſiquis a pñcipe. ⁊ §. merito. ff.
ne quid in loco pub. ⁊ hoc videt̃ de mẽte Bar. l. totiẽs
de pollici. Aut habet mandatũ obligandi ſingulares ꝑ-
ſonas ꝑ legeꝫ ciuitatis vel pñcipis mandatũ tũc ſi aliq̃s
certas ꝑſonas tñ ſtatutũ ciuitatis non valeret: ⁊ rõ ẽ qꝛ
ſtatuta ſpecialit̃ facta tollendũ ius alteriꝰ nõ valet. l. ſi p̃-
uatus. ff. q̃ ⁊ a qui. notat̃ in. l. anthiocenſiũ de p̃uil. cre.
qꝛ nõ eſt rõ quare magis bona mea q̃ alioꝝ ciuiũ ſingu
loꝝ ꝑ ↄtractũ ſolo debeant obligare. Si võ eſt lex ad ob
ligandũ bona oĩuꝫ ſinguloꝝ ꝓ ↄtractu ſolo debeãt obli
gare tũc ſi ſubeſt cã ut puta vel princeps vel ciuitas vult
querẽ pecunias ꝓpter tueri ſe ab ĩminentibꝰ inimicis ⁊
vult ꝓpter mutuũ obligare bona ciuiũ ⁊ credo ꝙ poſſit
ſi enĩ pñceps vel ciuitas põt ex cã ut dixi p̃uato auferre
rem ſuã quanto magis ius pignoris in ea cõſtituere. ar.
glo. ĩ. l. ij. C. de patri. q̃ ſi. diſ. ⁊ l. nõ debet de re. iur. ⁊ ita
videt̃ velle Ci. in. l. ij. §. dñoꝝ. ff. de his q̃ ſũt ſui vel alie.
iuris. Et erũt bona obligata vi legis. ⁊ ſic rñdet̃ ad rões

contrarias: quia qui mādato legis poteſt rem alterius
vendere fortius ⁊ pignorare ut notatur in dicta.l.ij.C.
de patri.qui fi.diſ.cum cauſa igitur poſſunt ⁊ ſine cau-
ſa nō. Item ex p̄dictis credo ꝙ ſi papa vel imperator de
diſſet rem eccleſie vel imperij in feudum vel emphiteo-
ſim ex titulo honoroſo ꝙ ipſe non poſſet tale feudum
vel talem emphiteoſim reuocare ſine cauſa per p̄dicta ⁊
per notata in.l.digna vox.C. de legibus.ſecus ſi ex titu
lo lucratiuo ⁊ gratis: quia cuꝫ in his bonis papa vel im
perator habeant liberam adminiſtrationeꝫ poſſent etiā
contractus reſcindere:ut eſt tex.in clemen.dudum.ver.
nos etenim de ſepul.⁊ infra dicaꝫ. Modo videamus ſi
pōt contra apoſtolū vel ſtatutū eius vniuerſale diſponē
Et ꝙ poſſit videt̄ ꝙ ſi fuit apoſtolus petrus aut paulus
ſiue alij ſucceſſoribus eoꝝ futuris pari vel eadē poteſta
te nō potuit petrus legē imponere: ut de elec.ĩnotuit.a
qua ipſi ſucceſſori recedere nō liceret ō alijs aūt apoſto-
lis videt̄ minus dubiū:nam fuerūt minores in admini-
ſtratione petro ⁊ alijs ſucceſſoribꝰ ſūmis pōtificibꝰ.xxj.
diſ.c.in nouo.ij.q.vij.ca.puto. vnde futuros pontifices
ipſis priores apoſtoli ligare requirūt.l. nā magiſtratus
de arbi.ad hoc ꝙ contra apoſtolum papa diſponat.eſt
tex.xxxiiij.di.lector.⁊ in.§.nutrices. ⁊.lxxxij.di.preſby-
ter.pōt enī papa ſupra ius diſponere:de conceſ.p̄ben.ꝓ
poſuit.C.de re.vxo.actōe.l.j.§.ix.q.iij.ꝑ p̄ncipalem.
⁊ de nihilo aliquid.facit.iij.q.vij.hoc quippe.de conſe.
di.ij.Reuera de conſtitu.c.cū acceſſiſſent. Item papa ē
loco dei in terris qꝛ deus aſcenſurus in celuꝫ vt bonus
pater famil̄.loco ſui debuit paſtorē dimittere ne ſine pa
ſtore grex dominicꝰ euagaret:ideo dixit Hoſti.de tran-
ſlatio.pla.quanto ꝙ pape ⁊ dei eſt idem cōſiſtoriū ⁊ ſi-
cut deus pōt reſoluere apoſtolorū dicta ita videt̄ poſſe
papa:notat̄ de iureiuran.c.quāto. Et ideo diſpenſat cū
criminoſo ut poſſit nō obſtāte crimine ordinari qui tn̄
ꝑ apoſtolū eſt ꝓhibitus ordinari: de iudi.c.ac ſi clerici.
notat̄ in.c.ſuꝑ eo de biga.Et iſta eſt veritas ꝙ cōtra ſta
tuta apoſtoli pōt cauſa ſubſiſtēte diſponere ⁊ diſpenſa-
re ſine cā nō. Nam cū apoſtoli moti fuerūt inſtinctu ſpi
ritus ſancti nō eſt decens ꝙ ſine cauſa eoꝝ dicta tollant̄
xxv.q.j.c.ſūt quidam.qꝛ talis nō eēt diſpenſatio ſꝫ diſ
ſipatio ut ſtatim dicaꝫ.ꝓ hoc facit qō dicā infra in que
ſtione an papa poſſit cū bigamo diſpenſare.ꝓ hoc.xxv.
q.j.ſūt quidam.qui enī diſpenſat nō tollit ſed vel in ꝑſo
nā vel in tpe aliqn̄ remittit ex cauſa.Et diſpenſatio quo
qꝫ eſt neceſſaria.l.diſ.c.dn̄o ſancto. ⁊.c.ut cōſtitueret̄.⁊
ideo diſpenſat in voto qꝫuis ſcriptuꝫ ſit:vouete ⁊ reddi-
te vota veſtra deo:ut in.c.j.de voto.⁊ ſic diſpēſando nō
tollit legem ſed declarat vel interpretat̄ ꝙ nō liget in eo
caſu quo diſpenſat̄.diſpoſuit igit̄ contra apoſtolum ex
cauſa niſi talis diſpoſitio eēt contra fidē:quia tūc con-
tra apoſtolum pape diſpoſitio non valeret:ita notat̄ de
renūc.c.poſt tranſlationē in fi.glo. facit.xi.q.iij.c.ſi his
qui.vbi eſt caſus ꝙ ſi angelus de celo aliter euangelizet
qꝫ euāgelizauerit apoſtolus anathema ſit. ⁊ eſt ratio qꝛ
tunc papa preceſſor in fide ligat ⁊ excōicat ſucceſſorem
ut notat̄.xxiiij.q.j.achatiꝰ.⁊ ſupra dixi ⁊ hoc vult Guil-
lelmus.xv.di.c.ſicut in glo. Itē nō diſpenſat contra apo
ſtolum qn̄ talis diſpenſatio ſui nā peccatuꝫ haberet: ut
notat glo.de reſti.ſpol̄.c.litteras. ideo nō diſpenſat con
tra apoſtolū qui dicit hēat vnuſquiſqꝫ ſuā ꝓpter forni-
cationē euitandā ut aliquis habeat ſuꝑinductā ⁊ ſic nō
vnā ſed plures ut notat Jo.an.in.c.ſi.de tranſac. Iteꝫ ꝙ
quis ꝑſeueret in peccato mortali non pōt diſponere de
vſuris ſuꝑ eo.xxiiij.q.ij.legat̄.⁊ ideo nō diſpenſat con-
tra precepta decalogi.xxv.q.j.ſunt.⁊.vj.diſ.§.ſi.⁊ hoc fa
ciendo qꝛ nō facit eccleſia malum ut etiā ſequat̄ maius
bonuꝫ.xiiij.diſ.c.qō ait.ſed ꝑmittendo ſic alicui ꝑmittit
potius adulteriū ut euitet homicidium.xxxiij.q.ij.ſi qō
verius.⁊ dicunt̄ p̄cepta decalogi.a deca qō eſt decem ⁊
⁊ logi qō eſt preceptū quaſi decem p̄cepta.iō nō diſpen
ſat ĩ furto ⁊ in rapina ſine cauſa factis ut quis non reſti
tuat cū penitentiā faciat de vſuris.c.cū tu.xiiij.q.v.ca.ſi
qō.⁊.c.multi.Et hoc qn̄ peccatum eſt ex tranſgreſſione
iuris naturalis aut diuini ſecus ſi iuris poſitiui: qꝛ hoc
poteſt tollere ut infra dicā. In hoc tn̄ eſt aduertēdū qn̄
papa cōtra dicta apl̄i diſpenſat quis ſit iudex an fecerit
cū cā vel ſine cā:vel ſi cā eſt legitima vel nō:de quo in.c.
nō eſt de voto ut attendant̄ oīa que dixi.ſ̄.qn̄ papa diſ
penſat contra ius diuinū ⁊ attendat̄ an de hoc querat̄ ĩ
foro penitentiali vel contentioſo ⁊ an poſſit conciliū ta
lia reuocare ut ibi plene dixi que cūcta hic repeti dicūt̄
Sed an contra ſtatutū vl̄is eccleſie in.c.ꝓpoſuit.glo.di
cit ꝙ papa nō pōt cōtra ſtatutū vl̄is eccleſie diſpenſare.
⁊ idem ſentit Jo.gloſator decreti.xxv.q.j.c.ſūt quidam
⁊ glo.de reſti.ſpol̄.lr̄as. licꝫ Bar.brixi.dixerit ibi cōtra
ꝑ.c.nō debet de ꝯſang.⁊ affi.qō.c.non ꝓbat:qꝛ papa fe
cit ibi auctoritate generalis cōcilij. Sed ꝙ poſſit volūt
doc.lxiij.di.c.porro.⁊ dicā in qōne an papa ex delegatꝭ.
⁊c.⁊ in qōne q̄ incipit:qm̄.ſ̄.dixi ꝙ papa veritas eſt ꝙ
aut in aliquibꝰ vult diſpenſare aut in totum abrogare ſi
vult in aliquibꝰ diſpenſare ex cā pōt:iō quotidie diſpē-
ſat ꝙ in quarto vel tertio gradu ꝯſanguinitatis ꝯtraha
tur matrimoniū ſine cā nō debet: ⁊ hoc qn̄ ſtatus eccl̄ie
nō diſcoloratur:ſꝫ ſi ex hac diſpenſatiōe etiā ſingulari di-
ſcoloraret̄ ſtatus eccleſie vel vl̄is eccleſie ſtatus turbare
tur tūc nō licet diſpenſare nedū in totū tollere.ita videt̄
ſentire Archi.xxv.q.j.ſūt quidam.iō ſm̄ Abbatē nō tol
lit canonē ſiquis ſuadente.ut notat̄ in.c.nulli.de ſentē.
excō. Item nō tollit legē ꝙ cōicans cū excōicato non ſit
excōicatus ut ibi. Sed ego credo ꝙ ſit hoc caſu diſpen-
ſare ⁊ diſponere ſed nō eſt ipſi talis diſpoſitio ꝑmittēda
ita dicit Inno.in.c.quāto de ꝯſue. ſꝫ ꝙ ſtatuta poſitiua
generalia ipſa nō poſſit tollere vel ꝯ ea diſpenſare nō ē
verū:qꝛ pōt cū ꝓcedant ab eadē poteſtate ⁊ eiꝰ eſt ſoluē
cuiꝰ ligare:ut in.c.j.de re.iur. ſed qn̄ ſcandalizat̄ ex hoc
eccleſia vel diſcolorat̄ ſtatus eiꝰ:vel turbat̄ talis muta-
tio nō eſt pape ꝑmittenda:ut dicit Inno.in dicto.c.quā
to.de ꝯſue.ſic debet intelligi qō notat̄.j.q.vij. ⁊ ſi illa.⁊
glo.iij.§.an ſi rigor.ut nō valeat qꝛ retractioni ſubiacet:
⁊ dicam in dicta qōne que incipit: qm̄.ſ̄.dixi. Et iō di-
cit Archi.xxv.q.j.ſūt quidā. ꝙ papa nō poſſet ordinare
ꝙ clericus ꝯueniret̄ corā iudice laico ſiue ĩ foro ſecula-
ri qꝛ decoloraret̄ ſtatus vl̄is eccleſie. Nō obſtat ſi dicit̄
ĩmo papa poteſt:qꝛ etiā mere ſpūalia delegat laico ⁊ iō
delegatiōe cōmittit ſibi poteſtatē excōicandi:qꝛ iſta eſt
magis iuriſditiōis qꝫ ordinis: qꝛ rn̄deo ex delegatione
pōt:ut.lxiij.di.adrianus.qꝛ ꝓcedit delegatus laicus au
ctoritate eccleſiaſtica ⁊ ſic nō decolorat̄ ſtatus eccleſie ſꝫ
vbi iure ordinario ꝓcederet iure ꝓprio ⁊ appellaret̄ ad
ꝓrimū ſuꝑiorē ipſiꝰ laici qō eēꝫ incōueniēs:qō nō acci-
deret ſi ꝓcederet ut delegatus:qꝛ appellaret̄ ad delegan
tē:de offi.delega.c.p.⁊.g.⁊.c.ſane.⁊ tūc iudex conciliuꝫ
qō eſt in hac ꝑte ſupra papā ut pluries dixi. hec ego in-
telligo generaliter tollēdo ſꝫ ꝑticularī diſpenſando tūc
ſine cā nō eēt ei ꝑmittendū:dicto.c.quāto.ſꝫ cū cā ſic ⁊
iō iudicandū tradit clericū degradatum iudici ſeculari.
Iteꝫ qn̄qꝫ tollit clerico ꝓuilegiū clericale ut qn̄ dimiſſo
habitu ter monitꝰ nō vult reſipere ⁊ immiſcet ſe:ſe ⁊
iō cū cā pōt ſine cā nō eſt ipſi pape ꝑmittendū:ita debēt
intelligi q̄ notat Hoſti.⁊ doc.in.c.nulli de ſen.excō. Itē
ꝑ oīa dico ut in alio dubio an papa diſpenſet ꝯtra quat
tuor p̄ma cōcilia ut idē ꝑ oīa poſſe que circa diſpoſita ꝑ
apl̄os dicta ſūt:⁊ hoc vult tex.ĩ.c.poſt tranſlationē in fi.
de renūci.ſꝫ aliqui dixerūt indiſtincte ꝙ nō poſſit ꝑ tex.

l.di.c.illud.xxv.di.c.ſicut vbi recipiunt᷑ q̄ttuoꝛ concilia
ut euāgelica ut nō poſſint īmutari. Sꝫ illud debet intel
ligi in articulis fidei ⁊ ꝙ diſponat contra cōcilia dixi la
te in q̄ōne que ſit maioꝛ an ſn̄ia pape vel cōcilij. Videa-
mus modo ſi diſponit cōtra ius poſitiuū p̄ſertim q̄ȯ nō
ſeruatū peccatū nutrit. Et videt᷑ etiā ꝙ contra iſtud ius
papa ſine cā diſpenſare nō poſſit. ius enī eſt cōe ⁊ debet
eſſe ſupꝛa cōi bono fundatū. iiij. diſ. erit aūt. ff. de legi. l.
iura nō in ſingulas. ſed hoc cōe bonū nō debet p̄uato cō
modo dimitti. lxj. di. miramur de poſtu. p̄la. bone el pꝛi
mo de regula. c. licet. diſpenſatio igit᷑ ad p̄uatā vtilitatē
illud ius remittēs irrationabilis videt᷑ p̄ſertim: qꝛ apud
papam ſic nec apud deū nō debet eſſe acceptio perſonaꝝ
de iudi. nouit cū ſimilibꝰ ſed nō pōt negari ꝙ habet᷑ illiꝰ
perſone acceptio cui ſpecialiter illud credit᷑ q̄ȯ alijs cō-
muniter denegat᷑. Itē cum cōtra ius naturale nō admit
tat᷑ diſpenſatio ut. ſ̄. dixi. ⁊ no. v. di. in ſūma. ⁊ ius poſi-
tiuū ſupnāli rōne fundat᷑. j. di. ꝯſuetudo. ⁊. l. j. ff. d̄ iuſti.
⁊ iur. dū dicit᷑ ꝙ ius ē ars boni ⁊ eq̄: nā eſt fūdamentuꝫ
ī eq̄tate nāli igit᷑ ſup eo diſpēſari nō pōt. Nā diſpēſatio
ē iuris cōis relaxatio facta cū cauſe cognitione: ⁊ ab eo
qui hꝫ poteſtatē diſpenſandi. j. q. vij. §. niſi vigoꝛ. hinc ē
ꝙ iura dicunt ꝙ reſcripta ꝯtra ius illicita dicunt᷑ ab oī
bus iudicibus euitari. l. reſcripta. C. de p̄ci. impe. offe.
⁊. xxv. q. ij. c. reſc̄pta. ad ideꝫ. l. nec dānoſa. C. de p̄ci. ip̄a.
offe. Sꝫ in ꝯ̄tͥ̄uū facit q̄ȯ ſcribit inno. ⁊ abb. in. c. cum ad
monaſteriū. de ſta. mona. vbi vult inno. ꝙ lꝫ in his que
ſunt cōtra euangeliū vel ius naturale: ⁊ idē in his q̄ ſūt
cōtra generale ſtatutū eccleſie papa nō pōt diſpenſare:
nō tn̄ hoc ē verū in his que ſūt ꝯtra ius poſitiuū tn̄ ſic
apparet in ſtatutis q̄ fcā ſūt de oꝛdinibꝰ faciēdis in cer-
ta interſticia tp̄is. lxxv. di. per totū. ⁊ ꝙ quis non poſſit
hēre duas curas. de p̄ben. c. de multa. In his enī diſpē
ſationibꝰ ſufficit ſola voluntas diſpēſantis etiā ſine cā
nā ſi ſola volūtas ſit cā quare ꝓhibitio relaxet᷑: quia eiꝰ
ē deſtruere ius qui illud ꝯdidit: vt in. c. j. de reg. iur. nec
ē p̄nceps ſua lege ligatus. C. de legi. l. digna vox. ⁊ res
de facili reddit ad ſuā nām̄. l. ſi vniꝰ §. pactꝰ. ff. de. pact.
⁊ hec in papa ⁊ etiā in p̄ncipe: ſecus in inferioꝛibꝰ: qꝛ ſi
ſine cā diſpenſant ꝯ̄ ius ſupioꝛis. iō tex. in. c. de multa.
de p̄ben. dicit ꝙ papa diſpenſat in pluribꝰ bn̄ficijs etiaꝫ
curatis habēdis cnm ſublimibꝰ vel litteratis p̄ſonis: et
ſic apud papā ē exceptio p̄ſonarū qn̄ ſūt ſublimes vl' lit
terate: ⁊ ꝯſueuit curia ſub tali exoꝛdio tūc dare litteras
apoſtolice ſedis benignitas ſic merita p̄ſonaruꝫ ꝓuida
deliberatione diſcernit: vt eos q̄ lr̄arū ſcīa moꝝ ac gene
ris nobilitate p̄cellūt fauoꝛis grā efferat āplioꝛis ⁊ ma-
ioribus ſtudeat bn̄ficijs honoꝛare: qꝛ nō indigne tunc
vni q̄ȯ ſufficeret pluribꝰ ſpāli ꝓuiſione cōcedit᷑: cū cir-
ca dona virtutū ſolꝰ obtinere dignoſcit᷑: quod diuiſim
in pluribus inuenit᷑ habere cōtra. Ex quibꝰ videtur ꝙ
papa poſſit in iure poſitiuo ex ſola volūtate diſpenſare
ita ꝙ ſufficiat ꝙ ꝓ cā ſit volūtas. Quid dicēdū inuenio
ꝙ doc. male declarant: nā in: c. de multa. de p̄ben. ioan.
an. tenet ꝙ ſine cā in iure poſitiuo nō poſſit papa diſpē
ſare. ſed in. c. cū ad monaſteriū. ſequit᷑ ſimplicit᷑ ſn̄iam
inno. ꝙ in iure poſitiuo ſufficit ꝓ rōne volūtas. Mihi
vero videt᷑ ſic dicendū ꝙ ſunt nōnulla iura poſitiua in
ſimplici volūtate cōdentis: vt ꝙ liceat appellare demū
infra. x. dies: ⁊ non vltra: qꝛ quare magis ſtatuerit decē
q̄̄ nouē vel vndecim: rō reddi nō pōt. vt no. ī. l. nō diuꝫ.
ff. de legi. ⁊ in. c. ſi qn̄ de reſcrip. Nam ꝙ vſucapio finia
tur vel p̄ficiat᷑ potius quadriēnio q̄̄ quinquēnio de hȯ
rō reddi nō pōt. ſimiliter ꝙ papa cōferat plus duas p̄bē
das q̄̄ vnā ⁊ magis titio q̄̄ ſempꝛonio paribꝰ ſtantibꝰ
cōditionibꝰ ⁊ meritis iſta ſūt volūtatis ⁊ in his que ſūt
volūtatis vel in diuinis ſecretis rō reddi nō pōt: ut no. ī

dicta. l. nō diuꝫ. ff. d̄ legi. ⁊ in dicto. c. ſi qn̄. In iſtis ergo
ꝓcedit dictuꝫ Inno. in dicto. c. cū ad monaſteriū de ſta.
mona. ꝙ ſufficiat ꝓ rōne volūtas. Idem in caſu. l. ꝓſpe
xit. ff. qui ⁊ a qui. ⁊ hoc eſt q̄ȯ ſcribitur in euangelio de
his qui cōduxerūt operarios quibꝰ dedit tantū veniēti
de mane quantū de ſero. nā cum illa eſſent volūtatis nō
poterat increpari ſi tantū voluit dare in ſero venientibꝰ
quantū illis qui poꝛtauerāt pōdus diei ⁊ eſtus. ⁊ iō qn̄
in cōciſtoꝛijs papa reſtituit ad appellandū poſt lapſum
decē dierū vel poſt fatale primū p̄mi anni reſtituit ad ſe
cundū ibi rō exquirenda nō eſt: ſufficit ſola pape volun
tas. Alia eſt iuris diſpoſitio fūdata in rōne nāli vel iuri
gentiū ⁊ in cōi bono ⁊ contra iſtā iuris diſpoſitionē ſi-
ne cauſa papa diſpenſare nō pōt: cum cā aūt diſpenſare
pōt. ⁊ hoc dicit tex. in. c. de multa ī fi. de p̄ben. qui dicit
ꝙ qn̄ rō poſtulauerit cū ſublimibꝰ ⁊ p̄ſonis litteratis po
terit papa diſpenſare. Ad idem tex. in. c. ꝓpoſuit de con
ceſ. p̄ben. ⁊ poteſt eſſe rō triplex quare fieri pōt diſpēſa-
tio qn̄ neceſſitas vrget vel vtilitas ſuadet vel euidēs pꝛe
rogatiua meritoꝝ alterū enī iſtoꝝ ſufficit vel illa q̄ dixi
ſ̄. p̄ſone q̄litas negocij tp̄is ⁊ loci iuxta notata p̄ Hoſti.
de voto magne. qui allegat nota. in. c. j. de tranſla. p̄la. cū
ſimilibus. Itē cum licet decet vel expediens eſt: de voto
c. magne. Et ad contraria rn̄det beatus Thomas in ſecū
da ſecūde. q. xvij. articulo vltīo dicens ꝙ licet diſpenſa-
tio reſpiciat vtilitatē p̄uati diſpenſans cum aliqua ex ra
tionibꝰ p̄dicti moueri debet ꝓ cōi bono. vnde ſublimis
vel litteratus cum quo diſpenſabit ꝓderit in vniuerſo.
nam p̄ſona litterata vel ſublimis magis pōt ꝓdeſſe ec-
cleſie vniuerſali q̄̄ p̄ſona vilis ⁊ humilis ſiue ignoꝛans
vnde ꝓpter aliquā ex p̄dictis cauſis diſpenſans nō dici
tur facare contra bonū publicū nec p̄ferre priuatā vtili-
tatem publice ſed eſt relaxare generalē legem ꝓpter bo-
num publicuꝫ concurrens in ſpāli caſu vel p̄ſona. ⁊ hoc
modo dicit᷑ diſpenſatio iuris cōis relaxatio facta cum
cauſe cognitiōe ab habente poteſtatē relaxandi. j. q. vij.
§. niſi rigoꝛ. Nō obſtat ꝙ nō debet haberi exceptio p̄ſo
narum: quia verum eſt data inter perſonas equalitate:
quia diſpenſatio alio modo ſumitur qn̄ eſt quedam cō
menſuratio cōmunis ad ſingula ⁊ ideo gubernatoꝛ fa-
milie dicitur diſpenſatoꝛ: quia debet diſpēſare ſingula
ſingulis et ſm̄ merita attribuere pꝛemia ⁊ cum indige-
remus tali gubernatione qui legem vniuerſale interdū
ex cauſa relaxaret ⁊ inter ſubditos eque diſpenſaret: iō
xp̄s dimiſit pontificem cui dedit poteſtatem legis con-
dende ⁊ talia diſpenſandi vnde debet ſm̄ merita diſpē
ſare. Et ideo data inequalitate perſonarū ꝙ aliqui ſunt
boni ſcientifici ⁊ litterati aliqui ignari ⁊ inutiles tunc ē
iuſta diſpenſatio plus tribuere intelligenti ⁊ litterato
q̄̄ inutili ⁊ ignaro ⁊ ſi opus eſſet iura cōmunia relaxare
hoc caſu eſt decens ꝙ fiat: dicto. c. de multa in fi. de pꝛe
ben. Ex iſtis infertur ꝙ diſpenſatio debet eſſe cōmunis
ad ſingula ſm̄ perſonarum qualitates ⁊ merita. Secun
do ꝙ iuris cōmunis fundati in ratione cōmunis boni
vel iuris naturalis vel gentium debet fieri relaxatio cuꝫ
cauſe cognitione ⁊ ex cauſa ⁊ aliter non alias eſſet non
diſpenſatio ſed diſſipatio. Et ideo talis cuꝫ quo diſpen
ſaretur contra iura cauſa nō ſubſiſtente non eſſet tutus
apud deum vel in foꝛo conſcientie licet foꝛet tutus in fo
ro contentioſo ad quod accedat illud: quia dominꝰ nō
vult ſimul effundi opes: ſed diſpenſari. xliij. diſtinctiōe
diſpenſatio. Et ſic poteſt ſecūdo intelligi Innocen. in. c.
cum ad monaſterium ꝙ quando papa diſpenſat contra
ius poſitiuum ibi ſufficiat pꝛo ratione voluntas ut il-
lud pꝛocedat in foꝛo contentioſo: ita quod de cau ſa
non poterit diſceptari ⁊ in eccleſia militante ſed non in
foꝛo penitentiali ⁊ in eccleſia triumphante: quia ille

tūc nō eſt fidelis ſeruus ⁊ prudens: de quo Luce.xij.ibi
quis putas fidelis ē diſpenſator ⁊ prudens quē ꝯſtituit
dn̄s ſup familiā ſuā ⁊c.⁊ hoc intelligo qn̄ cōſtat qn̄ pa/
pa vel pnceps vult derogare iuri puta q᷑ apponit clau/
ſulas derogatorias vel iudex recipit fideiuſſionē:al's in
dubio non ſtat̄ reſcripto ꝯ ius: dicta.l.reſcripta.⁊ de re/
ſcrip.c.cām.⁊.c.de ſacri pagi.l.iij. ita intelligo iſta iura.
⁊ hec ſūt vera qn̄ vult reuocare ius poſitiuū vel genera/
liter legē condendo vel ſpecialiter illi iuri cōi derogan
do ad p̄iudiciū ſoluz iuris cōis.modo p̄uati vlteri⁹ vide
in.c.que in eccleſiaꝝ. Si aūt vellet ad preiudiciū priuati
tertij ius poſitiuū cōe tollere tunc aut hoc ius tranſiuit
in ꝯtū vel qſ̄i aut ſimplicit̄ ſtetit i finib⁹ p̄uilegij vel diſ/
poſitionis. p̄mo caſu qn̄ tranſiuit in ꝯtū vel qſ̄i tūc aut
eſſet int̄ ſubditos aut nō.ſi ē int̄ ſubditos tūc aut ſubeſt
cauſa legitima reuocandi ut ſi eſt cā ex qua illi ſubdito
poſſet auferre bona: ⁊ tūc poteſt talem ꝯtractū ⁊ ius re/
uocare.ita itelligo tex. in.c.in cā de iuri.ut cuz cā poſſit
reuocare ſtatutū factum inter ſubditos. ſicut eni poſſet
tali ſubdito hoc caſu auferre bona ſic poſſet contractuz
ſecū inuitū reuocare ſiue irritare: ut in ti. C.⁊.ff. de bo.
dam.ſi nō ſubeſt talis cā tūc ſi diſpoſitio eſt in his in q̄
bus p̄ncipi nō remanet libera adminiſtratio,put eſt re/
gularit̄ in contractibus vel quaſi: q᷑ aſtringit̄ illis ſtare
pnceps:ut no.de iudi.c.nouit.⁊ Ci.in.l.digna vox.C.d
legi.q᷑ velit nolit ē aſtrictus legi naturali vel iuris gen/
tiū que eſt ut pacta ſeruentur.l.j.ff.de pac.⁊ tūc tale ius
qd̄ tranſiuit in contractū vel quaſi papa vel p̄nceps non
pōt reuocare etiā inter ſubditos:ut.l.item eoꝝ.§.ex his
ff.qd̄ cuiuſcꝫ vniuerſi.no.vbi nō pōt reuocari actor cō/
ſtitutus p decretū poſtq̄ ſecutus fuit quaſi cōtractus q̄
reſultauit ex litis ꝯteſta.p hoc optime facit.l.ſi cū mihi.
ff.de dolo.⁊ qd̄ ibi p Nico.mat.⁊ Bal.qui dicūt q ſi pa
pa vel p̄nceps concedit priuilegiū ex quo querat̄ alteri
ius ,ppter aliqd̄ factum ſuū ita q nō venit ſolum ex au/
ctoritate concedētis q papa vel p̄nceps nō pōt illud re/
uocare p illā.l.facit.l.decurionibus.C. de ſileti.li.xij.fa
cit.l.aquilius regulus.ff.de dona.⁊ ita debet intelligi.l.
qd̄ ſemel.⁊ glo.ibi poſita.ff.de decre.ab or.fa. duz dicit
q qn̄ reſpicit intereſſe alterius.ſ. rōne cōtractus vel qſ̄i
qd̄ non pōt reuocari ⁊ ita determinat Bar.in.l. oēs po
puli.ff.de iuſti.⁊ iure.in qōne que incipit: Quarto q̄ro
vtrū liceat facere ſtatuta ſuper his que ab alijs ſtatutis
eiuſdē ciuitatis ſūt diſpoſita ſic intellige.c. in noſtra de
iniurijs.q᷑ ibi ſuberat cauſa ſ̄m Inno. fauore videlicet
rei publice ſeu cōis vtilitas ,ppter quā p̄nceps poteſt p̄/
uato auferre dominiū rei ſue ut dixi.ſ. p legē lucius.ff.
de euic.⁊.l.item ſi verberatū in fi.ff.ad legē aquil.forti⁹
ergo contractū initū pōt inter ſubditos reuocare.vel in
tellige.c.in noſtra. q nō pōt fieri reuocatio niſi ille qui
contraxit conſentiat ut ibi: ſi vō eſt inter nō ſubditos ⁊
tunc etiā cum cauſa nō poſſet reuocare p.l.fi.ff.de iuriſ.
om.iudi.q᷑ in eos non habet imperiū:ut in.c.ut aīaꝝ.§.
fi.de conſtitu.in.vj. Si vō eſt cōtractus in his in quib⁹
nō obſtante ꝯtractu p̄ncipi remanet libera adminiſtra/
tio ut in ſp̄ualibus vel annexis ſp̄ualibus ⁊ tūc papa po
teſt illa pacta vel cōtractus ,p libito reuocare. tex.eſt in
cle.duduz.v.nos eteni de ſepul.quē tex.ſic intelligit do
ctor eximius petrus de Anchara. hoc tn̄ intelligo veruz
niſi tales cōtractus eſſent initi ,ppter aliquā publicā vti
litatem vel naturalē rōne:q᷑ tūc ſine cauſa etiā in talib⁹
nō liceret pape diſponere.glo.eſt nota.x.di.c.j.in glo.in
v.diuiſiones.⁊ id papa nō pōt ſine cauſa alienare bona
vnius eccleſie.fateor tn̄ q in foro contentioſo cauſa p̄ſu
mit̄ ut infra dicam.ſi vō non tranſiuit in contractū tunc
aut ex tali lege eſt ſibi queſituz ius vel dominiū aliqua
res vel actio tunc Inno.dicit q dominiū qd̄ eſt de iure
gentiū ſine cauſa nō poſſet auferre actionē ſic. Tu dic ut
dixi.ſ.in queſtōe an p̄nceps poſſit priuato auferre rem
ſuā.ſi vō nō eſt queſitū ſibi ius dominiū vel aliud ſ3 eēt
querendū ſi diſpoſitio iuris vel lex ſubſiſteret:⁊ ſic nul/
la eſt ſecuta obligatio naturalis vel iuris gentiū aut ius
ex ipſis ,pueniens:ſed eſt tn̄ vinculū ciuile etiā qd̄ eſſet
actum ,pducere vinculū iuris gentiū tūc hoc ius ,p libi/
to volūtatis poſſet p̄nceps tollere qn̄ ſolum ex volūtate
talis diſpoſitio ,pceſſiſſet. Si vō proceſſiſſet ,p bono pu
blico tunc p̄nceps adhuc illo bono durante vel cauſa il/
lius boni durante non deberet reuocare:ſi tn̄ reuocaret
in foro cōtentioſo r̄ndeo q reuocatio valeret vt dixi.ſ.
ſic debet intelligi iſta qd̄ in qua doc.confuſe locuti ſūt.
Et iſta faciūt ad queſtionem dixit lex q qui venerit ad
habitandū in tali ciuitate hanc ,ppetuam imunitatē ali/
qui venerūt. Ciuitas vult tale ſtatutū reuocare an poſſit
reſpondeo q cauſa ſubſiſtēte ſic ut ſi deliquiſſent vel ſi
ſine onere iſtoꝝ ciuitas nō poſſet ab iminente guerra ſe
tueri tūc poſſent grauari ⁊ talis lex reuocari.ſ3 ſi nō ſub/
eſſet cauſa q᷑ nō deliquiſſent. Item ſine eoꝝ grauamie
grauādo alios ciuitas poſſet ſe tueri nō deberet fieri re
uocatio talis legis nec poſſet. Item ſi fuit guerra ⁊ eſt ⁊
donū volunt facere pacem nec poſſunt ad eā venire niſi
hinc inde fiat iniuriaꝝ remiſſio etiā quaten⁹ priuatoꝝ
intereſſe cōcernunt tūc ,p ſalute cōitatis poterit ſubditis
ſic p̄iudicari p ante dicta ⁊ hec ſunt vera in his que ſūt
grauis p̄iudicij. Naz prolē preiudicio pōt a ſupiore ha
bente auctoritatē legis condende fieri p̄iudiciū.l.quo/
tiens.⁊ qd̄ ibi notat̄.C.de p̄ci.impa.offe.⁊.ſ.dixi.ar.d
appel.paſtoralis.⁊.c.ut debitus. Viſis igit̄ poteſtatib⁹
p̄ncipū in genere nūc deſcendamus ad ſpecies ⁊ quidē
licet in iure tn̄ reperiatur q qui peccat mortaliter poſt
baptiſmū ,pmoueri nō poſſit.xxv.di.c.j.xlviij.di.qm̄.l.
di.illud. Item fit ſecūda regula q ,pmotus ſi poſt ,pmo
tionē ſuam mortaliter peccauit deijciat̄ ſiue deponatur
l.di.qui ſemel. Tertia regula q depoſitus ab ordine nō
reſtituit̄.l.di.c.j.i iſtis tribus regulis vbicūq3 papa mi/
tius agit vel largius poteſt diſpenſare:⁊ dicit̄ diſpenſa
tio. Sed requiramus vtiliora magis ſpecialiter. Et qm̄
dixi qn̄ poſſit papa vel p̄nceps contra ius diuinum vel
euangelicū ad ſpecies deſcendēdo diſpenſare videam⁹
an papa ex delegatione ſua poſſit preſbyteris aut alijs
inferioribus clericis ſiue laicis dare poteſtatez exercen
di ea que ſunt ordinis epiſcopalis vel que ſūt tn̄ epiſco
pis reſeruata ut ius ⁊ poteſtatē conficiendi criſma ⁊ cō
firmandi ⁊ ordines conferendi vel alia que ſolum com/
petunt ordini epiſcopali: de quibus.lxviij.di.q̄uis cor
epiſcopi.⁊.xxv.diſ.plectis.v.ad epiſcopū. Item ea que
competūt preſbyteris vel ordini preſbyterali ut conficē
corpus xp̄i de quo i dicto.c.plectis.xxv.diſ.v.ad preſby
terum.poſſit papa demandare inferioribus clericis vel
laicis: ⁊ videt̄ dicendum q ſic:nam papa etiam in ſacra
mentalibus videt̄ habere plenitudinē poteſtatis ideo i
forma baptiſmi conſtitutiōes facit quas deus ratas ha
bere videt̄: ut notat̄ in.c.j.⁊ ibi p doc.de baptiſ. facit.c.
cum marte de celebra.miſ.vbi ſunt ab eccleſia addita in
ſacramentis illa a xp̄o facta dici debēt ⁊ p apoſtolos ſci
ta ⁊ p eos in alios ſucceſſores reuelata. Ad idem qd̄ no
tat Inno.in.c.fi.de ſacra. nō ite.vbi dicit q forma ordi
nandi clericos nō inuenit̄ niſi in epiſtola additū in qua
dicit̄ q apoſtoli manus imponebant ſup ordinādos et
orationes fundebāt ſup eos nec alia forma ſeruata inue
nitur. Sed dicit Inno. q alie forme per eccleſiam ſunt
inuente que ſi non fuiſſent inuente.dicit idem Inno.q
ſufficeret ſi ordinator diceret ordinando ſis preſbyter:
ſis diaconus vel ſubdiaconus ſed quia forme ſūt p eccle
ſiam poſite ⁊ inuente ille ſeruāde ſunt ⁊ ſi aliqd̄ fuiſſet

obmiſſum de ordinatiõibus eccleſie illud ſupplẽdũ foret: ut in. c. j. ⁊ in. c. fi. de ſacr. nõ ite. vnde patere videt̃ ꝙ papa in talibus põt cõſtitutiones facere: dũmodo non ſint cõtrarie cõſtitutionibus Jeſu xpi: q꞉ anime ⁊ pertinentia ad ipſas ſunt de iuriſditione pape. x. di. c. ſuſcipitis. vnde poteſt de aĩabus ſtatuere adeo ꝙ etiã conſtitutione eccleſie anime caracter per ordinẽ clericalẽ imprimatur: Si enim ex cõſtitutiõe principis poſſunt inſigna aliqua corporibus hominũ deſignari: ut in. c. ſi iudex laicus. de ſen. excõ. li. vj. ⁊ C. de fabricen. l. ſignata. li. xi. notat glo. in. l. pe. ff. ex qui. cau. maio. ita per cõſtitutiones etiam pape poteſt induci ut anime caracter imprimatur ut not. Jnno. ⁊ docto. in dicto. c. fi. de ſacra. nõ ite. Et ꝑ hac ſententia videt̃ doctrina docto. lxvj. di. c. porro. vbi volunt doc. ꝙ q̃uis in ordinãdis requirat̃ numerus trium epoꝝ: ⁊ papa cum alio ſolo epo conſecrans nõ conſecraret dicta cõſtitutione ſubſiſtente. tamẽ ipſã conſtitutionẽ papa mutare poſſꝫ: uł eo mortuo vniuerſalis eccleſia. vnde ibi volunt docto. ꝙ etiam in iſtis ſacramẽtalibus papa poſſit cõſtituendo pro libito diſponere: etiã vltra illa que fuerunt per aplõs conſtituta: ⁊ formas ſacramentoꝝ ĩmutare: preterq̃ꝫ in forma panis ⁊ vini ⁊ in baptiſmate: ut de conſe. di. ij. c. liquido. hinc videmus ꝙ ſtatuit in ordinibus de tẽporibus ⁊ perſonis agentibus ⁊ patientibus: ut in. c. j. ⁊. ij. de tempo. ordi. diſponit etiam de cõſecrationibus ⁊ ordinatõibus: ut in. c. j. de ſac. vncti. vnde videt̃ ꝙ papa poſſit dare poteſtatẽ ſacramẽtãdi etiã nõ habẽtibus: ⁊ ipſam habẽtibus auferre: et h̊ videt̃ de mente Jnno. de cõſue. c. quãto. vbi dicit ꝙ epiſcopo papa poſſet ſua cõſtitutione tollere poteſtatẽ criſmandi: ⁊ preſbytero poteſtatẽ baptizandi. Dicit tamẽ ꝙ nõ eſſet ei hoc tolerandũ: niſi faceret ex cauſa: q꞉ hoc eſt contra ſtatutũ generale eccleſie. ⁊ per hoc videt̃ tex. xcv. di. peruenit. vbi Gregorius cõceſſit preſbyteris beneficium cõfirmatiõis tñ epali ordini reſeruatũ. lxviij. di. q̃uis cor epiſcopi. Ad idem qͦ no. docto. ⁊ ibi per Guilł. de monte laudo. in cle. in pleriſqꜫ. de elec. vbi volunt docto. ꝙ papa in cõcernẽtibus corpus dñi miſticũ: ipſe habeat plenitudinẽ poteſtatis: ⁊ talia ſunt omnia iura que cõpetunt ordini epiſcopali ſupra ordinẽ ſacerdotalez: ſicut eſt cõfirmare manus imponẽdo ⁊ inungẽdo criſmate ⁊ cõſecrare eccleſias: ⁊ clericos ordinare: dicto. c. perlectis. xxv. di. v̄. ad epiſcopũ. ⁊. lxviij. di. q̃uis. ⁊ pro hac ſentẽtia faciũt dicta glo. ⁊ docto. in dicto. c. peruenit. xcvj. di. de ꝯſe. di. v. manus. vbi volunt docto. ꝙ papa poſſit cõmittere cuilibet clerico ut ꝯferat que ipſe habet: ut ſi eſt preſbyter poſſit ordinare preſbyteꝝ ⁊ diaconus diaconuꝫ ⁊ mandato pape: q̃uis velit glo. ꝙ clericus non poſſit dare de mandato pape ordinez quez nõ hꝫ: utputa quia diaconus ordinet preſbyterũ per illam regulã: Nemo dat qͦ nõ habet. j. q. j. c. gratia. ⁊. j. q. vij. daybertum Et idem videtur ſentire canoniſte in. c. quãto. de cõſue. Et pro iſtoꝝ ſentẽtia facit ꝙ vnũquodqꜫ videtur poſſe agere ſm formã quam habet. Naz vnũquodqꜫ agit ſm ꝙ eſt actu: igitur habẽtes ordines videtur alijs poſſe cõferre illos quos habent. Et ex iſta doctrina videt̃ ꝙ cõfirmatus q̃uis laicus ⁊ nõ ordinatus: cum ex cõfirmatione caracterem ſuſceperit ꝙ illum alteri ex pape mandato poſſit cõferre: quia etiaz ſpiritualia laicus ex pape mandato poteſt pertractare. lxiij. di. adrianus. no. de iudi. c. decernimus. preſertim quia nõ fuit ſtatutũ ſpecialiter a xpo: ut ſoli epiſcopi cõfirmarent. Et hanc ſententiam videt̃ tenere reuerendiſſimus cardinalis de Saba. Hoc etiam voluit Cõpoſtella. ⁊ quidã Silueſter: ut etiam laico iſta ſpiritualia ⁊ ſacramentalia poſſit papa demandare. Et q̃uis iſti docto. loquant̃ indiſtincte ꝙ papa laico iſta poſſit cõmittere. Tamẽ Jnno. ⁊ alij docto. dicunt hoc nõ eſſe verum in ſacramẽtalibus. ſed quidã concordant ut ſacramẽtalia que laicus nõ habet alij nõ poſſit cõferre: quaſi alij dare nõ poſſit quod ipſe nõ habet: dicto. c. daybertum. j. q. vij. ſed que habet ſicut confirmationẽ in qua quãdo ipſe eam ſuſcipit caracterẽ habuit: vnde alij videt̃ poſſe ꝯferre quod habet. Sed ꝙ indiſtincte papa poſſit etiam laico cõferre tenet predictus cardinalis per iſtam rationẽ: quia papa hꝫ plenitudinẽ poteſtatis. vnde diſpenſatiue poteſt laico cõmittere: quia omnia põt diſpenſando que peccata nõ nutriunt: ut no. in. c. propoſuit. de cõceſ. preben. facit. lxiij. di. adrianus. ⁊ quod no. de iudi. c. decernimus. vbi papa de plenitudine poteſtatis mere ſpiritualia cõmittit laico. Jn contrariũ facit: quia papa ex plenitudine poteſtatis non videtur habere poteſtatẽ ſupra corpus dñi verũ uel materiam eius. Jdeo q̃uis papa ſtatuat: uel legem fecerit ꝙ ieiunus preſbyter debeat eucariſtiã conficere: tamẽ hoc nõ facit: ꝙ ſi nõ ieiunus cõficiat: quin ſit eucariſtia ⁊ verum corpus xpi de conſecra. di. ij. liquido. Jtem nõ videtur ꝙ papa poſſit mandare alicui nõ preſbytero: ut conficiat corpus xpi: quia hec poteſtas tñ fuit traditis illis: qui ordinati forent ſm claues quas ꝯceſſit apoſtolis ieſus xpus: ut in. c. j. v̄. ⁊ hoc vtiqꜫ ſacramentuꝫ. de ſũ. trini. ⁊ fi. cap. Nec credendũ eſt etiaz ꝙ papa poſſit ſua conſtitutione etiã generali introducere ꝙ in alia materia q̃ꝫ in pane vino ⁊ aqua poſſit confici corpus xpi. ut de conſe. di. ij. c. cum omne: ⁊ in pane azimo: licꝫ ſi fieret in fermentato: eſſet verũ corpus xpi ſm beatũ Thomaz ⁊ theologos: ⁊ tenet Hoſti. in. c. fi. de celeb. miſ. q̃cquid ibi dicat glo. Jtez q̃uis papa ⁊ eccleſia ſtatuerit ꝙ celebratiões nõ fiãt in vaſis ligneis ſꝫ in argẽteis uel aureis nõ ꝓpterea hoc facit qñ ſi in ligneis p̃ſbyter celebret nõ inducat̃ corpus xpi: de cõ. di. j. c. vaſa. no. in. d. c. fi. de cele. miſ. Jtẽ q̃uis eccleſia v̄bis cõſecratõis addiderit enĩ q꞉ forma xpi fuit ſolũ dicẽdo: hoc eſt corpus meũ. ⁊ eccleſia addit h̊ verbũ enĩ: ut no. de con. di. ij. c. accipite. tñ ſi obmittat̃ forma eccleſie ⁊ p̃ſbyter dicat: hoc eſt corpus meũ: fit ſacr̃m: lꝫ preſbyter peccet. Jtẽ eccleſia in cõſecratiõe ſanguis plura addit: vꝫ hic eſt calix ſanguis mei noui ⁊ eterni teſtamẽti miſteriũ fidei: ⁊ ſic addidit eccleſia duo illud verbũ eterni: ⁊ illud verbũ miſteriũ fidei. Jtẽ ⁊ illa verba: ⁊ eleuatis oculis in celũ: ut not. de cele. miſ. c. cũ marte. quibus obmiſſis ⁊ alijs a xpo dictis a preſbytero prolatis: credo ꝙ conficeret̃ ſacramentũ ſanguinis xpi. Jtẽ eccleſia inuenit ꝙ miſſe nõ celebrant̃: niſi in locis deo ſacratis: de cõ. di. j. c. j. ⁊ tñ ſi in locis prophanis p̃ſbyter ſe diſponeret ad cõficiendũ ſacramẽtũ: credo ꝙ extra eccleſiã conficeret̃. vñ videt̃ ꝙ lꝫ eccleſia uel papa poſſit inducere formas in ſacramẽtis: tñ qñ interueniat forma ⁊ materia a xpo tradita: ⁊ ſi omittat̃ forma eccleſie inducit̃ ſacramẽtũ. pro hoc facit qͦ not. Hoſti. ⁊ docto. in. c. quãto p̃all. qui dixerũt ꝙ papa nõ poteſt interdicere epo uel preſbytero qñ ſi baptizaret ſm formã traditã Mathei ſiue Marci vltĩo cap. talis nõ eſſet baptizatus: lꝫ ibi Jnno. videat̃ dicere ꝙ papa poſſet epo uel p̃ſbytero inhibere ꝙ nõ baptizaret: ſꝫ doc. male euz reprobant: q꞉ Jnn. loquit̃ uel põt prohibere: ut ex officio nõ baptizet caracterẽ nõ imp̃mat.

Quid igit̃ dicendũ in his varietatib⁹. Ego capiã v̄ba btĩ Tho. ſup 4° ſniaꝝ di. ij. q. iij. arti. p̃mo. in q̇bus credo mlta decidi de ſupradictis: in aliquo tñ coherẽs ſũmis canoniſtaꝝ ab epo diſcrepãs: ⁊ in aliq̇bus ſequar ſuã ſniaꝫ cõtra canoniſtas. vñ p̃mitto ſm ſniaꝫ ipſius ſci Tho. ꝙ per dignitatẽ ſiue ordinẽ epalẽ: q꞉ epatus ordo dignitas dici põt: ut dixi ſ. in q̃õne: an papa poſſit pontificatui renunciare nihil acquiritur uel additur epiſcopo circa ea q̃ habent relationẽ ad corpus dñi verũ in agente materia uel forma

creatiōis corporis xp̄i veri: Et hanc ſniā ſenſerūt docto
res.lxvj.di.§.porro.cum dicunt ꝙ licet papa poſſit ſta
tuere cōtra ſtatuta apoſtoloꝝ: nō tamen pōt ſtatuere in
forma panis ⁊ vini ſiue baptiſmatis: ſed ſolū dignitas
ep̄alis tribuit poteſtatē ampliorē in habētibus relatio
nē ad corpus dn̄i miſticū quod eſt eccleſia. vnde papa ꝑ
id qđ ſit epiſcopoꝝ ſūmus dicit̄ habē plenitudīē ptātis
in habētibus relationē ad corpus dn̄i miſticū qđ eſt ec
cleſia: ſed per id ꝙ papa ſit ep̄oꝝ ſūmus nō habet uel di
cit̄ habere plenitudinē ptātis in hn̄tibus relationē ad
corpus dn̄i verū in agēte materia ſiue forma eius: ut ſi fi
at ſm̄ inſtitutionē quā introduxit ieſus xp̄s nō ſit verū
ſacrm̄: etiā ſi eccleſie cōſtitutio obmittat̄. Mō pro deci
ſione harū qōnū premiſſaꝝ plura ſunt vidēda. Primū
ſi papa pōt ſtatuere in habētibus relatiōē ad corp⁹ dn̄i
verū: uel in cōcernētibus baptiſma. Scđo an poſſit diſ
ponere in hn̄tibus relationē ad corpus dn̄i miſticū. Et hͣ
poſſunt intelligi duplr: An poſſit cōcedēdo legē genera
lē: uel aliter ꝑticulariter diſponēdo q̄ꝫ per ſtatutū gene
rale eccleſie ſancitū ſit. Tertio an ſi fit cōtra diſpoſitiōē
pape valeat qđ factū ſit. Rn̄deo ad primū: an papa pōt
ſtatuere in hn̄tibus relationē ad corpus dn̄i verū: Et in
hoc dico ꝙ ſi aliq̄d vellet diſponere cōtra ea que diſpo
nit ieſus xp̄us in agente materia aut forma: ita ꝙ vellet
ut aliter fieri nō poſſet: uel ꝙ aliter ſacrm̄ fieret nō ſub
ſiſteret aut haberet eſſe: ⁊ tūc talis cōſtitutio nō valeret
quin ſi cōtra fieret nō eēt ſacrm̄. Nam q̄uis cōſtitutio
teneret de qua dicā ſtatī: nō tn̄ artaret q̄n ſi cōtra illā fie
ret nō foret ſacrm̄. Et ut oſtendā hanc cōcluſionē eſſe ve
rā: veniā in ſingulis ad exēpla. Et incipiamus ab agēte:
lꝫ ergo papa ſtatueret ꝙ nō p̄ſbyter poſſet ꝯficere corp⁹
xp̄i iſta cōſtitutio nō valeret: nec faceret ꝙ talis nō p̄ſby
ter poſſet cōficere: q2 nō habēs caracterē ſacerdotalē nō
pōt etiā papa generalit̄ ſtatuēte uel ſp̄aliter ꝑmittēte ſi
ue mādante cōficere copus xp̄i: q2 iſta nō pendēt ſolū
a plenitudine ptātis: ſꝫ a ptāte ordinis ⁊ caracteris. Jō
ſi clericus eēt papa aliq̄s nō cōſtitutus in ordīe ſacerdo
tali ex ſua ptāte pōtificali quā ſtatī habet cū electus eſt.
ut in.c.in noīe dn̄i.xxiij.di. nō poſſet celebrare ⁊ ꝯficere
corpus xp̄i: q2 ex diſpoſitōe xp̄i: ⁊ ex lege diuina eſt hoc
ſolū attributū ordini ſacerdotali: ut ſoli ipſi cōficiāt cor
pus xp̄i.xxv.di.ꝑlectis.v̄.ad preſbyteꝝ. ⁊ in.c.j.§.⁊ hͦ vti
q̄ꝫ ſacrm̄: de ſū.tri. ita ꝙ nō verſat̄ in hoc tm̄ plenitudo
ptātis quantū ptās ordinis: ⁊ vis etiā caracteris requi
rit̄. Et cū iſtud fuerit a xp̄o ordinatū: papa aliter diſpo
nēdo gn̄āliter ul̄ ꝑticulariter nihil agit. Nec ob. ꝙ ea q̄
ſupaddidit eccleſia vident̄ facta fuiſſe a xp̄o: ⁊ per ap̄los
relata ⁊ in ſucceſſores trāſmiſſa: q̄n fateor ſꝫ nō ꝙ tales
forme fuerūt ſubſtātiales: al̄s ſequeret̄ ꝙ xp̄us ⁊ ap̄li et
alij qui aliter cōfecerūt ſacramēta nō ꝯfeciſſe illa qđ nō
ē dicēdū. Si v̄o papa velit diſponere nō ꝯ ſꝫ vltra addē
do ad ſtatuta xp̄i: an poſſit aliqua circa hec ſacralia diſ
ponere: tam in agēte q̄ꝫ in materia uel forma. Videt̄ ꝙ
ſic: nam in agēte diſponit ut crioſus in peccato mortali
exiſtens nō debet celebrare: ut in.c.ſi.de vi.⁊ ho.cleri. ⁊
xxxij.di.§.verū. ⁊ hoc dicit Jnnoc. in dicto.c.quāto. de
cōſue.. dum voluit ꝙ papa per viā generalis ſtatuti poſ
ſit auferre ep̄o auctem criſmādi ⁊ preſbytero ptātē ba
ptizādi. Nā ut dixi.ſ. in ꝑncipio horū dubioꝝ papa vi
det̄ habere ptātē in ſacralibus diſponere de forma die
bus ⁊ perſonis: no.in.c.j.de bap. hoc oſtendit̄ in forma
q2 lꝫ ipſa forma cōſecratiōis foret: Accipite: hoc eſt cor
pus meū. Papa tn̄ ⁊ eccleſia addidit hoc verbū enī: dicē
do: Hoc eſt enī corpus meū. de cōſe.di.ij.accipite. Jtem
ſtatuit ꝙ fierēt ſacramēta in vaſis argēteis. de cōſe.di.j
c.vaſa. ⁊ ieiuno ſtomacho. de cōſe.di.ij.c.liquido. Jnſu
per ſtatuit ꝙ nō debet ordinari in ep̄m aliquis in eccle

ſia que careat clero ⁊ populo: de elec.in cle.pleriſq3. Jtē
papa improbat cōſecratiōes ep̄oꝝ factas poſt interpoſi
tā appellationē degradatis etiā ⁊ exiſtentibus ex̄ eccle
cleſiā papa ꝓhibet ut ſacramēta nō miniſtrēt: ut in.c.j.
de bap. Quid igit̄ dicendū: cū.ſ.dixerim ſm̄ btm̄ Tho.
ꝙ in habētibus relationē ad corpus dn̄i veꝝ plenitudo
ptātis pape nō poſſit aliquid opari cōtra xp̄i diſpoſita.
Ego circa iſta dicendū cenſeo: Et primū circa cōcernen
tia corpus dn̄i verū ꝙ q̄uis poſſit papa ex cā ſuſpēdere
preſbyteꝝ ꝙ nō celebret: forte q2 eū ſuſpēdat ꝓpter mor
tale peccatū: uel ex alia cā legitima: de quibus in.c.ex tu
arū lraꝝ.de tēpo.or.tn̄ nō taliter tollit qui ſi de facto ta
lis cōtrafaciat nō cōficiat corpus xp̄i: lꝫ peccet. Qđ ē ve
rū etiā ſi papa decretū appoſuiſſet reddens al̄s irritū ⁊
inane. Et hoc eſt qđ vult ſcūs Tho. i hn̄tibus actū ſupra
corpus dn̄i verū plenitudo pape nō poſſit. vn̄ eſt ꝙ exi
ſtens in pctō cōtra ꝓhibitionē pape celebrās ꝯficit cor
pus xp̄i: ut in.c.veſtra.de coha.cleri.⁊ mu. Et idē ſciſma
ticus uel hereticus ul̄ degradat⁹: ut no.in.c.j.de ſciſma.
⁊ in.c.ſi celebrat.de cle.excō.no.in.c.degradatio.de pe.
li.vj. Et idē ſi obmittat̄ forma addita ab eccleſia in cōfe
ctione corpis xp̄i: q2 p̄ſbyter dicat: hoc eſt corpus meū:
⁊ obmittat dictionē enī: talis cōficit corpus xp̄i. Et idē
ſi celebrat in vaſe ligneo: uel poſt cibū. ut no.de cōſe.di.
j.c.vaſa. ⁊ di.ij.c.liquido. ⁊ in.c.ſi.de cele.miſ. Vn̄ cōclu
dit̄ ꝙ ⁊ ſi ex cauſa papa poſſit in agēte ſeu in forma uel
in tp̄e diſponere vltra q̄ꝫ diſpoſuerit xp̄us: nō dico ꝯtra
ea que diſpoſuit xp̄us: ſed vltra ꝙ ſi tn̄ prima agens eſt
al̄s habilis ⁊ interueniat materia ſola ⁊ forma a xp̄o in
troducta: ibi cōficiat̄ corpus xp̄i. Et idē in collatione ſa
croꝝ ordinū que habēt relationē ad corpus dn̄i verū: ut
lꝫ papa determinet de forma ⁊ etate: ⁊ tēpore cōferēdoꝝ
ordinū: ut ꝙ preſbyter ſit.xxv.annoꝝ. ⁊ diaconus ⁊ ſub
diacon⁹.xx.annoꝝ. ut.xxviij.di.de his. ⁊.lxxvij.di.in ſin
gulis.no.in dicto.c.uel nō eſt corpus.de tēpo ordi. ⁊ de
elec.c.cū in cunctis.§.inferiora.tn̄ extra tēpora ⁊ in eta
te nō cōuenientı ſi ordinatio fiat caracter īprimit̄: ut no.
de tēpo.ordi.c.cōſultationibus. Et idē in collatione ba
ptiſmi uel ordinis etiā ſi foret coacta: dūmodo non coa
ctiōe ꝑciſa ſed cōditionali cū forma eccleſie. Nam imp
meret̄ caracter: etiā ſi etas nō foret legitima: dūmodo q̄
recipit intelligeret. Et idē ſi fieret ordinatio in tēporib⁹
a iure nō ſtatutis: dicto.c.ꝯſultatōibus. ⁊.c.uel nō ē cor
pus.de tēpo.ordi. ⁊.c.maiores.de baptiſma. Sed hic
occurrit dubiū: an circa ordinandū preſbyterū qui poſ
ſit conficere corpus xp̄i: papa poſſit diſponere gn̄āliter
uel vniuerſaliter aliter q̄ꝫ ſtatutū eccleſie vniuerſale diſ
poneret: utputa lex generalis eccleſie vult ꝙ ordinatō ſa
cerdotū ⁊ alioꝝ habentiū ſacros ordines debeat fieri ab
ep̄o.xxv.di.perlectis.v̄.ad ep̄um. ⁊.lxviij.diſ.q̄uis. Jn
hac queſtōe eſt diuerſitas int̄ ſanctū Thomā in locis ꝑ
dictis: ⁊ inter canoniſtas. Nam beatus Thomas vult:
ꝙ per plenitudinē poteſtatis papa nō poſſit cōmittere
ſimplici ſacerdoti ut ordinet aliquē ſacerdotē: quia ad
perfectionē que reſpiciat aliquo modo corpus dn̄i veꝝ
uel eius materiā pape poteſtas non videt̄ ſe extendere.
Sed hic eſt in agente corpus dn̄i verū aliter diſponere
q̄ꝫ dictet ſtatutum generale eccleſie: ergo papa non po
teſt. Et ideo infert ꝙ etiā ex mādato nō poſſet ſimplex
ſacerdos cōferre ſeu promouere ad ſacros ordines dia
conū uel ſubdiaconū: q2 ordo ſacerdotij uel alij ordines
ſacri habent actum ſuper corpus dn̄i verum uel materi
am eius ſuper quibus papa nō habet plenitudinē pote
ſtatis ut dixi. Canoniſte autē ut retuli ſupra tenēt de cō
ſue.c.quāto. ⁊.xcv.di.ꝑuenit. ꝙ papa poſſit ex mādato
ſuo diſponere: ut q̄libet cleric⁹ ꝯferat illū ordinē quē hꝫ
ut ꝙ diacon⁹ ſubdiaconū ordīet diaconū ⁊ ſubdiacon⁹;

⁊ preſbyter ꝑſbyterū: ſ; nõ ꝙ diaconus ordinet ꝑſbyteꝝ
quaſi nõ poſſit alteri cõferre quod ipſe non habet. j. q.
vij. daybertū. Ego vero in aliq̃bus ſentio cuȝ btõ Tho.
⁊ in aliquibus diſcrepo ⁊ ſentio cū canoniſtis: Et ꝑmo
ſalua reuerẽtia ſancti Thome ego teneo ꝙ papa poſſit
demandare preſbytero ꝙ cõferat omnes ſacros ordĩes
⁊ etiam minores: ⁊ in hoc ſto cum ſentẽtia canoniſtaꝝ.
Scḋo ꝙ hãc ptãtẽ ordinãdi ad ſacros papa non poſſit
demãdare diacono uel ſubdiacono ẽt ꝙ ordinẽt dãdo
ordinẽ quẽ habẽt. Et in h̃ aſſentio ſniẽ ſci Tho. ꝯ cano-
niſtas. vñ ꝑmitto ꝙ hãc ptãtẽ ordinãdi ꝑtinentẽ ad ſacer-
dotiū xp̃s cõceſſit apl̃is ſolū ⁊ eoꝝ ſucceſſoribus ut poſ
ſent ordinare aliquẽ ad actū corꝑis veri dñi: ut eſt tex. i
c. j. v̄. ⁊ h̃ vtiq; ſacr̃m. de ſum. tri. ſ; ut dixi in q̃õne. ſ̃. an
ad bene mūdi viuere ſit neceſſe vnicã eẽ ptãteȝ apl̃i xp̃o
viuẽte nõ fuerūt niſi ſimplices ſacerdotes: nõ aũt ẽpi et
noĩa ſacerdotū et ẽpoꝝ erãt ſinonima: ut no. xciij. di. le-
gimus. ⁊ ibi glo. in. v̄. poſtea. ⁊ eſt tex. xcv. di. oliȝ. vñ po
teſtas ordinãdi ꝑſbyteros fuit a ꝑncipio data ipſis ꝑſbi
teris ut dictis iuribus. veꝝ poſtea ꝓpter ſciſmata reſtri
ctus fuit a Petro ⁊ apl̃is caracter ⁊ ordo iſte ſacerdota
lis ⁊ ꝯſtituti fuerūt ẽpi: qui tñ nõ habent alium ordinẽ
uel aliuȝ caracterẽ ſtricte ſumendo nomẽ ordinis q̃̃uis ſit
ordo ⁊ caracter ſacerdotij: ut dixi. ſ̃. in q̃ſtione: an papa
põt papatui renūciare. Si igit̃ ptãs ordinãdi fuit a xp̃o
data ꝑſbyteris ad ordinãdū agentẽ ⁊ ꝑſbr̃m ſuꝑ corpuſ
dñi verū: p; ꝙ papa ſtatuẽdo ꝙ ꝑſbyter ordinet ꝑſbyte-
rū: uel det alios ſacros ordines: etiã q̃̃uis ipſi ordĩes ha
beãt actū ſuꝑ corp⁹ dñi verū nihil diſponit ꝯ ea q̃ diſpo
nit xp̃s. ⁊ iõ credo ꝙ poſſet lege gn̄ali aut ſtatuto ꝑticu
lari cã ſubſiſtẽte diſponere ꝙ ꝑſbyter poſſet oẽs ordĩes
etiã q̃̃uis ipſi ordines ſacros conficere. ⁊ in hoc ſequar
ſniãȝ canoniſtaꝝ cõtinẽtia ſcñ Tho. Nec vtit̃ mõ papa
plenitudine ptãtis ꝯ illa q̃ ſtatuit xp̃s. naȝ hoc nõ poſſet
facere ſ; potius diſponit ſm̃ termiata per xp̃m q̃ fuerũt
reſtricta ꝑ Petrū ⁊ apl̃os. vñ nõ video ꝙ queẽadmoduȝ
ex cã Petrus ⁊ apl̃i reſtrinxerũt vim ⁊ ptãtẽ caracteris
ſacerdotalis: reſeruãdo ius ordinãdi ſolis ẽpis: q̃re pa-
pa ſucceſſor Petri ⁊ eadẽ auc͞te fungẽs nõ poſſit cauſa
ſubſiſtẽte gn̄aliter uel ſpãliter hãc Petri ⁊ apl̃oꝝ reſtri-
ctionẽ relaxare. ⁊ pro hoc facit qḋ not. doct. in dicto. §.
porro. lxvj. di. Itẽ naȝ deficit mõ ordo in ꝑſbytero tanq̃;
carẽs ordine nõ poſſit ordinare: q2 ut dixi ẽpi ⁊ preſby-
teri eſt idẽ ordo: l; ꝑſbyteralis ſit reſtrictus. Dico tñ ꝙ
cū cã põt non ſine cã: q2 ſi papa diſponeret ꝯ ſtatutū ge
nerale eccl̃ie nõ eſſet ei ꝑmittendū: ut dicit Inno. in. d. c
q̃̃to. de ꝯſue. imo forte ſine cã nõ poſſet: ut no. xxv. q. j. c
ſũt quidã. ⁊ c. q̃ ad ꝑpetuã. ⁊ dixi. ſ̃. in q̃õe: an papa põt
cõtra ſtatutū eccleſie vl̃e diſponere uel diſpenſare. Et iõ
cõcludo ꝙ cã ſubſiſtẽte lege gn̄ali aut ſpãli papa poſſit
derogare reſtrictõi facte de caracter̃ ſacerdotali ⁊ ꝯmit
tere poſſit ꝑſbytero ꝙ ordinet ꝑſbyteꝝ cõtra ſniãȝ beati
Tho. ⁊ ſil̃iter cõferat oẽs ſacros ordines: q2 de minori
bus ordinib⁹ nõ eſt dubiū. xxiij. di. c. pſalmiſta. de eta.
⁊ q̃li. c. cū ꝯtingat. lxxviij. di. c. j. ꝑtinẽtẽ q2 minores ordi-
nes nullū habẽt actū ſuꝑ corpus dñi verū uel mãȝ eius
Imo nec actū habent ſuꝑ corpus dñi miſticū in actu per
quẽ gr̃a cõferat̃: ſ; habẽt ex officio eoꝝ quoſdaȝ act⁹ ſe-
cūdarios: ut dicit btũs Tho. in 4° ſniaꝝ di. vij. q. iij. arti
culo ꝑmo. Et hec intelligo vera ut dixi qñ papa facẽt cū
cã cõdendo legẽ gn̄alẽ uel ſpãliter diſponẽdo: ⁊ ꝯſtaret
ꝙ derogare vellet cõſtitutõi gn̄ali eccl̃ie. ſecus ſi ſimpl̃r
cõmitteret nõ derogãdo: q2 tũc nõ valeret: ut no. doc. in
dicto. §. porro. lxvj. di. ⁊ hoc eſt qḋ voluit Inn. in. c. quã
to de cõſue. dū fecit dr̃iaȝ inter gn̄alẽ ⁊ ſpãlẽ cõmiſſiõeȝ
volẽs ꝙ lege gn̄ali poſſet nõ ſpãli cõmiſſiõe: q2 ſi faceret
cū cãe cognitõe nõ video dr̃iaȝ inter ſtatutū gn̄ale ⁊ ſpã

lẽ ꝓhibitionẽ. vñ ſi ſimpl̃r cõmitteret ꝑſbytero ut ordi-
naret ꝑſbyteꝝ: uel cõferret ſacros ordines: uel ipſe elect⁹
in papã forte ſolus exiſtẽs ꝑſbyter ſ; nõdū ꝯſecrat⁹ ẽps
ꝯferre vellet ordinẽ ꝑſbyteralẽ nõ derogãdo ſtatuto ge
nerali cū cã: credo ꝙ ordines nõ ꝯferret nec poſſet. iux
no. per doc. in. d. §. porro. lxvj. di. dū dicũt ꝙ papa ſolus
cū vno ẽpo ſolo nõ poſſet ẽpm̃ cõſecrare: qñ ipſe ꝯſecrã-
do ſit aſtrictus ſtatutis eccl̃ie gn̄alib⁹ qñ nõ derogaret
illis, cū cã ut dictū eſt per. d. c. ſunt quidã. ⁊ c. q̃ ad perpe
tuã. xxv. q. j. faciũt illa q̃ dixi. ſ̃. in mã ꝯciliorꝝ in. vij. q.
S; mõ reſtat videre ſi poſſet diacono cõmittẽ collatiõȝ
ordinis ſacri. Canoniſte ꝙ ſic: ut dct ordinẽ queȝ h; ille
cui ſit ꝯmiſſio ſ; nõ aliū. Scũs tho. vult ꝯtra ⁊ ei⁹ ſniaȝ
ſequor. Vñ eſt ſciendū ꝙ gr̃a ſacr̃alis nõ ſolū in h̃ñtib⁹
actū ad corpus dñi verū: ut ſũt ſacri ordines: ſ; ⁊ in h̃ñti
bus actū ad corpus dñi miſticū per quã oꝑationẽ ſacr̃a
lẽ det̃ gratia: iſta talis oꝑatio depẽdet ab oꝑatiõe ſacr̃a
li ſuꝑ corpus dñi veꝝ ⁊ ab ordine ⁊ caractere ſacerdota-
li ꝑfectõ in ẽpo: ⁊ iõ ſolus ſacerdos põt abſoluere in foro
pn̄iali: de peni. di. j. c. quẽ penitet. ⁊ di. vj. c. qui vult. no.
de offi. or. c. paſtoralis. per glo. ⁊ doc. Et idẽ ex offõ põt
baptizare: ⁊ nullus alius põt baptizare ex officio: ⁊ etiaȝ
ex nc̃citatẽ nullus alius põt baptizare q̃n peccet. de cõ.
di. iiij. c. cõſtat. ⁊ c. ſcũm. Nã q̃̃uis iſta ſint corꝑis miſti
ci: tñ habẽt depẽdẽtiã ad oꝑationẽ ſm̃ corpus dñi veꝝ
⁊ a caractere ⁊ ordĩe ſacerdotali ⁊ a ptãte clauiū. Et idẽ
multo magis eſt in ꝯferẽdis ordinib⁹ ſacris diaconat⁹
⁊ ſubdiaconatus: q2 iſti habẽt etiã actū ſuꝑ corpus dñi
verū: iſta ſũt verba ꝑfati ſci Tho. in locis ꝑdictis. vñ in
his dãdis nõ tm̃ cõſiderat̃ plenitudo ptãtis pape ꝯcedẽ
tis q̃̃ ordo uel caracter per dantẽ uel q̃rentẽ ordiare: ut
in. c. j. v̄. ⁊ h̃ vtiq; ſacr̃m vbi ſolū ꝑſbyteri habẽt ex inſti-
tutiõe xp̃i ordinãdi facultatẽ: ut ⁊ ipſe ordinẽ ⁊ caracte
rẽ ſacerdotalẽ hẽat qui q̃rit aliuȝ ordinare: ita not. dicit
etiã Hugo: cū igit̃ diaconi ⁊ ſubdiaconi ⁊ alij ĩferiores
clerici ñ hẽant ordinẽ ⁊ caracterẽ ſacerdotalẽ: nec ptãtẽ
clauiū vr̃ ꝙ eis inferiorib⁹ papa ẽt ex plenitudine ptãtꝭ
nõ poſſit demãdare illa tñ q̃ cõpetũt ordini ſacerdotali
⁊ eius caracteri: ſiue cõcernãt corpus dñi veꝝ ſiue miſti
cū in oꝑationib⁹ per q̃s detur gr̃a. Naȝ iſti inferiores a
ꝑſbytero nõ ꝑficiũt corpus dñi veꝝ. Nõ ob. ſi dr̃ ꝙ ptãſ
tradita de ordinãdo videbit̃ fieri in vim pape ꝯcedentꝭ
ſic qñ papa ꝯcedit laico ſpũalia: ut. i. c. qḋ ſicut. de elect.
q2 qñ aliq̃s ad illud agẽdū eſt penitus inhabilis: tũc nõ
põt etiã facere alieno noĩe: ut no. in cle. religioſus. de ꝓ
cu. ⁊ c. iudex. ex offi. dele. li. vj. S; in alijs cõmiſſiõibus
nõ req̃rentibus ordinẽ uel caracterẽ ẽpaleȝ uel ſacerdo-
talẽ de neceſſitate laicus nõ eſt oĩno inhabilis ſicut ẽ in
habilis in req̃rentib⁹ ordinẽ ẽpalẽ ſiue ſacerdotaleȝ. Ex
q̃bus decidit̃ ꝙ papa nõ poſſ; demãdare alteri q̃̃ ꝑſby
tero ea q̃ ſunt ordinis ẽpalis: ſiue ꝯcernãt actū ſupra cor
pus dñi verū uel etiã miſticū gr̃am cõferentẽ. nec etiaȝ
poſſit inferioribus clericis demãdare ea q̃ ſunt ordinis
ꝑſbyteralis. vñ nõ põt demãdare diacono ꝙ ꝯficiat cor
pus xp̃i: uel cõferat ordines ſacros: l; collationẽ minoꝝ
ipſi poſſet demãdare: Et idẽ de alio inferiori clerico a ꝑ
ſbytero. Itẽ nõ põt demãdare alijs clericis a ꝑſbytero:
infra qḋ abſoluãt in foro pn̄iali: uel ex offõ baptizẽt: et
ita debet intelligi Inno. in. c. quãto. de ꝯſue. l; fateor ꝙ
ſi baptizaret ꝯferret̃ caracter a tali: q2 ius baptizãdi ꝯpe
tit cuilibet in neceſſitate: l; ſi alius a ꝑſbytero baptizaret
ex neceſſitatẽ peccaret: ut. d. c. cõſtat. ⁊ c. ſanctū. de cõſe.
di. iiij. Itẽ nõ põt cõmittere ut cõfirmẽt in frõte ſignan
do criſmate: q2 l; hẽant iſta relatiõȝ ſuꝑ corp⁹ dñi miſti
cū eccl̃ie in quo h; papa plenitudinẽ ptãtis: tñ nõ ꝯſide
ret̃ in iſtis gratiã conferẽtibus ſolū plenitudo poteſta-
tis: ſed etiã ordo ⁊ caracter debeat conſiderari quo me-

diãte demũ fieri debꝫ quia talis opatio habet depẽdentiam ab opatione ſup corpus dñi verũ vt dixi: ideo non poteſt fieri p aliũ ꝙ p preſ biterũ ⁊ habentẽ ordinẽ ⁊ caracterẽ preſ biteralem: igiẗ inferioꝛ a preſ bitero etiã de mandato pape non poteſt confirmare. Nõ obſtat ꝙ ꝗs videẗ agere tale ꝗle ipſe ẽ actu: ⁊ ſic laicꝰ ↄfirmatꝰ videretur poſſe confirmare: ⁊ diaconus diaconũ conferre quia hoc eſt verũ niſi requireret aliud inſtrumentũ vel alius miniſter quod nõ eſſet in agente vel apud agẽtem ſicut hoc caſu cũ requirat miſteriũ preſ biteri cũ hec ſecũdario habeant dependentiã a materia ↄcernente corpus dñi verũ: fateoꝛ tñ ꝙ h̃ oĩa vt dixi poſſet papa pſ biteris demãdare: licꝫ ſolũ cõpetant epis. Intueri autẽ modo opoꝛtet ſi in concernẽtibus corpus dñi myſticuꝫ et vbi confertur grã papa poſſit diſponere. ⁊ an ex cauſa papa poſſit auferre epo ius conferẽdi ordines: aut facultatem ↄficiẽdi criſma: ⁊ preſ bitero ex cauſa ꝙ ex officio non baptizet. Ad quod reſpõdeo ꝙ poteſt prohibere papa epo ex cã ꝙ nõ ordiet vtputa puerũ vł corpe viciatũ. vt in.c.vł nõ eſt cõpos. de tẽpo. ordi. ⁊ in toto ti. de cor. vici. Et ita ex cauſa poteſt prohibere ne criſma cõficiat: vł ꝙ ex officio nõ baptizet. Eſt tñ tunc dubiũ ſi hñs has ptãtes faciat cõtra mãdatũ pape: an conficiat criſma vel ordines cõferat aut baptizet. In quo de criſmate ⁊ ordine eſt atendendũ ꝙ interdũ iſta poſſunt cõpetere facienti ex delegatiõe pape ſolum accñtaliẗ: tunc oẽs doc. in.c quãto. de conſue. ↄcludũt ꝙ talis ꝓhibitio pape faceret ꝙ talis ↄtrafaciens nihil faceret. Uñ ſi papa delegaſſet preſ bitero vt ordinaret preſ biterũ vel conficeret criſma poſtea prohibuiſſet. talis ordinatio vel criſmatis ↄſecutio nullius eẽt momẽti. etiã vt ſi cõtra fiat: caracter non imprimatẗ. Sed qñ ꝓhiberet papa epm agentẽ qui faceret in virtute proprij ordinis ⁊ ex ptãte naturali: tunc in ſacr̃alibus impmentibꝰ caracterẽ nõ obſtante ꝓhibitõe imprimereẗ caracter. etiã in ꝓhibitõe pape fuiſſet eiꝰ decretũ neceſſariũ decernẽs ↄtra factũ irritũ ⁊ inane: vt in c. ꝓuida. ⁊ ibi glo. de elec. li. vj. ⁊ in cle. ĩ pleriſqꝫ. de elec. facit dictũ. c. vel nõ eſt cõpos. de tempo. ordi. tex. cũ glo. in. c. cũ ſm. de p̃ben. Rõ: qꝛ ſacr̃a q̃ p ſe ſoꝛtiũtur effectũ ſicut euchariſtia baptiſma cõfirmatio ⁊ ordo: Collatio etiã contra preceptũ ſupioꝛis qñ cõcurrit debita mat̃ia et foꝛma ⁊ agentis ⁊ patiẽtis intẽtio tribuit effectũ. et ſi in eis caracter imprimiẗ: etiaꝫ contra preceptũ ſupioꝛis imprimeẗ. de ſa. vnc. c. j. de bap. c. maioꝛes. no. glo. de cõſecra. diſ. v. c. manus. ⁊. ix. q. j. c. ordinatoꝛes. j. q. j. c. quid quidã. fateoꝛ tñ ꝙ licꝫ recipiat caracterẽ habebit ipſum in habitu ſed non in execütione: ⁊ hoc operaẗ decretũ irritãs. facit quod no. in. c. j. de ordi. ab epi. qui re. epiſ. vñ ſi eps confirmaret ꝓhibitũ caracterẽ impmeret idem ſi ordinaret: vt no. in dicto. c. j. de ordi. ab epi. qui re. epiſ. Nec obſtat ſi diciẗ in competẽtibꝰ epo ratione ordinis epalis vltra ordinẽ ſacerdotalem videẗ ſolũ eẽ illud qõ competit epo ſupra corpus myſticũ. Et ſic papa videtur hr̃e plenitudinẽ ptãtis. Uñ videẗ ꝙ ſi papa poſſit ꝓhibere epo ne conficiat criſma: vł ꝙ non ↄfirmet ſiue ordines conferat. Nam in his eſt attendendũ ꝙ aliqñ h̃ ꝓhibitio pape eſt in materia que habet actũ ſup corpus dñi verũ: ſic ẽ collatio ordinis pſ biteralẗ vel alteriꝰ ſacri ordinis. ⁊ ĩ his ꝓhibitio pape etiã cũ decreto nõ tollit impſſionẽ caracterꝭ: vt in. c. j. de ordi. ab epi. qui re. epiſ. no. in c. conſultationi. de tempo. ordi. ⁊. s̃. dixi. ⁊ ꝓbaẗ in. c. ij. de biga. Nam ſi ordinaẗ bigamus ordinaẗ cõtra ꝓhibitionẽ apłi: ⁊ tñ ipſi caracter impmiẗ: vt no. doc. ſm verã opinionẽ in dicto. c. ij. de biga. Rõ quia in his ad impediendũ effectũ plenitudo ptãtis pape nihil operaẗ: vt dicit prefatus Tho. in. iiij. ſen. di. vij. q. iij. arti. j. Et hoc qñ ꝓhiberet illũ qui haberet hãc facultatẽ ex ptãte ſibi naturaliẗ attributa rõe ſui ordis: ut qñ ꝓhiberet epum ordinare p̃ſbyteros. ſecus ſi ꝓhiberet habẽtẽ talẽ facultatẽ ex ptãte ſibi accidẽtaliẗ cõceſſa ⁊ nõ cõpetẽte ipſi nãliẗ: ut ſi ꝓhiberet preſbyteꝝ ordinare: uel ordines ſacroſ cõferre qñ hẽbat hanc ptãtem ex añti cõceſſiõe pape: qꝛ tunc oẽs doc. cõcludũt in dicto. c. quãto. ꝙ tũc ipedireẗ caracteris impſſio. Idẽ dico ſi papa ꝓhiberet aliquẽ ex officio baptizare: qꝛ lꝫ teneat ꝓhibitio ut ex officio baptizare nõ poſſit: ut no. Innoc. in dicto. c. quãto. ꝓut ipſũ intelligo: tñ ſi talis baptizaret cõtra ꝓhibitionẽ pape ⁊ quicũqꝫ alius qui contra precepta baptizaret talis eſſet baptizatus ⁊ haberet caracterẽ: licꝫ ſic baptizans cõtra p̃ceptũ pape peccaret. ⁊ hoc eſt qõ voluit Inno. quẽ doc. male reprehẽdũt: dũ dixit ꝙ papa põt ꝓhibere preſbyterũ ut ex officio nõ baptizet: volẽs ꝙ baptizãdo peccet: nõ tñ intellexit Inno. ꝙ talis nõ eſſꝫ baptizatus. Ratio: qꝛ ſi papa ſtatueret ꝙ baptizatus ſm foꝛmã euãgelicã: de qua Marci. ca. fi. nõ eſſet baptizatus hoc eẽt cõtra fidẽ: ut dicit Hoſti. ⁊ doc. in dicto. c. quãto. Naꝫ q̃uis papa poſſit diſponere de foꝛma baptiſmi: qꝛ illa eſt ab eccleſia introducta: ut no. in. c. j. de bapt. tñ nõ põt in toto tollere ſubſtãtiã foꝛme euãgelice: qꝛ hoc eſſet tollere in effectu baptiſma: ⁊ ſic vnũ de articulis fidei qõ eſt Cõfiteoꝛ vnũ ſcĩm baptiſma: ⁊ iõ nõ poſſet facere ꝙ baptiſma fieret ĩ vino ⁊ nõ in aqua. nec põt facere ꝙ caracter qui ĩprimiẗ ex tali foꝛma a quocũqꝫ cõferaẗ non ſit impſſus ⁊ nõ ſit baptiſma: ut no. in dicto. c. j. de ſac. vnc. Et iõ credo ꝙ ſi cõſuetudo pape in baptiſmate vellꝫ aliquã foꝛmã: uel papa ſua cõſtitutiõe gnãli aliqua vellet vltra foꝛmã euãgelicã ꝙ ſi eſſet ꝗs baptizatus preter foꝛmã illius cõſuetudinis uel illius cõſtitutõis generalis pape: dũmodo eſſet baptizatus ſm foꝛmã euãgelicã talis eſſet baptizatꝰ: ſꝫ foꝛmã euãgelicã: nõ ſi ſm antiquũ ritũ apłoꝝ qui baptizabãt in nõie xp̃i. Nam hodie foꝛte talis ſic baptizatꝰ nõ eſſet baptizatus: ut no. doc. in. c. j. de bap. ⁊ in. c. quedã. de cõ. di. v. Si autẽ ꝓhibitio pape nõ eſt in hñtibus actũ ſupra corpus dñi veꝝ: uel materiã eius ſiue in baptiſmate: aut ordinibꝰ ſacris: ſed in alijs habẽtibus relationẽ ad corpus dñi miſticũ: ut eſt ꝙ nõ cõſecreẗ epus: ſicut in caſu. c. ꝓuida de elec. li. vj. ⁊ in cle. in pleriſqꝫ. de elec. uel ut eps nõ cõfirmet aut cõferat minoꝛes ordines: tũc aut in tali ꝓhibitiõe eſt decretũ aut nõ. ſi nõ eſt ibi decretũ tũc factũ tenet impmẽtibꝰ caracterẽ nõ obſtãte ꝓhibitõe. ſꝫ ſi ſit ibi decretũ cũ ꝓhibitione: tũc ſi ſimpliciẗ eſt decretũ reddẽs irritũ ⁊ inane tũc etiã ꝓbabiliẗ dici põt ꝙ nõ impediaẗ caracterꝭ impſſio p no. ĩ dicto. c. ꝓuida. de elec. li. vj. ⁊ p no. in dicta cle. in pleriſqꝫ. de elec. Et opabiẗ mõ oppoſitio decreti ut ſit irrita ⁊ inanis ordinatio q̃ntũ ad executionẽ: ut ibi. ⁊ in c. j. de ordi. ab epi. qui re. epi. Sꝫ ſi papa exp̃ſſe ꝓhiberet ꝙ eps nõ poſſꝫ ↄfirmare vel minoꝛes ordines ↄferre vel aliũ epm ↄſecrare reddens exp̃ſſe irritã ⁊ inanẽ ordinationẽ decernẽs ꝙ p ipſã caracter nõ impmaẗ: tunc nõ video q̃re papa in iſtis hñtibꝰ relatõeꝫ ſup corpꝰ dñi miſticũ eccł̃ie. ⁊ in quibꝰ ipẽ habꝫ plenitudinẽ ptãtꝭ nõ poſſit impedire caracterꝭ impſſionẽ. ⁊ p h̃ ẽ tex. cũ ibi no. in. c. ad diſſoluẽdũ. de deſpõ. impube. ꝓſerti cũ h̃ impſſio caracterꝭ fiat ut. s̃. dixi ex iurꝭ diſpõne: ut no. Inno. ĩ. c. fi. de ſacra. nõ ite. vñ cũ ipẽ papa ſit ſupra ius põt ipſam caracteris impſſionẽ ex iuris diſpoſitõe venientẽ impedire. ⁊ h̃ ſatꝭ videẗ velle Guil. de mõte Laudu. in cle. in pleriſqꝫ. de ele. ſic intelligo no. in. c. q̃nto. de ↄſue. ⁊ h̃ ſũt va in ſacr̃alibꝰ impmẽtibꝰ caracterẽ. ſꝫ ſi eẽt actus ſacr̃alẗ imprimẽs ſolũ gr̃aꝫ nõ caracterẽ ut ẽ ſacr̃m euchariſtie penitẽtia: ⁊ tũc inficiẽte impedimentũ a papa inductũ gr̃a impediẗ maxie ſi defectꝰ ẽ notoꝛiꝰ. xxxij. di. §. veꝝ. lꝫ idẽ ſit ut dixi ĩ ſciẽte ĩhabilitatẽ ⁊ ꝓhibitõꝫ: ut no. Inno. õ hẽ.

c.fraternitatis.no.de ſciſma.c.j.hec vera ſunt ꝑterq̃ꝫ in ſacro diuo neceſſitatis:ut eſt baptiſma qḋ ab eccl'a ĩ neceſſitate ꝑmittit̃ recipi a quocũq̃ꝫ in tãtũ ꝙ etiã ſi aliq̃s ſit ſpecifice ꝓhibitus baptizare:tñ qui ab eo recipiet ſciens etiã ꝓhibitioñe recipiet grãm ⁊ caracterẽ ut.ſ.dixi ⁊ tenẽt Hoſti.⁊ doc.in.d.c.q̃to.de ↄſue.loquoꝛ qñ recipit in neceſſitate ſciẽs ꝓhibitionẽ ut baptizatus recipiat caracterẽ ⁊ grãz.ſed ſi faceret ſe baptizari nõ iminẽte neceſſitate:forte qꝛ poterat aliũ idoneũ adire ⁊ voluit ab iſto quẽ ſciebat ꝓhibitũ baptizari:tunc nõ reciperet gratiã:qꝛ peccaret.ita intelligit Inno.c.fraternitatis.de hereti.Quedã aũt ſunt cõpetẽtia ex ꝑtãte ordinaria in ſpũalibus nõ ſacramẽtalibus:⁊ in his quis poſſit ſuperioꝛ ꝓhibere:⁊ an valet actus ↄ̃ ꝓhibitionẽ ſupioris:dic ut in.c.j.⁊ ibi glo.not.de iur.pa.in cle.Sꝫ qꝛ.ſ.dixi ꝙ papa nõ veniẽdo cõtra ſtatuta xpi põt diſponere legi generali uel ſpãli in hñtibus relationẽ ſuper coꝛpus dñi verũ uel etiã miſticũ:Dubiũ inſurgit:an conciliũ uel eccleſia vl'is aut alij poſſent reſiſtere huic ſtatuto: In h' eſt dicẽdũ ꝙ ſi faceret papa ex iuſta ⁊ legitĩa cauſa:conciliũ aut alius nõ poſſet nec dꝫ reſiſtere. Si võ cã nõ ſubeſſet iuſta ⁊ legitĩa:tunc lꝫ teneat ſtatutũ cõditũ a papa ↄtra ſtatutũ eccleſie generale:tñ nõ eſt ei ꝑmittendũ:⁊ in h' eſſet ſnĩa cõcilij ſupꝛa papã:ut vult Inno.in dicto.c.quanto Nam lꝫ papa poſſit oĩa ex plenitudine ꝑtãtis:nõ tñ põt ea q̃ ipſi ſpãliter ꝓhibita foꝛent:uel que eſſent ↄtra fidẽ uel ſtatũ eccleſie gnãlis.quo vltimo caſu ⁊ ſi teneat diſpoſitio nõ eſt tñ ſibi ꝑmittẽda:ita dꝫ intelligi glo.Ioh.xxv.q.j.c.que ad perpetuã.⁊.c.ſunt quidã.igit̃ requirit̃ etiã tunc ſnĩa cõcilij:qñ vult cõtra ſtatutũ eccleſie gnãle diſponere.Et ideo doc.dicũt ut.ſ.pluries dixi:ꝙ papa nõ poſſet tollere q̃tũ ad clericos diſpoſitionẽ canonis.ſiquis ſuadẽte.xvij.q.iiij.fac.viij.q.j.§.ex his.⁊ ibi glo.⁊.j.q.iij.c.ex multis.⁊ de tẽpo.oꝛ.c.cũ dilectus.⁊ iõ q̃uis impoſitis etiã ↄcernẽtib' ſtatũ eccl'ie gnãlis:papa poſſit in aliquo cũ cauſa diſpẽſare:nõ põt tñ ſolus generalit̃ tollere per ꝑdicta.Et iõ q̃uis lege gnãli poſſꝫ epĩs tollere ea que ipſis cõpetũt rõne oꝛdinis epãlis vltra oꝛdinẽ ſacerdotalẽ:ut cõfirmare criſma cõficere ⁊ cõſecrare eccleſias:de quibus in dicto.c.q̃uis coꝛ epiſcopi.lxviij.diſtin.Item poſſet inducere ut.ſ.dixi ꝙ hec oꝛdini tñ ſacerdotali cõpeterẽt.Itẽ poſſet ſtatuere ꝙ duo tñ epĩ cõſecrarẽt epm̃:uel ꝙ vnus eps̃ cõſecraret ſolus:ut no.doc.in dicto.§.poꝛꝛo.lxvj.di.uel ꝙ ſacerdotes pſbyteri epũm cõſecrẽt:uel ꝙ pꝛeſbyter ex officio nõ baptizaret:uel in foꝛo penitẽtiali abſolueret.hec tñ nõ eſſent ipſi a cõcilio ꝑmittenda cã nõ ſubſiſtẽte legitima per ꝑdicta ⁊ per no.in dicto.c.q̃ ad perpetuã.⁊.c.ſunt quidã xxv.q.j.⁊ per Inno.in dicto.c.quãto.de ↄſue. Ratõ:qꝛ ꝑtãs pape eſt in edificationẽ non in deſtructionẽ.ij.ad Coꝛinth.c.xiij.⁊ pluries dictum eſt.⁊ quia xpus etiam nõ venit ſoluere legẽ ſed adimplere.Unũ tñ eſt notãdũ ꝙ lꝫ papa nõ cõſecratus epũs nõ poſſit epm̃ conſecrare q̃uis ipſe ſit papa:tñ põt demãdare alijs epĩs ꝙ ↄſecrationẽ faciãt:qꝛ actus demãdandi eſt iuriſditionis ⁊ nõ oꝛdinis:quã iuriſditionẽ ſtatim hꝫ cũ electus eſt papa xxiij.di.in noĩe dñi. Sĩl'e dicimus in epõ ↄfirmato ſed nõ cõſecrato:qꝛ lꝫ nõ poſſit oꝛdinare uel degradare pꝛeſbyteros.iij.q.vj.c.q̃uis.⁊ duobus.c.ſeq.tñ põt ꝓnũciare oꝛdinandũ clericũ uel degradãdũ.ar.l.iiij.§.duas.de dam.infec.ff.de offi.eius cui mã.eſt iuriſdi.l.j.§.ut poſſeſſio:vbi demandat̃ cognitio ĩmiſſionis ſiẽde:quia eſt iuriſditõis ⁊ ꝓnũciare in poſſeſſione ponendũ:licꝫ ipſe nõ poſſet ꝓnũcians ponere.Et ideo cum cã credo ꝙ poſſet demãdare pꝛeſbyteris tribus ꝙ cõſecrarẽt epm̃:licꝫ ipſe papa nõ poſſet nõ cõſecratus epũs:ul' pꝛeſbyteri tales nõ eſſent epĩ per iam dicta:lꝫ aliqui theologi dicunt cõtra. Uideamus mõ ſi papa poſſit diſpenſare in matrimonio per verba de p̃ſenti cõtracto:dubiũ facit verbũ diuinũ:Quos deus cõiunxit nemo ſeparet.Mathei xix.ca.⁊ in.c.inter coꝛpalia.de tranſla.pꝛela.In ↄtrariũ facit:qꝛ papa ſeparat matrimoniũ per vba de pñti cõtractũ:cũ permittit alteri cõiugaliũ trãſire ad religionẽ:⁊ alterũ in ſeculo remanẽte poſſe cõtrahere:de cõuer.diu.c.ex publico. In hoc doct.cõcludunt ꝙ in matrimonio ſimplicit̃ per vba cõtracto:ſed nõ carnali copula conſumato papa põt diſpẽſare:ut no.de cõuer.cõiug.c.ex publico.ſed nõ in matrimonio iam carnali copula conſumato.Sed hic opoꝛtet inq̃rere de rõne.ſcḋo videre ſi h' deciſio ẽ ſimpliciter vera. Uideamus ad primũ que ẽ ratio ꝙ papa põt diſpẽſare in mr̃imonio ſolũ ꝑ verba de pñti cõtracto:ſed nõ de copulato ⁊ cõſumato carnali copula.glo.in.c.ex publico.de cõuer.cõiu.dicit ꝙ matrimoniũ nõdũ carnali copula cõſumatũ cõfirmatũ eſt ex introductiõe eccleſie ⁊ ſm̃ ipſius tñ inſtitutionẽ.cõſumatũ vero eſt ex diſpoſitiõe diuina:contra quã papa diſpẽſare nõ põt.Sꝫ iſta rõ ex duobus non placet. Primũ:qꝛ matrimoniũ per verba de p̃ſenti tñ contractũ q̃uis nõ cõſumatũ:nõ eſt ſolũ ex cõſtitutiõe eccleſie ſꝫ etiam eſt a deo:ſicut illud qḋ eſt carnali copula cõſumatũ Naꝫ matrimoniũ cõtractũ ⁊ cõſumatũ:⁊ aliud ſimpliciter ↄ̃ctũ nõ cõſumatũ nõ differũt inter ſe:niſi ſic eſſe et operari.ſꝫ operatio depẽdet ab eſſe.⁊ ideo ſi eſſe ſurgeret ſimpliciter a ↄſtitutiõe eccleſie:ita etiã ⁊ operari ſimpliciter ſurgeret ab eccleſie cõſtitutiõe.Et ſic ſm̃ hoc videret̃ ꝙ papa etiã de cõſumato per carnalẽ copulã poſſet diſpẽſare qḋ tñ videt̃ falſũ.Itẽ nõ eſt verũ ꝙ matrimoniũ ſit ex ſola inſtitutiõe eccleſie:cũ fuerit ante eccleſiã:ut pꝫ inſt.de iur.na.§.ius naturale.⁊.ff.de iuſti.⁊ iure.l.j.§.ius naturale.⁊ ꝓbat̃.j.di.c.ius nãle.⁊.xxvj.di.c.deide opponit̃.vbi ꝓbat̃ ꝙ nõ ẽ ex ſola inſtitutõe eccleſie ſꝫ a deo:⁊ qḋ ſuerit a deo:etiã illḋ qḋ ẽ tñ ꝑ vba de pñti ↄ̃ctũ.no.in.c.debitũ.de biga.vbi dicit̃ a deo iſtitutũ ꝑ illa vba que deo inſpirãte dixit ꝓthoplaſma nr̃ Adã cũ dixit:Hec eſt os de oſſib' meis:⁊ caro de carne mea ⁊c̃ ut not.de voto.c.j.li.vj.de biga.c.debitũ.⁊.xxxij.q.ij.in ſũma.Et tñ hec verba dicta fuerũt per ipſũ Adaꝫ ſtatim poſt excitationẽ eius a ſomno qñ deus interrogauit eũ que nam illa eſſet:⁊ ſic ante ↄmixtionẽ coꝛpoꝛeã:cũ coꝛpoꝛalis cõmixtio ipſis demũ demãdata fuerit:cũ dixit deus ipſis:Creſcite ⁊ mł̃tiplicamini ⁊ replete terrã.Itẽ ſecũda argumẽtatio nõ videt̃ vera:matrimoniũ carnali copula cõſumatũ eſt a deo:igit̃ papa nõ poteſt diſpẽſare:qñ ut.ſ.dixi ex cauſa papa põt cõtra ius diuinum diſpẽſare ſiue ipſũ interp̃tare:ut de ↄuer.cõiu.ex publico.no.Io.an.in.c.per venerabilẽ.qui fil.ſint legiti.Et in hoc caſu ꝙ contra ius diſponat:etiã quãdo eſt carnali copula conſumatũ:videtur tex.de diuoꝛtijs.c.quãto.⁊.c.gaudemus.vbi ſunt tex.qui dicũt ꝙ papa poteſt dirimere matrimoniũ etiam carnali copula cõſumatum:quãdo vnus infidelis ad fidem cõuertit̃:⁊ alter cõiugalis remanet in infidelitate:ita ꝙ nõ poſſit cõuerſus ibi habitare ſine cõtumelia creatoꝛis.Itẽ ex alio illud nõ eſt verũ ꝙ matrimoniũ ſit ex inſtitutione eccleſie:q̃uis ſolum per verba de pꝛeſenti contractũ:imo eſt de iure naturali:ut dicit glo.inſti.de iur.natu.in.§.ius naturale.⁊ in dicta.l.j.§.ius naturale.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ nota.j.di.c.ius autẽ naturale.qḋ pꝛobat̃ ꝙ ſi animaduertam' ſolũ aĩ motus ad ↄſentiendũ matrimonio.i.iſte motus aĩ ſit ad finẽ ꝓcreãde ꝓlis:ſeu ad finẽ carnalis cõiũctionis q̃ eſt de iure nãli:ut.d.c.ius nãle.g̃ ⁊ cõſenſus eſt iuris nãlis qui ꝑcedit cõmixtionẽ coꝛpoꝛeã:ita dicit Io.an.i.c.fi.§.vij.de heret.i cle.⁊ Inn.i.c.fr̃nitatis de frigi.⁊ male.⁊c̃.Qꝫ ꝓcreare ſit iuris nãlis ꝓbat̃:qꝛ nãliſſimũ eſt

pꝛoducere ſibi ſimile ⁊ cõſentire ad cõiũctionez uel ad
matrimoniũ ꝓpter cõmixtionẽ eſt iuris naturalis tan-
ꝗ̃ neceſſariũ aliquod pꝛeambulũ uel antecedens. Fate
oꝛ tñ ꝙ ꝓut iſte cõſenſus eſt in homie cum rõnis dicta
mine: qꝛ nõ ſit ſimplr voluntas ſed cõſenſus qui ẽ actuſ
electiuus ꝯſiſtens: nõ in ſimplici volũtate ſed intellectu
cum rõne matrimoniũ eſt de iure naturali gentiũ: quia
bꝛuta animalia nõ habent intellectũ: lꝫ habeant motuꝫ
⁊ inſtinctũ: ⁊ poteſt eſſe iuris naturalis diuini quando
nõ ſimpliciter cõſenſit qui ſolus cõſenſus ut dixi eſt iu-
ris naturalis cõis omnibus animãtibus: ſed ꝓut con-
ſenſit in vnam ſolam: ut perpetuo cũ ea ſit. iſtud eſt ius
naturale diuinũ ꝓcedens ex rõne naturali diuina. j. di.
c. j. qꝛ ut dixi ſupꝛa tertia qõne: an papa poteſt cõtra iu-
ra naturalia diſpenſare. Jus naturale eſt triplex ut ibi
dixi. ⁊ ideo dicit tex. de diuoꝛ. c. gaudemuſ. §. quia vero
ꝙ inimicũ eſt fidei xpiane virum habere plures vxoꝛes
imo iuri naturali cõtrariũ: cum ſcriptuꝫ ſit: Habeat vnꝰ
quiſq; ſuam: nõ dicit ſuas: ꝓpter foꝛnicationẽ euitãdã.
Et ideo papa nõ poſſet diſpenſare ut quis duas haberꝫ
vxoꝛes: qꝛ cõtra fidem papa nõ põt diſponere. xv. di. c. ſi
cut. ⁊ xxiiij. q. j. achacius. Eſt ergo matrimoniũ ꝓut ho-
mo mouet̃ ad eum ex ſolo cõſenſu motu ⁊ inſtinctu qd
eſt cum vir appetit mulierẽ ⁊ in eã cõſentit per ſolaꝫ cõ
mixtionẽ coꝛpoꝝ ſolum iuris naturalis: qd eſt etiã cõe
bꝛutis: ut dicit glo. in dicto. c. ius aũt. Naꝫ homo ut di-
cit phus 2° de aĩa: cum videat per ſeipſuꝫ perpetuari nõ
poſſe: querit perpetuari per ꝓpꝛiaꝫ ſpẽm: igit̃ naturali
inſtinctu ducit̃ ad pꝛolis pꝛocreationẽ ⁊ cõmixtionẽ cũ
muliere Secũdo cum eligit cõſentire in vnã ſolam cer-
tam: iſtud eſt iuris naturalis gentiũ diuini: ut ſit maris
⁊ femine certe cõiugatio qd nos matrimoniũ appella-
mus. l. j. §. ius naturale. ff. de iuſti. ⁊ iur. Quãuis ſocra-
tes ⁊ plato dixerũt ad bonũ politicũ eſſe vtile mulieres
eſſe cões: ut ꝓbatur. viij. di. in pꝛin. qd repꝛobat Ariſto
teles pˀmo politicoꝝ dicens ꝙ multa incõuenientia ſur-
gerent. Naꝫ qꝛ plerũq; in ciuitatibus oꝛiunt̃ diſcoꝛdie
q̃ tãto ſunt deteſtabilioꝛes quãto cõmittunt̃ in ꝑſonas
cõiunctas: magis expedit ergo certificari de filijs ne in
ꝓpꝛios parẽtes uel cõſanguineos cõtumelias inferant
ipſos ignoꝛãtes. Jtem ſequeret̃ vilificatio nobiliũ ⁊ ex
altatio viliũ. Unde nõ cõſeruaret̃ inter ciues amicicia
Nam ſm phum 3° ethicoꝝ: Pꝛopoꝛtionabile ⁊ equale
ſaluat amicitiã. ⁊ ideo bene cõſeruat̃: cum boni ⁊ nobi
les ſunt ſuper malos viles ⁊ ignobiles. Jtem qꝛ nõ con
tingit eſſe perfectã amiciciã in multis ꝑſonis ſm phm
viij. ethicoꝝ. Jteꝫ ſi filij reputarent̃ cões ⁊ eſſent ignoti:
nemo quaſi diligeret aliquẽ tanꝗ̃ filium: qꝛ opoꝛteret
ꝓpter diligere ſuos ꝙ omnes alioꝝ filioꝝ diligeret. vn
de ſm phm 2° politicoꝝ velle ꝙ aliquis ꝓpter paucos
quos ſuos filios ſuſpicat̃ diligat multos: eſt paruꝫ mel
lis ponere in multa aqua: ꝙ ſi fiat non cauſabit̃ aliqua
dulcedo: ſic ñ eſſet feruens amoꝛ patris ad filioſ. nec ha
beret̃ debita cura filioꝝ: ut dicit Jo. an. in mercuri. c. ſi
ne culpa. de iurciuran. Jtem induceretur incõtinentia:
qꝛ vix cum vna põt cõtinere aliquis: ergo foꝛtius non
poſſet cum pluribus. Jtem ſurgeret abuſus ut filiꝰ ma
trẽ cognoſceret uel ſoꝛoꝛẽ ⁊ parẽtes plerũq; filias: exqꝰ
ſe inuicẽ nõ cognoſcerent. Eſt ergo ut dixi matrimoniũ
ꝗ̃tum ad cõſenſũ in certam ſolã vnicam de iure natura
li diuino ꝗ̃tum ad cõmixtionẽ ⁊ motũ ⁊ ꝓcreanduꝫ iu
ris naturalis cõis etiã bꝛutis ꝗ̃tum ad ſolẽnitatẽ de iu
re canonico: ut de ſpon. c. pe. de ſpon. duo. c. j. Et idẽ cuꝫ
ratificat̃ per ſacramentũ baptiſmi: de diuoꝛ. gaudemus
⁊ c. quãto. uel reſpectu graduũ ꝙ nõ fiant matrimonia
hodie infra quartũ gradum: de cõſang. ⁊ affi. nõ debet:
Nõ eſt igit̃ vera ratio ꝙ papa diſpenſet ſolũ in ꝯtracto

per verba de pñſenti: ex eo ꝙ ſit ex ſola inſtitutõe eccleſie
⁊ cõſumatũ ſit ex inſtitutione dei: qꝛ ut dixit etiã in con
ſumato nõnunꝗ̃ pꝛouidet eccleſia ipſũ ſeparãdo diuoꝛ.
gaudemus. ⁊ c. quanto. Quare glo. in dicto. c. ex publi
co. aſſignat aliam rõem dicens ꝙ ſignificatus matrimo
nij in eccleſia eſt duplex. Pꝛima ſignificatio eſt in ſola
cõiunctione animoꝝ: cum ſolũ matrimoniũ cõtrahũt ꝑ
verba de pñſenti. Nam hic cõtractus ſignificat vnitatem
in ſpiritu inter deuꝫ ⁊ fidelẽ animã que vnitas ſepe diſ
ſoluit̃ peccato interueniente: qꝛ cum quis peccat ſoluit
vnionẽ anime ſue fidelis quã habet cum deo. Sed int̃
ceſſio copule carnalis in matrimonio ſignificat vnitatẽ
cõſiſtentẽ inter xpm ⁊ eccleſiã per aſſumptionez carnis
humane in vtero virginali: ut in. c. debitũ. de biga. et ſic
ſignificat rem inſeparabilẽ. Et ob hoc dicit aplus ꝙ ma
trimoniũ erat magnũ ſacramẽtũ in eccleſia dei: dicto. c.
debitũ. ⁊ volunt dicere ſacramentũ. i. ſacre rei ſignũ. vn
de ſignificatũ eſt inſepabilis: ita ⁊ ipſuꝫ matrimoniuꝫ ſi
gnificans. vnde matrimoniũ cõtractũ ſolũ conſenſu: qꝛ
nõ ſignificat rem indiſſolubilez: imo rem que quotidie
diſſoluit̃. ⁊ põt diſſolui a papa cauſa ſubſiſtente: qꝛ ma
trimoniũ quatenus eſt res ⁊ nõ ſacramentuꝫ põt diſſol
ui ſicut ceteri cõtractus. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. ſed
quatenus eſt ſacramentũ regulatur a natura ⁊ ſignifica
to ipſius rei ſignificate. ut no. xxvij. q. ij. c. qua ꝓpter. vn
de ſicut xpus ⁊ eccleſia ſignificati in matrimonio ꝑ car-
nis cõmixtionẽ nunꝗ̃ ſepabunt̃: ita nec pꝛedictũ matri
moniũ carnali copula cõſumatũ. Ratio eſt etiaꝫ: qꝛ ma-
trimoniũ ꝓut cõſiderat̃ in eo carnalis copula cõſiſtit in
facto ut ſint cõmixti uel nõ: ſed papa nõ poteſt facere ꝙ
facta nõ ſint facta. xxxij. q. v. ſi paulus. Et dixi in qõe: an
diſpenſet cuꝫ bigamo. facit. l. in bello. §. facte. ff. de cap.
Diſſoluit ergo papa ipſũ ante cõmixtionẽ ꝙ ꝯiugibus
cõſentiẽtibus poſſet papa diſſoluere ex quacũq; cauſa
legitima: utputa ſi alter iugaliũ eſſet ꝓfugus ⁊ bãnitus
poſſet papa ante cõmixtionẽ diſſoluere ſꝫ nõ poſt. Nec
ob. pꝛedictis tex. in. c. quanto. de diuoꝛ. ⁊ c. gaudemus.
vbi papa diſſoluit etiam carnali copula cõſumatũ. Nã
ẽt ꝯſumatũ põt papa dirimere certis cauſis Pꝛimo dei
reuelatione: ut in dicto. c. quanto. ⁊ c. gaudemus. de di
uoꝛ. no. de cõuer. cõiug. c. ex parte. qꝛ matrimoniuꝫ infi
deliũ conſumatũ dirimit papa dei reuelatione ⁊ in au
gmentũ fidei. vel dico ꝙ licꝫ inter infideles ſit verũ mri
moniũ: tamẽ nõ eſt ratũ. i. indiſſolubile ſicut eſt inter fi
deles. Et eſt ratio: qꝛ nõ eſt ſacramentũ. ⁊ ideo pꝛout eſt
cõtractus ⁊ nõ ſacramentũ diſſolui põt: qꝛ baptiſma eſt
ianua oĩum ſacramentoꝝ: ut in. c. ſi. de pꝛeſby. nõ bapti.
ideo ſuper ipſo tãꝗ̃ ſuper ſolido fundamẽto matrimo
niũ ſuperueniẽs nõ diſſoluit̃ etiam ſi alter iugaliũ effi
ciat̃ hereticus ex quo ſit maioꝛ ꝯtumelia creatoꝛi ꝗ̃ qñ
remanet in ſua pꝛima gẽtilitate: ut eſt tex. i dicto. c. quã-
to. ⁊ c. gaudemus. de diuoꝛ. qꝛ ſacramentũ fidei lꝫ quis
efficiat̃ apoſtata nunꝗ̃ admittit̃. ſed ante baptiſma ſa-
cramentũ matrimonij nõ eſt ita firmatũ: qꝛ ſine funda-
mento ſacramenti baptiſmi. j. q. j. c. cum paulus. etiã po
teſt quodãmodo dici cõtractus nõ ſacramentũ: ideo po
teſt a papa dirimi ex cauſa. Jteꝫ hoc caſu in matrimõio
gentiliũ ſiue iudeoꝝ ceſſat illud ſignificatũ ꝙ matrimo-
niũ ſignificet vnitatẽ cõſiſtentẽ tunc inter xpum ⁊ eccle
ſiam: uel aſſumptionẽ carnis humane in vtero virgina-
li: qꝛ cum ipſi negent xpi incarnationẽ eoꝝ matrimoni-
um nõ poteſt iſtud ſignificare: ⁊ ideo cũ nõ ſignificet rẽ
indiſſolubilẽ nimirũ ſi diſſolui põt. Nec ob. ſi dr̃ apud
gẽtiles matrimoniũ eſt ĩdiſſolubile: qꝛ illa verba: quos
deus cõiunxit ⁊c. xpus dixit iudeis: ut de cõſang. ⁊ affi.
c. de infidelibus. Jtem indiſſolubilitas fuit in ſtatu in-
nocentie in matrimonio pꝛimi parẽtis: ut in. c. j. de voto

li.vj. Nam fateor ꝙ eſt indiſſolubile niſi a deo ⁊ ſic a pa
pa qui loco dei eſt in terris pōt diſſolui: ut in.c.j.⁊ per
totum de tranſla.p̄la. Et ſi dicis hec rō militat in matri
monio cōſūmato: dic ut dicam in ꝓ prima qōne articulo
ij. Ex quib⁹ concludit̄ ꝙ matrimoniū carnali copula cō
ſūmatum poſt baptiſma nulla de cauſa a papa pōt diri/
mi: nam eſſet facere contra precepta dei qui dicit: quos
deus cōiunxit homo nō ſeperet. Sed contractū ſimplici
ter ꝯſenſu pōt ex cauſa dirimere vel etiā cōſūmatū: ſed
ante baptiſma cauſa ſubſiſtente cū nō pōt cōuerſus co/
habitare ſine cōtumelia creatoris. Et iſta faciūt ad que/
ſtionē an papa pōt cum filio regis monacho diſpenſare
ut cōtrahat matrimonium ſaltem ad tempus valeat do
nec maſculū ꝓcreet. Et iſtam qōnē ſic formo. Rex fran/
cie habens vnicū tm̄ filiū monachum ſupplicauit pape
ut cū hoc filio diſpenſaret ꝙ poſſit matrimoniū contra/
here ne deficeret regno regalis ꝓles papa cum ipſo diſ/
penſauit ꝙ poſſet matrimoniū contrahere qd̄ tm̄ dura/
ret donec filiū maſculū ſuſciperet ⁊ nō ampli⁹. In hac
igit̄ diſpenſatione dubitat̄ ſi tenuit vel tenet huiuſmōi
diſpenſatio ꝑ qua examinanda tria p̄ncipaliter intuen/
da ſūt. Primum an papa pōt in voto ſolēni continentie
cū monacho diſpenſare. Secundo dato ꝙ poſſit ſuꝑ vo
to cōtinentie diſpenſare an potuit ſtatuere ꝙ tale matri
moniū ſub tali conditione cōtraheret̄ ꝙ duraret donec
filium maſculum ſuſciperet. Tertio dato ꝙ nō potuerit
taliter ſtatuere an valeat ſimpliciter diſpenſatio ꝙ poſ/
ſint cōtrahere nō obſtante voto continentie reiecta illa
expoſitione conditiōis ꝙ duret vſqꝫ quo filiū maſculuꝫ
ſuſciperit vel ī totū vitiet̄ diſpenſatio. Suſcipio pri/
mū dubiū an papa poſſit in voto continētie diſpenſare
cum monacho ⁊ in hac qōne īuenio beatū Thomā ſen/
tire ꝙ nō poſſit contra ſnīam omniū canoniſtaꝝ videa/
mus igit̄ quis melius ſentit: videt̄ ꝙ papa nō poſſit in
voto cōtinentie diſpenſare: qd̄ ꝓbatur ſic: vouens ſolen/
niter monachatū recipit quandā conſecrationē ⁊ bene
dictionē ita ꝙ deo efficit̄ conſecratus: ut.xxviij.diſ.de/
cernimus.⁊ in.c.preſbyterū ibi: bn̄dictio enī ſanctifica/
tionis traditio eſt ſed qd̄ ſemel deo cōſecratū eſt nō pōt
amplius ad humanos vſus conuerti ut in regula ſemel
deo: de regu.iur.li.vj.xij.q.ij.c.nulli liceat. xix.q.iij.c.q̄
ſemel.ff.de reli.⁊ ſumpti.fune.l.ſiquis ſepulchrū.§.j.de
conſecra.di.j.c.lingua cū ſimilib⁹ all̄. in dicta regula ſe/
mel deo. vnde videt̄ ꝙ ſi ſemel deo dedicatus eſt in ca/
ſtitate nō poſſit ꝑ hoīem ad actum matrimonij cōuerti.
Et hoc oſtendit̄ in ſimili in ep̄o qui ſuſcepit ordinē epi
ſcopalē q̄ etiā ex depoſitione pape licet perdat locū nō
ꝑdit ordinē ep̄alem: ut no.in.c.j.de ordi.ab ep̄i.q̄ renu.
epi. Oſtendit̄ etiā in preſbytero qui licet deponat̄ ſiue
degradat̄ nō amittit ꝓpterea ordinē p̄ſbyteralē licꝫ per
dat executionē. Et ideo etiā degragatus conficit corpus
xp̄i ſm̄ veraꝫ opinionē de qua in.c.ij. de cleri.excō.mi.
notat̄ in.c.degradatio de peñ.li.vj. Similiter p̄latus nō
pōt facere ꝙ calix cōſecratus nō ſtet ⁊ ſit cōſecratus cuꝫ
eſt integer: ut in auc̄.p̄terea.C.de ſacroſancta eccle. ergo
multo min⁹ hoc fieri pōt de hoīe conſecrato. Et ſicut pa
pa nō pōt facere ꝙ p̄ſbyter nō ſit preſbyter ſic nō pōt fa/
cere ꝙ monachus nō ſit monachus ſm̄ ſnīam beati tho
me qui deridet Uincentiū ⁊ Jo.q̄ dixerunt ꝙ papa pōt
facere de monacho nō monachum. Ex quo infert̄ ꝙ ali
quo ſemꝑ manēte monacho papa non poſſit ſecū ſuꝑ ꝓ
prio vel caſtitate diſpenſare q̄ hec adeo ſūt ānexa regu
le monachali.i.ſūt adeo de ſubſtātia monachatus ꝙ pa
pa nō pōt in iſtis diſpenſare: ut ī.c.cū ad monaſteriuꝫ in
fi.de ſta.mona.⁊ eſt rō q̄ eſſet velle ſimul ⁊ ſemel ꝑimē
ſubſtantiā ſubiecti ⁊ ipſū velle ſubſiſtere qd̄ ē īpoſſibi
le: vel eſſet ponere duas ꝯrias naturas ſiue ſubſtantias ī
eodē ſubiecto qd̄ nō eſt poſſibile. Nā ſubſtātia mona
chatus ꝯſiſtit in pauꝑtate caſtitate ⁊ obediētia: ut dicto
c.cū ad monaſterium. ⁊ de regula.ex p̄te. ex hoc enī dici
tur monach⁹ q̄ſi vn⁹ ⁊ triſtis.xvi.q.j.c.placuit. ꝙ vult di
cere q̄ non debet ſe ſecularib⁹ negocijs matrimonij vel
diuitiaꝝ implicare. Renūciat enim monachus ſeculo ſe
totalit̄ dei ſeruitio mancipando ⁊ ſic nō pōt ſtare cū ma
trimonio in quo incūbit neceſſitas alende ⁊ regēde con
iugis ⁊ ꝓlis. Et cū habeat cogitare ꝯiugat⁹ quō placeat
vxori minus que dei ſūt valet cogitare cū quaſi diuiſus
ī duo ſui plenā nō habeat poteſtatē ut ſcribit̄ ad Corin
theos.vij. circa fi.⁊ in.c.diuerſis fallacijs de cleri.cōiu.
⁊ ſic cū ꝑ matrimoniū dicat̄ diuiſus non cōpetit ſibi no
men monachi qd̄ eſt vni⁹ ⁊ triſtis. ut.ſ̄.dixi igit̄ diſpo
ſitio ꝯtraria cōtra ſubſtantiā monachat⁹ nō valet.l.cum
p̄cario.ff.de p̄ca.l.ſiquis ita heres inſtituat̄ in penultīa
charta.ff.de heredi.inſti. Et videt̄ expreſſum in.c.fi.de
condi.appo.⁊ dicā in tertia qōne infra ponēda. Nā ſub
lata ſubſtantia tollit̄ cōpoſitū etiā naturale ⁊ ciuile: dcō
c.fi.de cōdi.appo. igit̄ nō pōt apponi diſpoſitio contra
ſubſtantiā ꝙ valeat vel ſi valeret tolleret ipſū cōpoſituꝫ
vel ipſi aliā naturā attribueret.l.vbi mihi ita donatū.ff.
de dona.cā mor. Stat igit̄ ꝙ cū papa nō poſſit facere d̄
monacho nō monachū ut expreſſe dicidit glo.in.c.ij.de
condi.appo. ꝙ ꝑ cōſequens nō pōt facere ꝙ ꝯtrahat ma
trimoniū vel ꝓpriū habeat cū tūc nō eſſet monachus ſi
fieret contra ſubſtantiā monachat⁹ ut dixi.ſ̄. Secundo
ꝓbat̄ ſic ⁊ ſi inſtitutio monachat⁹ ſit de iure poſitiuo cū
oīs regula ſit īuenta ⁊ approbata ꝑ papā ut notat̄ ī.c.fi.
de reli.domi. ſolēnitas voti eſt de iure poſitiuo: ut in.c.
vno de voto.li.vj.tm̄ votum qd̄ emittit̄ in monachatu ē
de iure diuino. iuxta illud vouete ⁊ reddite vota veſtra
deo. ut in.c.magne.de voto igit̄ ꝯtra illud papa nō pōt
diſpēſare: ut.v.di.in p̄nci.⁊.vj.di.§.his ita.de reſti.ſpo.
lr̄as.p̄ſertim q̄ etiā eſt votū iuris naturalis: q̄ nil tam
naturale eſt q̄ꝫ pacta ſeruare vel obſeruare ꝓmiſſa: ut.l.
j.ff.de pac. contra qd̄ ius naturale papa diſpenſat: ut.v.
di.ꝑ totum ⁊.ſ̄.dixi. Tertio iſtud ꝓbat̄ in votis nō fit
diſpēſatio ꝓut ē iuris relaxatio ſed poti⁹ in eo fit cōmu
tatio in aliud maius vel eque bonuꝫ: de voto.c.j.⁊.c.ma
gne. ſed nō eſt reꝑire eque bonū ut eſt ꝯtinentia: ut ſcri
bit̄ eccleſiaſtici.xxvj. Omnis ponderatio non eſt digna
ꝯtinentis aīe ideo dicit̄ ꝙ nuptie replent mūdū: virgini
tas paradiſū.xxxij.q.j.nuptie. ⁊ ſola caſtitas ē que cū fi
ducia pōt deo aīas p̄ſtare: ut ī auc̄.de lenoni.§.ſancim⁹
coll̄.iij. Et nullā cōmutationē pōt hō dare ꝓ aīa ſua cū
ſit carior ⁊ p̄cioſior oībus rebus.xxiiij.q.ij.ca.ſi habes.
xij.q.j.c.p̄cipimus. Nā ꝑ cōtinentiā hō triūphat de do
meſtico inimico vel ꝑ ipſā hō ꝑfecte conſimilat̄ xp̄o ſm̄
puritatē corꝑis ⁊ aīe. Quarto ꝓbat executio voti fun
dat̄ ſuꝑ fidelitate quā hō debet deo in qua null⁹ poteſt
diſpenſare ⁊ iō in voto xp̄iane religionis qd̄ xp̄ian⁹ re
mittit ī baptiſmate ꝙ erit fidelis deo papa nō pōt diſpē
ſare: q̄ hoc votū eſt neceſſariū ad ſalutē ⁊ cū ī votis fiat
ut dixi cōmutatio nō ſimplicit̄ relaxatio: ut in.c.j.⁊ in.c.
magne.de voto ⁊ nō poſſit īueniri cōpenſatio cōdigna
huic voto: q̄ ſi auferret̄ fidelitas ab homine quā debet
deo. vel auferret̄ hoī baptiſma nō poſſet habere ſaluteꝫ
⁊ ſic cū nō poſſit habere dignā cōpenſationē igit̄ nō po
teſt in eo diſpenſari. ⁊ iō papa nō poſſet diſpēſare ꝙ q̄s
foret xp̄ianus ſine baptiſmate etiā faciēdo quodcunqꝫ
aliud bonū magnū. ſimilit̄ nec in voto ꝯtinētie qd̄ ſilit̄
nō videt̄ habere aliquā aliā dignā cōpenſationē ut di
xi.ſ̄. in tertio argumēto videt̄ ꝙ non poſſit diſpenſare:
q̄ in his que ſūt de lege nature ē in p̄ceptis p̄me tabule
que ordinant̄ directe ad dilectionem dei papa ⁊ hō diſ
penſare nō pōt: ſed tale eſt votū ⁊ ei⁹ implementū. Nā ē

actus latrie.i.ſeruitutis deo debite ſicut eſt ipſi ꝓmiſſa ſeruare ⁊ eſt de ꝑceptis ꝑme tabule ⁊ legis diuīe igit̃ ꝙ hec pacta nõ ſeruent̃ papa nõ põt diſpenſare. Quinto ꝑſuppoſito ꝙ monachꝰ eſſet de iure poſitiuo adhuc videt̃ ꝙ papa non poſſit in eo diſpenſare. Nã ꝗuis foret de iure poſitiuo tñ concernit ſtatutũ ⁊ ſtatũ vl̃is eccleſie contra qḋ ſtatutũ ſiue ſtatũ papa non poteſt diſpenſare ut.xxv.q.j.ca.ſunt quidã.⁊.c.que ad ꝑpetuã.⁊.c.contra ſtatuta.⁊.xxiiij.q.j.c.memoꝛ ſũ.Si enĩ beatus petrus talia nõ fecit nec attentauit ſimilit̃ ⁊ ſucceſſoꝛes attentare nõ debent al̃s ceſſaret petri ꝑuilegiũ.xxiiij.q.j.manet.

Sexto qꝛ monachus qui vouit caſtitatẽ deo nõ debet ipſi ꝓ quocũqꝫ magno alteriꝰ bono mẽtiri: qꝛ nullus ꝑducendus eſt ad ſalutẽ opitulante mẽdacio:ut.xxij.q.ij c.ꝑmũ.⁊.c.faciat.ſꝫ nõ implẽdo monachꝰ votũ deo mentiret̃ qḋ nõ licet ꝓ cuiuſcũqꝫ ſalute: qꝛ nullũ peccatũ debet homo facere vel ꝓ ſuo bono vel alterius:ut.xxiij.q.v.c.cũ homo. Nõ enĩ vult deus tale damnũ cũ tali lucro cõpenſari:ut.xxiij.q.v.dicat. Nec etiã debet quis crimẽ ſuũ alienis cõmodis impendere:ut.xlvj.di.ſicut nõ ſuo. ut hec pleniꝰ notãt̃.xiiij.diſ.c.qḋ ait. Ex quibꝰ infert̃ ꝙ cũ nõ liceat mentiri ꝓ quocunqꝫ alterius vel ꝓprio magno bono nec licitũ ſit peccare etiã venialit̃ ꝓ alteriꝰ ſalute ꝙ monachus ꝓ quocũqꝫ magno bono ſuo vel alterius non debet votũ ſuũ aliquo modo dimittere etiã iubente papa: qꝛ parendũ eſt deo celeſti ⁊ nõ pape hoc caſu.xj.q.iij.c.imꝑatoꝛes. In contrariũ facit qm̃ papa qui loco dei in terris eſt:ut in.c.j.ꝑ totum de tranſla.pla. videt̃ poſſe facere de re ſacra ipſam nõ ſacrã ⁊ ꝓphanam: ut videt̃ tex.in.l.continuus.§.cũ quis.ff. de ṽbo.oblig.⁊.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.eo.ti.⁊ ita no.di.in dicta regula ſemel deo de regu.iur.li.vj.põt enĩ auferre ꝑnceps ⁊ papa rei ſubſtãtiã ⁊ ipſi nouã attribuere C.de re.vxo.acti.l.j.iõ dicit̃ ꝙ de nihilo põt aliquid facere: ut.iij.q.vj.c.hoc quippe de cõſecra.di.ij.c.reuera. Ex quibꝰ videtur ꝙ ſi aliquo ſtante monacho nõ poſſit ſibi papa ꝓpriũ concedere vel facere ꝙ matrimoniũ cõtrahat: quia eſſet ponere naturã contrariã in ſubiecti ſubſtãtia cum poſſit monachi imutare naturã ⁊ ipſuꝫ de monacho nõ facere monachũ ſed regem. patet qꝛ facit euꝫ epm̃ de regula.c.licet.⁊.xviij.q.j.c.j.⁊.xvj.q.j.ne ꝓ cuiuſlibet.vbi ꝓbat̃ ꝙ monachus põt effici ſecularis clericus. Ex quibus infert̃ ꝙ ⁊ ſi papa forte nõ poſſet cum monacho exiſtente eo monacho facere ꝙ contraheret matrimonium tñ faciendo eũ ex cauſa nõ monachũ ſed regem poſſit ſibi ꝑmittere cõtrahere matrimoniũ ⁊ ꝓpriũ poſſidere ut dixerũt Jo.⁊ Vincentiꝰ. Secundo ꝓbat̃ ſic: licet papa nõ poſſit contra ius diuinũ vel nãle diſpenſare ꝑut diſpenſatio eſt iuris relaxatio.j.q.vij.ca.niſi rigoꝛ.⁊ notat̃ v.di.c.j.in ꝑn.⁊.vj.di.§.his ita.⁊ dixi.ſ.i qõne an papa diſpenſet contra ius diuinũ tñ diſpenſationẽ.i. iuris diuini interpꝛetationẽ facere põt vt ibi dixi.⁊ has inꝑpꝛetationes etiam in votis põt facere. Nã contra votũ papa diſponit: nã ſtatuit ꝙ qui vouit ſimplicit̃ ⁊ nõ ſolenniter caſtitatẽ ꝙ ſi contrahat matrimoniuꝫ ꝙ matrimoniũ teneat: ut in.ca.rurſus qui cle. vel vouẽ. Item illi q̃ ſimplicit̃ vouit caſtitatẽ dat̃ licentia matrimoniũ ꝯtrahendi cũ de incõtinentia timet̃: ut in.c.veniens qui cle. vel vouen. ſi igit̃ ſic diſpenſat̃ i voto ſimplici quare non debet etiã in voto ſolẽni idem poſſe ſtatuere cum apud deũ vtrũqꝫ votũ ſimplex vel ſolenne paris eſt potẽtie: ut dicto.c.rurſus. Nam votũ eſt cõceptio animi deliberatione facta ſm̃ Inno.in.c.ad noſtrã de regul̃.vel eſt alicuius boni cũ deliberatione facta ꝓmiſſio.xvij.q.j.c. de viduis.ſꝫ ergo votũ ſit iuris diuini vel nature ipſa tñ ſolẽnitas eſt iuris poſitiui: ut in.c.j.de voto li.vj. Quare videt̃ ꝙ nõ obſtante ſolennitate ſicut diſpenſat in voto ſimplici caſtitatis ita poſſit in voto ſolẽni cum talis ſolennitas ſit ut dixi a iure poſitiuo cum deus inter loquelam ſimplicẽ ⁊ iuramentũ aut aliaꝫ ſolẽnitatẽ nõ faciat differentiã.xxij.q.v.c.iuramenti. cũ igit̃ ſolẽnitas voti ſit a iure poſitiuo contra eã papa põt ſemꝑ cũ cã diſpenſare: ut no.in.c.ꝓpoſuit de conceſ.ꝑbẽ.⁊ iõ dicit Hoſti. ꝙ alterũ eſſet al̃s dicendũ vel ꝙ eccleſia erraret tollerando matrimoniũ contra votũ ſimplex qḋ tñ eſt falſũ imo eſſet hereticũ dicere.xxij.di.omis.vel opoꝛtet fateri ꝙ ſicut diſpenſat in voto ſimplici ita poſſit in voto ſolenni continẽtie diſpenſare. Et ꝙ teneat pape diſpoſitio circa vota etiam ſolẽnia: patet qꝛ ſtatuit ꝙ minoꝛ.xiiij.annis etiã ſi ſit al̃s doli capax vouendo ſe religiõi nõ obliget̃ de regu.ad noſtrã.⁊.c.poſtulaſti. Et tñ iſtud eſt contra ius naturale ꝙ doli capax ꝗuis minoꝛ nõ obliget̃ religioni qꝛ ſicut delinquẽdo ſe obligat diabolo: ut in.c.j.ḋ delic.pue.ita vouendo videt̃ ſe poſſe obligare deo. Nã de iure ciuili pupillus ⁊ ſi ciuilit̃ nõ obliget̃ ſaltem nãliter obligat̃: ut notat̃ in.l.j.ff. de noua. ſicut igit̃ papa hoc caſu interpꝛetat̃ votũ ut nõ teneat ꝓpter imbecillitateꝫ etatis ⁊ qꝛ interꝑtet̃ ibi nõ affuiſſe verꝰ ꝯſenſus q̃re ⁊ ſimiliter non poſſet papa interꝑtare in caſu maxĩe neceſſitatis ꝙ ibi votũ ſe nõ extẽdat. Et iõ dici debet ꝙ his caſibus papa nõ diſpenſat i voto vel in ꝑcepto iuris nãlis vel diuini ſed determĩat id qḋ cadebat vel cadere debebat ſub deliberatõe mentis humane ipſiꝰ vouentis que nõ potuit cũcta in actu voti ⁊ ꝓfeſſionis circũſpicere. vñ nõ eſt legẽ naturalẽ vel diuinã tollere ſed eſt interpꝛetari iſto caſu ipſã nõ ligare vel ꝓfitentẽ in hũc caſũ ſe non obligaſſe. Tertio clarũ videt̃ ꝙ ⁊ ſi papa non poſſit votum tollere põt tñ in meliꝰ ipſũ cõmutare: ut in dicto.c.j.⁊.c.magne.de voto.⁊ eſt rõ qꝛ ꝑferendũ maius bonuꝫ minoꝛi bono: imo peccat qui minꝰ bonum ꝑfert maioꝛi bono: ut in.c.licet de regul̃.in fi.de poſtu.ꝑla.c.iij. Sed q̃s ſani capitis diceret ꝙ ſi regnũ vnũ debet effici infidele ſi monachꝰ eoꝝ non fiat rex ⁊ contrahat matrimoniũ qḋ debeat ꝑferri ꝯtinentia vniꝰ monachi bono publico totius regni ⁊ bono xp̃iane religiõis cũ bonũ publicuꝫ ꝑuato ſit ꝑferendũ.vij.q.j.c.ſcias.⁊.c.mutationes maxime cũ pars debeat ſe exponere ꝓ toto ⁊ ſic ciuis q̃ eſt ꝑs ciuitatis vel regni ſm̃ ph̃m debet ſe ꝓ regno exponere. Et iõ ut dixi ꝓ cõi vtilitate põt monachꝰ effici eṗs ⁊ clericus ſecularis: ergo ⁊ rex ⁊ ꝯiugatꝰ ⁊ hoc poſſit inducẽ papa qui al̃s ꝓpter matrimoniũ poſt ꝯtractum dirimit ꝑcedens ſimplex votũ: vt in.c.memunimus qui cleri.vel vo.multo magis debet dirimere poſſe votum ꝯtinentie ꝗuis ſolẽne ꝓ cõſeruatiõe vniꝰ regni vel ꝓ magna pace Et ſi papa diſponit vniuerſalit̃ ꝙ q̃ vouit ſimplicit̃ poſſit cõtrahere: ut in.c.veniẽs qui cle.vel vo.quãto magis põt in voto ſolẽni cũ vnico ſolo diſpenſare cũ generalit̃ papa poſſit oẽs ſoluere ⁊ ligare.xxiiij.q.j.c.qḋcũqꝫ.maxime cũ monachus debeat ſe totũ in holocauſtũ offerre deo ut ei ſeruiat in eo qḋ ipſi magis placet ſed pꝛe oībꝰ placet deo creaturã rõnalẽ ſpiritualit̃ ⁊ tꝑaliter cõſeruari ꝓ qua ⁊ ipſe moꝛtẽ ſubijt tꝑalẽ ⁊ aĩam ſuaꝫ poſuit ut in.c.j.de homici.li.vj. Et idẽ ꝙ dico de ꝯtinẽtia ⁊ matrimonio dici debet de ꝓpꝛio habẽdo. Quid enĩ ſi regnuꝫ vult ſe tradere ĩfidelibꝰ ⁊ apoſtatare niſi monachꝰ regnũ ſuſcipiat in ꝓpꝛietatẽ ſuis filijs ⁊ heredibꝰ relinquendo certe ſtultũ videret̃ ꝙ in hoc caſu papa nõ poſſet diſpenſare ut tale regnũ in ꝓpꝛietatẽ monachꝰ teneret cũ in oĩ voto debeat intelligi niſi aliter deo placeat: ut in.c.ſcriptura de voto. ſed credendũ eſt ꝙ de voto plus placet ꝙ faciat contra votum ſi ſubeſt maioꝛ vtilitas qꝛ nõ dicitur cõtra facere ex quo facit pape auctoꝛitate q̃ loco dei ẽ in terris de trãſla.ꝑl.c.j.ij.⁊ ꝑ totũ.ꝑſertim qꝛ in votis ſemꝑ intelligit̃ excepta auctoꝛitas pape: ut i.c.cõſtitutꝰ

de reſcrip. ⁊. in. c. veniētes de iureiurā. ⁊ i. c. j. de voto. qꝛ
modo diſpēſatio ē debita cū timet de ſcandalo vel mul
torū ſtrage. l. di. c. ut cōſtitueret. Et qꝛ mr̄imoniū ꝯtrahē
do dicit caſte viuere iō nō dicit ꝯtrahēdo venire cōtra
votū. xxi. di. nicena. Quarto papa abſoluit quē a iura
mento qđ preſtat deo qñ eſt cā ut in. c. quāto de iureiu
ran. ⁊ ex cā legitima qñ ex obſeruatiōe ſequeret ſcanda
lum incōportabile vel qñ maluꝫ ſequeret in multos: ut
dicto. c. quāto. vel qñ fit cōmutatio in bono meliori ipſi
bono iurato: ut no. in. c. ij. de iureiuran. ſi igit abſoluit a
iuramēto. xv. q. vj. c. auctoritatē. quanto ergo magis a
voto cū magnū ſcandalū formidat: de cele. miſ. c. de ho
mine. Quinto iſtud pbat: qꝛ in ſolēnitate voti interue
nit etiā paupertas ⁊ obediētia ⁊ tñ cōtra iſta duo papa
pōt diſpenſare patet cū ab obediētia abſoluit monachū
eū faciēdo epm: dicto. c. licet de regu. ⁊. xviij. q. j. ⁊ faciē
do epm clericū: dicto. c. ne p cuiuſlibet. xvj. q. j. Si igit
in his duob⁹ diſpenſat nō obſtante ſolennitate voti q̄re
nō ⁊ in hoc tertio videlicet in matrimonio ipſi licet diſ
penſare. Sexto papa diſpēſat in voto abſtinētie ſi ver
gat corpale piculū vouentis: ut in. c. ij. §. pe. ⁊ fi. de obſer
uatiōe ieiunio. ergo ⁊ forti⁹ in voto ꝯtinētie pōt diſpen
ſare cū monacho. nā monachus nil aliud interpretat q̄
vnus ſolitari⁹ ⁊ triſtis: ut. xvj. q. j. placuit. quicqd igit vl
tra iſta monachatui eſt inuentū eſt a iure poſitiuo cōtra
qđ papa pōt diſpenſare ut pluries dictuꝫ eſt. Ex quibus
videt concludi q papa poſſit contra votū ꝯtinentie diſ
penſare q̄uis etiā ſit ſolēne quid igit dicendū. Ego cre
do opinionē Iohānis ⁊ Uincentij fore verā ꝑ ea q ſtati
dicam nec ſimplicit ſto cū canoniſtis q papa poſſit cuꝫ
monacho exiſtente monacho etiā cā ſubſiſtēte diſpenſa
re q cōtrahat matrimonū vel ppriū habeat: ut dicto. c.
cū ad monaſteriū in fi. imo teneo q nō pōt facere q mo
nachus exiſtēs ⁊ pmanēs monach⁹ matrimonū cōtra
hat. Credo tñ q faciēdo eū nō monachū puta regē poſ
ſit cū eo ex cā diſpenſare ſine cā aūt nō. Quare pono has
ꝯcluſiones. Prima q ex cā legitima pōt papa diſpenſa
re q monachus nō ſit amplius monach⁹ ſed eps aut lai
cus princeps ſecularis aut cleric⁹ ſecularis ⁊ hanc ꝯclu
ſionē pbant iura in pmo argumēto ſecūde ptis inducta
Nō obſtant ꝯtraria in pma pte ⁊ in pmo argumēto in
ducta videlꝫ regula ſemel deo cū ꝯcordantijs: qꝛ illa re
gula intelligit q ab alijs q̄ a pncipe nō pōt res ſacra ad
pphanos vſus cōuerti. ſed pnceps bñ pōt rem ſacrā p
phanā facere: ut. l. cōtinu⁹. §. cū quis. ⁊. l. inter ſtipulan
tem. §. ſacrā de vbo. obli. ⁊ ita tenēt oēs doc. in dicta re
gula ſemel deo Di. Io. an. ⁊ Archi. Nō obſtat id qđ di
cit de epo ⁊ pſbytero qui etiā ex mādato pape non pōt
deſinere eſſe epus vel pſbyter: qꝛ pmū hoc nō eſt ita ex
peditū. Nā bartholome⁹ brixi. Hoſ. ⁊ multi tenent q ſa
cerdos ita poſſit pūari ordine ſacerdotali auctoritate pa
pe ut nō poſſit cōficere ſacramēta p tex. l. di. c. accedens.
ibi ſacro ordine priuatū ad idem. c. ut cōſtitueret ea di.
ibi ad clericatū redeat. ⁊. xxiij. q. viij. clerici. ⁊. lxxxj. di. c.
dictū. Et de hoc videt caſus. j. q. j. §. opponit. verū eſt tñ
q Hugutio vult contradicēs q ordo ſemel habit⁹ vlte
rius āmitti nō pōt etiā morte: ⁊ eſt rō iſto caſu qꝛ in da
tione ordinis imprimit caracter qui eſt indelebilis ita
q etiā morte nō extinguit cū aīe imprimat. j. q. j. q qđā
ꝟ. ſi forte. ⁊ oīa pcedentia iura ⁊ ſilia que dicūt q degra
datus nō habet ordinē intelligūt. i. executionē ordinis
⁊ priuilegiū ordinis pſbyteralis. Et iō degradatus ſi ce
lebrat q̄uis peccet ꝯſecrat corp⁹ xpi: ut notat. ix. q. iij. in
ſū. ſed hoc eſt pter caracterē impreſſum aīe qui deleri
non pōt. xxxij. di. §. verū. ⁊ p hac ſnīa videt tex. in. c. j. §.
vna de ſū. tri. a ſenſu cōtrario ſed vbi nō eſt caracter ſed
eſt tñ ſimplex bñdictio vel ſanctificatio illa bñ tolli pōt
ut. ſ. dixi: qꝛ eccleſia ⁊ papa pōt tollere ſanctificationeꝫ
quā ꝯtulit ut. ſ. dixi. Ex quo infert contra ſnīam bea
ti Thome q monach⁹ pōt fieri de monacho non mona
chus ita q efficiat ſecularis ſm ſnīam Io. ⁊ Uincentij
⁊ hec oīa ut dixi ſūt vera cā legitima ſubſiſtēte maioris
boni. Nec ob. q nō eſt melius aliquid ꝯtinētia ⁊ nulla
pponderatio eſt digna aīe cōtinentis. Nā iſte tex. debet
exponi ut ibi dicit glo. nā p pōderatiōe ibi accepit opes
mūdi ⁊ ſapientiā ſecularē quib⁹ eſt melior cōtinētia nō
aūt q nō ſint alia meliora ꝯtinētia. Nā martyriū eſt me
lius ꝯtinētia. vñ aureola martyrū melior eſt q̄ virginū.
Itē bona aīe ut cōtemplatio ⁊ oratio ſūt meliora bonis
corpis ⁊ magis nos deo cōformant ⁊ tñ in voto contem
plationis ⁊ oratiōis papa diſpenſat vñ ſola ꝯtinētia nō
eſt ſufficiēs cā phibitiōis diſpenſandi: nā ad Corinth.
viij. apoſtolus incitat nos ad cōtinentiā pter cōtēpla
tionē dicens q nō cōiugati cogitant que dei ſunt coniu
gati vō minus de deo cogitāt de cle. cōiuga. ca. diuerſis
fallacijs ſꝫ finis. i. cōtēplatio ē potior cōtinētia que ē ad
finē eius ut vult phus pmo ethicor vel intellige illā au
ctoritatē nulla pponderatio ⁊c. q loquat de aīa xpi de
ſponſata in ſpūali ſapiētia ⁊ ſm primaꝫ expoſitionē illa
auctoritas vult q p opibus mundi ñ debet āmitti bonū
cōtinentie nō tñ tollit quin poſſit cōmutari in actu ma
ioris meriti puta in ſalutem regni vel ptis xpianor. Ad
id qđ dicit q nullā cōmutationē pōt hō dare p aīa ſua
dico q ex hac cōmutatiōe ſiue diſpenſatiōe nō perit aīa
imo ex obediētia meret monachus parēdo pape p ma
iori bono. Secūda ſit cōcluſio q papa nō pōt cōcedere
monacho exiſtenti monacho q cōtrahat matrimoniuꝫ
vel habeat ppriū: ut dicto. c. cum ad monaſteriū in fi. de
ſta. mona. Et eſt rō: qꝛ ſtatim q aliquid iſtor ſibi pmit
teret pderet monach⁹ ſubſtantiā ⁊ nomē monachi q ē
vnus ſolus ⁊ triſtis. Nō obſtant ꝯtraria: ⁊ pmo dū dici
tur q ſi eſt vn⁹ ⁊ triſtis hoc nō arguit q nō poſſit coniu
gari quare hoc nō ſit de eſſentia monachat⁹ q nō coniu
get monach⁹ ſed ſit ex inſtitutione eccleſie quā papa pōt
tollere: ut in. c. pponſuit. ⁊ qđ ibi notat de cōceſ. pben. ⁊
qꝛ nubendo caſte viuit. xxxi. di. nicena. ⁊ ſic nō facit con
tra votū ut notat in. l. fi. C. de indic. vidui. qꝛ iō eſſentia
monachat⁹ arguit q nō cōiuget qꝛ ſi cōiugaret eſſet in
duo diuiſus nec eſſet vn⁹ ⁊ triſtis: ut in. c. diuerſis falla
cijs de cleri. cōiuga. Ex quo infert q ſi aliquis legat mu
lieri ſi ſola caſte viuat q ſi nubit nō habeat legatū: quia
nō viuit ſola caſte. ſecus ſi ſimplicit diceret ſi caſte viuat
qꝛ nubendo caſte viuit ⁊ legatū debet habere ut dixi in
dicta. l. fi. de indic. vidui. tol. Nō obſtat ſi dicitur mona
chus ē de iure poſitiuo ⁊ regl'a oīs ut. ſ. dixi qꝛ iſtud ar
gumentū cōcludit q monachus pōt a papa tolli ⁊ regu
la ⁊ ego fateor. Sed nō pōt papa facere q ſit monachus
⁊ cōiugatus vel habens ppriū: qꝛ tūc nō eſſet vnicus ſo
litarius ⁊ triſtis ⁊ ſic monach⁹ ⁊ eſſet ponere cōtrarieta
tem in ſubſtātia ſubiecti qđ papa nō pōt facere q eēt di
cere q vellet ⁊ nō vellet aliquē eſſe monachū qđ eſt im
poſſibile de dona. cā mortis. l. vbi mihi ita donatū. facit
de ſpon. c. tua. vbi eſt tex. q ſubſtātia nō cōſiſtit ſine ſua
forma ⁊ hoc eſt qđ voluit tex. in dicto. c. cuꝫ ad monaſte
riū in fi. dum dixit q iſta ſūt adeo ānexa. i. de ſubſtātia
regule monachalis q papa nō pōt diſpēſare. ſ. ut duret
regula vel talis duret monachus cū pdat tunc eſſentiaꝫ
⁊ ſubſtantiā p quā eſt monachus ⁊ iſte eſt verus intelle
ctus illius decretalis licet doc. aliter ſoluant dicentes q
nō licet pape. i. nō congruit pape ⁊ eius ordinarie pote
ſtati q ſoluat hoc verbuꝫ licentia qđ importat arbitriū
boni viri nō abſolutaꝫ poteſtatē: ut in. c. magne de voto
quaſi velint q de ordinaria poteſtate papa nō poſſit ſed
de abſoluta ſic. Sed ego credo q nec de abſoluta ptāte

poſſit dare licentiā monacho exiſtenti monacho ꝙ ma-
trimoniū contrahat ꝑ p̄dicta. Item doctores ipſi violāt
illum tex. cum dicunt ꝙ papa ibi nō potuit legem impo
nere ſucceſſori: ut de elec. c. innotuit. q2 hoc eſt dicere ꝙ
papa errauerit ibi qḋ eſt abſurdum ⁊ ideo teneo p̄cedē-
tem ſolutionē. Non obſtat ꝙ papa diſpenſat in votis
q2 fateor cōmutando ſubſtantiā de vno in aliū: ut dicta
l. vbi ita mihi donatum. ſed nō ꝙ ſubiectum poſſit ſtare
contra ꝓpriam ſubſtantiā a natura vel a iure ſibi attri-
butam: ut eſt tex. inſtit. de vſufruc. in. §. ergo. vbi contra
naturā rei ſenatus nō potuit conſtituere vſumfructum
in his que conſumunt̄ vſu ſed quaſi vſumfructū ꝑ cau-
tionē ſic papa nō poteſt cōtra naturā monachatus face-
re monachū ⁊ coniugatū ſed bn̄ pōt faciēdo eū deſinere
monachum facere eū coniugatū ⁊ etiam pōt cum cauſa
diſpenſare ⁊ nō aliter ut ſtatim dicam. Tertia ſit cōclu-
ſio ꝙ papa poſtq̄ȝ ex cauſa fecit de monacho non mona
chum tūc poteſt cum eodem ex cauſa diſpenſare ꝙ non
obſtante voto qḋ emiſit poſſit matrimoniū contrahere
vel ꝓprium ſibi acquirere ſine cauſa aūt nō poteſt. Nō
obſtant contraria ⁊ primo nō ob. tex. in. c. cum ad mona
ſteriū in fi. q2 intelligit̄ ut. ſ. dixi. Item nō obſtat illud
qḋ dicit̄ nihil meli⁹ cōtinētia ꝑ illa q̄. ſ. dixi. Nō ob. ꝙ
papa in votis nō diſpenſat. Nam quidā dicunt ꝙ abdi
catio ꝓprij ⁊ continentia ſunt de ſubſtantia regule mo
nachalis ex inſtitutione eccleſie ut. ſ. dixi contra quam
papa poteſt diſpenſare ſed iſta reſponſio eſſet vera quā
do quis ſimplicit̄ habet habitū nullo voto emiſſo conti
nentie ſed ſi vouit tacite vel expreſſe tūc licet inſtitutio
monachatus ſit de iure poſitiuo tamen poſtq̄ȝ emiſit vo
tum eſt de iure diuino ⁊ naturali ut dixi. ſ. in argumen
tis. Sed tunc reſpondet̄ ad iſta argumenta ⁊ ſimilia. Et
eſt premittendū ꝙ diſpenſatio ſumit̄ multis modis. pri
mo ꝓut eſt ſimpliciter iuris relaxatio. j. q. vij. niſi rigor
⁊ dicit̄ tunc diſpēſatio ꝓuida iuris cōis relaxatio ab ha
bente poteſtatem facta vtilitate ſeu neceſſitate penſata.
Vel diſpenſatio eſt rigoris iuris ꝑ eum ad quē ſpectat
canonice facta relaxatio: dicto. §. niſi rigor. ⁊. c. ſequenti
Secūdo ꝓut eſt iuris interpretatio ſiue declaratio: ut i
c. ij. de torneamen. Tertio modo ſumit̄ qn̄ eſt cōmenſu
ratio cōmunis ad ſingula ut de iureiuran. c. quintaual-
lis. lxxxv. di. nō ſatis circa mediū. Et ideo gubernator fa
milie dicitur diſpenſator: quia debet diſpēſare ſingula
ſingulis. Quarto modo dicit̄ qn̄ eſt vnius iuris relaxa-
tio ⁊ in aliud cōmutatio: ut in. c. j. ⁊. ca. magne de voto.
Primo caſu qn̄ eſt iuris relaxatio ſimplex hanc in voto
papa nō poteſt aliquid facere. Nam cū votum ſit de iu-
re diuīo ⁊ naturali ut. ſ. dixi papa nō poteſt ſimpliciter
remittere: q2 iura naturalia q2 ſūt incōmutabilia. v. diſ.
ꝑ totum. ⁊. vj. di. §. his ita. ſm̄ vō interpretationē tertiā
⁊ quartam an papa poſſit in votis facere diſtinguenda
ſūt vota. Quia quedā ſunt ſimpliciter neceſſaria ad ſalu
tem ut votum xp̄iane religionis quod emittit̄ in baptiſ
mate ⁊ in tali voto papa nō poteſt diſpēſare ſimpliciter
tollendo nec etiā cōmutando: q2 nō poteſt īueniri mai⁹
bonum cū ſine iſto quis nō poſſit eſſe ſaluus: ⁊ iō ut di-
xi in argumentis papa nō poſſet facere vl̄ diſpenſare ꝙ
ſine baptiſmo quis faciendo quotquot vellet bona ſal-
uus fieret vel xp̄ianus exiſteret. Item nō poſſet ipſum
interpretari vel declarare ſiue diſponere ꝙ aliter fieret
xp̄ianus q̄ȝ ſm̄ ea que diſpoſuit xp̄us ut dixi. ſ. in q̄ōne
an dans ordines contra ꝓhibitionē illos conficiat ibi.
Eſt tamen tūc dubiū aliqua ſūt vota que nō ſūt ſimpli-
ter neceſſaria ad ſalutem ſed ſunt ſuperogationis. i. ma
ius bonum agendū vel ad maius meritum acquirendū
iſta recipiunt diſpenſationē interpretationē ⁊ recipiūt
de quattuor interpretationib⁹ tres nam arrogatiuā ut

dixi ꝑ quam ſimpliciter tollant̄ talia vota iſtam nō pōt
facere papa qui nō tollit ſimpliciter ius diuinū aut natu
rale ſed interpretationē reſtrictiuam ſiue declaratiuam
vel verbor̄ expoſitiuā ſiue ampliatiuā iſtas in votis po
teſt facere ⁊ ideo etiam in ſolenni voto reſtringendo in
terpretat̄ ꝙ nō liget minorē. xiiij. ānis de regula. ad no
ſtram. ⁊. c. poſtulaſti. ⁊ dixi. ſ. in ſecūdo argumēto ſecū-
de partis. ſimiliter diſpenſat ampliatiue ut faciat mai⁹
bonum ⁊ ideo ſolēni voto aſtrictū vni ordini abſoluit
nō ſimpliciter ſed ut vadat ad regulam ſtrictiorē de re-
gula. c. licȝ ſimpliciter cōmutat in maius bonū nō tamē
ꝑegrinationis de voto. c. j. ⁊. ca. magne. rōne ergo maio
ris boni pōt interpretari votum tribus his modis inter
pretandi cū cauſa rōnabili qn̄ voto emiſſo pōt melius
īueniri: quia bonus melius reperit̄ ut. l. vbi aūt nō ap-
paret de verbo. obli. īmo plus dico ꝙ poſſet in his diſ-
penſare papa ꝑmittendo minus peccatum in ipſo eodē
qui nouit ut euitet̄ maius peccatum: ⁊ ideo ꝑmittit ꝙ q̄
ſimpliciter vouit caſtitatem ꝙ contrahat matrimoniū
qn̄ de incontinentia timet̄ ut eſt tex. in. c. veniens q̄ cle.
vel vouen. ſemꝑ loquor cū cauſa nam ſine cauſa nō poſ
ſet. Item dico ꝙ pōt ipſi eidē qui vouit ꝑmittere min⁹
malum ut in ipſo eodem vitet̄ maius: ut notat̄ in. c. oēs
leges. vbi in eodem ꝑmittit adulteriū ut euitet̄ homici
dium ſed non credo ꝙ poſſit alteri ꝑmittere ꝙ peccaret
minori peccato ut euitaret̄ vouentis tertij maius pecca
tum ꝑ notata. xiiij. di. c. qḋ ait. ⁊ dixi. ſ. in finali argumē
to p̄me ꝑtis. Nō obſtat ꝙ ſit act⁹ latrie ⁊ ſeruitutis deo
debite votum: ⁊ ſic papa nō diſpenſat: q2 dictio ꝙ inter
pretatur an caderet illud ad quod votum querit̄ exten-
di ſub deliberatiōe mentis vouentis ut dixi. ſ. in argu-
mento ſecūde partis. Ad illud qḋ concernat ſtatum aut
ſtatutū vniuerſalis eccleſie ⁊ ideo nō poſſit papa diſpen
ſare: reſpondet̄ ꝙ cū cauſa pōt ut dixi. ſ. in q̄ōne an con
tra ſtatum vel ſtatutū vniuerſalis eccleſie papa diſpēſet.
Ad illud ꝙ petrus nō fecit reſpondeo ꝙ monachus tp̄e
beati petri nō erat īuentus ⁊ multa ſūt que tempore pe
tri nō erant inuenta ⁊ quotidie papa in ipſiſ diſpenſat ⁊
diſponit: quia ꝑ hoc nō tollit̄ petri priuilegiū. Ad vlti
mam rationē ꝙ nō debet homo mentiri. vel quodcūq̄ȝ
veniale peccatum cōmittere pro alterius magno bono.
Reſponde ꝙ propria auctoritate non liceret monacho
recedere a promiſſiſſiōe facta in monachatu etiam pro
quocūq̄ȝ alterius magno bono ſed auctoritate ſuperio
ris cōmutantis in illud aliud maius bonum licet q2 ex
hoc nō peccat monachus: ideo meretur parendo pape ⁊
faciendo maius bonum obmiſſo minori: de regula. c. li
cet. Nam ad fidelitatem deo promiſſam nō pertinet ut
quis obmittat maius bonum ꝓ minori. vel ꝙ nō faciet
maius malum. Unum eſt in hac q̄ōne attendendum an
papa ſic diſpenſando tollat peccatum. ſecūdo dato ꝙ cā
nō legitima an teneat diſpēſatio. tertio q̄s de hoc cogno
ſcat: de quo dic ut plene dixi. ſ. in q̄ōne an papa diſpen
ſet ꝯ ius diuinū. ſed in vno eſt aduertendū in hac q̄ōne
ꝙ q̄ȝuis dixerim ī hac q̄ōne an papa diſpenſet ꝯ ius di
uinū ꝙ ſi cā nō ē legitiā illi cū q̄bus ē diſpenſatū nō de
bent parere diſpenſatiōi ſȝ deo celeſti: ꝙ ſi facta diſpēſa
tiōe ſine cā legitiā fuit ꝯtū matrimoniū cū aliq̄ que cre
didit cauſā diſpēſandi fuiſſe legitimā ⁊ vxor ignorauit
ꝙ h̄ caſu ipſe monach⁹ nō dȝ exigere debitū ſȝ ſi exigat̄
ab ip̄o dȝ ipſū p̄ſtare ⁊ p̄ſtat ſine pctō q2 mr̄imoniū ē ve
rū ⁊ tenuit diſpēſatio ne mulier q̄ ꝯtraxit fuerit decepta
auc̄te pape. l. j. C. de his q̄ ve. eta. in pe. ſm̄ Inno. in. c. ꝑ
tuas de dona. ad fi. Qḋ ſec⁹ eſt in diſpen. hn̄di ꝓpriū q2
ſi ē facta ſine cā monach⁹ ſemꝑ peccat recipiēdo qn̄ ſcit
ꝙ cā nō fuit legitima ⁊ hic nō tractat̄ de p̄iudicio tertij
ſicͭ ī mr̄imonio ī quo tractaret̄ de p̄iudicio tertij. ſ. vxoris

Ex his ergo cõcluditur ꝙ papa etiam in voto ſolẽni po
teſt diſpenſare cũ monacho ꝙ habeat propriũ:uel mr̃i/
moniũ cõtrahat ipſo nõ remanente monacho ⁊ cauſa le
gitima ſubſiſtẽte maioꝛe boni uł euitatõis maioꝛis ma
li:alˀs nõ poteſt monacho cõcedere papa viaticũ uel ex/
penſas:aut aliquid aliud qđ in adminiſtratiõe poſſide
at:ſed nõ ut improprietatẽ habeat:ut in.c.ij. de ſtat.mo
nacho.ſic intelligo hanc primã q̃õnẽ ſubtiliſſimã.
Aſſumamus nũc ſecundã:an potuit papa diſpenſare uł
ſtatuere ꝙ matrimoniũ ad tẽpus duraret:donec filium
maſculũ ſuſcepiſſet:Et videt᷑ ꝑmo ꝙ nõ:quia cõtractus
matrimonij in ſtatu innocẽtie indiſſolubilitatẽ accepit
a deo:ut eſt tex.c.j. de vo.li.vj. Naꝫ matrimoniuꝫ a deo
fuit bis inſtitutũ in ſtatu innocẽtie.primũ ad prolem ꝓ
creandã:cuꝫ Adam dixit:Hec eſt os de oſſibus meis ⁊c̃
ut not.xxvij.q.j.in ſũma.Et ſecũdo in ſtatu nocẽtie poſt
peccatũ:⁊ ſiłiter a deo fuit inſtitutũ:lꝫ aplus demũ con/
firmauerit dicens:Habeat vnuſquiſq̄ ſuã ⁊c̃.ut no.xx/
xij.q.ij.in ſuã.⁊ vtrobiq̄ fuit indiſſolubile:ut dicto.c.j.
de voto.li.vj.quod probãt illa verba a xp̃o poſtea rela/
ta:Quos deus coniunxit hõ nõ ſeparet:que v̾ba fuerũt di
cta a xp̃o iudeis.⁊ ſic ante conſtitutionẽ apoſtoli:ut de
conſang.⁊ affi.c.de infidelibus.⁊ de tranſla.pꝛela.c.in/
ter coꝛpoꝛalia. Ex quibus patꝫ ꝙ ⁊ in ſtatu nocentie in
vtroq̄ matrimoniũ indiſſolubilitatẽ accepit.xxxv.q.x.
c.fraternitatis.ut nõ poſſet ſolui ab homĩe:⁊ ſic a papa
ut no.in.c.inter coꝛpoꝛalia.de tranſla.ꝑlat.cum ergo nõ
poſſit conſũmatũ carnali copula ſolui. Patꝫ ꝙ nec a ꝓn
cipio ſic poteſt cõſtitui ut vita durãte iugaliuꝫ diſſolui
poſſit.argumẽto.l.qđ ſponſe.C.de don.ante nup.⁊ eſt
tex.in.c.fi.de condi.appo.melius in.c.ij.eo.ti.vbi vide/
tur caſus ꝙ ſi manumittat᷑ ſeruus ut intret monaſteriũ
⁊ ſi exeat reincidat in ſeruitutem:quod per exitum non
reincidat in ſeruitutẽ ſed valet monachatus:et tenetur
ſtare in monaſterio: Sic in noſtro caſu ſit matrimoni/
um:ſed filio adueniẽte ſiue naſcente nõ ſoluat᷑ matrimo
niũ. Secũdo ad hoc videt᷑ tex.in.c.quanto.de diuorti.
vbi matrimoniũ carnali copula ↄſumatũ inter xp̃ianos
nõ videt᷑ poſſe diſſolui:etiam a papa uel ab eccleſia:cuꝫ
ſit ratũ:etiam ſi alter iugaliũ efficit᷑ infidelis uel hereti/
cus:ex quo fit maioꝛ ↄtumelia creatoꝛi q̃ꝫ qñ alter iuga/
liũ remãet ſolũ in antiqua gentilitate.ſic ergo nõ poteſt
diſſolui poſtq̃ꝫ eſt cõtractũ ⁊ cõſumatum copula:ſic nec
ante ipſum cõſumatũ hoc põt deduci in pactũ:cum pa/
ria ſint fieri in tẽpoꝛe prohibito:uel fieri tẽpoꝛe licito ⁊
cõferri in tempus illicitũ dicta.l.qđ ſponſe.C.de dona.
ante nup. Tertio ꝓbatur ſic:actus legitimus.i.effectus
potentiaꝝ producti ex actibus nõ recipiũt diem uel con
ditionẽ cõtra ſubſtantiã uel naturã ipſoꝝ actuũ:imo ad
iectio talis diei ſiue cõditionis vitiat ipſũ actũ:hoc mo
do põt verificari regula actus legitimi:de reg.iur.q̃ alˀs
habet multa ↄtraria:ſed talis eſt actus matrimonij qui
ↄ ꝓpã ſubſtantiã nõ recipit dieꝫ uel conditionẽ:imo ta
lis cõditio uel dies vitiat mr̃imoniuꝫ:ut ẽ tex.in.c.fi.de
cõdi.appo.ſed cũ matrimoniũ ſit maris ⁊ femine cõiun
ctio indiuiduã vite cõſuetudinẽ cõtinens.xxvij.q.ij.§.j
⁊.ff.de ri.nup.l.j.⁊ peccatũ ſeparatõis matrimonij ante
moꝛtẽ fit cõtra ſubſtantiã matrimonij:ideo nõ valꝫ ma/
trimoniũ:ut.xxxij.q.ij.c.ſolet.ad fi.⁊.c.aliqñ.Ad hoc ꝙ
dicit᷑ ꝙ diſpoſitio cõtra ſubſtantiã actus:an ipſa vitiat
actũ:aut ipſa viciat᷑ ⁊ actus remanet:ut.l.cũ pꝛecarie.ff.
de pꝛeca.aut mutat ſubſtantiã actus in aliã ſubſtantiaꝫ
ut.l.vbi mihi ita donatũ.ff.de dona.cau.moꝛ.ſic in pro
poſito uel nõ valet hec cõditio adiecta:uel ſi valet vitiat
matrimoniũ:⁊ hoc videt᷑ verius hoc caſu:ut dicaꝫ ꝓria
q̃õne. Quarto hoc probat᷑ actus qui nõ recipit diuiſio
nẽ in partes ſicut eſt hereditas nõ recipit etiã diuiſionẽ
in tẽpoꝛe qñ ex hoc ipſa res diuideret᷑:ut eſt tex.in.l.mi
les ita heredẽ.§.qđ diximus.ff.de teſta.mili.v̾.ꝙ ſi ĩ bo
nis.Et ideo cũ hereditas nõ poſſit dari pro parte vni he
redi :nõ dato alio coherede:ut.l.j.§.ſi ex fundo.ff.de he
redi.inſti.qꝛ hereditas nõ patit᷑ diuiſionẽ in quotitate
in vno herede coherede nõ dato: ſic nec ex die certa uel
ad diem certã dari põt.l.hereditas ex die.ff. de here.in/
ſti.per illam rõem:qꝛ qđ nõ habet in ſe diuiſionẽ nõ re
cipit illam in tẽpoꝛe:lꝫ poſſit dari ſub cõditione: qꝛ con
ditio trahit᷑ retro.⁊ ſic omni tp̃e dicit᷑ fuiſſe heres: et ſic
nõ patit᷑ diuiſionẽ.ſed ſic eſt in matrimonio qđ nõ ha/
bet partes uel diuiſionẽ:igit᷑ nõ habet in tẽpoꝛe:qꝛ non
põt certo tẽpoꝛe valere ⁊ certo deficere cũ ſit perpetuuꝫ.
ut dixi.Et ideo poſtq̃ꝫ eſt initiatũ ſolo tractu tẽpoꝛis nõ
põt tolli ut dictis iuribus:⁊ hoc eſt qđ dicũt iura ꝙ ma
trimoniũ ad tẽpus certũ uel incertũ nõ poteſt contrahi:
ut dicto.c.aliqñ.xxxij.q.ij.⁊ in dicto.c.fi.de cõdi.appo.
Et iſta eſt ratio quare filij ad tẽpus adoptari nõ poſſũt.
l.ſi tibi.alˀs queſitũ.ff.de adop.nec etiam libertas datur
ad tẽpus.ff.de manu.te.l.libertas.la.ij.licꝫ fateoꝛ ꝙ põt
diuidi cõmode rei per tẽpus:qñ ipſa res que nõ patere
tur diuiſionẽ ex hoc nõ diuidit᷑:ut no.in.l.v.§.cato.ff.đ
ver.obli.⁊ in.l.ſtipulatiões.nõ diuidunt᷑.eo.ti. Quĩto
ꝙ matrimoniũ carnali copula ↄſumatũ ſit a papa indiſ/
ſolubile:probat᷑:matrimoniũ inter xp̃ianos carnali co/
pula cõſumatũ:ſignificat vnitatẽ que eſt inter xp̃m ⁊ ec
cleſiã ſiue vnionẽ que fuit in xp̃o cuꝫ diuina ⁊ humana
natura per aſſumptionẽ carnis in vtero virginali:ut eſt
tex de bigamis.c.debitũ.Et ideo dixit aplus:magnũ ſa
cramentũ in xp̃o ⁊ eccleſia.i.magnũ ſacre rei ſignũ:ſed ſi
cut ſignatũ eſt indiſſolubile:qꝛ nunq̃ꝫ xp̃us ⁊ eccleſia to
ta ſeparabunt᷑:nec incarnatio humana xp̃i a diuinitate
diuidet᷑ vł vnq̃ꝫ poſt incarnationẽ diuiſa fuit.xxiij.di.
c.qui tẽpus.⁊ ibi no.ſic etiã ipſum ſignãs uel ſignaculũ
matrimonij debet dici ⁊ eſſe indiſſolubile.ut no.glo.xx
vij.q.ij.c.qua ꝓpter.Et iſta eſt rõ quare matrimoniũ ſo
lũ per v̾ba de p̃ñti cõtractũ ⁊ nõ cõſumatũ carnati copu
la põt a papa ſepari:qꝛ in hoc matrimonio ſignificat᷑ ſo
lũ cõiũctio fidelis aĩe ad deũ:qꝛ aĩa ſepe peccãdo a deo
ſeꝑatur.⁊ iõ ſicut ſignatũ recipit ſeꝑationẽ ſic ⁊ ſignans
tale matrimoniũ.ſed cõſumatũ cũ ſignificet rem indiſſo
lubilẽ:ſic ⁊ ipſũ indiſſolubile ꝑmanet.ita not.gl.in.c.ex
publico:de cõuer.cõiug.ex quibus cũ cõſumatũ ſit ĩdiſ/
ſolubile ex poſtfacto: ſic etiã nõ põt ante cõtrahi ut po
ſtea diſſoluat᷑:ut in.c.j.de ſpon.duo.⁊ in.c.ij. de cõiu.le
pro. Sexto ꝓbat᷑ a ſiłi arguendo de matrimonio ſpũa
le ad carnale. Nam bñficia ĩ q̃bus cõtrahit᷑ matrimoni
um ſpũale nõ dant᷑ ad tẽpus.vij.q.j.c.q̃ꝫuis.⁊.lxx.di.c.
ſanctoꝝ.nec etiã ſub cõditione.j.q.ij.c.q̃ꝫpio. ⁊ de tranſ
la.c.quãto.lv.di.ꝑcepta. Siłiter ergo nec matrimoniuꝫ
carnale:dicto.c.ſolet.xxxij.q.ij. cũ quos deus cõiunxit
hõ nõ ſepet Mathei.xix.⁊.xxvj.diſ.deinde.Et hec ẽ ſen
tẽtia euãgelica cõtra quã etiã angelus de celo cõtrariuꝫ
euãgelizãs audiri non debet.xj.q.iij.ſi is qui ꝑeſt.Et qꝛ
per ſolũ adulteriũ ſeparat᷑ thoꝛũ ſed remanet matrimo
niũ.xxxij.q.j.dixit dñs.Si ergo ꝓpter adulteriũ ſeꝑato
thoꝛo remanet matrimoniũ: foꝛtius hoc caſu matrimo
niũ ſic ↄctũ erit indiſſolubile.⁊ per hoc videt᷑ text.cũ gl.
in.v̾.ſacramentũ.in.c.fi.de tranſac. Septĩo hoc probat
tex.in.c.fi.de ſpon.duo.cõiuncto.c.licet.eo.ti. Naꝫ ſi ꝑ
mũ matrimoniũ fuit cõtractũ per verba de p̃ſenti: ⁊ de
mũ cõtrahat᷑ ſecundũ etiã cum copula carnali:pꝛeualet
pꝛimũ qđ per cõſenſum ſolũ de pꝛeſenti habuit eſſe ſuũ
⁊ ſecundũ nõ valet ſed pꝛimũ:etiã ſi cõtraria ſñia pape ĩ
teruenat:ut dicto.c.licet.Ex quo patet ꝙ matrimoniuꝫ
poſtq̃ꝫ habet eſſentiã ſuaꝫ nõ poteſt a papa diſſolui. vn
de ſi nõ põt poſt cõſumationẽ diſſoluere:ſic non poteſt

ipſum a principio diſponere:ut poſtq̄ʒ eſt cõtractū diſ/
ſolui poſſit:ut.l.ſicut.C.de acti.⁊ oblig.q꞉ lʒ ab initio ſit
volūtatis ex poſtfacto eſt indiſſolubilis: ꝓpter euāgeli
cā p̄dictā regulā:Quos deus cõiunxit ⁊c̄.xxvj.di.deide
quā papa ſoluere nō pōt.xxv.q.j.ſunt quidā. In ↄ̄rium
ꝙ poſſit papa ſic diſponere ꝓbaṫ iure diuino:ſolū certe
perſone ſunt ꝓhibite cõtrahere:que no.in dicto.c.gau/
demus.de diuoꝛ.⁊ in.c.lr̄as.de reſti.ſpo.ſed ius canoni
cū plurimas ꝓhibet:ut infra quartū gradū incluſiue cõ
tractus nō fiat:ut in.c.nō debet.de cõſan.⁊ affi. Mō ſi
aliqui cõtrahūt ſm legē diuinā ſed cõtra cõſtitutioneʒ
canonicā:papa dirimit tale matrimoniū etiā carnali co
pula cõſumatū:ut in.c.j.de cõſan.⁊ affi.Ex quo pʒ ꝙ tā/
ta eſt ptās pape in matrimonijs:ut ſm legē diuinā ↄtra
cta matrimonia dirimat etiā carnali copula cõſumata.
Sic in ꝓpoſito ſicut ex poſtfacto poſſet ſoluere:ita ante
factū dum eſt in fieri debet poſſe inducere ex cā:ut ad/
ueniēte certo caſu diſſoluanṫ matrimonia. Scđo iſtud
ꝓbaṫ per totū ti.de cogna.ſpi.vbi papa ex ſua cõſtituti
one pōt inducere impedimentū ꝙ dirimat cõtrahendū
⁊ ſepet iam cõtractū etiā carnali copula cõſumatū:ut de
cogna.ſpi.c.ſup eo.de cõſang.⁊ affi.c.qđ dilectio. no.in
c.fi.de ſpon.du. imo ſpāli loci cõſuetudine videṫ poſſe
induci impedimētū ꝙ dirimat iam cõtractū ⁊ impediat
cõtrahendū:ut eſt tex.in dicto.c.ſup eo.de cogn.ſpi.vbi
filij duoꝝ ↄpatrū:etiā per quos nō eſt ↄpaternitas ↄ̄cta
poſſunt cõſuetudine impediri ut nō cõtrahāt:⁊ ꝙ diri/
maṫ cõtractū matrimoniū:ita debet poſſe h̄ impedimē/
tū cõſtituere:ut cū eſt inuentū ut h̄eat filiū maſculū mr̄i
moniū dirimaṫ ꝓpter precedentē ꝓfeſſionē:cū hec pro
cedant a pari potētia.Et hoc pʒ in ſacerdotibꝰ qui ſm le
gē veterē matrimoniū cõtrahebāt.xxxj.di.c.aliṫ.vbi ori
entales ſacerdotes copulāt matrimoniū.xxxi.di.nicena
⁊ tñ cõſtitutiōe ſolius pape ſi poſt ſacerdotiū quis ↄtra
hat dirimiṫ matrimoniū:etiā carnali copula cõſumatū
ut in.c.j.de vo.li.vj.Sic pʒ ꝙ tanta eſt ptās pape ut poſ/
ſit ꝓhibere matrimonia cõtrahi:q꞉ ꝓhibitio p̄ſbyteri ñ
cõtrahāt etiā poſt notū eſt ab inſtitutiōe eccleſie: ⁊ tñ ſi
cõtrahūt dirimunṫ matrimonia carnali copula ↄſuma
ta:ut in.c.j.de voto.li.vj.Ex quibus inferṫ ꝙ cū mr̄imo
nia carnali copl'a cõſumata papa poſſit dirimere ſua cõ
ſtitutiōe:ꝙ fortius pōt ante ↄ̄ctū matrimoniū legeʒ im/
ponere alicuiꝰ actus euenietis quo matrimoniū diſſol/
uaṫ. Tertio hoc oſtendiṫ in voto:votū eñ de ſe lʒ impe
diat cõtrahendū matrimoniū:nō tñ dirimit iam ↄ̄ctum
ut in.c.rurſus.qui cle.uel vo.niſi interueniat ſolēnitas ĩ
voto:que tñ eſt de iure poſitiuo:ut in.c.j.de voto.lib.vj.
nā tunc matrimoniū etiā carnali copula cõſumatū diri
miṫ.ut dicto.c.j.de vo.li.vj.⁊ qui cle.uel vo.c.inſinuāte
Ex quo pʒ ꝙ ſua cõſtitutiōe papa pōt diſſoluere matri/
moniū carnali copula cõſumatū aliqua iuſta cā interueni
ente:puta voti ſolēnis:uel ſuſceptiōe ſacri ordīs:ſꝫ iſtud
pōt papa:ergo ſubſiſtēte p̄us ꝓfeſſione iuris pōt indu/
cere ut ↄtrahat: ⁊ ſuſcepto filio ad monaſteriū reuertaṫ
⁊ matrimoniū diſſoluaṫ ſi forte ſubeſt cā ſic diſpēſandi
ſicut ex cā etiā diſſoluit:ut ꝓpter cognationē ſpūalē ma
trimoniū etiā carnali copula cõſumatū diſſoluaṫ: ut in
c.ſup eo.de cogna.ſpi.⁊.ſ̄.dixi. Quarto hoc ꝓbat text.
cū ibi no.in.c.fi.de ſpon.duo.nam ſi aliquis cõtrahit p̄
mo cū vna per v̄ba ſolū de p̄ñti: ⁊ demū cõtrahat cū alia
etiā carnali copula interueniēte poſſet papa diſſoluere
primū ⁊ approbare ſecundū:ut not.doc. in.d.c.fi. Et ita
fecit quidā papa:ut in.c.lʒ.de ſpō.du. ⁊ tñ papa dirimit
ſcđm:q̄uis carnali copula cõſumatū mr̄imoniū ex cau
ſa p̄cedētis ſoluʒ mr̄imonij per v̄ba de p̄ñti papa poſſit
dirimere.ſic hic nō obſtāte prioꝛe monachatōne poſſet
papa tolerare mr̄imoniū inṫ hūc monachū ⁊ vxoꝛeʒ do/
nec filiū ſuſcipiat ⁊ poſtea dirimere. Quinto ꝓbaṫ:nā
papa inhibēdo aliquibus ⁊ intdicēdo aliq̄bus ꝙ nō cõ
trahāt pōt ĩpedire inter ipſos mr̄imoniū.⁊ ſi ↄ̄ ipſiꝰ intē
dictū cõtrahaṫ ⁊ cõſumeṫ carnali copula pōt irritari ſm
ſniaʒ Hoſti.⁊ doc.q̄cquid dixerit gl.fi.in.c.ad diſſoluē/
dū.de deſpō.ĩpu.ſic in ꝓpoſito papa potuit iſtis diſpen
ſando interdicere ne aliter cõtrahant.Si g̊ aliter ↄ̄xerūt
papa poſſet in totū dirimere:uel ſaltim vſq̄ʒ ad certū tē/
pus poſſet p̄mittere vʒ donec h̄eat filiū maſculum:⁊ po
ſtea ipſū matrimoniū in totū tollere:ar.no.in.d.c.ad diſ
ſoluendū.de deſpon.ĩpu.⁊ eoꝝ que no.in toto ti. de ma
tri.cõtrac.cõ.interdic.ec. Sexto iſtud ꝓbaṫ expꝛeſſe in
dicto.c.quāto.⁊.c.gaudemus.de diuoꝛ.vbi eſt caſus ꝙ
qñ aliquis infideliū cõuertiṫ ad fidē ⁊ alter nō vult cõ/
uerti:ita ꝙ cõuerſus nō pōt cū vxoꝛe habitare ſine cõtu
melia creatoꝛis:tūc papa dirimit matrimoniū etiā car/
nali copula cõſumatū.Et ſic vides ꝙ diſponit cõtra illđ
dictū:Quos deus cõiunxit hō nō ſepet.q꞉ ut.ſ̄.retuli h̄
verba fuerūt dicta iudeis:de cõſang.⁊ affi.c. de infideli
bus.Si igiṫ ipſi licet ꝓ ſalute aīe vniꝰ ſolius cõuerſi ad
fidē:quāto magis debet h̄ licere pape pro ſalute multa
rū aīaꝝ. Quid enī ſi vnū regnū vult cõuerti ad fidē ſi fili
us regis monachus ↄ̄hat cū eoꝝ regina:⁊ ille nō vult ei
copulari:etiā cū diſpenſatiōe pape:niſi predicto mō do
nec filiū maſculū ſuſcipiat.Quis g̊ debet dicere ꝙ papa
nō poſſit ſic diſpēſare poſtq̄ʒ diſpēſat cū infideli dirimē
do carnali copula cõſumatū:ergo ſic debet poſſe ſtatue/
re:ut cõtrahat ⁊ dirimaṫ maſculo filio naſcēte. Septio
q꞉ ex cā papa diſpenſat cõtra ius diuinū illud interp̄tan
do:⁊ cõtra euāgeliū ⁊ nouū ⁊ vetus teſtm̄: ⁊ cõtra aplm̄
ut plene.ſ̄.dixi in ſuis locis. In oībus p̄dictis g̊:⁊ h̄ ca/
ſu pōt interp̄tari dictū dei:Quos deus cõiunxit hō non
ſepet.ut intelligaṫ nō ſepet ſine rōne:uel maioꝛi ⁊ melio
ri cā ſubſiſtēte.xxxiij.q.ij.c.quos deus.⁊ ita dicit Iſido
rus. Nā p̄nceps interficit virū qui deliquit ⁊ ſic ſeparat
matrimoniū. Octauo hoc ꝓbaṫ argumēto de mr̄imo/
nio ſpūali ad carnale:ſʒ matrimoniū ſpūale pōt cõtrahi
ſub cõditiōe:uel pure reſoluendū in cõditōis euentū:ut
tex.eſt.vij.q.j.c.paſtoꝛalis.⁊ h̄ aucte pape:qui pōt bñfi/
cia cõferre ad diē uel ex die:ſicut miles pōt ex p̄uilegio
dare hereditatē.l.in fraudē.§.miles.ff. de mili.teſta. ſic
ēt poſſit in mr̄imōio carnali diſponē: papa ex p̄uilegio
ſue ampliſſime ptātis:cum hec facere videaṫ ut deus et
nō ut homo:ut in.c.ij.⁊.iiij.de tranſla.p̄la.Ego ſalua ſē
tētia ac determinatiōe ſctē matris eccleſie: cui in oībus
in iſto opere inſertis me ſubijcio.Credo ꝙ papa matri
moniū ↄſumatū carnali copula poſt baptiſma:nulla de
cā ſepare poſſit ut deſinat eſſe matrimoniū:ut dixi.ſ̄.in
qōne que incipit:Videamꝰ mō ſi papa pōt diſpēſare in
matrimonio per verba de p̄ñti ⁊c̄.Sʒ in contractū ante
baptiſma ſic:ut ibi dixi.Et ſicut nō pōt diſpēſare poſtq̄ʒ
eſt cõſumatū carnali copula ut deſinat eſſe matrimoniū
ſic a p̄ncipio non pōt hanc cõditionē imponere: ut eue/
niēte certo caſu puta filioꝝ ex matrimonio h̄itoꝝ matri
moniū diſſoluaṫ per iura pro iſta parte inducta.l.ꝙ ſpō
ſe.C.de dona.ante nup.⁊ hoc vult tex.in.c.quāto.de di/
uoꝛ.Fateoꝛ tñ ꝙ iugalibus cõſentiētibus ꝙ papa poſſʒ
inducere ꝙ ille monachuſ ad monaſteriū reuertereṫ ha
bito filio maſculo:⁊ illā cõtinentiā ſeruaret:uel intran/
do religionē etiā ipſā uel caſtitatē vouendo:ut in.c.j.de
cõuer.cõiu.Et ſic illa v̄ba pape duraturū mr̄imoniū do/
nec filiū maſculū ſuſcepit erūt interp̄tanda in hac qōne.
Nō ob.ↄ̄ria:⁊ p̄mo dū diciṫ ꝙ pōt papa dirimere mr̄i/
moniū ſm legē diuinā cõtractū etiā carnali copula ↄſu
matū:ſi cõtra iura canonica ſit ↄ̄ctuʒ.utputa infra quar/
tū gradū:uel ↄ̄ votū ſolēne:uel cõiugatiōe ſpūali:uel cõ/
tra interdictū pape:q꞉ rn̄deo ꝙ in caſibus p̄dictis matri

moniū ɔ̄ctum cōtra mādata pape nūq̄ fuit mr̄imoniū ſm legē dei.nam papa vltra ius diuinū inducēdo ipedimentū cauſat:ut nō ſit uel fuerit inter ɔ̄hētes cōtra mādatū ſuū ad matrimoniū ɔſenſus: ⁊ ſic mr̄imoniū nō valet etiā de iure diuino: q2 eſt ɔ̄ctū cōtra ſtatutum pape: qui loco dei eſt in terris:ut in.c.j.ij.⁊.iij.ſ.de trāſla.pla: ⁊ ſic nō dirimit papa his caſibus matrimoniū: ſ3 temerarie ɔ̄ctū ſeparat: q2 venerūt ɔ̄ legē ſuperioris ⁊ ſic morte digni ſunt.de maio.⁊ obe.c.ij.⁊ hāc ɔcluſionē voluīt docto.in.c.ſup eo.de cog.ſpi.⁊ in.c.q̄ dilecto.de cōſang.⁊ affi.⁊ in.c.fi.de ſpon.duo.vbi dicūt doc.q̄ l3 papa p̄ ſuā cōſtitutionē nō poſſet inter habiles inducere matrimoniū:vbi nō eſſet amboꝝ cōſenſus: tn̄ pōt ipſos impedire ne ɔ̄hant. S3 noſtrū thema loquit̄ qn̄ eſt legitime ɔ̄ctū ⁊ cōſumatū: q̄ papa nō pōt dirimere per p̄mo dcā. Nec obuiat ſi dicit̄: papa eſt hic qui loco dei eſt mādauit cōtrahi ſub iſta cōditiōe: ꝗ alr̄ cōtra mandatū ɔ̄hi nō pōt: ⁊ ſi ɔ̄ctum eſt diſſolui pōt. Nam rn̄deo q̄ tales cōditiōꝫ papa nō potuit apponere ɔ̄ ſubſtātiā matrimonij: ⁊ per quā rite iam matrimoniū cōſumatū poſſit dirimere: q2 papa nō pōt facere cōtra ſubſtātiā rei: q2 eſſet ponere ɔ̄rietatē in ſubiecto q̄ vell3 rei ſubſtātiā ⁊ ipſā ſubſtātiā opprimere qd̄ eſt ɔ̄.l.certaꝝ.de teſta.tute. S3 ſubſtātia mr̄imonij eſt ut ſit in ꝓpoſito ɔ̄hentiū perpetuū: q2 mr̄imoniū eſt viri ⁊ mulieris cōiunctio indiuiduā vite conſuetudinē cōtinēs.ſed hic papa ad tp̄s volēs mr̄imoniū ſubſiſtere: appoint quid cōtra ſubſtātiā matrimonij: et ſic nō pōt eſſe mr̄imoniū. Itē papa non pōt facere illa q̄ ſpāliter ſunt ſibi ꝓhibita ſm Inno.ſicut eſt q̄ diſſoluat matrimoniū carnali copula cōſumatū poſt baptiſma:in quo cū figuret̄ quid indiſſolubile ⁊ ipſu3 matrimoniu3 indiſſolubile eſt: Et ſicut deus nō pōt illa ex quibus ſue excellētie derogaret̄: ut dicit magr̄ ſn̄iarū.li.j.c.xiiij. ſic nec poteſt papa. Et iō dicit deus nunq̄ diſſoluet a ſe eccleſiā: ſic nec papa vnq̄ diſſoluet mr̄imoniu3 carnali copula cōſumatū: qd̄ ſignificat vniōnē ipſā xp̄i ⁊ eccl'ie ut dixit. Nō ob.no.in.c.fi. de ſpon.duo. q2 fateor q̄ papa poſſet ibi approbare ſecūdū ⁊ primū dirimere: q2 p̄mu3 ibi erat ſolū per vba de p̄ñti cōtractū ſine carnali copula qd̄ papa pōt diſſoluere: ſed cōſumatū nō. Et ſi dicis q̄re ergo ſcd̄3 ibi nō approbat ſi approbet ſeu approbare poteſt ut dixi: q2 rn̄deo q̄ cū per prius alteri eēt ius q̄ſitu3 per primū ɔtractū: ſcd̄m matrimoniū nō tenuit: q2 ɔ̄ctū poſt ius alteri queſitū.vn̄ ibi nō approbādo ſecūdu3 nō dirimit mr̄imoniū cōſumatū carnali copula: q2 nō erat mr̄imoniū: l3 papa ipſū cōprobādo potuiſſet ipſū firmare ⁊ roborare etiā in p̄iudiciū p̄mi per p̄dicta. Nō ob.c. quāto.vbi dirimit inter infideles etiā carnali copula cōſumatū: q2 illud mr̄imoniū nō erat ratū: ut dixi in dicta q̄ōne: an papa diſpēſet in mr̄imonio carnali copula cōſumato que incipit: videam᷒ mō ⁊c̄. Et ſic papa diſpēſare ibi pōt: ſ3 poſtq̄ matrimoniū eſt ratū poſt baptiſmu3 nunq̄ diſſoluit: ſicut nec diſpēſare poſſet q̄ quis habēt duas ut ibi: quaſi hec duo uel alterū ipſoꝝ facere ſit ɔ̄ ſidē: cōtra quā pro quocūq̄ magno bono: uł euitādo magno malo facere nō licet: ut.xiij.di.qd̄ ait. ⁊ qd̄ ibi not. Nō ob.q̄ diſpēſat cōtra ius diuinū ⁊ ɔ̄ euāgeliū ⁊c̄. q2 ex dictis in dictis q̄ōibus: ⁊ in hac q̄ōne p3 rn̄ſio. Non ob.qd̄ dicit̄ de mr̄imonio ſpūali: q2 fateor q̄ nō d3 contrahi ad tp̄s: uel ſub cōditiōe: uel ad diē: niſi papa velit: ut.vij.q.j.paſtoralis. S3 tūc reſpondet̄ q̄ eſt fortius carnale q̄ ſpūale: l3 ſpūale ſit dignius: q2 ſpūale pōt a papa diſſolui: carnale nō: ut no.in.c.inter corꝑalia.de trāſlat.pla. Nō ob.qd̄ dicit̄ de cōſuetudīe q̄ illa inducit ut matrimoniū carnali copula cōſumatū dirimat̄: q2 tex.in.c. ſup eo.de cog.ſpiri.loquit̄ ut dirimat mr̄imoniū ante ɔ̄ctū per cōſuetudinē ꝓhibitū: tunc ſi nūq̄ fuit matrimoniū nō pōt dici q̄ dirimat̄. Et intellige q̄ cōſuetudo poteſt inducere ꝓhibitionē in mr̄imonio: ut dirimat poſt cōtractū: qn̄ illa cōſuetudo habet approbationē iur̄ antiqui: etiā q̄uis per nouū correpti: ut no.in dicto.c.ſup eo.de cog.ſpi.al's ſi nō haberet approbationē iuris antiqui: nō poſſet ɔſuetudo inducere ipedimētū ut dirimeret ɔ̄ctum: ſ3 bn̄ poſſet inducere qn̄ eēt cā doloſa ipedimētū: ut ipediret ɔ̄hendū: ut no.doc.in dicto.c.ſuper eo Et iō poſſet inducē ɔſuetudo ut mr̄imoniū in q̄nto gradu ɔtractū nō valeret ⁊ dirimeret ɔ̄ctum. Ex quibus cōcludo q̄ in mr̄imonio carnali copula cōſumato poſt baptiſma papa in nullo caſu pōt diſpēſare ipſū totalr̄ diſſoluēdo: ut forte cū alio ɔ̄hant: ſ3 ante baptiſma ſic. ⁊ ſic nō pōt diſſoluere: ita nō pōt ante ɔ̄ctū mādare ipſū p̄ficiēdū: ut demū poſt cōſumationē aliquo cāu diſſoluat̄ ut cū alijs ɔ̄hat̄: ſ3 eis cōſentiētibus ut religionē in dcō caſu ingrediant̄ ſic: ⁊ ſic intelligo hāc dubiā.q. Tertiā nūc q̄ōe3 aſſumo: an p̄ illā adiectō3 q̄ mr̄imoniū duret donec filiū maſculu3 ſuſcepit viciet̄ tota diſpoſitio: uel ſolum iſta cōditio reijciat̄: videt̄ primo q̄ actus in totū viciet̄ per tex.in.l.actus legitimi.ff.de reg.iur.vn̄ ſūpta eſt regula in.c.actus legitimi.de reg.iur.li.vj. Nā qn̄ dies uel ɔditio adijcit̄ ɔ̄ ſubā3 actus vitiat ipſu3 actū totū ita loquit̄ ut dixi.ſ.hec regl'a.c.actus legitimi. S3 talis eſt iſta cōditio: q2 mr̄imoniū qd̄ debet eſſe ꝑpetuū facit tp̄ale ⁊ ad tp̄s: ſiue ipſū reſoluit in cōditōis euentū. Et p̄ hoc videt̄ caſus in.c.fi.de ɔdi.app.⁊.xxxij.q.ij.c.aliqn̄. ⁊.c.ſolet. Scd̄o de hoc vr̄ caſus q̄ nō val3 in aliquo diſpoſitio in.l.per ſeruū.§.j.ff.de vſu ⁊ habi. vbi qn̄ apponit̄ pactū ɔ̄ ſubā3 uel nā3 rei in ɔ̄ctu deducte: qn̄ tale pactū apponit̄ incōtinēti nō valet ɔ̄ctus nec pactū: ſ3 mr̄imoniū eſt ɔ̄ctus: ⁊ res deducta in ɔ̄ctu: iō pactū appoſitū ɔ̄ eius ſubā3 nō valet: dicta.l.per ſeruū.§.i. Tertio hoc ꝓbat̄ a ſili aucte glo.que h̄ tenet in monachatione: q̄ ſi aliq̄s ꝓfiteret̄ religionē retētis ſibi ad dn̄ium aliquib᷒ bonis q̄ vitiet̄ ingreſſus: ita no.glo.in.d.l.per ſeruū.ff. de vſu ⁊ ha.⁊ glo.in.d.c.fi.de cōdi.ap. ⁊.c.fi.qui cle.uel vo.⁊ in.c.ij.de ſta.mona.⁊ glo.in cle.eos.de regula.ī fi. In ɔ̄riū videt̄ tex.in.l.cū p̄cario.ff.de p̄ca.vbi eſt tex.q̄ ſi res dat̄ p̄cario ut nō poſſit an̄ certā diē reuocari q̄ valet datio ⁊ ɔ̄ctus p̄carij: ſ3 nō illud pactū qd̄ nō liceat an̄ reuocari: cū ſit ɔ̄ ſubā3 p̄carij: ⁊ tn̄ hoc pactū nō viciat totā dationē p̄carij ſ3 ipſū ſolū vitiat̄ pactū. Scd̄o vr̄ caſus in.l.ſiq̄s in p̄ncipio teſti.ff.de le.iij.cū ibi no.p̄ doc. Nā ſiq̄s fecit teſtm̄ etiā cū pacto de nō reuocādo val3 teſtm̄ ſ3 nō pactū: cū ſit ɔ̄ ſubā3 teſti: que ē ut in eo volūtas hominis ſit libera ⁊ ābulatoria vſq̄ ad morte3.l.j.C. de ſacroſan.ec.cū q̄s nō poſſit ſibi legē iponere a q̄ ſibi nō liceat recedere ut ibi.⁊.l.pe.ff.de arbi. Tertio de h̄ etiā videt̄ caſus in.l.ſiq̄s heres inſtituat̄ excepto fundo.ff. de here.inſti.ɔiūcta.l.hēditas ex die.eo.ti. Nā hēditas nō pōt dari quibuſdā reb᷒ exceptis alteri nō relictis: nec ex die certo: uel ad diē certū dari nō pōt: q2 eſt ɔ̄ ſubā3 hēditatis q̄ eſt ut ſit ſucceſſio in vniuerſū ius qd̄ defunct᷒ habuit.l.hēditas.de vbo.ſig. S3 ſi daret̄ ex die uel ad diem nō h̄ret totā hereditatē: q2 nō in tp̄e quo nōdū dies veniſſet: ⁊ ſic nō patit̄ diuiſionē in quo uel in rebus ip̄a hēditas in eodē herede alio coherede nō dato: ut.l.j.§. ſi ex fundo.ff.de here.inſti.ita nō patit̄ in tp̄e: ut dixi.ſ. in alia q̄ōne per.l.miles ita heredē.ff.de mili.te.et tn̄ ſi q̄s inſtituat̄ ex die uel ad diē tollit̄ adiectō diei ⁊ diſpoſitio pura remanet. Idē ſi dicit: inſtituo ticiū ex fundo: q2 detracta mētiōe fundi remanet heres in ſolidū: Ide3 ſi dicit excepto fundo: q2 ſublata exceptiōe ē heres toti᷒ Sic in h̄ caſu detracta mētiōe q̄ diſſoluat̄ inuentu maſculi valeat diſpēſatio ⁊ matrimoniū: ⁊ illa adiectio viciet̄. Quarto h̄ ꝓbat.l.vbi mihi ita donatū.ff.de dona.

cā moꝛ. vbi ſi donat᷑ cā moꝛtis ut nō liceat reuocare qꝺ ē ꝯ̄ ſubāꝫ donatōis cā moꝛtꝭ: certe taliſ adiectio ñ vitiat ꝯ̄ctuꝫ ſꝫ tranſit in donationē inter viuos ut ibi: ita hic hꝫ verba interpetrent᷑ ut duret: donec filiū ſuſcepit: ſubaudi ⁊ monachus demū reuertat᷑ ad monaſteriū: ⁊ ſilr̄ caſtitatē obſeruet: ut in. c. j. de cōuer. cōiu. Quinto de hoc videt᷑ tex. in. l. pacta. in fi. ff. de cōtrahē. emp. vbi pactuꝫ appoſitū ꝯtra ſubſtātiā ꝯtractus nō valet: ſꝫ remanet cōtractus. ſic in nr̄o caſu nō valet iſta adiectō donec filiuꝫ ⁊c̄. ſed valet matrimoniū ſꝫ nō adiectio. Quid igit᷑ nūc dicendū. Ego ſalua melioꝛi deliberatiōe credo ꝙ diſpēſatio ⁊ tota diſpoſitio vitiet᷑ in totū. p tex. in dicto. c. aliqñ. ⁊. c. ſolet. xxxij. q. ij. ⁊ per caſū in. c. fi. de ꝯdi. app. vbi eſt caſus ꝙ cōditio appoſita in mr̄imonio q̄ hēat reſoluere mr̄imoniū in vita iugaliū: ut ꝙ matrimoniū duret donec opulentioꝛē inuenerit vitiat mr̄imoniū in totum Nō ob. ꝯ̄ria: Pro quoꝝ ſolutiōe vltra oēs doct. cenſeo diſtinguendū ſic: Q᷑ aut pactū apponit᷑ cōtra ſubāꝫ contractus: ⁊ tūc aut apponit᷑ incōtinēti: aut ex interuallo. Si incōtinēti: aut diſpoſitio incipit a pactiōe: aut a ꝯditione: Si a diſpōne uel pactōe incōtinēti appoſita: ⁊ tūc aut pōt ſic interp̄tari ut valeat: ⁊ ita ꝙ nō ſit ꝯtra ſubāꝫ cōtractus: etiā ſi opus foꝛet transferēdo ipſū in aliū contractū quē v̄ba pati poſſunt: tunc valet ut ille alius ꝯtractus. l. vbi ita mihi donatū. ff. de dona. cā moꝛ. q̄ ſic debꝫ intelligi. aut nō pōt interp̄tari ut trāſeat malū cōtractuꝫ ſed eſt ꝯtra ſubāꝫ ꝯ̄ctus qui celebꝛat᷑: ⁊ tunc aut ſūt actꝰ legitimi qui numerant᷑ in. l. actus legitimi. ff. de reg. iu. qui ex ſui natura ⁊ ſubſtātia diē uel cōditionē non recipiūt: ⁊ tunc appoſitio diei uel cōditōis cōtra ſubāꝫ taliū cōtractuū vitiat ipſū cōtractū. Aut nō ſunt de illis actibus: uel ſi ſunt appoſitio ⁊ pacta cōtra ſubāꝫ nō eſt circa diē uel cōditionē: ſꝫ in aliquo alio ꝯtra ſubām: tunc dic ꝙ aut appoſitio pacti eſt cōtra ſubāꝫ ꝯ̄ctus: ſed nō eius obſeruātia. nec eſt turpe pactū: ⁊ tūc valet cōtractus ſed nō pactū: ita debet intelligi. l. cuꝫ p̄cario. ff. de p̄ca. ⁊. l. ſi q̄s in p̄ncipio teſti. de le. iij. ⁊ dicta. l. ſi q̄s heres inſtituatur. ⁊. l. hereditas ex die. ⁊. l. j. §. ſi ex fundo. ff. de here. inſti. Nā apponere pactū ꝙ nō poſſit reuocari p̄cariū: niſi adueniēte certo tp̄e eſt cōtra ſubāꝫ p̄carij: ⁊ iō nō valꝫ lꝫ ſi nūꝙ̄ infra ipſū tēpus reuocaret᷑ nō eſſet cōtra ſubāꝫ p̄carij. Silr̄ in teſtō facit quis teſtm̄ ut nō liceat reuocare hec adiectio eſt ꝯtra ſubāꝫ teſti. Et ſi ꝯtingat tn̄ nō reuocari hec obſeruātia nō eſt ꝯtra ſubāꝫ teſti. Silr̄ apponere diſpoſitionē ꝙ quis vnicus īſtitutus nō hēat totā hereditatē eſt cōtra ſubām: qꝛ hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſū ius ⁊c̄. l. hereditas. ff. de ver. ſig. Et tn̄ ſi ꝯtingat ꝙ totā nō hēat de facto nō eſt ꝯ̄ ſubāꝫ. Et ideo ſi in caſu. l. vbi ita mihi donatū. ibi donatio nō potuiſſet tranſire in donationē inter viuos valuiſſet: tn̄ ut donatio cauſa moꝛtis illo pacto vitiato appoſito: qꝛ qꝺ nō reuocaret᷑ donatio hec obſeruātia nō erat ꝯtra ſubſtantiā: lꝫ appoſitio pacti ſic. ⁊ hoc pꝛobat. l. ſi ſtipulet᷑. in. ij. rn̄ſo. de verbo. obli. ibi ſi ꝑpetua cauſa ꝓhibitiōis ſit quaſi ſecus ſi nō ſit ꝑpetua: ⁊ cā nō ſit turpis ut ibi. Nec ob. p̄dictꝭ dicta. l. vbi ita mihi donatū. in. ij. rn̄ſo. vbi non poterat inť virū ⁊ vxoꝛē valere ut donatio inter viuos: ⁊ tn̄ nō valet ut donatio cā moꝛtis: qꝛ ibi. l. interpretat᷑ ꝓpter dubia verba ꝙ ſit donatio inter viuos que nō valet inter virū ⁊ vxoꝛē. Sꝫ ego loquoꝛ qñ cōſtaret ꝙ cōtrahentes volebant ꝙ eſſet donatio cā moꝛtis cū illo pacto ut nō reuocaret᷑: tūc valeret donatio ſꝫ nō pactū. per. l. cū p̄cario. ff. de pꝛeca. Uel dic ꝙ nō valet: lꝫ nō habeat ꝑpetuā cauſaꝫ ꝓhibendi: qꝛ donatio inter virū ⁊ vxoꝛē cēſet᷑ hr̄e ſtatī tūc aī ꝯtinē turpitudinē: ⁊ ſic nō vꝫ. d. l. ſi ſtipuler. ij. rn̄. ſꝫ ſi nō hr̄et tūc turpitudinē: loquoꝛ valēt qñ ipſoꝝ ꝯ̄ctꝰ hr̄e cēſeret᷑ tūc turpitudinē ſꝫ ſi ꝯ̄ctꝰ hr̄et tūc turpitudiēꝫ ſꝫ tn̄ pactū hr̄et turpitudinē tūc cū fuit interpoſitū hꝫ nō vitiaret diſpoſitū: ſic intellige. l. ſi q̄s ī p̄ncipio teſti. ⁊ qꝺ dixi. ſ. Et multo magis hec vera ſūt ſi pactū tale adijcit᷑ ex inť uallo: ut valeat ꝯtractus ſed nō pactū: niſi ex pacto poſſet trāſire in ſpem noui ꝯ̄ctus: ita ꝙ a p̄mo receſſum videat᷑: qꝛ tūc valet ut ſecūdus ꝯ̄ctus. tex. eſt in. l. pacta. ī fi. ff. de ꝯ̄hē. emp. que. l. loquit᷑ ſolū qñ ex interuallo tm̄ tale pactū fuit appoſitū. Si v̄o pactū ⁊ eius obſeruātia eſt cōtra ſubāꝫ cōtractus: tūc ſi apponat᷑ incōtinēti nec ꝯtractus nec appoſitio pacti valet: ut in. l. actus legitimi ⁊ tex. eſt in. l. certaꝝ. cū. l. ſe. ff. de teſta. tu. ⁊. l. j. ff. ſi cer. peta. Nā pactū appoſitū ut mutuū nō fiat accipiētis vitiat cōtractū mutui. cū ſit cōtra ſubāꝫ eius que eſt ut fiat de meo tuū: ⁊ dicta. l. certaꝝ. Nā tutoꝛ ſi dat᷑ certe rei non valet datio. Et eſt rō: qꝛ vna res nō debꝫ diuerſo iure cēſeri. l. eū qui edes. in fi. ff. de vſuca. Sꝫ tutoꝛ dat᷑ p̄ncipaliter perſone ergo in bonis eius nō debet eſſe diuerſitas ⁊ qꝛ in obſeruātia etiā eſſet iſta repugnātia: iō in nullo valet. Siliť ſi q̄s velit emptōis ꝯtractuꝫ celebꝛare ſine p̄cio nō valet ꝯ̄ctus emptōis: ut. l. j. §. j. ff. de ꝯ̄hē empti. ⁊ pꝛo hoc videt᷑ bonus tex. in. c. ſi quis baſilicā. de cōſe. di. j. ⁊ loquit᷑ ibi qñ pactū eſt appoſitū in vi modi cōtra nām rei ſiue ſubāꝫ in ꝯtractu deducte: ita etiā intelligo tex. in. c. fi. de cōdi. appo. ⁊ in. c. ſolet. ⁊. c. aliqñ. xxxij. q. ij. nam ſi ꝯ̄hit᷑ mr̄imoniū pacto appoſito ꝙ mulier euitꝫ ꝓlis ꝓcreationē: uel ut in edulteriū ſe p̄beat: uľ ꝙ duret donec inuenerit ditioꝛē: tunc tale pactū ⁊ eius obſeruātia eſt ꝯ̄ ſubāꝫ ꝯ̄ctus ⁊ vitiat ꝯ̄ctū: qꝛ ſubſtantia mr̄imonij ꝯſiſtit ut ſit ꝑpetuū ut dixi: ⁊ ꝙ hēat tria bona fidem ꝓleꝫ ⁊ ſacr̄m. xxxij. q. ij. §. quid ergo. iō ꝙ mulier euitet ꝓlem viro ſe cū ea ꝯmiſcēte eſt ꝯ̄ ſubāꝫ in pacto ⁊ in obſeruātia dicto viro ſecū cōmiſcēte ut euitet ꝓleꝫ: qꝛ ſi ꝯ̄herēt eo pacto ut euitarēt ꝓleꝫ rōne cōtinētie obſeruande iſtud nō viciaret mr̄imoniū: Patꝫ in Joſeph ⁊ Maria qui nō habuerūt ꝓpoſitū cōmiſcēdi: nā valuit mr̄imoniū: qꝛ lꝫ pactū eſſet ꝯ̄ ſubāꝫ mr̄imonij ipſa obſeruātia nō erat ꝯtra. Et iō etiā ſi deduxiſſent in pactū expreſſū mr̄imoniū valuiſſet ſed nō pactū quin potuiſſent licite a tali pacto recedere: lꝫ ſecus ſit qñ vult euitare ꝓlem ut dixi viro ſecū cōmiſcēte: qꝛ hec ſunt cōtra ſubāꝫ in pacto ⁊ in obſeruātia. Et idē cū vult ſeparari ⁊ cū alia ꝯ̄here uel qñ vult alteri cōmiſceri carnaliť: cū enī in pacto ⁊ in obſeruātia hꝫ ſint ꝯ̄ ſubāꝫ mr̄imonij viciat᷑ ipſū mr̄imoniū ex alicuiꝰ appoſitiōe taliū in pacto incōtinēti appoſito. dicto. c. fi. de cōdi. appo. ⁊. l. certaꝝ. de teſta. tu. cū ſimilibꝰ: q̄ iura ſic debēt intelligi: lꝫ quidā dicunt ꝙ in. l. cū pꝛecario. iō valuit cōtractus ſed nō pactū: quia nulla erat turpitudo in pacto: qꝺ ſecus in caſu dicti. c. fi. de cōdi. appo. Sꝫ iſti male dicūt ⁊ ꝯ̄ text. in. l. ſi q̄s in p̄ncipio teſtamēti. cū ibi no. per doc. cōiūcta. l. ſi ſtipul᷑. hoc mō. de ver. obli. Nā ſi facio teſtm̄ pacto appoſito ꝙ nō liceat reuocare teſtm̄ ſꝫ nō pactū: ⁊ tn̄ pactū eſt cōtra bonos moꝛes ciuiles: ut no. in dicta. l. ſtip̄lo hoc mō. Jteꝫ ſola turpitudo: in. c. fi. nō viciat mr̄imoniū: ut ſi ꝯ̄hō mr̄imoniū pacto appoſito ꝙ occides ticiuꝫ valet mr̄imoniū: ut c. j. de cōdi. appo. lꝫ nō pactū. ⁊ eſt ſp̄ale in caſu mr̄imonij ut valeat ꝯ̄ctus mr̄imonij initus ſub cōditiōe turpi: qñ nō eſt cōtra ſubāꝫ mr̄imonij: lꝫ in alijs ꝯ̄ctibus ſecus ſit. l. impoſſibilis. ff. de ver. ob. Sꝫ ſi tale pactū cōtra ſubſtantiā mr̄imonij adijcit᷑ ex interuallo: tūc valet ꝯ̄ctus ſed nō pactū: ut. l. pacta. in fi. ff. de ꝯ̄hen. emp. qꝺ eſt verū niſi ex nouo pacto poſſꝫ tranſiri in nouū ꝯ̄ctuꝫ ⁊ recedi a pꝛimo: qꝛ tūc valeret pactū ſecūdi ꝯ̄ctus: dicta. l. pacta. in fi. Si v̄o incipit ꝯ̄ctus a p̄cedēti cōditōne: ut ſi in caſu. l. cū p̄cario. cōtractus ſic fuiſſet initus: cōcedo hāc rem p̄cario: ſꝫ nō liceat añ kal. reuocare: uel in caſu. c. fi. de cōdi. appo. ſi dictū fuiſſet: ꝯ̄hō mr̄imoniū ſi ꝓcreatio

nem ꝓlis euitaueris tunc dico ſi eſt cõditio cui ius reſi
ſtat tunc illa tanꝗ̃ impoſſibilis vitiat cõtractũ ⁊ pactuꝫ
l.impoſſibil.de vbo.ob.⁊.l.generalit.⁊.l.ſi plagij.h̃ tñ ẽ
in ɔtractu mr̃imonij ut tunc nõ valeat ɔtractus mr̃imo
nij:ſed ſi nõ ẽ cõtra ſubſtãtiã ſed al's hꝫ ɔditionẽ turpẽ
etiã cui ius reſiſtat:vt ſi cõtraxi mr̃imoniũ:ſi furtũ fece
ris:ſi occides hoiem:tũc valet mr̃imoniũ reiecta tali tur
pi ɔditione:vt ẽ tex.in dcõ.c.fi.⁊ in.c.j.de ɔdi.appoſi.⁊
ẽ ſpãle in ɔtractu mr̃imonij. Si vero ẽ cõditio cui ius
non reſiſtat tũc ſi ſunt cõtract⁹ legitimi q̃ numerant̃ in
l.actus legitimi.de iureiur.⁊ ſit cõditio cũ appoſitione
diei vel ɔditionis ɔtra ſubſtãtiã ipſius actus:⁊ tũc act⁹
vitiat̃:ut ibi:⁊ in regula:actus legitimi.de reg.iur.ſi vo
nõ ſunt de illis ɔtractibus:vel ſi ſũt de illis nõ eſt appo
ſitio ɔditionis in die:vel ɔditione que ſit ɔtra ſubſtãti
am actus.ſed alia ɔditio cui ius nõ aſſiſtat:vl' ſi ſint alij
ɔtract⁹ ꝗ̃ illi ibi enumerati ⁊ ſit ɔditio etiã ɔtra ſubãm
actus cui ius nõ aſſiſtat:tũc valet ɔtractus:ſed nõ pactuꝫ
dicta.l.cũ ꝑcario.ff.de ꝑca.⁊ ſufficit cõditionẽ impleri
ſaltẽ de facto.l.quidã cũ filiũ.de vbo.obli.nota.in.l.cõ
tinuus.§.cũ quis.ff.co.ti.l.mulier.§.j.de ɔdi.inſti.Ali
qñ pactũ nõ ẽ cõtra ſubſtãtiã cõtractus:ſed ẽ ɔtra ſub
ſtantiã vel nãm rei in ɔtractu deducte:tũc ſi tale pactũ
apponit̃ incõtinenti nõ valet cõtractus nec pactũ.l.per
ſeruũ.§.j.ff.de vſu ⁊ ha.⁊ iſta põt eſſe rõ.c.fi.de cõdi.ap
po.q2 mr̃imoniũ ẽ ibi cõtractus ⁊ res in ɔtractu dedu
cta:⁊ iõ non valet ibi cõtractus qñ apponit̃ pactũ ɔtra
naturã mr̃imonij.Si vo ex interuallo apponit̃:tũc ſi pa
ctum ẽ turpe nõ valet:dicto.c.fi.de cõdi.appo.ſed valet
ɔtractus.aut non hꝫ turpitudinẽ tale pactũ:⁊ tunc ſi ad
diminutionẽ adijcit̃ valet:ſed ſi ad augmentũ:nõ valet
vt actionẽ pariat:ſed ut exceptionẽ ꝓducat:ſic dcã.l.de
ɔtrahen.empt.Aliqñ ẽ pctũ ɔtra accidentalia ſiue na
turalia rei in obligatione deducte:tũc valet ɔtractus ſꝫ
non pactũ.l.j.§.j.ff.ſi vſufruc.peta.niſi poſſit tranſire in
aliũ cõtractũ:q2 tranſit tunc in aliũ:vt.l.manuſata.in fi.
ff.de ɔtrahen.emp.Nam pactũ appoſitũ ꝙ res nõ trãſ
eat in dominiũ emptoris eſt ɔtra nãlia rei in obligatio
ne deducte:⁊ ideo valet vi alterius ɔtract⁹ vt ibi:ita de
bet intelligi iſta materia male explicata:que facit ad in
finitas qõnes.ꝓmũ ſi ɔſtituo ꝓcuratorẽ ſi nõ reuocaue
ro:vel pacto appoſito ꝙ nõ liceat reuocare tũc valet cõ
ſtitutio:ſed nõ ɔditio vel pactũ de nõ reuocando:cũ ſit
ɔtra ſubſtãtiã cõtractus ipſa cõditio vel pactum:⁊ ẽ cõ
ditõ cui ius non reſiſtit:lꝫ non aſſiſtat:dicta.l.cũ ꝑcario
ff.de ꝑca.Et idem in oibus que dependent a nuda volũ
tate diſponentis:⁊ ſunt ad placitũ voluntatis reuocato
ria vt valeat voluntas vel diſpoſitio non obſtãte pacto
vel cõditiõe:aut negatiua volũtatis:vt ſi facio teſtamẽ
tũ ſub cõditione:ſi nõ liceat reuocare vel ꝙ nõ liceat re
uocare pacto appoſito:nã valet teſtm̃ cõditione reiecta
⁊ pacto.idem credo in caſu.l.vbi ita mihi donatũ.ff.de
dona.cau.mor.Nam ſi ibi expſſe dixiſſet ꝙ non vult ꝙ
illa donatio ſit inter viuos:ſed ſit cã mortis que nõ poſ
ſit reuocari:tũc valeret vt donatio cã mortis:ſed pactũ
de nõ reuocando eẽt irritũ:⁊ ſilr cõditio ſi donaſſet cã
mortis ſi ſibi nõ liceat reuocare.Iteꝫ faciũt ad aliã ſub
tiliſſimã qõem:ſi aliquis ingreſſus eſt monaſteriũ pa
cto appoſito ꝙ ſibi liceat retinere certa bona:an valeat
ingreſſus:⁊ irritet̃ pactũ illud retentionis ſolũ:an vo vi
tietur ingreſſus:in qua dico ꝙ aut ingreſſus fuit condi
tionalis:aut purus:ſed pactũ fuit adiectũ de bonis reti
nendis:ſi cõditionalis tunc ſi põt talit̃ interꝑtari vt non
vitiet̃ ingreſſus:valebit pactuꝫ ⁊ ingreſſus:vt intelliga
tur de retentione bonoꝝ cõniuentibus oculis abbatis:
quod lꝫ monachis:vt in.c.ij.de ſta.mona.ar.detẽ.l.vbi
ta mihi donatũ.ff.de dona.cã mor.loquoꝛ ut hẽat ſecũ

dũ caſum.c.j.de ſta.mo.⁊ dũmodo nõ hẽat iure obliga
tionis:quia verba debent interpretari ſic rõne ꝑſonarũ
l.plenum.§.equicij.de vſu ⁊ ha.in.c.ſolite.de maioꝛi.et
obedi. Si vero non põt ſic interꝑtari vt valeat ſed ſit
contra ſubſtantiã oino:utputa quia expreſſe dixit ꝙ ſi
bi liceret iure ꝓprietatis ⁊ dominij aliqua retinere:vel
vellet ꝙ ex pacto in ꝑpetuũ ſibi deberent̃ ad vſufructuꝫ
vel adminiſtratiõem:quo caſu ius ex ſtipulatione ha
hẽt vt ꝓprium:tunc vitiatur ingreſſus.ar.dicti.c.fi.de
condi.appoſi.Nam ſicut pactũ vel cõditio appoſita cõ
tra ſubſtantiã carnalis mr̃imonij vitiat cõtractum:ita
cõditio cõtra ſubſtãtiã monachatus:ut eſt pauꝑtas:di
cto.c.ij.de ſta.mona.⁊ de regula.c.ex parte.cũ enim vo
tum hoc caſu ſit emiſſum cõditionaliter nõ obligat ꝑu
re etiam ſi conditio de ſe non ſit licita:vt videt̃ voluiſſe
inno.in.c.ſcripture.de voto.⁊ videt̃ tex.xvij.q.ſi.c.fi.in
fin.Eſt enim hec conditio turpis in monacho ⁊ contra
ſubſtantiã monachatus:vt in.c.ſolite.de maioꝛi.⁊ obe.
vnde vitiat monachatũ dictis iuribus:lꝫ forte idem fo
ret ſi eſſet al's turpis ⁊ nõ cõtra ſubſtantiã monachat⁹:
vt in.c.fi.qui cleri.vel vo.ut vitiet etiã monachatũ:vt ſi
vouero religionẽ:ſi hoiem titium occidero:cum eni ſit
ſpãle in matrimonio carnali:ut hec ipſũ nõ vitiet:vt i.c.
j.⁊ in.c.fi.de ɔdi.appo.Nõ ſic credo in monachatu:q2
in cõtrariũ in alijs eſt ius cõmune.Sꝫ ſi ingreſſio fuerit
pura cũ adiectiõe pacti:tũc aut pactũ fuit appoſitũ incõ
tinenti:aut ex interuallo:ſi incontinenti tũc ſi poteſt ſic
interpretari ut teneat ingreſſus:⁊ valet iuxta ea que ꝓ
xime dixi:⁊ exemplificaui ut intelligatur retentione bo
norum cõniuentibus oculis abbatis:quia verba cõtra
ctus ſunt interꝑtãda ſm nãm ɔ̃ctus ſuꝑ quo interponũ
tur.l.ſi vno.ff.locati.⁊ ſm qualitates ꝑſonarũ ɔ̃hentiuꝫ
l.plenũ.§.equicij.ff.de vſu ⁊ ha.igit̃ ſiet interꝑtatio de
habẽdis bonis ut dixi:⁊ de hoc videt̃ tex.in.c.fi.q̃ cle.
vel vo.ſm ſolutionẽ glo.ibi que incipit:ergo nõ erat te
nẽdo ꝙ illius mulieris ibi tenebat ingreſſus ⁊ pactum
fuerat factũ de retinendis bonis in ĩgreſſu:⁊ in ipſo in
greſſu:lꝫ quidã ut inno.aliter intelligãt illud.c.vt dicaꝫ
ſtatim in fi.huius qõnis:ſed ſi non põt fieri talis inter
ꝑtatio:ut q2 expſſe dixit ꝙ volebat retinere certa bona
ad dñiuꝫ ⁊ ꝓprietatem tũc vitiat̃ ingreſſus ⁊ pactũ:cuꝫ
ſit ɔtra ſubſtantiã monachatus ⁊ ius reſiſtat:dicto.c.fi.
de condi.appo.⁊ hoc tenet glo.in.l.per ſeruuꝫ.§.j.ff.de
vſu ⁊ ha.per illum tex.qui optime ꝓbat:naꝫ hoc pactũ
non eſt ſolum contra contractuꝫ ⁊ ei⁹ ſubſtãtiã:ſed ⁊ ɔ̃
rem que venit in ɔtractu ſiue ſubſtãtiã rei venientis in
cõtractu:quia monachus eſt ɔtractus ⁊ res que veĩt in
ɔtractu.⁊ ita tenet glo.in.c.fi.qui cle.vel vo.⁊ in.c.ij.de
ſtatu.mo.idem tenet bar.bric.⁊ paulus de eleaza.idem
roffredus lꝫ aliqui ɔtra ut glo.decreti.xxxij.q.ij.c.ſolet
in fi.magne glo.⁊ vincen.⁊ inno.⁊ hoſti.in.c.inſinuãte
qui cle.vel vo.⁊ philipp⁹ ⁊ damaſus ⁊ guil.naſo:⁊ glo.
in auc.ingreſſi.de ſacroſanc.eccl.⁊ idẽ pet.⁊ iac.de are.
⁊ io.andr.in dicto.c.fi.de condi.appo.dicentes ꝙ repu
gnantia adiecta in ſpiritualibus non tollit id quod eſt
fortius ⁊ ꝑncipalius.l.ſi ita q̃s heres inſtituat̃ excepto
fundo.ff.de heredi.inſti.ſed hẽtur ꝓ nõ adiecto:ut ibi
rñdẽt ad.c.fi.de ɔdi.appo.ꝙ ĩ mr̃imõio carnali obliga
tio ſit hoi cui ẽ ĩputãdũ ſi tali ɔditõi ɔſẽtit.Nã ɔſentiẽ
do ẽ ĩ culpa:⁊ iõ nõ valet mr̃imoniũ ad ei⁹ vtilitatẽ:⁊ h̃
ꝓbat hñ.l.nõ ſolũ.ff.de act.⁊ obli.Sꝫ ĩ mõachatu obli
gat̃ deo cui nihil põt ĩputari vl' culpe aſſcribi lꝫ ad ꝓfeſ
ſionẽ ſic fuerit ab abbate admiſſus.Sꝫ iſta rõ mihi nõ
placet:q2 ɔcluderet ꝙ mr̃imoniũ nõ debẽt valẽ ſi appo
ſita fuiſſꝫ alia turpis ɔditio etiã q̃ nõ eẽt ɔ̃ ſubãm mr̃i
monij:cũ recipiẽs cũ tali ɔditiõe fuerit in culpa:⁊ tñ nõ
ẽ vex ꝙ mr̃imoniũ nõ valeat:vt dcõ.c.fi.de ɔdi.appo.

Secūdo aſſignat aliā rōem ⁊ reſponſionē: igiť cōditio
turpis ꝯ ſubſtantiā matrimonij vitiat matrimoniuꝫ: qꝛ
oīs eius ſubſtātia eſt a deo. vñ cōditio ipſi cōtraria irri-
tat eū: qḋ nō eſt in monachatu: qꝛ ꝙ mōachus nō habe
at ꝓpriū eſt ex inſtōne eccleſie. xij. q. j. c. certe. ⁊ c. nolo. ⁊
iō hoc tolli pōt: cū ſit a ſola inſtōne pape: de ſta. mona. c.
cū ad monaſteriū. ⁊ hoc tenet Archi. xxxij. q. ij. c. ſolet. H̄
rō etiā non placet: qꝛ dato ꝙ ſit ex inſtōne eccleſie: tñ ꝙ
leges nō hēant locū in ſuis diſpōnibus quis facere ꝑua
tus nō pōt. ut. l. nemo. de le. j. Itē qꝛ etiā pacta adiecta ꝯ
ſubſtātiam contractus a iure ciuili uel gentium inuen-
tos irritat ipſos ꝯtus: ut. l. certarū. de teſta. tu. ⁊ dicta. l.
actus legitimi. Itē aſſignat aliā rōem: qꝛ in mr̄imonio
eſt ꝯtractuſ vltro citroqꝫ obligatorius de ver. ſig. l. labeo
la. ij. ⁊ obligať certe mulieri: qꝛ mr̄imoniū nō recipit in
certitudinē: de ſpon. c. j. li. vj. ſꝫ monachatꝰ lꝫ poſſit dici
cōtractus: ut in. c. ad aplicā. de regula. nō eſt tñ illiꝰ for-
me cuius eſt mr̄imoniū: qꝛ in mr̄imonio hincinde naſ-
ciť obligatio: ſꝫ in monachatu nō ſꝫ tñ ꝓfitens obligať
alter vō ſolū recipit ſicut in ordine uľ in ordinis recepti
one. xxviij. di. diaconi. in quibus morte recipiētis ꝓfeſ
ſionē uel ordinē dantis nō diſſoluiť monachatus uľ or
dinatio. Itē ꝓteſtatio cōtra naturā ordinis ut ꝙ poſſit
cōtrahere nō vitiat ordinis recepti ſicut ſit in mr̄imōio
morte alterius iugaliū. Et iſta eſt rō quare nō valꝫ mr̄i-
moniū ſꝫ monachatus ſic. Sꝫ mihi nō placet iſta rō per
dictā. l. certaꝝ. vbi eſt ſolū factū teſtatoris: ⁊ nō valet da
tio: et iō placet plus ꝑma deciſio per iura ꝑmo inducta.
Nā ⁊ in mr̄imonio obligať quis etiam deo: lꝫ in mona
chatu per ꝑus ⁊ i mr̄imonio per poſteriꝰ ſiue ſecūdario
igiť cōi cōſenſu nō pōt diſſolui carnale matrimoniū de
iureiur. c. tua. el. ij. ⁊ de regu. veniēs. ⁊ c. fi. Iteꝫ qꝛ lꝫ mo
nachatus fiat deo nō ſit tñ niſi medio hoīs recipiētis lo
co dei: de regu. c. porrectū. ⁊ c. ad aplicaꝫ. qꝛ etiā obliga-
tiones que fiūt deo nō valēt in foro cōtentioſo: niſi reci
pianť ab hoīe: ut no. in. l. illud. C. de ſac. ſanc. eccle. facit
de vſur. c̄ꝯqꝫ. li. vj. ⁊ qḋ no. Inno. de ſepul. c. parochiano
⁊. ff. de arbi. l. arbiter intra certū. Spe. i ti. de loca. §. nūc
aliqua. v̄. lxxiiij. Nō ob. ꝙ dei pñtia debet repleri ꝯtra-
ctus. l. ꝓperandū. §. fin aūt. C. de iudi. vel ꝙ deus recipi
at vbi deficit hō: qꝛ nō cōſtat ꝙ deus ſic vouētiū cōditō
naliter pure recipiat: qꝛ iſte ſic vouēdo cōditionaliť: uel
cū hmōi pacto cōtra ſubſtātiā nō eſt oīno volūtarius: ⁊
forte peccat: ⁊ victime ipioꝝ abominabiles fiūt uel ſunt
dño. j. q. j. c. ſic ꝓplus. ⁊ c. odit dñs. ⁊ iō lꝫ quis ꝓfiteať
ordinē ciſtercienſiū: nō tñ eſt monachus illius ordinis:
niſi ꝓfiteať in manibus illius qui pōt ipſū ordini incor
porare: ut in. c. porrectū. de regu. no. in. c. qḋ dei timorē
de ſta. mona. Itē cum votū emittať cōditionaliť uľ mo
daliter ſiue qualificate nō videť ꝙ obliget pure: etiaꝫ ſi
cōditio uel qualitas de ſe nō ſit licita: ut videť voluiſſe
Inno. in. c. ſcripture. de voto. ⁊ no. tex. xvij. q. ſi. c. ſi. i ſi.
⁊. s̄. dixi. Nec video rōem quare abbas qui pōt ꝓfeſſio
nē recipe ⁊ nō recipe nō poſſit eā recipere taliter ꝙ non
ſit vitioſa: ⁊ ꝙ ſit vitioſa ꝙ obligeť ꝓfitens ſicut vxor vi
ro. nec eſt verū ꝙ habere ꝓpriuꝫ nō ſit cōtra ſubſtantiaꝫ
monachatus: qꝛ ſaltē hanc ſubſtātialitatē recipiť ab ec
cleſia: ut dicto. c. cū ad monaſteriū. Et ſicut qñ ſit ꝯ ſub-
ſtantiā cōtractus inductā a iure ciuili uel gentiū nō va-
let ꝯtuſ. l. certaꝝ. de teſta. tu. qñ pactū ⁊ eius obſeruātia
eſt cōtra ſubſtātiā ꝯtus: ut in. l. cū precario. cōiuncto. c.
ſi. de cōdi. appo. ⁊. l. per ſeruū. §. j. de vſu ⁊ habi. ſic qñ ſit
cōtra ſubſtantiā inductā a iure canonico qñ pactū ⁊ ob
ſeruātia eſt ꝯ ſubāꝫ: ut dixi. s̄. cū igiť ꝓfeſſio debeat fie
ri certe perſone recipiēti ⁊ per ꝓfitentē nō video: cur pa
cta appoſita cōtra ſubāꝫ nō irritēt: ſicut ſi ꝓmiſſio fieret
ſeruo ꝯtra ſubāꝫ qui ſeruus eſt miſter dñi nō valeret: qꝛ
haberet iure iſtius ſtipulatōis iure ꝓprio: Et lꝫ ſcḋm ma-
li miniſtri nō deberet poſſe diſſoluere obligatiōꝫ iaꝫ cō
tractā: tñ pōt impedire ſuo medio: uel ipſo mediāte con
trahēdā obligationē: ut in. l. ſi cōis ſeruus ita. ⁊. l. ſeruū
fructuariū. ⁊. l. ij. ff. de ſtipu. ſer. hoc enī non naſciť obli-
gatio ex ꝯtu iualido: ⁊ ſic ipedit acquirendā: ut no. xvj.
q. vj. §. ſi. ⁊ ibi glo. no. nō diſſoluiť ut dixit Io. an. Et ꝙ
deus ipſe nō intelligať recipe talē obligationē cū tali ꝓ
teſtatiōe facta ꝓbať: qꝛ ſic vouēs uel ꝓfitens nō eſt i ta
li ꝓfeſſione oīno volūtarius quē voluntariū deus q̄rit
coactū vero exactionať diabolus. i. emit uel acquirit. xv
q. j. nō eſt. no. qḋ me. cau. in. c. abbaſ. in glo. ad ſi. Quare
teneo ꝙ ſi pactū apponiť uel ꝓteſtatio in ꝓfeſſiōe ꝯ ſub
ſtātiā ꝓfeſſiōis ꝙ incōtinēti cōcipiať: uel ſiat ꝯditiona
liter ꝙ vicieť ingreſſus ſicut matrimoniū carnale: ⁊ hoc
niſi poſſit taliť interꝑtari ꝙ nō vicieť ſalua verboꝝ ſub
ſtātia: qꝛ tūc valebit ut hēat iure admīſtratiōis ut dixi.
Et aduerte ꝙ talis admīſtratio nō intelligeť ut hēat vi
pacti ꝑciſe: qꝛ in hoc monachus hr̄et ꝯ ſubāꝫ monacha-
tus: qꝛ hr̄et ius iſtius ſtipulatōis iure ꝓprio: ſꝫ habebit
admīſtrationē ad nutū abbatis reuocabilē ⁊ nō ut ꝓpri
am: qꝛ verba ſunt intelligēda ſm ꝑſonas cū quibus ꝓfe
runť. l. plenū. §. equitu. de vſu ⁊ habi. de maio. ⁊ obe. ſo
lite. Sic pōt ſaluari opi. Bar. qui hanc diſtinctionē po-
ſuit per. l. vbi ita donatū. de do. cā mor. q̄ſ fuit gl. in. c. in
ſinuāte. q̄ cle. uel vo. imo forte dici poſſet ꝙ ſi abbas iu-
raſſet nō reuocare hāc admīſtrationē ꝙ nō poſſet: ut in
c. nō eſt obligatoriū. ⁊ qḋ ibi Io. an. de reg. iur. Itē iſte
qui ſic vouit poſſet iplorare officiū ſuꝑioris: ſicut ſeruꝰ
pōt pro obligatiōe dñi: ut no. Inno. qui cle. uel vo. c. in-
ſinuāte. qḋ dictū eſt verū: qꝛ exquo iplorat offm̄ iudicis
pꝫ ꝙ nulla eſt obligatio. l. qui ꝑ colluſionē: de acti. emp.
⁊ ſic iſte monachus nō hꝫ hec ut ꝓpria: ita ꝙ debeat hec
cōuentio irritari. Si vō apponiť ex interuallo vitiat pa
ctū ſꝫ nō ingreſſū. Et hec videnť vera qñ vterqꝫ ꝯſenſiſſꝫ
in pactū tā ꝓficiēs q̄ ipe recipiēs: Sꝫ ſi tñ vouēs appo
ſuiſſet pactū: ⁊ abbas nō ꝯſenſiſſet recipiēs lꝫ cōſenſiſſet
ſolū ꝓfeſſiōi ſꝫ nō pacto: tunc eſt maius dubiū. nam In
no. ⁊ Io. an. in dicto. c. ſi. de ꝯdi. appo. voluīt ꝙ demū ta
le pactū vitiet qñ ambo ꝯhentes in ipſū ꝯſenſerūt. ſecus
ſi alť nō ꝯſenſit: uel ſimplr̄ tacuit: qꝛ hētur tūc ꝓ diſſenti
ente fauore religiōis ſiue iuriſditōis: Et iō dat cautelaꝫ
Hoſti. ꝙ ſi vnus apponat tale pactū: ꝯtraho tecū donec
aliā inueniā idoniorē: ut alter dicat ꝯſentio mr̄imonio
ſꝫ nō pacto. ar. d. c. aliqñ. xxxij. q. ij. ſꝫ mihi vr̄ ſic dicēdū
ꝙ ſi ꝑus ante poniť pactū tale per vnū ꝯhentiū: ⁊ alť ex-
ꝑſſe diſſenſit: ⁊ nihilominꝰ demuꝫ ꝯhunt ꝙ tenet ꝯtus
ut purus. Rō: qꝛ demū ꝯſentiēdo ſimplr̄ qui pctm̄ appo
nebat: videť a ꝑori ꝓteſtatiōe ⁊ pacto receſſiſſe. l. cuꝫ in
plures: §. locator orrei. ff. de loca. not. in. l. pacta nouiſſi-
ma. C. de pac. ⁊ in. l. nō ſolū. §. morte. ff. de no. ope. nū. et
in. c. tua. de ſpō. Idē ſi q̄renſ tale pactū apponere ipſū ſo
lū in mēte geſſit: qꝛ lꝫ loco adulteri ſit cēſendus tꝫ matri
moniū. d. c. aliqñ. xxxij. q. ij. facit. l. ſi repetēdi de ꝯdi. ob
cau. talis enī tacita mens ꝯhentis hētur ꝓ nō appoſita.
Si vero tale pactū fuit expreſſuꝫ per vnū cōtrahentiū: ⁊
alter tacendo cōſenſit nihil dicens: uel alter ꝯſentiendo
matrimonio: tale pactum incōtinenti appoſuit ⁊ nō alι
ter cōſenſit altero tacente ⁊ non cōtradicente: tūc credo
ꝙ contractus nō valeat: per tex. in dicto. c. ſi. de cōdi. ap
po. qui loquiť indiſtincte dum dicit: ſi alter dicat alteri
nota ꝙ nō dicit ſi ambo dixerint: ſꝫ qñ alter alteri dixit
⁊ ſubaudi alius nō cōtradicendo cōſenſit: credo ꝙ non
valeat: lꝫ ſi expreſſe diſceſſiſſet: ⁊ poſtea copulati reperi-
rentur: ille videretur a priori pacto inhoneſto receſſiſſe
⁊ ita in propoſito ſi illo paciſcente ⁊ volente retinere in
ꝓfeſſione bona ad dñiuꝫ ⁊ ꝓprietatē abbas diſſenſiſſet

tunc ⁊ ille cõuerſus poſtea reperiṫ videṫ a pacto ⁊ pro-
teſtatiõe receſſuꝫ: ⁊ ſic põt eſſe bona cautela Hoſti. Sed
ſi paciſcentẽ ſimpliciṫ recipit ⁊ abbate nihil dicente ſed
ſolus recipiẽte talem ſic ꝓteſtantẽ credo ingreſſũ vitia-
ri: qñ incõtinẽti fuit facta cũ pacto uel ꝓteſtatione ꝓfe-
ſſio. ſecus ſi ex interuallo: qꝛ tunc dicta in talibus ꝑfatõ
nibus nõ viderenṫ repetita in hac ꝓfeſſiõe ex interual-
lo facta. l. ticia. §. idem reſpõdit. ff. de verb. obli. ⁊ ſic põt
ſaluari dictũ Inno. Et intelligo hec vera nõ ſolũ ſi reten
tio predicta bonoꝝ ſic facta. cõditionaliṫ ⁊ ꝓfeſſo: dicen
do ꝓfiteoꝛ ſi licet hec bona ad ꝓprietatẽ ⁊ dñiuꝫ retine-
re: ſed qũocunqꝫ ex pacto incõtinẽti appoſito ſit facta di
cta bonoꝝ reſeruatio cõtra ſubſtantiã monachatus: ut
puta foueo ꝓfeſſionẽ ut bona ad ꝓprietatẽ retinere lice
at. Nam lꝫ natura modi ſit nõ ſuſpẽdere ꝑncipiũ actus:
ſed dare qualitatẽ actui iam in eſſe ꝓducti: cũ tñ appõi
tur ex pacto incõtinenti videṫ in eſſe. l. lecta. §. dicebaꝫ.
ſi cer. pe. Et ideo ſi eſt modus turpis ⁊ ſic impoſſibiľ de
iure: qꝛ turpe eſt in monacho retẽtio bonoꝝ ad ꝓprieta
tẽ vitiat totum cõtractũ: ꝑſertim qñ eſt cõtra ſubſtãtiaꝫ
dicta. l. certaꝝ. de teſta. tu. ⁊ l. impoſſibilis. de verbo. ob
li. ⁊ l. generaliṫ. ⁊ l. ſi plagij. eo. ti. vbi eſt caſus ꝙ ſi ꝓmiſ
ſio fit ex cauſa plagij cõtractus eſt nullus: ⁊ poterat fieri
per modũ eſſe. Nam lꝫ cauſa veniat ad firmanduꝫ id qđ
eſt tñ ſi eſt turpis uel cõtra ſubſtantiã in appoſitõe ⁊ ob
ſeruãtia vitiat dictũ actũ. dicta. l. ſi plagij. que põt loqui
qñ cauſa apponebaṫ per modũ ꝓmitto ut plagiũ ꝯmit
tas: uel ꝓmitto cauſa plagij cõmittendi: loquoꝛ ſemper
qñ eſt modus uel cauſa cui ius reſiſtat in appoſitione ⁊
in obſeruãtia. ſecus ſi nõ aſſiſtat: ⁊ ſic ſolũ in appoſitiõe
ꝓhibitio: ut dicta. l. vbi ita donatũ. que loquiṫ per viaꝫ
modi: ut. l. cum ꝑcario. de preca. Et idẽ ſi per modũ exce
ptionis fiat cum pacto appoſito incõtinẽti: ut ſi dicit vo
ueo me ⁊ mea: exceptis bonis talibus q̃ reſeruo ad dñi-
um mihi: qꝛ ⁊ tunc vitiareṫ ingreſſus: qꝛ ſubſtãtia ĩgreſ
ſus nõ eſt ut oĩa ſua dedicet: imo an põt deteſtari ⁊ alijſ
relinquere: ut in auč. ſiqua mulier. de ſacroſan. ec. Fate
oꝛ tñ ꝙ ſi bona alteri nõ attribuiſſet ſed ſimpľr excepiſſꝫ
a dedicatiõe ꝙ eſſent monaſterij. per tex. in auč. ingreſſi
de ſacroſanc. ec. cõiuncta. l. ſiquis ita heres inſtituaṫ ex-
cepto fundo. ff. de here. inſti. Idem dico ſi ꝯditio appo-
ſita in ꝓfeſſione eſt reſolutiua: donec inuenerit ditioꝛeꝫ
que ditio donec inducit reſolutionẽ hoc caſu: ut not. in
l. j. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ tñ talis cõditio reſolutiua vitiat
matrimoniũ appoſita in ꝯtractu matrimoniali carnalis
fortius ergo monachatũ vitiabit: hec dixi: qꝛ dñs Anto.
de butrio auſus eſt dicere: ꝙ ſi predictis mõis cõtrahe-
reṫ matrimoniũ carnale ſine cõditione: ita ꝙ nõ eſſet cõ
ditio appoſita in initio matrimonij ſed ſolũ reſolutioni
eſſet adiecta ꝯditio ꝙ valeret matrimoniũ carnale: ⁊ foꝛ
tius monachatio: ſed ipſe in hoc dicit cõtra caſũ dicti. c
ſi. de condi. appo. dũ dicit ꝙ ſi cõtrahiṫ matrimoniũ do
nec idonioꝛẽ inuenerit ꝙ nõ valet: ⁊ tñ illa erat cõditio
reſolutiua per iam dicta. Idẽ dicit ſi per viã modi ꝯtra-
hereṫ dicendo: cõtraho ut euites prolẽ: uel ut ad adulte
riã te preſtes: uel cõtraho cauſa adulterij ꝙ ſubeas cã ꝓ
lis euitande dicẽs: ꝙ valeret carnale matrimoniũ: ⁊ pro
eo facit. l. vbi ita mihi donatũ. ⁊ l. cũ ꝑcario. ſꝫ nõ credo
ꝙ bene dicat: cũ hmõi pactiões turpes que vitiãt prece
dentẽ cõtractũ: ut dicta. l. ſi plagij. ⁊ l. gnãliter. de verb.
obli. ⁊ hoc qñ ſunt cõtra ſubſtantiã. nam alie turpitudi
nes qũocunqꝫ appoſite nõ vitiarẽt matrimoniũ ſed ali-
os cõtractus ſicut. ſ. dixi. Tene ergo hoc ꝙ matrimoni
um vitieṫ ⁊ monachatus q̃cquid ipſe dicat: ⁊ ad. l. vbi. et
l. cum ꝑcario. reſpõde per ſupradicta. Sed ad vnũ ẽ hic
aduertendũ: ſi aliquis ꝓfiteṫ caſtitatẽ ⁊ obedientiaꝫ in
manibus abbatis: et paupertatem: cum iſta retentione

bonoꝝ ex qua vicietur ingreſſus: an ſaltem ſit aſtrictus
voto caſtitatis ⁊ obediẽtie. Dico ꝙ ſi conſtat ꝙ volebat
vouere caſtitatẽ vouit: lꝫ nõ teneat ingreſſus reſpcũ bo-
noꝝ: qꝛ tñ ſicut ille qui vult vouere ſolũ caſtitatẽ et non
alia ſubſtãtialia ſolẽnizat votuꝫ qñ illud emittit reſpctũ
certe regule: cũ facit in manibus illius qui põt eum reli-
gioni incoꝛꝑare: ut no. doc. in. c. ĩſinuãte. qui cle. uel vo.
Sic hic qꝛ ex quo in bonis apponebat pctm̃ ꝯ ſubſtãtiã
ſolũ in voto pauꝑtis: hec adiectio vitiat in alijs: ergo et
ſic in caſtitate remanebit obligatus: ⁊ erit votũ adeo ſo-
lẽne ꝙ dirimet matrimoniũ poſt ꝯtractũ: per dictũ. c. in
ſinuãte: ſic intelligo hanc materiã notabilẽ. Nũc vide
amus ſi papa põt cũ bigamo diſpenſare: ut nõ obſtante
bigamia: uel alia irregularitate: qꝛ foꝛte vir ſit ſanguis:
poſſit ad ſacros oꝛdines in ꝑſbyteratũ ⁊ ep̃atũ ꝓmoue-
ri. Quidã doc. Nicolaus furioſus dixit ꝙ non: niſi vſqꝫ
ad ſubdiaconatũ incluſiue: per tex. xxxiiij. diſ. c. lectoꝛ. et
ſi oꝛdineṫ dicit ꝙ nõ reciperet caracterẽ pluſqꝫ ſi oꝛdinareṫ
aſinus. de quo certũ eſt ꝙ aſinus caracterẽ nõ reciperet.
Et pro hac opiniõe facit: qꝛ tollere vitiũ bigamie nõ pẽ-
det a ptãte pape. Naꝫ cũ ſurgat a diuiſiõe: qꝛ diuiſit car
nẽ ſuã in plures: ⁊ ſic nõ poſſit ſignificare vnionẽ inter
xp̃m ⁊ eccleſiã que ſignificaṫ per cõmixtionẽ carnalẽ cũ
vna vxoꝛe: ut in. c. debitũ. de biga. ⁊ hoc nõ poſſit reinte
grare papa. Nam lꝫ papa in his oĩa poſſit ſicut deus: ut
de tranſla. ꝑla. per totũ. deus tñ nõ poteſt poſt ruinã vir
ginẽ reintegrare. xxxij. q. v. c. ſi paulus. C. de rap. vir. l. j.
Sic papa poſtqꝫ qs carnẽ ſuã diuiſit in plures ipſũ rein
tegrare nõ põt ꝙ diuiſũ nõ fuerit: qꝛ deus nõ põt facere
ꝙ facta nõ ſint facta niſi fictione. l. in bello. §. facte. ff. de
cap. in auč. de equa. do. §. j. colla. vij. l. veꝝ. ff. de reg. iur.
Itẽ qꝛ nõ vř papa poſſe ꝯ ap̃lm diſpẽſare: ut no. xxv. q.
j. c. ſunt quidã. Itẽ qꝛ talis irregularitas videṫ eẽ de iu-
re diuino. d. c. debituꝫ. de biga. qꝛ opoꝛtet ep̃um vnius
vxoꝛis eſſe virũ. xxvj. di. c. j. ⁊ ij. ⁊ hoc eſt qđ dicit ap̃lus
⁊ dictat ius diuinũ: ut no. de cle. cõiu. c. ſane. el. j. contra
qđ papa nõ põt diſpẽſare. de re. ſpo. cãs. Sꝫ btũs Tho.
ſuꝑ 4° ſniaꝝ. di. xxvij. q. ſi. dicit ꝙ bigamie nõ eſt adiũ-
cta irregularitaſ de iure diuĩo uel de iure nãli ſed de iu
re poſitiuo. Patꝫ: qꝛ ſi nõ obſtante bigamia oꝛdineṫ ipſi
imprimiṫ caracter: ut eſt tex. l. di. c. quicunqꝫ. quicq̃d di
xerit nicolaus ꝑdictus. Nec eſt de eſſentialibus oꝛdiniſ
ꝙ aliquis nõ ſit bigamus per ꝑdicta: ⁊ qꝛ in iſtis q̃ ſunt
de iure poſitiuo papa multũ põt: ut no. in. c. ꝓpoſuit: de
cõceſ. prebẽ. ideo põt cũ bigamo diſpenſare: Et ſic cõclu
dit dictus ſcũs Tho. Nõ obſtant cõtraria: qꝛ nõ eſt con
tra ap̃lm ꝙ diſpenſeṫ cũ bigamo. Nã ap̃lus nõ ꝓhibu
it cũ bigamo diſpẽſari: ſed tñ vetuit ipſũ non oꝛdinari.
Siľiter ap̃lus ꝓhibuit crĩoſum oꝛdinari. xxv. di. nũc au
tẽ. ⁊ tñ ep̃us diſpẽſat cuꝫ crĩoſo ab adulterio citra: ut in
c. at ſi clerici. de iudi. Preterea dato ꝙ paulus ꝓhibuiſ-
ſet papa poſſet cõtra ꝓhibitionẽ pauli cũ cauſa diſpẽſa-
re: qꝛ papa ẽ maioꝛ paulo ⁊ ceteris ap̃lis in admĩſtratõe
preterqꝫ petro cui in admĩſtratiõe eſt par: cũ ſit eiꝰ loco
ij. q. vij. c. puto. ⁊ maioꝛ alijs ĩ hac admĩſtratiõe. xxij. di.
c. ſacroſancta. Itẽ talis ꝓhibitio ap̃li ẽ ab hoĩe nõ a deo
ĩmediate. g̃ nõ ligaṫ ex ea ptãs pape q̃ nõ eſt ex hoĩe ſed
ex deo: de iudi. c. nouit. Et pro h̃ facit ſnĩa Inn. de renũ.
c. niſi cũ pridẽ. in. §. ꝑſone irregularitas: vbi tenet ꝙ oĩs
irregľaritas ſit a iure poſitiuo. ⁊ idẽ dič ĩ. c. ſi celebrat. de
cle. ex. mi. ĩ addi. ⁊ hãc ſnĩaꝫ ſequũṫ canoniſte. Nõ ob.
ꝙ nõ põt reſtituẽ diuiſũ ⁊ diuiſionẽ quã fecit bigamuſ
de ſuo coꝛpe in pľes: qꝛ ut dixi h̃ ꝙ diuiſus nõ oꝛdineṫ
nõ eſt a iure nãli: aut diuĩo ſꝫ a iure poſitiuo ꝯ qđ papa
diſpẽſat ut dictũ eſt. Fuit enĩ inductũ h̃ impedimẽtũ
nõ ex defectu ſacri. ſed qꝛ nõ poſſet eſſe oꝛatoꝛ viduitatiſ
q̃ ꝯiugia frequẽtauerit: ut dixit tex. xxvj. di. c. vna. in fi.

Aliqui tñ voluerūt dicere ꝙ eſſet de iure diuio hec irre
gularitas: ⁊ eſſet ſolū in hoc ꝙ bigamus nō poſſet ꝓmo
ueri: ſed nō eſſet ꝙ nō poſſet per papā diſpēſari: ut dicit
Inno. c. niſi. §. perſone. de renū. Sed hͦ nō credo ver: qꝛ
ſi ipſa irregularitas eſſet de iure diuino tunc impͥmereꝛ
caracter ſiquis ordinareꝛ bigamus ſine diſpenſatōe qḋ
eſt cōtra tex. in dicto. c. quicūqꝫ. l. di. Itē ſi eſſet a iure di
uino irregularitas bigamie: papa ſaltē tacite videreꝛ ꝓ
hibitus diſpēſare: ut no. in. c. lr̄as. de reſti. ſpo. niſi ſubeſ
ſet cā ⁊ papa vellet diſpēſare: qꝛ cōtra ius diuinū etiam
papa pōt diſpēſare cū cauſa: ut dixi. ſ. in qōne: an diſpo
nit cōtra ius diuinū: pōt etiā dici ꝙ ⁊ ſi defectus ſacra
mēti ſit cā irregularitatis: ut dixit glo. xxvj. diſ. in ſūma.
tñ nō ſit cā finalis ⁊ īmediata ſed ſolū ſit ipſā irre
gularitatē. xxvj. di. c. achacius. ita dicit Inno. ꝙ debꝫ in
telligi tex. in. c. debitū. de biga. vnde non eſt ꝓprie defe
ctus ſacramēti cā ꝓhibitōis: Sꝫ illa eſt ratio: qꝛ nō pōt
eſſe orator viduitatꝭ qui cōiugia frequētauerit: dicto. c.
vna. in fi. xvj. di. Et idē dicit de omni irregularitate ut ſit
a iure poſitio: ſiue qꝛ ſit regularitas rōe delicti: ſiue qꝛ vi
ciatus corpe uel illegitimuſ uel obligatus ad rōcinia ut
poſſit in his papa diſpenſare. Ex hoc inferꝛ ꝙ ſi de facto
ſe facerēt tales ꝓmoueri ꝙ caracterē ſuſciperēt: dicto. c
quicūqꝫ. l. di. Probaꝛ per ſimile: qꝛ in veteri teſtamēto
nō erāt irregularitates ꝑpetue ſed tꝑales tñ: ut ſi exibāt
extra caſtra: uel tangebāt mortuū: ⁊ ita eſt in nouo teſtō
qñ ſuſpēſus ab officio celebrat: ſecus ſi a beneficio. Ex
quibus cōcludiꝛ ꝙ papa in omni pōt irregularitate diſ
penſare: ⁊ ſic diſpenſare pōt cum obligato ad rōcinia ꝑ
predicta. ⁊ in. c. j. de obli. ad rōci. ⁊ cum homicidis ⁊ bi
gamis: ut etiam ſacroſ ordines recipiāt. Nō ob. c. lector
xxxiiij. di. ꝙ ibi martinus papa dicit de epīs ꝙ nō poſ
ſint niſi in minoribus diſpenſare: ſed nō in ſacris. Et or
do ſubdiaconalis tūc nō erat inter ſacros: ut in. c. a mul
tis. de eta. ⁊ quali. Et ꝙ nō loquaꝛ de papa pꝫ: qꝛ nō po
tuiſſet legē imponere ſucceſſori: ut in. c. īnotuit. de elec.
nec ſibiipſi. l. pe. ff. de arbi. Ex quibus cōcludo ꝙ papa
pōt cum bigamis diſpēſare ⁊ cū omni irregularitate: et
qñqꝫ ꝯſueuit: ut no. glo. in dicto. c. lector. que dicit ꝙ lu
cius diſpēſauit cū Panoromitano epō: ⁊ martinus diſ
penſauit in ſubdiaconatu: dicto. c. lector. xxxiiij. di. Nec
placet quorundā diſtinctō: qui dicūt ꝙ de ordinata po
teſtate papa diſpēſat vſqꝫ ad ſubdiaconatū incluſiue: in
diaconatu vero uel pſbyteratu nō pōt de ordinata pote
ſtate ſꝫ de abſoluta. ſic nam ſi eſt vera ſnīa btī Tho. quā
ſequiꝛ Inn. in dicto. c. niſi. in. §. perſone. de renū. ꝙ oēs
iſte irregularitates ſunt de iure poſitiuo: tūc papa de or
dinata ptāte pōt cōtra illud diſpōere: cū ſit ſupra ius po
ſitiuū: ut no. de cōceſ. preben. c. ꝓpoſuit. ⁊ in cle. j. de im
mu. ec. Faciūt etiā iſta ad qōez: an papa poſſit a iuramē
tis abſoluere ligatū. In qua dubitatiōe varie ſunt gloſa
tor ſnīe: que ſunt relate. xv. q. v. c. auctem. ⁊. lxxxv. diſ. c.
florentinū. no. de ſpō. c. ij. ⁊ in. c. quāto. de iureiur. Naꝫ
Laurē. voluit ꝙ papa demū poſſit abſoluere cū cauſa ⁊
claue diſcretōis interueniēte ſine cauſa vō nō poſſit. Et
dixit tñ eſſe legitimā qñ ex obſeruatiōe ſequereꝛ ſcāda
lū incōportabile: ut dicto. c. quāto. ⁊ dicto. c. ij. de ſpon.
vel ſi malū exemplū ſequereꝛ in multoſ: Hugucio no. di
xit indiſtincte papā nō poſſe abſoluere a iuramēto lici
to: ⁊ oīa iura que dicūt papā poſſe a iuramēto abſolue
re: intelligēda fore de iuramētis illicitis. xv. q. v. auctē.
cū caplis ſe. Et aſſignat rōem: qꝛ in his q̄ ſunt de iure na
turali papa nō pōt diſpenſare: ut in. c. ⁊ ſi xps. de iureiu.
vbi dicꝛ: Vouete ⁊ reddite vota deo. ⁊ in. c. magne. de
voto. Tācredus fuit aūt in opiōe ꝙ in oī iuramēto quē
libet poſſit abſoluere: dūmodo fiat cōmutatio in aliud
qḋ ſit deo magis acceptū ⁊ cā ſubſit: ⁊ ſine cā nō poſſit.

Ego vero ſic dico ⁊ primū dico cōſiderandū ſi iuramen
tū eſt illicitū: nam ſi cōſtat quis pōt cōtra illud ꝓpria au
ctoritate venire. Si vō eſt licitū ⁊ cōſtat: tunc ſi eſt licitū
ex parte pſtantis ſꝫ nō recipiētis tunc abſoluit papa: qn
īmo quilibet epūs: nec eſt ꝙ aliqua extrinſeca cā ſubſit
ſed ſufficit turpitudo illicita ex parte recipiētis. Et ideꝫ
ſi recipiēs locupleteꝛ cū dāno alterius: lꝫ non adſit alia
turpitudo: de iureiur. c. veniēs. in glo. fi. dum tñ dānuꝫ
enorme ſit. imo plus voluit Inno. de elec. c. venerabileꝫ
ꝙ ſi ſupioris copia haberi nō poſſit: tunc poſſet qs veni
re contra iuramentū ꝓpria auctē: qñ vrgeret neceſſitas.
xj. q. iij. c. anteceſſor. Si aūt iuramentū eſt licitū ex parte
vtriuſqꝫ: videlꝫ pſtantis ⁊ recipiētis: tūc ſi iuramentū eſt
preſtitū in materia ſpectāte ad papā: uel que a pape de
pendeat ptāte: uel in materia cōcernēte publicā vtilita
tē ⁊ in māibus pape ꝯſiſtente: tūc papa pōt tollere iura
mētū ꝓpria auctē: ut in. c. veniēs. de iuriu. Et ē rō: qꝛ ta
le iuramentū interpoſitū ſuper re alterius nō poteſt eſſe
preciſū niſi inqꝫtū vult ſuperior. Sicut enī cū concernit
vtilitatē ſolius priuati: ille priuatus pōt abſoluere: ut in
c. ſicut. de ſpon. ⁊. c. ij. ⁊ not. legiſte in. l. labeo. ff. de iure
iur. ſic ⁊ hoc caſu papa qui erit ſuperior poterit: qꝛ iſto
caſu cenſeꝛ excepta auctas ſuperioris: ut in. c. veniēs. de
iureiur. ⁊ de reſcrip. c. cōſtitutus. Si aūt iuramentū pre
ſtaꝛ in alia materia ad papā nō pertinente uel ipſius po
teſtate nō depēdente: qꝛ forte iuramentū eſt factū deo, ⁊
ipſi directū ut ipſi ſoli placeat: ul ad vtilitatē tertij: ⁊ tūc
cum cā pōt papa a iuramēto abſoluere. Et eſt rō: qꝛ cuꝫ
cauſa papa pōt priuato auferre rem ſuā: ⁊ ſic videꝛ a iu
ramento abſoluere in piudiciū ipſius tertij ex nō cā lici
ta reſpectu iure tertij: qñ cōmiſiſſet aliqͥd tertius: ex quo
poſſet ſuo iure priuari nō ſimpliciter qḋ ꝯmittet in ma
ius bonū ſi ꝑti nō eſt magis bonū: ⁊ hoc qñ eſt preſtitū
tñ parti: lꝫ ſi preſtitū ſit tñ deo: tunc eſt cauſa qñ cōmu
tat in meliori bono: ut no. in. c. ij. de iureiur. Et qñ dicaꝛ
preſtitū tñ deo: uel tñ parti: uel deo ⁊ parti: vide in. c. ij.
de ſpon. ſine cauſa aūt nō poſſet abſoluere: ut videꝛ vel
le glo. in dicto. c. quāto. ⁊ Inno. idem in. c. cū inter. p. de
renū. ⁊ hoc eſt ver qꝫtū ad hoc ut abſolutus: uel cū quo
eſt diſpenſatū ſit ſecurꝰ in foro penitētie: ut dicto. c. quā
to. ⁊. xv. q. v. auctem. ſed in foro contētioſo pſumeretur
cā ⁊ eſſet tutus in illo per abſolutionē pape: ut not. Ar
chi. in dicto. c. florentinū. ⁊ btūs Tho. in ſecūda ſecūde.
lxxxix. q. arti. ix. qḋ intelligo verū adeo ꝙ de hac abſo
lutiōe nō poſſet per conciliū: uel quēcunqꝫ aliū diſcepta
ri: ſiue etiā recenſeri aut diſceptari: cū facta pōtificꝭ nul
lius ſint iudicio ſubmiſſa. ix. q. iij. c. nemo. ⁊. lx. di. ſi pa
pa. que tñ intelligo ut pluries dixi. ſ. niſi ex tali abſolu
tione turbareꝛ ſtatus vniuerſalis eccleſie uel fidem con
cerneret. qꝛ tunc poſſet cognoſcere cōcilium generale ſi
cauſa fuiſſet legitima. xxv. q. j. c. ſunt quidam. Et ideo ſi
papa iuraſſet ⁊ vouiſſet renūciare papatui ꝓpter vnire
forte eccleſiā ⁊ tollere ſciſma qḋ ingeret: ul ꝓpter aliud
bonū quod cōcerneret ſtatū eccleſie vlis: puta ſi iuraſſꝫ
aliquo loco celebrare generale cōciliū: ꝓpter tollere ali
quas hereſes que in dei eccleſia ingerēt: tunc ſi vellet ſe
abſoluere uel alteri ſuā abſolutionē ꝯmiſiſſet: poſſet cō
ciliū aīaduertere ſi cauſa eſſet legitima: ut dixi. ſ. in qōe
que ſit maior: an ſnīa pape uel cōcilij. ſic intelligo hanc
qōnem. Vlterius dubitaꝛ: an papa poteſt diſpēſare
in caſibus lege diuina prohibitiſ in matrimonio. Circa
qḋ primo eſt inueſtigandū qui caſus ſint lege diuina ꝓ
hibiti. Pro quo eſt ſciendū ꝙ in leuitico due tñ perſo
ne erant ꝓhibite: qꝛ filius nec matrē: nec pater filiā du
cere poterat poſtea lege alia diuina duodecim perſone
ſunt ꝓhibite mater nouerca ſoror neptis amita mater
tera vxor patrui: lꝫ glo. in dicto. c. lr̄as. dicaꝛ vxor patris

ſed eſt coꝛrupta ſcriptura: qꝛ vult dicere vxoꝛ patrui: nã
vxoꝛ patris eſt nouerca ꝺ qua dixerat ⁊ ideo vult dicere
vxoꝛ patrui ⁊ vxoꝛ fratris. ⁊ hec erat ꝓhibita qñ cũ ꝓle
deceſſiſſet al's vxoꝛ fratris mandabat a fratre ſuſcipi ad
ſobolem ſuſcitandã: ut habet. viij. q. j. c. olim de diuoꝛ.
ca. fi. Item priuigna ac filia ꝓuigni vel priuigne ⁊ ſoroꝛ
vxoꝛis. hodie vͦ in. l. gratie. plurime pſone ſunt ꝓhibite
ut continentie locus ſit: ut hos caſus refert glo. in. c. lr̃as
de reſti. ſpoľ in glo. i verbo diuina lege. ⁊ in. c. gaudemꝰ
de diuoꝛ. in glo. j. Uiſis modo qui ſunt caſus lege diui
na ꝓhibiti occurrit dubiũ ſi papa poteſt in his caſibus
diſpenſare videt ꝓmo ꝙ nõ ꝑ tex. in. c. litteras de reſtit.
ſpoľ. vbi tex. expreſſe dicit ꝙ in illis papa diſpenſare nõ
poteſt. In contrariũ videt id qꝺ. ſ. dixi. qꝛ papa pôt cã
ſubſiſtente interpretari ius diuinũ ſeu contra ipſum diſ
penſare ⁊ in caſu iſto ꝙ poſſit videt tex. de diuoꝛ. c. gau
demus. vbi ſi infidelis cõtraxit matrimoniũ in ſcꝺo gra
du ⁊ cõuertat ad fidem pôt ex diſpenſatione pape ob fa
uoꝛem xp̃iane religionis ipſã retinere ⁊ tñ ſcꝺus gradꝰ
erat lege diuina ꝓhibitus. xxx. q. iij. pictariũ. ⁊ etiã ꝓba
tur in Leuitico vbi ſecundus gradus conſanguinitatis
affinitatis eſt ꝓhibitus dum dicit turpitudinẽ ſoroꝛis
vxoꝛis tue ⁊ filie eius nõ reuelabis filiam filie eius filiã
filij non ſumes propter hec dixit glo. ꝙ in Leuitico ꝓhi-
betur ſecũdus gradus in aſcendentibꝰ. Et ideo tex. in. c.
gaudemus. loquit in collateralibus in quibus in ſecun-
do gradu diſpenſat eccleſia. Sed in hoc eſt notandũ
ꝙ ſi loquimur in tex. aſcendentes ⁊ deſcendentes tunc ẽ
ꝓhibitio nõ ſolum in ſecũdo gradu ſed in infinitum: ut
notat glo. inſtit. de nup. §. ergo. vbi glo. dixit ꝙ ſi adam
viueret nõ poſſet vxoꝛari. ⁊ in iſtis credo ꝙ eccleſia non
diſpenſet: ⁊ eſt rõ qꝛ regulariter nõ tranſcẽdit ad nepotẽ
qui filij loco eſt ⁊ cum filijs ſiue liberis iure diuino nõ
eſt matrimoniũ ⁊ hoc dixit Philippus ꝙ in ſecũdo gra
du eccleſia in aſcendentibꝰ ⁊ deſcẽdentibꝰ nõ diſpenſat
ſed ego in infinitũ credo ꝙ nõ diſpenſet: qꝛ cũ non inue
niat ab eccleſia hactenus factũ intelligit ꝓhibitũ: ut in
c. inter coꝛpalia. v. pſertim: de tranſla. pla. In ſecũdo gra
du collateraliũ eſt aduertendũ ꝙ ſi ſũt equalis linee ipſi
nõ ſunt iure diuino ꝓhibiti cõtrahere ⁊ iꝺ filij duoꝝ fra
trũ iure diuino legitime copulabant: ut no. de conſang.
⁊ affini. c. de infidelibus. notat Io. an. i. c. ꝑ venerabilẽ.
in. v. pôt. qui filij ſint legit. q̃uis iſti ſint in ſecundo gra
du de iure canonico linee tranſuerſalis ⁊ de iſtis loquit
tex. c. gaudemꝰ. ibi: q̃ ꝯſtitutionibꝰ canonicis nõ artant
quaſi ſecus ſit ſi contraxiſſet contra legem diuinã: qꝛ pa
pa tũc ñ diſpenſaſſet ut ꝓbat ibi tex. dũ dixit de pagano
cõuerſo qui habebat plures vxoꝛes ut illas cõtra ius di
uinũ nõ retineat ſed primã tñ. ⁊ idem ſi repudiauit vxo
rem ſm paganoꝝ moꝛẽ vel ritũ aut legẽ: aut factus xp̃ia
nus aliã nõ ſupinducet contra ius diuinũ. vnde ibi ẽ ca
ſus ꝙ cõtra ius diuinũ papa nõ diſpenſat contra ꝓhibi
tionẽ canonicã cũ exiſtentibꝰ in ſecundo gradu: qꝛ ut di
xi filij duoꝝ fratrũ non erant ꝓhibiti iure diuino ⁊ ideo
glo. male allegat illum tex. ꝙ papa diſpenſet ibi in ſecũ-
do gradu lege diuina ꝓhibito: qꝛ nõ loqͥt de ſecundo
gradu ꝓhibito lege diuina ꝓut eſſet qñ ſunt tranſuerſa
les linee inequalis ut patruus ⁊ nepos iſti enĩ bene ſũt
ꝓhibiti iure diuino ⁊ cum iſtis eccleſia nõ diſpenſat qꝛ
nõ reperit hactenus diſpenſatũ igit cenſet ꝓhibitum:
dicto. c. inter coꝛpalia de tranſla. pla. ⁊ ſic eſſet cum ſoro
re vxoꝛis que eſt in ꝓmo gradu affinitatiſ ⁊ filia eius in
ſecũdo linee inequalis. Sed ſi ſunt equalis linee tranſ-
uerſales iſti ſolũ iure canonico ſũt ꝓhibiti ⁊ cũ iſtis diſ
pẽſat: dicto. c. gaudemus. qꝛ diſpenſare ſolũ contra ꝓhi
bitionẽ canonicã ñ diuinã. Ex quibꝰ cõcludo ꝙ in caſi-
bus lege diuina ꝓhibitis in matrimonio eccleſia nõ diſ
penſat ⁊ ita dixit expreſſe tex. in dicto. c. litteras de reſti.
ſpoľ. ⁊ expoſitiões ꝙ nõ opoꝛteat vel non expedit poſite
ꝑ glo. in dicto. c. litteras. ſunt falſe ⁊ hec ſufficiãt de hoc
dubio. Ex iſtis infert ꝙ papa poſſet diſpenſare ut fratri
relictã fratris vxoꝛẽ acciperet qñ frater deceſſiſſet ſine
ſobole: qꝛ talis cõiunctio iure diuino erat permiſſa ⁊ de
hoc eſt caſus in. c. fi. de diuoꝛ. vbi papa diſpenſat cũ in-
fideli cõuerſo ut retineat vxoꝛẽ quondã fratris defũcti
ſine ſobole ut ibi. An aũt poſſit papa cum homicida vo
luntario diſpenſare ut poſt pactam penitentiam mini-
ſtret in officio altaris videtur ꝙ nõ per tex. in. c. finali ꝺ
tempo. oꝛdinan. ⁊ de accuſa. c. inquiſitiõis. pſalmo. lxij.
Nam dominus dixit Dauid ꝓphete poſt penitentiam
Nõ edificabis mihi templum: quia vir ſanguinis es. j.
q. vij. ſiquis omnem de conſecra. di. j. c. j. l. di. miroꝛ. ⁊ c.
aliquantus. ⁊ c. ſiquis clericũ. ⁊ c. de his. In contrariũ
videtur nam ⁊ petrus fuit irregularis: quia abſcidit au-
riculam ſeruo. xxiiij. q. j. ſi petrus. ⁊. xxiij. q. iij. ꝓ mẽbꝛis
⁊ fecit illud voluntarie. xxiiij. q. iiij. c. ille gladium. Idẽ
fuit de beato paulo qui ſcienter ſollicitauit lapidantes
ſtephanum ⁊ tamen demũ apoſtolus ⁊ doctoꝛ gentium
aſſumptus eſt. l. di. §. contra. ⁊ petrus ſũmus pontifex re
manſit. ſed dicunt quidam ꝙ in baptiſmate fuit omnis
irregularitas abolita. xxvj. di. c. deinde. que reſpõſio de-
bet procedere in paulo ſed nõ in petro: quia ante abſci-
ſionem auricule erat baptizatus ⁊ preſbyter factus i an-
terioꝛi ſero cene. vnde reſpondent alij ꝙ irregularitas
nõdum erat introducta que eſt demum a iure poſitiuo
ut dixi ſupra in queſtione an papa diſpenſet cum biga-
mo ⁊ ꝙ etiam iſta ſanguinis ſit de iure poſitiuo: patet
quia in veteri teſtamento licebat ſacerdotibus interfice
re. ij. q. vij. §. item cum balaã. ⁊ c. daniel. Sed poſito ꝙ
eſſet de iure diuino hec pꝛohibitio per verba pꝛedicta ꝓ
lata contra Dauid pꝛophetam. Ego tamen credo ꝙ licẽ
papa cum tali difficultate diſpenſet tamen poteſt diſpẽ
ſare: quia lex diuina al's hoc ſibi permittit. Nam cũ ne-
pote Aaron diſpenſatum extitit poſt duplex cõmiſſum
homicidium: Numeri. xxv. ca. notat. ij. q. vij. ca. daniel.
dixit enĩ dominꝰ ecce do ei pacẽ federis mei ⁊ erit tam
ipſi q̃ȝ ſemini eius paratũ ſacerdotium ſempiternum. cũ
igitur reperiat al's de iure diuino diſpenſatũ. ⁊ ita vo-
lunt doctoꝛes in. c. ſicut dignum de homici. licet Spec.
aliter ſentire videatur in titulo de lega. §. nũc breuiter di
cendum. v. v. ⁊ hoc legitima cauſa ſubſiſtente cum qua
nõnunq̃ȝ interpꝛetatur delinquentes irregularitatẽ nõ
incurriſſe ut ſi infans doꝛmiens ſiue demens aut aliq̃s
pro tuitione ſue ſalutis aliter nõ valens euadere occidit
Nam iſti irregularitatem nõ incurrunt ut hodie eſt de-
claratũ in clemen. ſi furioſi de homici. Supereſt ut nũc
videamus ſi cum ſimoniaco in oꝛdine vel dignitate aut
beneficio papa pôt diſpẽſare ⁊ videt ꝙ nõ cũ ſimõiaco
oꝛdinato ſimoniace ut. j. q. j. c. ſtatuimus decretum. cum
c. ſequentibꝰ pſertim in. c. erga ſimoniacos. Nam ſolũ
videt diſpenſari poſſe cum ſimoniaco oꝛdinato a ſimo-
niaco nõ ſimoniace: ut dicto. c. ſtatuimus igit ſi eſt oꝛdi
natus ſimoniace non videtur cum eo diſpenſari. j. q. vij.
c. requiritis. ꝓpter hoc dixerunt aliqui ꝙ cũ ſimoniaco
in dignitate nõ diſpenſatur ut dictis iuribꝰ. Sȝ cũ ſimo
niaco in bñficio ſimplici diſpẽſat: ut in. c. ꝑ tuas el ſecũ-
do de ſimo. Specu. notat in ti. de lega. §. nunc breuit di
cendũ. v. viij. videt tenere ꝙ papa cũ ſimoniaco in oꝛdi
ne nõ poteſt diſpenſare. Sed quicquid dicat veritas eſt
ꝙ papa pôt cũ eo diſpenſare quocunq̃ȝ ſimoniaco dũ tñ
renunciet bñficio ſimoniace adepto ⁊ executiõi oꝛdinis
ſimoniaci adepti: de accu. c. inquiſitionis. qꝛ pñiam rete
neto bñficio agere nõ poſſȝ. j. q. vij. c. requiritis de accu.
c. inquiſitiõis. ita no. doc. in. c. de ſimoniacis. de ſi. ⁊ i. c.

penulti.eo.ti.no.in.c.j.niſi cuꝫ pridē.§.j.de renūc. Et idē ſi eſt ordinatus ſimoniace ordinato ignorante qñ ē manifeſtū: ut.j.q.v.c.pñtiū. ſed ſi talis eſſet occultus poſſet ep̄us diſpēſare: ut dicto.c.de ſimoniacis. ⁊ qualit̄ ⁊ quō poſſit cū ſimoniaco in ordine aut dignitate ſiue beneficio ſimplici diſpenſare: dic ut no.in dicto.c.de ſimonia. ꝑ doc. ⁊ tex. qui dicūt ꝙ cū ſimoniaco nō diſpenſat̄ intellige ꝑ aliū ꝗ̄ ꝑ papam ut no. de ſimoniacis.c.tanta. vnū tñ eſt dubiū an papa poſſet facere ꝙ quilibet poſſet ordines recipere a ſimoniaco occulto. doc. dicūt ꝙ ſic i.c. ꝑ tuas el ſecūdo de ſimo. ⁊ hoc negans eſſet hereticꝰ. xix di. nulli. niſi papa in ſtatutis diceret ꝙ ꝑ tale ſtatutū nō intendit alioꝝ opinionibꝰ derogare: qꝛ tunc nō deberēt ordines ſumi a ſimoniaco ꝗ̄uis occulto ut dictis iuribꝰ Et hoc credo veꝝ qꝛ executio ordinis a iure ablata ſimoniaco ꝓpter ſimoniā pōt ipſi a papa reſtitui: qꝛ habituꝫ ⁊ actum ordinandi ſemꝑ ſimoniacus ep̄s retinet. vnum credo ꝙ papa nō poſſet ſtatuere ut ꝓhibita: qꝛ ſimoniaca poſſent cū ſimonia fieri: qꝛ hoc eſſet nutrire peccatuꝫ contra diſpoſitionē diuinā qḋ nō licet. xxiiij.q.ij.legat̄ ⁊ qꝛ iſta iure diuino ſūt ꝓhibita ⁊ nāli quibꝰ iuribꝰ papa velit nolit eſt ſubditus.xl.diſ.ſi papa. ⁊.c. hō xp̄ianꝰ. ſecus ſi eſſent ſimoniaca qꝛ ꝓhibita: qꝛ cū iſta ſint a iure poſitiuo papa ex cauſa pōt contra iſta iura diſpēſare dixi.s̄.in qōne an papa pōt eſſe ſimoniacus vel an ſimonia cadat in papa. Ulteriꝰ dubitat̄ an poſſit diſpenſare cū illo qui ſcienter ſe fecit rebaptizari qui de iure ꝓmoueri nō pōt: ut.j.q.vij.c.qui in ꝗlibet de cōſecra.diſ.iiij.qui bis. iſti tex. vident̄ dicere ꝙ nō ⁊ maxime tex.in c.confirmandus.l.di. tñ veritas eſt in contrariū: qꝛ iſta inhabilitas eſt a iure poſitiuo contra quā papa pōt diſpenſare cū ſupra ius poſſit ut in.c.īnotuit de elec. ⁊.c.ꝓpoſuit de conceſ.ꝑben. ⁊ iura cōtraria intelligunt̄ ꝙ papa cū his nō cōſueuit diſpenſare nō ꝙ nō poſſit ꝑ predicta. ⁊ idem dicendū eſt cū iterū ordinato ab hereticis in ſubuerſionē fidei: de quo.j.q.vij.c.cōuenientibꝰ. ⁊.c.audiuimus dn̄e ad fi. ut cū iſto nō cōſueuerit diſpenſare licet poſſit. Ideꝫ eſt dicendū de illo qui fecit ſibi ordines vel ordinē aliquē reiterare: ꝺ quo.j.q.vij.c.ſaluberrimū in fi. dicūt etiā quidā ut Specu.in ti.de lega.§.nūc breuiter.v̄.xij.ꝙ vbi diſcolorat̄ ſtatus eccleſie vniuerſalis ꝙ papa nō pōt diſpēſare.j.q.vij.c. ⁊ ſi illa. ſꝫ tu dic ut dixi.s̄.in qōne an papa diſpenſet cōtra ſtatuꝫ vniuerſalis eccleſie vbi hec declarat̄. Et iſti ſūt caſus in quibꝰ licꝫ papa poſſit nō cōſueuit diſpenſare. Sūt ⁊ alij in quibꝰ difficulter diſpenſat ut in excōicato ſuſpēſo vel interdicto qui facit ſe ordinari in contemptu clauiū excōicatione durante: de ſen.excō.c.cū illoꝝ.§.ſin aūt. ⁊ idē ſi durante excōicatione in contemptuꝫ clauiū celebret: ut in.c.ſiqs ep̄us in cōcilio.xj.q.iij. Idem de recipientibꝰ beneficia ab illo qui violat interdictū pape vel contēnit: ut de exceſ.p̄la.c.tanta. Idem in falſario lr̄aꝝ apoſtolicaꝝ ꝑ tex. in.c.ad falſarioꝝ de crimi.fal.ibi ꝑpetuo ⁊c̄. Idē ī hereticis ⁊ eis ſacramenta miniſtrantibꝰ nam nō diſpēſat niſi papa ⁊ difficulter: ut de hereticis.c.excōicamus.§.ſane clerici. Ideꝫ in ſodomitis ut in.c.clerici de exceſ.pla. Idem in reuelante peccatū in cōfeſſione penitētiali perceptū de peni. ⁊ remiſ.c.oīs ī fi. Item incorrigibilis ⁊ in nimia ꝑtinacia ꝑſeuerans: de dolo ⁊ contu.c.veritatis. Idē in crimine notorio de iure vel de facto: ut in.c.fi.de tempo.ordi. Iteꝫ cū aſſeſſiuis vel dantibꝰ ipſis conſiliū vel fauorē: ut.c.j.de homici.li.vj. Itē in delicto infamiā ciuilē inducente: ut notat glo.in.c.niſi.§.j.de renūc. Itē cum infame īfamato ex delicto ꝑ ſniam declarato: ut.ij.q.iij.§.hūc colligit̄.in iſtis etiā poſt ꝑactam penitentiā papa difficulter cōſueuit diſpenſare cū īſtituto in ſacris ut ſubdiacono vel preſbytero ꝙ matrimoniuꝫ cōtrahat

quidā ut Io.gloſator decreti dixit ꝙ aut recipiēs ordines expreſſe aſtrinxit ſe voto ⁊ tūc papa nō poſſit diſpēſare ꝑ.c.cū ad monaſteriū ī fi.de ſta.mona. aut nō aſtrixit ſe voto expreſſe ſed fuit ligatus ſolū cōſtitutione pape que facit ut ſuſcipiētes ordines emittere videant̄ votum caſtitatis ⁊ tūc papa poſſit diſpenſare ita notat glo.xxxij.di.de illo. Sed ibi Bartho.brixi. videt̄ in additionibus tenere ꝯ glo. ꝙ papa poſſit etiā qñ expreſſe vouit diſpenſare. Et ꝓ iſta ſnīa Bartholomei facit id qḋ dixi s̄.ī qōne an papa diſpēſet cū monacho ut matrimoniuꝫ contrahat nā plura ibi dicta ad hāc qōnē reduci poſſūt ⁊ rō que mouit Io. fuit ꝙ votū caſtitatis videt̄ annexū ordini ꝑ̄ſbyterali ſicut dicit̄ ꝙ eſt ānexū monachatui: ⁊ iō papa nō poſſet diſpenſare: rō qꝛ lꝫ cū monacho poſſit qꝛ pōt eū facere nō monachū nō tñ ſic eſt in preſbytero vel diacono: qꝛ nō pñt facto pape deſinere eſſe tales per illa que dixi in dicta qōne an papa diſpenſet cuꝫ monacho ſed tūc videretur idem dicenduꝫ ſiue vouit expreſſe ſiue nō expreſſe. Nā ſuſcipiēdo ſacrū ordinē videt̄ ipſū ſuſcipe cū omnibꝰ ſuis annexis ⁊ cōꝓbare oīa ſtatuta in ipſo ordine. ⁊ rō quia ignorare talia iura eſſet ſupina ignorantia maxie qꝛ hoc eſt oībus etiā ut plurimis mulieribꝰ notū. Sed alij dicūt ꝙ caſtitas nō eſt annexa ordini preſbyterali ſiue ordinibꝰ ſacris ſed eſt ſolum inducta ipſi ordini ex cōſtitutione eccleſie: ut in.c.pe.de voto li.vj. ⁊ ideo ſi tacite vel expreſſe quis vouit caſtitateꝫ ordines ſacros ſuſcipiendo videt̄ ꝙ papa poſſit ſicut pōt in alijs votis diſpenſare. ⁊ ita tenet ⁊ dixit Uincentius cuiꝰ opionionē credo verā: ⁊ ꝙ nō ſit annexa caſtitas ordini ſacerdotali vel ſacro patet ſm̄ aliquos: quia eccl̄ia orientalis facit ꝑ̄ſbyteros ⁊ tñ cōiugant̄ ⁊ non cōtinent Sed iſta rō mihi nō placet qꝛ ſi orientalis eccleſia hoc nō āmiſit ex voto vel conſtitutione iſta rō eſt ſufficiens quare nō eſt ānexa caſtitas iſti ordini in occidentalibꝰ qꝛ ſi occidentalis recepit videt̄ ꝙ potuerit ānecti ordini ſacro caſtitas ſicut ānexa eſt monachatui qꝛ natura ſeu ānexio a iure pōt attribui actui ciuili ſicut eſt monachatus ⁊ ordo ſicut actui naturali a natura.l.adoptio.ff.de adopt. Sed credo ꝙ nō ſit ānexa caſtitas etiā ſm̄ eccleſiam occidentaleꝫ ordini ſacro al's ſequeret̄ ꝙ ſi ordinaret̄ quis ad ſacros poſt matrimoniū cōtractū qui ordo ſacer nō dirimit matrimoniū aū ꝯtractū: ut no.ī dicto.c.ex ꝑte el ſecūdo de cōuer.cōiu. ⁊ in.c.j.de voto li.vj. ⁊ ibi glo. ꝙ ſtante matrimonio in quo quis nō pōt cōtinere exigente debituꝫ vxore vel ꝙ nō imprimeret̄ ſacer ordo quod eſt falſuꝫ: dicto.c.ex parte. vel ꝙ dirimeret matrimoniū nō carnali copula cōſūmatum quod ſimilit̄ ſm̄ veram opinionē eſt falſuꝫ ut dictis iuribꝰ. Teneo ergo ꝙ caſtitas nō ſit annexa ordini ſacro ſicut ē ānexa monachatui ſed ꝙ recipiens ordinē ſacruꝫ ſit ſolum aſtrictus voto contra quod votū papa cū cauſa pōt diſpēſare ſine cauſa nō: ut in.c.nō eſt nō de voto. Nūc videamus ſi circa impedimenta matrimonij ſpūalis vel papa pōt diſpenſare ut puta ꝙ cōpater ſuſcipiat cōmatrē in vxorem vel qui baptizauit vel leuauit de ſacro fonte leuatuꝫ vel leuetam accipiat vel ꝙ filij leuantiū inuicē contrahant inter quos eſt vtiqꝫ impedimentum ut in toto titulo de cogna.ſpiri. vl' ꝙ pater accipiat filiā adoptatā int̄ quos eſt impedimentū cognationis legalis ut in toto titulo ꝺ cogna.lega. dicas ꝙ cum hec impedimēta ſint a iure poſitiuo papa poteſt diſpenſare nō tamen cōſueuit diſpenſare inter cōpatrem ⁊ cōmatrem vel leuantem ⁊ leuatū: ſed inter fr̄es ſpūales ut int̄ duos filios leuantiuꝫ bene papa cōſueuit diſpenſare ⁊ generaliter in ꝓhibitis iure poſitiuo papa poteſt diſpenſare: ut notatur in ca.propoſuit de conceſſione prebenda. ⁊ de ſtatu monacho.cum ad monaſteriuꝫ. ⁊ ideo cum legali filio poteſt diſpēſare

Et iō pōt diſpenſare ꝙ piurus vel cōſtitutus in mortali peccato nō repellat a ferendo teſtimonio de re iudi.ca. cū. J. ⁊. A. Inſtit. de iure nāli. §. ſed qđ pncipi. ſicut etiā cū eo diſpenſare pōt in ordinibus: ut in. c. dilectꝰ de tempo. ordi. ⁊ ita notat Specu. in ti. de teſte. §. j. v̄. ſꝫ querit vtrū papa. Item an pōt diſpenſare ſuꝑ horis canonicis ut clericus qui rōne beneficij eſt obligatuſ ad dicendas horas canonicas illas non dicat Guil. in cle. dignum de celebra. miſ. dixit ꝙ ex cauſa pōt in aliquibꝰ horis diſpēſare ꝙ nō dicant. Alij in dicta cle. dignum. dixerunt ꝙ pōt in totum in horis omnibꝰ diſpenſare cū ſit a iure poſitiuo: ut in. c. j. de cele. miſ. in cle. ⁊ ita ibi tenet cardinalis florentinus. Ego vō ita dicerē. nam quidā ſunt aſtricti ad dicēdas certas horas ex voto ut qꝛ vouit ſingulis diebus dicere officiū beate marie ⁊ in iſtis papa pōt cōmutare in maius bonū ſicut in alijs votis: ut i. c. j. de voto. Nam orat deo etiā bonis opationibꝰ: ut de ↄſtitu. di. v. c. nunqꝫ. Nō aūt poſſet in totum remittere. Quidā ſunt aſtricti ad horas ex cōſtitutiōe eccleſie ut ꝙ ſepties in die dicant officia ordinata: iuxta illud pſalmiſte: Septies in die pſallat dñō. ⁊ in cle. j. de cele. miſ. ibi: horis debitis. Et in iſtis eſt attendendū qđ eſt actus orandi ⁊ eſt modus orandi. Actus orandi cōpetit hoī ad deū iure naturali ⁊ diuino: qꝛ eſt actus latrie ⁊ ē pars iuſticie quā reddit homo deo qđ debet ſiue actus dulie qñ homo honorat ſanctos ſiue ſanctas creaturas ꝓpter deum ⁊ iſtud papa nō poſſet in totū in hoīe tollere: qꝛ in totuꝫ non tollit iura diuina ⁊ naturalia vel debita deo ⁊ ꝙ ſit deo debita ſeruitꝰ orandi: ꝓbat in dicto. c. nūqꝫ. de ↄſe. di. v. poſſet aūt papa modū orandi ordinare ut ꝓbat in cle. j. de cele. miſ. vbi cōmutat aſtrictos ad diuinū modū orādi ad aliū modū. Et ideo licꝫ pſalmiſta dicat ſepties orandū tñ poſſet papa pauciores horas decernere cum ſit a iure poſitiuo ſed nō in totum remittere actuꝫ orandi ſicut dixit Guill. Et cōcluſiue dico ꝙ pōt ligare. ēt occulta de conceſ. ꝑben. c. ⁊ libet. Item ꝑſonas ineptas ad matrimoniū aptas facit ⁊ econtra ut de deſponſa. impuberū. c. ad diſſoluendū de conſang. ⁊ affini. c. non debet de ↄuer. ↄiuga. c. ex publico de diuor. c. quanto. ⁊ c. gaudemus. Sed qđ dixi ꝙ ineptas ꝑſonas aptas facit intellige qñ ſunt inepte ex iuris diſpoſitiōe ſecus ſi dico nature. vnde nō poſſet facere ꝙ furioſus durāte furore eēt vir ut matrimoniū tūc initiaret: qꝛ nō pōt hoc caſu inducere ꝙ ſit matrimoniū ſine ↄſenſu iuxta notata ꝑ doc. in c. fi. de ſpon. duo. ⁊ furioſus cōſentire nō pōt. Item non poſſet facere ꝙ eſſet matrimoniū int̄ impotētes habitu ⁊ actu deducēdi ad effectū matrimoniū ut cū frigido vl̄ ſpadone vtriuſqꝫ teſtituli. In matrimonio vō ſpirituali ⁊ in ꝑſonis ordinandis ⁊ in beneficiādis ⁊ deponendis ⁊ de obligandis ad religiones ⁊ de religionibus inſtituendis ⁊ deſtituēdis ⁊ in his ⁊ ſilibꝰ iſtis illud pōt qđ vult de religio. do. ꝑ totū ⁊ de tranſla. c. quanto. Et ideo impedire pōt ꝓfeſſiones de regula. c. qꝛ in inſulis. ⁊ de regula. ca. nō ſolum li. vj. Et iō teneret conſtitutio ꝙ ſine licentia pape exempti ꝓfiteri nō poſſint vel poſſet. Etiā mandare alicui volēti ꝓfiteri regulā artiorē ꝙ illam nō ꝓfiteret ut in mercuriali conſtat de regu. iur. in. vj. ⁊ ibi late Jo. an. loquor ſemꝑ cū rōnabili cā. nō pōt tñ facere ut dixi ꝙ facta nō ſint facta: qꝛ cōtra veritateꝫ facti ꝙ ſic ō veritate nō ſint facta nō pōt diſponere. Et iō de nigro albū nō pōt facere de iureiuran. c. ⁊ ſi xp̄us. Diximus q̄ poſſit papa ꝑ poteſtatē pontificalē nūc ſtat inſcribere q̄ ſint tñ ſue beatudini reſeruate al's hoc in. c. trāſlationē de offi. dele. latiſſime retuli. Et adde ibi ſcriptis qꝛ etiā ſolus papa deponit ep̄os. iij. q. vj. c. accuſatus. ⁊ in. c. qꝫuis. ⁊ c. multū ſtupeo. ⁊ de tranſla. p̄la. c. inter corꝑalia. Sed an poſſet ep̄m ſine cā a ſua ſede āmouere videt ꝙ nō ut. vij. q. j. c. ſicut alterꝰ. niſi ꝓbat ꝙ ſicut ſponſa carnalis dimitti non pōt. ita nec etiā ſponſa ep̄i pōt ab ep̄o auferri. Si enī in matrimonio carnali copula cōſūmato papa nō pōt diſpenſare ita videt i hoc matrimonio ſpirituali. Et ſi aliter de ipſa diſponat adulteriuꝫ cōmittit eadem cā. c. ſicut vir. cum cā aūt pōt auctoritate romane ſedis etiā auferri ep̄us ⁊ ſic demum cū cauſa pōt ab ep̄o eccleſia auferri: ut in. c. niſi cū pridē de renūc. de tranſla. p̄la. c. quanto. vbi neceſſitate vel vtilitate vrgente videt poſſe ep̄m transferre ſi tunc nō vice hoī ſed vice puri dei hoc faciat ut ibi ⁊ in. c. ij. eo. ti. Sed deꝰ iniuſte aliqñ ep̄m nō ꝓuaret: ergo nec papa. Ep̄us enī cōſecrando ſe eccl̄ie ſue ſe dedicat eidē. ⁊ iō ꝑmittit eā regere vnde deo obligatus eſt. nō pōt igit papa talē obligationē remittere ſine cauſa. xxiiij. q. iiij. c. ſi is qui p̄latus. ⁊ ſicut votuꝫ aut iuramentū papa ſine cauſa nō pōt remittere ut late ſcripſi in oꝑe hoc monarchie. ita nec ep̄atū ep̄o pōt auferre ⁊ ipſū ad aliud matrimoniū ſp̄uale transferre. Itē iure diuino p̄lati in ſedibꝰ cōſtituunt: quia dum conſecrant deus inuiſibilit gratiā adminiſtrat ⁊ poteſtateꝫ preſtat j. q. j. c. multi. ⁊ c. dictuꝫ. ⁊ deinde. c. cū deputati. ibi: diuina gratia vocati. ꝓbat: qꝛ ⁊ xp̄s iudā nō āmouit qꝫuis foret malus. Rñſio eius delictū alijs nō erat notū: ut in c. ſi ſacerdos de offi. ordi. Nec apoſtoli alium ſurrogaſſent ſi ille ſe non ſuſpendiſſet Actuū. ij. c. ⁊ ideo dicit ꝙ deus hāc diſſolutionē ſibi reſeruauit: ut notat in. c. j. ij. ⁊. iij. de tranſlatio. prela. Qꝫuis tñ ab initio ꝑficere ep̄m adminiſtrationi iſtius vel alterꝰ loci pōt de iure poſitiuo. xxij. di. c. j. ſicut ⁊ eccleſiaꝝ diſtinctio. ipſa tñ vocatio eſt a deo iuxta illud ap̄li Ite in vocatiōe q̄ vocati eſtis. Idē videt ꝙ de vna eccl̄ia curata ſine cā ab ipſa p̄sbyt̄ remoueri nō pōt. xxj. q. ij. ſicut vna. Itē prefectio ep̄orū eſt ſm ordinationē ap̄loꝝ qui ordinauerūt in ſingul ciuitatibꝰ ep̄os ⁊ in ꝑrochijs preſbyteros: ergo ſine cā papa nō videt poſſe diſponere. ⁊ hoc videt decidere text. vij. q. j. ſicut. ⁊. xvj. q. vij. c. iuentū. vbi dicit ꝙ ab eccleſia ſua niſi pro graui culpa nō eſt quis amouēdus: qꝛ bñficia debent eſſe perpetua. lv. di. p̄ceptanec eſt ꝓuandus ſi ſine ſui culpa inhabilis factus eſt: ut in. c. j. de cler. egro. ⁊ in. c. j. de capel. mona. li. vj. ⁊ de ſent. excō. i. c. nulli. vbi no. ꝙ ſine cauſa papa mādare nō pōt ꝙ cōtra ſñiaꝫ ap̄li excōicatus recōicet. Ad idē. x. di. c. j. vbi papa cā nō ſubſiſtēte nō pōt diuidere ep̄atū in duos. Ad idē glo. in. c. j. xxij. di. que dicit ꝙ ſine cā papa non pōt tollere de iure vnius eccl̄ie ⁊ dare alteri. Vñ ego dicereꝫ ꝙ ſi ſubeſt cā legitima ⁊ cōſtat papa poſſit transferre ep̄m: ⁊ etiā ep̄atū ſibi adimere. Si vō nulla ſubeſt cā: tūc papa nō deberet: nec de ordinata p̄tāte. ſi tñ de facto facit: a neīe pōt de hoc iudicari: ut plene dixi in monarchia in tractatu: an diſponat ↄ ius diuinū niſi ex tali mutatiōe uel turbatiōe turbaret ſtatus vl̄is eccleſie: uel ſi diſcoloraret. ix. q. iij. per p̄ncipalē ut de delictis ex quibus ep̄s eſſet deponēduſ: ⁊ an pōt diffiniri ⁊ deponere: uel qđ eſt amplius etiā ex cōtēptu aliquoꝝ canonicoꝝ qui nō fuiſſēt in electiōe vocati poſt cōfirmationē ⁊ ſecutā cōſecratiōeꝫ forte de facto poſſet eius electionē annullare: de quo videt tex. ꝙ nō. in. c. accuſatus. p̄alle. ⁊ not. glo. in. c. ex tue in. v̄. remoueat. de cleri. nō reſi. ⁊ Inno. in. c. qđ ſicut. de elec. in glo. in. v̄. infirmandā. vbi tenet ꝙ ſi canonicus agit de contēptu ad dirimendā electionē ep̄i: ꝙ ſi de facto cōſecuta eſt cōfirmatio ⁊ cōſecratio conciliū nō deponit uel archiep̄us: ſed remittit ad papā: ⁊ ꝙ ad finem deponēdi nō pronūciet cōciliū: tenet Archi. in. d. c. accuſatus. in. v̄. diffinire. ⁊ gl. xxxiiij. di. quorūdā. pōt tñ ↄciliū ꝓuinciale ad finē ſuſpēdēdi ul̄ excōicādi cognoſcē de talibus delictis. xij. di. c. de his. in fi. xj. q. iij. ſi quis ep̄s. xviij. di. ꝓpter. ita vult Archid. in dicto. c. quorundam.

⁊ glo.in dicto.c.accuſatus.⁊.c.ex his.⁊.ij.q.j.pmates.fa
cit de ſen.exco.c.venerabilib⁹.§.j.li.vj.⁊.x.q.iij.quia co
gnouimus.xviij.di.placuit.⁊.c.ſi epiſcop⁹.notat Inno.
de cleri.nõ reſiden.c.ex tue.in.v̄.pcedat.⁊ hoc etiã pñt
inferiores ut officiales. Archi.abſente tamen archiepo
a puincia longe:ſed nõ ſi eſt in puincia vel ppe ſi tamẽ
faciũt valet ſnĩa:ut in.c.romana.§.officiales de offi. or
dina.li.vj.⁊ ibi nota. Sed ꝙ ad finẽ deponendi cogno
ſcat conciliũ puinciale vel archieps videt.notat Hoſti.
⁊ doc.in dicto.c.qd ſicut de elec.vbi contra Inno.dicũt
ꝙ ad finem ut deponat conſecratus poteſt agere cano
nicus de contemptu ⁊ cõſecratus põt p archiepm remo
ueri nõ obſtante.c.accuſatus.⁊ iura pdicta.qꝛ loquunt
qñ accuſatur epus de crimine ut deponat:ſed vbi que
ritur electio irritari ppter contemptũ tũc conciliũ puin
ciale ⁊ archiepus pñt deponere.fatet tñ Hoſti.ꝙ in cõ
ſecrato eſſet honeſtius cõſulere pontificem ne viderent
eius priuilegiũ vſurpare. Ego vo ſic concludo ꝙ ſi agit
de contemptu ex quo dicat electio nõ legitime facta et
ut cõſecratus remoueat tũc credo ꝙ poſſit ab archiepo
remoueri licet aliqui dicant cõtra qui tamẽ ſunt in eoꝝ
dictis varij ⁊ ita loquit.c.qd ſicut. Qñqꝫ agit etiam ci
uiliter ut remoueat ab epiſcopatu ſolum vel criminali
ter:ut remoueatur ab ordine ppter crimen forte vel nõ
reſidentia tũc licet de hoc cognoſcat puinciale conciliũ
nõ tamen deponit ſed remittit ad papam:ita notãt doc.
in dicto.c.accuſatus. Conciliũ aũt generale bene credo
ꝙ poſſit deponere: qꝛ illud fulcit auctoritate pape.xvj.
di.p totũ.notat glo.ij.q.j.pmates.⁊.v.q.iiij.c.j.⁊.ij.imo
ex ſpeciali cõmiſſione pape quilibet alius epm deponit
ut notãt doc.in dicto.c.ex tue.de cleri.nõ reſi.vbi dubi
tat Hoſtiẽ.an papa põt cõmittere preſbytero cardinali
ut deponat epm ⁊ dicit ꝙ nõ audet ponere os in celum
ſed ꝙ mirat ſi papa depoſitionẽ epiſcopi pſbytero com
mittat.ego vo firmiter teneo ꝙ ſit:nam ut dixi de ꝯſue.
c.quanto.vbi tenui ꝙ papa poſſit cõmittere preſbytero
ut ordinet preſbyterũ vel epiſcopũ: ſic ecõuerſo depoſi
tionẽ ipſoꝝ. Sed maius eſſet dubiũ ſi diacono cardina
li vel alij ſimplici clerico vel laico an poſſet cõmittere ut
degradaret epiſcopũ vel preſbyterũ aut ab ordine depo
neret vel ab epiſcopatu epm remoueret. Et ĩ hoc ego ſic
dicerem ꝙ ſi querimus de depoſitiõe ab ordine actuali
vel verbali ⁊ iſtã credo ꝙ papa nõ poſſit cõmittere infe
riori a preſbytero ⁊ iſta non pcedunt ſolum a poteſtate
pape ſed dependent ab ordine epiſcopali: qꝛ ſicut colla
tio ordinũ ptinet ad epiſcopũ.xxv.di. plectis.v̄.ad epm
ita etiã ipſoꝝ ordinũ ablatio ſiue depoſitio.⁊ ita notant
doc.in.c.ex tranſmiſſa de elec.p tex.in.c.j.xv.q.vij.⁊.c.ſi
aũt.⁊ ideo epus confirmatus nõdum cõſecratus nõ poſ
ſet aliquẽ deponere ab ordine etiã minori ut notãt doct.
in dicto.c.tranſmiſſa.qꝛ cũ nõ poſſit ante conſecrationẽ
illos cõferre ita nec deponere ab illis.preſbytero aũt be
ne poſſet papa cõmittere taliũ depoſitiones ut dixi ĩ di
cto.c.quanto.ſed nõ laico vel inferiorib⁹ clericis ẽt in ſa
cris conſtitut⁹ depoſitionem vo a beneficio credo ꝙ pa
pa poſſet etiã laico cõmittere:qꝛ iſta depoſitio nõ eſt or
dinis ⁊ papa etiã põt laico ſpũalia tractanda cõmittere
lxiij.di.adrianus.no.xv.q.vj.in ſũma.⁊ de iudi.decerni
mus. Credo etiã ꝙ ſi papa vellet cõmittere etiã laico co
gnitionẽ depoſitionis epiſcopi ab ordine ut laicus ſim
pliciter cognoſceret ⁊ referret nõ aũt pnũciaret deponẽ
dum cum nõ ſua ſnĩa deponeret ꝙ iſtud poſſet:qꝛ talis
ſnĩa vel audientia nõ eſt ordinis: ut notat in dicto.c.ex
tranſmiſſa.no.in.l.iiij.§.duas.de dam.ĩfec.als.l.cogni
tio.§.ut poſſ.ſſio.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſdi.no.
l.di.ſtudeat. Et id dixerũt aliqui ꝙ eps confirmatus nõ
cõſecratus poſſet cauſas preſbyteri criminales etiã de
poſitionis ab ordine audire licet nõ diffinire.iij.q.vj.c.
quis cũ duo.ſequen.⁊ ideo epus tñ confirmatus poſ
ſet demandare aliquẽ ordinanduꝫ licet ipſum nõ poſſit
ordinare: qꝛ tale mandatũ eſt iuriſditionis nõ ordinis:
ut notant doc.in dicto.c. ex tranſmiſſa. Concludit ergo
ꝙ depoſitio ab ordine nõ pt fieri p papã inferiori a preſ
bytero licet conciliũ puinciale poſſet cognoſcere ⁊ pnũ
ciare ad finem excõicandi vel ſuſpendendi.faciũt nota
ta in.c.degradatio de pe.li.vj. Sed ſi contra epm agitur
ad finem ſolum ſuſpendendi excõicandi vel interdicen
di tunc non eſt dubiũ ꝙ conciliũ puinciale pnunciat ⁊
cognoſcit: dicto.c.ex his.xij.di.cũ ſi.allatis. Qñqꝫ agit
contra epm ad finem ut ppter delicta detrudat in mona
ſteriũ tunc Archi.ij.q.vj.c.biduũ in ſi.tenet ꝙ puincia
le conciliũ cognoſcat ſed ſolus papa actualiter detrudat
p.l.inter penas de interdic.⁊ rele. Quod credo verũ qñ
conciliũ vult cognoſcere ſolum ut referat pape ꝙ illum
in ergaſtulo detrudat ⁊ qñ ex tali detentione pderet epi
ſcopus beneficiũ. Secus ſi epatuꝫ nõ pderet niſi ꝙ loco
pene p aliquib⁹ menſibus vel temporib⁹ in monaſterio
detrudet ſed epatum nõ pderet tũc credo ꝙ ad hũc finẽ
puinciale conciliũ cognoſceret: ſic intelligo notata ĩ di
cto.c.biduũ. An autẽ poſſit conciliũ cognoſcere de cri
mine ex quo veniat deponẽdus ut ſaltem pnũciet epm
deponendũ nõ tamẽ actualiter deponat. Glo. Jo.tenet
ꝙ ſic in dicto.c.biduũ.v̄.ſi quidem inſulã.⁊.xvj.q.j.fra
ter noſter.p notata in.l.j.C.ſi aduer.liber. vbi iudex p
nũciauit aliquem liberandũ.⁊.l.inter penas de interdi.
⁊ re.ff.vbi pſes pnũciauit deportandum licet nõ poſſet
deportare qñ inſulam nõ habet ⁊ hoc tenet Archi.in di
cto.c.accuſatus ſup glo.in verbo ſuſpendere.notat.xvij
q.iiij.ſi quis ſuadẽte.⁊ p iſta doctrina videt glo.⁊ ibi p
modernos in.l.ſi.C.vbi ⁊ apud quẽ.vbi eſt tex.ꝙ de cã
reſtitutionis in integrũ nõ poteſt in arbitrũ compromit
ti ut reſtituat põt tamen pnũciare ſm glo. ibi aliquem
reſtituendũ eſſe. Sed quidam moderni reprehendunt
iſta duo dicta. pmũ ꝙ concilium nõ poſſunt pnũciare
deponendũ: qꝛ tex.in.c.quis.⁊.c.multũ ſtupeo.in.q.vj.
reſeruat concilio tñ cognitionẽ nõ pnũcitiationẽ: nam
omnis pnũciatio videt concilio interdicta. nec ob.l.in
ter penas.quia ibi nõ erat ablata poteſtas pnunciandi
ſed tñ exequendi.qꝛ nõ habebat inſulam.ſimiliter ĩ di
cta.l.ſi.vbi tex.dicit ꝙ nõ poſſit cognoſcere ergo nullaꝫ
ſnĩam dare poteſt pſertim qꝛ in integruꝫ reſtituo requi
rit iudicis officium qd nõ eſt in arbitro. mihi videt ꝙ
glo.⁊ Archi.dicant verum ꝙ poſſit pnũciare conciliuꝫ
deponendũ hoc pbat tex.in dicto.c.accuſatus ibi vel iu
dicatus idem qꝛ iudiciatio nõ eſt ſimpliciter interdicta
concilio ſed eſt ipſi interdicta romano pontifici incõſul
to ut dicto.c.accuſatus.ideo ſi pnũciat euꝫ deponendũ
conſultando papam credo ꝙ ſufficere qñ ſic pnuncian
do nõ deponit ſed ſuã inſinuat pontifici volũtatẽ.ſi aũt
vellet concilium pnũciare nõ referendo pontifici credo
ꝙ nõ poſſet: quia actus pnũciandi eſt ſibi interdictus
nõ referẽdo pncipi. Credo etiã in cauſa reſtitutõis in in
tegrũ ꝙ arbiter nõ poſſet pnũciare quem reſtituenduꝫ
quando eſt arbiter iuris: qꝛ talis poteſtas eſt ſibi inter
dicta: ut dicta.l.ſi. Sed ut in arbitratoreꝫ credo ꝙ ſic ut
ſaltim valeat vi pacti ⁊ pareat metu pene ut ille contra
quem peteret reſtitutio parere laudo teneret.ar.l.ij.C.
cõia vtriuſdi. Et illud qd dixi.ſ.ꝙ papa non põt cõmit
tere inferiori a preſbytero depoſitioneꝫ epi ab ordine.
Idem dico de quolibet alio in ſacris cõſtituto. ut eius
degradatio nõ poſſit cõmitti niſi epiſcopo vel preſbyte
ro nõ diacono vel ſubdiacono ⁊ minus laico p pdicta.
Quis autẽ epiſcopũ abſoluat a depoſitione .quidã alle
gant glo.xij.di.pceptis in ſi.glo.ꝙ fauore abſolutionis

poſſit conciliū abſoluere: ⁊ hoc ꝑut habet͛ in glo. licȝ ab alio abſolui poſſit. ⁊ hoc tenet Jo.mo.in.c. inquiſitōis de ſen.excō.li.vj.⁊ Hoſ.in ſum.de foꝛ. cōpe.inꝑinc.ſed glo.in dicto.c.percepti.habet͛ aliter per aliquoſ: q2 aliq̄ habēt nec abſolui: ⁊ tunc tenet totū oppoſitū: ꝙ nec per conciliū abſolui poſſit ſed ſolū a papa: Et iſtud eſt verū q2 eſt tex.v.q.iiij.c.j.ibi: iudicet͛ uel damnet͛.⁊ hoc tenȝ in glo.qm̄ iſta cauſa abſolutōis eſt de maioꝛibus: ⁊ iō eſt iudex ſolus papa: nec ꝙ alius abſoluat cōperit͛: ergo ē ſtādū regle ꝙ ſolꝰ papa poſſit.iij.q.vj.mītū ſtupeo: ibi nihil decernēs.⁊ i.c.q̄uis ibi diffinite. Ex q̄bꝰ duo enū cleata ſunt ꝙ epōs ſolus papa deponit: 2ᵒ ꝙ ſolꝰ papa a depoſitōe abſoluit. Et ex h̄ infert͛ ꝙ ſic ꝑuīciale ꝯciliū n̄ ꝓnūciat abſoluendo uel condēnādo etiā vbi agit͛ ciui lit͛ ad depoſitiōȝ ep̄atus: multo minus ꝓnūciat qn̄ agit͛ criminalit͛ ut deponatur ab oꝛdine: ⁊ ita legatus uel ar chiep̄us nō poterit: q2 ꝓnūciare de diſſolutione matri monialis vinculi ſpūalis ꝑtinet ad ſolum papā: ut in to to ti.de trāſla.ꝑla.⁊ ꝙ legatus natus uel etiam de late re nō poſſit: volunt docto.in.c.j.iſtius tituli. poſſunt tn̄ iſti cognoſcere ⁊ pape referre. Sȝ archiep̄us debet tunc facere cū alijs cōꝓuincialibus ep̄is.iij.q.vj.ſiquis epi ſcopoꝝ. Et quales ⁊ quot eſſe debeant: not.iij.q.viij. in ſuā.⁊.xv.q.vij.in ſuā.ſed tunc nō deponant uel ꝓnunci ant: ut no. Archi.xxxiiij.di.quoꝛūdaȝ.etiam ſi ageret͛ ci uiliter a remotiōe ab adminiſtratiōe: ut no. Jnno.⁊ doct. in.c.graue.de ꝓben. Nūc alias cauſas dicamꝰ tn̄ iſti ſedi reſeruatas. Et quideȝ omnes maioꝛes cāe ſunt ipſi reſeruate: ut in.c.maioꝛes.de bap.⁊ in.c.ut debitus. de appel. Que aūt ille ſint pōt dubitari: Primū de cāis fi dei. Nam iſte vident͛ pape reſeruate.xxiiij.q.j.quotiēs ꝑſertim qn̄ fidei articulos cōtingāt.ut in.c.maioꝛes.de bap. Jn cōtrariū mihi videt͛ facere.lxxx.di.c.ij. vbi.vi det͛ iſte cauſe ad ipſos ꝑtinere: ⁊ ſede vacāte ad capl̄m eccleſie cathedralis: ut de hereti.ad abolēdā.quare glo. in dicto.c.ij.dixit ꝙ ſi eſt dubiū clericoꝝ ꝑtinet ad papā ſi laicoꝝ ꝑtinet ad epōs: ut de heret.c.cū xp̄us. Ego dico ꝙ ſi dubietas eſt per eccleſiā iaȝ deciſa ⁊ per aliquos ve rū reuocet͛ in dubium: ſiue tales ſint clerici ſiue laici: epi poſſunt de his cognoſcere. Si vero illud de quo dubita tur nō eſt deciſū: tūc hoc determinat ſolus papa: ita vi det͛ velle glo. in dicto.c.quotiēs.⁊.lxxx.di.c.ij. cuȝ dicit ꝙ.c.ad abolendā.habet locū in cauſis deciſis ut oēs ſer uent in his q̄ō epi mandant. Sȝ in dubijs deciſio ꝑtine at ad papam.xvj.q.j.frater nr̄. et hoc eſt q̄ō dixit glo. in dicto.c.ij.ꝙ cauſas fidei dubias determinare ꝑtinet ad pontificē. Sȝ illas ſine dubitatione vētilare pertinet ad epōs. Naȝ epi factas deciſiones tueri debēt fiendas fa cit ſolus papa. Et ideo dicūt doct.ꝙ epi ſunt in cauſis he reſis iudices oꝛdinarij: ⁊ debēt inquirere: ⁊ ſi ſunt negli gētes ꝑuant͛: ut in.c.excōicamus.§.j.de here. Jllud tn̄ q̄ō dixi ꝙ ſolus papa decidit cās fidei: intellige qn̄ nō ē collectū cōciliū generale: uel papa nō eſt ſuſpectus de il la hereſi.naȝ ſi eſſet collectū ꝯciliū generale uel ꝓuincia le romanū: tūc papa debet facere de ꝯſilio cōcilij q̄ō ꝑe fert͛ in hoc ſnīe pape: ut no.glo.xv.di.ſicut ſancti. Et ego pleniſſime poſui in titulo ꝯcilioꝝ in q̄oe: q̄ ſit maioꝛ: an ſnīa pape uel cōcilij. Et ſi papa eſt de illa hereſi ſuſpectꝰ debet conciliū cōuocare. Cōſueuit etiā dubitari de cau ſis electionū epoꝝ ⁊ appellationū ab eis: vtrū connume rent͛ inter maioꝛes cās. Quidaȝ ꝙ ſic: per.c.ut debitꝰ de appel. Sȝ veritas eſt in cōtrariū: pātȝ q2 eaꝝ cōfirmatio quoqȝ ꝑtinet ad archiepōs uel patriarchas ſiue legatos ut in.c.ſi abbatem.ij.riſo. de electio.lib.vj. que ſi eſſent maioꝛes cāe non poſſent per tales expediri ut hic. Nec ob.ꝙ ex appellatōis interpoſitione debȝ ſolū per ſedem ap̄licā cognoſci: ut in.c.q̄uis.de electi.li.vj.q2 appellati

one ſedis ap̄lice intelligit͛ etiā legatus de latere: ut not. glo.in.d.c.ſi abbatē.in.v̄.transferēdi. vnde cauſe appel lationū ſup electiōe epoꝝ nō ſunt de cauſis tn̄ pape re ſeruatis. Non ob.no.in.c.ij.de feu. vbi dicit͛ ꝙ ſi aliqs iurat nō alienare romano pontifice incōſulto ꝙ tunc le gatus nō poſſit abſoluere: quia illud dicit͛ quādo iurat nominatiȝ pape uel ſūmo pontifice: quia aliud eſt papa aliud ſedes apoſtolica: ut in.c.ſi gratioſe.de reſcrip.lib. vj. Non ob.not.in iſto.c.vbi glo.⁊ doct.loquunt͛ de re ſeruatis ſedi apoſtolice: que tamē nō poteſt legatus: q2 ipſi loquunt͛ quādo fit mentio ſedis apoſtolice in caſi bus tn̄ pape reſeruatis: ut tunc nō intelligat͛ de legato de latere: ſed in alijs caſibus nō reſeruatis: ſi fit mentio ſedis apoſtolice includit͛ legatus: ut dicto.c.ſi abbatem de offi.lega.c.j.de ꝑuil.c.auctoꝛitate.§.inhibemus.li. vj.facit cle. per litteras.⁊ quod ibi not.de ꝓben.⁊ hoc quādo ſimpliciter dicit͛ apoſtolice ſedis.ſecus ſi eēt ali qua dictio taxatiua uel reſtrictiua: quia tūc legatus nō cōꝓhendet͛: ut no. Lapus in cle.grauis.de ſentē.excō. Jdem ſi diceret ſine licentia pape: ut in.c.cupientes. de electio. Ex quo infertur ꝙ ſi papa dicit: reſeruamus no bis abſolutionē talium: tunc penitētiarius uel alius le gatus non poterit abſoluere. Non ob.no.in cle.quia cō tingit.de religio.domi.⁊ ibi glo.in.v̄. apoſtolice ſedis. Nam ibi loquit͛ in teſtamēto: ⁊ de mutatione eius q̄ō ꝓ lege ſeruari debet.xiij.q.ij.c.vltima volūtas. Unde ſicut legatus nō poteſt mutare legem cōem: ut in.c.dile ctus.de ꝓbē.⁊.c.dilecto.ita nō poteſt mutare teſtamē tum quod eſt lex ꝑuata: ſed ſolū mutat papa. Et ideo diſtinguendo cōcludo ꝙ ſi aliqua ſunt lege uel iuramē to ꝓhibita ſine licētia apoſtolice ſedis: tūc aut eſt hoc tn̄ ſuper caſibus ſedi ap̄lice reſeruatis: ⁊ tunc poteſt ſo lus papa ut hic. Aut ſunt caſus non reſeruati: ⁊ tunc aut eſt dictio taxatiua tn̄ uel equipollens: dicendo ad volū tatem ſedis apoſtolice tn̄: Et tunc idem ꝙ non poſſit le gatus: uel ſimpliciter dicit͛ ſedis apoſtolice: ⁊ tūc poteſt legatus dūmodo nō exprimat͛ nomē pape uel verbū pa pe: ut quia diceret: nobis reſeruamus. Ex quibus infer tur ꝙ de cauſis electionū epoꝝ legatus cognoſcit ſic in tellecto.c.q̄uis.de elec.lib.vj. Jtem infertur vnus alius caſus tn̄ pape reſeruatus mutatōes teſtamentoꝝ.dicta cle.q2 cōtingit. Jtem ⁊ alius caſus qn̄ quis iurat nō fa cere aliquid romano pontifice incōſulto: tunc nō diſpo nit in his niſi ſolus papa: licȝ ſecus foꝛet ſi iuraſſet nō fa cere ſine licētia ſedis apoſtolice: q2 tunc legatus poſſet. Papa etiā ſolus religiōes appꝛobat: ut in.c.j.de vo.lib. vj. Jtem ſolus canonizat ſanctos: ut.c.de reliqui.⁊ vene. ſanc.li.vj.no.in.c.ſi.de feri. Jtem ſolus inducit ſolēnita tem voti: ut poſt ipſum ſolēne nō teneat matrimonium ut in.d.c.j.de vo.li.vj. Jtem ſolus abſoluit incēdiarios excōicatōne maioꝛi: ut in.c.tua nos.de ſen.excō. lȝ de h̄ ſint opiniones ut ibi dixi. Hec oīa intellige niſi de con ſuetudine: uel ſtilo romane curie eſſet ꝙ etiaȝ iſti caſus uel aliqui eoꝝ cenſerent͛ miſſi legato de latere multoti ens: q2 tunc venirēt in gnāli cōmiſſione: etiā eis alit͛ nō expꝛeſſis: ut eſt caſus in iſto.c.nam lȝ caſus excōicati ab ſolutiōis per violentā iniectiōȝ manuū in clericos ſit re ſeruatus pape.xvij.q.iiij.ſiquis ſuadēte diabolo.tn̄ cuȝ papa cōſueuit legatis de latere hāc ꝑtātem abſoluendi cōcedere. Certe hodie venit in generali mādato: ut in.c. ad eminentiā.de ſen.excō. Et idē dico in oībus alijs ſi milibus caſibus. Jtē ſolus papa erigit ſiue de nouo oꝛ dinat eccleſias cathedrales.xvj.q.j.c.felix.⁊.c.ꝑcipimus ita intellige no.in.c.cū inferioꝛes.de ma.⁊ obe. Jtē ſolꝰ facit ea que in iſto.c.cōtinent͛: videlȝ ꝙ ſubijcit vnaȝ ec cleſiā cathedralē alteri. Jtē vnit ep̄atus. Jtē q̄nqȝ diui dit. Jtē etiā ius ꝑmatie cōcedit. legatus aūt bene poſſet

vnā eccleſiā ſubditā epō eius mēſe vnire quā eps debet
poſtea regere per vicariū perpetuū: ut hec no. in cle. de
reb. ec. nō alie. Item ſolus facit ſediū mutatiōes: ut ꝙ ſe
des q̄ erat epalis mōteflaſconis ſit hodie ꝯcōrnetana: ut
fecit modernus papa Eugenius. vij. q. j. c. tpis qualitas
Itē ſolus eximit epos ꝛ abbates. xvj. q. j. frater nr̄. Itē
ſolus approbat ꝛ reprobat alioꝝ ſcripturas ꝛ etiā ꝯcilia
xv. di. ſcā romana. ꝛ. xvij. di. regula. vbi habes ꝙ etiā ſo
lus cōciliū vocat: ut hec plenius dixi in tractatu ꝯcilioꝝ
faciūt no. in. c. dānamus. de ſum. tri. vbi papa dānauit
ſcripta Ioachim abbatis: ꝛ approbauit ſcripta magiſtri
ſniaꝝ. Itē ſolus pōt dānationes remouere: ꝛ tn̄ pſes p
uincie ad ſe iniuſte dānatos nō pōt abſoluere. l. j. in fi. ff
de queſti. ſ; papa a ſe uel alijs dānatos abſoluit: ut in to
to ti. C. de ſen. paſ. Itē papa ſolus reſtituit: ut in glo. hic
ꝛ. c. ſic vnire. de exceſ. pla. Itē ſolus recipit ceſſiones uel
renūciatiōes epoꝝ. vj. q. iij. deniq; ꝛ de renū. niſi cū pri
dem. Itē ſolus certa vota cōmutat: ut votū terre ſcē: ut i
c. magne. ꝛ. c. qd̄ ſup his. de vo. Itē ſolus reſtituit cleri
cū ſolēniter degradatū: ut no. glo. ij. q. vj. iō vbi gl. dicit
ꝙ idem eſt de ſūmis negocijs eccleſiaꝝ: ꝛ iō papa reſtitu
it ſolus clericū depoſitū: Rō: q2 nō deponit clericus niſi
pro delicto graui ꝛ manifeſto ꝛ cauſante irregularitatē
in qua papa ſolus diſpēſat. l. di. in ſūma. Itē poſtulatū
poſtulatiōe ſolēni ad epatum ſolus papa cōfirmat: ſiue
ſit legatus alteri eccleſie: q2 licētiā transferēdi nō prebet
niſi papa: de trāſla. pla. per totū: niſi trāſferēdus eēt ab
bas: q2 tunc licentiā prebet legatus. ꝛ idem ſi ſit poſtula
tus ꝑpter īpedimentū indiſpēſabile niſi per ſolū papā:
q2 tūc etiā ſi poſtulat ad inferiorē dignitatē nō ꝯfirma
tur niſi a papa: ut no. in. c. a multiſ. de eta. ꝛ quali. ꝛ de tē
po. ordi. c. dilectus. Idē ſi eſſet impedimentū diſpēſabi
le per inferiorē: ſ; poſtularet ad epm: ut no. Inno. ꝛ do
cto. in. c. fi. de poſtu. pla. ꝛ Archi. lx. di. c. fi. quicqd dicat
glo. ibi: ſ; ſi hoc poſtularet ad inferiorē dignitatē poſſ;
per inferiorē diſpēſari qn̄ poſtularet per viā gratie cōis
ſecus ſi per viā gratie ſpāliſſime: ul' qn̄ foret cū maxima
diſcordia poſtulantiū: ut hec habent in. c. bone. el. ij. de
poſtu. pla. uel qn̄ debuit poſtulari ꝛ fuit electus tunc ad
mittit de grā ſpāliſſima: ſed ſolus papa h' facit: ut in. c. ij
de corpo. vi. ꝛ in. c. q2 diligētia. de elec. Itē ſi clericus eli
gat ad aliā eccleſiaſticā dignitatē nō pōt cōpelli ad illā
acceptandā per aliquē inferiorē a papa: ab ipſo autē pa
pa ſic: ut no. glo. vij. q. j. ſcias. pōt tn̄ ab inferiore fieri de
nolēte nolēs: ut no. xl. di. ante oīa. in glo. ꝛ. lxxiiij. diſ. in
ſūma. cauſatiue tn̄ ſ; nō preciſe. Itē ſm̄ Pe. ꝛ Abbatē ſi
cū aliquo eſt ſup crīe diſpenſatū ut poſſit ꝓmoueri: ꝛ p
acta pnīa peccati: ex quo ad ꝓmouendū in epm reddeba
tur inhabilis: nūq; tn̄ ꝓmoueri poterit ad epatū: niſi p
papā recipiat: uel per eū ſecū diſpenſet: ꝛ hoc videt ꝓ
bari ex no. in. c. īnotuit. de elec. ꝛ iō ſm̄ iſtos notorij for
nicatores ꝛ alij qui eſſent ꝑpter crimē impediti ad epa
tum ꝓmoueri nō poterūt: etiā peracta pnīa ꝓmoueri: q2
circa ꝓmotionē ad epatū ſolus papa videt poſſe diſpē
ſare: ut. ſ. dixi. ꝛ no. in. c. gratū. ꝛ. c. fi. de poſtu. prel. ad h'
lvj. di. cenemanēſem. ꝛ de elec. cū dilecti. ſpecu. in ti. ij. §.
nunc de epoꝝ. v. ſed nūquid legatus. facit glo. Ioh. in. c.
ſcriptū. de elec. v. ꝑſumptionē. in fi. que dicit ꝙ ſi diſpen
ſat cū aliquo in minori dignitate nō intelligit de maio
ri diſpenſatū: iō ſi diſpenſat ꝙ obtineat dignitatē nō ob
tinebit epatū: uel poſſit habere epatū nō habebit archi
epatū. Ego vero aliter dicerē: q2 eſt inſpiciendū an viti
um ꝯtractū ſit deletū ꝛ abolitū qd̄ impediebat ꝓmouē
dū in epum: uel etiā ſimplr̄ cū aliquo diſpenſatū. Si vi
tiū ſit deletū debet inſpici forma abolitiōis ꝛ quō ē ſub
latū. Pone enī ꝙ aliquis eſt natus illegitimus ꝛ poſtea
legitimat: an poterit ſine alia pape diſpēſatiōe ad epa
tū aſſumi. In hoc dicas: aut legitimat ſubſequētia mri
monij: quo caſu abolit vitiū iuris cōis beneficio: ut i. c.
tāta. infra. qui fil. ſint le. ꝛ tunc talis ſine alia diſpēſatiōe
poterit eligi in epatu ꝛ ꝓmoueri: ut no. in. c. innotuit. ſ.
de elec. ꝛ ibi glo. in. v. cōiugata. ſ; aliqui aliter dicant: ut
no. in. c. ad extirpādas. de fil. preſb. Nō ob. ꝙ iura vidē
tur reqrere ꝙ eligēdi in epm ſint nati legitime: ꝛ iſte di
cit ficte natus: q2 facta nō poſſunt haberi pro infecti ni
ſi fictiōe ope. l. in bello. §. facte. ff. de cap. q2 rn̄deo ꝙ iu
ra cōia ſic diſponētia verificant in caſu ficto: no. in. c. in
notuit. de elec. ſ; ſecus in ſtatutis regularit: ut no. in. l. iij
§. hec verba. ff. de neg. ge. Idē dico de legitimato ſm̄ ca
ſum auc. item ſiquis. la. ij. de natu. li. qn̄ pater dixit in te
ſtamēto filiū: nec adiecit nālem. Si aūt eſt legitimatus
ſpāli ꝓncipis ꝓuilegio: tūc ſi ſolū ab imꝑatore uel alio ſe
culari tūc nō poterit ꝓmoueri ſine pape diſpēſatiōe: q2
talis diſpēſatio ut dixi ꝑtinet ad papā. d. c. gratū. ꝛ fi. de
poſtu. pla. Si vero ē legitimatus a papa tūc eſt inſpiciē
da forma legitimādi que eſt multiplex: ut no. doct. mo
derni in. c. ꝑ venerabilē. qui fi. ſint le. Et ego late dixi in
ſcdo libro legitimationū in cā finali in qōe: an ſint vere
uel ficte legitimi. Nā aliqua eſt reſtitutiua per quā diſ
ponit in vitiū matrimonij: uel de ꝓle ꝑpter mrimoniū
de qua in. c. per venerabilē. ꝛ. c. quidā nobiſ. ꝛ. c. ex teno
re. qui fil. ſint leg. ꝛ iſte eſt vere legitimus: ꝛ ſine alia diſ
penſatiōe pōt ad epatum admitti ut ſtatim dicā in ꝓri
ma legitiatōe. Aut legitimat papa nō diſponēdo de ma
trimonio ſed reſtituit forte aliquē natalibus antiquiſ ꝛ
priſtine nature ꝛ igenuitati antique: de qua eſt tex. qui.
mo. nat. effi. ſui. §. reliqui. ꝛ. §. ſiquis ergo: tunc Io. an.
vult ſentire ꝙ talis nō poſſit eligi in epm ſine alia diſpē
ſatiōe pape: ut ipſe no. in. c. innotuit. ꝛ in. c. cū victoꝝ. de
elec. quaſi legitimatus ꝓncipis priuilegio: ut videt tex.
in. l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. qui ſm̄ aliquos debet
intelligi de legitiatione nāli nō ciuili: ſicut qn̄ relinqui
tur in caſu mortis intelligit de nāli nō ciuili. l. ex ea ꝑte
§. inſulā. de ver. obli. Et iō dixit Inno. ꝙ ſi in hac reſtitu
tione fiebat mētio ꝓmotōis ad epatum: poſſet ſine alia
diſpēſatiōe ꝓmoueri: al's nō. ita credo ꝙ ſi papa reſtitu
it aliquē illegitimū natalibus antiquis ꝛ ꝓſtine nature:
tunc ſi talis ſaltē erat nālis ſine alia diſpēſatiōe poſſ; eli
gi in epm: ita intelligant tex. ꝛ glo. in dicto. c. cū victoꝝ.
q2 hec legitimatio abolet totalit vitiū: in auc. quib. mo.
na. effi. ſui. §. ſiquis ergo. ꝛ. l. fi. ff. de nata. reſtit. Nō ob.
ꝙ d; intelligi de legitiō de iure cōi nō ꝓncipis ꝓuilegio
Nā iſte eſt legitim9 de iure cōi: quo vult ut talis poſſit
petere legitimatiō; per ꝓuilegiū ꝓncipis. dicto. §. ſiquis
ergo. Nō ob. ꝙ dicūt ꝙ debet intelligi de legitimatiōe
nāli nō ciuili. Nā ſic argumētātes nō intelligūt: q2 diſ
ferētia legitimi ꝛ illegitimi nō ꝓceſſit a nā ſm̄ quā oēs
liberi naſcebant ꝛ oēs legitimi. ſed ſicut bella ſeruituteſ
incōcupiſcētia ius illegitimū adinuenit: ut in auc. qui.
mo. na. effi. ſui. in. §. nālia: ꝛ iō hoc ius legitimi ꝛ illegiti
mi eſt de iure ciuili: uel de ſecūdario iure gentiū. vn̄ cū
ſint legitimi de iure cōi ſufficit. Aut etiā legitimat9 erat
ſpurius: qui de iure cōi nō pōt ſupplicare ꝓncipi ut legi
timet: ut in. §. fi. in auc. qui. mo. na. effi. ſui. tūc credo ꝙ
nō poſſit eligi ſine pape diſpenſatiōe: q2 eſt legitim9 de
abſoluta ꝑtāte nō iuris cōis diſpoſitiōe: de qua iura nō
videt cogitaſſe. d. l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. Aliqn̄
papa legitimat ut nūc iura legitimoꝝ ꝯferēdo: ꝛ differt
a ꝓcedēti: q2 illa eſt reſtitutiua ꝛ trahit retro ad tꝑs na
tiuitatis: iſta fit ſimplr̄ ex nūc ꝛ nō trahit retro: quo ca
ſu qn̄ eſt factus quo ad oīa talis eſt vere legitim9 ut nūc
ꝛ tunc credo ꝙ ſine alia diſpēſatiōe ſpāli nō poſſit eligi
in epm. Ratio: q2 canō requirit ꝙ ꝓmouēdus ſit natus
legitimus: dicto. c. innotuit. ſed iſte nō dicit natus legi

timus vere uel ficte: qꝛ lꝫ hodie ſit legitimus tñ tñ dr̃ na
tus legitim⁹ nouit collatiua nõ trahit̃ retro. ita põt itel
ligi qd̃ no. Jo. an. in mercu. ſine culpa. de reg. iur. lꝫ ſi eſ
ſet reſtitutiua traheret̃ retro: ut. s̃. tetigi. ꝛ dixi in dicto
tractatu legitimationũ pmo libello in cã fi. in. q. an legi
timatus ſuccedat in iure pme geniture: aliqñ nõ eſt vera
legitimatio ſꝫ eſt diſpẽſatio: ut not. c. j. de fil̃. pręſ. ꝛ tunc
ſi fit diſpẽſatio per inferiorẽ a papa nõ põt ad epatuꝫ p
moueri. Si fit a papa: tunc ſi diſpẽſat in aliqbus uel mi
noribus dignitatibus: uel ſimplr̃ in dignitatibus ꝛ non
fit mẽtio de epatu tunc non põt eligi in epm̃: ut in. c. ſcri
ptũ. ꝛ ibi glo. in. ṽ. pſumptiõi. de elec. not. doc. in. c. dile
ctus. el. ij. de pben. Et ſi eſſet dictũ ad epatũ tũc nõ ad ar
chiepatum. Si ṽo eſſet gnãlis diſpẽſatio apta cõprehẽ
dere epatũ: tunc nõ eſt opus alia diſpenſatiõe: indubio
tñ ad ipſũ nõ extendit̃ diſpẽſatio: ut no. doc. in. d. c. cũ vi
ctoñ. ſic intelligo hoc de defectu nataliuꝫ: Si aũt ali⁹ eſt
defectus impediẽs epatum: tunc aut irrogat̃ ipo iure le
gis diſpoſitiõe: forte qꝛ deliquit: aut venit defectus irro
gandus per ſniaꝫ: qꝛ ſi cõdẽnabit̃ forte efficiet̃ infamis
primo caſu ut in notorio fornicatore ꝛ ſi̇̃libus: Aut diſ
pẽſatio eſt facta a papa: aut ab alio inferiore: tũc ſi papa
diſpenſauit in aliquo: puta ꝙ ppter delictũ tale non de
poneret̃ a dignitate quaꝫ hẽbat tunc nõ poterit eligi in
epm̃ ſine noua licẽtia pape: dicto. c. ſcriptũ. de elec. ꝛ i. c.
j. de fil̃. pręſ. in. vj. qꝛ tales diſpenſatiões ſunt ſtricti iuris
nec extendunt̃ vltra caſuꝫ in eis cõprehenſũ ut ibi. Aut
diſpenſauit delictũ abolendo oẽm infamiã ꝛ egit pniaꝫ
tunc credo ꝙ poterit pmoueri. Si enim papa ꝛ pꝛiceps
reſtituit ad famã qui põt ſolus: cum ſenatus ſolus h̃ po
teſt: ut. l. j. ḡ. de qua. ff. de poſtul̃. ꝛ no. Inno. in. c. cum te
de re iudi. vbi dicit ꝙ collegiũ cardinaliũ põt certe cum
oĩa ſint abolita poterit eligi in epum ſine alia diſpẽſatõ
ne. Sꝫ ſi diſpenſabit inferior a papa nõ põt. Si ṽo defe
ct⁹ nõ irrogabat̃ ipſo iure ſꝫ demũ p ſniaꝫ ex iſamia for
te ex illa ſurgẽte: ꝛ tunc ſi iudex cauſa cognita voluit ab
olere delictũ ꝛ extinguere ac famã reſeruare: ex hoc gra
uiorẽ forte penã imponendo qd̃ facere põt iudex: ut no
tat̃ in. l. quid ergo. ḡ. pena grauior. ff. de his qui not. in
fa. ꝛ tunc puto ꝙ poterit pmoueri: ꝛ hoc ſi iſta facit an
teq̃ actus pmotionis imineat. Sꝫ ſi fieret in tẽpore ex
iſtente pmotionis: qꝛ iam electus ul̃ ſperabat̃ eligi: tũc
nõ poteſt fieri niſi a ſolo papa: ita intellige not. per doc.
in hoc articulo in. c. ac ſi clerici. de iudi. Sed ſi infamia
nõ ſurrexiſſet: qꝛ forte ſoluit ante ſniam ut euitaret infa
miã: ſm̃ no. in. l. infamẽ. de publi. iudi. Credo ꝙ poterit
pmoueri. ſed ſi infamia fuit irrogata: tunc nõ diſpenſa
bit niſi papa. nec ſufficiat peractio pnie: uel ſi ſecũ diſpẽ
ſauerit ut nõ deponeret̃: lꝫ ſi futuras pmotiones ſibi re
ſeruaſſet abolẽdo delictũ poterit pmoueri peracta pnia
ꝛ delicti nõ remanẽte macula: ſic intellige iſtaꝫ pulchrã
qõnem. Item ſolus papa diſpenſat cũ eo qui ſibi ampu
tauit virilia ſine cauſa: etiã ſi errãs in iure credẽt ex hoc
magis deo placere: ut in. c. ſignificauit. de corpo. vici. et
hoc in miſſa celebranda: qꝛ in alijs officijs ſacerdotali
bus poteſt epus diſpenſare ut ibi: uel forte ſol⁹ papa diſ
penſat cũ corpore viciato: ut. d. c. ſignificauit. Iteꝫ ſolus
papa diſpenſat in pluribus canonijs ſue pbende hñdis
in eadẽ eccleſia: uel in vna prebenda ꝛ alia canonia: lꝫ in
diuerſis eccleſijs diſpenſet epus: ut in. c. litteras. de ↄceſ.
preben. per Jo. an. ꝛ tenent docto. in. c. cum iam duduꝫ.
de preben. faciunt no. in cle. j. de preben. In duobus au
tem ſimplicibus Hoſt. in ſũma de prebẽ. ḡ. ſi in alijs ſim
plicibus. tenuit ſimpliciter ꝙ circa pluralitatẽ plurium
beneficioꝝ diſpenſet eps̃ ꝛ in diuerſis dioceſ̃ ambo epi
ſcopi diſpenſent. Et ſiliter ſi vnũ ſit curatum ꝛ aliud ſim
plex: uel aliud ſit ſimplex ꝛ aliud dignitas: ꝛ hoc quãdo

ſit in ſimplicibus diſpenſatio in duobus retinẽdis. Sꝫ
ſi fieret ſuper multitudine habenda vltra duo ſit a ſolo
papa. ita notat̃ in. c. j. de conſue. in. vj. Et hoc teneas di
miſſa opiniõe Petri hyſpani: qui voluit ꝙ quãdo plu
ra beneficia ſimplicia requirũt reſidentiaꝫ ꝙ tunc ſolus
papa poſſit diſpenſare cõtra conſuetudinẽ eccleſie. xxxv
q. j. que ad perpetuã. ꝛ videt̃ de mente Inno. in. c. fi. de
cleri. nõ reſiden. Nam ſi interpretat̃ conſuetudo que eſt
optima legum interpres: ꝛ indiſticte in duobus ſimpli
cibus beneficijs epi diſpenſent: põt etiam in eadẽ eccle
ſia etiam in canonicatu ꝛ dignitate epus diſpenſare: ut
not. in. c. j. de cõſue. in. vj. et qñ beneficia ſunt inequalia
qꝛ nõ ſunt eiuſdem tituli ſed ſunt difformia: diſpenſat
epus etiam in eadẽ eccleſia: ut no. in dicto. c. j. de cõſuet.
in. vj. In prebendis autẽ eiuſdeꝫ eccleſie ꝛ in diuerſis ti
tulis nõ diſpenſat̃ epus ſed ſolus papa. ut nota. in dicta
cle. fi. Item ſolus diſpẽſat in duobus curatis per eundẽ
retinendũ: ut in. c. de multa. ꝛ ibi no. de preben. Et idem
de vno curato ꝛ dignitate: uel in duobus dignitatibus
uel de duobus perſonatibus: uel de vno perſonatu ꝛ de
alia dignitate: ꝛ hoc no. in. c. de multa. de pben. vbi i his
attendit̃ ſtilus curie ꝙ facit ius cõe: ut in. c. q̃grraui. de
cri. fal. quicq̃d dixerit Hoſti. Pet. ꝛ Abbas ꝛ Archidi.
lxx. di. ſanctoꝝ. ꝛ not. in dicto. c. de multa. qui dixerũt ꝙ
ſi inferior vellet in talibus diſpenſare de gratia: puta p
pter merita perſonaꝝ: qꝛ tũc poſſet ſolus papa. Si vero
ppter eccleſie neceſſitatẽ: tunc poſſit ſolus epus: al̃s cõ
traria opinio eſſet eccleſijs oneroſa ꝙ ſubſiſtẽte neceſſi
tate eccleſie epus nõ poſſit diſpẽſare. infra. c. j. de cõſue.
Et qꝛ eſt fortius vinculũ dei q̃ hoĩs: ſed iuramentũ põt
remitti qñ eſt dãnoſuꝫ eccleſie: uel nõ ſeruanduꝫ: de his
que fi. a ma. par. ca. c. j. ergo multo minus videt̃ ſeruan
da ↄ̃ria opinio: al̃s inſurgẽt abſurditas quedaꝫ. Ego ṽo
teneo contrariũ ut dixi. ppter ſtilũ curie qui ſic ſeruat fa
cit qd̃ no. in. c. nõ poteſt. ꝛ. c. cũ ſingula. de prebẽ. in. vj. ꝛ
hoc tenet Jo. an. nec tene opinionẽ Archi. ꝛ Hoſt. ꝛ pre
dictoꝝ: qꝛ ſequeret̃ ex hoc ꝙ neceſſitate eccleſie ſuadẽte
epi poſſent imponere manus ad q̃cunq; principi reſer
uata qd̃ eſt falſũ ut hic not. ꝛ faciũt illa que dicã infra i
qõne: an epus poſſit cum illegitimo diſpẽſare in curato
beneficio in cã ſũme neceſſaria. Sꝫ vidi dubitari: an ꝙ
aliquis habeat in eadẽ eccleſia duo altaria in tituluꝫ ſit
opus diſpenſatiõe pape. ꝛ ſic an in inferioribus benefi
cijs ꝛ pbendis habeat locũ ꝙ in eadẽ eccleſia quis non
poſſit habere duo talia beneficia. Alij ut Petrus de an
cha. in. d. c. j. de ↄ̃ſue. in. vj. ſunt varij. nã aliqñ dixerũt ꝙ
poſſunt hri ex diſpenſatiõe epi cũ nõ repiat̃ phibitũ: et
aliqñ dixerũt cũ ſit eadẽ ratio in iſtis q̃ in pbendis non
poſſit ſine diſpenſatiõe pape. ꝛ pro hoc facit text. in. d. c.
qui phibet retentionẽ ppetui beneficij in eadẽ eccleſia
ut duo ſimul ꝛ ſemel poſſideãt etiã diſpenſatiõe epi. et
h̃ vult tex. ibi dũ dicit: quocũq; noĩe cenſeant̃: ꝛ ſic dcõ
geminata quocũq; ẽ apta cõprehẽdere etiã altaria: ut i. l.
baliſta. ff. ad treb. facit. c. ij. ꝛ qd̃ ibi no. de cõceſ. pben. ꝛ
ibi tex. dicit illa eccliaſtica miſteria cõcedant̃ anteq̃ va
cẽt ꝛ poſtea in. ḡ. j. ſubdit ꝙ oĩa officia eccleſie infra ſex
mẽſes cõferant̃. ꝛ ſic in pma ꝛ ſcda pte cõprehẽdit alta
ria q̃ cõtinent̃ appellatiõe bñficij ut ibi tenet glo. in fi. ꝛ
glo. i. in fi. in cle. ij. de deci. Aliqui dicũt ꝙ nõ poſſũt cõ
prehẽdi altaria: in illo. c. de cõſue. ut patꝫ in expoſitione
tex. ibi per Archi. in. ṽ. officiũ. ꝛ tenet Fede. de ſenis in
ↄ̃ſilijs. cxx. qꝛ officiũ eſt pprie qñ aliquis vltra quẽ mi
niſteriũ eccleſie habet aliquid vltra particularit̃ agere. ꝛ
hoc pbat tex. in. l. legatus ſenis. ḡ. ſiquid officij. de leg.
iij. Et habẽtes altaria nõ habent aliquid vltra quẽ mini
ſteriũ igit̃ nõ eſt officiũ: ꝛ tex. in dicto. c. j. de cõſue. loq
tur de dignitatib⁹ canonicatibus pſonatibus ꝛ officijs

⁊ aliquoꝝ iſtoꝝ nomie nõ cõpꝛebunẗ altaria. ſed Guil.
de mõte laudano.ŝ.cõiuncta ex̃uagante execrabilis.in
glo.in.ṽ.abſqꝫ diſpenſatiõe.vſi.quid ergo de cõſuetudi
ne.tenet ꝙ.c.j.de cõſue.in.vj.habeat locũ in quibuſcũqꝫ
beneficijs eccleſiaſticis retẽtis in perpetuũ titulũ. Et ſic
ſentit ꝙ habeat locũ in altaribus:que includunẗ ſub no
mine beneficij ut dixi.Et iſtud credo verũ qñ ambo da/
renẗ in titulũ perpetuũ beneficij: ⁊ maxime ſi ſtatuto uł
cõſuetudine uel ꝑuilegio talia altaria eſſent incõpatibi
lia. Idem ſi nihil diſponereẗ a iure ſpãli:qꝛ tũc in eodeꝫ
corpoꝛe eccleſie nõ poſſunt retineri qñ ſunt vniformia.
Ratio:qꝛ appellatiõe officij delata ſignificatiõe cõpꝛe/
hendit omne miniſteriuꝫ uel oĩs actus qui exerceẗ. hoc
vult Tulius in rethoꝛic̃ duꝫ dicit oꝛatoꝛis.⁊ pꝛoba tex.
in dicta.l.legatꝭ.§.ſiquis officij.de le.iij. Nõ qñ lex eti
am penalis eſt apta cõpꝛehẽdere etiã in ꝓpꝛiatis verbis
caſum habentẽ idẽtitatẽ rõis ad illũ fit extenſio:glo.eſt
no.in cle.j.de deci.in verbo gregibius.eſt tale nomẽ of/
ficij ut dixi.⁊ ꝓbat tex.in cle.j.de vi.⁊ hone.cleri.lꝫ non
credaꝫ ꝙ ſicut capiaẗ pꝛo omni exercitio qδ quis habet
vltra cõeꝫ inſtitutionẽ.iõ ſi ſunt oẽs canonici ⁊ vnus ha
beat ius expellendi excõicatos illud diceẗ officiũ:ut di/
cto.§.ſiquid officij.Sed ſi vnũ altare dareẗ in titulũ:ali
ud in ſtipendiũ:puta pꝛo magiſtro grãmatice: tũc poſſꝫ
epũs diſpenſare.ſed circa duo altaria in titulũ retinẽda
diſpenſat ſolus papa. Item ſolus papa diſpenſat ꝙ filiꝰ
clerici ſit ſucceſſoꝛ ĩmediatus in beneficõ paterno:ut in
c.peñ.de fiŀ.pꝛeſ.⁊ hoc eſt indubitatũ qñ talis filius eẽt
illegitimus:ſed cuꝫ legitimo tenet Hoſti.ꝙ epũs poſſet
diſpenſare:et hoc cã ſubſiſtente pꝛo vtilitate eccleſie nõ
poſſit.Et idem Jo.⁊ Archi.lvj.di.in ſũma.vbi dicit ꝙ ſi
vitiũ eſt notũ ita ꝙ diffamareẗ eccleſia:⁊ tunc poſſit ſo/
lus papa:al's autẽ epiſcopus.Sed glo.in.c.j.de fiŀ.pꝛeſ.
in ſexto.in verbo tala.tenet ꝙ ſolus papa poſſit diſpen/
ſare:quia q̃ꝫtum ad iſtam pꝛohibitionẽ ꝙ filij nõ ſucce/
dant in beneficio paterno illegitimi ⁊ legitimi equipa/
ranẗ:ut in.c.ad extirpandas.de fiŀ.pꝛeſby.⁊ hoc ne deẗ
ſucceſſio in beneficijs:ita dicit ibi tex.⁊ in.c.peñ.eo.tit.
Appellatiõe ergo filioꝝ in iſta materia cõpꝛehendũtur
legitimi ⁊ illegitimi:ut dicto.c.ad extirpandas.⁊ ita te/
net romana curia:dico ſiue ſit cauſa ſiue nõ ſit cauſa vti/
litatis eccł'e. Itẽ ſolꝰ papa diſpẽſat in pl'ibus canonijs ⁊
pꝛebendis. Non ob.c.veniens.de fi.pꝛeſby. quia ibi pa
pa fecit gratiã.⁊ille text.poteſt intelligi de filio legitĩo
ſicut illegitimo:cum quo illegitimo eſt cõceſſuꝫ.ſed om
nes tenẽt ꝙ epũs nõ diſpenſat. Uel dicas ꝙ lꝫ filius nõ
poſſit retinere beneficiũ ĩmediate paternuꝫ: ſi tñ eſt ſibi
collatũ de facto per viam iuſticie.i.qꝛ oꝛdinatus ad illõ
debet habere aliquod beneficiũ:tunc põt ex diſpenſatõ
ne epi illud obtinere donec ſibi de alio ꝓuideaẗ. et iſte
eſt caſus notabilis in dicto.c.veniẽs. Itẽ ſolus papa be
neficia eccleſiaſtica ſui natura perpetua cõfert ad tẽpus
ut no.in dicto.c.veniẽs.papa etiã ſolus diſpẽſat cuꝫ ille/
gitime natis ut ꝓmoueaẗ ad ſacros oꝛdines: uel ad be/
neficiũ curatum:uel perſonatus:aut dignitates:ut in.c.
fi.de fiŀ.pꝛeſby.iuxta.c.j.eo.ti.in.vi.vbi ꝓbatur ꝙ in mi
noꝛibus oꝛdinibus ⁊ bñficijs ſine cura diſpẽſat epũs.Sꝫ
eſt dubiũ:an põt diſpenſare in pluribus ſimplicibus be
neficijs. Credo ꝙ nõ: qꝛ tex.permittit in bñficio ſimpli
ci.vnde iſta ſingularis locutio ꝑmiſſiua in materia ꝓhi
bitiua nõ extendiẗ ad pluralitatẽ:ut in.c.gaudemus.de
diuoꝛ.⁊ ꝓbat optime tex.in.c.is qui.de pꝛehẽ.in.vj.vbi
ſi permittiẗ alicui ꝙ poſſit cõferri beneficiũ intelligitur
de vno ⁊ nõ de pluribus cũ illegitimis:ergo ſolus papa
diſpenſat in pluribus beneficijs ſimplicibus. Sꝫ qꝛ di/
xi ꝙ epũs diſpenſat cum illegitimis ad minoꝛes oꝛdĩes
eſt dubiuꝫ ſi põt in quocũqꝫ illegitimo: ſiue ſit inceſtuo
ſus uel adulterius ſiue naturalis tm̃:glo.in.c.j.de fi.pꝛeſ
by.in.vj.in verbo defectũ.tenet ꝙ in quocũqꝫ ⁊ qualicũ
qꝫ defectu poſſit diſpenſare:qꝛ dignus eſt venia q̃ aliẽo
vicio laboꝛat.l.legẽ.C.de natu.lib.idẽ Archi.alĺat.xxv/
iij.q.j.idolatria.⁊ de cõiug.lepꝛo.c.ij. In contrariuꝫ fa
cit ꝙ iſta cõceſſio epi non debet extendi ad ſpurios qui
omni penitus indigni ſunt,clemẽtia.in auc̃.qui.mo.na.
effi.ſui in.§.fi.ſed debeat reſtringi ad nãles qui ſunt cõ
cepti ex ſimplici foꝛnicatõe.Et ratõ: qꝛ iſti ſpurij nõ poſ
ſunt de oꝛdinata pꝛincipis ptãte ab ipſo legitimari:dcõ
§.fi.⁊ iõ cum pꝛinceps iſte ſe reddet difficilẽ:nõ videtur
ꝙ in ſimplici ꝯceſſiõe videaẗ hãc poteſtatẽ cõcedere iu
xta no. in.c.fi.de fiŀ.pꝛeſ. vbi papa difficulter diſpenſat
cũ natis ex adulterio uel inceſtu.Ego credo ꝙ ſi talis cõ
ceſſio fi ret ab imperatoꝛe:cõcedente poteſtatẽ legitimã
di patiẽtes defectũ nataliũ:tũc ſoli naturales poſſent le/
gitimari:qꝛ ut alij legitimari poſſent eſſet opus de iure
ciuili clauſula derogatoꝛia:i dicto.§.fi.quaꝫ imperatoꝛ
nõ cenſetur apponere:niſi ſpãliter mentionẽ faceret: ſe/
cus ſi eſt in papa:qꝛ nõ apparet ꝙ hanc legẽ ſibi impoſu
erit ꝙ de oꝛdinata ptãte nõ poſſet cum ſpurijs diſpenſa
re:ĩmo cõtrariũ cõperiẗ in.c.j.de fiŀ.pꝛeſby.Et iõ in ſim
plici cõceſſione papa cõcedẽte facultatẽ legitimãdi pati
entes defectũ nataliũ:credo ꝙ veniant inceſtuoſi uł ad/
ulterini:nec ex eo ꝙ ſe reddet difficilem videẗ denegare
illis quibus cõcedit hanc poteſtatẽ ſed eos monet ꝙ et
ipſi reddent ſe difficiles:⁊ hoc credo verũ:qꝛ licꝫ diſpen
ſatio q̃ꝫtum eſt cum eo cũ quo fit ſic ſtricte interpꝛetan/
da tanq̃ꝫ cõtra ius ⁊ odioſa. tamẽ ipſa cõceſſio reſpectu
cõcedentis ⁊ eius cui facta eſt cõceſſio debet late interꝑ
tari:ut no.glo.in.l.venia.de in ius vocã.⁊ ſtatim dicaꝫ.
Sed tunc dubitaẗ ſi eſt ſpurius duplicatus: ut qꝛ adul/
terius ⁊ inceſtuoſus ſimul,an põt epũs diſpẽſare: Videẗ
ꝙ licꝫ poſſit diſpẽſare cũ adulterio.xxvij.q.j.virginẽ.tñ
cum laboꝛãte vtroqꝫ moꝛbo vr̃ ꝙ nõ poſſit:ut no. Joh.
an.⁊ butri.in.c.ac ſi clerici.de iudi.vbi habẽs facultateꝫ
diſpẽſandi in ſimplicibꝰ:ut cum adulterino uel inceſtu
oſo nõ legitimat in mixtis.l.vim paſſaꝫ.§. ꝑſumptõe.ff.
de adulte.l.ſi ita ſcriptũ.ff.de li.⁊ poſth.vbi tñ de beni/
gnitate cõpꝛehendiẗ caſus mixtus.ſecuſ ergo de rigoꝛe
⁊ ita dicit Jo.cal.in.c.ſuſceptũ.de repu.in.vj. ⁊ Jo.an.ĩ
titulo qui fiŀ.ſint legiti.in Spec.vſi.huic queſtiõi. Ego
determino contrariũ in opere legitimationũ in ſecundo
libello in cauſa materiali: ⁊ maxime hoc credo indubi/
tatũ in caſu noſtro: quia canon indefinite permittit epi
ſcopo ꝙ diſpenſat cũ patiente defectũ natalium quo ad
oꝛdines minoꝛes. Nam licꝫ ipſe actus legitimandi ⁊ ip
ſa legitimatio ſit odioſa:tamẽ ipſa cõceſſio poteſtatis ⁊
ipſa poteſtas eſt fauoꝛabilis:quia eſt ꝑncipis beneficiũ
ergo late interpꝛetandũ: infra de verbo.ſigni.olim. l.fi.
de conſti.pꝛinc.Et ſm̃ hoc compꝛehendit caſum iſtum:
dictã.l.ſi ita ſcriptum.Cũ eniꝫ iſta conceſſio ſit facta epi
ſcopis de poſitione iuris cõis cenſetur pꝛopꝛio motu fa
cta:ut no.doct.⁊ ibi,Bal.in auc̃.quas actiões.C.de epi
ſco.⁊ cleri. ⁊ ideo late interpꝛetanda. ut not. Archidi.j.
q.vij.niſi vigoꝛ docto.de electio.cum in cunctis. in ver/
bo liberam no.de conſang.⁊ affi.c.quod dilecto.⁊ in.c.
ſi motu pꝛopꝛio.de pꝛeben.lib.vj. Item reſpectu ipſius
pape cõcedẽdis iſtud eſt bñficiũ:ut not.in.c.fi.de ſimo.
ideo ſit lata interpꝛetatio. Et ex iſtis concludo ꝙ poſſit
epũs cuꝫ inceſtuoſo ⁊ adulterio ſimul diſpenſare. ⁊ hec
vult Bart.in.l.ij.§.ex his.de verbo.obliga. ⁊ iſtud tene
as quicquid dicat Joh.an. ⁊ Butri.in dicto.c. ac ſi cle/
rici. vbi ipſi dicunt ꝙ facultas ipſa legitimandi cõceſſa
epiſcopis eſt fauoꝛabilis nõ odioſa:ideo extẽdenda ad
caſum iſtũ:⁊ iſta ſunt vtilia ad multa dicenda:cum dici
mus ꝙ iſta ꝯceſſio eſt fauoꝛabilis ſit etiã dubiũ:an cuꝫ

talibus ep̄us diſpenſat in canonicatibꝰ eccleſie cathedra
lis. Jo. vō vult qꝫ ſolus papa poſſit ep̄us nō: qꝛ ſi ꝓhibe
tur ep̄us diſpenſare in curatis ergo canonicatibꝰ cathe-
dralibꝰ: qꝛ ſunt maiores curatis beneficijs ꝓbat̄ cura ac
cedit p̄bende canonicali q̄ꝫ digniori: ut in. c. extirpande
§. qꝛ vō de p̄ben. ⁊ in. c. q̄uis de p̄ben. in. vj. vbi appella
tione eccleſiaꝝ ciuitatiſ ⁊ dioceſ nō cōprehendit̄ eccleſia
cathedralis. hanc ſn̄iam ſequunt̄ dn̄i de rota dicētes qꝫ
canonici cathedrales habēt quandā p̄eminentiā ſuper
clericos dioceſ ⁊ ciuitatiſ. qꝛ ſūt pars corporis ep̄i de teſta.
requiſiſti. ⁊ qꝛ ep̄us habet ſe ut caput: canonici ut mem
bra de his que fiūt a p̄la. c. nouit. ⁊ c. quanto. non videt̄
igit̄ ep̄o conceſſum cū talibus diſpenſare ꝓ iſta ſn̄ia fa-
cit: qꝛ in cōceſſione facta ep̄o ꝑ tex. in. c. j. in fi. de fi. preſ-
bytero. in. vj. qꝫ iſtis ſpurijs poſſit de bn̄ficio nō curato
ꝓuidē tacite intelligit̄ de ſua ciuitate vel dioceſi. Sed ſi
hoc exprimeret̄ in lr̄is nō cōtineret̄ eccleſia cathedralis
ut dicto. c. q̄uis. ergo minus qn̄ tacite ſic exprimit̄. Ar-
chidia. aūt tenet contrariū mouet̄ leuiter: qꝛ nō reperit̄
expreſſe ꝓhibitū: ergo videt̄ conceſſum. allegat no. in. c.
veniēs de fil. p̄ſby. ⁊ Hoſti. in ſūma ad fi. eo. ti. ibi circa
hec. ſn̄iam Archi. tenet etiā Oldra. in ſuo conſilio. ccxiij.
allegat tex. dicti. c. q̄uis de p̄ben. in. vj. Nā in mā odio-
ſa ⁊ reſtringibili ſi vna cōplectit̄ totam ꝓuinciā pōt fie-
ri ꝓuiſio ī eccleſia cathedrali ⁊ metropolitana: ergo mul
to fortius in noſtra mā circa diſpenſationē defectus na
taliū: qꝛ talis habilitatio reddit eū habilē nedum ī ciui
tate vel dioceſi ſed in toto mundo. ff. de poſtu. l. pe. xi. q.
iij. ſiquis a ꝓprio. cū ergo ſit conceſſa habilitādi ſpurios
poteſtas ⁊ iſta ſe extendat vbiqꝫ extenditur ⁊ ad bn̄ficia
vbiqꝫ ſita ⁊ ſic cōprehendit eccleſiā cathedralē. Sed iſta
rō contra videt̄ multū apparens non tn̄ ſtringit ſm̄ me
nam licet diſpenſatus vel legitimatus vbiqꝫ ſit habilis.
tn̄ qꝫ poteſtas data ep̄o conferendo ei bn̄ficiū nō curatū
cū ut dixi intelligat̄ tacite in ſua ciuitate vel dioceſi non
debet cōcludi eccleſia cathedralis ⁊ qꝫ nō ſtringat oſten
do ſic: nā ſi ſcribit̄ talit̄ ep̄o ꝓ habili aliquo qui eſſet ha
bilis in toto mūdo tn̄ ſi dicat̄ ꝓuideas iſti habili in ciui
tate vel dioceſi tua nō cōprehendet̄ eccleſia cathedralis
vn̄ argumentū Oldra. nō ſtringit quare Jo. an. in addi.
Specu. in ti. de fi. p̄ſby. in fi. conat̄ ꝑ diſtinctionē cōcor
dare qꝫ ſi diſpenſatio eſt facta ſtricte ꝑ ep̄m qui dixit diſ
penſamus qꝫ ille obtineat eccleſiaſticū bn̄ficiū tūc ſit ve
ra opinio Jo. mona. ut ꝑ hanc nō obtineat canonicatuꝫ
cathedraleꝫ. Si vō eſt facta ampla diſpenſatio ut poſſit
habere bn̄ficia curata tūc cōprehendunt̄ canonicatꝰ ca
thedrales. Ego de iſto tanto doc. miror ⁊ de ſequentibꝰ
eū: qꝛ nos querimꝰ de iuribꝰ diſpenſatiōis ad que bene
ficia extendent̄: ſed dubitamꝰ ſi ep̄s pōt diſpenſare in ca
nonicatu cathedrali. Item ſua diſtinctio non eſt bona:
qꝛ diſpenſationē ad curata bn̄ficia ep̄us cū iſtis nō pōt
facere: ut in dicto. c. j. de fi. p̄ſby. in. vj. Secūdo qꝛ ſi facēt
ad bn̄ficiū ſimplex ſimplicit̄ nō dicendo nec ciuitatis vł
dioceſis includeret̄ canonicatus cathedralis hoc ꝓbat
tex. in dicto. c. q̄uis. dum dicit hoc caſu quaſi ſecus ſit ī
alijs ⁊ ille tex. loquit̄ qn̄ ſcribit̄ ut alicui ꝓuideat̄ in ali
qua eccleſia ciuitatis vel dioceſis ut nō cōprehendat̄ ca
thedralis: ſecus ſi mandaret̄ ep̄o ut ꝓuideret̄ alicui de
bn̄ficio ad ſuā collationē ſpectante: qꝛ tūc includeret̄ ca
nonicatus cathedraliſ. Nō enī illa decretalis dicit qꝫ lr̄e
bn̄ficiales nō extendant̄ ad eccleſiā cathedralē. ſꝫ qꝫ qn̄
ſit mentio de eccleſijs ciuitatis vel dioceſis nō cōprehē
dat̄ cathedralis ⁊ hoc ꝓbant iura allegata in prima glo.
ibi ⁊ notat Jo. an. in addi. Specu. in ti. de actiōe ⁊ peti-
tione. §. ſuꝑ actionibꝰ in v̄. pen̄. ibi item caute. nec videt̄
verū qn̄ ſcribit̄ ep̄o intelligat̄ tacite de bn̄ficijs ſue ciui
tatis vel dioceſis cū etiā ad ep̄m ſpectet cōferre in eccle
ſia cathedrali de elec. cū eccleſia. ergo illa videt̄ p̄ncipali
ter incluſa niſi noīatim excludat̄ hoc approbat ſtilus cu
rie nā qn̄ ſcribit̄ ep̄o in forma pauperū excludit̄ etiā ca-
thedralis in lr̄is que al's includeret̄ de p̄ben. c. ꝓ illoꝝ.
⁊ de eta. ⁊ quali. c. accepimꝰ. Nō obſtat qꝫ data ē forma
ſpālis ut includat̄ cathedralis ſi qđ dicat̄ de eccleſijs ꝓ-
uincie ut dicto. c. q̄uis. qꝛ fateor qꝫ ſic ſcribēdo includi
tur cathedralis ſꝫ nō eſt forma ſpecialiſ ut alie excludāt̄
vn̄ ego dico p̄mo qꝫ licentia cōceſſa ep̄is cōferēdi talibꝰ
illegitimis ſimplicit̄ bn̄ficiū cōprehendit canonicatum
eccleſie cathedralis ꝑ ſupra ſcripta dicto. c. q̄uis. vbi di-
cit̄ qꝫ dicte lr̄e que ſūt de ambitu ſtricte intelligēde: ſecꝰ
ergo in caſu noſtro vbi interpretanda qꝛ iſte lr̄e ſūt bn̄fi
ciū ⁊ gratioſe iō debēt late interp̄tari ut dixi. ſ̄. ut cōpre
hendāt canonicatū eccleſie cathedralis ut ibi ⁊ dicto. c.
accepimus de eta. ⁊ quali. ⁊ in. c. ꝓ illoꝝ de p̄ben. ⁊ ī illo
ep̄us valeat ⁊ poſſit diſpenſare. Fateor aūt qꝫ ſi diſpen-
ſaſſet cū illegitimo vt poſſit obtinere beneficiū in ſua ci
uitate vel dioceſi tūc nō veniret canoni canonicatꝰ cathe
dralis eccleſie rō: qꝛ diſpēſatio ꝓut eſt facti eſt ſtricti iu
ris ut in. c. j. de fil. p̄ſby. in. vj. ergo reſtringenda ⁊ ſic ha-
bet locū. c. q̄uis. ſecus ſi ſimplicit̄ dixiſſet qꝫ poſſit obti
nere aliqđ bn̄ficiū qꝛ tūc credo qꝫ poſſit habere canoni
catū eccleſie cathedralis nō ob. c. extirpande. §. qꝛ vō. qꝛ
ille tex. nō loquit̄ de eccleſia cathedrali tm̄ ſꝫ loquit̄ de
maiori que dicit̄ maior qn̄qꝫ qꝛ matrix etiā ſi non ſit ca
thedralis. vel ut no. in cle. j. de iudi. ⁊ in cle. q̄uis. §. ſi vō
de fo. cōpe. ⁊ ſm̄ hunc intellectū nota qꝫ parrochialis ec
cleſia pōt vniri canonicatui eccleſie colligiate ſic intelli
go hanc qōnē. Sꝫ an poterit diſpēſare ut obtineat cano
nicatū ī eccleſia metropolitana. dicit Jo. an. in. c. j. de fil.
p̄ſby. i. vj. qđ Jo. mona. tenuit qꝫ nō ꝑ illud. c. q̄uis. ſepe
allegatū. Ego iſtud teneo qn̄ diſpenſat ep̄us qꝫ ſubdituſ
obtineat ſimplex bn̄ficiū qꝛ ep̄us non pōt ſe de bn̄ficijs
metropolitani impedire. ⁊ tex. in. ca. j. de fil. p̄ſby. in. vj.
dicit dūmodo ſit tale qꝫ valeat ꝑ ep̄m diſpēſare. Si fiat
diſpenſatio a metropolitano nō video ſtantibꝰ rōnibꝰ
ſupradictis quare diſpenſando nō habilitāt eū ad cano
nicatū ſue eccleſie cathedralis metropolitane. Sed tunc
dubitat̄ an ex cā ſūme neceſſaria eccleſie poſſit ep̄us cuꝫ
illegitimis diſpēſare ut admittāt̄ ad eccleſiā parrochia
lem videt̄ qꝫ ſic: qꝛ ut. ſ̄. dixi talis cōceſſio facultatis diſ
penſandi videt̄ fauorabilis ſiue large interpretāda ⁊ ſic
videt̄ qꝫ ꝓhibitio facta de nō diſpenſando in curatis re
ſtringat̄ qn̄ fieret ſine cā vel ex gr̄a ſolū ꝓpter merita ꝑ-
ſonaꝝ: ſecus ſi ꝓpter neceſſitatē eccleſie: qꝛ neceſſitas nō
videt̄ ſubeſſe huic ꝓhibitiōi. j. q. vij. niſi rigor. ⁊ c. tali ō
ſer. nō ordi. c. famulꝰ in fi. ⁊ de cōſe. di. j. ſicut nō alij ⁊ ita
tenet Jo. mona. Ego credo contrarium ꝑ ea que dixi. ſ̄.
ibi Item papa ſolus diſpenſat in pluribꝰ canonijs ⁊ ꝓba
tur in. c. fi. cū ibi notatis de eta. ⁊ quali. li. vj. ſuꝑ etate n̄
diſpenſat ep̄us ad curatū q̄cūqꝫ ſit cā al's ut dixi ſequere
tur qꝫ cā ſubſiſtēte ep̄us poſſet ad quecūqꝫ tm̄ p̄ncipi re
ſeruata manus īponere qđ eſt falſū ⁊ ita tenet Jo. an. ⁊
cōiter moderni. Et ſic nota aliū caſuꝫ in quo ſolus papa
diſpenſat in beneficio curato obtinēdo ꝑ pacientē defe
ctum etatis: de quo in. c. j. de eta. ⁊ quali. in. vj. Sed vlte
rius dubitat̄ an cū talibꝰ ep̄us diſpenſet in dignitatibus
vel ꝑſonatibꝰ quibꝰ cura nō īminet aīaꝝ videt̄ qꝫ ſic ꝑ ſu
pradicta cū iſta cōceſſio ſit fauorabilis ⁊ extēdēda ⁊ tex.
in. c. j. de fil. p̄ſby. in. vj. nō videt̄ ꝓhibere niſi in curatis
bn̄ficijs ergo nō in iſtis. Itē tex. in. c. fi. de fil. p̄ſby. q̄ ꝓ-
hibet in dignitatibꝰ ⁊ ꝑſonatibꝰ ut nō diſpenſet̄ ꝑ papā
videt̄ loqui de iſtis curatis dū ſubdit etiā tex. ⁊ alijs cu
ratis ut dictio alijs īplicet de ſimilibꝰ qualitate ut in ca.
ſedes de rep. ⁊ cū ſolū excludere videat̄ curata nō ergo
dignitates ⁊ ꝑſonatꝰ nō curatos: ō decimis ad audiētiā

cū ſi. ⁊ cū iſta ſit gratia ergo nō reſtringenda niſi quate-
nus v̄ba ſonant ut in.c.olim de v̄bo.ſig. ⁊ hoc in ſi̅le vi-
dent̄ determinare doc. ⁊ ibi Jo.an.in.c.is cui de ꝑben.
in.vj.facit.c.pe.de v̄bo.ſig. vbi appellatio bn̄ficij cōpre-
hendit dignitatē.ad hoc.c.ſi ꝓpter tua debita d̄ reſcrip.
li.vj. ⁊ qd̄.ſ̄.dixi in q̄one que incipit:ſit etiā dubiū.glo.
tn̄ in dicto.c.j.de fil̄.p̄ſbyte.li.vj.in v̄bo bn̄ficiū tenet ꝙ
ep̄us nō pōt. ⁊ in.c.j.de eta. ⁊ quali.eo.li.in v̄bo canoni-
cum.allegat.c.ſi.de ꝑben. ⁊ hoc tenet Archi.ſed ꝑ malas
rn̄ſiones:q₂ dicit ꝙ iſta diſpenſatio eſt odioſa iō ſub po
teſtate diſpenſandi in bn̄ficio nō cōprehendit̄ dignitas
allegat dictū.c.ſi.de ꝑben. ⁊ in glo.ſi.iſta rō nō eſt bona
ꝑ ea que.ſ̄.dixi.vnde in hac q̄one ego dubito ⁊ crederē
potius oppoſitum tn̄ nō deſcendo ad opiniōes doctoꝝ
ꝙ ep̄us nō pōt diſpenſare in dignitatibꝰ nō curatis.pro
bat tex.in dicto.c.ſi.de fil̄.p̄ſby.cū dicit indefinite de di
gnitatibꝰ ⁊ ꝑſonatibꝰ ut nō diſpenſet niſi papa. ⁊ dū di-
cit ⁊ alia curata bn̄ficia nō tribuit illā qualitatē cure p̄-
cedentibꝰ:q₂ cū ibi diſpenſatio ſit contra ius cōe qn̄ cō-
petit ep̄o in dignitatibꝰ iō illa qualitas cure que ſubne-
ctit̄ ſi repeteret̄ in dignitate ampliaret diſpenſationem
ep̄i contra cōe iō nō fit ibi illa repetitio.l.talis ſcriptura
in ſi.de leg.j.ergo remanet ꝙ ep̄us non pōt diſpenſare ⁊
cōceſſio facta in.c.j.de ſi.p̄ſby.in.vj. que ampliat facul-
tatem ep̄i contra ius cōe in diſpenſando:lȝ ſit large inter
pretanda ꝑ p̄dicta tn̄ cū dicat in bn̄ficijs nō habentibus
curā cū poſtea ſubiūgat in quibꝰ ep̄us poſſit diſpenſare
⁊ ep̄us in dignitatibꝰ eſt curatis non diſpenſet habeo ꝙ
nō poterit diſpenſare.Sed tūc dubitat̄ an in rectorijs n̄
curatis ⁊ nō dignitatibꝰ ep̄s poſſit cū iſtis diſpenſare ſi
teneremꝰ ꝙ iſta facultas eſſet odioſa ⁊ reſtringenda tūc
iſta nō cōprehenderet̄ appellatiōe bn̄ficij:ut in dicto.c.
ſi.de ꝑben.Sed ſi teneremꝰ ꝙ ſit fauorabilis tūc includi
tur:ut in.c.pe.de v̄bo.ſigni. ⁊ q₂ ſi includunt̄ ꝑbēde ⁊ ca
nonicatus cathedrales que ſūt maioꝛa bn̄ficia ⁊ iſte re-
ctorie includent̄: ⁊ q₂ legiſlatoꝛ reſeruauit ſibi ſolum di
gnitates ꝑſonatus ⁊ beneficia curata:ut dicto.c.ſi.de ſi.
p̄ſby.ergo rectorie nō ſūt incluſe. allegat Archi.xxvij.q.
ij.c.lex diuine iuxta ſi. ⁊.xvj.di.vbi nā. ⁊.xxviij.q.j.c.iā
nūc. ⁊ de ſen.excō.c.cum illoꝝ.§.j. ⁊.c.nuꝑ.nō ob.c.ſi.de
ꝑben.q₂ loquit̄ in p̄ſentationibꝰ que ſūt odioſe ut in.c.
q̄uis de ꝑben.in.vj. Nos ſumꝰ in hac opiniōe que ut di
xi infauoꝛabilis. Nec eſt verū qd̄ dicit Jo.an.ꝙ ſumus
in mā reſtringibili ut patet ex ſupꝛadictis. Nō ob.c.j.de
fil̄.p̄ſby.vbi p̄latiōes ſūt interdicte iſtis illegitimis qui
loquit̄ ſine diſpenſatiōe.cū diſpenſatiōe aūt ep̄i poterūt
habere ꝑ nota.in dicto.c.j.de fil̄.p̄ſby.in.vj. Dubitat̄
inſuꝑ an ſi beneficiū eſt ſimplex ſed habet eccleſiā parro
chialē annexā an cū iſtis poterit ep̄us diſpenſare iō Jo.
an.in dicto.c.j.de fil̄.p̄ſby.in.vj.in.v̄.tale tenuit ꝙ nō.al
legat tex.in.c.ſuꝑ eo.de ꝑben.in.vj. Sed Archi.tenet cō
trariū ꝑ lr̄am huiꝰ.c.ſuꝑ eo. ⁊ q₂ ſi ex hoc ꝑbenda dicere
tur curata non poſſet tenere cū alia dignitate: ut in.c.de
multa de ꝑben. ⁊ tn̄ hoc eſt falſū ut ibi licet poſſet tenere
dignitatē ⁊ ſolam ꝑbendā ⁊ dignitatē ut ibi ⁊ ita ī caſu
noſtro habere poſſet ex diſpenſatiōe ep̄i. rō q₂ illud qd̄
alteri vnit̄ vel annectit̄ illiꝰ materiā ſapit de ſta.mona.
c.recolentes.notat̄ ne ſede vacā.c.j. ⁊ q₂ eccleſia annexa
ſequit̄ naturā principalis ut de offi.dele.c.ſuꝑ gr̄a. ⁊ de
re.iudi.c.acceſſoriū. etiā iō ſi vnio ꝓchiali eccleſie nō
eſt facta neceſſarie ſȝ eque p̄ncipalit̄ tunc fateoꝛ ꝙ ep̄us
nō poſſet diſpenſare ſȝ ſolus papa ⁊ ſic ſaluari pōt dicta
glo. ⁊ ꝓ iſto facit tex.in dicto.c.j.de fil̄.p̄ſby.in.vj.dū di-
cit ꝙ nō pōt ꝓmoueri ad beneficiū qd̄ habet curā ſed ꝓ
motus ad bn̄ficiū habēs eccleſiā curatā annexā dicitur
ꝓmotus ad p̄mū beneficiū nō ad curam:ut no.in.c.ſi eo
tp̄e de rep.ī.vj.ergo nō impedit̄ ꝓmoueri reſpectu cure
annexe ⁊ ita teneo. Inſuꝑ dubitat̄ an ep̄us pōt iſtis cō-
ferre bn̄ficiū hn̄s oꝛdinē ſacerdotalē vel ſuꝑ ānexū.glo.
videt̄ dicere ꝙ in hoc poſſit ſolus papa: in dicto.c.j.de
fil̄.p̄ſby.q₂ ſi nō pōt ep̄us diſpenſare in oꝛdine ſacro nec
cōſecutiue in bn̄ficio tali oꝛdini annexo. Lapus abbas
dicit ꝙ hoc ꝓcedit ſi requirit hunc oꝛdinē poſt adeptuȝ
bn̄ficiū tūc poterit ep̄us diſpenſare ut obtineat tale bn̄-
ficiū:oꝛdinē v̄o recipiat a valente diſpenſare in oꝛdine ⁊
hoc videt̄ ꝓbari in.c.ſi ꝓ clericis pauperibꝰ de ꝑben.in
vj.Et licet quidā dicāt ꝙ hec doctrina eſt cōtra illū tex.
⁊ ibi nota.nō eſt verū:ſȝ tex.ꝓbat ibi illā q̄onē: ⁊ notata
ibi ꝑ doc.loquit̄ qn̄ tp̄e adepti bn̄ficij requirebat̄ oꝛdo
ille ⁊ tūc nō poſſit aſſumi. ⁊ ita notāt dn̄i de rota ſua cō-
cluſione in nouis mihi ⁊c̄.Sed iſta diſtinctio Lapi ab-
batis videt̄ contra caſū ⁊ ibi notata in.c.ei cui de ꝑben.
in.vj q₂ licet q̄s nō reputet̄ habilis ſi nō habet oꝛdines
tp̄e ꝓmotionis requiſitos:ut dicto.c.ſi ꝓ clericis paupe
ribꝰ. ⁊ de elec.cum in cunctis.tn̄ ſi eo tp̄e non ſit in etate
apta oꝛdinibꝰ requiſitis reputat̄ inhabilis: quia qui eſt
inhabilis ad antecedens cenſet̄ etiā ad cōſequens ⁊ ſic
eſt in patiente defectū nataliū qui ad ſacros oꝛdines re-
putat̄ inhabilis ſine diſpēſatiōe pape.hec aūt habilitas
ꝙ papa poſſit diſpenſare nō conſiderat̄ ut.l.apud iulia-
nū in ſi.de leg.j.vbi talis diſpenſatio iudicat̄ impoſſibi
le ⁊ iō ego teneo indiſtincte ꝙ in tali bn̄ficio non poſſit
ep̄us diſpenſare.faciūt notata in.c.dudū de elec.ſed req̄
rit̄ diſpenſatio pape. Ad ſolū etiā papā appellat̄ obmiſ
ſis medijs ut dicit hic glo. ar.iij.q.vj.c.iij. ⁊.iiij. ſȝ de cō
ſuetudine obſeruat̄ qd̄ idem eſt ī legato de latere ⁊ hoc
tenet Bar.hixi.ij.q.iij.c.ij.ꝓbat̄ in.c.j.de offi.dele.vbi
tex.dicit ꝙ ꝑ appellationē vel querelā ſed tenētes ꝙ nō
adeat̄ legatus niſi gradatim intelligūt illū tex. ꝙ loqua
tur qn̄ appellat̄ ab ep̄o ad legatum nō omiſſo medio ⁊
hoc tenet Jo.an.ſȝ ꝙ appellet̄ omiſſo medio ad legatū
tenet glo.eiuſdē Jo.an.in.c.nō putamus de cōſue.in.vj
in glo.in v̄bo officiali. ⁊ de appella.romana in v̄.curam
⁊ iſtud dicit̄ approbare cōſuetudo.Solus enim papa a
nemine iudicat̄.ix.q.iij.nemo. ⁊.c.alioꝝ. ⁊.xl.di.ſi papa
xvij.di.§.hinc etiā. niſi ſponte ſe alieno iudicio ſubmit
tat.ij.q.vij.nos ſi cōpetenter. Sed dicas ꝙ ideȝ eſt in ce
ſare ⁊ de quolibet alio nō recognoſcente ſuꝑioꝛē nā ipſi
ſūt ſoli iudices in cauſa ꝓpꝛia ut.l.eſt receptū.ff.d̄ iuriſ.
om.iudi. Item papa ſolus ſeipſū deponit ⁊ renūciat pa
patui in manibꝰ ſuis: licet alij nō renūcient niſi in mani
bus ſuꝑioꝛis.ſ̄.de renunc.ſuꝑ hoc ⁊ ꝑ totum. ⁊ in.l.lega
tus de offi.p̄ſi.ꝓbat̄ i.c.j.de renūc.li.vj. ⁊ ꝙ ſolus ſeipſū
deponat: ꝓbat̄ ⁊ notat̄.xxj.di.nūc aūt. Sed qualit̄ iſta
ꝓbant̄ dixi plene in hac monarchia mea ī q̄one.iij.que
incipit an dignitas papalis ꝑ habenteȝ ꝑdi poſſit vbi la
te dixi de renūciatione de hereſi de ſimonia ⁊ de oī deli
cto ſiue peccato ſcandalizante eccleſiā vbi iſta ſunt ſubti
lius ꝑcunctanda. dicūt etiā quidā ꝙ regalia dignitas a
ſolo papa cōſueuit impetrari ipſe enī determinat a quo
⁊ vtrū rex inungendus ſit:ut in.c.j.de ſacra vncti.in v̄bo
vnde in veteri. ⁊ ꝓ iſta ſn̄ia videt̄ doctrina Inno.in.c.ꝑ
venerabilē,qui fil̄.ſint legit. q̄ dixit ꝙ reges ſecl̄i ſubſūt
pape nō imperatoꝛi.Sed iſta ītelligo ego ſane ꝙ an rex
ſit īungendus ⁊ a quo iſtud eſt qd̄ impetrat̄ a ſolo papa
ut in dictis iuribus.Sed dignitas regalis in non ſubdi
tos eccleſie ſed imperio impetrat̄ a ſolo ceſare.arg.c.no
uit de iudi.q₂ reges tempoꝛaliter ſubſunt imperatoꝛi ⁊
nō pape ſm̄ notata.lxiij.di.adrianus. ⁊.l.depꝛecatio.ad
legem rodi.de iac. ⁊ reges ⁊ regna ſubſunt imꝑatoꝛi de
iure gentiū.l.ex hoc iure.ff.de iuſti. ⁊ iure. Fateoꝛ autē
ꝙ ſubſunt pape ⁊ nō imꝑatoꝛi in ſpūalibus ⁊ in ꝑtinen
tibus ad iudicium eccleſie ſed nō in alijs tempoꝛalibus
pꝛeterq̄ȝ dictus regulus apuleus dictus rex ſicilie qui di
citur eſſe de patrimonio eccleſie nam iſtū in regno p̄fici
tur ſolus papa ut in cle.paſtoꝛalis de re iudi.ita ītelligo

iſta dicta. Jtem dubitať ſi ſtatutum eſſet in eccleſia ⁊ iu
ratum ⁊ cõfirmatũ auctoritate apoſtolica qḋ diceret ꝙ
nullus niſi legitimus poſſet ad beneficium etiã ſimplex
admitti an tũc poſſet epũs diſpẽſare an ſolus papa. Jo.
monachꝰ argumentat p̃mo ꝙ ſic ut poſſit ſolus epiſcopꝰ
quia ſtatutum eſt iuris ciuilis pars: ut. l. j. C. de legi. ⁊ ſe
na. cõſul. ſed quando plures ꝓhibitiões ꝓcedunt ab eo
dem fonte ſublato p̃ncipali ⁊ aliud tolliť. l. fi. C. de duo
bus reis. facit qḋ notat glo. in. c. nõ debet de conſang. ⁊
affini. vbi diciť de impedimento publico honeſt. iuſti
cie ꝓbať. C. de nup. l. ſi libertã. Sed cũ epiſcopus poſſit
tollere ius cõmune in hoc quo ad ſimplex beneficiũ: ut
in. c. j. de fil. p̃ſby. in. vj. ergo videť ⁊ tollere ſtatutum qḋ
idem qḋ ius cõmune cõtinet. Ex quo enĩ iſta duo ꝓce
dunt ab eodem fonte cenſeri debet inhabilis ex vna via
nõ ex pluribus. ſic reſpondet ad notata in. c. j. de coſtit. i
vj. nam loquiť in ſtatutis vltra vel preter vel contra ius
cõmune diſponentibus nõ in his que eſſent ſimpliciter
ſm ius cõmune: q2 in illis nõ ꝓcedit ignorãtia p̃ncipis
nec obuiat ſi diciť epũs nõ põt tollere ſtatuta vel conſue
tudines eccleſie ut de conſue. c. cũ conſuetudinis. q2 nõ
loquiť in ſtatuto vel cõſuetudine idem qḋ ius cõmune
diſponente quo caſu ita poteſt tollere ſtatutũ ⁊ conſue
tudinẽ ſicut ipſum ius cõmune cũ tale ſtatutũ veniat in
conſequentiã iuris cõmunis. ar. l. cũ p̃ncipalis. ff. de re
iudi. facit. l. j. C. de codi. Concludere videť tandẽ ꝙ qñ
eſt ſimplex ſtatutum ſm ius cõmune tũc ꝓcedant ſupra
dicta. Si aũt vltra ſtatutũ ſit iuratũ vel cõfirmatio apo
ſtolica que p̃ceſſerit diſpenſationẽ tũc ꝑ diſpenſationẽ
contra ius cõmune vel ſtatutũ non tolliť iuramentũ vel
confirmatio ſtatuti de reſcrip. c. cõſtitutus. nã ſubiectũ
iuris cõmunis videť ex iſtis vel altero iſtoꝝ tñ ut nõ vi
deať ſimplex ius ut de iuramẽto ꝓbať in. c. debitores. ⁊
c. cum contingat de iureiurã. ⁊ de confirmatiõe apoſto
lica ꝓbať in. c. j. de tranſla. ⁊ de cõpe. veti. c. j. ⁊. ij. ⁊ tunc
iſtas mutatiões nõ facit epũs ſed ſolus papa qui eſt ſu
pra ius: ut in. c. ꝓpoſuit de conceſ. p̃ben. dicit tñ etiã ꝙ
impetratio facta a papa nõ valet nõ facta mẽtiõe de ſta
tuto q̃uis eſſent ibi clauſule que ſtatuta tollant tñ non
iuſtificant vel habilitant ꝑſonã iam ꝑ ſtatutũ inhabili
tatam. Sed ego ꝓ examinanda hac vtili q̃one pleniꝰ di
co ꝙ plurima ſũt videnda. Et primo qñ hoc ſtatutũ eſſet
ſimplex nõ iuratũ nõ confirmatũ a papa an tũc adderet
vinculũ iuri cõmuni ⁊ ſic erit ſecũdo videndũ an poſſit
hoc ſtatutũ tollere maxime aliquo caſu diſpenſando ex
quo erit videndũ an epiſcopus poſſit contra ꝓpriã diſ
penſationẽ ſeu conſtitutionẽ vel ſui p̃ceſſoris diſpenſa
re. Ulterius erit videndũ qḋ foret iuratũ an poſſet ipſũ
tollere diſpenſando ⁊ ſi tollendo fieret ꝑiurus. Ultimo
ſi põt ipſum tollere diſpenſando auctoritate apoſtolica
confirmatũ. Ex iſtis clarius apparebit intellectus iſtius
q̃onis nõ bene ꝑ doc. explicate. Uenio ad p̃mam q̃onẽ
⁊ glo. in. c. j. de cõſti. in. vj. dicit ꝙ iſtud ſtatutũ eſt idem
qḋ ius cõmune ⁊ aliqui võ moderni ut Butri. de rept.
in. c. j. dicunt ꝙ aut tale ſtatutũ venit ius cõmune anti
quũ declarando forte q2 ſuꝑ intellectu eius ſũt varie ſen
tentie tũc dicit ꝙ addit vinculũ ⁊ eſt ius municipale. l.
minime. ⁊ ibi glo. ff. ḋ legi. facit tex. ⁊ glo. ĩ cle. j. de elec.
Si võ ſtatutum eſt vniformiter intelligibile tũc ſi ſtatu
tum habet diuerſam rationẽ ſtatuendi a lege qḋ eſt im
poſſibile: q2 quedam habent vnã rationẽ in vno quã ñ
in alio. xxxj. di. aliter. ⁊. c. ſe. tũc ſtatutũ addit vinculum:
ſed ſi rõ ſtatuti ⁊ iuris cõmunis eſt eadem tũc ſi ſtatutũ
diſponit taliť ut actionẽ ꝓducat tũc addit vinculum q2
dať conditio ex lege. l. j. ff. de cõdi. ex lege. ſi aũt nõ parit
actionẽ tunc dicit lex confirmãs vel antiquam roborãs
ſed legem nouã nõ facit ſed eſt eadem cum confirmata

l. ius autẽ ciuile. ff. de iuſti. ⁊ iure. Ego võ teneo ꝙ ſemꝑ
dicať ſtatutum ⁊ addat vinculum: quia dato ꝙ nõ oria
tur actio ſaltem oritur officiũ iudicis vel alia diſpoſitio
ut notať in dicta. l. j. ff. de condi. ex lege. ſicut enĩ cũ ius
cõmune deduciť in pactum valet etiã vi pacti ita hic va
let iure municipali vnde ſimpliciť reuocato iure cõmu
ni hoc ſtatutum nõ videť reuocatum ⁊ hoc eſt de mẽte
Bar. in. l. j. §. item lex falcidia. ff. ad legẽ fal. Ex quibus
patet in contrariũ ſũt nulla fundamenta p̃ma Jo. mona.
⁊ hoc etiã declarabunt que dicam in ꝓrima queſtione.
Et ideo aſſumo ſecundũ dubiũ an ſimpliciter diſpenſan
do epiſcopus contra ius cõmune videať ⁊ contra ſtatu
tum diſpenſaſſe ⁊ ſtatutum abſtuliſſe. glo. in. c. j. de con
ſtitu. in. vj. in verbo facti tenet ꝙ ſit ſublatum ſtatutum:
ratio q2 ſtatutũ modo non eſt facti nec conſiſtit in facto
imo eſt iuris ⁊ conſiſtit in iure igiť ſublato iure ⁊ ſtatu
tum idem continens ſublatũ cenſeať ꝓ hoc videť caſus
in. c. j. de reſcrip. vbi ſi papa reſcribit contra ius cõmune
videť etiã auferre p̃uilegiũ competens alicui ſm ius cõ
mune ⁊ ita tenent ibi Jnno. ⁊ doc. vbi volunt ꝙ ſi p̃ſby
ter impetrauit ius colligẽdi decimas ĩ parrochia ſua qḋ
eſt de iure cõmuni ꝙ ſi aliquis demũ ex parrochianis
impetrauerit exemptionẽ a decimis ꝙ valz talis ĩpetra
tio de priori p̃uilegio nõ habita mentiõe. Secũdo q2 ſi
contrariũ diceret eſſet dicere ꝙ dioceſani poſſẽt tollere
pape iura ſimpliciter condenti poteſtatẽ remouendi ali
qua iura cõmunia in ſuis dioceſibus ſi epi ſtatuerent ĩ
ſua dioceſi illud ꝙ ius cõmune. tertio ꝓbať: q2 ſi aliť di
cens nunq̃ papa poſſet reuocare ius cõmune ſimpliciť
ꝓbať in dicto. c. j. de cõſti. in. vj. vbi equiperanť conſue
tudines ⁊ ſtatuta ⁊ licet papa reuocet ius cõmune ſtatu
ta tñ ⁊ conſuetudines abſtuliſſe nõ videatur cum ſint fa
cti modo ſi ſublato iure cõmuni nõ cenſereť ſublata cõ
ſuetudo tunc cum omne ius ſit ſcriptũ ⁊ conſuetuidne
ſit roboratum ex vſu longi temporis papa nõ poſſet tol
lere ſimpliciter contrariũ condendo qḋ falſũ videť per
tex. cum ibi notatis in. c. ſuꝑ eo. de cogna. ſpi. vbi ꝓbať
ꝙ cõſuetudo iuri antiquo conformis videť ſublata niſi
ex obſeruatione iuris nõ induccreť ſcandalum: q2 tunc
nõ cenſereť reuocata ut ibi notať. Jtẽ licẽ ius cõmune
ſit in ſtatutum deductum nõ tamen eſt ius ſingulare ſta
tuentiũ igiť iuri cõmuni ſublato ⁊ iſtud tolliť q2 ut nõ
tollať eſt opus ꝙ ſit ſingulare ſtatuentiũ: dicto. c. j. de cõ
ſtitu. in. vj. Jtẽ q2 ſi epiſcopus vel papa tollit ius cõe qḋ
eſt fortius multo magis tollit ius municipale qḋ eſt mi
nus: ad hoc de fide inſtru. paſtoralis vbi ẽ caſus ꝙ ſi al
legeť decretalis extrauagans que ſit conſona iuri cõmu
ni iudex debet iudicare ſm eam: q2 iudicat ſm ius cõe:
⁊ ideo ſublato iure cõmuni videť ⁊ ſtatutum ſublatum
q2 ⁊ ipſum ius cõmune eſt. Sed Jo. de ligna. tenet con
trariũ ſex rationibꝰ: nam hoc ſtatutũ eſt ſingulariũ per
ſonarũ quod ꝓbant iura que. ſ. deduxi dum dixi ꝙ ad
dit vinculũ: ergo nõ videť tolli ſublato ſimpliciter iure
cõmuni: ut eſt tex. in. c. j. de conſti. in. vj. Jtem quia ſunt
duo vincula ut due ſeruitutes vna ſublata alia remanet
ut in. c. ex tua. de aucto. ⁊ vſu pal. ⁊ ĩ. c. paſtoralis de pri
uile. igiť licet tollať ius cõmune ſtatutum remanet: pro
bat. l. intelligere. C. de luitione pignoris. ⁊ ſublata actio
ne ꝑſonali ꝑ preſcriptionẽ. xxx. annoꝝ nõ tamen tollitur
actio hypothecaria. Et ideo papa vel epiſcopus tollens
ius cõmune tollit ſolum illud primũ generale ergo non
illud ſtatutum ſpeciale. Quarto lex nõ habet robur obie
cti diſpoſitionis ſed ex auctoritate diſponentis. ix. q. iij
cuncta ꝑ mundũ. ⁊ ideo lex principis ligans omnes: ut
in. c. j. de conſtitu. Sed inferiores ligant ſolum ſibi ſup
poſitas de conſtitut. ut animaꝝ in. vj. ergo attendi debz
auctoritas cõdentis nõ qualitas obiecti ut ſit idem tol

lens ⁊ inducens: ut in. c. j. de reg. iur. ideo licet papa ſim-
pliciter tollat ius cōmune nō videt᷑ tollere municipale
qḋ ipſe nō induxit quod tñ ſi vellet poſſet tollere. Ulti-
mo ad multiplicationē vinculi reqrit᷑ diſſolutiōis mul
tiplicatio: ut in. c. j. de treu. ⁊ pa. ⁊ ꝑ iſta parte videt᷑ tex.
in. c. cum dilectus de cleri. nō reſi. facit de conſti. cū oēs.
Et ad rōnes glo. reſpondet᷑ qꝛ nō poteſt negari quin ſta
tutum ſit falſum nam cum addat vinculū ut. ſ. dixi. illō
eſt facti inter ipſos ſubiectos licet etiā contineat ius cō-
mune nō obſtat. c. j. de rep. qꝛ ibi loquitur in priuilegio
idem ꝙ ius cōmune continēs qḋ nō addit vinculū nec
rōne obiecti cum ſit idem rōne condentis ſeu auctorita-
te cum ſit eadeꝫ auctoritas. Sed ad caſus ſtatuti due au
ctoritates ⁊ duo obiecta ⁊ ſic due diſpoſitiōes ⁊ duplex
vinculū. Sed forſan iſta reſponſio nō eſt bona: qꝛ quate
nus inferiores ſtatuūt faciunt iuris ⁊ pn̄cipis ꝑmiſſu: ut
l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ ſic ipſe pn̄ceps videt᷑
diſponere ꝑ mediū ſubditoꝝ: ut i. c. ſup litteris de reſcri
ptis ꝙ ſ. iur. ꝙ plus introducit ⁊ vinculi negari nō pōt
qḋ plus inducit diſpoſitio municipalis q̄uis cōmune
nō obſtat ꝙ ſic auferri poſſet pape poteſtas auferēdi iu
ra cōia faciendo ſtatuta iuri cōmuni cōformia: qꝛ reſpō
deo ꝙ ipſe poteſt tollere ſtatuta qñ apparet de eius vo-
luntate. Sed tollēdi ſimpliciter ius cōmune hoc eſt qḋ
dicimus ꝙ nō tollit ſtatutum. Nō obſtat illud de cōſue
tudine ⁊ obſeruantia iuris qḋ inducet conſuetudinē qꝛ
nō eſt verum qñ ille vſus nō erat factus niſi ad finē ob-
ſeruandi ius cōmune ⁊ nō ad finem inducende conſue-
tudinis: ut notat Bar. in. l. labeo de ſuppe. lega. ſiue in. l.
iij. in fi. eo. ti. Iteꝫ q̄uis papa poſſit tollere ſtatuta tamē
nō p̄ſumit᷑ illa velle tollere niſi exprimatur: ut in dicto. c. j.
de conſti. in. vj. ⁊ quando generalit᷑ tolleret conſuetudi-
nes vel ſtatuta illud intelligat᷑ niſi oriret᷑ ſcandalum: ut
in. c. ſup eo. de cogna. ſpi. Nō ob. c. paſtoralis de fide in
ſtru. qꝛ ibi non dicit᷑ ꝙ illa ſit ius cōmune. Quid ergo
dicendū ego dicam p̄mo de p̄uilegio ſi priuilegiū conti-
net idem qḋ ius cōmune an illud intelligit᷑ ſublatum re
moto iure cōmuni. Secūdo dico de ſtatuto. Rediēs ad
primū exemplū pono habet eccleſia aliqua a papa p̄uile
giū ut pacientes defectū nataliū nō admittant᷑ ad bene-
ficiū ſimplex ſine ep̄i diſpenſatione hic eſt cōforme iuri
cōmuni: ut in. c. j. de fil. p̄ſby. in. vj. modo ſi papa vel ep̄s
diſpenſat cum paciente defectum nataliū in dicta eccl̄ia
an diſpenſare videant᷑ ſolum contra ius de ſtatuto non
habita mentione. doc. concludūt ꝙ ſic ꝑ caſum in. c. j. de
reſcrip. hoc tñ limitat Inno. ⁊ ſequunt᷑ cōiter doc. in. c.
veniens de p̄ſcrip. ut hoc ſit verū qñ priuilegiū in totum
continet ius cōmune ſed ſi in parte cōtineret ius cōmu-
ne ⁊ in ꝑte ius ſpeciale ut p̄mū nō tollit᷑ de ipſo nō facta
mentione dicto. c. veniens. Mihi videt᷑ ꝙ iſti dicāt cō-
tra caſuꝫ dicti. c. j. de rep. qui tex. nō pōt intelligi niſi qñ
p̄uilegiū continebat aliquid contra ius cōe. Nam ſi in-
telligas illum tex. in inhabili ad appellandū ꝙ illa facul
tas ſibi fuit conceſſa ⁊ ſic verbū libere ibi intelligat᷑ ſm
ius cōmune: qꝛ tunc eſt noui actus conceſſio. l. ſi qñ ſm
vnum intellectū. C. de inoffi. teſta. ⁊ ſic in oībus debeat
intelligi ſm vnū ius cōmune: ut in auc. omnes ꝑegrini.
C. cōia de ſucceſ. tamen negari nō pōt ꝙ quatenus ipſi
inhabili ad appellandū ſibi concedit᷑ facultas appellan-
di iſtud eſt priuilegiū contra ius cōmune. i. p̄uata lex. iij
di. priuilegia. Si vō illa conceſſio appellandi fiebat al̄s
habenti facultatē ad appellandū tunc cum eſſet actus iā
cōceſſi extenſio verbū libere nō pateret᷑ reſtrictionē ibi
ſm ius cōe: ut no. doc. in. l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope.
nūc. notat᷑ in dicta. l. ſi qñ ſm aliū intellectū. C. de ioffi.
teſta. ⁊ tūc etiā nō pōt negari quin ſit p̄uilegiū quatenꝰ
poterat vltra metas iuris appellare ⁊ ſic in dicto. c. j. de
reſcript. ibi ſemꝑ de iſto p̄uilegio fuiſſet fienda mentio
qḋ tñ doc. ibi nō admittunt. Ego credo ꝙ dicta doc. ſint
intelligenda ꝙ quatenꝰ p̄uilegiū includit in ſe ius cōe ꝙ
ꝑ tollendo ipſo iure cōi nō ſit opus facere mentionē de
p̄uilegio ꝑ tex. dicti. c. j. ⁊ rō qꝛ p̄uilegiū nō videt᷑ p̄uile-
giare illud qḋ cōpetebat de iure cōmuni idō ad ipſū ſolū
tollendū nō erat opus mentionē facere: qꝛ illa iuris cōis
diſpoſitio generalis reſpicit derogationē ꝑ contrariam
ſpēm ut ibi ſed ſi ꝑ ſecūdū quis vellet tollere p̄mū p̄uile
giū ꝙ ipſe inhabilis nō poſſet appellare rōne p̄me inha-
bilitatis tūc nō poſſet in hoc tollere p̄mū de eo nō habi-
ta mentione. ⁊ idē qñ conceſſio eſſet facta habili ſi vellē
tollere ſolū ꝑ ſm ius cōe cōprehenſū in p̄mo tunc poſſit
ſine p̄mi mentiōe. Sed alia que ſūt in p̄uilegio nō ſic in-
telligo illum tex. Ex hoc infero ꝙ qualitercūqꝫ ſit p̄uile
giū in ſe concludēs in aliquo ius cōe ꝙ in illo tollatur ꝑ
ſm etiā de ipſo p̄mo non habita mentione licet ſi vellet
tollere illud in quo inducit p̄uilegiū nō poſſet de primo
nō habita mentione. ⁊ iſta ſūt vera in p̄uilegijs. Sed in
l̄ris ad beneficia que ſūt de maiori ambitu ut in. c. q̄uis
de p̄ben. in. vj. nō valerēt l̄re de ſpeciali ſtatuto loci etiā
continente id qḋ ius cōe nō faciente mentionē ⁊ ita in-
telligūt doc. Io. mona. qui hoc tenuit in. c. j. de fil. p̄ſby.
in. vj. ⁊ idō ſi ſtatutū diceret ꝙ illegitimus non admittat᷑
ad beneficia impetratio nō valeret facta ab illegitimo ꝑ
quam derogaret᷑ ſolum iuri cōi ſi de ſtatuto nō eſſet fa-
cta mētio qḋ eſt verū etiā ſi eſſent tales derogatorie ge-
nerales apponi conſuete: qꝛ cū ꝑ ſtatutū ꝑſonale illegiti
mi ſit inhabilitata licet iſte tales tollāt ſtatuta tñ nō ī ha
bilitant ſeu legitimant ꝑſonam ⁊ ita ꝓnunciauit papa.
Nūc attingo dubium an ſtatutū cenſeat᷑ ſublatum ſub-
lato iure cōi diſpenſatōe vel alia lege. Ad hoc dicūt qui
dam ꝙ ſi rōnes ſtatuendi ſūt diuerſe tūc ſublato iure cō
muni ſtatutū nō eſt ſublatū ꝑ iura ꝑ Io. de ligna. allega
ta. Sed ſi ſtatutū regulat᷑ ab eadē cauſa ſeu rōne ꝙ p̄ſu-
mit᷑ in dubio tūc ſi diſpoſitio ſecūda diſponit in ius ⁊ i
iure rōnem iudicando tale ius ꝓcedens irrationabile ⁊
tūc dicunt ꝙ ſtatutū tollit᷑: qꝛ ex hoc oſtendit᷑ ꝙ eſt irra
tionabile ⁊ iſte eſt caſus in dicto. c. j. de conſti. in. vj. dū
dicit dum tñ ſint rationabilia. Sed hoc dictū mihi non
placet qꝛ papa vel p̄nceps nō p̄ſumit᷑ legē reuocare ⁊ in
dubio aliā ꝯcedere niſi qꝛ ſecūda iuſtioꝛ ⁊ rōnabilioꝛ
⁊ p̄ma nō aut ſecūda tanq̄ irrōnabilis non valeret. iiij.
di. erit aūt. Item nō ſequit᷑ papa rōne iuris vl̄is inducit
legem cōem in vniuerſo irrōnabili ergo eſt in iſto loco
ꝑticulari irrōnabilis cū poſſit eſſe in hoc ꝑticulari loco.
p̄ma rō cōueniens ſecūda nō. Nā diuerſe ꝓpter locorū
varietates poſſunt eſſe rōnes ſtatuendi ⁊ idō credo iſtos
nō bñ dicere niſi papa declaret etiā in hoc loco legeꝫ eē
irrōnabilē vel ſic de facto appareat ꝙ eſſet. faciūt notata
xxxj. di. in. c. aliter cū ſe. ſed ſi latoꝛ legis nō inducat legē
quā tollit irrōnabilē tūc licet tollat᷑ ius cōe ſtatutū ꝓpt
ea nō tollit᷑ ꝑ iura ꝑ Io. de ligna. ſ. allegata. hoc tñ limi
tant aliq̇ doc. moderni in. c. j. de conſti. in. vj. qñ illi q̇ ſta
tutū ꝯdiderūt eſſent tales q̇ poſſent ꝯ ius cōe diſponere
ſiue ſūt ſubditi imꝑio ut no. in. l. oēs ppl̄i. de iuſti. ⁊ iur.
Sꝫ ſi eſſet ſtatutū clericoꝝ q̇ nō poſſūt derogare iuri cōi
ut in cle. ne romani de elec. notat Io. an. in addi. Spec.
in ti. de elec. tūc tale ſtatutū ꝑ ſe nō ſubſiſtit tanq̄ ꝯ legē
ſuꝑioris emanatū. Sꝫ iſti male dicūt qꝛ lꝫ ipſi ⁊ inferio-
res clerici nō ſtatuāt ꝯ legē ſuꝑioris tñ ſi ſtatuūt ſm ius
tenet eoꝝ ſtatutū lꝫ poſtea veniat caſus ꝙ ſit ꝯ ius. glo. ē
nota. in. c. cū dilectꝰ de cōſuetu. in. v̄ſi. ꝯſtitutio in fi. Ex
quibꝰ cōcludo ꝙ lꝫ auferat᷑ ius cōe ſecūda diſpoſitiōe ſi
ue diſpenſatiōe ꝑ hoc nō intelligit᷑ ſublatū ius munici-
pale niſi de auferēdo ipſo ſit facta mentio vl̄ declaretur
ꝙ talia ſtatuta ſint irrōnabilia ſm ꝙ antea dixi. nā licet

reuocet̃ ius nō reuocat̃ rō naturalis iuri ſ.i.obligatio na
turalis ſurgens ex cōſenſu ſtatuentiū.ar.eoꝝ que notant
glo. ⁊ doc.in.c.nouit de iudi. Aliud dubiū ſi epūs poſ
ſit tollere tale ſtatutū vel diſpenſando vel forte aliud cō-
dendo ⁊ in hoc plura ſūt videnda. Primo ſi pōt tollere
ſtatutum factū a ſuo p̄deceſſori vel a ſeipſo ſolum confe
ctum.vel qñ eſt factū a ſe vel p̄deceſſore cum cōſenſu ca-
pituli an ſine illo poſſit tollere contraria forte cōſtitutio
ne vel diſpenſatiōe ⁊ intelligo qñ nō eſſet iuratū vel au
ctoritate apoſtolica confirmatū: qꝛ de iſtis ſtatim dicā.
Ad pͥmū an tollat ſtatutū ꝓprium vel predeceſſoris. Jo.
mona. ⁊ Jo.an.videnť dicere ꝙ ſi ſtatutū ſecūdū eſt ſm
ius.i.continens id qđ ius tūc poſſit ipſū tollere.ſecus ſi
diſponat aliud a iure nō dico contra ius: qꝛ claruꝫ eſt ꝙ
contra ius nō poſſet ſtatuere ut in cle.ne romani đ elec.
tūc videť ꝙ nō poſſit ꝑ notata in.c.cū conſuetudinis de
conſue. Ego credo ꝙ legē ab eo ſimpliciť conditaꝫ vel a
ſuo p̄deceſſore epūs poſſit tollere.tex.eſt.xij.q.j.c.certe.
notat Jo.an.in regula cui licet de reg.iur.in mercu.i.vj.
nam cū ꝓcedat totum epi auctoritate ipſum pōt tollere
qꝛ nō poteſt quis legeꝫ condere vel imponere a qua nō
licet recedere.l.ſiquis in pͥncipio.ff. de lega.iij.nec p̄de-
ceſſor poterat legem imponere p̄deceſſori: de elec.inno-
tuit cū ſi. loquor qñ eſſet ſimpliciter ab epo editū. ſed ſi
eſſet editū de conſenſu vel cōſilio capituli ſicut p̄ſumiť
iſtud ut illegitimi nō admittanť cuꝫ agať de ſtatu eccle
ſie ⁊ ſic eſt opus cōſenſus capituli: ut notať in.c.nouit đ
his que fiūt a p̄la.ſine cōſen.ca. Et in hoc eſt attendēdū
vtrū velit abſolute ipſū tollere an ſimpliciť contra ipſū
diſpenſare ſi vult in totam tollere nō pōt ſine cōſenſu ca
pituli ſi ſtatutū diſponit circa requirētia cōſenſum capi
tuli vel ſine conſilio ſi requireť conſiliū qđ qñ ſit notať i
c.nouit de his que fi.a p̄la.ſine ꝯſen.ca. ⁊ eſt rō: qꝛ diſtra
ctus debet regulari ſm formā ꝯtractus: ut in.c.j.ifra de
reg.iur. ⁊ in.l.ab emptione.ff. de pac. Si v̄o vellet circa
ipſum diſpenſare tūc duo ſūt notanda. Si epūs fecit cō-
tra ꝓpriū ſtatutū an poſſit diſpenſare. Et ſi pōt an de cō-
ſenſu vel cōſilio capľi. Ad pͥmū Inno.eſt ſibi contrarius
qꝛ in.c.dilectus de tēpo.ordi.tenet ꝙ nō poſſit: qꝛ ex eo
ꝙ legem fecit fuit alteri ius queſitum qđ ꝑ eum tolli nō
pōt.l.ſi p̄uatus.ff.qui ⁊ a qui. Item qꝛ debet pati legeꝫ
quā ipſe tulit quaſi ſit facta ꝓ bono omniū.iiij.diſ. erit
aūt.ergo ꝓ comodo vni⁹ p̄uati tolli nō debet. Sed ipſe
notauit contrariū in.c.cū ad monaſteriū de ſta.mona. ⁊
hoc cōiter teneť: qꝛ ſi pōt ipſum in totū tollere ergo for-
tius diſpēſando in aliquo āmonere ⁊ hoc notāt quidā
in.c.at ſi clerici de iudi.niſi tale ſtatutū tranſiuiſſet in cō
tractū vel eſſet iuratū ſed de hoc dicam ſtatim. Qñ ergo
tranſiuiſſet in contractū non poſſet diſpenſari: qꝛ cā diſ-
penſationis cōcerneret ſoluꝫ intereſſe p̄uati.l.qđ ſemel.
ff.de decre.ab ordi.fa.ut forte ſi ꝓpter ſciam vel eminē-
tem virtutē ꝓmouendi diſpenſareť. ſed ſi diſpenſaretur
ꝓpter publicā vtilitatē eccleſie credo ꝙ tūc poſſit. ar.eo
rū que ſcribunť in.c.in noſtro de iureiurā. ⁊.l.itē ſi ver-
beratū.§.ſi forte.ff.de rei ven.nō ob.ꝙ ſit conditū ꝓ cōi
bono qꝛ interdū a cōi bono recediť ꝓ cōmodo ꝑticulari
vni⁹ qñ ex hoc ſequiť cōe bonū ut notāt doc.i.c.de mul
ta de p̄ben.ſed an tūc requirať conſenſus vel conſilium
capituli allegeť ꝓ ⁊ contra in dicto.c.at ſi clerici.nā tex.
ibi cū clericis ꝓut pōt notare cām agentē videť requirē
conſenſū capľi: ad hoc in dicto.c.nouit de his que fiūt a
p̄la. ⁊.j.di.de penitentib⁹.ſed cōiter teneť contrariū ꝑ.c.
at ſi clerici.ibi cū clericis ut notet cām patientē. ⁊ hoc iō
qꝛ ius diſpenſandi cōpetit epo de iure ſpāli in quo non
habet cōmunitatē cū capľo: de foro cōpe.c.eoꝝ de elect.
cū in cūctis ad fi.niſi cōſuetudo dictaret oppoſitū: de cō
ſuetu.c.ij.li.vj. Et ex iſtis patet ꝙ pōt ꝓpriū ſtatutuꝫ tol-
lere ⁊ in ipſo diſpenſare. Sed modo attingamus an pōt
ſi eſt ſtatutū iuratū ⁊ an tollendo efficiať ꝑiurus.doc.in
c.j.de fil.p̄ſby.in.vj.videnť concludere ꝙ non poſſit: qꝛ
ſtatutū ſm eos addit vinculum qđ ab epo pretextu iura
menti tolli nō pōt. ⁊ hoc tenet Archi.in.c.ſi a ſede de pre
ben.li.vi.ꝑ tex.in.c.dilecto de p̄ben.vbi tex.equipat ſta-
tutū iuratū alteri ſtatuto a ſede apoſtolica cōfirmato au
ctoritate pape cum adiectione decreti irritantis ſi ſecus
fiat ut ita nō valeat factū contra iuramentū ſicut factum
contra decretū pape nec mirū: qꝛ qñ ſtatutū habet decre
tum pape habet confirmationē vicarij ieſu xp̄i puri ho-
minis. Sed iuramentuꝫ roborat deus cui magis eſt pa-
rendū: de tranſla.p̄la.inť corꝑalia.xj.q.iij.iulˀ. ⁊.c.q̄ reſi-
ſtit.viij.di.quo iure. Et in hanc ſñiam videtur inclinare
Inno.in p̄dicto.c.dilecto faciēs diſtinctionē ꝙ cū iura-
mentū eſt interpoſitū ſuꝑ actu mere ſpūali tunc actus q̄
ſit contra nō valet: ſecus ſi actus ſit temporalis: ut in.c.ſi
cut de ſponſa. ⁊ hanc diſtinctionē ſequiť Archi.in.c oē
xxij.q.j. ⁊ dñi de rota in antiquis couclusione mihi vel
ccxciiij.volentes ꝙ in cauſis ſpūalibus ⁊ in quib⁹ nō da
tur actio ad intereſſe facta ꝯ iuramentū nō teneāt: dicto
c.dilecto.ſecus in rebus ꝓphanis allegāt.l.eo quidem.
C.de condi.ob cām cōiūcta.l. nemo de pac. Et iō volūt
ꝙ ſi eſt conſtitutus ꝓcurator ad renūciandū beneficiuꝫ
ex cauſa ꝑmutatōis ꝙ ſi interuenit iuramentum nō poſ
ſit reuocari nō obſtat.c.ſicut de ſponſa.quia ibi actus ſe
cundus nō erat bono modo reuocabilis ⁊ hoc ſequitur
Archidia.in dicto.c.ſi a ſede. ⁊ in.c.duobus de rep.li.vj.
cum igiť recipere aliquem ad beneficia eccleſiaſtica ſit
actus modo ſpiritualis videť nō valere ⁊ idem in termi
nis dicti.c.dilecto.receptio ibi canonicorū eſt actus ſpi
ritualis ⁊ ideo tex.videť ſentire ꝙ receptio canonici vl
tra numerū iuratum nō valeat. Et ꝓ iſta ſententia videť
glo.fi.in.c.ij.de iureiur.li.vj.vbi vult glo.ꝙ ſi mulier iu
rauit nō alienare rem dotalem niſi īminente neceſſitate
⁊ cum iudicis auctoritate ꝙ ſi poſtea aliter alienat actuſ
⁊ alienatio facta nō valet: ꝑ tex.in.c.intellecto. ⁊ in.c.eā
te.de iureiurā. ⁊ fuit ſñia Hoſtieñ. ⁊ fere omniū poſt eū
in.c.cum contingat de iureiuran. ⁊ tenet eā Bar.in.l.ſi
quis ꝓ eo.ff.de fideiuſ.hoc idem firmat Specu.pͥmum
in titulo de emp. ⁊ vendi.§.in loco.v̄. ⁊ nō generale.ſecū
do in ti. de inſtru.edi.§.compedioſe.v̄.quid ſi iurauit.
vbi vult ꝙ ſiquis fecit primo teſtamentū ⁊ iurauit illud
nō tollere ꝙ ſi facit ſecundū teſtamentū contra iuramen
tum ꝙ ſecundū nō valet: quia omne iuramentuꝫ ſeruan
dum eſt qđ ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne: de
iureiuran.c.ſi v̄o. ⁊ qđ me.cā.c.cum dilectus. ⁊ dicto.c.
cum contingat in fi.nam redditio iuramenti eſt de iure
naturali ⁊ precepti diuini.xxij.q.j.ſi peccatuꝫ in pͥncipio
⁊ de iureiuran. ⁊ ſi chriſtus.ibi: redde deo circa finem.
vnde nullo modo eſt infingenduꝫ.xxij.q.vij.c.flagitia
⁊ de noui ope.nunciatio.c.ex iniūcto. ⁊ de regu.iur.qui
ſcandalizauerit. Et pro hac ſententia videtur tex.in.c.j.
de ſepul.li.vj.vbi eſt tex.ꝙ qui iurauit in ſua vltima vo
luntate nō mutare electam ſepulturam nō poteſt ab illa
electiōne diſcedere licet ſi feciſſet ad preces prelati illi⁹
eccleſie in qua elegit ſepulturam non valuiſſet electio ⁊
ſit ibi caſus vel videť eē de hac qōne ꝙ nō lꝫ a iuramen
to recedē ⁊ ſic determināť q̄ no. Hoſti.de ſepul.in ſūma
§.an licitū.v̄.q̄d ſiquis eligat.ad hoc.c.veniens de accu.
niſi qui nō iurauit accuſare repelliť accuſare volens.ad
idem de iureiuran.c.queādmoduꝫ.§.illud. ⁊ in fi. dicti
c.rurſus.etiā quando alicui licet contra factū ſuū venire
cum minori alienanti rem ſuā.l.ij.C.ſi aduerſus vendi.
vel mulieri alienāti fundū dotalem.l.lex iulˀ.ff. de fūdo
dotali vel mulieri renūcianti iuri hereditatis pr̄ne.ut.l.
pactū qđ dotali.C.de pac. ⁊.l.pactū.C.de colla.eis p̄clu

ditur via iurantibus nõ contrauenire ut. C. ſi aduerſus
vendi.auc.ſacramenta puberum. ⁊ in.c. cum contingat
de iureiuran. ⁊ de pactis.c.q̃uis.li.vj. ⁊ de iureiurã.licȝ
mulieres eodem li. ſic in caſu iſto licet contra ſtatutum
ſimplex liceret epo diſpenſare nõ tñ contra iuramentuȝ
ꝑ dicta iura:iſtud ꝓbat̃ in.c.ſi inter de ſponſ.vbi ſi duo
iurant matrimoniũ int̃ ſe ⁊ ꝑ verba de p̃nti contrahunt
ſine carnali copula ſi demũ vnus eoꝝ copulat matrimo-
nio etiã cũ carnali copula valet p̃mũ ⁊ nõ ſecundum.ad
idem de ſpon.c.ſicut.niſi ſi aliquis cõtraxit ſponſalia de
futuro cum berta ⁊ iurauit ⁊ demũ contraxit cum ſeya ⁊
iurat ꝑ verba etiã de futuro ꝙ valẽt p̃ma ſponſalia ⁊ nõ
ſecũda.Sed in contrariũ facit q᷑ ſi noui ⁊ iuraui nõ con
trahere matrimoniũ ſed ꝓfiteri ſi poſtea contraho tenet
matrimoniũ ut in.c.j.de voto li.vj.ꝓbat̃ in.c.veniens q̃
cleri.vel vouen. ⁊ in omibus iuribus dicentibus ꝙ licet
ſimplex votũ impediat contrahendũ nõ tamen dirimit
contractũ:ut in.c.meminimꝰ. ⁊ c.rurſus qui cleri.vel vo
uen. Ad idem tex.in.c.qui poſt votum de regula.in.vj.
vbi ſi aliquis vouit intrare certam religionẽ ſi demũ in
trat aliam etiã laxiorẽ valet ſecũda ꝓfeſſio ſolẽnis con-
tra votum p̃mũ ⁊ licet hec iura loquant̃ in voto poſſũt
tñ intelligi etiã in iuramento: q᷑ iuramentũ ſolum non
ſolẽnizat votum.Et nõ eſt differẽtia inter votum ⁊ iura
mentũ ut in.c.magne.§.cum igit̃ de voto. In quibꝰ iuri
bus ꝓbat̃ ꝙ actus potẽtioꝛ factus poſt iuramentũ etiã
ſuꝑ re ſpũali ſicut eſt ingreſſus religiõis valet contra p̃-
cedens iuramentũ quod eſt bene notandũ q᷑ eſt contra
illam diſtinctionẽ.ſ.relatam ꝑ Inno.vnde ⁊ ſi actus eſt
ſpũalis qui gerit̃ contra iuramentum videt̃ valere licet
Inno. ⁊ multi moderni contra ut ſtatim dicam: ꝓbatur
iſtud in.c.ſicut ex litteris de ſpon.vbi ſi iuraui vnã acci-
pere ꝑ verba de futuro ⁊ de p̃nti contraho cum alia va-
let ſecũdus cõtractus p̃mo irritato. hoc firmat glo.in.c.
fi.de ꝓcur.in.vj.in verbo reuocatus.vbi concludit ꝙ ſi
aliquis conſtituit ꝓcuratoꝛem ad matrimoniũ contra-
hendũ ⁊ iurauit non reuocare ꝙ ſi reuocat tenet reuoca
tio licet ſit ꝑiurus.loquoꝛ etiã qñ iuſta cauſa reuocande
nõ ſuꝑuenit:q᷑ ſi ſuperueniſſet valẽt reuocatio ſine du-
bio de iureiuran.quemadmodũ.hoc confirmat ſñia do
ctoꝛũ legiſtaꝝ qui tenent ꝙ ſi fiat teſtamentum qd̃ teſta
toꝛ iurat nõ reuocare ſi poſtea reuocat tenet ſecundũ ita
notat Ci. ⁊ doc.in.l.j.C.de ſacroſanc.eccle. ⁊ Bar.in.l.ſi
quis in p̃ncipio teſtamenti de leg.iij. plus ſubdẽs ꝙ ex
tali contrauentiõe nõ eſt ꝑiurus q̃ꝛ tale iuramentũ non
eſſet obligatoꝛiũ auferens liberã teſtamenti factionẽ ⁊
ſic erat contra bonos moꝛes.arg.l.ſtipulatio hoc modo
de v̂bo.obli.cõiuncto.c.nõ eſt obligatoꝛiuȝ de re.iur.in
vj.hoc idem Io.an.in regula ſemel de re.iur.in.vj.dicẽs
ꝙ ſecundũ teſtamentũ tenet ſed cõtrauenĩẽs eſt ꝑiurus
hanc ſñiam ſequit̃ Specu.in ti.ij.§. nũc tractemus.v̂.ſȝ
ſi legatus.vbi tenet ꝙ actus geſtus contra iuramentũ te
net ⁊ valet. ⁊ ibi Io.an.in addi.iõ electio facta cõtra nu
merũ iuratũ valet qñ electus vel receptus contra nume-
rũ iuratũ nõ ꝓcuraſſet ſe eligi tũc enĩ nõ valeret q᷑ eſſet
ꝑticeps ꝑiurij ꝑ notata in.c.j.de offi.dele. ⁊ ij.q.j.c.notũ
⁊ iõ nõ teneret electio tñ ꝑiuri non ſint capaces dignita
tum ⁊ ita de iſto qui eſſet ꝑticeps ꝑiurus de ſen.excõ.ſi
cõcubine. Et ꝑiuri p̃uari debent bñficijs: de iureiuran.
c.querelam.Quid igit̃ inter tantas varietates dicendũ.
Quidã moderni ex ſuo capite faciũt diſtinctionem: aut
illud qd̃ iurat̃ obſeruari habet al̓s ſecũ concurſuȝ diſpo
ſitionis iuris cõis ut in caſu glo.c.ij.de iureiurã.li.vj.q᷑
alienatio fundi dotalis habet ꝓhibitionẽ iuris cõis:ut
l.lex iul̃.de fundo do. ⁊ tũc tale iuramentum eſt licitũ ⁊
iõ illud qd̃ ſit contra tale iuramentũ nõ valet itaꝰintelli
gunt glo.c.ij.de iureiuran.in.vj.ſi aũt non habet concur
ſum iuris cõmunis ⁊ tunc aut actus iuratus contra quẽ
ſit eſt mere ſpũalis aut partim ſpũalis ꝑtim tempoꝛalis
aut in totum tempoꝛalis. p̃mo caſu qñ eſt mere ſpũalis
tunc actus factus contra nõ valet.ita loquit̃ textus in.c.
dilecto de preben. ⁊ illud videtur ibi de mente Innocẽ.
Secũdo caſu quando eſt actus nõ mere ſpiritualis ſicut
eſt matrimoniũ in quo datur dos ꝓ eo ut in toto titulo
C. ⁊ ff.de iur.do.quod tamen ſecus eſt in actu mere ſpi
rituali ut in receptione alicuius in canonicum in quo ſi
interueniret pecunia eſſet ſimonia:ut in.c.iacobus. ⁊ c.
dilectus de ſimo.tunc actus factus contra iuramentum
tenet quando eſt plenioꝛ actus contra iuramentum q̃ꝛ
actus iuratus.ita loquit̃.c.ſicut de ſponſa. Et ideȝ vide
retur concludere quando actus eſt mere tempoꝛalis ut
diſtinguat̃ ſi ſecundus eſt actus foꝛtioꝛ ſiue plenioꝛ va
let ſecũdus al̓s nõ. Sed iſte doctrine in omnibus ſunt
falſe. Et pꝛimo ſi ego iuraui intrare certam religionem:
hoc iuramentũ habet iuris cõmunis aſſiſtentiam ut in
toto titulo de voto. ⁊ tamen ſi ꝓfiteoꝛ aliam etiaȝ laxio
rem valet actus ſecundus:ut dicto.c.qui poſt votuȝ de
regula.li.vj. Ideȝ ſi voui continentiã ſimplici voto hoc
votum etiam iuramento firmatum habet concurſuȝ iu
ris cõmunis ꝙ debeat obſeruari. Et iõ impedit matri
moniũ contrahendũ:ut in.c.rurſus. ⁊ in.c.veniẽs q̃ cle.
vel uo. ⁊ tñ ſi fiat m̃rimoniũ ꝑ v̂ba de p̃nti ꝯ votũ ⁊ iu-
ramentũ valet:vt.d.c.veniẽs.qui cle.uel vo.Itẽ ſi ꝓmiſ-
ſi ducere bertã ⁊ iuraui ꝑ v̂ba de futuro:tȝ h̓ iuramentũ
nec debeo de iure aliã ducere:ita ꝙ h̓ iuramentũ hȝ cõ-
curſũ iuris cõis: ⁊ tñ ſi ꝯtraho cũ alia ꝑ v̂ba de p̃nti:tȝ ꝯ
iuramẽtũ:vt in.c.ſi int̃. ⁊ c.ſicut.de ſponſa. Et iõ illa ps
diſtinctiõis non ẽ vera:ꝙ ſi int̃ res mere ſpũales ꝙ ſi cõ
traſiat nõ valeat:vt.d.c.ſi poſt votũ.de regula.in.vj. Nã
ſi voui voto ſimplici ⁊ iuraui intrare certã religionẽ q̃
actus ẽ mere ſpũalis ſi ꝯtraho demũ m̃rimoniũ cũ mu-
liere:ꝯtractus tȝ.d.c.veniẽs. ⁊ idẽ ſi intro aliã religionẽ la
xioꝛẽ. Itẽ nõ placet alia cõſideratio ꝙ actus ſcd̃s valeat
ꝯ iuramentũ qñ ſcd̃s ẽ plenioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ. Nã ſi feci p̃mũ
teſtm̃ ⁊ iuraui reuocare ſi facio poſtea ſcd̃ȝ ſolẽne teſta
mentũ etiã ſine iuramẽto valet ſcd̃m ⁊ nõ p̃mũ: ut not.
io.an.in.c.qd̃ ſemel.de reg.iur.in.vj. ⁊ bar.in.d.l.ſi q̇s i
p̃ncipio teſti. ⁊ tñ p̃mũ teſtm̃ videt̃ plenĩꝰ:q᷑ iuratũ: ⁊ ſe
cundũ ſimplex. Itẽ ſi ꝯtraxi m̃rimoniũ ꝑ v̂ba de p̃nti cũ
berta ſine copula carnali ⁊ ſine iuramẽto ſi poſtea cõtra
ho cũ alia ꝑ v̂ba de p̃nti cũ copula carnali ⁊ cũ iuramen
to nihilominꝰ ꝓualet p̃mũ m̃rimoniũ q̃uis ſcd̃m plura
vĩcula hr̃e videat̃:ut in.c.fi.de ſpon. duoꝝ. vñ mihi vi-
det̃ ꝙ hic duo videnda ſũt: p̃mũ an actus geſtus cõtra
iuramentũ ſit validus.ſcd̃o ſi ſic gerẽs actũ ꝯ iuramẽtuȝ
ſit ꝑiurus. Ad p̃mũ ꝯſidero ꝙ int̃dum actus q̃ ſcd̃o ge-
rit̃ ꝯ p̃cedens iuramentũ nõ p̃õt ſoꝛtiri effectũ de ꝑ ſe ſi
ſine iudicis miniſterio. Interdũ p̃õt ſoꝛtiri: vel ſoꝛtitur
ſine iudicis miniſterio:p̃mo caſu actus q̃ querit̃ ꝯ iura
mentũ fieri nõ tenet: ita loquit̃.l.j. ⁊ auc̃.ſacr̃a pube.C.
ſi aduerſus vendi.ita loquit̃.c.veniens.de accu. ⁊ de iu
reiurã.quẽadmodũ. Nã iudex nõ dȝ audire volentẽ ac
cuſare ꝯ tuũ denegat auxiliũ:ut no.in.d.l.j. ⁊ de iureiur.
c.ſi v̂o.Simĩr iudex nõ reſtituit minoꝛẽ ꝯ iuramentuȝ
q᷑ nõ vult eẽ auctoꝛ ꝑiurij.Et iõ ſi tale ſtatutũ ĩ noſtris
terminis nõ poſſȝ reuocari ſine auctoꝛitate ſuꝑioꝛis pu
ta pape:tũc actus geſtus ꝯ nõ valeret:ita decidit bar.in
d.l.oẽs populi.ff.de iuſti. ⁊ iur.ibi circa ſcd̃m cõe ſtatu-
tum ⁊c. ⁊ fuerunt iſta ac ſũt v̂ba io.and.in regula quod
ſemel.de regulis iur.in mercuria.ibi ad allegata 3ᵒ: vbi
dicit ꝙ ſunt quedam que per ſe conſequunt̃ effectum
ſine iudicis miſterio:vt baptiſmũ matrimoniũ ꝓfeſſio
teſtm̃ qd̃ moꝛte confirmat̃ in his valent q̃ fiũt ꝑ iuramẽ
tum ꝑ iura ſupꝛa allegata. Sed alia q̃ requirunt iudicis

miſteriũ ut reuocatio alienatiõis rei mĩoꝛis vel rei dotalis vel querela inofficioſi ⁊ his ſimilia ⁊ in his iudex denegat ſuũ auxiliũ ſiue miſteriũ: vt dcã. l.j.ſi aduerſus vendi. ſcdo caſu qñ põt act⁹ fieri ⁊ effectũ ſoꝛtiri ſine iudicis miniſterio tũc aut p̄cedẽs actus iuratus eſt licit⁹: ⁊ ſcdus actus qui fit ↄ̄ pmũ eſt illicitus: ſiue a iure illicitus reputat⁹ ⁊ tunc valet pmus actus ⁊ nõ ſcdus ↄ̄ pmũ iuramentũ factus: iſte ẽ caſus in.c.intellecto. ⁊ in.c.eam te.de iureiurã. ⁊ dr̃ eẽ ſcdus actus illicitus ⁊ p̄cedẽs iuratus illicitus qñ talis actus hꝫ reſidentiã etiã iuris ciuilis ꝙ nõ fiat: qꝛ ſi talis iuris ciuilis reſiſtẽtia cõfirmat̃ iuramẽto ius canonicũ tunc arbitrat̃ hoc iuramentum honeſtũ ⁊ adeo licitũ: ut ſi poſtea veniat̃ ꝯtra hoc ſcds actus reputet̃ illicit⁹ ⁊ nõ valeat: vt ſi rex iurauit bona regni nõ alienare: ſi alienat etiã cũ iuramento nõ tꝫ alienatio. d.c.intellecto: ita põt ĩtelligi glo.no.in.c.ij.de iureiurã.li.vj. nã mulier iurauit nõ alienare rem dotalẽ ſine cã ſi alienat ⁊ iurat nõ valet: nã cũ pmũ iuramentum hẽret ius ciuile cõfoꝛme ⁊ reſiſtens ne ꝯtra fieret ſi interuenit iuramentũ hoc coꝛroboꝛans cenſet̃ adeo licitũ vt ſcds actus nõ valeat tanq̃ illicitus: loquoꝛ qñ ius reſiſtebat etiã ciuile: ſecus ſi actui p̄cedenti iurato ius ciuile ſimplicit̃ nõ aſſiſteret nõ tñ reſiſteret: qꝛ tũc ſi fit contra non vitiat̃ ſcds actus cũ iuramento: ut ꝓbant oĩa iura que ſupꝛa adduxi. lꝫ enĩ in p̄cedentib⁹ caſib⁹ ſi nõ eſſꝫ iuramentũ de nõ alienãdo p̄ſtitum valeret alienatio ↄ̄ ꝓhibitionem ciuilẽ interueniẽte iuramento: ut in.c. cũ cõtingat. de iureiurã. tñ ſi talis diſpoſitio iuris ciuil̃ ꝓhibens ꝯuenire hꝫ ꝑtẽ ꝯfacientẽ p̄ambulũ iuramentũ de non faciendo: tunc ſcds iudicatur illicitus ⁊ nõ valet Si v̊o ſcds act⁹ nõ reputat̃ de ſe illicit⁹ a iure qd ẽ qñ de ſe eſt honeſtus: tñ lꝫ qui iurauit nõ facere inhoneſte faciat vel illicite ⁊ efficiat̃ ex hoc ꝑiurus: act⁹ tñ nihilominus valet factus etiã ↄ̄ pus iurata: ut in iurib⁹ ſupꝛa allegatis: ⁊ in.c.ſicut. ⁊ in.c.ſi int̃. de ſpon. ⁊ dcõ.c. qui poſt votũ. de regula. loquoꝛ ſiue actus p̄cedens ſit mere ſpũalis ſiue mixt⁹ ſiue mere tẽpoꝛalis. Nõ ob. ↄ̄ria ⁊ pmo nota. in.c.j.de fil.pſby.in.vj. qꝛ ſalua reuerẽtia ego arbitroꝛ ꝙ ↄ̄ tale ſtatutũ iuratũ ep̄us veniendo faciat actuꝫ validũ. Sed an ſit ꝑiur⁹ poſſit dubitari: de quo ſtatim dicã. nec ob. c. dilecto. de p̄ben. ꝑ quẽ tex. tꝫ ꝯtra archi. qꝛ io.an. ⁊ alij qui tenent ibi ꝙ receptio tenuit: rñdẽt ꝙ in tex. ibi illa ẽ allegatio ꝑtis non iuris cõis diſpoſitio: vel nõ dicit illa lr̃a ꝙ receptio nõ teneat: ſed dicit ꝙ fieri nõ debꝫ: ſed nõ dãnat eã ſi ꝯfaciat: nec ob. ſi dr̃ ꝙ recipientes ſũt ꝑiuri: ⁊ ſic infames. C. de tranſac. l.ſi q̃s maioꝛ. vj.q.j.c.ĩfames. Et ſic vident̃ geſta ab eis nõ valere: q̃re ſint ab actib⁹ lr̃imis repellẽdi: vt in.c. lꝫ ex q̃dã. de teſti.cogen. io.an. dicit ꝙ nõ incurrũt ꝑiuriũ niſi p⁹ actũ factꝫ: ut ipſe no. in dcã mercu. qd ſemel. in fi. ⁊ ſtatim dicã in ſequentibus: ⁊ dũ tex. in.c. dilecto. equiperat receptionẽ ↄ̄ ſtatutũ iuratũ ſicut ꝯtra decretũ pape. rñdet̃ ꝙ illa equiꝑatio nõ eſt ꝑ oĩa: qꝛ nõ eſt qñ ad inualidã electionẽ ſiue receptionẽ: ſed ſit in hoc ꝙ nõ debeãt recipe vltra nũerũ: nec ex hoc ꝙ ſi fit ↄ̄ iuramentũ p̄ſtitum deo deus irritat qd ↄ̄ fit vel decretũ imponit irritatiũ lꝫ ꝯfaciens incurrat ꝑiuriũ: ⁊ ſic allegata in ↄ̄rium nõ obſtãt nec eſt vera diſtinctio inno. de actu ſpũali ꝙ nõ valꝫ cõtra iuramentũ ꝑ ea que ſupꝛa dixi: lꝫ archi. ⁊ dñi de rota illã ſequant̃ qui nõ rñdent ad.c.ſicut. ⁊.c.ſi inter. de ſpon. tunc dicũt ꝙ actus ſequẽs nõ eſt cõmode reuocabilis: qꝛ ſicut reuocaret̃ p̄cedente voto ſolenni: ita p̄cedente ſimplici iuramẽto: ſi eẽt iuramentũ tãte efficacie: ſꝫ qꝛ ñ ẽ idõ nõ tollit actũ q̃ p⁹ea gerit̃ ſiue ſit mr̃imoniũ: qd de facili ñ tollit̃: ſiue ali⁹ act⁹ q̃ facili⁹ tolli poſſet: ⁊ idõ male dicũt dñi de rota ꝙ ſi aliq̃s ꝯſtituit ꝓcuratoꝛeꝫ ad remittendum ex cã ꝑmutatũ ⁊ iurauit non reuocare ꝙ demũ eũ reuocare nõ poſſit: qꝛ ĩmo poteſt lꝫ ſit ꝑiurus: ⁊ ita conſuluit fed. de ſe. vt nota. in.c.ſi. de ꝓcura. in.vj. Nec ob. iſta glo. in dcõ.c.ij. de iureiurã. in.vj. per illa q̃ ſupꝛa dixi. nõ ob. no. ꝑ ſpe. in.d.§. compendioſe: de inſtru.edi. quia io.an. in dicta regula quod ſemel: tꝫ ꝙ ſecundũ teſtm̃ valeat: ⁊ ita tenent oẽs legiſte: lꝫ ſit dubiũ an ſit ꝑiurus ut infra dicã. ⁊ iura allegata ꝑ Specu. ꝓbant ꝙ actus cõtra iuramentũ fieri nõ debẽt. Sed debꝫ reddi iuramentũ deo ſed nõ dicũt an ſi contra fiat actus teneat vel nõ. Nõ obſtat. tex. in.c.j. de ſepul. in.vj. nã Io. an. in dicta mercuriali qd ſemel. rñdet ꝙ illud ẽ ſpãle in odiũ allicientiũ ad ſepulturã eligendã. Item ille tex. nõ concludit illud ad qd inducit̃ ſed poti⁹ concludit ꝙ neutrũ valet ⁊ decedat inteſtatus qd eſt verũ in caſu illo expꝛeſſe electionis ſepulture ſed nõ in alijs. Nõ ob. no. in c. veniẽs de accu. ⁊ de iureiurã. queadmodũ. ⁊ in dicta l.j. ſed aduerſus ven. qꝛ iſtis eſt rñſuꝫ ꝑ ſupꝛadicta. Nõ ob.c.ſicut. ⁊.c.ſi inter de ſpon. vbi cõtraxi ꝑ verba de p̄ſenti ſine copula carnali ⁊ iuraui ſi poſtea cõtraho cum alia cũ copula nõ valet ſecũdus actus ſꝫ pmus iuratus. Et idẽ in duab⁹ ſponſ. de futuro iuratis ut pma ſponſalia valeãt ⁊ nõ ſecũda. Nã ꝓut dixi ꝙ ſecũdus actus valet contra iuramentũ illud debet intelligi ut pmus act⁹ ad ſecundũ remaneat in diſpoſitione iuris cõis ut ſi ipe pmus actus iuratus nõ habeat iuramẽtũ ut ſecũdus valeat actus q̃ a iure p̄fert̃. Et idõ cũ de iure cõi ſecũdũ matrimoniũ etiã carnali copula cõſũmatũ nõ tollat pmũ ꝑ verba de p̄ñti ſimplicit̃ contractũ dicto.c.ſi inter de ſpõ. ita nõ tollit etiã ſi interuenit iuramentũ. Et hoc põderat ibi tex. dum dicit ſiue ſit iuramentũ interpoſituꝫ ſiue nõ idẽ in duab⁹ ſponſ. de futuro. Nã ſecunda ſponſalia de futuro nõ ſolum pma ſimiliter de futuro. ſecus ſi ſecũde eſſent de p̄ñti. Et eſt rõ: qꝛ de iure matrimoniuꝫ de p̄ñti ſoluit ſponſalia de futuro. Etiaꝫ iurata ut dicto.c.ſicut. nec ponderat̃ hic quis actus ſit foꝛtioꝛ rõne iuramenti. Et idõ ſi ſit ſecũdũ teſtm̃ contra pmũ iuratũ valet ſecũdũ. etiã nõ iuratum. Et idõ ſi vendo rem vni ⁊ iuro alteri nõ vendere vel iuro ipſũ contractũ obſeruare ſi demũ vendo ſecũdo ⁊ ipſi trado etiã ſine iuramento potioꝛ erit cã ſecũdi emptoꝛis q̃ȝ pmi ꝑ.l.quotiẽs. C. de rei ven. licꝫ pmus ꝯtractus videat̃ fuiſſe foꝛtioꝛ ꝓpter vinculũ iuramenti. Similit̃ ſi iuraui vendere titio poſtea ꝑ ſtipulationẽ ꝓmitto alteri vendere q̃s ſit foꝛtioꝛ vel potioꝛ credo ꝙ pmus ꝓpter iuramentũ qd debet ſeruari ⁊ parit de iure canonico actionẽ. xxij.q.v. iuramẽti. notat̃ de inſti. cum veniſſent. ⁊ ibi Io.an. Ex quibus concludo ꝙ regulariter actus factus contra iuramentuꝫ tenet. Sed tunc inſurgit dubium an facientes ſint ꝑiuri vel actus factus dicat̃ a periuro ⁊ an valeat aut nõ ſuppoſito ꝙ ante ſint ꝑiuri ut ſtatim dicam. Concludentes pmo in queſtione ꝓpoſita ꝙ ſi ſtatutum continet idem quod ius cõmune tunc epiſcopus poteſt diſpenſare ⁊ ſic idem ſi ſit iuratuꝫ ut contra ipſum poſſit diſpenſare. Et tamen in hoc aduertendũ ꝙ quidam in.c. at ſi clerici de iudi. §. de adulterijs v̊o dicunt ꝙ licet epiſcopus poſſit tollere ſtatutum nõ poteſt tamen diſpenſare: quia nõ põt ſeipſum abſoluere. Sed ego credo ꝙ ſicut actus valet quando in totũ eum tollit licet incurrat ꝑiuriũ ut. ſ. dixi. ita credo ꝙ teneat diſpẽſatio: quia ſi põt in totũ tollere foꝛti⁹ in parte diſpenſando licet incurrat ꝑiuriũ: qꝛ hoc nõ facit actuꝫ nullum ut dixi: ideo fruſtra diſputat̃ ſi poteſt ſeipſum a iuramento abſoluere. Fateoꝛ tamen ſi vellet diſpenſare ſine ꝑiurio ⁊ tunc nõ poſſit ſine ſuperioꝛe: quia ſeipſum non poteſt abſoluere niſi quando ſtatutum contineret ſolum comodum iurantis ut dicam infra in ꝓxima queſtione. Idem ſi ſit auctoꝛitate apoſtolica confirmatum ⁊ quando eſt iuratum ⁊ confirmatum ſi non eſt ibi

ibi decretum pape reddens irritū ⁊ inane ut tunc poſſit
diſpenſare ut ꝓbat tex. in dicto.c.dilecto de p̄ben. ⁊ ibi
ꝑ doc. ⁊ in.c.cum acceſſiſſent de inſtitu. ſecus ſi eſſet ibi
decretum: qꝛ tunc non poſſet diſpenſare: dicto.c.dilecto
ſic intelligo hanc vtilē queſtionē ⁊ adhuc ꝓ eius lucida
tione ampliori eſt videndū ſi talis diſpenſatio dicit̄ fa-
cta a ꝑiuro vel an ſic diſpenſando ꝑiurium incurrat̄ ⁊ ſi
incurrit̄ an valet actus a ꝑiurio factus. Ad primū in te-
ſtamēto tenet Bar. ⁊ legiſte ꝙ ꝑiuriū nō incurrat: aſſi-
gnant rationē ſupradictā ut hec no. ſ̄. in. l. ſiquis ī prin-
cipio teſtamēti de leg. iij. Jo. an. tenet contrariū in dicta
mercu. qđ ſemel ꝓ prima cōmuni opinione legiſtaꝝ fa
cit: qꝛ iuramentū habere debet tres comites veritatē: iu
ſticiam: ⁊ iudiciū ⁊ ſi qđ deficit non eſt ſeruandū ut no-
tat glo. in auc̄. qđ eis. C. de nup. Sed veritas cōſiderat̄
ſiue de p̄nti in p̄ns ſiue de p̄terito in p̄teritum ſiue de fu
turo in futurum. Item debet habere iuſticiā ꝙ ſit iuſtū
⁊ ſit honeſtum qꝛ nullum inhoneſtū. iiij. di. erit aūt. ſed
hoc videt̄ inhoneſtum ut quis ſibi legē imponat a qua
recedere nō liceat: dicta. l. ſiquis in p̄nci. maxime ex quo
auferat ſibi liberam teſtandi factionē que debet eſſe li-
bera vſqꝫ ad mortem. l. j. C. de ſacroſan. eccle. xiij. q. ij. c.
vltima voluntas. ⁊ eſt contra bonos mores. l. ſtipulatio
hoc modo de v̄bo. obli. Sʒ ego credo ꝙ opinio Jo. an.
ſit verior: qꝛ omne iuramentum ligat qđ ſeruari pōt ſine
interitu ſalutis eterne ut ꝓbant iura que. ſ̄. retuli relata
ſm̄ Specu. in ti. de inſtru. edi. §. compendioſe. v̄. quid ſi
quis iurauit ſʒ ſicut teſtatio pōt nō mutādo cū illo dece
dere nec artat̄ ad mutandū ſic poteſt nō mutare ⁊ iura-
mentū ſeruare. Nec illud ꝙ ſit contra bonos mores ſo-
lum ciuiles reddit̄ iuramētū nullū de iure canonico al̄s
ſequeret̄ ꝙ alienatio fundi dotalis nō firmaret̄ iuramē
to nec pactum ꝑdendi hereditatē a filia qđ eſt contra. c.
q̄uis de pac. li. vj. ut hec plenius dixi in. c. cū contingat
de iureiuran. ⁊ vide pleniꝰ in dicta mercu. qđ ſemel. ibi
abſolutionē vbi vult ꝙ ſit ꝑiurus. ⁊ c. nō eſt obligatoriū
loquit̄ qn̄ eſt contra bonos mores naturales vel diui-
nos ⁊ hoc ſentit Bal. in. l. pactum. C. de colla. ⁊ hoc niſi
mutaret teſtamentū ex cauſa qꝛ heredes eſſent facti he-
retici de iureiuran. queādmodū. tūc fieret ꝑmutatio ſi-
ne ꝑiculo ꝑiurij. Sed de dubio ſtatuti ſi diſpenſando vl̄
diſponēdo contra illud incurrat̄ ꝑiuriū ⁊ actus ſit factꝰ
a ꝑiuro ⁊ an valeat vel nō. Dico ad primū ꝙ videt̄ ꝙ diſ
ponens contra incurrat ꝑiuriū: qꝛ iuramentū eſt ſeruan
dū cū ſeruatum nō vergit in diſpendiū ſalutis eterne: de
iureiuran. ſi v̄o. xxij. q. j. omne qđ. ⁊ Archi. de p̄ben. li. vj
ſi a ſede. ⁊ doc. in dicto. c. dilecto. ꝓ hoc videt̄ caſus. ī. c.
j. de iureiuran. li. vj. vbi p̄latus obligat̄ iuramēto obſer
uare ſtatutū iuramento firmatū: ⁊ ſiquis iurauit non re
uocare teſtamentū ipſum reuocando ꝑiuriū incurrit ut
dixi. Sic qui iurauit ſtatutū obſeruare illud tollendo ta
cite vel expreſſe ꝑiuriū incurrit: ad hoc de iureiurā. quā
to. vbi qui iurauit obſeruare monetā illam tollendo cō
mittit ꝑiuriū. Quid enī eſt ſtatutū obſeruare niſi ipſum
nō āmouere: dicto. c. quanto. Et hoc determinat Bar. ī
l. omnes populi. de iuſti. ⁊ iure. in q̄ōne que incipit cir-
ca ſecundū. ꝓbat̄ de ſponſa. ſicut. ⁊ c. cū inter. p̄terea ⁊ ſi
poſſint tollere ſtatutū ⁊ forte iuramentū veniens in con
ſequentiā tamen qn̄ contraueniūt ſimpliciter ſtatuto ⁊
iuramento nō ſublato incurrere vident̄ ꝑiuriū: qꝛ licet
recipiendo vltra numerū iuratuꝫ eo ipſo ſtatutū tollere
videant̄: de inſtit. c. cū acceſſiſſent in ſi. ⁊ c. cū. M. ⁊ eo
dem inſtanti quo vident̄ tollere ſtatutū ⁊ iuramentum
tollere videant̄ tn̄ cum tollūt iuramentū ⁊ ſtatutū iura-
tū inueniūt aliter ipſū nō dicerent̄ tollere. ſ̄. de deſpon.
impub. ad diſſoluendū. ⁊ l. nā ⁊ ſi ſub cōditiōe. §. rūpen
do de iniuſto teſta. ergo tollendo incidūt in ꝑiuriū nam
cū in pūcto cōcurrant: vt in dcō. c. cū acceſſiſſent. ⁊ c. cuꝫ
oēs. de ꝯſti. ꝑ̇us videt̄ ꝑiurare q̄ꝫ ꝯſtitutionē tollere: qn̄
penetrabilior ſit actus ⁊ gladiꝰ ſpūalis q̄ꝫ tēporalis: vt
no. in ſi. inno. in. c. p̄terea. el ſcđo đ appel. ⁊ īfra dicā. Ex
quo videt̄ ꝯcludi ꝙ ꝯ̄facientes ſint ꝑiuri: ⁊ hoc tʒ archi.
in. c. j. de cleri. nō reſi. ⁊ ibi io. mona. in. vj. ꝓ quibꝰ vide-
tur caſus in. c. j. de iureiur. ī. vj. iūcto. c. q̄nto. de iureiur.
In ꝯtrariū facit qꝛ oīs ꝯſtitutio ſui natura ē cōmutabi
lis ꝓut exigit tp̄is varietas cui ꝯfirmari dꝫ: ut in. c. non
dꝫ. de ꝯſang. ⁊ affi. quinīmo videt̄ ſubiacere mutationi
ex ſola rōnabili cōdent. volūtate. xij. q. j. certe. qꝛ diſtra-
ctus dꝫ regulari ſm̄ naturā ꝯ̄ctus: vt in. c. j. de regu. iur.
Sed ſicut ē in volūtate ꝯdentis ſtatuere ita ⁊ ſtatutum
auferre: qꝛ par videt̄ eē ius ſoluēdi ⁊ ligādi. de pe. di. j.
c. v̄bū. de hereti. cū ex iniūcto. in ſi. ⁊ in. l. ab emptiōe. ff.
de pac. maxime ne videant̄ ſtatuētes legē ſibi iponere a
qua nō liceat ipſis recedere. l. ſi q̄s in p̄ncipio teſtamēti.
de leg. iij. iuramentū ergo adiectū ꝯſtitutioni dꝫ illiꝰ cō-
ſtitutiōis naturā imitari ⁊ ſequi durabilitate ſui ꝯſtitu
tionē naturā tāq̄ꝫ p̄ncipalis: vn̄ deberet plus durare q̄ꝫ
ꝯſtitutio. de ꝯſti. ex lr̄is. de elec. venerabilem. in ſi. in oī
enī iuramēto ſuꝑ implemēto vel ſtabilitatis actꝰ ineſt
ꝯditio reſoluēs iuramentū ſi res in eodē ſtatu nō ꝑmā-
ſerit. xxij. q. ij. c. ne quis. nā iuramētū recipit oēs ꝯditio
nes ⁊ limitatiōes ſicut a iure recipit actus ſub quo ē in-
terpoſitū: ut in. c. queādmodū. de iureiur. l. ſi. C. de non
nume. pecu. Sʒ ꝯſtitutio vt dixi hꝫ naturā ꝙ mutet̄ ex
tēpoꝝ varietate: ergo hanc ꝯditionē recipiat iuramētuꝫ
nā de tali tp̄e qn̄ mutaret̄ cōſtitutio non videt̄ cogita-
tū ⁊ iuramentū nō dꝫ extendi ad incognita: de iureiur.
quītauallis. ⁊ c. clericus. ſic enī cū iurat̄ p̄lato nō aſtrin
git̄ iurans ipſi depoſito. de elec. venerabileꝫ. in ſi. xv. q.
vj. auctoritatē ⁊ de cenſibꝰ ſignificauit: Sic in cōſtitutiōe
nō aſtringit̄ ad obſeruātiā ipſa remota: h̄ ꝓbat̄. priui-
legiū enī cōceſſū rei ceſſat re ꝑempta vel ceſſante: ut ī. c.
ad audientiā de coc. edifi. xvj. q. vij. ⁊ hoc diximꝰ ſic ceſ-
ſante ſtatuto ceſſare debet iuramentū ipſi acceſſoriū. ar.
c. acceſſeſſoriū de reg. iur. qđ aūt poſſit tolli conſtitutio
tacite vel expreſſe ꝓbat̄ de cōſti. c. cum acceſſiſſent. al̄s
ſequeret̄ abſurdum ꝙ ſi lex tp̄is īmutabilitate efficeret̄
iniqua vel impoſſibilis illa nō poſſet reuocari cōtra no-
tata in. c. j. de his q̄ fiunt a ma. p̄te ca. ⁊ j. q. vij. c. qđ ꝓ re
medio cū ſi. facit tex. in dicto. c. j. de iureiuran. in. vj. ⁊ h̄
facit: qꝛ ſi iuraui ſoluere. x. titio excuſor ſi precipit iudex
ꝙ nō ſoluā: de cenſi. ſignificauit. Sic qn̄ iuraui ſeruare
ſtatutū excuſor ſi ſuꝑior aufert ⁊ p̄cipit non ſeruari ad h̄
ſi ſuꝑior fecit ſtatutū ⁊ ſtrinxit ſe ad obſeruantiā ipſius
ipſi cui iurauit pōt a tali iuramēto ꝯtra ſtatuēdo me ab
ſoluere: de ſpon. p̄terea. Item iuramentū ligat ſm̄ men-
tem iurantis ſʒ nō credit̄ iuris iurantis eſſe niſi quantū
durat ſtatutū de iureiurā. c. queādmodū. qꝛ nō eſt veri
ſimile ꝙ iurauit obſeruare ſtatutū ſi cōtingat reuocari.
Item ſi illi q̄ condiderūt ſtatutū puta ꝙ non recipiat̄ ca
nonica niſi in ſacris ſi ipſi cōtraueniūt ex hoc vident̄ ta
cite ſtatutū auferre: de cōſti. cū acceſſiſſent. ⁊ c. cum oēs
ergo ⁊ iuramentū illi acceſſoſſoriū de fide īſtru. c. inter
dilectos. §. ceterū. faciūt notata de reſcrip. cōſtitutus ad
hoc qꝛ iuramentū recipit interpretationē ⁊ limitationē
de iure cōi ut de iureiurā. veniēs. ⁊ iuramētuꝫ de implē
do aliquē actū recipit reſtrictionē ad actus capaces im
plemēti idō iuramentū de obſeruādo ſtatutū recipit int̄
p̄tationē ut debeat impleri donec in facultate ſtatuti
⁊ ſic īplemēti: dicto. c. veniēs. ſicut iuramētū de exequē
do ſn̄ias intelligit̄ de exequibilibꝰ ⁊ maxime in quoli
bet iuramento intelligit̄ excepta auctoritas ſuꝑioris de
reſcrip. ꝯſtitutus. ⁊ c. veniēs. ⁊ ſic ius ſuꝑioris reuocan
tis intelligit̄ exceptū ſi a ſuꝑiore nō reuocet̄. Item qꝛ ſi

ſtatutũ reuocatᷣ ex cauſa:qꝛ ventũ eſt ad cãm:ꝙ ſi ſtatu-
entes ſciuiſſent nõ ſtatuiſſent:videtᷣ tunc ꝙ poſſit veni-
re cõtra iuramentũ:per.c.ſi vero.de iureiur.⁊ ibi dicunt
doc.moderni ꝙ bononie doc.nõ ſunt periuri qui iura-
runt in collegio uel ad lecturã de mane nõ recipere forẽ-
ſes docto.qꝛ illos recipiũt:qꝛ ipſi ciues nõ ſunt ſufficiẽ-
tes:ſic ergo ſit in ſtatuto ſuper hoc iurato. Quid igitᷣ
dicendũ.Docto.in hoc articulo diuerſimode loquuntᷣ.
nam Bar.ut dixi vult ꝙ qñ ſtatutũ eſt iuratũ:tunc ſi il-
lud tollitᷣ incurratᷣ periuriũ.Et hoc ſequitᷣ Archi.⁊ Jo.
mo.de cle.nõ reſi.c.j.li.vj.dicẽtes ꝙ ſine cauſa ſtatuẽtes
nõ poſſunt ſtatutũ uel cõſuetudinẽ iuratã in melius re-
formare ſine metu periurij. Jo.an.dicit ꝙ ſi ſtatutũ eſt
ſimplr̃ iuratũ obſeruari:tunc ſi ſtatuẽtes veniũt cõtra ip
ſum ſtatutũ ipſo per antea nõ ſublato tunc ꝑiuriũ ↄmit
titᷣ.Si vero ante oĩa ſtatutũ tollant:tũc nõ ſunt periuri
cõtrafaciendo qñ iurauerũt ſimpliciᷣ ſeruare ſtatutũ. ⁊
in hoc diſcrepat a Bar.⁊ a ꝑdictis: qꝛ iuramentũ videtᷣ
artare donec durat ſtatutũ per ea que.ſ. dixi.ſecus ſi iu
raſſent ſeruare ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto:utputa dicit
ſtatutũ ꝙ nõ recipiatᷣ canonicus niſi exiſtẽs in ſacris. ſi
tunc iurent ſeruare ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto:tunc eti-
am ſi auferrẽt ſtatutũ erũt periuri recipiẽtes nõ cõſtitu
tũ in ſacris. Pau.vo in cle.j.de regula.⁊ Jo.de ligna.vi-
dentᷣ diſcrepare a dicto Jo.an.⁊ etiam inter ſe. Nam in
primo mẽbro dum Jo.an.dicit ꝙ veniẽdo cõtra ſtatu-
tũ iuratũ ipſo per antea nõ ſublato ꝙ incurritᷣ periuriũ
hoc diſplicet Pau.nam dicit ꝙ ſicut qñ auferũt ſtatutũ
expreſſe veniẽdo demũ cõtra nõ incurrũt periuriũ.Sic
etiã ſimpliciter veniẽdo cõtra ipſum ſtatutũ illo expſſe
nõ ſublato nõ incurrũt ꝑiurium:qꝛ tacite videntᷣ aufer-
re ſtatutũ:ut in.c.cum acceſſiſſent.de cõſti. ut idem ope-
tur tacitũ qđ expſſum.l.cũ quid.ſi cer.pe.Cum eni ↄcur
rant cum eodẽ puncto ꝙ cenſeantᷣ abſtuliſſe ſtatutũ taci
te ⁊ etiã veniſſe cõtra iuramentũ interꝑtandũ eſt ꝙ ab-
ſtulerũt ſtatutũ nec incurrerint periuriũ:⁊ ne idẽ actus
operetᷣ cõtrarios effectus.l.qui hominẽ.§.fi.ff.de ſolu.
⁊.l.ticio nõ morietᷣ.ff.de vſufru.Cũ enim ex cõtrauẽtio
ne tacite videantᷣ abſtuliſſe ſtatutũ:ut in dicto.c.cũ acceſ
ſiſſent ⁊.c.cum oẽs.ergo non põt operari aliud qđ dicat
cõtra cõſtitutionẽ factã:qꝛ idẽ actus nõ debet opari rei
deſtructionẽ ⁊ eiuſdẽ rei effectũ ꝑpter incõpaſſibilitatẽ
ut in.c.maiores.de bap.§.ſed ad huc.no.lvij.di.c.j.inci-
pit:ſiquis in egritudine.⁊ hoc qñ collegialitᷣ cõtraueni-
unt.ſecus ſi ſingularitᷣ:qꝛ ſingularitᷣ nõ potuiſſent ſtatu
tũ tollẽ certe ꝑiuriũ incurrũt. Nõ ob.ſm eũ no.ꝑ Jnno.
in.c.ꝑterea.el.ij.de ap.vbi ſi iudex dixit excõico te ſi ele-
geris. Nã ſm vnã opinionẽ ſi eligat electio nõ valet q̃ſi
ab excõicato facta ⁊ precedere cenſeatᷣ tunc actus excõi
catõis:qꝛ lʒ ibi iſta duo cõcurrãt:tñ ex ordine intellectꝰ
preſumitᷣ ibi excõicatio ꝑceſſiſſe:qꝛ gladius ſpũalis eſt
oĩ alio penetrabilior:ſed in noſtro caſu nõ eſt dare actũ
primũ uel ſcđm:ſed in eodẽ inſtãti dicentᷣ duo cõtraria
qđ eſt ĩpoſſibile:ut.ſ.dixi. Hoc tñ diſplicet Jo.de lig.ꝑ
ea que dicã infra:ſm dñm meũ qui etiã hoc reprehẽdit
Jtem dum Jo.an.dicit ꝙ qñ iurauerũt ſtatutũ ⁊ cõten
ta in ſtatuto obſeruare:ꝙ ſublato ſtatuto cõtrauẽniẽdo
incurrãt ꝑiurium.hoc nõ placet Jo.de lig.dicẽti ꝙ idẽ
eſt iurare ſtatutũ ſimplr̃ ⁊ iurare ſeruare cõtenta in ſta-
tuto referẽdo ſe ad ſtatutũ:allegat de excep.cũ venerabi
lis.vbi irritato inſtrumẽto ⁊ cõfeſſio que ex illius ꝑdu
ctione reſultabat erit irrita.nam ſic iurãtes nõ videtᷣ ꝑn
cipalitᷣ iurare cõtenta in ſtatuto ſʒ acceſſorie cõſequẽter
iuxᷣ no.in dicto.c.cum venerabiliſ.vnde cõcludit ꝙ ſiue
iurauerint ſtatutũ obſeruare ſiue cõtenta in ſtatuto refe
rẽdo ſe ad ſtatutũ ꝙ tollendo ante ſtatutũ poſtea veniẽ
do cõtra nõ ſint periuri.Et idem dicit qñ iurent inconti

nẽti poſtq̃ iurauerũt ſtatutũ ſeruare:cõtenta in ſtatuto
etiam ſi ſe nõ retuliſſent ad ſtatutũ:ut ſublato ſtatuto cõ
trauẽniẽdo nõ ſint periuri. Ratio:qꝛ ea que fiunt incon
tinẽti videntᷣ ineſſe.l.lecta.§.dicebam.ff.ſi cer.pe.⁊ vidẽ
tur ſe retuliſſe ad iuramentũ preſtitũ de obſeruantia ſta
tuti.ſecus ſi iuramentũ de obſeruando cõtenta in ſtatu-
to fuiſſet appoſitũ ex interuallo:qꝛ tunc nõ reuocãdo ve
niendo ↄtra:etiam nõ referendo ſe ad ſtatutũ eſſent per
iuri.Dicit autẽ dñs meus Anto.de butri.in.c.j.de his q̃
fiunt a maio.par.cap.ꝙ hec queſtio eſt de pũcto ⁊ ideo
ſubtilis.de qua per legiſtas in.l.aretuſa.de ſta.ho.⁊ i.l.
ſed ⁊ he partes.§.fi.ff. qđ me.cau.⁊ ideo dicit ꝙ debʒ fi
eri ↄſideratio a quo momẽto facti ſurgat reuocatio ſta-
tuti:an ab ipſa preparatiõe facti:an ab ipſo facto dũ eſt
in fieri:uel ab ipſo facto prout eſt in eſſe productũ. Pri
mis duobus caſibus diceret verũ Pau.ſm eũ. Ratõ:qꝛ
prius inuenitᷣ ſtatutũ ſublatum q̃ contra factũ.Si autẽ
ab ipſo facto ꝑut eſt in eſſe ꝑductũ ſiue a fine facti: qđ
videtᷣ ſibi verius:quia ante factũ poſſent penitere ⁊ non
tolleretᷣ ſtatutum.l.qui falſum.ff.de fal. ⁊ quia cum di-
citᷣ de facto debet intelligi de facto cum effectu:ut in.c.
relatum.de cleri.non reſi.tunc oportet videre a quo ſur
git periuriũ:an a preparatiõe contrafacti:an a perſecuti
õne cõtrafactionis:an a fine facti. Primis duobus caſi
bus ſi loquimur quo ad deũ habet ipſe pro cõſtante ꝙ
a preparatione ⁊ proſecutione cõtrauentiõis quis ſit ꝑ-
iurus:quia iam in aĩo firmauerit facere cõtra iuramen
tum.vnde cum ꝑuatio ſtatuti ut dixi ſurgat a fine facti:
⁊ periuriũ a preparatiõe ſiue ꝓſecutione certe precedere
videtᷣ periuriũ reuocationẽ ipſius ſtatuti:⁊ ſic q̃tum ad
deum eſt periurus. Sed ſi habemus reſpectũ ad forum
cõtentioſũ:tunc dicit ꝙ credit ꝙ a fine facti ſurgat per-
iuriũ:⁊ ſic in puncto cõcurrit reuocatio ſtatuti ⁊ incur-
ſio periurij. Jn quo eſt conſiderandũ ꝙ iſtorũ in ordine
intellectus precedat periuriũ. Ratio:quia vinculũ iura
mẽti eſt dei ⁊ hoĩs: ſʒ reuocatio ſtatuti ẽ tm̃ actus hoĩs
ſʒ iſti actꝰ dei ſunt penetrabiliores actibus hoĩm:ut i.d.
c.ꝑterea.el.ij.de app.de ſen.ex.c.venerabilibꝰ.li.vi. ⁊ iõ
ſunt ꝑiuri:qꝛ ſublatio ſtatuti ſequẽs nõ tollit ꝑiuriũ ſe-
quẽs.Scđo mouetᷣ:qꝛ ſublatio ſtatuti ſurgit a facto ↄ-
uentõis ipſiꝰ ſtatuti ꝑfecto ⁊ ↄſumato.ar.d.c.relatũ.de
cle.nõ re.ḡ per ꝑus precedit ipſũ ↄfactũ q̃ ſtatutũ ſit re-
motũ:igitᷣ ꝑcedit ſtatutũ:qꝛ periuriũ ſʒ eũ eſt actus im-
mediatꝰ qui ſequitᷣ ſtati ex ↄuentiõe.Sʒ amotio ſtatuti
eſt actus mediatꝰ.nam ↄſenſus eſt mediũ volẽs ſtatutũ
tollere:ſʒ actus ĩmediati ſunt per ꝑus q̃ actus mediati.
Vñ ipſe in hac mã ſic cõcludit ꝙ qñq; ſtatuẽtes iurant
ſeruare ſimplr̃ ſtatutũ ⁊ nõ reuocare. Primo caſu ↄclu-
dit ꝙ ſi reuocãt per prius expreſſe ſtatutũ ꝙ poſtea ↄtra
ueniẽdo nõ ſunt ꝑiuri. Aut nõ reuocãt ſed ſimplr̃ cõtra
ueniũt:tunc Jo.an.⁊ antiqui doc.tenebãt ꝙ eſſent ꝑiu-
ri.ſed Pau.in cle.j.de regu.dixit ꝙ hoc erat verũ qñ ſim
pliciᷣ illi de caplo qui ſtatuerũt cõtrauẽniſſent. ſecus ſi
collegialitᷣ:qꝛ videntᷣ per prius ſtatutũ abſtuliſſe:ut.d.c
cum acceſſiſſent.⁊.c. cum oẽs.de cõſti.vnde ſicut qñ ex
preſſe abſtuliſſent nõ eſſent periuri: ita ⁊ qñ tacite ꝑ ea
que.ſ.dixi. Non ob.nota.in dicto.c.preterea.de appel.
quia ibi vtrũq; poteſt cõcurrere:⁊ excõicatio rõne pene
trabilitatis cenſetur precedere:ſicut infuſio gratie ⁊ re-
miſſio peccatorũ:quia ingreſſio vnius operatur hoc ca-
ſu ingreſſum alterius.xxxij.q.j.c.cum renunciatur. Pre
terea periurium incurrunt ſub conditione ſi recipiũt iu
ramentum non exiſtentem in ſacris contra ſtatutum:er
go ante receptionem nõ ſunt periuri.l. cedere diem. de
verbo.ſigni.ſed receptiõe facti ſtatim deſinit cõſtitutio
eſſe.ergo ſimul ⁊ ſemel ⁊ vinculũ iuramẽti alĩs ſequeretᷣ
ꝙ tollẽdo expreſſe ſtatutũ eſſent ꝑiuri:ſic eẽnt tollendo

tacite qȯ ſm̄ oēs eſt falſum. vñ dñs meus ut dixi ꝫ con
trariū: per no. in. d. c. ꝑterea. ꝛ. s̄. dixi: qꝛ renūciatō ſtatu
ti ſurgit ex cōſumata cōtrauentiōe: ergo prius ↄtraueni
tur ꝗ̄ tollat᷑: vnde ꝑiuriū incurrit᷑. Item qꝛ ex ↄtrauēti
one ꝗs īmediate incurrit periuriū: ſꝫ nō īmediate tollit᷑
ſtatutū: qꝛ ſtatutū dicit᷑ tolli per cōſenſum renūciādi ſta
tuto qui cōſenſus ē actus mediatus. Sꝫ actus īmediati
ſunt per prius ꝗ̄ actus mediati: ꝛ iō periuriuꝫ incurrit᷑.
Et hoc eſt verꝫ ꝙ ſunt ꝑiuri ipſi ſtatuētes qui iurauerūt
ſꝫ nō eoꝝ ſucceſſores: qꝛ cū iuramentū ſit perſonale: ut ȯ
iureiur. c. veritatis. nō ligant᷑ ſucceſſores. Si aūt fuit iu
ratū ſeruare ſtatuta ꝛ cōtenta in ſtatuto: tunc doc. volūt
ꝙ veniendo cōtra etiā ſublato ſtatuto cōmittat᷑ periuri
um: lꝫ Io. de lig. cōtra ut. s̄. dixi. Sꝫ do. Anto. tenet ſen
tentiā doc. qꝛ ſcḋm iuramētū debet aliquid oꝑare: ut in
c. ſi papa. de priuile. li. vj. al's tale ſm̄ iuramentū cenſere
tur nugatoꝛiū: cū tm̄ nō debeat ſine cauſa ꝑſtare: ꝛ indu-
bio delictū nō debꝫ ꝑſumi: qȯ eſſet ſi iuramentū eſſet ſu
perfluū ꝛ nugatoꝛiū: de iureiur. c. ꝛ ſi xp̄s. vnde qñ iura-
uerūt ſtatutū ꝛ ↄtēta ī ſtatuto tūc caſſato ſtatuto ꝑiuriū
incurrūt: ꝛ m̄lto magꝭ ſi de ꝑ ſe ↄtēta ī ſtatuto iurauerūt:
iux̄ no. per Inn. de excep. cū venerabilis. ꝛ h̄ qñ ſtatutū
cōtinet uel religionē aut pietatē uł intereſſe alioꝝ ꝗ̄ ip
ſoꝝ ſtatuentiū: uel aliquid qȯ ſit deo magis placens: qꝛ
deo obligant᷑: nec poſſunt factuꝫ iuratū ſtatuto uel non
ſtatuto reuocare. Sꝫ ſi iuramentū reſpiceret tm̄ ↄmoduꝫ
ipſoꝝ ſtatuentiū tunc vident᷑ ſibi remittere iuramētū cū
capitularit᷑ cōtrauenīūt: ꝛ nō incurrūt ꝑiuriū: iux̄ no. in
c. ij. de ſpon. Nā ſi ſponſi ꝑiurauerūt ſpōſalia ꝛ eodē in-
ſtanti cōi volūtate cū alijs ſponſalia cōtrahāt nō ſunt ꝑ-
iuri: qñ indubio debet ꝑſumi ꝙ nō habuerūt aīuꝫ deli-
quēdi. l. merito. pro ſocio. ꝛ ſic tacitū eſt iuramentū ꝛ iu
ratū nō reuocari: tūc ipſe Anto. ſm̄ Io. an. in addi. ſpec.
in ti. de iureiur. §. j. v̄. quid ſi aliquis. Cōcludit ꝙ ſi iſta
ſtatuta ↄcernūt ſolū intereſſe ꝛ fauoꝛē illoꝝ qui iurarūt
tunc ipſi poſſunt ſibiipſis tale iuramentū remittere ꝛ cō
trauenire. ar. l. ſiquis in ꝓ̇ncipio teſti. de leg. iij. ꝛ hec ha
bita mentiōe de tali clauſula: al's nō viderent᷑ a ꝓ̇ma in-
tentiōe recedere. Si aūt nō cōcernūt fauoꝛē ꝛ intēſſe ip-
ſoꝝ: tunc nō poſſunt cōtrauenire per ꝓ̇dicta. Et hec que
dicta ſunt ꝓcedūt qñ ipſi ſtatuētes ſtatutū reuocarent.
Sꝫ ſi reuocaret᷑ a ſuperioꝛe tunc nō eſſent a iuramēto tu
ti ſꝫ tenerent᷑ obſeruare: nō obſtāte reuocatiōe ſuꝑioꝛis
per no. per glo. ſi. in. c. cū nō deceat. de elec. li. vj. nam du
rat obligatio nālis ſurgēs a vinculo iuramēti: iux̄ not.
per Inno. in. d. c. cū venerabilis. de excep. ꝛ ita cōcludit
do. meus do. Anto. Ego aūt in hac qōne aliā ſniāꝫ ha-
beo ꝗ̄ doc. Et ꝓ̇mo cum doc. cōiter dicūt ꝙ ſi ſtatutū eſt
iuratū obſeruari ꝙ ſi tollit᷑ expꝛeſſe tollēs nō ſit ꝑiurus.
mihi nō placet qñ ſtatutū eſſꝫ licitū ꝛ honeſtū: ꝛ ſi reuo-
catio ſtatuti ꝛ ↄditū ſtatutū eſſet honeſtū qȯ eſt poſſibi
le: ut no. doc. in. c. ſi. de cōſue. Nā credo ꝙ tunc tales re-
uocātes eſſent periuri: per tex. in. c. j. de iureiur. li. vj. vbi
ꝓ̇latus qui nō ligat᷑ lege ꝓ̇deceſſoꝛis: ut in. c. innotuit. de
elec. obligat᷑ iuramēto ſeruare ſtatuta licita: Quid enꝫ
oꝑeret᷑ h̄ iuramentū: cū per actū ↄ̄rium tacite videat᷑ tol
li nō poſſint: cū al's tali legi ipſe iurans non eſſet obliga
tus: qꝛ nō ligant᷑: ut no. in regula cui licꝫ. de reg. iur. li. vj
ꝛ in auc. quibuſcūqꝫ. de ſacroſanc. ec. ꝛ ideꝫ de lege ꝓ̇de-
ceſſoꝛis ut dixi. vnde ibi eſt caſus in. d. c. j. de iureiur. in
vj. cōiuncto. c. quāto. de iureiur. vbi ꝓbat᷑ ꝙ nil aliud ē
ſtatutū obſeruare ꝗ̄ ipſum nō amouere: ut in. d. c. quan
to. Et in hoc videt᷑ verioꝛ ſnia Bar. ꝛ Archi. ꝗ̄ alioꝝ: lo
quoꝛ ꝙ qñ ſtatutū iuratū cōtinet aliud intereſſe cōtra ipſoꝝ
iurantiū. Et idem dico ꝛ multo magis qñ ſimpl'r veniūt
cōtra ſtatutū eo nō reuocato: qꝛ ſi tollēdo expꝛeſſe ſtatu
tū incurrūt periuriū. multo magis qñ tacite ipſū tollūt

cōtraueniēdo: īmo hoc caſu periuriū magis incurrunt:
quia ſm̄ cōeꝫ opinionē docto. iuramētū habet vim clau
ſule derogatoꝛie: ut notat Io. an. in regula quod ſemel.
ad ſi. de reg. iur. in. vj. per tex. in. l. cum pater. §. filijs ma
trem. de leg. ij. ꝛ Bar. not. in. l. omnes populi. de iuſti. et
iur. in tertia qōne ꝓ̇ncipali ad ſi. vnde ſimplicit᷑ veniēdo
contra nō aufert᷑ ſtatutū: cum nō ſit facta mentio de clau
ſula derogatoꝛia. l. ſiquis in pꝛincipio teſtamēti. de leg.
iij. ꝛ ibi notat᷑: ꝛ. l. ſi mihi ꝛ tibi. §. in legatis. de leg. j. ſem
per loquoꝛ quādo ſtatutū cōtinet intereſſe alioꝛū ꝗ̄ iu-
rantiū. Et ideo falſa videt᷑ doctrina Pauli ꝛ ſequaciū ꝙ
veniēdo contra ſtatutū tacite illud tollant ꝛ nō incurrāt
periuriū: quia non poſſunt illud tollere niſi de clauſula
derogatoꝛia. i. de ipſo iuramēto fiat mētio. Sed an poſ
ſet ꝓcedere ſi eſſet clauſule derogatoꝛie ſtatiꝫ dicā. Nō
enim habet hoc iuramentū tacitā clauſulaꝫ ſi durat ſta-
tutū poſtꝗ̄ ipſe qui habet facultatē tollendi iurat eiꝰ ob
ſeruantiā que in hoc cōſiſtit ut pactum cōtrariū nō tol-
lat᷑ tacite uel expꝛeſſe: Ideo vana videt᷑ ſubtilizatio dñi
mei dñi Anto. de butri. An ſublatio ſtatuti ſurgat a ꝓ̇pa
ratione facti: an ab ipſo facto cum eſt in fieri: uel eē ſub-
latum ꝛ iurantē in periuriū incurriſſe: ꝛ hoc prout iuraſ
ſent ſeruare ſtatutuꝫ ſimplicit᷑. Et ſi iuraſſent ſeruare ſta-
tutū ꝓut durat ſtatutū: uel iuraſſent ſimplicit᷑ obſerua-
re cōtenta in ſtatuto: tunc poſſent pꝛocedere dicte ſubti-
litates: quia qui iurat obſeruare cōtenta in ſtatuto non
obligat ſe ad reuocandū ſtatutū ꝛ nō poſſunt dici in ſta
tuto cōtenta: ſi ſtatutū ſit ſublatū: ꝛ tunc ſtabit cōſidera-
tio ſi faciēdo contra auferunt ſtatutū cum nō videantur
facere contra cōtenta in ſtatuto: ꝛ cum nō cōcurrat ſimł
ꝛ ſemel cōtrauentio: ex qua vi ſtatuti tacita ablatio: erit
videndū ꝙ pꝛecedat: an ablatio ſtatuti ex quo periuriuꝫ
nō incurrit᷑: an fiat prius contra ſtatutū ex quo periuri-
um incurrat᷑. Et hec procedūt quādo qui iurauit ē vna
perſona ſingularis in cuius ꝑtāte ſit ablatio ſtatuti. Sꝫ
ſi eſſet vniuerſitas uel collegiuꝫ: tunc minus videt᷑ poſſe
ꝓcedere qȯ dicit dñs meus. Naꝫ collegiū ꝛ vniuerſitas
ut perſona ficta nō pōt obligari ad periuriū ſicut nec ad
excōicatōis ſniam: ut in. c. romana. §. vniuerſitatē. de ſē
tē. excō. in. vj. Et ideo ſi iurant obligant᷑ ut ſinguli ad ꝑ-
iuriū nō ut collegiū: cum tunc ſi collegiū ut ſuperioꝛ ex-
pꝛeſſe remoueret ſtatutū: ipſi ſingulares de collegio qui
ſunt obligati ad obſeruantiā nō viderent᷑ imunes a ꝑiu
rio: cū lꝫ collegiuꝫ ſuperioꝛ abſtuliſſet ſtatutū' ipſi īferio
res ſingulares nō viderent᷑ imunes a periurio: per not.
ſm̄ eundē dñm meū in dicto. c. cum nō deceat. de electi.
in glo. ſi. qȯ tm̄ ego nō credo ut infra dicaꝫ. vnde do. An
to. videt᷑ ſm̄ doctrinā ſuaꝫ male dicere ꝙ ſi collegiū uel
vniuerſitas expꝛeſſe tollat ſtatutū ꝙ nō ſint periuri veni
entes cōtra: inſuper dato ꝙ ſublato ſtatuto cōtrafacien
do nō incurrerēt periuriū: tamē ſi ipſo expꝛeſſe nō ſubla
to cōtrafaciant: an incurrant periuriū: ꝛ in hoc etiam nō
placet: qȯ dicunt multi ut Io. de ligna. ꝛ do. meus: ꝛ eti
am in caſu quo ſimul cōcurreret᷑ ablatio ſtatuti ꝛ incur
ſio periurij ꝙ prius dicatur periuriū incurrere ꝗ̄ videā
tur ſtatutuꝫ abſtuliſſe per ratiōes ꝛ iura que ſupꝛa retu-
li: quia hec verba pꝛomitto obſeruare ſtatuta uel cōten
ta in ſtatuto faciunt conditioneꝫ ut ſim demū periurus
ſi nō obſeruo: ut. l. ſtipulatio iſta. de verbo. obli. que cō-
ditio debet impleri perfecte ꝛ in foꝛma ſpecifica: ut. l. ij.
ꝛ. l. qui heredi. ꝛ. l. meuius. de condi. ꝛ demō. l. cedere di
em. de verbo. ſigni. l. que ſub cōditione. §. quotiens. de
condi. inſtitu. notatur in. l. in illa ſtipulatione ſi kal᷑. de
verbo. obli. ꝛ in. c. cōmiſſa. de elec. li. vj. nec ſufficit apꝑa
ratus ↄtraueniēdi iuramēto: qꝛ qui ſe pꝛeparat ſtatutū
tollere nō videt᷑ tollere ſed tollere velle: ut. l. ampliꝰ non
peti. ff. rem ra. ha. Foꝛus enim cōſtitutiōis nō intendit

pũnire malaƺ mentem de periurio: ſƺ ipſam facto ꝑfecte
declaratã:ut no.Di.in regula peccatũ.de regu.iur.in.vj.
⁊ bis nõ cõmittitur periuriũ niſi facto expleto et finito
⁊ ita tenet ipſe dñs meus in dicto.c.preterea.de appe. ⁊
ſic in hoc argumẽto eſt ſibi ꝯrius.Cum enĩ vellet tollere
ante ſtatutũ uel prius vellet delinquere vtrũqꝫ pendeat
a ptãte ⁊ arbitrio ipſoꝝ ſtatutũ reuocantiũ ꝙ prius vi⸗
deanť voluiſſe delinquere: hec omni rõne caret. nec in
penis debꝫ aſſumi talis ordo intellectus ut videať quis
prius deierare ⁊ periuriũ incurrere ꝗ̃ ſtatutũ tollere ꝙ
cauſat periuriũ:ꝙ ſi eſſet ſublatũ nõ cauſaret:imo cõtra
ria interꝑtatio ſumi debet.l.ſi de interpretatiõe.⁊.l.pre
ſes.ff.de penis.facit.l.merito.ff.pro ſocio.⁊ pro iſta ſen⸗
tentia eſt glo.⁊ Bar.in.l.nõ ſolum.§.ſed ut ꝓbari.ff.de
no.ope.nũ.ꝓbať ex no.in.l.eum actũ.in fi.ff.de neg.ge.
⁊ in.l.ij.C.de peti.here.tunc enĩ cũ poſſunt partes ſe ab
ſoluere a iuramẽto ipſo cõtrauenien do tacite videnť ſe
abſoluere:ut eſt tex.in dicto.c.ꝑterea.de ſpon.ita in pro
poſito nõ video rõem quare nõ videanť ante oĩa ſtatu⸗
tũ abſtuliſſe ne periuriũ incurrãt. Iteƺ pro iſta parte vi⸗
deť caſus in.l.ſi fuerit.in fi.de re.du.vbi eſt caſus ꝙ qñ
duo incurrũt iniũcta:⁊ eſt opus ꝙ ad validitatẽ alteriꝰ
alterũ precedat:tunc uel actus nõ valet uľ nõ incurritur
periuriũ:q2 ut incurrať eſt opus ꝙ ad validitatẽ alteriꝰ
alterũ precedat:tunc uel actus nõ valet uľ non incurriť
periuriũ:q2 ut incurrať eſt opus ꝙ precedat ipſũ cõtra
factũ reuocationẽ ſtatuti:ꝙ cũ nõ ſit ſƺ in eodẽ pũcto cõ
currãt:uel periuriũ nõ incurriť:uel debet aſſumi qḋ eſt
fauorabilius:dicta.l.ſi fuit.de re.du.in fi.no.in.l.ſi poſt
mortẽ.de leg.iij.vnde cũ ſit magis fauorabile ꝙ euiteť
pctm̃ ꝗ̃ periuriũ ꝙ diceńť per prius ante abſtuliſſe ſta
tutũ. Nõ ob.no.in ipſo.c.preterea.q2 non credo ꝙ ipſa
doctrina ſit vera per illa que.ſ.dixi.uľ ibi erãt duo actꝰ
diuerſaꝝ perſonarũ: q2 dixit iudex:excõico te ſi appella
ueris uel elegeris. Nam ſi poſtea appellat incurrit ex⸗
cõicationẽ ⁊ appellatio nõ ſuſpendit:quaſi poſt appella
tionẽ interpoſitã:q2 actus excõicationis tanꝗ̃ gladius
ſpũalis:⁊ per cõſequẽs penetrabilior ⁊ velocior ſubitel
ligiť preceſſiſſe actũ appellatõis.hic aũt eſt vnicus actꝰ
cõtrauentõis cõtra ſtatutũ qui pendebat a ſola ptãte cõ
trauenientiũ qui credendũ eſt ꝙ intẽdebant veri ſiľiter
velle ſtatutũ tollere per iam dicta:qḋ ſecus eſt in mente
iudicis excõicantis ꝓcedere.vnde ſꝫ mentẽ eiuſdeƺ fieri
debet interpretatio ⁊ nõ ſm mentẽ excõicati: preſertim
q2 excõicatio nõ fundanť ſuꝑ appellatiõe ſed ſuꝑ inobe
dientia:⁊ ꝓcedit cauſa in qua fundať excõicatio: etiam
aliquẽ ſit actus exterior appellandi ligať:ergo cũ ꝓmuƺ
cõtumacia eſt preparata ⁊ in eſſe cũ deliberatione ꝓdu
cta:nõ ꝓut apparet per appellationẽ in ꝑfecto eſſe ꝓdu
cto. Naƺ iniuſta eſſet excõicatio ſiquis excõicaret poſt
appellationẽ iam interpoſitã:ut in.c.romana.§.caueãt.
de ſen.excõ.in.vj.no.de ſen.excõ.in.c.a nobis. de cõſti.
ut aiaꝝ.§.j.⁊ maxĩe foret iniuſta monitiõe noua nõ pre
cedẽte ſm Inno.in.d.c.preterea.Sƺ iſta nõ vendicãt ſi⸗
bi locũ in periurio ⁊ caſu nr̃o:q2 in foro cõtẽtioſo ut di⸗
xi nõ inſpiciť aĩus deliberatus delinquẽdi:niſi veniant
ad actũ facti:ut no.Di.in dicta regula peccatũ.qḋ ſecus
eſt in foro ſpũali ⁊ diuino.ut.v.di.palea.ſed penſanduƺ
cui foro aſſiľať forus contẽtioſus in excõicando ⁊ cẽſu⸗
ris:⁊ ſic in penis ſpũalibus a iudice ꝓmulgatꝭ pro ĩobe
dientia que cõmittiť ſtatim cũ quis deliberat eſſe velle
inobediẽs:ſƺ nõ ſicut in ꝑiurio cauſando:ƚƺ credaƺ ꝙ ſit
verior alia opinio qñ iudex nõ ſubeſſet qui interꝑtareť
ſñiam ſuã uel ſui ꝓdeceſſoris:ut intelligať excõicaſſe pꝰ
appellationẽ interpoſitã ⁊ actũ perfectũ.qm̃ de iſto deli
berato aĩo ⁊ cõtumacia in foro cõtẽtioſo nõ põt cõſtare
niſi appellatiõe interpoſita ut ſ.dixi:ſed iudex interꝑta

reť ꝙ ipſe intellexit ligare ꝓparatiõẽ appellãtis eẽt ve
ra opi. Inno.ꝙ põt facere iudex interꝑtando ſuã ſñiam
uel ꝓdeceſſoris:iux̃ plene no.per Bar.in.l.ab executore
ff.de appel.Et iõ ſi iudex hꝰ interꝑtareť ſuccedẽt opinio
doc.ſƺ nõ ſic põt interꝑtari aĩuƺ illoꝝ qui cõtra ſtatutuƺ
veniũt:q2 ipſi qui ꝯueniũt debet interꝑtari aĩuƺ ꝓpriuƺ
ut eſt glo.no.in.l.papi.ſcribit ſi frumentuƺ.in fi.ff.de rei
vẽdi.no.inſti.de acti.§.ſƺ iſte.Ex quibus cõcludo ꝙ vbi
cõueniẽdo tacite tolliť ſtatutũ qḋ eſſe põt:qḋ infra dicã
ꝙ tunc intelliganť per ante abſtuliſſe nec incidiſſe ꝑiu⸗
riũ ſm Pau.ꝗcquid alij dicant.Et ex iſtis etiã declarať
ꝙ ſuꝑuacua videť diſceptatio ſi eſt iuratũ obſeruare cõ
tẽta in ſtatuto:⁊ ſtatutũ in quo ut dixi diſcrepat Io. de
ligna.ab alijs doc.q2 ſi ex ſola cõtrauẽtiõe cõtra ſtatutũ
incurriť periuriũ ut dixi nõ multũ aꝑit diceret cõtenta
in ſtatuto.Sƺ ſuppoſita opiniõe Io.an.pro vera ꝙ ſub⸗
lato exꝑſſe ſtatuto nõ incurrať ꝑiuriũ:tunc eſt dubiũ ſi
eſt factũ iuramentũ de ſtatuto ſeruãdo ⁊ cõtentis in eo:
an incurrať ꝑiuriũ.Credo ꝙ ſi eſt vna cõceptio verboꝝ
dicẽdo iuro obſeruare ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto:tunc
videť iurare cõtẽta in ſtatuto ꝓut in ipſo inſunt ⁊ acceſ
ſorie:iux̃ no.in.c.cũ venerabilis.de excep. ⁊ ƚƺ tot videã
tur iuramẽta quot ſunt iurata.l.ſcire debemꝰ de ver.ob
li.tñ in hoc caſu cẽſeo hec iurata acceſſorie ꝓut in ſtatu
to ſunt cõtenta.Sƺ ſi iuraſſet obſeruare ſtatutũ:deinde
in alio iuramẽto iuraſſet ſeruare cõtenta in ſtatuto ut ĩ
hoc exẽplo.Statutũ dicit ꝙ nõ recipiať niſi exiſtẽs ĩ ſa
cris.epus iurat ſeruare ſtatutũ.Itẽ iuret nõ recipe in ca
nonicũ niſi cõſtitutũ in ſacris:tunc credo ꝙ doc.vex di⸗
cant etiã ſi fiat incõtinẽti:ut hoc iuramentũ aliq̃d adde
re videať:de ꝓmle.ſi papa.li.vj.⁊ hoc ꝓbant no.per In⸗
no.⁊ doc.in dicto.c.cũ venerabilis. Itẽ duƺ dñs Anto.
dicit ꝙ illud qḋ eſt dictũ ꝙ ſi ſtatutũ tolliť ꝙ tolliť iura
mentũ.dicit ipſe hoc eſt verũ qñ tolliť per ipſos ſtatuẽ⸗
tes.ſecus ſi ſuperior tollat:q2 ſi inferiores iuraſſent ſua⸗
re ſtatutũ nõ eſſet ꝓpterea ſublatũ ſtatutũ:per glo.ſingu
larẽ in.c.cum nõ deceat.de elec.li.vj. in glo.fi.q̃ incipit:
effectus.Et eſt rõ ſm eũ:q2 qñ ſtatutũ tolliť a ſuꝑiore:ƚƺ
tollať ſtatutũ nõ tolliť vinculũ iuramẽtiꝭ ꝓueniẽs ex cõ
ſenſu:ƚƺ tollať ſtatutũ remanet obligatio nãlis ex cõſen
ſu:faciũt no.in.d.c. cũ venerabilis.de exceptꝭ.q̃ rõ ceſſat
qñ remoueť ſtatutũ ex cõſenſu ſtatuentiũ: q2 tunc tolli
tur vinculũ iuramẽti ⁊ cõſenſus.Sƺ ego credo ꝙ ſit põ⸗
derãda forma iuramẽti:ſi enim iuratũ ſimpliciť ſtatutũ
obſeruari:tunc credo ꝙ ſit totũ oppoſitũ ꝙ ſtatuẽtes ta
cite uel expreſſe nõ poſſunt tollere ſine ꝑiurio:ſed ſuꝑio
res ſic. Nam ut dixi ſtatuẽtes qui iurant obſeruare ſta
tutũ iurãt nõ amouere:q2 obſeruãtia cõſiſtit in nõ amo
uẽdo ſtatutũ:ut dixi per.c.j.de iureiur.li.vj.cõiuncto.c.
quãto.de iureiur.vnde ſunt aſtricti vinculo cõſenſu iu⸗
ramẽti nõ auferre.Sƺ inferior qui iurauit:ita demuƺ vi
deť aſtrictus ſi durat ſtatutũ ut iuramentuƺ reguleť ſm
naturã eius ſuꝑ quo interponiť:⁊ hãc cenſeť habere cõ
ditionẽ.preterea ſi ſuꝑior mandat inferiori ꝙ nõ obſer⸗
uet iuramẽtũ:certe ipſe iurans eſſet ĩmunis a ꝑiurio:ut
in.c.ſignificauit.de cẽſi.⁊ hꝰ eſt verũ etiã ſi iuraſſet obſer
uare ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto in eadẽ oratiõe:q2 con
ſenſus iuramẽti habet cõditionẽ annexã ꝗ̃diu ſtatutuƺ
durat:ſed ſi ex interuallo iurať obſeruare cõtenta in ſta
tuto principaliter:ſiue adhibeať mentio in ſtatuto ſiue
non:tunc procedit illa glo. quia ſublato ſtatuto remãet
vinculuƺ naturalis cõſenſuſ:niſi ſuperior expreſſe remit
tet iuramentũ:⁊ talem cõſenſum:ita debet intelligi glo.
illa.pro qua tñ facit :quia ƚƺ querať tolli ſtatutũ nõ tol⸗
lunť ſtatuta iurata:ut probať in.c.j.de cõſue.lib.vj.⁊ in
.c.q2 ſepe.de elec.li.vj.vbi videť tex.ꝙ nõ tollanť ſtatu⸗
ta:niſi de iuramẽto fiat mẽtio:ut in.c.cũ aliq̃bus.de rep.

glo.tñ in dicto.c.cum nõ deceat.intelligit illũ tex.ꝙ ſub
latum eſſet ſtatutũ ſed duraret iuramentũ. vnde pꝛo ab
ſolutione iſtoꝝ dubioꝝ omnibus pꝛedictis examinatis
duo dico p̄ncipaliter intuẽda. Pꝛimũ ſi ſtatutũ iuratuꝫ
pōt auferri ut periuriũ nõ incurrať per ſtatuẽtes. Secũ
do ſi ad huc ut tollať ſtatutũ iuratuꝫ eſt opus ꝙ fiat mẽ
tio de iuramento. Ad pꝛimũ excludam caſus nõ dubi
os. Et quidem ſi illi qui ſtatutũ cõdiderunt: uel ſubditi
nõ ſunt illi qui iurauerũt: ſed illi ſucceſſoꝛes tunc poſſũt
reuocare uel venire contra ſtatutũ ſine metu periurij: qꝛ
iuramentũ eſt perſonale ⁊ nõ egrediť perſonam: ut in.c.
veritatis. de iureiur. adeo ꝙ ſi ep̄us ſub noĩe dignitatis
iuraſſet ⁊ demũ dimiſiſſet ep̄atum: ſi demũ iteruꝫ fuiſſet
verũ ad illud reaſſumptus cõtraueniẽdo nõ eſſet periu-
rus: ut no. in. d.c. veritatꝭ. Si vero illi met ſunt qui iura
uerũt: tunc aut eſt ille qui habet facultatẽ ſtatutuꝫ reuo-
candi: ⁊ tunc aut ſubeſt aliqua cauſa: uel tacita conditio
de his que excuſarũt eum uel eos a periurio: ut qꝛ ſtatu
tum eſt deductũ ad impoſſibile: uel eius obſeruãtia eſt
hodie illicita effecta: uel cõtra eccleſiaſticã libertatẽ. vel
foꝛte ſuperioꝛ qui pōt imperare mandat ꝙ reuocetur: ⁊
tunc poterunt tollere ipſum ſtatutũ: ⁊ cõtra ipſum veni
re etiam nõ ſublatũ ſine metu periurij: ut in caſibus no.
in.c. queãdmodũ. de iureiur. Et hoc ꝓbat. c.j. de iureiu.
in.vj. Et idem ſi ventũ eſt ad caſum ꝙ ſi ſtatuẽtes ſciuiſ-
ſent nõ ſtatuiſſent: ut no. in. d.c. ſi vero. de iureiur. ita de
bet intelligi glo. xj. di. in.c. in his. ꝙ ex cauſa nõ obſtãte
iuramento poſſint ꝯtrauenire. Aut nulla ſubeſt cauſa le
gitima: uel ſi eſt ſtatutũ nihilominus pōt ſubſiſtere lici-
tum ⁊ honeſtũ quod eſt poſſibile ut dixi: qđ not. doc. in
c. fi. de cõſue. Et tunc aut ſtatutũ cõtinet ſolũ vtilitatẽ et
intereſſe iſtoꝝ ſtatuentiũ: ⁊ tunc ſi nõ poſſunt hoc ſtatu
tũ tollere ſine ſup̄ioꝛis auc̄te: tunc tollendo uel cõtraue-
niẽdo ſine dicta auc̄te ſunt periuri: ut dixit Bar. Aut ip
ſi ſoli poſſunt ſtatutũ tollere: ⁊ tunc poſſunt ſtatutum re
uocare iuratũ: ut in.c. pꝛeterea. de ſpon. Sed ſi contraue
niant ſtatuto nõ ſublato: tunc ſi in cõtrauentiõe non eſt
clauſula derogatoꝛia per quã videanť iuramento dero
gare: ut ſi dicerẽt: nõ obſtante quacũq; cõtraria diſpoſi-
tione: etiam iuramẽto firmata: tunc credo ꝙ nõ ſint per
iuri: qꝛ nõ poterant ſibiipſis legẽ imponere: a qua nõ fu
iſſet eis licitũ recedere. l. ſiquis in pꝛincipio teſtamenti.
de le. iij. Sed ſi nõ eſſꝫ clauſula derogatoꝛia eſſet maius
dubiũ. Sed adhuc credo idem: qꝛ nõ eſt pꝛeſumendũ ꝙ
voluerũt ſe illaqueare periurijs: ſed ꝙ voluerint ut pote
rant perantea tollere ſtatutũ ⁊ ipſos a iuramento abſol-
uere ⁊ nõ eſſe periuros. Et credo ꝙ tacite erit ſublatũ ſta
tutũ: ⁊ per cõſequẽs iuramentũ. per. d.c. ij. de ſpon. qꝛ iu
ramentũ habꝫ tacitam cõditionẽ: niſi ille cuius intereſt
illud remittat: ⁊ cum hac cõditione intelligiť deus ip̄m
recepiſſe: ut no. in.c. queãdmodũ. de iureiu. Non ob. ꝙ
ſi nõ exiſtunt clauſule derogatoꝛie ꝙ nõ cenſeť ſtatutuꝫ
reuocatũ: per no. in dicta. l. ſiquis in pꝛincipio teſtamen
ti. Nam do. Anto. dicit ꝙ illa derogatio operať quo ad
validitatẽ reuocatõis ſtatuti: ſed nõ quo ad illaqueãdũ
ad periuriũ ꝓpter pꝛeſumptionẽ ꝙ voluerint delinque
re. Sed iſta reſponſio nõ placet: qꝛ negari nõ poteſt ꝙ ſi
nõ tolliť ſtatutũ tacite uel expꝛeſſe ꝙ ipſi ꝯueniẽdo ſta-
tuto incurrunt periuriũ: qꝛ in foꝛo cõtentioſo nõ cõſide
rať ſolum aĩus delinquẽtis: ut in regula pctĩ. de regu.
iur. ſed cõſiderať euentus. l. aut facta eſt. §. euẽtus. ff. de
penis. Impleuerãt enim cõditionẽ inducentẽ periuriũ
qꝛ ꝯfecerunt ſtatuto nõ ſublato: ergo ſunt periuri. Sed
ego reſpondeo ꝙ nõ incurrũt periuriũ: qꝛ cõtra iuramẽ
tum nõ obliget habet tacitã conditionẽ. niſi ille cuꝰ in
tereſt remittat: dicto.c. queãdmodũ. qꝛ vnũ nõ cõtraue-
niendo videnť tacite remittere iuramẽtũ: ut in dicto.c.
ij. de ſpon. vbi qui iurauerũt ſponſalia ſi ambo ſcientes
ꝯtrahunt cum alijs inuicẽ ſibi remittũt iuramenta: ⁊ ſic
etiam clauſulas derogatoꝛias ex ipſo iuramento ſurgẽ-
tes. Quare tene ꝙ tacita ſtatuti ablatio quaſi perante ta
cite remiſſũ ſit iuramentũ ⁊ etiam clauſula derogatoꝛia
que illã met habebat ꝯditionẽ ſi ille cuius intereſt non
remittat teneat. Si aũt cõtinet intereſſe alioꝝ q̃ȝ ipſoꝛuꝫ
ſtatuentiũ: tunc ſi illi quoꝝ intereſt cõſentiunt: ⁊ tũc poſ
ſunt etiam ꝯtrauenire: ⁊ ut dixi tacite ꝯueniendo abſtu
lerunt ſtatutũ: ⁊ hoc magis eſt ſi expꝛeſſe ipſum abſtule
runt. Si vero illi quoꝝ intereſt nõ ꝯſentiũt: tunc ſi iura-
uerunt obſeruare ſtatutũ nõ poſſunt ipſum ãmouere ta
cite uel expꝛeſſe quin periuriũ incurrãt: ⁊ multo magis
ſi iurauerũt obſeruare ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto: uel ſi
iurauerũt ſtatutũ nõ reuocare: qꝛ modo potuerũt ſe ob-
ligare iuramento in fauoꝛem tertij a dño reuocandũ: et
ſibiipſis legẽ imponere a qua recedere nõ licet: qđ nõ ẽ
qñ cõtinet ſolum intereſſe ipſoꝝ ſtatuentiũ: qꝛ tũc ſicut
poſſent ſtatutũ tollere nõ obſtante iuramento: ita ⁊ illã
clauſulam iuratã de nõ reuocando. ut no. Io. an. in ad-
di. ſpecu. in ti. de vi. §. j. Sed ſi iuraſſent ſimpliciť ſerua-
re cõtenta in ſtatuto per qđ nõ aſtrinxiſſent ſe ad omni
no reuocandũ ſtatutũ: tunc credo ꝙ poſſent ſtatutum re
uocare ⁊ cõtraueniendo non eſſent periuri: qꝛ tale iura
mentũ habet cõditionẽ donec duret in eodẽ ſtatu. xxij.
q. ij. ne quis. ſed ip̄ſi poſſunt reuocare ſtatuta etiaꝫ facta
ad tertij vtilitatẽ: niſi quãdo tranſiuiſſent in cõtractũ: ut
no. in. l. quod ſemel. de decre. ab oꝛdi. faci. ut eius ſit tol
lere cuius eſt cõdere legem. l. nihil tam naturale. de reg.
iuris. ne videanť ſibi ſtatuẽtes legem impoſuiſſe a qua
nõ liceret ipſis recedere: dicta. l. ſiquis in pꝛincipio teſti
Qñq; illi qui iurauerũt nõ ſunt illi qui habent faculta-
tem auferendi ſtatutũ: ſicut ſunt illi de vniuerſitate uel
collegio: qꝛ ut dixi collegium ⁊ vniuerſitas nõ obligať
ad iuramentũ ſed ſolum ſingulares de collegio obligan
tur: etiam ſi per ſindicũ iuraſſent. nec ipſi ſingulares ſta
tutũ poſſunt tollere: ſed ſoluꝫ pōt vniuerſitas uľ collegi
um. Et idem ſi ſuperioꝛ aliquid ſtatuit ⁊ inferioꝛes iura
uerunt obſeruantiã ſtatuti: tunc aut cõtrauenĩũt ex aliq̃
cauſa de ſupꝛadictis: ex quibus ut dixi ſtatuẽtes periu-
rium nõ incurrerent ꝯueniendo: de quibus in dicto.c.
queãdmodum. ⁊ tunc ſimiliť ipſi ſubditi ex tribus cau-
ſis: uel ipſaꝝ aliqua ꝯueniendo periurium nõ incurrũt.
Aut nulla ſubeſt cauſa talis: ⁊ tunc aut iurauerũt ſerua-
re ſimpliciť ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto: aut ſolum cõten
ta in ſtatuto de ipſo nõ habita mentione: aut iurauerũt
ſeruare ſtatutũ ⁊ ipſum nõ reuocare. Pꝛimo caſu ſi ſu-
perioꝛ reuocat ſtatutũ: credo ꝙ qui iurauit inferioꝛ nõ
ſit aſtrictus: qꝛ tale iuramentũ habet tacitam cõditionẽ
ſi ſtatutũ durat: ut ſic imiteť iuramentũ naturam ſtatuti
ſuper quo interponiť: ut dixi. ſ. in pꝛincipio. nam reci-
pit conditionẽ ſi res in eodem ſtatu permaneãt. Si ve-
ro iurauerũt ſeruare ſtatutũ ⁊ cõtenta in ſtatuto: tunc ſi
iurauerũt obſeruare cõtenta in ſtatuto acceſſoꝛie ꝓpter
ſtatutũ foꝛte in eadem oꝛatione ⁊ vnico iuramẽto: ⁊ tũc
ſimiliť ꝓpter reuocationẽ ſtatuti nõ ſunt obligati ãpli-
us ad obſeruantiã ratõibus antedictis. Si vero iuraue
runt per ſe pꝛincipaliter vtrũq; ꝙ eſt quãdo in diuerſis
oꝛatõibus etiam ſi ex interuallo uel incõtinenti habita:
uel nõ habita mentiõe de ſtatuto: ⁊ tunc licꝫ tollať ſtatu
tum nõ poſſunt cõtrauenire: qꝛ nõ tolliť obligatio ꝓue
niens ex iuramento: cum iurauerũt ſeruare contenta in
ſtatuto. Hoc tñ intellige niſi ſuperioꝛ mandaret non ob
ſeruari iuramenta: ut dicã ſtatim in ſequẽti mẽbꝛo. Si
aũt iurauerũt ſeruare ſimpliciter cõtenta in ſtatuto: ut ſi
dicat ſtatutũ ꝙ nõ recipiať canonicus niſi exiſtẽs in ſa
cris: ⁊ illi de capitulo iurauerũt nõ recipere aliqueꝫ niſi

cōſtitutū in ſacris: ⁊ tūc eſt idē qđ in ꝓrimo mēbro di-
xi cū limitatiōe tñ quā ſtati ſubdā. Ultio caſu qñ ſta
tutū ē iuratū ⁊ iurat nō reuocari: tūc ſi ꝯueniūt ſunt ꝑiu
ri. Nam lꝫ tales ſubditi nō haberēt facultatē ſtatutū tol
lendi: ⁊ ſiliter illi de collegio qui iurādo obligant ſingu
larit ad iuramentū nō ut collegiū: ſed ipſi ſingulares ꝑ-
ut ſinguli: ⁊ tunc nō pñt ſtatutū tollere: ſꝫ tñ collegialit
poſſent tñ ꝓut iurauerūt nō reuocare: hoc ſacrm ut ali-
quid operet debet interptari ipſi ſinguli de collegio nō
cōſentiant ut collegiū ſtatutuꝫ reuocaret. Et iō hoc caſu
tollēdo eſſent ꝑiuri: ⁊ alij inferiores ſi ſic iurauerūt debꝫ
interptari ut reuocatiōi nō ꝯſentiāt. Nec ob. qđ dixi ꝙ
poſſunt ſe abſoluere ſtatuētes ab iſta clauſula de nō re-
uocādo: qꝛ nō poterāt ſibi legē imponere a qua nō licēt
recedere: ut no. Jo. an. in addi. ſpe. de iureiur. §. i. qꝛ illō
intelligo qñ cōtinet intereſſe ipſoꝝ ſolū ſicut iuramētuꝫ
ſecus ſi tertij ut in nr̄o cāu: qꝛ ſine ipſis quoꝝ intereſt nō
poſſent reuocare. hec tñ intelligo vera niſi in reuocatōe
ſtatuti que fieret per ſupiorē expreſſe mādaret ꝙ ꝯtrāꝫ
per ſubditos nō debeat obſeruari. Nam tunc ſi mādan
tes ſunt tales ꝙ poſſūt iurātes abſoluere uel cogere eos
ad ſic faciendū: tūc mandatū excuſaret eos: ut in. c. ſigni-
ficauit. dicens: Et ſi dicat quare nō excuſat eos mādatū
tacitū de nō obſeruādo ſtatutū qđ ſurgit ex reuocatōne
ſtatuti. Rn̄deo: qꝛ hoc extendit ſolū ad ſtatutū ⁊ ei⁹ ob-
ſeruantiā: nō ad alia iuramēta de obſeruādo cōtenta in
ſtatuto nō reuocādo. Et iō eſt opus ꝙ de iſtis iuramen-
tis fiat mentio: ut eſt tex. in. c. i. de cōſue. li. vi. ⁊ in. c. qꝛ ſe
pe. de elec. eo. li. no. de reſcrip. c. cōſtitutus. Et iō eſt op⁹
videre ſi ad hoc ut tollat ſtatutū eſt opus ꝙ fiat mentio
de iuramēto: glo. in. c. cū nō deceat. de elec. li. vi. videtur
dicere ꝙ ſic: pro qua facit: qꝛ iuramentū habet vim clau
ſule derogatorie. l. cū pater. §. filijs matrē. de le. ij. Sed
ad tollendā clauſulā derogatoriā eſt opus ꝙ de ipſa fi-
at mētio: dicta. l. ſiquis in ꝑncipio teſtamēti. Et pro glo.
vident facere tex. ꝓrime allegati de cōſue. c. i. de elec. qꝛ
ſepe. lib. vi. Et qđ no. docto. ⁊ glo. in. c. i. de fil. preſby. in
vi. ⁊ in. c. cū aliquibus. de repu. in. vi. In cōtrariū faciūt
no. xviij. di. qñ quidē. ⁊ qđ no. Jo. an. in. c. ſicut ait. de
hereti. ⁊ de magiſtra. ſup ſpecula. ⁊ de ꝯceſ. ꝑben. c. i. vñ
ego in hoc ita dicerē: aut ſtatutū querit tolli ab ipo qui
habet auctē ipſū auferēdi ⁊ ipſū cōdendi. Aut a ſupiore
reſcribēte: ꝑmo cāu aut ſtatutū expſſe reuocāt: ⁊ tūc aut
iurauerūt ſimplr obſeruare ſtatutū: ⁊ ſtatutuꝫ cōtinebat
ſolū intereſſe reuocantiū: ⁊ tunc reuocādo ſtatutū in ꝯſe
quentiā ⁊ iuramētū: ⁊ hoc ſiue iuraſſent ſimplr obſerua
re ſtatutū: uel ſtatutū ⁊ ꝯtēta in ſtatuto: uel ſtatutū nō re
uocare: qꝛ ſemꝑ ineſt ꝯditio: niſi ipſi in quoꝝ fauorē ſta
tutū eſt cōfectū tacite uel expreſſe illud remittāt: ut. d. c.
quēadmodū. de iureiur. Et in hac remiſſiōe ē opus clau
ſula derogatoria: qꝛ ſtatim ꝙ reuocāt ⁊ remittūt ꝓpriū
intereſſe: ⁊ ſic iuramentū clauſulā derogatoriā ꝓducēs.
Si aūt cōtinet intereſſe alioꝝ: tunc ſiliter ꝙ ſi illi cōſenti
unt tollit ſtatutuꝫ ſine alia clauſula derogatoria: qꝛ illa
nō tollit niſi de ipſa fiat mentio: dicta. l. ſiquis in princi
pio teſtamēti: imo forte nō poſſent reuocare: qꝛ pro int-
eſſe tertij potuerūt iurādo ſibiipſis legē imponere a qua
nō liceret recedere: ⁊ hoc qñ nō ſubeſſet cauſa niſi nuda
voluntas reuocādi. ſed ſi ſubeſſet cā per quā poſſent illi
quoꝝ intereſſe eſt ꝑiudicare: ut dñs uel plures ciuitates
ſubditis ꝑiudicant. l. item ſi verberatū. §. item ſi forte. de
rei vendi. l. vēditor. §. ſi cōſtat. cōi. predio. tunc credo ꝙ
poſſent tale ſtatutū tollere cuꝫ clauſula derogatoria. qđ
eſt verū etiam ſi inter ſubditos trāſiuiſſet in cōtractuꝫ: ꝑ
iura ꝓrime allegata. ſecus ſi nō eſſent ſubditi: qꝛ nō poſ
ſent ſtatutū reuocare. ſed ſi iuraſſent ſimplr ſeruare ꝯten
ta in ſtatuto de ipſo nō habita mētione: tunc reuocatio

valeret ſtatuti nō habita mentiōe de iuramēto in hꝰ non
ſe aſtrinxerūt ad ſtatutū reuocandū ut. ſ. dixi. Si vo ſu-
periores querūt reuocare ſtatuta inferioꝝ: tunc aut re-
ſcribendo in lr̄is ad beneficia uel ꝑuilegia: ⁊ tunc nō cē
ſent reuocare ſtatuta iurata: niſi de ipſis habita mētio-
ne: dicto. c. cōſtitutus. de reſcrip. ⁊. c. i. de fi. preſby. in. vi.
Sed ſi ſupior ius cōe cōdendo: tunc pōt etiam ſine clau
ſula derogatoria: uel iuramēto nō habita mentōe: ut in
c. i. de cōſti. li. vi. vbi ſufficit ꝙ de ſtatutis fiat mētio ad
ipſa tollēda abſqꝫ eo ꝙ de forma validāte ſtatutum fiat
mentio. Sic intelligo iſtā māꝫ quicqd ſcribāt alij. Ant.

Tem ſolus papa ordinādo ſcien
ter excōicatū: ipſe videt ab
ſoluere: ut in cle. ſi ſūmus. de ſen. ex. qđ
nō eſt in alijs: qꝛ in abſolutōe ab excōi
catiōe requirit certa ſolēnitas: de ſent.
excō. c. cū deſideres. no. eo. ti. c. fin autē
cui ſolēnitati papa aſtrictus nō eſt. Indubio tñ ille qui
ordinat: ſeu cū quo ꝑlatus cōicat ꝑſumit nō excōicatus
nec defectiu⁹: ut in. c. illud. de cle. excō. mi. ⁊ de ꝑui. cum
olim. Itē ſolus papa ul romanus pplus cū ad magiſtra
tū ꝓmouet inhabilē: videt cum eo diſpenſare qñ cōcur
runt publica vtilitas cōis error: ⁊ ſi papa ſciuiſſet ſecum
diſpēſaſſet: ut eſt tex. in. l. barbarius. de offic. ꝑto. ⁊ ibi ꝑ
Bar. lꝫ qñ nō cōcurrerent talia papa diſponēdo cum in
habili nō videt diſpenſare: ut in. c. veniēs. de fil. preſby.
⁊ hoc qñ inhabilitatē ignorauit: ſed ſi ſciēter cū inhabi-
li diſpoſuiſſet: tunc ſi eſſet clauſula ꝙ nō poſſet abſoluti
onē impetrare ⁊ inhabilis eſt ꝓhibitus impetrare abſo
lutionē: vel ſi eſt clauſula derogatoria ꝙ alit nō teneat
abſolutio: tunc non videt ſecū diſpenſare etiā ſi facit ex
certa ſcīa ſi nō apponit clauſulā nō obſtāte. ar. l. ſi quis
in ꝑncipio teſtamēti. de leg. iij. ⁊ hoc ē de mente bar. in
tractatu ad repmendū. in verbo non obſtante. De iure
aūt ciuili ſūt multi caſus in quib⁹ ē quis ꝓhibitus ipe-
trare: ut ſpurij qui ſunt ꝓhibiti ipetrare legitimā: vt in
auc. quibus mo. natu. effi. ſui. §. fi. ⁊ hoc de iure ciuili:
⁊ ideo iperator legitimādo ſpuriū ex certa ſcīa non va-
leret ipetratio ſine clauſula nō obſtāte. Sed hoc nō hē-
ret locū in papa qui nō ē obligatus illis legib⁹ ꝓlatis a
ceſare ipo iferiore. l. nā magiſtratus. ff. de arbi. ⁊ de ma
io. ⁊ obe. c. cū iferior. ſed eēt idē qđ in nō ꝓhibito impe
trare. Itē eſt ꝓhibita impetratio in caſu. l. i. C. de peti.
bo. ſubla. ⁊ in. l. i. C. de theſau. li. x. ⁊ hec de iure ciuili. ⁊
generalis approbatio de qua. x. di. ſiue adiutoriū nō ſe
extendit vt papa videat ſe ſubmittere: qꝛ legibus poſiti
uis ꝑnceps ſubiect⁹ nō eſt: vt. l. ꝑnceps legibus. ff. de le-
gi. ſed ſi ſubeſt inhabilitas ſꝫ nō ē ꝓhibitus ipetrare: vt
nō ē ibi clauſola derogatoria tūc ſi ē ſaltem cľa ex certa
ſcīa papa videt cū inhabili: ſꝫ inferiores nō vident di-
ſpenſaſſe: ſed oportet recurrere ad nota. in. c. veniēs. de
fi. ꝑſby. ut ponderent q̄litates actuū vtrū ſint ſolū in pa
ti aut in agere ꝓut ibi notat ſi vo nō ē ibi cľa ex certa ſci
entia tūc ſi in vbis diſpoſitiuis ꝑncipis fit mentio de i-
habilitate: vt qꝛ dicat tibi illegitimo uel minori vel in-
habili ꝯferimus tale bñficiū: tūc videt ſecū tacite diſpē-
ſaſſe. ar. l. item vulpianus. de excu. tuto. ita pōt intelligi
glo. in. c. ſtatutū. in vbo lr̄arū. de reſcript. li. vi. ſec⁹ ſi de
inhabilitate fieret mentio ſolū in verbis narratiuis ſup
plicantis ⁊ non in certa ꝑncipis ſcīa: qꝛ ad eā ꝓbanduꝫ
requirit ꝙ de ea fiat in litteris mētio: ut in cle. ⁊ ſi ꝑnci
palis. de reſcript. in glo. fi. nec pōt ꝓbari ꝑ teſtes: lꝫ dñi
de rota dixerint ꝯ: ut no. in. c. i. ꝑ quos fiet inueſtitura: ⁊
ideo ſi ꝓductus fuiſſet pape infans cui ꝯtuliſſet bñfici
um: nō tñ de infanti etate fieret mētio in lr̄is: nec eſſet
cľa ex certa ſcīa papa nō videt ſecū diſpenſaſſe. ⁊ hec ve
ra in papa etiā ſi nō ꝓbetur de alia cauſe cognitiōe dū

modo ſit cl'a ex certa ſcia: vel ſit fcã mentõ de inhabilitate
in vbis diſpoſitiuis principis: ꝫ ſecus eſſet in alijs infe-
rioribus: ut no. de fil. preſ. c. veniẽs. Itẽ ſolus papa ſcri
bendo vniuerſitati tãꝗ vniuerſitati q̃ approbatiõe indi
get illã videt᷑ approbare ſcribẽdo ex certa ſcia: ut in cle.
attẽdentes. de ſta. mona. ⁊ de elec. c. indẽnitatibus. §. fi.
Quidã tñ dicũt ꝙ hec iura ꝓbant cõtra ꝯiuncta cle. ſan-
cimus. de ſen. excõ. in. ij. rñſo. Dicas ꝙ ſi papa ſcribit ex
certa ſcia tũc videt᷑ approbare. ſic debet intelligi qd̃ ſcri
bit Inno. in. c. cũ ab eccleſiaꝝ p̃latis. de offi. oꝛ. Et ſi ſcri-
bit aliq̃bus nõ ut vniuerſitati: ut cũ dicit ſcolaribus bo-
nonieñ. videt᷑ approbare illos ut ꝯſtituãt vniuerſitatẽ
ut no. in. d. c. indẽnitatibus. §. pe. de elec. li. vj. ⁊ in cle. at
tẽdentes. ⁊ ſcribit Inno. in. d. c. cũ eccleſiaꝝ. §. fi. Itẽ ſo-
lus reuocat facta p̃deceſſoris: ut in. c. j. de ſequeſ. Nõ po
teſt tñ ipſe etiã cũ ꝯcilio reuocare p̃uilegia eccleſie roma
ne: ut no. in. c. felicis. de pe. li. vj. Item ſolus ſubditis ſu-
is deportatis cõcedit remeatũ: ſicut etiã in ſubditos ſu-
os impatoꝛ. l. relegati. ff. de pe. Itẽ ſolus indelegabilia
delegat. l. j. ff. qui pro ſua iuriſdi. Item reſcindit iudica
ta etiã que trãſiuerũt in rem iudi. ⁊ corã p̃ncipe attẽdit᷑
veritas magis q̃ꝫ iudicioꝝ rigoꝛ. l. j. in fi. ff. de q̃ſti. in. §.
ſin aũt. Papa etiã ſolus remouet appellationẽ. l. fi. C. d̃
ſen. ⁊ interlo. om. iu. Peruertit etiã iudicioꝝ oꝛdinẽ: ut
in. c. in cauſis. de re iudi. Itẽ ius alterius q̃ñq; tollit: ut
no. in. c. que in eccleſiaꝝ. de conſti. ⁊ in. l. quero. ff. de na
ta. reſti. Itẽ iudex eſt in cauſa ꝓpꝛia. xxi. di. nunc aũt. ff.
de his que in teſ. delẽ. l. ꝓxime. ⁊. ff. de iuriſdi. om. iud.
l. eſt receptũ. Credo tñ ꝙ idem ſit in quolibꝫ ſupioꝛẽ nõ
recognoſcente. Itẽ ſe inferiori ſubmittit. ij. q. iiij. nos in
cõpetẽter. Itẽ ſolus de plenitudine ptãtis ſupplet actus
nullos. de re iudi. cle. paſtoꝛalis. Itẽ facit ſolus tabellio
nes: de fi. inſtru. cum. p. tabellio. Comites palatinos cũ
ſili ptãte creando: ſicut ego ſum ⁊ filij mei. l. j. de cura. fu
ri. in glo. Item cõtra ius cõe ſolus vtit᷑ clauſula deroga
toꝛia. ff. de offi. pcõ. l. nec quicq̃ꝫ. §. fi. Item ſolus veniã
etatis cõcedit. l. j. C. de his qui ve. eta. impe. ⁊. l. ij. Et no.
qꝛ dico veniã etatis cõcedit: ſed an diſpẽſet cum minoꝛe
ut ꝓmoueat᷑ ad oꝛdines uel bñficiũ infra dicã. Item ſo
lus ꝑmittit infantes emãcipari. l. iubemus. C. de eman.
libe. Itẽ quicq̃d ſibi placet legis habet vigoꝛẽ. l. j. ff. de
cõſti. p̃nci. Itẽ vbi eſt p̃nceps eſt oĩs ſolẽnitas. l. oĩm. C.
de teſta. Itẽ vbi p̃nceps ibi nõ põt dici dolus uel fraus
cõmitti. l. ꝓbatoꝛias. C. de diuer. off. li. xj. Et plĩma iſto
rũ cõpetũt etiã ceſari inter ꝓpꝛios ſubditos: ſicut ⁊ pape
in ſubditos ſuos. Itẽ ſolus vocat᷑ ſũmus ſacerdos. xxij.
di. ſacroſancta. Item ſolus habet oẽm dignitatẽ ⁊ oẽm
ptãtẽ quã habuerũt oẽs patriarche: ut dicit btũs Bern
hardus de cõſideratiõe ad Eugeniũ. Itẽ ſolus tenet lo-
cũ p̃ncipis apl'oꝝ. xii. q. j. c. vidẽtes. Itẽ ſolus maioꝛẽ ha
bet auctem q̃ꝫ ſancti. xx. di. c. j. ⁊. c. de libellis. Item quẽ
papa cõfirmat nemo infirmat. x. di. c. fi. Nota qꝛ dico
ꝙ ꝯfirmationẽ factã a papa illã nullus infirmat: poſſẽt
tñ remoueri ab epiſcopis ꝓpter ſupeminentes exceſſus
j. q. j. filiũ veſtrũ. Itẽ ſolũ ſue leges ab oĩbus ſunt ſeruã-
de: qꝛ leges pape cenſent᷑ leges beati Petri. xi. di. palã.
⁊ vbi papa ibi vl'is ſynodus. xix. di. anaſtaſius. xxvij. di.
nec licuit. Itẽ qꝛ vbi ẽ papa ibi ẽ cõis patria. de dilat. c.
expoſuit. per Inno. Item iſta pape reſeruata nemo ali⁹
põt. iij. di. §. poꝛro. xvij. di. huic ſedi. Itẽ ſolus cenſet᷑ ha
bere oĩa iura in ſcrinio pectoꝛis. xxij. di. p̃terea. Item ſo
lus diſpẽſat ut cõſtitutus in ſacris in ſubdiaconatu vxo
ret᷑. xxxij. di. de illo. Itẽ ſolus cõmittit ſpũalia mero lai
co: de iudi. c. decernimus. xcvj. di. c. bene quidẽ. lxiij. di.
adrianus. Et iõ rex Anglie ⁊ vngarie ꝯferũt p̃bendas in
regnis ſuis: ⁊ impatoꝛes aliq̃ñ habuerũt priuilegiũ ut
eius oꝛatoꝛes vocẽ haberẽt in electõe pape: dicto. c. adri

anus. hec tñ intelligo niſi talia ſpũalia dependerẽt ab oꝛ
dine: ut cõficere coꝛpus xp̃i: oꝛdinare ad ſacros aliquẽ:
qd̃ eſt oꝛdis ep̃alis: talia nõ cõmittit laico: ut plene ſcri
pſi in. c. q̃ꝫto. de cõſue. ⁊. s̃. in hoc opere. Itẽ cenſet᷑ reſti-
tuere ad famã: eoipſo ꝙ ꝓmouet infamẽ. xliiij. di. cũ an
tẽ. qd̃ intellige ut. s̃. dixi an ſciẽter diſponẽdo cũ inhabi
li videt᷑ diſpẽſare. Item papa ſolus renũciat in manib⁹
dei. i. in manibus ꝓpꝛijs: qꝛ eſt vicari⁹ ihũ xp̃i: de renũ.
c. j. li. vj. qd̃ intellige ut dixi in q̃õne: an papatus perdat᷑
renũciatiõe. ⁊ not. lxxix. di. ſiquis. Item ſolus habet ple
nitudinẽ ptãtis a ſolo deo: ⁊ põt clericos nõ in ſacris cõ
ſtitutos ꝓhibere ne matrimoniũ cõtrahãt. lxxxij. di. ꝓ-
poſuiſti. Itẽ ſolus papa eſt ep̃us exemptoꝝ. xciij. di. nul
la. Item ſolus deponit imperatoꝛẽ. de re iudi. c. ad apo-
ſtolice. qd̃ intellige ut dixi. s̃. ſ. cauſa hereſis ſubſiſtente
uel ſili. Et idẽ dicũt aliqui de alijs regibus. xv. q. vj. ali-
us. ſed hoc intelligo in cauſa hereſis al's nõ: niſi ſit rex tẽ
poꝛalit᷑ pape ſubditus: qꝛ tunc pro graui crimine poſſet
eum deponere: dicto. c. alius. vbi papa nõ depoſuit ſed
deponẽtibus aſſenſũ prebet. Item ſolus papa diſpẽſat
cũ bigamo ut ꝓmoueat᷑ ad oꝛdĩes uel beneficia. xxxiiij
di. lectoꝛ. ⁊ ſolus ꝓmouet inſufficiẽtes: ut filios p̃ſbyte
roꝝ ⁊ ſpurios: ut in. c. j. de fil. preſ. ⁊ de his ſpurijs dicã
infra. Et minoꝛes. xxx. annis ad ep̃atus: ex᷑ de elect. c. cũ
nobis olim. Item ꝓmouet ad ep̃atus illos qui nõ ſunt
in ſacris oꝛdinibus cõſtituti: de elec. dudũ. el. j. in fi. de
eta. ⁊ quali. a multis. qꝛ ad eũ ſolũ pertinet qui põt de
ep̃atibus iudicare. xviij. di. a multis. in fi. lvj. di. cenoma
tenſem. ⁊ iſtud eſt tenendũ: qꝛ poſtulãdus ad ep̃atũ ſem
per poſtulandus eſt a papa: ut no. doct. in dicto. c. fi. de
poſtu. p̃la. no. in dicto. c. a multis. ⁊ iſtud eſt tenendum
q̃cquid ſentiat ſpec. in ti. de leg. iij. §. nũc de ep̃is. v̄. liij. ⁊
in ti. de leg. §. nunc oſtendendũ. v̄. xiij. Item ſolus diſpẽ
ſat in etate ad dignitatẽ ep̃alẽ: que ẽ. xxx. annoꝝ de elec.
cum in cũctis. eſt in dignitate abbatiali que debet eẽ. xx
v. annoꝝ: ut no. Io. an. in. c. idẽtitatibus. de elec. li. vj. nõ
diſpenſat alius a papa: de eta. ⁊ quali. c. j. li. vj. ⁊ idem in
abbatiſſa ut nõ diſpẽſet in etate niſi papa: ut dicto. c. idẽ
titatibus. cõiuncta dicta decre. vnica. de eta. ⁊ quali. li.
vj. Item diſpẽſat ſolus in dignitatibus uel pſonatibus
habẽtib⁹ curã aĩaꝝ annexã: ut in. c. j. de eta. ⁊ quali. li. vj.
de elec. cũ in cũctis. §. inferioꝛa. vbi ꝓbat᷑ ꝙ req̃rit᷑ etas
xxv. annoꝝ: ⁊ iſtud eſt verũ quicq̃d dicat ſpe. in. d. §. nũc
oſtendendũ. v̄. xiij. ⁊ in. §. nũc de ep̃oꝝ. v̄. viij. ⁊ ita tenẽt
moderni in dictis iuribus: ⁊ in. c. cũ dilecti. de elect. vbi
ꝓbatur. In alijs aũt dignitatibus uel pſonatibus curã
aĩaꝝ annexã nõ hñtibus cũ eo qui cõpleuerit. xx. annũ
põt ep̃us diſpẽſare: ſꝫ cũ eo qui nõ tranſcẽdit annũ. xx.
nõ põt cum his niſi papa: ut hec ꝓbant᷑ in. d. c. j. de eta. ⁊
qua. li. vj. ⁊ idẽ in eccleſia pꝛochiali: ut de elec. c. licet canõ
li. vj. Et iſtud eſt hodie tenendũ quicq̃d dixerit Hoſtiẽ.
qui tenuit ꝙ in etate ad curata poſſit ep̃us diſpẽſare. et
idem Archi. qui dixit ꝙ pro vtilitate uel fauoꝛe eccleſie
poſſit ep̃s diſpẽſare: ſꝫ nõ fauoꝛe perſone. Ego autẽ nõ
diſcedo ab his que dixi ꝙ nullo mõ poſſit diſpẽſare: et
tenet glo. in dicto. c. cũ in cunctis. ⁊. c. cũ dilecti. de elect.
in ſimplicibus beneficijs nõ habẽtibus dignitatẽ ul' cu
ram aĩaꝝ annexã in etate que eſt. xx. annoꝝ: ut not. Io.
an. in. c. ſed tpe. de reg. iu. li. vj. ep̃us põt diſpẽſare: quia
cũ pꝛohibitũ ſit ſolũ in curatis uel dignitatibus: ⁊ in. c.
vnico p̃dicto. de eta. ⁊ qua. li. vj. In alijs videt᷑ ꝑmiſſũ
ut in dicto. c. vnico. dũmodo in canonicis eccleſie cathe
dralis ſit etas. xiiij. annoꝝ: de quo in. c. ex eo. de elect. li.
vj. ⁊ in cle. ut hi qui. de eta. ⁊ qua. In alijs ſimplicib⁹ nõ
habẽtibus annexũ oꝛdinẽ ſufficit etas. vij. annoꝝ. reſpe
ctu aũt oꝛdinis ⁊ ꝙ ante etatẽ in oꝛdine requiſitã mioꝛ
oꝛdinet illũ: igit᷑ hoc nõ põt ep̃us diſpenſare. Io. an. in

cle.gnālem.de eta.⁊ qua. ſed in beneficio habente anne
xum illū ordinē bene poſſet ep̄us diſpenſare ex cā legiti
ma ⁊ neceſſaria. Item ſolus citat per gnāles citationes:
uel ſpāles que fiant de aliquo abſente: ponēdo citatōeſ
in audiētia ꝯtradictaꝝ ⁊ ī palacio pape ⁊ in valuis eccle
ſie p̄ncipalis illius loci in quo papa reſidet: uel illi citāt
quibus hoc ſpāliter ⁊ ex certa ſcia pape ꝯmittit: ut ē tex.
⁊ no.in cle.j.de iudi. Item ſolū inter ſibi ſubditos ⁊ p̄n/
ceps inter ſuos cōmittūt cām appellatione remota.ff.q̄.
ap.nō licet.l.j.in fi.adeo ut etiā delegatus pape nō poſ/
ſit cōmittere appellatiōe remota: ut de offi.dele.c.ſuper
queſtionū.§.j. Item ſolus ſuperiorē nō habet in mūdo
niſi deū: de elec.licet.in fi.⁊ iō ab eo cū nō habeat ſupio/
rē nō appellat̄: ſed a legato ſic: ut de re iudi.c.cū cauſa q̄.
Item lꝫ doli capaces ⁊ maiores.xiiij.annis poſſint voto
⁊ religioni obligari: tn̄ in inſulis ut ibi eſt vita ſanctiſſi/
ma determinat tēpus ut annis.xviij. ante vero obligari
voto nō poſſunt: ut in.c.quia in inſulis.de regula. Item
ſolus approbat cōtractus nullos: ut in.c.j.de trāſac. ⁊ iu
dicia nulla reddit aliqua.iij.q.vj.hoc quippe. Et ratō in
beneficialibus frequēter apponit̄ iſta clauſula: ſupplen
tes defectū ſiquis eſt de plenitudine ptātis.de elec.c.illā
qꝛ per iſtam pōt ſupra ius diſpēſare: ut de cōceſ.p̄ben.c.
ꝓpoſuit.de cogna.ſpi.c.j.dicit tn̄ ſpec.in ti.de leg.§.nūc
oſtendendū.v.xxviij.ꝙ per iſtā clauſulā videt̄ diſpenſa
tū ſi aliquis eſt defectus iuriſ ⁊ circa iuris ſolēnitatē nō
circa perſonā ſupplicantis: ut ſi forte fuit excōicatus uel
illegitimus: uel alium nālem defectū patiebat̄: ⁊ pōt eē
ratio: lꝫ ſpecu.nō alleget: qꝛ iura poſitiua cenſent̄ habere
in ſcrinio ſui pectoris: ⁊ illa igit̄ tollere cēlet̄ ſed defect⁹
perſonaꝝ ⁊ ea que ſunt facti ſciuiſſe nō p̄ſumunt̄.l.fi.ff.
pro ſocio. Et ideo ſuper iſtis nō cenſetur diſpenſare. Itē
ſi dicet̄ ſimpl'r ſupplētes defectū ſiquis circa ſolēnia fu/
it ⁊ nō diceret de plenitudine ptātis: parum tunc opera
ret̄: niſi defectus fuiſſent expreſſi.l.ſed ⁊ ſiquis:§. queſi/
tum ſiquis cautio.⁊ de offi.deleg.ex parte. Tu etiā di/
cas ꝙ per iſtā clauſulā nō fit approbatio ī nō ſubiectos
ut de re iudi.cle.paſtoralis.⁊ ideo lꝫ ꝓceſſus pape ul' p̄n
cipis non ſubiaceat ſolēnitati uel ordini iuris poſitiui:
iſtud eſt verū qn̄ diſponit inter ſubiectos: nō inter non
ſubiectos. Item talis ſuppletio habet locū quo ad effe/
ctus iure poſitiuo inductos uel ordines: nō quo ad effe/
ctus nāles: uel a iure nāli inductos.⁊ ideo papa in bōis
patrimonialibus cleri nō pōt ſentētiare uel ſtatuere ip/
ſo nō vocato: ⁊ ideo demū ꝓpriā clici ul' quorūdā prio/
chiaꝝ nō potuit papa motu ꝓprio declarare publicā il/
lis nō vocatꝭ: De quo fuit magna queſtio Florētie pro
hoſpitale de veſpucijs. Item per hoc nō poſſet validare
ſniam nullā ex defectu citatꝭ: qꝛ citatio tanq̄ defenſio ē
de iure nāli: ut dicta cle.ſepe.⁊ per Inno.de cōſti.c.que
in eccleſiaꝝ.⁊ per hoc pꝫ ꝙ actū nullū ex defectu ptātis
papa hunc defectū ſupplere nō cenſet̄: ut nota.in dicta
cle.paſtoralis. Item ſolus ſupplet defectus regios: ut in
c.cū inter vniuerſas.de elec.in fi.⁊ vacāte imperio defe/
ctū imperatoris: de fo.cōpe.licet ex ſuſcepto.⁊ iſta lꝫ ſic
aſſeuerent̄ per ſpec.in ti.de leg.§.nunc oſtēdendū.v.xix
Ego nō credo ꝙ ſint vera: ⁊ p̄mo non obſtat.c. inter vni
uerſas.qꝛ ſupplet defectū regis Apulie ſibi ſubdite: uel
loquit̄ in mera materia ſpectāte ad pontificem: ſicut eſt
ꝙ regius requirat̄ aſſenſus in electiōe archiepi: ⁊.c.licꝫ
ex ſuſcepto.de for.cōpe.nō dicit illud: ad qō cōiter alle/
gat̄ ꝙ vacante imperio papa ſuccedat in illo iure: ut ibi
plene ſcripſi. Fateor tn̄ ꝙ ſi vacaret imperiū ⁊ laicus nō
poſſet adire iudicē ⁊ laicus opprimeret̄ in ſua iuſticia:
ꝙ tunc poſſet adiri papa: ita dico in dicto.c.licꝫ.⁊ ita in
telligo dictū tex.⁊ cle.paſtoralis.de re iudi.nec illud re/
perit̄ iure cautū ꝙ vacāte imperio papa ſuccedat in iu/
re imperij: qꝛ ſequeret̄ ꝙ papa poſſet tunc dare vicaria
tus terrarū imperij ⁊ infeudare terras imperij qō nō cre
do: ⁊ text.in cle.nō dicit ꝙ ſuccedat in iure imperij: ſꝫ in
quadā poteſtate quam habet imperio vacante. Reges
enim pro ſecularibus ſubſunt potius imperatori q̄ pa/
pe niſi rex Apulee: ⁊ ideo potius adiri debet imperator
q̄ papa: Et ideo diebus meis imperator cōſenſit priua/
tioni regis Dacie ⁊ ſubſtituit quendā ducē bauarie: de
quo dixi ſupra in.v.dicunt autē quidā ꝙ regalis digni
tas. Item dicit Spe.in ti.de lega.§.nunc oſtēdendū.v.
xxij.ꝙ abbas uel prior exemptus renūciat ſolum in ma
nibus pape ⁊ nō alterius.per.c.dilecti.de renūcia. Dicit
ad ſcdm̄ Hoſt.ꝙ transferri uel cōfirmari poteſt auctori/
tate legati de latere per.c.cum venerabilis.de conſue. ⁊
ita vult Inno. Hoſti.tn̄ cōtra ꝙ nec trāſferri pōt ſine au
ctoritate pape: allegat.c.qō tranſlatione.de offi.dele.qꝛ
regulare eſt ꝙ nullus pōt renūciare niſi in manibus pro
prij prelati: ut de renūcia.āmonet.cum ſuis cōcordanti/
is. Reſpōdet ad.c.cum venerabilis.de cōſue. qꝛ cum di
cit qui noſtras in illis partibus tunc gerebat viceſ: vide
tur ꝙ ſpecialiter fuerat ſibi demandatū.dicit tn̄ ꝙ curia
tenet ꝙ tali monaſterio legatus ꝓuidere nō poteſt pre/
ſertim diuiti ⁊ ſolēni monaſterio: ⁊ lꝫ aliud ſit ꝓuidere:
⁊ aliud cōfirmare: cum curia moleſte fert eū in tali mo
naſterio cōfirmet. Tu dicas prout hodie determinatū
eſt in.c.ſi abbates.de elec.li.vj. nam per illā decretalem
doc.volunt ꝙ legatus de latere poſſit abbatū ⁊ exēpto/
rum renūciationē recipere electionē in ipſis cōfirmare:
⁊ etiam ipſas eccleſias cōferre: qō tn̄ eſt verū niſi papa
ſpecialiter illas reſeruaſſet: ut in.c.ij. de preben. lib.vj.
Item ſolus papa diſpēſat cum ſimoniaco in ordine uel
dignitate: ut in.c.ſi alicuius.de elec. ut ſi dederit pecuni
am ut ordinaret̄ uel dignitatē cōſequeret̄: uel ſciuit ꝙ
alius daret ⁊ nō cōtradixit: uel ſi ſciuit poſtea ⁊ ratū ha
buit. Tu autē latius diſtingue ut volunt docto.in dicto
c.ſi alicuius.de elec.facias tria membra. Sed qn̄q3 quiſ
eſt adeptus ſimoniace ordinem. Qn̄q3 eccleſiā curatam
prelaturā uel dignitatē. Qn̄q3 ſimplex beneficiū. Prio
caſum quādo adeptus eſt ordinē ſimoniace: aut ſciēter
uel eo cōſentiente uel poſtea ratum habente: uel ipō pe
cuniā dante: quibus caſibus nō ſolum perdit executio/
nem ordinis ſic ſuſcepti ſed etiam aliorū: ⁊ per ꝯſequēs
ab adminiſtratiōe temporalium remouet̄.j.q.j.quibuſdā
de ſimo.c.tanta.⁊.lxxxj.di.eos.⁊ his caſibus nullus niſi
papa diſpenſat.j.q.j.reperiunt̄.⁊ de ſimo.c.nobis.quia
epi in criminibus nō diſpenſant: niſi in adulterio ⁊ mi/
noribus adulterio: de iudi.ac ſi clerici.ſed ſimonia eſt ḡ
uius crimen adulterio: ut de ſimo.licet hely.⁊.c.ſeq.ſo/
lus ergo papa diſpenſat.licꝫ quidā dixerint ꝙ hoc caſu
nec papa poteſt diſpenſare qō nō eſt verum. Aut ipō or
dinato ignorante nec poſtea ratū habente: ⁊ tunc q̄uis
in ordinibus ſimoniace ſuſceptis poſſit ex diſpenſatiōe
remoueri.j.q.v.preſentiū.de ſi.c.de ſimoniace.⁊ in alijs
ordinibus nō ſimoniace acquiſitis remaneat ſine diſpē
ſatione veros ordines nō poterit ſine diſpenſatiōe reci/
pere ſi in ordīe ſimoniace recepto nō diſpēſetur: in quo
etiam diſpenſat ſolus papa quādo delictum eſt manife
ſtum.ſed ſi occultū poterit epiſcopus diſpenſare.j.q.v.p̄
ſentiū.de ſimo.ex tue.⁊.c.de ſimoniace. Secūdo cāu qn̄
quis eſt adeptus ſimoniace dignitatē uel prelaturā aut
beneficiū nō ſimplex: ⁊ tunc aut cōſentiente uel ſciente
tacite uel expreſſe: uel eo ratum habēte uel pecuniā dā
te: ⁊ tunc ſi ſponte renūciat nōdum accuſatus: uel nō ex
timore reprobationū: tunc poteſt ep̄us diſpenſare ut in
illa eccleſia obtineat beneficiū ⁊ in alijs ſuſceptis mini/
ſtret.ſed ſi in eadem eccleſia habet beneficium in qua ſi
moniace voluit nanciſci dignitatē: tunc diſpenſabit̄ ut

in minoribus ordinibus miniſtret: nõ tamẽ ad maiores
aſcendat. j. q. v. c. j. Sed ipſã ſimoniace adeptã dignitatẽ
nullo mõ miniſtrabit: ⁊ ſic magis punit̃ remanẽs in ec/
cleſia in qua ſimoniã cõmiſit: ꝙ̃ ſi ad aliã trãſeat. Si au
tem fuit ſimonia cõmiſſa eo ignorante: tunc ſi fuit facta
ab inimicis ꝓpter hoc ꝓmotionẽ impedire intẽdenti/
bus ⁊ non nocet ſibi: de ſimo. c. nobis. Aut ab amicis: et
tunc ſi expectat ſniam in tota iſta vocatiõe eccleſiã talez
uel dignitatẽ habere nõ poterit: nec hoc cãu poterit epi
ſcopus diſpẽſare hac vice: ut dicto. c. ſi alicuius. de elec.
qḋ intelligit Hug. niſi vtilitas uel neceſſitas eccleſie id
requirẽt: ⁊ j. q. vij. niſi rigor. in alia aũt vacat poſſet eṗs
diſpenſare: ut dicto. c. ſi alicuius a cõtrario ſenſu ibi: ea
in re. Si aũt libere renũciaret: tunc glo. in dicto. c. ſi alic⁹
dicit ꝙ tunc poterit eṗs diſpẽſare: adeo ꝙ intelligit Ho
ſti. pro neceſſitate uel vtilitate eccleſie: nõ aũt ꝓpter me/
rita perſone: niſi de ur media perſona per quaz purget̃
vitiũ. j. q. vij. c. ⁊ ſi ita. Tertio caſu qñ adeptus eſt q̇s ſim
plex beneficiũ: tũc ſi eo ignorãte nõ tamẽ libere renũcia
uit ſed remotus eſt ꝓpter hoc: tunc nõ poterit ſecum pri
ma vice eṗus diſpenſare: ut dicto. c. ſi alicuius. Si eo au
tẽ ſciente: tunc eṗus non diſpenſat niſi ſuadente eccleſie
neceſſitate uel vtilitate: ut dicto. c. ſi alicuius. In omni/
bus autẽ caſibus quibus dictũ eſt eṗum poſſe diſpenſa
re. dic verũ niſi ſecum ſimonia cõmiſſa fuiſſet: ut not. j.
q. v. p̃ſentiũ. q⁊ tunc nõ poſſet diſpenſare ſ⁊ tñ ſolus pa/
pa: q⁊ ſimoniã cõmittendo reddidit ſe indignũ faculta/
te diſpenſandi: de cle. cõiug. c. diuerſis fallacijs. excludi
tur enĩ omne pactũ ⁊ ſpes expreſſa: de offi. dele. ex parte
el. j. Et dubitat̃ ſi ſimonia eſt cõmiſſa circa officia mor/
tuoꝝ: benedictiões nubentiũ: ſepulturas: criſma: ⁊ alias
vnctiones ſacroꝝ vaſoꝝ ⁊ veſtimentorũ benedictiones:
quis põt in talibus diſpẽſare. Dicunt doc. ut refert ſpe.
in ti. de lega. §. nũc oſtendendũ. v̇. xxiij. in. v̇. ſed nũquid
diſpenſet eṗus. ibi cõcludit ꝙ eṗi poſſunt in his diſpen
ſare per regulã. c. nuper. de ſen. excõ. que eſt ꝙ a ſniã ca/
nonis abſoluit eṗus: niſi qñ papa ſibi expreſſe reſerua/
ſet: ⁊ nõ reſeruãdo ſibi expreſſe videt̃ alijs cõceſſiſſe fa/
cultatẽ relaxandi. Quis aũt diſpenſet cuz monacho p ſi/
moniã recepto: dic ut notat̃ in. c. veniẽs. ⁊. c. de regulari
bus. de ſimo. vbi colligit̃ ꝙ cum his põt eṗus diſpenſa
re cũ ordinato aũt ſimoniaco prelato dicenduz eſt ꝙ ca/
ret executione donec per eum fuerit per papã diſpenſa/
tũ: de quo dic ut no. j. q. j. c. ſiquis a ſimoniacis. Si ẽ du
biũ: an iuramẽtũ ſit licitũ uel illicitũ ſol⁹ papa declarat:
ḋ cle. nõ reſi. ad audientiã: de elec. venerabilẽ. §. pe. ⁊ de
iureiur. c. verũ. Et an papa põt a iuramẽto abſoluẽ: dixi
ṡ. in hoc opere in hac q̇õne: ⁊ qñ dicat̃ illicitũ iuramen/
tũ: ⁊ quot modis ita ꝙ poſſit iurãs contrauenire ꝓpria
auctẽ: dixi de iureiur. cum cõtingat: ⁊ ibi etiam dixi qñ
intelligit̃ excepta a iuramẽto auctoritas ſuꝑioris ita ꝙ
ſuperior poſſit abſoluere uel nõ: ⁊ ibi dico de eṗis ⁊ pa/
pa ⁊ ſm in his locis ſumpta: intellige qḋ no. ſpe. in ti. de
lega. §. nunc oſtendendũ. v̇. xxiiij. dico etiã in dicto. c. cũ
cõtingat. de iuramento vi uel metu extorto: an valeat uł
ſit licituz illud relaxare ibi vide. Ipſe etiam ſolus excõi/
catũ a ſe recõciliat: uel ille cui cõmitteret: q⁊ eius eſt liga
re cuius eſt ſoluere: ut in. c. j. de reg. iur. ⁊. xxj. di. inferior
de maio. ⁊ obe. c. cum inferior. uel papa defuncto ei⁹ ſuc
ceſſore: de elec. venerabilẽ. §. rõnibus. v̇. fuit quidaz. de
offi. ordi. paſtoralis. §. j. v̇. ad quod. Solus etiã abſoluit
a ſniã ſua nõ legatus: ut de elec. venerabilẽ. xvj. q. j. frat̃.
⁊ a ſniã legati uel ſui delegati: cum ſunt defuncti: uł ali/
ter eoꝝ iuriſditio expirauit: ⁊ quibus nullus ſucceſſit in
officio ipſi iniuncto: ut in prefato. v̇. ad hoc de offi. dele.
c. querenti. de cõceſſi. p̃ben. c. q⁊ diuerſitatẽ. de off. dele.
c. audiuiſti. Item ſolus quãdo lex uel cõſtitutio obſcu/
ra ſit ipſe illam declarat: de ſimo. per tuas. de ſen. exc. in
ter alia. Item legati ſui quãdo eius eſt finita legatio: et
alius in tali legatiõe nõ ſucceſſit: uel ſi querat̃ de diſpẽ/
ſatiõe in caſibus illis qui ſunt per eaſdẽ leges ſedi apo/
ſtolice reſeruati tunc ad ſolũ papã pertinet diſpenſatio
⁊ declaratio: de offi. delega. c. ſuper queſtionũ. §. intenti
onis. xxv. q. j. §. ſi ergo. ⁊ de ſententia ſiue conſtitutione
ſui legati. probatur in. c. j. de loca. ⁊ de conſang. ⁊ affi. c.
quod dilectio. Quãuis ipſe legatus dum durat legatus
poſſit ſuam conſtitutionẽ interpretare: ut de verbo. ſig.
c. ex parte. el primo. Item ipſe interpretatur proceſſum
ſui legati: de electio. venerabilem. de appel. nouit. ⁊ iſta
ſunt verba ſpecu. in ti. de lega. in. §. nunc oſtenduz. v̇.
xxvij. Sed hic eſt aduertendũ ne iſta verba nos decipi/
ant ꝙ iſta ſunt vera quãdo principaliter aliquis iudex
eſſet adeundus pro tali declaratiõe: ut de iudi. c. cuz ve/
niſſent. Et idez quãdo querit̃ haberi interpretatio que
faciat ius quo ad omnes: ut not. Inno. ⁊ docto. in dicto
c. cum veniſſent. ⁊ de appela. cum ſpecialis. Sed ſi dubi
tat̃ an papa potuerit facere: tunc ſolus papa cognoſcit:
uel potius generale conciliũ in tribus caſibus: vbi agit̃
cauſa fidei: uel turbat̃ bonũ vniuerſalis eccleſie: uel agi
tur de bono vniuerſalis eccleſie: principalit̃ his caſibus
maior eſt ſniã cõcilij generalis ꝙ̃ ſolius pape: ut dixi ſu
pra in q̇õne que ſniã eſt maior pape an cõcili. Sed ſi in
cã aliqua incidẽter cognoſcendũ eẽt de intellectu cõſti
tutõis pape: tunc etiã inferiores iudices interp̃tant̃ tri/
plici interp̃tatiõe ſed nõ quarta interp̃tatiõe. Naz eſt q̃
druplex forma interp̃tãdi: ut no. glo. in. l. j. §. qui operat̃
ff. ad tertuł. in. v̇. expoſitiua ſiue declaratiua. ut cũ vbuz
eſt dubiũ uel ambiguũ uel equocũ: ⁊ iſtã faciũt inferio/
res incidẽter: ⁊ iõ iudicãdo quotidie inferiores incidẽ
ter a papa declarãt verba p̃uilegioꝝ interp̃tãda. Scḋa ẽ
generalitat restrictiua uel artatiua: ut qñ lex loquit̃ ge/
neralit̃ uel indefinite: ut in caſu. l. j. C. de ſacroſanc. ec. in
verbo habeat vnuſq̇ſq⁊ habilis ad teſtandũ: ⁊ hanc ſılıt̃
ut dixi faciũt inferiores. Eſt ⁊ tertia extenſiua uel ampli
atiua: ⁊ iſtã etiã ſılıter faciũt. l. j. §. qualiter. ff. de tuteł. l.
j. de mili. teſta. Eſt poſtremo quarta arrogatiua ſiue cor
rectiua: ⁊ iſtã nõ faciũt inferiores etiã incidẽter ſ⁊ ſolus
papa: ut plenius hoc ſcripſi in. c. cuz veniſſent. de iudici.
Item ſolus abſoluit participantẽ ex certa ſciã in diuis
officijs cũ excõicato a ſe: ut de ſen. exc. c. ſignificauit. ita
dicit ſpecu. in dicto ti. de lega. §. nunc oſtendendũ. v̇. xx
viij. Dicit tñ ꝙ iſtud cõiter aliter intelligat̃. Tu dicas ꝙ
quinq⁊ requirunt̃ ut ſit locus illi. c. p̃mo ꝙ participans
ſit clericus. ſecũdo ꝙ participatio ſit ex certa ſciã. tertio
ꝙ ſponte. quarto ꝙ excõicatio ſit papalis. q̇nto ꝙ cõio
fiat in diuis q̇õcunq⁊ iſtoꝝ deficiat nõ h⁊ locũ illḋ. c. ſm
Hoſt. ⁊ io. an. Itẽ papa ex certa ſciã ſalutãdo excõicatũ
ipſũ abſoluit: l⁊ glo. ij. i. c. ſi aliqñ. de ſen. ex. dixerit ꝯ: q⁊
nõ ſeruat ſalutãdo formã q̃ eſt data pro abſolutõe: de q̃
in. c. cũ deſideres. de ſen. ex. Scḋo q⁊ ſimplex aſſeueratõ
iudicialis uel extiudicialis nõ facit quẽ liber: ut. l. iube
mus. C. de lib. cã. ⁊. l. nõ nudis. ⁊. l. nõ ep̃lis. de ꝓbati. h̊
tñ intellige niſi ſeruũ apud acta filiũ noĩaret: q⁊ ex h̊ ꝯſe
queret̃ libertatẽ. l. j. §. ſiliq⁊ mõ. C. de lati. li. tol. ſ⁊ vitas
eſt illa quã dixi: Ratio: q⁊ nõ preſumit̃ excõicatus quẽ
papa ſcienter ad oſculũ admittit de priuilegi. cũ olim eſ
ſemus. ergo indubio videt̃ euz abſoluere: maxime quia
papa nulli ſubiacet forme iuris poſitiui: ſed qḋ vult eſt:
dũmodo appareat de eius ꝯſciã: q⁊ legi poſitiue nõ ſub
iacet. l. digna vox. C. de legi. ⁊. ff. de legi. l. p̃nceps legib⁹
data ergo certa ſciã pape ⁊ volũtate talis abſolutus cẽ/
ſendus eſt: licet nõ dixerit: abſoluo te: quia poteſtas iu/
rium poſitiuoꝝ pendet a poteſtate pape et volũtate qḋ
ergo vult papa ſeruet̃ ꝯſtituto de eius volũtate q̇equid

iura poſitiua dicant. Et de hoc videt̃ caſus in dicto.c.ali qñ a contrario ſenſu: qꝛ ſi ignoranter vel nulla cogitat̃ ꝑticipat. ex quib⁹ concludit̃ ſcia pape nō cenſet̃ abſoluere ergo data ſcia cenſet̃ abſoluiſſe. Item qꝛ maior debet eſſe poteſtas pape ꝙ alioꝝ. ſi eni papa non poſſet abſoluere niſi ſeruādo formā iuris poſitiui tūc nulla eſſet poteſtas pape vltra alioſ. Et ideo videm⁹ ꝙ pꝛinceps ſola volūtate manumittit.ff. manu.l.ap̄.⁊.C. de fideicō. liber. l.ſi volūtarie ⁊ hoc eſt hodie clarū ꝑ tex.in cle.ſi ſūmus. de ſen.excō. ⁊ ita tenent cōiter doc.in dicto.c.ſi aliqñ de ſen.excō.ſolus etiā ſnīam excōicationis relaxat qñ ſedi apoſtolice vel ſibi illā relaxationē ſeruauit de ſen. excō. c.nuꝑ.licet ſi ſibi ⁊ ſancte ſue ſedi nō reſeruaſſet tūc illā remitteret ep̄us:ut dicto.c.nuꝑ. Item cū eo qui furtiue ordines recepit ſi ſnīa excōicatōis contra tales lata erat diſpenſat ſolus papa ꝙ in ſuſceptis miniſtrare poſſit vł ad ſuꝑiores aſcendere:ut in.c.j.de eo qui fur.ordi.recepit licet ſi nō eſſet lata contra tales excōicatio diſpenſaret ep̄us ⁊ abbas: ut in dicto.c.j.⁊ eſt ratio p̄mi dicti: qꝛ p̄mo caſu talis incurrit irregularitatē cū quo irregulari ſolus papa diſpenſat.xj.q.iij.ſiquis ep̄us dānatus.⁊ i.c. cum illoꝝ de ſen.excō.⁊ in.c.j.de ſentē.excō.li.vj.⁊ de re iudi.c.j.eo.li.tangit glo. ⁊ doct.in.c.clerici. de cle.excō. miniſtrante.⁊ hoc vult Specu.in ti.de lega.§.nūc oſtēdendū.v̇.xxx.⁊ in.§.nūc de ep̄oꝝ.v̇.ſed nūquid ep̄us vel legatus. Hoſti.tñ dixit ꝙ ſi talis irregularis eſt paratus deſiſtere ⁊ ſe corrigere ꝙ ſecū diſpenſabit ep̄us patet:qꝛ qñ nō fecit in contēptū clauiū poterit ep̄us diſpenſare: ut in.c.ij.⁊ in.c.poſtulaſti de cle.excō.miniſtrante.veritas eſt ꝙ curia tenet ꝙ ſolus papa diſpenſat ⁊ ita obſeruat̃. Dicit tñ Io.an.in dicto.c.cleri.ꝙ habet cōſuetudo ꝙ legati de latere diſpenſant plus de facto ꝙ̄ de iure cū irregularib⁹ qui nō in ꝯtemptu clauiū ſe diuinis īmiſceret ſed hoc eſt contra.c.ij.de cle. excō.miniſtrā. Itē p̄uatus ab officio qꝛ ſit hereticus vel fauens hereticis a ſolo papa reſtituit̃:ut in.c.excōicamus.v̇.ſi v̇o clericis de hereticis. Itē ꝓtextu delicti eccleſiaſtici abſoluit vaſallos a fidelitate donū ꝯtumaces ⁊ pōt ſupponere terrā occupandā a catholicis ꝓtextu delicti dn̄i:ut dicto ca.excōicamus in ſecūda ꝑte. Item ſi aliquis eſt ſuſpēſus in eo qd̄ hereticis ſacramenta miniſtrat iſte non pōt niſi a papa abſolui ut dicto.c.excōicamus de hereticis cās etiā ad papā delatas ipſe ſolus examinat ⁊ diffinit ſiue ſint ad eū delate ꝑ relaxationē factam vel pollicitā: ut.C.de relati.l.j.⁊ ꝑ totū.⁊.C.de appel.l.ex illo.⁊ in.c.licet.⁊ de offi.lega.⁊ hoc niſi re integra ⁊ anteꝙ̄ partes relationē approbaſſent vel anteꝙ̄ etiā delata pape ꝑtes conſenſiſſent ⁊ iudex qui pollicitus erat referre de cā ipſa cognoſceret:ut notatur de appel.intimaſti.⁊ in dicto.ca.licet de offi.le.⁊.l.ij.C. de relati. ſiue ꝑ appellationē eſſet deuoluta ut dicto.c.intimaſti ſiue ꝑ cōmiſſionē ut de offi. lega.c.ſtuduiſti.qꝛ ſi papa cōmiſit vel delegauit alteri legatus etiā de latere nō pōt ſe intromittere niſi ut notat̃ in dicto.c.ſtuduiſti. Item ſi eſt deuoluta ꝑ querelam.ij. q.vj.quotiens ſiue ꝑ poſtulationē porrectā: ut in.c.bone el ſecūdo de poſtu.p̄la.ſiue ꝑ reuocationē a ſe factam ut in.l.iudiciū ſoluit̃.ff.de iudi.⁊ de appel.c. ut noſtrū. ⁊ de ꝓcura.auditis. ſiue alio quocūꝗ mō ſit ad papam deuoluta.nā in his omnib⁹ ipſi⁹ pape ē ſuꝑioris iuſſio vel reſponſio expectanda:ut.iij.q.vj.multum.⁊.vj.q. iij. deniꝗ.⁊.l.j.C.de relatio.pōt tamen legatus cauſam appellationis ad papam interpoſitam examinare nō ut ei p̄iudicet.ſed ut magis cām inſtructā remittat ⁊ ei creditur in hoc ut in.c. cōſtitutus de appel. ⁊ ibi de hoc.⁊ de accuſa.ad petitionē ad papam remiſerit qꝛ poſtea ſe intromittere nō pōt cum deſierit eſſe iudex ut in predicta decretali licet.⁊ de poſtula.p̄la.bone.hoc tñ ſciendū eſt

ꝙ qñ appellat̃ maxie extra iudiciū ſi appellat⁹ corā eo a quo appellatū ē:vel corā alio ius ſuū ſuꝑ eo ſuꝑ quo eſt appellatū ꝓſeq̄t̃ appellās corā illo nō excipit ꝙ ipſe appellauit ad papā quare ille nō dꝫ ſe ſuꝑ hoc ītromittere appellat⁹ aūt ſi appellationē negat vel aliā cōfitet̃:ſꝫ dicit ꝙ ꝑ eā nō ē tranſlata iuriſditio ad iudicē ad quē appellatū ē:vel dicit tēpus ꝓſequende appellatōis elapſū tunc de hoc bñ cognoſcit iudex a quo ē appellatū: ut in c.romana.§.ſi v̇o vocatis.niſi forte ſuperior iam inceperit de appellatione cognoſcere:qꝛ tūc cauſā a iudice appellatiōis acceptā nullo modo inferior tāgere dꝫ:de offi.deleg.c.paſtoralis.nō ergo derogat appellatiōi a papa interpoſite legatus uel quilibet ordinari⁹ qui de cā cognoſcere poterat cognoſcēdo vtrū appellatio cām detulerit ad ipſū vel ad p̄mū iudicē remāſerit ſnīa:tñ ſuꝑ hoc lata ꝑtibus p̄iudicat niſi fuerit ab ipſa appellatū.ff. de iudic.l.ſi quis ex aliena.⁊ de appel.c. ſollicitudinē.⁊ ſic in queſtione que fuit int̃ archiepiſcopū piſanū ⁊ cōitatem piſanā ꝓceſſit ſpeculator lꝫ ad papā ꝓ ꝑte cōmunis piſani ad ſedem apoſtolicā appellatū duceret̃: non eni paſſim eſt admittenda quelibet appellatio:imo diligenter cōſiderare debetis a quo appellat̃ an debeat illi deferre. Itē dicit ſpecu.in ti.de lega.§.nūc oſtēdendū. v̇.xxxiiij.ꝙ ſi dubitat̃ de reſcripto apoſtolico ꝯtentioſo vtrū ꝑ aliud reſcriptū eiuſdem reuocet̃ ſolus apoſtolic⁹ cognoſcit.allegat de offi.dele.c.ij.⁊ idē dicit in gratioſis.ſ.p̄uilegio de iudici.cū veniſſent.de cōfirma.vti.vel inuti.c.j.⁊.ij. Sed aduerte ne iſta locutio faceret te errare:qꝛ illa decretalis ſecūda hꝫ multos intellectus: ſed ille eſt verus ꝙ qñ ſuꝑ eadē cā ad eoſdē iudices littere impetrant̃ ſub diuerſis formis:eadē tñ data ⁊ ad diuerſos ꝓducunt̃ tunc:ſm quā formā lr̄arū ꝓcedatur cōſulēdus ē papa:ut no.qꝛ dixi ſub eadē data: quia ſi eſſent date diuerſe tunc non cōſtaret que fuiſſent p̄me ⁊ q̄ ſecunde nō valuiſſet īpetratio ſecūdarū fcā mentione de p̄mis:⁊ ꝓcederet̃ ſolū in p̄mis:ut de reſcrip.c.ceterum. vel ꝓcedi poſſet per ſecūdas ſi de p̄mis nō fuit obiectū ⁊ fcā eſt citatio ex ſcōis:ꝑ.c.ut debitū de appel.no. de reſcript.c.ij.ſed ſi fcā citatione vigore ſcōarū ſi citatus vtatur ſuis litteris:⁊ dicat ſe paratū ex illis ꝓcedere: ⁊ ſint lr̄e ſub eadē data: ſed forma diuerſa tunc ꝓcederet ꝙ papa adeundus ſit:dicto.c.ij.⁊ poteſt adiri ſuꝑ declaratione intentiōis ſue ꝑ quas velit ꝓcedi:vel ſuper fcō:vt dicat que fuere p̄ores:qꝛ forſan alique de mane alique de ſero īpetrate fuerunt:pōt etiā intelligi illa decretalis ij.qñ lr̄e fuerūt impetrate ad diuerſos iudices ⁊ ſub eadem data ⁊ ſub formis cōtrarijs.non ob.ſi dicatur īmo tunc debēt ābo iudices cōuenire ⁊ determinare: ut de reſcript.c.paſtoralis.qꝛ illud ꝓcedit qñ dubiū eēt ꝑ iudices deciſibile.ſed qua forma ſit ꝓcedēdum nō pōt cōſtare niſi papa cōſulat̃. Et intellige hoc qñ parit̃ lr̄e ābe p̄ſentabant̃:vel facta etiā ex aliqua citatiōe pars aduerſa cōparet ⁊ opponat de ſuis lr̄is lꝫ ſi non opponeret̃ de alijs ⁊ eſſet initiatus ꝓceſſus ex alijs haberet locum.c. vt debitus.ꝙ ſtaret̃ p̄ſentationi:ut.s̄.dixi.poſſet etiam intelligi qñ ad diuerſos eēt fcā impetratio ad diuerſos ſub eadem data ⁊ forma ne iudicū ſentētie eſſent diuerſe vel ꝓceſſus:de ordi.cogni.c.tuā.⁊ de cōceſſ.p̄ben. q̄a diuerſitatē.cū aūt dicit ſpec.ꝙ idē ē in.c.cū veniſſēt.de iudi. Ego dixi ⁊ declaraui ſupra in illo articulo q̄s interpetrat̃ reſcriptū pontificis. Solus etiā papa ſine cauſe cognitōe ⁊ nō vocatis quoꝝ intē eſt pōt dare cuſtodē fructuū alicui⁹ bñficij vacātis:de elec.gnāli.li.vj.⁊.c. vt p̄terite.⁊ no.in.c.j.ut eccle.bñ. Itē ſolus papa qñ aliq̄s agit ꝯ aliū ⁊ nō ꝓbat delictū vel illud ꝓ quo agit pōt ex eadē inſtātia cōdēnare reū:qꝛ lꝫ nō fuerit ꝓbatū ꝯfitet̃ ꝙ petit̃ verū eēt alij īferiores nō: qꝛ dꝫ ſnīa eē cōformis

ꝑtitiōi de ſimo.licet hely.⁊ hoc tenēt canoniſte ī dicto
c.j.ut eccleſiaſtica bñ.⁊ in Spec.in ti.de actio.⁊ petitio.
§.ſup accu.v̄.qꝛ ſi reus in.iiij.colūna ⁊ eſt dictum Cōpo
ſtolla.de reſcrip.mandatū poſt glo. Item ſolus papa po
teſt retinere omēs fructus beneficioꝝ omniū qđ nō poſ
ſunt alij inferiores lꝫ epus poſſet retentionē ad tēpus fa
cere aliquoꝝ bñficiorū:ut no.in.c.ſi ꝓpter tua debita.⁊
ibi glo.que incipit an legatus ſed nō omniū ꝑpetuo do
nō:ut in cle.ſi vna de re.eccle.nō alie.notāt doc.in.c.j.ut
eccleſiaſtica bñfi. ſup glo.fi.⁊ ꝓbať in.c.pe.de v̄bo. ſig.
Item ipſe ſolus reuocat futurā fiendā electionē vel po
ſtulatio.ſi aliter fiat quā ipſe mandat de elec.c.īnotuit ī
fi.⁊ de p̄ben.c.inter cetera qđ nō poſſet ali⁹ inferior ſm
Hoſti. qꝛ futuri tpis nō ꝑtinet ad inferiorē iudicē.l.j.§.
j.de vſuris.⁊ qꝛ qđ nōdum eſt rūpi non pōt.l.nā ⁊ ſi ſub
conditiōe.§.rūpendo.ff.de iniuſto teſta.⁊ hec vult ſpec.
de lega.§.nūc oſtendendū.v̄.xxxvij.ſed iſta doctrina vi
deť contra tex.in.c.j.de cōceſ.p̄ben.li.vi.vbi executores
dati a papa vtunť hoc decreto ſed ipſe rñdet ꝙ hoc eſt
verū qñ tale decretū ꝑ papam eſt appoſitū in lr̄is ipſorū
executoꝝ.Archi.⁊ Io.an.dicunt ꝙ hoc eſt contra tex.in
c.ſi ſoli de cōceſ.p̄ben.⁊ iſta eſt verior ſnīa ⁊ cōis hodie
doctoꝝ opi. Item ſolus facit legē ſiue conſtitutionē ge
neralē de conſti.c.j.li.vj.l.j.C.de ſūma tri. Et ꝑ hanc ap
probat conſuetudinē que al's nō excuſaret:de conſecra.
eccle.vel altaris.c.a qua de tēpo.ordi.c.ij.de cogna. ſpi.
c.ſup eo.dicit etiā Specu.in dicto.§.nunc oſtendendū.
v̄.xxxix.ꝙ ſolus approbat electum impatorē ⁊ cōfirmat
vel infirmat electionē ipſi⁹ gratificando cui vult qñ ſūt
plures in diſcordia electi cōſecrat īungit ⁊ coronat ipſū
ut extra ꝯ elec.venerabilē.⁊ etiā iuſtis ex cauſis repellit
ut ibi ⁊ etiā coronatū deponit de re iud.c.ad apoſtolice
Item ſm aliquos eū ordinat qui ordinē habet.lxiij.di.
valentinianus in fi.⁊ in.§.ꝓncipibus in fi.dicūt eni qui
dam ꝙ habet ordinē ſacerdotis ꝑ notata.ff.de rex diui.
l.ſacra.Alij dicūt ꝙ eſt ſubdiaconus epo in officio ſub
diaconatus miniſtrat veritas eſt ꝙ nullū habet ordinē
⁊ tex.qui dicit iuxta ordinē expone.i.officiū.habet eni
caracterē militarē:ut.j.q.j.ꝙ quidē.l.di.ſiquis poſt.ſed
aduerte cū dixit Specu. ꝙ eū deponit ⁊ eius electionē
confirmat ⁊ gratificat inter plures in diſcordia elettos:
dic de hoc ut dixi in p̄ma qōne iſtius opis in.ix.⁊.x.ar
gumento ⁊ in rñſionib⁹ad illa. Ipſe etiā de aliquo facit
nihil.rei naturā etiā mutando:ut.l.j.p̄mo rñſo.C. de rei
vxo.actiōe de exceſ.p̄la.c.tanta.§.j.īmutat ergo ſubſtan
tialē rei naturā puta faciēdo de illegitimo legitimū qui
fiť.ſint legit.c.ꝑ venerabilē.⁊ de monacho canonicū.lxx
iiij.di.quorūdā.⁊ de monacho non monachū ut dixi in
qōe an papa poſſet cū monacho diſpēſare ut mr̄imoniū
cōtrahat licet beatus Thomas hoc nō teneat iſta tñ in
telligēda ſūt in mutando naturā rei in aliā nām.nā non
poſſet diſpenſare ꝙ monachus cōtrahat matrimonium
⁊ ſit monachus:qꝛ eſſet velle rei ſubſtantiam conſiſtere
contra ſubſtantiam nature ipſius rei qđ eſt impoſſibile
ut dixi in dicta qōne ⁊ ſimiliter de nihilo aliquid facit
de tranſac.c.j.⁊ in.c.j.de confir.vti.vel inuti.⁊.iij.q.vij.
hec quippe.⁊ de conceſſio.p̄benda.c.conſtitutus. Item
ſolus vbiqꝫ paliū portat qđ nulli alteri lꝫ:de vſu palij.c.
ad honorē. Itē cōcedit palliū inſtanť patenti ꝙ nulli al
teri cōpetit cōcedere niſi patriarchis:ut in.c.antiq̄.de p̄
uil.⁊ de elec.c.ſignificaſti.itē ſolus legib⁹ſolutus eſt.ff.
de legi.l.p̄nceps legib⁹.lꝫ de honeſtate leges ſeruare de
beat.l.digna vox.C.de legi.⁊ de ſupplen.negli.p̄la.licꝫ
qđ ē verū de legib⁹poſitiuis:ſed legi diuine ⁊ nature ē
ſuppoſit⁹velit nolit:ut no.de ꝯſti.c.q̄ in eccl'iaꝝ. Itē ap
pellať a d deū p̄miſſis medijs.ij.q.vj.c.j.ij.⁊ iij.⁊ de ap
pel.dilecti.cū ad alios appellať ſeriatim:vt.ij.q.vij. me
tropolitanū.xj.q.j.ꝑuenit. Itē ei⁹ſnīa facit ius ſi aīo cō
dēdi ius ꝓnūciat:de re iudi.c.ī cauſis. Itē abbate ⁊ mo
nachis ꝯdicētib⁹pōt monachū de monaſterio extrahē
⁊ alieni epo vel p̄ncipi in ſociū aſſignare vel ſecū tenere
xj.q.iij.ꝑ venerabilē.viij.di.que ꝯ mores. Itē diſpēſat
in crimib⁹que ſūt maiora adulterio:de iudi.at ſi clerici
canōica īpedimēta mr̄imonialia reſtrīgit ⁊ anullat: de
ꝯſāg.⁊ affi.nō oꝫ.⁊ in gradib⁹lege diuia ꝓhibitis diſpē
ſat ī ſcđo gradu linee equalis nō linee inequal':de reſti.
ſpo.lr̄as. Et ideo diſpenſat inť patrueles:nō aūt inť pa
truū ⁊ neptem vel auunculum ⁊ neptem. Itē extra quat
uor tpa āni poteſt ſol⁹ ordinare ad ſacros: puta diebus
dñicis ⁊ alijs feſtiuis dieb⁹:de tēpori.ordi.c.j.⁊.c.de eo
qđ nō pñt alij īferiores:ſi tñ ext̄ iſta tpa īferiores ordi
narēt q̄s diſpēſet cū ordināte uel ordinato:q̄dā dicūt ꝙ
ſol⁹papa:ut de tēpo.ordi.c.cū q̄dā.⁊.c.cū dilect⁹:lꝫ q̄dā
dicūt ꝑ.c.ꝯſultatiōi.eo.ti.ꝙ etiā archieps poſit diſpē
ſare ꝑ illā decretalē:ſꝫ nō ē vex:⁊ in illa decretali archi
eps fecit de mādato pape q̄ al's nō potuiſſet diſpēſare:
cū ille ordiat⁹nō erat ſibi ſubdit⁹:ſꝫ ſubdit⁹erat ſuo ſuf
fraganeo:de offi.ordi.c.paſtoral'.volūt tñ ibi doct. ꝙ lꝫ
eps ille q̄ ordinauit īdebite nō poſſit cū ipſo tal'r ordia
to diſpēſare:qꝛ ē ꝑticeps delicti: ſic dixi.ſ. de ordinato
ſymoniace poſit tñ ſucceſſor diſpēſare:qꝛ nō repiť ipſe
ꝓhibit⁹.iſta ē cōis ſnīa doc. Sol⁹etiā eadē die ꝓmo
uet vnū ad duos ſacros ordies de tēpo.ordi.c.dilectus.
cū illo aūt ſic ꝓmoto ab alio poterit fieri ab epo diſpen
ſatio:qꝛ iſtud nō īueniť ꝓhibitū. Sol⁹etiā a ſe ordiatū
ꝓmouet ad alios ordies:de tēpo.ordi.c.cū in diſtribuē
dis. Itē ſol⁹ī die ſue ꝯſecrat|.ordinat|.celebrat|.ēt anq̄ꝫ
ſūpſerit palliū pōt eps ꝯſecrare:⁊ alia facere:q̄ hñtur in
c.qđ ſic.de elec.§.p̄terea. Papa etiā ſol⁹ ius dat ad va
caturas eccleſias vel p̄bēdas:ut de p̄ben.relatū. ⁊ de re
ſcrip.eā te.⁊ de ꝯceſ.p̄bē.c.ꝓpoſuit.ipſe aūt pōt de non
vacāte p̄bēda aliquē īueſtire qđ nō poſſit etiā ali⁹ exe
cutor apoſtolic⁹:vt ꝯcō.c.ꝓpoſuit.dicit tñ ibi ꝙ nō eſt
ſue ītentiōis talia facere lꝫ poſſit. Et iſta faciūt ad qōnē
recept⁹ē aliq̄s canonic⁹ī aliqua eccl'ia aucťe legati apo
ſtolici:poſtea recipiť alť aucťe pape:vacat p̄bēda q̄s re
cipieť potior:doc.ꝯcludūt ꝙ recept⁹aucťe pape:ꝑ.c.cū
ſup.de ꝯceſ.p̄bē.cū eni ius ad vacaturas ſit ꝓhibitū ꝑ
lateranenſe ꝯciliū:ut in.c.j.de ꝯceſ.p̄bē.certe legat⁹tale
ius ꝯferre nō potuit:de fi.p̄ſby.c.j.⁊ fi.⁊ de p̄bē.c. dile
ctus.el p̄mo. Itē ſol⁹ſcribit ſi tal' vult renūciare martino
eccleſiā ſuā ipſi martino ꝯferas:de offi.dele.ex ꝑte.el p̄⁹
⁊ facit recipi aliquē in canonicū vlť nūerū quē eccl'ia hꝫ
videlꝫ nūerū canōicoꝝ aucťe ap̄l'ica ꝯfirmatū: de reſcp̄t.
c.ꝯſtitut⁹.nō eni papa ⁊ legat⁹talib⁹decreti ꝯcilij:de e
lec.c.ſignificaſti.⁊ hec ſūt va niſi legat⁹in lr̄is hēret ſpe
cialē gr̄aꝫ ꝯferēdi vacaturas:nō obſtāte certo canonico
rū nūero:tūc p̄fereť ſcđo recepto aucťe pape: qꝛ p̄m⁹ cō
ſtitut⁹ꝑ legatū oꝫ dici ꝯſtitut⁹aucťe pape: qꝛ ex officio
legatiōis legat⁹nō potuiſſꝫ cōferre. Sol⁹ etiā pōt au
ferre rē vni ⁊ dare alt̄i.xxiij.q.viij.ꝯuenior.⁊.c.ſe. in fi.
⁊.xij.q.j.futurā eccleſiā:qꝛ ſol⁹p̄nceps pōt aliquē iure
ſuo p̄uare.C.de quadri.p̄ſcrip.l.bñ a zenone.⁊.ix.q.iij.
cūcta ꝑ mūdū.⁊.c.ꝑ venerabilē.iſta ſūt v̄ba ſpe.in ti. de
lega.§.nūc oñdendū.v̄.lvij.Sꝫ iſta v̄ba req̄rūt altiorem
indaginē:⁊ p̄⁹ ītueri oꝫ vtrū res ꝑticl'ares ſub īperio cō
tēte ſint p̄ncipis:⁊ videť ꝙ ſic:vt in p̄ma ꝯſtitutiōe.ff. ⁊
l.de p̄cario.ff.ad.l.rodiā. de iactu.⁊.C.ꝯ quadriē.p̄ſcp̄.
l.bñ a zenone.⁊ iſtā opi.tenuit martin⁹. Sꝫ glo.⁊ doct.
oēs tenēt ꝯtrāū:qꝛ plures nō pñt eē īſolidū dñi eiuſdem
rei.l.ſi vt certo.§.ſi duob⁹vehiculū.ff.de como. non ob
ſtant iura allegata:qꝛ ītelliguntť ꝙ ſit dñs q⁹ ad ꝓtectio
nem.ſed dñs Bar.in.l.j.§.ꝑ hanc el ſecūdo.ff.de rei vē.
dixit ꝙ eſt conſiderare dominiū vniuerſale ꝑut vniuerſ

ſtus oꝛbis eſt vnū quid vniuerſale ꝛ iſtius vniuerſitatis
impatoꝛ ꝛ dñs ꝛ ꝑ eo dareť rei vendicatio: dicta. l. depre
catio. quoddā eſt dominiuꝫ ſingulare ſingulariū rerū ꝛ
iſtud nō eſt ꝓncipis ſꝫ ſingulariū dñoꝝ. ſimile videmus
in grege: qꝛ ꝗs pōt eſſe dñs gregis ꝛ ſi ſingula coꝛpa non
ſint ſua: ut. l. rerū mixtura de viuca. Contra iſtā tn̄ doctri
nam eſt tex. in. l. j. in fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. ff. de rei vē. qꝛ qn̄ ī gre
ge eſt plus de alieno ꝙ̄ de ꝓprio grex nō pōt dici illi⁹ cu
ius diciť in dñio eſſe nec poſſet ab eo vendicari ꝛ iō vi
deť melius dicere ꝙ ꝓnceps eſt dñs quo ad ꝓtectionē
nō aūt eſt dñs rerū ꝑticulariū igiť nō videť ꝙ poſſet il
las res tollere ab vno ꝛ dare alteri. pōt etiā dici ꝙ ē dñs
oꝛbis vniuerſaliť ſed nō ꝑticulariuꝫ: dicta. l. deprecatio
vbi ipſe dicit ꝙ eſt oꝛbis dñs. Et iō quaten⁹ oꝛbem vni
uerſalē vellet vendicare ſine dñio rerū ꝑticulariū, ꝛ tunc
poſſet ꝛ eſt oꝛbis dñs vniuerſaliť. ſecus ſi in iſta vniuer
ſitate vellet adminiſtrare ꝑticularia bona ſinguloꝝ qꝛ h̄
modo nō diceret oꝛbis dñs ꝑ notata in dicta. l. j. in fi. ꝛ
ij. ꝛ. iij. ff. de rei ven. ꝑ ꝓdicta. ſꝫ ad qōnē ꝓpoſitam dicen
dū eſt ꝙ ſine cauſa ꝓnceps nō pōt alicui rem ſuaꝫ aufer
re. tex. ē ī. c. j. de natura feudi ibi impatoꝛ ſi īueſtiuit ali
quem de feudo illū nō pōt deinueſtire: rō qꝛ īueſtit⁹ ha
bet ex cōtractu ꝓncipis contra quē contractū nō pōt ve
nire ſine cā ut ibi ꝛ hoc vult Inno. in. c. que in eccleſiarū
de conſti. ꝛ in. c. qꝛ plerūꝙ de imu. eccl'iaꝝ. Bar. in ꝓma
cōſtitutōe. ff. ꝛ hoc vult glo. in. l. j. ff. de cōſti. ꝓnci. ꝛ in. l.
quotiēs. C. de ꝑci. impe. offe. qꝛ dñia ſūt de iure gentiū
l. ex hoc iure. ff. de iuſti. ꝛ iure. qō ius gentiū ꝓnceps nō
pōt tollere licet ex cā poſſet cōmutare. vide tn̄ de his q̄
plenius dixi. ſ. in qōne an ꝓnceps pōt contra ius gentiū
diſpenſare ꝛ certū eſt ꝙ nō ſine cā ꝛ licet cā qnꝙ ꝑſuma
tur ꝛ ſic ille cui fit diſpenſatio ſit tutus in foro contentio
ſo. tn̄ in foro aīe ꝛ penitētiali nō eſſet tutus ſi in veritate
cā legitima nō ſubeſſet. Solus etiā dicit Specu. ī dicto
§. nūc oſtendendū. v̄. lviij. ipſe pōt contra omīa ſtatuta ꝛ
concilia venire: de elec. ſignificaſti. ſed iſta ſūt ſane intel
ligenda ut dixi. ſ. in tractatu concilioꝝ ꝑſertim in illa. q.
que ſnīa ſit maioꝛ an pape an concilij. ipſe ſolus in ſigna
ep̄alia inferioꝛib⁹ puta abbatib⁹ cōfert puta mitriā anu
lum aureū baculuꝫ paſtoꝛalē ſandalia ꝛ ſimilia ut notat
Hoſti. in ſūma de vſu pallij. §. ꝛ quib⁹ dieb⁹. v̄. ꝛ notan
dum. qꝛ iſtis vti nō licꝫ niſi cōſtitutis ī illa dignitate cui
hec cōueniant: ut de vi. ꝛ honeſta. cleri. c. clerici. facit. l. j.
C. de veſti. oloboꝛis li. xi. ꝛ. c. ut nemini liceat in frenis ꝛ
ſellis equeſtrib⁹ eodem libꝛo. Similiť facit ante ſe poꝛ
tari crucē ut in. c. j. ut lite pen. de ꝓuile. c. antiqua. ꝛ que
archiep̄i in ſignū ſūt ꝑut eſt palliū petūt ſolū a papa illō
inſtātiſſime ſibi dari de coꝛpe beati petri: de elec. c. ſigni
ficaſti ad fi. Ipſe etiam ſolis laicis cōcedit ſp̄ūalia puta
ius eligendi aliquē ad eccleſiā de iurepatr. c. nobis fuit.
ꝛ aliquos ſolus pōt eximere a ꝑſtatione decimaꝝ: de de
cimis. c. a nobis. qō ali⁹ facere nō poſſet ut in. c. ꝯquis. ꝛ
in. c. tua de decimis. Sp̄ūalia igiť pōt papa laicis demā
dare que tn̄ ſūt eis aliter interdicta: de cōſti. c. eccl'ia ſan
cte marie. ꝛ de reb⁹ eccle. non alie. c. fi. ꝛ de indi. decerni
mus de arbi. c. cōtingit. iſta tn̄ debēt intelligi ſane ut de
leget laico ſp̄ūalia que nō dependēt a poteſtate oꝛdinis
qꝛ illa nō poſſet demandare cōferēda vel cōficienda oꝛ
dinem talē requiſitū nō habēti: ut in. c. quāto de cōſue.
ꝛ dixi. ſ. in qōne an papa deleget clericis vel laicis ea q̄
ſūt oꝛdinis ep̄alis iō nō poſſet mādare laicis ut oꝛdina
rent ꝑſbyteros cōficerent coꝛp⁹ xp̄i licet ꝑſbytero poſſet
cōcedere ea que ſūt oꝛdinis ep̄alis ut ſcripſi in ſupradi
cta qōne. Et iō concedit ꝑſbytero ut poſſit infantes criſ
mare. xcv. di. ꝑuenit. ꝛ de ſacra vnc. c. i. §. qꝛ vō. ꝛ de ꝯſe.
eccle. vel ālta. c. aqua. Item ſolus ſedet in ſede quā dñs
ſibi in ꝑſonam beati petri ſpecialiť elegit: ut qui fil. ſunt
legit. c. ꝑ venerabilē. in. v̄. rōnib⁹. v̄. ſane. ꝛ de baptiſ. ma
ioꝛes in ꝓnci. ideo ꝙ ſūmus pontifex appellať de ſtatu
mona. c. j. c. cū ad monaſteriū in fi. ꝙ interpꝛetať ſūmus
pontifex quaſi ad aliā vitam eternaꝫ pontē faciens. ipſe
etiā ſolus diſpenſat cū ſuſpenſo ſeu interdicto ab homi
ne vel excōicato celebrāte: licet quidā dixerint ꝙ poſſit
diſpenſare ep̄s ſi monit⁹ velit abſtinere. xi. q. iij. de illis
ꝛ de cleri. excōi. mini. clerici. ſed veritas eſt quā ꝓmo di
xi ut. xi. q. iij. c. ſiquis ep̄us dānatus. ꝛ. c. ſe. ꝛ. c. placuit ꝺ
cle. excō. miniſtran. c. illud. ꝛ de eo q̄ fur. oꝛ. recepit. c. j. ꝛ
de ſen. excō. c. cuꝫ medicinalis. §. fi Item ſolus abſoluit
occiſoꝛes clericoꝝ vel qn̄ eos enoꝛmiter leſerunt. xvij. q.
iiij. c. ſiquis ſuadente. ꝛ hoc ut dixi qn̄ iniuria eſt enoꝛ
mis ut de ſen. excō. c. cū illoꝝ. ſecus ſi leuis qꝛ illā remit
tit excōicatis legatus: qꝛ ſi eſt leuiſſima abſoluit ep̄s de
ſen. excō. ꝑuenit. facit. c. fi. nō alicui⁹ eo. ti. dixit etiā ſpec.
ī dicto. §. nūc oſtēdēdū. v̄. lxviij. ꝙ ſolus papa diſpenſat
cū nouitio vel hoīe alteri⁹ ꝓfeſſionis ut fiat abbas ꝛ ita
tenet Inno. ꝛ Jo. de deo in. c. officij de elec. ſed Compo
ſtellan⁹ ꝛ cōiter doc. ꝯtra ꝑ tex. in. c. fi. de tranſla. p̄la. nō
obſtat. c. officij. qꝛ ibi legatus nō diſpēſauit ſed ꝯfirma
uit electionē ꝛ qꝛ caſſanda erat ex cauſis in ea poſitis: ꝛ
qꝛ iſta cā nō erat de reſeruatis ſpecialiť pape de quibus
in. c. poſt tranſlationē de offi. delega. Ipſe etiā ſolus diſ
penſat ut monachus vel in minoꝛib⁹ cōſtitut⁹ ep̄us fiat.
lxi. di. miramur. lxiij. di. valentinian⁹. Solus etiā papa
diſpenſat cū illo qui excōicatus oꝛdinē ſuſcepit de ſen.
excō. c. cū illoꝝ. §. j. ꝛ hoc ſiue ſciat ius ſiue ignoꝛet ꝛ etiā
qō plus eſt ſi nō recoꝛdať de facto ꝓpter qō excōicatus
eſt qꝛ in culpa eſt ꝛ cū his non ꝑnt ep̄i diſpenſare. Ipſe
etiā ſolus diſpenſat cū oꝛdinato ſcienter in apoſtaſia de
apoſta. c. fi. nec ob. ca. ex ꝑte de tēpo. oꝛdi. qꝛ monachus
tranſeūdo de ſuo monaſterio ad aliud non eſt apoſtata
etiā ſi tranſeat de maioꝛi regula ad laxioꝛem qn̄ tranſit⁹
eſt occultus tūc pōt adminiſtrare ut dicto. c. ex parte de
tēpo. oꝛdi. ſecus ſi notoꝛius ſit tranſit⁹ tūc nō pōt admini
ſtrare: ut dicto. c. fi. de apoſta. nō ob. ſi diciť nō pōt eſſe
nō notoꝛi⁹ tranſit⁹ monachi de vno monaſterio ad aliō
ut in. c. quanto de tranſla. p̄la. qꝛ illud. c. loquiť in ep̄o q̄
trāſit cū magna comitiua. Ego aūt dico ꝙ ep̄s ꝑeſt mul
tis ꝛ publice. vn̄ de tranſit⁹ ei⁹ licet occulte factus nō pōt
nō eſſe notoꝛi⁹. ſecus in monacho qui ſtat ī monaſterio
ſecret⁹: ut dicto. c. ex ꝑte. Concludiť ꝙ cū oꝛdinato ī apo
ſtaſia ſolus papa pōt diſpēſare. fateoꝛ tn̄ ꝙ ſi ſecū diſpē
ſat in oꝛdine ſuſcepto nō tolliť qui poſtea cū ꝯſenſu ep̄i
ſui poſſit ad vlterioꝛes oꝛdīes ꝓmoueri. ita intelligo no
tata ī dicto. c. fi. de apoſta. Itē ſolus diſpenſat cū oꝛdina
to a ſciſmatico: ut in. c. ij. de ſciſma. ꝛ hoc tenet glo. Ber
nardi. Alij ꝯ ꝙ pōt ep̄us poſtꝙ̄ nō inueniť ipſi inhibitū
qꝛ cenſeť ſibi ꝑmiſſum ſed hec eſt vna opinio de qua de
iudi. c. at ſi clerici. Tu dic ſm̄ Hoſti. aut talis oꝛdinatus
eligiť in ep̄m ꝛ tūc ſolus papa ſecū diſpenſat: ut de elec.
c. qꝛ diligentia. idē in monaſterio exempto de cōſuetu.
c. cū venerabilis. de renūcia. c. ꝑ. ꝛ. ſ. In aliis bn̄ficijs aut
recepit oꝛdines ſcienter vel ſupina ignoꝛātia ꝛ tūc null⁹
diſpenſat de oꝛdi. ab ep̄o q̄ renūcia. epi. c. j. ꝛ. ij. Si igno
rantia ꝓbabili ꝛ tūc diſpenſat ꝓpꝛius ep̄s ſi nō fuit ipſe
qui ſciſmaticos oꝛdines cōtulit. Nā ep̄us delinquēs nō
diſpenſat de oꝛdi. ab ep̄o q̄ renuncia. epi. c. j. ꝛ. ij. niſi qn̄
ipſe ep̄s q̄ deliquit fuit abſolut⁹: ut notať in in dicto ti.
de oꝛdi. ab ep̄o q̄ renūcia epi. Itē ſolus diſpēſat papa cū
illo qui monachatū ſuſcepit ꝛ dimiſit ep̄atū ꝛ ei⁹ execu
tionē ut recuperet ep̄atū ꝛ ei⁹ executionē: ut in. c. poſt tran
ſlationē. de renūcia. ꝛ hoc indubitanť eſt verū qn̄ renun
ciauit ꝓpter crimen qō ꝑſumiť qn̄ renūciauit ep̄atui ꝛ
oꝛdini execut'. ut dicto. c. poſt tranſlationē. ꝛ eſt rō: qꝛ h̄
caſu conciliū cōſtantinopolitanū vetat talē iterū aſſumi

ad dignitatē epalem contra qḋ conciliū papa non facile
diſpenſat iḋ inferiores ut epi diſpēſare nō pñt. In aliis
aūt caſib⁹ qñ ꝓpter infirmitatē renūciaſſet vel defectum
ſcīe ſi cā ceſſauerit an poſſit dic ut dicto.c.poſt tranſlat⁹.
de renūcia. Solus etiā diſpenſat in gradib⁹ etiā ſola le
ge canonica ꝓhibitis in matrimonio ⁊ nō legat⁹: ut no
tat glo.in.c.qḋ dilecto de cōſang. ⁊ affini. ⁊ eo.ti.c.quia
circa. ⁊ de tranſac.c.fi. ⁊.xxxv.q.iij.c.quedā. ⁊.c.qḋ ſcri
pſi. Hoſt. tñ dixit ꝙ hoc eſt verū ꝙ generalit̄ nō poſſet
legatus diſpenſare in matrimoniis ut dictū eſt ſʒ in vno
caſu vel duob⁹ ſic ut notāt doc. in dicto.c.ꝙ dilecto.ſed
cōiter tenet̄ ꝙ nec in vno caſu legat⁹ poſſit diſpenſare.
Solus etiā diſpenſat cū regularib⁹ exeūtib⁹ ad audien
dum leges vel phiſicā ut ꝓmoueant̄: ut in.c.nō magno
in fi. ⁊.c.ſi ſup ſpecula ne cle.vl' mona.ſm glo. ⁊ doc. So
lus etiā diſpenſat cū nō ordinato miniſtrāte ut ad ſupe
riorē ordinē aſcendat: ut de cleri.nō ordi.miniſ.c.j.qꝛ ſi
cut cū ordinato ſuſpenſo miſtrante epus nō diſpenſat g̃
multo min⁹ diſpenſat cū nō ordinato miſtrante qui ma
gis peccat ⁊ hoc in ordine ſuſcipiēdo: ſʒ in ſuſcepto ⁊ in
bñficio videt̄ ꝙ epus poſſit diſpenſare.ita vident̄ cōclu
dere doc.in dicto.c.ij.de cleri.nō ordi.miſtran. Quidaʒ
tñ ut Specu.in ti.de lega.§.nūc de epoꝝ.v.xviij.volunt
ꝙ ſi nō habēs ordinē exerceat diuinū officiū in ſupiori
ordine quē nō habet ꝙ tales efficiūt̄ irregulares ⁊ ideo
ſolus papa cū tali diſpenſet etiā in ſuſcepto ordīe de mi
ſericordia debet tollerari ut ad ſupiores aſcendat.xj.q.
iij.puulis.xxv.q.ij.ſic decet. ſʒ credo ꝙ verior ſit opinio
ꝙ ſicut cū diacono miſſā celebrāte pōt eps poſt pactam
pniaʒ ſecū ut retineat bñficiū diſpēſare ⁊ etiā poſt trien
niū ut poſſit diaconat⁹ officiū exercere: ut dicto.c.ij.de
cle.nō ordi.miſ.ad ſacerdotiū nō poſſit ꝓmoueri niſi au
ctoritate pape ut legit̄ ⁊ notat̄ de cleri.excō.miſ.c.j. ⁊.ij.
ita poſſit cū oīno nō ordinato miſ. Sʒ tūc cū nullū habʒ
ordinē ad nullū poterit ꝓmoueri ſine auttoritate pape
ꝑ dicta Inno.tñ in.c.dilect⁹ de tēpo.ordi.indiſtincte vi
det̄ dicere ꝙ epus poſſit cū talib⁹ diſpēſare. Solus etiā
poſſit cū excōicato diſpenſare ut collatū ſibi in excōica
tione bñficiū retineat.glo.in.c.poſtulaſtis. de cle.excō.
miniſ.dicit ꝙ epus poſſit diſpenſare ex quo ſibi papa ñ
reſeruat: de ſen.excō.c.nup. Idem inno.de tēpo.ordi.di
lectus. ⁊ Specu.in ti. de lega.§.nūc de epoꝝ.v.xvj. Sed
Io.de deo cōtra in excōicato ex cōtemptu aplice ſedis.
Ego credo ſm Hoſti.ꝙ ſi talis ſit excōicatio ꝙ poſſit in
ea ſolus epus diſpenſare tūc poſſet ſimilit̄ in retentione
bñficij ipſa collatiōe diſpenſare. Sed ſi eſt excōicatio a
qua nō poſſit abſoluere niſi ſolus papa.cū tali nō diſpē
ſat eps ſed ſolus papa diſpenſat.ar.de offi.ordi.paſtora
lis de ſen.excō.c.a nobis el ſecūdo. quicqd dixerit Cō
poſtellan⁹ in.c.ꝙ ſicut de elec.q̇ dixit ꝙ excōicat⁹ credē
nō tenet̄ qḋ eſt contra tex.dicti.c.poſtulaſti ſm Io.an.
Solus etiā papa cōcedit vniuerſalit̄ ius funerandi reli
gioſis aliquib⁹ puta minorib⁹ vel ꝑdicatorib⁹ ꝑ totū or
bem ꝙuis epi hoc poſſent ſed tñ in ꝓpria dioceſi: ſʒ pa
pa vniuerſalit̄ ꝑ totū orbem: ut in cle.dudum de ſepul. ⁊
ibi notat̄. Diaconib⁹ etiā papa ſolus cōcedit ut cōpagi
bus ſiue ſandalib⁹ vtant̄ ut.xciij.di.ꝑuenit ad nos ⁊ cle
ricis ut manipulis vti poſſint.dixi.ſ.in vſi.q̇ incipit ipe
etiā ſolus in ſigna epalia ⁊c. Itē ſolus diſpenſat in deci
mis nō dandis de decimis.c.ex parte. ⁊.c.ſtatuimus de
tranſac. Sed de hoc ego plenius dixi.ſ.in qōne an papa
diſpenſet ɔtra ius diuinū ibi qñ pono de interpretatiōe
reſtrictiua. Item ſolus pōt cōcedere ut xpian⁹ portet ar
ma ſaracenis: ut de iudeis.c.ſignificauit. de quo dic ut
ibi: qꝛ dubiū ſit an poſſint portari arma ſaracenis ꝓ re
dimendis captiuis ſine excōicatiōis pena: dic ut ibi per
Inno. Hoſti. ⁊ doc. Ipſe etiā ſolus diſpenſat cū clericis
cōferentib⁹ hereticis eccleſiaſtica ſacramenta ⁊ elemoſy
nas ⁊ oblatiōes ab eis recipientib⁹ ut de hereticis.c.ex
cōicamus.§.ſi vo clericus.vſi.ſane ⁊ ibi glo.in vbo ſpei.
Ipſe etiā ſolus diſpenſat circa canones penā irrogātes
in enormib⁹ delictis vel certā ſatiſfactionē iniūgentib⁹
ut cū homicida vel ſimoniaco in ordine vel bñficio alle
gat notata in.c.poſt tranſlationē ad finē de renuncia.fa
cit de iudi.c.at ſi clerici in.§.pmo. Sʒ iſtud nō videt̄ bñ
dictū: qꝛ epus qñqʒ diſpēſat cū heretico.l.di. pſbyteros
cū ſacrilego.l.di.ſiquis pſbyter in capitolib⁹ occultis.l.
di.de his cū ſimoniaco in bñficio. Et qñqʒ in ordine.ij.
q.v.c.fi.de elec.ſi alicui⁹. Item cū ſimoniaco ⁊ iḋ iſte eſt
pulcher articulus ī quib⁹ crimib⁹ diſpenſet eps vel ſol⁹
papa qḋ tangūt doc.in dicto.c.at ſi clerici. Ego omiſſis
opinionib⁹ ſic cōcludo ꝙ aut loquimur in materia peni
tentiali ⁊ tūc diſpenſatio eſt epis pmiſſa niſi vbi appeat
eſſe ꝓhibita: qꝛ pnie ſūt arbitrarie: de peni.di.j.quē pe
nitet. ⁊.c.menſurā vbi eſt glo.ꝙ diſpenſat etiā vbi certa
pnia eſt ſtatuta: ut ī dicto.c.quē penitet.dicit eñ poſſuʒ
plus ꝓficere vel penitentib⁹ pcere. ⁊ ſic expſſe diſponit
ꝙ diſpenſet. Alia aūt iura ſimplicit̄ dicūt ꝙ pnie ſunt ar
bitrarie.glo.tñ in dicto.c.menſurā. dubitat vtrū ille cuʒ
quo diſpenſat̄ minus legitime ſit tutus in foro aīe. ⁊ idē
in pſbytero niſi appareat ꝙ caſus ſint reſeruati ⁊ q̇ caſus
ſint iſti habent̄ de penis.c.j.li.vj.ꝑ Hoſti.in ſūma de pe
nitentiis.§.ij. Si aūt querit̄ an eps poſſit diſpenſare cir
ca canōes penales vel inhabilitātes tūc dicas ꝙ ſi diſpē
ſatio appareat ꝓhibita tunc debet ſeruare ius ꝓhibens
⁊ tūc diſpenſat ſolus papa ⁊ caſus ꝓhibiti numerant̄ ꝑ
Spec.in ti.de legato.§.nūc de epoꝝ in pn.vſqʒ ad dictū
vſi.ꝓhibent̄ aūt epi. ⁊ ponūt doc. ⁊ Inno.in.c.dilectus
de tēpo.ordi.ſi aūt nō apparent expreſſe pmiſſa nec ꝓhi
bita epis tūc ſi diſpoſitio contra quā querit̄ diſpenſari
eſt diſpoſitio ɔcilij generalis ⁊ tūc nō diſpenſat eps ſm
glo.de elec.cū dilecti. ⁊ in cle.j.de elec.de quo in.c.fi.de
fi.pſby. ⁊ de elec.c.cū monaſteriū de pellicia. ⁊ rō pōt ſū
mi ꝑ tex.ī.c.p⁹ trāſlationē de renūc. Et idē ſi canon ē late
ſnīe nō diſpēſat eps: ut no.archi.xv.di.ſic ſci.excepta ex
cōicatione: ut in.c.nup.de ſen.excō.que duo ꝑdicta ego
intelligo vꝫ: niſi canon cōcilij vel late ſnīe indulgeret di
ſpenſationē etiā ſimplr: qꝛ deberet ītelligi ꝙ ɔcedit̄ epi
ſcopis: qꝛ de papa nō erat opus dicere: qꝛ eius auctori
tas ſemp cenſet̄ excepta: vt de elec.ſignificaſti. hꝫ tñ intel
ligo niſi canon diſponeret in mā epis nō pmiſſa: ut ſi ca
non dicit epm deponi niſi ſecū diſpenſet̄: tūc non intel
ligit̄ reſeruata epis diſpenſatio: iuxta nota.in.c.j. de iu
di. ⁊ hoc no.hoſti.in.c.ij.de bigamis. Sʒ ſi loquit̄ canō
etiā ɔcilij vel late ſnīe in mā cōi epis ⁊ pape: tūc ſimplex
reſeruatio diſpenſationis cōꝑhēderet epos per rōneʒ
ꝑdictā. Si aūt eſt alia cōſtitutio in qua ſit diſpenſatio ꝑ
miſſa lʒ non dicat̄ ſimplr.epis: tunc pōt epus diſpēſare:
nota.de tēpo.ordi.dilect⁹. ⁊ de penis.c.in quibuſdaʒ. et
io.an.in.c.j.de ſupplen.negli.plat.li.vj.ſup glo. pe. poſt
hoſtien.qḋ limitat̄ verū: niſi canones legē īponāt ipſis
epis: quia tunc nō diſpenſat niſi reperiat̄ cōceſſū: alle.d.
c.dilectus.de tēpo.ordi.idem archi.xxvij.q.j. virginem
io.an.in pma cōſtitutione ſup glo.fi. Si aūt diſpēſatio
ē ꝓhibita vel nō apparet pmiſſa: qꝛ ius ꝓhibet ⁊ nō di
cit ꝙ poſſit diſpenſari: ⁊ tūc epi nō diſpēſant: qꝛ ſeruare
debēt canones: ⁊ ſoli⁹ pncipis ē illos relaxare: ⁊ hec pret̄
in mā delictoꝝ in adulterio ⁊ in morib⁹: qꝛ in illis ſemꝑ
diſpenſat epus: niſi in quib⁹ appareat ꝓhibit⁹ in ſuperi
orib⁹ aūt nō diſpenſat niſi vbi apparet ſibi pmiſſū: ⁊ cuʒ
eſt ſcā pmiſſio nō hʒ locū argumentū a pari vel maiori:
vt extendat̄ facultas diſpenſandi: nota.de elec.cū in cū
ctis.io.an.in regula: que a iure.de regu.iur. ⁊ fede. in cō
ſilio.xiiij. ⁊ ꝓbat̄ de reſcrip.in nr̄a. ⁊ de pben.c. cui non

de ſacerdotali.li.vj.facit qȯ not.in.c.fi.de fi.pſby.eo.li.
Qȯ credo verū etiā ſi eſſet rō expſſa in canone diſpenſā
di:qȯ pꝫ:quia ſi papa diſpenſaret ex aliqua rōne vł cau-
ſa ꝙ hñs in eccleſia bñficium poſſet obtinere aliam inte
grā pbendā:ꝓpter hoc nō poſſet obtinere mediā lꝫ eſſet
maioꝛ rō in media:vt ē tex.in.d.c.cui de nō ſacerdotali.
ꝛ hoc ꝓbat tex.in auč.hic cōſtitutio.vbi eſt rō expꝛeſſa
in.l.ꝛ tñ.l.fi.C.de ſacroſanc.eccle.non corrigit:ita nec
diſpenſatio inducit:ꝛ hoc credo verū:lꝫ quidā ꝯ:ꝑ not.
in cle.j.de elec.in.c.j.de tēpo.oꝛdi.in.vj.ꝛ in.c.q̄uis.de
elec.li.vj.ꝛ in.l.j.C.de his qui ante aptas tabulas.ꝛ i.l.
ij.C.ꝑ quas perſo.nobis acqui.nā ego teneo id qȯ dixi
ꝑ nota.in cle.auditoꝛ.de reſcrip.ꝛ ita tꝫ anto.de but.i.c.
fi.de ꝯſue.nō obſtant ꝯria ꝑ ea que ſcripſi in.l.ſi vero.§.
de viro ſoluto mřimonio:dicūt etiā quidā ꝙ ſi vrgente
magna neceſſitate epus vellet diſpenſare ꝛ trāſgredi ca-
nones ꝙ tunc ſibi liceret:ꝛ hͦ dicūt qȯ tenēt dñi de rota
cōcluſione.cclxv.ꝓbat ꝑ.l.ſi hominē.ꝛ qȯ ibi no.ff.mā
dati.vbi videt tex.ꝙ epi pñt ſtatuere ꝯ iura:ergo poti⁹
diſpenſare cā emergente:qȯ credo verū qñ ſi eps nō diſ
penſaret emergeret magnū diſcrimē ſue reipu.ꝛ multo
magis vniuerſali eccleſie ꝛ pape nō poſſet hēri remedi-
um:qꝛ forte nō poſſet recurri ad ipſū:nā tunc liceret cō-
tra ius ſtatuere ꝛ diſpenſare:tex.eſt:ꝛ ibi no.bar.in.l.cū
nouarcoꝝ.C.naniculariis.li.xj.ſed ſi poſſet hēri recurſ⁹
ad papā non credo ꝙ liceret tranſgredi canones.Inferi
oꝛes aūt ab epis nō diſpenſant ꝯ canones etiā vbi diſpē
ſatio ē ꝑmiſſa:niſi quaten⁹ ipſis īferioꝛib⁹ eēt ꝑmiſſum.
Occurrit tñ dubiū an vacante ſede poſſit caplm diſpen-
ſare in caſibus ꝑmiſſis epo:ꝛ ſi teneremus ꝙ talis diſpē
ſatio cōpeteret epo de iure ſpūali tūc facultas talis non
tranſiret ad capitulū.ſed ego teneo ꝙ epo cōpetat de iu-
re cōi:ꝛ tunc federicus in ꝯſilio.xxix.tenuit ꝙ ſic.Sꝫ tūc
occurrit dubiū an hoc ꝓcedit vbi agit de depoſitione
clerici videt ꝙ iſta non tranſeunt in caplm:qꝛ hec cōpe
tunt rōne oꝛdinis.Ego tñ credo ꝙ caplm poſſit epiſco-
pis cōmittere cognitionē hui⁹ delicti:dico epis:qꝛ vn⁹
epus ſolus nō cognoſcit.xv.q.vij.c.ſi aūt.ꝛ.c.ſi q̄s.ꝛ ibi
plene in ſūma:qꝛ talis cōmiſſio ē iuriſditiōis non oꝛdi-
nis:not.de elec.tranſmiſſa.ꝛ poſtea relatiōe fcā poterit
caplm diſpenſare:quia hec diſpenſatio ē iuriſditionis
ut pꝫ ex pdictis.Et idē credo de epo nō ꝯſecrato ſed con
firmato:ſic intelligo iſtā materiā.Item ſolus diſpēſat
in voto cōtinentie ꝛ ꝑ acceſſū terre ſcē:de hoc dixi ſ.an
diſpenſet cū monacho vel pſbytero in voto cōtinentie.
Item ſolus hꝫ vtrūq gladiū:ſed hͦ dixi in pma qōne hu
ius opis ſuꝑ illo vbo eccleſie duo gladij.Ipſe etiā ē ſuc-
ceſſoꝛ petri:ꝛ vicari⁹ ieſu xpi vicē ñ puri hoīs:ſꝫ veri dei
gerens in terris:de tranſla.c.inter coꝛpoꝛalia.ꝛ.c.quāto
ꝛ.c.lꝫ vti eccle.bene.c.ut nřm.§.ij.v.poꝛro.xxij.di.c.j.vñ
oīa regit ꝛ iudicat vt ſibi placet.ix.q.iij.cūcta ꝑ mundū.
Et lꝫ alibi eps quo ad quedā dicat vicari⁹ xpi:ut.xxxiij.
q.v.mulierē.de ſacra vnc.c.ij.v.caput eni.ꝛ.v.ſe.nō tñ i
oībus ē vocat⁹ ſicut papa qui hꝫ plenitudinē ptātis:de
vſu pallij ad honoꝛē:ꝛ alij ſunt in ꝑtem ſollicitudis vo-
cati.ij.q.vj.decreto.ꝛ.c.qui ſe ſcit.ꝛ dūmodo non veiat
ꝯ fidem pōt facere q̄cquid ſibi placet:auferendo etiā ſu
um cui vult:quia nō eſt qui ei dicat:cur ꝛ tu facis.xix.
di.in memoꝛia.nam apud eū eſt ꝓ rōne voluntas:ꝛ qȯ
ei placet legis hꝫ vigoꝛē.inſti.de iure nāli.§.ſed ꝛ qȯ pn
cipi:pōt etiam oē ius tollere:ꝛ ꝯ ius diſpenſare:qꝛ non
hꝫ ſuperioꝛē niſi deum:de elec.c.lꝫ.Sed ipſe ſuꝑ oēs eſt
nec pōt ab aliquo iudicari.xxj.diſ.in nouo.ꝛ.c.nūc aūt.
Et hꝫ celeſte arbitriū.c.de ſūma trini.ꝛ fide catho.l.j.hꝫ
enī celeſtis ꝛ terreni iura imperij:vt.xxij.di.c.j.hec ſunt
vba ſpe.in ti.de lega.§.nunc oñdendū.vſu.lxxxix.Sed
iſta omnia ita in genere dcā ſunt ſane intelligenda ſꝫ il-
la que ſupra ꝑ me dcā ſunt pmo in qōne q̄ ſit maioꝛ:an
ſnia pape an concilij:ꝛ.ſ.in toto iſto opere dū tracto de
pape ptāte atq potentia.Et generalit oīa que ſibi papa
reſeruauit nullus alius pōt:imo ſi aliqua iminent:que
ſedes apoſtolica ſibi reſeruare nō apparet ſunt non gra
uia ꝛ ardua illa ſūt ad ſedē aplicam referēda:ꝓbat.xv.
q.j.c.in galleaꝝ.qui fi.ſint legi.c.ꝑ venerabilē.circa finē
pſerti in vſi.ſi difficile.xvij.diſ.mřis de baptiſ.i fi.dr ꝙ
moyſes ꝯſtituit pncipes ꝛ tribunos vt q̄cq̄d mai⁹ eēt ad
eū referūt.hͦ ſufficiāt dcā de vicario xpi in ſpūalib⁹:nūc
dicam⁹ de romano īperio ꝛ chꝛiſti vicario in tpalib⁹ ꝛc.

Ulta Quidem iam elucidata ſūt ex quibus patēt romani im
perij firmiſſime ptātes ne tñ multi fal
ſo foꝛſan ducti erroꝛe opinarent īperiū
tuū ſciſſime federice ceſar initiū iniu-
ſtū:aut hūiſſe violētū ad ipſā qōez tra-
ctādā vꝫ q̄s ex imperijs oꝛbis q̄tuoꝛ q̄ fuerūt tāti excelſi
ſolij palmā pus fuerit iuſte adept⁹ reditū facio.Et ī his
foꝛſā dicerēt mlti ꝙ ſi moꝛtaliū q̄ſpiā iura hͦ ſibi p⁹ aſ-
ſcpſit iuſte ꝓfecto romani nō fuerūt nō macedones non
medi:ſꝫ poti⁹ īuente ſyrici his foꝛte moti rōnib⁹ ꝙ ī nul
lius bonis erat vel ē id pmū iure gentiū cōceſſum occu-
pantib⁹ eſt.l.j.ꝛ.l.qȯ enī.ff.de acqui.re.do.ſꝫ in ſtatu no
centie ꝛ poſt peccatū pmi parentis quo tpe iurib⁹ ſeculi
ꝑ pncipes ꝛ reges a deo generi hūano diſpoſitos indu-
ctum eſt ius dñij quo ad ꝓpꝛia ꝛ ꝑticularia dñia.ix.di.
quo iure.cū ante oīa cōia foꝛent.j.di.ius naturale nō re
perit ut moꝛtaliū quiſpiā pmū iura hec nact⁹ fuerit niſi
babylones qui pmū impio ꝛ potentia ceteris aīantibus
pualuerūt:ergo iura imperij ſibi pmuꝫ iuſte occupatiōe
aſcripſerūt ꝛ hoc firmari videtur Daniel.ij.c.vbi daniel
exponens ſomnia nabuchodonoſoꝛ regi ſyrico inquit.
Tu rex regū es ꝛ deus celi regū foꝛtitudinē ꝛ imperiū ꝛ
gloꝛiam dedit tibi ꝛ oīa in quibus habitant filij hoīuꝫ
ꝛ beſtie agri atq volucres dedit in manu tua ꝛ ſub di-
tione tua vniuerſa ꝯſtituit.Ex quib⁹ videt cōcludi iuſſu
ꝛ ꝑmiſſu dei apud babylones fuiſſe vniuerſa iura īperij
ꝛ ſic hodie etiā ſi hec in iudiciali calculo ponerent vide
tur foꝛte dicendū cū olim dñs ꝛ hodie dñs pſumendus
ſit.C.de ꝓba.l.ſiue poſſideris.

Ec pōt ſnia roboꝛari iure gentium
condita ſūt regna ꝛ particularia
dñia diſtincta.ff.de iuſti.ꝛ iure.l.ex hͦ
iure.ſed cūꝫ iure nature inferioꝛa bona
oīa terrena eſſent oīuꝫ gentiū ut vniuer
ſoꝝ cōia.j.di.ius naturale.qȯ a maioꝛi
gentiū ꝑte factū eſt in ipſis id debet haberi ratū ceteris
etiam reluctantib⁹:ut.ff.ad munici.l.qȯ maioꝛ.ꝛ.ff.qȯ
cuiuſq vniuer.no.l.nōnulli.maxime cum facerēt ꝓ cōi
bono nō ꝓ bono pncipaliter ſinguloꝝ ut notat Inno.ꝛ
Bar.de cōſti.c.cū oēs.ſꝫ regi ꝑ vnū eſt cōe bonū:ut.ff.ō
oꝛi.iur.l.ij.§.nouiſſime.ꝛ phus.xij.methaphiſice in fi.
vbi dicit:entia nolunt male diſponi.pluralitas pncipa-
tuū mala vn⁹ ergo pnceps.cum ergo maioꝛ pars gentiū
humani generis cōſtituerit apud babylones imperiū ce
teris alijs nobilitate virtute ac potētia pſtanti⁹ ergo ipſi
iuſte iure gentiū regna a quo ſūt cōdita ꝯuenerūt oꝛbis
monarchiā tanq ceteris pſtantioꝛes ꝛ nobilioꝛes aſſū-
ptum vo ꝙ apud ſyricos pmū fuerit fere oīs mūdi potē
tia ꝛ īperiū ꝛ oꝛbis ꝛ gentiū mūdi ꝑs maioꝛ antiq hiſto
rici oēs referūt quib⁹ fides de facto tā antiquo eſt ꝓfe-
cto exhibenda iuxta notata ex de ꝓba.c.cū cauſam.xxx.
q.j.ꝑuenit.qꝛ antiquis ſcripturis fides eſt adhibenda.
notat Specula.de ꝓbatio.c.videndū.v.ix.de pſcripti.
c.ad audientiā.ꝛ.C.de cōtrahē.ꝛ cōmit.ſtipu.l.optimā
ꝛ.l.celſus de ꝓba.facit.l.legata.ff.de ſuppel.leg.ꝛ quod

ibi notat̃ ꝑſertim qꝛ factū eſt antiquū in quo ſufficit le-
uioꝛ ꝓbatio ut notat Inno. de v̓bo. ſig. c. veniēs de iura.
calū. c. cum cām. ⁊ in. c. licet ex quadā de teſti. ⁊ ibi Jo.
an. ī nouella ſup verbo ꝓpter breuē. ⁊ notat̃. C. de ꝓba.
l. ꝓprietatis. ⁊ de nego. ge. at qui natura. §. cū me. Nam
in antiquis cū ſit difficilis ꝓbatio ſufficit ꝓbatio ꝑſum
pta: ut notat̃. ff. de ſecūdis ta. l. qui ex liberis. Ci. in. l. j. ō
ſen. excō. que ꝑ eo in fi. de ꝓba. l. j. notat Inno. de teſta.
cū in officiiſ. Ci. in. l. ſi nō cōuitij de iiurijs in ꝑma qōne
Et maxime beatiſſimo Auguſtino credendū cuiꝰ dicta
vſq; ad vnū iota nos amplecti opoꝛtet nec licet ↄtra illa
reſilere. xv. di. ſancta romana. ipſe nāq; dicit ꝙ regnāte
nino beli filio tpe abꝛahe maximū fuit aſſyrioꝝ īperiū
vnde Auguſtinꝰ. x. de ciuitate dei inquit ꝙ ninꝰ rex vni
uerſos aſie pplos excepta india ſubiugauit aſiā: dico nō
illam partē que huiꝰ maioꝛis aſie ꝓuincia eſt ſed eā que
vniuerſa aſia appellat̃. Et hoc imperiū ſm̄ Auguſt. x. de
ciuitate durauit mille ducentū quinquaginta annis ab
vno quo ninus rex regnare cepit vſq; ꝙ tranſlatum fuit
ad medos ꝑ Oꝛbatiū ꝑfectū regis ſardana palli luxurio
ſiſſimi quē apud babyloniā ipſe Oꝛbatius occidit. dein
de ꝑ Tyriū ꝑſaꝝ regem babylonia capta ⁊ deleta tranſi-
uit ad ꝑſas. cum igit̃ ex ꝑdictis nullus añ babylones iu-
ra hec fuerit aſſecutus ſꝫ ipſi potentia ⁊ poteſtate ex ma-
ioꝛis gentiū ꝑtis conſtitutiōe imperiū ipſum queſierūt
ergo iuſte apud eos fuit ⁊ eſt vel gentiū conſtitutiōe vl̓
ꝑma occupatiōe ⁊ poſſeſſionis naturalis appꝛehenſio-
ne. l. j. de acqui. poſ. ⁊ ſic nō iuſtuꝫ eſt apud romanos vel
alios cū plures eiuſdē rei inſolidū dñi eſſe nō pñt. l. ſi ut
certo. §. ſi duobus vehiculum. ff. cōmo.

Uod iuſte nō potuerit eſſe vl̓ fue-
rit apud ramonos macedo-
nicos vel alios pōt oſtēdi naturali ⁊ di-
uino iure. Itē iure gentiuꝫ ⁊ ciuili nāli
iure inſinuat̃: ſic oī enti foꝛmato nālit̃
ineſt ⁊ inſita inclinatio nālis eſt ut ex-
cludat vi vel alit̃ oē repugnans ſue naturali diſpoſitiōi
hoc oꝛdinauit ab eterno deꝰ ⁊ natura ut patet in ſimpli-
cibus ⁊ mixtis. Nā aque inſitū eſt igni reſiſtere ⁊ econ-
tra: ſic etiā eſt in ceteris elementis. ⁊ hoc vult Tulliꝰ pri-
mo officioꝝ circa ꝑncipiū in. c. ꝑncipio hoc. etiā ideꝫ in
mixtis. Nā bꝛutis naturalit̃ ineſt tueri ꝓpꝛiā ſalutē. l. j.
§. cū arietes. ff. ſi qua pau. fe. di. cū ſm̄ ſniam phi: oē ens
appetit viuere ⁊ ſic ꝓpꝛiam ſalutē tueri. ⁊ in ſcdo de aīa
ibi naturaliſſimū ⁊c. ſic eſt in irōnabili creatura inſita na-
turalis inclinatio etiaꝫ circūſcripto intellectu ut ſponte
deſcendat ad repugnandū quecūq; ipſi aduerſantia: de
peni. di. ij. c. coꝛpus noſtrū. ⁊ ꝙ hoc ſit verū pōt oſtendi
nam nō debemꝰ credere ꝙ deꝰ ⁊ natura oīuꝫ creaturarū
ꝓductiua: ut in. c. j. de ſūma tri. minus debuerit eē ſolici-
ta in ↄſeruatiōe rōnabilis creature ꝙ̄ ceteroꝝ irrationa-
bilū cū rōnabiles oībus ſūt nobilioꝛes. C. de ſacroſan.
eccle. ſancimus de peni. ⁊ remiſ. c. cuꝫ infirmitas. xxxiij.
q. v. hec imago. cū ꝓpter ipſas rōnabiles cetera facta ſūt
l. in pecudū de vſu inſti. de re. diui. §. in pecudū. ⁊ phus
ꝑmo politicoꝝ ſi igit̃ ipſa natura inclinationē naturaleꝫ
introduxit in ceteris creatis ad quecūq; contraria ꝓfu-
ganda quanto magis hoc rōnali introduxit creature:
de ſacroſanc. eccle. auc̄. multo magis. Ex quibꝰ infert̃ ꝙ
oīs actus qui fit ꝓpter tollere diſſonū ⁊ repugnans con-
ſeruationi naturali iuſte fit ⁊ oꝛtū habet a ꝑncipijs natu-
ralibꝰ ⁊ iure nature etiā diſtincto a iure gentiū: hoc ꝓba-
tur ī. l. ut vim de iuſti. ⁊ iur. ꝓut vim. liꝫ ꝓpulſare cuiq;
hoc videt̃ velle glo. j. di. ius autē naturale: ⁊ in dicta. l. ex
hoc iure. ⁊. l. ut vim. vbi videt̃ ꝓbari ꝙ repulſio iniurie
ſit de iure naturali ꝑncipalit̃ maxime dū glo. ibideꝫ bꝛu-
tis hoc ius appꝛopꝛiat hoc ſentiūt naturales phi dū di-
cūt ꝙ duplex eſt in elemētis ⁊ rebꝰ inaīatis potētia vna
ꝑ quā intendūt ad ꝓpꝛiam quietē ⁊ alia ꝑ quā reſiſtunt
⁊ agūt in ꝓhibentia ⁊ in cōtraria. videmꝰ eni ꝙ ignis ē
naturalit̃ calidus ⁊ leuis ⁊ ꝑ leuitatē tendit ī locū ꝓpꝛiū
⁊ in quietē ſibi cōuenientē. ꝑ calliditatē v̓o agit in ↄtra-
ria ne igit̃ ignis ꝑ quecūq; contraria impediat̃ ne in ꝓ-
pꝛio loco ſue leuitatis quieſcat data eſt ei potentia cale-
factiua ut ꝑ eam agat in cōtraria ⁊ ipſum coꝛrūpentia ⁊
ipſis reſiſtat. ⁊ ſicut natura hoc dedit inaīatis rebꝰ ut ha-
beant duplicē potentiā. vnā ꝑ quā adipiſcant̃ ꝓpꝛiam
quietē. aliā ꝑ quā agant in ꝓhibentia ⁊ contraria mul-
to magis ſic hoc tribuit aīalibꝰ: nam dedit eis dupliceꝫ
appetitū ſenſitiuū. vnū ꝑ quē conſequit̃ ꝓpꝛiam quietē
⁊ delectationē ut appetitū cōcupiſcibilē. aliū ꝑ quē ag-
grediunt̃ ꝓhibentia ⁊ contraria ut appetitū iraſcibilem
Nā ſicut grauia ꝓpter grauitatē recedūt a loco ſurſum
tanq̄ a nō cōueniēte ⁊ tendūt ad locū deoꝛſum tanq̄ ad
locū eis cōfoꝛmē ⁊ ꝑ frigiditatē reſiſtūt cōtrarijs ne coꝛ-
rumpāt̃ a ꝓpꝛia natura ⁊ deſerant ꝓpꝛia loca ⁊ ꝓpꝛiam
quietē. ſic aīalia ꝑ appetitū cōcupiſcibilem fugiūt mala
triſtantia ⁊ ꝓſequunt̃ bona delectabilia ꝑ iraſcibilē ve-
re aggrediunt̃ contraria que pñt ab huiuſmodi delecta-
tionibꝰ ꝓhibere igit̃ coeūt ⁊ ſibi ſimile gignūt ⁊ hec eſt
natura vis quedā in rebꝰ exiſtens ſimilia de ſimilibꝰ ꝓ-
creans. j. di. ius naturale. ⁊ ibi glo. ⁊ ſic natura dedit hec
inaīatis rebꝰ ⁊ bꝛutis multo magis dedit hoībus ut ha-
beāt naturalit̃ inclinationē ad appetendū bona ⁊ ad ꝓ-
pulſanda cōtraria ⁊ mala licet regulatio iſtiꝰ inclinatio-
nis in hoīe ſit de iure gentiū ꝓut iſta natural̃ inclinatio
regulat̃ ꝑ rōnis dictamē dicta. l. ex hoc iure. ⁊. l. j. C. vñ
vi. ⁊ hoc ſentire videt̃ glo. in. l. naturales. §. fi. in. v̓. gētiū
de acqui: rerū do. hoc ꝓbat tex. in cle. paſtoꝛalis. v̓. cete-
rū de re iudi. vbi dicit de defenſiōe ꝙ ſit a iure naturali.
⁊ ſic ꝑ ipſa bellare iuris eſt natural̃. ꝑ hoc tex. in. l. itaq;
ad legē aquil̃. ⁊ dicit̃ ciuilis lex hoc ꝑmittere qđ ē natu-
ralis iuris poſtq̄ nō vetat. l. ſciam. §. qui cum alit̃. ⁊ ibi
glo. ff. ad legē aquil̃. licet ipſū ius gentiū vel ciuile limi-
tet ⁊ reſtringat ut fiat cū moderamīe inculpate tutele: di-
cta. l. j. C. vñ vi. ſicut al̓s ius poſitiuū limitat naturale ut
in comeſtiōe ꝙ tpe quadrageſime nō comedant̃ carnes
iiij. di. c. deniq;. ſed cū naturalit̃ oēs hoīes liberi naſcūt̃
ff. de iuſti. ⁊ iure. l. manumiſſiones. ⁊ in auc̄. quibꝰ mo.
na. effi. ſui. §. natura ſequit̃ ꝙ inſpecto naturali iure qui-
libet licite reſiſtere potuit romano pplo qui alienaꝫ ſibi
ſubmittebat libertatē cū ut dixi iure naturali cuiq; ſit in-
ſitum poſſe tueri qđ ſue naturali repugnat compoſitiōi
⁊ ad nature ↄ̃ria ꝓpulſanda. vñ cū pplus quilibet iuſte
ſe potuerit ī ſua libertate tueri naturali iure īſpecto ſeq̄t̃
etiā ꝙ iiuſte romanꝰ ppls ꝗ̄uit cūctos ſubmittē ditiōi.

Ure aūt diuo ſnia hec oñdit̃. Il-
le actꝰ eſt iure diuo licitꝰ qui
eſt ↄſonus charitati: ſꝫ defenſio liberta-
tis patrie ⁊ defēſio ꝓximi libertatis eiꝰ
⁊ ꝓpꝛia etiā defenſio ē actꝰ charitatis ꝗ̄
eſt iure diuo ꝑmiſſus. aſſūptū ꝓbat̃: nā
charitate poſita excludit̃ oīs actꝰ iuri diuo repꝛobꝰ cum
ipſa ſe nō cōpatiat̃ cū repꝛobis ⁊ cū ipſa charitas ſit cu-
iuſlibet liciti fūdamentū: de peni. di. ij. c. ſi radicata. ⁊. c.
charitas ē. ⁊. c. qꝛ radix. Ad hoc dictū apl̓i dicētis ꝙ ⁊ ſi
fidē habeā ut mōtes transferā: charitatē aūt non habeā
nihil habeo: de peni. di. ij. ſi eni. §. euidēter in fi. de cōſe.
di. iiij. ſolet mioꝛ de defenſiōe ꝑrie ⁊ ꝓximi oñdit̃. ff. de
iuſti. ⁊ iur. l. veluti. ⁊. xxiiij. q. viij. c. igit̃. ⁊. c. oī timoꝛe. ⁊
c. oꝛtatu. ⁊. lxiij. di. adrianꝰ. in q̄bꝰ ꝓbat̃ ꝙ ꝑ defenſione
patrie cl̓ici pñt exhoꝛtari ſuos milites ad bellū nec ex h̓
occiſiōe ſecuta irregl̓ares efficiūt̃. xxiij. q. v. ō occidēdis
⁊ h̓ vult Augꝰ. xix. de ciui. dei dicēs ꝑtinet q̄ppe ad v̓tut̃

officiū ⁊ viuere patrie ⁊ ꝓpter patriam filios ꝓcreare
Item Tullius officioꝝ pͥmo nō nobis ſolum nati ſum⁹
partē patria vendicat ꝑtem amic. ad hoc facit qꝛ ps de
bet ſe exponere ꝑ ſalute totius: qꝛ ſm phm pͥmo ethico
rū bonū cōe eſt pferendū bono ꝑticulari ſed hō eſt que
dam ps ciuitatis ſm phm in politicis: igit̄ debet ſe pro
priari tanꝙ ps ꝑ toto ⁊ tanꝙ minus bonū ꝑ meliori ſe
exponere: imo licet patrē ꝓpter patriā occidere etiam fi
lios. ff. de religio. l. minime. cū publica vtilitas includēs
in ſe ꝑuatā ꝑuate pferenda ſit. ff. ꝓ ſocio. l. actione. §. la
beo de poſtu. ꝑla. c. bone el pͥmo ⁊ hoc dei iudicio fieri
dici oportet alit̄ rō gentiū ⁊ humana nō ſequeret̄ in ſua
rectitudine dei nature intentionē qd̄ eſt īpoſſibile ⁊ ma
xime qꝛ naſcit̄ quis magis rei publice ꝙ parentib⁹. ff. ꝺ
ven. in poſ. mit. l. ij. §. generalit̄. ⁊ l. poſt liminiū. §. filiuſ
de capti. facit qd̄ ſcribit̄ in Spec. de aduocato. v̄. quid ſi
pater. ⁊ v̄. ꝓcedenti. ⁊ qd̄ no. Archid. xlv. di. cū beatus. ⁊
Ci. in. l. ij. C. de patri. qui fi. diſtra. ⁊ diligere ꝓximū ſic
ſeipſum eſt actus charitatis: ut in. c. ꝓximos. ⁊ c. ꝓinde
de peni. di. ij. ⁊ eū defēdere: ut. xxiij. q. iiij. c. ipſa veritas
⁊ q. iij. c. fortitudo. ⁊ c. nō inferenda. Et hoc monſtratū
eſt in moyſe qui ꝓſtrauit egyptū conculcantē hebreū:
de peni. di. ij. §. item oppoſitū. ⁊ xxiij. q. iij. c. nō īferēda.
hoc idem figuratū eſt in euangelio de paſtore veniente
lupo gregē dimittit ⁊ fugit. xxiij. q. iij. §. item vaſa ſacra
in fi. ⁊ xliij. di. c. ſi rector. Si ergo cōi ⁊ diuino licet defē
dere patriā ⁊ ꝓximos ⁊ eoꝝ libertates ⁊ ꝓpriā etiā liber
tatem ergo iuſte faciebant ppl̄i reſiſtētes romano popu
lo qui alienā queſiuit ſubmittere libertatē.

Uod hoc iure diuino licuerit oſ
dit̄ nā lex diuīa nō obuiat
totalit̄ actibus ꝓuenientib⁹ a natura lꝫ
ipſos aliqñ modificet ⁊ refrenet ut pa
tet ꝑ ſingulos diſcurrēdo nā non inhi
bet totaliter cibū nec carnalē cōmixtio
nem licet iſta certo rōnis dictamine reguler ergo ꝑmiſit
populis ius diuinū defenſiōes contra romanos que ſūt
a iure naturali: ꝑ hoc glo. in dicta. l. ſciam. §. qui cū alit̄.
ad legē aquil̄. que dicit ꝙ lex iura nature ꝑmittit cū nō
vetat. Preterea cū lex canonica hoc ꝑmittat ergo ⁊ diui
na. antecedens ꝓbat̄ de reſtit. ſpol̄. c. olim de re iudi. in
cle. paſtoralis de homici. cle. ſi furioſus. cōſequētia bo
na oſtendit̄ nā canonica legi diuine ſubalternat̄ ⁊ ſic in
uicem nō pñt contradicere: nā ad eundē finē tendūt licꝫ
varie nam lex canonica nō ſolum tractat de cōſeruatiōe
vniuerſitatis humane in vnū in pace ⁊ tranquillitate ut
in ꝓhemio decretaliū ſuꝑ quo maxime ꝓuidet ius ciui
le ſed etiā vlteri⁹ tendit ꝑparando ad ſtatū eterne beati
tudinis in quo lex tendit pͥncipaliter diuīa ⁊ ſic neceſſe
eſt ꝙ attenta idētitate finis id qd̄ eſt lege diuina ꝓhibi
tum eſt. ⁊ l. canonica ⁊ ecōuerſo ſed lege canonica ē de
fenſio ꝑmiſſa ergo ⁊ diuina lege. vñ male dicit glo. ff. de
iuſti. ⁊ iure. l. ut vim ꝙ nō iure poli ſ ⁊ fori ſit ꝑmiſſa pro
pulſatio iniurie niſi illā ſalues ꝙ loquit̄ de interiori ꝑ
paratione cordis. xxiij. q. j. §. his ita. nam tūc nō licet iu
re diuino defenſio. xxiij. q. j. in ſūma. ſi ergo iure nāli di
uino ⁊ canonico licet īiurias ꝓpulſare patrie ꝓximoꝝ ⁊
ꝓprias iuſte reſiſtebāt quicūꝗ ppl̄i romanis vſurpanti
bus iura aliene patrie ꝓximoꝝ ⁊ ꝓpria.

Iuino iure nō apprehēdiſſe ro
manos imperiū oſtēdit̄
Imperium nō pōt competere niſi illis
qui illuſtrati ſūt lumīe fidei ⁊ illis qui
ſūt de ouib⁹ xp̄i. xxiij. q. viij. cōuenior. ſꝫ
ppl̄s roman⁹ ⁊ octauian⁹ auguſtus ⁊ alij romani princi
pes maxime q̇ ante xp̄m fuerūt nō fuerūt xp̄iani cūꝫ tñ
publicū pͥmū impatorem xp̄ianū Conſtantinū fuiſſe le
gimus: ergo alij ꝓceſſores nō habuerūt iura monarchie
ſed poti⁹ biſantini ⁊ greci pͥmū dici debent habuiſſe im
periū nā in grecis Conſtantinū tranſtuliſſe imperiū ſil
ueſtro ꝑmittente certū eſt. c. di. palea conſtantin⁹. vnde
apud grecos tāꝙ pͥmos iuſtos ⁊ orthodoxos fideiꝗ lu
mine illuſtratos debꝫ dici fuiſſe vniuerſi orbis imperiū
Diuino etiā iure apud romanos nō fuiſſe oſtendit̄ ꝑ ea
que ſcripſi in pͥma qōne in. xij. vel. xiij. argumento ꝑtis
pͥme vbi dixi ꝙ hoc dominiū vl̄e erat dei: qꝛ ipſe mūdū
fecit. Item punitiōes ⁊ cohertiones ꝑ ſeipſum exercuit
ut ibi dixi. romani igit̄ dominiū ſuſcipiēdo qd̄ erat dei
īiuſte receperūt igit̄ eoꝝ nō fuit iuſtū imperiū: qꝛ ex dei
conſtitutiōe cum cōceſſit ipſum dominiū ⁊ cohertionē
alijs dum dicit̄ in pſalmo: terrā dedit filijs hominū pa
tet ꝙ ipſam dedit cōiter poſſidendam: ⁊ qꝛ cōmunio pa
rit diſcordiam. l. cū pater. §. dulciſſimis de leg. ij. voluit
ꝙ occupanti concederet̄ pars occupata: ut Deuteromi.
xiij. c. quācunꝗ terrā calcauerit pes tuus manſit calcatā
ꝗ ab alijs ⁊ iā diuīo iure alijs acquiſita nō licuit roma
nis occupare qd̄ iure diuino reprobatū ſit romanū im
periū ⁊ oīs monarchia oſtendit̄ xp̄us fuit ⁊ eſt ille lapis
ſine manib⁹ abſciſſus qui manib⁹ ꝑcuſſit in pedib⁹ ⁊ cō
triuit quā ſtatuā ille quattuor monarchie figurant̄ aſſy
rioꝝ ꝑſarū grecoꝝ ⁊ romanoꝝ ut habet̄ Daniel̄. ij. c. ⁊ eſt
notandū ꝙ eam ꝑ in pedib⁹: qꝛ ſicut pes eſt vltima pars
corpis. ſic monarchia romanoꝝ fuit vltima. vnde illam
videt̄ xp̄us ſpeciali⁹ improbaſſe ⁊ merito: qꝛ omēs mo
narchie ꝑ violentiā ⁊ vſurpationē īceperūt. Dignū ergo
fuit ut ꝓpter īiuſticias ipſoꝝ regnū de gente in gentem
transferat̄: eccleſiaſtes. x. c. ⁊ factum eſt regnū mundi hu
ius dñi noſtri ieſu xp̄i qui regnabit ī ſecula Apocalypſ
xi. c. ⁊ ꝓ hoc faciūt oīa iura que induxi. ſ. in pͥma qōne
dum dixi de regno xp̄i in pͥma ꝑte.

Ure gentiū oſtendi pōt nō fuiſſe
apud romanos nā ut plurieſ
ſ. dictū eſt maxime in pͥma qōne in cō
futatione. xij. ⁊ xiij. rōnis iure ſeculi in
uente ſūt ꝓprioꝝ dñioꝝ acquiſitiones
ī ſtatu nocentie poſt pctm̄ ade. viij. diſ.
quo iure. j. di. ius nāle. ⁊ c. ius gentiū. ⁊ l. ex hoc iure. de
iuſti. ⁊ iure. Nā lꝫ iure diuino oīa eſſent ī dñio rōnalis
creature cōmiſſa Geneſis pͥmo. c. illo tñ iure illud dñiū
erat cōmune ⁊ ſimiliter iure naturali: dicto ca. ius natu
rale. ⁊ xij. q. j. dilectiſſimis. ⁊ dicto ca. quo iure. ſed iure
gentiū inuentum eſt ut aliqui aliqua alij alia ſibi appro
priarent ut dictis iurib⁹. Nec hoc quippe malū ſit: imo
neceſſariū atꝗ bonum. Nam ut ꝓbat phs. ij. politicoꝝ
melius inſtituit̄ ciuitas ſi ciues ꝓprias habēt poſſeſſio
nes ꝙ ſi omnes ipſas poſſiderent pariter cōmunes con
tra ſniam Socratis: qꝛ naturale eſt res cōes negligi ⁊ cō
munio ut plurimū diſcordiā parit. l. cum pater. §. dulciſ
ſimis. ff. de lega. ij. vnde iure gentiū vel diuiſione illarū
rerū cōmuniū eſt data ꝓprietas particularis ī dominijs
ut dicta. l. ex hoc iure. ibi dominia diſtincta diſcrete gē
tes ⁊ ſic pͥmo fecerunt parentes pͥmi abraham ⁊ loth: Ge
neſis. xiij. c. vel iure occupationis ut que in nulli⁹ bonis
eſſent occupanti concederent̄. l. j. ⁊ l. qd̄ enī de acqui. re.
do. ⁊ hac de re naturali apprehenſione poſſeſſio eſt iniū
cta pͥmoꝝ dominioꝝ acquiſitio. ff. de acquir. poſ. l. j. ⁊ l.
illud. quācūꝗ calcauerit terram pes tuus alteri tñ iam
queſita vel occupata occupare hodie nō licet vel demū
licuit: quia ſi ſecus fieret eſſet contra ipſum ius gentiū
qd̄ induxit ut tanꝙ ꝓpria occupata vel apprehenſa reti
nerent̄ ⁊ contra id qd̄ tibi nō vis fieri alteri ne feceris:
Math. vij. c. ⁊ j. di. ius humanū. ⁊ qꝛ ſcriptū eſt: nō con
cupiſces rem ꝓximi tui: Exodi. xx. ca. in quibus verbis
omnis rapina eſt prohibita. xiiij. qōne. v. penale in quo

ꝓuidit ius ciuile dando actiones contra inquietātes iā
quesita ⁊ actionē furti vi bonoꝝ rap. ff. de acq. rex do. l.
naturales. §. gallinaꝝ. ut hec oīa plenius notat Inno. ex
de voto ⁊ no. redempt. c. qd sup his in ꝑncipio magne
glo. cum igit bona dn̄ia ꝑticularia ipsoꝝ essent multis
regibus ⁊ populis iam occupatiōe vel diuisiōe quesita.
Item ⁊ iurisditiōes aliquibꝰ regibꝰ acquisite electione
forte populoꝝ sibi reges constituentiū: dicta. l. ex hoc iu
re. non videt licitū fuisse romano populo vel alteri ipsa
regna ⁊ dn̄ia alijs quesita occupare ⁊ si occupauerūt fe
cerūt contra ius gentiū, ⁊ debēt spoliatis illa restituere.

Otest hoc sic ostendi imperiū
vniuersalem fuisse apud
romanos vl' bisantinos vl' alios ille di
ci debet adeptus iura terreni iperij in
feriora cuncta mortalia ut vno summo
monarche respondeāt ab ipsoq; guber
nent atq; regant ad instar superioris reginimis sm qd
nos regulari debemus. xxxiij. q. v. hec imago. ⁊ phs pri
mo methauroꝝ. ⁊ secūdo celi hoc aūt non accidit roma
nis nam nō inferiores oēs populos suo habuerunt sub
dominio imo ipsis aliqui populi hostes erant aliqui fe
derati ⁊ oīno liberi aliqui cū quibꝰ nec hospitia nec no
ticie nec amicitie erant ut hec ꝓbant. ff. de capti. l. nō du
bito. ⁊ l. hostes. ⁊ l. post liminiū ius cōpetit. facit ad hoc
ꝙ historici aliqui referūt auctentici qui dicūt ꝙ nomen
romanū montē caucasum non transiuit. Ex quibꝰ appa
ret non omnes sue submisere iurisditioni. vnde dici pos
sunt iura monarchie nacti inferiores orbis: que dicit a
monos qd est vnus ⁊ archos ꝑnceps cū ut dixi omniū
nō fuerūt adepti ꝑncipatū ⁊ hoc inherēdo ethimologie
vocabuli: insti. de dona. §. est ⁊ aliud. xvj. q. j. si cupis. xxj
di. cleros de ꝑben. cum sm apostolum de fur. l. j. ⁊ ff. de
testa. l. j.

Uod iuste romani nō fuerūt ad
epti orbis vniuersale domi
niū insinuat hoc modo nulli dubiū an
teq; romani orbem vniuersū vsurpaue
rint aliqua fuerūt iusta dn̄ia ꝓbat in
populo israelitico in quo fuit potestas
regalis legitima que icepit a potestate saulis ⁊ durauit
vsq; ad euentū xp̄i iuxta id ꝓphete iacob: nō auferretur
sceptrū de iuda ⁊ dux de femore eius donec veniat qui
mittendus est. ⁊ notat in. c. v. §. in veteri: de sacra vncti.
vbi enumerāt nōnulli reges qui iustū dominiū habue
rūt ut rex dauid salomon ⁊ similes fuerūt: ergo añ roma
nū imperiū legitimi principatus quibꝰ tn̄ in posterū do
minatū est romanū imperiū. vnde opus est de necessita
te dicere romanoꝝ possessionē iniustam fuisse postq; oc
cupauerūt que ꝑ alios ante iuste possessa fuerūt: ⁊ qꝛ ꝙ
reges institutione dei regnarent ꝓbat illud ꝑ me reges
regnant. ⁊ in psalmo deus iudiciū tuū regi da. approba
uit ergo deus regna. sed imperiū nullibi videt approba
tum. ⁊ ꝑmo petri. ij. c. scriptū est: deū timete: regē honori
ficate ⁊ illi subditi estote omni potestati siue regi tanq;
ꝓcellenti de maio. ⁊ obe. solite ⁊c.

Anc dignitatē nō esse ascribendā
romano pp̄lo ꝓbatur sic: hic
honor est cōferendus ⁊ ascribēdus no
bilissimo, cuz ad dignitates ⁊ honores
nobiles sūt eligendi in auc. de desen. ci
uita. §. interdū in fi. §. vn̄ iure ciuili ple
beius nō debet ad dignitatē eligi. ff. de decurio. l. ho
nores. §. his qui. pōt moraliter ostēdi nā dignitas ⁊ ho
nor alicui ascribit in premiū virtutis sm phm. vnde nō
nisi virtuoso ⁊ sic nobili honor ⁊ dignitas dāda est. Nā
ꝑma sūt meritis mensuranda: iuxta sniam euangelicam
eadem mensura qua mensi fueritis remetietur ⁊ vobis.
Et sic virtuosissimo ⁊ ꝑ consequens nobilissimo premia
maximaꝝ dignitatū ⁊ ꝑlationū sūt ɔferēda. vnde e deute
ronomij scriptū est de tribus nostris sapientes nobiles
constituit eos ꝑncipes. ⁊ ecclesiastici. x. Beata terra cuiꝰ
rex nobilis. ⁊ hac de re impator dicit nobilissimus. ff. d
na. re. l. quotiens. sed romanus pp̄lus nō fuit huiusmōi
ergo ipsi ut nobilissimo talia iura nō sūt ascribēda nam
siue cōsideres nobilitatem ꝑut theologi capiūt siue ꝑut
morales ⁊ naturales capiūt siue ꝑut iuriste capiūt nulla
fuit in romano pp̄lo ergo ipsi romano pp̄lo iuste nō est
monarchia ascribēda. Scḋz theologoꝝ sn̄ias nō fuerūt
romani nobiles cum adepti fuerūt orbis magistratū cū
sm ipsos nobilis sit qui est in dei gratia. dico de gratia
gratū facientevidelicet de eo qui est in charitate qui nō
pōt esse sine gratia: de peni. di. ij. c. Charitas est ut mihi
videt ⁊. c. traducta cū si. que gratia dei in hoc cōsistit ut
faciat hoīem sibi gratū ut vult magister. ij. sn̄iaꝝ dis. xij.
sed tales nō fuerūt romani vl' eoꝝ ꝑncipes: nam omnes
fuerūt gentiles ⁊ xp̄m non nouerūt. ⁊ sic charitatē ⁊ dei
gratiā nō habuerūt que charitas est in amādo xp̄m cō
sistit ⁊ in ipsum credendo: de peni. dis. ij. c. charitas est a
qua. si ergo deū nō nouerūt ⁊ sic xp̄m non honorificaue
rūt ignobiles fuerunt. ꝑmo Regū. ij. ca. Scḋm vo mora
les nō possūt dici romani fuisse nobiles vel nobilissimi
nā sm phm ꝑmo politicoꝝ. iiij. ca. nobilitas nil aliud q̄
virtus ⁊ malicia determinant seruū ⁊ liberū nobiles ⁊
ignobiles. Idē Iuuenalis poeta dicens: Nobilitas ani
mi est sola atq; vnica virtus. vn̄ sm eos. ille pōt dici no
bilis cui inest habitus electiuꝰ in medio cōsistens circa
ea que ꝑtinent ad dn̄ari seu preesse. vnde nō loca nō an
tiquū genus facit nobiles sz ꝓprie virtutes. xl. di. c. illud
⁊. c. se. ⁊ eadem di. c. nos. ⁊. c. sequens. virtutes aūt he nō
fuerūt in romano populo: imo fuit pp̄lus nephandissi
mus a ꝑncipio vrbis condite q̄ tp̄e ꝑrimo adeptionis
imperij. In ꝑncipio ostendit eoꝝ ignobilitas: nam ꝓpē
ipsam ⁊ eoꝝ vitia: qꝛ maxime raptores erant vxores aui
cinis ꝑrimis nō inuenerūt. Item in ꝑrimo adeptionis
imperij ⁊ tp̄e cesaris etiā erat populus nequissimꝰ qua
de re iugurta rex numedie ut refert Salustiꝰ in iugurti
no maxime cōfidebat iniuste bellare ⁊ spoliare ad her
balem ad optimū fratrē suū ⁊ federatū romani pp̄li spe
rans demuz ambitu oīa a pp̄lo flagitiosissimo romano
pecunia posse redimere eoꝝ tūc nepharia ostendūt ciui
lia bella marij ⁊ sille de quibꝰ testat Augustinus. ij. de
ciuitate dei. c. xxiij. ⁊. xxiiij. ⁊ tertio eiusdē. c. xxvij. dicēs
Tempore sille ⁊ in ipsa quoq; vrbe cadaueribꝰ viti pla
tee fora templa theatra cōpleta sunt. ⁊ ibidē refert Luca
nū dicentē. Excessit medicina modū. Itē tūc etiā scelera
ta cōiuratio Catelline cesaris ⁊ pompei. Ciuile bellum
gaij octauij ⁊ alioꝝ quos tandē referā. Iure etiā ciuili
nobiles dici nō poterūt cū oēs eēnt pastores ⁊ plebei: ⁊
nobilitas nō fit de iure ciuili nisi apud positos in digni
tate: ut no. i. l. j. C. de digni. li. xij. pp̄lus aūt romanꝰ in nul
la erat a ꝑncipio dignitate excepto romulo qui fuit eoꝝ
rex ergo nō erat pp̄lus nobilis. ipse vo romulꝰ nec nobi
lis dicendꝰ est aut fuit iure ciuili inspecto cuz attenta ve
ritate spuriꝰ fuerit ⁊ sic infamis ut no. Azo in sūma de in
famibꝰ. ⁊ Bal. in. l. generalit. C. de insti. ⁊ substi. Di nō
sūt etiā si forent ex nobilibꝰ geniti nūcupandi ex illa ꝓge
nie nec dici debēt nobiles nec subijciūt honoribus vel
penis nobiliū ut notat glo. in cle. j. d baptis. ⁊ legiste. C.
de vbo. sig. l. fi. Ipsi enī spurij nō sunt nisi in subsidiū ad
dignitates admittēdi. l. generalit. §. spurios. ⁊. l. spurij.
ff. de decurio. g nobilitates ciuiles nō nācisciit que no
bilitates in solis dignitatibꝰ iuris ciuilis ɔsistūt q̄ vtiq;
infamibꝰ nō sūt cōcedēde. l. neq; famosos. C. d dignita.

li.xij. ⁊ ſi tales initiū hūerūt vitioſū nulla deincepſ potu it eſſe legitimi uel nobilis naſcēdi ꝯditio: dato tali inceſtuoſo ꝑncipio ⁊ radice corrupta. l. fi. C. de natu. li. j. q. j. ꝑncipatus. ⁊. c. cū paulus. ſōnare igiꝭ videntꝭ qui volentes nobilē reddeꝛ romanū pplm: Eneā dicūt eorꝫ ductorē atqꝫ patrē: qꝛ ⁊ ſi ſm phm pᵒ ⁊ 2ᵒ ethicorꝫ: Nobilitas ſit virtus generis. vñ ex quo de vna ꝓgenie ꝓceſſerunt multi inſignes ⁊ ꝑncipantes alijs. aliquis demū deſcendens poſſet dici nobilis: tñ hoc nō fuit in romanis. Nā qūo ſunt de ſtirpe Enee: pꝫ qꝛ remus ⁊ romulus fratres geniti ſunt ex illa filia munitoris ⁊ de ſtirpe Enee: ⁊ erat cōſecrata marti: q̄ tñ vituperoſe ⁊ ꝯtra ius peperit geminos filios quorꝫ patrē ignoramus: Sꝫ poete fingēdo dicūt ex marte genitos: ut inquit Virgiꝰ: Martē grauem geminā. veritati tñ inherēdo: q̄ eſt amica iuris potiꝰ credendū eſt ꝙ fuerit ſacerdos quidā martj: vnde ſi fuit ex ſiluia gente ex matre romulus romanorꝫ ductor nō ſeqꝫtur ꝓpterea quo ad nobilitatē illorꝫ ꝓgeniē ſed paternā etiā ſi fuiſſet ex matrimonio legitio. l. lex nature. de ſta. ho. ⁊. l. cū legitime. uel ſi patre nō ꝯgnito maternā ſequitur cōditionē. l. vulgo. ff. de ſta. ho. cū. l. ic. non tñ credas ꝙ matris nobilē cōditionē habeat. hinc eſt ꝙ talis filiꝰ matri illuſtri nō ſuccederet vna cū alijs filijs leguis. C. ad orphi. l. ſiqua illuſtris. Itē male nobilitat Eneā ⁊ perꝯñs romanū populū ex triplici vxore ipſius Enee Creuſa filia regis Aſie: ⁊ Didone que fuit ex Affrica ⁊ Lauinia que fuit Italia: qꝛ ⁊ ſi aliqua poſſent reprobari non vera. Nā Dido nō fuit Enee tpe uel ab ipſo viſa: nec etiā ex libidinoſo appetitu Enee ſe occidit ſꝫ potius caſtitatis intuitu. ⁊ verba Virgilij ſunt figmēta: tñ ex hoc non ſequitꝭ Enee nobilitas uel romani populi: qꝛ vir nō illuſtratꝭ vxoris nobilitate ſꝫ potius ecōuerſo: in tñ ꝙ ſi nobilis nubat plebeio deſinat eſſe nobilis: ſi vᵒ nubat nobili retinet ꝓpriā ⁊ viri nobilitatē: ſed vir tñ nō innobilitatꝭ vxoris ingenuitate. l. j. C. de digni. li. xij. ⁊. l. mulieres. eo. ti. facit. l. mulieres. C. de incolis. vñ, cū ex nobilitate Enee nō ꝓbatꝭ nobilitas romani ppl̄i que nō deſcēdit in ſpurios. Et ex. ē. deductis ꝓbatum ſit romanū populū nō nobilē ſed ignobilē. ğ nō ꝯuenit aſcribi ius imperij qō debet cōferri nobiliſſimo. Erit ergo potius dicendū ꝙ fuit apud Syricos: apuod quos tāto ⁊ taꝫ antiquo durauit tpe: ⁊ hodie adhuc maximū eſt apud illuꝫ quē ſoldanū vulgaritꝭ ⁊ materne nominamus.

Vre etiā ciuili romanū pplm nō fuiſſe impij apices adeptum ꝓdiri pōt. Nā ipſe ppl̄s ⁊ imꝑator eiꝰ armis ⁊ per violētiā ea que q̄ſierunt occupauerūt: ⁊ ſic male fidei fuerūt: nō fecerūt illa iurꝭ ꝓprij: ſed ſunt illa ſpoliatis reſtituēda. ij. q. ij. ꝑ totū. iij. q. j. reintegrāda. de reſti. ſpo. c. ſepe. ff. de rei vē. l. ſi vᵒ. C. ad. le. iul. de vi. l. ſiqs ad ſe fundū. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. in ꝑn. ⁊. §. qui aūt indeiectus q̄ violētie cū cōmiſſe fuerit noīe romani ppl̄i ⁊ eiꝰ imperij nō ſolū obligauerūt cōmittētes reſtitutiōꝫ ⁊ ad legales penas q̄nīmo ⁊ ſucceſſores in tali dignitate. vñ ⁊ imperatores moderni videntꝭ teneri ad penas collegales ⁊ reſtōneꝫ: iuxͣ no. per Innoc. exͣ de ordi. cog. dilectus. Ad qō facit qō no. Bar. in. l. pe. ff. de no. ope. nūc. ⁊. l. j. ff. de ꝑua. delic. lꝫ glo. alitꝭ ſentire videntꝭ. iij. q. i. in ꝑmis. Sūt enī hmōi ſucceſſores in dignitate gnāles admīſtratoreſ qui ſuccedūt in vitiū. ff. de acq̄. poſ. l. pōponius. §. j. ff. de diuer. ⁊ tē. ꝑſcrip. l. cuꝫ heres. C. de acq̄. poſ. l. vitia. Et ꝙ ad reſtitutiōꝫ ſucceſſores in dignitate: ſaltē teneantꝭ etiā de eo qō ad ipſos nō ꝑuenit iure canonū inſpecto; tex. ē in. c. j. de rapt. ⁊ in. c. fi. de ſepul. lꝫ ſecꝰ foret de iure ciuili quo nō tenerētꝭ ſucceſſores niſi q̄tenꝰ ad eos ꝑuenit. d. l. de ꝑ ua. delic. ⁊. l. j. C. ne ex delic. defunc.

Mplius vr̄ ꝙ nō ſolū ppl̄i ⁊ principes iuſte reſiſtebāt romano ppl̄o libertates alienas occupāti: imo ſi ſe ſubtraxerūt ⁊ hodie ſubtrahūt ab eorꝫ iuriſditiōe: ⁊ a ceſare iuſte faciāt. nā licꝫ vi vi repellē. ff. de iuſti. ⁊ iu. l. ut vi. ad. l. aquil. l. ſciaꝫ. §. q̄ cū alitꝭ. de reſti. ſpoli. de ſen. ex. c. ſi vᵒ. j. di. ius nāle. xxiij. q. j. in ſūma. ſꝫ cū rapina ⁊ violētia q̄ ſit in retētiōe ꝑſonarū cū rebus hēat actū ſucceſſiuū ⁊ ꝯtinuū: qꝛ in retētōe violēta ꝯtinuo ſit exercitiū violētie: ut vult Inno. exͣ de iudi. nouit. in glo. magna circa mediū. ꝓ quo fac. l. ſi diuturno. ff. de pe. ⁊. l. j. i fi. de vſufr. accr. ⁊. l. vis maior. C. de ꝓba. ⁊ qō ibi no. ⁊ in. c. ⁊ qō me. cā. i fi. glo. ibi: qꝛ viuēte viro. certe q̄ncūqꝫ q̄s ſe in ꝑſtinā vēdicat libertatē dꝭ iuſte facē: nec i aliquā penā incidit. ad hᵒ. l. ius eiꝰ. ⁊ qō ibi no. C. de ꝓbat. ⁊ qō no. bar. i. l. j. §. intēdictū. ff. vti poſ. ibi q̄rit glo. pone vñ, etiā ſic ſubtrahētes ſe a violētia pōt centū annos dꝭ incōtinēti ⁊ iuſte facē: nec aliquā penā incidit: nec ex tali ſubtractōe romano ppl̄o ul̄ ceſari ius aliqō q̄ritur ad hᵒ facit: qꝛ cū nō ſit uel fuēit iudex q̄ iudiciū det intꝭ ceſarē ſeu romanū pplm ⁊ in oppreſſos licitū eſt cuiqꝫ in ꝓpriā ſe vēdicare libertatē etiā ex interuallo. nec incideꝛꝫ talis in cōſtōneꝫ. l. ſiqs in tantā. C. vñ vi. ⁊. vj. q. vj. placuit. qꝛ cū iudex nō ſit: licꝫ etiā ex intuallo viꝫ vi repellē: ut not. glo. j. di. ius gētiū. ar. l. j. §. ſi debitoreꝫ que infra cre. ⁊ eſt de mēte Inno. de reſti. ſpo. olim. pro hᵒ qui etiaꝫ ex intuallo: vbi iudicis nō adeſt copia poſſū bellū iudiceꝫ facere. l. nullus. C. de iudic. l. ſi aliꝰ. §. belliſſime. ff. qō vi aut clā. ad hᵒ: qꝛ cū aliena iactura nō videtꝭ ꝙ ppl̄s romanus iuſte occupauerit orbis dñiuꝫ. l. naꝫ nā. de ꝯdi. īde.

Enitētia hec an̄ facta ſꝫ etiā palā ſit. nā iure nāe oēs liberi naſcūtꝭ: in auc. q̄. mo. na. eff. ſui. §. nā. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. māumiſſiōes. nec pōt ꝯſtitutio cohercē uel īmutare ipſaꝫ nām uel nāles ſtimulos. l. amiciſſimos de excu. tuto. facit. l. ij. ⁊. iij. de li. cā. ff. ⁊. l. ij. de vſu. ca. re. q̄ vſu ꝯſu. cū ciuilis rō nō poſſit perimē nālē. v. di. §. j. ff. de capi. di. l. eos. inſti. de iur. na. §. ſꝫ nālia. Et iō nō licet defenſiones q̄ ſunt a iure nāli ꝯſtōne tollē: de re iud. cle. paſtoralis. no. de iur. fiſ. l. ꝓhibitū. li. x. als. l. facultas. ğ iure iudicibꝰ nō ſolū cū armis legalibus vꝫ hāno: ⁊ alijs licitū eſt ſuas iuriſditiōes defendere ⁊ libertates: ſꝫ etiā armis nālibus: ut vult Inno. exͣ de cēſ. c. venerabili. qꝛ pro tuitiōe etiā iuriū incorꝑaliū: ut ſūt iuriſditiōes vim vi licꝫ armis repellē. l. j. §. hᵒ intēdictū. vbi Bart. ff. de iti. actuqꝫ ꝑua. cū hec ſit quedā defenſio iuriū nāliū q̄ ut dixi nō pōt nec poterit ꝯſtōne tolli. pro hᵒ facit qō dicitꝭ ꝙ vſurpās cathedrā Petri. i. papatū de eo expulſus ꝑ vim nō hꝫ beneficiū ut reſtituatꝭ tanqꝫ ſpoliatus: ut not. Hoſti. in ſūma de reſti. ſpo. ar. c. lꝫ. de elec. ⁊. xxiij. di. in noīe dñi. ⁊ ibi videtꝭ glo. in. v̄. audiā. que dicit ꝙ vbi lex denegat audiētiā ibi ſpoliatus nō eſt reſtituēdus. ſic romāi uel ceſar ſi vſurpauerūt ius imperij ⁊ eiꝰ cathedrā: eo tādē ſpoliati videntꝭ nō hr̄e ius repetitōis ⁊ iuſte videntꝭ ſpoliati ⁊ ſpoliari poſſe: dolo enī facit ꝙ petēt imꝑator qō reſtituturꝰ eēt: q̄nīmo ⁊ ſi ꝯſtaret ꝙ poſſediſſet nō ē ipſi ſpoliato faciēda reſtitutio: cū nō ſolū videatꝭ eſſe ꝑſumptio ꝙ ea occupauit iniuſte. Et ſic nō eſt ſibi reſtitutio fiēda: de reſti. ſpol. ad decias. li. vj. imo ⁊ notoriū vr̄ in iure ꝙ per violētiā romāi occupauerūt. ꝑterea ⁊ ſi occupatione forte aliqua romano ppl̄o ſunt q̄ſita tādiu in eorꝫ dñio māſerūt ⁊ eſſe intelliguntꝭ q̄diu eorꝫ cuſtodia ſunt coacta. ff. de acqui. re. domi. qō enim. Cuꝫ igꝭ fere omnes mūdi populi nō pareant romano populo uel ceſari ⁊ ſe in priſtinam reuocauerit libertatē videtꝭ ꝙ etiā

hodie iura romanꝰ ppl's nõ retineat monarchie.

Uod iniuſte romãi orbis imperiũ occupauerint: uel ceſar ac gaius octauius eoꝝ quiſqꝫ ille pmꝰ fuit iure ciuili: ſic põt oſtendi in iure q̃rendo ex prelijs initiũ iniuſtũ an iuſtũ ſic ſpectari oportet: nõ exinde ſequitur ar. l. ſiquis initiũ. §. illud quoqꝫ. ff. qd quiſqꝫ iur. ⁊ l. j. §. cũ arietes. ff. ſi quadru. pau. fe. dic. vnde in bello iniuſto cãm prebet: etiã ſi demũ defendendo ſe quid raperet uł aduerſariũ cũ quo preliat̃ ſpoliaret violẽter ⁊ iniuſte facere diceret̃: q2 nõ licet ꝓpulſare legitimũ aggreſſorem C. de his qui ad ecc. cõfu. l. ſi ſeruus. Et hec eſt rõ quare nõ licet iudici reſiſtere: q2 iuſte facit uel iure ꝑmittente: imo debet quis dãnatus ad mortẽ vltro ſe iudici offerre: ut in glo. de re iudi. in cle. paſtoralis. ac fugiẽs ⁊ ſubtrahẽs ſe a tali iudicio peccaret ſm paulũ ibi qd intelligo verũ: demuz ex tali ſuo actu dãnatus nõ faciat quid. vnde eius ſequeret̃ mors imediate ſi damnatus ad mortem ut fame pereat ſibi cibnm miniſtratũ non ſumeret. nam hoc eſſet ſeipſũ occidere qd nõ licet. xxiij. q. v. ſi nõ licet. ⁊ hoc ſentit ibi Stephanus: alios aũt actus ꝑ quos iudici pereat ſe nõ occidendo imediate facere tenet̃: ut puta ire ad iudiciũ ut fecit regulꝰ uel nõ fugere de carceribus per qd quis ſe imediate nõ interficit: imediate autẽ ut pareãt ſnĩe nõ debet ſe interficere quiſqꝫ: ita cõcordo has opiniones: q̃ſicunqꝫ ergo iuſta eſt offenſio ex ꝑte offenſi eſt iniuſta defenſio: iux̃ no. per glo. j. ⁊ Bar. in in. l. ut vi. ff. de iuſt. ⁊ iur. hinc eſt ꝙ bãniti ⁊ hoſtes ciuitatis qui ſm forme ciuitatis iura poſſunt offẽdi nõ poſſunt aggreſſores offendẽdo defendere. Et idẽ in filio q̃ cedit̃ moderate a parẽte: vel vxor a viro: aut ſeruus a domino. ſilr ecõuerſo qui habz initiũ iuſti belli tute põt occidere ⁊ ſpoliare: ut no. in. c. ſicut. de iureiur. per Innoc. ⁊ ſm deũ ⁊ in foro cõſciẽtie licita eſt occiſio et ſpoliatio ad defenſam: ut no. in. c. j. de homi. ⁊ ſatis. ſ. rõibus perſuaſi: nec tunc ad reſtitutionẽ dãni tenet̃ aduerſario: ut eſt tex. ſm vnã lec. C. ad leg. iuł. de vi. l. ſiquis ſe ad fũdũ Nam ſm phi ſnĩam nõ incipit qui ira aliquid facit: ſed qui ad irã ꝓuocat: pro hoc. l. in tribus. ff. de iudi. ſꝫ ex relatu auctoꝝ illuſtriũ reperit̃ ꝙ initiũ romanoꝝ fuit violentũ ⁊ iniuſtũ: quibus priſcis referẽtibus de facto tam antiquo ⁊ momẽtaneo perfecto ſtandũ eſt: ut. ſ. in. ij. arti. oſtendi. c. cuz cãm. de ꝓba. ⁊ eius qd no. in. l. optimã C. de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. ſtip. maxie cum in his geſtis antiquis opinio hẽat firmiſſime ꝓbatiõis robur: p̃cipue i his caſibꝰ: vbi ex relationibus talibus ſunt quaſi notoria: ut no. Inn. de iureiur. c. cũ in cauſis. ⁊ in talibus ſufficit ꝓbatio per famã: ut no. Inno. de ver. ſign. c. veniẽs Nã ſufficit talez extare memoriã. l. in ſũma. §. idẽ labeo ff. de aqua plu. ar. imo ipſe magis arbitror ut eoꝝ auctoꝝ relatu he que pme fuerunt violentie notorie romanoꝝ adhuc nobis notoria ſunt: etiam ſi nullus viuit de his q̃ ipſis violentijs interfuerũt: ad hoc tex. optimus de con. di. ij. c. ſemel xp̄s. Nã xp̄m fuiſſe notoriũ eſt: ⁊ tñ nlł's illoꝝ ſupeſt: qui fuerit tãti nefãdiſſimi facinoris ꝑticeps ⁊ hoc vult tex. in. d. c. ſemel. ibi ⁊ ſcimꝰ ⁊ certũ hẽmus. ⁊ ſpe. in mobili tenemus que ꝑfecto retineri nõ poſſent imobiliter niſi notorie hẽrent̃. Ex quibꝰ apparet ꝙ notoriũ facti tranſeũtis durat in poſteros etiã ſi nullus ſuperſit q̃ viderit dũmodo ex relatu va ſcribentiũ fama ſit ꝓ hoc tex. de elec. bone. Nã tranſitus illiꝰ epi ad aliã eccleſiã ẽ notoriꝰ. ⁊ idẽ de fi. p̄ſby. c. qm̃. q2 notoriũ eſt ibi p̄ſem habuiſſe ꝑſonatũ: ⁊ hec ſũt ꝯtra illos qui dicũt notoriũ demũ eẽ ſi rei euidentia ſupeſt. nã ipſe dico ſufficere ſemel fuiſſe notoriũ ⁊ cõſeruatũ demũ ꝑ ꝑſcribẽtes in poſterũ noticiã: ⁊ ſic etiã hodie eẽ notoriũ. dcõ. c. ſemel xp̄s. facit qd dicit inno. in. d. c. cũ in cauſis. de iura. calũp. ſꝫ quis ſani capitis notoriũ neget ꝙ romanũ imperiuz a rapinis ⁊ violentijs nõ incepit: cũ ex his ꝑfecerit maxime: nam remus ⁊ romulꝰ qui vrbẽ romã ꝯſtruxerunt ꝑempto amulio eoꝝ auũculo magno ⁊ ex ſtirpe genito ſiluie gẽtis regnũ tradiderũt numitori eoꝝ materno auo: ⁊ tandẽ cũ ꝯſtruxiſſent vrbẽ romulus vt vniuerſum hẽret dominiũ ſpoliauit frem remũ dñio pariter ⁊ iura: ut refert titus liuius li. j. ab vrbe ꝯdita: ⁊ lucanꝰ primo li. frõno pꝰ ⁊c̃. ⁊ hẽtur. ff. de rex diui. l. fi. vnde iuuenalis poeta romanus loquens inquit: maior pmꝰ q̃ſqs fuit: aut illud qd dicere nolo. i. latro romulus hẽre paululũ raptã cõmiſerũt mulierũ vnde orta ſũt pma bella inter romanos ⁊ ceniẽſes quos romani armis ĩpetu occupauerũt demũ eiſdem de cauſis cũ cruſtronientis ⁊ antematibꝰ quoꝝ etiã ciuitates inceperũt deinceps que cuz ſabinis cũ quibꝰ mediãtibꝰ raptis vxoribꝰ ꝯcordiã inierunt: de quoꝝ iniuſticia romanoꝝ ꝯtra ſabinos: teſtat̃ auguſtinꝰ. iij. de ciuitate dei. c. xiij. Ex quibꝰ apparet romanoꝝ imperiũ a rapinis ⁊ ꝯtra ius gẽtiũ incepiſſe: qd ius gentiũ dictat hoiem homĩ inſidiari nephas eſſe. ff. de inſti. ⁊ iure. l. vt vim. ⁊ ſic nõ licuit romanis inſidias facere quas fecerũt in raptu mulierũ: imo ex hoc grauiſſimas penas meruerunt. l. raptores. de epi. ⁊ cle. l. j. de raptu virgi. hoc idẽ fuit in iulio ceſare qui occupauit ſolꝰ romã ciuitatẽ al's ꝑtãtem. nã cum quirinꝰ cõſul feret põpeio ſimul ⁊ occaſo ꝯſulibus ad galliaruz deſtinatus ꝓuincias obtinẽdas: cũ ꝯtra romanas ſancciones veniſſꝫ noluit enĩ poſt luſtrũ pmum venire romã ⁊ exercitũ remittere dictante ſenatu: ⁊ ſic leſe maieſtatis crimen cõmiſit. ff. ad. l. iuł. maie. l. lege. xij. tab. ibi exercitũ ſucceſſori non tradiderit romana vrbs merito ſibi reditũ ⁊ cũ triumpho introitũ denegabat: ipſe vo collecta mũdi potẽtia romã obtinuit ⁊ pompeiũ in emathia debellauit: expulſiſqꝫ pr̃ibus ſenatoribus ⁊ occupata libertate ſibi iura imperij vſurpauit: qd late deteſtat̃ tulius in li. officioꝝ dũ dixit apd hemũ nulla ſcã ſocietas: nec fides regni ẽ. declãuit. n. id temeritas gay q̃ oĩa iura diña ⁊ hũana ꝑuertit: ꝑ eũ quẽ ſibiipſi opinõis errore finxerat pncipatũ: ⁊ poſt i. iijᵒ libᵒ dicit: Ecce rex ppl'i romani dñſqꝫ oium gẽtiũ eẽ ꝯcupiuit: ⁊ id ꝑfecit: hãc cupiditatẽ ſi honeſtã q̃s eẽ dicet ois ẽ. ꝓbat enĩ id ⁊ legũ ⁊ libertatis interitũ. h' idẽ policratꝰ li. viij. dicit de ceſare: h q̃ rẽpublicaz armis occupauerit tyrãnꝰ reputatꝰ ẽ: ⁊ magna ꝑte ſenatꝰ ꝯſentiẽte ſtrictꝰ pugionibꝰ ceſus fuit: cui demũ pꝰ ⁊ in initio tali ſucceſſit auguſtꝰ adoptiuus eiꝰ: ⁊ q̃ filiꝰ acie filie ſororis ceſaris ⁊ filiꝰ gay octauij heres extitit ipſi ceſari ⁊ nomẽ aſſũpſit ceſareũ ⁊ dignitatẽ: Et ſic tã ipſe q̃ꝫ ſucceſſores eiꝰ ad reſtitutionẽ tenẽt̃ ſm inno. ext̃ de ordi. cog. c. cũ dilecti. vt ſ. dixi. Et pꝰ q̃nqꝫ ciuilia bella mutinẽſe in quo debellauit antoniũ philippenſem in quo cũ antonio debellauit brutũ ⁊ caſſiũ: ⁊ demũ poſt orbis diuiſionẽ quã inuicem fecerũt ipſe gaius octauius cui data eſt roma italia gallia ⁊ hiſpania: ⁊ marcus antonius cui aſſcripta eſt aſia pontus ⁊ crues: ⁊ marcus lepidꝰ cui conceſſa eſt affrica puſinũ in quo luciũ antonium fratrẽ marci antonij expugnauit demũ: ⁊ quartũ cõtra ſextum pompeiũ filiũ magni pompei in cicilia: vbi etiã marcum lepidum debellauit quintũ cõtra marcum antonium qui repudiata octauia vxore eius ⁊ auguſti ſorore ſuſceptaqꝫ cleopatra ipſi octauio bellum indicauerat in quo etiã miſerrime ab ipſo auguſto deuictꝰ vna cũ eius liberis aliquibus ꝑemptus ẽ fauore ſenatꝰ ⁊ totiꝰ romani ppl'i q̃ ipſũ auguſtũ ac ductorẽ appellauerũt ſibi orbis aſſcripſit ĩperiũ ãno ſub vrbe ꝯdita ſeptigenteſimo. xxxv. Ex quibꝰ luculenter apparet ex qbꝰ ortũ hũit ꝑtãs ipa quirinal' ⁊ eoꝝ in orbe faſtigiũ. Nã a ciuilibꝰ

bellis rapinis violentijs ⁊ ꝯfractibus federibus diuiſio
nis: vnde ⁊ merito ſequẽtes forte arbitrari poſſunt iniu/
ſtiſſimi detẽtores poſitis ⁊ vitioſis ꝑncipijs. j. q. j. ꝑnci/
patuſ. Et hanc ſniaꝫ aſtruẽtes romanũ ꝑncipatũ iniuſtũ
eſſe uel fuiſſe ſõniare dicũt Jnno. ex. de vo. ⁊ voti redẽ.
c. qđ ſuper his. cũ dicit modernos ceſares ſecure tenere
poſſe que retinẽt cũ ignoremus: vtrũ qui ꝑdicta occupa
uerũt iure ſuo in acquirẽdo niſi fuerũt aut nõ. naꝫ ut ip/
ſe inquit: arbitrari oportet ꝙ iuſte geſſerint: aut ꝙ forte
recuperauerint q̃ prius violẽtia perdiderunt: aut q̃ mu
nerib⁹ ſiue donatõibus ad ipſos deuenerũt: lꝫ tñ in tali/
bus aliquos rebelles hũerũt quos oppreſſerũt ad h̃: q̃
quilibet iudicãdus eſt bonus: ⁊ ꝙ iuſte fecerit nõ iniu/
ſte. ff. pro ſo. l. merito. ⁊ de preſcrip. c. j. ⁊ de ꝑſump. c. du
dũ. ⁊ C. qui mili. nõ poſ. l. ſup ſeruis. li. xij. Naꝫ lꝫ hec eſ
ſent vera vbi totalis eſſet factiſ ignorãtia: nõ ſunt vera in
noſtro caſu: cũ cõſtat de violentijs perjura videlꝫ ꝙ ro/
mulus ſpoliauit dñio ⁊ vita fratrẽ nãlem Remũ. l. fi. ff.
de re. diui. Jtẽ ppl̃us expulit regeꝫ dñm ſuũ: ut. l. ij. §. ex
actis. de ori. iur. ⁊ infra dicã. ⁊ hec vera ſunt certa: vnde
hoc eſſet potius iuris q̃ꝫ facti ignorãtia que in ꝑſcriptõ
nibus nõ ꝓdeſt. ff. de vſuca. l. nunq̃ꝫ. ⁊ ff. de iur. ⁊ fac. ig.
l. iuris ignorãtia. imo ſucceſſoreſ vitioꝝ ⁊ culpe. ff. de di
uer. tẽ. ꝑſcrip. l. cum heres. ⁊ de fruc. ⁊ lit. ex. l. ij. nec pñt
ſe iuuare ex lõgiſſima ꝑſcriptiõe que videt̃ de iure ciui/
li ꝓcedere etiam cũ mala fide: q̃ ex hac cauſat̃ tunc ex/
ceptio nõ aũt petitio ſi res ad aliũ venit. l. ſiquis emptio
nis. de ꝑſcrip. trig. an. Jteꝫ nõ habet locũ hodie rõe pec
cati: ut in. c. fi. de ꝑſcrip. quicq̃d ſentiat Bar. in. l. ſequit̃
§. ſi viã. ff. de vſuca. Et cũ ex relatu illuſtriũ ſcribentium
oppoſitũ reperit̃: videlꝫ ꝙ romanoꝝ initiũ fuit violẽtũ
quibus referẽtibus auctoribus ſtanduꝫ eſt ut ante dixi.
Audacter igit̃ m̃lti aſſerũt romanũ imperiũ uel ꝑncipa
tũ iniuſtũ fuiſſe: ⁊ noſtros ceſares idebite ſibi orbis im
periũ vẽdicare. Jure etiaꝫ ciuili nõ fuiſſe apud romãos
uel alios põt oſtẽdi: nam ius ciuile dicit̃ ius ꝙ vnaque
q̃ꝫ ciuitas ſibi ſtatuit. ff. de acq̃. re. do. l. j. §. j. ff. de iuſti.
⁊ iur. l. oẽs. q̃uis ſimpl̃r ius ciuile dicat̃ ius romanuꝫ ꝑ
excellentiã: inſti. de iur. natu. §. ſed quotiẽs. Et iđ ſi capi
mus ius ciuile pro iure cuiuſlibet ciuitatiſ nõ eſt dubiũ
ꝙ multe ciuitates cõſtitute ediderũt ꝙ nõ ſubeſſent ro/
mano imperio. Et inter alios regnũ hiſpanie fecit legeꝫ
ꝙ quicũq̃ꝫ allẽat legẽ imperij in iudicio capite pũiat̃. et
ꝙ hiſpani nõ ſubſunt imperio. no. lxiij. di. adrianus. Si
aũt capimus ius ciuile romanoꝝ diuiſiꝫ in. vj. ſpẽs in le
ges plebiſcita ſenatuſcõſulta principũ placita magiſtra
tuũ edicta ⁊ reſponſa prudentũ inſtiſ de iure nãli. §. ſcri
ptũ. ⁊ ff. de iuſti. ⁊ iur. l. ius aũt ciuile. que oĩa ab ipõ po
pulo uel principe auctẽꝫ receperũt. C. de legi. l. fi. ⁊ l. nõ
ambigit̃. ff. de legi. tunc his nõ debet credi quoꝝ repel/
lunt̃ auctores: de hereti. c. fraternitatiſ. de teſti. lꝫ ex qua
dam: nec plus debet credi mortue voti q̃ꝫ viue: ſed leges
ſunt mortue voces ꝑncipis: ipſa aũt eſt viua vox: in auc̃.
de ꝯſulibus. §. fi. Et ſicut populo romano uel ꝑncipi nõ
crederet̃: q̃ in facto ꝓprio nullus eſt idoneus teſtis. ff.
de teſti. l. nullus. ſic nõ credit̃ eius legibus uel ſcripturiſ
ſuis. d. c. fraternitatis: uel poſſumus romanũ ppl̃m ſua
voce ⁊ legibus cõdemnare ſuis ⁊ codicibus. xlj. di. q̃ in
certa. Nam leges ferũt ꝙ romulus ꝯditor vrbis fuit eo
rũ rex. l. fi. ff. de re. diui. ⁊ cum vrbẽ edificaſſent: ibi vidẽ
tur habuiſſe iuriſditionẽ: in auc̃. de queſto. §. ſi vero for
ſan. cũ ergo reges expulerunt: ut. l. ij. §. ex actis. de origi.
iur. iniuſte fecerũt ꝯſtituẽdo aliũ dñm ſiue principẽ irã
dei videtur cõtra ſe prouocaſſe. vij. q. j. denique. ⁊ ſic dñi/
um uel iuriſditionẽ non poſſunt dici habuiſſe de iure:
Nam ius dicit̃ qđ iuſtum eſt. j. di. ius naturale. Si er/
go populus nõ habuit iuſte: ergo nihil tranſtulit in ꝑn/
cipem. Antonius roſellus.

Ec aũt ſentẽtia lꝫ veriſſima ſit: omnes hoĩes liberos na
ſci tueriq̃ꝫ omni iure iuſte poſſe parẽ/
tũ patrie ꝓrimoꝝ atq̃ꝫ propriã liberta/
tẽ: qui tñ ꝯtra romanos orbis imperiũ
armis ſibi vẽdicãtes hoſtes in palaſtra
ſteterũt: arbitror nõ defenſores ſed offenſoreſ potius iu
dicãdos. Aut ſi aliq̃ñ defenſores eos mallis dicere: non
iure diuino: nõ naturali: nõ gentiũ: nõ ciuili ſed iniuria
potius ipſi ppl̃o romano virtuoſiſſimo: ⁊ per cõſequẽs
nobiliſſimo reſtitiſſe: qđ hiſdeꝫ iuribus palam fieri fa/
cile eſt. Nam militare ⁊ bella gerere ꝓpter tueri rempu
blicã ⁊ pro iure vl̃is imperij cõſequẽdo. vnde orbi pax
⁊ trãquillitas oriat̃ nõ ꝓpter ꝓpriũ ditari: lꝫ ⁊ iuſte fit
ut vult Auguſtin⁹. xxiij. q. j. militare. nam pro tuitiõe ꝓ
pria uel patrie: uel legum paternaruꝫ bella mouere licet
quocũq̃ꝫ tẽpore. xxiij. q. viij. ſi nulla. ſola enĩ nocẽdi cu/
piditas vlciſcẽdi: crudelitas feritas debellandi: ⁊ libido
dominãdi ſunt que in bellis iuſte culpant̃. xxiij. q. v. q̃d
culpatur. ſed ꝑma bella ipſa fuerũt in populo romano
precipue: vltima vo penitus aliena. vnde Auguſti. iij. de
ciuitate dei: cuius relata in tñ cuſtodiri oportet ꝙ ſi cõ
tingat habere auctẽm veteris teſtamẽti uel noui nõ ſint
ſacris canonibus ꝑponenda. xx. di. de bellis. xxxvj. q. ij.
placuit. ⁊ ipſius dictis ſtandũ eſt cũ eccleſia approbaue/
rit. xv. di. ſancta romana. ad hoc. l. j. ſi cer. pe. ⁊ l. leges. C.
de legi. ⁊ qđ no. Bar. in. l. legata. ff. de ſup. leg. inquit ꝙ
poſtq̃ꝫ res romana ciuibus moribus ⁊ cãpis ꝓſpera ſa/
tis ⁊ ſplẽdida videret̃: inuidia ex habũdantia nota vici/
nos exarſit: qua de re ceperũt romanos bello tẽtare. ſed
romani dominio ⁊ militie intenti: ceperunt feſtinate re
parare: ⁊ alius aliũ exhortari hoſtibuſq̃ꝫ obuiam ire: li/
bertatẽ patriã ⁊ parentes armis defendere: ⁊ poſtq̃ꝫ pe/
ricula virtute ꝓpulerant: ſocijs ⁊ amicis auxilia dabãt:
qđ vtiq̃ꝫ licuit ꝓpulſare. ſ. iniurias ſocioꝝ uel infirmoꝝ
xxiij. q. iij. fortitudo: ⁊ c. nõ inferenda. Jpſe etiã idẽ. iij
de ciuitate dei aſſerit ꝙ iniquitas eoꝝ cuꝫ quibus bella
facta ſunt regnũ romanũ augerũt ꝙ certe patruũ fuiſſet
ſi quies ⁊ iuſticia vicinoꝝ cõtra ſe bella nulla ꝓuocaſſet
iniuria. vnde. l. ij. §. populo. ff. de ori. iur. dicit ꝙ romão
populo ius a finitiuis inferebat̃ nõ viro ipſi finitiuis in
ferebant. Jtem. v. de ciuitate dicit ꝙ due fuerũt cauſe ꝓ
pter quas romani tã magna fecerũt. ſ. defenſio ꝓprie li/
bertatis ⁊ cupiditas glorie. Ex quibus tñ cõſtat ꝙ bella
fecerũt ꝑncipaliter pro republica tuẽda: certe defẽſores
dici debent ⁊ iuſte feciſſe: lꝫ ſecũdario adeſſet dominan
di volũtas: q̃ inſpicit̃ cõcurrentibus pluribus cauſis fi
nalis cã. l. ij. in fi. de dona. Anto. roſel.

Reterea illa de bella ſũt pa/ cis gloria. xxiij. q.
j. apud veros: Nam illa bella ſine violẽ
tia gerunt̃ que mouent̃ ut ad pietatem
iuſticieq̃ꝫ ſocietatẽ victis facilius cõſu
latur. xxiij. q. j. paratus. vnde bellari li/
cet ut ad pacis gloriaꝫ victos vincẽdo ꝑducas. xxiij. q. j.
noli. cũ pax vinculũ ſit charitatis: de iudi. nouit. Et ĩ hiſ
dicat̃ etiã quis bellando pacificus. d. c. noli. Et h̃ eſt qđ
dicit phs: nõ bellamus ut bellem⁹ ſꝫ ut pacẽ hẽamus. q̃
ſi dicat ꝙ pro pacis q̃ete bellari licꝫ licite: igit̃ mouebãt
bella romani ut vniuerſũ orbẽ terraꝝ in vnã ſocietatem
iuſticie ⁊ pietatiſ inducerẽt: ⁊ in vnã monarchiã ⁊ fede/
rationẽ: vñ pax ſeq̃ret̃ vl̃is q̃ nõ niſi ſub vno impio hñi
põt. Qđ vo belligerẽdo nõ alia fuit romanoꝝ intẽtio in
ſinuat Augu. xix. de ciuitate dei dicẽs. Qđ igit̃ deo pla/
cuit per vrbẽ romã orbẽ debellare terraꝝ ⁊ in vnã ſocie
tatẽ reipublice ⁊ legũ ꝑ directũ lõge lateq̃ꝫ cõponẽt: ⁊ h̃

dei iudicio fuiſſe oſtendi poteſt. Nam oĩs facultas ten
dens in bonũ a deo in faciẽte eſt nõ ſolũ permiſſiue ſed
ſucceſſiue: cum omne datũ optimũ ⁊ omne donũ perfe-
ctũ deſurſũ ſit ꝓcedens a patre luminũ Jaco. pmo. ⁊. iij.
q. j. c̃ꝫpio. ſed talia romanoꝝ bella tendebãt in bonũ ad
pacẽ ⁊ quietez vniuerſi: ⁊ vniuerſũ orbem in pace ⁊ ſub
vna iuriſditione cõſtituerẽt: ergo deo ⁊ cõcedente ⁊ per
mittente fiebant ⁊ per cõſequẽs iuſte. Nam qd̃ ſm di-
uinã voluntatẽ ſit uel factum eſt: id iuſtuz eſt ⁊ ſine pec-
cato ſit. xxv. di. deinde. qui vero cõtra voluntatez dei ſit
malum ⁊ iniuſtũ eſt. xxij. q. v. dixit dñs. xxiij. q. viij. occi
dit. hinc ꝓpheta amen datio iſrahelite a futuro ſampſõ
abhomicidijs excuſant̃ ⁊ iuſta feciſſe arbitramur. ex̃ de
diuoꝛ. gaudemus. ⁊ cum deus ſit oĩum creatoꝛ: de ſum.
trini. c. firmiter. ⁊ ſic pfectiſſimus entiũ. de bap. maioꝛes
de ſum. trini. c. epl̃a. victoꝛ ⁊ opus imperfectũ nõ noue-
rit: ſequit̃ ꝙ ſiquid in nobis uel alibi boni eſt ab ipſo a
quo omnia bona ſunt: dicto. c. c̃ꝫpio. ⁊ ſiquid mali eſt a
deo faciente nõ ſit qui opus imperfectũ nõ nouit ut di-
xi. ſicqꝫ potius ex defectu materiei ⁊ noſtre imbecillita-
tis. ſed cũ ius nil aliud ſit q̃ꝫ ars boni ⁊ equi. ff. de iuſti.
⁊ iur. ſequit̃ cum ſit bonũ ſit a deo: ſed cũ omne quod ẽ
a deo ſit operãte in mẽte ⁊ velle dei: iuxta illud Jo. pmo
ca. in ipſo vita erat. Eccle. xxiij. ca. dũ dicit̃: dño deo an
teqꝫ omnia crearent̃ ſunt cognita: adhuc ſequit̃ ꝙ id iu
ſtũ eſt qd̃ ſm voluntatẽ dei eſt: a qua volũtate oĩa bona
ſunt: ⁊ ſiquidẽ mali nõ ſit: a dequi malũ nõ nouit ⁊ ſic iu
ſtũ nõ ſit. ſed cum ut ante dixi romani bellãdo bonuz in
tenderent: ergo deo volẽte intẽdebãt: ⁊ ꝓpter hoc iuſte.
vult Auguſtinus clare in. v. de ciuitate dei dicẽs: voluit
deus romanũ eſſe tam potẽs ⁊ impioſum ⁊c̃. Ex quib⁹
voluntatẽ dei inſinuat dum dicit voluit: ⁊ ſic per conſe-
quẽs eoꝝ iuſticiã in acquirẽdo orbem terraꝝ. Anto.

Oluntate diuia orbis ſibi
aſcripſiſſe roma-
nos dñium oſtendi pot̃: In quo aĩad-
uerti opoꝛꝫ ꝙ diuina volũtas eſt ſicut
aĩus humanus ⁊ volũtas inuiſibilis ẽ:
ſed ipſius volũtatis humane ſolus de⁹
ſcrutatoꝛ eſt: ut in cle. exiuit de paradiſo. de ver. ſig. no.
glo. inſti. de acti. §. alie perfecta. tñ exterioꝛ voluntas di
uina deprehendit̃. l. di. ſiquis prepoſtera. ſicut ⁊ volun-
tas humana ⁊ aĩus per actus exterioꝛes: ꝓbat̃ de peni.
di. j. c. in actiõe penitẽtie. vnde aĩus iudicis per verba ip
ſius ꝓlata ſit palam. ff. de iudi. l. ſi pretoꝛ. in glo. que in-
cipit: ab abſente. Idem de volũtate alterius priuati. l. la-
beo. ff. de ſuppel. le. ⁊. l. is qui reipublice. ff. ex qui. cau.
maio. l. quero. in fi. de edit̃. edic. l. capite quito. de adul.
no. in. l. fulcinius. §. quid ſit latitare. ff. ex qui. ca. in poſ.
eat̃. Item ex qualitate actuũ deprehendit̃ animus: ⁊ ta-
lis preſumit̃ mens fuiſſe qualis ex actibus colligi pot̃.
ff. de acqui. here. l. duo fratres. C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. rep
hendẽda. vbi glo. colligit no. ꝙ ex facto dat̃ intelligi vo
lũtas. ⁊ inſti. de re. diui. §. certos. Nam ⁊ in brutis ani
malibus actus ⁊ cõſuetudo qualitatez nãlis inſtinctus
demonſtrãt: ⁊ nõ ꝯgnitus aĩus per ſigna exterioꝛa: ſꝫ in
cluſus nil operat̃ in actibus hoĩm. ff. de acquirẽ. here. l.
cum bonis. ⁊. l. erit. ⁊. C. de iur. deli. l. potuit. de cõdi. ob
cau. ſi repetendi. Itez ſicut aĩus humanus ⁊ humana vo
luntas inter alia ſigna ſeptẽ iudicijs manifeſta: ita ⁊ dei
volũtas ſiĺiter inſinuat̃: lꝫ etiam alijs modis plurib⁹ de-
prehendat̃: igit̃ primũ diuina volũtas ⁊ humana cõſue
tudine per id qd̃ cõſuetus eſt facere ipſe deus. Item ex
ſue regiõis cõſuetudine. Item ex eius mẽte conſiderata
ex preteritis ⁊ ſequẽtibus. Item ꝯſiderari dignitas ei⁹
cum quo deus diſponit. Item charitat̃ ⁊ neceſſitudo: ut
hec ꝓbantur. ff. de leg. j. l. ſi ſeruus pluriũ. §. fi. ſed cuz ex

omnibus ꝑcedẽtibus ꝑdictis iudicijs ⁊ geſtis ⁊ factis ali
is plurimis: cõſtet ꝙ dei volũtate obtinuerũt orbis im-
periũ: ergo illud iuſte habuerũt ⁊ hodie habent: cũ om-
ne qd̃ eſt ſm dei voluntatẽ iuſtũ ſit ⁊ ſecus eſſe non poſ
ſit: ut ſupra dixi. Anto. Roſel.

X conſuetudine ipſius
dei ar
gui poteſt ꝙ voluit ipſã monarchiam
eſſe apud romanos: ⁊ per cõſequẽs iu-
ſte fuit deus eternus: ſicut vnus ſolus
regit ſuperioꝛẽ oꝛbẽ: ita vult inferioꝛez
oꝛbem per vnũ regi. xxxiij. q. v. hec imago. Hec eſt ratio
quare vnũ hoĩez primũ tñ cõſtituit ⁊ nõ plures cui vni
lex cõmiſit dñium oꝛbis: Geneſ. iij. ca. ut vnus eẽt dñs
a quo ceteri oꝛient̃. Item ipſe deus populũ ſuũ ſemper
per vnũ regem voluit regi. vij. q. j. c. deniqꝫ. vnde ĩdigna
tus fuit dñs cum decẽ tribus ſciſſe fuerunt a domo Da-
uid ⁊ cõſtituerũt ſibi foris regẽ Hieroboam: ipſe etiam
deus viã geniture ⁊ hereditatis cõiter vni ſemꝑ cõcedi
voluit pncipanti: ut patet in Eſau ⁊ Jacob qui pro geni
tura etiam in vtero matris pugnauerũt. vij. q. j. in apib⁹
Item etiã deus hoc facit in brutis ut per vnũ interdum
melius regant̃. vñ in apibus vnus eſt pnceps: dicto. c. in
apibus. Item dei oꝛdinatiõe grues ut melius regantur
vnã ſectent̃. Sꝫ cum dñs vrbem Romã ꝑcioſo ſanguĩe
martyrũ maxie Petri ⁊ Pauli: qui glorioſiſſimã illam
ciuitatẽ eoꝝ ſanguine pmo deo dedicauerũt. xxij. diſ. ſa
croſancta. debet oꝛbis caput cõſtituere. xij. q. j. futurã ec
cleſiam. ⁊. l. j. §. nulla. de ve. iur. enu. ⁊ ex̃ de elec. c. funda
menta militãtis eccleſie. li. vj. ut ipſe romanus populus
eſſet gens dñi ſancta ⁊ populus electus: ciuitaſqꝫ dei ſa
cerdotalis ⁊ regia. dicto. c. fundamenta: ⁊ eſſet fidei nr̃e
mater ⁊ caput. xxv. q. j. §. his ita: C. de ſum. tri. l. fi. xxiiij.
q. j. hec eſt fides. Credendũ eſt ꝙ poſtqꝫ romanis oꝛbis
pmiſit ſubiugare dñium ꝙ attẽta ipſius dei cõſuetudi-
ne qui al̃s populũ ſuũ ſemꝑ voluit regi per vnũ: dicto. c
deniqꝫ. ꝙ ſic etiam de romanis voluerit rõne ſue cõſue
tudinis cũ remoto iſrat̃ eos romanos ſuſcepturos eſſet
in populũ ſuũ ſanctũ: cum antiqua dei cõſuetudo ſit ef-
ficax iudiciũ diuine volũtatis in romanos: dicta. l. ſi ſer
uus pluriũ. §. fi. de le. j. hoc etiam inſinuat̃ rõne cõſuetu
dinis regiõis dei: in qua verſat̃. i. celi: vbi eſt deus ⁊ ha
bitãs: nõ tñ circũſcriptus. Naz celũ regit̃ per vnũ: dicto
c. hec imago. per diuerſa tñ officia vni deo parẽtia. lxx-
ix. di. ad h̃. ⁊ ſic rõne cõſuetudinis regiõis credendũ eſt
voluiſſe de romanis poſtqꝫ ipſis pmiſit ſubiugare vni-
uerſi oꝛbis dñium ⁊ eos elegit in populũ ſuũ ſanctuz: ut
dictis iuribus ſupra.

Ententiam dei talem fuiſ-
ſe ut vellet ro
manos oꝛbis terraꝝ dñium iuſte nãciſ
ci. Declarat̃ etiam ex ꝑcedẽtibus ⁊ ſecu
tis ex antecedẽtibus oſtendit̃: cum per
miſit romanis totuz oꝛbẽ debellare ter
rarũ: ⁊ ad finẽ quippe bonũ: ⁊ ſic a deo proceſſit a quo ẽ
omne bonũ. j. q. j. c̃ꝫpio. Nam ſm phm: Entia nolũt ma
le diſpõi: pluralitas pncipatuũ mala: vnus ergo pnceps
ut. l. j. §. nouiſſime. de oꝛigi. iur. ex ſequẽtibus mens dei
etiam patefacta eſt. Nam ter poſtqꝫ xp̃s rex ⁊ deus nat⁹
eſt ceſarẽ recognouit vniuerſalẽ tempoꝛaliũ dñm pmũ
cuz exiuit edictũ a ceſare auguſto ut deſcriberet̃ vniuer
ſus oꝛbis. Luce. ij. ca. paſſus eſt ſe deſcribi: tuncqꝫ etiaz
naſci voluit: ex quo ut iuſtum a ceſare demãdatũ cõpro
bauit edictũ illum: oſtẽdit ꝙ facere nõ debuiſſet ſi iniu
ſtum ꝑcipiebat ceſar: ⁊ oꝛbis fuiſſet ceſar iniuſtus dñs:
cum nõ decebat deũ tueri in iniuſta poſſeſſione: ⁊ dñm
poſſeſſoꝛẽ iniuſtũ. Et ex h̃ dicit Bar. ff. de cap. l. hoſtis.

cuius ſniam in hoc approbo ꝙ ſiquis negaret ceſarē
orbis nō eſſe vniuerſalez dñm eſſet hereticus: qꝛ pec-
catum eſt cruolādi repugnare. i. non obedire ⁊ quaſi
ſcelus idolatrie nolle acquieſcere. xxxiij. diſt. §. porro.
cū xp̄us ipſe ꝯprobauerit ⁊ eccleſia demū ſequēs. vi
q. j. in apibus. xcvi. di. cū ad verū. ⁊. c. ſi imperator. ⁊. x
di. q̄m. vnde Oroſius dicit in. vj. ceſar quē tantis mi-
ſterijs predeſtinauerat deus cenſu ſingulariū ꝓuinci
aruz vbiqꝫ cenſeri omnes homines iuſſit: q̄m deus ⁊
homo videri ⁊ eſſe dignatus eſt. tunc igitur natus eſt
xp̄us romanoꝝ cenſui ſtatim aſcriptus ut natus eſt
hec illa p̄ma clariſſima ꝓfeſſio que ceſarem omniuz
principē romanoſqꝫ reruz dños ſigillatim oīum ho-
minū deſcriptiōe facta ſignauit: in qua ⁊ ipſe qui cū-
ctos homīes fecit: voluit ſe inueniri hoīem ⁊ int̄ ho-
mines aſcribi quod penitus nūq̄ ab vrbe condita in
hūc mundum nec babillonico nec macedonico impe
rio cōceſſum eſt. Secundo ipſum ceſarē dñm cōpro-
bauit cū oſtenſo ſibi numiſmate cēſus inquit imago
ceſaris: Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari ⁊c. xxiij
q. j. quid culpat̄. et. c. militare. ⁊. xxiij. q. viij. ꝯuenior.
ecce niſi ergo illa imago fuiſſet veri inicij vniuerſalis
dñi nō fuiſſet ei reddenda etiaz iniuſto creditori ſeu
detētori: qꝛ violentus poſſeſſor nō fuiſſet in ſua vio-
lenta imagine defenſandus ſed abolendus: Ipſum
etiā ⁊ tertio expreſſe cōprobauit: cuz ipſi cenſum ſeu
tributū ſoluit: qđ eſt ſubiectiōis ſignū: de cenſi. c. ij. et
de hoc eſt tex. xxiij. q. viij. tributū. ⁊. §. ecce. xj. q. j. ma
gnū. vbi inquit beatus Ambroſius: Si xp̄us cenſum
ſoluit: tu quis tantus es qui putas nō eſſe ſoluendū.
Ex quibus ⁊ ex precedētibus ⁊ ſecutis mens dei nō
ſolum ꝑmittentis ſed etiā cōprobātis ⁊ facientis col
ligit̄ ꝙ eius volūtate orbis faſtigiū romani obtinue
runt: ⁊ ſic iuſte nō iniuſte ut multi aſſerunt. Ad hanc
cōfirmandaz ſniam accedat quod dixi ſupra in p̄ma
qōne in vltimis cōfirmationibus ſiue argumētis ibi
valido ⁊ hoc p̄mū: ⁊ in ſequēti illo argumento.

Deruendam hāc vo-
lūtatez diuinā fuiſſe attendi oportet digni-
tas romanoꝝ naz diſpoſitio ⁊ digni-
tas ⁊ volūtas agentis dubia iudica-
tur int̄ alia iudicia fuiſſe vel nō fui-
ſſe ſm paſſi dignitatem. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi. de le-
ga. j. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. §. ſed ⁊ ſi ꝓponas. ff. de iudi.
in quo oportet aīaduertere ꝙ apud deum ratōe gra-
dus vel generis nō eſt acceptio ꝑſonaruz: ſed omnes
deus de limo terre formauit ⁊ omnes vna terra ſup-
portat. viij. di. quo iure. oīes eni diuina ſuſcipit gra
tia. nec eſt ad dei cultum maſculus pluſq̄ femina li-
ber pluſq̄ ſeruus: ſed omnes in xp̄o vnā mercedē ꝑci
pimus: ut in auc̄. de mona. §. hinc aūt qui eſt. ij. §. ſo-
lum enī apud dignitatem eſt qui gradit̄ virtutibus:
Nam apud deū nō gradus elegātior ſed iure melio-
ris actio cōprobat̄. xxiij. q. iiij. c. ſicuti. vnde non filij
ſanctoꝝ ſunt qui tenēt eoꝝ loca uel genus: ſed qui fa-
ciunt eoꝝ opera. xl. di. c. ij. ⁊. iii. ⁊. c. non loca. Nam ex
virtute ſola apud deum quis gratiā cōparat: nō ex lo
ci uel generis nobilitate. xl. di. illud. ſed romani ante
aduentū lucis eterne. i. xp̄i ea virtute qua tūc poterāt
homīes perfici: perfectiſſimi erant vltra oēs alios hu
mani generis eo maxie tempore cum adepti ſunt or-
bis imperiū. dignitas igit̄ eorū ex virtutibus habitiſ
tam in particularibus ciuibus q̄ in populo efficax ē
iudicium diuine voluntatis: qđ deo cōcedente orbis
vniuerſale dñium habuerūt: cuz cōcedendū foret vir
tuoſiſſimo: ⁊ ꝙ virtutibus imperiū obtinuerunt. tex.
eſt. xxviij. q. j. §. ex his. Item quod dicit̄ qđ no. ipſis
virtutibus mortales cunctos excedebāt iudi. cunctoſ
auctores ⁊ hyſtoricos: inquit enī Policratus roma-
noꝝ excellantia ⁊ virtute. Si enī gentium hyſtorie re
uoluant̄ nihil clarius lucet. Nam ⁊ quiete libertatis
⁊ iuſticie cultu reuerētia leguz ſūptuumaꝝ gentiū ami-
citijs a maturitate cōſilioꝝ ⁊ grauitate verboꝝ ⁊ ope-
rū obtinuerūt: ut orbez terraꝝ ſubijcerent ditioni. vn
de Joſephus in libro de captiuitate hebreoꝝ dicit ꝙ
miruz ſit Eufratē ab oriente ⁊ occeanus ab occidente
Item a parte meridiana fortiſſima regio Africe: et a
ſeptētrione remis: atqꝫ iſti termini ſunt imperij: cum
aliquis merito poſſit dicere minorez eſſe poſſidentu-
bus poſſeſſionē: cui teſtimoniū viri huius: et ſi forte
al's nō feret ſtāduz: cum iudeus poſt xp̄m fuerit: eius
tn̄ teſtimoniū ab alijs illuſtribus auctoribus referen
tibus idem ſubſtantificat̄: ut eſt tex. ſingularis. ff. de
edendo. l. ſiquis ex argentarijs. §. primo. ſcđm Jaco-
bum Butri. vnde dictum teſtis vel vilis perſone: de
quo merito ratiōe vilitatis poſſet dubitari valet ſi ha
bet conteſtē nō vilem ſed fide dignum ut dicta. l. qđ
eſt multū cordi tenendū. hoc idez inſinuat Ualerius
li. quarto dicens nō vitio ſed animi viroꝝ ⁊ mulierū
in ciuitate erant eorūqꝫ bonis dignitatis extimatio
cunctis bonis penſabat̄ hec imperia conciliabāt hec
iungebant affinitates hec in foro hec intra priuatos
parietes plurimū poterant. quilibet enim rem patrie
nō ſuā ampliare ꝓperabat ⁊ potius eſſe pauper vole
bat in diuite imperio q̄ diues ī paupere ⁊ huic tam
glorioſo ꝓpoſito hec merces dabat̄ ꝙ nil eorūqꝫ vir-
tuti debent̄ emere pecunia licebat. Idem Auguſti-
nus. v. de ciuitate dei exclamat dicens ꝙ cum roma-
ni haberent rem publicā. i. rem cōmunē patrie opu-
lentiſſimā atqꝫ ditiſſimā ita ipſi in domibꝰ ſuis pau-
peres erant ut quidam eorū qui iam bis cōſul fuerāt
ex illo ſenatu hominū pauperū pelleret̄ notatiōe cen
ſorea qꝛ decem libras argenti habere reptus eſt. hoc
idem dicit Titus liuius li. j. ab vrbe condita dicens:
vnq̄ reſpublica maior fuit nec ſanctior nec ditior bo-
nis exemplis nec vnq̄ ciuitatez auaricia ⁊ luxuria tā
tarde intrauerunt nec ibi tantus ⁊ tamdiu honor fue
rit pauꝑtati ⁊ temperantie intantū ꝙ quanto minus
rerū tanto minus cupiditatis habebāt. hoc idē Tul-
lius teſtat̄ de officijs dicens: cuius ditio etiā in facto
ſue vniuerſitatis eſt ſtandū. l. in tantū. §. j. de re. diui.
Imperiuz reipublice beneficijs tenebat̄ nō iniurijs.
Bella aūt ꝓ ſocijs aut de imperio gerebant̄. Exitus
autē belloꝝ erant aut mites aut neceſſarij regum po-
puloꝝ ⁊ nationū portus erat id eſt refugiuz. ſenatus
noſtri autē ⁊ magiſtratus ⁊ imperatores in ea re ma
xime laudem capere ſtuduerunt: ſi prouincias: ſi ſoci
os equitate ⁊ iuſticia defendiſſent. Itaqꝫ illud patro
ciniū orbis terrarū potius q̄ imperiū poterat nomi-
nari. Ad hec accedant que infra dicaz in argumento
qđ incipit: p̄terea principari. De ciuibus autē particu
laribus quales virtutibus fuerint pollentes ꝑcuncta
re beatiſſimū Auguſtinuz in libro de ciuitate dei. ca.
xix. vbi ponit eoꝝ exempla de celo patrie. Nam pro
ipſius libertate nōnulli proprios filios occiderunt:
ut primus Brutus conſul ⁊ deinde torquatus ⁊ ali-
qui pro patria ſibiipſis mortē ꝓpriam cōſtituerunt:
ut marcus curtius qui armatuz in arrupto terre cum
equo pro patria ſe deiecit: ⁊ marcus regulꝰ recte pa-
trie conſulendo voluit potius diuerſa tormenta ſub-
ire q̄ patriā recto cōſilio defraudaſſe. Et eodez libro
ca. vj. vbi dicit ꝙ eoꝝ mos nobiliſſimus erat parcere
ſubiectis ⁊ debellare ſuꝑbos: acceptaqꝫ iniuria igno-

ſcere potius ꝗ̄ proſequi mallebant: qua de re homi-
ne quaſi ſponte ſe ipſi ſubijciebant. q̄ꝺ cõfirmat exẽ-
plum quod de Scipione affricano Valeriꝰ refert ꝙ
cum mire venuſtatis Scipio virgineꝫ bello cepiſſet:
eam deſponſatã inuiolatã parentibus reddidit: ⁊ au
rũ q̄ꝺ pro redemptione puelle traditũ fuerat eius do
ti acceſſit. Ex quo quidem facto hoſtes ad amorẽ ro-
manoꝝ adduxit: ipſeqꝫ etiã Scipio beneficio potius
ꝗ̄ metu obligare homines maluit: exteraſqꝫ gẽtes fi-
de ac ſocietate iũctas habere ꝗ̄ triſti ſubiectas ſerui-
tio retinere ſi decios ſi fabios ſi ſtipões memorẽ vni-
us geſta: cuiuſqꝫ ac virtutes referendo vereor: ne lon-
gius extra materiã ordiẽdo nimis longã retro ſerieꝫ
enarrarem. Ideꝫ ſi Ciminantũ recitẽ ab aratro dicta-
toreꝫ tractũ. Aut marchũ curuẽ ſamutũ oblatiões de
ridentẽ. Aut fabricij paupertatẽ regis munera contẽ
nentis: Aut Camilli pietates cõtra faliſchos: ipſiuſqꝫ
virtutes cõtra gallos. Ideꝫ ſi vtriuſqꝫ Catonis virtu-
oſa velim ⁊ ſancta eoruꝫ geſta enarrare: in quibus ꝓ
fecto nec calamus: nec mẽs ipſa ſufficeret. Hoc tamẽ
tñ ↄcluſiue ſufficiat ꝙ populus ipſe romanus ſanctꝰ
pius felix atqꝫ deuotus eius virtutibus et dignitate
meruit alijs anteponi natiõibus. C. de iuſti. codi. cõ-
fir. l. j. Idem Antonius ꝛc.

Atione etiaꝫ charitatiſ oſtẽ
ſe a deo reipublice
romane põt oſtendi diuina volũtas
ff. de re. dubi. l. ſi fuerit. ⁊ l. ſi is qui.
§. j. Nam voluit illam per Petruꝫ et
Paulũ precioſo ipſoꝝ ſanguine ſibi
dedicari. xxij. di. c. ij. de electi. c. fundamenta. li. vj. ibi
dem etiam ſue diuine monarchie caput ⁊ vicariũ cõ-
ſtituit. xxij. di. c. j. ij. iij. ⁊ per totam illã diſtinctionem
Si ergo diuinã ibi conſtituit monarchiaꝫ: multo for-
tius ⁊ iuſte mundanã conſtituiſſe credendũ eſt rõne
charitatis predicte. Hanc etiam charitateꝫ ⁊ diuinaꝫ
voluntatẽ ut romani eo volente orbis obtinerent iu-
riſditionẽ: oſtendunt miracula a deo pro ipſis roma-
nis ſepe facta: ut orbis cõſequerent̃ dñium. Nam mi
raculũ ſeu miracula teſtimoniũ ſunt diuine volũtatiſ
de hereti. c. cum ex iiuncto. Nam inuiſibilis dei potẽ-
tia pro ipſo oſtendit̃ ut ibi. Et hoc quãdo a deo ĩme
diate nõ ex arte procedunt: cum etiaꝫ mali miracula
faciant arte: ut Simon magus Jannes ⁊ Mãbres q̃
Sinifex tamẽ cuꝫ Moyſe facere nõ potuerũt. j. q. j. te
neamus. ⁊ c. prophetauit. Et hec ratio quare in cano
nizatione ſanctoꝝ exploraꝫ̃ de miraculis nõ arte factꝭ
qꝛ ibi credit̃ fuiſſe teſtimoniuꝫ diuine voluntatis: ut
de reli. ⁊ vene. ſanct. c. j. ⁊ ij. ext de teſti. c. venerabilis.
Nam ſm̃ Thomã in. iij. li. cõtra gentiles in ſecũda ſe
cũde. c. centeſimo. lxxviij. Miraculũ eſt quod preter
ordineꝫ in rebus cõiter inſtitutis diuinitus fit. vnde
patꝫ ꝙ nõ niſi a deo miracula ſunt vltra naturã facta
Et ideo predicti Jãnes ⁊ Mãbres cum Siniſe face-
re nõ potuiſſent arte dicebant: digitus dei hic eſt: di-
cto. c. teneamus. ⁊ xxvj. q. v. c. niſi. vnde miraculuꝫ eſt
ſm̃ ipſũ Thomaꝫ in predictis locis diuina ĩmediata
operatio ſine operatõe ſecũdoꝝ agentiũ. Et ideo dñs
cum miſit Moyſen ad iſrahelitas qui in egipto erãt
dedit ei ſignũ miraculi: dicto. c. cuꝫ ex iniuncto. Sed
cum pro romanis: ut orbis dñiuꝫ obtinerent ſigna et
miracula manifeſta deus fecerit: ⁊ maxime pro augu
ſto ceſare ut iudicaret eũ dñm vniuerſi: credere opor
tet per ipſa miracula ⁊ ſigna ipſos habuiſſe ⁊ habe re
orbis dñium dei voluntate: ⁊ etiam auguſto ceſari ta
libus miraculis precipue cõceſſiſſet. Signa vero dei
manifeſta ſunt hec que fide digni auctores referunt.

Nam poſtpoſito miraculo: q̄ꝺ contigit ſacrificante
Numa romano rege. Nam anchiue de celo in orbeꝫ
ꝓlapſum eſt: cum hoc forte nõ pertineat ad cognitio
nem diuine voluntatis circa iura monarchie obtinẽ
da. Et idem de ſigno mulieri preſtito que ad purgati
onẽ ſui clibanũ a qua plenũ a tyberi in vrbem duxit:
qꝛ hoc ſimiliter nõ ad rem. Nõne legitur ꝙ cum Sa
bini habita cõſpiratione per arcem capitoliã vrbem
intraſſent ⁊ debellatis romanis vrbe iam fere tota ca
pta illam ſpoliaſſent romulum: deo preces effunden-
tem ut imperiũ ſuũ conſeruaret: vouentẽqꝫ exinde ſo
lẽnem templũ ſe deo ſtructurũ: collecta iterum roma
noꝝ potẽtia miraculoſe poſt votũ ipum inimicos ab
vrbe vituperoſe cõfugaſſe. Quid aliud etiã ꝗ̄ diuinã
volũtatẽ patefecit miraculuꝫ ꝙ capta a gallis vrbe ſo
la capitolij arce pro romano imperio reſiſtente conti
git. Nam galli arcem ipſaꝫ vocis tempore clam vſur-
pare conarent̃: ⁊ fere menia tranſcendiſſent dormiẽ-
tibus cuſtodibus inuiſus auſter apparuit: ⁊ clamore
excitatis cuſtodibꝰ ꝫ romanoꝝ vltimũ excidiũ reme-
diũ prebuit: de q̃ hyſtoria glo. meminit in. c. j. §. inde
nanqꝫ. in. v. omniũ ſanctoꝝ. extra de reli. ⁊ vene. ſanc.
in cle. Nõne Oratiũ Clodem miro dei iudicio pro ſe
mine reſtitiſſe, dices: ⁊ tot milibus exercitus eius do
nec pons tyberis frangeret̃: ⁊ demuꝫ codeꝫ miraculo
vulneribus plenũ: ⁊ armis euaſiſſe oppreſſuꝫ: ad ſuoſ
incolumẽ enarraſſet: manifeſtius etiam diuinũ iudi-
cium patefecit: ſignũ celitꝰ ꝓſtitũ cõtra penos pro vr-
bis romane ſalute. Nam poſt cõflictum Cãnenſeꝫ ro
manis ab Hanibale illatum: cum pro expugnãda vr-
be ipſa: ad ianuas eiꝰ Hanibal bis exercitũ duxiſſet:
⁊ bellum cum Flacho ⁊ romanis cõſulibus: pluries
diuerſis diebus inijceret pluuia cuꝫ grandine mixta:
bis acies viri vſqꝫ turbauit: ꝓpter que Oroſius in q̃n
to dicit: ꝙ nõ romana fortitudo ſed diuina miſeratõ
obſtitit Hanibali ut nõ caperet ⁊ ſubuerteret vrbem
romanaꝫ: auguſtum etiam ceſarẽ diuino dictante iu
dicio orbis imperiũ ſuſcepiſſe celeſte nutus enuncia-
uerunt. Naꝫ cum bellũ Philipenſe dubiũ valde die
ſequenti facturus eſſet: in quo Brutũ ⁊ Caſſiũ debel
laret et eſſet egrotans medico eius nocte dormiente:
quidaꝫ celitus miſſus apparuit: qui expoſuit: ut ſi in
ſequenti die victoriam auguſtus vellet attingere in
acies ſe cõferret: ⁊ bello ſeipſũ preſentaret qui cuꝫ ſm̃
monitiones feciſſet ſupernas poſt variam fortunam
tandem deo fauente obtinuit hoc ipſuꝫ: videlꝫ augu-
ſtum orbis principẽ ſupremũ factorem eternuꝫ ordi-
naſſe dato in celo prodigio patuit: cum redeunti ipo
Octauio: ut dicit Suetonius in ſecundo poſt ceſaris
mortem ab Apolonia: ad quã miſſus fuerat ſtudij cã
varijs de imperio iam tractãtibus: tamẽ vrbeꝫ intra-
ret hora fere tertia ſubito claro ⁊ puro ſereno: circulꝰ
ad ſimilitudinẽ celeſtis arcus cinxit orbem ſolis qua
ſi ut dicit Oroſius monſtraret eum vnũ ⁊ maximũ in
mundo ⁊ ſolum ſolem clariſſimũ: cuius tẽpore vẽtu-
rus erat: qui ipſum ſolem ſolus ⁊ totũ mundum fece
rat. O igit̃ miſeri qui tam dei manifeſtis ſignis ⁊ lu
cide volũtati reſiſtunt: nõ enim peccant in ceſarẽ: non
ĩ imperiũ: nõ in hominẽ aliuꝫ: uel munduꝫ iſtũ ſed in
deum qui eternaliter hec cõſtituit mundũ noſtrũ me
lius regi per vnuꝫ. xxxiij. q. v. hec imago. xi. q. iij. qui
reſiſtit. Antonius roſel.

Olũtas ẽt occulta homĩs uel
dei indicat̃ ad eſſe vl̃
ab eẽ rõe neceſſitudĩs. d. l. ſi ſeruꝰ plũ
§. fi. q̄ꝺ exponẽs gl. ĩtelligit. i. ↄſangui
tatꝭ. ⁊ ſm̃ expoſitioꝫ hãc nulla videt̃ eẽ

cõiectura diuine voluntatis in hoc cãu. vel poteſt di
ci ꝙ eſt cõiectura. Naȝ eos ſuſcepturus erat deus in
filios adoptionis. de ↄſe. di. ij. c. quia corpus. ⁊ remo
to iſrael cum eis: cognationẽ habiturus erat ſpiritua
lẽ. Nam ibidẽ ↄſtituturus erat ſue eccleſie caput ⁊ vi
cariatũ. xxij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊ extra de elec. fundamẽta mi
litantis eccleſie. li. vj. Nimirũ ergo ſi ratiõe cõſangui
nitatis ⁊ cognatiõis ſpũalis future: eis dedit poteſta
tem orbem vendicãdi: ut eccleſia tẽporaliter: demũ ⁊
ſpiritualiter melius regeret̃ per vnũ. Nam dedit eis
romanis poteſtateȝ filios dei fieri. Joh. p̃mo. poſtꝙ̃
acceptauerũt legem xp̃i: ⁊ ſic eius filij facti ſunt: de pe
ni. di. j. c. nũquid autẽ. preuidẽs romanos futuros fi
lios adoptionis: dedit merito poteſtatẽ orbem ſubiu
gandi. Sed cũ tex. poſſet intelligi ꝓpꝛie ratiõe neceſ
ſitudinis ⁊ iniuncte neceſſitatis agẽti uel paſſo. i. diſ
ponẽtis uel illius cum quo diſponit̃. ⁊ tunc iſta pre
ſumptiõe poteſt dici voluntatẽ affuiſſe: cum romani
monarchiã obtinuerũt. Nam ut pluries dictuȝ ẽ: ne
ceſſe erat ⁊ eſt mundũ inferioreȝ regi vno principe ſi
cut ſuperior mũdus regit̃. xxxiij. q. v. hec imago. l. ij.
§. nouiſſime. ff. de origi. iur. ⁊ ph̃us 2° methaph̃ice in
quiens: Entia nolunt male diſponi: pluralitas princi
pũ mala: vnus ergo princeps q̃ latius ꝓſequor
ſic ergo erat neceſſe mundũ hunc ſenſibilem regi vno
p̃ncipe igit̃ deo ꝑmittẽte romanis totum mundũ ac
quirere credendũ eſt ex p̃ſumpta voluntate ratiõe ne
ceſſitudinis nõ ſolum ꝑmiſiſſe ſed voluiſſe: ⁊ ſic iuſte
habuerunt cum ſm̃ dei voluntatẽ haberẽt ut pluries
dictum eſt hoc etiã põt rõne oſtendi. nã ſi romani or
bis imperiuȝ nõ habuiſſent qȯ obtinuerunt iam dei
oꝑa eſſent imꝑfecta contra text. de baptiſ. maiores de
ſũma tri. epiſtola victor. qȯ ſic oſtendit̃: ſicut eniȝ for
ma nõ põt eſſe ſine mã: de ſũma trini. c. j. in cle. ꝟ. por
ro. ⁊ facit. ff. de vſufruc. l. ij. ⁊ ſicut actio nõ poteſt eſſe
ſine paſſo ſm̃ ph̃um: cum actus actiuoꝝ ſit in patien
te diſpoſito: ⁊ probat̃. ff. de tutel̃. l. j. ibi in capite libri
cum cõmentator ibi dicit etiã ſecũdo ꝙ quelibet agẽ
tia menſurant̃ ſm̃ qualitatẽ ſuoꝝ paſſiuorũ: ita diui
na volũtas nõ intendit tm̃ formas ⁊ fines earum ſine
materia ſeu ſine medijs: per que perueniat ad finaleȝ
formã intentã ⁊ eius operationeȝ: al̃s qȯ deus inten
deret ad finem nõ perduceret: ⁊ ſic opera faceret imꝑ
fecta: qȯ nephas eſt dicere: ⁊ eſt ↄtra illud etiam qȯ
eſt a deo ceptũ uel volitum nõ relinquit̃ imperfectũ
C. de emen. iuſti. codi. in princi. cum qui velit vnũ ve
lit omne per qȯ ꝑuenit̃ ad illud. l. oratio. de ſpon. ⁊. l.
ij. ff. de iuriſdi. om. iu. ſicut ⁊ qui vult cõſequens vult
antecedẽs. ff. de procu. l. ad rem mobilẽ. ⁊. l. ad legatũ
neceſſe eſt igit̃ ad intentionẽ dei qui mũdũ hũc vult
regi per vnũ: ut dixi. s̃. ad eſſe materiã uel mediuȝ in
ſtrumentũ dei: uel inſtrumentũ per qȯ perueniat̃ ad
intentũ finalẽ dei. Et hoc eſt qȯ ſentit ph̃us in politi
cis: ꝙ quidam ſunt nõ ſolum ſingulares hoĩes: ſȝ po
puli apti nati ad p̃ncipare. Alij quidẽ ad ſubijci: ⁊ ta
libus ſm̃ eum ad ſolũ regi eſt expediens ſed etiaȝ iu
ſtum. ⁊ hoc eſt qȯ ſentit glo. j. di. ius gentiuȝ. dum di
cit ꝑ peccat ſeruus qui recedit a ſuo dño. Nam cum
eſſet aptus natus ſubijci peccat ſe ſubtrahendo ut ibi
et. xvij. q. iiij. ſiquis ſeruũ. ſed cum ad hanc ſuã dei in
tentionẽ p̃ ceteris ad dominãdũ ↄſtituerit romanos
in miniſtros: ut per vnũ p̃cipatũ inferiora ad inſtar
ſuperioꝝ gubernarẽt certe tanꝙ̃ dei miniſtri iuſta fe
ciſſe arbitrandi ſunt. xxiij. q. ij. dñs in fi. ⁊ dei volun
tatẽ intẽderũt: qui vult inferiora regi per vnuȝ: qȯ re
gimen preterꝙ̃ romanis nõ poteſt oſtẽdi aliquibus
gentibus alijs cõpetiiſſe. Unde ipſi romani dei meri
to preelecti: in hoc miniſtri iudicãdi ſunt: ⁊ iuſte ter
rarũ ſuo dño ſubieciſſe: aliter poneres dei operã im
perfectã: vȝ ipſiȝ aliquẽ bonũ finẽ intendere: media
vero per que veniat̃ ad illud negligere: ꝙ cuȝ nullus
adhuc fuerit romanis exceptis: qui orbem totuȝ ſeu
orbis partẽ maiorẽ ſubiecerũt. vnde neceſſe habem⁹
dicere: aut romanos illos fuiſſe: aut deum vſꝙ̃ adeo
negligere uel neglexiſſe fineȝ per eum intentũ: qȯ de
deo nõ eſt phas dicere: cum ph̃us dicat 2° de celo et
mũdo: Et fruſtra natura dediſſet ſtellis motuȝ ꝓgreſ
ſiuũ ſi non dediſſet organa ad iſtum motuȝ: ſic deus
fruſtra monarchiã inferioꝝ ad inſtar ſuperiorũ intẽ
deret. xxxiij. q. v. c. hec imago. ſi ad ipſa organa nõ in
tendiſſet: dicendum eſt ergo deuȝ adhuc ad hanc mo
narchiam romanos p̃elegiſſe ut organa ⁊ miniſtros
⁊ ſic iuſte fecerũt. xxiij. q. ij. dñs in fi.

Et ſortes etiã poſitas a romanis cũ emulis ipſoꝝ de ĩperio de
certãtib⁹ diuina voluntas patefacta eſt nam cũ ante euangelicam doctri
nam ſortilegiũ damnatũ nõ erat ſed cum ipſo occulta diuina volũtas po
tuit explorari. xxxi. q. ij. in ſũma. ⁊. §. his ita. vnde Au
guſtinus in li. pſal. inquit: ſors nõ eſt aliquid mali: ſȝ
res in humana dubietate diuinã diiudicans volunta
tem. xxvi. q. ij. ſors. ⁊ ideo ioſue ante doctrinam euan
gelicam ſorte exquiſiuit peccatum achor ⁊ ſaul iona
than filiũ ſuũ peccatum feciſſe comperijt ⁊ ionas fu
gens a facie dñi a nautis deprehenſus ſorte in mari
deiectus. ſimiliter mathias quoꝙ̃ in apoſtolatu a pe
tro aſſumpt⁹ eſt: ⁊ licet poſt euangeliũ ſint ſortes ꝓhi
bite ne ꝑ continuũ vſum homines in idolatriam di
labant̃. xxvi. q. ij. nõ exemplo. ⁊. c. nõ ſtatim. §. his ita
tamen añ euangelium nõ erant inhibite quinimo in
dubijs iudicijs ⁊ cauſis ⁊ vbi iudicis alicuius mũda
ni ſcĩa nõ poteſt attingere vel forte vbi iudicis etiam
copia haberi non poteſt ꝓ temporalib⁹ credo adhuc
ſortes licitas fore. ff. de iudi. l. ſed cum ambo. C. cõia
delega. l. ſi duobuſ. xxj. diſtin. cleros. illas tamen que
nulla ſuperſtitiõe vel demonũ diuinatõne fiant. Nã
ille penitus ſunt eliminande. xxvj. qõe. ij. qui ſine do
mino. ⁊. iiij. q. v. ꝑ totum. Cum paleis v̓o vel ſimplici
bus dictis caſibus adhuc hodie ſortes licite ſunt q̃n
ĩmo ⁊ certaminib⁹ ⁊ duellis licet ſorte voluntatẽ dei
exquirere qꝛ certare nihil aliud eſt ꝙ̃ certum facere.
Et licȝ iure romano atꝙ̃ canonico ius certãdi ⁊ duel
landi ſit hodie ꝓhibitum ſine licentie ſuꝑioris. ij. q. v.
monarchiam de pur. vulg. ꝑ totum de cler. pugna. in
du. ꝑ totum. C. de gladi. l. v. ꝓ republica tñ licet duel
lum ⁊ certamẽ ſuſcipere de poſtu. l. j. §. beſtias. inſti.
de excu. tuto. §. ſed ſi in bello ⁊ in feudis i. c. j. de pac.
tenen. ⁊ quidam moderni in. l. j. C. de edi. li. tol. qȯ tñ
intelligo ꝓ republica nõ recognoſcente ſuꝑiorem vel
ꝓ republica auctoritate p̃ncipis ut ille cui⁹ nil aliud
intereſt poſſit certare al̃s nõ ut eſt glo. in. l. cuȝ filius.
§. fi. de leg. j. ⁊ ut exinde dei volũtas exquirat̃ ⁊ aucto
ritate ſuꝑioris licet duellum inire dicta. l. j. de gla. Et
ſicut ſuꝑioris auctoritate licet maxime ꝓ erudienda
veritate alicuius publici dubij ita nõ recognoſcentes
ſuꝑiorem iuſte poterãt ⁊ poſſunt ꝑ viam duelli ⁊ cer
taminis lites ante dictas dirimere hoc oſtẽdi poteſt
quia multis ⁊ multis caſib⁹ iure longobardorũ duel
lum licet. Item ⁊ loci conſuetudine ut in ſicilia in di
cto. c. j. de pace tenen. qꝛ duelluȝ eſt ſingularis pugna
ad ꝓbationẽ veritatis ut ibi notat̃ licet credam ꝙ ſuc
cũbens licet pro cõfeſſo ⁊ cõuicto habeat̃ nõ debeat
puniri capitaliter ſi id ꝓ quo certatur haberet penaȝ

aduerſanti capitalē annexam: ut in. x. coll. de pa. te. c. j. §. j. rō: q2 hec ꝓbatio ⁊ coniunctio que ſurgit ex pugna contra eū qui perdit eſt preſumptiua ꝓbatio ex qua non debet mors infligi cum requirātur ꝓbationes luce meridiana clariores. l. fi. C. de probat. ⁊ ibi hoc tenet nico. de matra. ⁊ bal. ⁊ ſi dicis ergo hec confeſſio non eſt ſufficiens probatio in cauſa imperij: q̄ eſt de toto vniuerſali mixto corpore generis hūani: ⁊ ſic maior quacunqꝫ cauſa que ſit etiaꝫ de perſona: et vita cuiuſqꝫ humani indiuidui: fateor: ſꝫ hec cū alijs ſupra ⁊ infra deductis ꝓbationibus pleniſſime probant romanorum iuſticiam: nam ⁊ due ſemiplene ꝓbationes diuerſi generis ad finem vnū tendētes cōſtituunt vnā plenā ꝓbationem: vt not. glo. in. l. iij. §. eiuſdem. ff. de teſti. lꝫ ſi tenderent ad diuerſos fines imperfecte due ꝓbationes non facerent vnam perfectam. l. ij. §. fi. ⁊ l. ſpadonem. §. qui multa iura. ff. de excu. tuto. ⁊ in. c. illud. de preſumpt. quia ad vnū genus ꝓbationis iudex non debet ſuum animū informare: ut in. c. cauſam. de re iudi. vel dico ꝙ etiā poſſꝫ puniri capitaliter qui ſe illi ſoli ꝓbationi ſumpte ex certamine tm̄ ſubieciſſet. Et ideo ſi populi qui cū romanis decertauerant ſolis fortibus duellandi vel ꝑliandi ſuam iuſticiam poſuerunt: ⁊ hanc pro vera ꝓbatione ſufficere aſſumpſerunt: arbitror hoc ipſū ſolum ſufficere: ⁊ ſm̄ hanc ꝓbationem poſſe ſententia ferri etiam capitalis ⁊ de cauſa totius imperij. Et de hoc tex. in. l. fi. C. de ꝓbat. ibi vel iudicijs. per quem tex. arbitror ꝙ ex probationibus ex quibꝰ inſurgeret vehementiſſima preſumptio poſſit quiſ capitalit̄ dānari: ut ſi aliquis viſus fuit intrare domum: ⁊ ex illa exire cum gladio ſanguinolento: ⁊ demum mulier reperit̄ mortua: dicta. l. fi. C. de ꝓbatio. ⁊ in. vij. ⁊ ibi nota. ff. de fur. ⁊ hoc quando ex talibꝰ iudicijs arguitur ad verum dolum: ſecus ſi ad preſumptum: ⁊ alia forte iudicia euacuarent priora: ut no. bar. in. l. quod nerua. in fi. q̄ōnis. ff. depoſiti. in tractatu culpe latioris: ⁊ ita poteſt ſaluari quod no. inno. in. c. afferte. de preſumpt. qui dixit ꝙ ex vehementi preſumptiōe nō poſſit quis criminaliter puniri quod licite tamē fieri non poteſt: niſi pro ipſa veritate erudiēda atqꝫ manifeſtanda iuſticia que ſit occulta: nam duellātes cū ſubintrant ſtadiū pugne corporaliter iurare debent ꝙ credunt dn̄os pro quibus pugnam ſubintrant: et patriam ſuam fouere iuſticiam: ⁊ in extrauagant. federici que incipit de iuramento a cāpionibus ꝑſtando: nec eſt tamen duellum ſtatim permittendum: ſed cum aliter veritas patefieri non poteſt ne deum temtare iudicemur: non eius voluntatem excutere: dicto c. monomachiam: ⁊ hoc vbi eſſꝫ diffamatio ⁊ diſcordia iam ſuborta: nam lꝫ eſſet dubium nō ſuborta diſcordia non liceret alicui duellum ꝓuocare: ⁊ debent eſſe pares duellantes ſeu prouocantes ad duellū: ne minor velit maiori adequari. Item hoc vbi vertitur graue preiudicium reipublice nam non ex omni cauſa leui liceret: quia eſſet etiam temtare deum: et hoc vbi non eſſet ſtrepitus iudicij elect alr̄ videns ſe ſemper ſuccumbere poſſet petere viam duellādi quod eē abſurdum: ſed duellantibus ingredientibus zelo iuſticie pro erudienda dei volūtate occulta: ⁊ ſub ipſiꝰ dei iudicio quis diceret aut crederet ut deum nō habeant tunc iuſte iudicantem ⁊ parti iuſtiorem cauſā habenti adherentem: cum ſcriptum ſit ſi duo plures ne conuenerunt in nomine meo ego in medio eorꝫ ſum. xxiiij. q. j. alienus. §. ſi autem agitur: credo ꝙ in hoc ſacrilego ſciſmate vbi nō poterat per viam iuſticie haberi cognitio veritatis ⁊ vertebatur: tamē ſummū totius chriſtianitatis periculum qđ licuiſſet per ſortes aut duello īter pares dirimere poſitis duobꝰ quēlibet a pte ſua lꝫ honeſtior ⁊ ſanctior fuiſſet renūciatiōis aut ceſſiōis via ꝑ bono pacis adinuēta quā non iudico hereticam aut inſanam vt aliq̄ aſſerebāt ꝓpter ipſaꝫ non ſubire quinimo potius orthodoxā ⁊ fidelē: vt in. c. j. de renun. lib. vj. lꝫ mlti ypocrizātes vt obtinerēt pontificatus faſtigiū haberēt in ore plurimū: ſed poſt adeptuꝫ ſoliū preſulatus apoſtolatus in intellectu ē in intentione minimꝫ: cū ergo romani ſuperiorem niſi deū non recognoſcerent certarētqꝫ ante legem euangelicam de īperio obtinendo. Naꝫ ſm̄ auguſtinū. v. de ciuitate dei romanos ad facta miranda compulit: quia imperare videbatur eius glorioſū ſeruire non inglorioſum: pro quo imperiū maximꝫ erat dubiuꝫ quis preelectꝰ a deo foret vt preeminēs ⁊ miniſter ſuper quibus cum iudex non eſſet qui inter romanos ⁊ cum ipſis de imperio dimicantibꝰ iudicium interponeret licite ⁊ iuſte diuinam voluntatem certaminibus ⁊ duellis exquiſierunt vt iuribus antedictis cum pro eruenda veritate ⁊ iuſticia manifeſtanda fecerunt in quibus cum obtinuerunt volūtate diuina obtinuerūt: ⁊ ſic iuſte. xxiij. q. v. dixit dominus. xxiij. q. viij. occidit. cum ſuccumbentes fuerīt habiti ꝓ confeſſis de pace tene. c. j. ⁊ ibi glo. ⁊ hoc ſiue certamen fuit duorum vel trium ſiue pluriū: ⁊ vniuerſale: nam cum in duello ⁊ pugna ſingulari deꝰ eē credatur duellantibus ⁊ plurium ſuſcipientibꝰ amore iuſticie ⁊ veritatis occulte ꝓpalande recte iudex ⁊ arbiter quanto mangis credendum eſt deum iudicē eſſe niſi bello dimicatur vniuerſali. ar. l. que de tota. de rei vendi. ⁊ l. qui ſcit. in prin. ff. de vſur. ⁊ ꝙ in certaminibꝰ ⁊ duellis ⁊ imperio ſuppoſitis romani certando ⁊ duellando preualuerunt: palam eſt: nam cū gregis romani athelizantibus pro imperio pirocaudarum rege pro ipſis veniente fabricio pro romanis poſt tarantinuꝫ bellū romanorꝫ felix ⁊ ſuperior victoria fuit: ⁊ ꝙ de imperij ſolum ꝑeminentia bella gererēt non alia ambitione inſinuant verba ipſius pirri: que refert tulius in libro primo officiorꝫ oratoribus romanis dicta dum captiuos ſuos auro a pirro quererent redimere inquit enim dono accipite: nam nō auro belligeremꝰ: ſed ferro vitā tractamus: vtrꝫ nos ne me velit regnare hera. i. fortuna quidue ferat ſors virtute experiamur heraꝫ pirrꝰ fortunā noīabat quā nos recti dei ꝓuidentiā appellamus ſupmum etiā victorie brauium in oībus bellis punicis romani obtinuerunt: nā lꝫ in prima varia ſepiꝰ ſors fuiſſet: ⁊ nūqꝫ terra ⁊ mari peiꝰ res magis ꝓſpere in ſe fuerūt infelici tm̄ ipſorꝫ affricanorꝫ ſine t̄minat ſunt ⁊ idē ī ſcđo ſcipione affricano exn̄te ꝓ romanis hanibale vō pro carthaginēſibꝰ ſitr ⁊ tertio cū altero ſcipiōe affri. ſuccubuerūt: ⁊ tandē carthago deleta in duellis etiā obtinuerūt: nā cū diu de īperio cū albanis decertaſſēt q̄ ex eodē ſtipite ꝓfecti erāt: tādē de vtriuſqꝫ gētis conſenſu cōi per tres oracios hinc inde per tres curacios dimicatum eſt ⁊ dei iudicium conquiſitum interfectiſqꝫ iam duobus oracijs ex parte romanorum poſitis tertius germanꝰ oracius omnes tres curacios ex parte albanorum poſitos miraculoſe ſuperauit: quade re albam ſub hoſtilio romanorum rege venerunt ⁊ idē fuit cū finitimis pplibꝰ vt cuꝫ ſabinis ⁊ alijs: ⁊ pꝰ mltas ⁊ varias diuerſarū gētiū debellatōes: ut. ſ. aſſiorum gallorum punicorum: quas referre etiam ſuccincte prolixum minus foret orbis vniuerſum dominiū nacti ſunt vt īquit ſcriba chriſti lucas euāgelicꝰ dū dicit: Exijt edictū a ceſare auguſto vt deſcriberet̄

vniuerſus orbis. Unde ex predictis omnibus mani/feſte deprehendit dei iudicio romanos orbis vniuerſi principatū ſubiugaſſe: ꝛ ſic iuſte rationibus antedictis qꝺ nulli mortaliū ab orbe condito amplius contigit. vnde Auguſtinus. v. de ciuitate dei dicit: ꝙ cū diu fuiſſent regna orientis illuſtris voluit ꝛ deus occidentale fieri illuſtre: ꝙ licet tempore eſſet poſterius imperij magnitudie ꝛ latitudine fuit illuſtrius ꝛ imperiū: hoc vō nō humāis iuribus aut incertis caſib⁹ ſed ineffabilibus miſterijs ꝛ ꝓfundiſſimis dei iudicijs diſpoſitū fuit: ut inquit Horacius in ſecūdo. Felix ergo romanorū genus dei iudicio meruit alijs anteponi nationibus. C. de iuſti. codi. cōfir. l. j. O ineffabilis ſapientia ꝙ̄ inſcrutabilia ſunt iudicia tua: qꝫ modo nō cognoſcit igit deum voluiſſe orbis vniuerſū dn̄iū eſſe apud romanos: cū foret neceſſe ad ſub/ſtinendū ꝛ puniedū peccatū Ade qui fuit dn̄s vniuerſe terre Geneſis. iij°. ca. ꝛ. xxxiij. q. v. hec imago. ut eſ/ſet aliter ſucceſſor dn̄s vniuerſi: ſub quo peccatū illō punitione ordinaria deſeret: cū inferiores ſuperiorē arguere nō poſſent aut iudicare. ij. q. vij. petrus. ꝛ per totā illam qōem. facit. l. nam ꝛ magiſtratus. ff. de arbi. igitur opus fuit Ade primo parenti priuato dn̄io illud alteri cōferri: qui ſucceſſor in eodē dn̄io pecca/tū ꝑdeceſſoris priuato dn̄io cognoſceret ꝛ puniret. xxiiij. q. j. achacius. vbi ſucceſſor pape de hereſi predeceſ/ſorem iudicare poteſt: ꝛ idem vniuerſale conciliū ſed non alter. Et hec eſt ratio cur xp̄us in quo punitū eſt peccatū Ade: de ſū. tri. c. firmit. voluit a pontiopilato iudicari nō a iudeis uel herode: qꝛ pilat⁹ erat ꝑſes tiberij principis vniuerſi: ꝛ qui ſucceſſor Ade ꝑmo parente iuſte poterat eius ſcelerata contra deū delicta cōmiſſa dānare. Naꝫ alij nō fuiſſent iudices: ꝛ ſic punitionē inferre nō potuiſſent. Hec eſt eciaꝫ ratio quare nō alio tempore xp̄us deſcendit ꝛ incoronatus eſt cum nullus ante romanos orbis vniuerſi nactus fuerit dn̄ium: ſub quibus potuiſſet xp̄us iudicari: ꝛ peccatū primi parentis deleri ꝛ puniri. Taceāt ergo qui non intelligunt dei iſta miſteria tam ſecreta ꝛ approbent romanū imperiū cum profundiſſimis dei iudi/cijs cōprobatum. Anto. roſel.

Ars iſta ꝙ ſit vera ſic oſtendit. Illa bella ſunt iuſta q̄ vlciſcunt iniurias: ſi gens uł ciuitas plectenda eſt: uel que vēdicare neglexe/rit: qꝺ a ſuis improbe factum eſt uel reddere qꝺ iniuria ablatū eſt. xxiij. q. ij. dn̄s. talia enim fuerūt romana bella: ꝛ ꝑpter hoc roma orbem terrarū ſibi ſubiecit. Naꝫ ut inquit Auguſtinus. v. de ciuitate dei: voluit eniꝫ deus romanū regnū eſſe tam potens ꝛ imperioſū ad domāda multa ꝛ grauia mala multarū gentiū: pro hoc: qꝛ omnis actus punitiuus malorꝫ fit a deo: cum ſcriptum ſit: mihi vindictā ꝛ ego retribuam. ad Hebreos. x. ꝛ ad Ronos. xiij. ꝛ hoc facit deus uel imediate per ſe: ut in prima creatione mūdi: cū ipſe puniuit Caym ꝛ lamech Geneſ. iiij. ꝛ. ij. ca. ꝛ not. Inno. de fo. cōpe. licet. excepto per ꝓprios miniſtros. Unde regibus ꝛ principibus datus eſt a deo gladius ad vindictā malorū: laudem vero bonorꝫ: de maio. ꝛ obed. c. ſolite. ij. q. vij. §. item cū dauid. ſed ut oſtēdit ipſe per ſigna ceteros in miniſtros preelegit romanos: ut orbem regerēt terrarū: ꝛ mala punirent ꝛ vindicarēt: ꝛ ſic iuſte apud eos iura poſita ſunt dn̄ij: cum hac de re nō belli fautores aut ductores dici debeant ſed potius dei miniſtri. xxiij. q. ij. dn̄s. in fi. Et hec eſt ratio quare filij iſrahel licite pugnabant ꝛ ſpoliabant terras Amoreorꝫ ꝛ aliorū: quia in hoc dei miniſtri erāt: pro hoc. xxiij. q. j. paratus. Nam illa bella ſine beniuolentia nō gerunt q̄ ſunt ut ad pietatē iuſticieꝗ ſocietatē victis facilius conſulat. Nam cui licētia iniquitatis eripit: vtilius vincit: qm̄ nil eſt infelicius felicitate peccantiū quaꝫ penalis nutrit impunitas ꝛ mala voluntas velut interior hoſtis roborat. dicto. c. paratus.

Ecpōt naturaliter oſtēdi: homo dicit minor mūdus: ꝛ ſicut fit gubernatio in paruo mūdo: ſic in toto vniuerſali ſimilitudinarie: ut dicit phs. viij. phicorū. ꝛ probat de cōſe. di. iiij. c. eſt vnitas. ſed in regimine vnius indiuidui corporis naturalis cōſtat ꝙ vbi nullus eſt humor exceſſus nulla ē rebellio repugnans: nulla diſtractio cōſeruationū naturali ꝛ directioni. vbi autē eſt humor exceſſus propter inordinatū forte regimen: tunc pugna eſt nature tendētis in cōſeruationē. cū exceſſibus tēdentibus in deſtructionē: ut aliqn̄ ſufficiat naturalis potentia ad correptiōꝫ repugnātie expellēdo ipſos humores malorū de corpore: dicto. c. eſt vnitas. Et aliqn̄ ꝑpter exceſſū morbi: natura eſt per ſe impotēs: ꝛ tunc opus ē adiutorio extrinſeco ut medicamine ſapiētis: qui exhortator nature miniſtrando cōgrua ad expulſionem morbi ipſius nature auxiliator exiſtat: ſic in magno ē mundo. Nam aliqn̄ in climatibus eius nullus eſt rebelliū exceſſus: ꝛ tunc nō eſt pugna ſed tendit ſolum natura ad mūdi cōſeruationē: qꝺ eſt in pace ꝛ tranq̄llitate viuere vt: in prohemio decretalium. Aliqn̄ eſt rebellis exceſſus ꝛ diſcordia: tendentiū in deſtructionē: ꝛ tunc eſt opus medicamine: ut in dicto ꝓhemio decretaliū: ꝛ hoc fieri poteſt: uł ab ipſa natura reducēte rem ad debitos terminos ſedādo rebelles: ut videmus interdū ꝙ orta ſeditione vicinitate: ꝛ ſic morbo exorto ipſi inuicē eorꝫ prudētia recōciliant. Aliqn̄ ē tantus exceſſus rebelliū qꝺ nō pōt natura: tunc opus eſt medicamie rebellico: ut expulſis rebellibus reuertat ad priſtinā ſanitatē. vnde merito deus qui eſt oīum creator ꝛ medic⁹ vniuerſi: de ſum. tri. c. j. de peni. di. iij. c. adhuc multū. de cōſe. di. ij. c. ꝛ ſancta. adhibuit romanos miniſtros ꝛ medicos ad domāda multa ꝛ grauia mala multarꝫ gentiū ſm ꝑcedentē ſniāꝫ Auguſtini: ut hoīeꝫ ꝛ mundū magnū in pace et ſocietate ſeruarēt. vn̄ recte ꝛ iure deo ꝑmittēte ꝛ natura romani cōſecuti ſunt orbis imperiū ꝛ vlem pacē mūdo dederūt. vnde ꝑmus Auguſtus adepto mūdo clauſit ſacraria Jani qꝺ templū erat ſtans apertū ad belliū: ꝛ hꝫ ꝑfecto bella iuſta fuerunt que deus impauit: qui nouit qꝺ cuiqꝫ fieri debuit: in quo ductor exercitus: uł ipſe romanus populus nō tam auctor belli q̄ mini/ſter iudicādus eſt. xxiij. q. ij. dn̄s. Anto. roſel.

Ure vō gentiū ꝙ obtinuerunt romani orbis magr̄atū ꝛ dn̄iū pōt ondi. Nā poſtq̄ iure ſeculi inuēta fuit dn̄iorꝫ acq̄ſitio. viij. di. quo iure. ꝛ. l. hꝫ iure. cū iuribus omibus ſupra multotiens allegatis: per reges ꝛ principes gētium: quibus mediantibus iure gentiū ꝛ ſeculi deus diſtribuit generi humano. d. c. quo iure. ſtatutū fuit ut q̄ bello capiebant obtinētiū fierēt. Itē ꝛ iura poſtliminij ſunt inducta: ut. l. nāles. §. fi. ꝛ. l. trāffuga. ff. de acq. re. do. ꝛ de acq. poſ. l. j. j. di. ius gentiū. ꝛ. c. ius militare. xxiij. q. v. dicat. ff. de iur. fiſ. l. diuus. ff. de cap. l. ſi captiuis. §. expulſis. ꝛ. l. poſtliminiū eſt ius. ꝛ cōis hec lex fuit iure gentiū nō tam romano pplo q̄ hoſtibus. Naꝫ ita romani capti effi/

ciebant́ ſerui capiētiũ. ſic ecõuerſo ⁊ bona romanoꝝ
capta hoſtiũ dñio acquirebant́: cuȝ dñia que iure gē
tiũ cõſtituunt́ pereque oĩbus hoĩbus cõpetant. Nã
ius ipſuȝ gentiũ ortũ habuit cũ humano genere ⁊ ipi
ineſt nãliter: ideo interdũ a iure ius gentiuȝ naturale
nuncupat́. ff. de acqui. re. dom. l. j. ſȝ cum romani vir
tutibus bellis ⁊ armis obtinuerũt orbeȝ terraꝝ: ergo
iuſte iure gentiũ diſtinctio a iure diuino: ⁊ ꝙ ius gē
tiũ a deo eſt cõprobatũ. viij. di. quo iure. vniuerſaȝ iu
riſditionē ⁊ orbis dñiuȝ ſunt bellando adepti: maxīe
iulius ceſar pͥmus: ut de ipſo luciꝰ florius inq̄t in q̄r
to libro dicens: Nõ inuitis ciuibus oēs in vnũ prin
cipem cõgeſti ſunt certa templa imagines in theatro
diſtracta corona ſuggeſtuſ in curia faſtigiũ in domo
menſis inceſo ad hec pater patrie perpetuus dictator
nõ igit́ hic titulus grate patrie mõſtrat ceſareȝ fuiſſe
tyrannũ nec clemētia eius: quia in hoſtes ⁊ ꝓximos
vſus eſt: ſed cũ omni ſolēnitate iuridice tenuit prin-
cipatũ ⁊ inuidia non iure ſed iniuſte occiſus eſt a qui
rentibus ꝓpriũ priuatũ ipſorũ augere magiſtratuȝ: q̄
tñ oēs tandē infra trienniũ mala morte perierũt oēs
excitatores rurſus ciuilis belli ac occiſores patris pa
trie. vnde Policratus. viij. libro inquit: Julius ceſar
primus vrbem prudētie ac regi militaribus iuribus
acquiſitus ⁊ notes ⁊ alia eius aucte. ſ. in contrarium
enarrata in vltio argumēto partis ꝯtrarie Policratꝰ
nõ dixit tyrãnũ ceſarē: ſȝ dixit ipſũ tyrannũ reputatũ.

De põt ſic oſtēdi. Naȝ romani
aut bona mobilia q̄ ab ho-
ſtibus fuerāt capta recuperauerunt
quoꝝ dñia per capturā factā ab ho-
ſtibus perdiderāt: aut hoſtiuȝ bona
ꝓpria mobilia uel īmobilia primuȝ
obtinuerũt. Siquidē recuperauerunt res ꝓprias uel
federatoꝝ ⁊ collegiatoꝝ ſuoꝝ: ⁊ hec recuperare potue
runt duobus modis aut redēptiõibus: qꝛ ab aliquo
ſunt redempta pecũia: uel qꝛ a militibus romanis de
hoſtiũ manibus recuperata ſunt. Et ſi quidē ſi redē-
pta ſunt pecunia: quid dubitat ꝙ ſi fuit ab hoſtibꝰ li-
ber homo redēptus ꝙ iure poſtliminij priſtinā recu
perat libertatē: ut. l. poſtliminiũ eſt ius. de cap. debet
tñ eſſe loco pignoris redimenti ut ſeruus donec reſti
tuat preciũ quo redēptus eſt. l. fi. C. de capti. ⁊ ſi alia
res nõ homo liber fuit redēptus: ⁊ tunc aut redimēs
redemit noīe dñi cuius erat: aut noīe ꝓprio. Si noīe
dñi: tunc ſi erant plures dñi ⁊ noīe oĩuȝ facta eſt redē
ptio ad oēs dñium ſtatim reuerſuȝ eſt. l. in bello §. ſi
ſeruꝰ pluriũ. de capti. Sed ſi nõ omniũ dñoꝝ ſȝ vniꝰ
tñ noīe facta eſt redēptio pro parte illius tñ dñium
ſue ptis reuertit́: ⁊ cetere partes manent penes redi-
mentes prius: priores tñ dñi poſſent offerre precium
ut ſtatim dicā. Si vͦ erat vnus ⁊ eius noīe fit redem
ptio: ſtatim dñiuȝ reacquirit qͦ perdiderat. l. poſtli
miniũ. de capti. ⁊ iuribus. ſ. allat. Si vero redimēs
nõ redimit noīe dñi: tunc ſi facit ignorans fuiſſe alie
nā ⁊ ab hoſtibus captā redimēdo ſuā facit: ſed ab eo
qui fuit prior dñs ⁊ ab hoſtibus ſpoliatus infra triē
niũ poteſt fieri oblatio precij quo redemit: ⁊ ei tũc te
net́ eā reſtituere: dicto. §. ſi ſeruus. Et ſi emit ſciēs ali
enā fuiſſe: lȝ redimēdo ſuaȝ faciat tñ quãcunqȝ prior
ſpoliatus dñs offerre põt preciũ rei ⁊ reſtituere tene
tur: ut dictis iuribus. ꝑdicta tñ ſunt vera preterq̄ȝ ſi il
le res ab hoſtibus capte nõ fuerint a perdētibus tur
piter deperdite. nam tũc nõ eſſet ius poſtliminij. l. ij.
de capti. ⁊ l. iij. ⁊ hoc no. glo. j. diſ. ius gentiũ. in glo.
poſtliminiuȝ. vnde ſi federati ppl'i romani in aliquo
bello eoꝝ triſticia ꝑdidiſſent fortilicia ⁊ caſtra: et de
mũ a romanis fuiſſent recuperata pecunia: uel aliter
nõ fuiſſent prioribus dñis reſtituenda ſȝ fuiſſent ro
mani populi. Itē predicta beneficia non cõpetiſſent
his qui tranſfugiſſent: nã fuerũt in numero hoſtiũ. l.
poſtliminiũ. §. tranſfugas. Et ideo ſi vnus militũ ꝑdi
diſſet primũ bona: ⁊ demuȝ ad hoſtes trãſfugiſſet: ut
faciũt quotidie mali ſtipendiarij: ⁊ demũ facta pace
reuerteret́: ⁊ forte aliq̄ ſua bona inueniret ab aliquo
redēpta que ipſe vellet redimere offerēdo preciũ illi
qui redemit nõ eſſet audiēdus. Interdũ romani non
redēptione ſȝ per vim capta recuperauerũt: ⁊ tũc ſi nõ
erāt adhuc recuperata ducta per hoſtes in ꝑſidia cer
tus dñus qui amiſerat recuperat qꝛ oia nunq̄ȝ dñium
amiſit. Naȝ nõ dicunt́ capta niſi cũ ducta ſunt in ho
ſtiũ preſidia: ut. l. poſtliminiũ. de capti. que verba ſũt
notāda: qꝛ etiā ſi talis dñs amiſiſſet poſſeſſionē illiꝰ
rei ſua deſidia uel triſticia: q̄ ſi fuiſſet recupata poſt-
q̄ȝ fuiſſet ducta in hoſtium preſidia nõ debuiſſet ipſi
reddi. l. ij. ⁊ iij. de capti. ⁊ ſ. dixi. nunc tñ reſtitueret́
qꝛ nondũ eius amiſerat dñium lȝ poſſeſſionē ſic. ⁊ idõ
ſi aliquo dormiēte fortiliciũ mala cuſtodia eēt captũ
⁊ anteq̄ȝ ꝑfecte victũ eſſet amici perdētis recuparent
debet ei dimitti dño: lȝ ſi iā eſſet totalr̃ perditũ ⁊ recu
peraret́ nõ eſſet reſtituēduȝ ut dixi. Si vͦ ducta iam
erant intra ꝑſidia hoſtiũ: ⁊ ſic hoſtibus dñia queſita
⁊ a romanis perdita erant rerũ dñia: ut. l. poſtlimini
um. §. in pace. de captiuis. tunc ſiue recuperentur ca-
pta ab hoſtibus in bello vel circa bellum quocũq̄ȝ tē
pore recuperent́ ſiue in pace uel q̄ñocunq̄ȝ ſunt pri-
mis dñis iure poſtliminij mobilia uel īmobilia reſti
tuēda: ut. l. poſtliminij. ⁊ l. poſtliminiũ ē ius. de cap.
⁊ l. ſiquid bella. ⁊ l. ſi captiuꝰ. §. j. fallit niſi dñi ꝑores
qui petunt ab his qui recuperauerũt ſibi reſtitui illa
perdiderũt eoꝝ triſticia: ut dictis iuribus. Et idem ſi
fuit effectus primo perdēs tranſfuga: ut dixi. ſ. Ideȝ
ſi eſſent cõtra pacis federa uel treuge recuperata non
reſtituunt́ priori dño: qꝛ nõ habȝ in his ius poſtlimi
nij locũ: ut dicta. l. in bello. Ex quibus patȝ ꝙ ſiue per
recuperationē ſiue per redemptionē romãi bona ab
hoſtibus capta recuperauerũt ꝙ illa iure ſui iure gē-
tiũ iuſte fecerũt. Si vero bona hoſtiũ mobilia ul' im-
mobilia ceperũt etiā iuſte eodem iure gentiũ ſui iure
romani fecerũt. Naȝ īmobilia requirunt́ reipublice
occupantiũ. mobilia vero ſunt ipſoꝝ militũ. l. ſi capti
uus. §. j. ⁊ l. ſiquid bello. ⁊ iuribus in ꝓprimo argumē
to allat. ⁊ hoc q̄ñ ſpālia bona īmobilia ⁊ mobilia ca
pta a romanis fuerũt. vbi aũt hoſtes venerũt vl'iter in
manibus romanoꝝ occupate forte uel federatiõe uel
aliter tunc tranſiuerũt ſub romanoꝝ iuriſditiõe ⁊ vni
uerſali dñio ⁊ federatiõe romani populi: ſed ꝑticula
ria dñia mobiliũ uel īmobiliũ nõ erant occupantiuȝ
ſed apud ipſos deuictos hoſtes remanebāt: ut no. Ja
co. de belui. in auc. de here. ⁊ fal. in prin. ī tertia opp.
qͦ refert bar. ff. de iur. fiſ. l. diuus. facit. l. j. C. de offi.
ꝑfe. ꝑto. afri. Nã ipſi ſic capti vl'iter efficiebant́ de ro
mano ppl'o ⁊ eoꝝ bona ⁊ ꝓpriā libertatē retinebāt. l.
hoſtes. de cap. lȝ q̄ñq̄ȝ rõe ſuſpicõis deuictoſ romani
traherēt de ꝓprijs ꝓuincijs: ⁊ in Italiā ducebāt: lati
niq̄ȝ vocabant́: qui tñ alienare poterāt bonaq̄ȝ in ꝓ-
uincijs habebāt: iux̄ not. in. l. j. C. de lati. liber. tol. ⁊ l.
certa forma. C. de iur. fiſ. li. x. Quod vero dixi occupanti
bus militibus bona mobilia cõcedi: intelligendũ eſt
ſane: ⁊ ut ipſi preſentēt ipſa mobilia duci belli qui di
ſtribuat inter fortiſſimos pugnatores. xxiij. q. v. di-
cat aliq̄s. j. di. ius militare. in glo ꝑͥcipis ⁊ in tex. l. vͦ.
ſtipēdia. ⁊ in. vͦ. itē prede. debȝ tñ dux etiā illis diſtri
buere qui remāſerũt ad cāpũ ⁊ ſalinas cuſtodienduȝ

ut ſūt hodie illi qui remanient vel apud vexilla vel cū
carriagio ⁊ debet p ſe capitaneus retinere primitias
quas nos capoſoldos noīamus de quibꝰ ſuis ſeniori
bus debent diſtribuere ut habeť ꝑmo Regū.xxx.ca.
Lum ergo ad ꝓpoſitum aut romana bona ꝓpria redi
merūt: aut recupauerūt ante ablata et iure poſtlimij
iterū ſua fecerunt ſm ꝙ vult Innocē.de voto ⁊ vo.re
dēptio.c.ꝙ ſuper his.vel bona hoſtiū occupauerūt ⁊
illa etiā iure gentiū vel ſub ſua iuriſditione vel dñio
acquiſierūt.vnde merito iure gentiū iuſte nacti ſunt
orbis vniuerſale dominiū p iura predicta ſic ꝓlixe de
ducta ut omnibꝰ innoteſcat.Quid fiendū de rebus in
bello obtentis.

Dad iuuanda ꝑdicta facit: nam
cū romani in eoꝝ territorijs
ab hoſtibus turbarenť potuerūt iu
ſte ſtatuere ut ſinguli capti efficeren
tur ſerui vel ſub ſua iuriſditione. nā
ſic captis hoſtibꝰ potuiſſent ratione
illate violentie ipſos ad mortem damnare naturali
ter qḋ eſt plus: ut.L.vbi de cri.agi opor.auc.qua in
ꝓuincia.quanto magis ad ciuilē ſeruitutē poterunt
eos damnare velut eſſent ſub eoꝝ iuriſditione. ⁊ hoc
eſt qḋ ſentit Inno. de iureiuran.c.ſicut.vn̄ hoſtibus
a romanis victis dicta.l.ꝑcedente vel deinde ſecuta.
que.l.facta fuit ut.l.ſi q̇d in bello.⁊.l.in bello de cap.
iuſte fuerunt ſub romano populo. Quinīmo ampliꝰ
arbitror qḋ cū roma nō haberet ſupiorem niſi deum
⁊ ſimiliter eius hoſtes ꝙ bello in dicto romanis vel
ipſis romanis indicentibꝰ alteri abſqꝫ aliqua lege pre
cedente vel ſecuta que ibidē capta fuerūt effecta ſunt
capientiū vel ſub eoꝝ iuriſditione: qꝛ hoc eſt inductū
de iure gentiū.l.naturales.§.fi.de acqui.re.do.⁊.l.ex
hoc iure.de iuſti.⁊ iure.licet aliť ſentiat Inno.in di
cto.c.ſicut.ſed illud dictū Inno.debet itelligi qn̄ bel
lantes habēt ſuperiorem ut capta in tali bello nō ſint
capientiū niſi tali precedente conſtitutiōe vel ſecuta.
hodie tn̄ credo in hoc attendi armoꝝ conſuetudines
Nam conſuetudines ⁊ mores iure gentiuꝫ ⁊ ciuiles
induxit ſeruitutē poſtliminiū:ita hodie ritū ⁊ morē
aliū poteſt inducere noua conſuetudo loci vel muni
cipij ut.l.iij.§.ſiquid lex.ff.de ſepul.vio.l.de quibus.
ff.de legi.⁊.l.ij.que ſit longa conſuetudo. ⁊ iō hodie
qui capiunť conſuetudine nō fiunt ſerui ſed habent
aliū ritum ⁊ morem qui vtiqꝫ ſeruandus eſt.Et iō cū
conſuetudo ſit hodie ꝙ ſtipendiarij etiā qui ſūt apte
iuſte bellantes nō puniantꝰ ut predones: dicam ut pre
dones nō puniant a iudicibꝰ nō poſſe nec debere pu
niri cū in talibus debeat attendi conſuetudo.Sed cū
romanoꝝ tempore eſſent cōſuetudines ante dicte igi
tur iuſte romani acquiſierūt orbis imperiū omni iu
re tā diuino q̄ꝫ nāli vel gentiū vel ciuili inſpecto.

Reterea ꝑncipari ꝑ ciuilem
potentiā eſt princi
pari ſeruis.ꝑ virtutē vō eſt ꝑncipari vo
lentibꝰ ⁊ liberis:ut eſt tex.in.c.ea vindi
cta in fi.xxiij.q.iiij.⁊ hec vltima melior
ut inquit phs.vij.politicoꝝ.⁊ ꝓbať i.l.
j.L.de offi.ꝑfec.pto.afri.Sꝫ ꝑncipari virtutibꝰ ſolis
romanis fuit ⁊ nō alijs ergo iuſte i eos fuit imperiū.
Nam ſm Saluſtiū in catellinario in pace beneficijs
magis q̄ꝫ timore imperiū gubernabāt ⁊ accepta iniu
ria potius parcē q̄ꝫ ꝓſequi volebant:igitur domi bo
ni mores ⁊ militie celebranť cōcordia maxima mini
ma auaricia erat ius bonū qḋ apud eos nō magis le
gibꝰ q̄ꝫ nā valebat.Ciues cū ciuibꝰ de ꝟtute certabāt
in ſacrificiſijs deoꝝ magnifici domi tēpati i amicos
fideles erāt.vn̄ Quintillianꝰ in libro ꝓ de cāns īquit:
Si exiſtemus romanū imperium nōnullos prefecit
gentiū multitudo maior eſt q̄ꝫ ceteris gentibus. Aut
maiora corpora q̄ꝫ cimbris aut maiores diuitie q̄ꝫ di
tiſſimis regnis aut contēptus mortis facilior q̄ꝫ plu
ribus barbaris cauſam vite nō habentibꝰ ſed roma
nos principes fecit ſeueritas legū ordo militie amor
libertatis pluraqꝫ moribus q̄ꝫ viribus vicerūt. vnde
ſynodus in quadā epiſtola inquit: Roma eſt domici
liū legum ſtudiuꝫ noſtraꝝ firmamentū mundi curia
dignitatis patria libertatis. Ex quibus deprehenditꝰ
ꝙ ſub romano populo vniuerſis orbis virtutibꝰ rege
batur.vnde meruit alijs ante poni nationibus.L.de
iuſti.codi.confir.l.j.cum ſub tali imperio populi con
ſequerenť libertatem ſub alijs ſm virtutem.l.j.L.de
offi. prefec.preto.affri.in auc.de here.⁊ falci.in prin
cipio. Nam romani moribus ⁊ virtute: alij potentia
dominabanť.vnde regulariter hanibalis geſta qui
pro penoꝝ imperio in paleſtra ſtetit contra romanos
nullus crudelior nullus fallacior fuit ut refert Augu
ſtinus tertio de ciuitate dei.c.xix. Nam contra pacis
federa deleuit Sagūctum ciuitatem hiſpanie roma
no populo amiciſſimā:ſcrutenť ſcipionis geſta roma
ni principis hanibali aduerſi nullus pudicus: nullus
fidelis nullus ex armoꝝ miniſtris magis ſanctus fuit
vnde hiberos ſibi pudicicia iuuenis ꝯciliauit. Neceſ
ſe erat ergo ꝑ tales principes populū ita ſanctū ita de
uotum ita pudicū ⁊ piū orbi vniuerſo merito princi
pari ſub quō ſubditi libertates aſſequerentur ⁊ iuga
excuterent ſeruitutis.

Uid igiť romanis obijcitur in
predictis in caſuꝫ qḋ fuit
imperiū apud ſyrios hoc ꝓfecto ne
gatur. Nam nullus orbis terraꝝ me
diam parteꝫ obtinuit romanis exce
ptis qui vniuerſum orbem obtinue
runt vel ſaltem orbis partē maiorē qḋ ſufficit ut īfra
⁊ ſi nō totum nacti fuiſſent. Nam ninus ⁊ ſi aſiam to
tam obtinuit perempto ſoroaſte magico iudeam ha
bere non potuit nec ceteras mūdi plagas.vnde impe
riū non habuit licet habere tentauerit:quia qn̄ plura
requirunť ad conſecutioneꝫ certi iuris nō ſufficit ali
qua nāciſci ut ius illud queſitū dicať niſi oīa q̄s na
ctus ſit.L.de rei vendi.l.quotiens.nec Danielꝰ.ij.dici
tur imperiū vniuerſale fuiſſe apud ſyricos ſꝫ ipſe di
cit deſignando totuꝫ pro parte alꝰs ipſe mendax eſſet
qꝛ nō habuit nabuchodonoſor imperiū totū orbis ſꝫ
partē igiť ut dixi Danielꝰ verba debēt intelligi.Obij
citur etiā ꝙ alteri queſita iam iure gentiū non licuit
iure diuīo vꝉ naturali vel gentiū occupare romanos
nec diffiteor. Nullus tn̄ adhuc vniuerſale occupaue
rat imperium.vnde iuſte apprehenſiōe romani pote
rant illud ſuū iure gentiū facere.l. qui eni de acquir.
re.do.⁊ licet nāciſcerenť imperium: nō tamen ꝑticu
laria dn̄ia a poſſidentibꝰ ꝑdebanť qꝛ dn̄ia ꝑticularia
nō ſunt imperatoris niſi quo ad ꝓtectionē.L.ō pci.
impe.offe.l.quotiēs. Preterea ut dixi romani potiꝰ
fuerūt defenſores vel ſi offenſores fuerūt iudicio dei
⁊ iuſte ut ſupra oſtendi in vltimis cōfirmationibus.
vn̄ iuſte nacti ſunt orbis dominiuꝫ cū eſſent deo vo
lente iuſti inuaſores quos neqꝫ iuſte ꝓpulſare licebat
L.de his qui ad eccle.cōfu.l.ſi ſeruus. ⁊ licet nō eēnt
romani xp̄icole iuſte tn̄ obtinuerūt: quia nōdum lux
illa erat in mūdo ſꝫ demū patuit Joh.ꝑmo.c.vn̄ poſt
lucē ipſam ſidꝭ nō eſſet de ouibꝰ xp̄i eſſe nō poſſet fa
teor ipator.xxiiij.q.viij.ꝯuenior.an̄ vō xp̄ꝫ et gētiles
dūmō alꝰs ꝟtuoſus eē poterat ipator.⁊ ſi negas fuiſſe

romanos virtuoſos ⁊ ſic nobiles: ego inficior. Nam
lꝫ forte romulus quod tamē non credo vel alij primi
conſtruentes vrbem non eſſent ſequentes fuerūt vir-
tuoſiſſimi a quibus ſaltem incepit virtutis gradus ⁊
nobilitatis. Et lꝫ forte aliqui forent mali ⁊ eſſent mul
ti: populus tamen de ſe pro parte maiori pius felix ⁊
clemens erat ut ſupra confirmando dixi: vnde ꝓpter
malos vbi etiam boni ſunt non lꝫ ꝓpterea vrbem ro
mam abijcere: ſicut nec propter malos piſces lꝫ retia
dei rumpere. ij. q. j. multi. cum ſimilibꝰ. vnde ſi conſi-
derantur optime romanorum iura proxime relata ꝓ
fecto non fuerunt inuaſores alieni iuris ⁊ bellorꝫ nū
ciatores ſꝫ defenſores ⁊ defendendo orbis dominiū
acquiſitores: ⁊ cum inuaſores fuerunt iuſti erant of
fenſores maxime iulius ceſar: quem ſuis pluribꝰ epi
ſtolis inuenio fuiſſe pacis patrie optime zelatorem.
Nec refert quid Cicero ſenſerit de ceſare cum perra
ro de hoſte bene ſentiat hoſtis eius. Iteꝫ eſt ceſar au
guſtus qui primū vniuerſum orbis imperium nactꝰ
eſt. Nam poſt mortem ceſaris antonio ⁊ multis de
imperio obtinendo decertantibus nulli fauit ſenten
tia ſenatus ⁊ populi romani: niſi ipſi octauio: qui iu-
ſte populi decreto orbis habuit dominium in ipſum
omnis iuriſditio eſt tranſlata. l. j. §. cum autem. C. de
vete. iure enucle. ⁊ reſiſtentes ei iniuſte reſiſtebāt: cū
illi contra: ipſe ſm ſniam romani populi pugnaret: ⁊
ſi heres legitimꝰ ac filius imperatoris romani: ut in
vltimis confirmationibus oſtendi: vnde merito ⁊ iu
ſte ipſe obtinuit: ⁊ ceteri debellati ſunt. Taceant igi-
tur detrahentes romano imperio: ut intelligant ꝓfū
diſſimis dei iudicijs illud fuiſſe firmatum. Cogno-
ſcant ꝗꝫ cuncti ꝙ qui imperatori reſiſtit dei ordina-
tiōi reſiſtit. xj. q. iij. qui reſiſtit: ipſoſqꝫ profecto negā
tes ceſarem non eſſe dominum vniuerſi ⁊ monarchi
am ſuam non eſſe vtilem mundo ⁊ neceſſariam: nem
pe iudico hereticos ⁊ inſanos cum peccatum ariolan
dum ſit repugnare. i. nō obedire ⁊ ſcelꝰ idolatrie nol-
le acqͤſcere. ſ. ꝑncipi. xxxij. di. §. porro cū neceſſe ſit mū
dum regi ꝑ vnum. xxxiij. q. v. hec imago. ⁊ reipublice
neceſſe ſit ꝑ vnuꝫ conſuli. l. ij. §. nouiſſime. de ori. iur.
Et ꝙ iuſte apud romanos ſit vltra ante dictas rōnes
ſunt tex. xij. q. j. futuram eccleſiā. ij. q. vij. beati petrus
⁊ paulus. ⁊ in. l. j. C. de iuſti. co. confir. illud Hierony
mi dicentis virtutibus romani meruerūt imperium
xxviij. q. j. §. ex his. Item cuꝫ dicit. Item qꝛ ⁊ ſi totus
orbis pars eius tamen maior ſub ipſo fuit vnde ꝙ or
bis pars maior fecit ꝓ bono cōmuni nō ꝓ bono prin
cipaliter ſingulorꝫ debet haberi ratum ceteris etiā re-
luctantibꝰ. ff. ad munici. l. qꝺ maior. ff. quod cuiuſqꝫ
vniuer. no. l. nulli. ⁊ quod notatꝰ extra de cōſti. c. cum
omnis. ſed orbis pars maior imperiū cōſtituit apud
romam ⁊ Gayum ceſarē ⁊ poſtea in auguſtuꝫ ꝙ fuit
opus neceſſariū ⁊ pijſſimum humano generi ergo iu
ſte fuit apud eos nō alios qui nunꝗꝫ tale premiū na-
cti ſūt. l. deprecatio. ff. ad legem rodi. de iactu de qua
drien. ꝑſcrip. l. bene a zenone. ⁊ l. ij. §. ſiquis a princi-
pe. ⁊ §. merito. ne quid in loco publi. Et ideo ſine cau
ſa princeps rem meam alteri dare poteſt. l. item ſi ver
beratum. ff. de rei vend. l. titius. ff. de euic. Et quia or
bis pars maior potuit ſibi ꝑncipem eligere. inſtit. de
iure na. §. ſed qꝺ pricipi. C. de veteri iure enu. l. ij. §.
cum enim de orig. iur. l. ij. §. igitur. ſicut de ſaulo dici
tur ꝙ populus ipſum regem cōſtituit Regū. j. c. xviij.
q. j. moyſes. xciij. di. legimus. facit. l. ex hoc iure. de iu
ſticia ⁊ iure. Et quia ſicut collegium eligit ꝑlatuꝫ ſibi
ut in. c. j. de elec. ita ⁊ populi regeꝫ. eſſet enī orbis alꝰs
quaſi monſtrum habens plura capita de offi. ordi. c.
quanta. cum tamen reipublice interſit ꝑ vnum cōſuli
l. ij. §. nouiſſime. ff. de origi. iur. ideo ſub ceſare ſunt
oēs nati. xj. q. j. §. hec. ⁊ ipſe totius orbis obtinet mo
narchiam. xij. q. ij. c. futuram eccleſiaꝫ. ⁊ merito quia
imperiū traditum eſt a celeſti culmine. C. de vete. iur.
enucle. l. j. in principio. Imperatorē enī miſit deus le
gem animatā in terris: auc. de conſuli. §. fi. colꝰ. iiij. Et
ideo deus de celo imperiū conſtituit ut difficilius le
gem imponat ⁊ humano generi diſtribuat: in auc. ꝺ
fide inſtru. ⁊ ea. §. quia igitꝰ. colꝰ. vj. ⁊ ſic cum a deo ſit
imperiū qꝛ nō eſt poteſtas niſi a deo: de homi. c. pro
humani. §. j. li. vj. qui ei reſiſtit dei ordinatiōi reſiſtit
xj. q. iij. qui reſiſtit. Nam qui preceptum imꝑatoris
contemnit ſibi ipſi iudiciuꝫ acquirit ⁊ inter homines
penas luit ⁊ apud deum frontem non habebit. xj. q. j.
imꝑatores. Concludamus igitꝰ orbis imperiuꝫ iuſte
fuiſſe diuino iudicio apud romanos ⁊ apud Julium
ceſarem ⁊ Gaiuꝫ octauiū ⁊ reliquos ſucceſſores vſqꝫ
in noſtrum glorioſiſſimū Federicum.

Lucidauit ſatis ut arbi
tror ꝑ me deꝰ
romanorꝫ de orbis imperio iura ma
nifeſtiſſima ꝓterꝗꝫ his qui offuſcha
ri cupiūt inuidie nebulis. Nunc autē
ut finē huic ꝑmo libello ſicut pollici
tus ſum concludaꝫ diſcutiendū cenſeo ſi apud biſan-
tinos ſacra hec nunꝗꝫ iura fuerunt aut hodie ſunt vꝰ
eſſe poſſunt ſiue potius inuictiſſimos germanicos eē
dicendū eſt. Et dicerent ꝑfecto greci romanum impe
rium fuiſſe ⁊ eſſe adhuc apud ipſos. Nam conſtanti
nus glorioſiſſimus fauore beati ſilueſtri ⁊ totius ec-
cleſie ſancte dei elargita vrbe ipſi matri eccleſie. xij. q.
j. c. futuram eccleſiaꝫ. ⁊ de elec. c. fundamenta militan
tis eccleſie li. vj. ſedem imperij conſtituit in biſantum
xcvj. di. palea conſtantinus quod renunciare non po
tuiſſet in manibus pape vel alterius ꝑfecti nec etiā eiꝰ
ſucceſſores ſine licentia romani populi a quo recepit
imperij dignitatem. inſti. de iur. na. §. ſed qꝺ principi
⁊ l. j. §. cum autē de vete. iur. enucle. ar. l. legatus. ff. ꝺ
offi. preſi. l. ij. §. ⁊ cum placuiſſet. de origi. iur. xvij. q. j
conſaldus. nō enī poteſt quis officium renūciare niſi
in manibus ſuꝑioris a quo recepit dictis iuribus. ſi
ergo conſtantinus habuit ⁊ ſucceſſores adhuc hodie
poſſunt dici habere. ꝓ hoc videtꝰ tex. de ma. ⁊ obe. c.
ſolite. vbi papa ſcribendo enunciat conſtantinopoli-
tanum imperatorē ⁊ verba enunciatiua pape in ſuis
litteris ꝓlata quando ſuꝑ aliquo in quo ſuam inten-
tionem pontifex fundet ſunt ꝓlata ꝓbant: ut in cle. j.
de ꝓba. facit de priuil. ſi papa. li. vj. ſed papa in decre
tali ſolite fundabat intentū ſuū dicens: ꝙ ꝗ̄ꝗ̄ cōſtan
tinopolitanꝰ eſſet imperator tamen debebat conſtan
tinopolitanuꝫ patriarcham facere ſedere in parte ſini
ſtra in ſcabello poſito ad pedes ſuos. Ex quibus enū
ciet eum imperatorē tali enarrationi ut plene ꝓbatio
ni ſtandum eſt dicta clemen. j. de ꝓbatio. Et ſi eſt im
perator conſtantinopolitanus ergo non alter vniuer
ſalis erit vel eſſe poteſt cum talia iura nō niſi vni ꝑn
cipi dāda ſint. vij. q. j. in apibus. licet de facto aliquā
do duo fuerint ut ibi. his tamen nō obſtantibus hec
ſūma veritas eſt ꝙ imperium fuit iure apud conſtan
tinum ⁊ ſucceſſores grecos ceſares vſqꝫ ad quendam
ſucceſſorem alium conſtantinum ⁊ leonem eius filiū
ut dictis iuribus deinceps vero non. Nam aduerten
dum eſt ꝙ imꝑator protector ⁊ adiutor eſt eccleſie ⁊
debet illam defendere: de electio. venerabilem. ⁊ exal
tare papam debet. lxiij. diſtinctione tibi domino. et
tueri debet clerū. xcvj. di. c. fin. ⁊ miſerabiles ꝑſonas

xxiij.q.v.princeps.c.adminiſtratores. Item oportet ſci-
re ꝙ cum eccleſia ipſa romana opprimeret ab aſtulfo
longobardorum rege ipſa eccleſia petijt patrociniuꝫ
⁊ auxilium a dicto Cõſtantino tunc ceſare et a leone
eius genito: ⁊ cum preſtare patrociniũ recuſarẽt Ste
phanus papa ſecundus natione romanus tranſtulit
imperium in germanos: de elect.venerabilẽ.de iure
iuran.cle.romani. ⁊ datum fuit imperiũ primũ karo
lo francoꝝ regi ⁊ filio Pipinini: queꝫ Zacharias pa-
pa ante prefecerat regem francie remoto Ludouico:
ut.xv.q.vj.alius. ⁊ hic karolus papiam obſedit ⁊ de
ſideriũ impugnantẽ eccleſiam regem cepit: ut.lxiij.
di.adrianus. ⁊ facta fuit trãſlatio talis: Anno dñi ſe-
ptingenteſimo.lvj.ſm Goffre.uel ſm alios ſeptingen
teſimo quinquageſimo quinto: que tranſlatio cũ fue
rit iuridica amplius nõ fuerũt imperatores greci ſed
germanici qui electi legitimi demuꝫ ſunt ab electori
bus qui poteſtatẽ eligendi ab eccleſia ſuſceperunt.i.
ab vniuerſali collectione: dicto.c.venerabilẽ. ⁊ intel-
ligo modo eb eccleſia.i.ab vniuerſali collectione fide
liũqꝫ eccleſia. Nam ſolus papa nõ diſponeret uel con
cederet alicui ius eligendi imperatorẽ ſecularẽ: cum
hanc poteſtatẽ habere nõ reperiat̃. ⁊ licꝫ text.in.c.ve-
nerabilẽ.dicat ꝙ electores habent a ſede apoſtoſtoli
ca ius eligendi intelligit̃ mediate non ĩmediate. Nã
reſpectu illo habito ꝙ ſedes apoſtolica tranſtulit im
periũ in germanos: per hoc poſſunt dici electores ha
bere a ſede apoſtolica poteſtatẽ: ĩmediate vero pote-
ſtatẽ eligendi electoribus nõ poteſt cõcedere: quia il
lam nõ habet. Et ideo papa non poſſet ipſos illos ele
ctores priuare ⁊ ipſuꝫ imperatorẽ eligere: ut no.glo.
de re iudi.ad apoſtolice.li.vj.in glo.pe. Et ꝙ iuſta fu
erit talis tranſlatio nõ abſoluta poteſt oſtendi ratio-
nibus. Nam cum ipſi ceſares teneant̃ auxiliari eccle
ſie: ſi erant uel ſunt negligentes ꝯmittunt peccatũ gra
uiſſimũ: cum negligẽtia in principe ſit enorme pecca
tum.xxiiij.q.j.officij. Et ideo ſi moniti perſiſtũt in ta
li peccato ⁊ obſtinatiõe: certe ſuſpectã hereſim incur
runt.xl.diſt.ſi papa. ⁊ qđ ibi dicitur poſſeſſioqꝫ iuſte
anathematizari.xxiij.q.v.adminiſtratores. Et h̄ om-
nia ipſis grecis facta fuerũt: ſed cum nõ ꝓpterea pro
pter omĩa iſta ſe mouerint iuſte remoueri a principa
tu potuerũt: quia ex talibus peccatis ⁊ obſtinationi-
bus: etiam poſſet ipſe pontifex remoueri.xl.diſ.ſi pa-
pa. quãdo peccatũ eſt tale ꝙ ſcandalizat totã eccleſiã
dei: ⁊ põtifex ⁊ princeps in tali peccato obſtinati: nec
moniti recipiunt a pontificatu remoueri querunt ita
remouit ꝓpter talia piſanũ conciliũ Gregoriũ duode
cimũ ⁊ ſanctũ Conſtantienſe conciliũ Benedictũ aſ-
ſertũ pontificem duodecimũ: ⁊ ipſũ Gregoriũ iterum
remouiſſent: niſi in ſancta ipſa ſynodo viri ſi qđ ꝑten
debat in apoſtolatu renunciaſſet ut renũciauit. facit
ad hec que dixi.s̄. in prima qõne in reſponſionibus
ad prima argumenta in nona reſponſiõe. vnde meri-
to greci negligẽtes fuerunt priuati pro hoc: quia im-
periũ nõ debet eſſe extra eccleſiã noſtraꝫ.xxiij.q.viij.
cõuenior.j.q.j.§.ſed iſtud. ⁊.ff.de excu.tu.l.ſpadonẽ.
§.iam aũt. ⁊ ibi not.glo. ⁊.l.fi.C.de iudi. ⁊ in aut̃.iuſ
iurandũ quod preſta.ab his.in prin. ⁊.§.j.col̃.vj.et in
ꝓhemio inſtitu.in prin. licꝫ olim ante aduentum xp̄i
foret ſe ius generaliter in fi.ff.de ita not.glo.in dicta
l.fi.C.de iude. ſꝫ greci ſunt extra eccleſiã noſtrã. Naꝫ
ſũt ſciſmatici ⁊ ſic hẽtici.xxiiij.q.j.in ſũma. vñ eis nõ
põt imperiũ iuſte ꝯpetere: ſed eſt ex tali tranſlatione
apud germanos qui vere ſunt germani ſiue nobiles-
xxxiiij.di.c.quorum dam: ꝙuis hodie greci ab obſti
natiane remoti ſummuꝫ romanũ pontificem cogno
ſcant ⁊ eius adhereant vnitati remoto ſciſmate in q°
dicebant pontificatum eſſe apud conſtantinopolita
num epiſcopum: vt no.xxij.di.renouantes: ⁊ noſtruꝫ
regem romanorum federicum in ꝑncipem recogno-
ſcunt: vnde largo nomine grecorum dicitur impera-
tor: ut no.glo.de elec. venerabilem. ⁊ ſic reſpondent
ad.c.ſolite. Et ꝙ imperiuꝫ ſit apud germanos.i. theu
tonicos.eſt tex.de conſecra.di.v.c.in die. Et ſi eſt ꝙ ẽ
apud theutonicos iuſte hodie eſt apud piiſſimũ no-
ſtrum monarchiam glorioſiſſimum federicum: qui
canonice nemine diſcrepante electus eſt: ⁊ ab his ꝑn
cipibus qui de iure ⁊ conſuetudine poteſtateꝫ eligẽ
di receperunt: de elec.c.venerabilem. ⁊ merito elect⁹
eſt: quia vir ⁊ princeps eſt ſanctus ⁊ optimus ꝙ ei⁹
actiones oſtendunt: nam pro reparatione ſtatus ec
cleſie ſancte dei concilium conuocari fecit ꝓ ſuſtulẽ
do ſacrilego ſciſmate de dei eccleſia ipſa apud conſtã
tiam prouincie maguntine: que charitas alteri ꝑnci-
pi non contingit: ⁊ tamen ipſum ſciſma horrendum
xl.fere annis viguit in chriſti eccleſia ſponſa predicta
⁊ tandem annuente deo ⁊ fauentibus ſanctis oratio
nibus ſacratiſſimi auguſti qui non parcẽs laborib⁹
vel impenſe per omnia chriſtianoꝝ climata ꝑagrauit
ĩ italiaꝫ primum deinde in galliam aragoniam atqꝫ
angliam: ⁊ primum in germaniã illiricam ⁊ vngari
am ſublatum eſt ipſum horridum ſciſma renuncia-
tione gregorij ⁊ carceratione iohannis.xxiij.di. quẽ
ſancta ſynodus condemnauit ⁊ depoſuit ⁊ in carce
rem trudit: lꝫ poſtea ad cardinalatus officiuꝫ ꝑ marti
num quintũ reſtitutus extiterit in ciuitate flor̃. ⁊ dã
natione bñdicti.xxij.al̃.xiiij. cui orbis oĩs obediẽtiã
ſuſtulit ⁊ ipſe in mari apud paniſculũ opidum iniu-
ſtiſſimum aragonie ſe recluſit ⁊ ibideꝫ defunctus eſt:
⁊ a ſynodo ſancta ꝑfata elect⁹ extitit ſanctiſſime vite
vir proſapie nobiliſſime de colũna natione: et ex ba
ronibus vrbis dominus martinus romanus: cui re-
ligioſiſſimus ceſar ⁊ orbis vniuerſus vt vero apoſto
lico obedientiaꝫ prebuit ꝙ ĩperiũ nõ ſit apud grecos
ſed ĩ germanos: no. ⁊ tꝫ glo.vij.q.j.in apib⁹: ⁊ lꝫ papa
cum enũciat imperatorẽ: de maio. ⁊ obe.ſolite. illud
dꝫ ĩtelligi ꝙ fuit añqꝫ fuiſſꝫ fcã tranſlatio in germa-
nos: aut ſi tenes ꝙ poſt fuerit dicas ꝙ cũ illa enũcia-
tio fiat ibi a papa de facto alieno: poteſt tamen pro-
bari contrarium: ut nota.in dicta clemen.j. de pro-
batio. immo ſm aliquos ibi non facit probationem
nec tranſit onus probandi in aduerſarium: niſi fiat
motu proprio ipſius pontificis: vl̃ dicas ꝙ enuncia
tio pape etiam ſuper eo ſuper quo fundãt intentio-
nem non facit probationem quando iura canonica
aliud contra diſponunt eius quod enunciatum eſt:
ſed ſunt ad concordiam iura contraria reducenda: ut
intelligatur ꝙ de facto nominatur imperator in dcõ
c. ſolite. non de iure: cum de iure imperium non ſit
apud grecos. dicto.c.venerabilem. Vel dicas ꝙ lar
go modo dicitur imperator: vt notat glo. in dicto.c.
venerabilem. in verbo in germanos. vel dic: ⁊ hoc vi
detur verius ⁊ magis notabile ꝙ tunc enunciatiua
verba pape diſponunt vl̃ probationẽ inducunt quã-
do emanat circa id quod pontifex principaliter poſ
ſet diſponendo facere et inducere: ut ſi enũciat circa
ſpiritualia vel eccleſiaſtica. Si autem enunciatio eſ
ſet facta circa id quod papa ſua diſpoſitione non poſ
ſet principaliter inducere vel diſponere: ut circa me-
re temporalia ipſi non ſubiecta: de iudici.c. nouit
tunc talis enunciatio. Et ſi eſſet talis vbi pontifex fũ
daret intentionẽ ſuã nullã diſpoſitionẽ nec ꝓbatõeꝫ
ĩduceret inter nõ ſubditos pontifici. Nã ſi non põt

ſua principali diſpoſitione de nõ ſibi ſubiectis diſponere de foro cõpe.c.licet ex ſuſcepto. ⁊ d̃ iudi.c.nouit multo minus ſua enũciatione diſponet vel ꝓbationẽ inducet ſed diſponere de iure imperij ſecularis non ſpectat ad pontificem niſi in ſubſidiũ ut dictis iuribꝰ ergo nec enunciãdo de ipſo quicꝙ̃ diſponit. Et ideo dixi in queſtione iam de facto cum papa conceſſiſſet dñis quibuſdam in temporalibꝰ facultatez exigendi ſeptuaginta milia ducatorũ a clero ſuo eo quia dicebat in dictis ꝓuilegijs illos dominos temporales ꝓ eccleſia eẽ obligatos illuſtri comiti Guidantonio comitis montis feretri in dictis ſeptuaginta milibꝰ ducatorũ ꝙ ex talibus verbis ꝑ pontificem enũciatis ꝓbatur obligatio ꝙ dicti domini temporales eſſent obligati ad dictam quantitatẽ dicto illuſtri comiti iuribus ⁊ rationibus ante dictis. Et qꝛ vbi nõ poteſt conſenſus diſponere ibi nihil operatᷣ confeſſio ut eſt tex. in.c.ſup eo.de eo qui cognouit cõſangui.vxo.ſue.ad hoc quod ſcribitᷣ in.l.ſi forte.ff.de caſtre.pe. ⁊.l.ſi donatione.C.de collationibꝰ.ſic i noſtro caſu cum enũciat illũ imperatorez qui nõ ẽ.ex hoc nulla probatio vel diſpoſitio ſequitᷣ. Concludamus igitᷣ romanum imperiũ iuſte ẽe apud germanos ⁊ ꝑ ꝯſequẽs apud noſtrum monarcham iuſtiſſimũ Federicum cuius vota deus eternꝰ proſpere feliciter ⁊ ꝑpetuo ſecũdet.

Finit tractatus de poteſtate impatoris ac pape: ⁊ an apud papam ſit poteſtas vtriuſcꝫ gladij: ⁊ de materia conciliorꝫ qui appellatᷣ monarchia editus ꝑ excellentiſſimũ vtriuſcꝫ iuris doctorem dominũ Antoniũ de roſellis de aretio. Impenſiſcꝫ ⁊ arte Hermãni Lichtenſtein Coloniẽſis ẽ impreſſum anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo Non.caleñ. Iulij Venetijs.

Regiſtrum chartarꝫ

a
prima dimidia alba
In hoc libro
facit ⁊ alia rõ
do bene diſpoſito
firmant ⁊ hoc

b
vel quia ſit notoriũ
proprijs debet hec
tancꝫ dei miniſter
antiquitatis

c
dixi ergo
peccata ⁊c.
pa alias eſſet
xj.c.probatᷣ

d
tem pape:
nec eſſent numerandi
legarent nec
ſi electio poteſt

e
⁊.ij.ad corintheos
gelicam: de qua
prout quis errat
ctione aut quolibet

f
ſurgunt contra eum
⁊ erit perplexitas
Unde videtᷣ
ẽpus de preben.

g
eorꝫ nollet cõgregare
ſupponatᷣ quo caſu
vnus a principio
c.achatius

h
cõciliũ ſit opus
nõ eſt iudex
li.vj. Item ⁊
iura predicta

i
vt habetᷣ actuũ.xv.
c.dedit. ⁊ qñ
quare auctoritas
eſt tñ ꝙ nõ poſſit

k
ſupradictis reſponſio
que ſtricto modo
re vel diſponere
diuinũ ut in oĩbus

l
li.vj. Nam fateor
de reſcript.
Ex his ergo cõcluditᷣ
moniũ contractũ

m
poſſit conciliũ abſoluẽ
timus vere vel ficte
talibus ẽpus diſpenſat
iſta dicta. Itẽ dubitatᷣ

n
conſtitutũ in ſacris
cle.generalẽ
iura poſitiua
ſus orbis eſt vnũ q̃d

o
cuius ſñiam
cõiectura diuine
vniuerſus orbis

Operis pñtis de poteſtate pontificis maximi romanorūq̧ imperatoris quod monarchia inſcribitur ut longe inquiſitionis labor abſit ordinare ſequentem voluimus tabulaꝫ: in qua oīa ſūmatim ſūt poſita cū ſuis dubijs precipuis. Per principium nempe medium vel finem ſingularū columnarū: quarū ſunt quattuor charte cuiuſuis numero ſignate in fronte omnia ad loca ſua ſunt remiſſa.

Sacre romane eccleſie pontificem maximū vicariuꝫ chriſti: petri ſucceſſorem: qui cunctis preeſt dominiū principatū ue diuinorum ſeu ſpiritualium omniū in orbe ampliſſime poſſidentem etiam ſummuꝫ eſſe tenentiū temporalia: romanū quoq̧ ceſarem in ipſorū ſecularium cognitione ⁊ dominio ab eo ⁊ eccleſia dependere: ita ut apud chriſti ſūmi ſacerdotem vtriuſq̧ gladij.i. tam ſpiritualiū ꝙ temporaliū ſi non actu habitu ſaltem ſit ampliſſimus principatus in orbe roborationibus viginti cōcludit̄ charta 2

Ceſarem romanum pre omnibus a deo dominium hoc ſeculare ⁊ ciuile cohertioneſq̧ corporales ⁊ non a pontifice ſūmo recepiſſe: neq̧ imperium temporalium eſſe in ſacerdotio nec eſſe poſſe: neq̧ etiam xp̄m hoc habuiſſe ſed illud poti⁹ noluiſſe ⁊ abnegaſſe neq̧ nauicule ſue alicui exercitori vnq̧ cōmiſiſſe ſed potius ademptū tantūq̧ ꝑmiſſum ut ipſe chriſtus loculos habuit in quibus habitum ciuilis dominij p eccleſiam futuraꝫ habendi deſignauit quantū diuinus cultus nō deſereret̄ inopia circa principiū prime columne charte 6

Confutationes roborationū viginti ſuperius memoratarū circa principiū tertie colūne charte 9

Concluſio pontificem maximuꝫ dominiū habere diuinorū ⁊ ſpiritualiū omniū. Ceſarem vō terrenorum ⁊ temporaliū omniū ex antedictis: circa principium quarte columne charte 12

Pontificem maiorem eſſe ⁊ auctoritate ⁊ dignitate antecellentiaq̧ precedere ceſarem: circa principium ſecunde columne charte 13

Ceſaree poteſtati pontificem ſubiacere ⁊ eo inferiorem eſſe circa quaſi mediū ſecūde colūne charte 14

Quomodo pontificem inferiorem eſſe ceſare intelligimus: econuerſo ceſarem pontifici: circa principiuꝫ quarte columne charte 14

Pontifice ⁊ imperatore vel de materia ſpirituali vel temporali litigantibus inter ipſos quis iudicium interponat: circa finem ſecūde columne charte 15
Item circa finem tertie columne charte 18

Donationem patrimonij beati Petri factam a ceſare cum pleniſſima temporaliuꝫ iuriſditiōis executione ⁊ poteſtate nō tenuiſſe neq̧ valuiſſe in preiudicium ceſaris ſucceſſoris ſex roborationibus concluditur: circa medium tertie columne charte 15

Donationē dictam cum omni iuriſditione temporalium tenuiſſe ⁊ valere hodie adeo ꝙ pleniſſimū ius eccleſie in ipſis fuerit queſitum ut princeps nec aliquā poſſit exercere iuriſditionē i ipſo territorio ⁊ a nullo principe reuocabile ſit de cetero roborationibus nouem concludit̄: circa mediū ſecūde colūne charte 16

Licet conſtantinus ſm̄ diſpoſitionem palee conſtantinus. quā quidam apocrifam dicunt nō ſolum pontifici vrbem romam rerūq̧ poſſeſſionem quam hodie eccleſia tenet ⁊ poſſidet elargitus ſit ſed etiam partes oēs occidētales: tamē in rebus illis quas ad pñs eccleſia nō retinet ſed imperiuꝫ ſemp tenuit de donatione illaꝝ nō eſt amplius diſputandū ſed ſunt pleno iure ceſaris: circa principiū tertie colūne charte 17

De alijs autē rebus per eccleſiaꝫ adhuc hodie poſſeſſis veriſſima ſentētia tenuit donatio quo ad poſſeſſionem ⁊ proprietatē ⁊ rerū dominiū particulare etiaꝫ irreuocabilis quo ad ceſaris ſucceſſoris ſine cauſa ꝑ iudicium: ſed nō quo ad iuriſditionē totalē ⁊ ius imperij: imo cum cauſa ceſar ſicut ⁊ res ceteras priuatarum poſſet reuocare. ⁊ ideo ceſar habet in dictis bonis exercitiū directuꝫ: ⁊ hoc quādo ſe nō aſtrinxiſſet iuramēto ad nō exercendū: Jō etiaꝫ ſi futur⁹ impator nollet iurare iuriſditiones temporales in his rebus nō exercere non poſſet ipſe attingi. imo ſanctius poſſeſſiōe rerū eccleſie reſeruata ipſe imperator p ſe vel p ſuos miniſtros iuriſditione exercet quia iuriſditionis adminiſtratio talis minime ecclie eſt cōueniens circa principium quarte colūne charte 17

Per pontificē ceſar duntaxat ob reuerētiā dei ⁊ naturali iure. ut eccleſiā pontificē ⁊ clerum tueat̄ ad iuramentū reuerentie ⁊ nature aſtringit̄. ⁊ non ad iuramentū fidelitatis: circa quaſi medium quarte columne charte 18

Poteſtas pontificis maximi cui ꝑmū collata fuit circa finē quarte colūne charte 19

Petri ſedes quo in loco cōſtituta fuerit reſidentiaq̧ hr̄e principalē dicat̄: circa mediū ſcd̄e colū. char. 21

Poteſtates eccleſiaſtice cetere omēſ: an ſint a deo immediate: uel ab ipſa romana eccleſia ⁊ ſūmo pontifice: ⁊ an ad bene mūdi viuere neceſſe ſit. vnicā poteſtatem eſſe a qua ceteri deriuent̄: circa mediū quarte colūne charte 21

Pontificis maximi perſonā poſt Petruꝫ qui fuerūt hi qui olim eaꝫ determinauerint uel elegerunt: et qui eam hodie determinēt aut eligant: circa finem quarte colūne charte 25

Pontificis maximi forma eligendi quā ipſe nouam dare poteſt electioni future pontificis: que et qualis ſit tenēda a cardinalibus: caſuſq̧ dubios varioſq̧ ut plurimū circa electionē ⁊ eligentes emergentes: ⁊ q̄liter eis occurret̄: circa prin. tertie colū. charte 25

Pontifice electo exceptiones que ſint que cōtra eum ut pontificatū amittat opponi poſſunt: ut uel ex defecto cauſe agētis uel cauſe materialis uel cauſe formalis: circa finē quarte colū. charte 29

Pontificalis dignitas an ſemel acquiſita per habentem perdi poſſit: ⁊ primo propter renunciationē: circa mediū ſecūde colū. charte 32

Epiſcopalis ordo an largo modo ſit ordo diſtinct⁹ a preſbyterali: circa mediū quarte colū. char. 33

...dic
...mitti
...atū.ff.
...ba.leg. ⁊ bi
...d aduerte ꝙ te...

Pontificalis dignitas an perdat ꝑpter hereſim. circa finem tertie colūne charte 34

Pontifex an pōt dici ſimoniacꝰ ſiue cōmittere ſimoniam: ⁊ an pro tali delicto deponi poſſit: ⁊ an pro crimine alio ḡuiſſimo: preſertim ſcandalizāte eccleſiaꝫ: ⁊ papa in ſua obſtinatiōe remanēte deponeret. circa finem tertie colūne charte 35

Pōtifex an propter ſciſma poſſit a pontificatu deponi: forte ſi cōtingat ipſum ſciſmaticū fieri. circa prīcipium tertie colū. charta 36

Sciſmaticus quis proprie dicat. circa mediū ſecūde colūne charta 37

Pontifex an in ſciſma prolabi poſſit: ⁊ quibus rebꝰ ſciſmaticus efficiatur. circa principiū quarte colūne: charta 37

Pontifex de pontificatu cum alio cōtendens: uel alius ſecum cōtendens de ſciſmate: uel duo etiaꝫ nō pōtifices inter ſe de pontificatu cōtendētes: an dici ſciſmatici debeāt: ⁊ an deponi ꝑpter hoc poſſent a pōtificatu: circa finē quarte colū. charta 37

Pontificatū aliquo poſſidēte de eoqꝫ dicit ꝙ ipſum ex cauſis dictis amiſerit: aut iure nō retinet: uel quando ſint plures de ipſa dignitate ɔtendētes: quis tūc ſit iudex: uel ipſe met: uel collegiū cardinaliū: uel cōciliū. circa finē tertie colūne charta 38

Eccleſia vacante: poteſtate papali remanēte in ipſa eccleſia vniuerſali: qui ſunt qui cōcilium poſſunt cōuocare: ⁊ auctorare ſi opus eſſet cōcilio: circa finē prime colūne charte 43

Ceſar uel cardinales qui forte crediderūt vni ex iſtis pontificibus litigātibus nō poterūt ab ipſo diſcedere ⁊ ab ipſo ſe ſeparari cōſciētia ſalua cōuocare conciliū. Sed quid hoc caſu poſſint uel debent facere ſubditi: an licet ipſis a ſuo quē reputant pontificē ſeparare ſine diſcrimine ⁊ peccato: circa mediū quarte colūne charte 42

Cardinales an poſſent ante ſententiam concilij in caſibus predictis ad electionem alterius ꝑncipis procedere: circa finem quarte colūne charta 45

Sed ſi concilium haberi nō poſſet vel ſi eſſet habituꝫ concilium ⁊ declaraſſet eum hereticū vel apoſtaticuꝫ tunc ꝑſertim ſeculares principes ⁊ xp̄i fideles omnes poſſint inſurgere contra ipſum ⁊ eum ꝑſequi tanꝗ̄ antixp̄m ⁊ a pontificatu expellere: circa medium ſecunde columne charta 46

Si duo eſſent de pontificatu contendentes an liceat ſubditis ab eo quem reputant papaꝫ diſcedere: circa medium quarte colūne charta 46

An ſubditi debent ſeruare precepta vel timere cenſuras ⁊ excōicationes quas eidē ſuus pontifex faciat ī caſu quo recedant vel conciliū conuocent: circa fineꝫ quarte colūne charte 46

Pontifice nō exiſtente ſciſmatico vel heretico vel in iſta crimīa nō ꝑlapſo ⁊ tn̄ eſſet opus cōcilio ⁊ ipſe pontifex nō cōuocaret ſiue cōuocare nollet: ſed ſi ipſe excōmunicaret ab eo diſcedentes vel priuaret dignitatibus volentes conciliū cōuocare an tūc ſententie tales forent formidande: circa medium ꝑme columne charte 47

Quid ſit cōciliū circa finē ſecūde colūne charte 47

Quando conciliū ſit faciendū ⁊ ex quibus cauſis fiat ⁊ quis in dubijs circa pontificem contingentibꝰ poſſit eſſe iudex: circa quaſi mediū tertie colū. char. 47

Quis habeat auctoritatem conciliū conuocandi vel cōuocato auctoritatem preſtādi vel interponēdi: circa mediū ſecūde colūne charte 50

Qui ad conciliū ſpecialiter ſunt vocādi: circa mediuꝫ prime colūne charte 56

Que ſit forma vocationis concilij: circa principiū tertie colūne charte 56

Qui vocati in concilio vocem habeant ꝑſertim in iudicando ſiue ſtatuendo circa quaſi medium tertie columne charte 56

An vocati poſſunt ꝑ procuratores cōparere in concilio: circa finem colūne quarte charte 57

Qualis debet eſſe procuratoris forma vel perſona in concilio: circa mediū prime colūne charte 58

Quid de cōtemnentibꝰ venire ⁊ qui preciſe venire teneant: circa principiū tertie colūne charte 57

An opus ſit ut interſint due partes vocandoꝝ ſicut ī alijs vniuerſitatibus ut dicatur eſſe concilium: circa principiū prime colūne charte 59

Que cauſe poſſint expediri in concilio generali: circa finem ſecūde colūne charte 59

Quam poteſtatem habeat conciliū an ordinariā an delegatam: circa mediū ſecūde colūne charte 60

Qualis in cauſis debet eſſet eorū forma ⁊ proceſſus ipſius concilij aut ipſoꝝ dominoꝝ in concilio ꝓcedētiū: circa quaſi finē prime colū. charte 61

Que ſit pena impedientium venire vocatos ad concilium: circa finē ꝑme colūne charte 64

An debeant ſinguli reſpondere ſibi obiectis in concilio vel an poſſint conciliū ut ſuſpectum reuocare ſiue ius reuocandi domū petere: circa principiū ſecunde colūne charte 64

Quanto tempore debet durare concilium ⁊ quis habeat auctoritateꝫ diſſoluendi ⁊ quando diſſoluatur ſiue diſſolui poſſit: circa finem tertie colū. char. 64

Que ſententia potius attendenda ſit an pape ſolius an totius concilij vel maioris partis concilij pape ſententie aduerſantis circa finem tertie colū. char. 66

Pontifex maximus circa quos ⁊ vbi poteſtatem ha
bet an demū in terra ⁊ ſup homines an võ ſup alias
creaturas angelos videlicet vel animas in purgato/
rio indulgentias dando ⁊ ſic de alijs: circa finē pme
colūne charte 72

Pontifex in quibus habeat poteſtatem ⁊ primū an
poteſtatem habeat legem generalem condendo ſta/
tuere contra ius diuinum vel etiam p ſpeciale diſpen
ſando p̄ reſcriptū circa finem prime colū. char. 73

Pontifex an contra iura naturalia maxie contra na/
ture principia poſſit diſpenſare: circa finem ſecunde
columne charte 75

Pontifex an poſſit cōtra aplm uel ſtatutū eiꝰ vniuer
ſale vel euangeliū: aut vetus ſiue nouū teſtamentū: ſi/
ue fundamētū eccleſie militantis. circa principiū ter
tie colūne charte 78

Pontifex an poſſit contra ſtatutū vlis eccleſie. circa
principiū quarte colūne charte 78

Pontifex an diſpenſat cōtra ius poſitiuū preſerti qd
nō ſeruatū peccatū nutriat. circa principiū prime co/
lūne charta 79

Poteſtates ſpāles ⁊ diſpenſatiões plures per ordinē
eccleſie pōtificis ⁊ ſacerdotuʒ ceteroꝝ enarrant. circa
mediū quarte colūne charte 79

Poteſtates ſpāles ⁊ diſpenſatiões pontificis: an poſ
ſit inferioribus preſbyteris uel laicis dare ptātem ex
ercendi ea que ſunt ordinis epalis: uel q̄ ſunt tm̄ epo
reſeruata: uel ea que cōpetunt ordini preſbyterali in/
ferioribus clericis uel laicis poſſit demādare. Iteʒ ⁊
multe alie forme que per eccleſiā ſunt inuente: que ſi
nō fuiſſent inuēte nihil referret: lʒ q² eccleſia inuenit
ſeruāde ſint: ⁊ ſi aliqd obmiſſum fuiſſet de ordinatō
nibus eccleſie illud ſupplendū foret: ut cōſecratio ſa/
cerdotis: cōficiendi corpus xpi ⁊c. circa mediū quar/
te colūne charte 79

Pontifex ſi poſſit diſpenſare in matrimonio per ver
ba de pñti cōtracto. circa pn. ſecūde colū. charte 82

Pontifex an poſſit in voto ſolēni ɔtinētie diſpēſare
cū monacho ꝙ matrimoniū ɔtrahat. circa mediū pri
me colūne charte 83

Pontifex an potuit diſpēſare uel ſtatuere ſuper voto
cōtinentie ꝙ tale matrimoniū ad tēpus duraret do/
nec filiū maſculū ſuſcepiſſet. circa principiū prime co
lūne charte 85

Pontifex dato ꝙ nō potuerit taliter ſtatuere: an vale
at ſimplr diſpenſatio ꝙ poſſint cōtrahere nō obſtāte
voto cōtinētie reiecta illa expoſitiōe ɔditionis ꝙ du
ret vſqʒ filiū maſculū ſuſceperit: uel in totū vitiet diſ
penſatio. circa pncipiū ſecūde colū. char. 86

Pontifex an poſſit cū bigamo diſpenſare ut non ob/
ſtante bigamia uel alia irregularitate: q² forte vir ſit
ſanguinis poſſit ad ſacros ordines in preſbyterum ⁊
epatū pmouere. circa pncipiū ſecūde colū. char. 88

Pontifex an poſſit a iuramento abſoluere ligatū. cir
ca finē tertie colūne charte 88

Pontifex an poſſit diſpenſare in caſibus lege diuina
prohibitis in matrimonio. circa fineʒ quarte colūne
charta 88

Pontifex an poſſit cum homicida diſpēſare: ut poſt
peractā penitentiaʒ miniſtret in officio altaris. circa
principiū ſecūde colūne charta 89

Pontifex an poſſit cū ſimoniaco in ordine uel digni
tate aut beneficio diſpenſare. circa finem ſecunde co
lūne charte 89

Pontifex an poſſit diſpēſare cum illo qui ſcienter ſe
ſcit rebaptizari qui d iure pmoueri nō pōt. circa me
dium tertie colūne charte 89

Pontifex an circa impedimēta matrimonij ſpūalis
poſſit diſpenſare vtputa cōpater ſuſcipiat cōmarreʒ
⁊ ſic de alijs. circa finē quarte colūne charte 89

Pontifici maximi que ſunt ei tm̄ reſeruata in depo
ſitiōe epoꝝ ⁊ abſolutione diſpenſatiōe legitimatōe
circa beneficia ⁊ ſilia reſeruata i ſpūalibus. circa fineʒ
prime colune charte 91

Imperij romani ⁊ ceſaris iuſtiſſime ⁊ firmiſſime po
teſtates ⁊ origines fuerūt ⁊ hodie ſunt: circa principi
um ſecūde colūne charte 103

Imperiū apud ſirios babilonios olim ſic ⁊ hodie eē
⁊ iura vniuerſa permiſſu dei. circa mediū ſecunde co
lūne charte 103

Imperiū iniuſte apud romanos macedones uel ali/
os fuiſſe ⁊ hodie eſſe apud ceſareʒ. circa finē tertie co
lūne charte 103

Imperiū romanoꝝ iuſtū fuiſſe ⁊ hodie eſſe. ſecunda
da colūna charta 106

Romanoꝝ orbis terraꝝ imperiū quos ul fuit ul ho
die ſit uel eſſe poſſit iure pleno corroborationibꝰ plu
ribus roborat circa q̄ſi mediū q̄rte colū. char. 110

Finis tabule.